ANUL 1848

ÎN

PRINCIPATELE ROMÂNE

ANUL 1848

ÎN

PRINCIPATELE ROMÂNE

ACTE ȘI DOCUMENTE

PUBLICATE

CU AJUTORUL COMITETULUI PENTRU RĂDICAREA MONUMENTULUĬ

LUI

IOAN C. BRĂTIANU

TOMUL I

1821 1848 IUNIE 20.

BUCURESCI

INSTIT. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL" S-sor ION ST. RASIDESCU

16, STRADA DÓMNEĬ, 16

1902.

3138.

ANIVERSAREA

DE

50 ANI A REVOLUȚIUNII DIN 1848

LA 11 IUNIE 1898.

TELEGRAMA MAIESTĂȚII SALE REGELUI

CĂTRE

D-l C. F. Robescu, Primarul Capitaleĭ.

Am primit cu bucurie asigurările simțimintelor credincioase ce d-voastră îmĭ exprimațĭ în numele cetățenilor iubiteĭ Mele Capitale, ca și al primarilor și delegaților din Țeară.

Trimit via Mea mulțumire și călduroasele Mele salutărĭ tuturor, carĭ s'aŭ întrunit spre a serbà o aniversare care a pregătit domnia constituțională.

Sub puternicul scut al legiĭ noastre fundamentale care asigură drepturile cetățenescĭ, România s'a întărit și a luat un avînt neașteptat în toate ramurile activitățiĭ publice. Trebue să ne amintim dar cu adâncă recunoscință de aceștĭ bărbațĭ, carĭ aŭ muncit și luptat cu voinicie, trecênd prin grele încercărĭ, spre a împlinì dorințele poporuluĭ și aspirațiunea națională.

CAROL.

Camera de Comerciŭ Bucurescĭ.

Apelul Camereĭ de comerciŭ și de industrie din Capitală.

Comercianțĭ și industriașĭ,

Capitala țěriĭ se pregătesce a sěrbători diua de 11 Iunie în amintirea memorabileĭ dile de 11 Iunie 1848, în care s'a proclamat emanciparea poporuluĭ, egalitatea de drepturĭ, libertatea pentru toțĭ cetățeniĭ.

Comerciul și industria țěriĭ noastre s'aŭ desvoltat și șĭ-aŭ luat avîntul de adĭ la adăpostul acelor marĭ principiĭ carĭ isvorěsc din mișcarea de la 1848. Să nu uităm că acesteĭ marĭ mișcărĭ și celor carĭ s'aŭ pus în capul eĭ, se datoresce tot ce s'a făcut în urmă, în cursul uneĭ jumătățĭ de veac, atât pentru înflorirea țěriĭ, cât și pentru desvoltarea comerciuluĭ și industrieĭ.

Să ne asociăm dar cu toțiĭ în sěrbătorirea dileĭ de 11 Iunie și să exprimăm ast-fel sentimentele noastre de recunoscință și venerațiune marilor patrioțĭ, cărora datorim organisarea și desvoltarea Statuluĭ român.

*

Ordinea cortegiuluĭ.

Ordinea defilăriĭ cortegiuluĭ în diua de 11 Iunie 1898.

Ordinea defilăriĭ cortegiuluĭ din diua de 11 Iunie, care va plecà de la Sf. Gheorghe la ora 1 p. m.:

1). Musica.
2). Pompieriĭ de la 1848.
3). Consiliul comunal și comitetul serbăriĭ.
4). Senatoriĭ și deputațiĭ.
5). Delegațiĭ comunelor urbane.
6). Camera de comerciŭ și industrie.
7). Asociațiunea studenților universitarĭ.
8). Școalele.
9). Societățile de inițiativă privată.
10). Musica.

Comitetul de organisare.

*

Serbarea din 11 Iunie 1898.

Serbarea din 1898.

Serbarea a început prin manifestațiunea Asociațiuniĭ generale a studenților.

La ora 8 dimineața, un mare numěr de studențĭ se adună la

localul Asociațiunii, din str. Academiei, și pleacă cu drapelul desfășurat și musică la biserica Enei, unde se face sfințirea steagului.

Serbarea din 1898.

De la biserică, studenții pornesc, în aceeași ordine, la statua lui Eliade.

Trei studenți poartă o prea frumoasă coroană de lauri cu frunzele aurite și legată cu panglici tricolore, pe cari sta scris:

„1848-11 Iunie — 1898 — Asociațiunea studenților universitari „români — Memoriei lui Ioan Eliade Rădulescu."

În dreptul Primăriei intră în rîndurile cortegiului d-l *C. F. Robescu*, Primarul Capitalei; d-l *Nicolae Crătunescu*, profesor universitar și Vice-președinte al Senatului, și mai mulți domni consilieri comunali, precum și membrii comitetului de inițiativă al serbării.

Cortegiul, mărit cu un numeros public, se îndreaptă spre statua lui Eliade.

Studenții și publicul fac cerc în fața statuei și depun coroana pe piedestatul monumentului.

D-l *N. Crătunescu* îndeamnă tinerimea universitară să ieà pildă de sacrificiŭ și de iubire de neam și de patrie din faptele vieții marelui român.

Apoi, d-l *Ioan Popescu-Pion*, Vice-președinte al Asociațiunii studenților, rostesce o caldă și emoționantă cuvîntare, în care face un scurt istoric al generoasei mișcări de la 1848, stăruind mai ales asupra rolului jucat de Ioan Eliade-Rădulescu în timpul acelor evenimente însemnate.

Ceremonia sfîrșită, studenții se reîntorc la sediul Asociațiunii.

La ora 12, membrii comitetului național studențesc aŭ depus de asemenea o coroană pe statua lui Eliade.

În același timp, un alt cortegiŭ se formează la Primăria Capitalei.

Membrii comitetului de organisare, d-nii *Eugeniŭ Carada*, *Ioan G. Bibicescu*, *Ioan Procopie Dumitrescu*, *George Bursan*, *Niță Sterie*, *Anghel Solacolu*, *Dimitrie Butculescu*, *Al. Chirițescu* și *C. Christescu*, urmați de delegația Societății Peleșul și Vîrful cu dor, și de mai mulți alți cetățeni, pornesc în trăsuri pentru a depune coroane de lauri legate cu panglici tricolore pe mormintele eroilor de la 1848, de la Mitropolie și de la cimitirul Belu.

Lungul șir de trăsuri, cu membrii comitetului și cu coroanele

Serbarea din 1898.

străbate bulevardul Academieĭ, calea Victorieĭ, strada Carol și calea Rahoveĭ, până în dreptul Palatuluĭ de justiție.

Acì o delegațiune compusă din d-niĭ *N. Crătunescu* și *N. Mellissianu* se detașează din cortegiŭ și se duce la Mitropolie spre a depune o coroană pe mormîntul victimelor reacțiuniĭ de la 19 Iunie 1848.

Restul cortegiuluĭ continuă drumul spre cimitirul Belu, pe calea Rahoveĭ și strada 11 Iunie.

In corpore, comisiunea depune următoarele coroane pe mormintele luĭ: Ioan Maiorescu, Constantin Filipescu, Ioan Câmpineanu, Christian Tell, Cesar Boliac, C. A. Rosetti, Dumitru Brătianu, Grigore Ipătescu și Nicolae Ipătescu, Colonel Zăgănescu, Gr. Grădișteanu, Alexandru Zane, Grigorie Serrurie, Maior Teologu, Nicolae Nenovicĭ, Grigorie Joranu și C. Romanescu, aflate în diferitele părțĭ ale cimitiruluĭ.

Alțĭ membri aĭ comitetuluĭ aŭ depus coroane pe mormintele luĭ Ioan Eliade-Rădulescu și George Nițescu, aflate la bisericile Mavrogheni și Colentina.

Cu mult înainte de ora 1, piața și grădina Sf. Gheorghe eraŭ înțesate de lume, în cât circulațiunea erà aproape imposibilă. Mulțimea năvălesce din toate părțile, și cu greŭ serviciul de ordine o poate reține spre a se puté forma cortegiul.

La ora 1 jum., cortegiul se pune în mișcare, în ordinea următoare: 4 gendarmĭ călărĭ; serviciul de ordine; musica reg. 21; veteraniĭ pompierĭ de la 1848, în trăsurĭ; comitetul de inițiativă și consiliul comunal al Capitaleĭ cu drapelul; senatoriĭ și deputațiĭ; delegațiunile comunelor urbane din țéră cu drapelele lor; Camera de comerț cu drapelul; Asociațiunea generală a studenților cu drapelul; societățile din inițiativă privată din Capitală cu drapelele lor, după carĭ urmaŭ școalele publice din Capitală și o mare mulțime de cetățenĭ și de trăsurĭ.

Cortegiul străbate stradele: Lipscanĭ și Șelarĭ, calea Rahoveĭ și strada 11 Iunie. Pe tot parcursul cortegiuluĭ, stradele și casele sînt pavoasate, prăvăliile sînt închise, iar pe ambele trotoare, o lume imensă.

Pe Câmpul Libertățiĭ priveliștea erà feerică: tot dealul Filaretuluĭ și toată câmpia plină de lume.

La intrarea cortegiuluĭ pe Câmpul Libertățiĭ isbucnì un u r a! puternic și îndelung repetat din ḑecĭ de miĭ de pepturĭ.

Sub un frumos umbrar împodobit cu drapele naționale, erà ridicată o estradă împodobită cu mult gust.

Serbarea din 1898.

Tot cortegiul se aranjă în jurul estradeĭ și serviciul divin, oficiat de *I. P. S. S. Mitropolitul primat*, înconjurat de înaltul cler, începù.

După terminarea sfeștanieĭ, d-l Primar *C. F. Robescu* a propus următorul text pentru telegrama ce urmà să se trimită M. S. Regeluĭ:

Telegrama către Regele.

„Celebrându-se astăḑĭ a 50-a aniversare a proclamăriĭ drepturilor Românilor, cea dintâĭ gândire a miilor de cetățenĭ adunațĭ pe Câmpul Libertățiĭ a fost îndreptată către Maiestatea Voastră, sub a căruia glorioasă domnie s'aŭ realisat aspirațiunile națiuniĭ române, întreaga programă a luptătorilor de la 1848.

„În numele cetățenilor Capitaleĭ, aduc Maiestățiĭ Voastre și Dinastieĭ Române omagiile de supunere, devotament și iubire nestrămutată.

„Să trăițĭ Maiestate!

„Să trăească M. S. Regina!

„Să trăească Dinastia!"

Propunerea și textul aŭ fost primite prin lungĭ și nesfîrșite aclamațiunĭ, repetate din vale până în vîrful înălțimilor dimprejur.

Aclamațiunile continuaŭ încă, când d-l Primar a dat cetire telegrameĭ pe care o primise de la Berlin, din partea d-luĭ *Prim-Ministru Dimitrie Sturdza*:

Telegrama d-luĭ D. Sturdza.

„Renascerea uneĭ națiunĭ se poate face numaĭ prin ea însășĭ. De aceea, ḑiua de 11 Iunie 1848 va rĕmâné o stea strălucitoare pe firmamentul românesc, căcĭ strigătul „Vrem să trăim prin noĭ înșine", a eșit atuncĭ limpede și puternic din însușĭ peptul poporuluĭ român, nu ca strigăt de desperare, ci ca strigăt de reînviere; înădușită a fost mișcarea și, deșĭ ceĭ ce aŭ stat în capul eĭ, mult timp aŭ umblat pribegĭ și persecutațĭ, dar sĕmînța aruncată a purtat roade mănoase, strigătul de la 1848 fu reînviat prin Parlamentele legale din 1857; el căpĕtă ființă prin națiune în 1866 și fu întrecut în consecințe prin răsboiul independențeĭ din 1877. Rare-orĭ silințe omenescĭ aŭ fost încununate de un succes atât de strălucit; cu drept cuvînt dar, Capitala a luat frumoasa și patriotica inițiativă de a serbà a cincĭ-ḑecea aniversare a ḑileĭ de 11 Iunie; salut cu respect și iubire această aniversare și memoria acelor bărbațĭ carĭ s'aŭ devotat din toată inima și din toate puterile mareĭ cause a redeșteptăriĭ și a renasceriĭ noastre naționale."

Cetirea acesteĭ telegrame a fost primită cu multă căldură și entusiasm.

Cuvîntarea d-luĭ C. F. Robescu.

În urmă d-l *C. F. Robescu* rostì următoarea cuvîntare:

„Înalt Prea Sfinte,
„Stimațĭ Concetățenĭ,

„Împlinindu-se astădĭ 50 de anĭ de la proclamarea în acest loc a drepturilor celor maĭ sacre ale Românilor, comitetul de inițiativă îndeplinesce cea maĭ pioasă datorie către memoria luptătorilor de la 1848, sĕrbătorind măreața dі de 11 Iunie.

„Asociind Primăria Capitaleĭ la lucrările sale, comitetul a asociat însășĭ Capitala, țeara întreagă, spre a se sci că ne sînt scumpe tuturor acele drepturĭ și că vom păstrà cu toțiĭ, cât va fi o națiune română, adânca noastră recunoscință liberatorilor Românieĭ.

„Inițiativeĭ lor datorim progresele gigantice ce a făcut țeara în decurs de 50 anĭ, progrese carĭ aŭ uimit lumea.

„Fie ca iubirea lor de patrie și devotamentul ce aŭ arătat în luptele lor titanice să ne inspire în tot-deauna în actele noastre, și din cerurĭ sufletele neîntrecuților eroĭ să ne călăuzească spre binele iubiteĭ noastre Româniĭ."

D-l *N. Gane*, Președintele Senatuluĭ și Primarul Iașuluĭ, exprimă gratitudinea nesfîrșită a Moldoveĭ și a celeĭ de a doua Capitale pentru generațiunea de la 1848.

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu.

D-l *C. I. Stoicescu*, Vice-președintele Camereĭ, rostesce următorul dscurs:

„Fraților,

„Sînt 50 de anĭ, de când pe această câmpie, imortalisată de atuncĭ sub numele de Câmpul Libertățiĭ, se adunaŭ cetățeniĭ Capitaleĭ să asculte glasul de propovĕduire al marilor apostolĭ aĭ liberalismuluĭ.

„Idealul acestor apostolĭ erà măreț, căcĭ mare erà și patriotismul de care eĭ eraŭ animațĭ. Eĭ voiaŭ ca țeara să fie pătrunsă de drepturile eĭ și să-șĭ recâștige rangul ce îșĭ cucerise între celelalte națiunĭ. Eĭ voiaŭ ca poporul român să fie pătruns de drepturile luĭ, și să-șĭ recâștige libertățile publice și suveranitatea sa.

„Când vorbim de nisce vremurĭ de carĭ nu né desparte decât o jumătate de veac, de nisce vremurĭ despre carĭ sînt încă în mijlocul nostru cetățenĭ carĭ ne pot vorbì, căcĭ le-aŭ apucat și făcut, facem istorie contimporană. Și totușĭ tineriĭ, carĭ n'aŭ apucat acele

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu.

vremurĭ, abià ar puté să şi le închipuească, iar bătrâniĭ, carĭ s'aŭ obicĭnuit cu libertăţile de carĭ ne bucurăm astădĭ, găsesc atâta deosebire între ce erà atuncĭ, şi ce este astădĭ, în cât starea politică şi a ţĕriĭ şi a poporuluĭ român de atuncĭ par a fi nisce amintirĭ depărtate din istoria veacurilor.

„Ţeara erà îngenunchiată, umilită şi supusă capriciuluĭ Puterilor vecine ; massa poporuluĭ asuprită, lipsită de drepturĭ, lipsită de libertăţĭ, birnică şi muncită numaĭ ca să îmbogăţească pe câte un fanariot care cumpĕrà Tronul ţĕriĭ la mezat, la Constantinopole, şi pe o clasă privilegiată care-şĭ însuşise drepturĭ fără să-şĭ impună şi datoriĭ.

„În ceĭ treĭ-decĭ de anĭ, carĭ aŭ precedat revoluţiunea din 1848, erà o frămîntare în ţeară, pentru a se deşteptà massele poporuluĭ şi a i se acordà oare-carĭ drepturĭ. Ţeara scăpase de Domniĭ fanarioţĭ şi câştigase dreptul de a avé domnĭ pămîntenĭ însă vremelnicĭ; începuseră a se face şcolĭ românescĭ; mulţĭ din tinerĭ merseră în ţĕrile Europeĭ civilisate, pentru a se adăpà acolo la isvorul sciinţeĭ şi a vedé cum trăesc în libertate alte popoare, şi veniaŭ acì să rĕspândească în poporul român iubirea de lumină, de sciinţă şi de libertate.

„Cu vr'o 20 anĭ înainte, Constantin Golescu, fiul luĭ Radu Golescu şi tatăl luĭ Nicolae şi Ştefan Golescu, vorbì cu drag şi cu inimă românească, constatând că ţeara a dobândit ocârmuitor pămîntean pe Grigore Vodă Ghica, constatând că aŭ început să se înfiinţeze şcolĭ românescĭ şi inferioare şi superioare, arătând cu ce osârdie îşĭ făceà cursul de filosofie în limba românească părintele Efrosin Poteca, şi-l vedem făcênd şi un program şi un apel la iubitoriĭ de ţeară şi la tineretul luminat, dicêndu-le :

„Vremea este a ne deşteptà ca nisce bune gazde carĭ, când „es din casele lor, adună pe seama lor şi a casnicilor, aşà şi noĭ, „adunând binele, care din cetire de cărţĭ bune şi folositoare, care „din călĕtoriĭ, care din întâlnirĭ şi adunărĭ cu oamenĭ din neamu-„rile luminate, să-l împărtăşim compatrioţilor noştri şi să-l sădim „în pămîntul nostru spre rodire îmmulţită, ca să câştigăm şi noĭ de „la următoriĭ noştri mulţumirile ce le aud moşiĭ şi strămoşiĭ câţĭ, „saŭ de la sine aŭ aflat, saŭ de la alţiĭ aŭ luat, şi ne-aŭ lăsat vre-un „bine."

„Ast-fel se aruncà sîmburele redeşteptăriĭ noastre naţionale, care aveà să rodească maĭ târdiŭ, şi să rodească cu atâta putere, în cât peste câte-và deceniĭ atât de mult aveà să transforme ţeara şi

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu.

instituțiunile eĭ, în cât să nu maĭ semene România cu ce erà maĭ înainte.

„Constantin Golescu urmăresce idealul sĕŭ; întemeiează în casele sale din Bucurescĭ (unde astădĭ e Palatul) o societate care-șĭ ținea ședințele eĭ, și pe care o numià Societatea filarmonică; pe lângă aceasta maĭ formă și o societate secretă, din care făceaŭ parte Eliade-Rădulescu și Câmpineanu, și care lucră un program, în care eraŭ înscrise între alte ideĭ de realisat:

1) Înființarea de colegiĭ naționale la Bucurescĭ și la Craiova;

2) Înființarea de școlĭ normale în capitalele fie-căruĭ județ;

3) Școale primare în fie-care sat.

4) Diare în limba națională.

5) Înființarea unuĭ teatru național.

„Iar la moșia sa Golescĭ, cu propria sa cheltueală, înființă o școală românească, unde veniaŭ copiiĭ țĕranĭ din 3 județe vecine, și a căreĭ direcțiune o încredință luĭ Aron Florian.

„Ast-fel se făceaŭ ceĭ dintâĭ pașĭ, pentru a eșì din starea de înapoiere în care ne găsiam pe atuncĭ, stare de plâns, în care ceĭ puținĭ și de multe orĭ ceĭ maĭ netrebnicĭ porunciaŭ și ocupaŭ dregĕtoriile înalte. Într'o descriere din 1826, Golescu ne spune cum boeriĭ Divanuluĭ, carĭ ceĭ maĭ mulțĭ nu sciaŭ decât grecesce, iscăliaŭ pe nesciute orĭ-ce anaforale le daŭ calemgiiĭ, orĭ-cât de rele ar fi fost, căcĭ nicĭ capabilĭ de a face măcar vre-o îndreptare nu eraŭ.

„Dar această stare nu puteà dăinuì. Dumnedeŭ, care a ocrotit iubita noastră țeară, ĭ-a dăruit inimĭ alese și înalte ca ale Golescilor, bărbațĭ luminațĭ ca I. Eliade-Rădulescu, patrioțĭ fără seamĕn ca Brătieniĭ și Rosetti. Din sforțările unite ale acestora a eșit deșteptarea noastră națională, triumful libertăților publice, triumful drepturilor poporuluĭ, și înălțarea Românieĭ din înjosirea în care se găsià.

„Peste acești bărbațĭ ilustri trecuse o suflare dumnedeească, iar eĭ aŭ insuflat poporuluĭ iubirea de țeară și de libertate, și la flacăra patriotismuluĭ lor s'aŭ topit lanțurile carĭ încătușaŭ România și s'a aprins în inima poporuluĭ român ardĕtoarea dorință de a dobândì, pentru popor, libertățile publice, iar pentru țeara lor, neatârnarea.

„Însuflețițĭ de ideile cu carĭ se hrăniseră în Franța, leagănul libertăților și al mișcărilor revoluționare pentru câștigarea drepturilor popoarelor, Brătianu și Rosetti, încă din 1845, căutaŭ a do-

bândi pentru România simpatiĭ și sprijin. Eĭ înființară în Paris o societate de tinerĭ românĭ, o bibliotecă românească; Rosetti făcù parte din comitetul democratic presidat de Louis Blanc, iar Brătianu ținea luĭ Quinet, spre a-ĭ câștigà concursul pentru causa Românieĭ, acel memorabil și patriotic discurs din 1847, pe care nu-l putem cetì peste o jumătate de veac fără să tresărim de admirațiune, fără să simțim trecênd prin noĭ fiorul patriotismuluĭ, la cuvintele acestuĭ luceafĕr al Românieĭ, pline de inspirațiune dumnedeească și de foc patriotic.

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu.

„Mișcarea revoluționară din Franța la 1848 a dat scânteia care a aprins focul revoluțiuniĭ și la noĭ. După ce isbucnì revoluțiunea în Franța și se formă Guvernul provisoriŭ, între ceĭ dintâĭ carĭ plecară la Bucurescĭ aŭ fost Dumitru și Ioan Brătianu; eĭ se opriră cât-và la Viena spre a se pune în înțelegere cu tineretul român de acolo, și apoĭ veniră în țeară, pentru a deșteptà poporul să-șĭ revendice drepturile.

„Acì Societatea înființată de bătrânul Constantin Golescu continuà sub conducerea luĭ Câmpineanu și Ion Ghika, sub numele de Dreptate-Frăție; din ea făceà parte tot tineretul luminat; acì vedem pe Tell, pe Boliac, pe Bolintineanu, pe Bălcescu și amiciĭ lor de luptă, conlucrând împreună. Frațiĭ Brătienĭ veniră în mijlocul lor. Eĭ prepararā programul de reforme ce voiaŭ a se da țĕriĭ; însă pentru a da mișcăriĭ caracterul uneĭ mișcărĭ naționale, care să se impună și înăuntru și în afară, încercară maĭ întâiŭ un prim mijloc.

„În Muntenia domnià Bibescu; eĭ căutară a-ĭ arătà carĭ eraŭ aspirațiunile lor și îl asigurară că nu voesc rĕsturnarea luĭ, dacă îșĭ va însușì aceste reforme folositoare pentru țeară. Domnul se arătă îndărătnic, dar spiritul revoluționar făceà pe toată diua atâția aderențĭ, curentul devenì așà de puternic, în cât nicĭ o stavilă nu-l maĭ puteà împedicà.

„Pe când se pregătià în Muntenia această mișcare, o lucrare identică se făceà în Moldova, unde domnià Vodă Sturdza. Acolo vedem în frunte pe Epureanu, pe Casimir, Alecsandri, Lascar Rosetti și alțiĭ, carĭ convoacă poporul în întrunirea publică de la hotelul Regensburg, întrunire despre care Vodă scià și la care este caracteristic că vedem asistând și pe Ștefănache Catargiu, Ministrul din Lăuntru, și pe Prefectul de poliție Pruncu. Adunarea votează cu entusiasm un program, care conțineà 35 de puncte de reforme; între ele eraŭ: libertatea preseĭ, responsabilitatea Ministrilor, garda națională, dreapta

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu.

aplicare a legilor, pedepsirea numaĭ în virtutea uneĭ hotărîrĭ judecătorescĭ, şi alte maĭ neînsemnate îndreptărĭ. O copie de pe acest program, pe care-l iscălise şi Mitropolitul Meletie, se dete Ministruluĭ ca să o comunice Domnuluĭ; însă în loc să se ţină de făgăduealǎ, pe când membriĭ comitetuluĭ aşteptaŭ rĕspunsul, Vodă poruncesce a-ĭ arestà, pe uniĭ îĭ închide, pe alţiĭ îĭ leagă fără a-ĭ judecà, îĭ pune în căruţe de poştă, îĭ pornesce spre Galaţĭ şi de acolo îĭ trece la Măcin ; între aceştia eraŭ Alecu Moruzi, Alexandru Cuza, Dimitrie Rosetti, Balş, Miclescu şi alţiĭ. Tineretul ce se întorceà din Franţa este oprit a intrà în Moldova şi, graţie teroareĭ ce se rĕspândise în ţeară, se stânjenesce mişcarea revoluţionară.

„În Muntenia lucrul erà maĭ bine pregătit; la refusul Domnuluĭ, comitetul din care făceaŭ parte fraţiĭ Golescĭ, fraţiĭ Brătienĭ, Rosetti, Ion Ghika, Boliac şi fraţiĭ Bălcescĭ, face programul, îl tipăresce şi-l împarte în toată ţeara. Eliade-Rădulescu se asociează şi el pe lângă comitetul celor 12. Şi pe când stăpânirea luà tainice măsurĭ pentru arestarea capilor şi înăbuşirea mişcăriĭ, Eliade împreună cu Ştefan Golescu pleacă la Islaz. Acolo găsim pe Căpitanul Pleşoianu cu compania sa, acolo vine şi Maiorul Tell cu trupa sa şi cu Locotenentul Grigore Serrurie; acolo vine Popa Şapcă şi binecuvintează stindardul revoluţionar, iar poporul adunat proclamă şi jură credinţă pe Constituţiunea adusă de delegaţiĭ din Bucurescĭ, şi se proclamă un Guvern provisoriŭ. Apoĭ se îndrumează cu toţiĭ spre Caracal şi Craiova şi se scrie spre a se cere Domnuluĭ să deà ţěriĭ Constituţiunea, în care să se cuprindă punctele din proclamaţiunea către popor.

„În ḑiua de 9 Iunie trebuià să isbucnească mişcarea în Bucurescĭ, în Ploescĭ şi la Vâlcea; dar scirile din Islaz, sosind târḑiŭ, nu se dede semnalul la timp, şi Vodă, prinḑênd de veste, reuşi a arestà pe capiĭ revoluţionarĭ; numaĭ Ioan Brătianu scăpă deghisându-se, şi Nicolae Golescu găsind asil la Consulul engles.

„Vodă se credeà asigurat, şi merse la casarmă să se asigure de credinţa trupelor; dar Vinerĭ, în ḑiua de 11 Iunie, la ora 4 după amiaḑă, semnalul mişcăriĭ este dat prin clopotul de la Mitropolie, poporul ese din toate unghiurile oraşuluĭ, cu stindarde şi cocarde tricolore; mulţimea de sătenĭ venià pe toate barierele, şi unda cea mare a poporuluĭ vine şi înconjură Palatul. Nicolae Golescu, în numele poporuluĭ, cere Domnuluĭ să primească şi să subscrie Constituţiunea. De voie, de nevoie, Domnul o subscrie; apoĭ I. Brătianu străbătênd în Palat, urmat de popor, cerù şi schimbarea Ministe-

rului; Vodă se așeză la masă între Brătianu și Golescu, decretă destituirea Ministerului, și alcătui un Minister în care figurau frații Golescii, Eliade, Bălcescu și Magheru, iar Prefect de poliție fu numit Costache Rosetti.

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu.

„Când Brătianu propuse pe Rosetti, se spune că Vodă l-a întrebat : „Care Rosetti?“ Și Brătianu, spiritual ca tot-deauna, ĭ-a rĕspuns : „Cel de la pușcărie“. Apoĭ poporul merse de liberă din temniță pe ceĭ arestațĭ.

„Aceasta fu marea ḑi de mișcare națională! Aceasta fu marea ḑi de la care a început regenerarea noastră! Aceasta fu marea ḑi în care poporul român se arătă conscient de drepturile luĭ, și îndrăsnì să le afirme, îndrăsnì să le proclame!!

„Această ḑi o sĕrbătorim după o jumătate de secol.

„De la 11 Iunie 1848 s'a pus temelia Statuluĭ român de astăḑĭ; atuncĭ s'aŭ așternut, într'o patriotică proclamațiune, marile principiĭ, carĭ aŭ trecut în Constituțiunea noastră! Și opera gigantică, făcută de bărbațiĭ de atuncĭ neîntrecuțĭ în patriotism și iubire de țeară, s'a desăvîrșit cu încetul, în cât astăḑĭ toate punctele, carĭ în proclamațiunea din Iunie 1848 eraŭ enunțate ca nisce legitime aspirațiunĭ, astăḑĭ sînt toate realisate, ba încă unele aŭ depășit chiar aspirațiunile de atuncĭ.

„În fruntea acesteĭ proclamațiunĭ, adresate de Comitetul revoluționar, „în numele Poporuluĭ român“, staŭ înscrise douĕ marĭ ideĭ :

„Respect către proprietate!“
„Respect către persoane!“

„Principiul respectuluĭ proprietățiĭ și al libertățiĭ individuale; cel dintâiŭ, ca să liniștească pe ceĭ avuțĭ, că conducĕtoriĭ mișcăriĭ nu înțelegeaŭ a face nicĭ confiscărĭ, nicĭ spoliațiune, și pe ceĭ muncitorĭ, că pot să aspire la o proprietate pe care să o plătească cu munca lor, și care le va fi respectată și pusă sub scutul legilor constituționale; iar al doilea, respect către persoană, însemnà ruperea cu miseriile și mișeliile trecutuluĭ; cetățeanul dobândià simțul și asigurarea că persoana va fi respectată; aceasta însemnà încetarea pedepselor carĭ n'aveaŭ de temeiŭ decât bunul plac. Aceasta însemnà că biciul cu nouĕ sfîrcurĭ al luĭ Căpitan Costache erà aruncat în foc, și că persoana cetățeanuluĭ va fi ocrotită și respectată!

„Aceste douĕ principiĭ sînt înscrise în Constituțiunea noastră

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu.

de astăḑĭ, și ceea ce atuncĭ, la 1848, erà un desiderat, o dorință formulată, astăḑĭ este o realitate.

„Proclamațiunea de la 1848 stabilià egalitatea și frăția. Ea ḑiceà: Nu se cuvine a perde ceĭ maĭ mulțĭ pentru ceĭ maĭ puținĭ, căcĭ este nedrept; nu se cuvine iar a perde ceĭ maĭ puținĭ pentru ceĭ maĭ mulțĭ, căcĭ este silnic, și maĭ la vale aceleașĭ drepturĭ civile și politice pentru tot Românul.

„Proclamațiunea de la 1848 cereà din partea Puterilor străine respectul pentru România, conform tratatelor luĭ Mircea și Vlad al V-lea, al drepturilor eĭ stipulate prin acele tratate. Ea cereà dreptul de a-șĭ păstrà neatârnarea administrațiuniĭ sale înăuntru, și dreptul sěŭ de a legiferà. Astăḑĭ, când auḑim că nu aveam dreptul de a ne da legiuirĭ și de a ne administrà, pare că ni s'ar spune o învechită poveste, căcĭ crescurăm și trăim cu aceste drepturĭ necontestabile unuĭ popor, pe carĭ ni le-aŭ câștigat aceĭ luptătorĭ ce prin revoluțiunea din 1848 aŭ aruncat semînța drepturilor și libertăților.

„Atuncĭ se aspirà pentru țeară să fie respectată, ca pusă sub suzeranitatea Porțiĭ, a fost dat însă unuia din ceĭ maĭ marĭ luptătorĭ de la 1848 să organiseze și cea-laltă luptă eroică, alăturĭ cu iubitul Suveran de astăḑĭ, și să vadă eșind armatele române victorioase de pe câmpiile Bulgarieĭ, liberând și popoarele creștine de dincolo de Dunăre, și dând Românieĭ independența completă. I-a fost dat să vadă România ridicată la rangul de Regat și continuând lupta ce o începuse cu amiciĭ sěĭ din 1848, nemuritorul Ioan Brătianu ne-a lăsat nouě moștenire de a ne bucurà de cinstea ce se face de Regĭ și Împěrațĭ aĭ Puterilor străine Suveranuluĭ nostru celuĭ maĭ brav, celuĭ maĭ înțelept, pe care țeara îl iubesce și pe care străinătatea îl cinstesce, făcênd să se resfrîngă această cinste asupra Românieĭ întregĭ, pe care el cu demnitate o represintă.

„În numele poporuluĭ român, proclamațiunea de la 1848 decretează și hotărĕsce responsabilitatea miniștrilor și a tuturor funcționarilor publicĭ. Astăḑĭ acest principiŭ este înscris în Constituțiunea ce ne-am dat înșine, și pe care a jurat gloriosul Rege, care poartă pe capul Sěŭ Coroana de oțel, făurită din tunurile luate, prin curagiul sěŭ și al oasteĭ, de la vrăjmaș, pe câmpul de luptă.

„Proclamațiunea din 1848 decretează contribuțiunea generală, căcĭ până atuncĭ numaĭ clasa muncitoare era birnică și alțiĭ

se folosiaŭ din biruri; acum toți daŭ contribuțiuni proporționale cu starea lor.

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu.

„Tot atuncĭ s'a ridicat ideia de a avé toate stratele societățiĭ representanțĭ în Adunarea generală; și astădĭ vedețĭ în representațiunea națională, Cameră și Senat, strălucind fiiĭ poporuluĭ maĭ mult decât urmașiĭ vechilor clase privilegiate.

„Proclamațiunea din 1848 a cerut tipar liber și cuvîntare liberă; și astădĭ grație acestor dorințe formulate atuncĭ, avem în realitate o presă liberă și libertatea cuvîntuluĭ.

„Proclamațiunea a dorit pentru prosperitatea noastră economică să avem o Bancă Națională, și astădĭ această instituțiune înfloresce, întemeiată tot de partidul liberal, pentru binele și prosperitatea comerciuluĭ și credituluĭ nostru.

„Proclamațiunea din 1848 cereà pentru plugariĭ românĭ împroprietărirea; și pentru că e vorba de talpa caseĭ, de clasa muncitoare care e la temelia edificiuluĭ nostru social, îmĭ vețĭ permite a cità chiar cuvintele din acea proclamațiune privitoare la plugarĭ :

„„Săraciĭ, săteniĭ, plugariĭ, hrănitoriĭ orașelor, fiiĭ Pa-
„trieĭ ceĭ adevĕrațĭ, ce aŭ fost defăimațĭ atât îndelung cu numele
„glorios de Român, ce aŭ purtat toate greutățile țĕriĭ prin
„munca lor de atâtea veacurĭ, aŭ lucrat moșiile ce le-aŭ îmbună-
„tățit, aŭ hrănit pe strămoșiĭ proprietarilor, pe moșiĭ lor, pe pă-
„rințiĭ lor, pe aceștĭ proprietarĭ înșișĭ și aŭ drept înaintea genero-
„sitățiĭ proprietarilor, înaintea dreptățiĭ patrieĭ, îșĭ cer o părticică
„de pămînt în destul pentru hrana familieĭ și vitelor
„lor, părticică rescumpĕrată de atâtea veacurĭ cu sudorile lor. Eĭ
„o cer și Patria le-o dă; și Patria iar ca o mumă bună și dreaptă
„va despăgubì pe fie-care proprietar de mica părticică ce o va
„da săraculuĭ ce nu are pămîntul sĕŭ, după strigarea dreptățiĭ,
„după glasul Evangelieĭ, după inima cea frumoasă a Românilor,
„în care aŭ aflat parte străiniĭ în tot-deauna, necum frațiĭ lor, hră-
„nitoriĭ lor, tăria lor cea adevĕrată. Claca dar și acea infamă
„iobăgie se desființează; lucrarea la lucrul drumurilor se des-
„ființează; săteanul fără pămînt se face proprietar și
„tărie neînvinsă celor maĭ avuțĭ în folosul tuturor și în paguba
„nimĕnuĭ — Vistieria va despăgubì pe toțĭ."

„Astădĭ tot clăcașul a fost împroprietărit și împroprietărirea însurățeilor, vîndarea bunurilor în loturĭ micĭ, nu sînt decât îndrumarea spre desăvîrșirea ideilor proclamate la 1848.

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu.

„Proclamațiunea din 1848 voià ca țeara să-șĭ deà Domnul eĭ prin alegere; și România are de maĭ bine de 30 anĭ, ca Suveran al sĕŭ, printr'un plebiscit, pe un descendent al uneia din cele maĭ ilustre familiĭ domnitoare din Europa și care la gloria, eroismul și numele ilustreĭ sale familiĭ a adăogat gloria și eroismul tradițional al vitejilor Domnĭ aĭ Românieĭ.

„Poporul a voit la 1848 abolirea privilegiilor și titlurilor de nobleţe; și sînt astăḑĭ ḑecimĭ de anĭ, de când numaĭ auḑim vorbindu-se de dînsele, saŭ dacă auḑim, auḑim vorbindu-se numaĭ în zeflemeà.

„Proclamațiunea din 1848 a cerut emanciparea mânăstirilor închinate, și sînt 34 de anĭ de când aceasta s'a realisat.

„Ea a voit libertatea învĕțămîntuluĭ și gratuitatea luĭ, ca să poată să învețe carte nu numaĭ fiul privilegiatuluĭ, dar și fiul săraculuĭ; și numaĭ grație aplicațiuniĭ acestuĭ principiŭ, aŭ putut să capete învĕțătură fiiĭ poporuluĭ și să ieà înainte claselor privilegiate.

„Proclamațiunea din 1848 a decretat: desființarea pedepseĭ degrădătoare cu bătaia, desființarea pedepseĭ cu moartea, desrobirea țiganilor prin despăgubire. Toate acestea s'aŭ realisat.

„Am trecut în revistă toate aceste reforme cerute de bărbațiĭ nemuritorĭ carĭ aŭ făcut mișcarea din 1848, ca să se pătrundă orĭ-cine, că astăḑĭ sîntem aceea ce sîntem numaĭ mulțămită lupteĭ gigantice întreprinse de aceĭ bărbațĭ, ca să realiseze principiile mărețe proclamate de eĭ în ḑiua a căreĭ aniversare o sărbătorim astăḑĭ.

„Să sĕrbătorească această memorabilă ḑi de 11 Iunie toată suflarea românească, căcĭ acea revoluțiune, deși înăbușită maĭ în urmă de reacțiune, a însuflețit poporul român și ĭ-a pus în suflet sentimentul demnitățiĭ omuluĭ, sentimentul ridicăriĭ și înălțăriĭ țĕriĭ sale, sentimentul și iubirea de libertățĭ.

„Să sĕrbătorim această ḑi și ca o pioasă amintire pentru acele înalte și nobile suflete, carĭ aŭ iubit România, carĭ aŭ avut încredere în vitalitatea și viitorul eĭ, și aŭ avut curajul să proclame acum 50 de anĭ aceste marĭ principiĭ și să lupte pentru realisarea lor.

„Martirĭ aĭ libertățiĭ, eroĭ aĭ luptelor gigantice ce ațĭ dat, voĭ Golescĭ, Brătienĭ, Rosetti, Eliad, Bălcescĭ, ne-ațĭ lăsat un patrimoniŭ câștigat de voĭ cu marĭ lupte, cu multe sudorĭ, fițĭ binecuvîntațĭ

de generaţiunile de astădĭ, carĭ jură că vor păstrà acest patrimoniŭ neştirbit şi se vor silì a-l adăogà prin muncă rodnică spre a-l transmite generaţiunilor viitoare.

Cuvîntarea d-luĭ C. I. Stoicescu

„Numele vostru va strălucì în etern în istoria noastră ; iar „Revoluţiunea din 1848, după cum ḑiceà Gambetta, în unul „din entusiastele sale discursurĭ, va fi vecĭnic onorată, va fi „mare între revoluţiunĭ, pentru că ea a fost cea maĭ înaltă „consacraţiune a demnităţiĭ omenescĭ“.

După d-l Stoicescu a vorbit d-l *Gr. Alexandrescu*:

„Domnilor,

Cuvîntarea d-luĭ Gr. Alexandrescu.

„Acum 50 anĭ, în locul acesta chiar, loc numit de atuncĭ Câmpul Libertăţiĭ, poporul Bucurescian şi întreg comerţul Capitaleĭ primiră Constituţiunea de la 1848.

„Atuncĭ, din acest loc, se proclamă : Dreptate-Frăţie pentru toţĭ Româniĭ, prin urmare încetarea tuturor privilegiilor şi supunerea tuturor Românilor de o potrivă la toate sarcinele şi participarea iarăşĭ a tuturor de o potrivă la toate drepturile.

„Atuncĭ se puse temelia frăţieĭ, care trebue să domnească între fiiĭ uneĭ naţiunĭ, pentru ca ea să poată fi puternică, şi temelia dreptăţiĭ, care singură poate asigurà pacea şi frăţia.

„Până la 1848, numaĭ noĭ negustoriĭ, împreună cu săteniĭ, purtam toate sarcinele Statuluĭ; numaĭ noĭ plătiam birurile de banĭ şi de sânge ; numaĭ noĭ duceam toate greutăţile, pe când alţiĭ aveaŭ toate drepturile, fără nicĭ un fel de datorie saŭ sarcină.

„Noĭ negustoriĭ, ca şi săteniĭ, eram priviţĭ atuncĭ şi taxaţĭ de legile timpuluĭ numaĭ ca nisce unelte de muncă, datorĭ să producem avuţia de care se bucuraŭ alţiĭ.

„Dam atuncĭ tot rodul munciĭ noastre, dar nu numaĭ n'aveam nicĭ măcar dreptul să scim ce se face, saŭ să spunem ce să se facă cu baniĭ birurilor noastre, dar chiar persoana noastră, libertatea noastră erà la discreţiunea celuĭ din urmă agent de poliţie.

„Eram Românĭ, dar legiuirile ne opriaŭ d'a fi şi cetăţenĭ românĭ şi pot adăogà că nu ne trataŭ nicĭ chiar ca oamenĭ.

„Mişcarea de la 1848 fu generoasă şi iubitoare cu noĭ, ea ne luă de mână, ne călăuzì mintea, ne încălḑì inima, ne deschise ochiĭ şi ne făcù să vedem, că precum Dumneḑeŭ făcuse pe toţĭ oameniĭ de o potrivă, tot ast-fel, e drept, e bine, e folositor tuturor ca de o potrivă înaintea legilor, înaintea drepturilor şi a sarcinelor să fie şi Româniĭ toţĭ.

Cuvîntarea d-luĭ Gr. Alexandrescu.

„Recunoscință nemărginită din partea comercianților merită dar oameniĭ de atuncĭ, pentru binele ce ne voiră, pentru legile ce ne făcură, pentru ideile ce semĕnară, și carĭ aŭ dat resultatele de carĭ ne bucurăm astădĭ.

„Recunoscință, căcĭ ne-aŭ călăuzit într'o lume nouă, maĭ bună și maĭ dreaptă decât cea care erà, ne-aŭ făcut de o potrivă cu toțiĭ și la drepturĭ ca și la datoriĭ.

„Comerciantul cetățean este rodul cugetăriĭ și iubiriĭ oamenilor de la 1848.

„Când dar, după 50 de anĭ, ne găsim din noŭ astădĭ toțĭ oamenĭ liberĭ, cetățenĭ activĭ, adunațĭ pe Câmpia Libertățiĭ, unde părințiĭ noștri ascultară glasul mântuiriĭ la 1848 și jurară pe Constituțiune, noĭ dicem cu convingere și adâncă emoțiune:

„Binecuvîntată fie memoria bărbaților carĭ aŭ pus atuncĭ pieatra fundamentală, pe care s'a ridicat România de astădĭ, liberă și independentă. Recunoscința neamuluĭ românesc întreg și maĭ ales a foștilor desmoșteniți comercianțĭ și sătenĭ va perpetuà din generațiune în generațiune numele lor.

„Să trăească România!

„Să trăească Regele!"

După representantul comerciuluĭ a vorbit d-l *Ștefănescu-Galațĭ*, din partea studenților, arătând însemnătatea mișcăriĭ de la 1848.

Serbarea de pe Câmpul Libertățiĭ se terminase cu mare entusiasm, în mijlocul uneĭ mulțimĭ ce nu se poate evaluà exact. Poate că eraŭ 20, 30 saŭ 50 miĭ de oamenĭ.

Serbarea se terminase. Cortegiul se refăcù și pornì, în aceeașĭ ordine, ca să se îndrepteze spre Dealul Spireĭ. . . . .

. . . .

Cortegiul și-a urmat drumul, în cea maĭ mare liniște și ordine spre Dealul Spireĭ, străbătênd calea Rahoveĭ, strada Carol, calea Victorieĭ, strada Michaiŭ-Vodă, Fontărieĭ și 13 Septemvrie, până la locul unde s'a pus pieatra fundamentală a monumentuluĭ ce se ridică în memoria bravilor pompierĭ de la 1848.

Toate stradele eraŭ ințesate de lume și frumos pavoasate. Piața din fața arsenaluluĭ e decorată cu un gust deosebit.

După sosirea cortegiuluĭ, a început imediat serviciul divin, oficiat de *Vicarul Mitropolieĭ*, înconjurat de maĭ mulțĭ preoțĭ.

După terminarea sfeştaniei, *d-l M. Pherekyde, Ministru de Interne și ad-interim la Presidenția Consiliului și la Externe*, a rostit cuvîntarea următoare :

Cuvîntarea d-lui M. Pherekyde.

„Cetățeni,

„Astădi, pe Câmpul Libertății, ați sĕrbătorit diua în care poporul român a afirmat în fața lumii drepturile sale; ați slăvit bărbații de inimă cari, prin munca lor stăruitoare, aŭ asigurat demnitatea noastră redobândită și aŭ constituit liberul Regat al României.

„Este drept ca tot astădi să glorificăm memoria acelora cari cei dintâi, după apelul națiunii redeșteptate, şi-aŭ dat vieața pentru dînsa. În acest loc, pompierii noștri s'aŭ găsit față în față cu vrăjmași în numĕr covîrșitor. Ei n'aŭ avut un moment de șovăire : s'aŭ aruncat bărbătesce în luptă, cu un dispreț de moarte și un curaj neîntrecut, și și-aŭ sacrificat vieața, dar datoria nu.

„Monumentul, a căruia pieatră fundamentală se consacră astădi, va aminti generațiunilor viitoare sacrificiul eroilor obscuri, căduți voioși pentru a apĕrà cinstea steagului romànesc : nobila jertfă, fără speranță de isbândă atunci, dar care a dat mai în urmă roadele strălucite cari sînt astădi mândria țĕrii.

„Pompierii din 1848 și soldații regimentului al II-lea aŭ fost precursorii curcanilor din 1877. Sângele vĕrsat în Dealul Spirei și-a dat roadele la Grivița și Smârdan.

„Este o datorie sfîntă pentru noi, când ne bucurăm de libertățile și de independența pentru care ostașii noștri s'aŭ devotat, să le slăvim memoria cu iubire și recunoscință.

„Privind acest monument, Românii nu vor uità exemplul generos ce l-aŭ dat aici pompierii; el va rĕmâné ca un semn vĕdut al vitejiei, al abnegațiunii, al împlinirii de datorie ; va spune celor ce vor veni după noi că nici un sacrificiŭ făcut pentru țeară nu este inutil ; mai curînd saŭ mai târdiŭ încolțesce și rodesce sĕmînța sănătoasă; va fi un învĕțămînt pentru toți, că patria este mai presus de toate, onorând forma cea mai curată a patriotismului, datoria ostășească : toți vor spune că acești fii ai poporului, dacă nu printr'o isbândă imediată, dar prin moartea lor, nebiruiți în vitejia lor, aŭ arătat cum se asigură neatârnarea țĕrii.

„Salut cu respect acești puțini viteji din 1848, cari mai sînt între noi. Aducênd tributul nostru de admirațiune și de recunos-

Cuvîntarea d-luĭ M. Pherekyde.

cință celor mulțĭ, carĭ nu maĭ sînt, cred că nu putem maĭ bine să împărtășim în acest moment simțimîntul pentru care eĭ aŭ murit, decât repetând cu toțiĭ suprema lor gândire, în ḍiua sacrificiuluĭ:

„Trăească România!

„Trăească armata!

„Trăească Șeful eĭ suprem, Regele Carol!“

Cuvîntarea d-luĭ D. Gianni

După d-l Pherekyde a vorbit *d-l Dimitrie Gianni*, *Președintele Adunăriĭ deputaților.*

Eată discursul d-luĭ Gianni:

„Fraților,

„Porniți de un simțimînt de înaltă și sfîntă datorie cetățenească către oameniĭ trecutuluĭ glorios, către noĭ înșine, și maĭ ales către ceĭ carĭ aŭ să ne urmeze în mod firesc pe calea așternută de către bătrâniĭ acesteĭ țĕrĭ, astăḍĭ aproape toțĭ dispăruțĭ dintre noĭ, și după o jumătate de secol aproape de necurmate lupte și frămîntărĭ, reintrați în liniștea sufletuluĭ și a cugetuluĭ nostru, venim să sĕrbătorim una din ḍilele cele maĭ marĭ, ḍiua-mumă, putem spune, care a dat nascere ființeĭ întregĭ a Statuluĭ român, întemeiat pe instituțiunile cele maĭ solide, progresiste și asigurătoare pentru viitor.

„Da, Domnilor, ḍiua de astăḍĭ ne pune în lumină însemnătatea uriașeĭ mișcărĭ de acum cincĭ-ḍecĭ de anĭ, prin care s'a arătat și dovedit, atât în afară cât și înăuntrul țĕriĭ, că Românul, înzestrat cu o voință bine cumpĕnită și plin de încredere în el însușĭ, scie să-șĭ apere drepturile și să revendice, pentru a le dobândi, pe cele nesocotite de ceĭ străinĭ de dînsul.

„Anul 1848, pentru noĭ ca și pentru aproape toate Statele europene, a fost un an de redeșteptare națională. Prin mișcarea patriotică de atuncĭ, s'a pus în vederea Europeĭ apusene că micile Principate Dunărene aŭ dreptul la o existență politică a lor proprie.

„Revoluțiunea, justificată la început și binefăcĕtoare maĭ târḍiŭ, a dat nascere desideratelor consemnate în protocolul Divanuluĭ ad-hoc de la 1857, carĭ în 1866 și 1881 s'aŭ transformat în realitate; ast-fel că putem spune cu fală și mândrie că, dacă pasiunea unora în contra altora a adus atuncĭ vrajba și neunirea între noĭ, astăḍĭ când cu toțiĭ culegem roadele binecuvîntateĭ mișcărĭ, adecă instituțiunile liberale și democratice ce ne-am dat noĭ înșine, tot cu toțiĭ, organisațĭ în diferite partide politice, ne solidarisăm în

lupta noastră pentru a mănţiné şi a desvoltà acest patrimoniŭ naţional, dobândit prin atâtea lupte şi sacrificiĭ.

Cuvîntarea d-luĭ D. Gianni.

„Revoluţiunea pasionată, dar plină de patriotism, de atuncĭ, a dat nascere evoluţiunii pacĭnice şi înţelepte, prin care astădĭ România, din vasalitatea trecutuluĭ devenită un Regat puternic şi respectat, îşĭ urmează mersul înainte pe tĕrîmul politic, social şi economic.

„Eată pentru ce, fraţilor, trebue să păstrăm cu toţiĭ un cult şi să facem din anul 1848 o adevĕrată serbare naţională!

„Câmpul Filaretuluĭ a vorbit! Acum să vorbeasă Dealul Spireĭ, adecă acest sfînt locaş al victimelor datorieĭ către ţeară şi corpul din care făceaŭ parte.

„Cine, Domnilor, nu-şĭ aduce aminte, din poesiile şi scrierile oamenilor de atuncĭ, de vitejia soldăţească şi cetăţenească a miculuĭ nostru corp de pompierĭ, care a dovedit cum se apĕră, în contra celor maĭ puternicĭ, căminul ce i s-a încredinţat, şi cum omul trebue să fie robul datorieĭ luĭ?

„Cine oare a putut uità faptul măreţ şi glorios al sentineleĭ nemuritoare care, după ce a rĕmas singur păzitor al casărmiĭ şi al caseĭ publice încredinţată luĭ, nu a voit să asculte decât de ordinele superiorilor, carĭ nu maĭ eraŭ, preferind, decât să deà arma străinuluĭ, să fie masacrat şi să moară victimă a datorieĭ sale militărescĭ?

„Soldatul de la 1848, fiŭ al poporuluĭ, pe tĕrîmul milităresc, a sciut, ca şi oameniĭ claseĭ superioare pe tĕrîmul politic, să pună sĕminţa şi să împlânteze în inima cetăţeanuluĭ român germenul soldatuluĭ de pe câmpiile Bulgarieĭ care, sub conducerea inteligentă şi patriotică a mareluĭ Căpitan Carol I, Suveranul nostru mult iubit, a dobândit independenţa Statuluĭ român!

„De aceea, fraţilor, într'un cuget şi o gândire, să venim cu toţiĭ în rememorarea mareluĭ act de la 1848, prin care ne-am arătat vitalitatea noastră ca naţiune, să punem cu sfinţenie şi pietate pieatra fundamentală a monumentuluĭ neperitor, care va purtà ca inscripţiune pentru viitorime: virtuţiĭ cetăţenescĭ şi vitejieĭ soldăţescĭ, patria recunoscĕtoare."

Cuvîntarea d-luĭ Niţă Sterie.

După d-l Gianni a vorbit d-l *Niţă Sterie, Consilier comunal*, care a dis:

„Fraţilor!

„Maĭ întâiŭ de toate sîntem Românĭ şi ca Românĭ, fraţilor, strigătul nostru să fie:

Cuvîntarea d-luĭ Niță Sterie.

„Trăească România!

„Trăească de asemenea și întreg poporul român, așà cum Dumnedeŭ l-a hotărnicit și l-a așezat.

„Astădĭ se împlinesce, fraților, o jumătate de secol, de când s'a pus sĕmînța Libertățiĭ și a Egalitățiĭ.

„Proclamațiunea dată la Islaz la 9 Iunie 1848 se rĕspândesce ca fulgerul în toată țeara, și Vodă Bibescu, sub puternica presiune a poporuluĭ Bucurescian, la 11 Iunie 1848, astădĭ tocmaĭ 50 anĭ, iscălesce Constituțiunea, sfințind ast-fel drepturile poporuluĭ român.

„Suferințe de tot felul: închisoare și exil aŭ îndurat martiriĭ revoluțiuniĭ. Cu prețul averiĭ, libertățiĭ, viețiĭ lor, bărbațiĭ martirĭ aĭ neamuluĭ nostru aŭ smuls din mânile oligarchieĭ privilegiile de carĭ se bucurà și aŭ dat poporuluĭ român libertățile și drepturile de carĭ cu toțiĭ ne bucurăm astădĭ.

„Sĕrbătorirea dileĭ de astădĭ însemnează victoria luminiĭ asupra întunericuluĭ, a dreptățiĭ în contra tiranieĭ; însemnează chemarea la vieață a unuĭ popor întreg, și omagiul nostru de recunoscință și profundă venerațiune să fie fără margine pentru Eliade-Rădulescu, Golesciĭ, Brătieniĭ, Rosetti, Bălcesciĭ, Ion Ghica, Cesar Boliac, Tell, Serurie, Magheru, etc., cu un cuvînt, pentru întreaga acea generațiune de uriașĭ și martirĭ, carĭ cu marĭ sforțărĭ și cu nemăsurate sacrificiĭ aŭ luptat cu oarba tiranie, pe care aŭ învins-o și aŭ sdrobit-o, iar pe ruinele eĭ aŭ clădit România liberă și egalitară care, sub conducerea înțeleptuluĭ, glorioșuluĭ și iubituluĭ nostru Rege Carol I, ocupă astădĭ un loc de onoare printre statele civilisate ale Europeĭ.

„O! martirĭ aĭ mișcăriĭ de la 1848! primițĭ astădĭ sentimentele de gratitudine, recunoscință și venerațiune ale unuĭ întreg popor și, din înălțimile unde planează astădĭ nobilele voastre suflete, veghiațĭ ca România să fie tot înainte pe calea libertățiĭ și a egalitățiĭ!

„Fraților! până acum o jumătate secol, părea că vitejia românească, care la Rovine, Răsboenĭ și Călugărenĭ smulsese lumiĭ întregĭ admirația și făcuse să fim numițĭ, pe dreptate, streaja creștinismuluĭ la porțile Orientuluĭ, oarba tiranie amorțise, înghețase sângele Românilor, și se părea că se stinsese în Românĭ strămoșeasca virtute răsboinică; ca prin farmec însă, ca prin minune, acum o jumătate de secol, în fericitul pentru noĭ an 1848, o trupă de 200 pompierĭ înfruntă cu succes, acì, pe acest deal, furia tur-

cească, dovedind că în noĭ vià aceeașĭ virtute, aceeașĭ vitejie și că în vinele noastre curgeà acelașĭ sânge generos.

Cuvîntarea d-luĭ Niță Sterie.

„Sĕmînța aruncată de vitejiĭ pompierĭ încolțesce, rodesce și, la 1877, pe câmpiile Bulgarieĭ, cu aceeașĭ vitejie și generositate, de o potrivă strămoșilor noștri de la Rovine, Răsboenĭ și Călugărenĭ, altoesce independența Românieĭ și făptuesce liberarea Bulgarieĭ, făurind coroana de oțel gloriosuluĭ și iubituluĭ nostru Rege Carol.

„Pieatra comemorativă pusă astădĭ acì să fie pururea amintire viitoarelor generațiunĭ, unde să se închine și de unde să se inspire pentru trăinicia românească.

„Trăească România! și cu toțiĭ, fraților, cu toțiĭ la olaltă, să ne legăm și să jurăm ca să lăsăm urmașilor noștri neștirbită țeara noastră, și lupta noastră de toate dilele să fie pentru naționalitate, libertate și democrație, acesta fiind cel maĭ mare și cel maĭ puternic omagiŭ ce putem aduce marilor patrioțĭ de la 1848.

„Trăească România!

„Trăească Maiestatea Sa Regele!

„Trăească Maiestatea Sa Regina!

„Trăească Dinastia!“

După d-l Niță Sterie, a vorbit *d-l Ionescu-Brăila*, student:

Cuvîntarea d-luĭ Ionescu-Brăila.

Românĭ!

„Descoperiți-vĕ și privițĭ cu pioasă admirațiune acest loc glorios, sfințit cu sângele bravilor pompierĭ.

„Cincĭ-decĭ de anĭ s'aŭ scurs pe de-asupra acestor morminte de măreață și neperitoare amintire, iar astădĭ, după cincĭ-decĭ de anĭ de propășire națională, poporul român, liber și de sine stător, glorifică prin un semn netrecĕtor, eroismul acelora carĭ s'aŭ jertfit pentru patrie.

„Cincĭ-decĭ de anĭ, de când prin una din acele mișcărĭ eroice, poporul român împilat șĭ-a cucerit singur dreptul la o vieață demnă.

„Lupta pompierilor din Dealul Spireĭ, acea luptă legendară, care ne apare astădĭ în mijlocul uneĭ aureole strălucitoare, nu a fost un act de răsvrătire, ea a fost o eroică apĕrare a dreptuluĭ de a trăi liberĭ.

„Măreața luptă a o mână de Românĭ contra 7 miĭ de năvălitorĭ străinĭ, resistența fără seamĕn desfășurată de aceĭ eroĭ, este o dovadă luminoasă de vitejie și patriotismul acestuĭ mult încercat popor.

Cuvîntarea d-luĭ Ionescu-Brăila.

„Astădĭ, în epoca de progres și civilisațiune la care am ajuns prin noĭ înșine, în mijlocul libertăților largĭ de carĭ ne folosim, întoarceți-vĕ privirea numaĭ cu cincĭ-decĭ de anĭ înapoĭ și, lăudând pe Dumnedeŭ, aducețĭ prinosul vostru de admirațiune și recunoscință giganților redeșteptăriĭ naționale.

„Lupta din Dealul Spireĭ dintre pompierĭ și Turcĭ are o însemnătate nemăsurată pentru istoria neamuluĭ românesc; prin această măreață luptă s'a dovedit odată maĭ mult ce poate poporul român în clipele de grea cumpĕnă; iar lauriĭ biruințeĭ cucerițĭ de eroiĭ din Dealul Spireĭ la 1848 aŭ fost mlădițele din carĭ s'a împletit maĭ târdiŭ pe câmpiile Bulgarieĭ maestoasa coroană de neperitoare glorie a vitezeĭ noastre armate.

„Mișcarea luĭ patru-decĭ și opt nu a fost una din acele mișcărĭ brusce, provocate numaĭ prin o influență din afară; nu a fost un act al momentuluĭ făptuit numaĭ din îmboldul curentuluĭ din apus; din contră, ea a fost o mișcare generoasă de emancipare națională, o soluție naturală și necesară a stăriĭ de împilare în care zăceà poporul român; iar vîntul revoluționar ce suflà cu tărie din spre apusul în flacărĭ nu a făcut decât să grăbească producerea mișcăriĭ, care în orĭ-ce cas trebuià să ieà ființă.

„Poporul român, trăit atâta amar de vreme în iobăgie, îngenunchiat sub jugul asupririĭ, ajunsese la extremitatea răbdăriĭ; aspirațiunile luĭ legitime către o vieață nouă începuseră să se întrupeze sub o formă maĭ reală, iar mijlocul îndepliniriĭ lor nu puteà fi altul decât revoluțiunea.

„Astădĭ, după cincĭ-decĭ de anĭ de glorioasă prosperare, să nu uităm a luà pildă de patriotism și iubire de neam de la aceĭ bărbațĭ nemuritorĭ carĭ, prin devotamentul, bărbăția și înțelepciunea lor, ne-aŭ dat o patrie liberă și neatârnată.

„În mijlocul sĕrbătoririĭ aceșteĭ date glorioase din vieața noastră națională, să nu uităm a cinstì memoria sfîntă a bravilor pompierĭ, eroiĭ luĭ 1848 și, întorcêndu-ne privirea către viitor, să avem încredere în vitalitateà noastră și în înțelepciunea mareluĭ nostru Rege.

„Noĭ, tineretul studențesc, astădĭ când mergem pe drumul sigur al progresuluĭ, când datorită generațiuniĭ luĭ 1848, ne este asigurată putința de a lucrà, datoria noastră este ca, luând pildă de la trecut, să lucrăm din resputerĭ la luminarea noastră pentru a devenì folositorĭ patrieĭ.

„Descoperiți-vĕ și privițĭ cu admirațiune acest loc glorios, sfințit

cu sângele apostolilor Românismuluĭ, și într'un singur glas să strigăm:
„Să trăească memoria sfîntă a acelora carĭ s'aŭ jertfit pentru patrie.

Cuvîntarea d-luĭ Ionescu-Brăila.

„Să trăească marele nostru Rege!
„Să trăească scumpa noastră dinastie!
„Să trăească de-apururĭ în splendoare Patrĭa română!"

În urmă, s'a subscris de d-niĭ Ministri Pherekyde, Stolojan, Pallade, Haret, I. I. Brătianu; N. Gane, Președintele Senatuluĭ; D. Gianni, Președintele Cameréĭ; C. F. Robescu, Primarul Capitaleĭ; de membriĭ comitetuluĭ de inițiativă și de maĭ mulțĭ cetățenĭ, pergamentul comemorativ, care a fost apoĭ închis în pieatra de temelie a monumentuluĭ.

La ora 4, ceremonia erà terminată.

Eată numele veteranilor pompierĭ de la 1848, carĭ aŭ luat parte la serbarea de erĭ:

Stan Petcu, sergent-major, Craiova;
Stan Păsărică, sergent, Vălenĭ, (Olt);
Const. Gh. Bunea, Cocescĭ (Argeș);
Stancu Badea Mustățea, strada Uranus No. 14, Capitală;
Șerban Deleanu, strada Basarab;
Grigore Ignat, strada Icoaneĭ;
Dumitru Stoenescu, strada Flueruluĭ 13;
Gh. Alexandroiu, calea Rahoveĭ No. 230;
Gh. Diaconu, comuna Cosescĭ (Muscel);
Barbu Șerban Lacraru, calea Rahoveĭ;
Niculae Ioan Găbrian, C.-Lung;
Gh. Niculae, strada Traian, No. 185;
Petre Pană Vlăsceanu, strada Militară No. 4.

Seara orașul, precum și edificiile și grădinile publice aŭ fost feeric iluminate.

În grădinile și piețele publice aŭ cântat musicĭ militare și bande de lăutarĭ. Până târdiŭ noaptea o mulțime imensă a cutreerat stradele Capitaleĭ.

Fântâna păceĭ de pe squarul Sărindar era splendid iluminată cu becurĭ de acetilenă, iar în jurul eĭ eraŭ așezate transparente, pe carĭ se cetiaŭ numele capilor mișcăriĭ de la 1848.

La Teatrul Național și în sala Liedertafel s'aŭ dat representațiunĭ.

Focurĭ de artificiĭ aŭ fost trase în grădina Cișmigiŭ.

Serbarea din 1898.

D-l *C. F. Robescu, Primarul Capitaleĭ*, a primit, în numele Comitetuluĭ organisator al comemorăriĭ revoluţiuniĭ române din 1848, următoarele telegrame, carĭ aŭ fost cetite în adunarea de pe Câmpul Libertăţiĭ:

Călăraşĭ, 11 Iunie.

Astădĭ, ora 10 jum., s'a oficiat Te-Deum în amintirea celor ce aŭ luptat la 1848 pentru independenţa ţĕriĭ şi libertăţile publice. Aŭ asistat autorităţile civile şi militare şi foarte mulţĭ cetăţenĭ.

Comunicaţĭ, vĕ rog, comitetuluĭ organisator al acesteĭ serbărĭ omagiile consiliuluĭ comunal şi ale cetăţenilor Călărăşenĭ pentru sĕrbătorirea făcută în amintirea acesteĭ dile, care va rĕmâné în vecĭ în memoria tuturor Românilor.

Ajutor de Primar, I. Vlădoianu.

Dorohoiŭ, 11 Iunie.

Astădĭ, în biserica catedrală din acest oraş, s'a oficiat un Te-Deum în memoria luptătorilor de la 1848, în presenţa tuturor autorităţilor, armateĭ şi a unuĭ numeros public. Solemnitatea s'a terminat printr'o cuvîntare ţinută de subsemnatul.

Primar, Burghelea.

Tecuciŭ, 11 Iunie.

Rog comunicaţĭ comitetuluĭ organisator al serbăriĭ dileĭ de 11 Iunie că adĭ, cu prilejul a 50-ĭ aniversărĭ a acesteĭ dile şi în amintirea celor ce aŭ luptat la 1848 pentru independenţa ţĕriĭ şi libertăţile publice, s'a oficiat un Te-Deum în catedrala acestuĭ oraş.

Trăească România!

P. Primar, Adamide.

Turnu-Severin, 11 Iunie.

Salut sĕrbătorirea dileĭ, în care s'aŭ proclamat libertatea, dreptatea şi frăţia. Lupta martirilor pildă neamuluĭ românesc să fie! Strigând: Trăească România! glorificăm acţiunile lor.

Cutcudache, deputat.

Slatina, 11 Iunie.

Fiind bolnav, regret că nu pot luà parte la serbarea uneia din cele maĭ marĭ dile ale Românismuluĭ, di sfîntă în care s'aŭ fost închegat tote nobilele aspiraţiunĭ şi s'aŭ proclamat drepturile po-

porului român. Cu atât maĭ mare îmĭ este regretul de a nu puté fi de faţă, cu cât serbându-se şi pomenirea bravilor pompierĭ, aşĭ fi vĕḑut naţiunea rĕsplătind în parte şi memoria unchiuluĭ meŭ, a Căpitanuluĭ Zăgănescu, Comandantul pompierilor de atuncĭ, care ĭ-a condus la victorie în ḑiua de 13 Septemvrie, cea de sânge plină. Mulţumit sînt că Dumneḑeŭ a voit ca această ḑi să fie sĕrbătorită de conducĕtoriĭ liberalilor şi urez ca să se îndeplinească toate dorinţele naţiuniĭ.

Serbarea din 1898.

Zăgănescu, senator.

Craiova, 11 Iunie.

Salut cu iubire şi pietate ḑiua de aḑĭ. Salut Capitala şi pe delegaţiĭ judeţelor întruniţĭ să serbeze aniversarea reînvieriĭ naţionale şi memoria nemuritorilor apostolĭ, carĭ ridicară pieatra de pe mormîntul unde zăceà uitat neamul românesc.

Doctor Drăgescu.

Botoşanĭ, 11 Iunie.

Reţinut aci de împrejurărĭ independente de voinţa mea, mĕ asociez din toată inima la serbarea ḑileĭ memorabile în care naţiunea română, deşteptată din somnul de moarte, şĭ-a proclamat prin fiĭ sĕĭ ilustri aspiraţiunile către renascerea naţională.

V. D. Vasiliu, deputat.

Fălticenĭ, 11 Iunie.

Indispus, regret că nu pot luà parte la sĕrbătoarea naţională de aḑĭ, cu atât maĭ mult cu cât m'am numĕrat şi eŭ printre părtaşiĭ la mişcarea din 1848 în Moldova.

Trăească România!

Em. Morţun, senator.

Liége (Belgia), 11 Iunie.

Glorie memorieĭ eroilor revoluţiuniĭ române din 1848, revoluţiune socială, atât cât şi politică, puternică, însă blândă, strălucită şi fără pată! Soldaţiĭ dreptuluĭ, soldaţiĭ drepturilor publice şi aĭ autonomieĭ îngropate la o adâncime de veacurĭ de uitare, voind reîntregirea neamuluĭ în demnitatea sa şi reîntărirea naţiuniĭ jertfite, aŭ suflat peste România îngenuchiată suflarea spornică a vieţiĭ, a libertăţiĭ şi aŭ călăuzit primiĭ eĭ paşĭ pe calea largă şi

Serbarea din 1898.

firească a naţiunilor moderne. Eĭ aŭ ridicat-o la înălţimea celor-lalte popoare desrobite ale omenirii. Glorie sufletelor marĭ a căror voinţă a fost aşa de generoasă, a căror acţiune a fost atât de binefăcĕtoare şi de rodnică! Dacă sîntem astăḑĭ un stat omogen, format dintr'o grupare etnică distinctă, cu ţelurĭ hotărîte, eĭ aŭ contribuit maĭ mult la fundarea acestuĭ Stat, eĭ aŭ inspirat Românilor idealurĭ, carĭ vor face coesiunea, unitatea, forţa lor în totdeauna. Redeşteptând consciinţa unuĭ popor, eĭ ĭ-aŭ dat credinţă în devotament, în sacrificiĭ, în marea asociaţiune unde toţĭ se sacrifică tuturor, adecă în patrie. Sacrificiile şi iubirea sînt singure urzitoare de fapte înalte. Rĕmâie ḑiua de 11 Iunie simbol al regenerăriĭ patrieĭ, al cuceririĭ primelor libertăţĭ, astăḑĭ aşezate pe base indestructibile, prin strădania oamenilor binecuvîntaţĭ de la 1848. Fie vieaţa lor pildă şi învĕţămînt viitorimiĭ, spre a-ĭ lumină splendid calea de muncă, calea care să o ducă la împlinirea măreţelor ursite ale neamuluĭ românesc.

Nicolae P. Romanescu, deputat.

Gara Timna, 11 Iunie.

Urez serbăriĭ deplină reuşită. Regret din suflet că nu pot luà şi eŭ parte.

Ilariu Isvoranu, senator.

Bucecea, 11 Iunie.

Regret că nu pot luà parte personal la sĕrbătoarea de aḑĭ. Sînt bolnav. Cu inima însă şi cu sufletul sînt cu d-voastră la serbare.

Manoliu, deputat de Dorohoiŭ.

Galaţĭ, 11 Iunie.

Ca contimporan al evenimentelor din 1848, cu durere încunosciinţez că starea sănătăţiĭ nu-mĭ permite să ieaŭ parte la serbarea ḑileĭ de aḑĭ. Vĕ rog, arătaţĭ însă onor. comitet ce representaţĭ, că mĕ asociez cu totul la comemorarea marilor fapte din acel an, şi marilor oamenĭ ce le-aŭ făptuit.

Fulger, senator.

Viziru, 11 Iunie.

Mĕ unesc în cuget şi simţire cu adunarea naţională, organisată astăḑĭ întru amintirea marilor bărbaţĭ carĭ s'aŭ jertfit pentru

emanciparea și înfrățirea tuturor Românilor. Aduc prinosul meŭ de recunoscință marilor patrioțĭ, carĭ într'un singur glas și suflet aŭ lucrat pentru așezarea soarteĭ țěriĭ pe basa puternică a dreptățiĭ și frățieĭ. Trăească națiunea română!

Serbarea din 1898.

Gheorghe Eremia, senator.

Corabia, 11 Iunie.

Ca nepot al patriotuluĭ Popa Șapcă, cu bucurie viŭ a vĕ arătà fericirea mea d'a vedé cum, prin frumosul act al serbăriĭ ḑileĭ de 11 Iunie, sădițĭ în inimile românescĭ dragoste și venerațiune pentru eroiĭ de la 1848, carĭ aŭ luptat la ridicarea scumpeĭ noastre Româniĭ. Să trăițĭ mulțĭ anĭ, împreună cu inițiatoriĭ serbăriĭ! Trăească România liberă și independentă!

I. M. Popescu.

De altă parte, *d-l I. G. Bibicescu, Director la Banca Națională* și membru în comitetul serbăriĭ, a primit din Turnu-Severin următoarea telegramă:

Turnu-Severin, 11 Iunie.

Membriĭ Societățiĭ comerciale-agricole T.-Severin, pătrunșĭ de însemnătatea aniversăriĭ luĭ 11 Iunie 1848, ce se serbează astăḑĭ și care represintă în istoria noastră puternicul piedestal pe care stă sus România actuală, îșĭ îndeplinesc o datorie sfîntă, rugându-vĕ să binevoițĭ a acceptà și a-ĭ represintà, ca fiŭ al Mehedințuluĭ, cu deplină putere, la serbarea acestuĭ mare eveniment și la punerea pietreĭ fundamentale a monumentuluĭ pompierilor, căḑuțĭ pentru patrie la 13 Septemvrie 1848.

N. D. Spineanu, Președinte; V. D. Marinescu, B. Basarabescu, C. I. Scăueriu, Pârvu Pârvulescu, I. Stamatescu, Preotul E. Armășescu, Iancu Stoenescu, fost volintir în ceata Căpitanuluĭ Nae Marghiloman, comanda Generaluluĭ Tell și Magheru la Islaz și Craiova în 1848, C. Marghescu, D. Basarabescu, Barbu Răculescu, Diaconul D. Teodorescu, S. Negoițescu, G. Crăciunescu, G. Stamatie, G. Bărdeanu, etc.

*

1848 în țeară.

Serbarea din 1898 în țeară.

La Turnu-Măgurele.

A 50-a aniversară a ḑileĭ de 11 Iunie 1848 a fost sĕrbătorită cu mare solemnitate și în Turnu-Măgurele.

Serbarea din 1898 în țeară.

În ajunul serbăriĭ, un apel a fost adresat cetățenilor de un comitet compus din d-niĭ: *Antache Petrescu, Dimitrie Iordănescu, Alexandru Stănculescu, Gheorghe Baroț, Dimitrie Angelescu, Florea P. Călea, A. A. Dinulescu, D. G. Dimirache, Scarlat Tabaĭ, A. G. Geraniŭ, Pr. D. Nicolescu, Mihalache A. Ivănuș, G. A. Parmatescu, N. Alexandrescu, Pr. H. Constantinescu, Dimitrie Burcă, Nae Predescu-Tobă, Nicolae Costescu, Pr. Ioan Eftimiu, Diman Gănciulescu, A. D. Popescu.*

Cu îngrijirea acestuĭ comitet s'a făcut a doua ḑi sĕrbătoarea, care a decurs ast-fel:

La 9 ore dimineața o mare mulțime de lume din toate stările s'a adunat la localul Societățiĭ „Înălțarea“, din strada Independențeĭ, și de acolo aŭ plecat cu musica militară, cu steagurĭ membriĭ societățiĭ și cu eleviĭ școalelor, la grădina Măgura, unde în 1848 orășeniĭ Turnuluĭ șĭ-aŭ ridicat glasul pentru acea mișcare liberatoare. Acolo la 10 ore s'a oficiat un serviciŭ religios de toțĭ preoțiĭ orașuluĭ.

Apoĭ s'aŭ rostit maĭ multe discursurĭ comemorative ale faptelor din 1848 de către d-niĭ: *N. Alexandrescu, Al. Stănculescu, Pr. Ilie Ionescu și Radu Popescu,* Directorul școliĭ de băețĭ No. 1.

Apoĭ în strigăte de: Trăească România! Trăească M. S. Regele! manifestanțiĭ, printre carĭ foarte multe doamne din societate, s'aŭ întors în oraș.

Pe strada Târguluĭ eraŭ arborate drapele tricolore și seara a fost iluminație și musică în grădina publică.

La Roșioriĭ-de-Vede.

La Roșiorĭ, după inițiativa unuĭ comitet, compus din 24 orășenĭ, serbarea s'a făcut după următoarea programă, luând parte maĭ tot orașul.

La orele 9 a. m., comitetul de inițiativă și orășeniĭ s'aŭ întrunit în grădina publică și d'acolo aŭ mers, în frunte cu musica comunală și cu tricolorul național, la biserica Sf. Ioan, unde s'a celebrat un Te-Deum. Apoĭ s'aŭ întors cu toțiĭ în grădina publică, unde s'aŭ ținut maĭ multe discursurĭ.

La Alexandria și Zimnicea.

La Alexandria asemenea, 11 Iunie 1848 s'a serbat cu mare solemnitate, după inițiativa unuĭ comitet dintre orășenĭ și cu concursul Primărieĭ locale, oficiându-se un Te-Deum și apoĭ proce-

siunea mergênd la parcul comuneĭ, unde s'a dat un banchet și s'aŭ ținut discursurĭ.

Serbarea din 1898 în țeară.

Asemenea solemnitate a fost și la Zimnicea.

La Ploescĭ.

Din partea orașuluĭ Ploescĭ aŭ fost delegațĭ la serbarea din Capitală d-niĭ: *Al. N. Radovicĭ*, Primar; *Preotul N. Ioachimescu*, și *G. Dobrescu-Brașoveanul*, consilierĭ comunalĭ.

În Ploescĭ apoĭ toate casele publice aŭ arborat tricolorul, iar seara a fost iluminație.

La Buzĕŭ.

În urma apeluluĭ Primărieĭ, Joĭ, la ora 9 dimineața, cetățeniĭ și societățile s'aŭ adunat în grădina publică, unde s'a format cortegiul. De acolo, manifestanțiĭ s'aŭ îndreptat spre Episcopie în ordinea următoare: musica militară a reg. Buzĕŭ No. 8, societățile: „Cooperativă", „Speranța", „Floarea Țĕriĭ", „Progresul" și „Comitetul comercial din 1884" cu drapelele lor. Urmà apoĭ marea mulțime de cetățenĭ; manifestația erà imposantă.

La ora 10, s'a oficiat de *Episcopul Dionisie* la Episcopie un Te-Deum în amintirea revoluțieĭ.

La Te-Deum aŭ fost față Prefectul și Primarul de Buzĕŭ.

De asemenea, aŭ asistat doamne și domnișoare din societate, precum și țĕranĭ din împrejurimĭ.

După terminarea serviciuluĭ religios, cortegiul se formă din noŭ și apoĭ, trecênd pe piața Mare, strada Târguluĭ, bulevardul I. C. Brătianu, merse la parcul din mijlocul „Crânguluĭ", unde d-l *N. I. Constantinescu*, deputat și Primar, rostì o foarte frumoasă cuvîntare.

Apoĭ se dete, în sala parculuĭ, un banchet foarte animat, la care s'aŭ ridicat numeroase toaste entusiaste.

La Pitescĭ.

A cincĭ-decea aniversare a mareĭ mișcărĭ naționale de la 1848 a fost serbată și în orașul Pitescĭ cu un deosebit entusiasm.

De la începutul luniĭ, un comitet, compus din Primarul și representanțiĭ orașuluĭ, membriĭ Ligeĭ locale și maĭ mulțĭ fruntașĭ cetățenĭ aŭ discutat și hotărît măsurile ce trebuiaŭ luate pentru

Serbarea din 1898 în țeară.

ca această sĕrbătoare națională să aibă reușita cea maĭ deplină.

În dimineața ḑileĭ de 11 Iunie, întreg orașul erà împodobit cu drapele naționale. Casele cetățenilor, autoritățile publice și grădina orașuluĭ eraŭ cât se poate de frumos decorate; pare că erà un concurs pentru a face ca această ḑi de sĕrbătoare, sfîntă tuturor Românilor—și în special nouĕ, conjudețenĭ aĭ marilor Bălcescĭ și Brătienĭ—să aibă o reușită splendidă.

Încă de la ora 9 dimineața, un numeros public se aflà în grădina publică a orașuluĭ, locul de întâlnire al manifestanților. Comercianțĭ, industriașĭ, profesorĭ, preoțĭ, inginerĭ, etc., toțĭ aŭ ținut să ieà parte la această manifestație.

Afară de orășeniĭ Pitescenĭ, câte-và sute de sătenĭ din satele vecine cu orașul aŭ luat parte la aniversarea a 50-a a mareĭ mișcărĭ.

La ora 10, cortegiul se pune în mișcare în ordinea următoare:

Săteniĭ, învĕțătoriĭ și preoțiĭ țĕranĭ, în rîndurĭ;

Comitetul de organisare al serbăriĭ, Primarul cu consiliul comunal;

Consiliul general al județuluĭ Argeș;

Liga culturală, secțiunea Pitescĭ, cu drapelul;

Societățile: „Ajutorul“ și „Ajutorul soc. preoților“;

Societatea germană „Liedertafel“;

Comunitatea israelită;

Musica reg. 4 Argeș;

Numeroșĭ cetățenĭ.

Toțĭ manifestanțiĭ purtaŭ la butonieră cocarda tricoloră.

Cortegiul ast-fel compus străbate bulevardul Carol I și strada Doamna Bălașa, până la biserica Catedrală Sf. Gheorghe.

Ajunșĭ acì, fură întîmpinațĭ de întregul cler din localitate, care oficiă un Te-Deum.

După ce serviciul divin fu oficiat, d-l *Eftimie Ionescu*, Primarul orașuluĭ, arătă însemnătatea ḑileĭ pe care cu toțiĭ o serbăm. Maĭ vorbì d-l *N. Brânzeŭ*, profesor la liceŭ, și preotul *I. Sălcescu*, care arătă menirea preoților în trecut și în present.

Terminându-se cuvîntările, cortegiul se puse din noŭ în mișcare, străbătênd stradele centruluĭ și Șerban Vodă până la grădina orașuluĭ, unde se încing maĭ multe horĭ.

În urmă se retrag, dându-șĭ întâlnire pe după amiaḑĭ la ora treĭ.

La orele 3, cetățeniĭ se întrunesc din noŭ; iar la 4 cortegiul

se pune în mişcare, mergênd pe strada Brătianu, înaintea caselor unde s'aŭ născut mariĭ patrioţĭ Brătienĭ. Acì d-l *Iliescu*, institutor, arată activitatea politică şi rolul ce a avut I. C. Brătianu în mişcarea de la 11 Iunie 1848.

Serbarea din 1898 în ţeară.

Cortegiul se pune apoĭ în mişcare, trece pe sub o ploae de florĭ înaintea pensionatuluĭ d-neĭ Teodora P. Popescu, parcurge strada Bucurescĭ şi se opresce la sala Uklar, unde se ţine o întrunire.

D-l *Nicolae T. Grigorescu*, Preşedintele Ligeĭ culturale, secţiunea Pitescĭ, al consiliuluĭ general, al comitetuluĭ liberalilor din Argeş şi al comitetuluĭ serbăriĭ ḑileĭ de 11 Iunie, fu proclamat Preşedinte al grandioaseĭ întrunirĭ.

D-l Grigorescu, într'un discurs plin de patriotism, făcênd istoricul revoluţiuniĭ din 11 Iunie 1848, arătă cât de drepte eraŭ cererile poporuluĭ, pe carĭ guvernanţiĭ de atuncĭ le refusaŭ.

D-l *N. Dimancea*, într'o lungă şi bine simţită cuvîntare, arată importanţa dateĭ de 11 Iunie, şi îndeamnă poporul a-şĭ respectà drepturile luĭ şi a venerà memoria marilor bărbaţĭ, carĭ aŭ luptat pentru patrie şi popor. D-sa face o propunere — care se primesce în unanimitate — ca să se depună câte o coroană pe mormintele Golescilor şi al luĭ I. C. Brătianu. Se hotărêsce ca Vinerĭ să se ducă o delegaţiune, care să le depună pe mormintele marilor patrioţĭ.

D-l *N. Brânzeŭ*, succedând la tribună, arată şi d-sa însemnătatea serbăriĭ; iar d-l *Andreiŭ Marinescu*, un tînĕr învĕţător de sat, încheià seria cuvîntărilor, arătând roadele mişcăriĭ de la 1848.

În urmă, manifestanţiĭ în frunte cu musica militară, care neîncetat a intonat marşul „Deşteaptă-te Române“, aŭ pornit pe strada Sf. Vinerĭ, centrul, bulevardul, până la grădina publică.

Publicul se retrage, dându-şĭ întâlnire în grădină la ora 9 seara.

Seara a avut loc o retragere cu torţe. Grădina publică, care este poate una din cele maĭ marĭ şi maĭ frumoase din ţeară, în seara de Joĭ, erà neîncăpĕtoare pentru publicul ce venise a vedé focurile de artificiĭ şi decorurile.

Încheiând, nu pot decât să aduc laude tuturor, carĭ aŭ stăruit pentru reuşita acesteĭ serbărĭ.

Erà o datorie pe care Pitesceniĭ nu trebuiaŭ să o uite şi aŭ probat cu prisosinţă că sciŭ să respecte pe aceĭ ce luptă pentru patrie, neam şi democraţie.

*

Articol de N. Kretzulescu.

„1848“. *Articol publicat de N. Kretzulescu în L'Indépendance Roumaine.“*

Astădî se împlinesc cincî-decî de anî, de când un strigăt unanim de bucurie și de entusiasm isbucnià în Bucurescî.

Se salută ast-fel scirea resculăriî patrioților românî contra tristeî stărî de lucrurî în care se sbăteà țeara, scire care se respândì în tot orașul cu iuțeala fulgeruluî.

Cu două dile înainte, Eliade-Rădulescu, Maiorul Tell, Ștefan Golescu, Căpitanul Pleșoianu și alțî câțî-và provocaseră o mișcare populară la Islaz, Oltenia, și proclamaseră o Constituțiune. De acolo eî porniseră la Bucurescî.

De altminterî, în Capitală, ca și în întreaga țeară, lumea se aștepta la o mișcare din partea patrioților românî.

Tinerimea cultă din Bucurescî, plină de sentimente nobile, inspirată de ideile patriotice ale luî Ioan Câmpineanu, se constituise într'o societate care, în aparență, urmăria scopurî literare. Membriî de căpetenie aî acestuî cerc eraŭ Golesciî, C. A. Rosetti, Brătieniî, Ion Ghica, Bălcesciî, Grigore Grădișteanu, Ioan Voinescu II, Cesar Boliac, Eliade-Rădulescu, Grigore Alexandrescu poetul, etc.

Se scià însă că societatea aceasta aveà tendințe politice, că pregătià în secret o mișcare spre a pune capĕt tuturor nemerniciilor epoceî, și că nu aștepta decât o ocasie favorabilă pentru a-șî executà planul.

Domnitorul Bibescu, care cunosceà și dînsul scopul urmărit de această societate, luase maî multe măsurî violente spre a preîntîmpina orî-ce acțiune din partea eî.

Ocasiunea cu nerăbdare așteptată de patrioțî, n'a întârdiat de a se presintà. Revoluția care isbucnì în Paris în dilele din Fevruarie 1848 se lățì în maî toată Europa, avênd rĕsunet în Bruxelles, în Berlin și în Viena. Pretutindenea același entusiasm încăldià spiritele.

Momentul de acțiune sosise, iar comitetul executiv al Societățiî literare s'a pus imediat pe lucru. Cu două dile în urmă după rĕscoala de la Islaz, adecă la 11 Iunie 1848, di de vecî memorabilă, Nicolae Golescu, C. A. Rosetti și alțî patrioțî încă, urmațî de aproape întreaga populație din Bucurescî, aŭ mers la Palat și aŭ expus Prințuluî Bibescu voința unanimă a țĕriî, care cereà să easă din trista situație ce apĕsà asupra eî. Îl îndemnară să se puie în

capul mișcăriĭ și să accepte Constituția. Domnul Bibescu fu deconcertat, se resemnă, iscăli Constituția și numi un Minister, compus de Nicolae Golescu, Eliade-Rădulescu, C. A. Rosetti, etc. Cu două dile în urmă însă, resgândindu-se, abdică și plecă la Sibiiŭ, în Transilvania.

Articol de N. Kretzulescu.

Este cu neputință să se descrie bucuria pe care acest eveniment a produs-o în Bucurescĭ. Toată lumea se bucurà de marea schimbare ce se făcuse în liniștea cea maĭ completă, fără cea maĭ mică sguduire.

Scirea abdicăriĭ Domnuluĭ se lăți în toată țeara, de la un capĕt la cel-lalt al Principatuluĭ; țĕranĭ, industriașĭ, comercianțĭ marĭ și micĭ, proprietarĭ, binecuvîntaŭ pe aceia carĭ avuseseră curajul să se ridice contra uneĭ stărĭ de lucrurĭ ce devenise intolerabilă.

Privesc în jurul meŭ cu tristeță; nu maĭ vĕd decât doĭ saŭ treĭ contimporanĭ carĭ, maĭ mult saŭ maĭ puțin, aŭ luat parte la marele eveniment național; ceĭ-lalțĭ nu maĭ există.

Numele lor însă sînt înscrise cu litere neșterse în istoria Românieĭ. Generațiile actuale nu pot să-șĭ deà seama, în adevĕr, de situația țĕriĭ în epoca de care vorbesc: corupțiunea și imoralitatea administrațieĭ și a justițieĭ se exercitaŭ diua namiada mare; nimenĭ nu erà sigur de bunul sĕŭ; instrucția erà disprețuită; ignoranța stăpânià pretutindenĭ; presa nu există și orĭ-cine îndrăsnià să critice saŭ să desaprobe actele autorităților saŭ influența desastruoasă a agenților politicĭ străinĭ erà pus la index, tratat ca revoluționar și exilat. Așĭ puté să citez maĭ mult d'un exemplu, despre aceste nelegiuirĭ, dar nu e locul aci de a intrà în aceste triste amănunte. Va ajunge să spun că țeara erà lovită în toate interesele eĭ; dar suferià în tăcere și se resemnà, neputênd face alt-fel.

De aceea și primi cu entusiasm scirea despre mișcarea de la Islaz și Bucurescĭ.

Numaĭ vechiĭ boerĭ, crescuțĭ în moravurile ce apucaseră a avé curs în țeară de veacurĭ, bucurându-se de toate privilegiile, scutițĭ de toate sarcinele și de toate impositele, carĭ nu apĕsaŭ decât asupra țĕranilor și oamenilor carĭ nu putuseră obținé un titlu de nobleță, numaĭ vechiĭ boerĭ eraŭ consternațĭ, nu cutezaŭ să ridice capul și-șĭ întorceaŭ privirile spre puterea protectoare, nemulțumită de ce se petreceà în România. Englitera și Franța din potrivă nu vedeaŭ cu ochĭ rĕĭ mișcarea românească și ne sprijiniaŭ la Constantinopole.

Articol de N. Kretzulescu.

Nu pot să apreciez, în acest cadru restrîns, în toate amănuntele sale, lucrarea de la 1848. Vreaŭ să amintesc totușĭ că Constituția pe care o proclamase partidul național decretà autonomia țĕriĭ, abrogarea Regulamentuluĭ Organic, abolirea privilegiilor, egalitatea înaintea legiĭ, emanciparea țĕranilor, carĭ eraŭ împroprietărițĭ, respectarea vechilor tratate cu Turcia ca putere suzerană și ștergerea protectoratuluĭ exclusiv al Rusieĭ, pe care îl înlocuià cu protectoratul tuturor puterilor europene.

Aceste principiĭ aŭ fost germenul convențiuniĭ încheiate la Paris în 1856—57 de către marile Puterĭ, după răsboiul din Crimea.

Aceasta erà un efect fericit al exiluluĭ, la care aŭ trebuit să se resemneze, după ce mișcarea fu înăbușită de armatele rusoturcescĭ, bărbațiĭ carĭ luaseră parte la ea. Toțĭ aceștĭ patrioțĭ se refugiară în capitalele Europeĭ apusuluĭ; eĭ se puseră în contact cu bărbațiĭ de stat străinĭ, le expuseră trista situație a țĕriĭ, situație care-ĭ silise să se ridice, și le atraseră în acelașĭ timp atenția asupra primejdieĭ ce amenință nu numaĭ România, ci pe înseșĭ marile Puterĭ, dacă ele n'ar intervenì pentru a face să înceteze nesiguranța ce domnià în Europa.

Toate aceste fapte arată de ce importanță mare a fost pentru România mișcarea ce a isbucnit la Islaz, în Oltenia, la 9 Iunie și în Bucurescĭ, la 11 Iunie.

Această mișcare, care a fost punctul de plecare al regenerăriĭ noastre și a căreĭ aniversare de 50 de anĭ se serbează adĭ, a adaos o frumoasă pagină la istoria Românieĭ.

Acum cincĭ-decĭ de anĭ, mĭ-am asociat modestele mele sforțărĭ la sforțările glorioase ale bărbaților carĭ aŭ fost la muncă. Am voit, prin aceste câte-và rîndurĭ, să mĕ asociez la bucuria generațiuniĭ actuale și să unesc glasul meŭ cu al tuturor Românilor, carĭ glorifică acest mare eveniment.

Nicolae Kretzulescu.

Leordenĭ, 10 Iunie 1898.

*

Articole de C. Colescu-Vartic.

Articolele luĭ C. Colescu-Vartic în „Voința Națională" de la 11—19 Iunie 1898.

A. 11 Iunie.

Mâne poporul Capitaleĭ și țeara întreagă sĕrbătoresce aniversara aceleĭ marĭ date din istoria noastră, când vechiul dor na-

ţional după redobândirea autonomieĭ patrieĭ, când înflăcărarea după reformele largĭ şi democratice, avênd la temelia lor înălţarea buneĭ stărĭ a claseĭ ţĕrănescĭ, aŭ isbucnit într'o însufleţire generală şi iresistibilă.

Articole de C. Colescu-Vartic.

Este una din acele date ce încoronează o epocă de reculegere şi închegare a unor aspiraţiunĭ nouĕ saŭ mult timp amorţite, înăbuşite, şi inaugurează o nouă epocă de lupte triumfale către acele aspiraţiunĭ.

Este unul din acele puncte luminoase în istoria propăşiriĭ unuĭ neam, spre care urmaşiĭ, ajunşĭ departe pe calea trasă de antecesorĭ, îşĭ aruncă în tot-deauna cu mândrie privirile, pentru a găsi în ele entusiasm noŭ şi nouă întărire spre mersul înainte.

Sînt 50 de anĭ de atuncĭ; dar aniĭ, ca şi epocele, nu se asémĕnă. Sînt aniĭ în carĭ Poporul Român, ca un Fĕt-Frumos din poveste, a trăit şi a crescut într'o ḑi ca alţiĭ într'o sută, sînt aniĭ poate ceĭ maĭ bogaţĭ din vieaţa naţiuniĭ noastre.

Poporul Capitaleĭ va sĕrbătorì cu tot entusiasmul, vrednic de acela al glorioaseĭ generaţiunĭ de acum o jumătate de veac, această măreaţă ḑi, şi cu pietate şi însufleţire îşĭ va aduce aminte de bărbaţiĭ carĭ acum 50 de anĭ aŭ ridicat steagul marilor aspiraţiĭ naţionale, ca şi de eroiĭ carĭ aŭ căḑut maĭ târḑiŭ în lupta epică din Dealul Spireĭ.

Iar noĭ să dăm cuvîntul istorieĭ şi să continuăm cu cronica revoluţiuniĭ române, recapitulând istoricul în vecĭ memorabileĭ ḑile de 11 Iunie 1848 :

Arestările făcute în noaptea de 9 spre 10 Iunie şi în ḑiua de 10 Iunie micşoraseră foarte mult numĕrul revoluţionarilor capabilĭ de a conduce poporul în mişcarea pregătită. Eĭ avură totuşĭ îndrăsneala de a se adunà în taină, în ḑiua de 10 Iunie, la Axente Sever în mahalaua Dobroteasa, unde plănuiră cum să isbucnească a doua ḑi, cu orĭ-ce preţ, revoluţiunea constituţionalistă.

În dimineaţa de 11 Iunie, par'că presimţind vijelia, Bibescu merse la ambele casarme din Bucurescĭ şi cerù trupelor să-ĭ jure din noŭ credinţă. Uniĭ jurară, dar cu inimă îndoită; alţiĭ tăcură. Un corespondent al „Gazeteĭ de Transilvania", foarte bine informat de obiceiŭ, despre cursul evenimentelor, istorisesce că, la una din casarme, ofiţeriĭ vorbiaŭ aproape pe faţă, în presenţa Domnuluĭ, despre Constituţiune, şi-şĭ exprimară dorinţa ca ea să fie acordată. Orĭ-cum, treĭ ore după visita Bibesculuĭ la casarme, tot corpul ofiţeresc se presintă la Palat, unde, prin organul Maioruluĭ

Articole de C. Colescu-Vartic.

Polizu, ofițerii arătară Domnitoruluĭ că sînt gata să-șĭ reînoească jurămîntul de a apĕrà Patria și pe Domn, contra vrăjmașilor, dar că nu vor ridicà armele contra fraților lor.

Situațiunea erà foarte încordată. Bibescu ar fi voit atuncĭ, ḑice-se, să intre în tratărĭ cu reformiștiĭ. Erà însă prea târḑiŭ. Mișcarea erà deja hotărîtă, pregătită, toate măsurile pentru isbucnirea eĭ eraŭ luate, ora erà fixată — 4 ore d. a. — și se așteptà numaĭ semnalul—clopotul Mitropolieĭ—pentru ca să înceapă.

Întorcêndu se la casarmă, ofițeriĭ anunțară pe cadețĭ și pe sub-ofițerĭ de cele ce făcuseră la Palat. În curînd vestea se rĕspândi în toate trupele, și toțĭ soldațiĭ o sciaŭ. Cadetul Magheru, nițiat la mișcare, pornì repede din casarmă și, cu o proclamație în mână și întovărășit de alțĭ câțĭ-và camaraḑĭ, grăbì către Lipscanĭ.

Sosi ora 4. De o dată clopotul Mitropolieĭ tras în dungă sună prelung de-asupra orașuluĭ. Rĕspunseră unul după altul toate clopotele numeroaselor bisericĭ din Bucurescĭ. Erà semnalul.

Magheru și alțĭ patru tinerĭ, suițĭ pe o masă din fața prăvălieĭ luĭ Dumitru Danielopolu din Lipscanĭ (unde este acum prăvălia „Au goût Parisien“) începù a ceti proclamațiunea, în vreme ce lumea se strîngeà mulțime din toate părțile. Lipscaniĭ, inițiațĭ la mișcare, făcură repede un steag tricolor și, închiḑênd prăvăliile, se adunară cu toțiĭ la locul unde se cetià Constituțiunea. Grupe-grupe sosiaŭ oamenĭ din toate ulițele; veniaŭ cete-cete de oamenĭ, și numĕrul stindardelor tricolore cresceà necontenit. Împodobițĭ cu cocarde tricolore și cu steagurile în mijloc, manifestanțiĭ, al căror numĕr crescuse dejà la câte-và miĭ, porniră către Palat.

Într'acelașĭ timp, Ioan Catina, care a doua ḑi aveà să-șĭ înceapă activitatea publicistică în „Pruncul Român“ și care e autorul marșuluĭ revoluțieĭ, cetià și el proclamațiunea în rĕspântia de la Sf. Gheorghe, în mijlocul uneĭ mulțimĭ tot atât de numeroase și de entusiaste, cu care de asemenea pornì către Palat.

De pe alte părțĭ, de așișderea, grupurĭ-grupurĭ, miĭ de oamenĭ mergeaŭ către același loc, împodobițĭ cu cocarde și purtând stindarde tricolore.

Și mulțimea sosià necontenit.

La barierele orașuluĭ, țĕranĭ, în cete numeroase, fără de arme, dar cu stindarde tricolore în frunte, și sub conducerea preoților, se presintaŭ ca să intre, cu proclamația revoluțiuniĭ în mânĭ și strigând: Dreptate! Dreptate! Orășenĭ numeroșĭ iĭ așteptaŭ la fie-ce barieră și-ĭ conduceaŭ către Palat.

Articole de C. Colescu-Vartic.

Între orele 6 și 7, așà erà de mare mulțimea în jurul Palatului domnesc, în cât, cum scrie corespondentul „Gazeteĭ de Transilvania", părea că tot orașul se strînsese acolo, și din odăile Palatuluĭ până departe la casele Fălcoianuluĭ n'ar fi putut omul străbate printre gloata îndesată.

Nicolae Golescu, sosit cu mulțimea, se suì la Vodă, în vreme ce poporul strigà: Dreptate! și cerea Bibesculuĭ să deà Constituția! sfînta Constituție!

Fața de marea mulțime și de stăruința eĭ hotărîtă, fața de evenimentele de peste Olt, fața de declarația de peste ḑi a ofițerilor, Bibescu n'aveà ce să facă alt. El subscrise Constituțiunea schițată în proclamațiunea revoluțiuniĭ.

Nicolae Golescu, eșind în balcon, anunță buna veste poporuluĭ, care o primi cu aclamărĭ entusiaste ce nu maĭ aveaŭ sfîrșit.

În timpul acesta, Ioan Brătianu, care scăpase prin deghisare, de a fi arestat, și care lucrase toată ḑina de 10 și în cea de 11 pentru isbucnirea mișcăriĭ, îșĭ făcù loc prin mulțime, și ras cum erà, neputênd fi recunoscut de oameniĭ Palatuluĭ, se suì sus la Vodă, căruia îĭ declară că, după ce iscălise Constituția, trebuià acum să schimbe Ministerul, căcĭ fără de aceasta poporul nu se va împrăștià.

Între Golescu și Brătianu se așeză Vodă la masă și, sub dictarea lor, scrise însușĭ demisiunea Guvernuluĭ existent și lista Guvernuluĭ celuĭ noŭ. Ministerul fu format ast-fel: N. Golescu, Ministru din-Lăuntru; St. Golescu, Logofĕt al Dreptățiĭ; I. Eliad, Logofĕt al Credințeĭ; N. Bălcescu, Secretar de Stat și Ministru al trebilor de Afară; Colonel Odobescu, Șef al milițieĭ; G. Magheru, Ministru de Finanțe; C. A. Rosetti, Prefect de poliție.

Când se comunică poporuluĭ noul Minister, strigăte de bucurie nestăpânită isbucniră din toate pepturile și lacrămĭ de veselie curgeaŭ pe obrajiĭ multora.

N. Golescu, la eșirea sa din Palat, fu dus în triumf până la locuința sa.

În timpul în care acestea se petreceaŭ la Palat, vre-o 50 de oamenĭ din mulțime, desfăcêndu-se de gloată, porniseră către casarmă, ca să elibereze pe ceĭ arestați acolo. În cale se întâlniră cu Căpitanul Mavrocordat, care-ĭ rugă să nu facă nicĭ o turburare și să-l aștepte până se va întoarce de la Palatul domnesc, unde alergà cu proclamația revoluțieĭ ca să-ĭ ceară Bibesculuĭ a o semnà. Ceĭ 50 delegară decĭ pe 3 dintre eĭ, ca să parlamenteze cu Coman-

Articole de C. Colescu-Vartic.

dantul casarmeĭ. După vre-o 10 minute însă, Căpitanul Mavrocordat fu vĕḑut cum se întorceà în fugă, învârtind în mână proclamaţia şi strigând de departe: U r a! Entusiasmul pătrunse pe ceĭ 50, carĭ irupseră veselĭ în casarmă. Arestaţiĭ fură îndată liberaţĭ şi se înbrăţişară frăţesce uniĭ cu alţiĭ şi cu soldaţiĭ. C. A. Rosetti, suindu-se în galeria casarmeĭ, ţinù soldaţilor o cuvîntare caldă, care-ĭ umplù de însufleţire şi, purtat în triumf, el pornì împreună cu ceĭ 50, şi cu tovarăşiĭ de arest, la Agie, pentru a se da drumul şi celor-lalţĭ dintre arestaţĭ.

Ḑiua de 11 Iunie se sfîrşià ast-fel cu o generală fericire şi în cea maĭ perfectă ordine. Fără o picătură de sânge vĕrsat, fără ca cine-và să fi fost atacat saŭ atins, poporul făptuise transformarea stăriĭ sale politice.

Frica însă păşteà de pe urmă pe ceĭ carĭ maĭ straşnic împilaseră acest popor. Vilara şi Iancu Manu fugiră într'aceeaşĭ ḑi din Bucurescĭ şi porniră către Giurgiŭ. Acì poporul îĭ recunoscù şi eĭ scăpară graţie numaĭ intervenţieĭ autorităţilor. Ascunşĭ în casa comisionaruluĭ Ienache Hurmuz, fură puşĭ a doua ḑi în taină în câte un butoiŭ de zahăr şi, scoşĭ ast-fel din oraş, fură trecuţĭ în luntri la Rusciuc.

Guvernul provisoriŭ de la Islaz, care pornise la 9 Iunie, după proclamarea revoluţieĭ, către Caracal, zăbovì acolo, pentru necesităţĭ de organisare, ḑilele de 10 şi 11 Iunie. Primit la Caracal de tot poporul, care-ĭ eşise înainte cu pâne şi sare, Guvernul provisoriŭ sporì acolo aderenţiĭ la revoluţiune şi cu maĭ multă mulţime încă se îndreptă, la 12 Iunie, către Craiova. Magheru plecă împreună cu ceĭ-lalţĭ, însoţit şi de o trupă de 200 dorobanţĭ.

*

B. „Dreptate-frăţie.“

Eată marea devisă cu care a pornit, s'a pregătit şi s'a făptuit binecuvîntata şi în vecĭ neuitata mişcare naţională de la 1848: „d r e p t a t e a, care luminează omenirea, o povăţuesce în calea bineluĭ şi voesce ca oameniĭ să fie maĭ întâiŭ liberĭ şi de o potrivă; f r ă ţ i a, acest sentiment străbun românesc, care leagă inimile pentru obştescul folos“.

Cu aceste cuvinte şi-a început Guvernul provisoriŭ activitatea luĭ oficială, decretând colorile steaguluĭ naţional, acelaşĭ până aḑi,

Articole de C. Colescu-Vartic.

întocmit din combinarea colorilor celor două țĕrĭ surorĭ, Muntenia și Moldova, și decĭ simbol al unirii, hotărîtă dejà în inima și mintea poporuluĭ.

Și Româniĭ aŭ fost liberĭ; Româniĭ aŭ dobândit egalitatea înaintea legilor; Româniĭ șĭ-aŭ dat mâna frățesce, și din două State, de veacurĭ despărțite, aŭ făcut unul.

Pentru a ajunge la realisarea acestor dorințe, formulate prin cea dintâĭ Constituțiune ce-șĭ deteră, și prin care se declarase cu toțiĭ de o potrivă înaintea legilor, toțĭ de o potrivă înaintea drepturilor, precum și înaintea sarcinelor publice; pentru a ajunge la libertatea individuală și la independența politică; pentru a întrupà visul uniriĭ și a schimbà din temelie vechile întocmirĭ, Româniĭ aŭ trebuit să lupte din greŭ, să aducă jertfe marĭ, să muncească cu energie și să scie să se folosească de toate împrejurările.

Neasemĕnat de mare, uriașă a fost lucrarea de tot minutul și rodnică a glorioaseĭ generațiunĭ, care a purtat această măreață luptă de regenerare politică și socială, neasemĕnat de mare, ca și credința nestrămutată și neînvinsă în dreptatea sfinteĭ cause a națiuniĭ, în puterile eĭ de vieață și în isbânda ideilor de libertate și naționalitate.

Astădĭ, după cincĭ-decĭ de anĭ, când vedem situațiunea la care am ajuns și măsurăm progresele repedĭ și uimitoare pe carĭ le-am făcut, într'un spațiŭ de timp care aproape nu numĕră în vieața unuĭ popor, nu putem decât să aducem prinosul nostru de admirație și de recunoscință pentru eroiĭ și martiriĭ carĭ s'aŭ pus în fruntea mișcăriĭ, în fruntea națiuniĭ, și s'aŭ devotat până la moarte idealuluĭ sfînt cu care aŭ pornit.

Mare a fost opera lor; mare și neprețuită moștenirea pe care ne-aŭ lăsat-o și la a căreia păstrare neștirbită, adăogire și întărire, datorĭ sîntem a lucrà din toate puterile noastre, cu aceeașĭ dragoste, cu aceeașĭ credință, cu aceleașĭ jertfe.

Și munca noastră este cu atât maĭ ușoară, cu cât munca și jertfele celor dinaintea noastră ne-aŭ înlesnit și ne-aŭ asigurat calea, cu cât întocmirile și așezămintele de eĭ realisate, cu cât desvoltarea culturală, politică și economică, datorită sforțărilor lor, ne sînt un puternic și hotărîtor sprijin în lupta maĭ departe pentru același ideal: binele și fericirea patrieĭ.

Marea sĕrbătoare de adĭ, în care națiunea întreagă, în frunte cu poporul Capitaleĭ, glorifică amintirea faptelor neperitoare carĭ

Articole de C. Colescu-Vartic.

s'aŭ întrupat în cea dintâĭ Constituțiune și în mișcarea generoasă din care ea a eșit, fapte carĭ aŭ fost cel dintâiŭ pas hotărîtor în modernisarea Românieĭ, vine la timp spre a ne întărì inimile și cugetele, speranțele și credințele, la lumina și patriotismul faptelor săvîrșite acum o jumătate de veac și a oamenilor carĭ le-aŭ săvîrșit, spre a închinà memorieĭ lor slăvite și viețiĭ lor jerfite pentru națiune roadele munciĭ începute de eĭ și recunoscința ce națiunea le datoresce.

A sĕrbătorì evenimentele culminante din istoria lor, a cinstì și slăvì memoria bărbaților carĭ, prin jertfe și eroism, aŭ hotărît soartea lor, este una din virtuțile popoarelor.

Asemenea evenimente și virtuțile bărbaților carĭ le-aŭ făptuit încăldesc, stimulează și împing înainte pe urmașĭ; ele deschid nouĕ orizonturĭ și daŭ nouĕ puterĭ de muncă.

Sĕrbătorirea lor glorifică binele general, și „orĭ-ce slăvire a bineluĭ întărire pentru națiune este".

Cu întreg sufletul, cu inima și mintea noastră la măreața sĕrbătoare de adĭ, ne bucurăm că putem aduce glorioșilor luptătorĭ pentru binele și fericirea patrieĭ omagiul datorit pentru a lor bărbăție, lupte și nesfîrșite sacrificiĭ.

Ne bucurăm că, la amintirea trecutuluĭ, la amintirea oamenilor și faptelor, cum aŭ fost oameniĭ și faptele de la 1848, isvor de nouĕ fapte, bune și folositoare pentru națiune va eșì.

Prin dreptate și frăție am învins, prin ele vom merge mereŭ înainte, spre îndeplinirea meniriĭ noastre ca Stat și ca națiune.

*

C. Pe Câmpul Libertățiĭ.

15 Iunie 1848.

O mare bucurie cuprinsese poporul, după ce, în diua de 11 Iunie, Domnitorul Bibescu acceptase Constituția, cuprinsă în punctele proclamațieĭ revoluționare și-șĭ schimbase guvernul sĕŭ cu altul compus din reformiștĭ. Dilele de 12 și 13 Iunie fură dile de mare bucurie publică. În timpul acesta însă, și în vreme ce noul guvern îșĭ începeà deja lucrarea de prefacere a stăriĭ de lucrurĭ, Domnitorul adresă, în noaptea de 13 spre 14 Iunie, un mesagiŭ Guvernuluĭ, prin care-l anunțà că — nesimțindu-șĭ puterile potrivite cu „cererile celor de astădĭ împrejurărĭ" și „spre a nu-l bate vre-o dată cugetul că a primejduit soartea țĕriĭ, țiind cârma oblăduiriĭ

maĭ mult decât putința îl ertà“—abdică și reintră în vieața privată. Într'aceeașĭ noapte, Domnitorul plecă din Bucurescĭ către Brașov.

Articole de C. Colescu-Vartic.

A doua ḍi, dimineața, un afipt al Guvernuluĭ anunță abdicarea luĭ Vodă și constituirea nouluĭ Guvern provisoriŭ. El erà întocmit ast-fel :

Guvernul vremelnicesc: Mitropolitul Neofit, Președinte; I. Eliad, St. Golescu, Chr. Tell, G. Magheru și Scurtu.

Secretarĭ aĭ Guvernuluĭ vremelnicesc: C. A. Rosetti, N. Bălcescu, A. G. Golescu, I. C. Brătianu.

Ministerul vremelnicesc: N. Golescu, Ministru din Lăuntru; I. Câmpineanu, Ministru al Dreptățiĭ; I. Voinescu II, Ministru al trebilor din Afară; C. N. Filipescu, Ministru al Finanțeĭ; G. Nițescu, obștescul Controlor; I. Odobescu, Ministru de Răsboiŭ; I. Eliad, Ministru al Instrucțieĭ publice; Sc. Kretulescu, Comandant al gardeĭ naționale; C. Kretulescu, Președinte al Sfatuluĭ orășenesc; Mărgărit Moșoiŭ, Șeful polițieĭ.

Până la sosirea luĭ Eliad, Tell, Magheru, St. Golescu, și a celor-lalțĭ, carĭ făcuseră revoluția de la Islaz și carĭ acum, de la Craiova, se îndreptaŭ către Bucurescĭ, cu popor și armată, membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ aflătorĭ în Capitală, se și puseră îndată pe lucru. Într'aceeașĭ ḍi de 14 Iunie se decretă ca stindardul național să aibă cele 3 colorĭ: albastru, galben și roșu, cu devisa Dreptate-Frăție, care să fie scrisă și pe toate monumentele și decretele publice; se decretă de asemenea desființarea rangurilor civile, desființarea censureĭ, a pedepseĭ cu bătaia, a celeĭ cu moarte, și se hotărî libertatea deplină a tiparuluĭ, cu pedepsirea firesce a calomniatorilor și a celor ce ar învità poporul la nesupunere către legĭ. În fine, Guvernul provisoriŭ maĭ decretă și crearea gardeĭ naționale, cu a căreia organisare erà însărcinat Ministrul din Lăuntru.

Garda națională, ca și garda mobilă maĭ târḍiŭ, a fost unul din obiectele celor maĭ marĭ preocupărĭ ale Guvernuluĭ revoluționar. Din nenorocire, nicĭ odată ea n'a putut fi organisată serios și temeinic, pentru că, deșì cetățeniĭ se înscriaŭ bucuros în gardă, lipsiaŭ armele.

Într'aceeașĭ ḍi de 14 Iunie, pe când se făceaŭ acestea, boeriĭ, carĭ nu voiaŭ s'audă de reforme democratice, nu steteaŭ nicĭ eĭ fără de a se agità. Eĭ se adunară la Mitropolitul Neofit, omul viclean care, pe de o parte, luà parte la guvern și iscălià decretele acestuia, binecuvîntà oficial revoluția și Constituția, iar pe de altă

Articole de C. Colescu-Vartic

parte, complotà cu boeriĭ contra mişcăriĭ şi ţineà în curent pe vrăjmaşiĭ eĭ de toate slăbiciunile ce se iviaŭ.

Guvernul provisoriŭ află de această întrunire conspiratoare, dar nu luă măsurĭ aspre, ci, din potrivă, fiind-că poporul se adunase la Mitropolie şi erà foarte aprins asupra boerilor, Rosetti căută să-l liniştească şi să l domolească. Tot de odată, Rosetti căută să astîmpere şi pe boerĭ. Poporul nu se îmbună însă decât după ce Mitropolitul, complotul fiind descoperit, eşi în balconul caseĭ, cu crucea în mână şi, binecuvîntând poporul, sărută stindardul tricolor.

Schimbările întîmplate de la 11 Iunie până atuncĭ, plecarea Domnitoruluĭ, modificarea Guvernuluĭ, necesitatea de a-şĭ întări puterea faţă de conspiraţiile boerescĭ carĭ începeaŭ a se formà contra mişcăriĭ — toate acestea, împreunate şi cu faptul că revoluţionariĭ de peste Olt întârḍiaŭ a sosi şi că se rĕspândiaŭ tot felul de scirĭ asupra soarteĭ lor, făceaŭ necesară o adunare poporală, în care naţiunea să fie din noŭ pusă în contact imediat cu căpeteniile mişcăriĭ reformiste.

Această adunare se ţinù la 15 Iunie, a doua ḍi după evenimentele ce istorisirăm. Ea se făcù pe câmpia Filaretuluĭ, acolo unde s'a ţinut şi măreaţa întrunire comemorativă de alaltăerĭ.

Scopul adunăriĭ erà să se sfinţească stindardele cele nouĕ ale Statuluĭ şi să se proclame Constituţia în mod oficial.

Adunarea fu impunĕtoare, emoţionătoare şi plină de o însufleţire fără de seamĕn. Istorisesc corespondenţiĭ ḍiarelor din vreme, că ar fi fost faţă la adunare peste 20.000 oamenĭ din popor, în frunte cu Guvernul provisoriŭ, Ministriĭ, clerul întreg al Capitaleĭ, care adusese acolo sfintele moaşte ale patronuluĭ oraşuluĭ, Sf. Dimitrie, toată garnisona Capitaleĭ cu artileria, toate corporaţiile. Erà o sĕrbătoare din cele maĭ frumoase. În mijlocul câmpieĭ Filaretuluĭ se ridicase un cort mare şi un baldachin de ramurĭ verḍĭ. Jur împrejur, mulţimea se grămădià pe câmpie, căţărată până şi pe dealurile ce mărginesc de o parte câmpul. Erà o mare omenească.

Corporaţia tipografilor avusese o ideie foarte ingenioasă şi patriotică. Un teasc de tipar fusese aşezat într'un car mare, tras de patru caĭ împodobiţĭ cu panglicĭ tricolore; doĭ şefĭ de tipografiĭ, Copainig şi Winterhalder, se aşezaseră de o parte şi de alta a teascului dinaintea luĭ, ţinĕnd în mână steagul libertăţiĭ. Factorul tipografieĭ luĭ C. A. Rosetti şi a luĭ Winterhalder sta îna-

intea lor, rezemându-ĭ. Împrejurul teascului, lucrătoriĭ tipografĭ, cari imprimaŭ o poesie de ocasie, ce se aruncà în miĭ de exemplare mulțimiĭ, atât în drumul până la Filaret, cât și maĭ ales pe câmpia Filaretuluĭ.

Articole de C. Colescu-Vartic.

Primirea ce se făcu Guvernuluĭ provisoriŭ și Ministrilor fu din cele maĭ entusiaste, iar cuvîntarea luĭ Ioan Voinescu II, Ministrul trebilor din Afară—care explică scopul adunăriĭ—fu primită cu o nespusă emoțiune și cu lacrămĭ de bucurie. Eată această cuvîntare :

(Urmează cuvîntarea. A se vedé No. 370 din Tom. I, pag. 590.)

După ce Voinescu explicase ast-fel scopul adunăriĭ și ceea ce Guvernul provisoriŭ aștepta de la poporul adunat, se făcù o scurtă slujbă sfîntă, pentru binecuvîntarea mișcăriĭ de reformă și apoĭ pentru sfințirea tricoloruluĭ românesc.

Pe urmă, unul după altul, Mitropolitul, membriĭ Guvernuluĭ, clerul, garda națională și poporul depuseră un jurămînt solemn pe Constituțiune. Eată textul acestuĭ jurămînt, pe care cel dintâiŭ Mitropolitul și apoĭ Odobescu aveaŭ să-l calce peste câte-và dile:

(Urmează textul jurămîntuluĭ. A se vedé No. 371, ibidem, pag. 591.)

Entusiasmul nu maĭ cunosceà acum marginĭ și, ast-fel, în mijlocul uneĭ însuflețirĭ curate de orĭ-ce preocupare egoistă, Guvernul provisoriŭ căpĕtă deplinele puterĭ ce-ĭ eraŭ necesare, maĭ ales față de uneltirile reacționarilor.

Adunarea se sfîrșì îndată după aceea prin alegerea Șefuluĭ gardeĭ naționale. Erà propus din partea celor maĭ mulțĭ Scarlat Krețulescu, care și fusese numit vremelnicesce de către Guvern. Câțĭ-và însă îĭ preferiaŭ pe Teologu. Cum este natural în asemenea ocasiunĭ de alegerĭ, lucrul se petrecù cu sgomot, Scarlat Krețulescu întrunì voința majoritățiĭ. Se pare însă că amiciĭ luĭ Teologu n'ar fi vrut de o cam dată să se supuie majoritățiĭ și că ar fi provocat strigărĭ și tumult în mulțime. Corespondențiĭ de diare și dările de seamă oficiale vorbesc cu mâhnire de acest mic incident.

El n'a putut însă micșorà splendoarea întregeĭ dile, care fusese una din cele maĭ frumoase manifestațiĭ de libertate a poporuluĭ.

A doua di, un decret al Guvernuluĭ provisoriŭ dedeà câmpieĭ Filaretuluĭ numirea meritată de Câmpul Libertățiĭ.

*

Articole de C. Colescu-Vartic.

D. Măcelul poporului.

19 Iunie 1848.

Revoluționariĭ de peste Olt sosiră în Capitală la 16 Iunie, a doua ḑi după marea întrunire de pe Câmpul Libertățiĭ, în care se jurase pe Constituțiune.

La Craiova, după ce fusese foarte entusiast primit de popor, Guvernul provisoriŭ, proclamat la Islaz, se aflase un moment în primejdie mare din partea reacționarilor, conduşĭ de Prefectul județuluĭ, Iancu Bibescu, fratele Domnitoruluĭ.

Reacționariĭ exploataŭ în contra oamenilor reformeĭ maĭ ales punctul din proclamație, referitor la împroprietărirea țĕranilor. Eĭ voiaŭ să sperie pe proprietarĭ că reformiştiĭ sînt comuniştĭ, anarchiştĭ, carĭ vor desființarea chiar a proprietățiĭ. Propaganda lor erà, într'această privire, foarte primejdioasă. Guvernul provisoriŭ de la Islaz avù însă greşéla de a se îngrijì prea mult de vorbele reacționarilor şi de a da un decret prin care, pentru a liniştì spaimele proprietarilor, desființă aproape de tot punctul din proclamație citat. Ast-fel el se puneà însă în primejdie de a-şĭ înstrăinà sprijinul poporuluĭ, al țĕrănimiĭ. Aceasta voiaŭ reacționariĭ. Credênd c'aŭ şi reuşit în planul lor şi încurajațĭ de întâia lor isbândă asupra ideilor reformiştilor, reacționariĭ din Craiova cercară chiar şi maĭ mult. Încunjurând casa de şcoală unde se aflà Guvernul provisoriŭ de la Islaz, se preparaŭ să aresteze pe membriĭ acestuia.

Ar fi şi isbutit s'o facă, pentru că dejà poporul sta defient, dacă Magheru, care se aflà în oraş, n'aflà îndată despre cele ce se petreceaŭ. El strînse poporul şi armata sa şi, în capul mulțimiĭ, merse asupra reacționarilor, carĭ fură puşĭ pe goană.

Vestea celor petrecute la Craiova încurajà însă pe reacționariĭ din Bucurescĭ, carĭ întrevĕḑură în acele fapte o putință de a zădărnicì mişcarea reformistă şi chiar de a o înăbuşì cu forța.

Se începù deci şi la Bucurescĭ agitație printre proprietarĭ, care crescù şi se întinse, cu toate că Guvernul provisoriŭ şi Miniştriĭ deteră o proclamațiune prin care vestiaŭ că împroprietărirea țĕrănimiĭ nu se va face decât după cum va decide viitoarea Adunare generală.

Nu de aceasta se preocupaŭ însă reacționariĭ. Eĭ se folosiaŭ

Articole de C. Colescu-Vartic.

de spaima proprietarilor, pentru a frămîntà lumea și a-șĭ creà aderențĭ. Gândurile lor mergeaŭ însă la întreaga stare de lucrurĭ. Eĭ aveaŭ de alt-fel legăturĭ intime cu Colonelul Solomon și, printr'însul, cu Colonelul Odobescu, Șeful milițieĭ, pe care îl câștigară ast-fel pentru planurile lor și cu ajutorul căruia pregătiră o lovitură contra Guvernuluĭ provisoriŭ.

Lovitura s'a dat la 19 Iunie. A fost o lovitură de surprindere, care a dat tot de odată botezul de sânge revoluțiuniĭ române, atât de pacînică până atuncĭ. Ea n'a isbutit, grație poporuluĭ Bucurescian, dar a costat maĭ multe viețĭ omenescĭ.

Lucrurile s'aŭ întîmplat ast-fel, după cum reiese din memoriĭ de ale contimporanilor și din descrierĭ făcute de oamenĭ ce aŭ luat parte la evenimentele ḑileĭ:

În ajun, 18 Iunie, reacționariĭ, a căror agitație luase proporțiĭ tot maĭ marĭ, trimiseseră pe cincĭ delegațĭ aĭ lor, ca „delegațĭ aĭ proprietarilor“, să ceară explicațiĭ Guvernuluĭ provisoriŭ asupra regulăriĭ cestiuniĭ proprietățiĭ.

În deșert fură însă toate explicațiile ce li se deteră; delegațiĭ plecară nemulțumițĭ și declarară că a doua ḑi vor ține o adunare publică de proprietarĭ pentru a discutà cestiunea.

Așà s'a și întîmplat.

Încă de dimineață, în ḑiua de 19 Iunie, boeriĭ reacționarĭ, sub pretext de a desbate cestiunea proprietățiĭ „amenințate“, se adunară la reduta luĭ Momolo. Acolo discutară până la amaiḑă în strigăte și ocărĭ asupra revoluționarilor și a Guvernuluĭ provisoriŭ. Petru Opran de la Craiova, ginerele luĭ Solomon, se distingeà maĭ ales prin violența sa. Câțĭ-và tinerĭ liberalĭ ce aŭ luat parte la adunare avură mult de furcă cu reacționariĭ, carĭ cereaŭ rĕsturnarea guvernuluĭ provisoriŭ, rechemarea Bibesculuĭ, a luĭ Al. Vilara și a luĭ Iancu Manu.

Guvernul provisoriŭ, ca să domolească spiritele, trimise la Momolo pe Magheru, spre a arătà celor întrunițĭ, că nimenĭ nu cugetà s'atace principiul proprietățiĭ. Magheru nu isbutì însă a cetì adresa Guvernuluĭ provisoriŭ, împedicat de strigătele reacționarilor turbulențĭ. Uniĭ din eĭ îșĭ șoptiaŭ chiar să puie mâna pe Magheru și să-l aresteze. Dar, fiind-că Magheru erà armat și încins cu sabia, n'avù nimenĭ curaj să-l atingă.

La amiaḑă, vĕḑênd că nu isprăvià nimic, Magheru se retrase și merse la colegiĭ sĕĭ din Guvern.

Pe la orele 12 jum., eraŭ să vie însă la palat, „ca să compli-

Articole de C. Colescu-Vartic.

menteze" pe Guvernul provisoriŭ, ofițeriĭ garnisoaneĭ, conduşĭ de Odobescu şi Solomon. Această visită fusese dejà anunțată Guvernuluĭ. Atacul fiind dinainte plănuit, când sosiră la palat, unde eraŭ adunațĭ membriĭ Guvernuluĭ şi Ministriĭ, Odobescu şi Solomon aduseră cu eĭ şi douĕ roate de soldațĭ înarmațĭ, şi pe carĭ luaseră măsura de a-ĭ îmbĕtà cu rachiŭ.

Odobescu şi Solomon se suiră cu ofițeriĭ sus şi, după o oare-care discuțiune asupra planurilor Guvernuluĭ, de odată rĕsună strigătul: Vin proprietariĭ!

Fu semnalul. Soldațiĭ aduşĭ pătrund în palat şi ocupă eşirile; o parte din eĭ se urcă sus. Tot de odată Odobescu, înaintând asupra membrilor Guvernuluĭ, le dice:

— „În numele proprietarilor vĕ arestez!"

Soldațiĭ şi o parte din ofițerĭ, carĭ eraŭ în complot, arestează pe Eliad, pe Ştefan şi Nicolae Golescu şi pun mâna pe Tell, pe care isbutesc a-l desarmà. Alțĭ soldațĭ se reped spre Magheru. Acesta trage iute sabia şi parează un atac de baionetă; îşĭ deschide apoĭ drumul printre atăcătorĭ şi se închide într'o odae a palatuluĭ, împreună cu doĭ din dorobanțiĭ sĕĭ de peste Olt.

Câțĭ-và amicĭ de aĭ Guvernuluĭ, carĭ veniseră să asiste la „complimentarea" ofițerilor, sar pe ferestre şi fug să deà alarma în oraş.

În timpul acesta, Tell, desarmat, pus între dece soldați, este pornit către casarmă. Ceĭ-lalțĭ membrì aĭ Guvernuluĭ, carĭ fuseseră arestațĭ, sînt puşĭ într'o odae a palatuluĭ sub paza altor soldațĭ. Odobescu şi Solomon, stăpânĭ pe situație, se pregătesc să proclame alt guvern provisoriŭ, contrariŭ mişcăriĭ reformiste.

Îndată după arestarea Guvernuluĭ, Maiorul Lăcusteanu, cu sabia scoasă şi urmat de vre-o 12 soldați, pornì de la palat ca să afle şi să aresteze pe C. A. Rosetti şi I. C. Brătianu, carĭ de douĕ dile se retrăseseră din Secretarĭ aĭ Guvernulul şi decĭ nu se aflaŭ la palat.

Din norocire, ambiĭ scapă şi, împreună cu alțiĭ, încep a adunà poporul, chemându-l să vie în arme la palat, ca să împedice lovitura reacționarilor. În sunetele clopotelor, se dă din toate părțile alarma. În fruntea poporuluĭ, cum istorisesce Ion Ghica, Ioan Brătianu şi un popă Tun, îmbărbătaŭ la resistență şi făcură să cadă încercarea reacțiuniĭ ajutate de ceĭ doĭ Coloneĭ trădătorĭ.

Brătianu pătrunde cu popor în palat şi silesce pe Odobescu, pe care-l strînge de aproape, ca să poruncească liberarea mem-

brilor Guvernuluĭ arestațĭ și retragerea soldaților la casarmă. Solomon, care se aflà jos cu trupa, provoacă însă un sângeros măcel al poporuluĭ. Corespondentul Gazeteĭ de Transilvania, care a luat parte însușĭ la acțiune în acea ḑi, istorisesce foarte pe larg cum s'a petrecut măcelul.

Articole de C. Colescu-Vartic.

În vreme ce o parte din popor se suise cu Brătianu în palat și arestase pe Odobescu, altă parte încunjurà pe soldațiĭ carĭ duceaŭ pe Tell. Se cutremurà aerul de strigăte : „Tell înapoĭ ! Tell înapoĭ !“ Odobescu trimise ofițerĭ ca să aducă pe Tell înapoĭ la palat.

După aceasta însă, soldațiĭ luĭ Solomon ocupară din noŭ intrarea și separară poporul de palat. Tinerimea și poporul încercă de treĭ orĭ să răsbească printre trupă, până ce un tînĕr puternic smulse o pușcă din mâna unuĭ soldat și-șĭ făcù loc luĭ și altora, îmbrâncind pe ofițerĭ și pe soldațĭ pe scară în jos.

Învĕlueala și îmbulzeala eraŭ atât de marĭ, în cât soldațiĭ nu puteaŭ da foc pe scară ; dar nicĭ eraŭ capiĭ de față, căcĭ Solomon erà afară la soldațĭ, Odobescu arestat sus în palat de Guvern și popor. Odobescu atuncĭ, silit de Guvern și de Brătianu, de la o fereastră, comandă luĭ Solomon : „La stânga“. Solomon : „Și eŭ ?“ Odobescu : „Toțĭ“. Solomon defilă în stânga și se puse în dosul palatuluĭ. Poporul strigà : „Solomon să se aresteze !“ și se îmbulzià spre soldațĭ.

De odată Solomon : „În lăturĭ, copiĭ, că e rĕŭ !“ Dar tot în acel minut, ofițeriĭ se deteră în dosul soldaților și Solomon comandă în limba rusească : „Foc“. Se auḑì o descărcătură. Mulțĭ aŭ dat în aer, alțiĭ în mulțime ; se vĕḑură căḑuțĭ. Poporul, care nu aștepta aceasta și erà nearmat, la cea dintâĭ descărcătură, se trase ce-và înapoĭ ; dar îndată se îmbărbătă, se armă cu pietre, cu parĭ, stoborĭ și cu ce găsià înainte și năvălì asupra soldaților.

Se aude altă descărcătură și strigătul luĭ Solomon : „În carne !“ Maĭ cad din popor, care se retrage și iar se îmbărbătează. Se aude a treia descărcătură ; dar acum se găsiră și între popor armațĭ. Se reped și eĭ iar asupra soldaților.

Poporul uimit, fără arme, nu scià ce să facă : rupeà la gardurĭ și porțĭ și pardoseală, dar nu erà o comandă, un cap. Cavaleria venise târḑiŭ în ajutorul Guvernuluĭ, dar ce puteà ea în îmbulzeala aceea !

În minutele acestea, se vĕḑù o eroină strecurându-se prin mulțime, armată cu două pistoale și strigând : „Curaj, copiĭ, moarte

Articole de Vartic.

trădătorilor!“ Ea venià pe podul Mogoșoaeĭ și înaintà la palat. Erà doamna Ana Ipătescu.

Mulțimea electrisată, vĕḑênd curajul acesteĭ femeĭ, se înfierbîntă și repetă: „Moarte vînḑătorilor!“ și se năpustì din noŭ asupra trupeĭ. Solomon, strîmtorat de toate părțile, se trase în fugă cu soldații, alergă la casarma nouă, luă tunurile pe mânĭ de soldațĭ, și merse cu ele la casarma veche, unde se închise. Acolo, aducênd un preot, Solomon cerù soldaților să-ĭ jure credință. Mulțĭ din soldațĭ rĕspunseră că eĭ nu sciŭ unde vrea să-ĭ ducă, că eĭ aŭ jurat odată pe Câmpul Libertățiĭ, și că nu vor maĭ da în frațiĭ lor.

Îndată după retragerea soldaților de la palat, poporul, temêndu-se de vre-o nouă trădare, ridică douĕ baricade în spatele palatuluĭ, pentru casul când Solomon s'ar fi întors cu oștirea. Tot odată începură să se împartă în popor tot felul de arme, aduse de tinerĭ, puscĭ, săbiĭ, iatagane, cuțite, sape, lopețĭ, topoare, furcĭ. În tipografia Prunculuĭ Român se topiaŭ litere pentru a se transforma în gloanțe de pușcă. Erà o ferbere în tot orașul.

Un mare numĕr din popor merse la casarmă și, aducênd pe Mitropolit acolo, cerù predarea luĭ Solomon. Părăsit de soldațiĭ sĕĭ, acesta declară că-șĭ cere ertare și că se retrage din post, dacă va fi lăsat să plece din țeară. Aceasta nu se admise, și Solomon fu nevoit să se predeà. Fu arestat împreună cu Odobescu și datĭ amândoĭ în judecată. Peste noapte, poporul prinse pe Maiorul Lăcusteanu, pe când fugià din oraș spre Brașov; fu și el dat în judecată.

A doua ḑi, Duminecă 20 Iunie, se făcù înmormîntarea victimelor trădăriĭ.

Pruncul Român istorisesce ast-fel ceremonia îmmormîntăriĭ, la care poporul vrusese un moment să aducă, între soldațĭ, pe Solomon și pe Odobescu, ca să asiste și eĭ:

„La 6 ceasurĭ după amiaḑĭ se adunară la palat tot clerul, toate corporațiile, toată garda națională, toțĭ membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ, toțĭ Ministriĭ și amploiațiĭ Statuluĭ. La 7 ceasurĭ seara pornì cortegiul funebru în rîndueala următoare: corporațiile cu steagurile lor, o despărțire din garda națională, un pluton de cavalerie, preoțĭ, diaconĭ și archimandrițĭ, Guvernul provisoriŭ, Ministriĭ și amploiațiĭ Statuluĭ, musica ștabuluĭ ostășesc; douĕ care funebre, fie-care cu câte un cosciug, în care se aflaŭ treĭ morțĭ; carele, caiĭ și oameniĭ carĭ duceaŭ caiĭ, carĭ țineaŭ făcliile și carĭ

sprijiniaŭ cosciugele eraŭ îmbrăcaţĭ în alb ; cosciugele eraŭ îmbrăcate în roşu trandafiriŭ ; copertele cosciugelor se purtaŭ înaintea carelor, iar cadavrele eraŭ împodobite cu laurĭ. După aceste douĕ care funebre, urmà al şeaptelea mort, purtat de oamenĭ din popor; o altă despărţire din garda naţională şi o mulţime numeroasă din popor încheià cortegiul funebru, care se duse la Mitropolie, unde un singur mormînt primì jertfele libertăţiĭ. Peste treĭ-ḑecĭ miĭ oamenĭ eraŭ adunaţĭ acolo, ca să facă fraţilor lor, prin al cărora sânge curat se botezà desrobirea Românieĭ, cea de pe urmă onoare. Ioan Eliade ţinù pe marginea mormîntuluĭ comun un cuvînt funebru, şi garda naţională slobodì puscile în locaşul păciĭ, unde se odihniaŭ ţĕrînele eroilor......"

Articole de C. Colescu-Vartic.

*

E. Constantin Romanescu.

Între alţĭ bărbaţĭ fruntaşĭ aĭ mişcăriĭ de la 1848, ale căror rĕmăşiţe trupescĭ odihnesc în cimitirele Capitaleĭ şi pe ale căror morminte s'aŭ depus Joĭ coroane de către comitetul organisator al serbăriĭ celeĭ de a 50-a aniversare a revoluţieĭ, este şi Constantin Romanescu. Într'aceste ḑile de reamintire recunoscĕtoare a unor patrioţĭ neînfricaţĭ şi plinĭ de curată dragoste pentru poporul din care făceaŭ parte, numele luĭ Constantin Romanescu a fost însă maĭ puţin rostit decât al altora şi cunoscinţa faptelor luĭ merită totuşĭ a fi reîmprospĕtată în mintea generaţieĭ noastre.

Încă de la 13 Iunie 1848, Guvernul provisoriŭ de la Islaz, sosind la Craiova, numì pe Constantin Romanescu Secretar al sĕŭ. Decretul, dat din tabĕra Regeneraţieĭ, glăsuià ast-fel : „Pentru causa sacră la care a luat o parte eminentă şi pentru capacitatea de a ţiné postul de Secretar, de care avù o imperioasă nevoie, Guvernul provisoriŭ numesce Secretar al Guvernuluĭ pe d-l Constantin Romanescu". El merse apoĭ cu Guvernul provisoriŭ la Bucurescĭ şi a luat o parte activă la mişcarea revoluţionară în calitate de Secretar. Împreună cu I. C. Brătianu, N. Bălcescu, A. G. Golescu, C. A. Rosetti şi C. Boliac, el aveà vot consultativ şi făceà parte din sînul Guvernuluĭ provisoriŭ. În această calitate semnă, împreună cu ceĭ-lalţĭ, proclamaţiile către „fraţiĭ sătenĭ" din 16 şi 21 Iunie 1848, prin care li se anunţă desfiinţarea celor şease ḑile de lucru, a clăciĭ şi a iobăgieĭ (Veḑĭ Învĕţătorul satuluĭ, No. 13, din 1 Iulie 1848.)

Articole de C. Colescu-Vartic.

Activitatea luĭ îĭ atrăsese, firesce, ura reacționarilor. În mișcarea de reacțiune din Craiova și în cea de la 19 Iunie din Bucurescĭ – întâia învinsă grație luĭ Magheru, a doua grație poporuluĭ Bucurescian condus la Palat de I. C. Brătianu,—Constantin Romanescu fu foarte expus. Iar la 24 August fu rănit de două descărcăturĭ de pușcă în strada Colegiuluĭ.

În urma acestuĭ atentat, C. A. Rosetti adresă următoarea frumoasă proclamațiune către cetățenĭ (No. 5.900, din 25 August 1848, publicată în Pruncul român):

„Dreptate — Frăție. — Cetățenĭ, de ce v'ațĭ tras în casele voastre? De ce mâna voastră cea tare și tînĕră a lăsat pușca biruințeĭ?

„Românĭ, până ce câmpul bătălieĭ nu se curăță de toțĭ vrăjmașiĭ, chiar și de trupurile lor, și până ce earba și florile nu cresc pe dînsul, soldatul nu trebue să lase arma.

„Tinerĭ Românĭ, negustorĭ virtuoșĭ, frațĭ israelitenĭ, soldațĭ tarĭ și puternicĭ aĭ gardeĭ naționale, sculațĭ, deșteptațĭ în voĭ patriotismul, așĭ puté ḑice chiar și eroismul, ce avurățĭ în ḑilele dintâĭ, și păzițĭ iarășĭ orașul precum l-ațĭ păzit atuncĭ, căcĭ încercarea de omor cu arme de foc ce s'a făcut aseară asupra d-luĭ Romanescu dovedesce că, pe cât noĭ stăm, îndoit vrăjmașiĭ lucrează.

„Românĭ, sculațĭ la pază, sculațĭ, căcĭ numaĭ cu veghiarea voastră, cu amorul vostru, România va eșì din luptă tînĕră și frumoasă, cum trebue să fie maica Românilor — la gvardie Românĭ — la gvardia națională, la paza orașuluĭ, căcĭ Dumneḑeŭ ne va cere socoteala de orĭ-ce rĕŭ ar cădé pe România.

„Pentru Ministrul din Întru, Rosetti.

„No. 5.900, anul 1848, August 25".

C. Romanescu erà cel maĭ tînĕr din membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: născut la 1824, el n'aveà la 1848 decât 24 de anĭ.

La 13 Septemvrie, făcênd parte din delegațiunea trimisă a se înțelege cu Fuad Efendi, în lagărul sĕŭ din Cotrocenĭ, fu surprins, arestat acolo, și expatriat împreună cu ceĭ-lalțĭ capĭ aĭ revoluțiuniĭ; el figurează împreună cu dînșiĭ pe lista exilaților, cuprinsă în firmanul Sultanuluĭ, reprodus în Vestitorul, foae semi-oficială.

Maĭ târḑiŭ, C. Romanescu intră în magistratură și ajunse Președinte al Curțiĭ criminale. În această calitate, nu esită a-șĭ sacrificà cariera, achitând în 1863, în procesul de la Costangalia, pe

Ioan Const. Cantacuzino. (A se vedé **Românul** din 30 Octomvrie 1863.)

Articole de C. Colescu-Vartic.

Constantin Romanescu a murit în 1878, în Bucurescĭ, pe când erà Primar al Capitaleĭ C. A. Rosetti.

Prin testamentul sĕŭ a lăsat casele din strada Michaiŭ-Vodă (lângă Archiva Statuluĭ) orașuluĭ Bucurescĭ, pentru a face dintr'însele local de școală.

Consiliul comunal a decis încă de pe atuncĭ să puie o placă, care să amintească numele generosuluĭ donator. Actuala administrație comunală a luat decisiunea de a așeza cât maĭ curînd această placă pe școala instalată în casele lăsate de Constantin Romanescu și care de alt-fel poartă dejà numele acestuia.

Din familia Romanescu, singurul descendent în vieață, în linie bărbătească, este d-l Nicolae Romanescu, deputat al Craioveĭ, nepot de frate al luĭ Const. Romanescu și al căruĭ tată, Petre Romanescu, de asemenea a luat parte la revoluție, fiind însărcinat, între altele, cu desrobirea țiganilor de peste Olt.

*

F. Lupta din Dealul Spireĭ.

13 Septemvrie 1848.

Ultima ḑi a Guvernuluĭ revoluționar — tot de odată întâia ḑi când, după secole, oșteanul român da pept, chiar și numaĭ într'o ciocnire fortuită, cu oștile străine ce veniaŭ ca să impuie țĕriĭ legĭ și lanțurĭ.

Ambele evenimente merită o reamintire amănunțită.

După ce politica turcească îșĭ schimbase aproape desăvîrșit orientarea și după ce Miniștriĭ turcĭ, prielnicĭ mișcăriĭ române, fuseseră înlăturațĭ de la conducerea afacerilor, Suleiman-Pașa care, deși impusese prefacerea Guvernuluĭ provisoriŭ, recunoscuse însă Locotenența de treĭ, fusese rechemat. În locu-ĭ se trimise Comisar împĕrătesc Fuad Efendi, care venià cu trupe numeroase și însoțit de Generalul Duhamel, Comisarul rus pentru Principate. Erà de temut că ambiĭ Comisarĭ sosiaŭ cu instrucțiunĭ de a rĕsturnà Guvernul reformist și de a restabili vechia stare de lucrurĭ. Reacționariĭ exultaŭ dejà în țeară, iar poporul și Locotenența domnească aveaŭ tot motivul de a fi plinĭ de grijĭ.

Dejà la sosirea sa în Giurgiŭ, Fuad șĭ-a arătat simțimintele. O corespondență a **Gazeteĭ de Transilvania** istorisesce cum,

Articole de C. Colescu-Vartic.

întîmpinat cu steagurĭ și cu strigătul: Trăească Sultanul! Turcul abià binevoì să easă la fereastra caseĭ unde găzduià, pentru a rostì cuvîntul: huzur! adecă: liniște! Apoĭ vestì că va merge la Bucurescĭ și va cercetà lucrurile.

Din Giurgiŭ, el plecă cu Duhamel și cu vre-o 10.000 de soldațĭ turcĭ, fără măcar a da de scire Locotenențeĭ. Aceasta află despre plecarea luĭ Fuad, când tabĕra turcească erà dejà aproape. Atuncĭ Ministrul trebilor de Afară, Ioan Voinescu II, merse în întîmpinarea Comisaruluĭ turc. Acesta nu vru însă ca să-l primească.

Lucrurile luaŭ o față tot maĭ îngrijitoare.

A doua ḑi, tabĕra erà la Sintescĭ. Poporul Capitaleĭ eșì înaintea armateĭ imperiale, pe câmpul din marginea Bucurescilor. În zadar așteptară însă acolo oameniĭ douĕ ḑile. Fuad îșĭ odihnià trupele. Vĕḑênd că nu sosesce nimenĭ, o parte din popor revenì în oraș, luă pe Mitropolitul Neofit și, cu el împreună, trimise o deputațiune luĭ Fuad Efendi, care nu vru nicĭ atuncĭ să primească pe nimenĭ.

Lumea începeà acum a fi de-a binele consternată. Un fapt întîmplat a doua ḑi crescù consternațiunea generală, în vreme ce dedeà un nespus curaj boerimiĭ reacționare.

La ora 12 din ḑi sosì Mitropolituluĭ o stafetă din lagărul turcesc cu o scrisoare de la Fuad, prin care-l anunțà—ca pe „un ministru al luĭ Dumneḑeŭ și al păceĭ"—că din acea ḑi orașul erà sub protecțiunea armieĭ turcescĭ; că decĭ toțĭ să fie în siguranță despre proprietățile lor; că poliția erà făcută rĕspunḑĕtoare de orĭ-ce neorînduealā; și că Mitropolitul să recheme pe ceĭ „rătăcițĭ" la calea adevĕruluĭ.

Mitropolitul trimise scrisoarea Locotenențeĭ, cu poftirea ca să o publice în oraș. Locotenența, întemeindu-se pe faptul că Suleiman o recunoscuse în numele Sultanuluĭ și că Fuad nu se adresase eĭ, refusă de a acceptà hârtia.

Stafeta duse această veste în tabĕră.

Turciĭ, a doua ḑi, se ridicară de la Sintescĭ și porniră spre Capitală. Toată lumea credeà că acum sosesc, și din toate părțile lumea se strîngeà la barierile orașuluĭ înaintea armateĭ. Sosiră în acea ḑi cete enorme de oamenĭ din toate județele mărginașe și din al Ilfovuluĭ. Armata turcească trecù însă pe lângă oraș, cotì și se oprì la margine, lângă mânăstirea Cotrocenilor.

Toată ḑiua poporul stete acolo dinainte și iarășĭ încercă, aducênd pe Mitropolit, să trimită o deputațiune în lagăr. Abià către

seară însă Fuad anunță că a doua ḑi va fi primită deputațiunea. Poporul, în cea mai mare parte, rĕmase însă loculuĭ și petrecù noaptea acolo.

Articole de C. Colescu-Vartic.

Dimineața, în ḑiua de 13 Septemvrie, la rĕsăritul soareluĭ, un Pașă turc, cu Secretarul luĭ Fuad, Rustin Beĭ și cu vr-o 5—6 soldațĭ călărĭ, duse Mitropolituluĭ o scrisoare, prin care-l poftià să vie la ameaḑă în tabĕră, împreună cu boeriĭ fruntașĭ, cu notabiliĭ și cu negustoriĭ de căpetenie aĭ Capitaleĭ, spre a le comunicà voințele Sultanuluĭ. Acelașĭ Pașă merse apoĭ ca să facă aceeașĭ invitare și Banuluĭ A. Filipescu. Îndată reacționariĭ începură să se adune și să plănuească la acesta acasă, cum și ce vor face.

Într'acest timp, din ce în ce maĭ neglijată, Locotenența domnească simțì că totul erà pe sfîrșite și că probabil mișcarea reformistă va fi strivită și înăbușită cu forța. Ea se declară deci în permanență, așteptând evenimentele.

Aceeașĭ impresie apĕsătoare aveà și poporul. Nicĭ el nu-șĭ părăsì locul, ci rĕmase maĭ departe acolo unde se adunase în ajun, tăbĕrît afară din oraș, în fața lagăruluĭ turcesc, și în partea ulițeĭ ce se chemà până maĭ deunăḑì P o d u l d e p ă m î n t (Calea Plevneĭ).

La amiaḑă sosì în tabĕra turcească deputațiunea, cuprinḑênd peste 200 de persoane, atât dintre reformiștĭ cât și dintre boerĭ.

Fuad îĭ primi sub umbrarul sĕŭ și începù prin a le ceti o hârtie, despre care ḑise că erà întemeiată pe ferman împĕrătesc, și care cuprindeà cele maĭ aspre mustrărĭ pentru mișcarea făcută, pe care o tratà de comunistă. Anunțà apoĭ că Sultanul decisese restabilirea ordineĭ și deci rĕsturnarea Locotenențeĭ domnescĭ și înlocuirea eĭ printr'un Caimacan; că acest Caimacan va fi Logofĕtul Constantin Cantacuzino, și că armia turcă îl va ajutà la restabilirea liniștei și a ordineĭ.

Apoĭ Fuad proclamă pe Logof. Cantacuzino Caimacan. Mare fu bucuria reacționarilor presențĭ cât și consternația și indignarea reformiștilor din deputațiune. Însușĭ fiul Logof. Cantacuzino, Ioan, care aveà maĭ târḑiŭ să ție un rol atât de frumos în rîndurile partideĭ naționale, întorcêndu-se către tatăl sĕŭ, îl conjură să nu accepte o asemenea slujbă. Logofĕtul însă se închină adânc înaintea luĭ Fuad și declară că o acceptà cu recunoscință și că „va fi credincios Înalteĭ Porțĭ și Rusieĭ“.

O discuțiune aprinsă se iscă în sînul deputațiuniĭ. Pare-se, pe cât spune corespodența G a z e t e ĭ, că uniĭ amenințară cu degetul pe Fuad.

Articole de C. Colescu-Vartic.

Acesta însă, după ce făcuse actul sĕŭ de autoritate, întorcêndu-se către deputați, le ḑise:

— Cine este cu Regulamentul, să vie după mine!

Vre-o 40 din deputațĭ porniră după Fuad, care eşì de sub umbrar.

Într'acelaşĭ timp, o pocnitură de pistol dete un semnal aşteptat, căcĭ îndată deputațiĭ rĕmaşĭ în umbrar fură înconjurațĭ de soldațĭ şi ținuțĭ acolo până seara, nemâncațĭ şi nebĕuțĭ. Maĭ apoĭ fură duşĭ în mânăstire şi închişĭ acolo, aşteptând să fie trimişĭ în arestur̆ şi cea maĭ mare parte din eĭ surgunițĭ. Fură arestațĭ acolo Golesciĭ, afară de Nicolae, Brătieniĭ, Bălcescu, Rosetti, I. Cantacuzino şi o mulțime alțiĭ dintre tinerĭ şi dintre neguştorĭ.

Tot atuncĭ însă, când deputațiĭ reformiştĭ eraŭ ast-fel arestațĭ, armata turcă se pregăti se intre în oraş. Despărțindu-se în donĕ coloane, una pornì spre tabĕra poporuluĭ de la Podul de pămînt, cea-laltă spre ulița Michaiŭ Vodă.

Coloana întâia, când ajunse în dreptul mulțimeĭ, se năpustì asupra eĭ, rupse steagurile, călcă crucile şi evangheliile cu carĭ poporul eşià înainte, şi începù să maltrateze crunt pe sĕrmaniĭ oamenĭ nearmațĭ. Ast-fel se restabilià ordinea, care nu fusese de loc turburată.

În vremea aceasta, Locotenența aflá despre cele ce se întîmplaŭ. În fața evenimentelor, Nicolae Golescu şi Tell eraŭ de părere să rĕmâie loculuĭ şi să aştepte a fi destituițĭ cu forța de Fuad. Eliad însă refusă de a-şĭ maĭ continuà puterile, după ce Turciĭ numiseră alt guvern. Acel guvern, chiar şi impus fiind, are singur rĕspunderea, ḑicea el; iar Locotenența, ne maĭ putênd guvernà pe basa Constituțieĭ, este desființată de fapt şi trebue să cedeze forțeĭ.

Într'adevĕr el îşĭ scoase eşarfa, o lăsă pe masă, şi plecă acasă. Ceĭ-lalțĭ doĭ, depărtând poporul adunat şi pe garḑĭ, rĕmaseră singurĭ, fără arme, fără pază, aşteptând ceea ce erà să maĭ fie.

Locotenența încetase de a maĭ existà şi revoluțiunea fusese strivită. Reacțiunea erà biruitoare. Puterile, carĭ luaseră asupră-le prin tractate dintre ele grija soarteĭ Românilor, reîntronaseră domnia oligarchieĭ.

Într'acelaşĭ timp sângele românesc curgeà în Dealul Spireĭ.

Despre acest fapt, afară de relațiunile de ḑiare şi maĭ ales de corespondența tot-deauna bine informateĭ G a z e t a d e T r a n s i l v a n i a, maĭ avem şi declarațiunile Căpitanilor Zăgănescu şi Deivos, unul din pompierĭ, cel-lalt din pedestrime.

Articole de C. Colescu-Vartic.

În vreme ce o coloană din armata turcească intrà cu atâta barbarie pe ulița **Podului de pămînt**, cea-laltă coloană, cam 5.000 de omeni, pedestrași, călăreți, tunari, pornià, sub comanda luĭ Omer Pașa, către ulița Michaiŭ Vodă, unde eraŭ casarmele trupelor române.

Încă din ajun se luaseră mĕsurĭ în vederea intrăriĭ armateĭ turcescĭ în oraș.

Colonelul Radu Golescu mersese la Generalul Tell ca să-l întrebe ce este de făcut, dacă Turciĭ vor cere casarma. Tell îĭ disese să deà, în acest cas, Turcilor casarmele amândouĕ. Acea a călărimeĭ erà dejà deșertată. Numaĭ pompieriĭ se maĭ aflaŭ într'însa. Cea de pedestrașĭ trebuià deșertată și ea, însă numaĭ în cas de cerere din partea Turcilor. De o cam dată, la sosirea lor, Generalul Tell recomandà Coloneluluĭ Golescu, ca atât ostașiĭ (vre-o 400) cât și pompieriĭ (200 la numĕr) să se adune în curtea casarmeĭ pedestrașilor și să facă armieĭ împĕrătescĭ onorurile cuvenite.

— Dar dacă ne vor cere armele? maĭ întrebă Colonelul Golescu.

— Să nu le dațĭ, rĕspunse Generalul Tell. Prieteniĭ nu cer armele.

Când sosì decĭ a doua-di vestea la casarmă că s'apropie Turciĭ de oraș prin partea aceea, se trimise în grabă de scire pompierilor ca să sosească și eĭ la casarma pedestrimeĭ. Tot odată ceĭ 400 din regimentul pedestrașilor, rînduițĭ în front, așteptaŭ, cu musica, în curtea casarmeĭ. La apropierea Turcilor banda cântă marșul și soldațiĭ presentară armele. Turciĭ însă, în vreme ce o parte se opriaŭ în fața casarmeĭ, trecură repede tunurile de cea-laltă parte și le așezară în bătaie. Apoĭ se dete ordin ca o parte din trupe să treacă de asemenea lângă tunurĭ. Pe când tocmaĭ începuse trecerea, eată sosesc și pompieriĭ, carĭ întârdiaseră. În fruntea lor merge Căpitanul Zăgănescu, a căruia istorisire foarte amănunțită o vom urmà în această parte.

Deși vĕdù oștirea rînduită în bătaie și cu tunurile gata, de oare-ce însă aveà ordin să treacă la casarma pedestrimeĭ, Căpitanul merse înainte. Comandă însă pas iute, pentru a nu se încurcà în cale cu Turciĭ, ce începuseră și eĭ a trece dintr'o parte într'alta. Se ferià de orĭ-ce conflict, cu atât maĭ mult cu cât pompieriĭ sosiaŭ cu puscile neîncărcate. În trecere însă observă că fitilurile tunurilor eraŭ dejà aprinse și că tunariĭ staŭ gata la comandă. Poruncì pas și maĭ iute, ca să treacă de cea-laltă parte a tunurilor. Cum însă, la sosire, pompieriĭ îșĭ făcuseră drum chiar printre trupa

Articole de C. Colescu-Vartic.

turcă ce-șĭ începuse trecerea și cum aceasta primì ordin să-șĭ urmeze marșul, unul din pompierĭ se împedică în drum de unul din Turcĭ. Un ofițer turc lovì cu latul săbieĭ pe pompier; iar un soldat turc, îndată ce vĕḍû pe ofițer lovind, descărcă pușca într'alt pompier român și-l culcă mort. Tocmaĭ în momentul acela însă, trupa română erà în dreptul chiar al tunurilor. Căpitanul Zăgănescu comandă pas accelerat, spre a se apropià maĭ iute de casarmă. Când trecuse însă maĭ bine de jumătate dincolo de linia de tunurĭ și când, în vremea aceasta, și Turciĭ îșĭ terminaseră trecerea lor, se auḍì o bubuitură de tun, urmată în clipă de alta și apoĭ de altele, carĭ deschiseră pârte largă în biata trupă de 200 pompierĭ. Tot atuncia începură a răpăì și pocniturile carabinelor turcescĭ. Acuma însă trupa română ajunsese aproape de casarmă.

Pompieriĭ umplură puscile și rĕspundeaŭ acum și eĭ vitejesce la gloanțe cu gloanțe. Mitralia tunurilor ĭĭ prăpădià totușĭ. „Pe tunurĭ, copiĭ!“ rĕsunară de odată maĭ multe strigăte. „Pe tunurĭ că ne prăpădesc!“ În vreme chiar ce Turciĭ puneaŭ foc la tunurĭ, pompieriĭ sînt pe eĭ, se năpustesc ca nisce leĭ asupră-le; cât eraŭ de puținĭ, se fac stăpânĭ pe tunurĭ și le întorc asupra Turcilor, din carĭ omoară un numĕr destul de considerabil. Greutatea erà însă acum ca pompieriĭ să ție tunurile.

Turciĭ se întorceaŭ asupră-le cu furie sub comanda unuĭ Colonel. Însușĭ Zăgănescu iea atuncĭ o pușcă, ochesce și trântesce mort pe Colonelul turc. Într'aceeașĭ vreme, soldațiĭ românĭ din casarmă încep și eĭ a trage focurĭ asupra Turcilor. Bătălia se încinge de-abinele. Dar din nenorocire, pompieriĭ sfîrșiaŭ cartușele, iar gloanțele pedestrașilor românĭ veniaŭ prea de departe. Totușĭ Turcilor le-a fost de ajuns cum începuse lupta. Generalul turc, căruia i se omorîse calul sub dînsul, strigă să steà focul, și se începû parlamentarea între el și Colonelul Golescu.

Într'acest timp, pompieriĭ intrară toțĭ, câțĭ maĭ eraŭ în vieață în casarma oștenilor pedeștri.

În timpul când se parlamentà, oșteniĭ turcĭ maltratară sălbatic pe rănițiĭ românĭ rĕmașĭ pe câmpul de luptă. Locotenentul Dănescu, care zăceà rănit greŭ, fu străpuns cu baioneta și apoĭ împușcat de un Turc. Crudul sălbatic șĭ-a luat de alt-fel îndată pedeapsa. Un român Spirean, care vĕḍuse această cruḍime, smulse dintr'un gard vecin un par și, dintr'o lovitură, culcă mort pe Turc, căruia ĭĭ luă îndată pușca. Un alt Turc se repede asupră-ĭ, dar și acela e ucis îndată cu baioneta celuĭ-lalt.

Articole de C. Colescu-Vartic.

În vremea aceasta, parlamentările urmaŭ. Soldații Românĭ, foarte îndârjițĭ, strigaŭ că aŭ fost trădațĭ și cereaŭ să reînceapă lupta. Din nefericire, cu toate că aceste disposițiunĭ de spirit speriaŭ foarte pe Turcĭ, oștenii românĭ nu aveaŭ cartușe de ajuns și ar fi fost măcelărițĭ de sigur. De altă parte, un oare-care Pitar Grigore, venit cu Turciĭ și trimis de eĭ în casarmă, explicà soldaților că fusese o greșeală, că Turciĭ nu aveaŭ de gând să atace pe Românĭ, că fusese o întîmplare nenorocită. Ast-fel spiritele se maĭ calmară.

Că fusese o greșeală numaĭ și nu rea intenție, spuneà și Generalul turc Coloneluluĭ Golescu. El declarà că nu aveà nicĭ un gând rĕŭ asupra oștenilor românĭ, că vroià numaĭ ca să le ceară casarmele. Dar în urma celor întîmplate și pentru a prevenì alte ciocnirĭ, Turciĭ reclamaŭ acum ca osteniĭ românĭ să depuie armele și apoĭ să se retragă.

Nu erà încotro. Osteniĭ trebuiră să treacă și pe acì. Dar lucrurile nu se sfîrșiseră. După ce armele fură depuse, Turciĭ reîncepură a trage în soldațiĭ nearmațĭ și a-ĭ măcelărì fără milă. Căpitanul Zăgănescu istorisesce că acest noŭ atac ar fi început maĭ întâiŭ asupra a doĭ pompierĭ carĭ, fiind depărtațĭ de ceĭ-lalțĭ, n'audiseră decisia luată și nu depuneaŭ armele destul de iute. Îndată însă atacul se generalisă și osteniĭ românĭ nu maĭ avură altă scăpare, desarmațĭ cum eraŭ, decât în fugă.

Căpitanul Deivos dă însă asupra acestuĭ noŭ atac amănunte mult maĭ grave. El istorisesce că, după ce se luase hotărîrea de a se da armele, mersese însușĭ la Generalul turc, ca să-șĭ deà sabia. Generalul îĭ ḍise însă să o ție și, cum Deivos scià turcesce și-ĭ vorbise în acéstă limbă, începură a convorbì.

— Cine a început? întrebă Generalul.

— Voĭ, rĕspunse Deivos.

Generalul se uită atuncĭ urît la el și stăruì de două-treĭ orĭ:

— Ba, voĭ, voĭ, voĭ!

În timpul acesta, soldațiĭ românĭ lăsaŭ armele. Fiind aproape de Turcĭ, Deivos îĭ vĕḍu însă pe aceștia, că pe măsură ce Româniĭ rĕmâneaŭ desarmațĭ, eĭ se pregătiaŭ de un noŭ atac și începuseră a trage pe furiș cocoșurile puscilor.

— Copiĭ, strigă atuncĭ Deivos oștenilor sĕĭ, risipiți-vĕ iute, și la picior!

N'apucase a sfîrși, când din noŭ reîncepură a pocnì puscile și tunurile turcescĭ, măcelărind fără de cumpĕt.

Articole de C. Colescu-Vartic.

Mulțime de oamenĭ desarmațĭ fură ucișĭ și alțiĭ scăpară cu fuga rănițĭ și plinĭ de sânge.

Din mulțimea de incidente urmate după acest al doilea atac al Turcilor, relevăm încă pe unul. Soldatul pus de pază la cassa regimentuluĭ român de pedestrașĭ rĕmăsese la post tot timpul lupteĭ, nesciind ce se întîmplà afară. Tot acolo rĕmase și după luptă. Turciĭ, visitând casarma, îl găsiră și-l somară să se predeà. Soldatul făcù semne că nu pricepe, și se aduse un interpret, care-ĭ explică că trebue să-șĭ deà arma. La aceasta soldatul rĕspunse:

— Să vie efleiterul.

— A murit.

— Să vie prapurcicul.

— A murit.

— Să vie Căpitanul saŭ orĭ-cine d'aĭ meĭ.

— Aŭ murit toțĭ.

— Atuncĭ nu mĕ daŭ.

Într'acelașĭ timp dete brâncĭ ușiĭ, o încuie pe dinăuntru și începù să tragă pe fereastră gloanțe în Turcĭ.

Când el sfîrșì cartușele, Turciĭ sparseră ușa, intrară și-l omorîră.

Ast-fel îșĭ făcură trupele turcescĭ intrarea în oraș și pe această parte a Bucurescilor. Maĭ multe dile și maĭ multe nopțĭ după aceea fu jaf și măcel în oraș, unde trupele se dedaŭ la tot felul de excese.

Se restabilià ordinea și se reîntronà siguranța publică!

Reacțiunea triumfà!

„1848“, Vol. I, pag. LXI.

MONUMENTUL POMPIERILOR DIN 1848

inaugurat în Bucurescĭ (Dealu-Spireĭ) la 13 Septemvrie 1901.

„1848," *Vol. I, pag. LXI.*

MONUMENTUL POMPIERILOR DIN 1848

inaugurat în Bucurescĭ (Dealu-Spireĭ) la 13 Septemvrie 1901.

INAUGURAREA

MONUMENTULUI POMPIERILOR

ÎN DEALUL SPIREI, LA 16 SEPTEMVRIE 1901.

„13 Septemvrie“.

13 Septemvrie 1848.

(Voința Națională. No. 4.961 din 13 Septemvrie 1901.)

Duminica viitoare, 16 Septemvrie, va avé loc solemnitatea inaugurăriĭ monumentuluĭ ridicat în Dealul Spireĭ spre purure a amintire și glorificare a vitejilor pompierĭ carĭ, acum 53 de anĭ, în 13 Septemvrie 1848, șĭ-aŭ jertfit vieața pentru țeară, într'o luptă inegală, dar cu atât maĭ vitejească și maĭ glorioasă.

Puținĭ aŭ fost la numĕr vitejiĭ pompierĭ, abià o mână de oamenĭ, dar prin bărbăția și eroismul lor, eĭ aŭ înscris o pagină glorioasă în istoria redeșteptăriĭ noastre naționale și aŭ dovedit încă odată că Românul scie să-șĭ apere, cu prețul viețiĭ, legea și moșia.

Ḑina de 13 Septemvrie a rĕmas neștearsă în amintirea tuturor și sângele vĕrsat în Dealul Spireĭ a dat roade îmbelșugate.

Lupta pentru libertate și neatârnare a fost dusă necurmat și fără preget înainte, iar marea generațiune, mare prin jertfele și patriotismul eĭ, mare prin avîntul eĭ generos și prin munca uriașă ce a desfășurat, șĭ-a vĕḑut în sfîrșit realisat visul eĭ nobil, marile eĭ aspirațiunĭ: ea ne-a redat patria, încrederea în noĭ înși-ne și în viitorul poporuluĭ românesc.

N'aŭ trecut în adevĕr treĭ-ḑecĭ de anĭ, și urmașiĭ eroilor din Dealul Spireĭ, în valurĭ de sânge, aŭ reluat firul vitejieĭ străbune și aŭ înscris de-apururĭ dreptul nostru de a trăì de sine stătătorĭ și de a ne spune cuvîntul.

Monumentul comemorativ, ridicat în Dealul Spireĭ din inițiativa administrațieĭ comunale a Capitaleĭ de sub precedentul Guvern național-liberal și care acum se va inaugurà chiar pe teatrul lupteĭ, va însemnà locul unde a curs, cu folos pentru țeară și neam, cel maĭ generos sânge al fiilor eĭ și va amintì tuturor eroica luptă de la 13 Septemvrie 1848.

În jurul acestuĭ monument, cetățeniĭ Capitaleĭ vor sĕrbătorì și vor binecuvîntà, Duminică, glorioasa amintire a celor „douĕ sute“; spre aceștĭ „douĕ sute“ îșĭ va întoarce pios gândul un neam întreg.

E bine decĭ, în asemenea momente înălțătoare de inimĭ și de suflete, să ne împrospĕtăm, din cartea vremurilor trecute și povĕțuitoarea celor viitoare, pagina ce ne evocă apropiata solemnitate a inaugurăriĭ monumentuluĭ comemorativ din Dealul Spireĭ.

Eată cum descrie mult regretatul și neuitatul C. Colescu-Vartic, în cartea sa „Ḑile revoluționare“, partea aceasta a ḑileĭ de 13 Sep-

13 Septemvrie 1848. temvrie, în care a avut loc lupta din Dealul Spireĭ între pompieriĭ românĭ şi oştile turcescĭ de sub comanda luĭ Omer Paşa, venite să înăbuşe mişcarea noastră de redeşteptare naţională:

(A se vedé textul reprodus în op. cit., pag. 402—408.)

*

Programa. *Solemnitatea inaugurăriĭ Monumentuluĭ Pompierilor.*

Programa solemnităţiĭ.

I. Solemnitatea desvĕliriĭ se va săvîrşi Duminică, 16 Septemvrie 1901, în faţa monumentuluĭ aşezat pe locul unde s'a dat lupta.

În afară de representanţiĭ autorităţilor vor fi de faţă:

Luptătoriĭ de la 1848, câţĭ maĭ sînt în vieaţă.

Armata, şi anume:

O baterie din regimentul 6 de artilerie;

O companie din regimentul 2 de infanterie No. 19, trupe carĭ aŭ luat parte la lupta de la 13 Septemvrie 1848;

O companie de pompierĭ;

Un pluton de geandarmĭ călărĭ;

O companie de geandarmĭ pedestri;

Un pluton şcoala de artilerie;

Un pluton şcoala de ofiţerĭ;

Ofiţeriĭ generalĭ şi superiorĭ ce se vor găsi în garnisona Bucurescĭ;

Şcoalele;

Societăţile române învitate, cu drapelele lor.

II. Solemnitatea va începe la orele 10 de dimineaţă cu sfinţirea apeĭ, care se va oficià de I. P. S. S. Mitropolitul Primat.

III. După căderea vĕluluĭ, musicile militare vor întonà Imnul naţional.

IV. Preşedintele comitetuluĭ, d-l C. F. Robescu, va rostì cuvîntul prin care va predà monumentul Primărieĭ Capitaleĭ.

Vor rĕspunde d-l Prim Ministru şi Primarul Capitaleĭ.

V. După terminarea discursurilor, vor defilà în faţa monumentuluĭ veteraniĭ, armata, şcolile, societăţile şi asistenţa.

Solemnitatea desvelirii monumentului luptătorilor din 13 Septemvrie 1848.

Desvelirea Monumentului.

La 16 Septemvrie 1901 a avut loc cu o deosebită pompă și în mijlocul uneĭ foarte marĭ afluențe solemnitatea desvelirii monumentuluĭ ridicat, în Dealul Spireĭ, în amintirea vitejilor luptătorĭ de la 13 Septemvrie 1848.

O ḑi frumoasă de toamnă, caldă și fără nicĭ o adiere, favorisează măreața solemnitate.

Începênd din calea Victorieĭ, strada Michaiŭ Vodă, care duce spre locul serbăriĭ, este plină de un public numeros, care se grăbesce din vreme să-șĭ asigure un loc; strada este frumos împodobită cu steagurĭ și steguleţe, carĭ îĭ daŭ un aspect sĕrbătoresc.

Aceeașĭ animațiune se observă pe cele-lalte strade ce daŭ în Dealul Spireĭ.

Pe deal, în strada Michaiŭ Vodă, Arsenal și 13 Septemvrie, frumos decorate, publicul se îngrămădesce.

La ferestre, de carĭ atârnă frumoase covoare și ghirlande de florĭ, lumea privesce și așteaptă începerea solemnitățiĭ.

Pe strade sînt înșirate trupe. Eleviĭ școlilor și diferite societățĭ, cu drapele, sosesc la intervale și ieaŭ loc în fața trupelor, pe trotuarul opus.

În josul statueĭ, acoperită cu pânză, la întâlnirea strade Arsenaluluĭ cu calea 13 Septemvrie, afluența este cu deosebire mare și toate privirile caută pe vitejiĭ încă în vieață, albițĭ de povara anilor, carĭ ocupă câte-và băncĭ în partea dreaptă a monumentuluĭ. Pe fețele tuturor se cetesce sentimentul de dragoste și admirațiune pentru braviĭ luptătorĭ, par'că întineriţĭ în această ḑi de sĕrbătoare, veselĭ că s'aŭ maĭ întâlnit odată pe locul sfințit, unde aŭ dat lupta acum 53 de anĭ, și mândri că ţeara recunoscĕtoare nu ĭ-a uitat nicĭ pe eĭ, cum n'a uitat nicĭ pe ceĭ căḑuțĭ sub focul vrăjmașuluĭ.

În fața porțiĭ Arsenaluluĭ și a Statueĭ, este construită tribuna în care are a se oficià serviciul divin. Ea se perde în verdeață, în draperiĭ, steagurĭ și steguleţe, presintând o frumoasă priveliște.

Ferestrele arsenaluluĭ, sĕrbătoresce împodobite, sînt toate ocupate.

Priveliștea, în totul, este din cele maĭ impunĕtoare. Pe stradele ce se întretaie la monument, în toată lărgimea lor și cât poțĭ cuprinde cu ochiĭ, nu e decât o mare de capete, de-asupra cărora fâlfâe în toate părțile tricolorul național.

Armele trupelor sclipesc în zare.

Desvelirea Monumentuluĭ.

La orele 10 începe serviciul religios. Oficiează I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, înconjurat de un numeros cler.

În pavilion luaseră loc: d-l *Președinte al Consiliuluĭ, Dimitrie Sturdza;* d-niĭ Ministri *P. S. Aurelian, G. D. Pallade, Spiru Haret, Ioan I. C. Brătianu* și *B. Missir;* d-l *I. G. Bibicescu*, Primar ad-interim al Capitaleĭ; d-l *C. F. Robescu,* Președintele comitetuluĭ pentru ridicarea monumentuluĭ; d-l *Ioan Kalinderu;* d-niĭ consilierĭ comunalĭ, *Căpitan Slătineanu, Dr. Răuțoiu, Al. Petrovicĭ, Ep. Ciocanelli, Dobrescu, D. M. Ionescu, Dr. Radovicĭ;* d-l *M. Pherekyde,* Președinte al Camereĭ, și d-l *Em. Porumbaru,* Vice-Președinte; d-l *Colonel Coandă,* Secretar general al Ministeruluĭ de Răsboiŭ; d-l *Al. Tătăranu,* Secretar general al Ministeruluĭ de Justiție; d-l *Oscar Nicolescu,* Primul Președinte al tribunaluluĭ Ilfov; d-l *General Arion,* Comandantul corpuluĭ 2 de armată; d-l *General Tell;* d-l *Colonel Saegiu,* Loc-țiitor al Comandantuluĭ pieţeĭ; D-niĭ *Eug. Carada, Anton Carp, C. Nacu, N. Crătunescu, Mișu Schina, Dr. Cantacuzino, C. Maltezianu, Bălăceanu, Costache Bălăcescu, Elie Bujoiŭ, Inginer Orĕscu.*

M. S. Regele erà represintant prin d-l *Maior Savovicĭ-Baranga,* ofițer de ordonanță.

În fața pavilionuluĭ, în timpul serviciuluĭ religios staŭ drapelele tuturor trupelor carĭ aŭ luat parte în paradă, cu garda lor.

După terminarea serviciuluĭ, se comandă „la umĕr“ și gardele drapelelor trec să-șĭ reieà locurile, în sunetul imnuluĭ regal, trupele dând onorul.

În acest moment pânza cade și monumentul apare privirilor celor presențĭ. La Arsenal rĕsună bubuiturile de tun la câte 5 minute interval.

Entusiasmul este indescriptibil. Aplause nesfîrșite și strigăte sgomotoase de „ura“ isbucnesc din toate părțile.

Monumentul, care se înalță falnic pe colina de la întâlnirea stradĕ Arsenaluluĭ cu calea 13 Septemvrie, e așezat pe un soclu de granit.

D'asupra, în bronz, Gloria înaripată și sunând din trâmbiță faima vitejilor luptătorĭ, căduțĭ chiar în acel loc, susține cu mâna dreaptă un pompier rănit.

Pe partea monumentuluĭ despre rĕsărit, în fața Arsenaluluĭ, se vede o cască de pompier, și jos o egretă între carĭ se cetesce inscripțiunea: „Luptătorilor de la 13 Septemvrie 1848, Poporul Român recunoscĕtor — 1900.

Desvelirea Monumentului.

În partea opusă, pe o placă de bronz, ca și cea din față, stă scris: „Ridicat, prin subscripțiune publică, în aducerea aminte a luptei susținute în acest loc de pompierii Bucurescilor, comandați de Căpitanul Zăgănescu, și de batalionul II din regimentul II de linie, de sub comanda Colonelului Radu Golescu, în contra unei divisiuni de armată turcească, comandată de Kerim Pașa".

Monumentul este încunjurat de verdeață și flori. În dreapta și în stânga lui, se ridică două splendide trofee de arme, pusci și săbii. Pe trepte, numeroase și bogate coroane de flori.

Dintre coroanele depuse, notăm:

O mare coroană de foi de laur cu panglici albe, din partea „Consiliului comunal al Capitalei", cu inscripțiunea: „Eroilor de la 1848."

O mare coroană de imortale și mărgăritare cu panglici albe, de la „Acei cari trăiesc" — „Fraților căduți în luptă."

O frumoasă coroană de trandafiri și crisanteme naturale, cu panglici albe, din partea „Voinței Naționale", cu inscripțiunea: „Eroilor de la 13 Septemvrie 1848."

O frumoasă coroană de trandafiri, crisanteme și margarete naturale cu panglici albe, din partea „Sindicatului diariștilor", cu inscripțiunea: „Eroilor de la 13 Septemvrie 1848."

O mare coroană de trandafiri, crisanteme și margarete cu panglici albastre, din partea „Societății funcționarilor comerciali, secțiunea Centrală", cu inscripțiunea: „În memoria luptătorilor de la 1848."

O coroană de foi de laur și ghindă, aurită, cu panglici tricolore, din partea societății „Umanitatea" a coaforilor din Bucuresci, cu inscripțiunea: „Bravilor luptători de la 1848."

O coroană de liliac și foi de stejar cu panglici albe, din partea „Societății coaforilor", cu inscripțiunea: „În memoria pompierilor de la 1848."

O coroană de crisanteme cu panglici roșii, din partea Societății „Mina și Pădurea", cu inscripțiunea: „Recunoscință luptătorilor de la 1848. Trăească Libertatea și Democrația."

O mare coroană de trandafiri naturali cu panglici tricolore din partea Reserviștilor evrei, cu inscripțiunea: „Bravilor luptători de la 1848."

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat scoboară din pavilion și botează monumentul și pe asistenți.

Desvelirea Monumentuluĭ.

În urmă se rostesc următoarele cuvîntărĭ:

Cuvîntarea d-luĭ C. F. Robescu.

Înalt Prea Sfinte,
Domnule Prim-Ministru,
Domnilor,

În ḑiua de 13 Septemvrie 1848, se svonise că Turciĭ, concentraţĭ aproape de Cotrocenĭ, porniseră în două coloane spre Capitală, una prin Calea Rahoveĭ şi alta spre Dealul Spireĭ, în scop de a ocupà Bucurescii, casarmele, şi a desfiinţà Guvernul provisoriŭ, Locotenenţa aleasă de poporul Capitaleĭ, aclamată de armată şi de ţeara întreagă.

O parte din populaţiunea Capitaleĭ şi din conducĕtoriĭ mişcăriĭ, carĭ încă de dimineaţă se îndreptaseră către lagărul turcesc spre a cere comandantuluĭ trupelor, Fuad Efendi, respectarea tractatelor şi recunoascerea autorităţiĭ Locotenenţeĭ, expresiune fidelă a voinţeĭ poporuluĭ, fusese dejà arestată şi ţinută sub baionete, spre a nu fi faţă la masacrele şi jafurile ce eraŭ să cadă asupra Capitaleĭ, iar maĭ târḑiŭ să le deschidă porţile exiluluĭ, că doar de vor puté înăbuşì strigătul ţĕriĭ şi avîntul eĭ către „libertate", „egalitate" şi „fraternitate".

Svonindu-se despre acest act sălbatic, comis de aceia pe carĭ Guvernul ţĕriĭ, respectuos tratatelor, îĭ considerà ca amicĭ aĭ eĭ, poporul Capitaleĭ, înfuriat, indignat de atâta arbitrariŭ, cerù Locotenenţeĭ arme spre a se luptà în contra amiculuĭ presupus de erĭ, dar duşman astăḑĭ; când i se rĕspunse că arme nu sînt, el strigă că le va luà de la vrăjmaşĭ.

Coloana armateĭ turcescĭ, care s'a îndreptat către Dealul Spireĭ, erà compusă din maĭ multe miĭ de soldaţĭ cu artilerie, pregătiţĭ pentru luptă, pe când trupele noastre se pregătiaŭ a primì pe Turcĭ ca pe amicĭ, cu onorurile militare. În casarmă eraŭ ca la 400 soldaţĭ, sub comanda Coloneluluĭ Radu Golescu; se aşteptaŭ încă ceĭ 200 pompierĭ, carĭ primiseră şi eĭ ordinul de concentrare în curtea aceleiaşĭ casărmĭ pentru o paradă pacînică; eĭ aveaŭ armele goale. Înainte ca întreaga coloană să intre în curte, ea este primită cu bombe şi împuşcăturĭ. Ast-fel primiaŭ Turciĭ pe pacĭniciĭ noştri pompierĭ! Agresiunea însă a fost scump plătită: braviĭ ostaşĭ, sub comanda eroului Zăgănescu, încarcă armele, le slobod în carne vie, se reped asupra tunurilor turcescĭ şi le îndreaptă

Desvelirea Monumentului.

în contra vrăjmașilor, carĭ cad ca spicele de grîŭ sub lovitura puternică a secerii.

Erà revolta consciinţeĭ naţionale; leul înfuriat pedepsià un act incalificabil; eraŭ și civilĭ amestecaţĭ în trupa de linie, eraŭ Spirenĭ, carĭ intraseră și eĭ în foc: alăturĭ cu fraţiĭ lor, eĭ dedeaŭ cu pariĭ, singurele arme ce aveaŭ la îndemână.

A! dacă aceștĭ voinicĭ eraŭ din vreme pregătiţĭ, câte umilinţe de atuncĭ până acum nu ar fi fost înlăturate și multe paginĭ negre nu ar fi figurat în istoria patrieĭ!

Turciĭ speriaţĭ cer suspendarea foculuĭ; eĭ încep a strigà că ne sînt amicĭ. Pompieriĭ, carĭ pătrunseseră în casarmă, trecênd peste decimĭ de cadavre turcescĭ, și ceĭ-alţĭ fraţĭ aĭ lor de arme sînt consiliaţĭ de șefĭ de a depune armele spre a se evità vĕrsarea unuĭ sânge generos fără nicĭ o utilitate. Un noŭ atac însă se pregătesce; o acţiune nedemnă se comite; soldaţiĭ fără arme sînt împușcaţĭ și puţinĭ abià scapă, ca prin minune, de acest atac sălbatic, fără să fi putut arătà în mod desăvîrșit inimiculuĭ vigoarea braţuluĭ românesc și curajul, fără seamĕn, din peptul eroilor din Dealul Spireĭ.

Sângele generos, cu care a fost stropit acest pămînt, a făcut să nască miĭ de eroĭ carĭ, sub conducerea viteazuluĭ lor Căpitan, pe câmpiile Bulgarieĭ, aŭ arătat că sînt demniĭ urmașĭ aĭ luptătorilor de la 1848.

Celebrând acum treĭ anĭ a 50-a aniversară a revoluţiuniĭ de la 1848, am pus acì temelia acestuĭ monument, chiar pe câmpul de luptă al celor 600 de eroĭ carĭ, cu preţul vieţiĭ lor, aŭ reînviat curajul și bărbăţia românească, dând exemplul celuĭ maĭ sublim sacrificiŭ, pe care orĭ-ce Român trebue să-l facă pentru patria sa.

Bravura lor nu a fost spulberată de vînturĭ; ea a fost moștenită de miĭ de eroĭ carĭ, luptând la Plevna, Griviţa, Smârdan, aŭ rĕspândit dincolo de fruntariĭ renumele eroic al Românilor, arătând tuturor, și amicilor și inimicilor, că Românul nu piere și că la ocasiune scie să-șĭ apere căminul părintesc; iar noué, urmașilor, ne-aŭ dat o Românie liberă și independentă.

Iniţiativa luată de Consiliul comunal liberal care, în ședinţa sa de la 26 Martie 1899, a contribuit cu o sumă însemnată la ridicarea acestuĭ falnic monument, a găsit un puternic resunet în multe inimĭ generoase carĭ, punêndu-se pe lucru cu devotament și făcênd sacrificiĭ de tot felul, aŭ desăvîrșit această operă grandioasă de recunoscinţă naţională către fiiĭ patrieĭ, a căror amintire va fi pururea vie în inimile românescĭ.

Desvelirea Monumentului.

Da, nu ne-am făcut încă datoria pe deplin către toţĭ aceştĭ eroĭ necunoscuţĭ aĭ ridicăriĭ patrieĭ, aĭ independenţeĭ noastre.

Soldaţiĭ căḑuţĭ în răsboiul independenţeĭ nu aŭ încă templul lor, înaintea căruia orĭ-ce Român va trebuì să îngenunche, căcĭ aşà se cuvine a slăvì pe eroĭ, adevĕraţĭ martirĭ aĭ patrieĭ.

Monumentele sînt istoria vie a uneĭ naţiunĭ; ele ne aduc aminte faptele marĭ ale bărbaţilor ilustri, ale eroilor neîntrecuţĭ; chipul lor se întipăresce în mintea noastră, ne incarnăm în eĭ, voim să-ĭ imităm, crescênd ast-fel generaţiunile viitoare în cultul pentru patrie şi în îndeplinirea datoriilor către dînsa până la cele maĭ marĭ sacrificiĭ.

Consiliul comunal liberal nu a dat uităriĭ pe eroiĭ de la 1877; votând suma de leĭ 70.000, încă din anul 1898, a luat iniţiativa edificăriĭ mareluĭ monument al vitejilor de la Griviţa, de la Plevna. Sperăm că actualul Primar al Capitaleĭ va aduce la îndeplinire această operă de amintire a glorieĭ Românieĭ, spre a se desăvîrşì devisa partiduluĭ naţional-liberal: „glorificarea eroilor, înălţarea inimilor şi devotamentul pentru patrie.“

Primiţĭ, domnule Ministru de Răsboiŭ şi domnule Primar al Capitaleĭ, acest monument, simbol al eroismuluĭ soldatuluĭ român, şi conservaţi-l cu pietatea cu care se păstrează odoarele sacre.

Cuvîntarea d-luĭ I. G. Bibicescu.

Domnule Preşedinte,

Măreţul monument, cu care împodobiţĭ Capitala, amintesce una din acele fapte carĭ aŭ lăsat, în mintea poporuluĭ român, întipărirĭ din cele maĭ adâncĭ şi neşterse.

Produs în momentele când întreg poporul erà cuprins de entusiasmul reînvieriĭ, eroismul luptătorilor de la 1848 întrupà vitejia răsboinică cu aspiraţiunile calde pentru un viitor maĭ bun.

Şi atât de bine s'a fixat în mintea Românuluĭ faptul celor ce aŭ luptat pentru acel viitor în cât, orĭ-când răgaz a avut, s'a gândit şi a voit a da expresiune recunoscinţeĭ sale către eroiĭ carĭ aŭ apĕrat ţeara, aŭ apĕrat onoarea eĭ şi viitorul ce-ĭ deschideaŭ instituţiunile nouĕ.

Ast-fel la 1862, după ce marele act al uniriĭ fu săvîrşit, oameniĭ luĭ 1848, ajunşĭ la putere pentru scurt timp, propuseră şi Camera votă baterea uneĭ medaliĭ în onoarea luptătorilor de la 13 Septemvrie.

Desvelirea Monumentului.

Împrejurărĭ pe carĭ nu le judec opriră executarea acestuĭ vot de recunoscință națională. Aniĭ trecură, Româniĭ însă nu uitară.

La 1866—pasul al doilea, de astă-dată hotărîtor, spre un regim constituțional egalitar, isvorît din voința națională—votul de la 1862 se realisă: Locotenența domnească bătù și distribuì medalia.

Eroiĭ câțĭ maĭ eraŭ în vieață „primiră din mânile Locotenențeĭ domnescĭ semnul de recunoscință al țĕriĭ“, ḑice Locotenența.

Privițĭ pe peptul moșnegilor de astăḑĭ, eroiĭ de odinioară, această medalie; ea e modestă, fără nicĭ un caracter artistic, dar întrupează neprețuita valoare a recunoscințeĭ uneĭ națiunĭ întregĭ.

În 1898, la serbarea aniversăriĭ a 50-a a revoluțiuniĭ de la 1848, se puse pieatra fundamentală a acestuĭ monument, pe care astăḑĭ îl dațĭ, domnule Președinte, orașuluĭ și admirațiuniĭ Românilor.

Îl primim cu recunoscință, și vĕ mulțumim în numele Capitaleĭ. Vĕ făgăduim că-l vom păstrà ca un scump odor, că-ĭ vom da perspectiva ce ĭ e necesară, făcĕnd din împrejurimile luĭ o priveliște plăcută ochiuluĭ, precum privirea monumentuluĭ e plăcută și întăritoare sufletuluĭ.

Mulțumim asemenea artistuluĭ, care a sciut a surprinde dorul inimiĭ româneseĭ și l-a concretisat în această admirabilă Glorie, care trâmbițează eroismul luptătorilor din 13 Septemvrie.

Nu trebue asemenea să uităm, în felicitările noastre, școala de arte și meseriĭ, care a turnat monumentul și a dat ast-fel țĕriĭ un monument făurit chiar în țeară.

Astăḑĭ, ḑi mare pentru trecut — pe care-l sĕrbătorim, — ḑi mare pentru viitor, pentru care ne pregătim, tînĕr și bătrân, ne simțim reînviorațĭ și sentimentul patriotic îl simțim în noĭ maĭ cald, maĭ viŭ, maĭ deștept.

Veteraniĭ de la 1848, carĭ adineaorĭ încoronară acest monument, acum îl înconjoară și-l privesc în admirare, simt inima lor mărită și, în extas patriotic, par a ḑice: acum liberează-ne, Doamne, căcĭ vĕḑurăm țeara liberă și încurajând fapta cea bună.

Iar tinerele generațiunĭ, carĭ vor defilà înaintea monumentuluĭ, vor culege din serbarea de astăḑĭ învĕțătură spornică în bune resultate: ea va vedé, privind monumentul și pe ceĭ ce aŭ rĕmas din ceĭ carĭ l-aŭ meritat, că orĭ-ce Român, în posițiune cât de modestă, poate aduce țĕriĭ luĭ serviciĭ atât de însemnate în cât să merite a fi înregistrate de istorie și a li se ridicà un monument; va maĭ vedé, privind pe aceștĭ eroĭ modeștĭ, pe carĭ patria îĭ ser-

Desvelirea Monumentului.

bează, cât de bine stă modestia chiar unor oamenĭ ce merită să-ĭ onoreze o țeară întreagă.

Reînnoind, domnule Președinte, mulțumirile orașuluĭ pentru monumentul cu care-l înzestrațĭ, termin adresând trupelor, carĭ moștenesc drapelul ilustrat la 1848, câte-và cuvinte:

Vitejĭ aŭ fost înaintașiĭ voștri.

Țeara le e recunoscĕtoare—și le ridică un monument.

Fițĭ—vețĭ fi, sînt sigur, vitejĭ ca și eĭ— când țeara v'ar chemà, cum ațĭ maĭ fost la Grivița, Plevna, Smârdan.

Salut dar, în aceste frumoase trupe pe carĭ le adăpostesce un stindard glorios, vitejia trecutuluĭ și speranța viitoruluĭ.

Cuvîntarea d-luĭ Dimitrie A. Sturdza.

Înalt Prea Sfinţite Părinte!
Iubițĭ Cetățenĭ!

În mijlocul liturgieĭ audim resunând în biserică cuvintele: Să ne iubim uniĭ pe alțiĭ ca într'un gând să mărturisim.

În aceste cuvinte simple, dar înălțătoare de inimĭ, e cuprinsă toată taina vițiĭ omenescĭ.

Iubirea sufletească e temelia familieĭ. Cu cât această iubire leagă maĭ mult pe membriĭ uneĭ familiĭ, cu atât traiul, fericirea și prosperitatea eĭ este maĭ deplin asigurată.

Societățile omenescĭ, organisate în State, nu aŭ nicĭ ele un alt fundament decât această iubire, care de la familie se întinde peste un cerc maĭ larg, dominat de același graiŭ, de aceleașĭ cugetărĭ și interese, din carĭ rĕsar aspirațiunĭ și fapte comune.

Sciut este că numaĭ acele State sunt temeinic așezate și pășesc cu siguranță în desvoltarea lor, aĭ cărora cetățenĭ staŭ unițĭ prin iubire reciprocă și gândire concentrată spre binele obștesc. Atuncĭ acea iubire îșĭ capĕtă mărturisirea constantă în fapte, pe carĭ le numim patriotice și prin carĭ se manifestează vieața unuĭ popor.

Rare-orĭ povața depusă în cuvintele liturgice — să ne iubim uniĭ pe alțiĭ ca într'un gând să mărturisim— s'a înfățișat maĭ cu vioiciune decât astădĭ, la desvĕlirea acestuĭ Monument al Pompierilor de la 1848.

Ce este 1848? Ce sînt pompieriĭ de la 1848? De ce s'a ridicat în fața casarmeĭ din Dealul Spireĭ acest monument?

Ce semnifică 1848?

Desvelirea Monumentului.

El represintă epoca redeşteptării poporului românesc. După secole de suferinţe şi de umilirĭ, atuncĭ s'a audit iarăşĭ în toată întinderea ţěriĭ, în munţĭ, în văĭ şi în câmpiĭ, rěsunând în inimile, în graiul, în faptele tuturor, un strigăt comun, şi acela erà să ne iubim uniĭ pe alţiĭ ca într'un gând să mărturisim. Şi care erà acea mărturisire? Mărturisià poporul întreg că e viŭ, că vrea din noŭ să-şĭ ieà în mânile sale propriĭ destinele sale.

Numaĭ treĭ lunĭ a durat acea mişcare de redeşteptare, dar acele treĭ lunĭ aŭ fost dătătoare de vieaţă şi aŭ rěmas adânc întipărite în inimĭ şi cugetărĭ. Atuncĭ s'a dat naţiuniĭ acea impulsiune puternică, care a isbutit a înălţà România modernă.

Astădĭ, când ne reamintim miseria materială, morală şi politică în care eram atuncĭ învěluiţĭ, trebue să admirăm energia şi bărbăţia de carĭ aŭ fost însufleţiţĭ în acele dile de redeşteptare poporul şi conducĕtoriĭ luĭ, şi prin carĭ s'a adeverit cuvîntul Mântuitoruluĭ—credinţa ta te va mântuì.

Ne amintim dar anul 1848 şi-l sěrbătorim ca anul de redeşteptare a consciinţeĭ naţionale şi a voinţeĭ poporuluĭ românesc. Ne amintim, după povaţa ce ne-a dat-o înţeleptul nostru Rege, cu adâncă recunoscinţă aceĭ bărbaţĭ, carĭ aŭ muncit şi luptat cu voinicie, trecênd prin grele încercărĭ, spre a îndeplini dorinţele poporuluĭ şi aspiraţiunea naţională.

Ce aŭ fost pompieriĭ de la 1848?

Eĭ aŭ fost o mână de oamenĭ eşiţĭ din popor, fără posiţiune socială, fără titlurĭ academice, dar ale cărora minte, inimă şi suflet eraŭ cuprinse şi străbătute de cuvintele mântuitoare — să ne iubim uniĭ pe alţiĭ ca într'un gând să mărturisim. Şi mărturisirea lor aŭ tradus-o în faptă vitejească — în jurul drapeluluĭ ţěriĭ şi a neamuluĭ — în lupta a 600 în contra 5.000 — în faptă cetăţenească, căcĭ aŭ vuit munţiĭ, văile şi câmpiile, că s'a redeşteptat vechea virtute românească şi s'a adeverit în ochiĭ tuturor vechea dicĕtoare: Românul nu pere, căcĭ apa trece şi petrele rěmân. După secole acì, pe locul unde se ridică acest monument, Româniĭ s'aŭ luptat pentru desrobirea şi înălţarea patrieĭ.

Şi noĭ! Să fi putut noĭ uità acest mare act de eroism cetăţenesc şi de eroism ostăşesc?

Aceasta nu se puteà!

Nu se puteà! fiind-că sângele acestor credincioşĭ a ridicat neamul întreg întinerit şi vînjos, plin de încredere în sine şi în viitor.

Desvelirea Monumentului.

Nu se puteà! fiind-că fapta din 13 Septemvrie 1848 s'a ridicat cu glas puternic până la Cer, ca o mărturie de credință către țeară și către neam.

Generațiunea tînĕră nu puteà uità, că jertfa din 13 Septemvrie 1848 a împins spre actele marĭ prin carĭ noĭ înșine, cu propriile noastre forțe, am recâștigat în lume nu numaĭ o posițiune perdută, dar o situațiune de sine stătătoare în cercul familieĭ Statelor europene, situațiune necontestată de nimenĭ și respectată de ceĭ micĭ și de ceĭ marĭ.

Generațiunea de astădĭ nu puteà uità pe eroiĭ de la 13 Septemvrie 1848, pentru că din eĭ aŭ eșit eroiĭ de la Grivița și Plevna, de la Rachova, Smârdan și Vidin, pentru că din acea mână de oamenĭ, care a luptat pe Dealul Spireĭ, a rĕsărit o oștire, care șĭ-a înălțat renumele de vitează, atât de sus în cât a trecut departe peste fruntariile țĕriĭ și peste talazurile oceanelor.

Nu se puteà uità de poporul român, că impulsiunea mișcăriĭ de redeșteptare din 1848, sigilată prin fapta eroică a dileĭ de 13 Septemvrie, a reînviat, și s'a refundat simțimîntul despre datoriile noastre către patrie.

Nu puteà uità poporul român, că mișcarea patriotică de la 1848 e premergĕtoare acțiuniĭ vitejescĭ din 1877, în care poporul român cu sabia în mână a fundat Regatul și a așezat Coroana de oțel, ca simbol al trăinicieĭ, pe capul înțeleptuluĭ și viteazuluĭ nostru Rege.

Ridicatu-s'a dar acest monument în memoria eroilor carĭ aŭ înțeles cuvintele rugăciuniĭ: să ne iubim uniĭ pe alțiĭ ca într'un gând să mărturisim — că sîntem Românĭ, și că vrem să rămânem Românĭ, că avem o patrie pe care o iubim cu căldură și ale căreĭ interese ne sînt scumpe, că pentru această patrie ne simțim datorĭ și sîntem gata, în orĭ-ce momente și în orĭ-ce împrejurărĭ, a sigilà cu jertfirea viețiĭ mărturisirea de credință pentru dînsa.

Ridicatu-s'a acest monument în amintirea celor binecredincioșĭ aĭ țĕriĭ și aĭ neamuluĭ din timpurile trecute și spre deșteptarea celor binecredincioșĭ aĭ țĕriĭ și aĭ neamuluĭ din viitor; iar nouĕ, celor presențĭ, spre întărire sufletească și mulțumită luĭ Dumnedeŭ, care ne-a scos din miserie și din robie.

Ridicatu-s'a acest monument, ca viŭ să rĕsune în inimile și sufletele noastre datoria către patrie și neam, ca vie să fie în noĭ toțĭ simțirea că scump să ne fie, peste măsură de scump, frumosul și măcrețul edificiŭ al Regatuluĭ român, ca vie să fie în inimile

noastre recunoscinţa ce datorim Regeluĭ Carol, întemeietorul Regatuluĭ, care în timpurĭ de mare nevoe şi de grea cumpĕnă ne-a condus spre mântuire.

Desvelirea Monumentuluĭ.

Să încunjurăm decĭ acest monument al iubiriĭ de ţeară şi de neam cu toată căldura inimilor şi să strigăm înaintea luĭ din tot sufletul:

Să trăească România!

Să trăească Regele Carol şi Augusta Sa Dinastie!

*

Dintre vitejiĭ luptătorĭ, maĭ sînt în vieaţă astădĭ şi aŭ asistat la solemnitatea de erĭ 17, şi anume:

1). Căpitanul Gr. Petrescu, domiciliat în Capitală strada Eminescu No. 1, care la 13 Septemvrie 1848 erà „iuncăr."

2). Constantin sin Gheorghe Bunea, cel maĭ bătrân din toţĭ, avênd 90 de anĭ împliniţĭ, domiciliat în comuna Ciutescĭ-Căzănescĭ, jud. Argeş, care la 13 Septemvrie 1848 făceà parte din corpul pompierilor.

3). Gheorghe Nicolae, locuind în Capitală strada Traian No. 185, în vîrstă de 79 de anĭ, fost până acum câţĭ-và anĭ în serviciŭ la Curtea de compturĭ, asemenea pompier.

4). Ioan Ilie Urîtu, locuind în Bucurescĭ strada Venereĭ No. 8, de anĭ 81, pompier şi el.

5). Şerban Deleanu, domiciliat în Bucurescĭ şoseaua Basarab No. 44, de anĭ 85, din ocenia de comandă la 13 Septemvrie 1848.

6). Ioan Ciurileanu, locuind în Bucurescĭ strada Tunarĭ No. 44, de anĭ 81, a luat parte la luptă ca simplu particular.

7). Stancu Badea Mustaţu, domiciliat în Bucurescĭ strada Uranus No. 14, în vîrstă de 86 anĭ, pompier la 1848, trăesce din o mică pensie.

8). Nicolae Gabrian, din Câmpulung, de anĭ 78, pompier, trăĭesce din o mică pensie.

9). Stan Dobre Vagaon, din comuna Chiojdeanca, judeţul Prahova, în vîrstă de 78 de anĭ, făceà parte din corpul pompierilor, se maĭ ocupă cu agricultura.

10). Gheorghe Deacu, din comuna Corescĭ, judeţul Muscel, de anĭ 86, asemenea pompier, trăind din o mică pensie.

11). Stan Petre, din Craiova, în vîrstă de 81 de anĭ, la 13 Septemvrie făceà parte din escadronul 2, comandat de Vlădoianu.

Desvelirea Monumentului.

12). Dinu Şerbănoiŭ, locuind în Bucurescĭ strada Fraţilor, No. 1, de anĭ 84, făceà parte din regimentul 2, astădĭ pensionar.

13). Dumitru Stoenescu, domiciliat în Bucurescĭ strada Flueruluĭ No. 1, de anĭ 84, din pompierĭ.

14). Grigore Ignat, domiciliat în Bucurescĭ strada Icoaneĭ No. 5, de anĭ 75, din pompierĭ.

15). Toader Severin, din comuna Oncescĭ, judeţul Tecuciŭ, de anĭ 79, fost în pompierĭ.

16). Ilie Ioan Chiriţoiŭ Trăsnea, de anĭ 73, e şi acum în serviciŭ la grajdurile comuneĭ, fost în pompierĭ, grav rănit la 13 Septemvrie.

17). Nae Bobescu Purcel, locuind în Bucurescĭ strada Dionisie No. 82, în vîrstă de 89 anĭ, fost asemenea în pompierĭ şi rănit.

*

După terminarea discursurilor, *I. P. S. Sa Mitropolitul* a dat binecuvîntarea celor presenţĭ şi în urmă a început defilarea, la orele 10 şi 30.

Infanteria a defilat pe semiplutoane de câte şease şirurĭ, iar artileria şi cavaleria pe despărţirĭ.

Eată ordinea defilăriĭ:

Şcolile primare de băeţĭ, cu drapelele lor, şi anume: Şcoala No. 1 General Adrian, şcoala No. 3 I. Genilie, şcoala No. 5 din Tăbăcarĭ, şcoala No. 10 Lucacĭ, şcoala No. 13 C. Bozianu, şcoala No. 12 Poenărescu, şcoala No. 15 Calist, şcoala No. 19 Eliade-Rădulescu, şcoala No. 20 Golescu, şcoala No. 21 Michaiŭ-Vodă, şcoala No. 22 Radu Vodă, şcoala No. 23 V. Alecsandri, şcoala No. 24 Cuza Vodă, şcoala No. 28.

Şcoala de arte şi meseriĭ;

Internatul liceuluĭ S-tul Sava, cu drapelul;

Eleviĭ gimnasiuluĭ Cantemir, cu drapelul;

Eleviĭ şcoaleĭ normale a societăţiĭ pentru învĕţătura poporuluĭ român, cu drapelul;

Eleviĭ şcoaleĭ Virgiliŭ Popescu, cu drapelul;

Diferite societăţĭ, cu drapelele lor, între carĭ: Societatea industriaşilor în fer şi lemn, a comercianţilor de bĕuturĭ spirtoase, a funcţionarilor comercialĭ, a lucrătorilor cofetarĭ, a coaforilor, a lucrătorilor tipografĭ, asociaţiunea generală a studenţilor universitarĭ, etc.

Musica reg. 4 Ilfov No. 21;

Veteraniĭ luptătorĭ de la 13 Septemvrie 1848, aflațĭ în vieață.

Desvelirea Monumentuluĭ.

Când aŭ defilat veteraniĭ, cu eșarpele lor tricolore, uniĭ purtând vechea uniformă de pompierĭ, publicul a isbucnit în urale și aplause sgomotoase.

Aŭ urmat apoĭ:

Plutonul ofițerilor fără trupă; școala de infanterie și cavalerie; școala specială de geniŭ și artilerie;

O companie din regimentul de infanterie 1 Romanațĭ No. 19;

O companie de pompierĭ, care asemenea a fost primită cu aplause;

O companie a lucrătorilor arsenaluluĭ;

Câte o baterie pe jos din regimentele 6 artilerie, 2 artilerie și 10 artilerie;

O companie de jandarmĭ pedestri;

Un escadron din jandarmĭ călărĭ, pe jos.

Trupele carĭ aŭ luat parte în paradă aŭ fost comandate de d-l Colonel Boteanu, Comandantul regimentuluĭ 2 de artilerie.

Defilarea a avut loc pe dinaintea monumentuluĭ cu direcțiunea la stânga.

I.

1821—1848 IUNIE 8.

1821. Revoluţiunea Grecilor eterişti.
Mişcarea naţională a Domnului Tudor Vladimirescu.
Isgonirea Domnilor Fanarioţi din Principatele române.
Nascerea lui Ioan Brătianu.
1822. Grigorie Ghica Domn al Ţěrei-Româneşti (1822—1828).
Ioan Sturdza Domn al Moldovei (1822—1828).
Proclamaţiunea din Epidaur pentru independenţa poporului elin.
Congresul din Verona.
1825 Suirea pe tronul Rusiei a Impěratului Nicolae I.
1826. Societatea culturală Dinicu Golescu.
Protocolul din St. Petersburg pentru pacificarea Greciei.
Convenţiunea de la Akerman (25 Septemvrie — 7 Octomvrie).
1827. Comitele Capo d'Istria, Preşedinte al Adunării naţionale elenice.
Bătălia de la Navarin.
1828. Răsboiul ruso-turcesc.
1828—34. Ocupaţiunea rusească a Principatelor sub generalul Pavel Kisseleff, Deplinu împuternicit Preşedinte al Divanurilor Moldovei şi Ţěrei-Româneşti.
1829. Tractatul de la Adrianopole (2/14 Septemvrie).
1830. Revoluţiunea din Francia (Iulie).
Declaraţiunea eredităţii tronului sîrbesc în familia Obrenovici.
1831. Regulamentul Organic al Ţěrei-Româneşti (1/13 Iunie).
Conferinţele din Londra pentru recunoascerea neutralităţii Belgiei.
Suirea pe tronul Belgiei a Regelui Leopold I.
Moartea Preşedintelui Capo d'Istria.
1832 Regulamentul Organic al Moldovei (1/13 Ianuarie).
Asociaţiunea pentru liberarea Italiei.
1833. Suirea pe tronul Greciei a Regelui Oton I.
Tractatul de la Unkiar Iskelessi (8/20 Iulie).

1834. Alexandru Ghica Domn al Țĕreĭ-Româneștĭ (1834—1842).
Mihail Sturdza Domn al Moldoveĭ (1834—1849).
1835. Societatea filarmonică din Bucurescĭ.
1839. Manifestarea în Țara Românească în contra Regulamentuluĭ Organic.

No. 1. 1839 Ian. 1

Scrisoarea luĭ Ștefan Golescu către Domnitorul Alexandru Ghica.

(Aricescu, Corespondença secretă și acte inedite alle capiloru revoluțiuniĭ române de la 1848. Broșura II. Bucurescĭ 1874, pag. 1).

Monseigneur, Honoré de la confiance dont Votre Altesse a daigné plus d'une fois me rendre l'objet, comblé de ses bienfaits, quel autre témoignage puis-je lui donner comme l'expression de ma plus profonde reconnaissance, qu'un dévouement absolu à Sa personne? Le dévouement je l'ai depuis longtemps senti, il vit et vivra éternellement dans mon cœur; néanmoins quelle preuve ai-je donné jusqu'à ce jour à Votre Altesse et de son existence et de sa force? Et pourrais-je me prévaloir, quelque peu que ce soit, comme d'une preuve suffisante, et de mon assiduité dans le travail, et de ma soumission à remplir la moindre de Ses volontés? Non, certes; car chacun à ma place en aurait fait autant, et plus encore, pour toutes les faveurs que j'ai reçues de Votre Altesse, et qui ont payé avec usure mes faibles services. Il n'est, mon Prince, qu'un seul témoignage qui ne saurait être révoqué en doute, sans être méconnu, et que je suis heureux de pouvoir offrir aujourd'hui à Votre Altesse; ce témoignage c'est l'abnégation de tout intérêt personnel, l'oubli de soi. Daignez, Monseigneur, lire avec attention cette lettre; peut-être est-elle destinée à me rendre ou l'objet d'un intérêt plus brillant encore, ou m'éloigner pour jamais de Sa présence et me fermer tout accès à Son bon cœur. Sous le poids d'une disgrâce encore récente, il est sans doute bien mal à moi de venir par cette démarche ajouter une autre à celle-ci; mais mon devoir, mon Prince, parle plus haut, et l'emporte sur toute autre considération personnelle; je le remplirai avec cette conviction intime qui doit servir de règle de conduite à tout honnête homme, et qui sera constamment la mienne dans toutes les actions de ma vie, quand même, je le répète, je devrais de nouveau succomber sous le poids d'une disgrâce, non plus de quelques jours, mais de la durée de toute mon existence. Votre Altesse en décidera selon son cœur; et je me soumettrai, soit avec joie, soit avec résignation, à son arrêt quelqu'il puisse être. Du moins j'aurais gagné de me séparer de cette classe d'individus qui, ne consultant

que ses propres intérêts, sont incapables de se sacrifier à leur devoir, quand même ce devoir serait dicté par la plus vive reconnaissance; et qui, fermant la bouche à leur conscience, de peur qu'elle ne vienne les embarrasser par ses cris et ses remords, dans leurs coupables intentions, se hâtent de rompre bien vite avec lui, toutes les fois que ce devoir paraît en opposition avec le sentiment de leur vaniteuse personnalité. Que Votre Altesse daigne également me pardonner si quelques expressions viennent frapper de toute leur sévérité sur des affections précieuses et qui naissent avec nous, mais que les devoirs qui imposent au Prince les destinées d'un peuple, dont le bonheur lui est confié, nous forcent, malgré nous, de ne pas consulter, et nous obligent même, si notre dévouement est sincère pour lui, à former des vœux pour les voir modifiées dans leur vivacité.

Je conçois qu'il puisse parfois exister des motifs qui, pour quelque temps, rendent possible une espèce de froideur entre des frères, et qu'alors les sentiments d'une douce fraternité se taisant, une humeur momentanée vienne prendre leur place; mais que l'on puisse sacrifier à cette mauvaise humeur et cette affection de frère et tous les devoirs qu'un même sang nous impose; mais que l'on puisse se respecter si peu soi-même au point de vouloir rendre le public confident de cette division intérieure de famille; et que l'on pousse l'aigreur jusqu'à se déclarer ouvertement le désapprobateur des actes de son frère, surtout lorsque ce frère se trouve être le chef du gouvernement; voilà, Monseigneur, ce que ma faible raison ne peut nullement concevoir, et que ma conscience me fait cependant un pénible devoir de Vous apprendre. C'est le cœur navré de douleurs et soulevé d'indignation, que j'ai su, mon Prince, que M. le grand vornic, en présence d'un aide-de-camp de Votre Altesse, d'un horloger, et d'un employé subalterne de la police (personnages peu propres par leurs qualités à être les confidents de ses pensées) s'est laissé dominer par sa mauvaise humeur jusqu'à blâmer les derniers actes de Votre Altesse, nommément les promotions; à déprécier Votre caractère, à démasquer le but de Votre voyage, en se servant de termes peu convenables et défavorables au résultat que chacun des moins intimes de Votre Altesse attend cependant avec plaisir; et que M. Ghika, sachant mieux que tout autre, et comme frère et comme l'ami de Votre confiance, combien Votre Altesse y attachait une partie de Son bonheur, devait respecter du moins par son silence et le but

No. 1
1839
Ian. 1.

de ce voyage, et les moyens qu'Elle avait choisis pour arriver à ce bonheur. Cette aigreur, mon Prince, perce à chaque instant; tout le monde en est instruit; et chacun se demande quelle peut être la cause de cette division qui s'est élevée, d'une manière aussi brusque et avec si peu de ménagements, entre Vous, Monseigneur, et M. le grand vornic? Si Votre Altesse peut compter peu d'amis et peu de dévoués autour d'Elle, disons-le franchement, M. Ghica n'en a point; et si on l'entoure de quelque considération, c'est parcequ'il est le frère de Votre Altesse. Cette conduite ne peut donc nullement lui profiter dans l'opinion publique; elle ne peut que nuire, quoique faiblement, à Votre Altesse, et donner matière à jaser à vos ennemis, qui s'empresseront, sans doute, de saisir toute occasion pour jeter le blâme sur Vous, mon Prince. Ceux qui sont dévoués à Votre Altesse ne peuvent que souffrir de cet oubli des devoirs, auxquels M. le grand vornic aurait dû cependant se soumettre, et comme frère et comme le fonctionnaire le plus haut placé dans l'administration du pays, par la confiance que Votre Altesse a mise en lui; M. Ghika, avec toutes les raisons de son côté, avait encore dû renfermer en lui toute espèce d'indisposition contre Vous, mon Prince, et laisser encore moins percer une désapprobation des actes de Votre Altesse. Il m'est bien pénible de venir ainsi troubler les plus saintes affections de Votre cœur, et mettre le doute et le découragement dans l'âme du meilleur des frères, qui a toujoûrs été, pour chacun des membres de Sa famille, le parent le plus tendre et le plus généreux, et qui s'est toujours enquis, avec une sollicitude vraiment paternelle, et de leurs soucis et de leurs besoins. Mais je dois, Monseigneur, Vous dire la vérité; je Vous la dois comme je la devrais à mon père, si Dieu me l'avait conservé, comme je la dois à ma mère; et ce n'est pas, lorsque pour la première fois j'ose la soutenir devant Votre Altesse, et en présence d'incidents si graves, que j'irai la ternir des couleurs de la dissimulation, pour la rendre, il est vrai, moins blessante et moins âpre, mais aussi moins brillante et moins pure. La famille de Votre Altesse, comme dominant toutes les autres par son rang et sa position dans notre ordre social, aurait dû, dans son propre intérêt, offrir l'exemple de l'union la plus parfaite de l'amour fraternel le plus désintéressé, de cette force morale que donne la vertu et qui en impose aux grands comme aux petits. Ces exemples ne sont salutaires et ne profitent à la société, qu'autant qu'ils sont donnés par des

No. 1.
1839
Ian. 1.

individus plus haut placés, et qui se trouvent par cela même plus directement intéressés à la moralité publique: ainsi M. le grand vornic et M. le grand spatar auraient dû, par la prévenance, le bon accueil, l'affabilité, l'amour pour le bien, s'attirer l'estime et l'affection de leurs compatriotes, et, forts de ces avantages, venir les déposer aux pieds de Votre Altesse, et devenir en quelque sorte les interprètes de Vos sentiments bienveillants à l'égard de la nation. Occupant les premiers emplois du pays, jouissant de toute la confiance de Votre Altesse, certes il leur restait bien peu à faire pour parvenir par de tels moyens à se rendre utiles à leur patrie, et servir dignement et le Prince et le frère; mais tout au contraire, c'est le Prince qui les soutient aujourd'hui; et s'ils jouissent encore de quelque considération, ils n'ont qu'à rendre grâce aux liens de fraternité qui les lient à Votre Altesse. Une espèce de blâme pèse sur tous deux; la famille de Votre Altesse est dépréciée; elle n'est plus d'aucun poids dans la morale publique; la force seule ou la crainte pourrait encore lui ramener en quelque sorte cette estime, il est vrai, non plus réelle, mais du moins factice, dont chaque famille, qui veut régner, en a besoin, et qu'elle doit entretenir avec un soin religieux, comme étant une condition expresse de son existence et de sa suprématie morale. Mais que ce moyen de contrainte, mon Prince, est bien faible pour forcer au respect, et qu'il est dur de se trouver dans la nécessité d'y avoir recouru! Et cependant ce pénible résultat n'est amené que parcequ'il n'y a pas d'union dans la famille de Votre Altesse, parceque la division a toujours su trouver quelques aliments pour s'y maintenir; parcequ'elle n'a pas été exempte de cette immoralité d'actions qui frappe, qui tue et qui s'ôte tout droit à l'estime et au respect; parceque ces exemples se sont reproduits plus souvent et avec plus de force et d'évidence dans son sein que partout ailleurs; et on tient toujours plus aux grands qu'aux petits; qui gouverne une nation n'est plus un homme ordinaire; il ne doit plus se laisser guider par les mêmes considérations qui agissaient sur lui avant cette époque; il se doit entièrement à cette nation: se consacrer exclusivement à son bonheur, à ses espérances; ce doit être la pensée de tous ses instants; il doit se défendre de tout sentiment qui serait contraire au bien être de cette nation. Ce qui est vertu dans l'homme privé, c'est un défaut dans l'homme public, et ceci est encore plus vrai à mesure que l'on monte les derniers degrés de l'échelle sociale. Chacun admire la bonté de

No. 1.
1839
Ian. 1.

Votre cœur, mon Prince; mais en même temps on lui reproche l'excès d'indulgence. On voudrait qu'elle fût plus sévère; il faudrait que Votre Altesse renonçât pour quelque temps à cette bonté qui fait le fond de Son caractère; il faudrait qu'Elle se décidât à punir sévèrement et sans distinction aucune ceux qui, au mépris de Ses bienveillantes intentions, commettent des abus tant dans la partie administrative que dans la partie judiciaire, qui vexent le paysan et le pressurent par tous les moyens en leur pouvoir. Il suffirait de quelques exemples seulement pour donner une direction salutaire à la marche de l'administration; mais ces exemples ne seraient d'aucun résultat favorable, s'ils ne frappaient que les petits employés; il faut qu'ils pèsent plus directement sur les fonctionnaires haut placés; il faut que ces Messieurs apprennent enfin qu'il y a une justice égale pour tous, qui atteint les grands comme les petits, et qui récompense de même. C'est le vœu, mon Prince, de tous ceux qui Vous sont entièrement dévoués, et de ceux qui n'attendent pour le devenir que de voir la vénalité punie et la probité récompensée. Vainement Votre Altesse compose avec tous ces boyards rebut de l'humanité; vainement Elle les comble de ses bontés et de ses attentions. Vous les gorgeriez d'argent, qu'ils seraient les premiers à se montrer traîtres envers Vous et le pays, sitôt qu'ils n'auraient plus rien à espérer de Vous, mon Prince; plus ils s'humilient, plus ils rampent aujourd'hui aux pieds de Votre Altesse, et plus demain ils se redresseront de toute leur arrogance pour insulter à Vos bontés; leurs protestations et leurs flatteries ne sont qu'astuce et perfidie. Il en est cependant parmi ceux-ci quelques-uns qui se séparent avec honneur de la masse de ces indignes: ceux-là, Votre Altesse se les attachera pour toujours dès qu'Elle le voudra. C'est de la jeunesse qu'Elle devra s'entourer à l'avenir; c'est en elle seule qu'Elle pourra encore compter; et c'est en elle seule qu'Elle peut placer un reste d'espérance. Actuellement, plus heureuse dans son intérieur, Votre Altesse pourra facilement, j'ose croire, en suivant cette marche, donner une nouvelle impulsion et une nouvelle vie à l'action du gouvernement, et mériter ainsi les bénédictions de ce peuple digne encore de Vos soins, et qui Vous aurait reconnu plutôt pour son père, sans les iniquités et les exactions de ces hommes avides d'argent qui, en s'interposant entre Votre Altesse et lui, Vous désignent à ses yeux au profit de leur cupidité.

Mon Prince, pardon si j'ai pu, soit par mes expressions, soit

No 1[illegible]
1839
Ian. 1[illegible]

par mon audace, blesser en rien Votre Altesse; et s'il en est ainsi, je jure devant Dieu que le seul coupable c'est mon cœur; mais que ce cœur, mon Prince, a dû souffrir pour forcer ma main de rendre par son organe Votre Altesse confident de ses impressions tristes et pénibles; peut-être est-il vrai que ces expressions sont inconvenantes dans la bouche d'un aide-de-camp, et peut-être aurait-il mieux fait de les renfermer en lui plutôt que de les laisser paraître au jour; à tout ceci je n'ai rien autre chose à dire, pour ma justification, si ce n'est que mon devoir et ma conscience parlaient plus haut que tous ces ménagements d'intérêt et de convenance, incompatibles avec le dévouement absolu dont je suis pénétré; et que j'ai pensé qu'il pourrait être permis de rendre compte de leurs vices, comme aussi leurs vertus inspirent plus d'admiration et brillent d'un plus grand éclat; parceque dernièrement encore, M. le grand vornic, en reprenant une femme sur laquelle pèse à juste titre une réprobation générale, s'est placé plus bas dans l'opinion publique; parcequ'enfin, le dirai-je, M. le grand vornic et M. le grand spatar n'ont jamais senti pour Votre Altesse ni cet amour de frère, ni ce dévouement de sujet à Prince; s'il en était autrement, ils auraient compris tout d'abord que la gloire de Votre règne leur reviendrait un jour en partie, tandis que leurs injustices et les résultats funestes de leur négligence retombent entièrement sur Vous, mon Prince; et alors ils auraient embrassé avec bonheur tous les moyens possibles pour arriver au premier de ces résultats, et auraient évité, comme une flétrissure, de tomber dans le second. Loin de là, ils n'ont fait que suivre les inspirations de leur intérêt personnel, en se plaçant en dehors du cercle des devoirs de frères et de serviteurs fidèles. Ces vérités, Monseigneur, sont dures; elles font mal à les dire et à les entendre; et je sens, à la peine que j'éprouve en les signalant, combien je serais coupable envers Vous, mon Prince, si elles n'étaient que des aberrations d'un esprit malade, ou des insinuations perfides de quelque malveillant. Dieu m'est témoin que j'aurais souhaité de tout mon cœur cette indisposition mentale pour moi, que j'aurais renoncé sans regret à une partie de mon bonheur, ne fut-ce que pour apprendre que ces vérités sont inadmissibles et injustes dans l'application que je leur donne, plutôt que de savoir que Votre Altesse souffre de cette douleur qui nous saisit au cœur, lorsque la déception dans la réciprocité d'une affection pure et intime, comme celle de frère à frère, vienne nous désil-

No. 1. 1839 Ian. 1.

lusionner sur nos plus chères espérances, et mettre à leur place le dégoût et le néant. Malheureusement les faits parlent trop haut; ils sont à l'appui de la vérité que j'énonce, et à moins de fermer les yeux au jour, il n'y a pas moyen de se méprendre sur l'existence de ces faits. Votre Altesse en jugera par Elle-même. L'action du chef du Département de l'Intérieur sur ses employés, étant plus directe et plus immédiate que celle de toute autre branche de l'administration, il est essentiellement de son essence de pouvoir également donner une direction salutaire à l'esprit de justice de ses subordonnés, et de les préserver plus facilement contre l'appas du gain illicite, par des exemples frappants de sévérité et de justice ; et si le paysan est molesté, si des vexations se commettent, c'est que probablement le chef du Département aura manqué de bonne volonté ; et que, soit par son indifférence, soit par sa négligence, il aura autorisé de pareils abus. M. le grand vornic ne peut ignorer, ou plutôt il est de son devoir de connaître, que la plupart des sous-administrateurs se font en avançant pour le moins une somme de cinq cents ducats ; qu'il est tout naturel alors qu'on tolère à ceux-ci toute espèce d'exactions qui ne frappent directement que le paysan, pour se mettre à couvert de cette dépense, devenue en quelque sorte légitime ; que parmi les administrateurs il y en a qui, pour faire leur fortune, s'abaissent sans honte à accepter jusqu'à un sfantzig ; que les fonctionnaires les plus subalternes de la police sont rétribués de cinq jusqu'à quinze ducats. Ces abus se commettent tous les jours ; depuis longtemps ils ne sont plus un mystère ; il suffit de prêter l'oreille pour en être instruit ; et cependant, loin de les réprimer, M. le grand vornic ne fait que les tolérer. Serait-il de moitié dans ces iniquités ? Du moins il le donne à penser par son indifférence à les redresser. La police perd de jour en jour et de sa force et de son activité et de son ascendent sur l'esprit du public ; c'est une vérité qui perce de plus en plus; et les regrets sont en faveur de l'ancien chef. Dernièrement, lorsque les rues depuis une dizaine de jours étaient devenues impraticables, à cause de la grande quantité de boue qu'on y laisse s'accumuler, il a fallu que M. Rückmann s'en mêlât; c'est à haute voix, en présence de plusieurs personnes, qu'il a affecté de dire que c'est parceque depuis deux mois il avait cessé de faire des remontrances et de crier haut, que les rues étaient parvenues en si mauvais état; et qu'il allait exiger que, dans l'espace de vingt-quatre heures, elles fus-

No. 1.
1839
Ian. 1.

sent nétoyées. En effet, l'ordonnance consulaire a été exactement exécutée; et nous avons eu la honte de devoir la propreté de notre ville aux réprimandes d'un agent étranger; mais puisque la chose était possible à faire, pourquoi ces fonctionnaires haut placés ne rougissent-ils pas qu'un étranger les rappelle à leur devoir? Et pourquoi n'ont-ils pas ni assez d'amour-propre ni assez de juste orgueil pour que du moins, dans l'intérêt de leur propre autorité et de leur considération, ils ne se laissent pas ainsi dégrader? Il en est de même de la milice; cette institution, mon Prince, n'est plus ce qu'elle était lorsqu'elle avait le bonheur d'être sous les ordres immédiats de Votre Altesse; aujourd'hui on la néglige, on la déprécie; les officiers sont maltraités; ils sont employés tantôt pour surveiller, comme fermiers, les intérêts d'une terre de tel officier supérieur, tantôt on les voit présider à l'échafaudage d'une illumination. Oui, Monseigneur; on a même vu qui aidait à allumer les lampions devant la porte de M. le spatar le jour de la fête de Saint-Nicolas; ce zèle était de trop; aussi les officiers n'entrent plus au service comme autrefois, par sentiment de nationalité, mais parcequ'ils ont besoin de vivre, et que c'est un moyen tout comme un autre; et cependant souvent ils sont bien cruellement déchus dans cette dernière espérance, puisqu'ils sont forcés d'attendre quelques fois huit mois pour recevoir leurs gages. En attendant, M. Banoff spécule leur argent, et tous les moyens lui sont permis pour se faire une fortune aux dépens de la milice; et s'il n'a que trop bien réussi jusqu'à présent, c'est grâce à l'insouciance du chef de la milice. Tels sont les faits à l'appui des vérités que j'ai signalées plus haut; et ce ne sont pas les seuls; je pourrais citer bien d'autres; je me borne à ne relater que ceux-ci; et je ne craindrais pas d'être démenti par aucun de ceux, qui sont dévoués à Votre Altesse, qui ont intérêt à les porter à Votre connaissance, et de qui tous ces abus et ces injustices ne peuvent être ignorés. Il résulte de tout ceci, Monseigneur, je le répète avec douleur, que M. le grand vornic et M. le grand spatar n'ont jamais eu pour Votre Altesse ni cette affection de frère qui nous lie étroitement à tout ce qui intéresse ce frère, et qui nous pousse à nous saisir avec ardeur de tous les moyens propres à faire et son bonheur et sa gloire; ni du moins cet orgueil de famille qui nous oblige à le seconder dans ses efforts généreux pour le bien qu'il veut faire: puisqu'une partie de la considération et de l'estime qu'il s'attirera devra na-

No. 1. 1839 Ian. 1.

turellement retomber sur chacun des membres de la famille. Mais, non; ils ont été froidement égoistes; ils ont entendu les plaintes de la masse, et ils n'ont pas fait justice, ou plutôt ils n'ont pas voulu entendre ses plaintes; n'ayant rien à craindre pour eux, ils sont restés impassibles; car tout le mal ne rejaillit que sur le chef de l'administration. Le peuple n'examine pas si tel ou tel fonctionnaire supérieur a bien ou mal rempli ses devoirs, ou si les ordres donnés par le chef de l'administration ont été contrairement exécutés; mais il en demande raison au Prince et de ses souffrances et des injustices dont on l'accable, comme aussi il le bénit pour le bonheur qu'il lui donne et la protection qu'il lui accorde. Il est temps, Monseigneur, que ces abus et ces iniquités cessent; il est temps de mettre un frein à cette cupidité éhontée des employés de toute espèce, qui a envahi en tous sens ce pauvre pays. Si, pour atteindre à ce but tant désiré, et dont la récompense sera pour Vous, mon Prince, l'amour de la nation et la gloire de Votre règne, Votre Altesse peut concilier et ses affections de frère et ses devoirs comme père d'un peuple, dont les destinées lui ont été confiées, et dont Elle répond devant Dieu qui L'a placée à la tête de son administration, certes, rien de plus heureux ne saurait arriver à Votre Altesse; mais s'il y a incompatibilité d'action entre ces deux vertus, également précieuses, mais dont la première n'est que relative, tandis que la dernière devient tout-à-fait obligatoire, de quelque manière qu'on la considère, Votre Altesse ne saurait alors balancer un seul instant pour embrasser l'une plutôt que l'autre; et Elle se rendrait bien coupable aux yeux de la société, si Elle sacrifiait les moindres intérêts de ses administrés aux plus tendres affections de parenté. Il a osé dire la vérité, celui qui fait des vœux pour Son Prince, et qui s'estimerait bien heureux de Le voir, non seulement comme aujourd'hui à la tête d'une nation dépendant d'une suzeraineté et d'une protection, mais d'une nation libre et forte au dedans, estimée et respectée au dehors. Tels sont mes souhaits les plus fervents que je fais aujourd'hui, mon Prince, pour Votre Altesse, après ceux plus intimes que j'ai adressés au Tout-Puissant pour Votre bonheur individuel. Puissent les uns et les autres être bientôt exaucés! et je me soumettrai du reste à tout ce qu'Elle voudra bien ordonner de moi, soit pour punir, soit pour récompenser la pensée qui a dicté cette lettre.

No. 2.
1839
Aug. 20.

Procesul verbal de constituire al Societăţiĭ pentru învĕţătura poporuluĭ român.

(Orig. Acad.)

Astădĭ, la 20 August 1839, noĭ, ceĭ maĭ jos iscăliţĭ, ne-am constituat în soţietate contribuindă, al căreia obiect este rĕspândirea învĕţăturiĭ în locul nostru.

Spre acest sfîrşit:

1. Sumele cu carĭ va contribuì fie-care soţ, şi carele nu vor puté fi maĭ jos de.... leĭ, se vor întrebuinţà după hotărîrile cu mulţimea glasurilor.

2. Această îndatorire s'a luat între noĭ pe cincĭ anĭ, şi ceĭ ce vor voì să înceteze d'a maĭ lua parte la lucrările acesteĭ soţietăţĭ, înainte de acel soroc de cincĭ anĭ, vor fi îndatoraţĭ să plătească sumele făgăduite pe toată acea vreme de cincĭ anĭ.

3. Mădulariĭ ce vor încetà nu vor maĭ avé nicĭ un drept pe sumele ce va avé soţietatea, carele vor rĕmâné în punerea la cale soţietăţiĭ, stăruind întru această îndatorire.

4. La întîmplare de a se trage toţĭ soţiĭ saŭ va rĕmâné numaĭ unul, atuncĭ sumele ce s'ar aflà în cassă se vor întrebuinţà spre acelaşĭ sfîrşit, carele se află pus în princip.

5. Cassierul va fi silit a strînge sumele de pe la soţĭ pe fie-care trimestru şi a le avé apururea în cassă; cu această îndatorire s'a numit pentru strîngerea banilor de la soţiĭ din Paris domnul....

6. Contribuţia va începe de la 1 Septembre 1839 şi baniĭ se vor rĕspunde de soţĭ la începutul fie-căruĭ trimestru.

7. Noĭ, chibzuindu-ne aicĭ la Paris, am găsit că un loc de cetirea foilor publice este unul din lucrurile cele maĭ dintâĭ pentru dobândirea scoposuluĭ nostru şi am hotărît ca secretarul soţilor de la Paris să fie îndatorat, îndată ce vor fi banĭ îndestuĭ, să trimeaţă jurnalurile cele maĭ însemnate. După cum am socotit noĭ, aceasta se va începe cel maĭ târdiŭ de la 1 Martie 1840.

8. Se va face un regulament de către soţiĭ stăruind la Bucurescĭ şi ni se va trimite copie, ca să putem lua cunoscinţă şi să putem face băgările de seamă cuviincioase şi care Adunarea centrală va fi datoare să ieà în băgare de seamă.

Acest act s'a făcut îndoit şi unul rĕmâne în seama cassieruluĭ de la Paris, iar altul s'a dat domnuluĭ Polcovnicul Câmpineanu, ca să-l facă cunoscut soţilor ce se vor găsì la Bucurescĭ.

Jurnalurile ce se vor trimite sînt: Naţionalul, Şarivari, Monitorul, Comerţul, Revederea Progresuluĭ, Populul, Franţa industrială, Artistul, şi broşurile cele maĭ însemnate ce es din vreme în vreme.

I. Ghica, A. G. Golescu, D. Brătianu.

1840 Mişcarea din Oltenia.
1842 Retragerea Mitropolitului Veniamin Costachi din archipăstoria Moldovei.
Gheorghe Bibescu Domn al Ţĕreĭ-Românescĭ (1842—1848).

No. 3. 1843. Aprilie 16.

Atestatul No. 2.096 al Dejurstveĭ oştiriĭ despre intrarea în slujbă şi situaţiunea în miliţia naţională a Praporciculuĭ I. Brătianu.

(Original Col. I. I. Brătianu).

Atestat.

Praporcicul din cavalerie Ioan Brătianu a intrat în slujba oştiriĭ la anul 1835 Martie 24 cu cin de Iuncăr şi la anul 1838 Aprilie 3 s'a înălţat în rang de Praporcic. In ştrafurĭ, subt judecată n'a fost, slobozit cu voie a fost prin porunca cu No. 32 din anul 1841 a fostuluĭ Domn, însurat nu este, scie să scrie şi să cetească românesce, grecesce şi franţuzesce. Iar după jalba ce a dat în anul 1843 s'a slobozit din slujbă tot cu acest rang, prin porunca Inălţimiĭ Sale Domnuluĭ şi Stăpânitoruluĭ a toată Ţéra-Românească Gheorghie Dimitrie Bibescu Vv. cu No. 24, de la 19 Fevruarie anul acesta. Pentru care i s'a dat aceasta de la ştabul oştiriĭ sub iscălitura şi punerea peceţiĭ armelor mele în oraşul Bucurescĭ, la anul una-mie opt sute patru-ḑecĭ şi treĭ, luna Aprilie în şaĭ-spre-ḑece ḑile.

Şeful oştiriĭ Prinţipatuluĭ Ţĕriĭ-Românescĭ, Marele Spătar şi Cavaler al Ordinelor Imperii rusescĭ, al Sfinteĭ Aniĭ al 2-lea clas în briliantурĭ, al Sfîntuluĭ Stanislav al 2-lea clas şi cu medalia campanieĭ anilor 1828 şi 1829 al Imperii Otomane cel Ostăşesc în briliantурĭ şi Crucea Sfîntuluĭ Gheorghe 1-iŭ clas a ducatuluĭ de Luc.

(L. P.) C. Ghica.

Implinitorul datoriilor de dejurnoĭ ştab-ofiţer, Maior Popescu (?).
Marele Aiutant, Căpitan Filippescu 2.

1843 Societatea „Dreptate-Frăţie".
1844 Desrobirea Ţiganilor statuluĭ şi aĭ mânăstirilor în Moldova.

No. 4. 1845 Iulie 29.

Poruncă către oştire pentru Praporcicul Ioan Brătianu.

(Buletin, gazetă oficială. No. 63. 1845. 3. VII).

Poruncă către oştire.

Pe eşitul la ostafcă din slujba oştiriĭ Praporcicul Ioan Brătianu, după jalba ce Ne-a dat, înfăţişată Nouĕ pe lângă raportul şefuluĭ oştiriĭ cu No. 3.815, binevoind Domnia-Noastră, îl primim iarăşi în slujbă şi poruncim a se însumà în artilerie, dându-i-se şi voe

a merge peste graniță în Franța, cu arătare însă numitului că atuncea numai îĭ va fi folositoare reintrarea sa în slujbă, când, făcênd învĕțăturile cuviincioase cu silință, va da la întoarcere dovedĭ de cerutele sciințe. Sorocul ce i se dă spre acest sfîrșit este de treĭ anĭ.

No. 4. 1845. Iulie 29

(Urmează iscălitura M. Sale.)

No. 92, anul 1845, Iunie 29.

Dare de seamă despre turburările întîmplate în Iașĭ.

No. 5. 1846.

(Corectura cóleĭ 1 dintr'o broșură in-8⁰. Ac. Rom.).

Moldavie. Récit des troubles de Jassy pendant les journées du 24, 25, 26 Janvier 1846, publié par Georges Dairnvæll. Paris, Edmond Albert, 1846.

Troubles de Jassy.

La plupart des journaux de l'Allemagne et de la France, entre autres, le Mercure de Souabe, le Journal des Débats, la Patrie, la Réforme, ont parlé du mécontentement universel qui règne dans les Principautés du Danube. L'influence de la cour de Russie a pu, seule, contenir jusqu'à présent les sentiments hostiles qui animent le peuple moldo-valaque contre les hospodars. Mais il paraît qu'aujourd'hui les abus et les injustices des gouvernements de ces deux provinces ont franchi toutes les bornes et la crainte même d'une intervention étrangère ne suffit plus pour intimider et calmer les esprits. Aussi de jour en jour nous devons nous attendre à voir la Moldovalachie devenir le théâtre de grands événements. Le régime actuel en effet est insoutenable : violer toutes les lois, mépriser les plus saintes considérations de justice, exploiter tout un pays au profit d'un intérêt privé, livrer toute la population des campagnes au bon plaisir et à la rapacité des employés et des propriétaires, et sacrifier même l'indépendance de la nation, tel est le système des hospodars ; et un pareil système doit avoir une fin !

La manifestation populaire qui eut lieu à Jassy, les 24, 25 et 26 janvier (vieux style), ne doit donc être considérée que comme le premier épisode des graves événements préparés par la fermentation générale.

Tous les journaux ont parlé des troubles de Jassy, mais la plupart les ont entièrement dénaturés. L'Esprit public a présenté toutes les scènes de ce drame sous des couleurs favorables au gouvernement et, comme pour en empêcher le retour, il ter-

No. 5. 1846.

mine par une menace. Selon ce judicieux journal, quelques régiments de Kosakes pourraient bien pénétrer en Moldavie pour servir de gardes à Michel Stourdza. La Gazette de Cologne est tombée dans l'extrémité opposée; elle a supposé un complot formé contre la vie de l'hospodar, complot auquel auraient pris part des palicares et des matelots grecs. M. Cyprien Robert, exploitant cette fausse nouvelle, est allé encore plus loin; il prétend, dans la Revue des Deux Mondes (No. du 15 mars), que la manifestation populaire de Jassy était liée au grand mouvement des nations slaves aspirant à leur émancipation politique; et, pour donner plus de vraisemblance à son opinion, après avoir dénaturé les faits, il change même la date des événements. Ainsi, selon lui, c'est le vingt-deux février, le même jour où éclata la révolte de Cracovie, qu'eurent lieu aussi les troubles de Jassy. Voilà une coïncidence admirable; mais par malheur elle n'est nullement exacte. Les Moldo-Valaques, comme toute l'Europe, sympathisent avec les malheurs de la Pologne, mais ce n'est pas une raison pour qu'ils soient comptés parmi les Slaves; leur langue, leur histoire et leurs mœurs sont là pour témoigner de leur origine romane.

Ainsi, la manifestation de Jassy ne doit être prise que pour ce qu'elle est, l'expression du mécontentement du peuple contre les abus du gouvernement; mais elle n'en est pas moins grave pour cela. Elle l'est d'abord en ce sens que c'est la première fois depuis l'avénement de Michel Stourdza au trône, que le peuple, exaspéré, a pris la résolution d'exiger une justice qu'on lui a tant de fois refusée; elle l'est encore par l'importance et la position des personnes qui ont pris part au mouvement, et qui appartiennent aux classes aisées de la société, au commerce, aux écoles, et même au différentes administrations du gouvernement.

Sous ce rapport, les événements des 24, 25 et 26 janvier ont une immense importance pour ce pays. Ils nous prouvent que la patience des Moldaves est à bout, et qu'il est plus que temps que les cours ouvrent les yeux sur la conduite de Michel Stourdza.

Pour rectifier les nouvelles erronées que les journaux ont répandues sur les troubles de Jassy, nous avons cru devoir publier la brochure qu'on va lire. Les faits y sont exposés dans toute leur exactitude, car tout est puisé aux sources les plus authentiques et appuyé sur les actes officiels du gouvernement. Aussi, pouvons-nous dire, sans exagération, que nous donnons les premiers un récit fidèle de cette manifestation, qui a occasionné, en

Moldavie et même dans les pays avoisinants une vive sensation, et dont l'écho a retenti jusque dans les journaux de France.

P. S. Nous ne nous étions pas trompé sur l'importance des troubles qui eurent lieu en janvier à Jassy. Nous recevons des lettres de cette ville, qui nons annoncent une manifestation beaucoup plus grave, en ce qu'elle semble exprimer les sentiments de toute la Principauté.

Nous manquons encore de détails sur ce grand mouvement; nous nous bornons donc à publier la correspondance suivante, insérée dans Le National du 6 avril 1846.

Correspondance particulière du National.

Jassy (Moldavie), 29 mars.

Cette année devait avoir lieu, dans toute la Moldavie, le recensement pour la perception de l'impôt: ce travail, qui se renouvelle tous les sept ans, et se traduit toujours en charges onéreuses pour le peuple, a provoqué un mécontentement général et, le 8 mars dernier, toutes les corporations de la capitale se sont soulevées et se sont portées au palais du prince. Celui-ci, ayant eu connaissance de ce qui se passait dans les rues, parut bientôt à l'entrée de sa demeure, et s'enquit des motifs qui avaient pu provoquer une pareille démarche. Il lui fut répondu que l'on demandait la répression des abus, dont le gouvernement ne cesse d'accabler le peuple. Le prince dit alors à la foule d'aller l'attendre au palais administratif, où il prendrait connaissance de ses griefs; en sortant de l'habitation princière, le peuple fut rencontré par le ministre de l'intérieur, qui lui ordonna de se disperser et d'envoyer ses requêtes par les chefs des corporations, menaçant de recourir à la force armée, si l'on n'obéissait sur-le-champ. Mais, en ce moment, le courage de ces anciens Moldaves, jadis si redoutables, sembla se réveiller au cœur de leurs descendants, et l'ordre formel du ministre fut enfreint. La foule se rendit au lieu indiqué par le prince, où celui-ci ne tarda pas à paraître. Le prince, ayant pris connaissance des plaintes des corporations, annula la statistique d'après laquelle le gouvernement perçoit l'impôt, et decréta la constitution d'une nouvelle statistique plus juste et plus équitable.

L'exemple donné par la ville de Jassy eut du retentissement dans le pays; les paysans des Carpathes se sont réveillés, et les vigoureux montagnards des districts de Bakeou et de Poutna

No. 5. 1846. ont envoyé une députation de plus de trois cents paysans chargés de faire connaître au prince les vexations du pouvoir. Le gouvernement, averti à temps, n'a laissé pénétrer auprès du prince que quelques députés. Nous ne savons quel sera le résultat de toutes ces démonstrations, mais l'affaire est grave. Le peuple a enfin commencé à ouvrir les yeux et à s'apercevoir que lui seul supportait tous les impôts, que lui seul souffrait. Tout est pour le prince et la noblesse; celle-ci ne paie pas d'impôts, ne supporte aucune charge onéreuse. Aussi est-elle très inquiète des troubles qui règnent en ce moment chez nos voisins de la Gallicie, troubles qui n'ont pas peu contribué à amener le mouvement du 8 mars. Ces craintes ne sont nullement imaginaires, car le temps de régler ses comptes avec les paysans moldaves n'est, peut-être, pas bien éloigné.

No. 6. 1846.

Apel pentru înfiinţarea Societăţiĭ studenţilor Românĭ de la Paris.

(Orig. Acad.)

Domnule,

Trebuinţa ce aŭ Româniĭ de oamenĭ învĕţaţĭ între dînşiĭ este de obşte simţită. Din nenorocire, şcoalele noastre nu pot a cultivà desăvîrşit duhul tinerimiĭ, şi ea, spre a-şĭ completà studiele, este nevoită să alerge la reputatele Universităţĭ ale Europeĭ luminate. Lipsa însă a mijloacelor pecuniare opresce la noĭ pe ceĭ maĭ mulţĭ tinerĭ a luà acest drum, şi ast-fel maĭ multe talente, carĭ, cultivându-se, ar fi putut fi patrieĭ de un mare ajutor, se sting nefolositoare. Aceste consideraţiĭ aŭ îndemnat pe studenţiĭ Românĭ din Paris a întocmì o societate pentru ţinerea în străinătate, spre acest scop, a unor tinerĭ înzestraţĭ cu studiĭ pregătitoare şi cu un talent dovedit.

Buna opinie de care vĕ bucuraţĭ, domnul meŭ, în patria noastră, dorinţa ce aţĭ dovedit că aveţĭ pentru cultivarea naţieĭ, aŭ îndemnat această societate ca să vĕ roage să fiţĭ unul din protectoriĭ eĭ şi să binevoiţĭ a îndemnà pe compatrioţĭ a subscrie la această societate, al căreĭ scop nu poate să fie decât bine lăudat de obşte.

Societatea crede că această dovadă de adâncă stimă şi încredere, ce vĕ dă, va fi primită cu bunătate şi bucurie din partea d-voastră.

„Societatea studenților Românĭ sub patronagiul domnuluĭ de Lamartine“.—Paris, Plon Frères.— Broșură in-8°, pagine 15.

No. 7. 1846.

Viens reprendre ton rang dans ta splendeur première,
Parmi les purs enfants de gloire et de lumière,
Que d'un souffle choisi Dieu voulut animer
Et qu'il fit pour chanter, pour croire et pour aimer.

(De Lamartine)

Societatea studenților Românĭ sub patronagiul domnuluĭ de Lamartine.

Vino, Românie, să-țĭ ieĭ rangul tĕŭ cel dintâiŭ, lucirea ta cea veche, ḑiseră uniĭ, și Romănia se sculă, scutură de pe dînsa pulberea mormîntuluĭ, fața eĭ începù iar a-șĭ luà colorile viețiĭ; încă câțĭ-và ca eĭ și cu dînșiĭ, și pântecele-ĭ binecuvîntate de cerurĭ vor începe iar a rodì fiĭ de glorie și de lumină, ce Dumneḑeŭ îĭ va trimite să cânte, să creaḑă și să iubească! încă câțĭ-và ca eĭ și cu dînșiĭ, și lumina se va coborî și la noĭ și frăția va fi între noĭ, și credința în inimile noastre, și binecuvîntarea ceruluĭ pe noĭ! Romaniĭ găsiră sub Capitoliŭ un cap viŭ și sângerat ce le făgăduì cum-că vor fi capul, judecătorul lumiĭ; și eĭ creḑură; și așa fù.

Credință Românĭ! căcĭ capul acela la noĭ este téra noastră și vetrele noastre, ce atâția anĭ înotară în sânge, se tăvăliră în peire și în trudă.

Părințĭ bătrînĭ, fie-vĕ milă de pămîntul pe care ațĭ îmbătrînit, în care avețĭ mormintele străluciților voștri strămoșĭ, în care o să putrezițĭ voĭ și nu o să fie udat de lacrimĭ de iubire, dacă nu vețĭ îngrijì să formațĭ sufletele fiilor voștri! Intărițĭ cârjele bătrînețelor, căcĭ amar va fi vouĕ, când fiiĭ voștri vor fi slabĭ, când nu vor scì nicĭ să trăească cu iubire, nicĭ să moară cu credință! Câte nu luptarățĭ voĭ! Cu câtă strădanie ne aduserățĭ în starea în carĭ sîntem. Dar voĭ avețĭ credința religieĭ drept reazăm: și mulțĭ din fiĭ nu aŭ nicĭ religia, nicĭ, în locu-ĭ, moralul filosofieĭ, ca să-ĭ sprijine, să-ĭ întărească, să-ĭ învețe a vĕ respectà și a vĕ iubì pe voĭ, și pe fratele lor și pe soție, și pe mumă și pe Dumneḑeul lor și țeara lor și pe sine-șĭ; și aceasta de unde să o învețe fiiĭ voștri? Cu ce mijloace statul să trimiță afară un numĕr maĭ mare de tinerĭ muncitorĭ, carĭ să culeagă aceste sacre sciințe și să ni le aducă în lăuntru? Săteanul sudând și adesea flămând trage plugul ce vĕ dă

No. 7.
1846.

hrana vieţiĭ; daţĭ şi voĭ cel puţin birul pentru hrana sufletuluĭ fiilor voştri; luaţĭ plugul şi cu prinţiĭ voştri de coarnele luĭ, trageţĭ roditoarele brazde ale sciinţeĭ. Daţĭ cu toţiĭ şi cresceţĭ societatea studenţilor Românĭ, care va da mumelor fiĭ cu iubire, patrieĭ şi bătrînilor cununĭ de glorie şi prinţilor ajutoare temeinice spre a-şĭ împlinì misia lor cea sacră.

Către tine, sex simţitor, Românul astădĭ îşĭ îndreptează încă strigarea sa! Către voĭ, femeĭ, a căror inimă este vatra amoruluĭ, către voĭ ce sciţĭ să pătimiţĭ şi să compătimiţĭ, ce aveţĭ o lacrimă pentru orĭ-ce durere, un strigăt pentru orĭ-ce suferinţă, un devument pentru orĭ-ce suspin, o săltare sublimă pentru tot ce este mare şi frumos, cuvinte dulcĭ şi mângăioase pentru toţĭ ceĭ nenorociţĭ, Societatea studenţilor Românĭ, întinde tinerele-ĭ braţe.

Femeĭ! voĭ, ce furăţĭ cele maĭ de pe urmă la picioarele cruciĭ, cele dintâĭ la capul mormîntuluĭ; voĭ ce daţĭ cununĭ la eroĭ, miresme la martirĭ; ce daţĭ vieaţa pe schimbul de moarte; ce furăţĭ jertfe şi nicĭ odată junghitorĭ; ce covîrşiţĭ pe bărbat prin instinctele sentimentuluĭ. Femeĭ soţiĭ! voĭ, ce vĕ ruinaţĭ în temniţĭ adâncĭ cu soţiĭ voştri; ce v'aţĭ mistuit în flacărĭ după moartea lor; în numele suferinţelor voastre, pe floarea frumuseţiĭ ce v'o veştejesce suflarea profană a celor neluminaţĭ; pe inima voastră cea sfîntă, ce o speculă, o vînd, o usucă şi o spulberă în vînturĭ aceĭ ce nu sciŭ ce este Dumnedeŭ! Femeĭ mume! ce sciţĭ şi simţiţĭ taĭna cea mare şi frumoasă a creaţieĭ; voĭ, ce murinde depuneţĭ cu iubire pe om la porţile vieţiĭ şi el adesea cu indiferenţă vĕ pune în mormînt; voĭ oglinda dumnedeiriĭ; în numele suferinţelor voastre vĕ dicem vouĕ să sprijiniţĭ şi să ajutaţĭ Societatea studenţilor Românĭ.

Vĕ dicem vouĕ, femeĭ de clasa cea bogată: luciţĭ d'acum cu frumuseţea voastră, şi daţĭ Societăţiĭ studenţilor Românĭ briliantul ce stă fără de folos pe capul vostru. Scoateţi-l şi daţi-l Societăţiĭ, căcĭ ea numaĭ va fi podoaba cea vrednică de voĭ!

Şi, în sfîrşit, pruncă Societatea studenţilor Românĭ, în scutecĭ depusă lângă voĭ, gungunind vĕ dice: ţie, fiică a poetuluĭ român, frumoasă Doamnă Mario, şi ţie, bună şi blândă Doamnă Smarando, luaţi-mĕ voĭ şi cresceţi-mĕ voĭ şi făceţi-mĕ mare, şi faceţi-mĕ mumă; ca voĭ şi eŭ vĕ voiŭ da fiĭ, carĭ să scie să vĕ preţuească când faceţĭ bunul, fiĭ de aceia, istoricĭ şi poeţĭ, ce cu o singură trăsură abat jos în pulbere moartea, şi ţiindu-vĕ pe mânĭ vĕ plimbă peste ruinele

No. 7.
1846.

secolilor și vĕ arată la generațiile generațiilor și maĭ tinere și maĭ lucioase, și maĭ marĭ, când faptele voastre vor fi marĭ și sfinte.

Sex blând și frumos, femeĭ, voĭ, ce sînteţĭ foarte tarĭ, puternice și neobosite, când glasul inimiĭ vĕ cheamă; mume ce plângeţĭ în ḑiua când, după natură, ar trebuì să săltaţĭ, ḑiua în care fiica voastră intră în vîrsta căsătorieĭ, sprijinițĭ voĭ și punețĭ pe fiiĭ voștri, pe soțiĭ voștri, pe frațiĭ voștri, să ajute această societate, ce prin frumusețea și mărirea misieĭ eĭ este vrednică a fi creația voastră: astă societate, al căreia patron este acela ce v'a cunoscut, acela ce ca voĭ scie să creadă și să iubească, acela ce a lăsat armoniile poetice, lumea cea cerească, patul sĕŭ cel de florĭ, și se scoborî acì, și stă acì, ca să învețe pe om a vĕ cunoasce și a iubì, acela ce lumĭ de poesie rotesc prin capul sĕŭ; strălucitul poet, marele om de stat al Francieĭ; acea filomelă din dumbrăvile paradiselor ce lumea îĭ ḑice de Lamartine.

D o m n i l o r ! Societatea cunoscĕnd neapĕrata trebuință de a fi maĭ de aproape sprijinită de persoane cu nobile simțeminte, active și binevoitoare către nația lor, a luat îndrăzneala a rugà în Țeara-Românească pe doamna Elisabeta Știrbeĭ, pe logofĕtul Ioan Bibescu și pe logofĕtul Ioan Bălăceanul; iar în Moldova pe doamna Roxanda Rosnovanu, pe dvornicul Alexandru Sturdza Miclăușanul și pe aga Nicolae Ghica Comănescu, ca să binevoească a luà parte la această Societate, îndemnând pe Românĭ a contribuì pentru acest obștesc folos.

Doritoriĭ de a contribuì vor binevoì a se îndreptà la maĭ sus numitele persoane ce alcătuesc comitetul în Principate, iar în Transilvania la domnul Barit.

Mădularele Comitetuluĭ:

I o n G h i c a, president.
S c a r l a t V a r n a v, cassier, 2, Rue de Valois, Palais Royal.
C. A. R o s e t t i, secretar, 54 bis, rue de l'Ouest.
Paris, 25 Iulie 1846.

Regulamentul și Statutele Societățiĭ studenților Românĭ.
Dispozițiĭ generale.

Art. 1. Româniĭ din Paris întemeează, prin contribuție, o societate, al căreia scop este de a ține în Paris, spre desăvîrșirea învĕțăturilor, tinerĭ Românĭ de orĭ-ce parte de loc.

No. 7. 1846.

Art. 2. Numirea acesteia va fi Societatea Studenţilor Românĭ.

Art. 3. Societatea va fi pusă sub patronagiul uneia din persoanele cele maĭ însemnate din Francia. Domnul de Lamartine va fi rugat cel întâiŭ pentru aceasta.

Art. 4. Fondul Societăţiĭ se va alcătuì: 1) Din contribuţiĭ regulate. 2) Cu daniĭ generoase de pe la aceĭ ce doresc respândirea luminilor.

Art. 5. Contribuitoriĭ şi dănuitoriĭ pot fi de orĭ-ce neam şi de ambe-sexe.

Art. 6. Contribuitoriĭ şi dănuitoriĭ se vor numì în de obşte suscriptorĭ.

Art. 7. Societatea studenţilor Românĭ este supusă Regulamentuluĭ următor.

Suscriptoriĭ.

Art. 8. Suscriptoriĭ ce contribuesc cu sume regulate sînt datorĭ a trimite sumele făgăduite pe fie-care lună înainte.

Art. 9. Suscriptoriĭ, ce se vor aflà la Paris, se vor adunà odată pe an, în ḑiua de 3 Ghenarie, la 1 ceas după amează, pentru ca să chibzuească despre interesele Societăţiĭ.

Art. 10. Societatea se va cârmuì de un comitet, ce se va compune de persoana însemnată, de care s'a vorbit la art. 3, şi de treĭ mădularĭ şi anume: un president, un cassier şi un secretar, aleşĭ de majoritatea suscriptorilor faţă la seanţa anuală.

Art. 11. Suscriptoriĭ se vor adunà şi peste an, dacă comitetul ĭĭ va convocà.

Art. 12. Străiniĭ nu vor puté luà parte la seanţele anuale, însă orĭ-ce străin suscriptor poate să fie ales mădular al comitetuluĭ.

Art. 13. Fie-care suscriptor faţă la adunarea anuală va avé dreptul de a interpelà comitetul şi de a propune nouĕ îmbunătăţirĭ, însă fără a clintì articolele de principiŭ, anume 1, 2, 12, 31.

Art. 14. Suscriptoriĭ de ambe-sexe aŭ aceleaşĭ drepturĭ.

Art. 15. In seanţa anuală, adunarea, după ce va luà toate mĕsurile trebuincioase pentru anul următor, va alege mădulariĭ comitetuluĭ, carĭ subt patronagiul persoaneĭ deosebite va cârmuì Societatea.

Art. 16. Fie-care suscriptor aflător în Paris, o săptămână înaintea seanţeĭ de la 3 Ghenarie, va primì de la comitet un compte-rendu de lucrările de peste an, cu o listă de toţĭ contribuitoriĭ şi dănuitoriĭ, cu suma ce a dat fie-care în faţă, cu întrebuinţarea lor şi cu

o prescurtare de starea presentă a cassei. Tot-de-odată li se va face cunoscut localul ce se va alege pentru seanța anuală.

Art. 17. Suscriptorii nu vor puté luà parte la lucrările Societății, de nu vor fi de vîrstă cel puțin de șaĭ-spre-ḍece anĭ. Iar ca să intre în comitet trebue să fie vîrstnic după legile țĕriĭ luĭ.

Art. 18. Orĭ-ce suscriptor va venì la adunare, se va duce lângă secretar să-l înscrie.

Comitetul.

Art. 19. Comitetul se alcătuesce potrivit articoluluĭ 10.

Art. 20. Seanța anuală se va presidà de patron; iar în lipsa luĭ de president, și în lipsa acestuia de cel maĭ mare la vîrstă dintre ceĭ-lalțĭ doĭ mădularĭ.

Art. 21. Datoria aceluĭ ce presidă seanța este de a așezà discuțiile și de a face să se păzească Regulamentul și liniștea.

Art. 22. Chestiile propuse de către president, după ce se vor desbate, se vor votà, și hotărîrile dobândite prin mulțimea glasurilor suscriptorilor față, adică, jumătate maĭ mult unul, secretarul le va trece într'un jurnal.

Art. 23. Nimenĭ nu va puté votà prin procurație.

Art. 24. Votația se va face prin ședere și sculare; dacă însă treĭ dintre suscriptorĭ vor cere vot tainic, li se va da bilete, de va fi nume de scris; de nu, bule albe și negre, apoĭ scrutinul se va deschide de secretar în fața adunăriĭ.

Art. 25. La alegerea mădularilor comitetuluĭ, dacă la întâiul scrutin nimenĭ nu va fi dobândit mulțimea glasurilor, vor votà de isnoavă între ceĭ ce vor fi avut cele maĭ multe glasurĭ. Vor votà maĭ întâiŭ pentru president, apoĭ pentru cassier și, în sfîrșit, pentru secretar.

Art. 26. Presidentul, cassierul și secretarul se vor alege numaĭ pe un an; pot însă fi aleșĭ maĭ mulțĭ anĭ unul după altul.

Art. 27. Comitetul se va adunà regulat la fie-care sfîrșit al luniĭ, va întocmì budgetul următoareĭ lunĭ, va slobodì suma de două sute francĭ pe lună fie-căruĭ pensionar, și cincĭ sute de francĭ pentru cheltueala drumuluĭ la aducere și la întoarcere.

Art. 28. Afară de suma prescrisă, de două sute francĭ pe lună, comitetul va puté să întîmpine tinerilor orĭ-ce trebuințe neapĕrate și neprevĕḍute se vor ivì, însă orĭ ce hotărîre de felul acesteia se va pune pe un registru, și se va iscălì de treĭ mădularĭ. Cassierul va păstrà hârtiile ce vor dovedì cheltuelile acestea.

No. 7. 1846.

Art. 29. Comitetul va avé o priveghere necontenită şi delicată asupra studiilor şi purtării tinerilor, va avé pentru dînşiĭ o îngrijire părintească.

Art. 30. Comitetul va avé corespondenţĭ în deosebitele părţĭ române, oamenĭ activĭ şi bine famaţĭ, pentru ca să facă suscriptorĭ, să adune sumele date societăţiĭ, şi să înlesnească alegerea tinerilor ce se vor găsì cu cale a fi chemaţĭ în Paris.

Art. 31. Dacă vre-unul din părinţiĭ ce, cu din al lor, îşĭ trimit copiiĭ să înveţe în Paris, va voì să-ĭ pue sub direcţia comitetuluĭ, el este dator a primì cu bucurie acest semn de încredere, a dirigià pe aceştĭ noĭ pupilĭ, tot cu acel zel dulce cu care este dator a îngrijì şi de ceĭ-lalţĭ tinerĭ; rĕspunderea însă va fi numaĭ morală şi personală mădularilor comitetuluĭ, fără d'a legà întru nimic Societatea.

Art. 32. Pentru ca să se facă un fond, carele să asigureze Societăţiĭ o fiinţă statornică, sumele ce intră pe tot anul să se înparţă în douĕ, întâia parte, şi suma care se va alcătuì din douĕ treimĭ al totaluluĭ, se va cheltui; iar a treia parte rĕmasă se va pune la tesaurul statuluĭ în numele Societăţiĭ, înfăţişată de către comitet, şi de acì venitul eĭ se va întrebuinţà.

Art. 33. Comitetul va luà toate mĕsurile prin putinţă, ca tineriĭ chemaţĭ să studie în Paris să fie dintre aceia, ale cărora bune sentimente vor fi cunoscute şi talentul dovedit; dacă însă nu se va găsì un talent netăgăduit, comitetul atuncĭ va alege prin concurs, al căruia mod îl va hotărî.

Art. 34. Cassierul va ţiné douĕ registre numĕrate şi şnuruite; într'unul va trece sumele intrate în cassă, şi în celă-lalt pe acele cheltuite. La fie-care suscriptor va da chitanţe pentru sumele primite.

Tineriĭ.

Art. 35. Tineriĭ ţinuţĭ cu cheltueala Societăţiĭ studenţilor Românĭ se vor pregătì ca să urmeze după programul şcoaleĭ normale, conformându-se uneĭ facultăţĭ, şi trecênd examenele cel puţin până la gradul de licenţă.

Art. 36. Când numĕrul tinerilor va trece peste şease, ceĭ peste acest numĕr vor fi liberĭ să îmbrăţişeze o ramură de industrie, saŭ să urmeze şcoala de drept

Art. 37. Tineriĭ, carĭ după ce vor fi trecut licenţa, vor voì să dobândească şi titlul de Doctor, vor primì de la comitet plata teseĭ şi a examenuluĭ şi le va da şi un termen hotărît pentru aceasta.

Art. 38. Tinerii vor primì condițiile și instrucțiile comitetului. No. 7. 1846.

Art. 39. Tinerii, a cărora purtări nu vor fi potrivite cu scopul, pentru care sînt chemați, și carele este a da Românilor oameni într'adevĕr învĕțați, saŭ dacă sănătatea lor va fi o pedică netăgăduită pentru urmarea învĕțăturilor, se vor întoarce în țeară cu cheltueala Societății.

Art. 40. Tinerii nu vor avé nici o îndatorire către Societate, ci toată recunoscința lor vor readuce-o către nația romînă, o vor dovedi-o printr'o profesie folositoare, prin fapte onorabile și prin scrieri a cărora lipsă se simte din ḑi în ḑi mai mult.

Adoptat de Societate, în luna lui Maiŭ 1846.

„Biblioteka Roméné din Paris fundaté in anul 1846". Paris 1846, Edouard Bautruche.—Broșură in-8°, pagine 13. No. 8. 1846.

Invĕțătura este podoaba bogatului și averea săracului.

Pentru a rĕspunde frumoaselor sentimente ce junimea noastră a arătat la înființarea Societății studenților Români, [1]) eŭ m'am îndemnat și am luat asupră-mi așezarea unei biblioteci naționale aici în Paris. Acum eată că, potrivit făgăduinții ce am dat, o și pun în lucrare.

Socotesc de prisos a mĕ silì să dovedesc folosul însemnat, ce poate să aducă în viitorime o asemenea instituție; însă nu mĕ pot oprì de a nu rostì în public, cât de mult rîvnesc să vĕd lucrul acesta împlinit după cuviința lui: și aceasta mai vîrtos că sînt încredințat, că poate mult să contribue însuși la dobândirea resultatelor dorite de Societatea noastră.

Eŭ acum mĕ îngrijesc aici de a găsì, pentru Biblioteca noastră, un local care să cuprindă: 1. Biblioteca cu cabinet de studii. 2. Residența Societății studenților Români cu cancelaria ei. 3. Un salon de întâlnire pentru Românimea aflătoare în Paris.

Cu aceste socotesc a-mi împlinì și făgăduința ce am dat Societății noastre, de a-i hărăzì o Bibliotecă și un mobilemînt; și-mi place a păstrà încredințarea, că tinerimea noastră va prețuì însem-

---

[1]) Românii din Paris aŭ întemeiat prin contribuție o Societate, al căreia scop este de a ține în Paris, spre desăvîrșirea învĕțăturilor, tineri Români de orice parte de loc. (Veḑi Regulamentul Societății studenților Români, al căreia patronat sîntem fericiți, că domnul de Lamartine l-a primit cu cea mai mare bucurie și dragoste).

No. 8. 1846. natele folosurĭ ce poate să aducă Societăţiĭ noastre înbinarea interesurilor eĭ cu scopul Biblioteciĭ, care gratuim astădĭ junimeĭ studioase din Paris.

Cât ne este de trebuinţă un asemenea lucru, numaĭ noĭ putem a-l simţì maĭ bine, noĭ carĭ venim să crescem aicĭ, pentru ca să ne întoarcem pe urmă în ţeară, să aducem mângâere bătrînilor noştri, carĭ presimţind oare-cum noua epocă, în care aŭ intrat ţĕrile noastre, nu cruţă nimic spre a ne face vrednicĭ de dînsa. Pentru noĭ nu este numaĭ mângâerea aceasta singură, care trebue să ne facă a căutà să ducem în ţeară ce-và maĭ mult decât formele din afară ale civilisaţieĭ; este în adevĕr ce-và maĭ mult, ce-và maĭ sfînt decât atâta, este datoria cea grea, care trebue să o împlinim către pămîntul, pe care părinţiĭ noştri l-aŭ scăpat până la noĭ peste atâtea învĕluirĭ fatale. Scim foarte bine că religia şi limba chiar ne sînt geniĭ scutitorĭ aĭ naţionalităţiĭ noastre.

Eĭ bine! cum dar crescem noĭ întru aceste două elemente ale vieţiĭ noastre? Intre-şĭ fie-care în năuntrul sĕŭ şi spue pe urmă cum îşĭ simţesce vieaţa sa de Român. Cât pentru mine, din nenorocire, m'am încredinţat îndestul, că tinerimea ce ne ese din ţeară, spre facerea învĕţăturilor şi îndeplinirea educaţieĭ sale, străduindu-se însăşĭ cu cea maĭ mare rîvnă, spre a culege de la străinĭ bunul, totuşĭ când vine vremea să-l ducă, să-l reproducă în ţeară, stă ca un uimit în mijlocul eĭ.

De unde oare să vie nenorocirea aceasta pentru noĭ? Eŭ unul n'o socotesc din altă pricină decât numaĭ din aceea, că, pe lângă puţinele cunoscinţe, ce avem îndeobşte, când ne pornim în străinătate, se maĭ adaogă şi stavila cea cumplită, ce se pune între ocupaţiile noastre de acolo, şi între marşa lucrurilor în ţeară.

Mulţĭ venim până într'aceea de ne uităm şi limba noastră.

Aşà pentru a aduce oare-cum vindecare acestuĭ rĕŭ, socotesc că se vor găsì prea puţinĭ, carĭ să nu afle bine încuviinţată ţintirea aşezămîntuluĭ Biblioteciĭ noastre.

Noĭ maĭ toţĭ, când venim tinerĭ aicĭ, ne închipuim că învĕţătura trebue să ne plouă din cap. Cât de tare ne înşelăm întru aceasta, însuşĭ noĭ putem să o judecăm. Nu cu mult maĭ înainte erà de tot cu neputinţă tînĕruluĭ venit aicĭ să găsească un prieten, de la care să poată căpĕtà la vreme un sfat de priinţă. Acum însă vremea aceea trece şi Societatea studenţilor Românĭ a făcut un pas de experienţă pentru viitorime, ca una ce este gata a îmbrăţişà, cu

sfaturile cele maĭ priincioase şi frăţescĭ, pe tot Românul ce sosesce în această civilisătoare Capitalie.

No. 8.
1846.

Aşezând Biblioteca aceasta pentru junimea studioasă de aicĭ din Paris, am voit s'o fac cât maĭ folositoare. Decĭ ea va fi deschisă, gratis, pentru tot Românul şi la toată ora, din faptul ḑileĭ până la $10^1/_2$ ore seara, îndemânare ce nu se găsesce nicĭ la o bibliotecă publică. Intr'însa va fi cabinetul de studiĭ, în care studentul Român va puté găsì, în tot timpul, un loc îndemânatec şi potrivit, unde să se pue să mediteze şi să lucreze notele, în restimpurile de la un curs până la altul, aşteptând ast-fel cu folos şi cu plăcere ora deosebitelor prelecţiĭ. Pentru a dobândì maĭ cu seamă acest folos de căpetenie, am căutat a aşezà Biblioteca noastră în loc potrivit în privirea distanţeĭ de la o şcoală la alta. (Adresa este Piaţa Sorbonna. No. 3). Localul se află astăḑĭ mobilat gata, dimpreună cu o parte din cărţile Bibliotecìĭ.

Asemenea pregătind, tot în localul Bibliotecìĭ noastre, o residenţie Societăţiĭ studenţilor Românĭ, unde să fie statornicită cancelaria eĭ, am voit a întîmpinà greutăţile ce pot căşunà oare-carĭ stingherirĭ în lucrările comitetuluĭ însărcinat cu cârmuirea eĭ. Cred că Societatea va primì cu mulţumire întrebuinţarea, făcută ast-fel, din mobilemîntul ce ĭ-am fost hărăzit într'una din şedinţele eĭ din luna luĭ Martie trecut.

Iar scopul, drept care am lipit tot lângă Biblioteca noastră şi salonul de întâlnire al Românilor aflătorĭ aicĭ, nădăjduesc că nu se va socotì de maĭ puţin folositor, luându-se maĭ vîrtos în băgare de seamă perderea de vreme ce se căşunează cu facerea visitelor în deosebĭ uniĭ pe la alţiĭ.

Intâlnirile în salonul acesta, înlesnindu-ne comunicaţia şi înfrăţirea ideilor, ne vor fi cu atât maĭ preţioase cu cât îmmulţirea numĕruluĭ tinerimiĭ noastre se face din ḑi în ḑi maĭ serioasă şi maĭ interesantă.

Aşà, întemeind cu aceste principiĭ Biblioteca noastră, avem buna nădejde că nu va fi privită fără interes de către toţĭ binecugetătoriĭ compatrioţĭ.

Din partea noastră nu vom cruţà nimica pentru statornicul eĭ viitor, căcĭ sîntem pătrunşĭ de adevĕrul acesta, că toate străduinţele tinereţiĭ noastre lesne pot rĕmâné neroditoare, dacă cunoscinţele şi învĕţăturile ce le dobândim în străinătate, nu vom căutà a le pune în lucrare spre întîmpinarea nevoilor de faţă ale ţĕriĭ noastre. Decĭ, deosebit de studiile specialităţiĭ fie-căruia din

No. 8. 1846. noĭ, cetirea cărţilor românescĭ pentru cultivarea limbiĭ, precum tot-odată şi a gazetelor noastre, pentru necurmata scire a tuturor propăşirilor din ţeară, asemenea şi unele din gazetele străine, cele maĭ însemnate, este trebuinţa cea maĭ de căpetenie, spre a ne pune în stare ca, întrunindu-ne în ţeară, să putem rĕspunde aşteptăriĭ părinţilor, şi împlinì datoria noastră către Patrie.

In privirea aceasta, maĭ ales, socotesc a face folositoare Biblioteca noastră junimeĭ studioase, îndemânându-ĭ maĭ întâiŭ toate cărţile române, în carĭ se poate învĕţà limba cu vîrstele literaturiĭ noastre, carĭ n'ar fi fără interes însuşĭ pentru învĕţaţiĭ străinĭ, când am voì să o preţuim noĭ înşişĭ; al doilea, toate gazetele şi foile românescĭ, următoare la anul noŭ viitor. Insă pentru ca însemnatul acesta folos să-l poată căpĕtà tinerimea noastră cât se poate maĭ îndemânatec şi fără perdere de vreme de la studiile sale, noĭ vom adăogì Biblioteca Română cu o colecţie cât se va puté maĭ completă de ceĭ maĭ însemnaţĭ autorĭ vechĭ şi modernĭ, atingĕtorĭ maĭ cu seamă de ramura studiilor literare, morale şi politice: lucru care, pe cât va fi de folositor studenţilor cu mijloace maĭ puţine, pe atât va fi de îndemânatec şi celor cu maĭ multe; căcĭ celor dintâĭ le-ar cruţà însemnate cheltuelĭ, iar celor de al doilea le-ar prinde bine atuncĭ când, fiind cu locuinţele maĭ departe de şcolĭ, vor puté găsì îndemână sala de studiĭ potrivit disposată.

Regulamentul atingĕtor de organisaţia BiblioteciĬ acesteia îl las a se alcătuì prin chibzueala Societăţiĭ studenţilor Românĭ, în viitoarea şedinţă anuală, când atuncĭ socotesc a-ĭ trădà şi toate cele făgăduite din parte-mĭ în şedinţele trecute.

Cu aceste folosurĭ şi pe asemenea principiĭ întemeind Biblioteca Română pentru junimea studioasă din Paris, îndrăznim a face rugare tutulor binevoitorilor neamuluĭ nostru, de a ne sprijinì şi a ne ajutorà în fapta aceasta, fie-care cu cât va voi, fiind-că acum, la început maĭ ales, însuşĭ jertfa cea maĭ mică este cel puţin o sporire de încurajare.

Din parte-mĭ am rugat pe uniĭ din prieteniĭ meĭ de a-mĭ cumpĕrà şi a-mĭ expeduì cât maĭ neîntârḑiat o seamă de cărţĭ, şi sunt gata a nu cruţà nimic pentru aducerea aicĭ a orĭ-ce darurĭ s'ar face în favorul BiblioteciĬ noastre. Asemenea domnilor redactorĭ şi tipografĭ românĭ ne adresăm în deosebĭ, cu rugăminte de a ne trimite liste de tomurile şi preţurile publicaţiilor ce pot avé în disposiţia d-sale. Pe domniĭ redactorĭ, carĭ sînt tot-odată şi pro-

prietarĭ de tipografie, îndrăznim a-ĭ rugà să ne trimită rĕspuns, de pot să ne înlesnească, din archivele d-sale, câte un exemplar din tipăririle, a căror auctorĭ saŭ traductorĭ nu sînt în vieață, precum tot-odată și din foile periodice și gazete de la începutul lor. Iar domnilor auctorĭ și traductorĭ, socotim de prisos a le maĭ jurà recunoscința noastră pentru darurile cu carĭ ar binevoì să onoreze pe născênda Bibliotecă Română din Paris. Pe domniĭ editorĭ și librarĭ îĭ rugăm maĭ vîrtos a ne trimite, cât se va puté maĭ curînd, listele tipăririlor cu litere latine, căcĭ maĭ dintâiŭ cu acestea voim a împodobì Biblioteca noastră. In sfîrșit, rugăm pe toțĭ ceĭ ce se vor pătrunde de folosința așezămîntuluĭ nostru, să nu pregete a ne onorà cu orĭ cât de micĭ jertfe vor puté să facă în privința luĭ. Noĭ le vom primi cu de o potrivă recunoscință, încredințațĭ fiind, că adesea însușĭ plecarea de a face binele esteun bine.

No. 8. 1846.

Noĭ avem aicĭ toate închipuite; însă greutățile ne sînt multe, și, nebizuindu-ne a le puté întîmpinà singurĭ, avem mare nădejde că vom puté însemnà, în analele Mecenaților națieĭ, multe nume dulcĭ Românilor. Chiar și atuncĭ când mijloacele ne-ar fi de ajuns, totușĭ n'am lăsà ca să nu fim datorĭ compatrioților noștri cu bunele lucrurĭ ce ne-am pus a ne formà aicĭ, spre a cresce întru îndeletnicirĭ vrednice de frumoasă viitorime ce așteptăm pentru nația noastră.

Sc. V. Varnav, Birnic, Piața Sorbonna, No. 3.

Nota.—Domniĭ binefăcĕtorĭ pot să încredințeze cărțĭ saŭ alte darurĭ în priința Biblioteciĭ Române, în Bucurescĭ, la librăria d-luĭ C. A. Rosetti; în Iașĭ, la d-luĭ Bibliotecarul Academieĭ, d-l D. Pop; în Brașov, la d-l Barit; în Sibiiŭ, la d-l Servian Popovicĭ; în Blaj la d-l. . . . . .

Asemenea și la Comiteturile Societățiĭ studenților Românĭ, din Iașĭ și Bucurescĭ, carĭ primesc tot-odată și subscrierile ce se fac în favorul aceste Societățĭ. [1])

„Moldavie. Michel Stourdza et son administration." Bruxelles 1846, C. G. Vogler.—Broșură in-12⁰ mic, pagine 23. [2])

No. 9. 1846.

Le Règlement Organique a été octroyé à la Principauté de Moldavie par le Sultan Mahmoud, dans le but de faire cesser les

---

[1]) La sfîrșitul broșuriĭ se află o „Insemnare" asupra ortografieĭ române cu litere latine.

[2]) Această broșură este atribuită luĭ Grigorie Ghica, Domnul Moldoveĭ (1849—1856).

No. 9. 1846.

abus qui s'étaient glissés de temps à autre, sous l'ancien régime, dans les différentes branches de l'administration, et de préparer au pays, par l'application de ces nouvelles institutions sages et tutélaires, une ère de prospérité croissante.

Le pays, éminemment agricole, riche en toutes sortes de productions et favorisé par ses débouchés naturels, crut devoir renaître sous la main régénératrice de son Auguste Souverain qui, dans sa magnanimité impériale, l'avait doté d'aussi riches institutions réparatrices à tous les maux. Le noble et le cultivateur pensèrent avoir atteint le terme de leurs souffrances sous d'aussi brillants auspices, et se préparaient à jouir paisiblement, dans leurs conditions respectives, des fruits de leurs labeurs.

La mise en vigueur du dit Règlement Organique eut lieu sous le gouvernement provisoire russe, seule époque où, par sa juste application, le pays en ressentit les premiers effets salutaires; l'énergie, l'habileté rare et la sollicitude toute paternelle que le président plénipotentiaire Kisseleff sut déployer pendant son administration, pour maintenir dans toute son intégrité le Règlement Organique, couronnèrent ses efforts généreux d'un succès brillant, et imprimèrent à la marche des affaires une vigueur réelle qui promettait sous peu au pays un état florissant. Plût à Dieu que le prince indigène, qui aux termes du Règlement Organique, devait lui succéder, eût suivi la ligne de conduite que son prédécesseur lui avait tracée! Aujourd'hui la Moldavie aurait atteint un degré de prospérité toujours croissante, et les Moldaves n'auraient pas eu la douleur de voir, pendant une administration vicieuse de douze années, le Règlement Organique, leur seul palladium, entièrement faussé dans ses principes fondamentaux, et devenu entre les mains sacrilèges du Hospodar actuel un auxiliaire des plus puissants pour légitimer tous les actes arbitraires de son administration.

Au gouvernement provisoire succéda Michel Stourdza, qui reçut l'investiture de la Principauté par une nomination directe. Quels qu'aient été les motifs puissants qui déterminèrent la Sublime Porte à éluder l'élection du Hospodar, les Moldaves, loin de s'en plaindre et de demander la stricte observation de ce principe réglementaire, respectèrent le choix que venait de faire leur Auguste Souverain, et s'empressèrent d'aller faire acte de soumission et d'obéissance au nouveau chef de l'Etat.

Mais aussitôt que le Hospodar M. S. eut pris entre ses mains

les rênes du gouvernement, loin de justifier la confiance que le pays avait placée en lui, en l'administrant consciencieusement en vertu des principes réglementaires, il mit toute son application et son premier soin à suborner les membres de l'Assemblée générale ordinaire; et dès la première session on put voir avec douleur que le pays n'avait plus pour mandataires que des séides attachés à la politique cauteleuse du Hospodar, qui au nom de leurs commettants siégeaient au sein de l'Assemblée, non pour défendre, aux termes du Règlement, les droits du pays, ni pour maintenir dans toute leur intégrité les attributions représentatives de la Chambre, mais pour porter atteinte aux uns par un vote sacrilège, et pour se dépouiller des autres en faveur du Hospodar, toutes les fois que ses intérêts sordides l'exigeraient. Le but, dans lequel le Hospodar voulait rendre la Chambre l'instrument servile de ses passions, est évident. Ayant érigé la rapine en principe gouvernemental, il savait très bien que, sans la coopération de ce corps représentatif, ses actes illicites ne sauraient avoir de légalité, et qu'à la rigueur l'Assemblée pouvait toujours, en les contrôlant, les frapper de sa réprobation; aussi eut-il le plus grand soin de se concilier l'attachement d'une grande majorité, et fit couler sur elle la corruption à pleins bords, soit par la distribution des places, soit par celle des faveurs et autres intérêts matériels. Or, il réussit parfaitement à la rendre complice de ses méfaits et à légitimer par elle les actes illicites de son gouvernement arbitraire, conséquence funeste d'un pacte odieux, pacte déplorable qui, en servant l'avidité du Hospodar, ne laissait en perspective à ses complices que la honte d'avoir sacrifié l'avenir de leur patrie.

Jaloux des pouvoirs concédés par le Règlement Organique aux chefs des différentes branches de l'administration, le Hospodar paralysa le peu de bien qu'ils auraient pu faire, en s'immisçant directement dans les affaires les plus minimes; et mu par la même pensée il eut soin de composer toujours son conseil administratif d'hommes de principes opposés, incapables dès lors de former une administration homogène et progressive, de manière qu'il parvint à exercer sur chacun d'eux isolément une domination qu'il savait faire tourner à son propre intérêt.

En présence d'un pareil système d'administration, il ne faut guère s'étonner que les fonctionnaires publics, instruits à une semblable école, se soient aventurés impunément sur les traces de leur chef. Dès lors, l'administration fut complétement négligée,

No. 9.
1846.

au lieu de prospérer sous l'égide de nos institutions protectrices: sans suite ni vigueur dans la marche des affaires, elle amena un état de démoralisation funeste au pays, démoralisation qui fut le plus puissant auxiliaire du Hospodar, et dont les suites déplorables seront longtemps encore une des plus profondes plaies de notre malheureuse patrie. L'ancienne noblesse lui portait naturellement ombrage; réunie, elle pouvait lui opposer une forte résistance. Il sut la diviser et jeter habilement parmi elle des brandons de discorde. Ses affidés lui en rallièrent quelques uns qu'il avilit en se les rendant complices, d'autres qu'il compromit par l'excès du zèle qu'ils mirent à le servir, et ceux, qui, touchés des maux du pays, consentaient à servir dans des vues d'améliorations, se trouvaient dans l'impossibilité d'agir par les mille difficultés qu'il leur suscitait, tenant entre ses mains les nombreux fils de la machiavélique administration qu'i lavait créée. Ainsi enlacée, l'administration languit et présente les plus affreux présages.

Le commerce intérieur souffre par suite du numéraire qui disparaît; la confiance dans les engagements n'existe plus par l'absense totale de toute sécurité. Les transactions commerciales diminuent dans une progression effrayante, se trouvant sans cesse exposées à des perfidies que l'administration protège. Le port de Galatz, notre seul débouché pour les produits du pays, voit son commerce péricliter journellement de son existence menacée, soit par l'impéritie du gouvernement, soit par l'impôt frappé sur les céréales (contrairement aux dispositions réglementaires) et qui, en entravant leur sortie, habitue la navigation à éviter cette échelle.

Mais le plus grand malheur du pays est l'état pitoyable des villageois. Voici quels en sont les principaux motifs. Le Règlement, en abolissant les corvées, conserva néanmoins six journées de travail par an à chaque paysan pour être affectées aux voies de communications, et il les restreint à ce nombre dans le but d'améliorer la position de cette classe intéressante, premier intérêt de chaque pays, qu'une sage législation doit assurer et protéger.

Mais le Hospodar, guidé par son propre intérêt, tâchait d'activer le travail des voies de communications qui, d'après le tracé qu'il présenta à l'Assemblée générale, devaient en grande partie traverser ses domaines. Or, pour accélérer ces travaux, il ne s'en tint pas à la dislocation qui avait été faite par district, d'après laquelle chaque villageois devait faire ses six journées dans son district; et, sans aucun égard a cette disposition sage et équitable,

il lui imposa la tâche pénible d'aller remplir cet engagement dans d'autres districts souvent fort éloignés du sien, de manière que le malheureux villageois, perdant un temps précieux en allées et venues, est obligé d'employer un mois de temps pour ces six journées!

Il est encore juste d'observer que les paysans de toutes les terres du Hospodar sont abusivement dispensés de cette redevance au pays, et qu'il a grand soin par esprit d'économie de faire entrer en ligne de compte ces journées de travail à ses fermiers.

Une fois la noblesse désunie, dès que l'Assemblée générale lui fut acquise et que ses administrés furent complétement démoralisés, il ne mit plus de bornes à sa passion hideuse et fit main basse, sans gêne, sur les réserves de l'Etat, les caisses publiques et les différentes allocations faites par le Règlement Organique. Tous les moyens lui sont bons pour assouvir sa passion croissante. La branche judiciaire, mine riche et productive, fut exploitée par lui dans tous les sens; il en fit une large pâture et prostitua la justice en la vendant aux plus offrants; il accorda en grande partie les emplois publics des différentes branches de l'administration pour de l'argent, et destina l'autre à ses affidés dont la majeure partie sont députés.

Continuellement dominé par la soif du gain, aucun moyen ne lui répugne pour augmenter sa fortune. Il distribua, par centaines, les rangs à ceux qui les payaient au tarif de leur nullité individuelle. Abusant de sa position de chef de l'Etat, il porta une main sacrilège sur les biens de la Métropole en lui extorquant, par un échange frauduleux, plusieurs propriétés situées en Bucovine, lui donnant en retour une terre, des titres de laquelle il s'était emparé par la force, la ruse et la fraude. Il fut juge et partie dans les procès qu'il intenta injustement à ses voisins pour limiter ses terres à leur préjudice; en se rendant toujours justice, il arrondit ses domaines à leurs dépens. Enfin, outre les sommes qui lui furent allouées par le Règlement Organique, pressurant indistinctement toutes les classes sociales, il parvint à extorquer du pays des sommes immenses, dont voici le compte approximatif.

Ducats.	
456.000—	Sa liste civile pendant douze ans, à raison de 38.000 ducats par an.
456.000—	

No. 9.
1846.

Ducats.	
456.000—	
72.000—	Prélevés comme pot-de-vin sur les quatre otkoupes pendant douze ans à 1.500 ducats par an sur chaque otkoupe.
10.000—	Par l'entreprise des pavés.
150.000—	L'impôt sur les céréales pendant douze ans, compté au rabais à raison de 400.000 piastres par an, desquels il n'a donné en gratification q'une minime partie aux employés.
72.000—	Pris sur la réserve annuelle pendant douze ans pour mesure de police à raison de 6.000 ducats par an.
150.000—	Sur les 3.000 rangs qu'il a distribués.
50.000—	Sur les places.
750.000—	Calcul fait au rabais sur 35.000 procès, l'inculpant d'avoir pris seulement de 500 procès, à raison de 1.500 ducats l'un.
50.000—	Pris à l'élection du Métropolitain et d'un évêque.
12.000—	Ravis des comptes de la Métropole pendant deux années de vacance.
100.000—	Transaction imposée à un boyard octogénaire au détriment de ses héritiers.
100.000—	Échange fait avec la Métropole.
40.000—	Pris des juifs à différentes époques.
38.000—	Pour son palais.
12.000—	Pris par son conseil, lors de son investiture pour le voyage fait à Constantinople.
5.000—	Donnés dans le même but par le général Kisseleff.
30.000—	Donnés par l'Assemblée générale pour frais d'installation.
18.000—	Pour son voyage à Silistrie.
30.000—	Pris au différents hégoumènes (prieurs) qu'il a nommés.
20.000—	Pris à 3.000 familles égyptiennes appartenant à l'Etat, pendant douze ans, à raison de 3 et 4 roubles par famille, indépendamment du tribut en argent payé au fisc.
3.600—	Pour réparation d'une de ses maisons louée à l'Etat.
2.168.600—	Total: Deux millions cent soixante-huit mille six cents ducats, ou vingt-cinq millions cinq cents mille francs.

Si l'on ajoute à ce capital immense le revenu de ses terres affermées pour 50.000 ducats par an, on pourra aisément se figurer ce que cet homme a du amasser en numéraire pendant douze ans au dépens de toutes les classes sociales, tandis que son patrimoine ne

composait originairement qu'un revenu de 10.000 ducats en biens-fonds. No. 9. 1846

En présence de pareils faits commis effrontément par une administration, dont le système de spoliation est maintenu en vigueur pendant douze ans, on peut présager qu'une ruine imminente menace indistinctement toutes les classes de la société, et sourtout celle des paysans qui, étant la plus nombreuse et la plus pauvre, supporte malheureusement toutes les charges de l'Etat, sans trouver dans le gouvernement l'appui nécessaire, que ses besoins nombreux réclament. Néanmoins l'auteur de tant de maux, qui accablent son pays malheureux, jouit paisiblement et en toute sécurité des fruits de ses crimes, et se signale chaque jour par des actions coupables, qui proclament son impunité et lui fraie la route à de nouvelles.

De tous les faits ci-dessus énoncés, il appert que le Hospodar, ayant voulu maintenir en vigueur son système de spoliation, a du nécessairement discréditer son gouvernement en introduisant la corruption tant dans l'Assemblée générale que dans les collèges électoraux du pays. Conséquence funeste, qui à côté d'une démoralisation complète, a amené le pays a un état d'anarchie, dont les suites fatales ne peuvent que préparer les classes inférieures à se laisser pénétrer de certains principes subversifs de tout ordre social et diamétralement opposés à l'esprit de conservation, sur lequel doit reposer le maintien et la tranquillité publique, et dont les premiers indices se font déjà malheureusement sentir parmi ces mêmes classes, qui, ayant été continuellement lésées dans leurs intérêts matériels sous ce régime oppressif, ont finalement acquis le sentiment de leur force, par suite du discrédit dans lequel le gouvernement est tombé en perdant toute son influence morale.

Quelques observations sur une correspondance de Paris publiée dans „Le National“ du 6 Avril 1846.

„Le National“ du 6 Avril a publié un article sous la rubrique „Correspondance particulière de Jassy“, qui après avoir rendu compte du mécontentement général provoqué en Moldavie par les abus du recensement de la population, ainsi que d'un mouvement populaire qui a eu lieu à cet effet, conclut que: „Le peuple a enfin commencé à ouvrir les yeux et à s'appercevoir que lui seul supportait tous les impôts, que lui seul souffrait. Tout est pour le prince et la noblesse; celle-ci ne paie pas d'impôts, ne supporte aucune charge

No. 9. 1846.

onéreuse, aussi est-elle très-inquiète des troubles qui règnent en ce moment chez nos voisins de la Gallicie, troubles qui n'ont pas peu contribué à amener le mouvement du 8 Mars. Ces craintes ne sont nullement imaginaires, car le temps de régler ses comptes avec les paysans moldaves n'est peut-être pas très éloigné.“

Cet article, qui a causé en Moldavie de fâcheuses impressions, provient sans nul doute d'un correspondant qui ignore entièrement les éléments dont se compose notre Etat; autrement, il n'aurait jamais pu se faire des illusions sur l'effet que devait nécessairement produire cette levée de boucliers contre la propriété dans un pays comme le nôtre, habité par des cultivateurs et des propriétaires de territoires plus ou moins vastes.

En laissant de côté toute autre considération, et en concédant même qu'il y a chez nous, comme partout, des propriétaires méconnaissant leurs véritables intérêts, et quelques fermiers avides, qui se rendent coupables de surcharger le paysan de besogne, de lui extorquer d'injustes redevances, et même de le maltraiter, n'est-ce pas au moins inopportun d'éveiller l'animosité du paysan contre le propriétaire, justement dans un moment, quand chez nos voisins malheureux, la force brutale, la hache et le flambeau incendiaire en mains, a égorgé tant de victimes innocentes, et fait disparaître dans les flammes non seulement les productions des labeurs passés, mais encore les germes du bien-être futur de son pays?

Il est sans nul doute que le sort de notre paysan, qui jouit d'une pleine liberté individuelle, et dont les droits sont spécialement garantis par les lois du pays, ne demande que des améliorations, tandis que tant d'institutions nécessaires au développement politique et commercial du pays nous manquent tout à fait. La fondation de ces institutions amènerait sans lutte le bien-être général de notre patrie, qui pour le moment gémit sous tant d'influences pernicieuses, et sous la férule d'un gouvernement éminemment immoral, précaire et concussionnaire.

Si le paysan aujourd'hui est pauvre, s'il subit des vexations, c'est principalement par la faute du gouvernement faible et débonnaire, ou perfidement provocateur d'après les circonstances, quand il s'agit de protéger le paysan contre les abus des particuliers par l'intermédiaire de ses agents, qui, ayant acheté leurs places, cherchent à se dédommager et à faire fortune indistinctement aux dépens du riche et du pauvre. C'est le gouvernement

qui appauvrit le paysan par les statistiques inexactes qu'il fait dresser tous les sept ans, par lesquelles chaque village, chaque hameau, chaque quartier de ville est surchargé d'un plus grand nombre de contribuables qu'il y en a effectivement, et en percevant les contributions de la manière la plus cruelle et la plus odieuse pour eux. C'est le gouvernement qui appauvrit le paysan en l'arrachant à ses travaux champêtres précisément à l'époque du printemps où son champ de maïs réclame le plus sa présence pour être bêché, et l'automne quand il s'éloigne de son village, en le forçant à abandonner ce même champ ou sa vigne en partie non récoltées, pour aller faire le beïlic (corvée) de la chaussée, où, exposé jour et nuit aux intempéries des saisons, et traité comme une bête de somme, il subit la faim et toutes les autres misères sans autre encouragement que les mauvais traitements des superposés du gouvernement, bien heureux encore si après l'arrivée des remplaçants il retourne avec son unique trésor, qui sont ses boeufs. A la vue d'une station de ces pauvres gens campés la nuit à la belle étoile, loin de leurs foyers, bien souvent malades, et sans nourriture pour eux et leurs bestiaux, mouillés par les pluies et transis de froid, on ne peut se défendre d'un profond sentiment d'indignation contre un gouvernement assez barbare pour faire endurer à des hommes toutes ces misères, sous prétexte de frayer des routes commerciales, mais en réalité pour l'unique et seul but d'orner de belles routes les terres de Michel Stourdza et de quelques-uns de ses favoris. Voici les véritables maux, qui désolent la chaumière du paysan. Le gouvernement en général ne s'occupe que de ce qui lui procure du profit. Ainsi on s'occupe du paysan en tant qu'il lui paie des contributions illégales sous différentes dénominations, et en tant qu'il lui fait des corveés de toute sorte, malgré qu'elles sont expressément interdites par le Règlement Organique. On s'intéresse à l'administration, à la justice, en tant qu'elles offrent l'avantage de places à affermer éhontément au plus offrant, et des titres à vendre. M. Stourdza s'occupe spécialement des collèges électoraux et de l'Assemblée générale, parce que la docilité des intrus, qu'il a su introduire dans les premiers par l'expédient des boyaries, lui garantit des élections à son goût; et le manque total de tout sentiment d'honneur et de patriotisme, qui doivent caractériser nécessairement chacun de ses candidats, lui assure d'avance pour sept ans la sanction de toutes les exactions qu'il se permet dans toutes les caisses publi-

No. 9. 1846. ques, qu'il entame d'abord, et que son Assemblée générale finit par lui accorder en entier, quand il les a presque vidées.

M. Stourdza, favorisé par les circonstances qui dominent le pays pendant son règne, a su briser tous les obstacles qui s'opposaient à ses intérêts. Dans les affaires du pays il a mis tout à fait de côté l'aristocratie, et par conséquence c'est à tort qu'on s'attaque à elle dans l'article du 6 Avril. Elle ne possède que ses terres, et encore mutilées par la justice de M. S. Le droit de propriété appartenant aux Moldaves de toutes les classes avec les mêmes privilèges qu'aux nobles, les insinuations de l'article en question sont pour le moins oiseuses. L'assertion que les nobles et les propriétaires ne contribuaient pas aux charges de l'Etat n'est pas moins inexacte; car tout exempts qu'ils paraissent d'impositions directes, le gouvernement néanmoins en prélève sur eux relativement plus, en contributions indirectes, les droits de douanes et de l'exportation des céréales, bestiaux et autres productions du pays n'étant uniquement qu'à la charge des nobles et des propriétaires.

Il est incontestable que notre Règlement Organique en ne conférant à la propriété aucun droit politique à l'instar des institutions des pays réellement constitutionnels, c'est par là qu'il pèche principalement. Les droits d'élection ne se basant que sur les boyaries, que M. S. dispense à mesure de ses besoins d'alliage de chaque collège électoral, toute élection n'est qu'illusoire, et ne pourra jamais avoir d'autres résultats que l'accomplissement de toutes ses volontés. Notre Assemblée générale ne cessera d'être sous un pareil régime que le représentant soumis des volontés du Prince et non du pays. Loin donc de nous ruer sur aucun élément présentant quelque consistance, et la propriété en est un et le seul pour le moment, c'est elle que nous devons éclairer sur ses devoirs et non combattre, en lui conciliant tous les esprits, et en l'appuyant de toutes nos forces, parcequ'elle nous offre le plus de moyens et de garantie pour amener un meilleur avenir à nos pays.

Sous un gouvernement aussi méprisable que le nôtre, quand les revenus de l'Etat excèdent de beaucoup ses dépenses, et quand cette fameuse caisse de réserve, au lieu de servir à soulager les pertes de l'épizootie, par laquelle tant de villages ont été ravagés, ou à alléger les contributions du pauvre cultivateur de la basse Moldavie, désolé par la mauvaise récolte de plusieurs années, va

remplir les caisses regorgeantes du Prince, à quoi bon requérir la presse étrangère pour souffler de nouvelles discordes, comme s'il n'y avait pas assez de celles qu'a suscitées la politique pernicieuse de Michel Stourdza! No. 9. 1846.

Nota luĭ P. Bataillard despre manifestația studenților Românĭ de la Paris în onórea luĭ Edgard Quinet. No. 10. 1846.

(Orig. Col. I. I. Brătianu.)

Parmi les peuples encore vivants, que les despotes du Nord semblent menacer d'une mort prochaine et qui pourtant ne sauraient périr, nul ne mérite plus d'attention que le peuple moldo-valaque. Il est tributaire de la Turquie et protégé de la Russie. Mais il se rattache à l'Occident par ses origines romaines, par sa langue, et plus encore par sa participation aux grandes idées de civilisation et de progrès.

On ne sait pas assez combien ce pays chérit la France et tout ce qu'il attend d'elle. Malgré les efforts de la Russie et de l'Autriche pour attirer dans leurs écoles les Moldaves et les Valaques, qui peuvent aller compléter leurs études à l'étranger, c'est à Paris qu'ils se donnent tous rendez-vous. On en compte aujourd'hui dans cette capitale près d'une centaine et leur nombre s'accroit tous les ans. Ces jeunes gens viennent de donner à la France un signe de leur ardente sympathie et à la civilisation menacée un gage de sérieux dévouement. Ce cri d'une nationalité qui demande le droit de vivre et d'agir ne peut rester sans écho.

Voici dans quelles circonstances la manifestation s'est produite. A l'occasion du premier jour de l'an, la plupart des Moldo-Valaques résidant momentanément à Paris s'étaient entendus pour envoyer à quelques-uns des hommes, qui représentent le mieux leurs sentiments, une pancarte couverte de leurs signatures. Ils n'avaient eu garde d'oublier Mr. Quinet, et celui-ci répondit à leur démarche par la lettre suivante:

Messieurs,

Veuillez accepter l'expression de ma reconnaissance la plus sincère pour le souvenir dont vous m'avez honoré.

Ne sachant point comment j'ai pu mériter ce précieux témoignage, je dois y voir un appel sérieux qui m'est adressé au nom de la nationalité moldo-valaque. Vous me rappelez par là, Mes-

No. 10. 1846. sieurs, qu'il est de mon devoir de m'occuper de cette nationalité menacée aujourd'hui et d'en défendre le droit suivant mes faibles forces. Je suis heureux de contracter envers vous un engagement de ce genre, soit que ma chaire du Collège de France me soit rouverte, soit que j'en sois réduit à continuer mon enseignement par des moyens tout différents.

Agréez, Messieurs, etc. (3 Janvier 1847.)

A la réception de cette lettre il y eut chez les Moldo-Valaques une explosion de joie vraiment touchante. Ils décidèrent d'aller en corps remercier celui qui avait si bien accuelli leur hommage et, dimanche dernier (17 janvier 1847), ils entouraient l'éminent professeur qu'ils n'avaient pas revu depuis près de deux ans que sa chaire lui est fermée.

L'un des Moldo-Valaques au nom de tous adressa alors à M. Quinet un discours écrit, qu'on sera heureux de lire, mais qu'il faudrait avoir entendu. La circonstance, le lieu, l'émotion de cette voix pénétrante qu'entrecoupaient les sanglots, enfin les larmes qui coulaient de tous les yeux ajoutaient à ces paroles un sens extraordinaire que des mots alignés ne peuvent rendre. Deux ou trois jeunes français assistaient seuls à l'entrevue et celui d'entre eux, qui en fixe aujourd'hui le souvenir, n'oubliera jamais tout ce qu'il y avait d'émouvant et de vraiment solennel dans cette réunion de quelques hommes pleurant ensemble au nom d'un petit peuple, qui réclame sa part de droits et de devoirs dans la grande œuvre commune.

Mais laissons parler M. Démétrius Bratiano:

Monsieur,

L'hommage que nous avons osé vous offrir le premier de l'an a été bien faible; et pourquoi n'avons-nous pas trouvé le courage d'agir selon notre cœur? Qu'avions-nous à craindre auprès de vous? Rien, nous le savons maintenant, nous devions le savoir plus tôt, nous le savions peut-être. Mais, hélas! lorsque depuis des siècles toutes les portes nous sont fermées, lorsque depuis des siècles, cette main palpitante que nous tendons à tout le monde est partout repoussée avec indifférence, avec dédain, comment pouvions-nous oser, inconnus que nous étions de vous, il y a quelques jours, frapper sans frémir à la porte même de Quinet? La lettre bienveillante,

généreuse, dont vous nous avez gratifiés, lettre que nous chérissons tous comme le plus beau titre de notre nationalité, nous permet aujourd'hui d'oser davantage; et l'accueil sympathique dont nous sommes dans ce moment l'objet nous communique toute la force et la dignité qui conviennent à des hommes libres et nous donne la certitude que Dieu ne nous abandonnera jamais, car, vous, Monsieur, n'est-ce pas, jamais, vous ne nous abadonnerez?

No. 10. 1847.

Habitué que vous êtes à prodiguer votre cœur et votre âme à tout ce qui souffre, vous vous êtes demandé: qu'ai-je fait pour mériter ce premier témoignage de sympathie? Ah! Monsieur, ce n'est pas vous qui viendrez contester aux Moldo-Valaques le droit d'être venus puiser aux flots de consolations et d'espérances que du haut de votre chaire vous avez déversés sur l'humanité. Ah! combien de fois ne nous sommes-nous pas sentis saisis d'une étreinte divine à l'accent de cette voix prophétique, qui chaque jour nous apportait des vérités nouvelles; combien de fois, les yeux baignés de larmes, n'avons-nous pas pouéss des cris de joie, n'avons-nous pas bondi sur nos bancs, lorsque, semblables à deux grands prêtres, seuls dépositaires des secrets de la providence, vous et votre illustre ami, vous arrachiez devant nous le linceuil qui couvre l'héroïque Pologne et vous nous la laissiez entrevoir pleine de vie et de force, devant bientôt reparaître sur la terre des vivants, embellie de toutes les souffrances qu'on lui a fait endurer.

Combien de fois aussi, au sortir de votre cours, rentrés chez nous, rentrés en nous, n'avons-nous pas versé des larmes, des larmes amères! Oh! Monsieur, que vous nous avez fait souffrir! De grâce, ne le regrettez point; ce n'étaient pas les angoisses de la mort qui torturaient nos âmes; notre douleur, c'était la douleur de l'enfant qui reçoit la vie: nous souffrions, car nous nous sentions revivre.

Combien de fois ne nous sommes-nous pas dit dans notre désespoir: Quoi, le nom de la Roumanie ne résonnera-t-il jamais dans les murs du Collège de France! Quoi, Quinet refusera-t-il le baptême de la nouvelle révélation à cet enfant qui pleure et qui croit! Quoi, la Roumanie vient au monde dans les plus beaux jours de l'humanité; le ciel, pour fêter sa naissance, octroya à la terre la charte de la liberté et de l'amour; Dieu descendit des cieux, se fit homme et berça son enfance de ses propres mains; l'aigle romaine abdiqua l'empire du monde, jeta ses foudres, se fit roumane, prit la croix, et suivit les destinées de cet enfant; tous les barbares, tous les

No. 10. 1847. héros de l'Asie, les Huns et les Goths, Bajazet et Mahomet, leurs prophètes et leurs Dieux, tous s'inclinèrent devant cet enfant ou se brisèrent contre lui; jeté seul, sur une terre étrangère, il traversa dix-huit siècles de feu et de sang, toujours debout, toujours enfant, toujours fort, toujours jeune, toujours Rouman. Quoi, périra-t-il de nos jours cet enfant que Dieu mit au monde comme le symbole de son amour et de sa puissance, comme l'image de ceux qui s'aiment et croient en lui? Y aurait-il donc un génie du mal plus puissant que notre Dieu et le Dieu de nos pères, qui, après avoir laissé voir à cet enfant l'horreur du dernier supplice de cent peuples tombés autour de lui, viendrait l'immoler le dernier, pour faire souffrir davantage l'enfant et mieux humilier le père? Quoi, en l'an mille huit cent quarante-sept, lorsque, après tant de siècles de glaces et de ténèbres, un printemps éternel commence à poindre pour le monde moral; lorsque tous les peuples apparaissent au grand jour comme les grains de la terre qui, chaque printemps, se sentant vivre, brisent la tyrannie du colosse qui semblait les avoir ensevelis pour toujours, sortent de sous terre, dressent leur tête vers le ciel, se couvrent de feuilles, se couronnent de fleurs et, pour la gloire du Créateur, remplissent l'univers d'harmonies sans nombre, de couleurs et de parfums; lorsque les âmes de tous les peuples, attirées par leur centre de gravité, par Dieu, s'agitent, prennent leur essor, et entonnent l'hymne de la liberté, comme ces myriades de petites créatures que l'on voit au premier rayon du soleil, ivres de joie et d'espoir, lancer leur frêle embarcation dans la mer infinie des cieux, faire retentir les airs de mille cantiques mêlés au bruit mélodieux de leurs rames fragiles et chercher à s'élever plus haut, toujours plus haut, dans le monde inconnu des espaces! Quoi, lorsque tout s'anime, tout prend vie, tout grandit, tout s'élève, la Roumanie seule, pour avoir toujours vécu, toujours combattu, descendra-t-elle dans la tombe pleine de vie et de liberté, sans laisser derrière elle un soupir, une larme, un regret?

Quoi, ne suffit-il pas à Dieu, lorsqu'il apparaît parmi nous, d'animer ce qui n'a pas vie; faut-il qu'il donne aussi la mort aux vivants pour nous montrer sa puissance? faut-il à sa grandeur que les chants de joie et d'allégresse de ceux qui reçoivent la vie soient éternellement mêlés avec les pleurs et les grincements de dents de ceux qui se la voient arracher? Quoi, le Dieu des chrétiens serait-il plus cruel que les Dieu du paganisme; n'aurait-il renoncé au

No. 10.
1847.

sacrifice de la génisse que pour faire fumer ses autels du plus pur sang de la famille humaine? Quoi, faut-il qu'un peuple meure dès qu'il commence à comprendre sa destinée; le Dieu que nous adorons, le Dieu de la toute puissance, craindrait-il de perdre de son prestige, en se faisant connaître à l'homme? Quoi, celui qui s'est dit le fils de l'homme, qui nous a appelés les fils de Dieu et qui est le Dieu de l'univers, ne daignerait-il plus résider en nous; et l'âme qui participe de lui, qui se sent libre, faut-il qu'elle meure pour la terre et s'envole au ciel?

Non, non, nous n'avons proféré que des blasphèmes? Non, la Roumanie ne mourra pas! Oh! si elle pouvait mourir, malheur, malheur à toi, humanité! L'aigle romaine, en disparaissant, a emporté ses foudres; l'aigle roumane, en te quittant, t'emportera la croix!

Non, non, cette âme qui jour et nuit voltige entre ciel et terre, cette flamme mystérieuse qui pénètre dans les cités des morts enflamme les esprits de mille héros sanctifiés par le martyre et les fait entrer dans les âmes des peuples qu'ils ont baptisés de leurs pleurs et de leur sang; cette grande âme, qui plane par-dessus les mers et les monts, va prendre au ciel le souffle de Dieu et le porte en Grèce, en Espagne, en Pologne, en Italie, partout où elle entend un cri, partout où elle voit une larme; non, cette âme ne pouvait manquer à la Roumanie; elle n'a pas vu encore le hideux et déchirant spectacle de ces fossoyeurs de la Liberté du monde, qui viennent surprendre l'enfant en prière et creuser des tombes autour de lui; elle n'a pas attendu que l'enfant se révélât à elle par ses cris et elle est venue au-devant de lui. Oui, par la puissance de votre âme, vous avez fait vous-même notre découverte; oui, vous avez deviné l'état de nos âmes et vous nous avez dit: «Vous existez, vous avez existé et vous existerez toujours; je m'occuperai de votre nationalité menacée et j'en défendrai le droit suivant mes faibles forces. Je suis heureux de contracter envers vous un engagement de ce genre, soit que ma chaire du Collège de France me soit rouverte, soit que j'en sois réduit à continuer mon enseignement par des moyens tout différents.»—Hé bien, devant Dieu et devant vous, nous aussi, nous jurons sur l'autel de la patrie de mourir tous pour les doctrines de notre Maître.

Le temple nous a été fermé; il ne nous est plus permis de prier en commun. Nous avons beaucoup souffert, nous souffrons beaucoup et, pourtant, que le Seigneur soit loué, personne ne viendra insulter à notre religion, personne n'osera franchir les degrés de vo-

No. 10. 1847.

tre chaire. Vos doctrines avaient pris trop d'extension pour qu'elles eussent pu être plus longtemps enfermées dans les murs d'un temple, fût-il le Collège de France. Il vous fallait pour temple le monde, pour autel le cœur de chacun de nous. Vous les avez. Dieu ne nous a séparés que pour mieux nous unir. Vos faibles forces, que les peuples et les rois le sachent, vos faibles forces sont la France, la France de Jeanne d'Arc, la France de 89, la France de Fleurus et d'Austerlitz, la France de 1830, Dieu et tout ce qui a vie dans l'humanité. Dans la seule Roumanie vous attendent huit millions de fidèles habitués à faire des merveilles, car ceux-là n'ont vécu que de merveilles. Ah! Roumanie, Roumanie, si Quinet te connaissait! Il te connaîtra, ta vie lui sera racontée. Oui, nous vous dirons, nous vous donnerons notre passé, notre présent; vous, vous nous donnerez l'avenir, vous nous l'avez donné.

M. Quinet, les yeux encore humides de larmes, répondit en ces termes :

Messieurs,

J'ai bien peur que, dans l'émotion dont vous me voyez rempli, la parole ne me manque. Car je sens que la démarche, que vous faites en ce moment, ne s'adresse point à moi et quelle a une signification profonde, étrangère à ma personne. Que suis-je et qu'ai-je fait pour mériter d'entendre de semblables paroles? Je ne pourrais les comprendre, si elles n'étaient pour moi le cri d'une nationalité qui vit, qui déborde en vous et que rien au monde ne pourra extirper! Vous venez encore une fois me rappeler que c'est le devoir de tout homme public en France d'aller au-devant des peuples qui demandent à renaître; et je les accepte ces saintes paroles, comme le présage certain de la résurrection des populations moldo-valaques.

Vous êtes une nation chrétienne. Comment se fait-il qu'on songe à vous aliéner et à vous vendre? Quoique faibles en apparence, c'est pourtant sur vous que roule la plus grande affaire de ce siècle, celle d'Orient. Passerez-vous en silence, comme un butin, des mains de la Turquie à celles de la Russie?... Mais qui vous a conquis? personne! Vous avez fait des traités; ils n'ont pas été la suite d'une défaite! Vous avez tout ce qui donne le droit immortel, une tradition, une littérature qui s'éveille, une langue qui vous est propre et qui est parente de la nôtre. Enfin, votre nationalité nous est nécessaire: si vous périssez, nous sommes frappés

en même temps: vous êtes notre barrière au midi, comme la Pologne est notre barrière au nord.

Vous, qui venez chercher en France l'air libre qui nous manque souvent, vous qui représentez la jeunesse moldo-valaque et qu-êtes l'espérance de votre pays, ne vous laissez pas décourager par les obstacles. Que sont-ils en comparaison du but que vous poursuivez? Une nationalité à défendre, l'âme d'un peuple à conserver, à sauver, c'est, quoi qu'il arrive, la plus sainte carrière qui puisse s'offrir à des hommes! Ne comptez ni votre nombre, ni celui de vos ennemis. Vous êtes entourés, enveloppés d'ennemis puissants, la Turquie, la Russie, l'Autriche. Mais il y a quelque chose de plus puissant, de plus invincible, de plus indestructible que toutes les puissances de la terre; c'est l'âme qui vit dans les paroles que vous venez de prononcer, ce sont les larmes pieuses qui coulent de vos yeux, c'est l'esprit national et héroïque que vous venez de montrer, c'est le sentiment immortel qui vous subjugue en ce moment; s'il se propage, rien au monde ne pourra vous anéantir; au contraire, chaque jour vous fortifiera; et, comme toutes les paroles que nous échangeons ici sont sérieuses, il faut ajouter que vous n'avez pas seulement une patrie à défendre: vous serez obligés de vous la faire, et peut-être au prix de votre sang!

Puissent ces paroles arriver en Moldavie, en Valachie! Elles prouveront à vos parents, à vos amis, à vos compatriotes, que la France n'est pas pour vous, ni pour eux, une terre étrangère, que le sentiment de votre patrie ne fait que se retremper parmi nous et que l'alliance des Français et des Moldo-Valaques est, en soi, une chose consommée dans les esprits!

Ce que vous venez de faire, Messieurs, ce n'est pas seulement un voeu; c'est l'acte d'une nationalité vivante et impérissable dans le coeur de la génération qui est maîtresse de l'avenir.

Les paroles de M. Bratiano avaient été écoutées dans un religieux silence. Malgré la joie sérieuse qui avait amené tous ces nobles jeunes gens, l'accent de leur interprète était encore celui de la douleur et de la prière; et les larmes, qui descendaient lentement sur tous les visages, répondaient seules à cette expression du sentiment commun. A ce spectacle empreint d'une grandeur antique, on aurait pu se croire transporté aux temps d'Oedipe et d'Antigone, à ces temps solennels où les malheureux, se revêtant de la robe des suppliants, venaient demander aide et secours aux puissants

No. 10. 1847. de la terre. Mais non, tout ici était moderne. Les suppliants ne demandaient rien pour eux-mêmes, et ils n'avaient pour manteau de circonstance que l'horreur du linceuil qui menace d'envelopper une nationalité. Quant au puissant qu'ils invoquaient, c'était dans un quartier isolé de Paris et dans une modeste demeure qu'ils étaient allés le chercher, c'était un homme qui n'a pas même la liberté de se faire entendre dans la chaire qui lui appartient, un homme auquel il ne reste pour toute arme qu'une plume. Certes, tout ici était moderne.

M. Bratiano fut donc écouté dans un religieux silence, parce qu'il priait, et tous avec lui. Mais la parole de M. Quinet c'était la promesse, c'était l'espoir; et sa mâle réponse fut souvent interrompue par des frémissements d'approbation, de dévouement, d'enthousiasme. Quand il disait: Comptez sur moi, — on le remerciait par des vivat; quand il s'écriait: Soyez prêts à vous dévouer jusqu'à la mort, — des oui unanimes lui répondaient.

Aussitôt qu'il eût cessé de parler, un autre Rouman, M. Varnave, demanda à ajouter quelques mots. Il exalta l'étroite unité qui règne ici entre tous les jeunes Moldo-Valaques et qui leur promet la force; il s'écria: Jurons tous de mourir pour notre pays! et tous le jurèrent et l'on se sépara.

No. 11. 1847.

„Statutele Asoțiațieĭ literare a Românieĭ."
Broșură in-8⁰, pagine 16 + IV.

Cercarea de doĭ anĭ dovedind că, pentru maĭ grabnica înaintare a operațiilor Asoțiațieĭ, trebue a se modificà oare cum statutele eĭ, acestea se desființează dimpreună cu toate preschimbările ce aŭ primit prin jurnalele încheiate de patronĭ până acum, și în locul lor se primesc cele următoare.

Scopul Asoțiațieĭ.

Art. 1. Subt nemijlocita protecție a Î. S. Domnuluĭ Stăpânitor, se întocmesce în Bucurescĭ o soțietate sub numirea de Asoțiație pentru înaintarea literaturiĭ, al căreia scop va fi rĕspândirea cunoscințelor și maĭ cu osebire a celor elementare, înaintarea literaturiĭ curat ḑise, și încurajarea autorilor și traducĕtorilor cărților, carĭ ar contribuì la aceasta. Iar mijloacele eĭ pentru împlinirea acestuĭ scop vor fi:

Inlesnirea tipăririĭ cărților, vînḑarea lor cu prețul cel maĭ scăḑut și încurajarea autorilor saŭ traducĕtorilor.

Cârmuirea Asoţiaţieĭ.

Art. 2. Cârmuirea operaţiilor Asoţiaţieĭ se va încredinţà unuĭ comitet de cincĭ membri. Acesta va avé câte un comitet împreună lucrător în Moldavia şi peste Carpaţĭ.

Art. 3. Dintre aceştĭ cincĭ membri, unul va fi Cassier şi altul Secretar.

Membriĭ Asoţiaţieĭ şi drepturile lor.

Art. 4. Pot fi membri aĭ Asoţiaţieĭ orĭ-cine va voi, de orĭ-ce naţie, de orĭ-ce treaptă şi de orĭ-ce sex, locuitor în lăuntru saŭ afară din Prinţipatul Românieĭ.

Art. 5. Membriĭ se împart în treĭ categoriĭ: a) în membri activĭ, numiţĭ patronĭ; b) în membri ajutătorĭ, subscriptorĭ; c) în membri corespondenţĭ.

Art. 6. Sînt primiţĭ acum membri activĭ (patronĭ) toţĭ aceia, carĭ aŭ fost primiţĭ de la înfiinţarea Asoţiaţieĭ şi până acum. Pe viitor însă pentru primirea patronilor se aşează următoarele regule:

Vor fi primiţĭ patronĭ numaĭ Româniĭ aceia, carĭ se îndeletnicesc cu literatura română în toată întinderea cuvîntuluĭ, şi vor fi dat doveḑĭ despre aceasta.

Art. 7. Sînt primiţĭ membri ajutătorĭ toţĭ aceia, carĭ vor subscrie ajutor Asoţiaţieĭ, de la anul 1847 înainte.

Art. 8. Sînt primiţĭ acum de membri corespondenţĭ aceia, carĭ s'aŭ ales până acum de patroniĭ Asoţiaţieĭ; iar pe viitor se vor maĭ primì şi alţiĭ după propunerea Comitetuluĭ şi alegerea patronilor, când se vor socotì adică de folositorĭ pentru cunoscinţele lor şi pentru reputaţia lor în literatură şi sciinţe.

Art. 9. Membri activĭ şi corespondenţĭ sînt pe vieaţă; ceĭ ajutătorĭ numaĭ pe vremea ce vor contribuì în ajutorul Soţietăţiĭ.

Art. 10. Membriĭ activĭ saŭ patronĭ şi membriĭ corespondenţĭ vor fi primiţĭ numaĭ de către adunarea patronilor în numĕr cel puţin de $^2/_3$ din total şi cu majoritate absolută.

Art. 11. Patroniĭ şi membriĭ corespondenţĭ aŭ glas deliberativ în toate adunările, iar membriĭ ajutătorĭ aŭ numaĭ glas consultativ.

Art. 12. Patroniĭ aleg pe Comitet şi hotărĕsc mijloacele ce s'ar cuvenì a se întrebuinţà, ca să ajungă la scopul Asoţiaţieĭ.

Art. 13. Atât patroniĭ cât şi membriĭ corespondenţĭ şi ajutătorĭ vor avé dreptul de a face în orĭ-ce vreme orĭ-ce propunere ar socotì folositoare Asoţiaţieĭ.

No. 11.
1847.

Art. 14. Toţĭ membriĭ, carĭ vor contribuì până la o sumă de cincĭ galbenĭ pe an pentru ajutorul Asoţiaţieĭ, vor primì, fără plată, câte un exemplar din toate cărţile, ce se vor tipărì cu fondurile Asoţiaţieĭ.

Despre îndatorirĭ.

a). Indatoririle membrilor în deobşte.

Art. 15. Toţĭ membriĭ, afară din ceĭ corespondenţĭ, se îndatorează la o contribuţie anuală, al căruia minimum va fi de un galben.

Art. 16. Fie-care membru se îndatorează să ajute după putinţă înaintarea Asoţiaţieĭ.

b). Indatoririle Asoţiaţieĭ.

Art. 17. Datoriile Comitetuluĭ sînt:

a). Să strîngă şi să cârmuească fondurile As‚ţiaţieĭ.

b). Să cerceteze prin Comisiĭ orînduite din sînul patronilor tot felul de scrierĭ originale saŭ traduse ce-ĭ vor venì şi să îngrijească pentru tipărirea celor ce se vor aprobà.

c). Să deà în folosul traducĕtoruluĭ preţul a 300 exemplare; iar pentru scrierile originale, dimpreună cu patroniĭ, va hotărî remunerarea cuvenită (se înţelege peste aceea ce s'ar cuvenì după 300 exemplare).

d). La întîmplare când n'ar fi unire între părerile Comisieĭ şi ale Comitetuluĭ despre primirea saŭ neprimirea uneĭ scrierĭ, atuncĭ Comitetul va fi dator să referească la adunarea patronilor, ca aceasta să hotărască împreună.

e). Să hotărască preţurile cu carĭ se va cuvenì a se vinde cărţile ce se vor tipărì cu fondurile Asoţiaţieĭ, luându-se de temeiŭ costul lor şi fără a privì la vre-un beneficiŭ pe seama Asoţiaţieĭ decât la aceste din ramura curat ḑisă literatură.

f). Să înlesnească pe autoriĭ întrebuinţaţĭ cu sumele, de carĭ ar avé lipsă la tipărirea a ce-và scrierĭ folositoare, când nu vor voì să le tipărească cu fondurile Asoţiaţieĭ, însă tot-deauna pe chezăşiĭ sigure şi cu soroace cel mult până la un an după eşirea cărţilor de la tipar. La împrumuturile ce se vor face pe un termen de treĭ lunĭ de la eşirea cărţilor la lumină, nu se va luà nicĭ o dobândă; iar pentru cele pe un termen maĭ lung se va primì un folos de 6%, socotit de la a treia lună înainte până la sfîrşitul anuluĭ, pre-

cum maĭ sus s'a deslușit. Insă la nicĭ o întîmplare sumele acestea nu vor trece peste o a $^{1}/_{5}$ din fondurile anuale ale Asoțiațieĭ.

g). Să cheme pe patronĭ în adunarea extraordinară orĭ și când va fi trebuință a se primì o măsură, prin care s'ar cere întrebuințarea a vre-uneĭ sume din fondurile Asoțiațieĭ, ce ar trece peste treĭ miĭ leĭ.

h). Să deà socoteală patronilor de toate lucrările luĭ la ordinarele și extraordinarele strîngerĭ ale lor.

i). Să fie rĕspundĕtor către patronĭ pentru reaua întrebuințare a fondurilor și stăriĭ ce i se încredințează.

Art. 18. Să aducă la îndeplinire toate hotărîrile adunăriĭ patronilor.

Art. 19. Să lase în disposiția discreționară a Comitetuluĭ o a $^{1}/_{5}$ din fondurile anuale, pentru a venì în ajutorul autorilor întrebuințațĭ și fără a face cunoscut numele primitorilor în socotelile anuale.

Art. 20. Funcția membrilor Comitetuluĭ este fără plată.

c). Indatoririle Cassieruluĭ.

Art. 21. Cassierul este dator să ție condică șnuruită și pecetluită de Comitet, de toțĭ baniĭ ce vin Asoțiatieĭ și de ceĭ ce se vor cheltuì după chibzuirea Comitetuluĭ, pentru carĭ aceștĭ din urmă va luà iscălitură în condică de la ceĭ ce ĭ-ar primì.

Art. 22. Este însărcinat cu păstrarea a verĭ-ce lucru s'ar dăruì Asoțiațieĭ de către cine-và.

Art. 23. Este rĕspundĕtor de sumele și lucrurile ce ĭĭ sînt încredințate.

d). Indatoririle Secretaruluĭ.

Art. 24. Secretarul este îndatorat să ție toată corespondența Comitetuluĭ și să păstreze pecetea și hârtiile.

Despre adunărĭ.

Ale Comitetuluĭ.

Art. 25. Comitetul se adună regulat, cel puțin odată la fie-care 15 ḑile, și chibzuesce asupra intereselor Asoțiațieĭ; se maĭ strînge orĭ și când Secretarul și Cassierul vor cere-o pentru vre-o trebuință grabnică.

Art. 26. La întîmplare, când nu ar fi față toțĭ membriĭ Comitetuluĭ, completul se va socotì de treĭ.

No. 11.
1847.

Art. 27. Chibzuirile Comitetuluĭ, ca să poată fi puse în lucrare, trebue să fie iscălite cel puţin de treĭ membri.

Art. 28. La orĭ-ce chemare a Comitetuluĭ în şedinţă extraordinară, trebue să fie vestiţĭ de Secretar toţĭ membriĭ luĭ.

Ale Asoţiaţieĭ.

Art. 29. Patroniĭ Asoţiaţieĭ se adună în şedinţă ordinară la fie-care început de lună, iar în şedinţă extraordinară, orĭ-când îĭ va vestì Comitetul.

Art. 30. Chemările pentru adunările extraordinare se vor face pe la casele fie-căruia, cu treĭ ḑile înainte de ḑiua hotărîtă.

Art. 31. Adunările, atât ordinare cât şi extraordinare, se socotesc în complet, când vor fi faţă cel puţin cu unul maĭ mult de jumătatea număruluĭ total al patronilor; iar pentru hotărîrile lor se cere majoritatea absolută a celor aflaţĭ de faţă, afară din ceeace s'a legiut prin art. 10.

Art. 32. Intre cele-lalte adunărĭ ordinare, va fi una aniversară, la 12 Martie. La aceasta vor fi chemaţĭ prin gazete cu două săptămânĭ maĭ nainte toţĭ membriĭ Asoţiaţieĭ de orĭ-ce categorie şi în fiinţa lor se va da socoteală de către Comitet de starea Asoţiaţieĭ şi de lucrările de peste an. Tot în această şedinţă se va face şi alegerea nouluĭ Comitet.

Alegerea Comitetuluĭ.

Art. 33. Vor fi aleşĭ membri aĭ Comitetuluĭ dintre patroniĭ, ce vor avé majoritatea absolută a alegĕtorilor de faţă, aceia ce vor fi dobândit maĭ multe glasurĭ.

Art. 34. La alegerea Comitetuluĭ, patroniĭ vor hotărî care din aceĭ cincĭ membri să fie Secretar şi care Cassier.

Art. 35. Comitetul se alege pe un an, şi ceĭ ce încetează pot fi realeşĭ.

Art. 36. In numĕrul de cincĭ membri pentru formarea Comitetuluĭ, alegĕtoriĭ pot alege doĭ cel mult şi afară din numĕrul patronilor.

Art. 37. La orĭ-ce vacanţă întîmplată în cursul luniĭ, se va face, la cea dintâĭ adunare a patronilor, alegerea de un alt membru.

Art. 38. Pentru acela din membriĭ Comitetuluĭ, care nu va veni la patru şedinţe de-arîndul, şi pricina neveniriĭ sale n'ar fi boală saŭ depărtare din Capitală, Comitetul va face cunoscut patronilor, la cea dintâĭ adunare, cuvintele ce ar fi dând pentru nevenire-ĭ,

ca să se chibzuească, și dacă nu va fi mijloc a se îndreptà, să se aleagă altul în locul aceluĭ membru. No. 11. 1847.

Art. 39. Aceste Statute se vor puté modificà după trebuință, cu majoritatea absolută a patronilor, în adunarea întocmită după art. 10.

Aceste Statute cetindu-se în adunările patronilor din 29 și 30 ale luniĭ Aprilie, s'aŭ primit întocmaĭ, precum se vĕd maĭ sus.

I. Văcărescu, C. G. Filipescu, Șt. Golescu, A. Ferikidi, C. Boliac, Ion Ghica, Lauriani, I. A. Filipescu, C. B. Bălcescu, P. Poenaru, F. Aaron, C. N. Brăiloiŭ, I. Voinescu I, I. Voinescu II, E. Predescu, C A. Rosetti, Gr. Alexandrescu, I. Florescu, I. D. Negulicĭ.

Socoteală de lucrările Comitetuluĭ Asoțiațieĭ literare pentru anul 2-lea. Bucureștĭ 1847.—Broșură în 8, pag. 16+IV. No. 12. 1847.

Domnilor!

Tabloul general de venitul și cheltuelile Asoțiațieĭ literare pe doĭ anĭ trecuțĭ, de la 1 Martie 1845 până la 1 Martie 1847, care vi s'a făcut cunoscut în trecutele ḑile prin gazetă, Comitetul nu lipsesce a-l supune și astăḑĭ în cercetarea domnieĭ-voastre. Acest tabloŭ înfățișează, pe lângă venitul de 39.510 leĭ, resultat al subscripțiilor din doĭ anĭ, o cheltueală abià de 2.465, 30 leĭ urmată în tipărirĭ de însciințărĭ, săpatul a două pecețĭ, legatul a uneĭ cărțĭ tipărite, ḑeciueala librerilor pentru cartea cea tipărită și pusă spre vînḑare la dînșiĭ, beneficiul traducĕtoruluĭ „Prietenuluĭ Tinerimiĭ", etc., căcĭ pentru sumele întrebuințate în cumpĕrătoarea a unuĭ teasc de tipar, în tipărirea „Prietenuluĭ Tinerimiĭ", și a uneĭ părțĭ din istoria sfîntă, acestea nu se pot socotì decât iarășĭ un capital, care se adaogă la cel în baniĭ pușĭ la dobândă.

Maĭ nainte de a vorbì de împrejurările, carĭ aŭ silit pe Comitet de a vinde această tipografie adusă, după chibzuirea celor maĭ mulțĭ dintre d-voastre, pe seama soțietățiĭ; maĭ nainte de a vĕ da socoteală, dacă vînḑarea eĭ a adus vre-o pagubă saŭ vre-un folos, suferițĭ, domnilor, să aruncăm o repede ochire asupra celorlalte lucrărĭ ale Comitetuluĭ.

Doĭ anĭ sunt astăḑĭ de la înființarea Asoțiațieĭ, numită „Soțietate pentru înaintarea literaturiĭ", și întrebarea, o simțim bine, ce urmează a ne face fie-care din domnia-voastră este: „Carĭ sînt înaintările ce a făcut literatura noastră în acest curs de vreme saŭ, prin alte cuvinte, unde și carĭ sînt cărțile ce s'aŭ dat la lu-

No. 12. 1847. minâ?", căcĭ, pentru ca să fim dreptĭ, înaintarea într'o literatură nu se poate pretinde într'un soroc așà de mărginit.

Domnilor, abià se înființase Asoțiația și, adevĕrul este, o mărturisim cu cea maĭ vie mulțumire și recunoscință, că ajutoarele pecuniare nu ne-aŭ lipsit. Comitetul ce ațĭ binevoit atuncĭ a alege nu a lipsit prin două însciințărĭ, publicate prin organul gazetelor din Bucurescĭ și Transilvania, a deslușì scopul soțietățiĭ într'un chip care să nu lase nicĭ o îndoeală, a arătà numeroasele trebuințe a uneĭ literaturĭ tinere, saŭ ca să ḑicem maĭ bine, a uneĭ literaturĭ ce abià se nasce; a face o chemare la zelul tutulor scriitorilor românĭ; a arătà calea pe care ar trebuì să pășim, pentru ca să ajungem la scopul de a dobândì un șir, un tot de scrierĭ elementare în toate ramurile sciințelor pentru învĕțătura junimiĭ, și tot-de-odată a propagà gustul de cetit maĭ cu seamă în mulțime. In anul dintâiŭ, domnilor, dintre bărbațiĭ, carĭ se îndeletnicesc cu literatura românească, s'aŭ și grăbit uniĭ a făgăduì, iar alțiĭ a și trimite Comitetuluĭ câte-và manuscripte, carĭ s'aŭ făcut și domniilor-voastre cunoscute în socoteala ce vi s'a dat de lucrările anuluĭ 1845. Pentru a domnieĭ-voastre aducere aminte, subiscăliţiĭ aŭ îndrăzneala de a le pomenì încă odată.

Prin Gazeta Transilvanieĭ, jos însemnațiĭ aŭ fost recomandat scrierile următoare:

In ramura sciințelor fisice și matematice:

Fisica luĭ Baumgarten, a luĭ Déduits.
Chimia luĭ Mitscherlich, a luĭ Liebig.
Geografia luĭ Balbi.

In ramura sciințelor morale și politice:

Filosofia luĭ Krug.
Istoria universală a luĭ Poelitz saŭ Rottek. Dto, a luĭ Doct. Ott.
Istoria sfîntă a luĭ Bonne Chose.
Dreptul natural. Dto. Internațional. } de Poelitz saŭ Rottek.
Istoria dreptuluĭ țivil și penal. }
Economia politică. }
Dto, a luĭ Droz. }
Elementurĭ de dreptul public de Macarel.

In locul acestora s'aŭ adus la Comitet sfîrșite și gata de a se da sub tipar:

Un drept public de Fritot.
Caracterurile luĭ Teofrast.

Despre vinĭ și pedepse de Beccaria.
Despre datoriile omuluĭ de Silvio Pellico.
Prietenul Tinerimiĭ.

No. 12.
1847.

Făgăduite:

Istoria universală a luĭ Rottek.
Istoria universală a luĭ Ott.
Istoria sfîntă a luĭ Bonne Chose.

Pentru Istoria luĭ Rottek, traducĕtorul a întrebat ce rĕsplătire va avé, și Comitetul ĭ-a făcut cunoscut măsura ce s'a primit pentru cărțile traduse, ce se tipăresc cu fondurile Asoțiațieĭ, că va avé adică treĭ sute exemplare tipărite, saŭ prețul lor în banĭ drept benefițiŭ. De atuncĭ însă nicĭ o altă sciință nu s'a maĭ primit de la dumnea-luĭ, de ne trimite saŭ nu făgăduita Istorie.

Pentru dreptul public al luĭ Fritot, caracterurile luĭ Teofrast, vinĭ și pedepse de Beccaria, datoriile omuluĭ de Silvio Pellico, proprietarul lor le-a reclamat și i s'aŭ dat înapoĭ. Acum însă de curînd s'aŭ trimis iarășĭ Comitetuluĭ.

Pentru Istoria sfîntă a luĭ Bonne Chose, s'aŭ tipărit 10 coale, maĭ rĕmâind de a se tipărì o coală saŭ douĕ până la sfîrșitul Testamentuluĭ vechiŭ, și Testamentul noŭ, carele nu va cuprinde asemenea materie maĭ multă decât de la treĭ până la patru coale. Pricinile pentru carĭ s'a întârḑiat săvîrșirea acesteĭ cărțĭ începute încă din anul trecut, domnul Voinescu, traducĕtorul eĭ, s'a făgăduit a le face cunoscute adunăriĭ de astăḑĭ prin graiŭ saŭ în scris, în prefața ce are să adaoge la acea carte; asemenea făgădueală a dat și pentru făgăduita Istorie a luĭ Ott.

Iată, domnilor, cuvintele pentru carĭ în curs de doĭ anĭ, Comitetul n'a avut norocirea de a se puté înfățișà înaintea domnieĭ-voastre cu cărțĭ tipărite altele, decât Prietenul Tinerimiĭ, Meropa luĭ Voltaire tradusă în versurĭ de d-l Alexandrescu și Istoria sfîntă începută, dar încă neisprăvită.

Prietenul Tinerimiĭ s'a tras în 1.500 exemplare și s'a pus spre vînḑare cu prețul de 3 leĭ, adică prețul care a costisit pe Soțietate. De la această scriere ese în adevĕr o pagubă Soțietățiĭ de 390 leĭ, după socoteala ce se poate vedé în tabloul general maĭ sus pomenit, însă Comitetul a fost de părere ca la început să nu privească decât scopul de a se rĕspândì maĭ mult și maĭ în grab o scriere atât de folositoare pentru școalele începĕtoare și pentru copiĭ din clasul al treilea elementar. Eftinătatea eĭ, și recomandația ce ĭ-a făcut d-l Poenaru, directorul școalelor naționale, aŭ făcut

No. 12. 1847. ca această carte să se vîndă atât de curînd, să se întindă atât de mult cererea, în cât se nădăjduesce ca peste câte-và luni să fie trebuință de o a doua ediție. Cât pentru nesimțitoarea pagubă adusă Asoțiației, ea a isvorît încă și din chibzuirea a d-lor patronĭ de a se da gratis câte un exemplar la toțĭ aceia din domniĭ subscriptorĭ, carĭ contribuesc până la cincĭ galbenĭ pe an pentru ajutorul întreprinderiĭ tipăririĭ cărților. Această mică pagubă se poate însă acoperì lesne, atât prin beneficiul ce va aduce vîndarea Istorieĭ luĭ Bonne Chose tradusă de d. Voinescu și hărăzită Asoțiațieĭ, cât și prin darul ce asemenea a făcut d-l Alexandrescu de Meropa.

Majoritatea domnilor patronĭ chibzuind că această Asoțiație nu trebue să rĕmâe mărginită în cercul ce șĭ-a însemnat la întâia eĭ formație, țelul eĭ fiind de a înlesnì progresul literar în toată Românimea, în seanța din 22 Iulie 1845, s'a încheiat jurnal, prin care s'a găsit cu cale, și s'a hotărît să se poftească din literațiĭ Moldovenĭ și Transilvănenĭ câte-và persoane, carĭ să binevoească a primì de a formà și în părțile d-lor câte un Comitet, ca o sucursală aceluĭ de aicĭ, cu însărcinarea de a deschide liste de subscripție, a adunà banĭ și a-ĭ trimite la Comitetul central; asemenea și câte scrierĭ li s'ar adresà, și ar socotì că merită de a fi tipărite, să le trimită tot aicĭ. Această măsură însă, după toate mișcările Comitetuluĭ, nu aŭ putut prinde, și abià de puține ḑile s'aŭ primit două adrese, a domnuluĭ Vasicĭ și a domnuluĭ aga Asachi, carĭ se supun domnieĭ-voastre.

La începutul Asoțiațieĭ, numĕrul patronilor erà numaĭ de 11, și statutele cereaŭ neapĕrat ca alegerea Comitetuluĭ să se facă în ființa cel puțin a opt mădulare. Pe la sfîrșitul anuluĭ, 5 din dumnea-lor mădularele Asoțiațieĭ, și anume d-niĭ Dimitrie Brătianu, Ion Ghica, Costache Alexandru Rosetti, Alexandru Gheorghe Golescu și Nicolae Bălcescu, aflându-se în streinătate, numĕrul celor ce se aflà aicĭ erà maĭ mic decât numĕrul cerut pentru alegerea nouluĭ Comitet. Așà dar, atât pentru acest cuvînt cât și pentru cuvîntul de maĭ sus expus, că această Asoțiație nicĭ puteà, nicĭ trebuià să rĕmâe într'un cerc atât de mărginit, s'a găsit de cuviință să se maĭ mărească atât numĕrul patronilor cât și acela al Comitetuluĭ, ce se alcătuià atuncĭ numaĭ de 3 persoane; și așà în seanța de la 19 Fevruarie 1846, prin jurnal încheiat numaĭ de patroniĭ ce se aflaŭ aicĭ, s'aŭ maĭ ales, pe lângă acele 11, alte 9 persoane cu numire de patronĭ.

D-niĭ Nicolae Bălcescu şi Mihail Kogălniceanu, prin adresa din 24 Iulie 1846, aŭ făcut propunere Comitetuluĭ de a lucrà la un dicţionar biografic, care să cuprindă vieţile celor maĭ însemnaţĭ Românĭ din toate părţile şi din toate veacurile, cerênd pentru a d-lor osteneală suma de 400 galbenĭ, şi făgăduindu-se a da două tomurĭ in-8° într'un termen de un an.

No. 12. 1847.

Comitetul privind acest dicţionar ca o scriere ce ar contribuì mult la rĕspândirea gustuluĭ de cetire, şi maĭ ales a cunoscinţeĭ Istorieĭ naţionale, prin jurnalul sĕŭ de la 21 August 1846, a încuviinţat propunerea d-lor, cu următoarea modificaţie: adică, ca două sute galbenĭ să li se deà la sfîrşitul scrieriĭ, iar ceĭ-lalţĭ două sute să li se plătească d-lor, după ce se vor vinde jumătate din exemplarele ce se vor tipărì.

Domnul Voinescu, prin adresa din 13 Ghenarie 1847, a făcut propunere de a lucrà o Istorie universală în 4 tomurĭ, de la 20—25 coale fie-care, şi a o săvîrşì în soroc de doĭ anĭ; adunarea majorităţiĭ d-lor patronĭ, în seanţa de la 2 Fevruarie, primind propunerea, a şi hotărît un onorar de 180 galbenĭ.

Cuvintele, pentru carĭ s'a fost găsit de cuviinţă a se aduce o tipografie pe seama Asoţiaţieĭ, aŭ fost, precum s'a maĭ făcut cunoscut domniilor-voastre în socoteala dată de lucrările anuluĭ 1845, nemăsuratul preţ ce ni s'a cerut de 15 galbenĭ coala pentru 1.500 exemplare la tipografia d-luĭ Valbaum, iar la cele-lalte de la 12½ până la 14½ galbenĭ. După ce însă d-l Valbaum s'a desfăcut de stabilimentul sĕŭ, noiĭ întreprindĕtorĭ, d-niĭ C. A. Rosetti şi Winterhalder, aŭ arătat dorinţa de a cumpĕrà tipografia ce se aduceà pe seama Soţietăţiĭ, şi se făgăduiaŭ ca, pentru această concesie, să tipărească orĭ-ce scriere li se va da de Asoţiaţie, cu preţul cel maĭ măsurat. Comitetul, fără a se legà desăvîrşit cu d-lor pentru această transacţie, a încheiat maĭ întâiŭ pentru cercare un contract pentru tipărirea Prietenuluĭ Tinerimiĭ, cu preţul de 153 leĭ coala, adică cu un scădĕmînt de ⅔ din ceea-ce a fost cerut d-l Valbaum pentru tipărirea poesiilor d-luĭ Văcărescu. La trecutul Noemvrie, când a sosit tipografia, tot capitalul în banĭ erà de 32.220 leĭ; tipografia costisià 16,115 leĭ 12 parale; cheltuiţĭ până atuncĭ în osebite condeie eraŭ 6.723 leĭ 10 par.; scădêndu-se dar aceste două sume din capitalul de 32.220, nu rămâneà Comitetuluĭ decât un efectiv de 9.228 leĭ, sumă socotită foarte mică, pentru ca să se poată acoperì cheltuelile ce ar fi cerut ţinerea tipografieĭ, care, după o socoteală aproximativă făcută de cunoscĕtorĭ, puteà să se urce până

No. 12. 1847. la suma de 36.000 leĭ pe an. In fiinţa unor asemenea grele împrejurărĭ, Comitetul tot nu s'ar fi sfiit poate de a se aventurà în primejdiile uneĭ concurenţe cu aşezămintele tipografice de aicĭ, orĭcât de bine întemeiate ar fi, dacă, în adunare cu ceĭ maĭ mulţĭ dintre d-niĭ patronĭ, nu s'ar fi convins că scopul de căpetenie al Asoţiaţieĭ, care nu eră altul decât de a dobândì cărţĭ tipărite cu cel maĭ măsurat preţ, s'a împlinit prin folositoarele condiţiĭ ce fac Soţietăţiĭ d-niĭ C. A. Rosetti şi Winterhalder.

Aceste sînt cuvintele, pentru carĭ Asoţiaţia s'a desfăcut de tipografia adusă pe seama sa; iar foloasele ce a dobândit Asoţiaţia de la vîndarea tipografieĭ sînt:

1. Pe lângă preţul de 16.115 leĭ, ce a costisit acea tipografie pe Soţietate, d-niĭ C. A. Rosetti şi Winterhalder daŭ un benefiţiŭ de 1.266 leĭ în loc de dobândă, aceştĭ banĭ fiind a se răfuì prin tipărire de cărţĭ.

2. Că la fie-care coală daŭ un folos de 5 leĭ, adică se îndatorează să tipărească cu un scădĕmînt de 5 leĭ, după cât a plătit Comitetul până aicĭ.

3. Că şi după ce se va stinge datoria d-lor către Asoţiaţie de 17.381 leĭ din cumpĕrătoarea tipografieĭ, se îndatorează a tipărì şi în viitor tot cu acest preţ scădut orĭ-ce scriere li s'ar da de la Comitet.

Aceste sînt, domnilor, lucrările de doĭ anĭ ale Comitetuluĭ, lucrărĭ la carĭ jos însemnaţiĭ şĭ-aŭ făcut o plăcută datorie a cere tot-deauna şi părerea d-lor patronĭ, căcĭ după cum aŭ avut cinste a arătà şi în anul trecut, deşì art. 7 al Statutelor Asoţiaţieĭ a lăsat Comitetuluĭ eĭ o întindere şi o libertate de lucrare foarte mare, jos însemnaţiĭ însă nicĭ o dată n'aŭ voit să se folosească de acea putere discreţionară la care pomenitul articol îĭ autorisà.

O mare şi frumoasă idee a insuflat, domnilor, pe începĕtoriĭ acesteĭ întreprinderĭ, când aŭ pus de gând a formà această Asoţiaţie. Ideia aceasta, ideia dominantă ce se vede în programul dat la formarea Soţietăţiĭ, a fost îmmulţirea cărţilor şi dorinţa de a deschide o carieră acelora ce-şĭ consfinţesc strădaniile (veilles) la cultura literaturiĭ în toată întinderea cuvîntuluĭ. Asoţiaţia însă nu a putut ajunge încă la acest scop; capitalul ce are disponibil este însă atât de mic, în cât în contractele ce aţĭ vĕdut maĭ sus, că a încheiat pentru deosebite scrierĭ, Comitetul a fost silit a păzì o economie (parcimonie) nemăsurată. Pentru alcătuirea a unuĭ dicţionar de Istoria naţională, pentru o scriere pe care toate nea-

No. 12. 1847.

murile o plătesc cât se poate maĭ bine, căcĭ e vorba de istoria pămîntuluĭ ce omul-iubesce maĭ mult, pentru căcĭ într'însul s'a născut, a trăit, a iubit, Comitetul nu a putut făgădui decât modestul preţ ce aŭ cerut înşişĭ autoriĭ. Cu asemenea puţină încurajare, cu asemenea neînsemnate onorare nu ar fi de a se nădăjdui, că se va deschide o carieră scriitorilor noştri, nu ar fi de a aştepta o înaintare în literatura naţională, dacă nu am avé deplina încredere în viitor, în patriotismul Românuluĭ bine cugetător şi în binevoitoarea protecţie a înaltuluĭ guvern.

In socoteala, ce vi s'a dat, domnilor, în anul trecut, s'a pomenit de poesiile d-luĭ Văcărescu. Aceste poesiĭ, întru aşteptarea tipografieĭ celeĭ nouĕ, s'aŭ întârḑiat a se pune în tipar, căcĭ aveam dorinţa de a da o ediţie maĭ bogată, maĭ de lux. Acum se vor pune în tipar în cele dintâĭ ḑile ale viitoareĭ lunĭ.

Iancu Văcărescu, Şt. Golescu, I. Voinescu II, C. G. Filipescu, Gr. Alexandrescu.

No. 12. 1847. Tabloŭ general de venitul și cheltuelile Asoțiațieĭ lite-

După subscripțiĭ

Anul 1845 . . . . 25.883,—
„ 1846 . . . . 19.094,20
44.977,20

Capete	CEĬ PUȘĬ LA DOBÂNDĂ	Dobânda câte 8% Leĭ	p.	Pe lunĭ	1846 Luna	ḑ.
4.000	De la 1 Iulie 1845 până la 1 Martie 1847.	533	13	20	Aprilie	19
4.240	„ „ 5 Octomvrie	480	10	17		
6.080	„ „ 1 Fevruarie 1846	526	37	13		
5.000	„ „ 1 Maiŭ	333	13	10	Iunie	3
6.000	„ „ 1 Iunie	360	—	9		7
2.000	„ „ 1 Septemvrie	80	—	6	.	
3.000	„ „ 1 Noemvrie	80	—	4	Iulie	3
2.000	„ „ 1 Decemvrie.	40	—	3		6
3.000	„ „ 1 Ianuarie 1847	40	—	2	August	13
3.000	„ „ 1 Fevruarie.	20	—	1		
38.220		2.493	33		Septomvrie	4
						30
	38.220,— Capitalul pus la dobândă.				Noemvrie	20
	2.493,33 Dobânda acestuĭ capital.					7
	3.780,— Impliniţĭ în cursul luĭ Fevr.					
	44.493,33 Tot capitalul.				1847	
	24.390,30 Cheltuițĭ după socoteala dimpotrivă.				Fevruarie	10
	20.103,03 Rĕmân bunĭ la 1 Martie 1847, ca să se pue la dobândă.					
	17.381,11 Vîndarea tipografieĭ d-lor C. A. Rosetti și Winterhalder, după chibzuirea d-lor patronilor. Această sumă nu aduce dobândă					
	37.484,14 Tot capitalul Asoțiațieĭ în banĭ la 1 Martie 1847.					

rare pe doï anï, de la 1 Martie 1845 și până la 1 Martie 1847. No. 12. 1847.

Împliniţï

Anul 1845 . . . . 22.373 din subscripţie.
„ 1846 . . . . 16.837 idem
39 210

NB. La 600 galbenï se adaogă câte parale 20. . 300 din subscripţia 1845.
Din vîndarea „Prietenuluï Tinerimiï". . 2.490 după 830 exemplare.
42.000

Capete Leï	p.	CHELTUELÏ	Dobânda acestor, câte 8% Leï	p.	Pe ḑile
221	—	Tipărirea a 200 exemplare a socoteliï date de Comitet pe anul 1845 și pentru 200 bileturi de subscripţie împărţite pe la d-niï subscriptorï.	15	9	300
149	20	Scrisorï ţirculare pentru subscripţia 1846	9	—	270
1.313	—	Intâiul avans pentru tipărirea „Prietenuluï Tinerimiï" și „Istoria Sfîntă", după contract	76	17	262
548	—	Idem	28	10	232
764	—	Idem	38	37	229
650	—	Idem	29	36	207
288	—	Pentru două peceţï	13	9	190
880	—	La sfîrșitul „Prietenuluï Tinerimiï" (din tipar) . . .	34	14	176
900	—	Daţï traducĕtoruluï „Prietenuluï Tinerimiï"	32	14	170
16.115	12	Plătiţï luï Brockaus pentru tipografie, prin d-l Califaru	358	12	100
770	20	Pentru legatul a 1.500 exemplare din „Prietenul Tinerimiï", din care 6 cu lux.	44	10	113
975	—	Daţï d-luï Neagoe din preţul de 300 exemplare ce se cuvin d-luï Logofĕt Ioan Văcărescu din tipărirea poesiilor d-sale, ce le-a dat spre acest sfîrșit Comitetuluï.			
99	—	Ḑecіueala la 330 exemplare vîndute prin librarï .			
38	10	Ceï cheltuiţï în anul 1845, după cum se vĕd în socoteala de la 1845			
23.710	32		680	8	
		NB In lista subscripţieï anuluï 1845 galbenul este trecut câte leï 32, aceasta fiind-că sub-iscălitul, în acel an, neavênd făcută nicï o plată pe seama Asoţiaţieï, nu sciă ce fel urmă a fi primit galbenul			

Șt. Golescu.

No. 12. 1847.

Subscripția Asoțiațieĭ literare pe anul al 2-lea, de la 1 Martie 1846 și până la 1 Martie 1847.

	Galb.	Leĭ	P.
Măriile Lor Prea Inălțatul Nostru Domn Gheorghe Dimitrie Bibescu și Prea Inălțata Doamna Maria Bibescu	60	1.950	—
Măria Sa Prea Inălțatul Domn Mihail Sturdza	100	3.250	—
D-eĭ Domnița Ecaterina Florescu	5	162	20
D-eĭ d-na Zoița Constantin Golescu	5	162	20
„ Cleopatra Ghica, născută Filipescu	5	162	20
„ Ecaterina Vlădoianu, născută Ghica	5	162	20
„ Alexandrina Voinescu	5	162	20
„ Silvia	5	162	20
„ d-la Efrosina Văcărescu	5	162	20
„ Prințesa Trubescoi	4	130	—
„ Casandra Ghica, Moldova	4	130	—
„ Elisaveta Știrbeĭ	3	97	20
„ Domnița Elisa Filipescu	3	97	20
„ Efrosina Rosetti, Moldova	2	65	—
„ Ecaterina Voinescu	2	65	—
„ Elenca Lahovari	2	65	—
„ Elenca Mănescu	2	65	—
„ Alexandrina Burchi	2	65	—
„ Maria Brăiloiŭ	2	65	—
„ Ecaterina Iacovenco	2	65	—
„ Efrosina Estiotis	2	65	—
„ Zoița Stoica	1	32	20
„ Elenca Filipescu, născută Racoviță	1	32	20
„ d-la Elisa Caracaș	1	32	20
D-luĭ d-l Mihail Cantacuzino, Moldova	15	487	20
„ Ștefan Golescu	15	487	20
„ M. Răznoveanu, Moldova	10	325	—
„ N. Ghica, Moldova	10	325	—
„ C. Moruzi, Moldova	10	325	—
„ Alecachi Sturdza, Moldova	10	325	—
„ Vasile Ghica, Moldova	10	325	—
„ Panaioti Balș, Moldova	10	325	—
„ Alexandru Vilara	10	325	—
De transportat	328	10.660	—

No. 12. 1847.

	Galb.	Leĭ	P.
Transport	328	10.660	—
D-luĭ d-l Nicolae Golescu	10	325	—
„ Scarlat Crețulescu	10	325	—
„ Constandin Alex. Vilara	10	325	—
„ Ioan Dimitrie Ghica	10	325	—
„ Costache A. Rosetti	10	325	—
„ Constandin Brătianu	10	325	—
„ Gheorghe Opran	10	325	—
„ Nicolae Băleanu	—	300	—
„ Ioan Bibescu	8	258	—
„ Constandin Belu	6	195	—
„ Alexandru Samurcaș	6	195	—
„ S. Catargi, Moldova	5	162	20
„ Radu Rosetti, Moldova	5	162	20
„ Vasilică Sturdza, Moldova	5	162	20
„ Ștefan Bălăceanu	5	162	20
„ Ioan Bălăceanu	5	62	20
„ Constandin Alex. Crețulescu	5	162	20
„ Constandin Nicolae Filipescu	5	162	20
„ Ioan Emanoil Florescu	5	162	20
„ Nicolae Bibescu	5	162	20
„ Constandin N. Brăiloiŭ	5	162	20
„ Grigorie Racoviță	5	162	20
„ Cazacovicĭ	5	162	20
„ Nicolae Tătăranu	5	162	20
„ Radu Ruset	5	162	20
„ Ienăchiță Văcărescu	5	162	20
„ Gheorghe Enescu	5	162	20
„ Ioan C. Filipescu	—	150	—
„ Scarlat Voinescu	4	130	—
„ Emanuil Băleanu	—	127	20
„ Constandin Herĕscu	—	120	—
„ Emanuil Florescu	—	100	—
„ Constandin G. Suțu	3	97	20
„ Ioan Alexandru Filipescu	3	97	20
„ Grigorie Vlădoianu	3	97	20
„ Grigorie Filipescu	3	97	20
„ Ștefan Vlădoianu	3	97	20
De transportat	517	17.598	—

		Galb.	Leĭ	P.
No. 12.	Transport	517	17.598	—
1847.	D-luĭ d-l Constandin Roată	—	80	—
	„ Plaghino	—	76	—
	„ N. N., Moldova	2	65	—
	„ Lascar Rosetti, Moldova	2	65	—
	„ Dimitrie D. Rosetti, Moldova	2	65	—
	„ Costache Negruț, Moldova	2	65	—
	„ Costache Ghica, Moldova	2	65	—
	„ P. Schelet, Moldova	2	65	—
	„ Catargi, Moldova	2	65	—
	„ Alexandru Niculescu	2	65	—
	„ Radu Constandin Golescu	2	65	—
	„ Ioan Marghiloman	2	65	—
	„ Anastasie Urianu	2	65	—
	„ Tache Golescu	2	65	—
	„ Grigorie Scarlat Grădișteanu	2	65	—
	„ Nicolae Pleșoianu	2	65	—
	„ Nicolae Bățcoveanu	2	65	—
	„ Ștefan Burchi	2	65	—
	„ Nicolae Bălcescu	2	65	—
	„ I. D. Negulicĭ	—	36	—
	„ A. Catargi, Moldova	1	32	20
	„ C. Hurmuzachi, Moldova	1	32	20
	„ N. Catargi, Moldova	1	32	20
	„ F. Scorțiescu, Moldova	1	32	20
	„ I. Ghioca, Moldova	1	32	20
	„ Alexandru Racoviță	1	32	20
	„ Eugenie Predescu	1	32	20
	„ Nicolae Parascheva	1	32	20
	„ D. Hristofi	1	32	20
	„ Ioachim Eclisiarhul Mitropolieĭ	1	32	20
	„ M. N. Duilet	1	32	20
	„ Gheorghe T. Scipion	1	32	20
	„ Gheorghe Dimitrescu	1	32	20
	„ Marin Serghiescu	1	32	20
	„ Ioanĭdis	1	32	20
		566	19.384	20

Diferența ce se vede a totaluluĭ subscripțieĭ după listă, din cel arătat în tabloul general, provine din leĭ 127,20, cu care s'aŭ subscris în urmă d-luĭ Marele Logofĕt Emanoil Băleanu, și

din leĭ 162,20 asemenea subscrişĭ de d-luĭ Maiorul Constandin N. Filipescu tot pe seama anuluĭ trecut. Acest adaos se va trece în socoteala anuluĭ viitor.

No. 12. 1747.

Ştefan Golescu.

Fragment dintr'o scrisóre a luĭ D. Brătianu către I. C. Brătianu.

No. 13. 1847.

(Original. Col. I. I. Brătianu).

Pont-à-Mousson, 15 Octomvrie 1847.

... Imĭ pare bine că s'a deschis polemica asupra naţionalităţiĭ şi a măririĭ Românilor şi c'aŭ aruncat şi pe Bibescu în tabĕra nebunilor!... Dómne înebunesce-ni-l! — Românul, ca să ardice capul, trebue să-ĭ calcĭ pe códă ca căneluĭ. Şi ce sciŭ Fanarioţiĭ? Eĭ carĭ tâlhăresc în pace de atâtea vécurĭ în Prinţipaturĭ, cum să prepue că aŭ putut fi vre-odată altce-và pe acest pămînt decât tâlharĭ, laşĭ şi victime?... Ah! când ar fi un grăunte numaĭ de credinţă în tine, în mine, în cel maĭ mic dintre noĭ, la glasul nostru ar eşi cu miile umbrele tâlharilor românĭ, şi o singură umbră ar fi trăsnetul morţiĭ pentru fiérele ce urlă, ne maĭ putênd muşcà, şi o revelaţie cerésca pentru toţĭ aceia ce desnădăjduesc de împĕrăţia bineluĭ pe acest pămînt! de viitorul Românilor, de voinţa luĭ Dumneḑeŭ!

D. Brătianu.

Cuvîntarea luĭ Dimitrie Brătianu în Societatea studenţilor Românĭ din Paris.

No. 14. 1847.

(Pruncul Român, No. 15. 1848. 17. VII).

Cuvînt improvisat de Dimitrie Brătianu la Societatea studenţilor Românĭ în Paris [1]).

Sînt vre-o 9 lunĭ, când la Adunarea Societăţiĭ studenţilor Românĭ se coborî o lumină cerească în inima luĭ Dimitrie Brătianu, lumină înainte vestitoare a învieriĭ noastre, şi improvisă următorul cuvînt.

Eŭ, din nenorocire nu eram acolo dar Dumneḑeŭ trimise prietenuluĭ meŭ o oră de memorie şi eată că România nu perdù plângerile şi profeţiile luĭ.

Aşĭ fi dorit să dreg greşealele improvisaţieĭ, dar nu am avut puterea de a comite un sacrilegiŭ

Aşà; un sacrilegiŭ, căcĭ eŭ cred, că erà inspirat de Dumneḑeŭ oratorul.

Am auḑit pe uniĭ criticând, şi în acel moment îmĭ părea că sînt în mijlocul păgânismuluĭ; judece acum popolul Român, căcĭ el prin suferinţele sale a dobândit vederea şi înţelegerea celor sfinte, judece el şi spue dacă aceste plângerĭ şi profeţiĭ nu merită să fie înainte-cuvîntarea constituţieĭ noastre; cât despre

---

[1]) Ce este sfînt nu se perde.

No. 14. 1847. **mine, o mărturisesc că, când sînt în momente de slăbiciune, când păcatul este aproape să mĕ orbească, îmĭ aduc aminte că Brătianul îmĭ este prieten, recitesc acest cuvînt, și în acel moment mĕ simț tare și realțat ca creștinul cel adevĕrat, când sărută crucea.**

C. A. Rosetti.

Domniĭ meĭ!

Ca Român așĭ vré și eŭ să vĕ ḍic câte-và cuvinte, căcĭ și eŭ am rugat, am plâns în ajunul sĕrbătoriĭ studenților Românĭ. Nu voiŭ să vorbesc despre Societatea studenților; eŭ nu așĭ puté vorbì de dînsa cu cunoscințele, cu căldura cu care ne-a vorbit cassierul eĭ.., cassierul eĭ? secretarul eĭ, presidentul eĭ, patronul eĭ, bibliotecarul eĭ, sluga eĭ, prietenul eĭ, sufletul eĭ [1]); pe hârtie vĕḍ maĭ multe nume, dar în ființă, în realitate, orĭ încotro mĕ întorc, întâlnesc pe acelașĭ om, și modestia ta să nu sufere; nu, tu nu eștĭ singur, maĭ aĭ un rival, rival vrednic de tine, căcĭ acela e cel dintâiŭ dintre Românĭ; îl cunoascețĭ: Alexandru Constandin Golescu. Să nu uităm nicĭ pe acela care s'a ardicat în cerurĭ din mijlocul nostru; sufletul luĭ Casimir astăḍĭ este cu noĭ, este aicĭ și, în Moldova, el a lăsat doĭ frațĭ carĭ întăresc, execută voințele luĭ din urmă. Așĭ dorì să vĕ ḍic ceea-ce am de ḍis în limba francesă... voĭ nu o suferițĭ; nicĭ eŭ nu o pot ertà, nu, căcĭ, o scițĭ, am jurat, ațĭ jurat toțĭ, că vom vorbì Românilor tot-deauna romănesce. Domniĭ meĭ, vorbesc pentru întâiașĭ dată înaintea uneĭ adunărĭ, eŭ nu sciŭ să vorbesc, dar când te doare... atuncĭ mut să fiĭ, strigĭ, scoțĭ un gemĕt; dară mĕ doare..., căcĭ Româniĭ, fie și ḍi de sĕrbătoare mare ca astăḍĭ, nu se pot adunà maĭ mulțĭ la un loc fără să verse lacrămĭ și să-șĭ aducă aminte unul altuia, că nu le este ertat să închiḍă ochiul, să rĕsufle, până nu vor dobândì pămîntul făgăduit lor; dar, mĕ doare ..... sĕrbătoarea noastră, presența voastră, chipurile voastre triumfânde pe mine mĕ întristă. Mĕ uit la voĭ, vĕ vĕḍ, mĕ vĕḍ în voĭ, și Românul se revoltă în mine. Ah! nu sciŭ, nu sciŭ în minutul acesta, dacă geniul rĕuluĭ saŭ mâna luĭ Dumneḍeŭ apasă sufletul meŭ. Ceea-ce sciŭ e că simț în mine o dorință crudă. Așĭ vré, dar, așĭ vré... așĭ vré să mĕ fac pentru voĭ, pentru inimile voastre, pentru mine însumĭ, un instrument de supliciŭ, așĭ vré să turbur sĕrbătoarea voastră, să vĕ fac să vĕrsațĭ lacrămĭ, să vĕ mușcațĭ buzele, să vĕ sfărîmațĭ mânile, așĭ vré-o și nu o pot face; inimile voastre sînt de peatră, și eŭ nu am virtutea care face minunĭ; și....

[1]) Scarlat Vârnav.

No. 14. 1847.

maĭ bine tac.... un minut, sfîrşind ceea-ce abià am început saŭ maĭ bine ceea-ce nu am putut începe; daţi-mĭ voie să vĕ fac o comunicaţie, o singură comunicaţie, de natură a vĕ umplé sufletele de bucurie.... şi de durere....; veţĭ aflà că România nu maĭ poate perì, dar veţĭ aflà tot-de-odată că noĭ sîntem nevrednicĭ de dînsa, ticăloşĭ; dară, ticăloşĭ, ticălos eŭ cel dintâiŭ, ticăloşĭ când venim aicĭ cu asemenea simţiminte, ticăloşĭ când intrăm cu simţiminte nevrednice de o inimă de om în locaşul acesta, ce l-am numit Templu al nostru. Sînt câte-và ḑile, când, după propunerea domnuluĭ Ioan Brătianu, ne îndurarăm, în sfîrşit, să dăm a douĕ-ḑecea parte din veniturile noastre pentru crescerea şi învĕţătura Românilor; eŭ şi maĭ mulţĭ dintr'aĭ noştri ĭ-am vĕḑut, ĭ-am auḑit, eram mândri, ne socotiam nisce eroĭ; credeam că fapta noastră e fără de pildă în istoria neamurilor; credeam, mulţĭ ḑiceam, că ne facem ilusie, că nu vom realisà jurămintele noastre; credeam, dară, credeam că jertfa noastră nu are nume, că e mult maĭ pre sus de scopul ce ne propuneam...., şi care este acel scop? îl cunoasceţĭ: scăparea vieţiĭ patrieĭ noastre. A! rĕspundeţi-mĭ, rĕspundeţi-mĭ, vĕ rog, rĕspunḑă-mĭ cel maĭ nesimţitor dintre voĭ, de ar întâlnì ochiĭ luĭ pe uliţă un prieten, un strĕin zăcĕnd, murind, şi de ar sci că cămaşa luĭ l-ar puté scăpà, ar balansà un minut de a o da? rĕspunḑă-mĭ, rĕspunḑă-mĭ cel maĭ din urmă dintre voĭ, de ar vedé o fecioară, necunoscută luĭ, pălmuită, batjocorită de o mână barbară, ar balansà un minut de a-şĭ primejduì vieaţa pentru a eĭ apĕrare? ar avé laşitatea să nu-şĭ simţă braţul luĭ destul de tare ca să învingă acea mână barbară? nu... şi apoĭ ḑicem că avem o patrie, minciună; ḑicem că ne iubim patria, minciună şi maĭ mare. A! nu protestaţĭ? scaunele nu se sfarămă sub voĭ? eŭ strig împotriva voastră, vĕ arunc defăimărĭ, şi voĭ nu protestaţĭ? Dumneḑeule, fiĭ lăudat! Pentru întâiaşĭ dată înţelegem, ascultăm, mărturisim adevĕrul cu sinceritate, pentru întâiaşĭ dată adevĕrul păşesce pragurile inimilor noastre, căcĭ pentru întâiaşĭ dată el ne-a putut surprinde desarmaţĭ împotriva luĭ; dar, toată vieaţa noastră n'a fost decât o minciună, o minciună din toate ḑilele; toată vieaţa noastră n'a fost decât o idolatrie, o lungă idolatrie, idolatrie scârboasă; strigam patrie, înălţam mânile către cer, şi în inimile noastre nu adoram decât pe noĭ înşine. Intr'adevĕr, într'adevĕr vĕ ḑic vouĕ, de aşĭ fi trăit într'o vreme maĭ reculată, de aşĭ fi trăit acum treĭ ḑecĭ, patru ḑecĭ, o sută de anĭ... atuncĭ, atuncĭ, când România nu erà decât o pustie grozavă, dară, grozavă, căcĭ vĕ aduceţĭ aminte...? Şi dacă

No. 14. 1847.

acele suvenire le-am înecat în beţiile noastre, se vor găsì oameni ce ni le vor aduce aminte în veci spre a noastră pedeapsă; de aşi fi trăit atunci în mijlocul acelei pustii, pustii grozave, căci, întrebaţi suvenirele voastre, câţi-và ani maĭ înainte, ce vie erà România! Cum rěsunaŭ văile eĭ de sgomotul armelor române şi de glasul trîmbiţei române; gloria Românieĭ umpluse lumea; vě aduceţĭ aminte? ecoul glasuluĭ buciumuluĭ român rěspundeà de la un pol la altul, şi pretutindenea rěspundeà groaza în inimile necredincioşilor şi nădejdea în inimile creştinilor; radele Românieĭ luminaŭ şi renălţaŭ lumea, omenirea întreagă respirà prin atmosfera Românieĭ. Pustie grozavă, căcĭ vě aduceţĭ aminte? România fu asilul neamuluĭ omenesc; câţĭ-và anĭ maĭ înainte Roma, Roma pe care globul nu o putuse cuprinde, Roma, şi cu dînsa toată omenirea, găsì un refugiŭ pe pămîntul român; dară, grozavă, căcĭ vě aduceţĭ aminte? Acel pămînt fu teatrul dueluluĭ celuĭ maĭ grozav, maĭ dramatic, maĭ mare, maĭ sfînt, ce veţĭ vedé înscris în analele vieţiĭ omeniriĭ; câţĭ-và anĭ maĭ înainte, în numele omeniriĭ, în numele dumnedeiriĭ, pe pâmînt român, Româniĭ ţinură duelul între trecut şi între viitor, între întuneric şi între lumină, între barbarie şi între civilisaţie, între păgânism şi între creştinism, între chaos şi între Dumnedeŭ, şi Româniĭ biruiră, căcĭ scăpară omenirea şi pe Dumnedeul omeniriĭ. O di Româniĭ, de-or maĭ fi Românĭ, vor cere Occidentuluĭ o socoteală severă, severă, nu de ceea-ce aŭ făcut pentru eĭ, dar de ceea-ce aŭ făcut pentru el, pentru el însuşĭ. O di Româniĭ vor întrebà occidentul, cum a adorat în societăţile, în instuţiile luĭ, pe acela care, botezat pe crucea Iudeeĭ, fu uns de Domnul lumiĭ, pe pămîntul român, cu sânge de Român; îl vor întrebà ce a făcut legea sfîntă, legea frăţieĭ, legea amoruluĭ, pentru a căruia scăpare, pentru a căruia domnire Româniĭ toţĭ s'aŭ înecat într'al lor sânge. Dară, România o di va cere Occidentuluĭ o socoteală severă de ceea-ce a făcut, pentru el, pentru el însuşĭ, iar nu de a luĭ ingratitudine către dînsa, căcĭ ea nu are trebuinţă de a luĭ milă, de a luĭ recunoscinţă; ea îşĭ poartă virtutea eĭ, pe Dumnedeul eĭ, în ea însăşĭ. O inimă cu credinţă, o scântee română ese dintr'însa, şi veţĭ vedé într'o clipă de ochĭ milioane de făcliĭ aprindêndu-se pe pămînt român, veţĭ vedé tot pămîntul român nefăcênd decât un singur foc, o singură flacără, ce va purifià atmosfera lumiĭ întregĭ; veţĭ vedé că oceanul isbăviriĭ neamuluĭ omenesc, că arşa ce plimbă omenirea întreagă în mijlocul cataclismuluĭ moral, pe care învěţaţiĭ numiră veacul de mijloc, că lava sfîntă ce duse omenirea la ţěrmurĭ necunoscute eĭ,

și pe care învĕțații iarăși numiră lumea modernă, că tot acea Românie va fi o ḑi farul ce va lumină pasurile viitorimiĭ; vețĭ vedé că mișcările cutăruia saŭ cutăruia popul, că manifestațiile omeniriĭ carĭ fac gloria națiilor și bucuria inimilor generoase, că toate acele manifestațiĭ nu sînt în sistema lumiĭ morale decât satelițiĭ aceleiașĭ planete; și până nu vor descoperì acea planetă, astronomiĭ lumiĭ morale nu vor găsì un resultat la calculele lor, nu vor resolvà o singură problemă; și căutările lor, căutările politicilor, căutările filosofilor vor fi zadarnice, dară, zadarnice, căcĭ este scris în cartea destinuluĭ, că un ochiŭ de Român va vedé întâiŭ planeta ce se numesce România. A! mare e virtutea eĭ! Frumoasă e România noastră! Și ce vĕḑurăm? Tremurânda-mĭ mână ardică abià un colț al vĕluluĭ ce ne învĕlue ale eĭ frumusețĭ. Dar, într'adevĕr vĕ ḑic, de am fi trăit acuma o sută de anĭ, în mijlocul aceleĭ pustiĭ, pustiĭ grozave, căcĭ vĕ aducețĭ aminte? atuncĭ, atuncĭ, pe pămîntul român nu se maĭ auḑiaŭ decât glasurĭ lugubre, cloncănitul pasĕrilor de pradă ce năvălesc în urma armiilor pe câmpurile de bătae; mirosul sângeluĭ martirilor Românieĭ trăsese despre Orient asupra Românieĭ stolurĭ de pasĕrĭ carnivore, căcĭ vĕ aducețĭ aminte? se vĕrsase atâta sânge pe pămîntul român, atâta sânge cursese în România în cât pămîntul întreg nu-l puteà înghițì și soarele nu maĭ aveà putere ca să-l absoarbă! și trebuì să curgă mult sânge de Român, mult, mult, ca să se spele păcatul omeniriĭ întregĭ și să rĕscumpere neamul omenesc din mânile rĕuluĭ; dar, să rĕscumpere neamul omenesc din mânile rĕuluĭ, căcĭ vĕ aducețĭ aminte?... Românul de atuncĭ, care murì cel din urmă, nu închise ochiĭ până nu vĕḑù creștinismul triumfător; dându-șĭ sufletul, el vĕḑù crucea plutind sub suflarea luĭ în oceanul isbăviriĭ, în sângele Românieĭ. Dar, într'adevĕr vĕ ḑic vouĕ, în mijlocul aceleĭ pustiĭ grozave, grozave, căcĭ, vĕ aducețĭ aminte? atuncĭ, tăcerea morțiĭ covîrșise toată România; atuncĭ ecoul numeluĭ Românieĭ nu maĭ rĕsună nicăirea; atuncĭ soarele Românieĭ nu maĭ aveà radă; atuncĭ atmosfera Românieĭ nu maĭ aveà aer; atuncĭ ḑiua nu maĭ urmà nopțiĭ, întunerecul se adăugà întunereculuĭ, și steaua nopțiĭ nu maĭ lucià în cerurĭ ca să reflete pe pămîntul român umbra luĭ Traian, umbra luĭ Ștefan, umbra luĭ Michaĭ, umbra luĭ Uniad, și să bage groaza morțiĭ într'acele pasĕrĭ de sânge, spurcăciunĭ ce profanaseră catedrele școalelor noastre, altarele bisericilor noastre, mormintele sfinților noștri, și ca să bage groaza morțiĭ într'acele fieare spurcate, șerpĭ, ce când mușcaŭ lăsaŭ veninul,

No. 14. 1847. venin ce curge încă în vinele noastre. A! în credinţă vorbesc vouĕ, într'adevĕr, într'adevĕr vĕ ḑic, de aşĭ fi trăit atuncĭ, mĕ cutremur, când mĕ gândesc, atuncĭ, în mijlocul aceleĭ pustiĭ grozave, aşĭ fi simţit în mine maĭ multă vieaţă decât în mijlocul vostru. Atuncĭ aşĭ fi ḑis Românieĭ, fiiĭ tĕĭ dorm, dar când s'or deşteptà...! atuncĭ aşĭ fi ḑis: pentru Românĭ nascerea lor este un mister mare, dar când or cunoasce-o...! Dar acum, acum, acum cunoascem nascerea noastră, acum scim că sîntem Românĭ, acum scim că România e maica noastră, acum scim că maica noastră este sfîntă, că numele eĭ e isbăvirea; acum cunoascem păsurile şi suferinţele eĭ. Acum strigăm că Dumneḑeirea a adunat şi a împlântat în noĭ simţimintele cele maĭ sacre, cu care a împodobit inimile oamenilor, strigăm că purtăm în noĭ simţimîntul de fiŭ şi de tată, căcĭ ne ḑicem moştenitorĭ, fiĭ aĭ luĭ Michaĭ şi aĭ luĭ Ştefan şi totde-odată fondatoriĭ renasceriĭ Românieĭ, părinţiĭ Românieĭ; dar, acum cunoascem pe maica noastră, cunoascem pe România; îl vedeţĭ, îl vedem acel loc de supliciŭ, atingem cu ochiĭ noştri acel pat de durere, în care zac părinţiĭ şi fiiĭ noştri. Un minut, un minut, o sciţĭ, un minut încă, şi acel pat de durere se va face patul nasceriĭ celeĭ maĭ fericite, pe care lumea întreagă aşteaptă ca s'o salute; un minut, un minut, o sciţĭ, şi acel pat de durere se va preface într'un mormînt etern, a căruia inscripţie va fi maledicţia, dar, maledicţia omeniriĭ întregĭ scrisă cu sângele sufletelor noastre de mâna luĭ Dumneḑeŭ. Acum cunoascem pe maica noastră, acum nascerea noastră nu maĭ este mister, acum îl vedeţĭ, îl vedem acel pat de durere; vedem p'a noastră maică şi pe a noastră fiică desbătêndu-se în ghiarele morţiĭ, le vedem lovite, batjocorite, ne maĭ avênd glas ca să strige, dar al cărora suspin cutremură pămîntul, şi noĭ cu pietatea fiuluĭ şi cu dragostea maiceĭ în inimile noastre rezemăm coturile noastre pe căpătâiul, pe care expiră în ruşine maica noastră şi fiica noastră, şi sîntem încă a ne întrebà, a tocmì cu consciinţa şi cu inimile noastre, şi sîntem încă a ne întrebà de ne putem îndurà, de putem da, ca să scăpăm vieaţa şi cinstea maiceĭ noastre, de putem da, ca să scăpăm vieaţa şi cinstea fiiceĭ noastre, de-ĭ putem da, ce? Sângele nostru? Sufletele noastre? Amorul nostru propriŭ? Nu, nu, de putem da ca să scăpăm pe a noastră maică şi pe a noastră fiică rĕmăşiţele orgiilor noastre, firimiturile de pâne şi oasele ce se aruncă la cânĭ. A, maledicţie! pămînte, deşchide-te, deşchide-te şi înghite-ne laşitatea! Cerule, lovesce, fulgeră, trăsnesce, sfarămă desarmă acest braţ paricid. Şi

într'acest moment solenel, fatal, când copilul, nu-l audiţĭ? când copilul ţipă, când copilul ţipă, se svîrcolesce, când copilul ţipă, se opintesce în pântecele Românieĭ, ca să nu nască, numaĭ ca să vadă ruşinea înjunghieriĭ maiceĭ luĭ; noĭ, noĭ în floarea junieĭ noastre, în mijlocul Parisuluĭ, la picioarele oteluluĭ, sîntem încă a ne întrebà, de ne putem îndurà a da maiceĭ noastre, care expiră în ruşine în braţele noastre, de putem da, ca să o scăpăm, a douĕ-decea parte a veniturilor noastre, a douĕ-decea parte a sângeluĭ Românieĭ, a sângeluĭ ce sugem făr'de îndurare din vinele maiceĭ noastre. A, Dumnedeule! Vaĭ! Vaĭ nouĕ! Vaĭ ţie, biată Românie, ce te tîrĕscĭ îmmuiată în sânge şi batjocorită la picioarele noastre, şi maĭ nedăjduescĭ scăpare în noĭ! A! crudilor! Nenorociţilor! N'o vedeţĭ, n'o vedeţĭ, nenorociţilor! Eat-o, eat-o, este ea, a voastră maică, maica voastră, a părinţilor şi a copiilor voştri. N'o vedeţĭ, n'o audiţĭ, n'o simţiţĭ, n'o simţiţĭ, nenorociţilor, n'o simţiţĭ agăţată de gâturile voastre, bătêndu-se de pepturile voastre, sărutându-vĕ cu lacrămĭ de foc şi strigându-vĕ cu suflarea murinduluĭ: Milă! Milă! Dragiĭ meĭ, nu mĕ lăsaţĭ!

Mĕ ertaţĭ; v'am vestit o comunicaţie şi nu am făcut-o. V'am dis că România nu maĭ poate perì; dar, Românie, mângâe-te, aĭ curaj; tu nu maĭ poţĭ perì, căcĭ maĭ sînt inimĭ cu credinţă, carĭ roagă în ascuns şi sângeră în tăcere pentru tine; tu, tu nu maĭ poţĭ perì, căcĭ o jertfă mare s'a împlinit în numele tĕŭ; o Romàncă bolnavă plecă din patria eĭ, ca să-şĭ refacă sănătatea cu ajutorul uneĭ clime maĭ calde şi a unor suvenire plăcute inimiĭ eĭ. In Italia, Romànca audì, saŭ maĭ bine vĕdù, în visele eĭ, că în Paris începe să se vorbească o limbă nouă, limbă învĕluită în mistere, plină de parabole şi de simbolurĭ; că în Paris începe să se facă unele semne asemenea celora ce sfintele Scripturĭ ne arată ca vestitoare peiriĭ saŭ a renasceriĭ neamuluĭ omenesc; că inimile cu credinţă încep a întrevedé printre acele mistere profeţia veniriĭ unuĭ Mesie al Românilor. Bolnava îndată îşĭ adună rĕmăşiţele puterilor eĭ; şi ca printr'un miracol îşĭ tîrì fiinţa-ĭ murindă până în Paris. Aicĭ, ea se aşeză în Cartierul Latin, la doĭ paşĭ de acest lăcaş, care pentru dînsa erà un adevĕrat templu. Diua şi noaptea, lăsată uitată de toţĭ, bolnava luptà cu moartea, nu ca să trăească, ci ca să-şĭ prelungească agonia morţiĭ, şi să fure în toate dilele un ce din puţinul ce ar fi putut da durerilor eĭ ca să le împace. Cu cât cresceaŭ durerile eĭ, cu atât curajul eĭ cresceà, cu atât ea le furà maĭ mult. Negreşit, Romànca îşĭ dedese sufletul copiluluĭ inimiĭ eĭ, prunculuĭ român ce zămislise

No. 14. 1847. și cresceà în inima eĭ; dar ea scià că într'o societate egoistă, brutală, ca a noastră, copiluluĭ, ca să trăească, îĭ trebuià și o zestre materială, și ea nu puteà muri până a nu-l înarmà și cu acea zestre. Pentru dînsa bolnava nu aveà decât o singură dorință, să-șĭ maĭ vadă odată patria, și să moară pe brațul maiceĭ eĭ; însă nu plecă din Paris, până nu încredință, întrebați-l, cassieruluĭ vostru zestrea prunculuĭ român: prețul subscripțieĭ eĭ la Societatea studenților pe un an înainte și un capital de o sută galbenĭ, toate acestea din economiile de câte-và lunĭ ale uneĭ bolnave, neavênd decât douĕ sute de francĭ pe lună și învĕțată a trăì în luxul celor dintâĭ familiĭ ale țĕrilor noastre. O să strigațĭ la miracol; miracol! dar, miracol pentru noĭ. Ce scim noĭ? ce cunoascem noĭ? Putem noĭ cunoasce resursele inimiĭ eroineĭ Românce? Sciŭ eŭ! poate că Romănca, ca să facă zestrea prunculuĭ român, poate că șĭ-a dat, poate că șĭ-a vîndut inelul amoruluĭ eĭ, poate că șĭ-a vîndut portretul maiceĭ eĭ, poate că șĭ-a vîndut icoana Dumnedeuluĭ eĭ, poate că șĭ-a vîndut, poate că șĭ-a dat banul îmmormîntăriĭ eĭ... Dar destul, destul, destul... eŭ nu am cunoscut-o, sînt dintre voĭ carĭ ațĭ cunoscut-o, și mĭ-e milă de voĭ; aceste suvenire vĕ sfîșie inimile. A! de nu vĕ simțițĭ destoinicĭ de asemenea jertfe, de nu vĕ putețĭ ardicà îndestul ca să prețuițĭ, să admirațĭ o faptă așà frumoasă, de nu avețĭ o lacrămă ca să vĕrsațĭ pe martira Româncă, cel puțin vĕ conjur, vĕ conjur, pe ce avețĭ maĭ scump (Dumnedeule, scoboară darul tĕŭ asupra capetelor noastre!), vĕ conjur pe tinerețele voastre, pe nădejdile voastre, pe Dumnedeul vostru, pe patria voastră; pe voĭ, Româncelor, voĭ carĭ scițĭ iubì, carĭ avețĭ credință, carĭ avețĭ copiĭ, vĕ conjur pe credința voastră, pe amorul vostru, pe copiiĭ voștri; vĕ conjur, frațiĭ meĭ, vĕ conjur pe tot ce e sfînt în voĭ, de maĭ avețĭ ce-và sfînt, intrațĭ, intrațĭ, năvălițĭ, coborîți-vĕ în inimile voastre, scormonițĭ adâncurile inimilor voastre, și găsițĭ, pentru numele luĭ Dumnedeŭ, cel puțin instinctul, instinctul câneluĭ, recunoscința.

Maĭ acordați-mĭ, vĕ rog, câte-và minute. Voiŭ să vĕ întreb, dacă noĭ nu putem avé decât suvenire, aspirațiĭ; o sciŭ, sînt oamenĭ carĭ dic că presentul (și cuvîntul present să nu vĕ sperie; mĕ voiŭ sci ținé la o înălțime, unde personalitățile și cortegiul ticăloșiilor, carĭ le însoțesc, nu mĕ vor ajunge). Dară, sînt oamenĭ carĭ dic, că presentul este o ilusie, că să căutăm numaĭ viitorul, că să nu ne ocupăm de present, că omenirea nu are decât trecut și viitor, că presentul nu există. Sofism! la care rĕspund, că făr' de present nu este și nu poate fi nicĭ trecut nicĭ viitor.

Ce! nu avem să ne ocupăm de present, presentul nu există, astădĭ când omenirea întreagă intră într'o frămîntare necunoscută vremilor trecute! Ce! suvenire sînt glasul Italieĭ, glasul Elveţieĭ? Ecoul Apeninilor, ecoul Alpilor n'a ajuns până la urechile voastre; nu le audiţĭ, nu rĕsună în inimile voastre! Ce! mişcările Stirieĭ, mişcările Sicilieĭ, mişcările Boemieĭ sînt suvenire! Ce! presentul nu există, n'avem să ne ocupăm de present, astădĭ, când şi în Croaţia damele îşĭ rup salbele, îşĭ smulg podoabele capetelor lor şi le aruncă deputaţilor, carĭ reclamă limba naţională, limba croată! Nu avem să ne ocupăm de present, astădĭ, când la porţile noastre, aristocraţia maghiară jură să împarţă cu popolul drepturile şi privilegiurile eĭ, când, în camera de la Presburg, Unguriĭ flueră decretele împĕratuluĭ Austrieĭ, când deputaţiĭ ungurĭ declară pămîntul lor sfînt, proclamă că omul care atinge pămîntul ungur saŭ o navă ungară este liber! nu există presentul, astădĭ, când Germania ea însăşĭ se scoboară din nebuloasele eĭ regioane pe piaţa publică, se pipăe, strigă: exist, trebue să mĕ mişc; astădĭ, când în temniţele Berlinuluĭ Miroslavskĭ rĕspunde la sentinţa de moarte: nu, nu voiŭ milă — lovițĭ, grăbiţi-vĕ, căcĭ maĭ am douĕ-decĭ de milioane de fraţĭ gata să perpetue martiriul meŭ; mor, însă cel din urmă ceas al liberăriĭ a sunat. Ce! n'avem să ne ocupăm de present astădĭ, când vedem mânile popoluluĭ celuĭ maĭ corupt, celuĭ maĭ degradat, când vedem mânile lazaronilor napolitanĭ ardicând din ţĕrînă steagul libertăţiĭ, înfingêndu-l biruitor pe monumentele lor; când vedem în Sicilia, un orăşel de şease-spre-dece miĭ de oamenĭ, învingênd sub lumina foculuĭ citadeleĭ ce fulgerà şi trăsnià asupră-ĭ toate armiile rigiĭ Neapoluluĭ. Dar, în Palermo, unde mirosul prafuluĭ de puşcă întinerià pe bătrânĭ, înarmà pe copiĭ, îmbărbăţià femeile, unde din norul fieşte-căreia bombe sărià un batalion de eroĭ. Să nu ne ocupăm de present, astădĭ, când vedem sceptrul de fer al tiranuluĭ Neapoluluĭ topindu-se la căldura uneĭ îmbrăţişărĭ — aţĭ audit-o — în uliţa Toleduluĭ un ofiţer lovesce un om al popoluluĭ, omul popoluluĭ îĭ strigă: De ce mĕ lovescĭ? nu sîntem fraţĭ? ofiţerul sare de pe cal, se aruncă în braţele luĭ, frăţesc se îmbrăţişează, electrismul frăţieĭ se comunică din om în om, şi într'o secundă îmbrăţişarea se reproduce între fieş-care om al popoluluĭ, şi despotul Europeĭ cel maĭ crud, cel maĭ mândru, la maiestatea spectacoluluĭ cade la pămînt, cere ertare şi strigă popoluluĭ: fie voia ta, tu singur eştĭ suveranul. Să nu ne ocupăm de present, astădĭ, când vedem pe Italienĭ în Turin, în Gena, în Fiorenţa, în

No. 14. 1847. Pisa, în Livorno, în Ferara, în Bolonia, în Roma, pretutindenĭ organisând gardiĭ naționale și proclamând libertatea și unitatea Italieĭ; când vedem pe Duca Toscaneĭ lucrând ḑiua și noaptea la facerea uneĭ Constituțiĭ, ca să întîmpine cererea poporuluĭ; când vedem pe cel maĭ puternic rigă al Italieĭ supuindu-se uneĭ simple adrese a municipalitățiĭ Turinuluĭ și decretând representația națională; când vedem pe Papa el însușĭ declarându-se revoluționar și proclamând pentru întâiașĭ dată sfînt pe pămînt ceea-ce în cerurĭ a fost tot-deauna sfînt; când vedem în Elveția o mână de oamenĭ defiind Europa întreagă și cele dintâĭ Puterĭ ale Europeĭ strigă, ieaŭ armele, întind pușcile asupră-le, și în camera de la Bern doué-spre-ḑece glasurĭ libere le desarmă, le rușinează pe toate. Ce! presentul nu există, n'avem să ne ocupăm de present astăḑĭ, astăḑĭ când omenirea începe să trăească de o vieață reelă, astăḑĭ când omenirea întreagă realisează pentru întâiașĭ dată visele, presentimentele geniilor tuturor veacurilor, astăḑĭ când vedem toate sistemele, toate doctrinele, toate dogmele, toate religiile confundându-se, absorbindu-se într'unul Dumneḑeŭ; astăḑĭ când vedem pe Moise, pe Christ, pe Moamet, pe magistrațiĭ revoluțieĭ franțese, dându-șĭ mânile și șeḑênd alăturĭ la acelașĭ banchet, la banchetul omeniriĭ, la banchetul Dumneḑeiriĭ; când vedem pe fiiĭ luĭ Israil cântând gloria pontifuluĭ catolicilor, pontifuluĭ creștinilor, şi pe pontiful creştinilor trimițênd darurĭ șefuluĭ Islamuluĭ; astăḑĭ când din toate părțile lumiĭ oameniĭ aleargă, se caută, se comunică, frățesc în numele libertățiĭ; când vedem pe Nemțĭ, pe Franțesĭ, pe Englesĭ, pe Americanĭ, dându-șĭ mânile pe d'asupra zidurilor Chineĭ; când vedem fabrica, cuibul robieĭ, transformându-se într'un leagăn de libertate, când vedem pe beiul de la Tunis decretând libertatea robilor și proclamând în pămînt de libertate pămîntul regențeĭ Tunisuluĭ. Ce! să nu ne ocupăm de present, presentul nu există astăḑĭ, când națiile cele maĭ efemere, cele maĭ problematice, națiile carĭ n'aŭ avut încă rolă pe scena lumiĭ, saŭ pe carĭ le credeam îngropate de veacurĭ, es din toate colțurile la lumina soareluĭ și declară în gura mare naționalitățile lor, drepturile lor neprescrise, neprescriptibile, eterne; astăḑĭ, când tot ce are vieață roagă, strigă, luptă, asudă, sângeră ca acela care vede fața luĭ Dumneḑeŭ; dar, Dumneḑeŭ astăḑĭ atinge pămîntul, și ardică la dînsul tot ce crede, tot ce mişcă, tot ce are vieață. Ce? Când tot crede, tot mişcă, tot are vieață, numaĭ noĭ, numaĭ noĭ să nu credem, să nu mişcăm, să nu avem vieață! numaĭ Româniĭ să nu creadă, să nu misce, să nu aibă

vieață!... Românii..., căcĭ noĭ, cine suntem noĭ? ce scim noĭ? întrebat-am vr'o dată pe România? intrat-am vr'o dată în comunicație cu ea? ascultat-am vr'o dată glasul eĭ? nu; și ceĭ maĭ bunĭ dintre noĭ, și prieteniĭ noștri comunĭ, și eĭ sunt străinĭ Românieĭ. Iubițĭ, admirațĭ, și eŭ iubesc, admir, ador, dar, ador, ador focul luĭ Cârlova, ador originalitatea luĭ Alecsandri, ador frumusețile luĭ Negruți, ador finețea și naivitatea Alexandresculuĭ, ador spiritul și amorul luĭ Rosetti, ador ardieța și bogăția limbiĭ luĭ Aristia, ador strofele eroice ale Bolintineanuluĭ, ador frumoasa și docta varietate a scrierilor luĭ Eliad, dar, le ador, ador scrierile poeților noștri, și de ar rĕspunde memoria mea plăceriĭ cu care le cetesc, ar trebuì să le sciŭ pe toate pe din afară; dar, glasurile lor și mie îmĭ sunt drage, și eŭ le invoc adesea. In minutele mele cele negre, ele vin, mĕ înconjoară, mĕ mângâe, mĕ îmbată, mĕ adorm; e glasul luĭ Rosetti, glasul luĭ Negruți, sînt glasurĭ prietene, dar nu, nu, nu e glasul Românieĭ, căcĭ nu-mĭ dă vieață. Poetul cântă, căcĭ datina luĭ e să cânte. De ce bate pendula aceea? pendula bate, căcĭ ea e făcută ca să bată. Așà și coarda lireĭ poetuluĭ, când suflă vîntul, când cade un suspin pe dînsa, ea sbârnâe, căcĭ trebue să sbârnâe, dar România n'a suflat încă pe coardele lirelor poeților noștri, căcĭ nicĭ unul dintr'înșiĭ n'a strîns încă pe România în brațele luĭ. Odată numaĭ, o singură dată am audit și eŭ un sunet, un sunet de acelea, carĭ deșteaptă, fecondă, înalță inima unuĭ popol. Erà glasul Românieĭ, dar, nu mĕ înșel, sunetul acela erà un suspin adânc scăpat din peptul Românieĭ, și nimenĭ nu l-am înțeles; poetul, care ni l-a dat, nu l-a înțeles; poetul, care ni l-a dat, nu l-a înțeles și nu l-a putut înțelege, căcĭ când Dumnedeŭ vorbesce prin buzele poetuluĭ, poetul nu scie ce dice; când ar sci-o, buzele luĭ s'ar încleștà; copiiĭ care-l repetă nu-l înțeleg, și ceĭ ce l-ar înțelege nu-l pot înțelege, căcĭ buzele lor nu sînt nevinovate. Il cunoascețĭ toțĭ acel vers profetic, căcĭ este unic, l-ațĭ numit: ce am fost și ce am fi noĭ!.. ce am fi fost și ce am fi noĭ. Dar, când tot crede, tot mișcă, tot are vieață, numaĭ Româniĭ să nu creadă, să nu misce, să nu aibă vieață! Româniĭ; căcĭ încă odată noĭ ce scim noĭ, cine sîntem noĭ?... cine sîntem noĭ? cu Turciĭ am fost Turcĭ, cu Muscaliĭ Muscalĭ, cu Tătariĭ am fost Tătarĭ, și cu uniĭ și cu alțiĭ tot-deauna Fanarioțĭ, nicĭ odată Românĭ. România a suspinat prin buzele poetuluĭ și noĭ nu am ascultat-o, odată, o singură dată România a strigat prin gura Vladimiresculuĭ și noĭ ne-am speriat, am asvîrlit-o în brațele străinuluĭ și am fugit. Cine sîntem noĭ? noĭ? noĭ sîntem urîtul, vițiul, negația drituluĭ, bles-

No 14.
1847.

No. 14. 1847. teinul, neanul. Am batjocorit numele de Român, şi Dumnedeŭ ne-a pedepsit, nu maĭ avem nume; am scuipat pe legea părinţilor noştri şi Dumnedeŭ ne-a pedepsit, nu maĭ avem lege; am traficat cu patria noastră şi Dumnedeŭ ne-a pedepsit, nu maĭ avem patrie. Sînt câţĭ-và anĭ, noĭ închinam la masă şi cu cine!... când Românul, după ce lucrà toată diua pămîntul cel maĭ roditor al globuluĭ, seara erà redus să se hrănească cu coaje de copaciŭ, voĭ, dar voĭ, dănţuiaţĭ şi cu cine? cu Moscoviţiĭ; când pe Româncuţa desculţă o înhămà ca pe vite la carele armieĭ, care mergeà să rupă tratatele Românilor la Andrinopol, şi de acolo să înjuge pe fraţiĭ lor în Polonia..... ca Satana cântam şi jucam cu ucigaşul, pe pântecela victimeĭ.... A! ce de infamie, ce de crime, ce de sânge, ce de blestem! nu, nu, nu, noĭ nu avem, nu putem avé patrie. Şi aicĭ blestemul ne gonesce, şi aicĭ, unde nu avem nicĭ posiţie soţială nicĭ interes individual, şi aicĭ unde şi ca oamenĭ şi ca şcolarĭ nu avem nimic a ne pismuì, şi aicĭ pe băncile şcoaleĭ, pe pămîntul Franţeĭ, pămînt făcut ca să ne iubim şi să frăţim şi aicĭ ura şi făţărnicia sînt legea noastră; ne dăm mânile, ne îmbrăţişăm, şi pe din dos ne defăimăm, ne sfâşiem, ne meprisăm uniĭ pe alţiĭ, şi ast-fel e puterea blestemuluĭ, în cât şi meprisându-ne tot ne pismuim, ne pismuim uniĭ altora ticăloşiile noastre. Noĭ patrie! dar, strigăm patrie, căcĭ moda e să strigĭ patrie; strigăm patrie, căcĭ aşà e puterea opinieĭ, în cât de nu veĭ dice că-ţĭ cunoscĭ, că-ţĭ iubescĭ patria, nicĭ o poartă nu ţi se deşchide; de multe orĭ, o sciŭ, credem în sinceritate că avem patrie, că dorim patria; dar sciţĭ care e patria noastră? Patria noastră! este vanitatea, ambiţia noastră; patria noastră sînt roadele pămîntuluĭ adăpat cu sudoarea Românuluĭ; patria noastră este robia fraţilor noştri. Noĭ patrie! nu, nu, şi în minutele acele rarĭ în carĭ putem vĕrsà şi noĭ o lacrămă pe nenorocirile altuia, şi atuncĭ noĭ nu putem avé lacrămĭ pentru România, căcĭ România ne este străină nouĕ, căcĭ România nu există pentru noĭ. Noĭ să avem iubire de patrie! nu, o mie de orĭ nu; ideia chiar de patrie ne este necunoscută nouĕ; dar iubirea de patrie, amorul pur al patrieĭ, incarnaţia Dumnedeiriĭ! Darul ceresc care gâdilă, încântă sufletul patriotuluĭ, el nu se poate încuibà în inimile noastre. Este adevĕrat proverbul popoluluĭ, ca tot ce ese din gura popoluluĭ: cel ce face pentru diavolul îşĭ vinde sufletul, şi noĭ ne-am vîndut suflet, am făcut pact cu diavolul, ne-am bucurat de toate nelegiuirile, ne-am îngrăşat, ne-am îmbătat cu sudoarea, cu sângele, cu cinstea, cu suvenirele, cu nădejdile, cu

lacrămile, cu credința, cu Dumnedeul, cu patria Românuluĭ. Presentul nu există! dar, pentru noĭ presentul nu există, noĭ nu avem present, căcĭ nu am avut trecut și nu vom avé viitor, noĭ nu existăm, noĭ nu avem patrie, noĭ sîntem urîțĭ; dar Românul, Românul el există, a existat și va există, el are present, el are patrie, el este frumos — ce e maĭ frumos decât martiriul! noĭ sîntem gâḑĭ și el e martirul. A! dragiĭ meĭ! ca să dobândim și noĭ o patrie, trebue să purtăm multă vreme în spinările noastre crucea ce am călcat-o în picioare; trebue să cădem la pămînt, să ne pocăim, să ne rugăm, să plângem, să luptăm, să sângerăm. Să ne grăbim, să ne grăbim, frațiĭ meĭ de nenorocire, păcatul nu maĭ așteaptă, mânia ceruluĭ atinge capetele noastre; să ne grăbim, să ne grăbim, frațiĭ meĭ, căcĭ ceasul Românieĭ a sunat, ḑiua încoronăriĭ a sosit! diadema Românieĭ este isprăvită, și diadema Românieĭ este diadema cea maĭ frumoasă ce a eșit din mânile Dumneḑeiriĭ. Sînt opt-spre-ḑece veacurĭ de când Dumneḑeŭ el însușĭ lucrează la podoabele eĭ. Noĭ nu o putem vedé; de am zărì-o numaĭ, fețele noastre ar arde. Briliantele eĭ lucesc, ard ca ochiĭ luĭ Dumneḑeŭ; raḑele soareluĭ nu sînt decât refletul raḑelor lor. Briliantele eĭ! Briliantele eĭ sînt sfinte ca sângele ce a curs pe crucea luĭ Isus, briliantele eĭ sînt lacrămile martirilor Românĭ. Să ne grăbim, să ne grăbim, frațiĭ meĭ, să iubim, să frățim, să ne Românim, ca patria martiriuluĭ, patria glorieĭ să fie și patria noastră!

No. 14. 1847.

Dare de sema de lucrarile Comitetului Societatii Studentilor Romani din Paris pe anii 1845—1846 si 1847. Piața Sorbona No. 3. Subt patronajul cetațanului Lamartin. Paris, Fain si Thunot, 1848.—Broșură in-8⁰, pag. 22+2.

No. 15. 1847.

Domnilor,

Prea puținĭ anĭ ne despart de acel timp, când juniĭ Românĭ ce se aflaŭ studiând în Paris trăiaŭ foarte isolațĭ uniĭ de alțiĭ. Nu numaĭ Muntenĭ și Moldovenĭ, uitând că sînt fiĭ aĭ aceleiașĭ mume, nu se vedeaŭ între dînșiĭ, ci chiar și aceĭ născuțĭ într'aceeașĭ provincie română. Să ne aducem aminte, Domnilor, câte urmărĭ fatale ne aduse această isolare: venițĭ în Paris foarte tinerĭ, fără a fi maĭ înainte întărițĭ și preparațĭ în patrie prin o educație română, trăind acì despărțițĭ de frațiĭ lor, juniĭ perdeaŭ cu încetul tot simțimîntul național până și suvenirul și limba țēriĭ lor. Francia, această țeară minunată, această țeară clasică a ințelegeriĭ și a liber-

No. 15. 1847. tăţiĭ, goniă lesne pe smerita şi sĕrmana Românie din inima lor! Când trebuiă a se depărtă de dînsa, eĭ o făceaŭ de silă şi, oftând de durere, se întorceaŭ în patria lor ca într'o ţeară necunoscută, ca într'un pămînt de exil! Mulţĭ din eĭ nu-şĭ perduseră timpul în străinătate, mulţĭ simţiaŭ că aŭ o datorinţă a împlinì către patria lor, că eĭ sînt datorĭ a iniţià naţia română la acea desvoltare a spirituluĭ şi a inimiĭ ce fericesce pe naţiile latine, surorile eĭ din Europa occidentală şi a o realţă prin stîrpirea acelor prejudecăţĭ absurde, acelor ideĭ ruginite şi antisociale, aceleĭ corupţiĭ şi degradaţiĭ morale, ce valurile carĭ de secolĭ aŭ bântuit România, iar maĭ cu seamă domnirea Fanarioţilor, aŭ întrodus în sînul eĭ. Dar eraŭ foarte slab preparaţĭ pentru această misiune: lipsiţĭ de orĭ-ce cunoscinţă despre ţeara lor, despre presentul, trecutul şi viitorul eĭ, inima lor încă nu erà înflăcărată şi întărită de sentimentul naţional pentru luptele ce trebuià să afrunteze. De aceea cea dintâĭ stavilă îĭ oprì şi-ĭ descurajă: uitând că nu este dat uneĭ generaţiĭ ca şi să semene o credinţă şi să culeagă fructele eĭ, juniĭ noştri, privind la înapoerea patrieĭ, se uimiră şi se speriară de multul ce erà de făcut; şi aşà, de la anevoinţa d'a culege îndată, încheiară la nefolosinţa d'a semĕnà! Atuncĭ eĭ socotiră ca, în loc d'a aruncà sĕminţa într'un pămînt ce li se păreà uscat de secolĭ de durerĭ, maĭ bine erà a o păstrà pentru un timp oare-care, când prin o minune acel pămînt ar înverdì. Din această descurajare porniţĭ, uniĭ dintr'înşiĭ se mulţumiră a păstrà în sine, şi pentru sine numaĭ, luminoasele ideĭ şi generoasele simţiminte ce le culeseră de pe un pămînt liber şi se traseră în singurătate, acea scăpare a inimilor slabe şi pătimaşe, petrecêndu-şĭ vieaţa într'o vinovată nelucrare! Alţiĭ picară într'o rătăcire şi maĭ mare: descurajarea întoarse activitatea lor către ambiţiile cele maĭ vulgare, către plăcerile cele maĭ materiale şi maĭ deşerte şi-ĭ făcù a se aruncà orbesce, pe calea unor din ceĭ maĭ bătrânĭ, în acel val de corupţie şi degradaţie care tîrĕsce societatea nóstră spre perire!

Acea obosire morală, acea descurajare amară, acea suferinţă intimă ce apĕsà inimile junilor veniţĭ din străinătate, se întinse peste toată junimea din patrie, încă şi asupra miculuĭ numĕr de Românĭ, carĭ înfierbîntaţĭ de simţimîntul naţional căutaŭ a realţă inima Românieĭ prin cultivarea limbiĭ. Literatura noastră perdù cu încetul acel caracter patriotic, serios, nedependent şi c u r a t r o m â n e s c ce-ĭ deteseră renăscĕtoriĭ eĭ: scriitoriĭ noştri preferară scrierile plăcute la cele folositoare, poeţiĭ noştri rupseră coardele na-

No. 15. 1847.

ționale de la harpa lor ca să se concentreze în sineşĭ şi să cânte numaĭ ilusiile simțuale, fantasmele şi chimerele patimilor lor individuale! D'acì, o literatură slabă, nesporitoare, lipsită de originalitate și de românism, atât în cugetare, cât și în formă.

Putem oare acusà pe juniĭ scriitorĭ? Trebue oare să uităm că, nepreparațĭ prin studiĭ solide, lor nu le fu ertat încaĭ a-șĭ desvoltà talentul natural, dând un sbor liber simțimîntuluĭ, imaginațieĭ şi cugetăriĭ lor? Sĕrmane florĭ, fără un soare dulce și un aer curat, cum puteaŭ ele cresce și înflorì? Ast-fel, lipsițĭ de libertatea cugetăriĭ, acea condiție necesară a progresuluĭ, lipsițĭ de un popor care să-ĭ simță și să-ĭ încurajeze, lipsițĭ până și de mijloacele d'a trăì și d'a tipărì, muncitoriĭ ceĭ maĭ înfocațĭ șovăiră în credința lor și începură a se descurajà și a se demoralisà. Şi cum nu s'ar fi demoralisat eĭ, când foamea însoțită de toate aceste fatale împrejurărĭ le strigà neîncetat: lăsațĭ d'o parte acele generoase ilusiĭ de glorie, de mărire, de naționalitate şi de libertate pentru România, lăsațĭ în repaos umbrele sacre ale Eroilor eĭ! Ce le maĭ chemațĭ s'o vadă în înjosirea de acum? Flatațĭ maĭ bine simțurile, scriețĭ ode și dedicațiĭ celor înavuțițĭ și puternicĭ, ca să puteţĭ trăì; saŭ de nu, vețĭ perì în ticăloșie și durere fără speranță d'a căpĕtà la termenul uneĭ viețĭ trudite măcar o coroană de martir, care să umbrească mormîntul vostru!.....

Aceasta fu, Domnilor, starea morală prin care trecù junimea noastră în aniĭ din urmă și de care până acum încă nu s'a mântuit deplin! Ea se poate desvinovățì oare-cum, de vom privì, că sîntem încă într'o stare de transiție între ideile şi credințele fanariotice, mucedite, moarte pentru noĭ, și ideile și credințele nouĕ, carĭ în mulțĭ din noĭ încă nu sînt bine lămurite, încă nu s'aŭ putut face convicțiĭ puternice, convicţiĭ carĭ să poată învinge îndoeala ce ne frămîntă câte odată, daca nația noastră atât de înapoiată va avé timp a se bucurà de bunurile viitoruluĭ și a gustà din fericirea ce-ĭ zîmbesce în depărtare.

Tristă soarte! Epocă critică a vieții uneĭ națiĭ! Când maĭ mult decât tot-deauna ea are trebuință de o junime tare, activă, serioasă, morală și luminată!

Sosise timpul, Domnilor, ca junimea să easă din starea de îndoeală, de descurajare, de apatie, ca să se întărească prin credință şi să se realțe prin lucrare și jertfire; sosise timpul ca, pe când părințiĭ noștri se străduesc atât cu interesurile politice şi materiale ale patrieĭ, pe când eĭ se luptă atât spre a ne păstrà și a ne da

No. 15. 1847. în mână, când le vom luà locul, neatinse drepturile naționale, pentru carĭ s'a vĕrsat maĭ mulțĭ secolĭ sângele strămoșilor noștri, sosise timpul, dic, ca junimea să înțeleagă că și ea are o misiune a împlinì, că datorința eĭ este a ajutà lucrarea părinților, a îndeplinì aceea ce eĭ nu pot face, ocupându-se pe calea păciĭ și a legalitățiĭ de înflorirea intelectuală și morală a națieĭ prin sciințe și prin cultura limbiĭ, acest semn caracteristic și ideal al naționalitățiĭ, prin care nația e menită a-șĭ desvoltà individualitatea sa și a realisà o cugetare a luĭ Dumnedeŭ pentru binele omeniriĭ.

Juniĭ din Paris, carĭ produseseră în mare parte rĕul, eraŭ menițĭ a luà și inițiativa reacțieĭ spre bine: eĭ începură a se vedé, a se adunà, a se înfrățì. Trebuì însă să treacă maĭ mult timp până ca eĭ să se înțeleagă și să-șĭ lămurească datorința lor. In sfîrșit sosì acea epocă atât dorită și o di a anuluĭ 1845 îĭ vĕdù pe toțĭ adunațĭ la un loc. Dumnedeul Românieĭ erà între dînșiĭ, căcĭ eĭ se adunaseră în numele luĭ! El aruncă în inimile lor o scântee din acel foc patriotic ce înflăcărà inimile strămoșilor și douĕ societățĭ folositoare născură din sînul lor.

Una trebuià să aibă de țintă a venì în ajutorul scriitorilor lipsițĭ de mijlóce d'a tipărì scrierile lor, a rĕsplătì ostenelele lor și a căutà d'a înavuțì literatura nóstră cu scrierĭ folositoare; cea-laltă a produce scriitorĭ înzestrațĭ cu studiĭ solide, dând mijlóce tinerilor ce aŭ arătat semne de talent, ca să vie în Paris a și-l desvoltà! Ambele societățĭ eraŭ necesare și țintitoare la acelașĭ scop: luminarea națieĭ.

Cea dintâĭ, după menirea eĭ, erà necesar a-șĭ așezà centrul într'una din provințiile Românieĭ și se și întocmì în Bucurescĭ sub nume de Asociație pentru înaintarea literaturiĭ. Bine-voința și dragostea cu care toțĭ Româniĭ dimpreună cu Princiĭ lor salutară și îmbrățișară această societate încă de la nascerea eĭ dovedesc că eĭ aŭ simțit că o limbă literară este o nație și că prin urmare progresul literal este o cestiune de vieață pentru dînșiĭ.

Astădĭ fructele binefăcĕtoare ale acesteĭ societățĭ sînt de toțĭ prețuite și daŭ cea maĭ sigură speranță, că ea va merge sporind și înflorind mereŭ. Astădĭ junimea se poate bucurà de prosperitatea acesteĭ întâĭ-născute fiică a eĭ.

A doua societate trebuià să aibă centrul sĕŭ în Paris, unde erà să se aducă juniĭ studențĭ, spre a-ĭ puté avé neprecurmat sub îngrijirea și privegherea eĭ. Ea se întocmì dar acì, în Decemvrie anul 1845, sub numire de Societatea studenților Românĭ.

Sĕrmană copilă, în anul dintâiŭ, abià născută, ea mergeà slabă, sfiicioasă, cătând cu temere la viitor, nesigură de va puté trăì. Ea nu avù fericirea d'a întîmpinà în patrie acele frăţescĭ îmbrăţişerĭ, carĭ legănară pe surora eĭ; dar părinteasca îngrijire şi stăruirea în jertfire a junimiĭ o făcù cu încetul a câştigà puterĭ. Indată ea trase asupra-ĭ o simpatie strălucitoare: un geniŭ din înaltele şi sublimele sfere zărì frumoasa şi nevinovata copilă, se coborî la dînsa, o luă în braţele sale şi o adoptă spre a o cresce şi a o mărì.

Slăbiciunea societăţiĭ în anul trecut sili, Domnilor, pe comitetul căruia aţĭ încredinţat administraţia eĭ a amânà publicarea dăriĭ de seamă până acum. Astăḑĭ el vine cu mulţumire şi cu falǎ sǎ vĕ arăte starea înfloritoare a societăţiĭ. Ḑicem, Domnilor, că o face cu falǎ, căcĭ privim la marele resultat dobândit, maĭ cu seamă prin slabele mijloace ale junimiĭ, fiind-că, după cum am maĭ ḑis, societatea nu primi din patrie sprijinirea la care se aşteptà. Deşì comitetul declară în public, curat şi lămurit, scopul societăţiĭ, tipărind statutele eĭ, vrăjmaşiĭ luminăriĭ tot isbutiră a o înegrì în opinie, imputându-ĭ planurĭ ascunse şi cu totul împotrivitoare ţinteĭ ce-şĭ pusese junimea. Spre a nimicì aceste imputărĭ absurde, comitetul îngrijì a pune societatea, în patrie, sub protecţia unor persoane însemnate prin posiţia lor socială şi prin moderaţia ideilor lor. Dar aceste persoane, Domnilor, o mărturisim cu părere de rĕŭ, nu preţuiră de loc încrederea junimiĭ: fără a se lepĕdà de sarcina ce li se dedese, ca atuncĭ comitetul să poată a se adresà la alţiĭ, eĭ neîngrijiră datorinţa lor, nu apĕrară societatea după cum ar fi trebuit şi lăsară un câmp liber clevetirilor celor voitorĭ de rĕŭ. Acum, Domnilor, sîntem în drept a ne adresà către alţiĭ şi a pune societatea, în patrie, sub protecţia unor persoane maĭ active, maĭ doritoare pentru binele naţional. Ast-fel vom isbuti fără îndoeală a trage asupra societăţiĭ iubirea părinţilor şi a fraţilor noştri din patrie, după cum am dobândit p'a acelor din fraţĭ şi părinţĭ carĭ, trecênd prin această capitală şi vĕḑênd lucrările noastre, ne-aŭ ajutat, ne-aŭ încurajat şi ne-aŭ binecuvîntat.

Incredinţarea aceasta o avem cu atât maĭ mult că, după însciinţările cele maĭ nouĕ, ce am primit din patrie, unul din soţiĭ noştri, prin silinţa sa, a isbutit a risipì în mare parte mincinoasele clevetirĭ şi a adunà până acum numaĭ din Ţeara-Muntenească o o sumă de 7.000 francĭ.

Starea de astăḑĭ a casseĭ se poate vedé lămurit în tabelele acì

No. 15. 1847. alăturate sub literele A, B, C, D, E, carĭ ne daŭ următorul resultat general:

Francĭ.	Sutimĭ.	
31.059	25	Donaţiile Românilor din Paris după tabla B.
7.000	„	Subscripţiile din ţeară.
13.940	20	Subscripţiile din Paris după tab. A şi C.
51.999	45	Suma totală a subscripţiilor şi a donaţiilor.
18.503	85	Suma intrată până acum în cassă după tab. D. Din această sumă, 4.084 fr. 65 s'aŭ cheltuit pentru aducerea şi ţinerea, în curs de 16 lunĭ şi ½, a unuĭ june în Paris, precum şi pentru oare-carĭ micĭ cheltuelĭ, ce s'aŭ făcut cu cancelaria societăţiĭ, după cum se vede în tab. E. Iar 14.419 fr. 20 s'aŭ împărţit în următorul chip: adecă 3.000 fr. aşezaţĭ la cassa-de-păstru; 4.000 fr. capitalisaţĭ la Tesaurul statuluĭ, potrivit art. 32 din statutele societăţiĭ; şi 7.419 fr. 20, puşĭ la dobândă provisorie din trimestru în trimestru, spre a puté fi tot-deauna în disposiţia societăţiĭ.
33.497	60 (*sic*).	Suma totală cu care rĕmân datorĭ subscriptoriĭ şi donatoriĭ societăţiĭ pe timpul trecut de la Decemvrie 1845 până la Decemvrie 1847.

Pricina pentru care rĕmâne aşà mare sumă neîmplinită este maĭ întâiŭ, că mulţĭ din subscriptorĭ şi donatorĭ fiind întorşĭ în patrie, comiteturile acolo numite nu îngrijiră a adunà baniĭ de la dînşiĭ spre a ni-ĭ trimite; al doilea că această sumă se compune, în cea maĭ mare parte, de donaţiĭ făcute tocmaĭ în Decemvrie al anuluĭ 1857 şi prin urmare nu fu timp de ajuns spre a le îndeplinì. Intr'aceste donaţiĭ figurează una de 22.015 ce s'a lăsat societăţiĭ prin testament de d-l Casimir Michaĭ. Testamentul este nul, atât din pricina neîmpliniriĭ formelor legiuite cât şi a minorităţiĭ rĕposatuluĭ. Insă d-niĭ Petru şi Constantin Casimir, fraţiĭ sĕĭ, aŭ luat generoasa hotărîre de a pune în lucrare această disposiţie testamentară. Societatea, preţuind nobilul simţimînt ce ĭ-a mişcat întru aceasta, le va fi pentru tot-deauna recunoscĕtoare.

Incredinţaţĭ fiind-că d-lor d-niĭ subscriptorĭ şi donatorĭ vor îndeplinì cu exactitate datorinţa lor, putem încheià că pe anul 1848 cassa societăţiĭ va avé sumele următoare:

7.419,	20	Banĭ disponibilĭ ce se află astădĭ în cassa societățiĭ.	No. 15. 1847.
112,	50	Dobânda a 3.000 fr. pușĭ la casa-de-păstru.	
180,	—	Dobânda a 4.000 fr. capitalisațĭ la Tesaurul statuluĭ, potrivit art. 32 din statutele societățiĭ (cursul anuluĭ 1848 s'a hotărît câte $4^1/_2$ la sută pe an).	
13.942,	20	Subscripțiile din Paris.	
7.000,	—	Subscripțiile din țeară.	
33.637,	60	Suma rĕmasă a se împlinì de pe timpul trecut.	
62.291,	50	Suma totală ce se va aflà în cassa societățiĭ pe anul 1848, afară din nouĕle subscripțiĭ și donațiĭ, ce vor urmà a se face în cursul acestuĭ an.	

Dintre aceștĭ banĭ, venitul regulat pe care poate să se răzeme societatea se sue la 21.234 fr. 70, compușĭ de subscripțiile mensuale atât din Paris cât și din țeară și de dobândile acelor două capitalurĭ de 7.000 fr., ce de acum formează un fond sigur și nestrămutat al societățiĭ, afară de 7.419 fr., 20 ce se află astădĭ disponibil în cassă; iar 33.637 fr. 60 rĕmân a se împlinì pe timpul trecut.

Decĭ, cu veniturĭ atât de însemnate și cu capitalurĭ așà de sigure, societatea poate fi încredințată că comitetul ce va fi ales pe anul viitor va puté aduce la Paris un numĕr îndestul de însemnat de junĭ Românĭ spre a îndeplinì învĕțăturile lor; numĕr ce numaĭ comitetul va puté chibzuì, potrivit cu intrarea fondurilor în cassă, și rezemându-se maĭ cu seamă pe zelul ce vor arătà membriĭ societățiĭ întru îndeplinirea datorințeĭ lor.

Aceasta este, Domnilor, starea de astădĭ a societățiĭ noastre. Un început așà de frumos ne dă drept a sperà mult în viitor. Dar, Domnilor, avem o speranță vie în viitorul societăților noastre, precum avem și în al Românieĭ. Credem că Româniĭ aŭ început a simțì posiția lor și mărirea la care pot ajunge, de se vor grăbì a păşì cu inimă către lumină; că eĭ sciŭ că jertfirea e condiția esențială a desvoltăriĭ morale, și că se vor întrece acum a ajutà aceste dătătoare de lumină societățĭ, aceștĭ stâlpĭ aĭ naționalitățiĭ noastre, pe carĭ trebue a se întemeià mărirea eĭ!

Părințiĭ noștri, frațiĭ noștri, se vor grăbì a ne încurajà, a ne ajutà cu lucrarea, cu baniĭ, cu sfaturile și binecuvîntările lor.

Femeile, aceștĭ îngerĭ mult iubițĭ, prin carĭ Dumnedeŭ întipăresce în inimile noastre nobilele și generoasele simțeminte, ce fac mărirea morală a omuluĭ, femeile române nu vor rĕmâné în

No. 15. 1847. urmă. Ele ne-aŭ dat până acum destule dovedĭ, că inima lor bate puternic la sfintele numirĭ de patrie și de naționalitate.

Acum rĕmâne la junime ca, printr'o purtare morală și înțeleaptă, prin căldura cu care va stărui în fapta începută și pe calea cea bună, să merite încrederea și dragostea tuturor, și să realiseze speranța ce toată Nația Română pune într'însa. Rĕmâne la junime a se preparà cu inimă pentru misiunea la care este chemată și a nu uità că această misiune a eĭ este numaĭ morală și intelectuală; că ea trebue să caute a deșteptà, a întărì și a realțà marele suflet al Românieĭ, vĕrsând într'însul lumina care-l va face a cunoasce legea datorințeĭ, legea dreptățiĭ și iubirea, această aripă a inimilor, care le apropie una de alta, le înfrățesce și le înalță împreună către Dumnedeŭ.

Pentru Comitet, S. V. Varnav, Cassier.

Table de contabilitate.

Tabla A. — Lista de subscriptoriĭ Societățiĭ Studenților Românĭ din Paris.

Numĕrul subscrieriĭ	NUMELE: DUPĂ RÎNDUL SUBSCRIERIĬ	Cât pe lună		Incepênd de la	
		Francĭ	Sutimĭ	Luna	Anul
	Doamnele și Domniĭ:				
1	Vârnav (S. V.)	25	—	Decemvrie	1845
2	Golescu (A. G.) . :	5	—	"	"
3	Catargiu (A.).	6	—	"	"
(1) 4	Golescu (A. C.)	5	—	"	"
5	Măvrodin (C.)	3	—	"	"
6	Zinidi (C.).	3	—	"	"
7	Ghica (P. I.).	10	—	"	"
8	Haralamb (C.)	3	—	"	"
9	Crețeanu (N. C.).	4	—	"	"
10	Costaforu (G.)	2	—	"	"
11	Lapati (A.).	3	—	"	"
12	Andronescu	5	—	"	"
13	Caracaș (G.).	10	—	"	"
14	Rosetti (C. A.).	10	—	"	"
15	Brătianu (D.).	10	—	"	"
	De reportat . . .	104	—		

(1) Domnul Golescu (A. C.) subscrisese pentru Decemvrie 1845 și Ianuarie 1846 câte 4 fr. pe lună.

No. 15.
1847.

Numĕrul subscrieriĭ	NUMELE: DUPĂ RÎNDUL SUBSCRIERIĬ	Cât pe lună		Incepênd de la	
		Francĭ	Sutimĭ	Luna	Anul
	Report . . .	104	—		
	Doamnele şi Domniĭ:				
16	Brătianu (I.).	10	—	Decemvrie	1845
17	Leca (I.)	6	—	”	”
18	Genadiu (C.).	2	50	”	”
19	Romalo (G. G.).	2	—	”	”
20	Dimitrescu (I.).	5	—	”	”
(1)21	Greceanu (S. D.)	5	—	”	”
22	Cantacuzino (G.)	5	—	”	”
23	Ionescu (I.)	4	—	”	”
24	Cozibaş (Gr.)	1	—	”	”
25	Rucăreanu (N. N.)	5	—	”	”
26	Grunau (Doctorul)	5	—	”	”
27	Gărdăreanu	2	—	Ianuarie	1846
28	Un anonim	10	—	”	”
29	Berendeĭ (G.).	3	—	Decemvrie	”
30	Constantinescu.	5	—	”	1847
31	Florescu (I. Maiorul)	10	—	Septemvrie	1847
32	Creţulescu (D.).	5	—	Decemvrie	1845
33	Cantacuzino (I.)	5	—	”	”
34	Aman (A.).	2	—	Ianuarie	1846
35	Cornescu (C. C.)	2	—	Fevruarie	”
36	Stratulati (G. Aga).	10	—	Ianuarie	1845
37	Brăiloiu (G. G.).	5	—	Martie	1846
38	Rosetti (N. Bălănescu)	2	—	Decemvrie	1845
39	D-na Balş (Maria)	15	—	Aprilie	1846
40	Cantacuzino (A. Prinţul)	25	—	”	”
41	D-na Asaky (Hermiona).	5	—	”	”
42	D-na Cantacuzino (M. Prinţesa) .	15	—	”	”
43	Svieicovski (L.).	1	—	Decemvrie	1845
44	Mavrocordat (A. C. Postelnic.). .	23	80	Ianuarie	1846
45	D-na Mavrocordat (Caterina) . .	11	90	”	”
46	Cogălniceanu (M. Maiorul). . . .	10	—	Decemvrie	1845
47	Ghica (I. D.).	20	—	Aprilie	1846
48	Bălăceanu (I. I.)	10	—	”	”
49	Casimir (P. Doctorul)	5	—	”	”
50	Turnescu (N.)	2	—	Iunie	”
	De reportat . . .	359	20		

(1) Domnul Greceanu a îmmulţit suma câte 10 fr. pe lună, din luna Iulie 1847.

No. 15.
1847.

Numĕrul subscrieriĭ	NUMELE: DUPĂ RÎNDUL SUBSCRIERIĬ	Cât pe lună		Incepênd de la	
		Francĭ	Sutimĭ	Luna	Anul
	Report . . .	359	20		
	Doamnele și Domniĭ:				
51	D-na Negruți (Zoița Spătăreasa).	12	—	Iunie	1846
52	Teriaki (A.)	6	—	„	„
53	Martino (I.)	2	—	August	„
54	Gheras (C.)	1	—	„	„
55	Corjescu (Ja. Sărdarul.)	1	—	Iulie	„
56	Casimir (M.)	5	—	Aprilie	„
57	Bălcescu (N.)	3	—	Iulie	„
58	Florescu (A. E.)	6	—	August	„
59	Alecsandri (I.)	6	—	„	„
60	Filipescu (C.)	(1) —	—	Septemvrie	„
61	Romalo (Emanoil.)	2	—	„	„
62	Ionescu (N.)	15	—	August	„
63	Negre (C.)	5	—	Septemvrie	„
64	Vârnav (D)	5	—	August	„
65	Vârnav (C)	5	—	„	„
66	Iora (M.)	15	—	Septemvrie	1846
67	Iora (A.)	10	—	„	„
68	Ghica (D. I.)	20	—	Octomvrie	„
69	Cosadini (G.)	3	—	„	„
70	Quinez (N.)	2	—	„	1847
71	Casimir (C.)	5	—	Ianuarie	1846
72	Balș (Gr. L.)	15	—	Septemvrie	„
73	D-na Bărcănescu (Elena)	6	—	Octomvrie	„
74	Ghica (Gr. Gr. Prințul)	15	—	Noemvrie	„
75	Bolintineanu (D.)	3	—	August	„
76	Perez (G. P.)	2	—	„	„
77	D-na Paladi (S.)	20	—	Decemvrie	„
78	Catargi (Calimach)	5	—	„	„
79	D-na Rosnoveanu (Roxanda) .	35	—	„	„
80	Rosnoveanu (G.)	3	—	„	1845
81	Voinescu (Iorgu)	6	—	„	1846
82	Greceanu (N. C.)	3	—	„	„
83	Brăiloiu (Ant. C.)	3	—	„	1847
84	Negruți (N.)	5	—	Ianuarie	1846
85	Reșcanu (T.)	3	—	Decemvrie	„
86	D-na Negre (Elena)	20	—	„	„
87	Chrisoverghi (Em.)	12	—	Noemvrie	„
	De reportat . . .	644	20		

(1) Domnul Filipescu a promis că ne va însciință din țeară ce sumă va hotărî să deă pe lună.

No. 15.
1847.

Numĕrul subscrieriĭ	NUMELE: DUPĂ RÎNDUL SUBSCRIERIĬ	Cât pe lună		Incepênd de la	
		Francĭ	Sutimĭ	Luna	Anul
	Report . . .	644	20		
	Doamnele și Domniĭ:				
88	Rosetti (A. Răducanu)	12	—	Decemvrie	1846
89	D-na Chrisoverghi (Elena). . . .	6	—	Noemvrie	„
90	Burelli	3	—	August	1847
91	Isvoreanu (C. G.).	10	—	Martie	„
92	Un anonim	10	—	„	„
93	Varnav (C. P.).	6	—	Aprilie	„
94	Sturdza (A. Vistierul).	10	—	Martie	„
95	Curius.	3	—	Maiŭ	„
96	Folescu (En.).	3	—	Iunie	„
97	Formion (A.).	5	—	Aprilie	„
98	Catargiu (Dinu Aga)	3	—	Iulie	„
99	Cuza (D. T.).	5	—	Decemvrie	„
100	Arghiropulo (Gr.).	20	—	Iulie	„
101	D-na Rosetti (Zoe).	5	—	August	„
102	D-na Manu (Elena).	12	—	„	„
103	D-na Rosetti (Efrosina Lățescu).	10	—	Septemvrie	„
104	D-na Costaky (Pulcheria). . . .	2	—	„	„
105	Florescu (C. G.)	2	—	Decemvrie	„
106	Padeanu (C.)	2	—	„	1847
107	D-na Florescu (Alexandra) . . .	2	—	Ianuarie	1848
108	Miclescu (Iord. Vornicul)	6	—	Septemvrie	1847
109	Savopolu (A.)	2	—	„	„
110	Comăneanu (G.)	3	—	Iulie	„
111	D-na Rosetti (Maria).	10	—	Septemvrie	„
112	Miclescu (N. S.)	3	—	August	„
113	Ventura (Po.)	12	—	Octomvrie	„
114	Casimir (Panait G.)	12	—	„	„
115	Greceanu	2	—	Ianuarie	1848
116	Rosetti (P. Bălănescu, Logofĕt).	10	—	Septemvrie	1847
117	Arcescu (V.)	3	—	Octomvrie	„
118	Hartular (G. Spătar)	8	—	„	„
119	D-na Balș (Smaranda)	11	80	„	„
120	Paapa (V.)	3	—	Noemvrie	„
121	Miculi (Carol).	4	—	„	„
122	D-na Popescu (Ef.)	5	—	Decemvrie	„
123	D-na Cogălniceanu (Elena) . . .	4	—	Octomvrie	„
124	Rosnovanu (A. Hatman)	35	—	Decemvrie	„
125	Cogălniceanu (A.)	4	—	Octomvrie	„
126	Negre (Sa.)	4	—	Decemvrie	„
	De reportat . . .	917	00		

No. 15.
1847.

Numĕrul subscrieriĭ	NUMELE: DUPĂ RÎNDUL SUBSCRIERIĬ	Cât pe lună		Incepênd de la	
		Francĭ	Sutimĭ	Luna	Anul
	Report . . .	917	00		
	Doamnele și Domniĭ:				
127	Ghica (Gr. A. Hatman)	30	—	Decemvrie	1847
128	Varnav (N. P.)	6	—	„	„
129	Haralamb (N.)	3	—	Ianuarie	1848
130	Miclescu (D. I.)	6	—	„	„
131	D-na Arghiropulo (Sevast.) . . .	10	—	Fevruarie	„
	Suma totală . . .	973	00	pe lună	. . .

Cu 5 francĭ ce a maĭ adaos d-l St. D. Greceanu la subscrierea d-sale fac 978 francĭ pe lună.

Pe când se tipărià această Dare-de-seamă, am primit însciințare de la d-l A. C. Golescu, că d-luĭ a adunat în țeară subscrierĭ până la 7.000 francĭ pe an pentru Societatea Studenților Românĭ din Paris, care sumă am și primit-o.

Tabla B.— Listă de donatoriĭ Societățiĭ Studenților Românĭ din Paris.

Numĕrul de Donator	Numĕrul de Subscriptor	NUMELE: DUPĂ RÎNDUL SUBSCRIERIĬ	Un dar de		Luna	Anul
			Francĭ	Sutimĭ		
		Doamnele și Domniĭ:				
1	1	Varnav (S. V.)	3.000	—	Martie	1846
2	51	D-na Negruți (Joița Spătăreasa).	177	75	Noemvrie	„
3		D-na Beldiman (Maria)	119	—	Martie	1847
4		Un anonim (din Bucurescĭ) . .	100	—	Decemvrie	1846
5	107	D-na Florescu (A.)	1.190	—	(1)	1847
6		Un Român (din Bucurescĭ) . .	40	—	Maiŭ	„
7		Un Român (din Iașĭ)	5	—	Decemvrie	„
8	68	Ghica (D. I.)	595	—		
9	58	Florescu (A. E.)	50	—		
10		O româncă (din Iașĭ)	35	—	„	„
11	15	Brătianu (D.)	1.190	—		
		De reportat . . .	6.501	75		

(1) Aceĭ la carĭ luna și anul nu sînt însemnate sînt aceĭ ce încă n'aŭ depus sumele în cassă.

No. 15.
1847.

Numěrul de Donator	Numěrul de Subscriptor	NUMELE: DUPĂ RÎNDUL SUBSCRIERIĬ	Un dar de Francĭ	Sutimĭ	Luna	Anul
		Report . . .	6.501	75		
		Doamnele și Domniĭ:				
12	2	Golescu (A. G.).	50	—	Decemvrie	1847
13	4	Golescu (A. C.).	50	—	»	»
14	16	Brătianu (I. C.)	1.190	—		
15		Un anonim (din Bucurescĭ) . .	30	—		
16		Un anonim » » . .	30	—		
17	57	Bălcescu (N.).	30	—	»	»
18	75	Bolintineanu.	5	—		
19	70	Un Român (din Iașĭ)	10	50	»	»
20		O Română (din Iașĭ).	15	—	»	»
21		Fĕtul (A. Doctor).	5	—	»	»
22	99	Cuza (D.)	5	—	»	»
1	1	Varnav (S. V.).	100	—	»	»
23	59	Alecsandri (I.)	50	—		»
24	47	Ghica (I. D.).	650	—		
25	56	Casimir (Michaĭ), 1.850 galbenĭ.	22.015	—		
26	10	Costaforu	30	—	»	»
27	21	Greceanu (St. D.).	50	—	»	»
28	34	Aman (A.).	30	—	»	»
29	29	Berendeĭ.	5	—	»	»
30	95	Curius.	5	—	»	»
31	90	Bureli.	8	—		
1	1	Varnav (S. V.).	50	—	»	1846
32	22	Cantacuzino (P.)	25	—	»	1847
33		Balș (T. Postelnic)	119	—	»	»
		Suma totală . . .	31.059	25		
		Adecă: așezațĭ la cassa-de-păstru.	3.000	—		
		Primițĭ și amestecațĭ cu baniĭ subscrierilor regulate	1.106	25		
		Rĕmășiță ce încă nu s'a depus în cassa Societățiĭ	26.953	—		

No. 15. 1847. **Tabla C. — Insemnare comparativă pe fie-care lună de numĕrul subscriptorilor, sumele subscrise, sumele primite şi acele rĕmase a se maĭ primì deosebit de donaţiĭ.**

LUNA	ANUL	Câţĭ subscriptorĭ	Suma subscrisă Francĭ	Suma subscrisă Sutimĭ	Suma primită Francĭ	Suma primită Sutimĭ	Suma datoare Francĭ	Suma datoare Sutimĭ
Decemvrie. . .	1845	33	194	50	188	50	6	—
Ianuarie. . . .	1846	40	253	70	204	—	49	70
Fevruarie . . .	„	41	256	70	172	50	84	20
Martie	„	42	261	70	164	50	97	20
Aprilie	„	49	350	20	248	—	102	20
Maiŭ	„	49	350	20	193	—	157	20
Iunie	„	50	352	20	187	—	165	20
Iulie	„	54	374	20	204	—	170	20
August	„	63	419	20	249	—	170	20
Septemvrie. . .	„	68	466	20	294	—	172	20
Octomvrie . . .	„	72	498	20	310	—	188	20
Noemvrie . . .	„	75	531	20	282	—	249	20
Decemvrie. . .	„	85	638	20	389	—	249	20
Suma anuluĭ 1846			4.751	90	2.897	—	1.854	90
Ianuarie. . . .	1847	87	648	20	340	—	308	20
Fevruarie. . .	„	87	648	20	330	—	318	20
Martie	„	90	678	20	349	—	329	20
Aprilie	„	92	689	20	312	—	377	20
Maiŭ	„	93	692	20	335	—	357	20
Iunie	„	94	695	20	308	—	387	20
Iulie	„	97	726	20	266	—	460	20
August	„	101	749	20	278	—	471	20
Septemvrie . .	„	108	799	20	297	—	502	20
Octomvrie. . .	„	115	854	—	326	80	427	20
Noemvrie . . .	„	117	861	—	330	80	530	20
Decemvrie. . .	„	126	955	—	389	80	565	20
Suma anuluĭ 1847.			8.995	80	3.862	40	5.033	40
Suma anuluĭ 1846.			4.751	90	2.897	—	1.854	90
Suma luniĭ Decemvrie a anuluĭ 1845			194	50	188	50	6	—
Suma totală . . .			13.942	20	6.947	90	6.894	30

NB. Pe lângă acest număr de subscriptorĭ trebue adăogițĭ și alțĭ 5, cu suma totală de 23 francĭ pe lună, carĭ s'aŭ fost subscris cu condiție ca prenumerația lor să înceapă de la anul 1848: prin urmare, pentru anul viitor sînt astădĭ 131 subscriptorĭ cu suma de 978 francĭ pe lună: deosebit de alte 6 persoane, carĭ sînt subscrise numaĭ ca donatorĭ, și carĭ aŭ binevoit a promite că vor da din când în când sume nehotărîte. Maĭ sînt încă și subscriptorĭ din Țeara-Românească, al căror număr nu ne este cunoscut până acum, însă produc suma de 7.000 francĭ pe an. Decĭ Româniĭ subscrișĭ în Paris se împart în treĭ categoriĭ, adecă 104 ca subscriptorĭ, 27 ca subscriptorĭ și donatorĭ, și 6 ca donatorĭ; peste tot 137 subscrișĭ.

Tabla D.— De la începutul luniĭ Decemvrie 1845 și până la sfîrșitul luniĭ Decemvrie 1847, adecă în 25 lunĭ aŭ intrat în cassa Societățiĭ baniĭ următorĭ:

Francĭ	Sutimĭ.	
6.947	90	Din subscrierile de pe lună.
3.000	—	O donație în deosebĭ.
206	25	Dobânda aceleĭ donațiĭ pusă după hotărîrea donatoruluĭ la cassa-de-păstru (caisse d'épargne), din luna Martie 1846 până la Decemvrie 1847, cu dobânda de $3^3/_4$ %, adecă 3 francĭ 75 sutimĭ la sută pe an.
1.106	25	Din deosebitele donațiĭ.
100	—	Dobânda pe un an a 2.000 francĭ, din baniĭ adunațĭ în cassă de pe subscripțiĭ saŭ donațiĭ și pușĭ la Tesaurul statuluĭ cu o dobândă de 5% pe an.
3	45	Banĭ prisosițĭ din schimbul unor galbenĭ.
11.363	85	Suma primită peste tot.
7.000	—	Subscripțiĭ primite din Țeara Muntenească.
18.363	85	Suma totală.

Tabla E. — Banĭ cheltuițĭ de la începutul Societățiĭ până astădĭ, 31 Decemvrie.

Francĭ	Sutimĭ.	
60	—	Tipărirea a 2.000 adeverințe.
172	15	Tipărirea Statutelor Societățiĭ, din anul 1846.
10	—	Ambalagiul în două chese a acelor Statute, ce s'aŭ trimis la Bucurescĭ și Iașĭ.
32	50	Pe 4 registre ale cassieruluĭ pentru ținerea comptabilitățiĭ.
274	65	De reportat.

No. 15. 1847.

274	65	Report.
10	—	Pe 3 registre pentru d-l secretar.
500	—	Cheltueala drumuluĭ pentru junele adus la Paris.
900	—	Daţĭ acestuĭ june pentru $4^1/_2$ lunĭ, începênd de la August 1846, ḍiua sosiriĭ luĭ în Paris, şi până la Decemvrie acelaşĭ an.
2.400	—	Idem, pentru anul 1847.
4.084	65	Suma cheltuită.

S. V. Vârnav, Cassier.*)

No. 16. 1847. Dec. 21.

Scrisoarea către Principele Dimitrie Ghica în cestiunea Teatruluĭ naţional.

(Orig. Col. I. I. Brătianu.)

Patroniĭ Teatruluĭ Naţional.
Luminăriĭ sale Beizdadeà D. Ghica.

Ce este un teatru pentru orĭ-care naţie, şi cât poate cel naţional într'o ţeară unde literatura şi gustul lipsesc cu totul, aceste le sciĭ maĭ bine şi decât noĭ; sciĭ asemenea că Direcţia teatruluĭ românesc, vĕḍênd că nu-l maĭ poate susţiné cu inima eĭ, ne cere ajutor.

Noĭ dar te chemăm pe Luminăţia ta, carele este fiul întâiuluĭ Prinţ român în secolul nostru, sigurĭ fiind că veĭ ascultà chemarea noastră şi glasul inimiĭ, şi veĭ primì titlul şi sarcina de patron al Teatruluĭ naţional, ajutându-l cu puterile şi luminile ce, prin nascere, prin studiĭ şi călĕtoriĭ aĭ dobândit, făgăduindu-ţĭ, din parte-ne, că te vom ajutà cu toate ale noastre.

Sigurĭ fiind că Luminăţia ta sciĭ că eştĭ dator a săvîrşi din generoasele fapte ce strălucitu-ţĭ tată a fost silit să le lase pentru fiiĭ sĕĭ, de acum chiar te prenumĕrăm între noĭ.

N. Golescu, Ion Ghica, Gr. Alexandrescu, I. Voĭnescu II, C. A. Rosetti.

No. 17. 1847.

„Desprez (H.), La Moldo-Valachie et le mouvement roumain. Extrait de la Revue des deux Mondes, livraison 1-er, Janvier 1848“. Paris, Imprimerie de Gerdès.—Broşură in 8⁰, pag. 31.

Les deux Principautés de Moldavie et de Valachie sont habitées par une population que l'on peut regarder comme parfaitement homogène, quoique beaucoup de Grecs aillent y chercher fortune

*) Cheltueala corespondenţeĭ, fiind luată asupra unuia din compatrioţĭ, n'a costisit întru nimic pe Societate.

No. 17.
1847.

et que plusieurs milliers de Zingares y croupissent dans leur décrépitude originelle. Les Turcs, suzerains du pays, ne se sont pas réservé le droit de s'y établir. Des hommes qui se disent et qui sont en effet les frères des Moldaves et des Valaques sont répandus dans la Hongrie orientale et remplissent la Transylvanie presque entière, la Bucovine et la Bessarabie. Le Dniester, les Carpathes, la Theiss, le Danube et la Mer Noire forment une frontière naturelle autour de ces diverses provinces, partagées entre trois grands empires, et ce vaste territoire semble être ainsi disposé pour contenir une seule nation.

Les Daces ou Gètes, que les conjectures de la science rattachent à la famille des Thraces, occupaient vraisemblablement cette contrée dès la plus haute antiquité. Un sage vénéré par eux à l'égal d'un Dieu, Zalmoxis, leur avait donné une religion et des lois, et à l'époque d'Auguste leur domination s'étendait de la Mer Noire à la Germanie. Rome en dut prendre ombrage et, après avoir dirigé plusieurs expéditions contre les Daces, qui la contraignirent, sous Domitien, à acheter la paix à prix d'or, elle triompha de ces barbares par la main de Trajan. Au sommet de la colonne Trajane, qui nous a transmis les détails de cette guerre, on voit des peuples haletants, fugitifs, tout occupés à pousser devant eux des bœufs au pas lent, et jetant en arrière des regards pleins de tristesse et d'angoisse. Ce sont les Daces qui se dérobent aux poursuites d'un vainqueur sans pitié et disent à leurs champs dévastés un suprême adieu. En effet, la plupart de ceux qui ne succombèrent pas les armes à la main furent rejetés par-delà le Dniester. Les plaines qui s'étendent du Danube au pied des Carpathes se virent dépeuplées, et les montagnes conservèrent seules quelques débris de la race indigène.

La Dacie ne devait pas rester longtemps abandonnée. Il importait à ses nouveaux maîtres de la doter promptement d'une colonisation capable à la fois de féconder et de défendre cette belle province, ouverte aux invasions des barbares. Aussi, par les ordres précis de Trajan, des colons furent-ils appelés de tout l'empire sur la rive gauche du Danube. Rome repeupla ces contrées après les avoir conquises, et des constructions gigantesques marquèrent immédiatement sur le sol l'empreinte non encore effacée de son génie. Les peuples moldo-valaques sont les descendants des colons romains de la Dacie, et le nom de Roumains (Roumani) est encore aujourd'hui leur nom générique. Le nom de Valaques

que l'Occident et la diplomatie leur donnent n'est pas autre chose que le mot de Vlasks ou de Welches par lequel les Slaves, leurs voisins, ont coutume de désigner les races latines en général et les Italiens en particulier.

Lorsque vinrent les grandes invasions des barbares, les colons de la Dacie furent refoulés, les uns dans les montagnes, qui gardèrent le nom de Dacie Trajane, les autres sur la rive droite du Danube, où ils formèrent, sous le règne d'Aurélien, la Dacie Aurélienne. Après le passage des Avares en Pannonie, au VII-e siècle, les plaines désertes retrouvèrent leur primitive population romaine, laquelle commença à se grouper en petits états qui sont devenus à la fin du XIII-e siècle la Principauté de Valachie, et au milieu du XIV-e celle de Moldavie. Quant aux colons de la Dacie Aurélienne, ils restèrent campés de l'autre côté du Danube, s'allièrent aux Bulgares, avec lesquels ils fondèrent l'Empire vlacho-bulgare, qui fut détruit par les Grecs, puis rétabli, et enfin renversé à tout jamais par les Turcs. Ces Vlasks, répandus depuis leur ruine dans la Thrace et la Macédoine, ont continué d'y vivre au milieu des Gréco-Slaves sous le nom de Kutzovlaques, de Morlaques et de Zinzares.

A partir du XIV-e siècle, les Moldo-Valaques figurèrent activement dans l'histoire de l'Europe orientale sous le nom de Roumains, respecté en eux par les navigateurs génois ou vénitiens, et même par les papes, qui invoquaient pour les mieux flatter les grands souvenirs de la mère-patrie. Quoiqu'ils fussent détachés de l'église latine, ils devinrent de brillants champions de la chrétienté, au XV-e siècle sous Mirce I-er et Etienne-le-Grand, au XVI-e siècle sous Radu, au XVII-e sous Michel-le-Brave, qui combattaient aussi pour l'unité roumaine. Cependant ils finirent par succomber, et la patrie roumaine resta morcelée entre les Autrichiens et les Turcs, jusqu'à ce que la Russie, pour prix de ses perfides services, vint en prendre aussi sa part. Les Moldaves et les Valaques reconnurent la suzeraineté du Sultan. Sans doute, des capitulations, qui sont encore aujourd'hui les vraies bases du droit public des Principautés, leur garantissaient un gouvernement libre et national, même dans cette condition de vassalité ; mais la Porte Ottomane empiéta sur ces conventions, au point de remplacer bientôt, par des princes de son choix, les princes indigènes, élus par la nation suivant l'immémorial usage. Les Grecs du quartier du Fanar à Constantinople, en un mot les Fanariotes, qui avaient succédé aux

Juifs et aux chrétiens convertis à l'islamisme dans les fonctions d'interprètes du divan pour ses relations avec les peuples vaincus ou avec l'Europe, ces scribes si tristement célèbres, qui étaient arrivés ainsi à la richesse et à la toute-puissance, obtinrent la faveur suprême de gouverner pour les Turcs la Moldavie et la Valachie.

Les Fanariotes, après une tyrannie d'un siècle, se sont perdus par leurs propres excès; toutefois le sort a voulu qu'au moment de les renverser, les Moldo-Valaques aient accepté ou subi le secours d'une puissance voisine, dont l'ambition est bien connue, et qu'en s'affranchissant du système fanariote, ils n'aient pas su se défendre du protectorat russe, bien plus redoutable pour eux que la suzeraineté affaiblie de la Porte Ottomane. Heureusement, depuis l'exclusion des Fanariotes, il s'est manifesté dans la société valaque une tendance qui atténue singulièrement cette victoire de la Russie. Le sentiment national, qui avait été comprimé, mais non étouffé, en Moldo-Valachie, s'est réveillé avec vivacité, avec puissance. Pressés au nord par les Slaves russes et polonais, au midi par les Slaves illyriens de la Bulgarie et de la Servie, à l'ouest par les Slaves tchèques des pays slovaques et par les Magyares, les Moldo-Valaques ont puisé dans cette situation une vue nette et précise de leur individualité roumaine. Par une conséquence naturelle de leur origine et de leur civilisation latines, ils étaient d'ailleurs plus qu'aucune autre race de l'Europe orientale disposés à saisir vivement et à s'assimiler promptement les idées nouvelles qui triomphaient avec tant d'éclat dans l'Europe latine; ils recevaient ainsi à cœur ouvert les encouragements qui leur venaient de la France. Inspirés, comme les Magyares et les Illyriens, les Tchèques, les Polonais, les Hellènes, par le sentiment de la race, les Valaques se sont donc mis à chercher la civilisation dans le progrès logique et le perfectionnement de leur nationalité et, non moins heureux que les patriotes illyriens, ils ont rencontré une sympathie vivifiante chez toutes les populations de leur sang divisées entre les trois empires de Turquie, de Russie et d'Autriche. Le mouvement roumain, c'est ce travail politique des savants et des écrivains de la Moldo-Valachie, de la Transylvanie, de la Bessarabie et de la Bucovine, pour la réunion des huit millions de Roumains qui ont survécu à dix-sept siècles de cruelles épreuves. Du point de vue du principe de la nationalité fondé sur l'idée de race, ce peuple mutilé ne forme dès à présent qu'un seul corps, et le

No. 17. 1847. vaste territoire qui le contient dans son unité s'appelle la Romanie, si non dans la langue des traités, au moins dans celle du patriotisme.

I.

Sitôt que, venant de l'ouest, on a franchi la Theiss, on est dans cette Roumanie idéale. J'allais de Pesth, à travers la Transylvanie, à Bucharest, la ville de la joie, capitale de la Valachie et foyer principal de l'activité roumaine (1). J'avais ainsi à parcourir les montagnes où la race est restée le plus intacte et les plaines où elle a le plus souffert, et je devais y rencontrer à chaque pas ou d'anciennes villes ou des ruines romaines: ainsi, Gyula (Alba-Julia), Clausembourg (Clusium, Claudiopolis), Hatzeg (Ulpia Trajana), Hermannstadt (Praetoria-Augusta), le passage et les débris de la Tour-Rouge (Turris Trajana), puis la voie Trajane, suspendue au flanc des rochers au-dessus de la rivière torentielle de l'Olto (Aluta). En tournant un peu à droite du côté du Danube, j'arrivais à Turnu-Severin (Turris Severi), dont je contemplais les ruines, avec celles du pont de pierre jeté par Trajan sur le Danube en cet endroit, l'un des plus beaux de la Valachie, après quoi je pénétrais par les riantes collines du banat de Craïova dans les plaines immenses au milieu desquelles la ville quasi-française de Bucharest attend le voyageur épuisé par les fatigues d'une route pénible, mais ravi par la beauté des sites et par celle des populations.

Cette beauté des sites ne se révèle toutefois qu'à quelque distance de Bucharest. On doit même avouer que l'entrée du pays roumain par la Hongrie septentrionale offre d'abord un aspect désolant. L'on se trouve tout d'un coup au milieu d'une de ces steppes incultes, désertes, uniformes, qui ne sont point entièrement rebelles à la culture, mais que la charue délaisse volontiers pour un sol plus généreux non encore envahi tout entier par le travail. De loin en loin, des tertres dus à la main de l'homme et destinés sans doute à marquer des sépultures d'une époque reculée, quelques puits à bec de grue placés sur la route par l'hospitalité prévoyante, puis, au milieu de cette plaine et jusqu'au bout de l'horizon, un long ruban de terre grasse et noire qui indique le chemin battu,

(1) Le nom roumain de Bucharest est Bucuresci, qui se prononce Boucouresti.

voilà toutes les traces humaines que vous découvrez durant une laborieuse journée de marche. Il vous tarde d'apercevoir les monts de la Transylvanie, qui vous apparaissent enfin au sortir de la ville moitié magyare et moitié valaque de Gross-Vardein, et alors vous jouissez de tout l'agrément du contraste, jusqu'à ce que vous retombiez des Carpathes dans les plaines mal cultivées qui entourent Bucharest. C'est dans les montagnes de la Transylvanie et du banat de Craïova que la population se présente avec la vraie physionomie de la nationalité roumaine.

Le paysan roumain, douloureusement opprimé par les Magyares et les Saxons en Transylvanie et par ses propres boyards en Moldo-Valachie, a conservé, sur son large front encadré de longs cheveux noirs et dans ses yeux caressants ornés d'épais sourcils, tous les signes d'une intelligence vive et prompte, pénétrante et mobile. L'indigence, au lieu de l'asservir aux tristes préoccupations du désespoir, a simplement aiguisé la verve railleuse par laquelle il sait se venger de ses souffrances. Son imagination vive, alerte, détachée des maux du présent, aime d'ailleurs à se reporter vers les temps d'autrefois, où elle plane à plaisir dans les régions du merveilleux. Le paysan roumain montre donc en lui la précieuse alliance de l'enthousiasme et de l'ironie. Enfin, grâce à cette atmosphère orientale dans laquelle il a continué de vivre, il n'a point perdu cette gravité aimable et simple qui fut le partage des peuples anciens et qui n'appartient plus guère aujourd'hui qu'aux barbares.

C'était au cœur de l'hiver que je visitais la Moldo-Valachie et, bien que la température fût des plus rigoureuses, les paysans, dans les villages ou au sein des villes, étaient généralement vêtus de toile, mais avec une élégance aussi ingénieuse que le permet cette misère. Les femmes portaient une longue chemise blanche avec un jupon bordé de rouge et de bleu, entièrement ouvert sur les côtés depuis la ceinture, la tête enveloppée dans une coiffe blanche qui flottait sur leurs épaules. La plupart marchaient pieds nus, les autres avec la sandale nouée autour de la jambe pardessus une pièce de laine rouge, grise et noire. Les hommes avaient aussi la sandale ou les pieds nus, avec un large pantalon et une longue blouse de toile, en forme de tunique, serrée à la ceinture, et un vaste chapeau ou un bonnet de peau de mouton taillé en forme de casque. Enfin, les plus aisés se tenaient drapés dans des manteaux d'étoffe grossière, avec une fierté digne d'empereurs ro-

No. 17. 1847. mains ou de mendiants de Callot. Quelquefois des scènes affligeantes venaient assombrir le tableau. Ici, au sommet d'une montagne où soufflait un vent glacial, c'était un enfant nu qui demandait l'aumône. Ailleurs, et jusqu'aux portes de Bucharest, c'étaient des familles entières qui vivaient entassées, loin du jour, dans des cabanes souterraines. Puis, par une opposition qui se reproduit naturellement, tout à côté de cette misère, de joyeuses villas, de splendides et opulents monastères, bâtis sur le penchant des collines boisées, s'offraient à mes regards. Des traîneaux élégants ou des voitures de la forme la plus légère traversaient la route avec des attelages impétueux et des cochers de la dernière audace. De nobles boyards voyageaient, nonchalamment étendus sur des lits et des coussins mœlleux, au fond de ces commodes équipages, suivis de leur batterie de cuisine, sûrs d'arriver avant la nuit à quelque maison amie où l'hospitalité les attendait, ou du moins d'improviser quelque bon repas sous le toit d'un paysan, si le hasard les condamnait à ce pis-aller.

Pour moi, qui étais entré dans les Principautés sans précautions et sans appui, j'en étais réduit à la pitance des paysans valaques et, pour toute hôtellerie, j'avais le soir leurs huttes informes. Je partageais donc avec eux le traditionnel gâteau de maïs, la mamaliga nationale, et leurs lits de planches mal jointes, recouverts quelquefois de paille et plus souvent d'une seule natte de jonc. J'étais cordialement fêté par mes hôtes, qui s'empressaient toujours d'être agréables à un Wlask de l'Occident et, pour peu qu'il y eût là quelque Zingare muni de son violon, je pouvais compter sur des danses pittoresques et joyeuses. Dans les villages de la frontière occidentale et dans les petites villes de l'intérieur de la Moldo-Valachie on trouve souvent, au fond de ces cabanes si chétives, de pauvres employés de la poste qui, élevés à Bucharest, parlent convenablement le français, et alors on peut puiser à loisir aux sources mêmes des traditions populaires. Les légendes ne manquent pas: elles sont en général patriotiques ou religieuses et, dans les deux cas, il est rare qu'elles ne mêlent point les temps modernes avec les temps anciens, les héros du moyen-âge avec les héros romains, les dieux du paganisme avec ceux de l'Olympe chrétien. Dans ces récits, où la gaieté entre toujours pour quelque chose, les saints s'humanisent, les saintes ne sont ni revêches ni mystiques, et Vénus, entourée des Ris et des Plaisirs, règne encore, a côté des apôtres et de la Vierge, dans le paradis des pay-

sans roumains. Il est pourtant un personnage particulièrement cher à l'imagination des Roumains, et qui leur apparaît toujours entouré de gloire et de puissance: c'est le vainqueur du roi Décébale, c'est Trajan lui-même. Ils ne retrouvent pas seulement sa trace glorieuse dans les ruines des monuments élevés par lui sur le territoire national, ils croient reconnaître aussi sa présence dans les grandes manifestations de la nature. La voie lactée, par exemple, c'est le chemin de Trajan; l'orage, c'est Trajan qui gronde ou qui menace; enfin, tout ce qui porte l'empreinte de la force et de la grandeur, c'est l'œuvre de Trajan, dont l'ombre paternelle n'a point cessé de veiller sur les destinées de la Romanie. Les patriotes valaques se plaisent à admirer dans cette croyance le culte naïf de la nationalité et, dans l'ardeur de leur foi en une religion pareille, ils souhaiteraient volontiers, je pense, que l'on mît partout l'image du divus Trajanus à la place des saints de leur église, trop suspects de partialité pour les Russes.

Bucharest reproduit assez fidèlement les mœurs et la physionomie de toutes les populations valaques. Bien que la race n'y ait point ce degré de pure et franche beauté auquel elle atteint dans les sites agrestes de la Transylvanie et du banat de Craïova, on y peut, en revanche, observer les classes élevées de cette population sous un jour nouveau et plein d'attrait. Bucharest, avec ses maisons blanches et ses cent dix églises d'un style byzantin, ornées chacune de plusieurs clochers, s'étend, à perte de vue, dans une plaine sans fin du côté de l'est, et terminée au nord-ouest par les lointains glaciers des Carphates. A peine a-t-on franchi les barrières, gardées par une police des plus minutieuses, que l'on se sent au milieu de l'agitation d'une grande ville, et que l'on y peut constater toutes les traces d'une civilisation qui commence et qui marche. A côté de quelques bouges repoussants, bâtis à moitié sous terre, et de huttes enfumées, inabordables, à côté de ces maisons disséminées comme en un grand village, de riches magasins et de somptueux hôtels s'élèvent chaque jour en se rapprochant, et ainsi, chaque jour, la capitale de la Valachie se dépouille de son caractère oriental pour prendre l'aspect des villes de l'Occident.

Aussi bien, de tous les points de la Principauté, la noblesse afflue à Bucharest; il est de bon ton d'y séjourner en hiver. La noblesse de Moldavie se porte de la même façon à Jassy, qui offre également beaucoup de ressources à l'oisiveté. Cependant les bo-

No. 17. 1847. yards moldaves ne dédaignent point de passer quelquefois la saison à Bucharest, qui est le vrai centre de la Roumanie, et qui se pique de mériter son nom de ville de la joie. Ils viennent tranquillement s'abreuver aux ondes enchantées de la Dembovitza, dont, suivant un dicton populaire, l'on ne se rassasie jamais, et qui vous attache à ses rives par le plaisir d'y puiser toujours (1). L'hiver rassemble à Bucharest tous les hommes lettrés ou aisés de la Valachie; mais, au printemps, ils se hâtent de retourner vers leurs villas dans les montagnes, à moins qu'ils ne préfèrent remonter d'un trait le Danube, pour aller chercher de nouveaux amusements à Vienne, ou, si quelque patriotisme les guide, pour venir étudier les peuples latins, les frères aînés des Valaques, l'Italie par exemple, „où la colonne Trajane, comme le dit le poète roumain Assaki, „représente l'Ister pliant sous le joug romain, et où les tombeaux „des ancêtres parlent encore de courage et de vertu.“ La jeunesse tient à honneur de suivre ces salutaires inclinations de l'esprit roumain. Après avoir parcouru la France en explorateurs sympathiques, les Moldo-Valaques accomplissent donc leur pélérinage à Rome, d'où ils ne sortent point sans emporter avec eux l'image de l'airain vénéré sur lequel est inscrit l'acte de naissance de la nation roumaine.

Il est peu de boyards qui ne fassent aujourd'hui le voyage de France et d'Italie. Aussi, sauf l'usage oriental d'offrir les pipes, les confitures et les sorbets à tout visiteur, les salons de Bucharest ne diffèrent-ils en rien des nôtres. Nos journaux et nos livres sont déployés et ouverts sur les tables; si l'on ne chante point quelque morceau de nos opéras, on lit à haute voix nos vaudevilles à la veillée; on y discute notre politique avec passion; l'on y sait par cœur nos hommes d'état, qui se gardent bien de payer de retour. Enfin nous y sommes reçus, si obscurs que nous soyons, avec un empressement fraternel, et aussitôt nous avons lieu de nous y sentir comme en famille. On a peu le loisir ou l'occasion de se rappeler qu'à Bucharest l'on est dans un pays vassal de la Porte Ottomane. A la vérité, rien n'y marque son pouvoir; il n'y a là ni croissant, ni minarets, ni trace aucune d'un Turc, et un drapeau à trois couleurs, qui porte dans ses plis l'aigle romaine

(1) Dambovitza, apa dulce!
Quine o bea nu se mai duce.
„Dembovitza, eau douce! qui en a bu ne s'en va plus“.

avec la croix dans son bec, flotte seul à la tête des bataillons d'une milice disciplinée à l'européenne.

Il y a seulement un demi-siècle, ce pays qui prend aujourd'hui si promptement tous les dehors de notre civilisation, soumis encore à la dangereuse influence des Fanariotes, gémissait dans les liens d'une civilisation toute byzantine. Tandis que le peuple souffrait d'exactions odieuses, les boyards, enveloppées dans leurs longues robes asiatiques qui convenaient à leurs goûts de satrapes, entourés d'esclaves zingares, donnaient à l'Europe le spectacle de chrétiens enchaînés aux mœurs dissolues du Bas-Empire et de l'ancien Orient. Bucharest, composé de grands villages réunis, au milieu desquels s'élevaient quelques hôtels de belle apparence, n'était qu'une ville orientale inférieure peut-être aux grandes villes de la Turquie slave. Enfin, les paysans de la plaine habitaient presque généralement dans les huttes souterraines. Par quelle heureuse révolution la face du pays s'est-elle ainsi transformée en si peu de temps? Comment les cultivateurs sont-ils sortis du sein de la terre? comment les boyards se sont-ils arrachés à leur oisiveté énervante? comment ont-ils dépouillé ces vêtements de femme qui les distinguaient de la société européenne? comment des hommes tombés au-dessous des Grecs du Bas-Empire sont-ils redevenus si lestement d'excellents patriotes roumains, tout appliqués à nous ressembler par le dehors et par le dedans? C'est l'effet de cette vive ardeur que l'excès de l'oppression, d'abord gréco-turque et depuis gréco-russe, a réveillée en eux et de ces aptitudes variées que les races latines ont toujours mises avec plus ou moins de constance au service de toutes les causes. Le sol de ce pays, cet excellent fonds roumain, était disposé tout exprès, en quelque sorte, pour recevoir et pour féconder cette plante d'importation étrangère que l'on appelle la civilisation latine. Aussi y a-t-elle grandi, non point comme sur le sol slave en Russie et en Pologne, sans pousser de racines et tout étiolée, mais par une croissance naturelle et un développement rapide qui indiquent assez combien elle se sent à l'aise sous ce climat fait pour elle. Si donc un sentiment de justice ne nous permet d'être indifférents ni aux malheurs de la Moldo-Valachie, plus profonds que ceux de la Grèce et de la Pologne, ni à sa renaissance morale et politique, si heureusement commencée, nous devons aussi nous sentir portés vers cete nationalité roumaine par une sorte d'intérêt de famille, en songeant qu'elle s'est conservée et qu'elle revit à présent par le

No. 17
1847.

génie des peuples latins et par la vertu féconde de nos croyances et de nos mœurs.

Telle était, du moins, la pensée avec laquelle j'abordais l'étude du roumanisme, après avoir constaté jusqu'à quel point paysans et nobles sont fiers de leur parenté et ont conservé le droit de s'en vanter devant l'Europe.

II.

Bien que les Roumains aient emprunté à l'Orient l'art de ne point dire plus qu'ils ne veulent, ils sont expansifs et diserts. Ils savent se passionner à propos en parlant de leur pays, et ils ont tant à cœur de n'être point confondus avec les populations très simples, mais très peu éclairées, de la Turquie slave, qu'ils ne négligent aucune des ressources de leur esprit pour se faire connaître avec avantage. J'écoutais avec curiosité et surprise ces narrations vives et complaisantes dans lesquelles de vieux patriotes du temps des princes grecs, des orateurs de l'Assemblée nationale et de jeunes publicistes m'exposaient les vicissitudes de la Roumanie. Leur langage n'annonçait point la simplicité forte et confiante des Illyriens, ni l'enthousiasme bruyant et triste des Magyares. C'était une parole limpide et pénétrante, qui révélait une très forte préoccupation d'intéresser et de plaire. Ils ne cherchent point à justifier les choses d'autrefois; mais, joyeux de voir avec quelle ardeur la génération d'à présent travaille à réparer les maux du passé, les vieillards eux-mêmes aiment à dire: Nos fils vaudront mieux que nous !

J'écoutais également l'autre parti, que l'on persiste à nommer fanariote, même depuis la ruine du Fanar primitif, et qui se compose de quelques Valaques mêlés à un grand nombre de Grecs et inspirés par eux (1). J'admirais malgré moi ces intelligences lucides et souples, raisonneuses et sophistiques, habiles à feindre l'enthousiasme au point de le communiquer pour mieux faire qu'on se livre, et capables, au besoin, de vous entourer de toutes les séductions du plaisir et des arts afin d'ouvrir la voie aux ruses de

(1) Ce mot de fanariote n'est point employé exclusivement pour désigner les Grecs établis dans la Principauté, mais plutôt un parti animé de l'esprit des anciens princes du Fanar. Il y a en ce sens des Roumains qui sont devenus Fanariotes, qu'il y a des Grecs qui sont devenus Roumains; toutefois, il faut l'avouer, c'est le très petit nombre.

leur éloquence. Oui, j'admirais dans les Fanariotes les héritiers bien reconnaissables de ces Byzantins qui, même dans leur décadence, portèrent jusqu'aux dernières limites les raffinements de l'esprit; mais l'histoire et la situation présente de la Moldo-Valachie me rappelaient aussi qu'après tout, ces dons merveilleux ne sont que la plus haute expression de la science du mal mise au service des ennemis de la race roumaine. Qu'est-ce en effet que le mouvement politique, intellectuel et moral de la Moldo-Valachie depuis deux siècles, sinon la lutte constante de la nationalité roumaine contre l'influence oppressive et corruptrice des Grecs, naguère travaillant pour le compte du Fanar et, à l'heure qu'il est, de compte à demi avec le panslavisme russe?

Jamais la race turque ni l'esprit musulman ne se sont trouvés vraiment aux prises avec la langue et les institutions roumaines. La brutalité et l'ignorance des anciens sultans ont pu détruire l'indépendance du pays, elles ont pu le livrer au bon plaisir des Fanariotes, y souffrir les empiétements des Russes; mais les coups ont été portés directement par la main des Grecs. C'est la langue, ce sont les mœurs des Grecs qui ont failli étouffer la langue et les mœurs roumaines, et aujourd'hui que les sultans plus éclairés sont aussi plus respectueux pour le droit des Principautés, la querelle est beaucoup moins que jamais entre les Moldo-Valaques et les Turcs, et tout autant qu'à aucune époque entre la race roumaine et les Fanariotes flanqués des Russes. Il importe, pour l'intelligence des origines et des progrès du mouvement roumain, d'indiquer les causes de cette animosité séculaire.

Les Grecs rayas de l'Empire ottoman avaient porté leurs regards sur la Moldo-Valachie avant que les scribes fanariotes, devenus princes ou hospodars, y eussent conduit une foule d'aventuriers de leur nation liés à leur fortune. Dès le XV-e siècle, sous prétexte de commerce, beaucoup de ces chrétiens de Constantinople s'étaient fixés dans les Pays roumains et s'étaient peu à peu glissés dans les emplois publics, dont ils avaient bientôt abusé. La susceptibilité roumaine avertie songea dès lors à leur enfermer l'entrée par des lois expresses; mais rusés, patients, infatigables, les Grecs s'appliquèrent à miner sourdement cet obstacle fâcheux pour leurs calculs et, ayant réussi sous le gouvernement d'un prince qu'ils avaient su se rendre favorable, ils mirent l'administration et le pays au pillage. De là des conspirations nationales contre le prince et les Grecs ses affidés. La première n'aboutit

No. 17. 1847.

qu'à la mort des jeunes patriotes, qui l'avaient conçue peut-être avec trop de légèreté. La seconde, qui avait pour objet de venger ces victimes, ces martyrs vénérés, en même temps que de délivrer le pays, entraîna le peuple entier et le poussa à un massacre des Grecs. Ceux-ci n'étaient point gens à se rebuter pour de tels échecs; ils revinrent peu à peu par des chemins de traverse, puis furent de nouveau culbutés et chassés en masse, mais sans désespérer encore d'un succès, qu'ils emportèrent d'assaut au commencement du XVIII-e siècle, par l'élévation du Fanariote Nicolas Mavrocordato à l'hospodarat successif de Moldavie et de Valachie. Les Grecs exercèrent les plus terribles représailles; ils firent tomber toutes les têtes qui leur portaient ombrage; ils se livrèrent à toutes les exactions, dilapidèrent la fortune publique, ruinèrent les particuliers, proscrivirent la langue roumaine avec tous les souvenirs de la nationalité et renouvelèrent sur un petit théâtre les bacchanales politiques des plus mauvais jours de l'Empire romain. Cette persécution inouie, inénarrable, dans laquelle le poison joua son rôle comme le glaive, recommença sous chacun des princes du Fanar en Moldavie et en Valachie. La pensée que ce pays était une proie offerte au Fanar finit pas se populariser parmi les Grecs de Constantinople. Un établissement en Moldo-Valachie devint le but de quiconque avait envie de faire fortune. Les enfants quittaient de bonne heure la famille, pourvus de quelque industrie de hasard à l'aide de laquelle ils s'introduisaient avantageusement dans les Principautés et pouvaient y briguer d'honnêtes fonctions dont le prince n'était point avare. Une nation étrangère se substituait ainsi à la nation roumaine, ou plutôt les Roumains étaient devenus étrangers dans leur propre patrie (1).

Cependant ceux des Moldo-Valaques qui n'avaient point perdu le courage ou l'énergie et qui n'avaient point déserté la langue

---

(1) Le plus ordinairement les Grecs arrivaient là avec l'humble traditionnel métier de pâtissiers et de marchands de limonade. Aussi était-il passé en habitude à Constantinople que les accoucheuses, en recevant le nouveau-né du sein de sa mère, lui souhaitassent d'être un jour pâtissier, marchand de limonade et prince de Valachie. L'histoire des Fanariotes a été écrite par un Hellène, M. Zalloni, qui les signale avec une grande connaissance de cause à la défiance de ses concitoyens de l'Hellade, auxquels, en effet, ils n'ont jamais rendu que de très mauvais services avant ou depuis la guerre de l'indépendance. Le Magazinu historicu de Bucharest a publié aussi une histoire des hospodars fanariotes écrite au point de vue roumain.

nationale pour la langue grecque, l'intérêt du pays pour l'intérêt des Fanariotes, ne cessaient de protester par leurs larmes, leurs gémissements et leurs actes. Quant aux Turcs, si imprudemment endormis alors sur leurs triomphes passés, ils s'obstinaient à fermer les yeux. Pour détruire la puissance que les Grecs s'étaient assurée, il fallait que le peuple roumain retrouvât quelques-uns de ses élans d'autrefois, et se levât en masse contre ses opresseurs, sans effrayer toute fois les Turcs, ces maîtres insouciants et mal renseignés, qui n'étaient coupables que d'aveuglement et d'indifférence. C'est ce qui eut lieu en 1821 dans des circonstances presque solennelles qui, en mettant les Roumains aux prises avec les Fanariotes et avec tous les Grecs, sur le terrain le plus élevé, montrent sous son vrai jour le caractère de leur animosité sanglante.

Au moment où les Moldo-Valaques, sous la conduite d'un chef résolu, Théodore Vladimiresco, se déclaraient en état de révolution flagrante, et prétendaient substituer des princes nationaux aux princes fanariotes, le président des hétairistes, Alexandre Ypsilanti, s'élançant de la Russie méridionale vers la Grèce, était entré sur le territoire des Principautés et appelait les Moldo-Valaques à la guerre de l'indépendance au nom de l'intérêt chrétien et hellénique. Bien que la cause des Hellènes du Péloponèse ne fût point liée à celle du Fanar, dont ils n'avaient guère éprouvé jusqu'alors que des vexations, bien que la condition de l'Hellade pût paraître assez semblable à celle de la Roumanie, qu'arriva-t-il cependant? C'est que Vladimiresco et les Moldo-Valaques refusèrent de s'associer aux projets d'Ypsilanti et des Grecs; c'est qu'ils aimèrent mieux rester les vassaux des Turcs que de courir la chance d'un affranchissement en commun avec les Grecs. Vladimiresco promit de livrer passage aux compagnons d'Ypsilanti, impatients de pénétrer dans la Turquie slave, en les engageant à compter encore sur l'hospitalité roumaine en cas d'échecs; mais il déclara qu'il ne voulait, pour sa part, qu'exercer sur les Turcs une pression morale et chasser à tout jamais les Fanariotes des Principautés. On sait que les hétairistes furent battus par les troupes ottomanes, qui apportaient aux Valaques des paroles consolantes et qui leur devaient, en effet, de la reconnaissance autant que de la justice. Toutefois, avant que cette crise arrivât à son terme, elle avait été marquée par un incident sinistre. Vladimiresco, pris dans un piège sous prétexte de conférences et de négociations, avait été

No. 17. 1847.

assassiné, coupé en morceaux, jeté à la voirie par la propre main des deux aides-de-camp et du secrétaire d'Ypsilanti. Ainsi le premier objet que le roumanisme moderne ait vu en naissant, c'est le cadavre en lambeaux du meilleur des patriotes immolé à la vengeance des Grecs. La pensée nationale était donc entraînée par la déplorable fatalité des événements et par des crimes nouveaux à une lutte sans merci contre l'influence grecque, que les Turcs, mieux instruits et mieux inspirés, étaient enfin décidés à lui sacrifier entièrement.

Avant de suivre le roumanisme dans ses diverses évolutions, il est urgent de remarquer combien la tentative de Vladimiresco tirait de force du développement scientifique et littéraire qui, du fond de la méditative et studieuse Transylvanie, s'était propagé dans les Principautés du Danube, et avait préparé la rénovation politique et sociale du pays par le réveil des lettres. La Transylvanie, qui est le théâtre d'une affreuse indigence, n'en est pas moins l'un des pays les plus éclairés de l'Orient. Luther et tous les novateurs y trouvèrent des disciples, Louis XIV des alliés, Voltaire et Rousseau des admirateurs intelligents. L'histoire de la nationalité roumaine n'y avait jamais été oubliée entièrement. A une époque où les Moldo-Valaques, immobilisés dans leur pensée religieuse et isolés par le schisme oriental, se contentaient encore de posséder les Écritures en langue roumaine, les Welches de la Transylvanie, caressés par le luthéranisme, qui exaltait l'usage de la langue vulgaire dans l'église et dans l'enseignement clérical, avaient des prédicateurs et des écoles qui, tout en restant fidèles à leur foi, se ressentaient du mouvement religieux avec lequel ils étaient en contact. Lorsque la langue roumaine, après avoir échappé à la domination du slavon, qui est le latin de l'église d'Orient, fut étouffée par les écoles grecques élevées à Bucharest et à Jassy, et par tout l'ensemble du système fanariote, les Valaques transylvains sentirent que le dépôt de la langue nationale était tout entier en leurs mains, et que, s'ils l'abandonnaient au peuple des campagnes, cette langue dépérirait ou resterait du moins inculte. Ils l'entourèrent donc d'une vénération profonde sans que les Magyares songeassent à les en empêcher, et sans essayer de s'en faire une arme contre les Magyares, qui étaient des maîtres peu commodes, mais qui n'avaient point encore inventé le magyarisme. Il y eut çà et là d'humbles travaux de grammaire et d'histoire. Un événement tragique vint toutefois socouer les imaginations et

les entraîner pour un instant dans des voies plus larges. Le sentiment public, aiguillonné par la faim, avait retrouvé une subite puissance qui arma les populations, et se personnifia dans un paysan du nom de Hora. Sa pensée était nationale sous une forme qui semblait seulement sociale. Hora voulait l'extermination des seigneurs, parcequ'ils étaient Magyares en même temps que seigneurs, et il n'aspirait pas à moins qu'à recommencer l'œuvre d'unité si vainement tentée par tous les grands princes de l'ancienne Moldo-Valachie. Après avoir frappé les Magyares de la Transylvanie et de la Hongrie orientale, il réservait des coups terribles pour les Fanariotes des deux Principautés du Danube. Hora avait pris le titre d'Empereur de la Dacie. A la suite d'exploits hardis qui révélaient en lui plus qu'un aventurier, il fut battu par les impériaux, et expia son audace trop hâtive par l'horrible supplice de la roue. Cette idée de relever et de réunir toute la nation roumaine dans le territoire de l'ancienne Dacie ne fut point perdue; quoique désarmée et suppliciée dans la personne de Hora, cette nation se transformait pour continuer pacifiquement et ardemment les études de grammaire et d'histoire dans lesquelles revivaient encore la langue et les traditions roumaines.

La poésie elle-même, émue profondément par ce coup de foudre qui venait d'éclater sur la Transylvanie, sortit bientôt du cœur du peuple où elle se tenait cachée par humilité et, sous le voile de la fable ou à visage découvert, elle parla au pays de l'avenir comme l'histoire lui parlait du passé (1). Ce mouvement littéraire, qui appartient aux premières années de ce siècle, est bien distinct de celui qui est né vers 1837 sur le même terrain, lorsque les Roumains y furent menacés et traqués par les Magyares. Tandis que celui-ci a été principalement défensif et politique et s'est tenu renfermé presque exclusivement dans la lutte des races de la Hongrie, celui-là, principalement littéraire, s'est accompli en vue de la Roumanie et de l'unité roumaine. C'était un patriotique appel aux écrivains de la Moldo-Valachie, silencieux sous la terreur du

(1) Les noms les plus distingués de cette petite école sont ceux de Giorgovici, de Pierre Maïor, de Chichendela, de Sincaï et de Samuel Clein. Giorgovici s'est occupé principalement de grammaire, Pierre Maïor a traité des origines roumaines, et Chichendela a publié des fables qui sont devenues populaires. On ne doit pas oublier le savant Lazare, qui a puissamment contribué à la réorganisation des écoles nationales en Valachie.

No. 17. 1847.

joug fanariote, peu hardis à se vanter de leur nationalité et entourés de périls s'ils la servaient (1). L'appel fut entendu, et les Moldo-Valaques, chez qui l'idiome roumain avait perdu tout droit politique au profit du grec, devenu langue officielle, eurent la satisfaction, sinon de changer complètement un état de choses si blessant pour leur fierté nationale, au moins de diminuer l'autorité du grec dans les relations privées et de rendre au roumain avec éclat une influence politique. Les deux Principautés écoutèrent avec surprise et avec tressaillement ces accents nouveaux qui répondaient au secret langage de leur coeur et qui flattaient singulièrement leur désespoir, arrivé à son terme. Ce mouvement littéraire affluait, pour ainsi parler, dans le mouvement politique qui poussait Théodore Vladimiresco à la révolte; le ruisseau venait grossir le fleuve, et ce grand courant d'opinion, dont la source remontait à l'invasion des Turcs et des Grecs en Moldo-Valachie, allait enfin déborder sur cette terre encombrée, vider les écuries d'Augias en entraînant les Grecs, et déblayer le sol généreux de la Roumanie.

On était arrivé en 1821. La Porte Ottomane accorda un hattischérif qui consacrait en partie cet heureux événement, „en con„sidération de l'ingratitude des Grecs et de la fidélité des Valaques." Grégoire Ghika fut nommé Hospodar en Valachie et Jean Stourdza en Moldavie. La Romanie se voyait ainsi replacée sous l'administration d'un pouvoir national. Ce pouvoir n'était pas encore électif comme aux temps de l'indépendance et n'amenait pas à sa suite la vieille constitution roumaine; mais on devait songer bientôt à élargir cette étroite base du nouvel ordre de choses dans les proportions de l'ambition nationale, qui était redevenue très vaste. Il existait pour le moment un intérêt dont la satisfaction semblait à chacun beaucoup plus urgente qu'un changement de constitution. Il s'agissait d'expulser tous les Grecs à la suite de leurs princes, et de leur enlever tout pied à terre, tout droit de séjour par où ils pourraient se réintroduire frauduleusement dans les Principautés. Les monastères grecs du mont Athos et du Saint-sépulcre possédaient précisément, en Moldavie et en Valachie, des fondations pieuses d'où ils tiraient d'immenses revenus, fruit douloureux du

---

(1) La Moldavie avait des chroniques en latin ou en roumain, telles que celles de Démétrius Cantemir, écrites au commencement du XVIII-e siècle. A la fin de ce même siècle, un membre de l'antique famille des Vacaresco avait essayé de susciter la littérature en Valachie par des travaux de linguistique.

No. 17. 1847.

travail des esclaves zingares et des paysans roumains. Or, ces opulents foyers des vertus inutiles et des vices dégradants, ces enclaves, qui aspiraient une partie de la richesse publique et privée pour la rendre aux moines de l'Hellade ou de la Palestine, étaient aussi des sortes de forteresses dans lesquelles le système du Fanar avait un refuge assuré, et d'où il pouvait encore agiter et gouverner par ses intrigues l'église roumaine. Toutes les fois que la colère des Roumains était tombée sur les Grecs depuis les commencements de leur querelle antique, les abbés ou igoumènes grecs avaient été chassés. L'opinion publique victorieuse demandait avec une ardeur nouvelle que l'église moldo-valaque rejetât définitivement de son sein ces ennemis nés de la nationalité roumaine et que ces monastères, cessant d'être des succursales du Fanar, fussent à jamais replacés sur le pied des monastères nationaux. Les Grecs durent donc disparaître de nouveau de toute la surface des Principautés, et le roumanisme, du moins pour quelque temps, n'eut plus d'ennemis à son foyer.

Quoique les ressources des deux Princes fussent limitées par l'épuisement des populations et par l'étendue des maux du pays, bien qu'ils ne pussent s'affranchir entièrement des traditions fanariotes qui avaient envahi les lois et l'administration, ils restèrent néanmoins fidèles à la pensée nationale et firent ce qui était possible, au milieu de tant d'obstacles, pour préparer une réforme générale de la constitution. La société roumaine sortait comme d'un naufrage en chantant les Plaintes de la Roumanie, et principalement la partie de ce poème dans laquelle les Fanariotes sont poursuivis d'imprécations énergiques (1). Elle faisait un accueil non moins chaleureux à la Sanglante Tragédie dans laquelle elle entendait de la bouche d'un témoin oculaire (2) le récit passionné de l'insurrection de la Moldo-Valachie. Enfin, les hommes qui se sentaient quelque vocation pour les affaires publiques se réunissaient, se pressaient les uns contre les autres en s'encourageant par la certitude que „peu d'hommes de bien rassemblés „font plus qu'on ne croit (3).“

Hélas! quelques-unes seulement de leurs espérances devaient

---

(1) L'auteur des Plaintes de la Roumanie est M. Paris Mumulèno.

(2) L'auteur du récit historique intitulé la Sanglante Tragédie est M. Beldiman, qui avait pris une part assez active aux événements de 1821.

(3) Ces paroles sont de M. Jean Vacaresco, poète et excellent patriote.

No. 17. 1847.

se réaliser, car en raisonnant sur l'avenir, qui s'annonçait avec des couleurs si séduisantes, les Moldo-Valaques comptaient sans un ennemi nouveau, bien autrement redoutable que les Fanariotes et les Turcs. Depuis le traité fameux de Cainardji (1774), développé par ceux d'Jassy (1791) et de Bucharest (1812), la Russie s'était arrogé le droit d'intervenir officieusement près de la Porte Ottomane en faveur des Moldo-Valaques, ses coreligionnaires. Enfin elle s'était introduite dans la place, en établissant à Bucharest deux consulats qui, sous air de surveiller, dans l'intérêt roumain, l'administration des Fanariotes, travaillaient, de concert avec les Fanariotes, à constituer un parti russe que l'on voulait un jour déchaîner contre l'Empire ottoman. Ce calcul se trouvait trompé par la politique nouvelle du Divan, et si bien que le parti national, après avoir, dans l'excès de la souffrance, écouté quelque fois les suggestions de la Russie, était redevenu favorable aux Turcs. C'en était donc fait de la diplomatie russe comme des Fanariotes en Moldo-Valachie, s'il ne se fût conclu entre eux une sorte de mariage d'inclination et d'intérêt par lequel la Russie promettait aux Grecs de leur rouvrir les Principautés, à la condition qu'ils y travailleraient pour elle.

Une succession d'événements, qui semblaient combinés par la fatalité, vint seconder cette funeste pensée des Russes. Certain de retrouver tous ses avantages, s'il amenait le Sultan sur le terrain diplomatique, le Czar protesta d'abord, par dévouement pour ses coreligionnaires, contre la nomination des hospodars qui, au lieu d'être directe, eût dû être élective. Sous prétexte d'expliquer les traités précédents, il obtint ensuite la convention d'Akerman (1826), par laquelle il reprit son droit d'intervention officieuse dans les relations diplomatiques des Moldo-Valaques. Puis vint cette guerre dont l'heure fut si savamment choisie, cette guerre de 1828, entreprise au moment même où l'Empire turc était encore tout saignant de la perte de la Grèce, et où les réformes de Mahmoud n'avaient encore opéré que par de douloureuses amputations dans ce grand corps malade. Des essaims de barbares, qui comptaient aller s'abattre sur Constantinople, tombèrent sur la Moldo-Valachie désarmée, devastèrent les campagnes, vainquirent la Turquie sans toutefois la détruire, lui arrachèrent le traité d'Andrinople (1829) et une large contribution de guerre dont les Principautés restaient le gage, et dont on espérait sans doute qu'elles seraient le prix;

mais la Turquie paya, et les Russes furent bien forcés de replier leurs tentes, puis de repasser le Pruth.

No. 17.
1847.

Ce fut seulement en 1834 que la Moldo-Valachie sortit de cette crise et put compter ses blessures. Sa législation, qu'elle espérait réformer d'après les primitives institutions roumaines, avait été transformée d'autorité par le général russe Kisselef, de concert avec une assemblée nationale réunie par pure formalité. Au lieu de rien emprunter aux temps héroïques où la Romanie se gouvernait par elle même, suivant des lois conformes à son génie, la constitution nouvelle n'était que le fruit incontestable de l'esprit fanariote. On avait affecté de prendre les institutions fondées en Moldo-Valachie par les Mavrocordato pour celles qui remontaient aux origines des Principautés. C'est ainsi que le règlement proposé par la Russie, voté par l'Assemblé, créait une aristocratie privilégiée là où il n'avait jamais existé que des fonctions publiques conférant des titres non héréditaires. Mais le plus grand de tous les maux pour les Roumains était dans la subordination où une assemblée, nationale seulement à demi, allait se trouver à l'égard d'un prince électif dont l'élection et la destitution étaient elles-mêmes subordonnées à l'accord du Czar et du Sultan. Le plus grand mal était dans la limite fixée aux pouvoirs de cette assemblée et de ce prince, qui n'avaient le droit d'apporter aucune modification à la loi fondamentale ou à l'assiette de l'impôt, sans le consentement des deux Cours. Ainsi, en effet la Moldo-Valachie, qui semblait avoir retrouvé la vie comme race distincte, perdait cette souveraineté partielle que le droit des gens laisse aux peuples vassaux et que la Porte Ottomane lui avait reconnue dans les vieilles capitulations. D'ailleurs, la Russie avait, durant l'occupation, rappelé de l'exil, où ils languissaient, les mortels ennemis des Roumains, les Grecs de Constantinople; elle avait rétabli sur l'ancien pied les monastères grecs, qui rendaient aux Fanariotes un de leurs principaux instruments. Le Fanar, abhorré des Moldo-Valaques et des Turcs, qui n'en voulaient plus à Constantinople, s'était donc relevé sur le sol roumain par le bienfait de la Russie, et les Fanariotes, engagés par la reconnaissance, allaient offrir un centre aux intrigues étrangères et à une sorte de parti gréco-russe. Enfin, comme couronnement de ces longues et obscures manœuvres, la Russie, abusant jusqu'à l'excès du droit de la force, avait pris sur elle, en évacuant les Principautés, de désigner, sans le concours

No. 17. 1847.

des Roumains ni de la Porte Ottomane, les deux premiers princes, qui allaient inaugurer l'ère nouvelle.

Le roumanisme, frappé ainsi à coups redoublés de 1828 à 1834, souffrait et gémissait. Cependant ses plaintes étaient viriles, et les Moldo-Valaques affectaient de croire que ses revers seraient passagers. Le roumanisme ne comptait autour de lui qu'un petit nombre de grands noms et de caractères résolus aux sacrifices; mais ces hommes dévoués ne reculaient point devant le danger de donner à leurs ennemis des preuves et à leurs concitoyens des exemples de patriotisme. Membres de l'assemblée dite nationale, que la Russie avait consultée sur l'organisation du pays, ils avaient d'abord parlé avec indépendance, et ils avaient ensuite refusé leur signature à cette constitution dérisoire. Ils s'appelaient Campineano, Balatcheano, Buzoiano. Ils n'étaient que trois dans l'Assemblée, mais ils représentaient les instincts et la pensée de la nation entière, et ils trouvaient un écho si naturel et si fort dans le cœur de la jeunesse lettrée que, dans un élan d'enthousiasme auquel se mêlait quelque enjouement, un poète proposait de les canoniser tous trois (1).

Michel Stourdza avait obtenu l'hospodarat de Moldavie, Alexandre Ghika celui de Valachie. Autour d'eux, les Fanariotes s'agitaient à la recherche des fonctions publiques. Pour combattre une civilisation naissante et les élans d'un patriotisme rajeuni, ils n'avaient songé d'abord qu'à remettre en vigueur le vieux système à l'aide duquel leurs aïeux avaient un instant réussi à étouffer la vie nationale chez les peuples roumains; mais la tâche était plus difficile qu'ils ne se l'étaient imaginé. Michel Stourdza, que l'on ne saurait, sans excès de complaisance, appeler patriote, était du moins doué de mille ressources ingénieuses puisées dans son caractère et merveilleusement perfectionnées au contact, en ce point fort instructif, des Grecs et des Russes. Il avait en outre le sentiment de sa supériorité politique et l'intention de prendre son pouvoir au sérieux. Lors donc qu'il eut reconnu que les Fanariotes aspiraient à le dominer, il comprit fort à propos qu'il aurait besoin de s'appuyer quelquefois sur le parti national. Sans entrer en lutte ouverte avec le Fanar et la Russie et sans se déclarer précisément pour le roumanisme et le parti national, le Prince Stourdza,

(1) Le Métropolitain de Bucharest, Grégoire, eût aussi protesté; mais on connaissait ses sentiments, on l'avait exilé par précaution.

No. 17. 1847.

quoique retenu dans les voies souterraines de la ruse par sa volonté tortueuse, sut toutefois porter ainsi de rudes coups aux grandes familles fanariotes. Il osa même, à plusieurs reprises, faire appel aux souvenirs de la race roumaine et des anciens héros des Moldaves. Le pays ne croyait guère à la sincérité de ces belles paroles, mais l'orgueil national ne lui permettait pas de les écouter avec indifférence. Enfin, s'il eût été difficile de citer de grandes preuves du dévouement de l'Hospodar à la nationalité, on lui savait gré pourtant de tout le mal qu'il ne faisait pas, et bien qu'on lui reprochât d'impitoyables déprédations, on l'acceptait du moins comme le meilleur des princes qui eussent pu venir de la main de la Russie. La diplomatie russe s'était donc trompée à demi en Moldavie.

Le Prince Ghika n'était point un ennemi des patriotes: il n'avait ni les vices ni les instincts cupides du Prince moldave; mais, en Valachie, les difficultés du gouvernement étaient plus grandes; les Fanariotes, moins riches et moins arrogants, y étaient plus rusés et, sans aucun doute, le parti national y était beaucoup plus remuant, plus nombreux, plus hardi et de tout point plus exigeant. A la vue des tiraillements auxquels il se trouva bientôt en butte, le Prince conçut d'abord la pensée de gouverner par lui-même, indépendamment de toute influence. N'ayant pu y réussir, et s'étant pris d'une susceptibilité très honnête, quoique imprudente et funeste dans ses conséquences, il ne songea qu'à étendre ses prérogatives et visa directemant à la dictature. Les Fanariotes le forcèrent à accepter leur aide, dont il se défiait. Le parti national, de son côté, s'irrita jusqu'à menacer ouvertement un pouvoir à peine assis, et alors commença une lutte délicate, savante, énergique, où toutes les passions, petites et grandes, jouèrent leur rôle, où l'intrigue fut de mise comme le courage, et où l'ambition égoïste mêla plus d'une fois ses calculs aux vœux du patriotisme. M. Campiniano, le frère de celui-là même qui avait protesté contre la constitution imposée par la Russie, marchait à la tête des désintéressés, c'est-à-dire de ceux qui poursuivaient le développement de l'idée roumaine à travers toutes les questions de personnes et toutes les oscillations des événements. Les autres, excités par l'appât d'un règne nouveau qu'ils se promettaient d'amener, suivaient pêle-mêle à la curée du pouvoir MM. Villara, George Bibesco, Stirbey, son frère, et le vieux Philippesco. On aurait pu donner à ceux-ci le nom de parti des diplomates, ou tout autre moins fa-

No. 17. 1847.

vorable; on les baptisa de celui de vieux Valaques, parce que, sans cesser de se dire patriotes, ils avaient tenu, sans doute, pour mieux plaire à la Russie, à se montrer dépourvus de générosité et de libéralisme. Quant aux désintéressés, à ceux qui sont vraiment le parti national et roumain, ils prirent la qualification de jeunes Valaques, parcequ'ils croyaient sentir en eux les vertus chaleureuses qui créent et donnent la vie. Ainsi, tandis que les uns se bornaient à critiquer l'administration de Ghika en s'aidant seulement de quelques intrigues adroitement et perfidement conduites, les autres combattaient aussi le Prince dans l'Assemblée et au dehors, mais partout au grand jour de la publicité. Campiniano, outre ses actes de député, rendait des services éminents au roumanisme par les encouragements qu'il accordait à la littérature nationale, véhicule triomphant de la pensée roumaine. Il lui fondait un asile tutélaire en établissant la société philharmonique, qu'il transforma plus tard en un théâtre national, où d'abord des amateurs et ensuite des artistes de profession devaient représenter des comédies et des drames nationaux et aussi des traductions de Voltaire et d'Alfieri ou d'écrivains plus modernes.

Les poètes et les savants moldaves, bessarabes ou transylvains, prêtaient leur concours à Campiniano (1). A la vérité, sur tous les points où se développait ainsi le mouvement roumain, la cen-

(1) Parmi les écrivains moldaves de cette époque, on doit citer en première ligne Negruci, auteur d'un épisode sur le héros des Moldaves Etienne-le-Grand, et de nouvelles qui ont quelque chose de la vivacité et de la liberté des fabliaux. Un jeune savant, M. Kogalniceano, qui était alors secrétaire du Prince Stourdza, a aussi publié des chroniques moldo-valaques, dont il a donné un extrait en français; on lui doit encore une histoire de la Moldavie et de la Valachie écrite en français. Les Moldaves ont eu quelques poètes lyriques, parmi lesquels nous nommerons Sion et Alexandri, qui fait revivre les poésies populaires avec un rare bonheur et une grande originalité. En Valachie, M. Eliade s'est distingué par des odes et des chansons patriotiques et aussi par des travaux de linguistique et des traductions de Voltaire et de Lamartine. De gracieux essais de lyrisme sont dus à MM. Kirlova, Alexandresco, Boliacò, Rosetti, Bolintineano. Les chroniques nationales ont aussi été explorées par MM. Laurianu et Balcesco, qui y a puisé le sujet d'une histoire militaire des Principautés et les matériaux d'une publication savante, Le Magasin historique. Depuis 1829, les journaux politiques ou littéraires sont assez nombreux en Moldo-Valachie, bien qu'ils ne soient pas assez libres. Il existe aussi des feuilles spéciales de beaux-arts, de médecine, de commerce, et une feuille d'agriculture que les prêtres sont tenus de lire aux paysans le dimanche après l'office.

sure était là pour le rappeler à la modération et à la réserve ; mais, sans en sortir, il possédait encore les moyens de pénétrer jusqu'aux entrailles du pays. S'il était interdit à la poésie de prendre au vif les choses contemporaines, elle pouvait tout à son aise disposer du passé pour l'instruction du présent; elle pouvait s'entretenir de patriotisme avec ces morts glorieux du moyen-âge que le peuple roumain connait à peu près tous par leurs noms, et dont le langage imité ou les actes racontés réchauffaient son imagination. La littérature roumaine savait d'ailleurs emprunter le langage de l'apologue et de la légende. Elle se révélait aux paysans par des chansons et des fables qu'on se transmettait de vive voix, ainsi que les anciens poèmes, par les procédés ordinaires de la tradition orale.

No. 17. 1847.

Cependant le Prince de Valachie restait attaché à sa pensée première de gouverner seul et par lui-même, et il crut avoir réussi à se débarrasser de ce contrôle et de ce concours, qui le gênaient, en faisant dissoudre l'Assemblée par les hautes Cours à propos d'un incident où la suzeraineté et le protectorat étaient en cause et se voyaient contester leurs prétentions à la sanction des lois. Le patriotisme des jeunes Valaques n'en devint que plus inquiet et plus ardent, et les vieux Valaques redoublèrent d'activité et de finesse diplomatiques. Ils avaient deux visages : l'un, tourné du côté du pays, souriait avec affabilité au roumanisme qui se laissait séduire ; l'autre, tourné du côté des Russes, portait l'empreinte d'un respect profond et d'une soumission parfaite, qui produisaient leur effet. Vainement quelques hommes impartiaux, qui avaient démêlé les intentions suspectes des vieux Valaques et qui voyaient dans la stabilité du pouvoir un intérêt de premier ordre, essayaient-ils de ramener le pays vers le Prince en ramenant le Prince vers le pays (1). Ils rencontraient trop de difficultés accu-

(1) Telle était du moins la conduite de l'agent politique de la France à Bucharest, M. Billecocq. et l'agent politique de l'Angleterre y adhérait pleinement; mais à l'époque où M. Billecocq arrivait en Valachie, en 1839, les questions étaient beaucoup trop engagées, les passions trop implacables, pour que ses loyales intentions et son activité pussent réconcilier les partis et faire prévaloir le Prince de la stabilité. La question eût demandé à être suivie d'aussi près depuis 1834; mais M. Cochelet, qui avait alors succédé comme agent politique aux consuls commerciaux que nous avions là depuis 1792, n'avait fait que passer dans les Principautés, et son successeur, M. de Châteaugiron, vieillard plus honorable qu'alerte, n'y avait rien vu ni rien compris. Il importe d'ailleurs qu'on

No. 17. 1847.

mulées sur un terrain sillonné de mines et de contre-mines. Une crise était devenue inévitable; elle éclata, et ce fut aux dépens de l'infortuné Prince. La Turquie et la Russie consentirent à sa destitution, et M. George Bibesco, qui avait combattu Ghika avec un acharnement particulier, par des discours et par des brochures écrites en français, fut élevé par l'Assemblée nationale à la première dignité de l'état (1).

Ce n'était point assurément le candidat que les jeunes Valaques eussent préféré, et ils devaient aux vertus nationales, au noble dévouement de M. Campiniano de porter sur lui leurs suffrages; mais, outre qu'ils étaient peu nombreux dans l'assemblée électorale, la nomination de ce patriote, jusqu'alors si populaire, eût été un triomphe trop éclatant pour le roumanisme. La Russie avait persuadé aux Turcs que l'on devait l'exclure de la liste des candidats, et comme George Bibesco était celui des vieux Valaques qui protestait le mieux de son attachement à la nation, qui savait le mieux donner à son amour du pouvoir les formes de libéralisme, il eut assez de bonheur ou de souplesse pour plaire un moment aux jeunes Valaques et pour réduire Campiniano abattu à accepter des fonctions ministérielles dans son gouvernement. Le parti national, qui ignorait jusqu'à quel point le député Bibesco s'était engagé avec la Russie pour obtenir son appui, crut d'abord à un succès complet. Le nouvel Hospodar était le premier des princes nationaux qui eût été élu par le pays, et il était aussi le premier qui eût été pris véritablement dans le sein de la nation. Il était entièrement Roumain par son origine et par ses tendances, s'il n'eût été quelque peu Français, ce qui ne gâtait rien à l'affaire dans un pays latin. Bref, depuis le temps où l'on avait vu Théodore Vladimiresco chassant les Fanariotes à main armée, il n'y avait point eu en Valachie de joie aussi universelle et aussi vraie que celle qui salua le Prince Bibesco arrivant au trône valaque dans le costume de Michel-le-Brave, retrouvé tout exprès pour cette fête nationale.

---

sache que les agents russes, avec lesquels ceux de la France et de l'Angleterre se trouvent aux prises à Bucharest, sont en général des hommes d'une habileté consommée, et qui se forment dans les Principautés pour être un jour ambassadeurs à Constantinople.

(1) L'une de ces brochures, publiée sous le voile de l'anonyme, a pour titre: De la situation de la Valachie sous l'administration d'Alexandre Ghika. Cet écrit est d'une certaine violence. L'auteur n'y épargne aucun trait, et il va jusqu'à faire un crime au Prince de sa laideur.

No. 17. 1847.

Le roumanisme semblait en effet avoir accompli un grand pas; dans les deux Principautés, sa situation était également forte. En Moldavie, s'il n'avait point envahi la politique courante, s'il avait dû se retrancher dans la science et les lettres, il n'avait à se plaindre que de l'indifférence du Prince et non de son inimitié. En Valachie, après avoir été méconnu par Alexandre Ghika, il avait agité le pays, entraîné une assemblée, et porté au trône un Prince qui était presque selon ses vœux. Les Fanariotes alarmés se virent avec dépit exclus de nouveau des grandes positions qu'ils occupaient, ils se crurent d'abord abandonnés par la Russie, ils s'irritèrent de la concession qu'elle avait faite ainsi bien malgré elle au parti des vieux Valaques, et plus le Prince caressait l'opinion dans les premiers jours de son règne, plus les Grecs remuaient ciel et terre pour entraver son administration. Si, en effet, le Prince eût été vraiment Roumain, il n'y avait plus de chances de le renverser, et son âge peu avancé éloignait pour longtemps tout espoir d'une nouvelle élection.

L'attitude des Grecs, comme celle des Valaques, n'était que le résultat d'une méprise, et l'illusion ne devait pas longtemps durer. Soit que le Prince Bibesco n'eût été guidé que par l'ambition du pouvoir, où ses belles manières lui permettaient de briller à son aise, soit que la Russie réclamât le prix des services qu'elle lui avait rendus, bientôt on le vit s'éloigner du jeune parti national en s'appuyant sur les moins libéraux des vieux Valaques, puis repousser toute solidarité avec le roumanisme, fermer l'Assemblée nationale, gouverner plusieurs années sans contrôle, enfin chercher toutes ses inspirations en dehors du mouvement national d'où lui est venue sa fortune politique. Peut-être la constitution valaque serait-elle encore aujourd'hui suspendue, si la Porte Ottomane, qui semblait avoir perdu le souvenir de ses droits de suzeraineté et qui laissait trop volontiers le pays livré aux intrigues gréco-russes, n'avait, après l'avénement d'un ministère éclairé et européen, reporté ses regards sur les Principautés. La fidélité des Valaques méritait bien cette sollicitude; leur intérêt l'exigeait. C'était pour la Turquie une occasion précieuse de leur rendre quelque grand service dont ils lui seraient reconnaissants. Le Sultan vint donc au secours des Valaques en ordonnant, lors de son voyage en Bulgarie, que le Prince Bibesco rouvrît l'Assemblée nationale, et en donnant à entendre que le nouveau ministère turc ne permettrait point au protectorat d'empiéter trop visiblement sur les droits de

No. 17. 1847.

la suzeraineté. La constitution valaque fut ainsi remise en vigueur, et bien qu'en faussant la loi électorale le Prince Bibesco se soit assuré une chambre servile, il a gouverné, depuis cette époque, dans un sens plus élevé et plus national.

Aujourd'hui donc, les Fanariotes, encore une fois effrayés de la lenteur de leurs manœuvres, en sont réduits à chercher des ressources nouvelles. Au moment où la Russie elle-même est forcée de reculer ostensiblement pour voiler devant la Turquie et devant l'Europe les scandales de sa diplomatie (1), les Grecs se mêlent de la défendre et renouent plus intimement que jamais leur alliance avec elle, en appelant toute sa haine sur le Prince des vieux Valaques (2). Le passé et le présent se trouvent exactement résumés dans cette contestation qui s'agite sous nos yeux et qui clot l'histoire du mouvement roumain. La pensée nationale de la Moldo-Valachie est évidemment l'objet que les Fanariotes essaient d'atteindre à travers le corps de l'Hospodar. Ils ont pour leur usage une érudition toute particulière, à l'aide de laquelle ils se mettent en tête de contester aux Roumains leur origine, leur gloire ancienne, leur civilisation, et jusqu'aux droits si restreints que leur pâle constitution leur assure. Écoutez ces savants docteurs pour qui les annales du passé avaient conservé leurs secrets, ces généreux esprits dont les aïeux ont illustré les derniers siècles par leurs vertus, ces honnêtes et rigides politiques qui ne respirent que pour l'intérêt de la justice: les huit millions d'hommes qui peuplent la Roumanie sont les descendants des criminels que Rome envoyait en exil sous la garde des légions chargées de défendre les frontières de l'empire. Ils n'ont été, durant tout le moyen-âge, que des barbares croupissant dans l'ignorance, grossiers et corrompus. Il a fallu que les Russes, et sans doute aussi les Fanariotes, vinssent leur apporter les lumières et la morale évangélique. Il a fallu que les czars entreprissent contre la Turquie des guerres sanglantes, tout exprès pour sauver de la barbarie ces populations sans intelligence et sans vigueur. Aussi l'humanité de la Russie est-elle

(1) Les choses ont été poussées au point que le consul russe à Bucharest a dû être rappelé et désavoué.

(2) Les Gréco-Russes de Bucharest ont publié leur opinion en français dans un écrit qui porte l'empreinte profonde de la perfidie fanariote, et mérite d'être lu à titre d'étude de mœurs: *La Principauté de Valachie sous le Hospodar Bibesco*, par B. A., ancien agent diplomatique dans le Levant, Bruxelles 1847.

incomparable; les deux plus grands actes des temps modernes, la restauration de la Grèce et l'émancipation des Moldo-Valaques, sont le fait de sa générosité. Les Roumains n'étaient pas dignes de recevoir ces services des Slaves russes! Et qu'est-ce, en définitive, que le roumanisme, sinon une ingratitude sans égale, une insulte à cet astre naissant, à ce panslavisme qui, fécondé vraisemblablement par le Fanar, est l'espoir de l'Orient? Si la Russie a semblé un moment appuyer le parti des vieux Valaques dans la personne du Prince Bibesco, c'est que le cabinet russe s'est trouvé, dans ce moment-là, mal renseigné par son consul. Il n'en est d'ailleurs que plus urgent pour la Russie d'aider les Grecs à étouffer, une fois pour toutes, les folles et mesquines espérances de la nation roumaine. Evidemment l'écrivan fanariote n'a pas pris la plume sans consulter les intentions de la Cour protectrice, et ce livre est le symptôme de l'alliance qui se resserre entre les Grecs et les Russes.

Une telle alliance complique gravement la situation du roumanisme; mais peut-elle entraver son essor? N'est-il pas assez affermi, assez fort du sentiment de son droit? Et qui pourrait l'arracher aujourd'hui du cœur des populations? Il s'indigne toutefois de l'inique mépris avec lequel les fils des Fanariotes traitent les descendants des colons de la Dacie Trajane et leur ravissent, au profit des Russes, la gloire de leur moderne restauration. Il s'indigne de la hardiesse inattendue avec laquelle les Russes s'attribuent ainsi le mérite d'avoir semé dans la Roumanie les premiers germes de la civilisation. Il s'indigne des défis de ce panslavisme de fabrique nouvelle, façonné dans les officines du Fanar, et qui ose parler dédaigneusement de sa bienveillance à un peuple latin justement fier de ses ancêtres. Sans doute il va bien se trouver quelque savant, quelque poète pour évoquer le souvenir des vaillants soldats qui illustraient la chrétienté sur les bords du Danube, avant que les Russes fussent encore autre chose qu'une horde barbare, ignorée de ses propres voisins. Poètes ou savants pourraient aussi rappeler à ces prôneurs de la civilisation moscovite tous les noms des écrivains moldo-valaques qui, au XVII-e et au XVIII-e siècle, fondèrent en Russie les premières écoles et les premières universités, devinrent les précepteurs, les conseillers, ou les ambassadeurs de ses souverains, et portèrent au moins un reflet de la science européenne dans ces froides régions, où la lumière n'avait pas encore pénétré, et où le christianisme lui-même

No. 17. 1847. n'avait pu se faire jour sans perdre toute fécondité et toute chaleur (1). Enfin les légistes pourraient dire ce que la législation de Pierre-le-Grand a emprunté aux codes moldaves, tandis que les publicistes raconteraient les bienfaits par lesquels ces services ont été payés, ces embrassements dans lesquels la Russie pensa plusieurs fois étouffer les Roumains par excès d'amitié, les douceurs de l'occupation de 1829, la munificence des traités, le droit de garantie transformé en protectorat réel par pur désintéressement, l'alliance russo-fanariote inventée exprès pour moraliser les Principautés, et enfin cette belle et libérale législation envoyée à Bucharest, au bout des baïonnettes, par l'un des successeurs de Pierre-le-Grand, aux petits-fils des jurisconsultes, des médecins, des instituteurs, des prêtres et des savants qui l'aidèrent à tirer son pays du chaos. En vérité, les Moldo-Valaques auront trop beau jeu pour répondre aux récentes démostrations du Fanar inspiré par la Russie. Ces tristes menées ne sauraient être pour eux qu'une occasion de plus de préciser leurs formules et de retremper leur patriotisme dans la lutte.

La situation actuelle du roumanisme, comme toute son histoire, se montre à découvert dans ce combat entre le patriotisme latin des Moldo-Valaques et les intrigues gréco-russes. Mal servi par les hommes qu'il a portés au pouvoir, persécuté avec acharnement par les Grecs et les Russes, peu favorisé par les Turcs, le roumanisme survit pourtant et prospère; il règne en Moldo-Valachie; il possède la Bucovine, la Hongrie orientale, la Transylvanie en dépit des Magyares, la Bessarabie malgré les Russes, et il a établi entre tous les pays roumains un lien d'idées et d'intérêts non moins fort que celui du sang. Les Kutzovlaques, qui habitent de l'autre côté du Danube, principalement dans les montagnes de la Macédoine, isolés ainsi de la Moldo-Valachie et de la souche-mère de leur race, destinés sans doute à être entraînés un jour avec les Albanais dans le mouvement illyrien ou héllénique, sont les seuls peuples roumains qui fassent défaut au roumanisme. Les Transylvains, au contraire, qui avaient été, dès le

(1) Il suffit de citer, parmi ces noms, Movila, fondateur de l'Académie spirituelle de Kief ; Nicolas Milesco, précepteur de Pierre-le-Grand et le premier ambassadeur de la Russie en Chine; Démétrius Cantemir, favori de ce même Prince et fondateur de l'Académie des sciences, Antioche Cantemir, qui a écrit en slave et contribué beaucoup à la naissance de la littérature russe.

dernier siècle, les promoteurs des études historiques et philologiques, blessés par les prétentions magyares, après quelques années de repos, sont rentrés en lice et marchent hardiment de front avec les Moldo-Valaques. Les Bucovinois, attachés au royaume de Gallicie, peu nombreux et peu organisés pour la lutte, y adhèrent du moins, et en suivent fraternellement toutes les phases. Enfin les Bessarabes, quoique enchaînés à la Russie à titre de conquête et dépouillés des institutions qui leur avaient été garanties à l'époque de l'annexion, prennent une part active à l'œuvre littéraire de la Moldo-Valachie et de la Transylvanie et, si sévère que soit la réserve imposée à la parole dans un pays placé sous un tel gouvernement, ils savent encore servir la pensée commune par le culte pacifique de la langue nationale et l'étude des traditions. La Roumanie entière est donc fidèle à cette foi en la race qui fait de tous les Roumains un seul peuple et qui, en lui rendant la jeunesse et la vie, lui promet aussi l'unité politique.

La Moldo-Valachie demeure jusqu'à présent le point vers lequel converge et où se résume ce grand travail des esprits, et c'est là aussi, quoi que fassent les Fanariotes et les Russes, que l'idée a le plus de moyens de pénétrer bientôt dans les faits. Le moment arrive où une génération nouvelle et plus forte, sans être moins modérée que celles qui ont précédé, va entrer dans la carrière politique et y porter franchement les souvenirs et les ambitions du roumanisme. Le parti des vieux Valaques, décimé chaque jour par l'âge, laisse vacantes des positions administratives qui bientôt ne pourront plus être remplies que par les jeunes Valaques. Fussent-ils même condamnés à rester en dehors des affaires et à n'employer qu'à des travaux littéraires et à la politique spéculative leurs connaissances acquises, les jeunes Valaques seraient maîtres de l'opinion et pèseraient toujours d'un grand poids sur la marche des choses. Peut-être même ne serait-ce pas sans danger que les Hospodars essaieraient de se passer de leur concours. Les jeunes Valaques, tout en se réservant de qualifier comme il convient les malversations patentes de Michel Stourdza et les défaillances politiques de George Bibesco, n'ont point contre ces Princes de parti pris, aucun projet d'hostilité, ni même aucun sentiment de rancune. L'appui de ce parti nouveau est cependat conditionnel, et si les Princes actuels, au lieu d'accepter ce que le roumanisme a de praticable dans les circonstances présentes, au lieu de lui permettre de se développer tranquillement et pacifiquement par la

No. 17.
1847.

publicité ou dans les écoles, s'avisaient de combattre la publicité par la censure, comme il est arrivé trop souvent, ou d'entraver la propagation de la langue et de la littérature nationale dans l'enseignement supérieur, comme ils l'essaient aujourd'hui sous le faux prétexte de favoriser la langue française; si, effrayés par les menaces des Fanariotes, ils leur rendaient quelque peu de leur influence perdue; s'ils se prosternaient trop complaisamment devant les illégalités diplomatiques que se permet si fréquemment le protectorat, alors les jeunes Valaques seraient bien forcés de se prononcer contre ces Princes infidèles à leur origine, de les poursuivre par une opposition formelle et systématique. Puis, reprenant, peut-être, la confiance avec laquelle Vladimiresco en appelait naguère des hospodars fanariotes au Sultan, ils verraient s'il n'est point enfin parmi eux quelque autre boyard dont on puisse faire un prince qui, respectueux pour la suzeraineté ottomane, saurait enfin continuer largement les traditions de 1821 et mettre le pouvoir aux mains du roumanisme. Dans tous le cas, que la pensée nationale s'empare du gouvernement du pays, soit parce que les Princes actuels ne craindraient point de lui ouvrir leurs bras, soit parce qu'elle aurait elle-même élévé sur le trône un prince de son choix, ce jour sera le plus beau qui ait depuis longtemps brillé sur les Principautés et sur la Roumanie. Il portera la lumière et la joie dans toutes les directions, de la Mer Noire à la Theiss, du Danube au Dniester. Les Transylvains, qui ne manquent jamais d'appeler les deux Principautés leur patrie, croiront eux-mêmes triompher. Les Bessarabes useront de tout ce qui leur reste de liberté pour applaudir au succès de leurs frères valaques, et il y aura ainsi des hommes heureux par la pensée roumaine jusque sous le sceptre des czars. Ce jour-là aussi, par la vertu de cette communauté d'intentions et par l'effet universel de la victoire des Moldo-Valaques, l'unité roumaine aura fait un pas décisif, et le mouvement roumain sera devenu une des puissances morales, une des forces politiques les plus grandes de l'Europe orientale.

III.

L'attitude même de la société valaque, observée à Bucharest, fortifiait en moi cette impression de confiance dans l'avenir du roumanisme. Les Roumains des villes ne craignent point d'afficher leurs antipathies et leurs goûts. De même que le paysan valaque,

dans sa détresse, trouve un grand plaisir à parodier le costume, les manières et le langage de ses boyards, les boyards se délectent à déchirer leurs adversaires politiques par des épigrammes, des bons mots, qui font promptement fortune, et des chansons, qui circulent manuscrites. Il existe un mot terrible qu'on lance d'ordinaire comme une flétrissure aux Fanariotes et même aux Valaques suspects de relations avec le consulat russe ou avec le Fanar. C'est le mot historique de ciocoi (chiens couchants, pieds plats), d'où l'on a fait ciocoïsme, pour désigner cette servilité à toute épreuve sur laquelle les princes fanariotes avaient voulu fonder leur domination en Moldo-Valachie, et qui répugnait si profondément à la fierté roumaine. Si l'on épuise ainsi pour les Fanariotes les armes de la raillerie et du dédain, c'est une haine toute virile que l'on ressent pour les Russes. Ces ennemis puissants du roumanisme, dont quelques-uns sont des hommes de mœurs polies, d'un esprit distingué et plein de ressources pour la conversation comme pour l'action, diplomates d'ailleurs sans rivaux en Europe, expient par leur impopularité les cruelles injustices de leur gouvernement, et ils ne sont jamais reçus à Bucharest que par ces mots promptement répétés par l'écho de tous les salons: Encore un Russe! Par un contraste qui a un sens politique très digne de remarque, si un Turc de distinction arrive une fois en dix ans à Bucharest, il y est accueilli avec une amabilité empressée; il est l'objet d'une curiosité universelle; chacun, suivant les convenances de rang, veut l'avoir à sa table, et l'on répète longtemps encore après son départ: Enfin nous avons vu un Turc! Bien que les Russes s'amusent à dépeindre partout les suzerains des Principautés comme d'impitoyables tyrans dépourvus de tout savoir-vivre, la politique et le bon sens rallient autour d'eux les patriotes, qui se plaignent seulement de l'indifférence avec laquele ces maîtres insouciants laissent les Russes empiéter sur les droits du pays et sur ceux de la suzeraineté. Cette répulsion instinctive et naturelle que la société valaque éprouve en face des Russes est la raison principale pour laquelle les Roumains se jettent dans les bras des Turcs, où ils voudraient trouver un abri suffisant contre les caresses ou les menaces de la diplomatie moscovite. Certes, les Moldo-Valaques prétendent tenir leur drapeau national à la hauteur où Théodore Vladimiresco l'a placé; mais ils ne veulent pas plus que lui s'associer à une politique qui aurait pour but et pour effet la ruine de l'Empire ottoman. S'il y avait à Jassy ou à Bucharest un parti

No 17. 1847.

qui fût révolutionnaire, qui prêchât l'indépendance des Principautés, qui cherchât à briser les liens de vassalité par lesquels la Moldo-Valachie se trouve solidaire de la destinée de l'Empire ottoman, ce ne pourrait être que ce parti gréco-russe qui, redoutant l'âge mûr de la Roumanie, à déjà plus d'une fois tenté de la lancer dans les aventures pour mieux l'étouffer dans son berceau; ce serait ce déplorable parti gréco-russe qui, en mettant les Fanariotes Ypsilanti et Mavrocordato à la tête de la glorieuse insurrection de l'Hellade, l'eût fait tourner au profit de la Russie, sans le patriotisme et la prévoyance des vrais Hellènes du Péloponèse et des îles; ce serait ce même parti gréco-russe qui, en 1841, agitait la Bulgarie, l'ensanglantait et, pénétrant les armes à la main dans la ville valaque d'Ibraïla, tentait vainement d'entraîner la Principauté dans une insurrection où elle n'eût triomphé que pour tomber sous la main des Russes. Heureusement cette tentative insensée ne réussissait qu'à faire ressortir une fois de plus la prudence des Roumains et à mériter à la Russie cette solennelle déclaration du vieux Buzoiano, président du tribunal chargé du jugement de l'affaire: „qu'il n'y avait pas à poursuivre dans une „question, où à chaque pas la justice découvrait pour principal cou- „pable Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies.“ Les Moldo-Valaques sont donc les soutiens de la paix, de la stabilité, de l'intégrité de l'Empire turc contre la Russie, puissance essentiellement révolutionnaire en Orient.

Cet état des esprits en Moldo-Valachie este d'une importance considérable pour le présent et pour l'avenir de la Turquie d'Europe. Soit que la Russie la menace un jour, la force en mains, ou s'applique à la ruiner sourdement par les influences morales du panslavisme, les Moldo-Valaques sont pour la Turquie sur le Danube un rempart à la fois matériel et moral. Si l'on considère que les Bessarabes occupent tout le territoire compris entre le Dniester et les embouchures du Danube, et que d'ailleurs la route ordinaire de Moscou en Bulgarie et à Constantinople traverse la Moldavie et la Valachie, on voit que les Russes ne peuvent franchir le Danube sans passer par-dessus le corps de cinq millions de Roumains de ces trois provinces. Depuis que la Pologne a succombé et qu'elle a cessé d'être militairement à l'avant-garde de la Turquie comme de l'Occident, les Moldo-Valaques sont donc les premiers en ligne pour la défense de l'Empire turc et le roumanisme se trouve l'adversaire naturel des Russes, l'allié nécessaire de quiconque, peuple—

ou gouvernement, veut empêcher le panslavisme de dompter ou de tromper les Slaves de l'Autriche et de la Turquie. Réunis aux Magyares de la Hongrie, avec lesquels ils forment douze millions d'hommes, les Roumains sont répandus de l'est à l'ouest, de la Mer Noire aux portes de Vienne, sur un front de bataille qui, appuyant le tchékisme, fortifiant l'illyrisme dans le sentiment de son individualité et dans sa crainte des Russes, protège encore ce qui reste aujourd'hui de la race ottomane.

Cette position des Principautés et l'attitude prise par les Moldo-Valaques depuis quelques années devraient sans contredit assurer à ces peuples l'attention et la bienveillance de la Turquie et des États de l'Europe occidentale, engagés avec elle dans cette question d'Orient, tant de fois traitée et jamais résolue. Et cependant que se passe-t-il sous nos yeux? C'est que les Turcs, qui trouvent dans les Moldo-Valaques des vassaux d'une fidélité éprouvée, laissent la diplomatie russe ourdir à plaisir ses intrigues au milieu des Principautés, se font quelquefois ses instruments et se prêtent eux-mêmes, par négligence, à des actes destructifs de leur suzeraineté. D'un autre côté, la France et l'Angleterre, trop peu instruites peut-être des véritables ressources de la Turquie, ne songent nullement à empêcher les Moldo-Valaques d'être protégés, elles les voient sans émotion dépensant une activité précieuse, digne d'un autre objet, à repousser un protectorat contraire à l'esprit et à la lettre des traités, et semblent ne pas comprendre encore que ces peuples délaissés luttent dans l'intérêt de tout l'Orient.

Toutefois, dût cet isolement se prolonger longtemps, celui qui a pu observer de près le mouvement roumain emporte la confiance que les Moldo-Valaques ne perdront point courage. Le terrain qu'ils occupent aujourd'hui, ils ont eu, en quelque sorte, à le reconquérir pied à pied. Dans cette voie pénible, ils ont marché sans appui du dehors, par des sacrifices et des dévouements dont le mérite appartient à eux seuls. Ils ont ainsi d'avance et par leur seule énergie marqué leur place et leur rôle pour le jour où quelque grande vicissitude transformerait en réalités les rêves généreux de l'Europe orientale. L'orgueil de la pensée roumaine, ce serait de constituer alors une Romanie unitaire et, pendant que les Illyriens de la Turquie et de l'Autriche rempliraient l'espace laissé vide par les Ottomans entre la rive droite du Danube et Constantinople, de former sur l'autre rive, entre la Mer Noire et la

No. 17. 1847. Theiss, un état assez fort pour prendre ou conserver vis-à-vis de la Russie, au nom des intérêts de l'Europe latine, le rôle d'une sentinelle vigilante et sûre. Tel est le vœu dont le mouvement roumain deviendra, nous l'espérons, l'expression de plus en plus précise, et vraisemblablement ce n'est pas la France qui, bien informée, découragera jamais une pareille ambition.

No. 18. 1848 Ian. 18.

Cuvîntul Domnitoruluĭ Ţĕriĭ-Românescĭ Gheorghe Bibescu la deschiderea Adunăriĭ obştescĭ din Ţeara-Românească.

(Foae pentru Minte, Inimă şi Literatură. No. 5. 1848. 2. II.)

Vĕḑêndu-vĕ iarăşĭ adunaţĭ împrejurul Meŭ, simţ acea mulţumire ce isvoresce dintr'o de o potrivă încredere şi din sentimentele slujbelor săvîrşite într'o unire către patrie. Lucrările dumnea-voastră din sesia trecută, care se va însemnà cu cinste în analele noastre, aŭ dat mare parte din rodurile ce făgăduiaŭ.

Ḑece miĭ familiĭ, al căror jug aţĭ sfărîmat, binecuvintează numele dumnea-voastră, folosindu-se de binefacerile sloboḑenieĭ, şi mica lor contribuţie adaogă din ḑi în ḑi numĕrul celor sloboḑiţĭ. Este un mare prilej de fericire pentru noĭ toţĭ de a puté gândì, că prin acest legiuit mijloc de rĕscumpĕrare, peste puţinĭ anĭ pămîntul românesc nu va maĭ hrănì decât oamenĭ sloboḑĭ.

Invĕţătura publică despre şcoalele începĕtoare şi elementare în oraşe şi sate a luat prefacerile şi îmbunătăţirile câte trebuinţa a cerut. Am bună nădejde că asemenea în scurtă vreme voiŭ puté depărtà şi neîndemânările ce încă maĭ înfăţişează organisaţia învĕţăturiĭ maĭ înalte, ca fiiĭ noştri să nu maĭ fie siliţĭ a se înstrăinà, la o vîrstă, întru care suvenirile pămîntuluĭ unde s'aŭ născut, fiind încă foarte slabe, se şterg, şi în locu-le se întipăresc impresiĭ, carĭ îĭ lasă în urmă multă vreme străinĭ şi întru necunoscinţă despre ale ţĕriĭ lor.

Legiuirea asupra îmbunătăţiriĭ soarteĭ cleruluĭ celuĭ mic şi a regulăriĭ veniturilor Mitropolieĭ şi Episcopiilor şĭ-a luat în parte a eĭ aplicaţie. Iar în curgerea acestuĭ an nădăjduesc că folositoarele eĭ disposiţiĭ se vor puté împlinì întru toată a lor întregime. Impreunarea vămilor Prinţipatuluĭ nostru cu ale Moldavieĭ aŭ ridicat vătămătoarea stavilă care oprià slobodul schimb al productelor lor, aducênd şi folos la obştescile noastre veniturĭ. Resultatul liţitaţieĭ, ce s'a săvîrşit în capitala Moldavieĭ, a trecut, pentru partea ce ni

se cuvine, peste prețul anilor de maĭ nainte, rĕmâind prisos și venitul exportațieĭ vitelor ce maĭ nainte făceà parte a condițiilor acesteĭ orînduirĭ.

Sumele ce ațĭ hotărît pentru întroducerea uneĭ sisteme maĭ regulate și maĭ economice la exploatația ocnelor noastre ne făgăduesc foloase însemnate. Lucrările ce s'aŭ urmat la acestea, în curgerea anuluĭ ce a încetat, aŭ covîrșit nădejdea noastră, și ne daŭ bună încredințare că, maĭ înainte de împlinirea termenuluĭ celuĭ din urmă contract, vom dobândì îndoitul sfîrșit de o sistemă de exploatație maĭ bine înțeleasă și combinată cu îmbunătățirile ce datoria iubiriĭ de omenire cereà de multă vreme pentru aceĭ marĭ vinovațĭ, carĭ se osândesc la silnica muncă.

Partea judecătorească a dobândit și ea îmbunătățirĭ însemnate prin frîul ce ațĭ pus duhuluĭ de prigonire, hotărînd o taxă ușoară, într'adevĕr, dar îndestulă ca să stavileze multe nedrepte pornirĭ, și prin statornicirea ce ațĭ asigurat proprietățiĭ, supuind vechea stăpânire la regulele prescripțieĭ. In urma acestor înțelepte disposițiĭ, judecățile s'aŭ împuținat într'o proporție așà de mare, încât astădĭ aŭ rĕmas numaĭ patru miĭ pricinĭ deschise din opt-spre-dece miĭ ce figuraŭ la începutul anuluĭ trecut.

Eată, Domnilor, resultatele uneĭ singure sesiĭ, de mare cinste pentru dumnea-voastră, și doveditoare de ceea-ce poate face buna înțelegere între oblăduire și obșteasca Adunare.

In mijlocul bucurieĭ și a nădejdilor ce lucrările dumnea-voastră lăsaseră în inimile tuturor, o mare nenorocire ne-a isbit, prefăcênd în cenușă partea cea maĭ populoasă și cea maĭ bogată a capitaleĭ noastre. Oblăduirea a avut a îndeplinì triste îndatorirĭ într'această grozavă împrejurare, și este o mângâiere pentru mine de a puté socotì că ea a urmat întru toate, după cum datoria a povĕțuit-o și pe cât puterea a ertat-o. Nu sînt la îndoeală că oblăduirea va avé a dumnea-voastră aprobație și pentru ajutoarele ce s'aŭ adăogat din cassele publice, pe lângă acele aduse de particularĭ, a căror milostivire s'a arătat maĭ pre sus de toată lauda. Inaltele Curțĭ suzerană și protectriță ne-aŭ dat și cu acest prilej dovedĭ pătrundĕtoare de a lor compătimire și nemărginită dărnicie, mișcând în inimile noastre cea maĭ vie recunoscință. Mărirea Sa Impĕratul Rusieĭ a poruncit încă a se deschide în statele Impĕrățieĭ Sale o subscriere, din ale căreia mijloace s'aŭ ușurat și se maĭ ușurează mulțĭ din aceĭ nenorocițĭ. Trebuința cereà a se luà grabnice măsurĭ ca să ne putem folosì de această catastrofă pentru viitoarea înflorire a

No. 18.
1848
Ian. 18.

orașuluĭ. Grele neîndemânărĭ se împotriviaŭ la a lor îndeplinire; prin buna însă voință a bunilor orășenĭ, s'aŭ depărtat toate, și putem nădăjduì că noua priveliște ce peste puțin va înfățișà capitala noastră, va șterge întristarea trecutuluĭ. Domnilor, nu pot să mĕ gândesc la acea cumplită întîmplare, fără a fi cuprins, pe lângă jalea ce deșteaptă în sufletul meŭ a eĭ aducere aminte, de un simțimînt de falà națională, privind la curagiul ce aŭ arătat ceĭ bântuițĭ, și la credința cu care toțĭ s'aŭ silit a-șĭ ținé ale lor legăturĭ. Buna orânduealà nu s'a tulburat nicĭ măcar un minut, și creditul nostru eșind biruitor din această crisă, la care peste puțin s'a adăogat și aceea pricinuită de multele falimente din străinătate, se află astădĭ, prin activitatea și cinstea negutătorilor noștri, maĭ bine întemeiat decât tot-deauna.

Finanța noastră, deșì se dovedesce nepotrivită cu trebuințele ce din ḑi în ḑi se ivesc maĭ mult, după prințipiul însă ce din început am luat de a nu covîrșì mijloacele ce avem în disposiție, se poate socotì în bună stare, neînfățișându-se nicĭ un deficit la nicĭ una din cassele publice, ba încă cele maĭ multe avênd și câte o reservă, precum vĕ vețĭ puté încredințà din socotelele carĭ aŭ a se aduce la a dumnea-voastră cercetare.

Vĕ făgăduiam la începutul anuluĭ încetat podul pe Olt, fântânĭ pentru capitală și deschiderea peste Carpațĭ a drumuluĭ de la Cânenĭ. Scițĭ că aceste făgăduelĭ s'aŭ îndeplinit cu chip de a lăsà la ceĭ carĭ vor venì după Noĭ adevĕrate monumente ale rîvneĭ și ale talentuluĭ celor ce M'aŭ ajutat întru a lor săvîrșire. Felurite alte lucrărĭ, privitoare la înlesnirea comunicațiilor și la deschiderea de nouĕ isvoare de fericire, s'aŭ urmat în deosebite puncturĭ ale Prințipatuluĭ, și se vor urmà în primă-vara viitoare cu acea nouă înfocare ce adaogă isbutirea și experiența.

Dacă pe lângă această scurtă descriere a lucrărilor ce s'aŭ săvîrșit în curgerea unuĭ singur an, vom întoarce privirea asupra stăriĭ de liniște, de siguranță și de mulțumitoare petrecere întru care se află astădĭ țeara noastră, vom găsì îndestul prilej de a ne bucurà cu toțiĭ, și a vedé viitorul sub cele maĭ mângâietoare fețe, cu condiție însă de a nu sta în drum, căcĭ timpiĭ stăriĭ în loc sînt timpĭ de peire pentru neamurile ce încep a se renasce.

Domnilor, astădĭ sîntem pe calea cea bună; să căutăm a urmà pe dînsa, dându-ne mâna și sprijinindu-ne uniĭ pe alțiĭ. Impreunarea silințelor noastre este neapĕrată ca să putem biruì anevoințele câte drumul civilisațieĭ înfățișează. Patria vĕ va fi recunoscĕtoare, și urmașiĭ vor binecuvîntà numele dumnea-voastră.

Adresa Adunăriĭ obştescĭ a Ţěriĭ-Româneseĭ către Domnitorul Gheorghe Bibescu.

No. 19.
1848
Ian. 25.

(Foae pentru Minte, etc. No. 6. 1848. 9. II.)

Prea Înălţate Doamne,

Cuvîntul Înălţimiĭ Voastre, totdeauna puternic asupra inimilor Românilor, a pătruns Adunarea de cea maĭ vie mişcare şi de cea maĭ adâncă recunoscinţă.

Ne socotim fericiţĭ, Prea Înălţate Doamne, pentru încredinţarea ce ne daţĭ că lucrările trecuteĭ noastre sesiĭ aŭ rěspuns la dorinţele Măriei Voastre, încoronând ale noastre silinţe.

Într'adevěr, Prea-Înălţate Doamne, slobodenia robilor mânăstirescĭ, reformarea învěţăturiĭ publice, însemnătoarea împuţinare a numěruluĭ judecăţilor, îmbunătăţirea soarteĭ cleruluĭ celuĭ mic, precum se arată de Înălţimea Voastră, ridicarea stavileĭ ce oprià sloboda comunicaţie între ambele Prinţipaturĭ înclinate atât de tare între dînsele, sînt din acele fapte ce-şĭ daŭ numele epoceĭ întru care s'aŭ săvîrşit şi nu pot fi privite decât ca rodul acelor înalte inspiraţiĭ ce provedinţa însuflă aleşilor sěĭ, şi la a cărora înfiinţare ne socotim şi noĭ foarte norociţĭ de a fi fost părtaşĭ.

Cu asemenea adâncă mulţumire a privit Adunarea, Prea Înălţate Doamne, însemnatul resultat ce ne făgăduesc lucrările întreprinse întru regulata sistemă a exploataţieĭ ocnelor noastre, carĭ tot-de-odată vor împreunà şi nepreţuita ispravă a iubiriĭ de omenire prin îndulcirea soarteĭ acelora, pe carĭ societatea este silită a-ĭ secuestrà din sînul sěŭ.

O mare catastrofă a bântuit capitala noastră umplênd de jale inimile tuturor Românilor, cu cât însă nenorocirea a fost maĭ grozavă, cu atât Înălţimea Voastră V'aţĭ arătat părinte milostiv şi compătimitor, micşorând rěul prin mângâierea ce în tot aţĭ revěrsat în sufletele celor bântuiţĭ; dar şi iubirea obştieĭ către persoana Măriei Voastre este foarte mare, precum şi a eĭ recunoscinţă.

Ajutoarele date la această împrejurare din cassele publice, fiind cu lacrămĭ de mulţumire primite de toată ţeara, obşteasca Adunare nu poate decât a fi părtaşă acestuĭ sentiment.

Compătimirea ce aŭ arătat şi cu acest prilej înaltele Curţĭ suzerană şi protectriţă, de a contribuì cu un chip atât de generos la uşurarea unor chinurĭ atât de pătrundětoare, nu puteà decât a mişcà în inimile Românilor cea maĭ vie recunoscinţă.

No. 19.
1848
Ian. 25.

Frumoasa priveliște ce ne înfățișează puțina parte a orașuluĭ, care a apucat a eșì din ale eĭ ruine, prevestesce ceea-ce are a fi peste puțin capitala noastră, săvîrșindu-se după planul întocmit prin a Măriei Voastre îngrijire și înțelepciune.

Este adevĕrat prilej de falǎ pentru noĭ purtarea negutătorilor noștri, carĭ, prin a lor activitate și cinste, aŭ scăpat nevătĕmat creditul obștesc dintr'acea îndoită și de o potrivă primejdioasă crisă.

Cu nu maĭ puțină recunoscință a privit Adunarea și buna stare a finanțeĭ noastre după îndeplinirea atâtor trebuințe.

Falnicul pod pe Olt, fântânile din capitală, deschiderea prin rîpele Carpaților a drumuluĭ de la Câneni și cele-lalte îmbunătățirĭ și lucrărĭ întreprinse în deosebite ramurĭ și direcțiĭ aŭ a fi nouĕ isvoare de fericire pentru țeara noastră, și vor sta față în toată vremea ca nisce puternice mărturisirĭ înțelepteĭ stăruințe a înfocateĭ rîvne și a nepregetateĭ Măriei Voastre activitățĭ.

Această mărturisire viitorul va da-o faptelor și virtuților Înălțimiĭ Voastre. Obșteasca Adunare este fericită a o puté aduce astădĭ, în numele țĕriĭ, împreună cu prinosul recunoscințeĭ eĭ și cu cele din parte-ĭ încredințărĭ, că se va silì, pe cât putința și căderea o va ertà, a strînge mântuitoarele legăturĭ ale buneĭ armoniĭ între oblăduire și obșteasca Adunare, sprijinind orĭ-ce lucrare ar puté înlesnì înaintarea pe frumoasa cale a civilisațieiĭ ce Măria Voastră Vĕ munciţĭ în tot chipul a ne înlesnì. Ar fi, Prea Înălțate Doamne, mare slavă și o dulce rĕsplătire pentru noĭ, dacă al nostru nume ar puté să rĕmâie în suvenirul urmașilor însoțit cu al Înălțimiĭ Voastre, ca al unor părtașĭ de asemenea fapte!

No. 20.
1848
Ian. 26.

Nota luĭ de Nion, Consulul Franceĭ la Bucurescĭ, către Ministrul Guizot.

(Copie. Acad.) Bucharest.

Monsieur le Président du Conseil,

J'ai l'honneur d'envoyer à Votre Excellence la traduction du discours que le Prince Hospodar de Valachie a prononcé, le 30 Janvier, à l'ouverture de la session de l'Assemblée générale.

Ce discours est plutôt dans son ensemble un compte rendu des actes du gouvernement pendant l'année 1847, qu'un programme des travaux de la nouvelle session. Malgré le bon accord qui règne entre l'Assemblée et le Prince, il ne peut espérer d'obtenir l'assentiment des députés aux réformes, même les plus modérées et les plus nécessaires, qu'en surprenant, pour ainsi dire, cet assen-

No. 20. 1848 Ian. 26.

timent à la faveur d'une proposition inattendue et d'une délibération sommaire, qui ne laissent pas aux intérêts menacés le temps de concerter leur résistance. C'est ce qui a eu lieu, l'an passé, pour les lois relatives à l'affranchissement des Bohémiens et à l'administration des biens du haut clergé. C'est aussi la marche qui sera probablement suivie cette année, quant à l'institution projetée par le Hospodar d'un droit d'enrégistrement et de timbre et à un remaniement de la loi des patentes, d'après lequel les boyards qui exercent la profession de négociants seraient désormais assujétis à en supporter les charges.

En me communiquant ses vues à cet égard, le Prince Bibesco me disait, il y a quelques jours, que s'il réussissait à les faire adopter par l'Assemblée générale, il considérerait ce résultat comme d'une grande importance, non dans l'intérêt du fisc qui ne peut en espérer qu'un faible accroissement de recettes, mais surtout et avant tout parce que ce serait un acheminement vers le principe de l'égalité devant la loi. J'ai saisi l'occasion de développer, en réponse à ces ouvertures, les considérations indiquées dans la dépêche que Votre Excellence m'a fait l'honneur de m'écrire le 20 Décembre dernier et je n'ai pas cru devoir laisser ignorer au Prince la source d'où elles émanent. Il a vivement apprécié la haute sagesse et l'intention toute bienveillante qui les a dictées et m'a chargé de vous dire, Monsieur le Président du Cônseil, qu'il mettait l'honneur de son administration à justifier de semblables encouragements. Votre Excellence reconnaîtra peut-être la trace de ces impressions dans les derniers mots du paragraphe relatif à l'affranchissement des Bohémiens. Elle est plus marquée encore dans la conclusion du discours et surtout dans cette phrase où le Hospodar déclare à l'Assemblée que l'union de leurs efforts communs est indispensable pour surmonter les obstacles qui encombrent la route de la civilisation. Le paragraphe concernant l'instruction publique fait également allusion à ces obstacles, dont l'origine ne pouvait être spécifiée et n'avait nul besoin de l'être, car elle n'est ignorée de personne. Ces timides hardiesses exigeaient néanmoins un correctif: il se trouve dans la phrase qui termine ce même paragraphe dont le sens a été imposé au Prince, mais dont la rédaction laisse comprendre qu'il est loin de s'associer bien sérieusement aux efforts qui se font autour de lui pour préserver la jeunesse valaque des prétendus dangers d'une éducation libérale. Ces efforts n'ont pas eu d'ailleurs le résultat im-

No. 20. 1848 Ian. 26.

médiat que quelques personnes paraissaient s'en promettre, celui de contraindre le Prince Bibesco à abandonner le plan d'études et les moyens d'exécution qu'il avait, en dernier lieu, demandés à notre Université. Je viens en effet de légaliser les contrats passés entre le gouvernement valaque et trois professeurs français, dont on n'attend que l'arrivée pour organiser définitivement le collège de Bucharest, d'après les bases fixées par la loi du 2 Mars 1847.

§. 2. Affranchissement des Bohémiens. La loi qui affranchit les Bohémiens des monastères s'exécute régulièrement. Accueillie au sein de ces familles avec une profonde satisfaction, elle laisse déjà prévoir l'importance des avantages qui en résulteront pour le développement de l'agriculture et de l'industrie. Les rachats opérés par l'Etat au moyen du produit de la capitation que payent les affranchis s'effectuent plus facilement et à un taux plus modique qu'on ne le présumait d'abord. Les grands propriétaires se montrent, en général, empressés de profiter de cette occasion pour se défaire de leurs esclaves, et la concurrence des vendeurs a permis au gouvernement de fixer un prix maximum de onze ducats (environ cent trente francs) par individu. On remarque, au contraire, chez les boyards des classes inférieures une forte répugnance à vendre les Bohémiens nés dans leurs maisons, et qui en font à peu près seuls le service habituel. C'est de ce côté qu'on doit craindre une résistance opiniâtre aux mesures législatives qui auraient pour but la réalisation des espérances consignées dans les dernières lignes de ce paragraphe.

§. 3. Instruction publique. Mes précédents rapports ont fait connaître assez explicitement à Votre Excellence l'état actuel de cette question pour qu'il ne semble pas superflu d'y revenir ici.

§. 4. La loi qui régularise l'administration des biens du haut clergé est restée inexécutée pendant les six mois qui ont suivi son adoption. Le Métropolitain a adressé à St. Pétersbourg des protestations, que la Cour protectrice n'a pas jugé à propos d'accueillir. Il en est résulté, entre ce Prélat et le Prince des explications assez vives, à la suite desquelles, et par une sorte de transaction, la mise en vigueur de la nouvelle loi a été ajournée au 1-er Janvier de l'année courante. Des ordres ont, d'ailleurs, été donnés pour qu'à partir de cette époque la loi soit ponctuellement exécutée dans tous les districts.

§§ 5 et 6. Union douanière des Principautés et exploitation des salines valaques. Ces questions toutes spéciales

doivent être l'objet de rapports également spéciaux: l'envoi n'en a été retardé jusqu'ici que par des circonstances indépendantes de ma volonté et dont j'ai eu l'honneur de rendre compte à Votre Excellence.

No. 20. 1848 Ian. 26.

§ 7. Réformes judiciaires. Les prévisions consignées dans ma dépêche No. 34, touchant l'effet probable des lois rendues à ce sujet dans la dernière session, se sont généralement réalisées. Le nombre des procès s'est réduit dans une très forte proportion, tant par la suite de la fixation d'un délai fatal pour les contestations en matière d'empiétement de terrains, que par l'élévation de la taxe qui doit être consignée préalablement à l'ouverture de toute action civile. Cette dernière mesure a amené de nombreux désistements de la part des plaideurs, trop peu sûrs de leur bon droit ou de leur crédit auprès des juges. L'événement n'a pas moins justifié les craintes que j'exprimais sur les conséquences de l'extension donnée à l'intervention princière. C'est sur les décisions de cette nature prises par le Hospodar, qui se fondent, à tort ou à raison, la plupart des griefs articulés et si activement exploités contre lui dans ces derniers temps. S'il ne mérite pas, comme on doit le croire, le reproche que lui est fait, d'avoir cherché dans l'exercice du pouvoir judiciaire un moyen d'action politique, ce n'en est pas moins un malheur, un tort, peut-être, de s'être volontairement exposé à de semblables inculpations.

La réponse invariable du Prince Bibesco, aux observations que lui sont faites à cet égard, repose sur le défaut absolu de garanties que présente l'organisation actuelle de la magistrature, aussi que sur l'impossibilité où il se voit lui-même de remédier à un état de choses que l'amélioration des mœurs et de l'éducation publique pourra seule modifier efficacement. L'intervention du Prince pourrait se justifier à meilleur titre par une considération qu'il n'allègue pas, mais qui n'en est pas moins réelle. C'est que bien d'autres que lui s'ingèrent ici dans l'administration de la justice; et que si le Hospodar délaissait le droit de contrôle et de révision que la nouvelle loi lui confère d'accord avec l'ancienne coutume, il ne ferait, en dernière analyse, que transférer cette importante prérogative à une influence étrangère, beaucoup moins légitime encore que la sienne.

§ 9. Incendie de Bucarest. Le Prince Bibesco aurait droit personnellement à une part, aussi large qu'incontestable, dans les louanges qu'il accorde à la charité publique à l'occasion de l'incendie

No. 20. 1848 Ian. 26.

du 4 Avril. Le total des secours qu'il a distribués sur sa cassette particulière ne s'élève pas à moins de cent mille francs. Cette somme est précisément égale au total réuni des donations envoyées par le Sultan Abdul Medjid et par l'Empereur de Russie. On a observé à propos du passage où il en est fait mention que le mot Cour suzeraine, jusqu'à présent étranger à la langue valaque, a été introduit cette fois dans le discours d'ouverture, probablement pour éviter le renouvellement d'un reproche dont l'allocution de 1847 avait été l'objet: Votre Excellence n'a pas oublié peut-être que les deux Cours s'y trouvaient désignées sous une dénomination collective et par conséquent inexacte. Le Prince a bien voulu appeler particulièrement mon attention sur cet acte de déférence aux justes susceptibilités de la Porte Ottomane.

Quant à la reconstruction des quartiers incendiés et au parti avantageux qu'on espère tirer de cette circonstance pour la régularisation et l'embellissement de la ville, la satisfaction que le discours exprime à cet égard est loin d'être unanime, surtout parmi les propriétaires dépossédés de leurs terrains. Il n'existe point en Valachie de loi qui régisse l'expropriation pour cause d'utilité publique: les indemnités réclamées par ces propriétaires n'ont donc pu être fixés que d'une manière arbitraire, et par des décisions individuelles, souvent accusées de partialité. Ces plaintes plus ou moins fondées donnent pourtant la mesure du peu de confiance qu'inspire, en général, le personnel des autorités administratives.

§ 10. Finances. En adressant récemment à Votre Excellence le budget de la Principauté de Valachie, je suis entré, sur la situation financière de ce pays, dans des développements auxquels je ne puis aujourd'hui que me référer. Je ferai seulement remarquer le soin que met le Prince à insister chaque année sur la modicité des revenus publics; soit pour préparer les esprits aux modifications qu'il se propose d'introduire dans cette partie du service, soit au moins pour réserver l'avenir par cette sorte de protestation annuelle contre l'existence d'un système tributaire non moins réprouvé par les lois de l'humanité et de la justice, que contraire aux intérêts les plus essentiels de la Valachie.

§ 11. Travaux publics Une appréciation rigoureuse des travaux mentionnés dans ce paragraphe aurait, sans doute, quelque chose à rabattre des éloges que le Prince décerne à leur exécution. Sans doute ils ne présentent pas tous à un degré suffisant le caractère de solidité, condition première de l'utile et du beau, et dont l'em-

preinte se retrouve encore si puissamment gravée sur les restes des constructions romaines qui couvrent le sol valaque. Etait-il toutefois possible de faire plus ou de faire mieux avec les faibles ressources dont le gouvernement dispose? Et ces œuvres improvisées ne se trouvent-elles pas, après tout, en rapport exact avec la situation d'un pays où tout est si mobile et si précaire, et où le Prince qui aspire à laisser quelques traces honorables de son administration ne saurait guère compter pour la réalisation de ses vues que sur le bénéfice de l'heure présente et sur ces courts instants de calme que la tempête peut suivre de si près?

No. 20. 1848 Ian. 26.

Je suis, etc.

(Signé:) D. de Nion.

Scrisoare din Bucurescĭ către Gh. Barițiŭ la Brașov.

No. 21. 1848 Ian. 29.

(Orig. Acad. Ms. 1.004.)

.. Erĭ pe la 11½ ceasurĭ înaintea prânzuluĭ s'a întîmplat o catastrofă, care nu s'a audit nicĭ odată pe pămîntul acesta. Un locuitor de aicĭ, grec de felul luĭ, cu nume Iani, meșteșugul luĭ ceaprazar, iar alțiĭ îĭ ḑic și Iani Cârnu, purtând o judecată de clironomie părintească pe la tribunalurile de aicia, după cum ḑic 4 anĭ, și nefiind nicăiria ascultat, a dat maĭ multe jălbĭ Măriei Sale luĭ Vodă, carĭ jălbĭ de și se îndorsa către departamentul Dreptățiĭ, totușĭ sîrmanul om nu-șĭ căpĕtà dreptate, ci toate plângerile luĭ se amistue la dele. Intrând omul în disperație, a hotărît să moară decât să trăească maĭ mult, însă până a murì să omoare pe toțĭ aceĭ ciocoĭ, pe carĭ aveà el prepus că aŭ înecat dreptul. S'a înarmat cu un iatagan, un cuțit lung turcesc, a intrat maĭ întâiŭ în departamentul Dreptățiĭ (ce stă înaintea Palatuluĭ cel mare al tuturor Divanurilor judecătorescĭ), intrând în cănțălărie unde lucrà d-l Costache Giani, șeful meseĭ, și arătându-ĭ tacrirul (acesta este ce arată pricina pe scurt), a început a da cu ascuțitul iataganuluĭ în d-l Giani, ce ședeà pe scaun la masa unde scrie, și-ĭ despărțià masa, lovindu-l de vre-o douĕ orĭ peste cap, ḑic că ar fi tăiată urechea și în cap rane adâncĭ, însă nu de moarte; sărind dorobanțiĭ, ar fi lovit și pe tînĕrul Cernăvodeanul în umĕr saŭ mână, după aceasta pe dorobanțĭ, însă cu acea iuțeală, că aceștia ar fi căḑut. Desperatul ar fi scăpat din canțelaria departamentuluĭ și s'ar fi suit pe scărĭ ca să intre în înaltul Divan, unde eraŭ toțĭ boeriĭ adunațĭ și judecaŭ. Alțiĭ ḑic că s'ar fi suit numaĭ treptele cele dintâĭ, și doĭ dorobanțĭ nu l-ar fi

No. 21. 1848 Ian. 29.

lăsat. Așà el a măcelărit și pe aceștia și a fugit în curtea bisericiĭ Doamneĭ Bălașiĭ, de unde s'a dat prins. Am vrut ca să intru în curtea Divanurilor ca să cercetez maĭ de aproape, dar nu erà cu putință de mulțimea noroduluĭ și de mulțimea săniilor boerescĭ ce curà ca ploaea din toate părțile. Norodul l-a vĕḑut când l-aŭ adus din curtea bisericiĭ, că se rugà să nu-l chinuească, ci pe loc să-l omoare, că el n'a găsit dreptate pe pămînt.

Eŭ scriŭ d-voastre împrejurările, după cum le-am auḑit și eŭ de la alțĭ prietinĭ și cunoscuțĭ, însă aflându-le maĭ bine, nu voiŭ lipsì maĭ în urmă a vi le face cunoscut. Alțiĭ strigă: păcat că n'a omorît pe toțĭ tâlhariĭ, cu carĭ este împănată logofeția Dreptățiĭ și Divanurile. Din dorobanțĭ auḑ că-s 2 rănițĭ foarte rĕŭ.

Primițĭ, Domnule, această veste dimpreună cu respectul cu care mĕ numesc al d-voastre plecat prietin și slugă.

A. P.

Opinie ce hotărîrĭ daŭ asupra acesteĭ catastrofe: Un grec a avut curajul a rĕsbunà nedreptățile pătimite: un român lasă ca să jupoae ciocoiul 7 pieĭ de pe spinare, după cum avem miĭ și sute de pilde, că uniĭ săracĭ s'aŭ vĕḑut silițĭ a da reclamațiile lor prin bisericĭ la icoana Maiciĭ Domnuluĭ, alțiĭ a aprinde rogojinĭ și a arde din pricina nedreptăților pătimite.

Articolul d-voastre asupra culturiĭ a plăcut tuturor, numaĭ guvernuluĭ nu.

No. 22. 1848 Ian. 29.

Scrisoarea luĭ Béranger către Ioan Brătianu.

(Orig. Col. I. I. Brătianu.)

Monsieur J. Bratiano, Paris.

Pardonnez-moi, Monsieur, si mes remercîments ne vous sont pas parvenus plutôt. Personne ne pouvait me donner votre adresse. Enfin, je prends le parti de confier ma lettre à un étudiant de mes amis, qui veut bien se charger de vous la faire parvenir.

Je ne voudrais pas, Monsieur, que vous et M. votre frère me crussiez indifférent à un témoignage d'estime accordé par des jeunes hommes que distinguent l'amour de l'étude et l'élévation des sentiments. Il double de prix quand ces nobles cœurs sont venus chez nous de si loin, pour établir entre leur pays et le nôtre la chaîne électrique des idées.

L'honneur que vous me faites, Monsieur, de m'offrir un article

qui intéresse votre patrie, me touche infiniment. Mais ce que vous me dites de l'influence française dans la Moldo-Valaquie flatte bien vivement aussi mon vieux patriotisme. Croyez-moi: sauf à de rares époques, la France a toujours agi en dehors de ses gouvernements. Elle n'est pas aussi tombée, que le disent les ennemis et les aveugles. C'est un arbre mâle qui s'est un peu fatigué à semer sa poussière séminale sur l'Europe et qui a eu besoin de quelques années de repos. Un jour, je l'espère, nous tendrons encore la main aux nations qui auront grandi pendant notre sommeil apparent, et ce ne sera plus par la conquête, mais par la fraternité que nous pourrons leur être utiles. Sentinelle avancée contre la barbarie, le brave peuple rouman reprendra alors, je n'en doute pas, une place plus élevée dans le monde et ce sera à des cœurs généreux comme les vôtres, qui déjà fraternisent avec nous, que ce noble peuple en aura l'obligation.

No. 22.
1848
Ian. 29.

Puisse cette parole d'un vieillard, qui n'en doit point voir l'accomplissement, vous prouver, Monsieur, quelle valeur ont pour moi les marques de sympathie que vous me donnez!

Avec mes remercîments bien sincères, recevez donc, Monsieur, pour vous et pour M. votre frère, l'assurance de ma considération la plus cordiale.

Votre dévoué serviteur

Passy. Béranger.

Nota luĭ de Nion, Consulul Franciei la Bucurescĭ, către Ministrul Guizot.

(Copie. Acad.)

Bucharest.

No. 23.
1848
Ian. 31.

Monsieur le Président du Conseil,

J'ai l'honneur d'envoyer à Votre Excellence la réponse de l'Assemblée générale de Valachie au discours par lequel le Prince Hospodar a ouvert la session de 1848.

Contre-partie fidèle de l'allocution princière, cette adresse exprime une approbation complète de tout ce que le gouvernement a fait dans l'intervalle des deux sessions. Elle finit en promettant un concours empressé à l'accomplissement des vues ultérieures du Prince, concours qui n'est toutefois, comme le sait Votre Excellence, ni sans réserves ni sans conditions tacites.

Par une seconde adresse qui n'a point encore reçu de publicité officielle, l'Assemblée vient de mettre à la disposition du Hospodar

No. 23. 1848 Ian. 31.

le produit des droits à percevoir sur l'exportation du bétail pendant la durée du nouveau bail de la ferme des douanes. Ces droits ayant été exceptés, par le gouvernement moldave, de l'union conclue entre les deux Principautés, ont dû également être réservés par le gouvernement valaque. Il est à observer toutefois que malgré cette stipulation restrictive, la part proportionnelle attribuée à la Valachie dans le prix du nouveau fermage dépassera le montant des recettes qu'elle a retirées de ses douanes, les années précédentes.

Le Prince Bibesco se montre indécis sur la suite qu'il lui convient de donner à cette offre, dont l'effet serait d'ajouter pendant six ans à ses revenus une somme annuelle que l'on évalue entre 150 et 200 mille francs. On pense que l'état de sa fortune particulière, grevée, dit-on, de dettes considérables depuis son avénement à la dignité hospodariale, le déterminera à accepter, sans lui fermer néanmoins les yeux sur le parti que ses adversaires pourront tirer de cette détermination.

Un raya grec, exaspéré par les dénis de justice qu'il prétend avoir soufferts de la part des tribunaux de Bucharest, s'est rendu, il y a quelques jours, dans les bureaux de la chancellerie et s'est jeté, le yatagan à la main, sur un employé supérieur qu'il a sérieusement blessé. Après une lutte désespérée contre quelques gens de service, dont plusieurs ont également reçu des blessures graves, cet homme a été désarmé et arrêté. Traduit, dès le lendemain, devant la cour criminelle, il a été condamné à mort. On dit qu'en reconnaissant publiquement la justice de cet arrêt, il a exprimé le regret d'avoir frappé des individus contre lesquels il n'avait aucun sujet de plainte, mais en même temps l'espoir que son crime produira sur les membres de la magistrature une impression salutaire. Tout porte à croire que le Hospodar commuera la peine capitale en celle des travaux forcés à perpétuité. La peine de mort est abolie de fait en Valachie depuis un certain nombre d'années.

Le Prince Bibesco se défend de tout son pouvoir contre la nécessité de la rétablir, et sa répugnance n'est pas fondée seulement sur un sentiment personnel d'humanité.

Peut-être craint-il (et cette crainte serait, à mon avis, très fondée) de réveiller les instincts sanguinaires qui dorment au sein d'une population si longtemps habituée à ne voir dans ses chefs que des oppresseurs cupides, et sur qui le joug du privilège pèse encore d'un poids si lourd.

Je suis, etc. (Signé:) D. de Nion.

Scrisoarea luĭ Laurian către Gheorghe Bariț la Brașov.

No. 24. 1848 Fevr. 1.

(Orig. Acad. 5.)

Bucurescĭ.

Frate Bariț,

.... Mercurĭ, 28 Ianuarie, un arnăut, care aveà o pricină la tribunal, și de doĭ anĭ se tot trăgănià, intră cu cuțitul în canțelaria departamentuluĭ Dreptățiĭ, rănì pe un șef de secție, doĭ alțĭ amploiațĭ și pe un dorobanț, însă nu omorî pe nimenĭ. Pe judecătoriĭ de la întâia instanță, care-l osândiseră în pricina judecățiĭ ce aveà, nu-ĭ află acì, și prin urmare nu-ĭ omorî, căcĭ asupra lor plecase de acasă. El fu ajuns pe uliță și dus tot într'acea ḑi înaintea tribunaluluĭ criminal care-l osândì la moarte. Vinerĭ se osândi de către tribunalul de a doua instanță și Sâmbătă de către înaltul Divan. In toată apĕrarea sa arnăutul a arătat un curaj și o severitate neobicĭnuită. Acum așteptăm să vedem ce va ḑice Domnul, care a luat însușĭ la cercetare pricina care, prin suciturile judecătorilor și ale departamentuluĭ, îl adusese la desperație....

Laurian.

Scrisoarea luĭ C. Telegescu către Gheorghe Bariț la Brașov.

No. 25. 1848 Fevr. 4.

(Orig. Acad. 1.004.)

Domnule Bariț,

N'am avut cunoscința personală a d-voastră, dar ceea-ce este maĭ esențial la un om, am avut norocirea a cunoasce din foaea d-voastră; așa dar eŭ sciŭ către cine mĕ adresez, însă sînt nemulțumit că d-ta nu cunoscĭ pe adresant, căcĭ de l'ațĭ cunoasce ațĭ avé oare-care bucurie că se află și pe la noĭ oamenĭ carĭ sciŭ să vĕ prețuească simțimintele cele de omenire, ca să cunoască până în ce grad s'a ridicat focul patriotic în sufletu-vĕ, în cât a desvĕlit în inimă-vĕ curagiul de ațĭ luat biciul în mână, cu care biciuițĭ pe robiĭ întunericuluĭ și aĭ patimilor de tot felul. Atuncĭ ḑic, după încredințarea ce v'așĭ da, ațĭ puté avé oareșĭ-care mângâiere, că nu vĕ este strădania în zadar. Domnul meŭ, noĭ pe acì maĭ pe toate ḑilele avem nenorocite ocasiĭ de a fi în întristare; adesea-orĭ ni se înfățișează scene de groază. Și la 28 ale curentuluĭ Ianuarie s'a întâmplat ce-và în Bucurescĭ încă neauḑit până acum

No. 25. 1848 Fevr. 4.

în Țeara-Românească. Nedreptățile ce se urmează în țeară și pe carĭ le simt maĭ adânc ceĭ pe carĭ soartea îĭ aruncă în ghiarele judecătorilor aŭ dat cuțitul în mâna unuĭ străin, unuĭ grec care, împins de desnădejdea nedreptățiĭ ce suferià, l-a învîrtit printre câțĭ-và din aceĭ asupritorĭ, și canțelaria departamentuluĭ Dreptățiĭ astăḑĭ este văpsită de sângele nedreptățiĭ ce o locuià. Dovadă se face, dar că nedreptatea astăḑĭ a ajuns la culme. Acest om străin, grec de nație, a avut o judecată pentru megieșie de la părintele sĕŭ ce murise în Bucurescĭ. Socotindu-se nedreptățit de instanția Ilfovuluĭ, la care s'a judecat, a cerut îndreptare la logofeția Dreptățiĭ, al căreia șef a dormit, lăsând balanța în mâna subalternilor. Aceĭ hrăpitorĭ aŭ adus la desnădejde pe acel străin carele, trăgênd cutitul pregătit unuĭ șef de secție, ĭ-a dat o tăietură în cap, însă n'a fost omorîtoare, asemenea a maĭ dat tăieturĭ și la alțĭ doĭ dorobanțĭ și doĭ amploiațĭ aĭ logofețieĭ. De socotițĭ de cuviință, întinde-ți-vĕ biciul în stânga și în dreapta, căcĭ aicĭ tot poporul a socotit prea nemerită această întîmplare. Domnul meŭ, nu vĕ mirațĭ de slobodenia cu care v'a scris un om ce nu-l cunoascețĭ, căcĭ mie îmĭ este destul că oare-cum vĕ cunosc. Domnule Barit, m'am abonat și eŭ la foaia d-tale, am plătit la d-l Karcalechi plata pe o jumătate de an; avețĭ bunătate și-mĭ trimitețĭ numerile de la începutul anuluĭ. Eŭ locuesc maĭ mult la Telega, dar și în Bucurescĭ, însă gazeta se va trimite numaĭ până în Câmpina, și am vorbit cu d-l Karcalechi, unde să o deà în primire. Până voiŭ avé norocita ocasie de a vĕ vedé, precum doresc, sînt al d-tale slugă

Câmpina. C. Telegeanu.

No. 26. 1848 Fevr. 8.

De Montalembert către Brătianu la Paris.

(Orig. Col. I. I. Brătianu.)

Monsieur Bratiano, 54 bis, rue de l'Ouest. Paris.

Monsieur,

J'ai reçu avec reconnaissance le témoignage de sympathie que vous me faites l'honneur de m'adresser de la part de compatriotes et je vous prie de leur en exprimer mes sincères remercîments. Une grave indisposition m'a empêché de vous dire plus tôt tout le prix que j'y attache.

Comme je vous l'ai déjà dit, je serais heureux que l'occasion

se présentât de parler à la tribune de la question Moldo-Valaque, à laquelle toutes mes sympathies sont acquises. Mais l'occasion est tout en politique et l'on courrait le risque, par une intervention intempestive, de compromettre la meilleure des causes.

No. 26. 1848 Fevr. 8.

Dans ce moment, du reste, ma santé m'oblige à renoncer pour quelque temps aux travaux législatifs et à même à quitter Paris. Toutefois je ne perdrai pas de vue la gravité des intérêts, dont vous voulez bien m'entretenir.

Veuillez, en attendant, présenter à vos compatriotes les vœux que je forme pour leur avenir et les assurer de la satisfaction que j'éprouverais à pouvoir justifier leur confiance, si les circonstances me permettent de porter à la tribune les intérêts de votre patrie.

Agréez, Monsieur, avec tous mes remercîments, l'assurance de ma considération très distinguée.

De Montalembert.

Articol din „Siebenbürgisches Wochenblatt". No. 15. Brașov.

No. 27. 1848 Fevr. 21.

(Copie trad. Acad. 1.155.)

De la Marginĭ, 16 Fevruarie, am cetit de curînd în „Satelit" noutatea surprinḑĕtoare despre intrarea a 20.000 Ruşĭ în Moldova şi România, care, cu toate că e neadevĕrată, s'a lăţit însă ca un foc repede. După toate scirile ce am scos din isvoare sigure, sînt încredinţat că nicĭ un cuvînt nu e adevĕrat din ceea-ce se vorbesce despre vre-o intrare de trupe saŭ despre vre-o altă-cevà care să se pară asemenea vre-uneĭ închipuite ocupaţiĭ prin puterea armelor, fiind-că nicĭ scrisorĭ ḑe la Iaşĭ din 5 —, nicĭ de la Bucurescĭ din 10 Fevruarie, nicĭ călĕtoriĭ ce vin în toate ḑilele nu sciŭ nicĭ vorbesc ce-và despre aceasta. Cu atâta maĭ sigur însă este o altă scire, care poate a dat ocasie la aceasta: Adecă în Basarabia la Prut se clădesc de maĭ multe sĕptămânĭ în cea maĭ adâncă tăcere magasinurĭ lângă magasinurĭ pentru provisiĭ, întocmaĭ precum s'a întîmplat aceasta şi maĭ de mult înainte de erupţia unuĭ rĕsboiŭ (adecă la aniĭ 1827). De aicĭ încă tot nu urmează, că Ruşiĭ fără de nicĭ un pretext trebue să intre şi vor intrà în Moldova şi România cu mână armată; însă aşà de uşor se încheie din cele trecute la cele ce pot urmà (ex antecendentibus ad consequentia), în cât nu se poate ḑice nimic în contra. Din potrivă în Bucurescĭ se vorbesce cu îngrijire că diplomaţia rusească ar fi făcut în adevĕr paşĭ la guvernele

No. 27. 1848 Fevr. 21.

respective al Moldoveĭ şi al Românieĭ, şi le-a poftit pe amândouĕ cu prietenie de vecin ca să poată mijlocì la diete (saŭ obştescile adunărĭ) încuviinţarea pentru intrarea trupelor rusescĭ, altminintrelea uşor se va puté supĕrà de un refus şi încă ce-và maĭ mult. Atât la cea maĭ mare parte din boerĭ, cărora pe de-asupra ḑicênd, cu tot patriotismul lor cel rĕŭ, aceasta le face o foarte rea impresie, iar maĭ vîrtos pentru massa poporuluĭ această auḑire este o adevĕrată detunare, fiind-că le recheamă în aducere aminte încă multe suvenire amare din împrejurările trecutuluĭ, carĭ de abià aŭ dispărut .... şi-ĭ pun în prepusurĭ a crede aceea de care aŭ mare frică. Incă şi publicul nostru, supus unor asemenea împrejurărĭ de atâtea orĭ, se alteréză de credulitatea în privirea unuĭ asemenea cas, maĭ uşor decât altă dată; şi oare n'are dreptate? aŭ nu vedem aşà de adesea în regioanele maĭ înalte ale ceruluĭ diplomatic noriĭ politicĭ mergênd şi viind, fără ca să scim încotro şi de unde, şi aprinḑêndu-se câte-và fulgere din întunecaţiĭ norĭ, nu vĕḑurăm în aniĭ trecuţĭ (la 1828) o întîmplare asemenea de surprinḑĕtoare ce a fost cu mult maĭ de mirare decât o ocupaţie amicală a Principatelor ca aceasta, ce se prepune acum. In România voesc până şi la cea de curînd misie a Conteluĭ Hreptovicĭ de la Petersburg la Neapole a-ĭ da un scop ce ar sta în relaţie cu o invasiune rusească saŭ cu o intervenţie. Se ḑice adecă, că la întâmplare, când nemărginitul constituţionalism în Neapole va rĕmâné la urmă tot învingĕtor şi dorinţa pentru asemenea prefacerĭ politice ar fi îmbrăţoşată şi imitată şi pe aiurea, după un exemplu atât de rĕŭ, de primejdios şi de urîcios, apoĭ atuncĭ polcurile rusescĭ ar trebuì neapĕrat să fie în vecinătatea acelor ţĕrĭ spre apĕrarea ameninţateĭ legitimităţĭ europene. Asta maĭ cu seamă ar fi pretextul, pentru care Rosia aşà bucuroasă ar voì să se poată cantoná în Moldova şi România, ca la întîmplare să nu fie nevoită a luà un drum foarte lung prin Germania, carea în anul trecut a pătimit atât de mult de foamete. Principatelor se făgăduesce că de astă dată vor fi tratate foarte cu mare cruţare, şi că li se vor plătì provisiile luate cu preţ foarte bun. Şi pentru ca bietul ţĕran să nu fie împovărat cu încuartirarea lor, s'a aflat un mijloc minunat. Adecă se nădăjduesce că Rusia îşĭ va cumpĕrà de vecĭ mânăstirile cele bogate şi multe ce s'aŭ închinat de prinţĭ evlavioşĭ locurilor sfinte şi carĭ se stăpânesc de maĭ mult timp de către călugărĭ grecĭ, veniţĭ anume pentru asemenea scop, va despăgubì pe Stat pentru aceasta cu 15.000 # pe an, de asemenea va dăruì locurilor sfinte (Ierusalim, Sfîntul Munte şi altele) sume analoage,

și va preface mânăstirile pentru toate întîmplările în casarme și locurĭ tarĭ. Vĕ puteţĭ ușor închipuì, câtă spaimă a pricinuit o asemenea eventualitate și câtă amărăciune aŭ insuflat călugăriĭ străinĭ în toate treptele societățiĭ pentru luarea bogatelor moșiĭ, cu care fuseră amenințațĭ și maĭ înainte. Ceĭ maĭ fricoșĭ vorbesc încă, că între Rusia și Turcia s'ar aflà un tractat secret de a face cesie numitele Principate către cea întâĭ Putere fără prelungire, îndată ce aristocrația ar fi adusă la aceea, ca să poată încuviințà lucrul, fiind-că despre învoirea națieĭ în asemenea casurĭ nicĭ maĭ este vorbă. Imprejurare care ar da lucruluĭ o față în lume, că o asemenea cuprindere a Principatelor nu ar fi nicĭ cum o ocupație dușmană saŭ o cucerire, dar o supunere de bună voie și o posesie cerută, în contra căreia nicĭ o putere europeană n'ar avé de ḑis nimic.

No. 27. 1848 Fevr. 21.

Eŭ cred, din parte-mĭ, întru cât cunosc poporul român, aristocrația sa și sentimentul ce domnesce în Moldova și România, că toate asemenea planurĭ pentru o cucerire indirectă sînt prea târḑiŭ întinse. Boeriĭ nicĭ cum sînt în plecare a sărì politic din lac în puț, și dacă uniĭ din eĭ s'ar puté cumpĕrà în adevĕr eftin, foarte puținĭ însă s'ar aflà astăḑĭ de aceia, și de bună-seamă că uniĭ ca aceștia ar ajunge să fie obiectul despreţuiriĭ obștescĭ.

Patru boerĭ din Moldova aŭ și purces la Londra și se pare că călĕtoria lor ar sta în oare-care legătură cu temerile de față.

Clădirea magasinelor de provisiĭ la Prut, relațiĭ diplomatice pentru cantonarea trupelor, cumpĕrarea mânăstirilor grecescĭ, ridicarea de casărmĭ rusescĭ și de micĭ fortărețe în Moldova și România, tractate secrete și călĕtoriĭ secrete .... aste sînt ingredienţiĭ din a cărora amestecare s'ar pune toată Europa în flacărĭ de răsboiŭ. Din aceste poate s'a iscat auḑirea citată pentru intrarea oștilor în Principate, care prin urmare nu este cu totul fără temeiŭ. Poate în curînd voiŭ avé iarășĭ materie a vĕ scrie despre acestea maĭ lămurit.

Depeșa luĭ Guéroult, Consulul Franciei la Iașĭ, către Ministrul Guizot.

No. 28. 1848 Fevr. 22.

(Copie. Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

Je ne crois pas devoir vous laisser ignorer un bruit qui circule ici depuis quelques jours et qui trouve accès dans les classes élevées

No. 28. 1848 Fevr. 22. de la société et parmi les employés supérieurs du gouvernement Moldave.

On prétend qu'il se prépare en Gallicie une insurrection formidable, que les paysans éclairés par le résultat stérile de leur Jacquerie de l'an passé se sont entendus avec les seigneurs et, qu'au premier coup de canon qui serait tiré en Italie, ils tenteraient de concert un effort énergique pour secouer le joug de l'Autriche qui a, d'ailleurs, en ce moment plus de 80 mille hommes en Gallicie.

Quoi qu'il ne m'ait pas été possible de remonter à la source de ce bruit, j'ai cru devoir le porter à la connaissance de Votre Excellence.

Veuillez agréer, etc.

(Signé :) A. Guéroult.

No. 29. 1848 Martie. Articol din „Gazeta Transilvanieĭ". No. 34. 1848. 26. IV.

Iașĭ.

....Câte-và ḑile în urma proclamăriĭ republiceĭ francese în Paris, când representanțiĭ tuturor popoarelor, câte aŭ vre-o însemnătate politică, mergeaŭ între cântărĭ de libertate la guvernul provisoriŭ și-ĭ gratulaŭ, junimea studioasă moldo-română din Paris încă-șĭ desfășură steagul național cu colorile albastru, auriŭ și roșu, ca semn al uniriĭ Moldovenilor cu Munteniĭ, cum prevede și Regulamentul organic. Eată ce se cetesce în „Constitutionnel" despre primirea lor:

„Locuitoriĭ Românieĭ, șeḑĕtorĭ la Paris, aduseră guvernuluĭ provisoriŭ încredințarea de a lor călduroasă simpatie. Eĭ fuseră primițĭ de d-niĭ Buchéz, Barthélemy-Saint-Hilaire și Adam.

„D. Buchéz, ajutor la Mairul de Paris le rĕspunse: „In numele guvernuluĭ provisoriŭ, noĭ primim cu recunoscință acest semn „de simpatie, ce ne dațĭ d-voastre. Noĭ nu ne mirăm că d-voastre „vĕ aflațĭ împreună cu noĭ pe baricade. In Franța se proclamase de „mult principiul fraternitățiĭ națiunilor și d-voastre trebue să ne so-„cotițĭ ca pe frațiĭ d-voastre. Noĭ aflarăm cu noĭ oamenĭ din toate „popoarele Europeĭ (aflătorĭ în Paris), împlinind acelașĭ lucru. Așà, „ceea-ce se făcù în Paris nu este numaĭ un lucru franțusesc, ci este „un lucru european. Ceea-ce pe Franța a deosebit-o (distins) tot-„deauna este, că ea primì pururea în sînul sĕŭ pe toțĭ oameniĭ, carĭ „aŭ trebuit a se jertfì și carĭ voiră a se unì cu dînsa spre a face „lucrurĭ de jertfire.

„Europa domnită îndelungat de guberniĭ monarchice îșĭ sfâșie

No. 29.
1848
Martie.

„ea însa laturile sale. Principiĭ Europeĭ insuflaţĭ de egoismul de a „stăpânì se certaŭ pentru provinciĭ şi în acelaşĭ timp mahometanismul „călcă Orientul, el călcă şi Europa până la Dunăre. Voĭ singurĭ, cum „eraţĭ, prin al vostru curagiŭ şi prin silinţele voastre trăseserăţĭ „luarea aminte a Europeĭ; slabĭ cum eraţĭ şi maĭ fără nicĭ un ajutor, „voĭ aţĭ şi câştigat, nu libertatea, ci totuşĭ nădejdea că peste puţin o „veţĭ avé. Avem cuvînt a crede, că Europa liberă odată, şi neformând „decât o singură naţiune, va aruncà ochiĭ în părţile Orientuluĭ, de „unde-ĭ venì şi eĭ această lumină, căreĭ voĭ vĕ rugaţĭ, şi că ea (Eu„ropa) va scăpà atuncĭ pe fraţiĭ sĕĭ; aceasta e datorinţa sa de fra„ternitate. Acì nu se vorbesce de popoare, carĭ se tem de vre-o sub„jugare, de care mândria franţusească se sfiesce; acì numaĭ e între„barea de acea aplicare a naţiunilor de a intrà la prepusurĭ; acì e „vorba de un mare lucru al civilisaţieĭ; e vorba pentru a se re„întoarce civilisaţieĭ acele ţĕrĭ, carĭ astădĭ sînt domnite de bar„barie, acele ţĕrĭ saŭ unele oarde, carĭ în trecerea lor sfărîmară „toate, înfăţişând acel fenomen singular al unuĭ popor domnitor, „care într'aceea piere prin chiar păcatele sale. Voĭ aveţĭ a face lu„crurĭ marĭ, pentru că voĭ sînteţĭ avantgarda Europeĭ înturnată „către Orient.

„Noĭ nu putem pătrunde viitorul; avem însă cuvînt a crede „că acest veac nu se va încheià (1900?) până nu se va asigurà deplin „soartea Provinciilor Danubiene şi ale celor Strădanubiene şi până „nu va domnì libertatea în ţĕrile carĭ fusese primarul eĭ leagăn. Noĭ „nicĭ de cum nu putem uità întâiele voastre serviciurĭ ce făcuse po„porul vostru; istoria le păstră pe aceleaşĭ. Voĭ aveţĭ dreptate a vĕ „lăudà (d'être glorieux) cu trecutul vostru, şi eŭ cred că fiiĭ voştri „vor fi vrednicĭ (demnĭ) de străbuniĭ voştri."

După acestea deputaţiunea română, între cuvinte de bucurie, dete guvernuluĭ provisoriŭ un steag (flamură).

D-l Buchéz: „Noĭ privim steagul vostru; noĭ îl vom alăturà la „acele steagurĭ numeroase ale naţiunilor Europeĭ, carĭ toate sînt „aicĭ reunite ca un simbol al uniuniĭ popoarelor."

Solemnitatea se încheià cu strigarea: „Vive la république! „vive le gouvernement provisoire!"

No 30.
1848
Martie.

Apel anomin către Moldovenĭ.

(Copie. Acad. 1.140.)

Moldovenilor,

Până când vețĭ dormità în letarghia uneĭ nesimțirĭ necuvenită originuluĭ vostru? Până când vețĭ purtà lanțul uneĭ tiraniĭ a D. M. S., nevrednică sângeluĭ străin, ce s'a vĕrsat pentru voĭ, ca să vĕ lase mântuitoare instituțiĭ vrednice de toată memoria? Până când vĕ vețĭ înșelà a crede că tirania luĭ ar fi sprijinită de vre-o străină apĕrare, și suferițĭ biciul desbrăcăriĭ învĕlite în caracterul luĭ. Incă din cea dintâĭ logofeție al doilea și vornicie de aprodĭ din dilele Domnuluĭ Calimach, o! ce ticăloșie pentru Moldova și ce batjocură pentru numele vostru! De la venirea sa cea din păcatele Moldoveĭ pe scaunul Domnieĭ, după Reglement mărginit de a nu se cunoasce maĭ mult decât ca un guvernator, tot ceea-ce a dospit în piept spre rĕŭ n'a lăsat nepus în lucrare. Lăsând de o parte mârșevia caracteruluĭ luĭ din vieața sa cea privată, care aduce rușine națieĭ sale, pe scaunul ocârmuiriĭ, un șef plin de rele năravurĭ străbate durerea voastră, prin înșirarea jacurilor sale cele de pe amvonul slujbeĭ sale!? Ce proțes însemnat a întărit prin hrisoavele sale cele cu ... de sânge, fără a luà rușfet de la mie # până la suma cea maĭ de jos, precum spre dovadă avem baniĭ întorșĭ în public înapoĭ Episcopuluĭ de Roman. Ce însemnat post de slujbe a dat cuĭ-và, putem dice de la ministru până la cilenurile divanurilor de apel și ale judecătoriilor, fără ca să ia rușfet. Spre această dovadă avem baniĭ întorșĭ înapoĭ în public B. M. Canta, lăsând pe vistierul Alecu Balș și alțĭ nenumĕrațĭ, ce daŭ în toate dilele de cumpĕră posturile, precum acum de curînd ispravnicul de Dorohoiŭ și alțiĭ ce se așteaptă de la Bârlad cu sume tîrguite, ca să se facă cilenurĭ la Divanul domnesc. Ce măsurĭ a lăsat întrebuințate, ca sĕ rĕsplătească orĭ-căruia nemulțumit, prin deschiderea de proțesurĭ, pe uniĭ ca să-ĭ sărăcească, pe alțiĭ ca să-ĭ smeréscă spre pildă, ca să se teamă toțĭ și să tacă! Logofĕtuluĭ Conachi nu ĭ-a fost deschis proțes peste paragrafie? Pe vornicul Ștefan Ruset nu l-a lăsat pe drumurĭ, luându-ĭ moșiile, și alțĭ o mie și unul de ticăloșiĭ, precum Panaite Pantazoglu sărăcit de un milion și Căvacu de alt milion, pentru rușfeturile ce fără rușine și fără cuget a luat Vodă de a întărit hotărîrea tribunalelor, carĭ sînt orchistre prădilor luĭ, spre a se îndemânà în cumpĕrarea de moșiĭ ce nu aveà chip înainte de Domnie nicĭ de a cumpĕrà, nicĭ de a le rătunjì din răsluirea me-

No. 30. 1848 Martie.

gieşilor cea plină de oţereală şi de lacrămĭ, în cât se miră toată lumea de ticăloşia Moldovenilor în care aŭ ajuns. Să venim la acele ce acest Domn rěŭ patriot le însuşesce prin publicaţiile sale, ca îmbunătăţirĭ din Domnia sa. In cuvîntul tipărit la 1839 către obşteasca Adunare numesce facerea a 12.447 stînjenĭ paveà, la care s'aŭ cheltuit 720.000 leĭ. Dar lumea scie altmintrelea, scie foarte bine că la pavele a fost tovarăş, pentru că a avut pusă cauţie moşia sa Oasele şi de la tot stînjenul de paveà a tras folos câte doĭ #, căcĭ plata a fost câte patru # şi chieltueala numaĭ câte doĭ; şi pentru un aşà sfîrşit s'aŭ cărat pietrele micĭ, pentru ca la suta de ocà, ce s'aŭ plătit câte patru leĭ cărătura, să intre multe pietre în car, iar pe pămînt în aşternerea pavelelor să nu cuprindă multă întindere, şi tot pentru acest sfîrşit ofisul slobodit pentru ochiĭ oamenilor pe numele vorniculuĭ Ştefan Catargiu şi al logofětuluĭ A. Mavrocordat, ca amândoĭ să privegheze facerea pavelelor după contract; Catargiu nicĭ l-a vědut, pentru că Mavrocordat, ca să-ĭ deà Vodă 700 suflete de ţiganĭ din Dobrovăţ, a pus ofisul sub salteà până astădĭ şi paveaua s'a făcut de nimica.

Dice că s'aŭ cumpěrat două case pentru Academie şi o a treia pentru şcoala fetelor cu 423.045 leĭ; lăsând pe cele-lalte, vom dice de casele luĭ Petrache Casimir: Vodă a avut să ieà banĭ de la Casimir; fără să aştepte concursul mesiĭ din Basarabia, a poruncit Divanuluĭ şi prin mezat le-a vîndut luĭ Plitos, adecă în socoteala sa numaĭ cu 600 # şi pe urmă le-a vîndut tot Vodă Visterieĭ pentru Academie cu 2.500 #! Iată patriotism!

Dice că s'aŭ făcut 10.497 stînjenĭ şoseà. Această şoseà o vedem în maĭ multă întindere la Mihăilenĭ, la Flămândĭ şi la grădina sa de la Socola. Inşiră o mulţime de îmbunătăţirĭ fără ca să lipsească degetul sěŭ spre a se enterarisì de la toate cu 91.350 leĭ. S'a cumpěrat de la Stoianovicĭ casa pentru Agie; frumoasă a sa miluire cu casele luĭ Casimir şi cu preţul cumpěrătoriĭ de 600 # în socoteala luĭ Vodă. Prin Buletinul de curînd cu No. 60, laudă pe Vodă pentru podul de la Docolina şi cherestelele date de pe moşiile sale pentru podurile de pe aceleaşĭ moşiĭ, îl laudă însă logofětul Sturdza în potriva laudeĭ ce şi Vodă a făcut logofětuluĭ Sturdza în diua de Michail pentru acel pod de la Docolina, pregătit de alţiĭ, când logofětul Sturdza în cursul laudeĭ ĭ-a sărutat de două orĭ mâna luĭ Vodă, în vreme ce cu câte-và lunĭ maĭ înainte numià logofětul Sturdza pe Vodă beţiv şi Vodă pe dînsul ticălos, într'o conglăsuire cu rusul Jalduhin ce în public l-a numit pe logofětul

No. 30. 1848 Martie.

Sturdza rĕŭ patriot, rĕŭ bărbat și rĕŭ părinte, toate foarte bine aplicate. Moldovenilor, acestea sînt măsurile cu carĭ ocârmuesce M. S. Drept aceea nu vĕ rușinațĭ de amorțeala sângeluĭ vostru, când le privițĭ? Nu vĕ rușinațĭ de trândăvia voastră, când vedețĭ chipul cu care cumpĕră Vodă alegerea deputaților, pentru ca să poată. înființà poșlinĭ și altele și să aibă cu cine să-șĭ facă partisanĭ din deputațiĭ ce poartă pe alțiĭ de nas și pe miniștri mașinile luĭ, pentru ca să iscălească sămile visterieĭ și să-ĭ deà atestaturĭ mulțumitoare pentru facerile de rĕŭ subt nume de facerĭ de bine? Poate fi maĭ mare ticăloșie decât tovărășia ce are Vodă cu toate tribunalurile carĭ nu samĕnă decât un iarmaroc de mezaturĭ, de jefuirĭ, de înșelăciunĭ, și de ticăloșiĭ, din care pricină peste 20.000 de împricinațĭ de toate clasurile, din pricina judecătorilor și a scriitorilor despoiațĭ până la os, strigă până la cerurĭ? Poate fi maĭ mare osândă decât rînduirea logofĕtuluĭ C. Sturdza în trebile din Lăuntru, carele de când sa rînduit n'a făcut alta decât a sprijinit nevîndarea a 50 de moșiĭ mânăstirescĭ la mezat ca să-șĭ facă partisanĭ, rĕŭ tâlmăcind prin Buletinul cu No. 69 punerile mușteriilor ce s'aŭ arătat ca să le cumpere de la mezat și a bătut cu mâna sa pe Caranfil, directorul Agieĭ chiar în Agie, iar în departament iscălesce înaintea meseĭ ceea-ce-ĭ daŭ scriitoriĭ, fără a iscălì și poruncĭ de banĭ, pentru că, fiind dator cu sume marĭ la lume și nu plătesce nimĕnuĭ, se rușinează a iscălì asemenea, și ca să umble după apele luĭ Vodă, stăruesce a se surghiunì Grigorie Cuza, Rășcanu și Miclescu, ca să înfrîneze slobodenia cugetuluĭ lor în privirea abusurilor ocârmuiriĭ, după cum și acum de curînd logofĕtul Todiraș Sturdza a dus ofis domnesc la mânăstirea Némțuluĭ, arătând numaĭ pecetea de a oprit vîndarea în mezat a moșiilor eĭ ce puteà să sue pînă la 200.000 leĭ, ca să le ție Vodă cu prețul vechiŭ de 60 miĭ pe an.

Bărbațĭ Moldovenĭ, treziți-vĕ, fie-vĕ milă de voĭ, de averile voastre și de viitorimea voastră. M. Sturdza este o mașină a iaduluĭ ca să vĕ chinuească acum, iar copiilor voștri să le lase suspinurĭ și amare lacrămĭ. Adunați-vĕ, sfătuiți-vĕ cu înțelepciune, fără turburare, și cerênd alegere de Domn patriot, cu bună simțire, nu interesat, care să nu vîndă chrisoave judecăților, posturĭ și titlurĭ spre cumpĕrare de moșiĭ. Voința unuĭ norod și a cugetăriĭ luĭ este atât de slobodă ca și sufletul care este pristolul amândurora acestora. Nu vĕ temețĭ a vorbì de aceea ce vedețĭ și de aceea ce gândițĭ. Strigarea pentru adevĕr și dreptate, judecată și . . . .

nu are. Luațĭ pildă de la neamurile luminate că îșĭ rostesc cugetarea în slobodenie. Nu vĕ temețĭ de despotismul luĭ Vodă. Nu vĕ temețĭ că are miliție înarmată; miliția este moldovană, este a voastră, pentru voĭ, iar nu a luĭ, nicĭ pentru el. Toțĭ ofițeriĭ sînt luminațĭ și bunĭ patrioțĭ. Eĭ așteaptă baterea ceasuluĭ și a unuĭ clopot de unire spre îndreptare, și vor dice soldaților: punețĭ jos armele, norodul nostru cere fericirea luĭ și tirania unuĭ singur om fără cuget (?). Moldovenilor, aceia ce vĕ așteaptă și vĕ cheamă prin această hârtie sînt patrioțĭ și partidă mare. Nu perdețĭ vremea în pătimirea oarbă. Adunați-vĕ și puneți-vĕ la cale, voĭ pe voĭ, pentru care nicĭ Dumnedeŭ, nicĭ națiile străine nu vĕ vor defăimà, ci lăsațĭ a apropià maĭ mult duhul luminăriĭ familieĭ ceĭ marĭ a Europeĭ, căreĭ facețĭ și voĭ parte și vețĭ face epohă în istoria viitoriuniĭ. Asemenea hârtie s'a dat și la toate Consulaturile, s'a trimis și la Țarigrad, ca să aibă prețuită mișcarea voastră să treacă în N. P. Ș. S. Abdul Medgid.

No. 30. 1848 Martie.

Scrisoarea Mareluĭ Vizir Reșid Pașa către Domnitorul Țĕriĭ-Românescĭ Gheorghe Bibescu.

No. 31. 1848 Mart. 6.

(G. Bibesco, Règne de Bibesco, I, p. 319).

Constantinopole.

Mon Prince,

Je me suis empressé de porter à la connaissance de S. M. I. le Sultan la lettre que Votre Altesse m'a fait l'honneur de m'adresser en date du 1-er mars.

Les événements qui viennent de s'accomplir en Europe, avec une vitesse effrayante, sont de nature à éveiller la plus sérieuse attention des gouvernements; en conséquence, il est du devoir de la Sublime Porte de suivre de près toutes ces circonstances. Aussi vous suis-je très reconnaissant, mon Prince, de l'empressement que vous mettez à me transmettre de si précieux renseignements, et je suis heureux de vous annoncer que notre Auguste Maître en est également très satisfait.

Les rares et précieuses qualités qui distinguent Votre Altesse sont pour le Gouvernement impérial un sûr garant du maintien du bon ordre et de la tranquillité dans les pays confiés à son administration sage et éclairée. Aussi je crois inutile de lui signaler ici le degré de sollicitude et de vigilance qu'il importe d'y exercer dans les circonstances actuelles.

No. 31. 1848 Mart. 6.

En me réservant le plaisir de répondre prochainement à vos autres dépêches, qui sont encore auprès du Sultan, je vous prie, mon Prince, d'agréer les sentiments de haute estime et de sincère amitié avec lesquels j'ai l'honneur d'être, de Votre Altesse, le très humble et très obéissant serviteur

(Signé:) Réchid.

No. 32. 1848 Mart. 12.

Ofisul No. 11 al Domnitoruluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza către Obșteasca obicĭnuită Adunare.

(Buletin, foae oficială. No. 24 și No. 25. 1848. 21. 25. III.)

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ, Noĭ, Michail Grigorie Sturdza V. V., Domn țĕriĭ Moldoveĭ.

Obșteasca obicĭnuită Adunare fiind înoită, pe temeiul organicelor legiuirĭ, a început acum al 4-lea period al întrupăriĭ eĭ. Mădulările ce sînt chemate a deliberà în sînu-ĭ pot cu atâta maĭ mult prețuì cinstitoarea lor îndatorire, cu cât uniĭ, după ce aŭ fost părtașĭ la sesiile trecute, aŭ dobândit din noŭ glasurile alegĕtorilor lor, și cu cât în alegerea celor-lalțĭ încrederea publică a țintit a sa privire asupra de fețe, ale cărora prințipiĭ sînt în armonie cu interesurile obștescĭ.

Boerilor Deputațĭ! D-voastre avênd deplină cunoscință despre isprăvile lucrărilor, carĭ v'aŭ însușit cu prințipiile organice, și fiind marturĭ îmbunătățirilor sĕvîrșite în țeară, de la punerea în lucrare a nouĕlor așezăminte, fie-carele din d-voastre va sci, fără îndoială, a prețuì însărcinarea delicată ce are.

La cea întâĭ a eĭ convocație, Adunarea a deplinit o lucrare din cele maĭ însemnătoare: darea în antrepriså a vămilor, pe basurile uniriĭ acestora cu acele ale Valachieĭ. Această îmbinată chibzuire făgăduesce netăgăduite folosurĭ, prin aceea că, pe de o parte ea ridică pedicile ce stăvilaŭ slobodele relațiĭ între amândouĕ Prințipatele carĭ, în existența lor politică, sînt unite de aproape cu aceleașĭ legăturĭ, iar că pe de altă parte ea este cu deosebire priincioasă întinderiĭ negoțuluĭ. Condițiile contractuluĭ acesteĭ unirĭ a vămilor ce s'aŭ cercetat de Adunare, și convenția încheiată între ambele cârmuirĭ cuprind toate temeiurile acestuĭ resultat, ale căruia folosurĭ vor fi deplin prețuite.

Adunarea, în cea de acum a eĭ sesie, a avut a se îndeletnicì de deosebite însemnătoare obiecte; întreaga pătrundere și înțele-

No. 32. 1848 Mart. 12.

gere cu care ea a cercetat și a încuviințat proiectele de pravilă ce i s'aŭ înfățișat mărturisesc despre dragostea eĭ pentru binele obștesc, și Noĭ găsim cu dreptul a-ĭ rostì a Noastră mulțumire despre toată rîvna ce ea a desvelit întru a ne ajutorà scopurile în priința Moldoveĭ.

Adunarea de maĭ înainte șĭ-a câștigat o adevĕrată laudă asupra osebitelor dispozițiĭ legiuitoare de mare folosință. Dovada întru aceasta se poate culege din împărtășirile ce, din vreme în vreme, ĭ-am adresat, însă îmbunătățirile cer numaĭ decât a fi înaintate, și prințipiile regularisitoare trebue să preîntîmpine încunjurările și să îndestuleze trebuințele societățiĭ, maĭ înainte de a fi cerute de o neapĕrată nevoie.

După ce cele întâĭ legiuitoare temeliĭ s'aŭ așezat prin organicescul Reglement, și după ce pravilele votate în urmă le-aŭ desvelit prințipiile fundamentale, a rĕmas numaĭ la singura cercare a ne povĕțuì în drumul îmbunătățirilor trebuitoare. Privigherea cea de aproape a mișcăriĭ ce, prin această reorganisație, este dată trebilor obștescĭ, îndreptarea nepotrivirilor după ispitirile cercăriĭ, desăvîrșirea lucrurilor primitoare de îmbunătățire și aplicarea a totul la adevĕratele nevoĭ ale țĕriĭ, aceste sînt țelul sîrguințelor Noastre de la suirea pe scaunul Domnieĭ, aceasta Ne este singura regulă de povĕțuire vrednică a întemeià fericirea țĕriĭ prin instituțiĭ pre cât folositoare pre atâta și trainice.

Pravila atingĕtoare de prefacerea dijmeĭ în lucrul pămîntuluĭ, chibzuită în drepte cumpĕnirĭ, nu va lipsì a produce mulțumitoare rodurĭ. Noĭ prețuim cu deplinătate agerimea cu care Adunarea a îmbrățoșat chibzuirea propusă de Cârmuire și cu care ea a împreună lucrat la împlinirea cugetărilor eĭ în această delicată pricină. Această legiuire, puind stavilă abusurilor și asupririlor ce însoțiaŭ pururea strîngerea dijmelor, va face maĭ lesnitoare și maĭ priincioase relațiile proprietaruluĭ cu locuitoriĭ.

Asemenea și cele-lalte proiecte de pravilă cercetate și încuviințate de Adunare cuprind nu maĭ puțin în sine însemnătoare folosințe. Aplicația lor va da, fără îndoieală, prilej la viitoarea sesie a li se adeverì bunele isprăvĭ.

Invĕțătura publică, care este isvorul de unde se rĕspândesc în soțietate mijloacele buneĭ petrecerĭ sub înrîurirea acea sporitoare a curatuluĭ moral și a cunoscințelor temeinice, a fost pururea obiectul îngrijiriĭ Noastre.

Punerea în lucrare a proiectuluĭ ce s'a adoptat vremelnic pen-

No. 32. 1848 Mart. 12.

tru reorganisația învĕțăturiĭ a rĕspuns până acum cu un chip mulțumitor la scopurile Noastre, precum și la așteptarea publică. Numĕrul școlarilor, în Capitală, este de 427, iar al celor din școalele începĕtoare de pe la ținuturĭ de 1.831.

O casă înadins s'a îndemânat școaleĭ din Vasluiŭ, osebit o școală publică s'a așezat la Michăilenĭ, după pilda acelor ce sînt la cele-lalte ținuturĭ. Cursurĭ ale învĕțăturiĭ de gradul al doilea s'aŭ deschis în Iașĭ și la Galațĭ. In acest din urmă oraș, Epitropia a cumpĕrat o casă menită pentru această învĕțătură.

Spre a se înlesnì tinerilor elevĭ mijloacele pregătiriĭ lor pentru cursurile înalte ale facultăților, Cârmuirea a învoit, cu condițiĭ favoritoare pentru părințĭ, statornicirea unuĭ pansionat în cuprinsul Academieĭ. Limbile străine și materiile de învĕțătură clasică se paradosesc de profesorĭ înzestrațĭ cu depline cunoscințe. In acest pansionat se primesc spre învĕțătură și externĭ, după recomandația Epitropieĭ.

Examenele ce aŭ urmat aŭ adeverit în învĕțăturĭ o propășire în de obște mulțumitoare. Asemenea isprăvĭ se însemnează în institutul fetelor și în școala de arte și meșteșugurĭ. Cel întâiŭ așezat de demult sub protecția Măririĭ Sale Doamneĭ a produs 1.477 eleve carĭ, prin lucrul mânilor, îșĭ îndemânează traiul lor, precum și acel al părinților lor, iar cea a doua încredințată uneĭ direcțiĭ private, sub privigherea Epitropieĭ, s'a organisat cu chip de a puté da 109 meșterĭ pămîntenĭ în curgere de 10 anĭ.

Zidirea uneĭ încăperĭ din noŭ pentru institutul fetelor s'a dat în antreprisă.

La școala de arte și meșteșugurĭ s'aŭ făcut însemnătoare îmbunătățirĭ, atât în reparațiĭ cât și în zidirĭ din noŭ.

Seminaria Socoleĭ, aflându-se subt o de aproape îngrijire și privighere de a se păzì cu scumpĕtate regulele de învĕțătură ce iĭ sînt prescrise, rĕspunde cu deplinătate la a eĭ menire. Acest așezămînt cuprinde 68 cliricĭ și 13 candidațĭ, iar în școalele cliricescĭ de pe la ținuturĭ învață 185 cliricĭ și 97 candidațĭ.

Capitalul Seminarieĭ Socoleĭ este de 102:759 leĭ la sfîrșitul anuluĭ 1847.

Sănătatea publică a fost obiectul uneĭ necurmate îngrijirĭ. Noĭ am încuviințat toate măsurile țintitoare către ajutorul și îmbunătățirea stăriĭ sănătățiĭ locuitorilor de prin tîrgurĭ și sate. Prin asemenea stăruință și prin o lucrătoare rîvnă desvĕlită de către Comitetul sănătățiĭ, cu împreună lucrare a protomediculuĭ, sănătatea publică se găsesce astădĭ ferită de nepriincioase bântuiturĭ.

No. 32.
1848
Mart. 12.

In fie-care ţinut s'a orînduit câte un doctor şi câte un chirurg cu leafă de la ocârmuire. Instrucţiile privitoare pe ramul doctoresc şi mijloacele ce-ĭ sînt îndemânate asigurează energia acesteĭ slujbe în toate părţile eĭ, preţuindu-se însemnătoarea folosinţă ce din ea derează.

Doctoriile ce spiţeriĭ sînt, în temeiul organicesculuĭ Reglement, îndatoriţĭ a da gratis bolnavilor săracĭ, deposciturile de lipitorĭ ce se urmează după un înadins aşezămînt, osebitele instrumente de chirurgie ce partea doctorească are la a sa întrebuinţare, vaccina de maĭ bună calità pe care Guvernul britanic a bine-voit a hărăzì ţĕriĭ, toate aceste daŭ închezăşluirĭ priincioase sănătăţiĭ publice.

Hultuirea se urmează cu stăruinţă; un însemnat numĕr de copiĭ s'aŭ hultuit în curgerea anuluĭ 1847.

Spitalurile statornicite în deosebitele oraşe ale Prinţipatuluĭ sînt una din cele maĭ frumoase îmbunătăţirĭ ale ţĕriĭ. Ocârmuirea are o necontenită purtare de grijă pentru propăşirea acestor aşezăminte. Căutarea în lăuntrul spitalurilor, buna orînduealà ce se păzesce în ele, economia bine cumpĕnită ce întovărăşesce întrebuinţarea veniturilor lor, aŭ tras şi acum în priinţa lor, ca şi în anul trecut, viĭ simpatiĭ din partea particularilor. Hărăzirile ce li s'aŭ făcut, adăugite către cele-lalte închipuirĭ ce aŭ la a lor întrebuinţare, daŭ toată nădejdea, că aceste preţioase adăpostirĭ pentru omenire vor ajunge curînd la dorita îndeplinire.

Zidirea spitaluluĭ din ograda Sf. Spiridon se urmează cu sîrguinţă, încăperea părţiĭ întâĭ cu treĭ rîndurĭ se aflà până acum ocupată de o sută patru-ḑecĭ crivaturĭ, iar partea a doua va fi cu desăvîrşire gătită şi cuprinsă de bolnavĭ în curgerea anuluĭ următor.

Spitalul noŭ cu douĕ rîndurĭ, zidit în oraşul Botoşaniĭ, este gata şi nu a rĕmas decât a i se face oare-care îndeplinire în lăuntru spre a se primì pe bolnavĭ, precum şi a se săvîrşì douĕ flighele, iarăşĭ în douĕ rîndurĭ, carĭ se vor gătì în curgerea anuluĭ acestuia.

La Tîrgul Ocneĭ s'a făcut pregătire de material pentru zidirea unuĭ spital pe locul ce spre aceasta s'a cumpĕrat.

Numĕrul bolnavilor ce s'aŭ căutat în curgerea anuluĭ 1847, în şeapte spitalurĭ ţivile, ce până acum sînt aşezate, este de 4.150.

Şcoalele şi spitalurile sînt îmbunătăţirile acele, în carĭ cu dinadinsul reazĕmă binele omeniriĭ, căcĭ cele întâĭ sînt menite pentru

No. 32. 1848 Mart. 12.

a da soțietății bărbați folositori și a pregăti pe tinerime la îndemânările vietuirii, iar cele al doilea pentru a înfățișà adăposturi binefăcĕtoare.

Venitul de acum al școalelor se află de 494.650 lei pe an. Al lor capital la sfîrșitul anului 1847 este de 374.653 lei. Casa spitalurilor are astădi un venit de 1.366.335 lei pe an. Capitalul bănesc al spitalurilor, la sfîrșitul anului 1847, împreună cu rĕmășițele și cu suma de 20.591 galbeni ce se lucrează prin dobândă, înfățișează țifra de 1.031.532 lei, deși zidirile de noŭ aŭ cerut mari cheltueli.

Administrația averilor clirosului înfățișează mulțumitoare resultate. Departamentul trebilor Bisericesci, în înțelegere cu Pre-osfinția sa Mitropolitul și cu iubirile lor de Dumnedeŭ Episcopii eparchioți, s'aŭ îndeletnicit întru a încurajà cârmuirea averilor clirosului de toate închezășluirile și de buna orînduealã neapĕrate.

Veniturile acestor averi s'aŭ sporit, în curgerea anului trecut, cu suma de 251.539 lei. Afară de ținerea personalului acelui Departament în deosebitele ramuri ale slujbei sale, afară de plata șeptimelor cuvenite Pre-osfințiilor sale, și afară de cheltuelile pentru îmbunătățirile și reparațiile trebuitoare, el a împărțit în fapte plăcute lui Dumnedeŭ 58.251 lei, a înlesnit cu o împrumutare de 33.636 lei pe locuitorii nevoiți de pe moșiile clirosului, și a ușurat pe Mitropolie de o parte a datoriilor ei, cari pot a se socotì ca stinse cu privire asupra rĕmășițelor de 286.137 lei, ce figurează în veniturile acelui Departament.

Acturile mitricesci și cruțarea pădurilor, cari acum atârnă de la lucrările acestui Departament, aŭ avut folositoare isprăvi; 36.440 fălci pădure pe moșiile mânăstiresci s'aŭ parchetuit. Aceastăși operație se va începe în primă-vara anului următor și asupra pădurilor de pe moșiile închinate locurilor de jos.

Un însemnat numĕr de proțesuri pentru hotare ale moșiilor mânăstirilor pămîntesci s'aŭ curmat, unele prin drumul judecății, altele prin alcătuiri de învoială în de obște favoritoare pentru mânăstiri, și deosebit și trei schimburi s'aŭ făcut cu nu mai puțin folos.

Ocrotirea orfanilor a fost în toată vremea obiectul stăruințelor Noastre. Tribunalurile sînt îndatorite prin înadinse porunci a se îndeletnicì mai cu osebire în interesurile lor; părinteasca îngrijire ce le este dedată se vĕdesce din lucrările gheneralnicei Comisii epitropicesci. Ea a ocârmuit în curgerea anului trecut 978 Epitropii, din cari 951 aŭ rĕmas pe anul 1848.

No. 32. 1848 Mart. 12.

Imbunătățirĭ însemnătoare s'aŭ întrodus în miliție prin acea de aproape sîrguință a prea iubituluĭ nostru fiŭ. Soldațiĭ batalionuluĭ întâiŭ, precum și aceĭ aĭ roțiĭ întâĭ din batalionul al 2-lea, înființată din noŭ în anul trecut, se găsesc în starea cea maĭ mulțumitoare. Musica destinată pentru acest din urmă batalion este cu deplinătate organisată.

Pregătițĭ cu cele trebuincioase, bine îmbrăcațĭ, căutațĭ după cuviință și încurajațĭ de șeful lor, soldațiĭ împlinesc datoriile ce îĭ privesc cu toată scumpĕtatea și rînduеala și după regulele uneĭ întregite discipline.

Gheneral-Inspectorul s'a îngrijit de traducere, în limba națională, a câte-và așezăminte atingĕtoare de slujba oștenească. O bibliotecă militară alcătuită de 504 tomurĭ, fiind deschisă ofițerilor, le îndemânează mijlocul îndepliniriĭ învĕțăturiĭ lor.

Din școala militară, în curgerea anuluĭ trecut, aŭ eșit 30 soldațĭ cu sciință de carte și de cele 4 regulĭ ale aritmeticeĭ.

Maneja, a căreia durare s'a făcut cunoscută în anul trecut, este desăvîrșit gătită.

Casarma infanterieĭ s'a maĭ mărit, potrivit cu cele din noŭ trebuințe ale milițieĭ.

Zidirea adăogită pentru locuința soldaților batalionuluĭ al 2-lea s'a făcut asemenea cu douĕ rîndurĭ, și acum se află ocupată cu soldațĭ.

Spitalul milițieĭ înzestrat cu pojijia trebuitoare, precum și cu un feredeŭ înființat din noŭ, se află în cea maĭ bună stare.

Șease-spre-ḑece fiĭ de boerĭ Moldovenĭ, înscrișĭ în cadrurile milițieĭ, s'aŭ primit în Institutul crăesc de la Potsdam din Prusia, și Mărirea Sa Impĕratul al tuturor Rusiilor, Augustul Nostru Protector, a binevoit a hărăzì asemenea binefacere părinților ce ar dorì a trimite pe copiiĭ lor în instituturile din Sant-Petersburg.

Trupul slujitorilor, organisat după pravila votată în anul 1844, se găsesce în complet; acest corpos, împlinind tot odată și slujba de poliție, dă maĭ mult ajutor la siguranța din lăuntru, care este înconjurată de toate închizășluirile dorite. Lucrarea casarmelor slujitorescĭ pe la residențiile Isprăvniciilor se înaintează.

Comandele pojarnicescĭ aŭ făcut slujbe prețioase în toate locurile, unde ele s'aŭ înființat. Folosința acestuĭ corpos ținut prin mijloacele eforicescĭ este cunoscută de fie-cine și netăgăduită. Tîrgurile carĭ, ca proprietate particulară, sînt încă lipsite de această însemnătoare instituție, cheamă cu tot înadinsul aplicația acestorașĭ

No. 32. 1848 Mart. 12. măsurĭ, și de aceea Cârmuirea nu trece cu vederea a înzestrà toate tîrgurile cu binefacerea așezămîntuluĭ eforicesc, îndată ce întru aceasta cunoasce putința.

Suma gheneralnică a veniturilor anuale a tuturor Eforiilor este acum de 1.457.280 leĭ.

Orașul Focșaniĭ, ale căruĭ nevoĭ le-am luat în privire prin ființa de față la starea loculuĭ, s'a înzestrat cu o binefacere însemnătoare, adecă cu un canal prin care s'a tras o parte din apa Putneĭ pe o mare întindere de loc. Pentru a rĕmâné în vecĭ neclintite, atât către ḑisul oraș cât și către satele prin care el trece, folosințele acestuĭ canal, ce slujesce de adăpătoare vitelor și de udarea câmpurilor, s'aŭ luat toate măsurile asigurăriĭ trăinicieĭ acesteĭ binefacerĭ, și prin urmare spre acest sfîrșit am slobodit un chrisov orașuluĭ Focșaniĭ.

Portul Galațuluĭ n'a încetat a fi, în interesul negoțuluĭ, obiectul îngrijiriĭ ocârmuiriĭ.

Paza linieĭ Dunăreĭ, potrivit cu așezămintele carantinescĭ, a dat nu maĭ puțin și în urmă, precum și în aniĭ trecuțĭ, dovedĭ despre sîrguința și buna rînduealà, cu care îșĭ împlinesce fără preget datoriile eĭ dimpreună cu Direcția carantineĭ.

Imbunătățirile făcute în Capitală sînt următoarele: Lucrarea drumuluĭ apelor, începută în luna luĭ Septemvrie, îndată după sosirea țevilor de fer, a avut această ispravă: Gătirea apeduculuĭ de la Ciric până la Golia pe o întindere de 600 stînj., precum și facerea a două mazlîcurĭ din noŭ și a unuĭ zid de 96 stînjenĭ pentru ridicarea și ținerea cumpeniĭ apeĭ.

Totimea stînjenilor acestor apeducurĭ lucrate cu țevĭ de fier este de 3.476, carĭ în toate timpurile îndemânează orașul cu îmbelșugare de apă. Noĭ am avut plăcere de a vedé că Adunarea obștească a prețuit slujba de mare cuviință a Comisieĭ anume însărcinate cu această parte a lucrărilor publice.

Lucrările pavelelor aŭ produs 2.659 stînjenĭ de paveà de lemn, afară de bordurĭ și de trotuare, 2.301 stînjenĭ de paveà de peatră și 4.428 stînjenĭ de reparație.

Pentru paveluirea ulițelor, a cărora lucrare urmează a se începe în primă-vara viitoare, materialul trebuincios este pregătit. Nu Ne putem oprì de a mărturisì a Noastră mulțumire și pentru rîvna de care a dat dovadă Comisia pavelelor.

Starea cea mulțumitoare a drumurilor de comunicație aduce țĕriĭ vederate folosurĭ. Feluritele înlesnirĭ și închezeșluirĭ, ce din

aceasta derează, daŭ comerţuluĭ o înaintare sporitoare prin care, în adevĕr, sînt rĕsplătite trudnicele şi necurmatele stăruinţe, ce ţinerea şoselelor în bună stare le cere.

Deşì împrejurările, în cursul anuluĭ trecut, aŭ pricinuit zătignire în aceste lucrărĭ, totuşĭ însă s'aŭ isprăvit 8.543 stînjenĭ de nivelaţie, 56,673 stînjenĭ de reparaţie şi 13,283 stînjenĭ de şosele gătite pe deosebite direcţiĭ şi în unele din tîrgurĭ; deosebit s'aŭ maĭ făcut 9 podurĭ şi 28 case pentru cantoniştĭ, şi s'aŭ cărat de-a lungul şoselelor o reservă de 21.951 movile de prund, pentru întocmirea întîmplătoarelor stricăciunĭ.

Noĭ am arătat Adunăriĭ, în sesia eĭ de maĭ înainte, serioasele îngrijirĭ ce a fost pricinuit ivirea lăcustelor şi a epizootieĭ. Am însciinţat-o despre măsurile luate în potriva acestuĭ îndoit rĕŭ, dar cu toată energia acestor dintâĭ măsurĭ, întrebuinţate înlăuntrul ţĕriĭ, primejdia n'a încetat de a fi amenințătóre, căcĭ lăcustele eraŭ îngropate în mare cătime şi în ţĕrile megieşite, şi epizootia urmà în Valachia.

Acest mâhnicios concurs de împrejurărĭ, unit cu o secetă întristătoare, în cursul primă-veriĭ trecute, şi cu puţina rodire în unele din ţinuturĭ, aŭ fost pus în iveală groaza uneĭ neîntârḑiate suferinţe, ale căreĭ sfîrşiturĭ ar fi fost de tot supĕrătoare, într'o vreme când cererile productelor pentru exportare eraŭ foarte stăruitoare; într'această stare a lucrurilor, Cârmuirea a avut o problemă grea de deslegat, adecă aceea de a asigurà îndestularea obştească, fără a jignì slobodenia comerţuluĭ. O asemenea chibzuire nu se puteà nemerì decât prin desvĕlirea unor pripite şi întinse mijloace de lucrare, atât pentru mărginirea propăşiriĭ ambelor rele maĭ sus însemnate, cât şi pentru tămăduirea lipseĭ de prin sate.

Drept aceea, Cârmuirea a putut îndestulà toate aceste nevoĭ.

Pe lângă ajutoarele făcute de proprietarĭ locuitorilor moşiilor lor, am orânduit, la unele din ţinuturĭ, lucrarea uneĭ măsurĭ extraordinare, care a fost încoronată cu cea maĭ deplină ispravă. Pe de o parte proprietariĭ aŭ fost cerşuţĭ a da locuitorilor lor, potrivit cu numĕrul acestora, un loc destoinic semĕnăturiĭ de mălaiŭ, a căruia rodire este din cele maĭ îmbelşugate, iar pe de alta s'aŭ cumpĕrat cu cheltueala Statuluĭ 1.100 chile de sĕmînţă, care s'a împărţit fără plată locuitorilor din ţinuturile Tutova, Tecuciul, Covurluiul, Fălciŭ şi Putna, şi s'aŭ semĕnat sub privigherea înadins rînduiţilor stăruitorĭ întru aceasta. Binecuvîntarea A-Tot-Puterniculuĭ a făcut să isbutească această măsură în atâta, în cât cu toată stricăciunea

No. 32. 1848 Mart. 12.

pricinuită de lăcuste și de necontenitele ploĭ întîmplate în vremea secerișuluĭ, totușĭ s'a adunat o înbelșugată recoltă, din care 30.000 chile s'aŭ înpărțit la locuitorĭ, iar restul este în păstrare pentru a slujì de sĕmînță în primă-vară și de înlesnire la cas de trebuință. Tot odată paiele eșite din această semĕnătură aŭ îndemânat nutrețul vitelor carĭ, după lipsa furagiuluĭ, eraŭ amenințate de peire.

Cu acest chip, o numeroasă populație a scăpat de lovirea lipseĭ prin asemenea nemerită măsură, fără de care maĭ multe milioane de leĭ n'ar fi putut înlăturà această mare nenorocire, din pricina nebiruitelor greutățĭ de a se puté îndemânà producturĭ chiar și din provințiile megieșite.

După isprava acesteĭ măsurĭ, nu s'a trecut cu vederea îngrijirea și pe viitor, prin urmare locuitoriĭ din cele maĭ multe ținuturĭ aŭ depus câte o merță păpușoiŭ de gospodar în coșarele de reservă. Acest deposit, unit cu acel din aniĭ trecuțĭ, a suit câtimea pâniĭ îmmagasinate în aceste coșare la 51.797 chile de păpușoiŭ.

Prin o norocită ispravă a acestor măsurĭ, exportația productelor n'a încetat a se bucurà de o întreagă slobodenie. In portul Galațĭ aŭ intrat 1.065 corăbiĭ. Exportația pe la această singură schelă a întrecut numĕrul de 370.000 chile de pâne, afară de o însemnată câtime de alte producte ale pămîntuluĭ Moldoveĭ. Grânele aŭ năvălit cu așà de mare îmbelșugare, în cât după ce aŭ îndestulat încărcarea corăbiilor venite la această schelă, o mare câtime a rĕmas încă gata de exportat în magasiile Galațuluĭ.

Rodirea obștească a țĕriĭ, deși maĭ puțină în potrivire cu semĕnăturile făcute, totușĭ a produs ca maĭ bine de 1.015.000 chile de pâne și de 290.000 chile de cartofĭ.

Semĕnăturile de toamnă cu grâŭ și secară cuprind o suprafață aproape de 90.000 fălcĭ.

Din aceste cunoscințe poate fie cine să judece energicul îndemn ce s'a dat agriculturiĭ și folosul ce s'a dobândit cu toată stricăciunea pricinuită de lăcuste, carĭ în negurĭ grele s'aŭ fost rĕspândit maĭ preste toate ținuturile. 100.089 fălcĭ de semĕnăturĭ aŭ fost, după mult saŭ puțin, vătĕmate de către aceste insecte.

Intrunirea acestor deosebite supĕrătoare pricinĭ a trebuit neapĕrat să producă o suire în costul celor de îndestulare, precum Adunarea se va fi încredințat din memoarul Departamentuluĭ din Läuntru, cu toate acestea prețul pâniĭ în Capitală a fost ținut necurmat la o câtime măsurată.

Boala vitelor n'a contenit în 3 anĭ de-a rîndul a pricinuì țĕriĭ

simțitoare îngrijirĭ, cu toate acestea cu ajutorul uneĭ de aproape privigherĭ și a nu puținelor jertfe din partea Ocârmuiriĭ, deși rĕul viind din Valachia, s'a poftorit în maĭ multe rîndurĭ în curgerea anuluĭ trecut, însă paguba s'a mărginit la 1.251 capete aproape.

Mergênd Înși-Ne la Focșanĭ, am avut prilej a observà sporirea acesteĭ molime, și prin urmare am poruncit măsurile cele maĭ lucrătoare, carĭ o aŭ îngrădit-o în cercul unor sate din ținuturile Putna, Covurluiŭ și Tecuciul, și al unuĭ sat din ținutul Bacăuluĭ, iar după cele din urmă sciințe, acest rĕŭ, atât de prădător interesurilor celor maĭ de căpetenie ale țĕriĭ, a contenit cu desăvîrșire.

Noĭ găsim plăcere a arătà Adunăriĭ rîvna, stăruința și înțelegerea cu care d-lor dregĕtoriĭ acestor ținuturĭ, Vornicul Iordachi Pruncul, Vornicul Petrachi Mavrogheni, Post. Nicolaĭ Roset și Banul Iancu Iamandi, s'aŭ sîrguit a stârpì acest rĕŭ.

Adunarea se va încredințà despre agerimea măsurilor luate de către Ocârmuire la acest prilej, de va privì că toată paguba suferită de Moldova în curgerea a 3 anĭ de-a rîndul se mărginesce la 5.840 capete de vite. Din acest numĕr, spre întîmpinarea lățiriĭ boaleĭ, 814 capete s'aŭ ucis, despăgubindu-se pe locuitorĭ.

Ocârmuirea s'a îndeletnicit cu de o potrivă îngrijire și la stârpirea lăcustelor carĭ, în toamna trecută, s'aŭ îngropat pe la osebite localitățĭ maĭ în toate ținuturile, cuprinḑênd o întindere de 23.317 fălcĭ. Prin întrebuințarea închipuirilor celor maĭ nimerite, 5.365 fălcĭ s'aŭ curățit înaintea căderiĭ omĕtuluĭ. Această lucrare se va urmà din noŭ, îndată ce vremea o va ertà, dacă sĕmînța lăcustelor nu va fi putreḑit în pămînt.

Osebit de aceste supĕrătoare împrejurărĭ pentru țeară, la binele căreia Noĭ am hărăzit ființa Noastră, vestea despre apropierea holeriĭ Ne a fost pătruns de cea maĭ adâncă durere; la acest prilej Ne-am grăbit a hotărî, maĭ din vreme, măsurile de ferire și mijloacele trebuitoare la ajutorul poporuluĭ în vreme de trebuință. Impreună cu Sfatul administrativ și Comitetul sănătățiĭ, întrunite în maĭ multe rîndurĭ sub a Noastră presidenție, Ne-am îndeletnicit de chibzuirea puneriĭ lor la cale, care să îndemâneze adăposturĭ pentru bolnavĭ, să asigureze îndestularea tîrgurilor și să aducă la cunoscința tuturor claselor locuitorilor mijloacele de paza sănătățiĭ în potriva acestuĭ rĕŭ. Insă din norocire, cu ajutorul Dumneḑeesciĭ Proniĭ, sîntem ferițĭ până acum.

In mijlocul grelelor îndeletnicirĭ și al ostenitoarelor îngrijirĭ

No. 32. 1848 Mart. 12.

nedeslipite de sarcina ce avem, aceea ce Ne mângâie este de a puté adeverì isprava măsurilor ce Ne sînt însuflate de grija pentru fericirea țĕriĭ.

Am prețuit cu o vie mulțumire înțelepciunea, sub îndemnul căreia Adunarea a votat proiectul de pravilă atingĕtor de magasiile de reservă.

Cercarea de maĭ mulțĭ anĭ a dovedit, că numaĭ prin închezășluirea îndestulăriĭ satelor și încurajarea agriculturiĭ se poate ridicà comerțul la o stare înflorită. Afară de aceasta, îmbelșugarea celor de hrană este, pentru popoare, cel întâiŭ temeiŭ și condiția cea maĭ neapĕrată a fericiriĭ lor și a uneĭ existențe liniștite.

Măsura de mare cuviință, atingĕtoare de siguripsirea celor de hrană satelor, va avé în viitor cele maĭ depline resultaturĭ. Spre acest sfîrșit s'aŭ dat poruncĭ hotărîtoare pentru înființarea coșarelor de reservă în chipul cel maĭ potrivit. 512 de asemenea coșare s'aŭ gătit. Așà dar fie-care proprietar este chemat a conlucrà la isprava măsuriĭ sus arătate cu rîvnă și priință, carĭ nu numaĭ de însușĭ interesul sĕŭ, ci și de interesul obștesc se cer cu o datorie neapĕrată.

Sigur despre a sa hrană până și la intîmplare de lipsă, săteanul va puté a se dedà la folositoare îndeletnicirĭ cu maĭ multă încredere și a avé o agonisită maĭ întinsă în avantagiurile ce derează din slobodenia comerțuluĭ. Cu acest chip, dându-se maĭ multe mijloace traiuluĭ sĕŭ, nu-ĭ îndoieală că înbunătățirea moraluluĭ va urmà pășind pe calea îndepliniriĭ. Locuitorul cunoasce acum numeroasele agonisite ale negoțuluĭ, el caută a se folosì de ele prin chipurĭ cinstite și această norocită mișcare către îmbunătățirea stăriĭ sale a produs o simțitoare împuținare în casurile de hoție și de furtișagurĭ, carĭ acum de câțĭ-và anĭ sînt tare rarĭ.

Arestațiile făcute în anul trecut pentru vinovățiĭ, maĭ mult saŭ maĭ puțin grele, se mărginesc la 166. Dintre vinovațiĭ judecațĭ criminalicesce pentru fapte osânditoare, 4 aŭ fost pedepsițĭ cu moarte.

Ramul judecătoresc pășesce pe calea obicĭnuită a rînduelìĭ și a reguleĭ pravilicescĭ. Prin lucrarea necurmateĭ privigherĭ, de care el este încunjurat, prin ajutorul lămuritoarelor instrucțiĭ, prin desvĕlirea gheneralnicelor prințipiĭ și prin osebitele dispozițiĭ, carĭ aŭ povĕțuit pe partea judecătorească, maĭ toate greutățile acestuĭ ram se află acum ușurate.

Fie-care an s'a însemnat prin măsurĭ din noŭ, cunoscute

No. 32.
1848
Mart. 12.

de neapĕrate pentru a se nemerì aplicaţia formelor şi a textuluĭ pravilelor. Judecătorul, fiind lămurit cu deplinătate asupra întinderiĭ datoriilor luĭ şi asupra firiĭ atributelor sale, nu are de acum decât a urmà cursul trebilor sale pe calea cugetuluĭ.

Condica de pravile, la alcătuirea căreia Ne îndeletnicim cu stăruinţă, dimpreună cu Comisia orînduită întru aceasta, va deplinì binefacerea sistemeĭ noastre ceĭ judecătorescĭ.

Osebitele tribunalurĭ aŭ săvîrşit, în curgerea anuluĭ contenit, 2.758 pricinĭ ţivile şi nu le-a rĕmas către sfîrşitul anuluĭ decât o rĕmăşiţă de 597 proţesurĭ.

Pravila atingĕtoare de îngrădirea numĕruluĭ pricinilor pentru hotare şi clasificaţia acestorașĭ prigonirĭ vor slujì a uşurà simţitor lucrările tribunalurilor, secând isvorul proţesurilor carĭ aduceaŭ învĕluirĭ proprietăţiĭ.

În privire de a se da maĭ multe încheząşluirĭ la expeduirea pricinilor de judecăţĭ, am adaos la judecătoriile ţinutale candidaţĭ carĭ, prin împreună lucrare, înlesnind căutarea trebilor, câştigă tot odată şi cunoscinţe practice în magistratură, şi prin acest chip se pregătesc a intrà cu vrednicie în ierarchia judecătorească.

Din această arătare a lucrurilor şi din memoarele maĭ pre larg ale fie-căruia Departament ce aŭ înfăţişat Adunăriĭ, ea s'a încredinţat de isprăvile dobândite de la cea de pe urmă a eĭ sesie, precum şi de starea cea de faţă a ţĕriĭ.

Iubim a crede că cunoscinţele din noŭ ce ea, din aceste, a cules, îĭ vor însuflà o dragoste bine simţită pentru instituţiile carĭ presiduesc la soartea Moldavieĭ. Adunarea este pătrunsă de înţelepciunea acestor instituţiĭ, ele cuprind, în adevĕr, odrasla acea fără greş a unuĭ norocit viitor, însă sub neapĕrata condiţie, ca simţirile de dragôste către popor şi o priveghere luminată în aplicaţia şi în desvĕlirea acestor instituţiĭ să fie pururea neclintite, atât pentru a se împedicà orĭ-ce ţintire împotrivitoare prinţipiilor de rîndueală şi de păstrare, cât şi pentru a se face roditoare aceste odrasle binefăcĕtoare.

Starea cea mulţumitoare a finanselor, carĭ sporesc sub înrîurirea uneĭ îngrijirĭ de toate minutele, a dat Adunăriĭ dovadă despre economia înţeleaptă ce a presiduit la acest ram de căpetenie al interesuluĭ public. Veniturile Statuluĭ s'aŭ adaos într'o câtime însemnătoare în curs de treĭ anĭ, şi acest resultat s'a dobândit din rîvna şi înţelegerea cu care d-luĭ Vel-Vist. Lascar Cantacuzin a cârmuit acest ram de slujbă.

No. 32.
1848
Mart. 12.

Adunarea asemenea s'a încredințat despre starea cea priincioasă a administrației averilor clirosului, precum și a celor-lalte case de folosință obștească; drept aceea nu ne rămâne după aceste decât a face un cinstitor îndemn către sentimentele d-voastre, Boerilor Deputați, aceĭ carĭ, ce sînteți încredințați, că numaĭ prin sîrguințele d-voastre la împlinirea însărcinăriĭ ce aveți, vețĭ câștigà, fără îndoială, stima gheneralà, personala Noastră dragoste și încredere; a d-voastre conlucrare în curățenie și credință la obiectele de folosință obștească, a d-voastre cumpĕnire în cuget și cu bună înțelegere, precum și liniștea și armonia ce ațĭ întrebuințat la chibzuirĭ de mare cuviință rĕspund la vrednicia Adunăriĭ, deci stăruința în aceste prințipiĭ și în această cale poate singură să producă fericite resultaturĭ pentru țeară și să sfetească scoposurile Noastre în privința bineluĭ eĭ.

Iașĭ.
Nr. 11.

No. 33.
1848
Mart. 14.

Manifestul Țaruluĭ Rusieĭ Nicolae I către popor.

(Martens, Nouveau recueil général de traités. XI, 432.)

Après de longues années de paix et de prospérité, l'Occident de l'Europe a été subitement bouleversé par des troubles qui menacent de détruire toute autorité légitime et l'ordre social tout entier.

Prenant leur origine en France, la révolte et l'anarchie se sont étendues promptement à l'Allemagne, et le flot révolutionnaire, croissant dans la mesure des concessions des gouvernements a enfin atteint les États de nos alliés, l'Autriche et la Prusse.

Ne connaissant plus de frein, cette force aveugle menace aujourd'hui la Russie, que Dieu a confiée à notre garde.

Ici elle trouvera ses bornes.

Fidèle au glorieux exemple de Nos ancêtres, invoquant le secours du Très-Haut, Nous sommes prêts à faire face à Nos ennemis partout où ils se montreront, et fermement unis à Notre sainte patrie, Nous conduirons Nos peuples à la défense de l'honneur russe et de l'intégrité de Notre territoire. Nous sommes convaincus que chaque Russe, chacun de Nos fidèles sujets répondra avec joie à l'appel de son souverain, que Notre ancien cri de guerre pour la foi, l'Empereur et la patrie Nous montrera encore le chemin de la

victoire, et qu'alors, remplis de gratitude, comme Nous le sommes actuellement de confiance envers lui, nous dirons tous:

No. 33. 1848 Mart. 14.

„Dieu est avec nous. Ecoutez, peuples de la terre et suivez la „voix de Dieu qui est avec nous."

Donné à St. Pétersbourg, le 14 (26) mars, l'an de grâce 1848, et de Notre règne le 23-e.

(Signé:) Nicolas.

Depeşa luĭ de Nion, Consulul Franciei la Bucurescĭ, către Ministrul de Lamartine.

No. 34. 1848. Mart. 14.

(Copie. Acad.)

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

L'agitation que les événements de février ont causée à Bucharest s'est singulièrement accrue sous l'influence des nouvelles apportées de Vienne par les derniers courriers. Elle ne pénètre guère, il est vrai, dans les rangs supérieurs de la Boyarie, et moins encore dans la classe ouvrière. Le commerce presque exclusivement exercé par des étrangers n'y participe que dans le sens de ses sympathies nationales ou de ses intérêts spéciaux. Le mouvement semble donc plus particulièrement se concentrer dans un certain nombre de jeunes gens, appartenant en général aux familles privilégiées, mais qui, exclus par leur âge des bénéfices directs du privilège, n'en ont pas encore complètement subi la contagion, et qui se flattent de trouver dans la crise actuelle quelques chances pour l'émancipation de leur pays ou du moins pour une réforme radicale de ses institutions.

Bien peu d'entre eux, sans doute, aperçoivent clairement ce qu'il est juste, rationnel, possible surtout de faire. Bien peu se rendent compte des difficultés qui entravent la marche d'un gouvernement sur lequel pèsent à la fois la suzeraineté de la Porte Ottomane et le Protectorat de la Russie, et qui ne peut faire un pas en dehors du cercle tracé par le Règlement organique de 1832, sans l'assentiment de deux Puissances jalouses l'une de l'autre et, au fond, tout aussi étrangères l'une que l'autre au véritable esprit du progrès. Entraînés par de généreux instincts, plutôt que guidés par une conviction réfléchie, palpitant encore des émotions que leur a laisseés une éducation reçue dans nos écoles ou puisée dans nos livres, ils ne demandent rien de moins que

No. 34. 1848. Mart. 14.

l'ensemble des libertés politiques si laborieusement conquises par la France. Le Gouvernement valaque de son côté, soit qu'il craigne de fournir le plus léger prétexte à l'accomplissement des vues de la Russie, soit que désespérant d'arracher aucune concession sérieuse à l'opiniâtre égoïsme de la Boyarie, il redoute d'accroître, par une tentative inutile, le nombre et l'irritation de ses adversaires, trouve plus sage de se renfermer dans une inaction absolue, en se reposant, pour l'amélioration du sort de ces populations, sur les éventualités de l'avenir et l'influence de faits extérieurs.

Les esprits calmes et désintéressés croient qu'il peut exister un moyen terme entre ces deux extrêmes, et que sans vouloir briser par la force les résistances de l'oligarchie, sans provoquer imprudemment une intervention étrangère, le Hospodar de Valachie pourrait au moins manifester ses bonnes intentions en mettant l'Assemblée générale en demeure, par la proposition de quelques unes des mesures les plus impérieusement commandées par les principes de l'humanité, de la justice et par l'intérêt général. La misérable position des Bohémiens esclaves, ainsi que celle des paysans attachés à la glèbe et soumis à la corvée, ne fournirait à une telle initiative que des motifs trop bien fondés. L'éloignement de certains hauts fonctionnaires, dont l'administration arbitraire et vénale suscite au Prince lui-même des embarras de tout genre, serait aussi un moyen de satisfaire aux légitimes exigences de l'opinion. Je le dis chaque jour au Prince, et je ne crois ne pouvoir mieux répondre à la confiance qu'il veut bien m'accorder, dût-il même en résulter quelque altération passagère dans les relations amicales qui existent entre lui et moi.

Mais de quel poids peuvent-être ces conseils, à côté de la déclaration, chaque jour aussi renouvelée par le Consul de Russie, que „tout mouvement populaire, toute mesure de l'autorité ten- „dant à modifier le statu quo, serait le signal de l'entrée d'un „corps de troupes Russes sur le territoire de la Principauté?"

J'ignore si M. Kotzebue lui-même a une foi bien implicite dans la réalisation de ces menaces, qu'il proclame hautement et en tout lieu.

Peut-être en présence de tout ce qui se passe, dans l'attente de ce que renferme un prochain avenir, le Cabinet de St. Pétersbourg y regarderait-il à deux fois avant de mettre en pratique une interprétation aussi exhorbitante du droit de protectorat qu'il s'est attribué sur les Principautés. On conçoit néanmoins combien

la seule possibilité d'un semblable résultat est faite pour motiver les appréhensions d'un Gouvernement pour qui le maintien de sa quasi indépendance et la préservation de sa quasi-nationalité seront toujours la plus pressante et sans doute la plus légitime préoccupation.

Divers placards réclamant l'abolition générale des privilèges de la Boyarie, la formation d'une garde civique et la liberté de la presse, ont été affichés, les nuits dernières, dans les quartiers les plus populeux. Des pétitions ont été rédigées dans le même sens; mais elles n'ont réuni jusqu'à ce jour que de très rares signatures. Quelques uns des chefs du mouvement se sont présentés en personne chez le Prince. Il leur a déclaré qu'il ne pouvait reconnaître en eux le caractère de mandataires légaux du peuple Valaque, ni satisfaire, de sa seule autorité, à aucune de leurs demandes. Il règne dans le public une inquiétude à peu près générale. On redoute surtout les actes de violence et de pillage qu'une démonstration politique quelconque pourrait entraîner à sa suite, dans une ville de cent mille âmes, dont les faubourgs abritent un nombre considérable de gens sans profession et sans aveu, Bulgares, Serbes, Albanais, Hongrois, pour la plupart chassés de leur patrie par la crainte du châtiment dû à leurs méfaits. Le commerce se plaint d'une stagnation complète. Il a fait parvenir au Prince l'expression de ses anxiétés et l'offre du concours personnel de tous ses membres dans les cas où ce concours serait nécessaire au maintien de l'ordre public. Au milieu de cette fermentation des esprits, l'attitude calme et modérée de la colonie française a trompé ici plus d'une espérance irréfléchie, déjoué peut-être plus d'un malveillant calcul. Unanime dans sa loyale adhésion aux grands changements qui viennent de s'opérer en France, elle comprend trop bien les devoirs de l'hospitalité pour prétendre à une ingérence active dans les affaires du pays où elle réside; sans dissimuler ses vœux et ses sympathies, elle s'abstint de provoquer, par d'inutiles manifestations, des événements dont la direction ne saurait lui appartenir et dont la responsabilité ne doit pas l'atteindre. Tous mes efforts tendent à maintenir nos nationaux dans cette voie.

Les actes, les déclarations du Gouvernement provisoire, et surtout, permettez-moi de le dire, Monsieur le Ministre, l'admirable manifeste contenu dans la circulaire politique du 2 mars, m'ont rendu cette tâche aussi facile, qu'elles rendent honorable et assu-

No. 34. 1848 Mart. 14.

rée la suite de mes relations tant avec le Gouvernement local qu'avec les représentants des autres nations étrangères.

Je sens vivement toutefois la nécessité de recevoir aussi promptement que possible les instructions spéciales qui doivent fixer ma position et tracer ma ligne de conduite à l'égard des Gouvernements de la Valachie et de la Moldavie. Il ne m'est rien parvenu de semblable ni de Paris ni de Constantinople.

La circulaire du 2 mars ne m'est elle-même connue que par les journaux.

Permettez-moi, Monsieur le Ministre, de vous rappeler la prière que j'ai eu l'honneur de vous adresser à cet égard par ma dépêche du 20 de ce mois, expédiée sous le timbre de la Direction commerciale.

Je suis, etc.

(Signé:) D. de Nion.

No. 35. 1848 Mart. 15.

Anaforaua No 78 a Obştesciĭ obicĭnuiteĭ Adunărĭ a Moldoveĭ către Domnitorul Michail Sturdza.

(Buletin, f. of. No. 26. 1848. 28. III.)

Chemaţĭ de o cinstitoare încredere în al patrulea period al întrupăriĭ Obştesciĭ obicĭnuiteĭ Adunărĭ, spre a împreună lucrà la desvĕlirea cea următoare a prinţipiilor carĭ asigurează Moldoveĭ o fericire sporitoare, mădulările eĭ se bucură de a înfăţişà Inălţimiĭ Voastre, prin această adresă, în numele ţĕriĭ, formala mărturisire a uneĭ adâncĭ recunoscinţe pentru preţioasele rodurĭ ale înţelepteĭ şi părintesciĭ Voastre cârmuirĭ.

Feluritele îmbunătăţirĭ ce din timp în timp, de la suirea Inălţimiĭ Voastre pe scaunul Domnieĭ, s'aŭ întrodus în ţeară, unite cu isprăvile dobândite în anul trecut şi arătate pe scurt în înpărtăşirea Inălţimiĭ Voastre de sub No. 11, fiind obştesce cunoscute, înfiinţează titlurĭ în vecĭ neşterse la mulţumitoarea cunoscinţă, care din partea Moldovenilor Vĕ este câştigată.

Prea Inălţate Doamne, în însărcinarea ostenitoare ce sînteţĭ chemat a împlinì, fie-care ḑi se însemnează prin îngrijirea cea lucrătoare a Inălţimiĭ Voastre: A da acturilor administraţieĭ închezăşluirile de statornicie trebuitoare la buna petrecere a gheneraţiilor de acum şi a celor viitoare, a aplicà înaltele Voastre pătrunderĭ la îndestularea trebuinţelor soţietăţiĭ, a sporì veniturile Statuluĭ, carĭ aŭ covîrşit peste toate nădejdile, a îmbărbătà lucrarea pă-

mîntuluĭ și comerțul, a îmbunătățì drumurile de comunicație, a încunjurà siguranța din lăuntru de neapĕratele încheză̦șluirĭ, și a întemeià învĕțătura pe prințipiĭ mântuitoare, în priința moraluluĭ public, de așà fel sînt numeroasele obiecte ale înalteĭ Voastre îngrijirĭ. Resultatele cele maĭ norocite ce din aceste derează rĕspund la nădejdile noastre și la așteptarea țĕriĭ, la a căreia mulțumitoare stare toate stăruințele și toată gândirea Inălțimiĭ Voastre sînt jertfite.

No. 35. 1848 Mart. 15.

Dacă adunările de maĭ înainte pot a se fericì de a lor împreună lucrare la îmbunătățirĭ, carĭ vor face epocă în analele legiuitoare ale țĕriĭ, nu maĭ puțin și noĭ, Prea Inălțate Doamne, avem de cinste de a urmà pe aceeașĭ cale, sub razimul Inălțăriĭ Voastre și de a Vĕ jertfì sentimentele acele de carĭ și ceĭ de înaintea noastră mădulărĭ aĭ Adunăriĭ eraŭ însuflețițĭ. Duhul de rînduealā, de liniște și de bună armonie este statornica regulă de povĕțuire ce Adunarea a îmbrățișat. Dragostea curată a bineluĭ obștesc, de care ea se aflā însuflețită, este încheză̦șluirea a credincioaselor sîrguințe, cu care ea nu va încetà de a încunjurà cârmuirea Inălțimiĭ Voastre, pentru a se înaintà prin o împreună stăruință desvelirea cea regulată a prințipiilor organice.

Mădulările Adunăriĭ recunosc calea de propășire, pe care Moldova până acum a călcat; buna rînduealā și încrederea obștească domnesc pretutindenea sub scutul instituțiilor ce o ocârmuesc și subt norocita mișcare pe care înțelepciunea Voastră scie a întipărì la toate ramurile cârmuiriĭ.

Sănătatea publică prin îngrijirile Inălțimiĭ Voastre și prin sîrguința Comitetuluĭ sănătățiĭ și a protomediculuĭ se află în starea cea maĭ priincioasă. La acest prilej, Adunarea împlinesce o datorie bine simțită de a Vĕ înfățișà ale sale mulțumirĭ pentru măsurile prevĕ̦dĕtoare și iubitoare de omenire, pe carĭ le-ațĭ hotărît, când holera, prin a sa apropiere, amenințà țeara.

Ospitalurile, prin îngrijirile de aproape ce le sînt dedate, rĕspund din timp în timp maĭ mult la a lor menire binefăcĕtoare.

Sporirea numĕruluĭ acestor adăpostirĭ, după punerile la cale ale Inălțimiĭ Voastre, va adăugì un din noŭ titlu la obșteasca recunoscință.

Orfaniĭ proteguițĭ de pravila ce-ĭ privesce află un sprijin energic în lucrările Comisieĭ epitropicescĭ.

Ajutoririle împărțite prin cutia milelor, după adaosul înlesnitor ce i s'a făcut, aduc Adunăriĭ o vie mulțumire; ea se bucură de a

No. 35. 1848 Mart. 15.

vedé mângâiat, în potriva suferințelor lipseĭ, un maĭ mare numĕr de familiĭ, carĭ toate binecuvintează numele Inălțimiĭ Voastre.

Adunarea prețuesce cu deplinătate isprăvile administrațieĭ averilor clirosuluĭ. Veniturile caseĭ centrale, ce aŭ sporit prin o statornică îngrijire, nu numaĭ vor întîmpinà trebuințele bisericiĭ și ale sfintelor eĭ locașe, ce vor înlesni și stingerea simțitoarelor datoriĭ ale Mitropolieĭ, care stingere nu va întârḑià a se face cu rămășițele aceste case.

Adunarea cunoasce, în adevĕr, folosința punerilor la cale atingĕtoare de păstrarea pădurilor asupra moșiilor mânăstiresci, precum și a celor ce privesc la regularisirea acturilor mitricescĭ.

Măsurile energice, prin carĭ s'a îngrădit numĕrul proțesurilor pentru hotare între moșiile particulare și acele ale bisericiĭ, mărturisesc despre îngrijirea cu care se asigurează în de-obște drepturile cele sfinte ale proprietățiĭ.

Pravilele votate în sesia de acum, în numĕr de două, una asupra stingeriĭ prigonirilor pentru hotare între moșiile mânăstirilor chinoviĭ și acele ale Eparchiilor i ale mânăstirilor pămîntescĭ, și cea-laltă asupra desființăriĭ embaticurilor pentru fierăsăĭ, pădurĭ, hliză saŭ părțĭ de loc ce ar fi pe moșiile clirosuluĭ, vor ajutorà nu maĭ puțin a se scutì aceste proprietățĭ de orĭ-ce pagubă.

Din cercetarea sămilor eforicescĭ, Adunarea s'a încredințat despre întrebuințarea cea regulată a veniturilor lor; ea s'a adeverit nu maĭ puțin și despre îmbunătățirile treptate întroduse în tîrgurĭ, și prin urmare ea s'a sîrguit a votà amândouĕ proiectele de pravilă atingĕtoare de sporirea veniturilor eforicescĭ. Neputênd trece prin tăcere starea cea înapoiată, în care se află tîrgurile lipsite până acum de administrația munițipală, Adunarea va vedé cu bucurie orĭ-ce măsură a ocârmuiriĭ, care va avé de obiect a se aplicà această sistemă la tîrgurile, carĭ până acum nu sunt înzestrate cu așezămîntul eforicesc.

Măsurile hotărîte de Înălțimea Voastră pentru întîmpinarea uneĭ lipse îngrozitoare, și pentru a închezășluì sloboda exportație a grânelor, ne-aŭ pătruns de o adâncă cunoscință. Adunarea cunoasce tot prețul măsuriĭ de căpetenie ce s'a luat la vreme potrivită, care este împărțirea la popor a semințeĭ mălaiuluĭ fără plată, și semĕnăturile aceste pânĭ săvîrșite după osebitele instrucțiĭ date de Inălțimea Voastră. Inrîurirea aceste punerĭ la cale extraordinare a fost folositoare, nu numaĭ pentru locuitoriĭ de prin sate,

cărora ea le-a sigurat hrana, ci și pentru proprietarii carĭ aŭ aflat nemărginite avantajurĭ în sloboda exportație a productelor lor.

No. 35. 1848 Mart. 15.

Pravila atingĕtoare de dijmă, prin îmbunătățirea stăriĭ lucrătoruluĭ de pămînt și prin apĕrarea luĭ de felurite strîmtorirĭ, va fi pentru dînsul un îndemn a se dedà cu maĭ multă hărnicie la lucrarea pămîntuluĭ, care este cel întâiŭ isvor al bogățieĭ țĕriĭ. Adunarea a simțit toată țintirea acesteĭ pravile, precum și aceleia atingĕtoare de țearinele de reservă, ca unele ce ambele aŭ o înrîurire de-a dreptul și folositoare asupra îndestulăriĭ obștescĭ. Proiectele acestor douĕ pravile, carĭ se ating de obiecte de mare cuviință, Adunarea le-a primit și le-a încuviințat cu cea maĭ vie sîrguință.

Adunarea este însuflețită de simțirea uneĭ adâncĭ cunoscințe pentru îngrijirile întrebuințate la stârpirea lăcustelor. Cu toată primejdia de care sîntem amenințațĭ despre îngroparea acestor insecte, noĭ putem privì viitorimea cu încredere, avênd drept ajutor necurmata stăruință a Inălțimiĭ Voastre întru a preîntîmpinà nevoile și a ferì toate suferințele.

Țeara a fost din noŭ mântuită de epizootie; Adunarea se bucură cu Inălțimea Voastră de deplina ispravă a măsurilor, ce aŭ fost întrebuințate în acest prilej.

Ea s'a încredințat cu o vie mulțumire despre îmbunătățirile întroduse în corpul milităresc, care n'a contenit a fi obiectul îngrijirilor celor maĭ de aproape ale șefuluĭ sĕŭ, Prințul *Dimitrie*, iubitul Vostru fiŭ.

Adunarea recunoasce cu nu maĭ puțină bucurie îndeplinirile făcute în partea judecătorească. Impuținarea cea însemnătoare a pricinilor de judecățĭ este rodul sîrguințeĭ întipărite tribunalurilor și al punerilor la cale, carĭ aŭ pus stavilă duhuluĭ de prigonire.

Neatârnat de împărtășirea Inălțimiĭ Voastre, care cuprinde îmbunătățirile acele maĭ de căpetenie ce s'aŭ săvîrșit, Adunarea, avênd asemenea în a eĭ vedere memoarele fie-căruia din Departamente, a găsit de cuviință a votà respectivilor șefĭ mulțumire, ca o mărturisire de cunoscință, pentru rîvna ce aŭ desvelit în lucrarea îndatoririlor lor.

Cercetarea sămilor atingĕtoare de cârmuirea caselor obștescĭ a încredințat pe Adunare, pe de o parte desprea propășirea îmbunătățirilor materiale, și pe de alta despre starea cea îndemânatică a acestor case carĭ, departe de a cercà vre-un defițit, s'aŭ aflat la sfîrșitul anuluĭ cu un capital însemnător.

Starea cea avută a finanselor Statuluĭ, ce se însemnează prin

No. 35.
1848
Mart. 15.

crescerea acea simțitoare a veniturilor lor, este o vederată dovadă a nimeritelor chibzuirĭ și a economieĭ, ce aŭ presiduit la această însemnătoare slujbă, subt înțeleapta povĕțuire a d-sale Vel Vist. Lascar Cantacuzino.

Folosințele convențieĭ și ale uniriĭ vămilor, ce s'aŭ încheiat între amândouĕ Prințipatele, sunt netăgăduite ; ele înfățișează nu maĭ puțin sigura închezășluire a unuĭ îndemn priincios lucrăriĭ pămîntuluĭ și a industrieĭ prin făptuirea slobodelor și a îmmulțitelor relațiĭ între amândouĕ popoarele.

Maĭ înainte de a sfîrșì această adresă, mădulările Adunăriĭ găsesc neapĕrat de a depune aicĭ închinarea adâncilor recunoscințe pentru iubirea părintească ce Inălțimea Voastră avețĭ în priința țĕriĭ; contenind deliberațiile lor, mădulările Adunăriĭ, la înturnare către locuințele lor, vor purtà cu sine dulcea mulțumire că aŭ împreună lucrat la acte, carĭ vor slujì a sporì facerea de bine a îmbunătățirilor țĕriĭ. Cea maĭ sfîntă a lor datorie va fi pururea de a se însoțì la sîrguințele Voastre prin a lor conlucrare în cuget și curățenie, și de a încunjurà a Voastră Persoană, Prea Inălțate Doamne, de legiuita dragoste ce Vĕ este câștigată prin titlurĭ atât de numeroase și de scumpe Moldoveĭ.

Rĕspunḑênd cu acest chip la chemarea Inălțimiĭ Voastre, mădulările Adunăriĭ se socotesc datorĭ a înălțà rugăciunĭ pentru păstrarea nepretuitelor Voastre ḑile și fericirea străluciteĭ Voastre familiĭ.

La acest prilej, eĭ îșĭ împlinesc una din cele întâĭ datoriĭ de a înfățișà tot odată Măriei Sale Doamneĭ rostirea cunoscințeĭ lor pentru îngrijirile ce jertfesce la Institutul așezat subt al Măriei Sale scut.

(Urmează iscăliturile mădulărilor Adunăriĭ.)

Iașĭ.
Nr. 78.

No. 36.
1848
Mart. 16.

Depeșa luĭ Guéroult, Consulul Franciei la Iașĭ, către Ministrul Guizot (?)

(Copie Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

Il règne ici depuis quelques jours une vive agitation et il paraît difficile que les grands événements qui viennent de s'accomplir à Paris, à Vienne et dans toute l'Allemagne, n'aient pas leur contre-coup en Moldavie.

No. 36. 1848 Mart. 16.

L'administration du Prince Michel Stourdza, qui gouverne cette province depuis 1834, a fait beaucoup de mécontents. Le Prince n'est point un méchant homme; il a même réalisé beaucoup d'améliorations de détail, dont il serait injuste de ne pas lui tenir compte. Mais cette part faite à l'éloge, il faut avouer que les causes de mécontentement abondent. La rapacité sordide, la vente presque publique de tous les emplois, l'administration de la justice, devenue un commerce dont il a tiré des sommes immenses, plus que tout, peut-être, la position équivoque et fausse du pays protégé de la Russie, vassal de la Turquie, doté, pour compléter la contradiction, d'une indépendance menteuse, et réduit, en vertu de cette position triplement fausse à ne pouvoir rien réformer, rien changer, et à laisser vieillir les abus les plus évidents et les plus funestes, tout cela compose un ensemble, qui résistera difficilement au contact des idées d'indépendance nationale, de liberté de la presse, etc., mis en mouvement dans cette partie de l'Europe par la révolution de Vienne.

Depuis quelques jours on annonce que les boyards vont présenter au Prince un programme de réformes et que, s'il n'est pas admis, il y aura un mouvement. Le fait est que l'inquiétude est dans tous les esprits, que le Prince a, dit-on, fait emballer ses effets les plus précieux, que l'Aga (Préfet de police) a quarante chevaux de poste en permanence chez lui, et que tout semble se préparer pour une journée.

Avant-hier j'avais déjà cru engager le Prince à prendre l'initiative des réformes les plus immédiatement réalisables. Je n'avais rien pu obtenir. Hier je suis retourné chez lui avec le Consul de Prusse agissant tant en son nom, qu'au nom du Consul d'Autriche malade; là, en présence du Consul de Russie, auquel nous avions communiqué le but de notre démarche, nous avons vainement insisté pour faire comprendre au Prince qu'il était chimérique d'espérer qu'avec le mouvement qui agite toute l'Europe et la liberté de la presse en Bucovine, à 20 lieues de sa Capitale, il pût espérer maintenir la Moldavie dans l'immobilité; que le mouvement, une fois commencé, pourrait facilement gagner les basses classes et tout ce ramassis de Grecs, d'Ioniens, d'aventuriers de toute nation, pour lesquels tout mouvement politique tournerait vite au pillage et à l'incendie. Le Prince n'a voulu entendre à rien, il a déclaré que si les boyards se présentaient, il les ferait repousser par la force, et qu'il fuirait, s'il le fallait, comme Louis Philippe (dont

No. 36. 1848 Mart. 16.

il a toujours été grand admirateur). Les arguments les plus forts, exprimés dans les termes les plus pressants, n'ont rien obtenu, et l'assurance hautaine et provoquante de son langage si peu d'accord avec son caractère cauteleux, et tout byzantin, m'a laissé l'impression qu'il s'était assuré d'une intervention russe, et qu'au premier signal, les régiments de l'Empereur passeraient le Pruth, qui n'est qu'à deux lieues d'ici. Cette conjecture ayant paru probable au Consul de Prusse, ainsi qu'au gérant du Consulat d'Autriche, il a été convenu que chacun de nous écrira aujourd'hui même à son Gouvernement pour le préparer à une éventualité qui, dans les circonstances présentes, serait de nature à produire un grand effet dans toute l'Allemagne que dans la Hongrie, la Gallicie, et dans tous les pays qui se trouvent exposés aux atteintes russes.

Si les événements qu'on peut prévoir venaient à se réaliser, je n'aurais guère le temps, Monsieur le Ministre, de recevoir vos instructions; obligé peut-être de prendre sur moi la responsabilité de graves décisions, je m'efforcerai toujours de satisfaire aux devoirs que m'imposeront la dignité de la France, ainsi que les intérêts de nos nationaux. Si je me trompais dans l'appréciation de ces devoirs, votre équité, Monsieur le Ministre, me tiendrait compte, j'en suis sûr, des difficultés de la situation.

Veuillez agréer, etc.

(Signé:) Guéroult.

No. 37. 1848 Mart. 16.

Nota Comiteluĭ de Nesselrode, Cancelarul Rusieĭ, către Consulul general din Principate de Kotzebue.

(Gazeta de Transilvania. No. 33. 1848. 22. IV.)

St. Petersburg. No. 934.

Pericolele criseĭ ce amenință ordinele soțial în Europa preocupă cu tot adinsul mintea Augustuluĭ nostru Domnitor. Pe când radicalismul triumfă în Elveția, pe când în Italia principiul monarchic e foarte cutreerat, pe când în Franța o iute catastrofă înalță republica peste ruinele tronuluĭ de Iulie, pe când înferbîntarea revoluționară străbate în Germania, cu o repejune ducĕtoare la rătăcire, Impĕratul trebue să-șĭ arunce privirea cu îngrijire maĭ mult decât orĭ-când altă dată asupra intereselor de liniște și siguritate, pe care Rusia prin a sa pusăciune este maĭ cu deosebire chemată a o apĕrà. Puține cuvinte vor fi de ajuns spre a descrie, pe scurt, activitatea pe care Cabinetul împĕrătesc șĭ-a preînsemnat-o în

No. 37.
1848
Mart. 16.

privința Guvernuluĭ republican, proclamat acum în Franța. Scopul Impĕratuluĭ este a nu se amestecà întru nimic la trebile interioare ale aceleĭ țĕrĭ, de a nu grăbì cu recunoascerea Guvernuluĭ provisoriŭ așezat acolo, care nu dă nicĭ o garanție de stabilitate, de a lăsà pe Franțosĭ să facă o nouă experiență politică în patria lor, de a nu înrîurì nicĭ într'un mod în trebile gubernuluĭ, pe care eĭ vor voì a și-l da, ci în același timp a priveghià pentru păstrarea mezuinelor Europene, așà precum sunt acele așezate prin tractatele de Viena și Paris, și a se opune la orĭ-ce lovire din partea Franțeĭ. Împĕratul spre a se aflà în stare de a-șĭ apĕrà la trebuință această a sa hotărîre și de a rĕspunde la chemarea acelor aliațĭ aĭ sĕĭ, carĭ ar fi lovițĭ de către Franța, făcŭ a se reunì puterĭ împuitoare de-a lungul mezuinelor noastre într'o activitate de apĕrare, cu care el îșĭ propuse de a așteptà evenimentele. Dacă în privința complicăciunilor ce s'ar iscà în Europa centrală, purtarea Rusieĭ va trebuì să se reguleze după unele determinațiĭ adoptate în urmarea vre-uneĭ învoielĭ cu aliațiĭ noștri, ci în privința acelor țĕrĭ, cărora prin tractate li se deseamnă o pusăciune cu totul spețială către Imperiŭ, nu este datoare a păzì aceleașĭ determinațiĭ. Principatele de la Dunăre se țin anumit de această categorie; ele sînt puse (placées) sub nemijlocita protecție a Rusieĭ, și această protecție noĭ sîntem hotărîțĭ a o practicà cu o manieră străbătătoare. (Nous sommes resolus de la pratiquer d'une manière efficace.) Decĭ orĭ-care va puté fi aiurea resultatul orcanuluĭ revoluționar, Impĕratul este determinat a nu suferì ca anarchia să pătrundă în partea Staturilor otomane puse sub a Luĭ protecție. Dumnea-ta veĭ arătà aceasta celor doĭ Principĭ cu cea maĭ apriată manieră. Noĭ, prin urmare, ne vom opune din toate puterile noastre încercărilor câte ar avé de scop a slăbì legămințile ce țin pe aceste provințiĭ către Imperiul otoman, saŭ de a modificà condițiile ființeĭ politice, care le sînt lor asemnate. Dă, Domnul meŭ, cea maĭ mare publicitate acestor determinațiĭ nerevocabile ale Impĕratuluĭ, cu scop de a preîntărì spiriturile în contra amăgirilor promițătoare de ajutor, pe carĭ le rĕspândesce propaganda revoluționară spre a nutrì între diferitele popoare dorințe de o emancipație politică, după principiul reîntregiriĭ naționalităților, prespus prin manifestul Republiceĭ francese. D-ta veĭ recomandà Principilor a-șĭ îndoì priveghere asupra tuturor încercărilor revoluționare, ce s'ar întreprinde spre acest scop, și a reapĕsà cu tărie manifestațiile, carĭ ar fi în stare a turburà liniștea publică în provințiile încredințate administrațieĭ lor.

Primițĭ, ș. c. l.

No. 38. 1848 Mart. 16.

Cuvîntarea Domnitoruluĭ Moldoveĭ, Michail Sturdza, către deputațiĭ carĭ ĭ-aŭ presentat rĕspunsul Adunăriĭ Obștescĭ la Ofisul de deschidere.

(Albina Românească. No. 23. 1848. 18. III.)

Simțirile rostite în această adresă le primim cu plăcere, pentru că ele isvorĕsc din isprăvĭ pipăite, carĭ nu pot fi de tăgadă, aflându-se în vederea obștească.

Aceĭ ce, avĕnd ochĭ, nu ar voì să le vadă, s'ar ispitì în zadar a preface ființa adevĕruluĭ. Asemenea fețe nu puteaŭ aflà loc în această Adunare.

Dreapta înțelegere, armonia, conlucrarea în tot binele putincios, sînt închipuirile înțelepciuniĭ. De aceste povĕțuindu-Ne va fi țeara noastră sub umbrirea cerească ferită de ispite.

Ea se va asemĕnà cu un pom bine sădit, ce sloboade în vreme frunza, floarea și doritul rod, iar nu cu pomul a căruia înflorire acea pripită, lovindu-se de agerimea brumelor, s'ar vestejì și picând s'ar preface în netrebnicie.

Boierĭ deputațĭ aĭ ținuturilor, vețĭ arătà încredințătorilor d-voastre mulțumirea Domnieĭ Mele, pentru alegerea ce aŭ făcut de bărbațĭ, carĭ nu sînt povĕțuițĭ de interesurĭ personale, nicĭ se învĕluesc în zădărniciĭ.

No. 39. 1848 Mart. 16.

Corespondență din Bucurescĭ către „Mercure de Souabe“, după „Journal des Débats“. 1848. 16. IV.

Valachie, Bucharest.

Immédiatement après avoir reçu la nouvelle de la révolution de France, notre Souverain a réuni autour de lui les boyards. Il passe ses nuits, non plus au palais, mais dans les casernes. La Princesse est gardée par deux cents soldats qui, durant le jour, se tiennent dans les caves.

On dit que le Consul russe, M. de Kotzebue, aurait dit au Prince: „Il est probable que vous et moi nous ne mangerons pas à Bucharest „nos œufs de Paques.“

Depeşa luĭ Guéroult, Consulul Franciei la Iaşĭ, către Ministrul de Lamartine.

No. 40.
1848
Martie 19.

(Copie. Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

Depuis ma dernière lettre du 27 courant, rien de nouveau n'est survenu; toutefois l'inquiétude et l'agitation ont été entretenues et augmentées par la nouvelle des événements de Berlin et de ceux qu'on prétend avoir eu lieu à Varsovie. Les boyards, après avoir affiché beaucoup de projets, proféré beaucoup de menaces et avoir répandu l'alarme partout, ont fini par se retirer prudemment à la campagne, sans donner autrement signe de vie. Toutefois et sans qu'on puisse même entrevoir sous quelle forme se fera sentir ici le contre-coup des événements survenus dans les pays voisins, il est évident que la position du Prince Stourdza est fortement ébranlée. Les révolutions de Vienne et de Berlin, en reléguant la Russie dans un complet isolement, ôtent au Prince son point d'appui le plus solide. Il court d'ailleurs sur la Russie elle-même des bruits, tels que révolte a Pétersbourg, meurtre de l'Empereur, etc., qui, par leur persistance à se reproduire depuis quinze jours, annoncent du moins qu'on s'attend à quelque chose de semblable. Quant à ce pays-ci, les hommes font complètement défaut à la situation. Les boyards avec plus d'énergie auraient pu renverser le Prince et proclamer l'indépendace de tous les pays roumains; le Prince lui-même, avec un peu plus de hardiesse et de hauteur d'âme, aurait pu prendre l'initiative d'un mouvement qui l'eût comblé de gloire et qui eût racheté bien des fautes. Ce qui paraît le plus probable, c'est que rien de semblable n'aura lieu ni de part ni d'autre, et que tout ceci finira misérablement par la seule impossibilité de subsister plus longtemps.

Le Prince, par suite de l'agitation des jours précédents, avait engagé à son service un certain nombre d'Albanais qui habitent la ville, gens de sac et de corde, dont l'armement produisit un si mauvais effet qu'il fut obligé de le contremander. L'avant dernière nuit on afficha divers placards, demandant l'expulsion du Prince Grégoire, second fils du Prince Régnant, que la dureté de son caractère fait généralement détester, ainsi que celle des membres des tribunaux

No. 40. 1848 Mart. 19.

supérieurs, et réclamant la liberté de la presse. Jusqu'à présent toutes ces velléités de liberté n'ont rien obtenu, toutes ces précautions du pouvoir n'ont réussi qu'à l'ébranler.

Veuillez agréer, etc.

(Signé:) Guéroult.

No. 41. 1848 Mart. 21.

Ofisul Domnitoruluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza, pentru închiderea Obştesciĭ Adunărĭ.

(Albina Românească. No. 24. 1848. 22. III.)

Adunarea chemată în două rîndurĭ spre a se îndeletnicì la lucrările atârnate de la a sa însărcinare le-a înaintit cu toată rîvna cerută de interesul obştesc şi de marea cuviinţă a chemăriĭ sale.

Indeletnicirea sa cu buna orînduealǎ, cu linişte şi cu întreagă pătrundere în tótă această vreme, Noĭ o preţuim cu atâta maĭ mult, cu cât pe lângă obicĭnuitele lucrărĭ, ea a chibzuit cu toată înţelepciunea obiectele de căpetenie ce i s'aŭ propus în priinţa ţĕriĭ şi a locuitorilor eĭ, şi dar fiind că ea a îndeplinit cursul lucrărilor ale sesieĭ de faţă şi vremea este oprită pentru slobodirea d-sale boerilor deputaţĭ de a se întoarce la locuinţele lor, Noĭ vestim Adunăriĭ că, pe temeiul Art. 63 din Cap. al II-lea al organicesculuĭ Reglement, sesia eĭ pe anul 1847 este închisă.

No. 42. 1848 Mart. 21.

Scrisoarea Generaluluĭ Comite Kisseleff către Domnitorul Ţĕriĭ-Românescĭ Gheorghe Bibescu.

(G. Bibesco, op. cit., I, p. 316.)

Saint-Pétersbourg.

Mon Prince,

Le retard que j'ai mis à répondre aux deux lettres, que Vous m'avez fait l'honneur de m'écrire, me met encore aujourd'hui dans l'obligation de prévenir Votre Altesse que les événements du jour n'ont point permis à mon collègue des Affaires étrangères de s'occuper de la communication que je lui ai faite et qui pourtant aura sa solution dans quelques jours, ainsi qu'il me l'a promis.

Les déplorables nouvelles, qui nous parviennent de moment en moment sur les désordres qui surgissent en Europe, absorbent l'attention de tous et de chacun. Aussi les affaires courantes ne présentent-elles qu'un intérêt secondaire.

Toutefois le contre-coup peut aussi atteindre les Principautés

et troubler le repos, et j'oserai dire la prospérité, que leur assuraient si bien la paix et la tranquillité générale, dont jouissait le monde il y a encore quelques jours. Fasse le Ciel qu'il n'en soit pas ainsi, et que la raison et la prudence éclairent et guident les Valaques, dont le bonheur me sera toujours cher. J'espère que cette avalanche qui passe par l'Europe et qui, tôt ou tard, aura sa réaction, n'atteindra pas votre beau pays, et que votre vigilance, mon Prince, le préservera du vertige qui s'est emparé de vos voisins.

No. 42.
1848
Mart. 21.

Je le désire de toute mon âme dans l'intérêt de mes anciens amis et je serai heureux d'en avoir la persuasion.

Agréez, mon Prince, l'hommage de mes sentiments très dévoués et de ma parfaite considération.

Kisseleff.

Depeşa luĭ Guéroult, Consulul Franciel la Iaşĭ, către Ministrul de Lamartine.

No. 43.
1848
Mart. 23.

(Copie. Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

Ayant eu occasion de voir hier le Prince Stourdza à propos d'une réclamation particulière, il m'a remis de lui-même sur la situation du pays, sur l'agitation qui règne depuis quelques jours, et comme il triomphait de l'impuissance et de la nullité politique des boyards: „Prince, lui dis-je, je ne crois pas que tout soit fini, „on parle de rassemblements de paysans en Bucovine; ne craignez „Vous pas que ce mouvement se propage en Moldavie?“—„C'est vrai, „là est le danger, mais que pensez-vous qu'on puisse faire pour le „conjurer?“—„Il me semble, lui dis-je, qu'en abolissant purement et „simplement la dîme, qu'en supprimant la capitation (10 fr par tête) „et la remplaçant par un impôt foncier, vous auriez le double avan- „tage de satisfaire le paysan, d'isoler le boyard et de faire payer „à celui-ci les frais de la guerre qu'il veut Vous faire.“—„C'est encore „vrai, mais vous connaissez ma position dépendente, ceci dépasse „mes pouvoirs!“—„Soit, mais Vous savez ce que disait le Duc d'Or- „léans à son frère: „J'aime mieux me faire tuer sur le Rhin, que „dans un ruisseau de la rue St. Denis.» Que peut-il Vous arriver „de pis? de perdre Votre position, mais ce risque existe du côté de „l'insurrection aussi bien que du côté de la Russie, et danger pour „danger, ne vaut-il pas mieux se perdre en risquant une mesure „populaire, juste, qui honorerait Votre départ et pourrait préparer

No. 43.
1848
Mart. 23.

„Votre retour, que de se faire chasser par une insurrection, faute „d'avoir su se décider à temps?“—„Mais je remuerais toute la Vala-„chie.“—„Eh bien, où serait le mal? Ces pays-ci doivent s'affranchir „tôt ou tard. Il y a là une grande position à prendre ou à prépa-„rer. J'attends des nouvelles de Bucharest.“

Nous en sommes restés là. Le Prince avait l'air singulièrement gai et animé; si quelques uns des embarras intérieurs qu'on prévoit en Russie viennent à se réaliser, peut-être voudra-t-il par quelques mesures populaires s'assurer une position décisive pour l'indépendance future des pays de langue roumaine. Le Prince Stourdza est fort capable, très fin, très prudent, et en même temps fort ambitieux. Il n'a contre lui, mais qui est beaucoup, que sa malheureuse avarice et les tristes moyens de gouvernement auxquels ce vice l'a conduit. Au milieu d'une foule de bruits contradictoires, nous sommes ici dans une réelle ignorance de ce qui a pu se passer en Russie, en Pologne, en Hongrie; on est dans l'attente sans savoir précisément de quoi; mais aujourd'hui tout est devenu possible, et l'indépendance des pays roumains qui, faisant suite à la Pologne, achèveraient de fermer la route à la Russie, de la Baltique jusqu'au Danube, me paraît un fait trop important pour toute l'Europe occidentale pour qu'on néglige de profiter des chances imprévues que les événements peuvent offrir.

Du reste, Monsieur le Ministre, le Prince Stourdza sait parfaitement que c'est en mon propre et privé nom que je lui tiens ce langage, et le Gouvernement de la République ne se trouve en rien compromis. J'ai eu l'avantage avant, pendant et depuis les derniers événements de lui montrer que j'avais appris assez exactement la situation. Il en a conçu à mon égard une confiance, dont je ne crois pas faire un mauvais usage en agissant conformément à ce que je crois l'intérêt du pays et de toute l'Europe libérale.

Veuillez agréer, etc.

(Signé:) Guéroult.

No. 44.
1848
Mart. 25.

Corespondență din Bucurescĭ, anunțând temerĭ de mișcărĭ revoluționare, după „Mercure de Souabe“ (Schwäbischer Mercur), în „Journal des Débats“, 25 Aprilie 1848.

Valachie. Bucharest.

Le Consul russe, M. Kotzebue, a fait venir les boyards et leur a demandé quelles étaient leurs intentions, dans les circonstances

actuelles. Il leur a déclaré que s'ils essayent de bouleverser le pays, une armée de 12.000 hommes occuperait dans trente-six heures la Principauté.

No. 44. 1848 Mart. 25.

Le Prince Bibesco a même demandé au pacha de Roustchuk un secours militaire de 6.000 hommes. Tout le monde désire la suppression du protectorat russe.

On croit que toutes les mesures du Gouvernement sont inspirées par le Cabinet de Saint-Pétersbourg. A Braïla il y a plus de 200 navires dans le port.

Le commerce est frappé de stagnation.

Adresa No. 1.085 a Cârmuiriĭ județuluĭ Brăila către Departamentul din Lăuntru, al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 45. 1848 Mart. 26.

(Orig. Arch. M. de Interne. Pac. No. 50. Dos. No. 232.)

Cinstituluĭ Depart. din Năuntru.

Cârmuirea j. Brăila.

Cu toate că într'acest oraș domnesce cea maĭ mare liniște, dar împrejurările de acum cerênd ca din vreme a fi hotărîte dispozițiile cuvenite la întîmplare de vre-o mișcare turburătoare (maĭ vîrtos că, din pricina desăvîrșiteĭ amorțirĭ a comerțuluĭ, se află o mulțime de oamenĭ fără lucru), de aceea Cârmuirea socotesce de a sa datorie a rugà plecat cinst. Depart., ca să binevoiească a-ĭ da deslușite instrucțiĭ de măsurile, ce ar trebuì să ieà la asemenea (ferească Dumnedeŭ!) întîmplărĭ, spre nimicnicirea întreprinderilor rĕilor cugetătorĭ și statornicirea siguranțeĭ orașuluĭ, căcĭ fără a-ĭ fi respectate dispozițiile sale de puterea înarmată, cu toată bunavoința și zelul păstrat, lipsindu-ĭ mijloacele, nu va puté intîmpinà nenorocirile ce ar puté isvorî. Cu nerăbdare dar adastă instrucțiile cerute într'acest sfîrșit, spre a puté, din vreme, a-șĭ regulà măsurile.

No. 1.085. Polcovnicul Iacobson.

Secț. 1. (S.:) Rozescu.

Depeșa luĭ de Nion, Consulul Franciei la Bucurescĭ, către Ministrul de Lamartine.

No. 46. 1848 Mart. 27.

(Copie. Acad.)

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

La poste d'hier a apporté au Consul général de Russie un document, dont je ne connais pas encore d'une manière précise la

No. 46. 1848 Mart. 27.

forme et la teneur, mais dont la substance m'a été communiquée par une voie digne de toute confiance. Après un préambule dans lequel on s'attache à combattre les principes, qui ont servi de base aux grands changements politiques récemment accomplis dans l'Europe occicdentale, le Cabinet de St. Pétersbourg déclare qu'il ne tolèrera, dans les Provinces de l'Empire ottoman, placées sous le protectorat de la Russie, aucune innovation contraire au vœu des traités, aucune atteinte à l'ordre de choses établi par le Règlement organique. Il recommande aux deux Hospodars de suivre, avec la plus grande exactitude cette ligne de conduite, et annonce que l'Empereur est formellement décidé à réprimer par la force des armes toute tentative révolutionnaire.

Ces instructions ont été mises immédiatement sous les yeux du Prince Bibesco par M. de Kotzebue, qui a, d'ailleurs, pris soin (conformément aux ordres de sa Cour) d'en donner connaissance à quelques uns des principaux personnages du pays. Si je parviens à en obtenir une copie, je m'empresserai, Monsieur le Ministre, de vous la transmettre.

On dit que les autorités turques des provinces voisines du Danube ont demandé ici des renseignements sur la situation politique des Principautés, en même temps qu'elles demandaient des ordres à Constantinople touchant l'intervention qu'elles pourraient avoir à exercer éventuellement.

Il ne s'est passé ni à Bucharest, ni dans le reste de la Valachie, depuis la date de ma dernière dépêche, rien qui soit de nature à fixer l'attention du Gouvernement. L'agitation des esprits semble se calmer, sans que le Hospodar ait jugé à propos de recourir aux mesures préventives qu'il croyait indispensables, il y a à peine huit jours.

Je suis, etc.

(Signé :) D. de Nion.

No. 47. 1848 Mart. 28.

Petițiunea-proclamațiune a boerilor și notabililor Moldovenĭ.

(Gazeta de Transilvania. No. 30. 1848. 12. IV. — Codrescu Th., Uricarul. X, p. 8.)

Fraților,

In preajma dovedilor vederate de suferințele ce se simt de poporul Moldoveĭ și a neapĕratelor îmbunătățirĭ ce cere starea țĕriĭ, Ocârmuirea, prin organul d-luĭ Ministru, s'a adresat la câte-vă per-

No. 47.
1848
Mart. 28.

soane din locuitorĭ, spre a se da opinia publică în privirea suferințelor și a îmbunătățiriĭ stăriĭ poporuluĭ țĕriĭ Moldoveĭ. Acele persoane, rĕspundênd d-luĭ Ministru, că nu pot luà asupra lor însărcinarea de a arătà opiniile obșteĭ până a nu cercetà în sînul eĭ, s'aŭ îndatorit a merge în sînul obșteĭ și a ascultà glasurile sale, spre a le împărtășì Ocârmuiriĭ. D-l Ministru (Ștefan Catargiu) nu numaĭ că a primit această propunere, cunoscênd singur boala țĕriĭ și neapĕrata eĭ trebuință de vindecare, ci a făgăduit să vie însușĭ în mijlocul fraților sĕĭ, ca un om ce, fiind însărcinat a păzì Regulamentul țĕriĭ, trebue să fie însuflețit de dorința bineluĭ obștesc.

Decĭ, în 27 Martie 1848, seara, pe la 7 ceasurĭ, adunându-se numeroasă obște, alcătuită de toate stările din țeară, precum și de străinĭ de toate națiile ce locuesc în Moldova, acea obște a ales un comitet, în care și-a depus toată încrederea sa și s'a însărcinat a arătà Cârmuiriĭ simțirile și dorințele de care este pătruns fie-care.

Comitetul dar, adunându-se astădĭ, în 28 Martie 1848, și cercetând starea critică de astădĭ a societățiĭ, s'a încredințat în cuget curat și nemișcat de patimĭ, că pentru de a pune Moldova pe o cale de fericire, mijloacele cele maĭ sigure și maĭ neapĕrat trebuitoare sînt următoarele :

1. Sfînta păzire a Regulamentuluĭ, în tot cuprinsul sĕŭ și fără nicĭ o răstălmăcire.

2. Secarea corupțieĭ prin pravile înadins făcute și a abusurilor ce isvorĕsc din acea corupție.

3. Siguranța personală, adecă nimenĭ să nu poată fi pedepsit decât pe temeiul legilor și în urmarea uneĭ hotărîrĭ judecătorescĭ. Fiește-care arestuit să fie înfățișat în vreme de 24 ceasurĭ dinaintea tribunaluluĭ competinte.

4. Grabnică îmbunătățire a stăriĭ locuitorilor sătenĭ, atât în relația lor cu proprietariĭ moșiilor, cât și în acelea cu Cârmuirea, precum contenirea tuturor beilicurilor sub numirea de plată și cele-lalte.

5. Alcătuirea uneĭ nouĕ catagrafiĭ, spre a scăpà de împilare pe toțĭ nenorocițiĭ locuitorĭ, carĭ sînt astădĭ asuprițĭ prin măsurile catagrafieĭ trecute.

6. Maziliĭ, ruptașiĭ, ruptele Visterieĭ și cele-lalte clasurĭ privilegiate să fie ocrotițĭ, potrivit Regulamentuluĭ, și să nu maĭ fie întrebuințațĭ în trebile particulare.

7. Privighetoriĭ să se aleagă, după glăsuirea Regulamentuluĭ, fără nicĭ o înrîurire a Cârmuiriĭ.

No. 47.
1848
Mart. 28.

8. Reforma şcoalelor pe o temelie largă şi naţională, spre rĕspândirea luminărilor în tot poporul.

9. Desarmarea grabnică a arnăuţilor şi a altora ce s'aŭ înarmat de Ocârmuire şi inchezăşluirea lor pentru viitor, că nu vor maĭ fi pricină de turburare publică.

10. Ridicarea pedepselor trupescĭ înjositoare caracteruluĭ de miliţie naţională, îmbunătăţirea hraneĭ sale şi maĭ ales dreapta înaintire în ranguri după meriturĭ personale.

11. Militariĭ carĭ aŭ slujit patrieĭ şi carĭ aŭ câştigat recunoscinţa obştească să fie scutiţĭ de orĭ-ce dăjdiĭ, când vor eşì din slujbă.

12. Ministriĭ să aibă deplină libertate pravilicească în lucrările lor, pentru ca să poarte toată rĕspunderea acestor lucrărĭ.

13. Desfiinţarea poşlineĭ, ca una ce este vătĕmătoare agriculturiĭ şi comerţuluĭ ţĕriĭ.

14. Îmbunătăţirea portuluĭ Galaţiĭ, ca cel maĭ mare canal al înfloririĭ comerţuluĭ şi agriculturiĭ ţĕriĭ.

15. Ridicarea morală şi soţială a cleruluĭ.

16. Păzirea cu sfinţenie a legilor pe carĭ se reazemă creditul public, şi aceasta în privirea tuturor fără osebire, pentru siguranţa relaţiilor comerciale.

17. Informarea unuĭ tribunal de comerţ în Iaşĭ; codul de comerţ al Franţeĭ, consfinţit de Regulament, să fie tâlmăcit în limba ţĕriĭ.

18. Baniĭ de reservă să fie întrebuinţaţĭ în formarea uneĭ băncĭ de scont pentru înlesnirea neguţătorilor în înflorirea comerţuluĭ.

19. Hrana obşteĭ de prin tîrgurĭ să fie subt cea maĭ de aproape îngrijire a stăpâniriĭ, spre a nu se face mijloc de îmbogăţire particulară.

20. Aşezarea poliţieĭ tîrgurilor pe principiĭ de omenire în privirea nenorociţilor arestaţĭ.

21. Liberarea tuturor arestanţilor în pricinĭ politice, atât civile cât şi militare; reîntoarcerea driturilor politice acelor cărora li s'aŭ ridicat nedrept pentru asemenea pricinĭ.

22. Nestrămutarea din posturĭ a amploiaţilor vrednicĭ şi cinstiţĭ şi înaintarea lor în posturĭ, potrivit Regulamentuluĭ, precum şi sporirea lefilor lor, spre a le înlesnì mijloace de o vieţuire cinstită şi neatârnată.

23. Toţĭ amploiaţiĭ să fie rĕspundĕtorĭ pentru faptele lor în lucrările slujbelor.

No. 47.
1848
Mart. 28.

24. Înființarea unuĭ banc național pe cel maĭ sigur temeiŭ.

25. Grabnicele forme de îmbunătățirĭ ale condiceĭ criminale, ale procedureĭ și ale sistemuluĭ pedepsitor.

26. Impărțire dreaptă și potrivit Regulamentuluĭ a banilor pensiilor și îndreptarea abusurilor ce s'aŭ întrodus în împărțirea acestor banĭ.

27. Ofisurile slobodite până acum de Ocârmuire în ramul judecătoresc și administrativ să se supue voturilor Obșteściĭ Adunărĭ și de acum să se contenească de a se slobodì asemenea ofisurĭ, fără a fi cercetate de Adunare.

28. Seanțele tribunalelor să fie publice.

29. Seanțele Obșteściĭ Adunărĭ să fie publice. Ținerea rînduelíĭ în sînul eĭ să atârne de însășĭ Adunarea, iar nu de Vornicia de aprodĭ, potrivit Regulamentuluĭ.

30. Fie-care pămîntean să aibă dreptul de a adresà jalubă Obșteściĭ Adunărĭ.

31. Deputațiĭ să nu poată fi în slujbă, să nu poată primì nicĭ ranguri, nicĭ mulțumire bănească în vremea deputățieĭ lor.

32. Chipul ce s'a întrebuințat la alegerile deputaților, fiind în potriva legilor și în urmare și Obșteasca Adunare de astădĭ, fiind rodul acestuĭ chip, nu insuflă nicĭ o încredere obșteĭ, decĭ această Adunare să se desființeze și îndată să se înjghebe o nouă Cameră, fără nicĭ o înrîurire asupra alegĕtorilor din partea Cârmuiriĭ, pentru ca acea Cameră să fie adevĕrată representație a națieĭ și adevĕrată închezeșluire a fericiriĭ patrieĭ.

33. Pe temeiul art. 57 din Regulament, Camera să aibă dreptul de a face Domnuluĭ punere înainte a tot felul de lucrurĭ privitoare la folosul obștesc.

34. Ridicarea censureĭ în privirea tuturor trebilor și a intereselor din lăuntrul țĕriĭ.

35. Informare grabnică a uneĭ garde cetățenesci prin toate tîrgurile țĕriĭ, alcătuită atât de Românĭ, cât și de străinĭ proprietarĭ.

(S.:) Iorgu Sturdza, C. Gheorghe Cantacuzino, Mădularĭ aĭ Comitetuluĭ.

Pentru întocmaĭ cu originalul: Gheorghe Sion, Dr. Vărnav.

(Aprobat.—Pentru întocmaĭ cu originalul: M. Costachi, A. C. Mavrocordat, V. Alecsandri.)

No. 48.
1848
Mart. 29.

Ofisul No. 134 al Domnuluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza către locuitoriĭ Capitaleĭ sale.

(Albina Româneascǎ. No. 27. 1848. 1. IV).

Cu mila luĭ Dumneḍeŭ, Noĭ, Michail Grigoriu Sturdza V. V., Domn ṭĕriĭ Moldoveĭ.

Iubiṭilor noștri orășenĭ de toate treptele din Capitală!

Cu o vie mâhniciune am privit neliniștea ce v'a învĕluit, în curgere de câte-và ḍile, care s'a pricinuit de câṭĭ-và netrebnicĭ cu cugetărĭ tulburate dintre boerĭ.

Dragostea părintească, ce Domnia Noastră avem pentru d-voastre, Ne-a îndemnat din început a luà măsurile cuvenite, pentru alinarea neodihneĭ ce numiṭiĭ aŭ împrăștiat în sînul pacĭnicilor d-voastre familiĭ, însă aceeașĭ simṭire părintească Ne-a povĕṭuit iarășĭ, ca maĭ întâiŭ să întrebuinṭăm toate chipurile de blândeṭe, de care pururea am dat dovadă, cu nădejde că se vor întoarce de la sine către datornica rîndueală.

Vĕḍênd, în sfîrșit, că în această blândeṭe, pomeniṭiĭ, răstâlmăcind-o, s'aŭ obrăznicit din mult în maĭ mult, după care părinteasca Noastră inimă n'a maĭ putut suferì a vĕ vedé în necazurile îngroziriĭ, ce făceà cu singură ṭintire de a smintì și a rĕsturnà dreptăṭile Ocârmuiriĭ și liniștea obștească, Noĭ am întrebuinṭat măsurĭ pentru împrăștiarea tulburătorilor, și prinḍêndu-se pe ceĭ maĭ vinovaṭĭ dintre dînșiĭ, s'aŭ și luat cuvenitele măsurĭ asupră-le și pentru restatornicirea linișteĭ, de care v'aṭĭ bucurat cu necurmare de la suirea Noastră pe scaunul Domnieĭ ṭĕriĭ și până acum.

Iubiṭiĭ noștri orășenĭ! Maĭ multe doveḍĭ v'aŭ dat încredinṭare despre prielnicele cugetărĭ ce păstrăm pentru d-voastre, în cât trebue să credeṭĭ cu neîndoire că vestirea ce vĕ facem pentru contenirea pricinii de neodihnă ce aṭĭ avut, și care v'a precurmat relaṭiile de negoṭ, este de multă mângâiere pentru Noĭ, carele Ne-am interesat pururea cu osebire pentru buna petrecere și fericirea d-voastre.

Nerĕmâindu-Ne dar decât a vĕ mulṭumì pentru dragostea ce Ne-aṭĭ dovedit și la acest prilej prin încrederea ce Ne-aṭĭ arătat, așteptând cu lăudată răbdare punerea la cale a obștesculuĭ d-voastre părinte, Ne grăbim tot odată a vĕ încredinṭà despre sfărîmarea cu totul a complotuluĭ urzit cu viclene închipuirĭ și ademenirĭ, și vĕ sfătuim ca, încredinṭându-vĕ în părintele d-voastre, să depărtaṭĭ

toată îngrijirea ce ațĭ avut, și fieşte-carele să-șĭ urmeze, ca și maĭ înainte, îndeletnicirile sale fără nicĭ o îndoire, rĕmâind desăvîrșit încredințațĭ, că Ocârmuirea a luat toate măsurile trebuitoare, pentru ca să vĕ apere de nepriințe.

No. 48. 1848 Mart. 29.

Iașĭ. No. 134. (L. P.)

Scrisoarea luĭ Laurian către Gheorghe Barit.

No. 49. 1848 Mart. 29.

(Orig. Acad.)

Bucurescĭ.

Frate Barit,

.... Aicĭ încă Marțĭ, în 23, s'a închis Adunarea generală, care est-timp n'a fost decât un contoar. Episcopiĭ nu s'aŭ ales. Nu scim ce se va face după Pascĭ. Se dice că ar fi venit o depeșă la Consulul R. de la Petersburg, prin care încurajează pe Prinț spre ținerea liniștiĭ, că dacă se va întîmplà vre-o mică turburare, îndată vor intrà oștĭ rusescĭ în țeară spre sufocarea orĭ-căreĭ mișcărĭ. Scie Domnul ce va maĭ fi! Spiritele sînt acum liniștite. Patriotism ca în palmă, inteligență bornată, inimă putredă .....

Laurian.

Ordinul No. 1.289 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Colonelul Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ Galațĭ.

No. 50. 1848 Mart. 29.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

No. 1.289.

La d-l Colonel Mișcenco.

Din poronca Prea Inălțatuluĭ Domn Stăpânitor, se trimit cu convoiŭ milităresc pe însemnațiĭ maĭ jos revoltanțĭ, și anume:

Alecu Moruz, Alecu Cuza, Nicu Catargiu, Vasile Canta, Grigoriu Romalo, Dimitrie Filipescu (Alhaz), adecă șease persoane arestanțĭ, și se scrie d-v. ca, într'o unire cu d-luĭ Directorul carantineĭ, să intrațĭ în înțelegere cu d-luĭ Aianul de la Măcin, potrivit cu poronca ce are a primì și d-luĭ Spătarul Iancu Cozoni. Și îndată după aceea, puindu-ĭ în nisce cârlace marĭ cu convoiul trebuincios spre aspră pază, să-ĭ trecețĭ în Turchia, trădându-ĭ d-luĭ Aianuluĭ subt cfitanție, pe care să mĭ-o pristavlisițĭ.

No. 51.
1848
Mart. 29.

Circulara No. 1.290—1.305 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către comandanţiĭ trecĕtoarelor.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Ţircularnice de la No. 1.290 şi până la No. 1.305.

Din Înaltă poroncă fiind oprită intrarea în Prinţipat a d-lor-sale Scarlat Vârnav, Teodor Râşcanu şi Vasile Mălinescu, se pune înaintea d-v. ca să fiţĭ cu de aproape privighere, în tot cuprinsul distanţeĭ ce vĕ este încredinţată, de a nu scăpà cum-và nisce aşà feţe, de vor avé măcar şi pasporturĭ pe al lor nume saŭ măcar pe străine nume şi, saŭ de se vor arătà făţiş saŭ pe subt cumpĕt, să li se arăte că nu sunt primiţĭ, căcĭ întîmplându-se a se ivì în ţeară şi dovedindu-se că aŭ intrat prin distanţia ce vĕ este încredinţată, veţĭ fi rĕspundĕtorĭ.

No. 52.
1848
Mart. 29.

Ordinul No. 1.307 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ către Căpitanul Gheuca.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

No. 1.307.

La d-l Căpitan Gheuca.

Acum, în urmă, luându-se sciinţă că arestanţiĭ încredinţaţĭ d-v. aŭ banĭ asupră-le, lucru oprit de la toţĭ aceĭ ce se arestuesc şi de care nicĭ aŭ trebuinţă eĭ la drum, vi se poroncesce ca de la cea întâĭ poştă să luaţĭ de la dînşiĭ toţĭ baniĭ pe isvod anume arătător, dându-le fie-căruia cvitanţie din partea d-v., în cuprindere că ĭ-aţĭ primit în a d-v. păstrare, arătând şi felul moneteĭ, iară după predarea lor la locul poroncit, le veţĭ înapoià baniĭ fie-căruia deplin, luând cvitanţiile şi desfiinţându-le.

Circulara No. 1.308-1.323 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către comandanţiĭ trecĕtoarelor.

No. 53. 1848 Mart. 29.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Ţircularnice de la No. 1.308 până la No. 1.323.

Comandiruluĭ trecĕtoareĭ Leova.

Din Înaltă poroncă dându-se surgun peste hotarul Dunăreĭ pe însemnaţiĭ maĭ jos revoltanţĭ, şi anume:

1 Alecu Moruzi, 1 Alecu Cuza, 1 Nicu Catargiu, 1 Vasilică Canta, 1 Grigoriu Romalo, 1 Dumitrachi Filipescu, 6, adecă şease peste tot, se scrie d-v. ca să fiţĭ cu neadormită priveghere în tot cuprinsul distanţeĭ d-v., ce-ţĭ este încredinţată, spre a nu se puté întoarce numiţiĭ scrişĭ în Prinţipat măcar şi cu pasporturĭ pe nume străine, făţiş saŭ pe sub cumpĕt, până la a doua poroncă, căcĭ veĭ cădé în grea rĕspundere.

Gheneral, Inspectorul miliţieĭ şi Cavaler: D. Sturdza.

Ordinul No. 1.325 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către Colonelul Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ Galaţĭ.

No. 54. 1848 Mart. 29.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Comandiruluĭ garnisonuluĭ de Galaţĭ, d-luĭ Colonel şi Cavaler Mişcenco.

Spre îndeplinirea poronciĭ de sub No. 1.289, se maĭ trimit cu convoiŭ de militarĭ şi cazacĭ subt comanda Praporciculuĭ Caramanlăŭ revoltanţĭ, şi anume:

1 Manolachi Costachi Epureanu, 1 Ioan Cuza, 1 Sandu Miclescu, 1 Zaharia Moldovanu, 4 adecă peste tot, cu cariĭ veţĭ urmà întocmaĭ ca şi cu ceĭ-lalţĭ, prin înţelegerea d-luĭ Spătar Iancu Cozoni cu d-luĭ Aianul de Măcin, avênd priveghere a nu se întoarce înapoĭ până la a doua deslegare, căcĭ la din potrivă veţĭ cădé în rĕspundere. Se maĭ trimit şi treĭ fraţĭ Răducănescĭ, peste tot şeapte.

P. S. Subt cea maĭ aspră rĕspundere te găsescĭ, Domnule Colonel, în împlinirea acesteĭ poroncĭ. Răducănesciĭ sînt Răducanu, Lascar şi Mitică. Pentru fraţiĭ Răducănescĭ să nu arătaţĭ Spătar. Cozoni, fiind de casa lor, şi să nu facă vre-o iconomie spre scăparea lor. Asemenea şi pentru ceĭ-lalţĭ, cum Moruzi.

No. 1.325.

Iaşiĭ.

No. 55.
1848
Mart. 29

Interogatoriul luat luĭ Petrache Mavrodi.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Dopros.

Petrachi Mavrodi.

La întrebarea ce i s'a făcut a întîmpinat următoarele:

Eŭ sînt născut în tîrgul Botoşanĭ, fiul Banuluĭ Mihalachi Mavrodĭ, şi acum de un an mĕ aflu amploiat scriitor la Postelnicie. Şedĕtor mĕ aflu în casele Logofeteseĭ Catinca Ghica, însă comunicaţie am numaĭ în odaia mea de jos. Şi aseară pe la 7 ceasurĭ, am audit de la vătaful Dumitrachi Cerchez de la Ghiculeasa, trimis de singură dumnea-eĭ Catinca Ghica, şi ĭ-a adus acest rĕspuns, că Vasilică Ghica se află la Frăsăniţa Balş, înarmat cu slugile luĭ la numĕr 12, spre a se împotrivì la orĭ-ce întîmplare. Iar maĭ multe nicĭ sciŭ, nicĭ am fost în adunare cu cine-và, dar nicĭ sciŭ ce pasurĭ a maĭ făcut numitul Ghica. Eŭ am rĕmas acasă, închidêndu-se porţile subt paza ţiganilor. Aceste sciŭ şi le mărturisesc, iar alte scopose nu sciŭ, ca unul ce n'am fost în nicĭ o adunare.

Petrachi Mavrodi.

No. 56.
1848
Mart. 29.

Depeşa luĭ Guéroult, Consulul Franciei la Iaşĭ, către Ministrul de Lamartine.

(Copie. Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

L'agitation qui avait paru se calmer, par le départ des principaux boyards, recommence avec une nouvelle force depuis quelques jours. Revenus de la campagne, ils ont tenu des réunions publiques, où l'on a demandé la liberté de la presse, au moins sur les questions intérieures, l'amélioration du sort du paysan, le changement de plusieurs fonctionnaires de l'ordre judiciaire et administratif. Le Prince, quoique très irrité, n'a pas cru devoir empêcher ces réunions. Le Consul de Russie lui-même (ce qui est un signe des temps) lui a conseillé d'y envoyer le Ministre de l'Intérieur pour s'entendre avec les meneurs. A l'heure qu'il est, il paraît très difficile que le Prince ne fasse pas d'importantes concessions. Après une longue conver-

sation que j'ai eue hier avec lui, je l'ai laissé dans des dispositions assez raisonnables; malheureusement, comme tous les esprits qui se piquent de finesse, il s'embarrasse dans ses propres subtilités, cherche à reprendre d'une main ce qu'il accorde de l'autre, ne sait pas se décider et finira peut-être par se décider trop tard. En sortant de chez lui, je suis passé chez son fils le Prince Grégoire, dont le caractère est aussi énergique et aussi décidé, que celui de son père est irrésolu. Il venait sous l'impression d'une conversation que nous avions eue ensemble, trois jours auparavant, de rédiger un projet de complète émancipation pour le pays et m'a quitté pour le soumettre à son père.

Quand on connait tant soit peu ce pays-ci, Monsieur le Ministre, on désire plus qu'ailleurs, ce qu'on doit désirer partout, que le progrès s'accomplisse sans secousse, et sorte d'une transaction amiable plutôt que d'un bouleversement. On est effrayé de la pauvreté des hommes qui manient ces puissantes et redoutables idées de liberté, d'indépendance nationale, auxquelles la frivolité de leurs habitudes antérieures semblait les avoir si peu préparés; et pourtant telle est la force de ces idées, telle est sourtout la puissance du souffle qui les apporte du dehors, que leur succès paraît assuré en dépit même de l'incapacité des hommes enrôlés à leur service.

J'aurai l'honneur de vous adresser par le prochain courrier la première partie d'une étude que j'avais commencée sur les éléments, dont se compose la société Moldave. Bien que les événements ne m'aient pas laissé le loisir de la mener à fin, les détails qu'elle contient sur la position respective du boyard et du paysan suffiront, je l'espère, à justifier à vos yeux l'attitude toute conciliatrice que j'ai cru devoir prendre au milieu des événements qui semblent se préparer.

Veuillez agréer, etc.

(Signé:) Guéroult.

P. S. On m'annonce à l'instant même qu'une adresse au Prince, résumant les demandes et les griefs des mécontents, a été couverte déjà d'un grand nombre de signatures de boyards. Copie en sera envoyée, dit-on, à tous les Consuls. Si elle me parvient, je m'empresserai, Monsieur le Ministre, de vous la transmettre sans délai.

No. 57.
1848
Mart. 30.

Ofisul No. 23 al Domnitoruluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza către Departamentul din Lăuntru.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cu mila luĭ Dumnedeŭ, Noĭ, Michail Grigoriu Sturdza Vvd, Domn țěriĭ Moldoveĭ.

Departamentuluĭ din Lăuntru.

Fiind-că pe Căminar. Alecu Sihleanu, carele a fost numit Șef de secția 1-ĭ din Departamentul Postelniciei, se depărtează din această slujbă, ca unul ce în potriva sfințenieĭ datorieĭ sale ca amploiat, în loc de a prețuì acest post și a lucrà nu maĭ puțin spre a se păzì liniștea în norod și nebântuita petrecere, s'a făcut și el părtaș răsvrătirilor, ademenit de aceĭ rěŭ cugetătorĭ și ademenind și însușĭ la pasurĭ nelegiuite, Noĭ poroncim Departamentuluĭ, ca pe numitul, spre înțelepțirea sa, să se trimeată la Focșanĭ și să se încredințeze închezășluiriĭ părinteluĭ sěŭ Spătar Iancu Sihleanu, și acésta în privirea considerațieĭ și a vrîsteĭ părinteluĭ sěŭ.

(Sigiliul Domnesc.)

Secția II-a.
No. 23.

Beldiman vel Post.
Director Aga Florescu.
Șeful Secsieĭ C. Polizu.

No. 58.
1848
Mart. 30.

Ordinul No. 1.328 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Colonelul Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ Galațĭ.

(Conc. Arch. St. Iașĭ No. 437. Administrative nouě.)

La Colonelul Mișcenco.

No. 1.328.

Pentru arestanțiĭ trimișĭ d-v. în douě transporturĭ prin d.d. Căpitanul Gheuca și Praporcicul Caramanlăŭ cu convoiŭ, în numěr de 13 revoltanțĭ, spre a se deștěrà peste Dunăre, deșì vi s'a scris, că în unire cu Directorul carantineĭ să vě înțelegețĭ cu Aiamul de Măcin, scriindu-se și Directoruluĭ în deosebĭ, ca să cumpere pe Aianul cu vre-o sută galbenĭ, dar acum în urmă luându-se

aminte că dum. Spătar Iancu Cozoni este casnic al Răducănescilor și al Muruzescilor, se pune înainte d-v., ca întru nimic să nu amestecațĭ pe d-l Cozoni la aceasta, ci singur d-v., fără scirea sa, să trecețĭ Dunărea maĭ nainte și să vĕ înțelegețĭ cu d-luĭ Aiamul de Măcin, sârguindu-vĕ a-l cumpĕrà cu 100 și până la 200 #, dându-ĭ alăturatele adresurĭ din partea Inălțimiĭ Sale, însă unul către d-luĭ Aiamul și altul către Inălțimea Sa Pașa de Silistra. Baniĭ se trimit prin rîndueala Vistieriеĭ către Pârcălăbie.

No. 58. 1848 Mart. 30.

Ordinul No. 1.329 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliției Moldovenescĭ, către Colonelul Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ Galațĭ.

No. 59. 1848 Mart. 30.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ)

Secret, foarte grabnic.

Comandiruluĭ garnisonuluĭ de Galațĭ, d-l Colonel și Cavaler Mișcenco.

Luându-se în socotință că Costachi Muruz poate să năvălească acolo și, adunând Grecĭ și alțĭ vagabonḑĭ, să se ispitească a scăpà pe fratele sĕŭ Aleco Muruz, cât și ceĭ-lalțĭ arestanțĭ trimișĭ d-v. spre destĕrare peste Dunăre, se comandirisesce de aicĭ înadins pe d. Maiorul Duca și se pune înaintea d-v., ca prin unită înțelegere, spre întîmpinarea unuĭ așà nepriincios plan, să punețĭ în lucrare cele maĭ aspre măsurĭ a prinde numaĭ decât pe numitul Costachi Muruz, mort saŭ viŭ, îndată ce s'ar arătà acolo, și să-l destĕrațĭ peste Dunăre, dacă va fi rĕmas în vieață, împreună cu ceĭ-lalțĭ, trădându-l Aiamuluĭ de Măcin subt cvitanție.

Acum este vremea, Domnule Colonel, să vĕ arătațĭ vrednicia și credința către Inălțimea Sa, căcĭ de nu vețĭ prinde pe Costachi Muruz, ca să-l dațĭ peste Dunăre, și va profità el prilejul a adunà vagabonḑĭ și a vĕ răpì pe arestanțiĭ ce vi s'aŭ trimis, atuncĭ poate să vie în Capitală și să pricinuească un negândit rĕŭ; judecațĭ dar ce rĕspundere va privì pe d-v. atuncĭ.

No. 60.
1848
Mart. 30.

Ordinul No. 1.332 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Maiorul C. Statachi.

(Conc. Arch. St. Iașĭ No. 437. Administrative nouĕ.)

No. 1.332.

La Maiorul Statachi.

După lăturalnică sciință ce s'a luat că Costachi Muruz, unul din revoltanțĭ, s'ar dosì la Hangul saŭ și la alte locurĭ din ținutul Neamțuluĭ, comandarisesc pe d-v., ca îndată să purcedețĭ întovărășit de treĭ ranguri de jos, și mergênd maĭ întâiŭ la Piatra, prin înțelegere cu d-luĭ dregĕtorul ținutuluĭ și potrivit instrucțiilor ce avețĭ în deosebĭ de la mine, luând într'ajutor și plăeșĭ de la satul Pipirigul, cum și slujitorĭ cu Căpitanul lor Pârăŭ și orĭ-ce alt ajutór, să facețĭ toate chipurile spre a-l prinde mort saŭ viŭ, și la cel de pe urmă cas să-l aducețĭ cu convoiŭ la casarma de aicĭ.

No. 61.
1848
Mart. 30.

Ordinul No. 1.333 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Isprăvnicia județuluĭ Neamțu.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

No. 1.333.

La Isprăvnicia de Neamțu.

Din Înalta poroncă, comandarisându-se pe starșiĭ-adiotantul și Domnescul adiotant d. Maiorul Statachi, spre a aduce întru împlinire instrucțiile ce i s'aŭ dat, prin înțelegere cu d. Dregĕtorul aceluĭ ținut, dându-ĭ și tot ajutorul cerut, precum va luà pliroforie din poronca ce are de la jos iscălitul cu No. 1.332, se pune îndatorire ca, de va sosì d. Maiorul maĭ nainte acolo, d. Dregĕtorul să nu peardă vremea, ci îndată să pue în lucrare măsurile cuvenite, și îndată va primì ofis Domnesc prin înadins curier, dându-ĭ îndestul numĕr de oamenĭ înarmațĭ, adecă potrivit cu păzitoriĭ înarmațĭ ce ar fi pregătițĭ a-l înprotivì.

No. 62.
1848
Mart. 30.

Interogatoriul luat luĭ Ioan Poni.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Dopros luat revoltantuluĭ Ioan Poni.

Intrebarea 1-ĭ. Ce pricină te-a îndemnat a arătà întâiŭ că unele din fețele revoltante s'ar găsì adunațĭ la casele d-luĭ Aga Alecu Mavrocordat și apoĭ ca un fățarnic aĭ schimbat-o în altă parte. De către cine anume aĭ fost îndemnat a urmà asemenea fățărnicie, saŭ că și chiar însuțĭ eștĭ numĕrat între revoltanțĭ, și cu ce scopos te-aĭ abătut întru această faptă?

Rĕspuns. Soția mea cu câte-và ḑile maĭ înainte mĭ-a tot rostit, că d-luĭ Costache Moruzi m'ar socotì că eŭ așĭ umblà în spionlîcurĭ, și că dacă nu mĕ voiŭ trage în revolta și partida d-sale ce o pregătesce, atuncĭ eŭ voiŭ fi pilduit ca pe un spion. Infricoșat dar fiind de nisce așà îndemnurĭ nepriincioase, erĭ pe la 4 ceasurĭ, după amiaḑă-ḑi, eșind pe uliță ca să pot găsì mijlocul a rostì nisce așà îndemnurĭ, spre a se încredințà și Ocârmuirea, în aceeașĭ vreme m'am și întâlnit cu d-luĭ Costache Moruzi, care m'a întrebat unde mĕ duc. Eŭ înfricoșat de cele rostite maĭ sus, ĭ-am rĕspuns că mĕ duc după d-v., ca să vĕ urmăresc unde sîntețĭ adunațĭ. Atuncĭ mĭ-a ḑis că la casele d-luĭ Alecu Mavrocordat. Așà ĭ-am ḑis că voiŭ venì peste un ceas; d-luĭ m'a luat chiar atuncĭ cam silnicesce și am și mers. Acolo însă în poartă, fiind maĭ mulțĭ primitorĭ, aŭ început a strigà către adunare: Eată Poni, cine ḑice că este spion și că nu se înfățișează între noĭ? După care apoĭ luându-mĕ d-luĭ Nicu Catargiu și alțiĭ de mânĭ, m'aŭ tras în lăuntru, ḑicêndu-mĭ, că de acum n'am a eșì de acolo. Nu târḑiŭ după această împrejurare, Vasilică Ghica și cu alțiĭ, venind între mulțime începù a strigà: Înălțimea Sa nu vrea să încuviințeze punctul despre Obșteasca Adunare, și acum e vremea a ne înțelege ce trebue să facem întru aceasta, să-șĭ deà fiește-care din mulțime ideia, opinia sa. Însă tot d-luĭ, suindu-se în scară, a cerut tăcere și a început a vorbì maĭ multe, sfîrșind că noĭ trebue să ne împrăștiem cu toțiĭ, doĭ, câte doĭ, pe uliță, cu însărcinare de a privighià liniștea prin oraș și paza de primejdie de foc până a doua ḑi dimineața la 8 ceasurĭ (astăḑĭ 30 Martie), când cu toțiĭ să se adune în ograda Mitropolieĭ, unde vor venì și toțĭ boeriĭ, cariĭ împreună cu Mitropolitul să meargă să sprijinească cererea prin hârtie către Înălțimea Sa, și deșì în minutele acestea s'a înfățișat în adunare d-luĭ Nicu Ghica, împreună cu alțiĭ ce vin din

No. 62. 1848 Mart. 30.

uliță și aŭ început a propune că Măria Sa dimpreună cu Beizadelele s'aŭ dus la casarmă, totuși hotărîrea dintâĭ a rĕmas nestrămutată, în cât am și pornit cu toțiĭ. Aceasta erà către seară. Vestea că Luminarea Sa Beizadeà e la casarmă, împrejurarea că ulițele eraŭ pline de complotiștĭ, îmĭ erà o piedică de a puté face cunoscut ca maĭ înainte hotărîrea aceasta; vrênd însă ca să găsesc chipurĭ a mĕ rĕslățì de ceĭ ce eraŭ cu mine, îndată ce am ajuns în dreptul caselor Vist. Alecu Sturdza, cu cuvînt că vreaŭ să vĕd pe mama mea, care șeade de vale de Academie, am luat direcția spre Criminal și am și mers la mamă-mea, de unde prea curînd m'am suit pe ulița de la Academie, ca să merg maĭ curînd pe acolo, pe unde nădăjduiam să mĕ întâlnesc cu cine-và după obiceiŭ, însă vădênd în ușa Academieĭ pe d-luĭ Aga Gheorghe Asachi, m'am abătut pe la d-luĭ, care mĭ-a și spus că se întoarce, din pricină că nu poate rĕsbate printre miliție, care se suie spre Copoŭ. M'am luat într'acolo, dar am găsit militariĭ în ograda d. Logof. Costache Sturdza. M'am alăturat întâiŭ pe lângă harapul L. S., căruia ĭ-am propus ca să dică camardineruluĭ să se întâlnească cu mine, și în mișcarea milițieĭ, la eșirea din ogradă, m'am alăturat și către însușĭ L. Sa și, ca un îngrijat ca să nu mĕ vadă țiviliĭ, ce eraŭ prin preajmă, carĭ poate eraŭ și complotiștĭ, rostind tot aceea ce am fost dis și către harap, am luat și eŭ cu milițieniĭ și cu mulțimea drumul luĭ către Alecu Mavrocordat, unde cu prilejul manevrelor, găsindu-mĕ singur între militarĭ, pe unde umblam și chiar atuncĭ, nefiind alțĭ țivilĭ, am găsit și prilejul de a spune aceea ce doriam, adecă hotărîrea că mâne, la 8 ceasurĭ dimineața, o să fie adunare totală în ograda Mitropolieĭ, și că eŭ nicĭ un fel de amestec saŭ fățărnicie maĭ mult cu nimenia n'am avut.

Cât pentru câțĭ-và ce eraŭ strînșĭ la Mavrocordat, și fără de îndemnul meŭ, milițieniĭ ișĭ luase singurĭ drumul într'acolo.

Poni.

Tot la dopros luĭ Poni.

(Î.) D-luĭ Lascar Vitu, ce erà cu numĕrul militarilor, pe lângă svodul de artilerie, chiar în poarta caselor luĭ Mavrocordat, țĭ-a cunoscut glasul strigând la norod, ca să deà cu pietre, carele a și căpĕtat o lovitură, apoĭ și în aceasta trebue să mărturisescĭ, dacă urmarea este de la tine saŭ îndemnat și de alțiĭ?

(R.) La această împrejurare de față, în care abià maĭ pot vorbì, după un curs de 24 ceasurĭ și după bĕutura în treĭ rîndurĭ de ceaiŭ,

poate dovedì cât de tare glas a putut fi glasul meŭ, ca să mĕ audă d-luĭ, aseară în 29, când alaltăerĭ dimineața mĭ-a audit singur Luminarea Sa glasul cel de tot stins, cu care ĭ-am descoperit împrejurarea din seara de 27 Martie, unde căpeteniile revoltanților eraŭ să mĕ sugrume, împingêndu-mĕ afară pentru duhurĭ de desbinare. | No. 62. 1848 Mart. 30.

Poni.

Interogatoriul luat luĭ Leon Vișineschi. | No. 63. 1848 Mart. 30.

(*Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.*)

Doprosul luat în canțelaria Comisieĭ cvartaluluĭ al 3-lea luĭ Vișineschi la 30 Martie 1848.

Intrebare. 1. Unde eștĭ născut, din ce părințĭ, de care religie, câțĭ anĭ aĭ de la nascere, eștĭ însurat, aĭ copiĭ, saŭ eștĭ holteiŭ?

Rĕspuns. Eŭ sînt născut în satul Visoschiĭ-Vișnea, ce este sub gubernia Lembergulu, partea Austrieĭ. De religie catolică, de la nascere am 24 anĭ, din părințĭ Vasile și muma Iosefa, acum morțĭ de mulțĭ anĭ; sînt holteiŭ.

Intr. 2. De la locul nasceriĭ, când aĭ trecut în pămîntul acesta, cu ce pasaport, de câțĭ anĭ și pe unde aĭ petrecut, cu ce meserie te-aĭ hrănit?

Acum de 5 anĭ cu pasul Guvernuluĭ de Lemberg. In curgerea aceste vremĭ am petrecut în Valachia, la Galațĭ și în Iașĭ, hrănindu-mĕ cu meșteșugul lăcătușieĭ.

3. Pentru carĭ împrejurărĭ aĭ fost silit, la 30 a următoareĭ lunĭ, a fugì numaĭ în cămașe și izmene, dacă aĭ vĕdut că te cată poliția?

Pentru că eŭ, ca unul ce am fost dimpreună încă și cu alțĭ amploiat și chemat de către boeriĭ amploiațĭ la duel, la casele unde s'aŭ întîmplat împușcările, pentru aceasta am sciut că mĕ caută pe mine și am fugit.

4. La această companie cine a venit de te-a luat?

In seara trecută, la 29, aŭ venit la gazda mea 3 tinerĭ, 2 Leșĭ și un Rus, Franț Franzolagiu, iară pe Leșĭ nu sciŭ cum îĭ cheamă, și m'aŭ luat cu aceste propunerĭ, ca să mergem și să stăm întru ajutorul boerilor și după isbândirea ce ar face, apoĭ noĭ să rĕmânem slobodĭ a face pradă în Jidovĭ, pe carele câștig să-l împărțim frățesce.

5. Și dacă ațĭ mers la casa boerilor, de cine ațĭ fost primițĭ și sub a cuĭ comandă și ce îndatorire v'aŭ pus să facețĭ?

No. 63.
1848
Mart. 30.

Noĭ am fost de un boer și am ședut într'o odae, unde am fost poronciți a sta până s'ar adunà toți, și atuncĭ vom avé poroncă de urmare.

6. Cât No. de oamenĭ ațĭ fost în odae saŭ și pe afară?

La numĕr în odae am fost 14, dar pe dinafară câțĭ or fi maĭ fost, nu pot sci.

7. In lăuntru aŭ fost arme, saŭ cu ce alte unelte v'aŭ pus ca să dațĭ ajutor?

Nimic nu ne-aŭ dat, decât am vĕḑut la arnăutul boeruluĭ vre-o 5 puscĭ, însă spre ajutor unul din aceștĭ 2 Leșĭ, ce m'aŭ luat și pe mine, mĭ-a spus că ni se vor da uneltele cuvenite la vreme de boerĭ.

8. Cu ce sfîrșit aĭ scăpat de acolo?

După ce a venit miliția și s'a făcut buntul, împușcăturile, și s'aŭ prins și pe boerĭ, în huetul acela am scăpat în eșitoare singur, lăsând pe ceĭ-lalțĭ în odae, și după potolire m'am dus de acolo la gazdă, însă în prilejul eșiriĭ mele din acea ogradă am privit că de către o straje s'ar fi prins vre-o 2 și din aceĭ ce rĕmaseră în odae, însă pe cine anume, eŭ nu sciŭ.

9. Intre vorbele ce ațĭ avut, ce glăsuirĭ urmaŭ, și până la ce No. și în câte părțĭ ațĭ fost împărțițĭ?

Nu mĭ-aŭ vestit nimic, decât aceasta trebue să scie aceștĭ 3, carĭ m'aŭ vestit, ca uniĭ ce fără slujbă umblaŭ pentru acest sfîrșit.

10. In curgerea vieții tale, de câte orĭ aĭ maĭ fost sub aresturĭ, pentru ce anume și cum aĭ rĕmas slobod?

Numaĭ odată în earna aceasta, pentru că mergênd la Roman, am perdut răvașul, și la Tîrgul-frumos m'a prins poliția și m'a trimis Isprăvnicieĭ, de unde asemenea am trecut la c. c. Aghenție, unde îmĭ sta pasul și m'aŭ slobodit. Iar maĭ de multe orĭ și în alte fapte nu am fost.

11. Sciĭ a cetì, a scrie și în câte limbĭ?

In 2 limbĭ, nemțesce și leșesce, a cetì și a scrie cu aritmetică.

12. Aceste pe câte maĭ sus le-aĭ arătat, toate sînt adevĕrate, căcĭ la din potrivă rĕmâĭ maĭ învinovățit? Și de sînt așà, iscălesce.

Toate sunt adevĕrate și iscălesc.

(Interogatoriul nu are nicĭ o iscălitură.)

Depeşa luĭ de Nion, Consulul Franciei la Bucurescĭ, către Ministrul de Lamartine.

(Copie. Acad.)

No. 64.
1848
Mart. 30.

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

Je n'ai pu encore me procurer une copie du document, dont il est fait mention dans ma dernière dépêche; mais il m'en a été donné lecture, et je me crois autorisé à garantir comme parfaitement exacte l'analyse que je vais avoir l'honneur de mettre sous vos yeux.

„Circulaire adressée par le Ministère des Affaires étrangères aux Agents de la Russie dans les Principautés Danubiennes. Les événements qui viennent de se passer en France et dans le centre de l'Europe imposent plus que jamais à S. M. Impériale le devoir de veiller au maintien de l'ordre et à la conservation des droits consacrés par les traités de 1814 et 1815. La Russie ne prétend s'immiscer en rien dans les affaires intérieures de la France, elle la laissera tenter sans obstacle, et à ses risques et périls, l'expérience qui occupe en ce moment le peuple français. Elle ne cherchera à exercer aucune influence sur sa solution. Elle en agira de même avec les Puissances voisines et alliées, et se bornera à intervenir, si elles lui en font la demande, pour préserver de toute atteinte les circonscriptions territoriales établies par les traités (sic).

„C'est dans ce but qu'elle réunit sur sa frontière occidentale des forces imposantes et qu'elle se tient prête à tout événement.

„La question n'est pas toute fois identique en ce qui concerne les pays que des relations spéciales attachent à la Russie, et particulièrement les Principautés du Danube qui, placées sous la suzeraineté Ottomane, le sont également sous la protection de E'mpire russe.

„L'intention de l'Empereur est de n'y tolérer aucune innovation tendant à relâcher les biens de la suzeraineté ou ceux du protectorat, aucun mouvement, aucune mesure ayant pour but de modifier le régime politique sous lequel les Principautés sont constituées. Cette volonté est irrévocable (sic) et sera soutenue au besoin par l'emploi de tous les moyens dont la Russie dispose. Les deux Hospodars doivent en être officiellement avertis et seconder de tout leur pouvoir les vues de la Cour protectrice. Ces vues ne doivent

No. 64. 1848 Mart. 30.

au surplus rester ignorées de personne, et les Agents doivent y donner toute la publicité convenable."

La connaissance de cette déclaration a produit ici sur les chefs du Gouvernement et sur la plus grande partie de la population une impression douloureuse, un découragement qui approche de la stupeur. L'opinion est, cependant, loin d'en envisager d'une manière unanime la portée et les conséquences.

Les uns n'y voient qu'un moyen comminatoire, destiné à comprimer l'agitation des esprits, mais dont la mise à exécution n'est rien moins que décidée dans les conseils du Czar. D'autres croient au contraire, que voyant son action paralysée pour longtemps du côté de l'Europe occidentale, sans inquiétudes d'ailleurs sur le maintien du statu quo dans l'intérieur de l'Empire, le Cabinet de Pétersbourg regarde les circonstances actuelles comme favorables à l'accomplissement de ses desseins sur les Provinces Danubiennes. Il n'attendrait, selon eux, qu'un prétexte quelconque pour les occuper militairement, sauf à transformer plus tard cette occupation temporaire en une annexion définitive, sous un titre plus ou moins explicite.

C'est une question qui, ce me semble, ne tardera pas à être décidée par l'événement. Si, en effet, l'intention du Cabinet russe est telle qu'elle se trouve exposée, ci-dessus, rien ne lui sera plus facile que de la réaliser et de faire naître à point nommé le prétexte dont il aura besoin. S'il ne le fait pas, c'est qu'il ne le veut pas, au moins pour le moment, et qu'il croit de son intérêt de ne pas isoler la question spéciale des Principautées de la grande question d'Orient, si près, peut-être, de venir prendre sa place dans l'ordre du jour de la politique Européenne.

J'ai des nouvelles de Jassy jusqu'à la date du 7 de ce mois, par une lettre de M. Guéroult, qui ne m'annonce aucun événement, aucun symptôme de nature à appeler l'attention. C'est pourtant après la réception du même courrier que M. Kotzebue, Consul de Russie à Bucharest, a pris instantanément et de la manière la plus imprévue la résolution de se rendre en Moldavie. Il est parti ce matin, en annonçant qu'il sera de retour dans un très court délai. Ce brusque départ, commenté à l'aide de quelques prétendues indiscrétions échappées au Consul, paraît à certaines personnes l'indice de l'entrée prochaine des troupes russes sur le territoire Moldave et plus tard en Valachie. Le Prince lui-même semble partager à cet

égard les anxiétés du public, et n'être pas mieux instruit que lui du véritable état des choses.

No. 64.
1848
Mart. 30.

Que cette occupation militaire soit plus ou moins immédiatement à craindre, elle est certainement, Monsieur le Ministre, une éventualité possible, probable même, et pour laquelle il me serait nécessaire de recevoir à l'avance vos instructions. Dans le cas où elles ne pourraient me parvenir à temps, veuillez croire que cette épreuve ne me trouverait pas moins prêt que je ne l'ai été dans d'autres circonstances, non moins graves, à défendre, au prix de tous les efforts et de tous les sacrifices, la dignité de la nation, la sûreté et les intérêts de nos concitoyens.

Je suis, etc.

(Signé :) D. de Nion.

Corespondenţă din Iaşĭ către Allgemeine Zeitung din Augsburg. No. 128. 1848. 7. V. Supl.

No. 65.
1848
Mart. 30.

Die Moldau und Russland.

Jassy.

Man hat nicht mit Unrecht in Ihrem Blatt es als eine allgemeine deutsche Verplichtung dargestellt den Deutschen über die russische Diplomatie die Augen zu öffnen, um klar zu sehen was die letztere eigentlich in Bezug auf Deutschland und die mit ihm politisch zusammenhängenden Länder will. Vielleicht lässt sich diess von keinem Orte besser beurtheilen als von der Moldau. Sie wissen dass die Moldau diplomatisch-geographisch eine türkische Provinz ist, d. h. dass Russland im Frieden von Adrianopel gewollt hat, dass dieses russische Land fernerhin den Titel „türkische Provinz" trage; der Sultan hat aber hier nicht einmal soviel zu sagen, wie der König von Jerusalem in Jerusalem. Russland hat jedoch was es hier vorhatte gern auf türkische Rechnung setzen wollen, und da musste der gute Sultan sich dazu hergeben, für ein Geringes an Gelde ferner den scheinbaren Souverän des Landes zu spielen. Die Pforte ist also die formelle Instanz, an welche die Moldauer und Fremden bei Beschwerden über das Local-Gouvernement gewiesen werden. Ach du lieber Gott! was ist ein Pfortenbefehl in diesem Lande? Ein Ding worüber ein jeder lacht, wenn es nicht ein Gewand ist, in welchem der Ukas des Petersburg'schen Cabinets gekleidet ist, und hinter welchem die russische Knute winkt.

No. 65.
1848
Mart. 30.

In diesem Lande nun regiert ein Hospodar. Was ist ein Hospodar? Ein Hospodar ist ein russischer Gouverneur, welcher seine Stelle in Konstantinopel und St. Petersburg gekauft hat, und gegen die russischen H. H. Minister, auch wohl gegen deren Maitressen, laufende Verpflichtungen hat. Diesem Herrn sitzt ein Censeur de sa conduite auf der Nase, diess ist der russische Consul. Dieser Consul hat auf nichts anderes zu sehen als dass schnurstraks das Gegentheil von allen den schönen Redensarten erfolge, welche man in dem von Russland gegebenen Règlement organique dem leichtglaübigen Publicum ins Gesicht geworfen hat. In diesem übrigens hier confiscirten Règlement (man hält nämlich nicht für nöthig dass die Leute die Gesetze kennen nach welchen sie regiert werden) finden sich sehr viele schöne Worte von Gerechtigkeit, Freiheit, Wohlstand, Glückseligkeit, öffentlicher Ordnung, etc. Aber alles dieses ist nur in potenzirtem Grade das, was man in St. Petersburg unter solchen Eigenschaften versteht. Die Gerechtigkeit ist hier kostenfrei, man nimmt keine Sporteln, sondern die Mitglieder der Tribunale nehmen lieber das ganze Streitobject, und wenn es geht mehr als dieses, insofern beide Theile bei der Versteigerung der Gerechtigkeit mehr als die Hälfte opfern. Schreiben sie es nieder: an der Spitze des fürstlichen Divan stand bis jetzt ein Mann den die öffentliche Stimme laut des Raubmordes anklagt, und den man daher auch zur Unterscheidung von seinen vielen Namensgenossen den Mörder nennt. Die Aemter werden in der Regel verkauft, und weil diess sehr einträglich ist, so geht es darin wie im Taubenschlage zu. Von Qualification ist keine Spur, der einzige Titel zur Erwerbung derselben ist, ausser der Bojarenqualität, möglichste moralische Schlechtigkeit. In diesem Lande gibt es kein Familienleben, Kinder leben mit Eltern, Schwestern mit Brüdern, Gatten mit Gatten im heftigsten Streit, und nur das persönliche Interesse waltet vor. Einer verräth den Andern, und die Regierung hat daher, indem sie alle diese schlechten Eigenschaften nährt und begünstigt, freies Spiel zu jeder Art von Bedrückung. Hierzu kommt dass nur die Bojaren berechtigt sind, alle übrigen Landeskinder sind mehr oder weniger Sklaven, theils de jure, theils de facto.

Alles dieses ist bis jetzt indirect durch die deutsche Diplomatie bestens befördert worden; dem Metternich'schem System kam es darauf an sich mit Russland gut zu stellen, und keinen Grund zum Missfallen bei demselben zu erregen. Daher kam es

No. 65. 1848 Mart. 30.

dass der Deutsche hier im höchsten Grade rechtlos und verachtet war. Ja das Wort „Niamtz“ (Deutscher) ist ein schweres Schimpfwort und gleichbedeutend mit dumm. Der Deutsche, besonders der Wiener und Leipziger Handelsstand hat hier enorme Summen verloren, weil die Consulate bei den Landesbehörden nicht energisch einschreiten können, und ein solches Einschreiten geradezu verlacht wird.

Die Corruption hat hier unter russischem Schutz einen schaudererregenden Grad erreicht, und der Hospodar, Fürst Michael Sturdza, rühmt sich derselben laut als eines der kräftigsten Mittel der Regierungsgewalt. Eine Art von Ständeversammlung welche durch die scheusslichsten Bestechungsmittel zusammengesetzt ist, legalisirt, ein Werkzeug der Niederträchtigkeit, die habsüchtigen Plane des Hospodaren, und befördert die vollständige Demoralisation.

Die erschütternden Ereignisse im Westen Europa's sind bis an die Gränzmarken der Moldau vorgedrungen, und konnten auch hier nicht ohne alle Wirkung bleiben, aber diese Wirkung musste der Unnatur der Verhältnisse entsprechen. Einige Bojaren der ersten Classe, besonders solche welche längere Zeit in Deutschland und Frankreich gelebt hatten, glaubten auf legalem Wege hier eine moralische Regeneration des Landes anbahnen zu können. Sie hatten so etwas vom „Rechtsboden“ in ihre Ideen aufgenommen, den sie nicht verlassen wollten, ohne zu bedenken dass in einem Lande, wo überhaupt kein Recht existirt, auf legale Weise nichts durchzusetzen ist. Ihre Absicht war die Corruption und die Misbräuche abzuschaffen, sie bedachten aber nicht dass die Corruption abschaffen, gerade so viel heisst als das Gouvernement des Fürsten Sturdza und die russische Protection abschaffen, und dass sich so etwas nicht im Wege der Petition, den sie einzuschlagen beabsichtigten, erreichen läst. Sie rechneten auf das Gefühl des Druckes der Corruption, dessen sich alle Bojaren bewusst sind und auf die daher entspringende allgemeine Unzufriedenheit mit dem Fürsten—Hospodaren, aber sie erwogen nicht, dass das Laster der Corruption, in dem Grade ihnen selbst eingeimpft, und zu einem masslosen, aller gemeinsamen Thatkraft baaren Egoismus ausgebildet, wie hier, das mit dem Laster der Trunkenheit gemein hat, dass der damit Behaftete zwar seinen Fehler erkennen, ihn aber nicht ablegen kann. Wie in der Regel Trunkenbolde am schönsten gegen das Laster des Trunkes zu sprechen wissen, so hört man auch als erstes Wort der Unterhaltung mit den Bojaren von der

No. 65. 1848 Mart. 30.

Corruption und deren Schändlichkeit reden, aber wenn man mitten in ihren Reden ihnen die Gelegenheit zu einem, wenn auch immerhin unehrenvollen Vortheilchen zeigen wollte, so würden nur wenige der Versuchung widerstehen können.

Der Fürst—Hospodar, besser bekannt mit diesen Eigenschaften und dem Grade dieser vom ihm selbst genährten moralischen Verderbtheit der Bojaren als jeder andere, liess sie anfangs ruhig gewähren, sie versammelten sich, hielten Reden worin sie die Regierung gerade als so schlecht schilderten wie sie ist, und alle zahlreichen Fremden in hiesiger Stadt waren der Meinung der Fürst werde, nachdem er seine Reichthümer aus dem Lande geschafft, denselben in eiliger Flucht nachfolgen.

Am 8. und 9. d. fanden Versammlungen in einem Gasthofe statt, die von mehr als 600 Bojaren besucht waren, dort wurde die Petition an den Fürsten wegen Abschaffung der Missbräuche vorbereitet, ihr traten nach und nach alle Minister, die früheren und gegenwärtigen bei, nachdem sie von ihren Brüdern für ihre eigenen Veruntreungen Verzeihung erbeten und erhalten hatten; der Fürst schien genöthigt schnell einen seiner letzten Anhänger zum Minister zu ernennen. Dieser begab sich selbst in die Versammlung, unterhandelte mit derselben, der Fürst schien nachzugeben, der russische Consul erklärte (nict allein gegen die Bojaren, sondern auch, wie man sagt, gegen den französischen Consul) der Fürst habe das öffentliche Vertrauen verloren, man müsse ihn aufgeben, und es werde sich alles auf gütlichem Wege ausgleichen; es wurde diesem und jenem schon eine Mitgliedschaft des provisorischen Gouvernements zugesagt, und nur einzelne exaltirte Köpfe erklärten, dass wenn der Fürst nicht in allen Punkten, besonders in der verlangten Auflösung der Kammer, nachgeben werde, man zu den Waffen greifen würde.

So stand die Sache am Montag den 10 d. M., als man auf einmal hörte der Fürst hätte auf einem kleinen Wagen, umgeben von Arnauten, Gesindel welches von Mord und Raub lebt, und welches zum nicht geringen Schrecken der Fremden von dem Fürsten angeworben war, die Flucht ergriffen. In der That war er in der Mitte solcher Individuen nach der Caserne geflüchtet, aber nur um von dort aus die sofortige Verhaftung der angesehensten Bojaren zu befehlen. Und nun geschah was jeder nach allen vorgängigen Demonstrationen unglaublich halten musste. Die hier in Garnison befindlichen Truppen, etwa 600 an der Zahl, rückten

unter Anführung der beiden Söhne des Fürsten, und mit einer Avantgarde von Arnauten, welche letztere den ersten Angriff machen mussten, successive von einem Bojarenhause zum anderen und verhafteten die angesehensten Bojaren, denen gleich die Arme zusammen gebunden wurden. Die Truppen griffen natürlich nicht zuerst an, sondern rückten erst nach, als die Arnauten die Gefangennehmung der Unbewaffneten bewirkt hatten, und es sich nur noch um die Plünderung handelte. Diese Verhaftungen und Plünderungen dauerten die ganze Nacht und den folgenden Tag. Auch nicht ein Zug des allergewöhnlichsten Muthes ist vorgekommen, nichts als eckelerregende Feigheit. Hier ist kein Sohn dem Vater, kein Vater dem Sohne, keine Frau ihrem Manne, kein Freund, doch wie könnte man auch in russischen Schutzprovinzen von Freundschaft sprechen, dem Freunde zu Hülfe gekommen, kein Diener dem Herren, kein Herr dem Diener, Einer hat dem Andern theilnahmslos zugesehen und nur an seine eigene unglückliche Person gedacht. Die also geknebelten Individuen, etwa 20 bis 30 an der Zahl, hat man hiernächst in Juden-Karutzen gelegt und nach Galatz gefahren, von wo sie, wie man hört, nach Widdin geschafft werden sollen. Die übrigen 5 bis 600 Compromittirten sind nach dem Grade ihrer persönlichen Schlechtigkeit, und je nachdem der Fürst hiernach ihre Unschädlichkeit classificiren konnte, theils in das Criminalgefängniss und die Klöster eingespert, theils auf das Land verwiesen worden, die letzteren, die gemeinsten natürlich, wie man sagt, nach erbetenem Handkuss beim Fürsten, sind hier geblieben.

No. 65.
1848
Mart. 30.

So endete die Jassyer Bojaren-Revolution. Sie ist ein warmendes Zeichen wie tief ein Volk fallen muss, welches von der allgemeinen Corruption ergriffen ist, und dass es nichts verderblicheres gibt als eine Protection welche alle menschlichen Gefühle vergiftet. Heute liest man an allen Strassenecken folgenden Anschlag :

(Urmează traducerea germană a ofisuluĭ Domnesc de maĭ jos, No. 135 de la 31 Martie 1848.)

Ofisul No. 135 al Domnitoruluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza.

(*Albina Românească. No. 27. 1848. 1. IV.*)

No. 66.
1848
Mart. 31.

Prin Împĕrătescul Consulat al Rusieĭ am primit împărtăşirea străluciriĭ sale domnuluĭ Cancelar al Imperieĭ, contele de Nesselrode, din 16 Martie curgĕtor, sub Nr. 934.

No. 66.
1848
Mart. 31.

Acest act este o nouă dovadă a îngrijirii cu care Augustul nostru protector nu încetează a privighià asupra fericirii Moldovenilor și cu osebire în această epocă de crisis, ce amenință orândueala soțială a Europei apusene, care se învĕluesce de tulburări țintitoare a rĕsturnà legiuitele guvernuri.

Mărirea Sa Impĕratul a rostit a Sa nestrămutată hotărîre de a nu îngăduì anarchiei să rĕsbată în partea provințiilor Otomane, așezate subt a sa protecție, și în urmare a se opune cu toată puterea împrotiva încercărilor, cari ar avé de scop a slăbì legăturile ce unesc aceste țĕri cu Imperia otomană, saŭ măcar de a modificà condițiile ființei politice ce le sînt prescrise.

Drept aceea, pre temeiul Înaltei împărtășiri și după a Noastră Domnească îngrijire, facem obștesce cunoscut, că fie-care să se ferească cu de adinsul de orĭ-ce ademeniri de afară venite saŭ înlăuntru ursite, de defăimate și sdruncinătoare închipuiri, ce nu produc alta de cum vătĕmare patriei, rĕspundere Cârmuirii, la întîmplare de a le trece cu vederea, nenorocire făptuitorilor și întristare familiilor.

Iașii. Nr. 135.

No. 67.
1848
Mart. 31.

Ordinul No. 1.339 al Hatmanului Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliției Moldovenesci, către Colonelul Mișcenco, Comandantul garnisonei Galați.

(Conc. Arch. St. Iași. No. 437. Administrative nouĕ.)

La Colonelul Mișcenco.

No. 1.339.

Cu toate că prin osebită scrisoare, alăturată în plicul cu No. 1.328, vi s'a scris că pe frații Răducănesci să nu se deà peste Dunăre, însă acum, după din noŭ Înaltă poroncă, vi se scrie ca să-i dați peste Dunăre împreună cu cei-lalți, sub cvitanția d-lui Aiamului de Măcin, urmând întocmai după poronca ce vi s'a trimis sub No. 1.325, prin Praporcicul Caramanlăŭ.

Ordinul No. 1.340 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Maiorul C. Statachi.

No. 68.
1848
Mart. 31

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

No. 1.340.

La Maiorul Statachi.

Spre maĭ multa d-v. înlesnire întru împlinirea comandirovceĭ, ce vi s'a încredințat prin poronca mēa cu No. 1.332, vi se recomandează pe d-luĭ Banul Dimitrie Stan, carele are deplină sciință de locurile unde s'ar puté guibà (?) Costachi Muruz și de unde se pot luà plăeșĭ. Prin urmare d-v., în unire cu d-luĭ Dregĕtorul ținutuluĭ, vĕ vețĭ înțelege întru toate cu d. Banul Stan, spre a se puté împlinì Înalta poroncă întocmaĭ, cu prinderea luĭ Muruz, mort saŭ viŭ.

Ordinul No. 5.685 al Departamentuluĭ din Lăuntru al Moldoveĭ către Isprăvnicia județuluĭ Putna.

No. 69.
1848
Mart. 31.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

No. 5.685.

Potrivit cu Înaltul ofis sub No. 23, se trimite aceleĭ Isprăvniciĭ sub cuvenită pază pe Cămin. Alecu Sihleanu care, fiind numit Șef de secție în dejurstva Postelniciei, s'a depărtat din această slujbă, ca unul ce împotriva sfințenieĭ datorieĭ sale ca amploiat, în loc de a prețuì acest post și a lucrà nu maĭ puțin spre a se păzì liniștea în norod și nebântuita petrecere, s'a făcut și el părtaș răsvrătirilor, ademenit de aceĭ rĕŭ-cugetătorĭ, ademenind și însușĭ pasurĭ nelegiuite. Se scrie Ispr. ca, spre înțelepțirea sa, să-l încredințeze închezĕșluiriĭ părinteluĭ sĕŭ d. Spăt. Iancu Sihleanu, și aceasta în privirea consideratieĭ și a vîrsteĭ părinteluĭ sĕŭ. Iar de urmare întocmaĭ să raportuească.

No. 70.
1848
Mart. 31.

Raportul No. 4 al Maiorului C. Statachi către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 443. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspectoruluĭ miliţieĭ Prinţipatuluĭ Moldoveĭ, d-l Hatman şi Cavaler Prinţuluĭ Dimitrie Sturdza.

Raport.

In urmarea poronciĭ Luminăriĭ Voastre cu No. 1.332, în această séră sosind la tîrgul Pietriĭ, m'am adresat către Isprăvnicia ţinutală şi către Iconomia Bicazuluĭ, pentru pregătirea slujitorilor şi a plăeşilor, cerênd tot-odată de la Isprăvnicie şi sciinţele poliţienescĭ, ce ar avé de locul dosiriĭ dumi-sale Costachi Moruz, de puterea înarmată ce ar avé oploşitoriĭ luĭ, precum şi despre liniştita saŭ neliniştita disposiţie a locuitorilor din satele, unde se află dosit. Din rĕspunsul însă sub No. 3.374, ce în copie cu supunere vĕ presentez, vĕd că treaba s'a făcut serioasă, şi plecat vĕ rog ca până la 2 Aprilie dimineaţa, când după arătarea Isprăvniciei va fi adunată puterea înarmată, să am deslegarea Luminăriĭ Voastre, căcĭ de isbutirea ce mĕ voiŭ sârguì a aduce, nu pot asigurà cu oamenĭ neregulaţĭ, maĭ ales că pot consecvenţiile să fie prea marĭ. Tot-odată m'am înţeles cu dumnea-luĭ boerul Dregĕtor, ca să pue înainte vorniceilor şi paznicilor de la satele, unde se află dosit, ca să-şĭ tragă plăeşiĭ ce aŭ dat în ajutorul revoltanţilor.

No. 4.
T.-Piatra

Maior Statachi.

No. 71.
1848
Mart. 31.

Adresa No. 3.374 a Vorniculuĭ Vasile Roset, Administratorul ţinutuluĭ Neamţu, către Maiorul C. Statachi.

(Copie. Arch. St. Iaşĭ. No. 443. Administrative nouĕ.)

Copie de pe adresul Isprăvnicieĭ ţinutuluĭ Neamţu. No. 3.374. Către Visaco Blagorodnia Sa, Domnesculuĭ aghiotant Maĭorul Statachi.

Potrivit adresuluĭ Visaco Blagorodnieĭ Voastre, ce acum s'a primit subt No. 1, în alăturare cu orighinalnica poroncă a Lumi-

nării Sale Domnului Gheneral Inspector miliției cu No. 1.333, prin care mijlociți a vi se împărtăși polițienescile sciințe, atât de locul dosirii Cneazului Costachi Moruz, cât și de puterea înarmată ce ar avé oplositorii, precum și dispoziția liniștită sau neliniștită ce s'ar aflà în duhul locuitorilor de la satele, unde s'ar găsi dosit, precum și pregătire de slujitori și plăeși înarmați, Isprăvnicia cu cinste vě împărtășesce sciință, că iscălitul mergênd la satul Bălțătescii, în dreptul caselor proprietății, și întîmpinând vre-o 10 străini ce stau ca străjuitori, apoi prin urmare trecênd mai departe, s'a întîmpinat de altă strajă, plăeși în No. de 20, înarmați cu pusci, când apoi chemându-se pe vornicul satului și cercetându-se, a arătat că aceste sînt străji puse de Cneji spre apěrare și că d-lor sînt duși la Hangu, unde nu târdiu au a se întoarce; când apoi prin urmare, din spionii ce s'au rînduit, au adus încredințătoare sciință că Cnejii s'au întors la Bălțătesci, și împreună cu ei un însemnător numěr de plăeși înarmați, fiind adunați acolo la curtea boerească Moruzescii și Catargiescii, cari se găsiau în relații cu Cnejii Cantacuzinesci, avênd în ogradă și în sat peste 1.000 oameni plăeși, toți înarmați, de prin satele Hangu, Bistricioara i altele, ce Cnejii au în acest ținut, și de la satele Baia și altele, ce Moruzescii au în ținutul Sucevei. Aceste fiind sciințele cerșute prin disul mai sus adres, se împărtășesc Visaco Blagorodniei Voastre, cu adăogire că în cât privesce pentru plăeși și slujitori, tot acum comandarisindu-se 4 cinovnici la ocoalele Piatra, Bistrița-de-sus și Neamțului, spre adunarea numěrului trebuitor de plăeși, precum și toți slujitorii tahtului s'au și pregătit stând gata spre a urmà poronca ce li se va da în isprava acestui obiect.

No. 71. 1848 Mart. 31.

(Iscăliți:) Vornicul Vasili Roset.
Sameș Serd. A Bârzu.
Pentru întocmai cu orighinalul: Statachi.

Depeșa lui Guéroult, Consulul Franciei la Iași, către Ministrul de Lamartine.

No. 72. 1848 Mart. 31.

(Copie. Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

Je vais essayer de vous rendre un compte fidèle des observations que j'ai pu faire et des renseignements que j'ai pu recueillir depuis mon arrivée, sur ce pays, sur ses mœurs privées et

No. 72. 1848. Mart. 31.

publiques, sur l'état et les relations réciproques des diverses classes de la société, sur l'administration et le gouvernement, sur les ressources naturelles du pays, sur l'attitude qu'y ont prise des agents des diverses Puissances, et enfin sur ma position personnelle et sur les moyens d'action qui paraissent naturellement réservés à l'influence française.

Un intérêt tout particulier semble aux yeux d'un Français surtout devoir s'attacher à ces populations roumaines, anciennes colonies romaines, greffées sur l élément dace, qui occupent sur les bords du Danube les provinces de Moldavie, de Valachie, la Bessarabie, la Transylvanie et la Bucovine. Quoique divisées aujourd'hui et réparties entre la Russie, l'Autriche et la Turquie, ces populations, en dépit de la communauté de la religion, car elles appartiennent toutes au rit grec, se détachent et tranchent visiblement sur l'élément slave qui les entoure. Il y a là près de huit millions d'hommes qui, fidèles aux indications de la langue et du sang, ont les regards incessamment tournés vers la France, dont ils reconnaissent la suprématie morale et dont ils recherchent l'impulsion avec la même ardeur qu'ils repoussent celle de la Russie, ou des Puissances allemandes.

Qu'elle le sache ou qu'elle l'ignore, qu'elle l'accepte ou qu'elle la répudie, la France a là, sur les bords du Danube, une clientèle forcée, qui se rattache à elle comme à la tête des nations latines, comme à la Métropole politique, et qui s'efforce chaque jour de s'assimiler sa langue, sa législation, sa littérature et jusqu'à ses modes les plus futiles. Je retrouve ici ce que j'avais déjà remarqué en Espagne, on y attend instinctivement, comme à Madrid, le mot d'ordre de la France, c'est dans les journaux français qu'on puise ses opinions; et en dépit de l'influence russe, qui pèse de tout le poids du voisinage et de la contrainte matérielle, on sent que toute l'aspiration spontanée de ce pays se porte sur la France, qu'on vit dans une colonie française, et comme dans une province éloignée et attardée de la France. La langue elle-même, dont presque toutes les racines sont latines, offre des rapports multipliés avec l'Italien et l'Espagnol, elle n'était guère séparée de nos idiomes latins d'Occident que par l'emploi des caractères cyrilliens. Aujourdhui elle se dépouille peu à peu de ce costume étranger. Il se fait depuis quelques années un retour marqué vers l'emploi des caractères latins, et l'étude de l'antiquité latine, qui commence à figurer dans l'enseignement public, achèvera, sans doute, en retrempant la

langue à sa source, de rapprocher le Roumain des idiomes occidentaux de la même famille.

No. 72. 1848 Mart. 31.

De tout ce qui précède, il résulte que ces provinces offrent, à qui sait voir, un intérêt d'étude et de curiosité; il ne faut cependant rien exagérer et, sur la foi de quelques tendances remarquables, voir tout d'un œil optimiste. Quoique animé d'un véritable esprit de progrès, cette société est pleine de misères. La vieille barbarie du temps de l'indépendance, la corruption du régime turc, les dilapidations effrontées des fermiers phanariotes, le mélange équivoque et amphibologique de la suzeraineté turque et de la protection russe, toute cette déplorable tradition de bassesse, de vénalité, de corruption, est encore vivante et n'est pas près de disparaître. C'est un mélange singulier de civilisation et de barbarie, de désirs, de progrès et de vieilles habitudes de corruption. Je ne crois pas inutile de m'arrêter un instant à analyser les diverses couches, dont se compose cette société bizarre et mal connue, et à vous faire connaître ses bons et ses mauvais côtés; mais avant d'en venir aux hommes et aux institutions, un mot d'abord du pays lui-même et de ses ressources.

La Moldavie, car c'est à elle surtout que se rapporte cette étude, forme un plan incliné, dont la pente générale court du Nord-Ouest au Sud-Est. Adossé au Nord et à l'Ouest aux monts Carpathes, elle est entièrement ouverte du côté de l'Est et du Nord-Est, au vent glacial qui souffle des plaines de la Russie et du plateau de l'Asie centrale. C'est à cette circonstance qu'il faut attribuer l'intensité du froid dans l'hiver. Les saisons sont tranchées; on n'en compte guère que deux; l'été et l'hiver, qui se succèdent presque sans transition. On passe en quelques semaines, quelque fois en quelques jours, des chaleurs d'un été qui rappelle celui de la vallée du Rhône, à un froid de 20 à 25 degrés qui dure quelque fois sans interruption six semaines ou deux mois. Le sol est partout d'une extrême fertilité. Dans toute la partie qui avoisine les montagnes, il est couvert de forêts magnifiques, composées des essences les plus propres aux besoins de la marine et de la construction, telles que le chêne, le sapin, le frêne, l'orme, le hêtre. Du même côté on a reconnu des mines de fer, de cuivre, d'or, de houille d'une qualité excellente et placées à fleur de terre, aucune de ces mines n'est exploitée; des salines abondantes donnent déjà lieu au contraire à une exploitation importante. Le Séreth, qui descend de la Bucovine et qui traverse la Moldavie du Nord au Sud dans toute sa longueur, n'est pas navigable, il est vrai, mais il ouvre une voie précieuse pour le flottage

No. 72. 1848. Mart. 31.

des bois. Dans la moyenne et la basse Moldavie, le sol va toujours se nivelant à mesure qu'on se rapproche du Danube, et presque partout il est singulièrement propre à tous les genres de culture. Les céréales de toute espèce, les légumes, les fruits y viennent en abondance.

Les bestiaux sont une des principales richesses du pays et donnent lieu à une exportation considérable. Cependant, comme dans tous les pays arriérés, la nature fait à peu près seule tous les frais de la richesse publique. La culture des fruits et des légumes est dans l'enfance, ainsi que l'élève des bestiaux, et des soins intelligents multiplieraient bientôt dans une proportion considérable la valeur des produits naturels.

De petits cours d'eau mal aménagés donnent lieu au printemps et à l automne à des fièvres intermittentes que quelques travaux de dessèchement feraient facilement disparaître; mais le véritable fléau du pays ce sont les sauterelles. J'ai vu moi-même sur le Danube une des colonnes d'invasion de ces formidables insectes, qui pourrait donner une idée de l'étendue de leurs ravages. C'était un nuage qui embrassait tout le diamètre de l'horizon visible, large de plus d'une lieue et d'une telle épaisseur qu'on aurait dit la traînée de fumée d'un gigantesque bateau à vapeur. Quelques individus que nous avons pu saisir avaient de deux à trois pouces de long. Dans tous les lieux où s'abat un pareil essaim, tout est haché, rasé, dévasté; le fer et le feu ne feraient pas mieux.

Pour comble de malheur, ils déposent comme souvenir de leur passage des milliards d'œufs, gage certain pour l'année suivante d'une dévastation semblable. Aussi la destruction de ces œufs devient elle une affaire d'intérêt public. Tous les paysans sont mis en réquisition et doivent enterrer ces germes funestes dans de vastes fosses où l'humidité et le froid de l'hiver les font périr. Ce fléau, d'ailleurs tout accidentel et tout local, n'empêche pas la Moldavie d'être un des pays les plus heureusement doués par la nature. Si sa population (1.400.000 habitants) n'est pas le quart de ce qu'elle pourrait être, si l'industrie y est nulle et l'agriculture dans l'enfance, il faut s'en prendre à son gouvernement et à ses habitants, qui peuvent d'ailleurs alléguer pour leur excuse les circonstances historiques et politiques, qui ont pesé et qui pèsent encore d'un poids bien lourd sur les destinées du pays.

Analysons d'abord rapidement la condition sociale des diverses classes dont se compose la société Moldave.

On compte en Moldavie quatre classes entièrement distinctes, qui ne sont que juxtaposées, sans jamais se mêler ni se confondre, ce sont: les boyards, les Juifs, les paysans et les Tziganes ou Bohémiens.

No. 72. 1848 Mart. 31.

Les Boyards.

Les boyards ou boïers (étymologiquement possesseurs de bœufs) composent toute l'aristocratie indigène ; à eux seuls appartient le sol, ainsi que tous les privilèges attachés là, plus qu'ailleurs encore, à la possession du sol. A certains égards on peut dire que le boyard a seul une existence réelle et indépendante; les autres classes de la population sont ou esclaves ou dans un état voisin du servage, tolérées plutôt qu'admises dans la cité. Par une singularité assez remarquable, cette classe qui a de hautes prétentions nobiliaires est, sauf un petit nombre d'exceptions, étrangère au pays par son origine. Quelques familles, comme les Ghika et les Stourdza, passent pour indigènes, mais la plupart sont ou phanariotes, comme les Soutzo et les Mavrocordato et les Cantacuzène, ou d'origine italienne comme les Rosetti, ou hongroise comme les Balsche. Les vrais nobles du pays sont certaines familles de paysans libres connues ici sous le nom de rezèches, qui passent pour descendre des anciens colons romains, prétention que ne dément ni le type de leur figure ni l'abondance toute cicéronienne de leur faconde. Pour en revenir aux boyards, les rangs entre eux sont une grande affaire et donnent lieu à une multitude de distinctions, depuis le Vornik, le Logothète, l'Hetman, le Postelnik, le Vestiar, l'Aga, qui sont qualifiés de grands boyards jusqu'aux Spatar, Bano, Comisse, Caminar, Paharnik, Sardar, Stolnik, Medelnitcher, Viloutcher (?), Souldjer, Pitar, Giknitcher, Chatrar, qu'on désigne sous le nom de petits boyards. Beaucoup d'entre eux prennent le titre de Princes, auquel ils n'ont aucun droit ; chaque grade méprise le grade inférieur et est méprisé par le grade supérieur. D'après les anciennes institutions rappelées par le Règlement organique, la noblesse n'est héréditaire qu'à la condition pour les enfants d'entrer dans les fonctions publiques, sans quoi ils perdent de leurs privilèges et ne sont plus désignés que sous le nom de fils de boyards. Cette classe des boyards a de si grands privilèges, les lois et les mœurs se sont accordées pour les placer si au-dessus et si loin du reste de la nation, qu'il ne sera pas sans intérêt, avant d'aborder l'énumération de leur privilèges, d'exami-

No. 72. 1848 Mart. 31.

ner comment la vie de famille et l'éducation les préparent à jouer le rôle qui leur est destiné.

Nous allons mettre ici le doigt sur la place la plus honteuse de la société Moldave, sur celle qui vicie les générations dès leur naissance, et à laquelle on peut rapporter la partie la moins remédiable des maux présents et à venir de la société Moldave. L'abus du divorce qu'au moindre caprice on achète à prix d'argent de la vénalité du clergé, a corrompu et détruit, dans sa source, l'esprit de famille.

Le lien de mariage est devenu si fragile, si facile à rompre, que cet engagement a perdu toute sa gravité et n'est plus qu'une sorte de concubinage légal; on le forme par intrigue ou par calcul, on le rompt par caprice. Quand aux conséquences, elles sont déplorables. On voit ici dans les premières familles des enfants de cinq lits différents; la femme apporte en dot à son troisième mari les enfants de ses deux premiers époux, le mari ceux de ses deux premières femmes, tous ces frères, de noms différents, frères ennemis, apprennent de bonne heure à mépriser leurs parents et à se détester entr'eux; reproches vivants du passé, ils sont abandonnés par les parents aux mains des Tziganes esclaves, qui composent la domesticité des grands boyards. Ces Tziganes avilis par la servitude, roués de coups par leurs maîtres, martyrisés pour la moindre faute par leurs douces maîtresses, deviennent les premiers instituteurs des enfants, auxquels ils rendent, en vices et en corruption précoce, tous les mauvais traitements qu'ils ont reçus de leurs pères. L'indifférence et l'abandon des parents dépassent toute croyance. A peine nés, on les envoie à la campagne, les parents ne les connaissent pas.

Dernièrement une dame, visitant une de ses terres, aperçoit un enfant de six à huit ans. „—Quel est cet enfant là," dit-elle?—„C'est „le vôtre, Madame„.—„Tiens, je ne croyais pas avoir d'enfant de cet „âge!" Voilà l'amour maternel. Ce sont là des faits exceptionnels sans doute, mais le peu d'étonnement qu'ils excitent indique assez qu'ils ne sont que l'exagération d'un vice universel. Hâtons-nous de dire qu'il y a d'honorables exceptions, que le progrès du temps et l'exemple des nations occidentales tendent à modifier sensiblement les mœurs sous ce rapport; mais enfin on reste dans la stricte vérité, en disant que si l'esprit de famille tend à se constituer, il n'existe point encore. Lorsque les enfants grandissent, on installe chez soi des précepteurs pour les garçons, des gouver-

nantes pour les filles; ils habitent un corps de logis séparé et n'aperçoivent que rarement leurs parents, qui jamais ne se font rendre seulement compte des progrès de leurs études. Les filles ne sortent guère des mains de l'institutrice que pour se marier, leurs mères ne voulant pas avoir l'ennui de les tramer avec elles dans le monde. Les jeunes gens vont quelque fois faire à Paris leurs études et leur droit; mais comme les parents les effraient avec une grande somptuosité, ils reviennent généralement beaucoup plus initiés aux merveilles du bal Mabille et du Château Rouge, qu'aux principes du Code civil. Ils laissent généralement derrière eux une traînée de dettes, qui arrivent au Consulat de France à Iassy sous forme de factures, de mémoires et de billets protestés, que le fournisseur doit se résigner à passer par profits et pertes, attendu le peu de moyens dont en dispose pour forcer un boyard à payer ses dettes.

Une fois préparé par les fortes études que je viens de dire, le boyard est propre à tout; toutes les fonctions lui sont ouvertes, sous trois conditions, de faire sa cour au Consulat de Russie, d'abord, au Prince ensuite et surtout d'avoir assez d'argent pour donner un bon prix de sa place. Les emplois publics forment ici une branche d'industrie extrêmement lucrative pour le Prince et pour le titulaire qui y fait en général une fortune rapide; aussi coûtent-ils fort cher. La place de Ministre de l'Intérieur, qui ne rapporte que huit mille francs par an, est aux enchères depuis six semaines; elle a été poussée jusqu'à 240.000 francs. Cependant l'acquéreur doit, en entrant en fonctions, remettre au Prince sa démission signée, et ne reste guère plus de deux ans en place. L'emploi de Postelnik ou Secrétaire d'Etat des Affaires étrangères vient d'être acheté par un petit jeune homme de 25 ans, qui n'avait jamais rempli aucune fonction publique et qui n'était connu jusqu'à présent que par sa mise irréprochable, la coupe de ses habits et une faillite dans laquelle ses fournisseurs ont dû perdre 85%. L'emploi de Postelnik est assez bon; c'est le Postelnik qui vend les titres de noblesse, article d'un bon rapport. Le Ministère de l'Intérieur et la Préfecture de police sont également fort recherchés; on y gagne sur le pain, sur la viande, sur une foule d'articles qu'il serait fastidieux d'énumérer. Il suffit de savoir que malgré la modicité du traitement et le prix élevé que doit payer l'acquéreur, il en sort infailliblement avec une fortune faite. Du reste cette vente des emplois se fait dans les meil-

No. 72. 1848 Mart. 31.

leures conditions, avec publicité et concurrence; le chiffre des diverses soumissions est connu du public, tout se fait au grand jour. Le Métropolitain, par exemple, le respectable chef de l'Eglise Moldave, a payé pour son investiture la somme de 720.000 francs; c'est pour rien si l'on songe qu'il a entre les mains l'institution de toutes les paroisses de la Moldavie, ainsi que la branche si féconde des divorces.

Il est facile de comprendre d'après ce qui précède, que la noblesse en Moldavie, n'est pas une chimère. Quelques jeunes boyards, les plus honorables, s'occupent de faire valoir leurs terres et cherchent à asseoir leur fortune sur la base solide de l'exploitation territoriale. Le plus grand nombre enrichi par la concussion, ruiné par le jeu et par le luxe des femmes, est endetté et doit aux Juifs, en intérêts usuraires, les deux tiers, les trois quarts et jusqu'aux quatre cinquièmes de leurs revenus. Nous verrons, plus tard, les privilèges que la loi politique leur confère.

Les paysans.

L'agriculture étant la seule industrie de la Moldavie, le paysan est là, plus qu'ailleurs encore, la base et la cheville ouvrière de toute la machine sociale. C'est lui qui paie toutes les dépenses publiques et privées du pays. Comme il est le seul qui travaille, il doit acquitter non seulement la capitation, la dîme et les corvées en nature; c'est encore lui qui, directement ou indirectement, subvient aux dépenses de l'administration, aux pots-de-vin prélevés par le Prince, les Ministres, les juges, etc. Le jeu des boyards, leurs folles dépenses, leur train de maison fastueux, le luxe des belles dames, l'usure des Juifs, c'est le paysan qui paie tout; il est le baudet et la bête de somme de tout ce monde. Sous une fausse apparence de liberté, sa condition n'est au fond qu'un servage adouci et déguisé. Plus libre à certains égards que le paysan Russe, il n'est pas attaché à la glèbe, il ne se vend pas avec le sol, mais il est au moins douteux que son sort en soit plus heureux; personne n'a plus intérêt à son existence, à son bien-être, et le contrat léonin qui le lie au boyard ne lui permet pas d'acquérir, par ses seules forces, l'aisance et la libre disposition des fruits de son travail.

Voici quels sont aujourd'hui les relations réciproques du propriétaire et du paysan.

Le propriétaire fournit à chaque paysan une faltche et demie

de terre labourable, 40 prégines de prairie et 20 prégines de pâturages (la faltche est une surface de 240 toises de long sur 12 de large; la prégine est une mesure de 3 toises). Le paysan reçoit outre pour chaque paire de boeufs 6 prégines de prairie et 60 de pâturage choisies par le propriétaire dans l'emplacement qu'il lui convient de déterminer en échange de cette concession d'une valeur très arbitraire, puisque le propriétaire peut l'établir sur ses plus mauvaises terres; le paysan doit au propriétaire douze jours de travail par an, plus deux transports avec son chariot et ses bœufs à une distance de seize heures, plus deux autres transports de bois à la maison du propriétaire, plus quatre jours de travail aux réparations, dont le propriétaire a besoin sur sa terre, en tout 20 jours de travail, lesquels, d'après l'étendue de la tâche assignée par journée de travail, l'imperfection des moyens et la lenteur des transports, sont estimés revenir à 60 jours effectifs ou deux mois de travail.

Le paysan doit encore au boyard la dîme des produits de son terrain, rendue au lieu désigné par le propriétaire.

Il lui doit encore un homme sur dix familles pour travailler la terre.

Indépendamment de ces énormes avantages, le propriétaire a seul le droit de vendre au paysan le vin et l'eau-de-vie et de tenir des boucheries et boutiques; à lui seul est encore réservée la jouissance des étangs, des forêts et des moulins établis sur sa propriété.

Si le paysan veut se transporter dans une autre résidence, il doit prévenir le propriétaire six mois d'avance, lui payer l'équivalent du travail et de toutes ses redevances d'une année et verser à la caisse communale une somme égale à sa part d'impôt d'une année, plus le produit de sa capitation pour toutes les années qui restent à courir jusqu'au prochain recensement, moyennant quoi il est libre de s'établir ailleurs, pourvu qu'il laisse au propriétaire, sans aucune indemnité, sa maison, ses plantations et tous les terrains par lui défrichés.

Pour compléter tout de suite le tableau des charges imposées au paysan, ajoutons qu'il doit payer à l'État l'impôt du recrutement et une capitation par famille et par année de trente piastres, environ 10 francs.

Le tableau ne serait pas complet, si nous négligeons de dire que, dans ce pays de vénalité, la loi étant toujours interprétée en faveur du plus riche et toute contestation entre le paysan et le

No. 72. 1848 Mart. 31.

propriétaire tournant à l'avantage de celui-ci, le malheureux villageois est soumis à une foule d'exactions, contre lesquelles il n'a aucun moyen de se défendre; qu'il n'est à l'abri ni des coups, ni des mauvais traitements et qu'au total la condition est une des plus misérables qu'il soit possible de concevoir.

Le paysan Moldave est robuste. Sa poitrine, qu'il porte exposée à l'air presqu'en toute saison, est remarquablement large et developpée, mais les misères de sa condition l'ont rendu triste et taciturne. Dans presque tous les villages, les Juifs ont établi, de l'aveu et pour le compte des propriétaires, des cabarets, qui développent chez le paysan le goût de l'ivrognerie. On l'accuse aussi d'être paresseux, ce qui est le vice ordinaire de ceux qui travaillent pour les autres et ne jouissent pas du fruit de leur travail. Le régime de la corvée suffirait à lui seul pour produire ce résultat. Le paysan doit travailler tant de jours pour le compte du propriétaire avec son chariot et ses boeufs. Quel intérêt a-t-il à se presser? Aucun. Qui profiterait du surplus de travail qu'il pourrait produire? Ce n'est pas lui. Aussi son allure est lente, comme celle de ses bœufs. Son chariot, qui emploie l'effort de deux bœufs, est à peine de la contenance d'une forte brouette. Ce régime oppressif et décourageant de la corvée retient dans l'enfance tous les procédés de travaux et occasionne une perte de forces doublement regrettable dans un pays où tout est à faire, et où la population n'est pas proportionnée à l'étendue du sol. Telle qu'elle est, cette classe mérite un grand intérêt; c'est à elle que se rattache tout l'avenir de la Moldavie, et il est fâcheux que la tiédeur du Gouvernement d'une part, et les préjugés intéressés des boyards de l'autre, ne permettent pas d'entrevoir pour elle-même dans un avenir éloigné aucune amélioration de quelque importance.

Les Juifs.

Par une singularité propre à ce pays, il n'existe entre les deux extrémités de l'échelle sociale, entre le boyard et le paysan, aucune classe intermédiaire indigène. Les Juifs qui remplissent ici tous les métiers, qui sont en possession de tout le commerce, ne comblent qu'imparfaitement cette lacune, par la raison que étrangers au pays, repoussés par le préjugé général auquel ils opposent leurs propres préventions religieuses, ils restent étrangers

aux paysans comme au boyard, qu'ils exploitent par le droit du plus laborieux, sans pouvoir servir de lien entre deux classes qui les repoussent également. Ils vivent ici comme en pays conquis; détestés mais nécessaires, ils sont l'âme de toutes les transactions bonnes ou mauvaises. Ce sont eux qui par l'usure subviennent aux gaspillages des boyards et qui vendent au paysan l'eau-de-vie qui l'abrutit. Ils sont usuriers, courtiers, commissionnaires, rouliers, marchands de tout ce qui se vend et s'achète, maçons, charpentiers, serruriers, menuisiers, tapissiers, tailleurs, couturiers, car ce sont les Juifs, non pas leurs femmes, mais eux-mêmes qui habillent les dames. Sur 70 à 80 mille habitants, dont se compose la population d'Iassy, on estime que les Juifs comptent pour les deux tiers. Ils figurent dans les principales villes par une proportion à peu près semblable. Ils font tout mal, mais ils font tout et l'on ne peut qu'être emerveillé du ressort et de la vitalité industrielle de cette race extraordinaire; sans autre besoin que celui de gagner, ils sont d'une sobriété que rien n'égale. Aussi les marchands étrangers, habitués à une vie confortable, à une maison bien tenue, ne peuvent-ils leur faire concurrence sous le rapport du bon marché.

Les Juifs se séparent et se distinguent déjà du reste de la population par le costume. Ils sont vêtus d'une longue redingote noire d'alépine, qui leur bat les talons et balaie la boue des rues. Leur coiffure se compose d'une calotte noire, remplacée le Samedi par un bonnet garni de fourrures. Ce costume que fait encore ressortir une longue barbe, une saleté repoussante, une crasse invétérée, les signale de loin aux injures et souvent aux mauvais traitements de la populace, sans que rien jusqu'à ce jour ait pu les décider à le quitter. Ils sont également soumis, comme Juifs, à un impôt particulier.

La position exceptionnelle, excentrique et, l'on peut dire, hostile d'une si notable portion de la population, a appelé plusieurs fois l'attention du Gouvernement. Le Prince qui répugne par caractère, c'est une justice à lui rendre, à toute mesure de rigueur, avait rendu dernièrement un décret pour inviter la population Juive à s'habiller à l'Européenne; les jeunes gens étaient fort tentés d'y déférer, mais la crainte de la malédiction paternelle, et l'influence des riches Israélites, auxquels la position excentrique de leurs corréligionnaires crée une sorte d'importance, a fait échouer cette tentative. Il faudrait entamer cette population compacte par

No. 72. 1848 Mart. 31.

l'instruction, par la création d'écoles à leur usage. Ils sont très avides de lumières et il serait facile de détruire en germe dans les jeunes générations les préjugés paternels (1). J'ai conçu dans ce but un projet que j'ai soumis à quelques amis Israélites, que j'ai à Paris; si cette idée est accueillie par eux, j'aurai l'honneur de vous la soumettre. Ce serait un grand service rendu à ce pays et à son Gouvernement; une pareille création accueillie avec reconnaissance par le Prince, par toute la population Juive, serait digne d'être patronnée par le Gouvernement du seul pays, qui jusqu'à ce jour ait complètement effacé de sa législation les distinctions d'origine et de croyances; il me semble d'ailleurs que dans le temps où nous vivons, c'est surtout en provoquant les améliorations durables et pacifiques, qu'il appartient à la France de signaler son influence et son initiative.

(La suite à un prochain courrier.)

Veuillez agréer, etc.

(Signé:) Guéroult.

No. 73. 1848 Martie.

„Către Zimbrul Moldoveĭ, după pătimirile eĭ în Martie 1848."

(Acad., foae vol.)

Jertfit junilor Patrioțĭ Românĭ de I. G . . . . . . wski.

Frunză verde țiperig,
Amu-ĭ vremea de câștig.
Cântec național.

Scoală Zimbrule, mărețe,
'Nalță-țĭ fruntea neînvinsă,
A Românilor noblețe
Nu în vecĭ rĕmâne stinsă!

Vedĭ întreaga astădĭ lume
„Libertate" prăsnuesce,
Num'al tĕŭ'șa falnic nume
Încă-ĭ sclav și pătimesce.

(1) Ceci était écrit avant la révolution de Février, qui a indéfiniment ajourné la réalisation de ce projet et de bien d'autres.

No. 73.
1848
Martie.

Scoală'n grabă, rumpe, sfarmă
Jugu-ţĭ aspru 'mpilător,
Cu puternic corn rĕstoarnă
Muntele 'mpovărător.

„Libertatea“ o grăbesce!
Iată-ţĭ stăruĭ pe hotar.
Scoală, scoală şi sdrobesce
Despotismul arbitrar.

Cată numaĭ spre vechime
Ce triumfurĭ tu serbezĭ!—
Vedĭ măreaţa Românime
Nicĭ visează de obedĭ!

De la vîrful luĭ Carpat
Pân' l'al Măriĭ Negre malurĭ,
De isbândĭ încoronat,
Cum ornezĭ Moldoveĭ steagurĭ!

Iară astădĭ în sudoare
Vedĭ Românul cum muncesce,
Cum de legĭ jăcuitoare
Unuĭ Varvar se jupesce.

Scoală, scoală din răbdare,
Cerul îns' ţĭ-a ajutà!
Rumpe lanţurile barbare
Ce 'njosesc Mărirea Ta!

Vedĭ voiniciĭ cum aşteaptă
Cu o sfîntă 'nvăpăiare;
Toţĭ îşĭ daŭ româna dreaptă
Să-ţĭ urmeze spre scăpare.

Scoală Zimbrule, viteze!
Sfarmă jugul, greŭ, aprig,
Scoală Zimbrule, viteze,
„Amu-ĭ vremea de câşlig!!!“

No. 74.
1848
Aprilie 1.

Ordinul No. 1.375 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Maiorul Statachi.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 443. Administrative nouĕ.)

No. 1.375.

La d-l Maior Statachi.

Din raportul d-v. cu No. 4 s'aŭ vĕḑut sciințele ce dațĭ întemeiate pe împărtășirea ce v'a făcut Isprăvn. Insă așà precum d-luĭ tînĕrul Kotzebue acum a sosit în Capitală de la Bălțătescĭ, arătând că deșì aŭ fost adunațĭ păzitorĭ, dar s'aŭ împrăștiat. Costachi Moruz a trecut, și maĭ mult nu este acolo, și familia Cantacuzinească a venit cu toțiĭ aicĭ. Apoĭ sciința ce v'a dat Isprăvn. a fost greșită, prin urmare d-v., fără a maĭ perde vreme în zadar, să vĕ întoarcețĭ în Capitală.

No. 75.
1848
Aprilie 1.

Circulara No. 1.356—1.370 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către comandanțiĭ trecĕtoarelor.

(Copie. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Ţircularnice comandirilor trecĕtoarelor de zastave, de la No. 1.356 până la No. 1.370.

Pe lângă 6 revoltanțĭ desțĕrațĭ peste hotarul Dunăreĭ, precum vi s'a împărtășit prin țircularea din 29 a trecuteĭ lunĭ Martie sub No. 1.312, s'aŭ maĭ desțĕrat încă 7 de asemenea vinovațĭ, și anume:

1 Manolache Costache Epureanu, 1 Iancu Cuza, 1 Sandu Miclescu, 1 Zaharia Moldovanul; 1 Răducanu Roset, 1 Lascar Roset, 1 Mitică Roset (Răducănesciĭ), 7 adecă șeapte.

Prin urmare ți se scrie, ca și pentru aceștia să aĭ cea maĭ deșteaptă privighere în tot cuprinsul distanțeĭ ce-țĭ este încredințată, de a nu scăpà cum-và numițiĭ în țeară, fățiș saŭ pe sub cumpĕt, măcar cu pasporturĭ pe numele străin. Tot-odată vi se întăresce și pentru aceĭ șease, cum și pentru aceĭ cuprinșĭ în țircularea cu No. . . ., căcĭ ivindu-se vre-unul în țeară, și dovedindu-se că a trecut prin acea distanție, veĭ fi în aspră rĕspundere.

Gheneral Inspector milițieĭ și Cavaler.

Circulara No. 1.377—1.392 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către comandanţiĭ de zastave.

No. 76. 1848 Aprilie 1.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

S'aŭ făcut ţircularnice pe la toţĭ comandiriĭ de zastave de la No. 1.377 pînă la 1.392, 1848 April. 1.

Dintre ceĭ maĭ vajnicĭ revoltanţĭ, fiind şi însemnaţiĭ maĭ jos:

1 Costache Moruzi de la Pechea, 1 Nicu Ghica de la Budescĭ, 1 Vasilică Ghica (fraţĭ), 3 peste tot, carĭ încă nu s'aŭ prins, fugind din Capitală, şi pentru ca nu, după urmărirea ce li se face spre a se prinde, eĭ să se ispitească a-şĭ cercà scăparea peste graniţă, se scrie d-v. ca să întăriţĭ paza în distanţia ce vĕ este încredinţată, stricteţa, şi la orĭ-ce loc şi vreme s'ar arătà numiţiĭ, saŭ câte treĭ saŭ câte unul în parte saŭ şi singurĭ, saŭ întovărăşiţĭ cu alţiĭ, nu numaĭ să nu-ĭ lăsaţĭ a trece graniţa, ci încă prin cele maĭ lucrătoare măsurĭ, să vĕ siliţĭ a-ĭ prinde numaĭ decât viĭ saŭ morţĭ, sciind cu hotărîre că prindĕtoriĭ unor aşà făcĕtorĭ de rele vor fi cunoscuţĭ de Ocârmuire şi bine rĕsplătiţĭ, precum şi din potrivă, scăpătoriĭ lor vor fi aspru pedepsiţĭ.

De primirea acesteia, şi că veţĭ fi întocmaĭ următorĭ, prin cea întâĭ poştă să raportuiţĭ.

La întîmplare de a-ĭ prinde viĭ, să-ĭ legaţĭ cot la cot de nădejde şi însuşĭ d-v., întovărăşiţĭ de un numĕr de convoiŭ cu cea maĭ mare siguranţie, să-ĭ duceţĭ şi să-ĭ predaţĭ la Isprăvnicia ţinutală, subt cvitanţie, spre a urmà cu eĭ după poroncile ce va avé de la Departament. Iar morţĭ fiind, cu asemenea rînduealâ să duceţĭ la Isprăvnicie leşurile lor, raportuindu-mĭ cu cea maĭ mare grăbire de urmarea ce aţĭ păzit în orĭ-care din amândouĕ întîmplările.

Gheneral Inspector miliţieĭ şi Cavaler.

La Galaţĭ	No.	1.377.
„ Leova	„	1.378.
„ Sculenĭ	„	1.379.
„ Rădăuţĭ	„	1.380.
„ Mamorniţa	„	1.381.
„ Mihăilenĭ	„	1.382.
„ Burdujenĭ	„	1.383.
„ Nimircenĭ	„	1.384.

No. 76.
1848
Aprilie 1.

La Cornul Lunciĭ . . . . No. 1.385.
„ Dorna . . . . „ 1.386.
„ Bicazu . . . . „ 1.387.
„ Comănescĭ . . . . „ 1.388.
„ Oituzu . . . . „ 1.389.
„ Soveja . . . . „ 1.390.
„ Focșanĭ . . . . „ 1.391.
„ Podul Vădeniĭ . . . . „ 1.392.

No. 77.
1848
Aprilie 1.

Raportul No. 406 al Coloneluluĭ Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galațĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative Nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspector milițieĭ Prințipatuluĭ Moldoveĭ, d-luĭ Hatman și Cavaler, Prințuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Nacealnic Cordoanelor și Comandir garnisonuluĭ din Galațĭ.

Raport.

Am primit poronca Luminăriĭ Voastre cu No. 1.329 din 30 Martie prin Domnescul adiotant d. Maior Duca. Și pentru că până acum Costachi Moruz nu s'a arătat pe aicĭ, și arestanțiĭ trimișĭ mie, în numĕr de 13, se păzesc bine, d. Duca a pornit. Iară eŭ nădăjduesc că Moruz arătându-se, nimic nu va puté face, și voiŭ împlini cele poroncite.

Colonel Mișcenco.

No. 406.

No. 78.
1848
Aprilie 1.

Adresa No. 2.407 a Stărostieĭ juderțuluĭ Putna către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.

Stărostia Putneĭ.

Raport.

Cu poronca cinstituluĭ Departament sub No. 5.685 din 31 Martie, Secția 2-a, primindu-se sub pază pe d-l Căminar Alecu Sihleanu, și înțelegĕndu-se cele poroncite, de îndată, potrivit poronciĭ, s'a

dat în primirea părinteluĭ sĕŭ Spătar Iancu Sihleanu, spre a-l avé periorisit în casa d-luĭ, de la care luându-se cvitanția alăturată, sub această îndatorire, cu supunere se aduce la sciință, cu adăogire că și Stărostia va avé deplină îngrijire și privighere asupra d-luĭ Căminaruluĭ.

No. 78.
1848
Aprilie 1.

In lipsa d-luĭ Sameș, V. Grigoriu.

No. 2.407.

(Anexă.) Cu adresa cinstiteĭ Stărostiĭ a ținutuluĭ Putneĭ sub No. 2.408, urmat după poronca cinstituluĭ Departament sub No. 5.685, primind pe fiul meŭ d-luĭ Cămin. Alecu Sihleanu, am dat aceasta sub îndatorire că îl voiŭ păstrà periorisit în casa mea și va fi de față orĭ-când se va cere, precum cinstitul Departament poroncesce.

Iancu Sihleanu Spătar.

Raportul No. 85 al Vorniculuĭ Vasilie Roset, Ispravnicul ținutuluĭ Neamțu, către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 79.
1848
Aprilie 1.

(Copie. Arch. St. Iașĭ. No. 443. Administrative nouĕ.)

Către cinstitul Departament al trebilor din Lăuntru.

Vornicul Vasilie Roset.

Raport.

Potrivit Inalteĭ poroncĭ ce jos iscălitul a primit prin Luminatul ofis sub No. 36, de îndată pășind la satul Bălțătescĭ, spre aflarea d-luĭ Cneazuluĭ Costachi Moruz, și oprirea a tot felul de ispitire, ce s'ar întrebuințà de către orĭ-ce față, învitărĭ de împărechere la tulburarea liniștiĭ, saŭ alt-fel de mișcare, făcênd maĭ întâiŭ pătrundĕtoare cercetare despre oploșirea d-sale Moruz, am descoperit că, deșĭ cu adevĕrat a fost aicĭ, însă erĭ a și pornit cu ḑece inșĭ, înarmațĭ bine, fără a cunoasce nime saŭ a puté descoperì locul retrageriĭ sale. Cât însă pentru învitarea locuitorilor de pe la satele acelea, ce sunt ale d-lor Cnejilor, aceasta-ĭ prea adevĕrată și întocmaĭ după cum am adus la sciința Departamentuluĭ prin raportul ștafeteĭ din urmă, vĕḑênd însumĭ două steagurĭ în numĕr de 250 călărețĭ, alcătuițĭ de străinĭ și de plăeșĭ de munte, bine înarmațĭ, afară de pedestri carĭ sînt în numĕr maĭ însemnător, însă așezațĭ pe la cvartire și împrăștiațĭ pe la deosebite posițiĭ de locurĭ.

Învitarea însă din partea d-lor frațiĭ Catargiescĭ nu-ĭ adevĕ-

No. 79. 1848 Aprilie 1. rată, pentru că după cercetarea ce am făcut, atât tainică cât şi formală, nicĭ un om din satele lor, Urecheniĭ, nu este şi nicĭ a fost şi nicĭ eĭ nu se află aicĭ, ci în ḑilele trecute, ca nisce megieşĭ, aŭ fost în visită pentru vre-o câte-và ceasurĭ, fără a avé vre-o înclinare saŭ legătură la învitările acestea. La întrebarea ce le-am făcut, pentru ce aŭ pornit o asemenea neîncuviinţată mişcare, d-luĭ Cneazul Leon Cantacuzin, mĭ-a rĕspuns că pricina a făcut-o cunoscut prin rĕspunsul ce a trimis Impĕrătescului Rosienesc Consulat prin dragomanul sĕŭ, ce se află aicĭ, şi că d-lor nu vor contenì operaţiile lor oştenele (?), până nu vor primì garanţiile de la Cârmuire prin d-luĭ Şulitnicov.

Neprimind măcar a cetì locuitorilor cuprinderea Luminatuluĭ ofis către locuitorĭ, în sfîrşit după multe mijlocirĭ şi sfătuirĭ prietenescĭ, înţelegênd nenorocirea obştească, ce s'ar puté iscà din asemenea neîncuviinţărĭ, cu învitarea locuitorilor, s'a lăsat înduplecà a împrăştià şi înapoià pe toţĭ aceştĭ locuitorĭ, pe la casele lor, întemeiaţĭ numaĭ pe parola mea, că în câtă vreme vor şedé liniştiţĭ pe la moşiile lor, fără a face nicĭ un soiŭ de mişcare tulburătoare, nicĭ Ocârmuirea nu-ĭ va supĕrà, lăsându-ĭ în linişte şi nesupĕraţĭ, atât persoana lor cât şi a oamenilor. Pe sfinţenia făgăduinţeĭ date din parte-mĭ, precum maĭ sus arăt, aŭ hotărît împrăştierea oamenilor, carĭ în minut aŭ şi pornit lucrare dinaintea mea.

Acestea grăbesc a le aduce la cunoscinţa Departamentuluĭ, spre cea maĭ departe regularisire, precum va găsì de cuviinţă şi deslegarea ce va binevroì Departamentul a da jos iscălituluĭ, spre urmare întocmaĭ.

Intocmaĭ, Stolnicul (Nedescifrabil).

No. 80. 1848 Aprilie 1.

Raportul No. 19 al Căpitanuluĭ Gheuca către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneraluluĭ-Inspectoruluĭ miliţieĭ Moldavieĭ, d-luĭ Hatman şi Cavaler, Prinţuluĭ Dimitrie Sturdza.

Raport.

Arestanţiĭ mie încredinţaţĭ, în numĕr de şease, cu convoiul rînduit, aducêndu-ĭ în cea maĭ strictă pază până la casarma din Ga-

lațĭ, unde ajungênd la 4 ceasurĭ evropenescĭ, după amiadă-ḑi, la 30 a trecuteĭ lunĭ Martie, ĭ-am încredințat d-luĭ Colonel Mișcenco, potrivit cu poronca Luminăriĭ Voastre, căruia nu lipsesc plecat a vĕ supune la sciință de urmare, iară a mea întoarcere în Capitalie nu va fi zăbavă maĭ mult decât până la căpĕtarea cuveniteĭ cvitanțiĭ.

No 80. 1848 Aprilie 1.

Căpitan Gheuca.

No. 81. 1848 Aprilie 1.

Raportul No. 20 al Praporciculuĭ Caramanlăŭ către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneraluluĭ-Inspectoruluĭ milițieĭ, d-luĭ Hatman și Cavaler, Prințuluĭ Dimitrie Sturdza.

Raport.

Arestanțiĭ mie încredințațĭ, în numĕr de șeapte peste tot, cu convoiul rînduit, aducêndu-ĭ în cea maĭ strictă pază până la casarma din Galațĭ, unde ajungênd la 12 ceasurĭ evropienescĭ, ḑiua, la 31 a trecuteĭ lunĭ Martie, ĭ-am încredințat d-luĭ Colonel Mișcenco, potrivit cu poronca Luminăriĭ Voastre, căruia nu lipsesc plecat a vĕ supune la sciință de urmare, iar a mea întoarcere în Capitalie nu va fi zăbavă maĭ mult decât până la căpĕtarea cuveniteĭ cvitanțiĭ.

Praporcicul I. Caramanlăŭ.

No. 82. 1848 Aprilie 1.

Scrisoarea Coloneluluĭ Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galațĭ, către Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminarea Voastră,

Toate hârtiile trimise, prin cazacul înadins cu ștafet, le-am primit la 31 Martie seara, și după rînduealǎ am primit astăḑĭ 200 #, cu carĭ la noapte, secret tainic, mĕ și pornesc la Aianul, ca să capĕt resultatul. Nădăjduesc a vĕ aduce desăvîrșit ispravă. In oraș se află liniște.

Al Luminăriĭ Voastre prea plecată slugă,

Mișcenco.

No. 83. 1848 Aprilie 1.

Notă din „Albina Românească“ No. 27. 1848. 1. IV.

Liniștea de care Capitala noastră neîntrerupt se bucurà de la întronarea Prea Inălțatuluĭ Domn Michail G. Sturdza Vvd, acum în curs de câte-và ḑile s'a fost amenințat prin uneltirile a câțĭ-và tinerĭ dintre boerĭ carĭ, pilduindu-se de cugetărĭ vrednice de osândă, s'aŭ fost abătut de la datoria ce aŭ către Ocârmuire. Mulțămită însă fie părintesciĭ îngrijirĭ a M. S., carele prin înțelepte și energhice măsurĭ a intîmpinat nenorocirea ce nesmintit s'ar fi revĕrsat asupra pacînicilor locuitorĭ aĭ Capitalieĭ, în cât buna orînduealā și liniștea iar s'aŭ restatornicit spre mângâierea publiculuĭ recunoscĕtor. In urmarea acestor tîmplărĭ s'aŭ publicat douĕ ofisurĭ Domnescĭ, ce aicia se împărtășesc.

(Urmează ofisurile de la 29 și 30 Martie.)

No. 84. 1848 Aprilie 1.

Circulara No. 1.405—1.420 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către comandanțiĭ trecĕtoarelor.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Ţirculară de la No. 1.405 până la No. 1.420.

Luându-se sciință că ar vroì să se întoarcă la Moldova dusul în anul trecut 1846, la Caucaz, ostavnoiul Căpitan Dimitrie Asachi, pentru care urmează înaltă poroncă a nu se primì în Prințipat, se pune îndatorirea d-v. ca să avețĭ deșteaptă privighere în tot cuprinsul distanțieĭ ce vĕ este încredințată, de a nu găsì cum-và numitul prilej să intre în Prințipat, fățiș prin trecĕtoare legiuită, saŭ pe sub cumpĕt pe la vre-un punct, căcĭ găsindu-se în Prințipat și dovedindu-se că a scăpat prin acea distanție, se va cere de la d-v. rĕspundere.

No. 85. 1848 Aprilie 1.

Adresa No. 2.666 a Isprăvniciei ținutuluĭ Roman către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.

Ispravnicul ținutuluĭ Roman.

Raport.

Infățișându-se aicia astă-ḑĭ d-luĭ Post. Gheorghe Carp și împărtășindu-mĭ Inaltul ofis cu No. 40, către osebite măsurĭ ce

aveam luate în asemenea împrejurărĭ, după poroncile de maĭ nainte, nu maĭ puţin înoind îngrijirile şi după povĕţuirile cuprinse în ţitatul ofis, mĕ voiŭ sârguì a rĕspunde la dorinţa Cârmuiriĭ. Iar pentru cele de faţă binevoească respectivul Departament a primì încredinţarea, că în tot cuprinsul acestuĭ ţinut. între toate stările domnesce o întreagă linişte.

No. 85.
1848
Aprilie 1.

Aga Strat

No. 2.666.

Ordinul No. 1.588 al Departamentuluĭ din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ către Cârmuirea de Brăila.

No. 86.
1848
Aprilie 2.

(Conc. Arch. M. de Interne. Pach. No. 20. Dos. No. 232.)

Cârmuiriĭ judeţuluĭ Brăiliĭ.

Pentru cele însemnate prin secretul raport al cinst. Cârmuirĭ No. 1.085, Departamentul grăbesce a rĕspunde că, deşì el nu crede că s'ar puté întîmplà acolo împrejurărĭ de asemenea fire în cât, spre întîmpinarea lor, să ceară trebuinţa putere înarmată, nicĭ că măsurile luate de acea cinst. Cârmuire vor puté lăsà prilej celor rĕŭ cugetătorĭ a păşì la asemenea netrebnicìĭ, când maĭ cu seamă şi cu prilejul lucrăriĭ coborîşuluĭ se dă un îndestul mijloc de a fi ocupaţĭ şi ceĭ ce pentru amorţirea negoţuluĭ staŭ în nelucrare. Dar pentru aceste asemenea întîmpinărĭ, date fiind comandirilor oştiriĭ de acolo cuvenitele instrucţiĭ, precum şi trebuincioasele mijloace prin adăogirea funcţieĭ la comanda sa, cinstita Cârmuire, la întîmplare de o neapĕrată trebuinţă de ajutor ostăşesc, se va înţelege cu domnul Comandirul, spre punere în lucrare celor de trebuinţă.

No. 1.588.

Scrisoarea luĭ Gheorghe Sion către Gheorghe Bariţ la Braşov.

No. 87.
1848
Aprilie 2.

(Orig. Acad. 1.002.)

Iaşĭ.

Domnul meŭ,

Poate vreĭ să maĭ sciĭ ce-và de la Moldova? Eĭ bine! Iată în minutul acesta îţĭ scriŭ din fundul uneĭ odăĭ întunecoase, unde mĕ aflu refugiat acuma de treĭ ḑile. Tot oraşul nostru e în groază; toate familiile în doliŭ şi în curînd va sunà o oră de triumf saŭ de cădere generală a Moldovenilor.

No 87.
1848
Aprilie 2.

Cu poşta trecută ţĭ-am trimis o copie, rĕŭ prescrisă, de pe actul oposiţieĭ. Vremea nu mĕ ertase a-ţĭ scrie maĭ mult, pentru că pôşta pornià.

Rĕscoala nemulţumiţilor, precum am maĭ fost scris d-tale maĭ înainte, erà maĭ mult socotită ca un act de nebunie, dar maĭ pe urmă lucrul ajunse atât de serios în cât înşişĭ conservativiĭ societăţiĭ noastre şĭ-aŭ luat parte în amestec. Boeriĭ ceĭ marĭ toţĭ, Mitropolitul cu clerul sĕŭ, neguţătoriĭ de toate treptele şi de toate naţiile, boeriĭ maĭ micĭ, profesorĭ, avocaţĭ şi doctorĭ de deosebite sciinţe aŭ iscălit actul ce ţĭ-am fost trimis, strigând toţĭ în unanimitate: Reformă!

Actul acum posedează la două miĭ de iscăliturĭ. Nime n'ar fi credut că în Moldova s'ar fi făcut, în dilele noastre, o oposiţie aşà de mare. Unirea ce s'a vĕdut în astă împrejurare poate să deà nădejdĭ Românilor, că se vor numì şi eĭ vre-odinioară naţie, şi nu numaĭ popor împilat. Astădĭ Domnul se găsesce înconjurat numaĭ de miliţia sa. Toţĭ ministriĭ l-aŭ părăsit, afară de unul care ţine întru însoţire pe o soră a Doamneĭ. In diua de 29 Martie, vre-o 15 demisioane s'aŭ înfăţişat Domnuluĭ de la funcţionariĭ ce ocupă posturile cele maĭ înalte şi carĭ astădĭ s'aŭ alăturat către oposiţie. Patru ministeriĭ şi vre-o dece alte posturĭ marĭ staŭ vacante din lipsa personajelor. Chiar uniĭ deputaţĭ aŭ demisionat. Lunĭ în 29 Martie, de dimineaţă până la 3 după amiadĭ, toată oposiţia erà adunată în saloanele d-luĭ Logofĕt C. Sturdza. Comitetul revoluţionar lucrà în cabinetul Secretaruluĭ de Stat, care cu o di maĭ înainte îşĭ dăduse demisiunea. Pe la 12 ore, Domnul, care vedeà toate aceste mişcărĭ, începù a tratà saŭ, cum s'ar dice, a se tîrguì cu oposiţia. D. Logofĕt St. Catargiu, care acum primise portofoliul Ministeruluĭ din Lăuntru, învită câte-và mădulărĭ ale Comitetuluĭ la sine spre a se înţelege asupra unor articulĭ din cererile obştescĭ. Adunarea atuncĭ se despărţì şi se hotărî, ca după amiadĭ să se adune la altă casă, spre a ascultà rĕspunsul deputaţieĭ trimise spre a se înţelege cu Ministrul. Acea casă s'a hotărît să fie a tînĕruluĭ Alexandru Mavrocordat, fiul bătrânuluĭ Logofĕt C. Mavrocordat. Pe la 6 ore după amiadĭ, casa şi ograda tînĕruluĭ Mavrocordat eraŭ tixite de lume, uliţa erà închisă de trăsurĭ; nerăbdarea erà universală, când eată că veniră şi deputaţiĭ obşteĭ. Rĕspunsul fu: „Domnul încuviinţează toate cererile obşteĭ, afară de desfacerea Adunăriĭ şi de înfiinţarea gardeĭ „naţionale, carĭ sunt în protiva Reglementuluĭ." Atuncĭ toţĭ aŭ strigat, că din cele ce cer nimic nu voesc a lăsà. Peste o jumătate oră,

No. 87.
1848
Aprilie 2.

al doilea rĕspuns venì: „Domnul cere să îngăduiţĭ încă două săptă-„mânĭ, până când vor venì comisarĭ de la amândouĕ Curţile, ca să „hotărască de se poate încuviinţà astă manifestaţie." In acest minut se ridică d. V. Ghica şi ḑice: „Domnilor! Este vederat că Dom-„nul îşĭ bate joc de noĭ, precum şĭ-a bătut până acum, vreme de 14 „anĭ. Nu trebue să perdem vremea. Să ne înarmăm cu marĭ şi micĭ „şi mâne, la 8 ceasurĭ, luând pe Mitropolitul în fruntea noastră, să „mergem asupra baionetelor tiranuluĭ. Să ne scăldăm în sângele „nostru şi al sĕŭ, pentru ca să mântuim ţeara de despotism. Fraţi-„lor, fraţilor! Sînt multe de vorbit. Posiţia noastră este critică..." (Aicĭ oratorul nostru a ḑis câte-và cuvinte, carĭ aŭ stors lacrimile tuturor.) Toţĭ aplaudează.

Racleş: „Dar, dar! maĭ bine să murim într'un ceas trăind, de-„cât să maĭ trăim 14 anĭ murind!" (Să murim! Să murim!)

A. Cuza: „Dar, fraţilor! Să murim! Dar, să ne pregătim pentru „ca să murim. Cu moartea noastră trebue să deschidem un viitor „naţieĭ noastre vrednic de mărirea trecutuluĭ strămoşilor noştri „Romanĭ! Astăḑĭ toate naţiile învie, trebue să învie şi a noastră!" (Bravo! Bravo!)

In minutul acesta o depeşă vine cu vestea: Ministrul din Lăuntru şĭ-a dat demisiunea... Domnul cu Doamna în fuga mare s'aŭ dus şi s'aŭ închis în casarmă... Trăsurĭ de bagaj se coboară în ograda casarmeĭ.

(Călĕtorie bună! Călĕtorie bună!)

V. Ghica: „Fraţilor! Este de jălit că un Moldovean se duce „de se închide singur în casarma sa ca un mişel; de aceea să-l lă-„săm să se ducă!.." (Aicĭ oratorul înşiră câte-và disposiţiĭ pentru măsurile ce trebuiaŭ să se ieà pe a doua ḑi. Soarele de mult asfinţise; întunerecul domnià; adunarea se strecură pe acasă.)

Cea maĭ mare linişte erà pe uliţe, când de odată doba de larmă se auḑì, şi miliţia întreagă se slobоḑì pe uliţă cu Generalul eĭ în cap şi întovărăşită de un tun şi de vre-o două sute de arnăuţĭ înarmaţĭ. Dughenele începură a se închide, oamenii, bărbaţĭ, femeĭ şi copiĭ a fugì de prin casele lor, a leşinà, a ţipà şi a face o larmă, care maĭ mult te aduceà în desnădăjduire.

Eŭ eram la o fereastră în casa unor prietenĭ, carĭ acuma zac în casarmă, priviam în pace, de la întunerec, trecênd miliţia cu toată fanfaronada eĭ. Eŭ, ca unul ce nu obicĭnuesc a întrebuinţà puterea feruluĭ chiar asupra duşmanuluĭ, nu îndrăsniam să es din casă, cunoscêndu-mĕ suspect maĭ de demult în ochiĭ Guvernuluĭ. Trecuse

No. 87.
1848
Aprilie 2

acuma jumătate oară, și vine un prieten militar și îmĭ dice: „Fugĭ, „și mergĭ de spune și altora, că în astă noapte este hotărît să se „ucidă câțĭ-và." Prietenul ese repede din casă. Eŭ îmĭ luam haina pe umere și pălaria, când de odată aud sgomotul îndoit: „La arme! „La arme! Soldațiĭ omoară pe boerĭ!» Dar în zadar dece oamenĭ strigaŭ ast-fel, căcĭ nu erà cine să-ĭ asculte! Din nenorocire noĭ nu avem popor; noĭ nu avem decât câțĭ-và nobilĭ ce sciŭ ce vrea să dică dreptul omeniriĭ; simțirile poporuluĭ de jos sînt amorțite sub jugul despotismuluĭ și al împilărilor guvernuluĭ! Poporul crede că despotismul vine de la provedință.

Eram gata să es la uliță, când de odată intră o slugă a prietenilor meĭ țipând: „m'aŭ omorît, tâlhariĭ!" Nenorocitul cade la picioarele mele, dându-șĭ sufletul. Glontele erà în inimă.

Vĕ puteți închipui în ce posiție eram. In sfîrșit es afară. Larma erà atât de grozavă în cât nu se audià nicĭ în cer nicĭ pe pămînt, numaĭ detunările milițieĭ când și când întrerupeaŭ țipetele poporuluĭ de pe ulițe.

A trebuit să-mĭ caut un loc de ascuns. Am găsit. Până a doua di nimic n'am putut aflà.

In sfîrșit ce a făcut milița?

Intâiașĭ dată a călcat casa Logof. C. Sturdza. Soldațiĭ intrând în mare mulțime prin toate odăile, stricând mobile și prădând, n'aŭ găsit decât pe bătrânul Sturdza cu fiul sĕŭ, fostul Secretar de Stat, și cu două copile ale sale, carĭ cădeaŭ din leșin în leșin; în sfîrșit aŭ eșit din casă, strigând: „ura!"

După aceasta s'aŭ suit la deal, la casa tînĕruluĭ Mavrocordat, unde maĭ eraŭ încă câte-và persoane de ale opozițieĭ. In uliță se făcuse o baricadă, pentru ca să deà vreme celor din lăuntru să fugă. Baricada se sfărîmă și milița năvălì în ogradă în strigărĭ de ura și în câte-và detunărĭ de puscĭ și tunurĭ. Venerabilul bătrân Mavrocordat ese înainte. „Ce ațĭ venit, mișeilor! Să omorîțĭ pe fiul „meŭ, care a voit binele țĕriĭ? Dațĭ în mine maĭ întâiŭ!" Și întorcêndu-se către Hatman: „Misérable! Si tu oses faire tuer un de mes „fils, je te brûle la cervelle avec ce pistolet." Bătrânul Mavrocordat, care a fost pururea respectat chiar de persoana Domnuluĭ, fu respins și soldațiĭ intrară cu urărĭ în casă, prădând și sfărîmând mobile și, în sfîrșit, arestuind pe câte-và persoane însemnate, s'aŭ coborît în triumf iarășĭ la vale și toată noaptea aŭ făcut arestațiĭ și prădăciunĭ.

Numĕrul arestaților se suie peste două sute. Familiile cele maĭ

nobile n'aŭ fost cruțate de asprimea rĕsbunăriĭ. Iată un numĕr din ceĭ maĭ de căpetenie tinerĭ: 4 frațĭ Rosetti, 3 Cuzescĭ, 2 Docănescĭ, 2 Casimirescĭ, maĭ mulțĭ Moruzescĭ, Ghiculescĭ, Bălșescĭ, Sionescĭ, Sturdzescĭ, carĭ încă nu se sciŭ unde se găsesc, pentru că pe uniĭ de pe ulițĭ ĭ-aŭ prins. Fie-care nenorocit ce cădeà în ghiarele soldaților erà de odată legat de mânĭ, și tărăit de gât între baionete, apoĭ stâlcit fără îndurare la casarmă, cu palce și cu condacele puscilor, trântit în căruțe de poștă și trimis în exil. Pe tînĕrul Alecu Moruz l-aŭ vĕḍut uniĭ legat în căruță de poștă, cu capul gol și plin de loviturĭ și de rănĭ. Pe actorul Poni l-aŭ bătut cu 150 palce.

No. 87. 1848 Aprilie 2.

Astăḍĭ închisorile casarmelor și ale criminaluluĭ sînt ticsite de nenorocițĭ, carĭ aŭ voit binele patrieĭ. Neguțătorĭ de toate treptele și slugĭ de aĭ celor subt prepus staŭ închișĭ.

Insușĭ fiul Ministruluĭ fu bătut și tratat ca un câne.

In oraș, câțĭ nu s'aŭ arestat șed ascunșĭ în case, și se strecoară pe la țeară. Doliŭ în toate părțile. Tribunalele toate închise și pustiĭ. Eŭ deseară gândesc să scap, și dacă voiŭ puté să trec în Transilvania la d-v., incognito.

Cu acestea sînt servul d-tale,

G. Sion.

Aud că unele din căpeteniĭ, carĭ aŭ scăpat, fac marĭ conjurațiĭ afară în provinție. Spun că ar fi eșit înaintea căruțelor de poștă, cu carĭ se exilà, și ar fi deliberat pe uniĭ.

Depeșa luĭ Guéroult, Consulul Franceiĭ la Iașĭ, către Ministrul de Lamartine.

(Copie. Acad.)

No. 88. 1848 Aprilie 2.

Iassy.

Monsieur le Ministre,

Nous avons eu ici une tentative de révolution qui a misérablement avorté. Je reprends le récit des événements où les a laissés ma lettre du 10 courant.

Dans cette journée-là même, une adresse au Prince, dont j'ai l'honneur de vous envoyer copie, avait été couverte, dit-on, de plus de huit cents signatures, appartenant à la grande et à la petite noblesse. On y remarquait entre autres celle de l'Evêque Métropolitain d'Iassy, qui est en même temps Président de l'As-

No. 88. 1848 Aprilie 2.

semblée générale, et dont l'adhésion en cette double qualité avait une grande autorité morale. Les 35 demandes formulées dans cette adresse portent toutes sur des besoins réels et des réformes devenus nécessaires. Les points les plus importants étaient la dissolution de l'Assemblée générale, élue sous l'influence d'une corruption notoire, la liberté de la presse pour toutes les questions intérieures, la formation d'une garde urbaine, l'amélioration du sort des paysans et la reconstitution des écoles sur des bases nationales. Le seul reproche à faire à cette pièce, c'est d'être rédigée en termes trop vagues, trop généraux, et de ne pas résumer sous une formule brève et populaire les griefs et les besoins d'une population qui n'est encore sensible qu'au bien être matériel. Quoi qu'il en soit, l'unanimité imposante qu'elle avait rallié avait produit une grande impression.

Chacun augurait mal de la résistance du Prince. Le Consul de Russie, frappé comme tout le monde de la légitimité des vœux exprimés, insistait auprès du Prince pour obtenir des concessions et, n'y pouvant réussir, il me dit à moi-même que le Prince était perdu, qu'il n'avait qu'une chose à faire, qui était de s'en aller, que la Russie ne pouvait pas le protéger contre la haine publique, contre le voeu du pays si clairement manifesté.

Une députation envoyée par les boyards se rendit au palais dans l'après midi pour porter l'adresse au Prince. Après beaucoup d'hésitation, le Prince, sur trente cinq demandes, finit par en accorder trente trois. Son refus portant seulement sur la dissolution de l'Assemblée et sur la réorganisation des écoles, la députation porta sa réponse aux boyards et à peine eut-elle rendu compte de sa mission que les plus ardents s'écrièrent qu'il fallait tout ou rien et qu'il était trop tard pour consentir à aucun accommodement. La députation retourna donc au palais, où le Prince, à cette nouvelle, hésita d'abord, balbutia, perdit contenance; enfin un des députés, ayant tiré sa montre et dit au Prince qu'il avait une demi-heure pour se décider, celui-ci poussé à bout, et stimulé d'ailleurs par le Consul de Russie présent à toute cette scène, reprit courage:—„Sortez, Messieurs, s'écria-t-il, et vous, mon fils (s'adressant à l'aîné) faites mettre la milice sous les armes.“ Il quitte aussitôt le palais avec la Princesse et ses deux fils Démètre et Grégoire, se met à la tête de la milice composée de mille hommes environ, et s'achemine à travers la ville vers la maison de M. Cos-

No. 88. 1848 Aprilie 2.

taki Stourdza, l'un des principaux boyards chez qui venait de se tenir la réunion.

A cette nouvelle, tous les conjurés se dispersent. Ces hommes au langage si fier n'avaient fait aucuns préparatifs; la plupart n'avaient pas d'armes, ceux qui en avaient ne voulurent pas s'en servir. Une partie fut arrêtée dans la maison de M. Mavrocordato. Plusieurs firent la sottise d'aller coucher chez eux, où ils furent pris pendant la nuit. Pas un de ces fiers révolutionnaires n'a essayé de faire résistance. Une cinquantaine de coups de fusil tirés en l'air devant la maison de M. Mavrocordato avaient suffi pour faire tomber leur courage. Il faut ajouter pour dernier coup de pinceau, que pendant que la députation était chez le Prince, deux d'entre eux avaient eu le front de se présenter chez les Consuls de Prusse et d'Autriche pour déclarer qu'ils ne voulaient plus du Prince à aucun prix, que l'attaque était fixée à six heures et pour rassurer ces messieurs sur le compte de leurs nationaux. On prétend que d'ignobles menaces avaient été adressées à la Princesse, qui est grosse en ce moment, pour la déterminer à conseiller la fuite à son mari.

Maintenant que le Prince est victorieux, il abuse de la victoire; on dirait qu'il y a comme une triste émulation entre lui et les boyards, à qui inspirera le moins d'intérêt. Plusieurs des prisonniers ont été odieusement maltraités; les uns ont reçu des coups de bâton, d'autres, attachés les mains derrière le dos, ont traversé la ville comme des malfaiteurs, bourrés de coups de crosse dans les reins par les soldats qui les conduisaient. Tout cela engendre des haines implacables. Les principaux conspirateurs sont envoyés dans une forteresse au delà du Danube pour attendre leur jugement, des autres ont fui à la campagne. Quelques uns des prisonniers ont réussi à s'évader, et cherchent, dit-on, à soulever les paysans. Si le feu révolutionnaire gagne cette classe grossière mais énergique, alors il faut s'attendre à de graves événements et peut-être à de grands malheurs, car les paysans opprimés depuis des siècles ont de cruelles représailles à exercer contre toute la caste des nobles, et nous verrons peut-être ici le pendant des massacres de la Gallicie.

Toute la ville est dans l'inquiétude, le commerce est suspendu, le crédit anéanti, les bruits les plus alarmants et les plus contradictoires sont à chaque instant propagés et démentis.

Tantôt on dit que les paysans ont refusé de payer l'impôt,

No. 88. 1848 Aprilie 2.

tantôt que ceux de la Bessarabie s'agitent; la vérité est très difficile à démêler, mais ce qu'il y a de sûr c'est que c'est du côté des paysans qu'est aujourd'hui tout le danger, danger d'autant plus grand que parmi tous ces boyards avilis, pourrés, endettés, occupés de jeu et d'intrigues, on ne voit pas un homme capable de diriger une pareille insurrection vers le noble but de l'indépendance nationale. Quant au Prince, il est à craindre que son succès n'achève de l'aveugler. Il eut été digne et habile de maintenir après la victoire les justes concessions que la peur lui avait arrachées. C'eut été à la fois ennoblir ces concessions et détruire en germe toute insurrection prochaine. Le fera-t-il? j'en doute. Le Consul de Russie, M. Foumanski, affirme que telle est la conduite qu'il lui conseille. Avant-hier soir est arrivé le Consul général de Bucharest, M. Kotzebue. Je ne l'ai pas encore vu et j'ignore ses dispositions. Jusqu'à présent la seule manifestation, qu'ait faite le Prince, a été une proclamation où il menace les Moldaves de la protection et de la sollicitude paternelle de l'Empereur. J'ai l'honneur de vous en envoyer ci-joint la traduction. Cette affiche a été presque partout déchirée pendant la nuit.

Veuillez agréer, etc.

(Signé :) Guéroult.

No. 89. 1848 Apr. 2-3.

Articol după „Wiener Zeitung" în Allgemeine Zeitung din Augsburg. No. 118. 1848. 27. IV.

Donaufürstenthümer.

Eben eingehende Privatnachrichten aus Bucharest vom 15 und aus Jassy vom 14 d. bringen über die dortigen Ereignisse nachstehende Details. Seit Eingang der ereignissvollen Nachrichten aus Deutschland hatte sich in den Donaufürstenthümern eine grosse Gährung beurkundet, allein sie hatte bisher nur die höheren Schichten der Gesellschaft ergriffen. Am thätigsten zeigten sich die in Paris erzogenen Söhne der Bojaren und ein Theil des misvergnügten Adels, der nicht Antheil an den Regierungsgewalten hatte. Die geringern Volksclassen aüsserten bis jetz wenig Sympathien. Trotzdem machten zuerst die Verschworenen in Jassy, welche schon früher förmliche Clubs gebildet hatten, einen Versuch den Fürsten Stourdza zu Reformen zu zwingen. Es drangen 60, sogenannte Deputirte nächtlicher Weile in den Palast des Fürsten und verlang-

ten Unabhängigkeit vom russischen Schutz, Anflösung der bisherigen sogenannten constitutionellen Versammlung, Errichtung der Nationalgarde und Pressfreiheit. Der bestürzte Fürst willigte in einem Theil des Verlangens der Verschworenen. Allein nachdem sie sich entfernt, entschloss er sich, vielleicht dem Rath des russischen Consuls Herrn von Kotzebue zufolge, sämmtliche Verschworene in der nämlichen Nacht aufzuheben, und unter starker Bedeckung gebunden nach Bulgarien, vermuthlich an den Pascha von Silistria abführen zu lassen. Der russische Consul, von Kotzebue, erklärte den anderen Tag, dass der Fürst auf russischen Schutz rechnen könne und dass fünf Regimenter an der Gränze bereit seien in die Moldau einzurücken um die bestehenden Verträge aufrecht zu erhalten. So gelang es den ersten Reformversuch, dem sicher bald ein zweiter folgen wird, zu ersticken. In Bucharest ist es noch nicht so weit gekommen. Fürst Bibesko hat den Bojaren erklärt, dass 40.000 Mann Russen zur Verfügung der Donaufürstenthümer gestellt seien, und er beschwor sämmtliche Adelige dieses Unglück von der Walachei abzuwenden. Es ist natürlich, dass diese Mittheilung hinreichte die walachischen Bojaren vorderhand von jedem weiteren Versuch abzuhalten. Obige Privatbriefe setzen indess hinzu, dass sich trotzdem unvermeidliche Ereignisse vorbereiten, die ausser aller Berechnung liegen.

No. 89. 1848 Apr. 2-3.

(Wiener Z.)

Ofisul No. 59 al Domnitoruluĭ Moldoveĭ Michail Gr. Sturdza către Dregĕtorul ținutuluĭ Botoșanĭ.

No. 90. 1848 Aprilie 3.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cu mila luĭ Dumnedeŭ, Noĭ, Michail Grigoriu Sturdza Vvd., Domn țĕriĭ Moldoveĭ.

D-sale Dregĕtoruluĭ de ținutul Botoșaniĭ.

Ajungênd la Domnia Noastră sciință că Logof. Iordachi Ghica, carele s'a periorisit la moșia sa Deleniĭ cu hotărîre de a nu se depărtà nicĭ cum de pe acea moșie, nicĭ a avé relație cu cine-và, s'a abătut de la asemenea punere la cale, în cât ar fi mers pe la deosebite locurĭ și maĭ ales chiar în tîrgul Botoșaniĭ, iar Post. Aleco Mavrocordat, fiul Logof. Aleco Mavrocordat, înarmat s'ar fi purtând prin sate, Noĭ poroncim d-tale ca, cercetând cu pătrundere și descoperind că aceste de maĭ sus s'aŭ urmat în adevĕr, îndată fără cât de pu-

No. 90. 1848 Aprilie 3. ţină întârḑiere să mergĭ la Delenĭ şi să arăţĭ Logof. Ghica, ca să urmeze poronca nedepărtându-se nicĭ cum de pe moşie, şi dacă şi după (aceea) veĭ vedé că el nu păzesce urmarea celor hotărîte, apoĭ să-l ridicĭ cu puternic convoiŭ şi să-l ducĭ la mân. Secul unde, dându-l în seama egumenuluĭ, să laşĭ tot-odată numĕrul trebuincios de slujitorĭ pentru paza sa, cu aspră poroncă a avé de aproape privighere, atât pentru păzirea persoaneĭ sale, cât şi de a nu îngăduì orĭ-ce relaţie saŭ corespondenţe cu nimenia, căcĭ pe lângă învinovăţirea grea ce se va pune asupra egumenuluĭ şi slujitoriĭ păzitorĭ pentru toată din potriva urmare şi întîmplare, veĭ cădé şi d-ta în rĕspundere. In cât se atinge de Post. Aleco Mavrocordat, dacă veĭ descoperì urmarea sa precum se . . . . . ., fără cât de puţină zăbavă cu cerşuta îngrijire şi energhie, şi prinḑêndu-l să-l închiḑĭ într'o mânăstire, ce veĭ socotì şi maĭ cu apropiere de Botoşanĭ, puindu-ĭ cuvenită pază, şi grabnic să raportuescĭ, spre a se regulà în privirea luĭ cele de cuviinţă.

Departamentul din Lăuntru.
Secţia 1.
No. 59.

No. 91. 1848 Aprilie 3.

Raportul No. 2.242 al Isprăvniciei ţinutului Iaşĭ către Dejurstva miliţieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Isprăv. ţinut. Iaşĭ.
No. 2.242.

Cinstiteĭ Dejurstve a miliţieĭ Moldoveĭ.

Pe primiţiĭ la arestul Ispr. din partea Luminăriĭ Sale Prinţuluĭ Dimitrie Sturdza, luându-se în formalnică cercetare pentru a lor neertată cutezare, doproasele cu cinste se trimit cinst. Dejurstve, spre cea din parte-ĭ regularisire, în No. de nouĕ bucăţĭ.

(Nedescifrabil). Prin lucrarea: (Nedescifrabil).

(Anexă). Din aceştĭ arestanţĭ, găsindu-se nevinovaţĭ 7, şi anume: 1) Venţăl Fiola grădinar, 2) Scarlat Nicoară, 3) Vasili al Gavriloaeĭ, 4) Toader Panfil, 5) Vasile sin Dascălu Alexandru, 6) Ioan al luĭ Ilie, 7) Ioan Andrievicĭ slugĭ, s'aŭ slobodit. Iar 6, şi anume: 1) Ioje saŭ Iosip Şăfăr, 2) Franţ Herman, ... 4) Leon Mari-

novicĭ, 5) Felix Bodnar, s'aŭ trădat poliţieĭ Capitaleĭ spre cea maĭ departe cercetare, fiind-că se învinovăţesc după doprosul luĭ ; 6) Mihel Zisman, ce asemenea s'a dat Poliţieĭ.

No. 91.
1848
Aprilie 3.

Raportul No. 3.505 al Isprăvnicieĭ ţinutuluĭ Neamţu către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 92.
1848
Aprilie 3.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Departamentuluĭ din Lăuntru.
Isprăvnicia ţinutuluĭ Neamţu.

Raport.

Deşì prin raportul sub No. 3.411 s'aŭ adus la cunoscinţa Departamentuluĭ împrejurările despre urmarea d. Grigori Balş, proprietarul moşieĭ Bozăenĭ, care ar fi strîns toţĭ ţiganiĭ şi locuitoriĭ, poroncindu-le a fi pregătiţĭ cu parĭ, ciomege i lăncĭ, spre a urmà în vreme cele ce de el li s'ar poroncì.

Insă spre descoperirea maĭ cu încredinţare tuturor acestora, însuşĭ subt iscălitul, mergênd la pomenitul sat, şi după cu de amăruntul cercetare ce a făcut, s'a descoperit că tînĕrul Balş în adevĕr, puind şi trăgênd clopotele în sat, a adunat tot-odată pe toţĭ locuitoriĭ şi ţiganiĭ, poroncindu-le a-şĭ face lăncĭ, parĭ şi ciomege, stând tot-deauna gata, prin urmare puindu-le înainte şi îndestule vorbe bîrfitoare asupra Ocârmuiriĭ.

Apoĭ aşà, precum după măsurile luate, locuitoriĭ nicĭ de cum nu s'aŭ răsvrătit, nicĭ măcar ar cugetà către urmarea uneĭ asemenea fapte poroncite de d. Balş, pe care potrivit Inaltuluĭ ofis subt No. 37, căutându-se prin toate casele, unde locuià şi pe la alte prepuelnice locurĭ de pe moşie, nu s'a putut găsì, fiind-că după sciinţa luată se găsesce pornit în ţinuturile de jos.

V. Sion Vornic.

No. 3.505.

Raportul No. 1.612 al Isprăvnicieĭ ţinutuluĭ Dorohoiŭ către Departamentul din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 93.
1848
Aprilie 3.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament din Lăuntru.
Isprăvnicia ţinutuluĭ Dorohoiŭ.

Raport.

Luminatul Domnesc ofis sub No. 40, prin care se poroncesce ca pe tineriĭ fraţĭ Petrachi şi Costachi Casimir să se expeduească

No. 93. 1848 Aprilie 3.

peste hotar în Bucovina, avênd a trece la Berlin pentru înaintirea cursuluĭ învĕțăturilor, de către iscălitul de abià astădĭ, în 3 Aprilie, s'a primit trimis particular de d-luĭ Dregĕtorul ținutuluĭ Botoșanĭ, iar pentru trimișiĭ tinerĭ, ce nu ĭ-a primit odată cu numerarisitul ofis, are numaĭ o lăturalnică sciință, că în diua de 1 April. a venit d-luĭ Dregĕtorul de Botoșanĭ aicĭ cu pomenițiĭ tinerĭ și ĭ-a și trecut d-luĭ însușĭ peste hotar, ne maĭ remâind iscălituluĭ alta a face decât a nu le îngădui înapoierea până la al doilea deslegare.

Masa 1.
No. 1.612.

N. Bucșănescu Agă.

No. 94. 1848 Aprilie 3.

Raportul No. 2.206 al Isprăvniciei ținutuluĭ Botoșanĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.203.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Ispravnicul ținut. Botoșanĭ

Raport.

In urmarea poronciĭ respectivuluĭ Departament No. 5.687, Secsia 4, cu însășĭ ducerea de către subt iscălitul a fraților Casimirescĭ de aicĭ până la prigavorul zastaveĭ Michăilenĭ, s'aŭ și expeduit peste hotar, dându-li-se și 225 galbenĭ, după adeverința ce se însoțesce, fiind-că atâția s'aŭ și primit de la convoirisătoriul Căpitan de slujitorĭ, iar nu 235 galbenĭ, precum prin poroncă se înseamnă.

Despre care plecat se supune în cunoscință.

Gherghel.

No. 2.206.

(Resoluție): Secția 4. Maiŭ 30. Să se pue la delă, iar aceĭ 10 galbenĭ opriți de Căpitan ĭ-am primit eŭ din leafa sa prin d-l Șef secțieĭ a 4-a, Dimitrie Gane.

Mih.

No. 95. 1848. Aprilie 3.

Raportul No. 6 al Maiorului C. Statachi către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliției Moldovenesci.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 443. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspectoruluĭ miliției Moldavieĭ, D. Hatman și Cavaler, Prințuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Raport.

In vreme când așteptam în tîrgul Pietreĭ deslegarea Luminăriĭ Voastre asupra raportuluĭ meŭ sub No. 4 și pregătirea slujitorilor și a plăeșilor spre prinderea d-sale Costachi Moruz, aflând că d-luĭ Dregĕtorul de ținutul Neamțuluĭ, la 1 Aprilie, s'ar fi fost dus la Bălțătescĭ, după întoarcere prin înscris ĭ-am cerut polițienescile sciințe asupra împrejurărilor cuprinse în adresul sĕŭ de maĭ înainte și despre locul de la acel ținut, unde s'ar află oploșit d-luĭ Moruz, asemenea și de sînt gata slujitoriĭ i plăeșiĭ trebuitorĭ. D-luĭ Dregĕtorul, pe lângă adresul cu No. 3.410, mĭ-a împărtășit că, după cercetarea ce a făcut în satul Bălțătesciĭ și în tot cuprinsul ținutuluĭ, a luat încredințătoare sciință că d-luĭ Moruz, deși a fost la satul Bălțătescĭ și de acolo la Bozienĭ, s'a pornit însă pe drumul Romanuluĭ, fără a sci unde anume, atât numaĭ că nu se află în acest ținut, și că ne maĭ cerênd trebuință de ispitirea prinderiĭ d-sale Moruz, ca unul ce nu se maĭ află în ținut, atât pe plăeșiĭ strînșĭ cât și pe slujitoriĭ pregătițĭ ĭ-a împrăștiat, pentru ca nu prin aceasta să se aducă consecvențiĭ maĭ serioase, iar în cât se atinge de învitarea locuitorilor de pe la satele ale d-lor sale Cnejilor și de puterea înarmată ce a găsit strînsă la Bălțătescĭ, alcătuită de plăeșĭ străinĭ, d-luĭ Dregĕtorul mĭ-a împărtășit în copie raportul sĕŭ cu No. 45, ce a făcut în acest obiect către Departamentul din Lăuntru, care copie spre încredințarea Luminăriĭ Voastre cu supunere o presentez pe lângă aceasta. In privirea celor cuprinse în însoțita copie vĕ supuiŭ, că și Căpitanul slujitorilor de acolo, Candidatul Părăŭ, care a fost mers la Bălțătescĭ, împreună cu Dregĕtorul, a adeverit că a vĕdut și el însușĭ călărețiĭ și steagurile. Odată cu numerarisitul adres al Dregĕtoruluĭ, primind și poronca Luminăriĭ Voastre cu No. 1.375, n'am lipsit a mĕ întoarce în Capitală, fără a maĭ perde vremea acolo în zadar.

Maior Statachi.

No. 96.
1848
Aprilie 4.

Ordinul No. 1.440 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Colonelul Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galațĭ.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Secret, foarte grabnică.

Comandiruluĭ garnisonuluĭ de Galațĭ d-luĭ Coloneluluĭ și Cavaler Mișcenco.

No. 1.440.

Din poronca Prea Inălțatuluĭ Domn se comandarisesce înadins pe d. Căpitan Iacovachi, ca dacă nicĭ până acum încă n'ațĭ dat peste Dunăre pe trimișiĭ la d-v. treĭ-spre-ḑece arestanțĭ: Aleco Moruz, Aleco Cuza, Nicu Catargiu, Vasilie Canta, Grigoriu Romalo, Manolachi Epureanu, Dimitrie Filipescu, Sandu Miclescu, Zaharia Moldovanu, Răducanu, Lascar, Mitică Rosetescĭ și Ioan Cuza, apoĭ prin împreună lucrare cu d-l Iacovachi, fără a maĭ așteptà altă poroncă, numaĭ decât să-ĭ trădațĭ d-luĭ Aiamuluĭ de Măcin.

Spre acest sfîrșit d-luĭ Căpitanul Iacovachi va sta acolo până vețĭ trădà pe numițiĭ și să aducă cvitanție. Hotărîndu-vi-se că, pentru maĭ multă îngăimală, vețĭ fi rĕspunḑĕtor către Inălțimea Sa. Trecerea lor peste Dunăre să chibzuițĭ a nu fi prin tîrg saŭ pe la schele, nicĭ ḑiua, ci pe înoptat, scoțêndu-ĭ pe drumul tăiat pentru cărătura apeĭ la casarmă, saŭ și pe aiurea pe unde vețĭ socotì loc dosit, ca să nu se adune privitorĭ, nicĭ să vadă nimenia când îĭ vețĭ scoate din casarmă și îmbarcà, avênd convoiul trebuitor de militarĭ spre sigura lor expeduire.

Ghener.-Insp. milițieĭ și Cavaler.

No. 97.
1848
Aprilie 4.

Ordinul No. 1.441 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Căpitanul Iacovachi.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

La Căpit. Iacovachi.

No. 1.441.

Din poronca Prea Inălțatuluĭ Domn prin aceasta comandarisesc pe d-v. ca, cu cea maĭ mare grăbire să mergețĭ la Galațĭ, unde dacă încă nu se vor fi dat peste Dunăre arestanțiĭ Alecu Muruz, Alecu Cuza, Nicu Catargiu, Vasili Canta, Grigoriu Romalo,

Dimitrie Filipescu, Manolachi Epureanu, Sandu Miclescu, Ioan Cuza, Zaharia Moldovanu, Răducanu, Scarlat, Mitică Rosetescii, să stăruiţi, prin înţelegere cu d-l Colonel Mişcenco, a se da fără mai multă prelungire saŭ îngăimală peste Dunăre, trădându-se sub cvitanţie d-luĭ Aiamuluĭ de Măcin, pe care o veţĭ aduce la mine. O asemenea expediţie să chibzuiţĭ a nu se face prin tîrg saŭ pe la schele ḑiua, ci noaptea într'amurgul şi pe la drumul săpat din dreptul casarmeĭ, pe unde se cară apa la casarmă, saŭ şi pe aiurea, pe unde veţĭ socotì maĭ nemerit şi ca să nu se adune norod privitor, când îĭ veţĭ îmbarcà, avênd convoiŭ îndestul spre sigura lor expeduire.

No. 97.
1848
Aprilie 4.

Ordinul No. 1.442 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către Cornetul Păcurariŭ.

No. 98.
1848
Aprilie 4.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Secret, foarte grabnic.

D-sale Cornetul Păcurariŭ.

No. 1.442.

Pe d-v. vĕ comandarisesc prin aceasta, împreună cu un subofiţer, 15 grenadirĭ şi cu Inge întovărăşit de 25 arnăuţĭ, spre prinderea şi arestuirea răsvrătitorilor tulburătorĭ Costachi Moruz, Vasilică Ghica, Iorgu Radu, Toader Sion şi Grigori Balş, despre carĭ s'a luat lăturalnică sciinţă cu încredinţare, că s'ar purtà din loc în loc în o braşovancă şi împrejuraţĭ de câţĭ-và călăreţĭ, toţĭ înarmaţĭ, poposind erĭ la moşia Banca din ţinutul Tutoveĭ, cercându-se a adunà oamenĭ.

Spre un aşà sfîrşit, alăturându-se pe lângă aceasta poroncă deschisă a caseĭ poştelor, spre a vi se da din staţie în staţie caiĭ de poştă ce vĕ vor trebuì, altă poroncă deschisă de la Departamentul din Năuntru către toate Isprăvniciile, ca să vĕ deà tot ajutorul cuviincios la toată întîmplarea de trebuinţă, precum şi caĭ de prin sate, pe unde nu va fi drum de poştă, şi în sfîrşit instrucţiĭ pe larg povĕţuitoare de măsurile ce aveţĭ a luà, vi se poroncesce ca în eastă noapte să porniţĭ cu pomenita comandă de militarĭ şi arnăuţĭ în cincĭ harabale marĭ, ascunḑênd bine pe oamenĭ în ele şi repeḑindu-vĕ de-a dreptul la pomenita moşie Banca, unde găsind pe numiţiĭ, în minut să întindeţĭ lucrările spre prinderea lor, potrivit instrucţiilor, cu hotărîre să nu-ĭ scăpaţĭ, viĭ saŭ morţĭ.

No. 98. 1848 Aprilie 4.

La întîmplare a nu-ĭ găsì la Banca, fără zăbavă de minut să luaţĭ sciinţă în care parte de loc aŭ apucat şi să porniţĭ după dînşiĭ, schimbând caiĭ şi urmărindu-ĭ din loc în loc cu cea maĭ mare repejune, ḑi şi noapte, fără zăbavă, până îĭ veţĭ ajunge, şi acolo numaĭ decât să-ĭ prindeţĭ pe toţĭ, adecă atât pe răsvrătitorĭ cât şi pe ceĭ ce-ĭ împresoară, după hotărîrea de maĭ sus. Pe aceĭ ce vor cădé morţĭ, îĭ veţĭ încredinţà locuitorilor spre a-ĭ îngropà, după deslegarea ce veţĭ primì, luând în scris numele cu porecla şi fisionomia lor. Din aceĭ viĭ, de va fi şi Costachi Moruz, pe dînsul îl veţĭ expeduì în Capitală cu Iuge şi arnăuţiĭ, iar pe ceĭ-lalţĭ îĭ veţĭ duce d-v. cu convoiŭ de militarĭ la Galaţĭ şi-ĭ veţĭ încredinţà sub cvitanţie Coloneluluĭ Mişcenco, căruia odată cu aceasta i s'a scris cele ce are a urmà cu eĭ.

Pentru acoperirea cheltuelilor ce veţĭ întîmpinà trebuinţă, vĭ se încredinţează de la Dejurstvă:

Leĭ. Cursul Vistieriеĭ.

212 spre hrana rangurilor de jos, în No. de 16 oamenĭ, pentru 20 ḑile, câte 26$^1/_2$ parale de om pe ḑi.

315 adaosul la hrana lor până la un leŭ pe ḑi şi osebite cheltuelĭ ce s'ar maĭ ivì, în 10 #.

630 pentru cheltueala d-v. în 20 #.

630 în alţĭ 20 #, carĭ să-ĭ aveţĭ de reserv pentru neprevĕḑute cheltuelĭ.

1.787, adecă.

Cea maĭ departe lucrare o veţĭ urmà potrivit instrucţiilor alăturate şi a verbaleĭ povĕţuirĭ ce vi s'a dat, aşteptându-se de la d-v. izbândă fără nicĭ o îndoieală.

No. 99 1848 Aprilie 4.

Ordinul No. 1.443 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către Colonelul Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galaţĭ.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

La Colonel Mişcenco.

No. 1.443.

Luându-se sciinţă cu încredinţare că răsvrătitorul Costachi Muruz, întovărăşit de Vasilică Ghica, Iorgu Radu, Toader Sion şi Grigori Balş s'ar purtà pe la felurĭ de locurĭ împrejuraţĭ de

câțĭ-va călărețĭ, adunând oamenĭ spre împlinirea rĕuluĭ lor scopos, s'a comandarisit pe Cornetul Păcurariŭ cu comanda ce i s'a încredințat spre prinderea lor, morțĭ saŭ viĭ, poroncindu-i-se ca pe Costachi Muruz, de va rĕmâné viŭ, să-l trimeată în Capitală, iar pe ceĭ-lalțĭ, ce vor maĭ fi viĭ, să-ĭ aducă la d-v.

No. 99. 1848 Aprilie 4.

Decĭ vi se scrie, ca pe câțĭ vĕ va aduce d. Păcurariŭ, să-ĭ primițĭ arestuindu-ĭ de odată la casarmă subt cea maĭ bună pază, până vețĭ primì poroncă de urmarea ce avețĭ a păzì cu dînșiĭ, dând cvitanție ofițeruluĭ, cu arătare de numele fie-căruia.

Raportul No. 408 al Coloneluluĭ Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galațĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ.

No. 100. 1848 Aprilie 4.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspector milițieĭ Prințipatuluĭ Moldoveĭ, D. D. Hatman și Cavaler, Prințuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Nacealnic cordoanelor și Comandir garnisonuluĭ milițieĭ din Galațĭ.

Raport.

In urma tuturor poroncilor primite de către mine de la Luminarea Voastră, atingĕtoare de arestuirea și trimiterea revoltanților sciuțĭ peste Dunăre la Măcin, eŭ am întrebuințat în vremile acestea de acum delicate toate măsurile ce înțelepciunea a putut să-mĭ însufle, spre a le împlinì întocmaĭ fără jignirea liniștei obștescĭ. Drept aceea, maĭ întâiŭ am mers în persoană la Măcin și m'am înțeles cu Aianul de acolo pentru chipul primiriĭ revoltanților, după poronca Inălțimiĭ Sale. Apoĭ, la 3 Aprilie dimineața, năimind 3 bărcĭ marĭ și una a Căpitanuluĭ de port, pentru convoiŭ, am purces din Galațĭ cu revoltanțiĭ în cea maĭ bună liniște, întovărășit fiind de 3 ofițerĭ, anume C. Steriade, Gheuca și Climent, 2 candidațĭ Caraiman, Barberi și 30 soldațĭ, și purcederea din Galațĭ a urmat în cea maĭ bună rînduealǎ militărească. Măcar deșì la aceasta s'aŭ strîns vre-o 3.000 de norod, în numĕrul cărora eraŭ și rudeniile revoltanților, și precum am simțit a fost scopos de a scăpà pe revoltanțĭ din mâna mea cu silnicie, dar aceasta nu s'a întîmplat.

No. 100.
1848
Aprilie 4.

Decĭ mergênd în sus pe Dunăre, spre Măcin, de odată s'a ridicat o furtună mare pe Dunăre, în cât am fost siliţĭ a pune şi ancorele de câte-vă orĭ.

Dar în urmă furtuna mărindu-se a aruncat bărcile, în carĭ se aflaŭ revoltanţiĭ la nisip, şi ne îngrozì primejdia de a fi înecaţĭ. Decĭ eŭ vĕḑênd aceasta şi avênd poronca Luminăriĭ Voastre de a păstrà în tot chipul vieaţa revoltanţilor, am luat pe revoltanţĭ din bărcile primejduite, cu aceea ca să prelungesc mergerea, însă barca mea fiind mică şi de greutatea oamenilor a fost singură în primejdie de a se înecà, şi de odată am fost şi aruncaţĭ de valurĭ pe pămîntul Valachieĭ, lângă Brăila. Vĕḑênd aceasta eŭ, întovărăşit de ofiţeriĭ maĭ sus ḑişĭ, de candidaţĭ, am găsit de cuviinţă a merge la casarma Brăila, a ţiné pe revoltanţĭ şi a cere ajutor. Insă pe drum revoltanţiĭ, luând largul de la o strîmtoare în care am fost, aŭ luat-o de fugă, din numĕrul cărora şeapte s'aŭ prins şi s'aŭ dus la casarmă, puindu-ĭ subt caraul, iară 6, anume: M o r u z, A. C u z a, E p u r e a n u, C a n t a, L ă s c ă r a c h e R o s e t şi M o l d o v a n aŭ intrat la Consulul britanicesc din Brăila şi s'aŭ adăpostit acolo. Insciinţându-mĕ de aflarea lor acolo, eŭ în persoană am mers, cerênd de la Consulat darea lor înapoĭ, dar Consulul, în ograda căruia se aflà mulţime de oamenĭ înarmaţĭ, de atuncĭ adunaţĭ, mĭ-a rĕspuns că el nu dă nicĭ un om, care caută scăpare la dînsul, şi că în zadar mĕ silesc a-ĭ cere. Decĭ eŭ îndată m'am adresarisit prin înscris către Ocârmuitorul judeţuluĭ, Polcovnic Iacobson, spre a-mĭ da ajutorul întru întoarcerea revoltanţilor. Dar el nu mĭ-a dat nicĭ un rĕspuns pe hârtia mea. Infăţoşându-mĕ însă în persoană către dînsul, mĭ-a rĕspuns verbal, că el nu poate da nicĭ un ajutor, temêndu-se, căcĭ şi la dînşiĭ nu-ĭ linişte. După aceasta eŭ, nerĕmâindu-mĭ alta a maĭ face, am trimis pe aceĭ 7 la Măcin cu barca militărească, ş a l u p a Brăileĭ, cu 2 ofiţerĭ, C. Steriadi şi Climent, i caraul, spre a-ĭ da sub cvitanţie Aianuluĭ de acolo. Iar eŭ scriind o hârtie către Ocârmuire, spre a nu lăsà nicĭ pe revoltanţĭ de a eşì din Brăila, m'am grăbit la Galaţĭ, unde îmĭ sosise alte grabnice hârtiĭ ale Luminăriĭ Voastre, spre a păzì liniştea în acest oraş, unde duhurile nesupuneriĭ ferb şi unde s'aŭ strîns maĭ multe din rudeniile revoltanţilor. Pe lângă aceasta, supuiŭ Luminăriĭ Voastre că eŭ mĕ aflu într'o posiţie critică în vremea de acum. Măcar deşì întrebuinţez toate chipurile a îndeplini poroncile ce am, din tot sufletul, precum şi d-luĭ Gheneral Consul rusesc, ce a sosit astăḑĭ aicĭ, ĭ-am docladarisit şi încredinţându-se m'a însărcinat să scriŭ cu

lămurire Luminării Voastre; cutezarea însă a Consulului britanicesc de aicĭ, care maĭ înainte de pornirea revoltanților a pornit singur cu bărcĭ pe Dunăre, cu vre-o 80 oamenĭ, supușĭ aĭ sĕĭ, să ne ție calea să ieà pe revoltanțĭ cu răsboiŭ, și să meargă la Măcin să propue Aianuluĭ să nu-ĭ primească; precum și a celuĭ din Brăila Consul, de ocrotesce revoltanțiĭ, rĕmâne a se judecà la socotința Ocârmuiriĭ.

No. 100.
1848
Aprilie 4.

Aceste prilejurĭ cer un maĭ mare numĕr de militarĭ în garnison, pentru că două roțĭ ce sunt, una stă în caraula granițeĭ, și alta ocupează slujba în garnison.

Cu adăogire însă că, la pornirea de aicĭ, și d-l Huber, Consul austriecesc, a fost unit a sărì cu bund să ieà pe revoltanțĭ și, fiind mergerea cu siguranță până la bărcĭ, nu s'a întîmplat.

Colonel Mișcenco.

No. 408.

(Resoluție:) Să se facă luările aminte de marile scăpărĭ din vedere ce a făcut.

D. S.

Raportul No. 2.686 al Isprăvniciei ținutuluĭ Roman către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 101.
1848
Aprilie 4.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.

Isprăvnicia ținutuluĭ Roman.

Raport.

Primind cu toată supunerea Luminatul ofis subt No. 48, eșit prin lucrarea cinst. Departament Secția 1-ĭ, atingĕtor pentru arestuirea d-luĭ Grigori Balș, urmează că așà precum, prin raportul cu No. 2.665, s'a adus în cunoscința respectivuluĭ Departament, d-luĭ Balș, împreună și cu alțiĭ în tovărășie, a trecut către părțile de jos ale Prințipatuluĭ, după încredințarea primită de la sameșul acestuĭ ținut, care ĭ-a gonit cu potere până în satul Todireniĭ din ținutul Vasluiŭ, și despre direcția ce de acolo aŭ apucat, dând în scire Isprăvniceĭ ținutuluĭ Vasluiŭ, a lăsat pe a eĭ socoteală cea maĭ departe lucrare. Dar apoĭ după poroncă s'aŭ și luat măsurile cele maĭ de aproape ca, de îndată ce se va întoarce, să se pue în lucrare.

Ispr. Aga Strat.

No. 2.686.

No. 102.
1848
Aprilie 4.

Raportul No. 2.218 al Isprăvniciei ținutului Botoșani către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

(Orig. Arch. St. Iași. Dos. No. 13.208.)

Cinst. Departamentului al trebilor din Lăuntru.

Ispravnicul ținutului Botoșani.

Raport.

Inaltele ofisuri sub No. 36 și 37, poroncitoare de măsurile ce se cuvin a se luà în privirea îngrădirii d-lor boerilor Logofeți Costachi Sturdza cu fiii săi și Iorgu Ghica, aflători cel dintâiu la moșia Ruginoasa din ținutul Sucevei, iar cel al doilea la Deleni, ținutul acesta, primindu-se cu toată supunerea, se respunde că, cât pentru d. Logofĕtul Ghica s'a și comenderuit un înadins cinovnic și cu doi slujitori spre a îndeplinì poroncita măsură, iară ce se atinge de aceea ce privesce expediția pentru Ruginoasa, se va urmà. Tot-odată însă se însemnă că, după cum cinst. Depart. din alăturata aici dislocație a slujitorilor va vedé, mijloacele acestei Isprăvnicii sînt prea puține pentru ceea-ce privesce puterea slujitorilor, de vreme ce, deși acum s'a regularisit a se mai știrbì de la privighetori, sînt prea puțini, în cât abià ajung pentru paza hasnelii și a orașului, după împrejurări. De aceea plecat se face rugăminte a se ridicà aceasta din sarcina acestei Isprăvnicii.

Gherghel.

Masa 1-i.
No. 2.218.

(Resoluție:) Secț. I. 848 Aprilie 6. Să se pue la delă, căci pentru sluj. ce propune urmează alt raport al acelei Isprăvnicii din 4 Aprilie, cu No. 2.219.

No. 103.
1848
Aprilie 4.

Raportul No. 2.219 al Isprăvniciei ținutului Botoșani către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

(Orig. Arch. St. Iași. Dos. No. 13.208.)

Cinstitului Departament al trebilor din Lăuntru.

Ispravnicul ținutului Botoșani.

Raport.

Inaltul Domnesc ofis cu No. 39, înfățoșat sub iscălitului de către d. Post. Petrachi Asachi, cu toată supunerea s'a vĕdut, și

No. 103. 1848 Aprilie 4.

pentru urmare, cu tot respectul se rĕspunde, că se va păzì întocmaĭ, atât în ceea-ce privesce regulele de privighere (pentru care s'aŭ și întins îndestule îngrijitoare măsurĭ), precum și pentru ceea-ce privesce înădușirea a orĭ-ce rĕŭ, când ar venì a se ivì unde-và.

Plecat numaĭ se roagă pe cinstitul Departament că, după cum însușĭ d. Post. va încredință, fiind-că este de neapĕrat a se înlesnì mijloacele acesteĭ Isprăvniciĭ cu un numĕr de 20 slujitorĭ, măcar de la ținuturile megieșite, cinstitul Departament să porunceascĕ aceasta și cât se va puté maĭ curînd.

Liniștea până astădĭ este neturburată, și după cum se află, la oareșĭ-carĭ încercărĭ din partea fețelor pe carĭ d. Post. le va numì, norodul este cu totul neînduplecat de a luà la orĭ-ce încercărĭ ale unor asemenea fețe, rostind că apĕsările le vin de la boerĭ, iar nu de la Inălțimea Sa.

Gherghel.

No. 2.219.

(Resoluție :) Secț. 4 April 7. La vreme dacă va urmà trebuință, se va regularisì și aceasta.

Catargiu.

No. 104. 1848 Aprilie 4.

Raportul No. 17 al Locotenentuluĭ Tufelcică, Comandantul graniței despre Valachia, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliției Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspectorul miliției Moldavieĭ, Domnuluĭ Hatman și Cavaler Prințul Dimitrie Michail Sturdza.

Comandirul graniței despre Valachia.

Raport.

Cu supunere primind predpisania Luminăriĭ Voastre cu No. 1.391, după a căreia cuprindere îndată am dat poroncĭ tuturor bechetașilor ca să împedice trecerea însemnaților revoltanțĭ pe la deosebitele puncturĭ, precum și din parte-mĭ sînt cu neadormită privighere ca, la întîmplare dând peste vre-unul din eĭ, să pot venì la dorința cerută de Nacealstvă, iar acum de primire și întocmaĭ urmare grăbesc a supune la sciința Luminăriĭ Voastre.

Leitenant Tufelcicov.

No. 17. Focșanĭ.

No. 105. 1848 Aprilie 4.

Comunicat din „Albina Românească". No. 284. 4. IV.

In urmarea celor tîmplate în trecutele ḑile, carĭ aŭ fost ţintit publica luare aminte, Prea Sf. Mitropolit Meletie, prin un act, adresat către Prea Inălţatul Domn, a mărturisit a sa adâncă părere de rĕŭ pentru iscălirea uneĭ hârtiĭ, a căreia ţintire ademenitoare n'a putut pătrunde, împedecat fiind atuncĭ de slăbănogirea sănătăţiĭ sale obştesce cunoscută, şi prin acel act a declarat că acea iscălitură a Prea Sfinţieĭ Sale rĕmâne anerisită şi rĕsuflată.

No. 106. 1848 Aprilie 4.

Adresa No. 1.267 a Cârmuiriĭ de Brăila către Departamentul din Lăuntru al Ţĕriĭ-Româneseĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Pach. No. 50. Dos. No. 233)

Cinst. Departament din Năuntru.

Cârmuirea judeţuluĭ Brăila.

Pentru aceĭ şease complotiştĭ din Moldova, ce s'aŭ încunosciinţat prin într'adins curier E. S. Şefuluĭ cinst. Departament, că aŭ scăpat din mâna paznicilor, ce-ĭ aduceà de la Galaţĭ, şi aŭ intrat la cinst. Viţ-Consul britanic de aicĭ, Cârmuirea, întîmpinând din partea d-luĭ Colonel Mişcenco alăturatele acì în copie două adrese, pe dată s'a şi poftit cinst. Viţ-Consol că, de vor fi la domnia sa, să binevoească a-ĭ da în disposiţia d-luĭ Colonel. In urma acestora, astăḑĭ cinst. Viţ-Consol, prin alăturatele bilete, No. 105, 106, cere de la Cârmuire a se slobodì acelor complotiştĭ voie a se îmbarcà în vapor, arătând încă d. Viţ-Consol şi paspoartele ce aŭ în No. de două de la cinst. Consolat austriacesc din Galaţĭ, d'a merge la Viena; după care Cârmuirea, pe de o parte a rĕspuns că aceştia, fiind ceĭ ceruţĭ de d-l Colonel Mişcenco, nu le poate slobodì maĭ nainte de a avé deslegare, iar pe de alta cu cinste vine a supune la cunoscinţa cinst. Departament prin ştafetă, şi este rugat plecat ca să binevoească a da poruncă de urmare, tot-de-odată se supune în cunoscinţă, că ceĭ şeapte aflaţĭ la casarmă s'aŭ luat de d-l Colonel, spre a-şĭ urmà cu dînşiĭ porunciĭ ce are, pornindu-ĭ chiar de aicĭ prin barcă la Măcin.

Polcovnic Iacobson.

No. 1.267. S. 1-ĭ.

S. Rosescu.

(Anexă.)

Copie de pe adresa d-luĭ Polcovnic miliţieĭ Moldovene din Galaţĭ, din 1848 Aprilie 4.

No. 106.
1848
Aprilie 4.

Dintre arestanţiĭ hotărîţĭ de către prea Înălţatul Domn al Moldoveĭ a se duce surghiun în părţile Otomane, s'aŭ scăpat aseară şease, şi anume: A. Moruz, A. Cuza, Epureanu, Lăscărachi Roset, Moldoveanu şi Canta, carĭ sînt dosiţĭ la d-l Consul englesesc în Brăila, şi fiind-că nu se supune a mi-ĭ da în disposiţie, poftesc pe cinst. Cârmuire să binevoească, prin înţelegerea ce va face, să mi-ĭ deà în primire, saŭ neputênd maĭ multă lucrare, până la vre-o deslegare, rog a mi se asigurà neeşirea lor din oraş şi chiar la d-l Consul sub pază, nefiind cu dreptate a ocrotì arestanţĭ, şi acum poftesc cinstit rĕspuns.

(Iscălit:) Colonel i Cavaler Mişcencov.

Idem asemenea şi după cea cu No. 1, din 3 Aprilie 1848.

Din arestanţĭ carĭ iĭ aduceam la Măcin, şease aŭ fugit şi se află acì în Brăila la Viţ-Consulatul englesesc în casa dumi-sale domnuluĭ; vĕ rog ca să binevoiţĭ să orînduiţĭ un convoiŭ să-ĭ ardice şi să-ĭ aducă la casarmă, fiind aceştĭ oamenĭ împotrivitorĭ c. Cârmuirĭ.

(Iscălit:) Colonel Mişcenco.

Pentru întocmaĭ copie:
S. Rosescu.

Scrisoarea unuĭ Român despre situaţiunea Românilor în Orientul Europeĭ.

No. 107.
1848
Aprilie 5.

(„Le National". No. din 17 Aprilie 1848.)

On nous adresse la lettre suivante:

En 1792, c'était sur les bords du Rhin que se rencontraient les armées de la République française et des Souverains coalisés; le champ de la bataille est aujourd'hui dans la partie orientale de l'Europe; c'est sur les rives du Danube que les deux principes se trouvent en présence. Ainsi la liberté a reculé de trois cents lieues des frontières.

Le vaste et magnifique bassin traversé par le Danube inférieur et que dominent les Carpathes au Nord et les Balkans au Sud offre le plus lamentable exemple de la séquestration d'un

No. 107. 1848 Aprilie 5.

peuple homogène et libre par des forces rivales et supérieures. On ne sait pas assez, en France, quel est le régime sous lequel vivent, depuis longues années, les huit millions d'hommes qui composent la nation Roumaine et qui, arbitrairement classés en Valaques, Moldaves, Bessarabes et Transilvains, ont conservé, sous des maîtres divers, une même conscience de leur droit, une même foi en la résurrection à venir de leur nationalité. On ne sait pas assez que la suzeraineté Ottomane et le protectorat Russe se disputent depuis près d'un siècle notre malheureuse patrie, et que chacun des empiétements du Czar à Iassy ou à Bucharest fait tomber une des barrières qui s'élève en Moscou et Constantinople. Nous sommes donc les premiers martyres de la liberté; nous sommes les ennemis nés de la seule puissance de l'Europe, qui ait osé élever une voix menaçante devant le mouvement libéral de l'Europe; nous sommes les sentinelles avancées de la régénération sociale.

Permettez-nous de vous le dire, votre cause est la nôtre, et en éclairant l'opinion sur cette question, vous aurez une fois de plus, Monsieur le Rédacteur, bien mérité de la France et de la liberté.

Agréez, etc.

Un Valaque.

No. 108. 1848 Aprilie 5.

Ofisul No. 60 al Domnitorului Michail Gr. Sturdza către Isprăvniciile ținutale.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cu mila luĭ Dumnedeŭ, Noĭ, Michail Grigoriu Sturdza Vvd, Domn țĕriĭ Moldoveĭ.

Isprăvniciilor ținut.

A ajuns acum la sciința Domnieĭ Noastre, că fețele acelea carĭ, în dilele trecute, aŭ stârnit în capitalia Iașĭ învrăjbirile cunoscute d-voastre, pentru ca să tulbure liniștea și prindêndu-se aicĭ, s'aŭ trimis la casarmia de la Galațĭ, ca să treacă peste Dunăre, spre pocăință, la cetatea   , la trecerea lor, apropiindu-se de malul de cea parte, prin chipurĭ uneltite din partea altor străinĭ, ar fi scăpat în Valachia. Decĭ, alăturând d-tale, isvod de numele acelor, carĭ nicĭ cum sînt ertațĭ a se înapoià, nicĭ se pot primì în țeară, poroncim cu tărie, ca îndată să mergĭ pe granița ținutuluĭ

No. 108. 1848 Aprilie 5.

despre , să rînduescĭ străjerĭ vrednicĭ, din slujitorĭ şi din alţĭ oamenĭ înarmaţĭ aĭ ţinutuluĭ, pe la puncturile de bicheturĭ, pe carĭ să le îndesescĭ îndată pe unde va maĭ fi de trebuinţă, şi să străşnicescĭ pe rînduiţĭ cu aspre poroncĭ, ca să fie cu privighere neadormită şi mare luare aminte, ca pe nimenĭ din aceştia să nu-ĭ sloboadă a intrà în ţeară, făţiş saŭ măscuiţĭ subt altă numire şi îmbrăcăminte, ci maĭ vîrtos, dacă vre-uniĭ din . . . . . . s'ar înfăţoşà pe la acele puncturĭ şi s'ar ispitì a trece în partea aceasta, să se prindă, să se arestuească şi să raportuiţĭ în grabă la Departamentul din Lăuntru.

Potrivit celor de maĭ sus scrise, se face d-tale sciut şi se poroncesce, ca să nu slobodĭ a intrà în ţeară pe Scarlat Vârnav, Toader Răşcanu, Vasile Mălinescu, Costachi Negri, Leca, Negruţ, Alecu Dimitriu, nepotul părinteluĭ Mitropolit, sub nicĭ un cuvînt, orĭ pe la care loc s'ar ivì, şi cu orĭ-ce pasaporturĭ, făţiş saŭ prin taină, avênd d-ta în privire că Mălinescu poartă cu sine douĕ pasaporturĭ, adecă unul turcesc şi celă-lalt franţusesc de étudiant saŭ şcolar. Afară de aceştia, se adauge poroncă şi pentru toţĭ străiniĭ, cât şi pentru Moldoveniĭ carĭ ar voì a intrà în Prinţipat, că eştĭ îndatorat subt cea maĭ aspră rĕspundere, întâiŭ : de a nu-ĭ lăsà să intre în Prinţipat, şi al doilea : de a luà pasaporturile lor în unire cu comandiriĭ militărescĭ aĭ zăstavelor şi a le trimite îndată aicia cu raport arătător, pentru ce anume trebuinţă voiesc a venì în Moldova, şi pe cât termen, cum şi fisionomia lor, ca după luarea aminte, ce se va face pasaporturilor şi împrejurărilor, să vi se poată da deslegare, cu înapoierea pasaporturilor, de pot a fi primiţĭ saŭ nu ; iar în alt-fel slobodindu-ĭ, veţĭ fi rĕspundĕtor după toată asprimea. În numĕrul acestor opriţĭ, se cuprinde şi Căpitanul Dimitrie Asachi.

Noĭ, întărind d-tale poronca aceasta, în amândouĕ împrejurările, ca să regularisescĭ îndată întărirea graniţeĭ, precum s'a dis maĭ sus, asupra căreia să rînduescĭ şi câte doĭ pridstavĭ privighetorĭ, din privileghiaţiĭ ceĭ maĭ aleşĭ şi maĭ vrednicĭ, şi aşteptăm lucrare energhică şi listă de numĕrul puncturilor i de numele pridstavilor, ca să poţĭ rĕspunde la aşteptarea Domnieĭ Noastre.

Ţinuturile la carĭ s'a scris subt No. 60 : Covurluiŭ, Tecuciŭ, Putna, Bacăŭ, Neamţu, Suceava, Botoşanĭ, Dorohoiŭ.

(Urmează lista desţĕraţilor.)

No. 109.
1848
Aprilie 5.

Ordinul No. 1.446 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Cornetul Păcurariŭ.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

La Cornetul Păcurariŭ.

No. 1.446.

Dacă până acum n'ațĭ prins pe Vasilică Ghica la Codlescĭ (?), unde ațĭ avut povĕțuire să-l căutațĭ, apoĭ maĭ departe să nu-l căutațĭ, ci să vĕ înapoiațĭ cu comanda militară și cu Inge i arnăuțiĭ în Capitală, fără a maĭ căutà pe Costachi Muruz, carele s'a prins și s'a adus aicĭ, nicĭ pe ceĭ-lalțĭ.

No. 110.
1848
Aprilie 5.

Ordinul No. 1.467 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Căpitanul Cișman, Comandantul trecĕtoareĭ Sculenĭ.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Secret, foarte grabnic.

Comandiruluĭ trecĕtoareĭ Sculeniĭ, d. Căpitanuluĭ Cișman.

Prin d. Leitenantul Grigori Ioan cu convoiŭ se trimite pe revoltantul Costachi Muruz, spre a se trădà peste Prut. Prin urmare se poroncesce d-v. ca, îndată ce va sosì acolo, să înlesnițĭ pe d. Leitenantul Ioan a pune arestantul pe pod, fără cât de puțină zăbavă și să-l trecĭ în ceea parte, mergênd și însușĭ d-v. împreună, și mijlocind a-l primì maĭ naintea ridicăriĭ steaguluĭ saŭ, dacă aceasta nu se va puté nicĭ vor primì . . . . . apropierea poduluĭ de malul stâng, atuncia se va ținé pe arestant cu podul în mijlocul apeĭ până la ridicarea steaguluĭ, când îl vețĭ trădà numaĭ decât, oprind până atuncia toată comunicația pe Prut și nelăsând nicĭ privitorĭ să se adune.

No. 1.467.

Iașĭ.

Raportul No. 412 al Coloneluluĭ Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galaţĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

No. 111.
1848
Aprilie 5.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspector miliţieĭ Prinţipatuluĭ Moldoveĭ, D.D. Hatman şi Cavaler, Prinţuluĭ Dimitrie Michail Sturza.

Nacealnic cordoanelor şi Comandir garnisonuluĭ miliţieĭ din Galaţĭ.

Raport.

Pentru trădarea în primirea Aianuluĭ din Măcin a 7 arestanţĭ revoltanţĭ, după poronca Luminăriĭ Voastre, cu supunere pridstavlisesc cfitanţia d-luĭ Aianuluĭ de primirea lor, şi anume Sandulachi Miclesco, Ioan Cuza, Răducan Roset, Mitică Roset, Nicu Catargiu, Filipescu şi Romalo.

No. 412. Colonel Mişcenco.

Raportul No. 413 al Coloneluluĭ Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galaţĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

No. 112.
1848
Aprilie 5.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspector miliţieĭ Prinţipatuluĭ Moldoveĭ, D.D. Hatman şi Cavaler, Prinţuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Nacealnicul cordoanelor şi Comandirul garnisonuluĭ miliţieĭ din Galaţĭ.

Raport.

După poronca Luminăriĭ Voastre cu No. 1.377, primită la 4 Aprilie, pe de o parte am luat măsurĭ întru prinderea revoltanţilor Costachi Moruz, Nicu Ghica şi Vasilică Ghica, şi pe de alta am întărit cu aspre poroncĭ pazele graniţeĭ. Până acum nu s'aŭ arătat. Despre care supuiŭ sciinţeĭ Luminăriĭ Voastre.

No. 413. Colonel Mişcenco.

No. 113.
1848
Aprilie 5.

Raportul No. 5 al Vorniculuĭ N. Milu către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament din Lăuntru.

După lămuririle luate de la dumnea-lor Dregĕtoriĭ ținuturilor Fălciŭ și Tutova, precum și de la uniĭ dintre boeriĭ ținutașĭ, m'am încredințat că locuitoriĭ acestor ținuturĭ se găsesc în cea maĭ mare liniște, îndeletnicindu-se în facerea arăturilor trebuincioase peste an. De aceea, după datorie, aduc la sciința cinstituluĭ Departament și de aicĭ de la Bârlad, mâne, Marțĭ, pornesc la Tecuciŭ.

N. Milu Vornic.

No. 5, Bârlad.

No. 114.
1848
Aprilie 5.

Raportul No. 3.592 al Isprăvniciei ținutuluĭ Neamțu către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru.

Isprăvnicia ținutuluĭ Neamțu.

Raport.

Luminatul ofis din 2 a următoareĭ, No. 50, primindu-se, cu tot respectul se aduce la sciință, că Costache Moruz nu este acum în ținutul acesta, despre care s'a împărtășit o asemenea sciință prin otnoșenia No. 3.410 Visocblagorodnieĭ Sale domnuluĭ adiotant Maioruluĭ Statachi.

Pentru d-l Ispravnic, Alecu Bârzu.
Stolnacealnic (Nedescifrabil).

M. 3-lea. No. 3.592.

No. 115.
1848
Aprilie 5.

Raportul No. 2.488 al Isprăvniciei ținutuluĭ Tecuciŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.

Isprăvnicia ținutuluĭ Tecuciŭ.

Raport.

Luminatul ofis Gospod subt No. 56, din 3 a următoareĭ, primindu-se astădĭ de către jos iscălitul prin înadinsă ștafetă, cu

supunere se aduce la cunoscința cinst. Departament, că întocmaĭ urmare se va păzi cu întrebuințarea măsurilor poroncite, aducêndu-se tot-odată la sciință, că în deobște toțĭ locuitoriĭ din cuprinsul acestuĭ ținut se găsesc liniștițĭ, îndeletnicindu-se cu agricultura și gospodărescile lor trebuințe.

No. 115.
1848
Aprilie 5.

I. Iamandi.

No. 2.488.

Raportul No. 36 al Comandantuluĭ trecĕtoareĭ Rădăuțĭ către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ.

No. 116.
1848
Aprilie 5.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspectorul milițieĭ Prințipatuluĭ Moldavieĭ, Prințul și Cavaler Dimitrie Sturdza.

Comandirul trecĕtoareĭ Rădăuțĭ.

Raport.

Cu toată căduta supunere am primit poroncile Luminăriĭ Voastre cu No. 1.294, 1.311, 1.358 și 1.380, cea întâĭ pentru a fi oprită intrarea în țeară a d-lor Scarlat Vârnav, Toader Rășcanu și Vasile Mălinescu; al doilea pentru deștĕrațiĭ peste hotarul Dunăreĭ Alecu Moruz, Alecu Cuza, Nicu Catargiu, Vasilică Canta, Grigori Romalo, Dumitru Filipescu; al treilea asemenea pentru șeapte persoane iarășĭ deștĕrate, și anume: Manolachi Costachi Epureanu, Ioan Cuza, Sandu Miclescu, Zaharie Moldovanul, Răducanu Roset, Lascar Roset și Mitică Roset; precum și al patrulea pentru 3 fețe, carĭ aŭ fugit din Capitală, și anume: Costachi Moruz de la Pechia, Nicu Ghica de la Bodescĭ și Vasilică Ghica și dar pentru toate acestea voiŭ fi următor cu neadormită privighere.

Leitenant (Nedescifrabil).

No. 36.

No. 117. 1848 Aprilie 5.

Raportul No. 43 al Candidatuluĭ Casaboĭ, Comandantul trecĕtoareĭ Nimirceni̇̆, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspectoruluĭ miliţieĭ Moldoveĭ, Domnuluĭ Hatman şi Cavaler a maĭ multor ordine, Prinţuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Comandirul trecĕtoareĭ Nimirceni̇̆.

Raport.

Primind poroncitoarea pridpisanie a Luminăriĭ Voastre de sub No. 1.384, cuprindĕtoare de urmarea ce trebue a se păzì cu prinderea a treĭ vajnicĭ revoltanţĭ, la întîmplare când s'ar ivì prin distanţia acesteĭ trecĕtoare, cercând chipurĭ de a trece graniţa, despre care cu toată supunerea grabnic raportuesc Luminăriĭ Voastre, că voiŭ fi întocmaĭ următor, potrivit numerarisiteĭ pridpisaniĭ.

No. 43. Candidat Cosaboĭ.

No. 118. 1848 Aprilie 5.

Raportul No. 75 àl Locotenentuluĭ C. Ţintilă, Comandantul graniţeĭ din spre Bucovina, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspectoruluĭ miliţieĭ Moldoveĭ, Domnuluĭ Hatman şi Cavaler Prinţuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Comandirul graniţeĭ despre Bucovina.

Raport.

Respectiva Luminăriĭ Voastre poroncă din întâiŭ a curgĕtoareĭ lunĭ, cu No. 1.382, cu supunere primind-o, apoĭ de îndată am şi întărit paza distanţieĭ, ce-mĭ este încredinţată, cu toată stricteţa, revisuind-o chiar însumĭ şi în fieşte-care noapte, căcĭ ḑiua trebue a privighià la trecĕtoare, pentru observaţia a fieşte-căruĭ pasager ce va intrà şi va eşì din Prinţipat, spre a nu se furişà iarăşĭ în

țeară vre-unul dintre fețele cuprinse în poroncile cu No. 1.295, 1.313 și 1.360.

No. 118. 1848 Aprilie 5.

De primirea și urmarea celor ce Luminarea Voastră poronciți, eŭ cu tot respectul grăbesc a vĕ supune la cunoscință.

Leitenantul C Țintilă.

No. 75. Michăilenĭ.

Arătarea Candidatuluĭ Baltă, Căpitan de slujitorĭ al ținutuluĭ Fălciŭ.

No. 119. 1848 Aprilie 5.

(Copie. Arch. St. Iașĭ. No. 443. Administrative nouĕ.)

Arătarea Căpitanuluĭ de slujitorĭ al ținutuluĭ Fălciŭ, Candidatul Baltă.

Pe temeiul Luminatuluĭ Domnesculuĭ ofis către Isprăvnicia de Fălciŭ, pentru prinderea răsvrătitorilor, luându-se sciință prin nisce Jidovĭ iscoditorĭ trimișĭ de d. Ispravnicul, că Costachi Moruz cu Dimitrachi Cuza s'ar aflà la moșia Bărboșiĭ, proprietate a d-luĭ Post. Ioan Cuza din acest ținut, Isprăvnicia m'a comandarisit pe mine cu stegarul și 10 slujitorĭ călărĭ și pedestri în o trăsură. Aceasta a fost Sâmbătă la 3 Aprilie, pe la 7 ceasurĭ după masă. M'am repeḑit d'a dreptul la Bărboșĭ; acolo ajungĕnd noaptea, pe la 2 după mieḑul nopțiĭ, am așteptat în țearină până s'a făcut ḑiuă; atuncia m'am dus la curtea boerească, unde nedeschiḑĕndu-mĭ poarta, am fost silit a sărì peste gard și a intrà în ogradă cu stegarul și 9 slujitorĭ, puind pe..... ceĭ-lalțĭ împrejurul ogrăḑiĭ și al grădiniĭ.

In ogradă fiind noĭ, a eșit d-luĭ Post. Cuza în cerdac, îmbrăcat fiind în halat, numaĭ ce se sculase, și a început a strigà pe de o parte la mine ca să es din ogradă, pe de altă parte la un fecior ca să deà de veste să sară satul. Spuindu-ĭ însă eŭ, că cu d-luĭ nu am nimic, decât ca să ieaŭ pe fiul d-sale și să nu las pe nimenĭ să intre nicĭ să easă din casă, d-luĭ mĭ-a cerut poronca ce am, ca să o vaḑă. Eŭ ĭ-am rĕspuns, că până nu mĕ va primì în casă, nu-ĭ pot arătà poronca; d-luĭ atuncĭ m'a chemat pe mine singur în casă și a închis ușile. După maĭ multe tâlmăcirĭ, arătându-ĭ poronca, și cetind-o d-luĭ, a rĕspuns că nu se împotrivesce poronciĭ, în cât privesce pe d-luĭ, și că nicĭ va primì pe nimenia, nicĭ va lăsà să easă nimenĭ din casă, iar pentru fiul d-sale a eșit d-eĭ cocoana cu țipete, ḑicĕnd că nu va da pe fiul d-sale,

No. 119. 1848 Aprilie 5.

ci maĭ bine să fie d-eĭ împușcată, până ce, în sfîrșit, după maĭ multe tâlmăcirĭ a eșit fiul d-sale Dimitrie, ce se găsià ascuns într'o odae, și singur a rostit că va merge cu mine. Luându-se dar îmbrăcat numaĭ într'un surtuc de vară, avênd de-asupra un conteș blănit al păriteluĭ sĕŭ, am plecat cu el la Hușĭ, lăsând în ograda părinteluĭ sĕŭ 4 slujitorĭ, după cum am avut poroncă, spre a nu lăsà să intre nicĭ să easă nimenĭ din ogradă. Rĕmașiĭ slujitorĭ găsind în grajdul Cuzeĭ pe vechilul luĭ Costachi Moruz, nu târḑiŭ după aceasta sosì acolo însușĭ Moruz, carele cerênd calul vechiluluĭ sĕŭ, un slujitor se împotrivì la cererea luĭ, și apucă dârlogiĭ caluluĭ; atuncĭ Moruz făcù foc asupra slujitoruluĭ, însă pușca nu se slobodì, asemenea a încercat și al doilea oară, dar nicĭ atuncĭ neluând foc pușca, slujitorul repeḑindu-se fățiș la el, l-a apucat în brațe; la acest prilej Moruz, scoțênd pistolul din brîŭ și îndreptându-l asupra numituluĭ slujitor, a făcut foc, însă slujitorul ferindu-se, lovitura s'a...... prin falca stângă; un alt slujitor, vĕḑênd că se face întrebuințare de arme, a tras asupra luĭ Moruz, însă lovitura pătrunse numaĭ șapca sa, făcêndu-ĭ și o mică ștersătură la frunte; un al treilea slujitor, privind că aceasta nu aveà a se curmà curînd, a dat luĭ Moruz o lovitură în cap cu teaca sabieĭ sale, după care, biruindu-l, l-aŭ legat bine și luându-l l-aŭ dus la Hușĭ, mergênd d'a dreptul la Ispravnicul acasă.

Sosind la Ispravnicul, Costachi Moruz a mărturisit în ființa Presidentuluĭ judecătorieĭ, Com. Costachi Pangrati, a d-sale Cocriĭ, a luĭ Dimitrie Cuza și a mea, carĭ ne aflam față în casă, următoarele:

Că el aveà de scop a adunà oamenĭ înarmațĭ și a merge la Galațĭ spre a da foc tîrguluĭ, pentru a scăpà pe frațiĭ luĭ de arme ce se găsiaŭ arestuițĭ la casarmia de acolo.

Plecând de la Hușĭ din poronca Isprăvnicieĭ, pentru a se aduce aicĭ, în drum mĭ-a spus încă, că el, scăpând în ḑiua în care s'aŭ prins ceĭ-lalțĭ, a fugit din Capitală, mergênd drept la munte spre a invità pe plăeșĭ, precum și satele din vecinătatea munteluĭ la rĕscoală, îndemnând pe locuitorĭ de a-ĭ urmà luĭ și a venì în Iașĭ, pentru a oborî Tronul, însă locuitoriĭ, nelăsându-se a se ademenì de cuvîntările luĭ, ĭ-aŭ respins toate cererile. După aceasta, el plecă și se duse pe la ceĭ-lalțĭ aĭ luĭ tovarășĭ, ce se găsiaŭ slobodĭ, carĭ de asemenea nu aŭ vroit a primì propunerile luĭ. Maĭ în urmă s'a dus la satul Bărboșĭ, unde a declarat d. Post. Ioan Cuza că, deșì

tovarăşiĭ luĭ nu vor a-l asistà la lucrarea ce vrea să facă, hotărî însă a o întreprinde singur, dar din întîmplare nu i s'a nimerit bine, prindêndu-se pe loc maĭ nainte de pornirea luĭ.

No. 119.
1848
Aprilie 5.

Scrisoarea Coloneluluĭ C. Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galaţĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

No. 120.
1848
Aprilie 5.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminarea Voastră,

In acest minut am luat lămurită sciinţă de la d-l gheneral Consul Kotzebue, că revoltanţiĭ 6, scăpaţĭ şi ocrotiţĭ la Consulul englesesc la Brăila, sînt tot acolo, şi prin o ştafetă către d-l Consul austriecesc aicĭ se arată, că eĭ merg toţĭ în aresturĭ la Măcin, decât aŭ cerut siguranţă ca acolo să nu fie osândiţĭ cu moarte. Şi este nădejde a se îndeplinì ducerea lor acolo la Măcin.

Aceasta o supuiŭ Luminăriĭ Voastre. D. Gheneral Consul trece la Brăila.

Al Luminăriĭ Voastre prea plecată slugă,

C. Mişcenco.

Depeşa luĭ Guéroult, Consulul Franciеĭ la Iaşĭ, către Ministrul de Lamartine.

No. 121.
1848
Aprilie 5.

(Copie. Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

Depuis l'échauffourée des boyards, dont j'ai eu l'honneur de vous rendre compte dans ma lettre du 14 de ce mois, la tranquillité n'a pas été troublée et aucun péril prochain ne paraît la menacer. Toutefois la position du Prince Stourdza me semble fortement ébranlée, et il paraît difficile qu'il se soutienne au milieu des complications européennes. Si misérables qu'aient été les boyards dans leurs velleités révolutionnaires, ce n'est pas moins un fait grave que l'opposition publique et sur bien des points légitime de toute la classe élevée de la société Moldave. Pour en triompher, le Prince Stourdza aurait eu besoin de s'acquérir, auprès des paysans et de la petite bourgeoisie marchande, une popularité qu'il n'a pas et qu'il ne pourrait gagner que par des réformes un peu éclatantes qui ne comportent ni la finesse méticuleuse de

No. 121. 1848 Aprilie 5.

son caractère, ni la position que lui font le voisinage et la surveillance russes.

Le Consulat Russe paraît l'avoir abandonné. M. Toumanski, le jour même de la crise, le déclarait perdu, et je viens d'apprendre que M. Kotzebue, le Consul général à Bucharest, qui est venu passer ici cinq jours, et dont je n'ai pas reçu la visite, s'est présenté aux Consuls de Prusse et d'Autriche pour leur déclarer que son Gouvernement regrettait beaucoup que le mauvais succès des boyards eut raffermi le Prince, dont il désapprouve entièrement la conduite et la politique; il a en même temps averti ces messieurs que la Russie allait échelonner deux régiments derrière le Pruth dans la prévision des dangers que pourrait entraîner un soulèvement du pays.

Quant à l'occupation russe je n'y crois pas. La Russie va tout à l'heure avoir sur les bras de telles affaires en Pologne, qu'il paraît peu probable qu'elle prenne ici l'offensive. Ce qui pourrait, au contraire, fort bien arriver, c'est que l'Autriche vint chercher dans les Provinces du Danube une compensation pour ses possessions à jamais perdues de l'Italie. La Bucovine, dont les habitants sont comme les Moldo-Valaques de langue et d'origine roumaine, et qui fait aujourd'hui partie de la Gallicie, vient de députer à Vienne pour demander d'être réunie à la Hongrie, ce qui veut dire qu'elle aime mieux se rattacher à l'Autriche que de courir les chances réservées à la race Polonaise. Les Allemands sont maîtres ici de presque tout le commerce. De tous les étrangers ce sont, sans comparaison, les plus nombreux. C'est d'Allemagne et notamment de Leipsic que viennent la plupart des produits fabriqués qui se consomment dans les Provinces Danubiennes. L'importance pour l'Autriche de s'asseoir fortement sur le Danube, désormais la seule voie de communication avec la mer et les embouchures duquel la Russie lui a suscité jusqu'à ce jour mille obstacles et mille tracasseries, tous ces motifs réunis ne permettent pas de considérer comme invraisemblable la solution que j'ai l'honneur de signaler à votre attention; ce qui n'est pas moins significatif, c'est le langage de deux agents de Prusse et d'Autriche, qui parlent tout haut de rattacher ces provinces au Royaume de Hongrie, dont elles dépendaient autrefois et qui déclarent que si les Russes entraient ici d'un côté, les Autrichiens entreraient de l'autre.

Quant à nous, Monsieur le Ministre, il me semble que la France peut voir sans trop de regret ces provinces devenir la rançon

de l'Italie. Ce n'est pas que notre influence et notre commerce n'y dussent perdre quelque chose. Sans doute la constitution des Pays roumains en État indépendant serait préférable de ce point de vue, mais j'avoue qu'après l'expérience de ces jours derniers, après que Prince et boyards ont donné si tristement la mesure de leur moralité, de leur patriotisme et de leur décision, il est difficile de conserver à cet égard quelque illusion. On ne fait pas un État avec des paysans seulement et encore avec des paysans ignorants et grossiers. Les hommes font défaut aux circonstances et si l'Autriche concevait en effet la pensée de s'indemniser sur le Danube, idée qui remonte, si je ne me trompe, à l'Empire et à M. de Talleyrand, il faut être assuré d'avance que, sans être ici désirée ni populaire, elle ne rencontrerait dans le pays même aucun obstacle sérieux.

No. 121. 1848 Aprilie 5.

Veuillez agréer, etc.

(Signé:) Guéroult.

Ordinul No. 2.000 al Departamentuluĭ din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ către Cârmuirea de Brăila.

(Conc. Arch. M. de Interne. Pach. No. 50. Dos. No. 233.)

No. 122. 1848 Aprilie 5.

Cârmuiriĭ de Brăila.

Din raportul Cârmuiriĭ cu No. 1.266, vĕḑênd Departamentul neînduplecarea d-luĭ Viţ-Consululuĭ britanicesc a da pe aceĭ 6 comprometaţĭ, grăbesce a-ĭ rĕspunde ca c. Cârmuire să arate îndată aceluĭ Viţ-Consul, că stăpânirea locală vede cu osebită mâhnire că acel Viţ-Consul, carele este rînduit şi însărcinat numaĭ pentru sprijinirea comerţuluĭ naţieĭ sale, se amestecă şi la interesurile şi dispoziţiile locuitorilor ţĕriĭ şi ale dregĕtoriilor locale. Care această urmare fiind cu totul în potriva şi a cuviinţeĭ şi a dreptuluĭ internaţional, c. Cârmuire să îndemne pe Viţ-Consul ca să deà fără zăbavă pe toţĭ aceia în primirea rînduituluĭ de oblăduirea Moldavieĭ, ca să urmeze cu dînşiĭ după instrucţiile ce are. Dacă însă nicĭ după aceasta nu se va înduplecà acel Viţ-Consul a-ĭ da, atuncĭ c. Cârmuire va luà o neadormită privighere şi măsurĭ poliţienescĭ, ca nimenia din aceştia să nu se strecoare din localul Viţ-Consulatuluĭ, ci în orĭ-ce vreme vor eşì de acolo să pue mâna pe dînşiĭ şi să-ĭ deà subt straşnică pază în primirea dregĕtorilor Moldavieĭ. Se întorc c. Cârmuirĭ şi biletturile Consulatuluĭ pomenit, carĭ nu pot avé din partea eĭ nicĭ un fel de îndeplinire.

De urmare se adastă rĕspuns.

No. 2.000.

No. 123. 1848 Aprilie 5

Notă din „Gazeta de Transilvania". No. 28. 1848. 5. IV.

Bucurescĭ.

... Publicul se interesează foarte a aflà lucrurĭ nouĕ din Principatul vecin. Noĭ avem scrisorĭ până la 31 Martie v., şi asigurăm pe cetitorĭ, că nu se cuvine a crede vorbelor goale nicĭ în o privinţă. Ce e drept, lumea e îngrijată şi în Bucurescĭ ca în toată Europa, combinaţiĭ se fac felurimĭ, pentru că cine poate oprì gurile şi voinţele oamenilor; intrigĭ iarăşĭ când lipsiră vre-odată din Principate? Cu toate acestea, spaime oarbe să nu ne facem; să ne maĭ înfrînăm curiositatea, căcĭ rĕutatea ḑilelor vine ea de sine.

No. 124. 1848 Aprilie 5.

Notiţă din „Le Siècle". 1848. 17. IV.

Nouvelles Etrangères.

... La Moldavie et la Valachie sont en mouvement et demandent à se réunir à la Hongrie. On assure que le Prince Bibesco est déjà en fuite; mais cette nouvelle semble avoir besoin de confirmation. Ce qui est certain, c'est une complication qui menace de surgir de ce côté, la Russie s'étant depuis longtemps ménagé des positions et des influences dans les Provinces Danubiennes. La Cour de Vienne ne demanderait pas mieux que de faire cause commune avec le Czar, mais toutes les feuilles allemandes repètent aujourd'hui encore qu'une alliance russe est désormais impossible pour une Puissance allemande. . . . .

No. 125. 1848 Aprilie 5.

Rĕspunsul No. 1.484 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către Colonelul Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galaţĭ.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

No. 1.484.

Rĕspuns Coloneluluĭ Mişcenco.

La raportul d-v. din 4 a curgĕtoareĭ lunĭ, No. 408, prin care descrieţĭ împrejurările scăpăriĭ la Ibrăila a 6 din revoltanţiĭ ce vi s'aŭ trimis spre trădare peste Dunăre, maĭ întâiŭ vi se fac următoarele însemnărĭ.

1). Cea maĭ mare greşeală care aţĭ făcut este, că aţĭ pornit pe revoltanţĭ a-ĭ trece peste Dunăre prin schelă şi ḑiua, iar nu pe

No. 125.
1848
Aprilie 5.

la un loc tainic, precum coborîtoarea de la casarmă în Dunăre spre cărătura apeĭ saŭ alt asemenea loc, şi noaptea saŭ foarte dimineaţa, căcĭ de se împliniaŭ nisce aşà măsurĭ, nu s'ar fi adunat rudele lor şi numeros norod.

2). In loc ca de la casarmă să-ĭ fi îmbarcat şi să-ĭ fi trecut de-adreptul Dunăreĭ în cel-lalt țĕrm al Turchieĭ, în cât pentru trecerea în curmezişul apeĭ n'ar fi trebuit decât 15 mult 20 minute, ca de acolo să-ĭ fi dus la Măcin pe uscat, fie şi maĭ depărtat drum, dar cu siguranţie, d-v. v'aţĭ îndreptat pe Dunăre către Măcin, drum mult maĭ lung pe apă şi supus primejdieĭ.

3). Dacă de la casarmă se trecea drept în curmezişul Dunăreĭ la Kejineak (?) saŭ Humul (?) turcesc ce este în cea parte, de acolo s'ar fi găsit a se năimì câţĭ-và Turcĭ, spre întărirea convoiuluĭ, de cereà trebuinţa până la Măcin, şi o aşà măsură n'ar fi lăsat prilej neorînduelíĭ întîmplate.

4). Pe toţĭ aceĭ 13 arestaţĭ vi s'aŭ trimis de aicĭ legaţĭ. Aceasta a fost îndestul să vĕ povĕţuească ca şi d-v., la îmbarcarea lor, cu asemenea măsură să asiguraţĭ nescăparea lor, căcĭ de eraŭ eĭ legaţĭ, în vreme ce furtuna v'a dat pe ţĕrmul Valachieĭ, n'ar fi putut scăpà, nicĭ trebuià a-ĭ duce prin strîmtorĭ la casarma Ibrăileĭ şi numaĭ cu 30 soldaţĭ, când chiar militariĭ şi cadeţiĭ de aicĭ aŭ fost în maĭ mare numĕr, maĭ vîrtos dacă n'aţĭ voit a maĭ adăogì şi de acolo.

5). Dacă, în sfârşit, n'aŭ fost chibzuirile de maĭ sus, măcar pentru arestuirea lor la casarma din Ibrăila, a trebuit maĭ înainte de debarcarea lor să vĕ înţelegeţĭ cu d-l Colonel Engel şi să cereţĭ ajutor de soldaţĭ pentru ducerea lor în bună orîndueală până la casarmă, şi a doua ḑi cu asemenea ajutor a-ĭ îmbarcà şi a-ĭ trece la locul hotărît.

Decĭ urmarea d-v. neînţeleaptă şi fără judecată a adus cea maĭ mare nemulţumire Inălţimiĭ Sale, şi eŭ nicĭ odată n'aş fi aşteptat că tocmaĭ la un aşà vajnic obiect veţĭ arătà atâta slăbiciune în îndeplinirea poroncilor Ocârmuiriĭ, d-v. oştean vechiŭ şi carele trebue să cunoasceţĭ maĭ bine decât alţiĭ rĕspunderea în care cădeţĭ pentru neîmplinire.

O aşà urmare nu poate fi ertată nicĭ trecută cu vederea, ci trebue cercetată prin o înadins comisie. Până la rînduirea însă a uneĭ aşà comisiĭ, căutaţĭ a da numaĭ decât pe aceĭ 6 arestanţĭ la locul hotărît şi luaţĭ cele maĭ deştepte măsurĭ pentru statornicirea liniştiĭ în Galaţĭ, spre a nu se întîmplà ce-và nepriincios, care să vĕ îndesească vinovăţia.

No. 126.
1848
Aprilie 6.

Scrisoarea Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către Colonelul Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galaţĭ.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

La Colonelul Mişcenco.

Domnule Colonel,

Am vĕḑut cele ce mĕ însciinţezĭ prin particulara scrisoare din 5 a curgĕtoareĭ lunĭ despre aceĭ 6 revoltanţĭ scăpaţĭ din mânile d-v. la Ibrăila şi am supus Inălţimiĭ Sale că eĭ voiesc de sine a se da spre a merge la Măcin. Aceasta dă oare-care nădejde pentru uşurarea vinovăţieĭ d-v. Iar temerea lor de a nu fi osândiţĭ cu moarte acolo a pricinuit mirare Inălţimiĭ Sale, carele nicĭ a gândit un asemenea lucru, decât frica lor de a se înţelege cu înşişĭ eĭ a hrănit în ale lor cugete o aşà crudă faptă pentru Domnitorul, pe care Dumneḑeŭ a defăimat-o. Luĭ Alecu Moruz, spre mângâierea sa, spuneţi-ĭ că fratele sĕŭ Costachi Moruz s'a prins şi s'a dat în Rosia.

In sfîrşit căutaţĭ a-ĭ trădà numaĭ decât pe toţĭ 6 la Măcin, trimiţĕndu-mĭ cvitanţia d sale Aianuluĭ de primirea lor.

No. 127.
1848
Aprilie 6.

Raportul No. 39 al Căpitanuluĭ Cişman, Comandantul graniţeĭ Sculenĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspector miliţieĭ Prinţipatuluĭ Moldoveĭ, D-l Hatman şi Cavaler, Prinţuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Comandirul graniţeĭ Sculenĭ.

Raport.

Astăḑĭ, la 6 a următoareĭ, la 5 ceasurĭ, sosind aicĭ d-l Leitenantul Grigori Ioan împreună cu Costachi Moruz şi, potrivit pridpisanieĭ Luminăriĭ Voastre cu No. 1.467, l-am şi trădat carantineĭ cu cinovnicul Consululuĭ Împĕrăţieĭ Rosieĭ.

Pentru care cu toată supunerea aduc la sciinţa Luminăriĭ Voastre.

Căpitan Cişman.

No. 39. Sculenĭ.

Raportul No. 1.652 al Departamentuluĭ din Lăuntru al Ţĕriĭ-Româuescĭ către Principele Bibescu.

No. 128. 1848 Aprilie 6.

(Orig. Arch. M. de Interne. Pach. No. 50. Dos. No. 233.)

Inălţimiĭ Sale Domnuluĭ şi Stăpânitor a toată Ţeara-Românească Gheorghe Dimitrie Bibescu.

Departamentul trebilor din Lăuntru.

Raport.

Din ceĭ comprometaţĭ la răsvrătitoarele întâmplărĭ din oraşul Iaşul, capitala Moldavieĭ, şi aduşĭ la Galaţĭ spre a se trece la Măcin, cu prilejul treceriĭ lor acolo, la 5 Aprilie, asprimea vîntuluĭ aruncându-ĭ pe malurile Brăileĭ, şi comandirul strejuiriĭ, de care eraŭ înconjuraţĭ, anume Polcovnicul din oştirea Moldavieĭ Mişcencov, găsind cu cale a-ĭ asigurà spre maĭ bună pază pentru puţine ceasurĭ la casarma garnisoneĭ Brăileĭ până la îndreptarea vremiĭ, în ducerea lor la casarmă sub aceeaşĭ strejuire a ostaşilor Moldovenĭ, şease dintr'înşiĭ, şi anume: Costache Canta, Alexandru Muruz, Alexandru Cuza, Manolache Epureanul, Moldoveanul, Lascarie Roset, înşelând privigherea paznicilor lor, s'aŭ strecurat din mânile lor şi aŭ intrat spre scăpare în localul Viţ-Consulatuluĭ britanicesc al Brăileĭ, după care deşì Cârmuirea judeţuluĭ, în urmarea adresurilor numituluĭ Comandir, a poftit pe Viţ-Consolul ca, de vor fi la domnia sa, să-ĭ deà în dispoziţia strejuitorilor lor, dar în loc de a i se îndeplinì cererea, a doua ḑi a primit două ofiţiale adrese ale aceluĭ Viţ-Consulat, No. 105 şi No. 106, făcêndu-ĭ cerere ca să deà voie sus numiţilor a se îmbarcà în vapor după două paşaporturĭ ce aŭ de la Consulatul austriacesc din Galaţĭ, spre a merge la Viena. Iar Cârmuirea pe de o parte a rĕspuns d-luĭ Viţ-Consul, că aceştia fiind înşişĭ ceĭ ceruţĭ de Polcovnicul Mişcencov pentru întîmplarea preḑisă, nu le poate sloboḑì voia cerută maĭ nainte de a avé deslegarea Inalteĭ sale stăpânirĭ; iar pe de alta, prin raportul No. 1.266, cu ştafetă a supus acestuĭ Departament împrejurarea, cerênd poruncă de urmare.

Deşì Departamentul, prin ştafetă iarăşĭ, n'a întârḑiat a rĕspunde aceĭ Cârmuirĭ, ca să arate aceluĭ Viţ-Consulat că stăpânirea vede cu osebită mâhnire partea şi drepturile ce-şĭ însuşesce domnia sa, de a se amestecà la trebuinţele locuitorilor ţĕriĭ şi la dispoziţiile

No. 128. 1848 Aprilie 6. Guvernuluĭ local, într'o vreme ce ale d-sale îndatorirĭ nu se întind decât la aceea de a protejà comerțul și interesurile supușilor Britanicĭ, și că această urmare este cu totul în potrivă și a cuviințeĭ și a dreptuluĭ internațional, și să îndemne pe domnia sa a da Comandiruluĭ din oștirea Moldoveĭ pe aceĭ șease comprometațĭ, spre a urmà cu dînșiĭ după instrucțiile ce are; iar de va vedé Cârmuirea, că nicĭ după aceasta nu se înduplecă acel Viț-Consul a-ĭ îndeplinì cererea, să ieà îndată o neadormită privighere și măsurĭ polițienescĭ, ca nimenĭ din aceștia să nu se strecoare din localul Viț-Consulatuluĭ, ci în orĭ-ce vreme vor eșì de acolo, să pue mâna pe dînșiĭ și să-ĭ deà sub strașnică pază în primirea dregĕtoriilor Moldavieĭ. Dar tot-de-odată Departamentul a socotit de a sa datorie a supune plecat și Inălțimiĭ Voastre cele curse și urmarea sa, ca să binevoițĭ a face întru aceasta cele ce vețĭ bine chibzuì.

Marele Vornic A. Vilara.
Șeful Secțiĭ 1-ĭ Steriadi.

No. 1.652.
Secț. 1-ĭ.

No. 129. 1848 Aprilie 7. Ofisul No. 61 al Domnuluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza către Comisariĭ specialĭ rînduițĭ la județe.

(Orig. Acad.)

Iașĭ.

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ, Noĭ, Michail Grigoriu Sturdza Vvd, Domn țĕriĭ Moldoveĭ.

Dumi-sale Aga Alecu Urechi.

Cu toate că prin țirculare Domnescĭ către Dregĕtoriĭ ținuturilor, s'aŭ dat îndestule povĕțuirĭ de măsurile și neadormita privighere ce se cuvine a avé pentru păzirea liniștiĭ obștescĭ în lăuntrul țĕriĭ și buna petrecere a locuitorilor, dar trebuința cerênd ca să se rînduească și osebite fețe vrednice de credință carĭ, prin cunoscința și după povĕțuirea dumilor-sale să se poarte adese prin sate, spre a descoperì de nu se rĕspândesc de către niscaĭ-và netrebnicĭ vorbe învitătoare printre locuitorĭ, de nu se fac pe unde-và niscaĭ-và împărecherĭ și de nu se ademenesc pe oamenĭ la uneltirĭ necuviincioase, urmărĭ ce însușĭ lor le va aduce nenorocire, în vreme când fericirea lor atârnă de la îmbrățișarea agriculturiĭ cu toată silința, spre a-șĭ asigurà hrana de peste an și a-șĭ îmbelșugà cele-lalte casnice nevoĭ.

No. 129. 1848 Aprilie 7.

Domnia Noastră, după recomandația primită despre a d-tale cinstit haracter, te însărcinăm cu asemenea interesantă îndatorire asupra satelor din ocolul Bistriţeĭ, ţinutul Neamţuluĭ, şi îţĭ poroncim ca, potrivit celor de maĭ sus ḑise, prin înţelegere cu d-l Dregĕtorul, să păşescĭ în urmare întocmaĭ cu povĕţuirile ce veĭ primì de la d-luĭ, în temeiul ofisuluĭ Nostru cu No. 40 din 30 Mart., de pe care s'a dat copie prin d. Post. Gheorghie Carp, fiind d-ta cu luare aminte şi de aproape îngrijire, ca la tot felul de descoperirĭ a vre-unor urmărĭ netrebnice saŭ cuvinte presărate din partea cuĭ-và, spre amenințarea liniştiĭ obştescĭ, să daĭ de scire Ispravniculuĭ, şi pe uneltitorul unor asemene, prinḑêndu-se, asemenea să se trădeà dumi-sale, ca şi el să poată deplinì cele atingĕtoare de a sa datorie.

Această gingaşă însărcinare Noĭ puind-o asupra d-tale, avem încredere că veĭ săvîrşì-o cu cea maĭ plăcută chibzuință şi linişte, potrivit împrejurărilor carĭ o cer, spre a câştigà a Noastră recunoscință.

(L. S.)
D. D. Depart. din Lăuntru.
Secţia 3-a.
No. 61.

Vel Post. procit.
Şef Secţieĭ Pan...

No. 130. 1848 Aprilie 7.

Raportul No. 4.529 al Isprăvniciei ţinutuluĭ Bacăŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Către cinstitul Departament al trebilor din Lăuntru.

Isprăvnicia ţinutuluĭ Bacăŭ.

Raport.

Spre îndeplinirea celor Înalt poroncite prin Domnescul ofis din 5 a următoareĭ lunĭ April., subt No. 60, primit în alăturare cu listă de numele feţelor neînvoite a intrà în ţeară, de îndată s'a şi înaintat grabnic lucrarea pentru întărirea graniţeĭ despre Transilvania, prin adăogire de străjuitorĭ câte opt oamenĭ înarmaţĭ la fieşte-care bechet saŭ punct, şi asupra a 16 străjerĭ de la două puncturĭ s'a rînduit câte un privileghiat pristav.

De primirea căruia i de punerea în lucrare a celor Inalt poroncite, cu supunere se raportuesce cinst. Departament, alăturându-se şi

No 130. 1848 Aprilie 7. listă de numele privileghiaților rînduiți, cu arătare la carĭ anume puncturĭ s'aŭ pus pristavĭ de a privighià, şi pentru că subtiscălitul se găsesce bolnav şi în neputință de a merge în persoană la graniță, precum se poroncesce, s'aŭ dat atât privileghiaților cât şi privighetorilor de ocoalele Tazlăul-de-sus şi Trotuşul pověțuirile cuvenite, potrivit cu cuprinderea țitatuluĭ ofis; când tot-odată s'a încunoscințat şi d-luĭ Comandirul granițeĭ despre Transilvania.

N. Roset Postelnic.
Pentru d. Sameş (Nedescifrabil.)

No. 4.529.
Bacăŭ.

No. 131. 1848 Aprilie 7.

Lista unor arestațĭ de miliție pe stradele Iaşilor.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouě.)

Lista celor ce se găsesc încă arestuițĭ:

La Criminal:

1. Leon Petroşevicĭ, 2. Dimitrie Moldoveanu, 3. Ioan Poni.

La grosul Isprăvniciei:

1. Iosef saŭ Iojă Şefăr. Arată că, fiind beat pe uliță, şi vědênd miliția şi norodul, s'a dus să privească, când la întoarcerea sa l-a luat miliția de pe uliță şi l-a arestuit la grosul Isprăvniciei.

2. Franț Herman. Arată că, întorcêndu-se nóptea târḑiŭ de la un prieten al sěŭ, fierar de la Copoŭ, şi ajungêndu-l miliția pe ulița mare drept casele de la Sf. Nicolae, l-a luat şi l-a arestuit.

3. Leon Marusievicĭ, slugă a Moldoveanuluĭ. Arată că, când miliția s'a dus la deal, el într'una cu Felix Bodnar, după poronca stăpânuluĭ sěŭ, luând de la casa sa o ladă de piele, o a dus-o la casele Bălşoaeĭ, unde a rěmas cu chip ca a doua ḑi să pornească la țeară. Pe la mieḑul nopțiĭ, viind miliția, ĭ-a înconjurat şi prinḑêndu-ĭ, s'aŭ adus subt arest.

4. Felix Bodnar. Arată că afară de cele mărturisite maĭ sus de tovarăşul sěŭ Leon, nimic nu scie.

5. Michail Zelman. Arată că el a fost îndemnat ca să se ridice în potriva Ocârmuiriĭ de către Franț, Marțin, Felix şi stăpânul lor, carele a fost căpetenia revoltanților, spuindu-ĭ că maĭ sînt vre-o 50 boerĭ Moldovenĭ şi miliția cumpěrată de eĭ, că armele toate aŭ fost pregătite în ograda d-eĭ Mad. Frăsinița Balş, şi Nemțiĭ arătațĭ maĭ sus sînt adevěrațĭ buntuşcicĭ, că aceştĭ Nemțĭ aŭ jurat unul

pentru altul, că vor fi credincioşĭ spre a vĕrsà sângele creştinesc, şi că toţĭ aceĭ Nemţĭ eraŭ în pomenita ogradă cu stăpâniĭ lor, carĭ le-aŭ ḑis să meargă să maĭ adune Nemţĭ.

No. 131. 1848 Aprilie 7.

6. David Rainăr, Jidov, advocat, adus de Poliţie.

Raport confidenţial către Michail Sturdza, Domnul Moldoveĭ, despre destăinuirile făcute de unul din arestaţĭ.

No. 132. 1848 Aprilie 7.

(Conc., românesce şi franţusesce pe 2 coloane. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

1). Maĭ întâiŭ d. Costachi Moruz a rostit a sa mulţumire, că a primit câte-và rănĭ, şi s'a arătat foarte mânios asupra celor-lalţĭ prinşĭ, căcĭ s'aŭ lăsat a se arestuì fără a slobodì măcar un pistol.

2). In cursul conversaţieĭ, prisonierul a jurat pe cinste că, când a mers miliţia pentru a arestuì pe revoltanţĭ, el, care se găsià în mijlocul lor, maĭ înainte de a fugì, ĭ-a îndemnat cu rugăminte a nu face întrebuinţare de arme; aceasta însă contraḑice mărturisirea de la No. 1.

3). Prisonierul a spus, că aceĭ tinerĭ eraŭ hotărîţĭ a se apĕrà cu arme, când aŭ aflat că puterea armată înaintà; şi nevoind a numì persoana, care a tras asupra Adiutantuluĭ Ralet, prin îngăimală, a dat a înţelege că acesta a fost unul din veriĭ noştri.

4). Prisonierul a declarat că eĭ s'aŭ adunat vre-o 30 de fugarĭ la Hangu, la Cantacuzinescĭ, unde aŭ strîns o putere armată, în scop de a atacà pe Cârmuire. După aceasta, Cantacuzinesciĭ, temêndu-se de măsurile strîmtoritoare cu carĭ îĭ ameninţà Cârmuirea, aŭ găsit de cuviinţă a împrăştià, pentru minut, puterea lor şi a trimite pe Moruz să caute din noŭ întărirĭ, la deosebite locurĭ, şi că în vremea acestor lucrărĭ a fost prins.

5). In aceste cercărĭ, trecênd pe la Bozienĭ, acolo l-a primit Grigori Balş, cu pregătirĭ atât în potriva legiĭ, pe cât vrednice de rîs. El a găsit pe numitul Balş, înconjurat de vre-o 30 de puşcaşĭ carĭ, la a luĭ poroncă, l-aŭ luat toţĭ odată la ochĭ, strigându-le cu îngâmfare ca să nu tragă maĭ înainte de a nu slobodì el însuşĭ; toate acestea, pentru a arătà că are o pază, căcĭ alt-fel a primit pe Moruz prietenesce, şi încă l-a întovărăşit cu o parte din acea pază.

6). Prisonierul a declarat a fi fost faţă la Costachi Sturdza, când Nicolachi Canta şi Nicolachi Suţu aŭ iscălit hârtia, după multe îmbrăţişerĭ cu Costachi Sturdza.

7). După ideia luĭ Costachi Moruz, purtarea neutră ce N. Roz-

No. 132. 1848 Aprilie 7.

novanu a păzit în toată această treabă erà dictată de planul următor: N. Roznovanu gândià că, cădênd Domnul Stăpânitor, Rușiĭ nu ar fi primit nicĭ-decum a alege Domn pe vre-unul dintre aceĭ ce s'ar fi unit cu tinerimea turburătoare și că, prin urmare, a sa purtare ĭ-ar slujì de suitoare la Domnie.

8). Alecu Ghica, Costăchiță Sturdza, și toțĭ aceĭ carĭ merg ades la Costachi Sturdza, aŭ cerut de aŭ iscălit hârtia.

9). Costachi Moruz arată că l-a chemat Mitropolitul, pentru a-ĭ arătà plecarea de a iscălì, că ar fi ḑis: „Mumurachi! Mumurachi! In vremea luĭ Calimach s'a îndemnat pe Mitropolitul de a iscălì, ḑicêndu-i-se: „Iscălesce, Patir, Patir, Patir!“ Și după ce a iscălit, apoĭ i s'a ḑis: „Sictir! Sictir! Sictir!“ Și a adaos întrebare către Moruzi: „Oare nu mi-țĭ face și voĭ așà?“

10). Costachi Moruzi arată că planul lor erà să ieà pe Mitropolitul în cap cu toțĭ bătrâniĭ ce aŭ iscălit și, întovărășit de toțĭ ceĭ-lalțĭ turburătorĭ, să vie la Vodă și să-l apuce să iscălească clausele cerute.

11). Prisonierul a declarat, că reforma de căpetenie, ce eĭ vroiaŭ să facă, erà de a îmbunătățì soartea țĕranilor, pentru a ferì vre-o răsvrătire.

12). In conversație, prisonierul, făcênd o paralelă între Domnul și Roznovanu, a ḑis că Domnul erà un înger, iar Roznovanu un demon cu toate patimile rele, fără nicĭ o însușire bună pentru a le ertà.

13). Tot în acea paralelă, a adaus că, de ar fi cunoscut un aspirant la Domnie maĭ vrednic decât Domnul Stăpânitor, l-ar fi ucis cu a sa mână, pentru ca să mântue pe țeară de o nenorocire.

14). Costachi Moruz declară, că Costachi Sturdza l-a îndemnat, cu marĭ stăruințe, ca să vie la el să se împace, fiind-că eraŭ sfădițĭ.

15). El a declarat încă, că aceĭ ce asvîrliră mișcarea în această cale revoluționară, cu proiecte de baricade și năvălirĭ cu mână armată, aŭ fost tineriĭ de curînd sosițĭ de la Paris, precum: Catargiesciĭ, fiiĭ Logofĕtuluĭ Ștefan Catargiu, Casimiresciĭ și ceĭ-lalțĭ.

Circulara No. 1.522—1.537 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către comandanţiĭ de zastave.

No. 133.
1848
Aprilie 8.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Ţirculare pe la toţĭ comandiriĭ de zastave, de la No. 1.522 şi până la No. 1.537.

Prindêndu-se şi pe Costachi Muruz, unul din ceĭ maĭ vajnicĭ revoltanţĭ, cuprinşĭ în ţircularea din 1 a curgĕtoareĭ lunĭ, sub No. 1.377, s'a dat peste Prut în Rusia; prin urmare se scrie d-v. să aveţĭ deşteaptă privighere ca nu cum-và numitul să caute prilej a se întoarce în Prinţipat prin cuprinsul aceĭ distanţiĭ, povĕţuindu-vĕ din porunca cu No. 1.451, căcĭ veţĭ cădé în rĕspundere.

Iar pentru Nicu Ghica de la Budescĭ, de fratele sĕŭ Vasilică Ghica, precum şi pentru Iorgu Radu, veţĭ urmà întocmaĭ după poronca No. 1.377, arătată maĭ sus:

Galaţĭ . . . . No. 1.522.
Leova . . . . No. 1.523.
Sculenĭ . . . . No. 1.524.
Rădăuţĭ . . . . No. 1.525.
Mamorniţa . . . . No. 1.526.
Michăilenĭ . . . . No. 1.527.
Burdujenĭ. . . . . No. 1.528.
Nimircenĭ. . . . . No. 1.529.
Cornul Lunciĭ . . . . No. 1.530.
Dorna . . . . No. 1.531.
Bicazu . . . . No. 1.532.
Comănescĭ . . . . No. 1.533.
Oituzu . . . . No. 1.534.
Soveja . . . . No. 1.535.
Focşanĭ . . . . No. 1.536.
Podul Vădenĭ . . . . No. 1.537.

No. 134.
1848
Aprilie 8.

Scrisoarea Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Generalul-Locotenent Fedorow.

(Conc., rusesce și romănesce, pe două coloane. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

La D. Gheneral-Leitenantul Fedorow.

Luând bunele vestirĭ pentru cavaleria ce din noŭ ațĭ primit, am simțit o desăvîrșită bucurie, precum însușĭ părintele meŭ ar fi primit .o distincție de cinste. Prin urmare vĕ rog să primițĭ urările ce din curățenia inimiĭ vĕ adresez.

La noĭ, în Iașĭ, s'a fost întrunit o companie de tulburătorĭ cu scopos primejdios, însă milostivul Dumnedeŭ ne-a ajutat a o nimicì. Din șefiĭ aceĭ companiĭ, fiind doĭ frațĭ, Aleco și Costachi Moruzescìĭ, carĭ s'aŭ și prins, cel întâiŭ s'a dat peste Dunăre, iar cel al doilea s'a trecut în Basarabia, unde l-a întovărășit și soția sa.

Acesta care s'a trimis în Rosia, perdênd toată starea luĭ în cărțĭ și compromețându-se posiția-ĭ, a căutat prin bunturĭ să-șĭ preînoească starea și averea.

Primițĭ, Exelenția Voastră, încredințarea înalteĭ cinstirĭ și a desăvîrșituluĭ respect, cu care am cinste a fi,

Al Ex. V. milostivuluĭ meŭ Domn, plecată slugă.

No. 135.
1848
Aprilie 8.

Raportul No. 428 al Coloneluluĭ Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galațĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspector milițieĭ Prințipatuluĭ Moldoveĭ, D. D. Hatman și Cavaler, Prințuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Nacealnic cordoanelor și Comandir garnisonuluĭ milițieĭ din Galațĭ.

Raport.

Asupra însemnărilor date mie de către Luminarea Voastră prin poronca de sub No. 1.484, cu supunere însciințez:

1). Revoltanțiĭ când s'aŭ scos din casarmă sub caraul, a fost dimineața prin rĕsăritul soareluĭ, și nicĭ cum prin oraș saŭ prin

schele, ci drept Ţiglina, prin dosul casarmeĭ, la un dosit loc, unde eraŭ bărcile gătite de cu noapte, şi deşì a fost numeros norod şi rudele lor, precum am raportuit sub No. 408, şi eraŭ hotărîţĭ a-ĭ luà cu silnicie, dar, după măsurile mele, nimic nu s'a întîmplat.

2). De la Ţiglina puţin am mers drept înainte şi am trecut îndată în partea Turchieĭ. Dar de la Dumneḑeŭ fiind foarte furioasă furtună, şi în puterea apeĭ am mers tare încet, în cât am aruncat ancorele bărcilor în multe locurĭ a nu ne primejduì. De a-ĭ da pe malul Turchieĭ şi a-ĭ duce pe uscat, n'a stat chip, pentru că apa Dunăreĭ este mare, vĕrsată peste malurĭ şi nu e putinţă nicĭ de barcă a merge de-a dreptul, dar nicĭ pămînt uscat până la Măcin.

3). De a trece pe revoltanţĭ la cafeneaua turcească şi a năimì Turcĭ să-ĭ duc pe uscat, nu e loc, precum arăt la punctul al 2-lea şi, după înţelegerea ce am avut cu Aianul, mĭ-a dat rĕspuns că noĭ să-ĭ ducem până la Măcin în primirea luĭ, iar oamenĭ eŭ am cerut, viindu-mĭ în cuget atuncĭ, şi nu mĭ-a dat.

4). A duce pe revoltanţĭ legaţĭ, credeţĭ Luminarea Voastră, că atuncĭ se făceà un vuet şi o tulburare negândită, după pregătirile ce eraŭ făcute din partea D. D. Consulĭ englesesc şi avstriecesc, cu oamenĭ înarmaţĭ, dar eŭ am economisit treaba cu politică, şi nimic serios n'a fost.

5). De a mĕ înţelege maĭ înainte cu Colonelul Engel să-ĭ primească la arest, judecaţĭ de maĭ erà vre-un minut de ceas de vorbit, când furioasa furtună a aruncat bărcile la nisip şi bătaia valurilor cu grozăvie vroià a ne înecà pe toţĭ în Dunăre.

Luminarea Voastră, deşì de la Dumneḑeŭ s'a întîmplat scăparea lor, dar poate că aceasta este mult maĭ de nemerit, când Consulul englesesc Cuningham erà gătit pe gârla Măcinuluĭ cu multe bărcĭ şi numeroasă parte de supuşĭ aĭ sĕĭ înarmaţĭ, pre cât am înţeles, să-ĭ ieà din mânile noastre pe toţĭ cu sânge şi sîlnicie. Judecaţĭ dar, şi vĕ rog să încredinţaţĭ Prea Inălţatuluĭ nostru Domn, că scăpaţiĭ, deşì sînt la Consulul englesesc în Brăila şi stăruesc să-ĭ ieaŭ, dar după toată stăruinţa nedându-mi-ĭ, să fiţĭ în cea maĭ bună siguranţă, că eĭ nu vor maĭ intrà în Prinţipatul acesta şi sînt ca ceĭ maĭ rĕŭ mult din surghiuniţĭ, precum întru acésta şi graniţa am întărit-o foarte cu stricteţă. Consulul englesesc Cuningham a fost şi la Măcin, cu scopos a scăpà pe aceĭ 7 arestuiţĭ acolo, şi nu maĭ puţin el, cum şi cel avstriacesc Huber, împrăştie prin oraş felurimĭ de vorbe netrebnice, că doară ar isbândi

No. 135. 1848 Aprilie 8. scopurile rele ce aŭ, însă eŭ în tóte ḑilele prin tîrg, îmblânḑind norodul din oraş, unde sînt felurimĭ de naţiĭ, iĭ asigurez că nu-ĭ nimica, precum nicĭ nu este până acum, şi tot norodul din oraş este foarte bine liniştit, dorind întru mulţĭ anĭ de fericire sănătate Inălţimiĭ Sale pentru măsurile luate întru asigurarea ţĕriĭ şi buna lor linişte. Aceasta am înţeles-o din vorbele a multora şi mĕ rog să supuneţĭ Inălţimiĭ Sale.

Colonelul Mişcenco.

No. 428.

No. 136. 1848 Aprilie 8. Scrisoarea Coloneluluĭ Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galaţĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Galaţĭ.

Luminarea Voastră,

Scrisoarea Luminăriĭ Voastre din 6 Aprilie am primit, a căreia cuprindere, cetind-o, m'a pătruns în sufletul meŭ, primind încredinţările Luminăriĭ Voastre despre bunătatea ce păstraţĭ.

Eŭ mĕ recomenduesc că sînt cu tot cugetul curat în inimă şi cu mare dorinţă a împlinì poroncile şi isprava către Domnitorul. Scăparea acelor 6 arestanţĭ a fost o nenorocire şi un vederat lucru furioasa furtună de la Dumneḑeŭ, însă fiţĭ bine încredinţat, că eĭ, deşì nu-ĭ va da Consulul din Brăila, dar nu sînt în Prinţipatul nostru, şi nicĭ odinioară nu vor maĭ intrà, după activele măsurĭ ce am luat. Eŭ sînt desăvîrşit în credinţă, şi orĭ-ce voiŭ auḑì, voiŭ lămurì prin scrisorĭ îndată Luminăriĭ Voastre. Tot-odată vĕ supun că privesc orĭ-ce secreturĭ Luminarea Voastră sciţĭ de la Iaşĭ, aicĭ cu câte-và ceasurĭ înainte se aud prin tîrg. De la Ali Efendi, ce vĕ alăturez scrisoare de primire a 200 ermelicĭ, sciuţĭ pentru ce predmet, am luat lămurire deplină că Consulul englesesc Cuningham, cu oameniĭ luĭ, a fost şi la Măcin, ca să scape pe arestuiţiĭ acolo. Judecaţĭ singur înşi-vĕ de complotul ce a fost pregătit a se răpì de la mine, însă fiţĭ încredinţat, căcĭ rĕul este gonit din ţeara noastră, şi mulţumesc la Dumneḑeŭ, că nu s'a întîmplat foc saŭ prădăciune în tîrg, precum erà pregătit, unde sînt mulţime de negoţianţĭ, şi acum se află plină linişte.

Dumneḑeŭ este mare, toate se vor trece cu bună pace, precum doresc, şi la întâlnire cu persoana Inălţimiĭ Voaste voiŭ arătà ce-và maĭ mult. Al Luminăriĭ Voastre prea plecată slugă

C. Mişcenco.

Raportul No. 1.950 al Isprăvniciei ținutului Vasluiului către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

No. 137. 1848 Aprilie 8.

(Orig. Arch. St. Iași. Dos. No. 13.208.)

Cinstitului Departament al trebilor din Lăuntru.

Isprăvnicia ținutului Vasluiului.

Raport.

Boerii din tîrgul de reședință și cuprinsul acestui ținut, în ascultarea În. ofisului Gospod sub No. 41, pătrundêndu-se de făcĕtoarea de bine înfrâere ce Inălțimea Sa a aruncat rĕilor cugetători, pe lângă grainice mulțumiri, a găsit de datorie și prin în scris a mărturisi Î. S. cele mai adânci supuneri.

Despre care, după datorie, se supune sciință.

Krupenski.

No. 1.950.

(Resoluție:) Se va înfățoșà de către iscălitul Prea Înălțatului Domn.

Catargiu.

Raportul No. 9.708 al Isprăvniciei ținutului Neamțu către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

No. 138. 1848 Aprilie 8.

(Orig. Arch. St. Iași. Dos. No. 13.208.)

Departamentul trebilor din Lăuntru.

Isprăvnicia ținutului Neamțu.

Raport.

Această Isprăvnicie, îndată după primirea Luminatului ofis Gospod. din 5 a următoarei, No. 60, a și pus în lucrare întru întocmai aducerea lui întru împlinire prin următoarele: Pentru mai buna privighere, a rînduit înadins Revisor pe dumné-lui Sluger Vasili Lelescu, pe care s'a socotit cel mai destoinic și cu neadormită privighere, nu mai puțin și cunoscĕtor de locurile, unde neapĕrat cere trebuința de punerea bechetuirilor, căruia dându-i-se întocmai povĕțuire, după cuprinderea țitarisitului Luminat ofis, fiind-că pentru un asemenea sfîrșit și mai bună pază-ispravă a regularisit pe lângă slujitorii, ce sînt dați la graniță de mai înainte, pe fieșțe-care sĕptămână câte șease-ḑeci oameni buni, vrednici

No. 138. 1848 Aprilie 8. şi bine înarmaţĭ, pentru carĭ poroncindu-se privighitoruluĭ de ocolul Munteluĭ a-ĭ încredinţà Revisoruluĭ pomenit, li s'a făgăduit că ḑilele ce vor întrebuinţà, pentru maĭ buna lor încurajare, se vor scădé din acele ale butucilor.

Pe de o parte Isprăvnicia aduce la sciinţă, că se va păzi urmarea întocmaĭ, potrivit cu Inalta poroncă, iar pe de alta se mijlocesce să binevoească a încuviinţà regularisirea făcută pentru plăeşĭ. Cu adăogire că chipul regularisiriĭ pazeĭ graniţeĭ cu al doilea postă i se va aduce la sciinţă în totul.

V. Sion Vornic.
Stol. nacial. (Nedescifrabil)

M. 3-lea.
No. 9.708.

No. 139. 1848 Aprilie 8. **Adresa No. 2.554 a Stărostieĭ Putneĭ către Cârmuirea judeţuluĭ Slam-Rîmnic.**

(Copie. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Copie de pe otnoşenia făcută Cârmuiriĭ judeţuluĭ Slam-Rîmnic din partea Stărostieĭ Putneĭ sub No. 2.554.

Fiind-că Stărostia este aspru îngrădită prin Luminatele ofisurĭ Gospod sub No. 60 şi . . ., în cât se atinge de măsurile ce să se întrebuinţeze pentru toţĭ aceĭ ce aŭ fost pricină de tulburările iscate în Capitalia Iaşiĭ, şi aşà precum, după încredinţarea ce acum s'a luat, se găsesc sprijiniţĭ în Focşaniĭ părţiĭ aceea d-lor Grigoriţă Balş şi Iorgu Sion, în casele d-luĭ boer Ocârmuitor subt arest, şi ca pentru nisce locuitorĭ aĭ părţiĭ acesteia, cu căḑută cinste se face poftire aceleĭ cinstite Ocârmuirĭ, ca să binevoească, îndată după primirea acesteia, prin bună siguranţie a-ĭ înaintà la această Stărostie, spre a se urmà cu dumnea-lor cele poruncite de către Înalta Ocârmuire a acestuĭ Prinţipat. Iar când cinstita Ocârmuire, sub vre-un pretext, nu ĭ-ar trimite, apoĭ jos iscălitul Ocârmuitor postuluĭ Isprăvniciеĭ ţinutuluĭ, în numele Prinţuluĭ Domnitor Gheorghe Bibescu, protestăluesce pe d-luĭ boer Ocârmuitor, ca sub pază aspră şi îngrijire, a-ĭ ţiné sub arest până îşĭ va cere deslegarea sa de la Nacealstvă. Căcĭ această cerere, pe temeiul convenţieĭ şi a buneĭ armoniĭ între Prinţipaturĭ, Stărostia nu se îndoiesce că nu ĭ-o va împlinì, aşteptând cu cinste grabnic rĕspuns.

Intocmaĭ cu orighinalul, V. Grigoriu.

Adresa No. 2.653 a Cârmuirii județului Slam Rîmnic către Stărostia Putnei.

(Copie. Arch. St. Iași. Dos. No. 13.208.)

No. 140.
1848
Aprilie 8.

Copie de pe otnoșenia Cârmuirii județului Slam Rîmnic, urmată spre rĕspuns la a Stărostiei Putnei No. 2.653.

Spre rĕspuns la adresul cinstitei Stărostii subt No. 2.554, grăbesce Cârmuirea cu cinste a face cunoscut, că asupra cerutelor persoane ce se arată a fi dintre nobilii părții aceea, a raportuit prin ștafetă cinstitului Departament din Năuntru al acestui Prințipat, și îndată ce se va primì deslegare de urmarea ce trebue să se păzească, numai decât se va și conformà întocmai, iar până atunci fie cunoscut cinstitei Stărostii, că dumnea-lor staŭ aicia subt acea mai strașnică pază.

(Iscălit:) Cârmuitorul județului S. Filipescu.
Întocmai cu orighinalul, V. Grigoriu.

Raportul No. 2.557 al Stărostiei de Putna către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

(Orig. Arch. St. Iași. Dos. No. 13.208.)

No. 141.
1848
Aprilie 8.

Cinstitului Departament al trebilor din Lăuntru.
Stărostia Putnei.

Raport.

Cu supunere grăbesce Stărostia a aduce la cunoscința cinstitului Departament, că astăḑi, după vestirea ce a luat de la hangiul de la hanul lui Dumitrache Șoarice din acest oraș Focșanii, că două persoane nobile, viind cu o trăsură, îndată s'aŭ coborît pe jos și aŭ pornit prin tîrg, prin norod strecurâdu-se, fiind ḑi de tîrg, până în partea Valachiei în județul Slam-Rîmnic, după care în minut jos iscălitul, împreună cu d-l comandirul graniței, mergênd și cercetând, s'a descoperit a fi d-lor Grigori Balș și Iorgu Sion, cari viind cu o trăsură cu trei cai de la Răcăciuni, moșia d-lui Aga Vasilică Sturdza, din ținutul Bacăului, cum aŭ ajuns la han, precum s'a ḑis mai sus, s'aŭ dat jos și aŭ mers la d-l Cârmuitorul județului Slam-Rîmnic, unde recomanduindu-se cine sînt, d-l Cârmuitor i-a și arestuit, până la care vreme sosind jos iscălitul

No. 141. 1848 Aprilie 8. acolo (după vestirea ce i s'a făcut şi de d-l Cârmuitorul), prin formalnic adreš subt No. 2.554 din partea Stărostieĭ, a cerut trădarea lor în Moldova, însă d-l Cârmuitorul a dat rĕspuns prin adresul cu No. 2.653, că nu-ĭ poate da, până nu va raportuì Departamentuluĭ Valachieĭ, precum se va pliroforisì cinst. Depart. din copiile alăturate, atât de pe cererea făcută de Stărostie pentru înapoierea lor în Moldova, cât şi de pe rĕspunsul ce a întîmpinat de la d-l Cârmuitorul judeţuluĭ de Slam-Rîmnic.

Stamatin Agă.
Sameş V. Grigoriu.

No. 2.557.

(Resoluţie:) Apr. 12. Să se scrie Isprăvniciei că, dacă Cârmuirea Valachieĭ va da pe numiţiĭ, să-ĭ arestuească îndată acolo cu bună pază şi grabnic să raportuească, spre a se hotărî cele de cuviinţă în privirea lor. Iar dacă nu se vor da, atuncĭ să se înţeleagă cu comandirul graniţeĭ ca să fie cu indestulitoare priveghere de a nu fi primiţĭ numiţiĭ în Moldova, şi orĭ-când s'ar înfăţoşà să-ĭ respingă, îngrijindu-se de a nu se puté cacerdisì cu chipurĭ iconomicoase. Totodată să se poftească şi pe Hătmănie ca să deà asemenea poroncă şi comandirilor.

Catargiu.

No. 142. 1848 Aprilie 8.

Raportul No. 2.560 al Stărostieĭ Putneĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 18.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Stărostia Putneĭ.

Raport.

Primindu-se Luminatul ofis Gospod din 5 a următoareĭ, sub No. 60, s'aŭ înţeles cele poroncite de a se întărì paza graniţeĭ despre Valachia şi Transilvania, a se poruncì cu stricte măsurĭ străjuitorilor de a priveghià cu neadormire ca să nu treacă făţiş saŭ tainic, sub nicĭ un fel de numire în Moldova, atât însemnaţiĭ prin alăturata listă turburătorĭ cât şi alţiĭ străinĭ saŭ Moldovenĭ, până maĭ întâiŭ nu li se vor luà pasaporturile ce vor purtà cu sine de a se trimite la cinst. Departament, împreună cu în scris fisionomia lor, de a se cercetà şi a se face apoĭ deslegare cuvenită Stărostieĭ; nu maĭ puţin să se rînduească pristavĭ oamenĭ vrednicĭ şi ispitiţĭ de a umblà necontenit pe întinderea graniţeĭ şi a reviduì puncturile de pază, asupra căreia cu supunere se rĕspunde cinstituluĭ

Departament, că de îndată cu cea maĭ mare grăbire s'a și pus în lucrare urmarea întocmaĭ, s'a întărit paza graniţeĭ de amândouĕ părţile, s'a îndesuit puncturile de pază, și s'a rînduit la ocolul Belcesciĭ, unde este granita despărţitoare între Moldova și Valachia, cu hotar numaĭ după semne, iar nu cu despărţire vre-un curs de apă saŭ alt ce-và statornic, pe d-lor Medeln. Matache Cotescu, Şatr. Stoian Popa, Şatr. Enachi Alevra şi Şatr. Răducanu Marinescu, oamenĭ ispitiţĭ şi cunoscĕtorĭ rînduelilor de pază, carĭ sînt însărcinaţĭ pe acea graniţă și în obiectul molimeĭ vitelor pe la puncturile, și anume Belciugul, Corbu și Nănesciĭ. Iar întinderea graniţeĭ din ocolul Gârlele și Vrancea s'a dat subt îngrijirea privighetorilor şi s'aŭ rînduit îndestuĭ străjerĭ vrednicĭ de pază, unde mâne pornesce şi însușĭ jos iscălitul pe toată întinderea graniţeĭ, spre reviduirea și întocmirea paznicilor cu toată stricteţa, potrivit Inalteĭ poroncĭ, pentru care cu supunere se aduce la sciinţă, cu adăogire că așà, precum prin Luminatul ofis este mărginită Stărostia a oprì trecerea în Moldova a orĭ-căreĭ feţe, fără osebire, să binevoească cinst. Departament a-ĭ face deslegare, dacă și vre-unele din cele însemnate persoane ale Valachieĭ saŭ alţĭ cunoscuţĭ s'ar prilejì a venì să treacă în Moldova cu formalităţile cuvenite, sînt opriţĭ saŭ nu, și fără întârḑiere să aibă Stărostia această deslegare, spre a sci ce să urmeze.

No. 142. 1848 Aprilie 8.

Stamatin Aga.

M. 1. Sameș Grigoriu.

No. 2.560. Lucrător, D. Petrovicĭ Pitar.

(Resoluţie:) Secţia 4. April. 10. 848. Să se rĕspunḑă că persoanele maĭ însemnate saŭ alţĭ cunoscuţĭ aĭ Valachieĭ, ce ar vroì a veni în Moldova cu trebuinţele ce ar avé, înzestraţĭ de formalităţile legiuite, nu pot a fi opriţĭ, iar pentru toţĭ ceĭ-lalţĭ va urmà după deslegarea mărginitoare, ce se trimite acum prin înadinsă poroncă de astăḑĭ.

Catargiu.

Raportul No. 2.299 al Isprăvniciei ţinutuluĭ Suceveĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 143. 1848 Aprilie 8.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.

Isprăvnicia ţinutuluĭ Suceveĭ.

Raport

Luminatul ofis Gospod. din 5 a curgĕtoareĭ lunĭ No. 60, cu toată supunerea primindu-se, s'aŭ vĕḑut cele poroncite, la carĭ se

No. 143. 1848 Aprilie 8.

raportuesce cinstituluĭ Departament că, potrivit celor cuprinse, pe de o parte s'aŭ rînduit pe graniță străjĭ vrednice din slujitorĭ și din alțĭ oamenĭ înarmațĭ aĭ ținutuluĭ pe la puncturile de picheturĭ, pe lângă carĭ s'aŭ îndoit, pe unde s'a maĭ socotit de trebuință, precum maĭ pe larg se va luà lămurire din alăturata listă. Și către cele poroncite privighetorilor de ocoale, s'aŭ rînduit și înadinșĭ doĭ pristavĭ, și anume pe d-lor Ioan Tiliman și Iordachi Manoliu, strășnicindu-se pe numițiĭ cu aspre poroncĭ, spre a fi cu privighere neadormită în isprava cerșută; iar pe de alta, prin înțelegere cu dumnea-lor comandiriĭ de graniță, regularisindu-se păzirea și cercetarea pasapoartelor celor ce ar vroì să intre în țeară, s'a comandarisit apoĭ și pe căpitanul de slujitorĭ întru revidația graniţeĭ de pe munte, în privire că sub-iscălitul nu este putincios de a puté merge călare prin munțĭ, rĕmâind într'a iscălituluĭ revidație granița de la marginea ținutuluĭ Botoșanĭ până la mânăstirea Slatina.

Balș Postelnic.
Sameș (Nedescifrabil)

Masa 1-ĭ.
No. 2.299.

No. 144. 1848 Aprilie 8.

Raportul No. 2.323 al Isprăvniciei ținutuluĭ Botoșanĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinst. Departament al trebilor din Lăuntru.
Isprăvn. ținutuluĭ Botoșanĭ.

Raport.

Potrivit cuprinselor prin Înaltul Domnesc ofis subt No. 60, de îndată s'aŭ întins toate măsurile poroncite în cuprinsul acestuĭ ținut, atât pentru neîngăduirea intrăriĭ în țeară a fețelor ce anume se însemnează și carĭ sînt peste hotar cu pasurĭ, cât și pentru prinderea acelor ce aŭ scăpat din destĕrarea de peste Dunăre. Iar maĭ cu seamă pe granița Bucovineĭ s'a rînduit înadins pe stegarul cu un numĕr de slujitorĭ ca, întru înțelegere cu privighetorul de ocol, să fie cu cea maĭ strictă privighere a se păzì urmare întocmaĭ celor poroncite. Despre care supus se aduce la sciința cinst. Departament, cu adăogire că așà precum prin numerarisitul ofis nu se face exsepție pentru Jidovĭ, apoĭ să binevoească a da cuvenita

deslegare, dacă și aceștia urméză a fi opriți, până când li se vor revidul pasaporturile de către Ocârmuire și până când cinst. Departament ar poroncì urmarea ce să se păzească în asemenea.

No. 144. 1848 Aprilie 8.

Gherghel.

Se rĕspunde Departamentuluĭ asupra ofisuluĭ Gospod cu No. 60, că s'aŭ și pus în lucrare măsurile prin el rostite.

Sameș Teodoru.

Masa I-ĭ.
No. 2.323.

Raportul No. 22 al Locotenentuluĭ Tufelcică, Comandantul granițeĭ din spre Valachia, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al mill̦ițieĭ Moldovenescĭ.

No. 145. 1848 Aprilie 8.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspectorul milițieĭ Moldavieĭ, Domnuluĭ Hatman și Cavaler Prințul Dimitrie Michail Sturdza.

Comandirul granițeĭ de spre Valachia.

Raport.

Astădĭ pe la 11 ceasurĭ din di evropienescĭ, am aflat că aŭ venit doĭ inșĭ la un han în marginea tîrguluĭ a luĭ Șoarice unde, dându-se din trăsură jos, aŭ cerut o odae și puindu-șĭ lucrurile ce aŭ avut cu eĭ, aŭ închis odaia și aŭ pornit pe jos prin tîrg și, fiind-că astădĭ a fost di de tîrg, s'aŭ strecurat printre norod în Valachia. De îndată, împreună cu d-luĭ Dregĕtorul ținutuluĭ, mergênd în Valachia la d-luĭ Ocârmuitorul județuluĭ din partea aceea ca, după buna armonie ce domnesce în aceste Prințipaturĭ, să-ĭ urmărească aflarea lor, pe cariĭ îndată s'aŭ și găsit, anume Grigori Balș și Gheorghe Sion, și cerêndu-ĭ ca să-ĭ deà spre a-ĭ luà în partea aceasta, d-luĭ Ocârmuitorul a rĕspuns că, de vreme ce numițiĭ aŭ năzuit la protecția Ocârmuiriĭ Valachieĭ, apoĭ nicĭ poate a-ĭ da, până nu va primì deslegarea maĭ înalteĭ sale Ocârmuirĭ, decât îĭ are în pază până atuncĭ. In urmă mergênd la han, am luat armele lăsate de eĭ, precum și pe vizitiul și, pe lângă adresul cu No. 21, le-am dat Stărostieĭ sub cvitanție, iar Luminăriĭ Voastre cu toată supunerea grăbesc a supune la sciință nisce așà împrejurărĭ.

No. 22.
Focșaniĭ.

Leitenant Tufelcicov.

No. 146. 1848 Aprilie 8.

Raportul Candidatuluĭ Casaboĭ, Comandatul trecĕtoareĭ Nimirceniĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspectoruluĭ miliţieĭ Moldoveĭ, Domnuluĭ Hatman şi Cavaler al maĭ multor ordine, Prinţul Dimitrie Michail Sturdza.

Comandirul trecĕtoareĭ Nimirceniĭ.

Raport.

Fiind-că prin poroncitoarea pridpisanie a Luminăriĭ Voastre, de sub No. 1.458, mi se poroncesce între altele de a nu îngădui să intre în Prinţipat străiniĭ, cum şi Moldoveniĭ, până maĭ întâiŭ nu li se vor luà paşaporturile şi a se pristavlisì Dejurstveĭ, cu raport arătător pentru ce anume trebuinţă vin, şi după ce li se va face luare aminte, să mi să poată face deslegare, de sînt primiţĭ saŭ nu; decĭ pentru că în asemenea poroncă povĕţuitoare nu se cuprinde, că pentru oareşĭ-carĭ speculanţĭ cunoscuţĭ şi pentru pagube ce neapĕrat ĭ-ar chemà interesul maĭ grabnic a venì în Prinţipat, şi nu pot îngăduì sosirea deslegăriĭ cu ce măsurĭ s'ar puté slobodì intrarea lor în Prinţipat, precum astădĭ s'a arătat ca să treacă un Michail Cremniţeanu, pentru pagubă de caĭ ce ar avé de maĭ înainte şi a doslosit furiĭ, a voit a se înfăţoşà cu eĭ la judecătoria ţinutuluĭ Suceveĭ, după termenul ce a avut, căruia, neslobodindu-i-se intrarea în Prinţipat, şi cerêndu-i-se paşaportul ca să se pridstavlisească, n'a vroit a-l da, s'a întors înapoĭ de la rohatca Moldavieĭ. Despre care întru tot supus grabnic raportuesc Luminăriĭ Voastre şi plecat mĕ rog ca să am deslegare ce urmare să păzesc în acest predmet, căcĭ în alt chip se poate prilejì o nelinişte cu speculanţiĭ neguţitorĭ, însă ce ar fi cunoscuţĭ.

Candidat Casaboĭ.

No. 147. 1848 Aprilie 8.

Depeşa luĭ de Nion, Consulul Francieĭ la Bucurescĭ, către Ministrul de Lamartine.

(Copie. Acad.)

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

Je dois croire que le Consulat de Jassy vous aura fait connaître avec tous les détails convenables les événements, qui ont eu lieu dans cette ville du 8 au 15 de ce mois.

M. Guéroult était sur le point de quitter son poste, et M. Duclos, à qui, sur la demande expresse du titulaire, j'en ai confié la gestion, venait à peine d'y arriver. Aussi n'ai-je appris moi-même ce qui s'est passé que par la voix publique. Il paraît, en résumé, que le Hospodar de Moldavie a découvert une conspiration dont les ramifications étaient fort étendues et qui avait pour chefs des jeunes gens appartenant presque tous aux premières familles du pays. Treize d'entre eux ont été arrêtés, garrotés avec des cordes et transférés à Galatz où leur arrivée a failli devenir le signal d'un mouvement populaire.

No. 147.
1848
Aprilie 8.

L'ordre était de les conduire à Matchin, sur la rive turque du Danube. Mais le mauvais temps ayant obligé le bâtiment qui les portait à relâcher dans le port d'Ibraïla, six de ces jeunes gens ont trouvé moyen de se réfugier chez le Vice-Consul d'Angleterre. Trois se sont évadés, sans que l'on sache ce qu'ils sont devenus; les quatre autres ont été immédiatement envoyés à la forteresse de Matchin. Une troupe d'Ioniens armés s'est assemblée autour du Consulat Britannique dans l'intention de défendre, au besoin, ceux qui y ont trouvé un asile. Telles sont les dernières nouvelles que j'ai reçues et qui s'arrêtent au 17 Avril.

M. de Kotzebue est de retour de son voyage de Jassy, où il avait probablement été conduit par le désir de prêter au Prince Stourdza l'appui de son influence et de ses conseils. Une proclamation du Hospodar, en date de 3 (15) avril, annonce que l'ordre, menacé plutôt que troublé, pendant quelques jours est complètement rétabli.

Si cet incident, quelle qu'en soit la portée véritable, ne sert pas de prétexte à l'entrée des troupes russes sur le territoire Moldave, la question posée dans ma dernière dépêche semble plus d'à moitié résolue. Il sera évident, à mes yeux du moins, qu'un acte de cette nature aura été regardé, à St. Pétersbourg, comme incompatible avec la situation actuelle des choses; et que les intimations comminatoires de la circulaire dont j'ai donné l'analyse, dans ma dépêche No. 50, attendront pour se réaliser, soit des circonstances générales plus opportunes, soit une nécessité plus urgente au point de vue de la politique spéciale du Cabinet russe, en ce qui concerne les Principautés.

Tout est tranquille en Valachie. Les velleités d'agitation politique qui ont si fort inquiété le Gouvernement local, mais qui manquaient à la fois d'unité dans les vues et de puissance réelle

No. 147. 1848 Aprilie 8.

dans les moyens d'action, semblent s'amortir de jour en jour. Elles se liaient suivant toute apparence aux mouvements projetés en Moldavie; aussi le résultat de la dernière tentative, tout en redoublant les sentiments d'animadversion qui existaient contre le chef de la Principauté voisine, a-t-il produit ici sur l'esprit de la jeune boyarie un profond et visible découragement.

La population Valaque de la Transylvanie, qui forme, vous le savez, Monsieur le Ministre, une classe nombreuse et fortement unie par la communauté d'origine et de langage, réclame en ce moment une plus large part dans l'administration municipale, ainsi que dans les divers privilèges jusqu'ici réservés à la bourgeosie de race Allemande. Ces demandes ont été appuyées par les autorités de Kronstadt. Le sort de ces rameaux détachés de la souche roumaine, et dont la réunion future est une des utopies que le patriotisme Valaque se plait le plus à caresser, est toujours en possession d'exciter ici de vives sympathies. On attend avec quelque impatience la décision du Gouvernement autrichien.

Je suis, etc.

(Signé:) D. de Nion.

P. S. du 22 Avril.

Le bruit a couru ici, dans la journée d'hier, que Jassy venait d'être le théâtre d'une insurrection sanglante, dont le Hospodar aurait été la première victime. Ce bruit est dénué de tout fondement, au moins d'après ce que vient de me dire M. Kotzebue sur le témoignage d'un courrier qui a passé par Jassy, il y a 24 heures.

No. 148. 1848 Aprilie 8.

Adresa No. 2.654 a Cârmuirii de Rîmnicul-Sărat către Departamentul din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Pach. No. 50. Dos. No. 233.)

C. Departament din Năuntru.

Cârmuirea de Slam-Rîmnic.

Astădĭ, la 8 ale următoareĭ, viind din Moldavia d. Aga Grigorie Balș, fiul rĕposatuluĭ Logofĕt Lupu Balș, și d. Pitar Iorgu Sion la Cârmuire, aŭ declarat că sînt și d-lor amestecațĭ între aceia ce aŭ alcătuit urmarea întîmplată în Moldavia, cerênd tot-de-odată scăparea lor în acest Prințipat, pe care Stărostia Putneĭ, prin adres No. 2.554 ce în copie se alătură pe lângă aceasta, a cerut a se da în a sa primire. Apoĭ fiind-că această Cârmuire nu a avut nicĭ un

fel de instrucție privitoare acesteĭ întîmplărĭ, spre a nu greșì, pe de o parte ĭ-a poprit sub pază, iar pe de alta prin într'adins cinovnic ce s'a pornit de aicĭ cu poșta ca curier, plecat dă în cunoscința cinst. Departament, ca să binevoească a da poroncă de urmare, puind la cale și pentru întoarcerea cinovniculuĭ de acolo.

No. 148. 1848 Aprilie 8.

Cârmuitorul județului, A. Filipescu.
Ajutor, Mărgărit.

No. 2.654. S. 1-ĭ.

(Resoluție:) Rĕspuns a se da în primirea Stărostieĭ Putneĭ, după a sa cerere. Aprilie 10.

A. V(ilara).

Interogatoriul luat luĭ Dimitrie Moldovanul.

No. 149. 1848 Aprilie 9.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 13.208.)

Doprosul luat luĭ Dimitrie Moldovanul.

(Î.) Ce pricină te-a îndemnat pe d-ta a te face părtaș cu complotiștiĭ revoltanțĭ, cu ce scopos și ce urmare erà eĭ să păzească în asemenea asupra Ocârmuiriĭ, pentru care sfîrșit și dacă nu cum-và prin oareșĭ-care mită te-aĭ alunecat spre aceasta, arată în adevĕr, dacă voescĭ cu aceasta netăgăduit a-țĭ ușurà pedeapsa în care categorie aĭ picat, și dacă măcar aĭ sciință de aceste crime ale frateluĭ d-tale Zaharachi?

(R.) Nimic am avut sciință, decât în sĕptĕmânile trecute jeluindu-mĕ Inălțimiĭ Sale pentru un proțes ce am cu soția mea, care recomandată fiind jalba d-luĭ Aga orașuluĭ Post. Tudoriță Ghica, m'am dus acasă la d-luĭ și între alte vorbe ĭ-am descoperit că, cu o seară maĭ înainte, ducêndu-mĕ la casa Slugeruluĭ Iordachi Harnav, ca să-l rog pentru o recomandație la secretarul dicasterieĭ în pricina proțesuluĭ meŭ, am întâlnit acolo vorbind vre-o câțĭ-và din tinerĭ, și anume: Maiorul Gheorghe Stroicĭ, Alecu Fotino, Zaharia Moldovanul, Dimitrie Filipescu și Panaite Docan, ḑicênd între altele că a venit vremea a-șĭ regularisì drepturile lor, și precum am înțeles, d-l Gheorghe Stroicĭ ar fi maĭ vorbit și maĭ multe, dar se ferià de ființa mea; eŭ vĕḑênd asemenea amenințărĭ din partea lor, m'am sculat și am eșit fără să ieaŭ cât de puțin parte la sfătuirile lor, și așà a doua ḑi, precum am ḑis, ducêndu-mĕ la d. fostul Agă chiar acasă la d-luĭ, ĭ-am spus tot ce am vĕḑut și auḑit la d. Harnav. D-luĭ Aga mĭ-a cerut la asemenea dovadă, eŭ ĭ-am rĕspuns că, de vroesce a se încredință cu desăvîrșire, seara

No. 149. 1848 Aprilie 9.

să meargă cu mine saŭ să rînduească pe cine-và şi va privì cu ochiĭ acea adunătură. In sfîrşit, ducêndu-mĕ seara la d-luĭ, aflu că s'aŭ schimbat; eŭ îndată m'am dus la Comisar şi ĭ-am descoperit şi d-sale toate aceste ce maĭ sus am ḑis. In sfîrşit, seara, fiind în uliţă, mĕ întâlnesce Costache Biberi şi între alte vorbe particulare îmĭ ḑice că, dacă voesc să mergem la adunarea ce s'a făcut la otelul de Petersburghi-trahtir; eŭ ĭ-am rĕspuns că nu m'a poftit nimenĭ; d-luĭ mĭ-a ḑis că merge de curiosità să vaḑă momiţăriile lor. Ne-am dus amândoĭ pe la 9 ceasurĭ evropenescĭ şi şeḑênd vre-o jumătate de ceas, am şi eşit şi am venit acasă. A treia ḑi, Lunĭ, fiind la câmp şi trecênd pe la poarta d-luĭ Alecu Mavrocordat, am vĕḑut adunaţĭ mulţĭ tinerĭ carĭ, cunoscênd dintr'înşiĭ, ĭ-am întrebat ce aŭ de s'aŭ strîns aicĭ; eĭ mĭ-aŭ ḑis că aŭ cerere la Inălţimea Sa. După aceea, întorcêndu-mĕ pe acasă, m'am abătut pe la d. ofiţerul de pojarnicĭ Dimitrie Călimănescu şi, şeḑênd vre-un ceas de vorbă cu soţia d-luĭ, am eşit şi venind acasă m'am culcat şi până a doua ḑi nimic am sciut de cele ce s'aŭ urmat în oraş. Mercurĭ, fiind în casa mea, vĕd că vine d. Comisarul, ḑicêndu-mĭ că Luminarea Sa d-l Hatman ĭ-a poroncit să mĕ ducă la Dejurstvă; îndată am şi venit. Aceste ce eŭ le însemnez aicĭ, le-am în sciinţa mea şi declar în cuget curat că sînt adevĕrate, şi dacă Ocârmuirea s'o milostivì să mĕ confrunteze cu vre-un om, care m'a învinovăţit, saŭ m'a vĕḑut în seara aceea, când a urmat neorîndueala cu aceĭ rebeliştĭ, se va convinge că sînt năpăstuit pentru proţesul ce eŭ am cu soţia mea, ce se găsesce în casele Luminăriĭ Sale Bezade Mavrogheni, a căreia obijduire din partea rudeniilor eĭ şi a persoanelor ce o protejează a venit şi până la auḑul Inălţimiĭ Sale Domnuluĭ, cu adăogire că eŭ, deşì am un frate care s'a dovedit de conspirat, însă tot-deauna l-am sfătuit să nu se poarte după îndemnurile celor maĭ marĭ decât dînsul, ba încă, în predmetul acesta, m'am şi sfădit cu dînsul, pentru că mĕ temeam de urmarea luĭ, de dovadă fiind că nicĭ şeade cu mine, şi dacă se prilejà pe uliţă de mĕ întâlniam cu dînsul şi atuncĭ se ferià de mine, ba încă Lunĭ, fiind cu un om al Vorn. Vasilică Ghica, a ḑis că eŭ sînt un spion al Ocârmuiriĭ, şi eŭ ĭ-am rĕspuns că da, şi despărţindu-mĕ de dînsul, de atuncĭ nu l-am maĭ vĕḑut. Aceste le am în cunoscinţa mea şi voiŭ da şi doveḑĭ că sînt adevĕrate, dacă Ocârmuirea se va milostivì a cercetà purtarea mea în oraş, saŭ de am maĭ fost vre-odinioară picat în asemenea categoriĭ, saŭ dacă

a descoperit în casa mea arme i îndemnurĭ, precum aŭ făcut mulțĭ din acești oamenĭ fără cuget liniștit.

No. 149. 1848 Aprilie 9.

(Î.) 2. Ce cunoscință aĭ d-ta cu Felix Budnar și Leon Maronevicĭ și pentru care sfîrșit s'aŭ găsit în casă la Moldovanu și pentru ce anume se țineaŭ oplosițĭ acolo, cu ce scopos și pentru ce urmare?

(R.) Nicĭ îĭ cunosc, nicĭ ĭ-am vĕḑut vre-odată, și nicĭ măcar am avut vre-odinioară cu asemenea veneticĭ alianție, necum să fie oplosițĭ la casa mea, căcĭ dacă poate frate-meŭ a avut sciință de dînșiĭ și de ĭ-a găsit Ocârmuirea la Moldovanu, acest Moldovanu nu sînt eŭ, și cred că confruntându-mĕ cu dînșiĭ, nu m'ar cunoasce poate că așĭ fi frate cu Zaharia, iar nu să le am prieteșugul, maĭ vîrtos că eŭ nicĭ locuesc în acea mahalà, ci pe Podul Vechiŭ și șed singur.

D. Moldovanu.

Interogatoriul luat luĭ Michail Zismann.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Doprosul luat luĭ Mihel Zisman, ce s'a găsit în casă la Moldovanu.

No. 150. 1848 Aprilie 9.

(Î.) Asupra puncturilor ce ți se face întrebare, făgăduescĭ că veĭ arătà totul ce sciĭ, fără a aștoptà silnicie, saŭ a te sfiì saŭ a te fățărnicì, saŭ a întrebuințà cât de puțină viclenie?

(R.) La toate puncturile ce mi s'a face întrebare, făgăduesc că fără să aștept silnicie saŭ să mĕ sfiesc cât de puțin, saŭ să mĕ fățărnicesc saŭ, în sfîrșit, să întrebuințez cât de puțină viclenie, vĕ arăt totul ce sciŭ în cuget curat și frica luĭ Dumneḑeŭ, încredințând pentru aceasta prin a mea iscălitură.

(Î). 1. De unde eștĭ de loc, din ce părințĭ, de ce nație aŭ fost, de ce religie, în ce Dumneḑeŭ aŭ creḑut saŭ cred, cum se numesc eĭ, cu ce meserie se hrănesc și unde plătesc bir? Și însuțĭ prin ce chip aĭ venit în Prințipatul Moldoveĭ și cu ce însușirĭ?

(R.) Eŭ sînt de loc din Rosia, din Gubernia Kamniț-Podolskiĭ, unde și părințiĭ meĭ aŭ trăit. Părințiĭ meĭ sînt de nație Evreĭ și de aceeașĭ religie, se închină la Dumneḑeŭ Savaot, căruia și eŭ mĕ închin. Eĭ se numesc Iacăr Zisman și Iastăr, însă părintele meŭ se găsesce mort. Meseria prin care eĭ se hrăniaŭ a fost partea hangiească. Bir aŭ plătit fiind în vieață. Venirea mea în acest Prințipat a fost după îndemnarea d-luĭ Cneazu Jorj Cantacuzino, cu care

No. 150. 1848 Aprilie 9.

am și venit și sub a căruia sprijinire mĕ găsiam, când m'aŭ închis, însă fără pas, drept care după ce am slujit pe d-l Cneaz curs de doĭ și jumătate anĭ, mĭ-a dat d-luĭ un bilet sub a d sale iscălitură, ca să nu fiŭ supĕrat de nimenia și să fiŭ cunoscut de om al d-sale.

(Î.) 2. Care este ocupația dilnică și prin ce meserie te hrănescĭ?

(R.) Ocupația mea diua și noaptea este de-apururea meseria fecioreascǎ, prin care mĕ și hrănesc.

(Î.) 3. La cine slujiaĭ în acest timp și de câtă vreme?

(R.) Maĭ nainte am slujit la d-l Cneazu Jorj doĭ și jumătate anĭ, și la d. Vornic Alecu Ghica (Chefal) aproape de 5 lunĭ, iar acum nu slujiam la nimenĭ.

(Î.) 4. Lunĭ seara, în 29 a trecuteĭ lunĭ Martie, când buntușciciĭ s'aŭ revoltat în potriva Ocârmuiriĭ, unde aĭ fost?

(R.) Lunĭ seara, în 29 Martie, mĕ găsiam la un Neamț șchiop, numit Anton, care șeade lângă ograda luĭ Iacovachi Paladi de la Deal, a căruia femee îmĭ făgăduise cu câte-và dile maĭ înainte, că-mĭ va găsì un stăpân ca să slujesc, fiind telelință, și unde eraŭ o mulțime de Nemțĭ, dintre carĭ 4 se găsesc închișĭ la grosul Isprăvniciei, și anume Felix Butnaru, Iosef Șefer, Marțin și Franț Herman.

(Î.) 5. Ce vorbià acea adunătură de Nemțĭ și însuțĭ pentru ce sfîrșit te-aĭ dus în acea vreme acolo, după ale căruia îndemnărĭ, ce scop aŭ avut, cine te-a îndemnat să fiĭ unit cu revoltanțiĭ și prin ce chip? Prin mituire saŭ prin vre-un fel de făgăduință osebită?

(R.) Toată acea adunătură de Nemțĭ se învità unul pe altul să fie cu curaj și să steà cu armele în mână, fiind toțĭ înarmațĭ în ajutorul partideĭ revoluționarilor asupra Ocârmuiriĭ, dicênd că orĭ să piearǎ toțĭ cu armele în mână saŭ să isbutească în favorul revoltanților, și cel maĭ de căpetenie al lor plan erà că maĭ întâiŭ să năvălească asupra tunuluĭ milițieĭ și astupându-ĭ țișteriul (?) cu un chiron, apoĭ luând cea maĭ de căpetenie putere a milițieĭ, să năvălească cu furie asupra eĭ, să-ĭ împusce și să-ĭ taie până la cel de pe urmă soldat. Ducerea mea acolo n'a fost pentru ca să fiŭ și eŭ în partida lor, ci numaĭ ca să pot spionà totul de la dînșiĭ, pe carĭ apoĭ să le supun la cunoscința Luminăriĭ Sale Beizede Dimitrie, alt scop n'am avut, nicĭ am fost îndemnat de nimenĭ prin vre-un soiŭ de mituire saŭ vre-o osebită făgăduință.

(Î.) 6. De unde te-aŭ găsit, când te-aŭ luat la închisoare și de către cine?

(R.) De la Anton, eșind împreună cu toți ne-am dus la deal la Copoŭ, unde erà miliție adunată la casele d-luĭ Aleco Mavrocordat, unde lăsându-ĭ pe toțĭ aceĭ Nemțĭ acolo, eŭ am venit la casarmie ca să găsesc pe Luminarea Sa, spre a-ĭ arătà aceste împrejurărĭ, de unde apoĭ, înconjurându-mĕ câțĭ-và soldațĭ m'aŭ și dus la închisoare. Fiind adevĕrate toate aceste ce am arătat maĭ sus, neasuprit și nesilnicit, la care orĭ și când voiŭ fi confruntat cu pârâțiĭ meĭ, voiŭ arătà tot aceste, întărind prin a mea iscălitură.

No. 150. 1848 Aprilie 9.

Mihel Zisman.

Raportul No. 85 al Locotenentuluĭ Țintilă, Comandantul graniţeĭ despre Bucovina, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al mílițieĭ Moldovenescĭ.

No. 151. 1848 Aprilie 9.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Administrative nouĕ. No. 437.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspectoruluĭ milițieĭ Moldoveĭ, d-luĭ Hatman și Cavaler a maĭ multor ordine, Prințuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Comandirul a întregiĭ granițe despre Bucovina.

Raport.

Spre îndeplinirea celor poroncite de Luminarea Voastră la 5 a curgĕtoareĭ lunĭ Aprilie, sub No. 1.456, mergĕnd însumĭ dimpreună cu d-luĭ Administratorul ținutuluĭ Dorohoiŭ pe întinderea granițeĭ din acest ținut, spre îndesirea și întărirea pazeĭ, întru necacerdisirea a fețelor cuprinse în numerarisita poroncă, precum și a altor fețe ce ar venì de-a dreptul prin trecĕtoare în Prințipat cu pasporturĭ.

Iar în cât privesce pentru chiar trecĕtoarea Michăilenĭ, pe unde maĭ de crețut este, că tot pasagerul ce-và măcar maĭ educarisit ar voì a trece cu rîndueala cuvenită granița și nu de-a dreptul, din respectiva Luminăriĭ Voastre poroncă întemeiată pe Înalta ofiție, luându-se la înțeles că între cele-lalte fețe osebite, nicĭ streinuluĭ nicĭ Moldoveanuluĭ care ar vroì să intre în Prințipat: a) de a nu-ĭ lăsà să intre în țeară și b) de a luà pasporturile lor și a le trimite îndată la Dejurstvă, cu raport arătător pentru ce anume trebuință vin și pe cât termen, cum și fisionomia lor ca, după luare aminte ce se va face pasportuluĭ și a împrejurărilor, să se poată da deslegare, de pot fi primițĭ saŭ nu.

Apoĭ la așà împrejurărĭ eŭ nedumerindu-mĕ întru aceasta:

No. 151.
1848
Aprilie 9.

1). Dacă în acea oprire s'ar cuprinde orĭ-ce nație saŭ sex, și orĭ-ce speculant cunoscut saŭ necunoscut ce ar venì din cea parte pentru vre-un grabnic interes de speculație, așișderea și harabagiiĭ cu mărfurĭ saŭ obiecte ; 2). Pentru Moldoveniĭ ce ar fi în țĕrĭ streine, trecuțĭ nu de mult, însă cu pasporturile din Prințipat, și ar voì acum a se înapoià la forul locuințeĭ lor, dacă și aceștia ar fi cuprinșĭ în ḑisa poprire saŭ nu? și al 3-lea, cu ce manieră să nu li se îngădue intrarea, adecă: unde să fie oprițĭ de a nu intrà, chiar în partea Bucovineĭ saŭ după ce ar trece granița în Moldova, de a nu li se îngăduì intrarea maĭ în lăuntru în Prințipat, căcĭ chiar astăḑĭ prilejindu-mĕ întru această regularisire, dimpreună cu Administratorul acestuĭ ținut d-luĭ Aga Nicu Bucșănesco, când sosind d-luĭ D. Garet cu soția d-sale Isabela, cu pasportul din Franța sub No. 118 anul curgĕtor, voind a merge în Capitală pentru interesurĭ de a primì nisce banĭ, ce ḑice că ĭ-ar avé împrumutațĭ, și spre a-șĭ vedé pe fiica d-sale, măritată după d-luĭ Spătar Hadig, la propunerea ce le-am făcut, că nu li se poate învoì intrarea fără formalitățile poroncite, ofițerul Austriecesc, în particulara înțelegere ce am avut, ḑicênd că fără înadins poroncă a Gheneraluluĭ sĕŭ, neputênd oprì pe pasageriĭ înzestrațĭ cu pasporturile protecțieĭ lor, el le va deschide poarta îngăduindu-le trecerea, și apoĭ în Moldova de nu-ĭ primesce, facă acolo ce va vroì cu eĭ, și așà, și deschiḑênd poarta, a mânat pe aceștĭ pasagerĭ în această parte. Când la așà nedumerire, însă spre întregirea și nemancarisirea celor Inalt poroncite, oprindu-se pe aceștĭ pasagerĭ chiar la trecĕtoarea din Michăilenĭ, și voind eŭ tot după înțelesul acelor poroncite de Luminarea Voastră, pentru de a li se luà pasportul și dimpreună cu formalitaua descrisă să-l pristavlisesc la Dejurstvă, spre deslegare de pot fi primițĭ în Prințipat saŭ ba, aceștĭ pasagerĭ aŭ protimisit, spre a nu așteptà atâta vreme, a se înapoià la Cernăuțĭ fară a-mĭ da pasul, și așà, rugându-se la ofițerul Austriecesc a le învoì întoarcerea, și acesta proiriticos ĭ-a și primit iarășĭ înapoĭ. Pentru câștigarea uneĭ lămurirĭ, eŭ plecat rog pe Luminarea Voastră să binevoițĭ a-mĭ poroncì de urmarea ce trebue să o păzesc asupra tuturor acestor împrejurărĭ și, un adaos că, dacă pasageriĭ ar fi ca să se oprească chiar în partea Moldoveĭ, în ce loc să se ție până la deslegare, maĭ vîrtos când prilejul ar aduce a se adunà maĭ mulțĭ într'o ḑi, nefiind pe partea aceasta nicĭ poartă cu încuetoare, decât numaĭ o barieră, încă și aceea stricată, și nicĭ trecĕtoarea îndemânatecă de maĭ multe persoane, pe lângă care apoĭ și

cu ce anume ocasion să se trimeață la Dejurstvă nisce așà pasporturi (afară de ḑilele cunoscute de poștă) a celor ce ar voi de a le încredința mie, după trecerea în această parte, și nu ar protimisi mai bine a se înapoià de unde aŭ venit (căci nimenia din cei ce ar veni numai până la graniță în ceea parte nu ar încredința pasporturile lor spre a se trimite la Dejurstvă, căci atunci remâind fără pasport, Ocârmuirea Austriei nu i-ar primi a aștepta acele ḑile acolo). Prin urmare apoi pentru a se puté primi mai în pripă hotărîrea Luminării Voastre, eŭ cu toată supunerea vě pristavlisesc acest raport prin înadins stafetă, odată cu raportul și al d-sale administratorul ținutului către Departamentul din Lăuntru.

No. 151. 1848 Aprilie 9.

Leitenant Țintilă.

No. 85.
In 9 April 1848, Vineri, la 11 ceasuri europiene după amiaḑă-ḑi.

Mihăileni.

Raportul No. 1.687 al Isprăvniciei ținutului Dorohoiŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

No. 152. 1848 Aprilie 9.

(Orig. Arch. St. Iași. Dos. No. 13.208.)

Cinstitului Departament din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutului Dorohoiŭ.

Raport.

Spre îndeplinirea celor Inalt poroncite prin Domnescul ofis No. 60, iscălitul întovărășit și de d-lui Comandirul a întregii graniți despre Bucovina, în minutul acesta urmează a și păși pe întinderea graniței Bucovinei spre îndesire și întărire a pazei graniței, întru necacerdisirea a fețelor cuprinse prin alăturatul pe lângă acel Înalt ofis isvod, cât și a altor fețe ce ar veni de-a dreptul peste graniță în Prințipat, după care de îndată, potrivit celor Înalt poroncite se va pristavlisi cinst. Departament lista lămuritoare de numěrul puncturilor i de numele pristavilor ce se vor însărcina.

Iar în cât privesce pentru chiar trecětoarele zastavelor din acest ținut, și chiar a graniței Michăilenii, pe unde mai de creḑut este că tot trecětorul ce-và măcar mai educarisit ar vroi a trece cu rîndueala cuvenită granița, și nu de-a dreptul, din acest Înalt ofis luându-se la înțeles că între cele-lalte fără osebire, nici străinului nici Moldovanului care ar vroi a intrà în Prințipat, întâiŭ de

No. 152. 1848 Aprilie 9.

a nu li se îngădui intrarea și al doilea de a li se luà pasaporturile și a se trimite îndată în capitalie cu raport arătător, pentru ce anume trebuință vroesc a veni în Moldova și pe cât termen, cum și fisionomia lor, ca după aceea să se poată da deslegare Isprav., de pot fi primițĭ saŭ nu, apoĭ iscălitul nedumerindu-se din aceasta lămuritor :

1. Dacă în această oprire s'ar cuprinde orĭ-ce nație saŭ sex, și orĭ-ce speculant cunoscut saŭ necunoscut ce ar veni din cea parte pentru vre-un grabnic interes de speculație, așijderea și harabagiiĭ ce ar veni cu mărfurĭ saŭ obiecte; al 2-lea: Pentru Moldoveniĭ ce ar fi în țĕrĭ streine trecuțĭ nu de mult, însă cu pasaporturĭ din Prințipat și ar vroi acum a se întoarce, dacă și aceștia ar fi cuprinșĭ în ḑisa oprire saŭ nu, și al 3-lea: Cu ce manieră să nu li se îngădue intrarea, adecă unde să fie oprițĭ de a nu intrà? Chiar în partea Bucovineĭ saŭ după ce ar trece granița în astă parte, de a nu li se îngădui intrarea maĭ în lăuntru în Prințipat; căcĭ chiar astăḑĭ prilejindu-se iscălituluĭ în această regularisire a se aflà la trecĕtoarea Michăilenĭ cu Comandirul a întregiĭ granițe despre Bucovina, d-luĭ Leitenant Țintilă, când sosind d-luĭ d-l Garet cu soția d-luĭ din Franța a trece în Capitalie pentru interesurĭ de a-șĭ primi nisce banĭ, ce ḑice că ĭ-ar avé împrumutațĭ și spre a-șĭ vedé pe fiica d-luĭ măritată după d-luĭ Spăt. Hadig, la propunerea ce li s'a făcut, că nu li se poate învoi intrarea fără formalitățile poroncite, ofițerul Austriacesc, în particulară înțelegere avută, ḑicênd că fără înadins poroncă a Guvernuluĭ sĕŭ, neputênd opri pe pasageriĭ înzestrațĭ cu pasurĭ, el le va deschide poarta îngăduindu-le trecerea, și apoĭ Moldova, de nu-ĭ primesce, facă acolea ce va vroi cu eĭ și așà, deschiḑênd poarta, aŭ mânat pe aceștĭ pasagerĭ în această parte. Când la așà nedumerire însă, spre întregire și nemancarisire celor Înalt poroncite, oprindu-se pe aceștĭ pasagerĭ chiar la trecĕtoarea din Michăilenĭ în cvartira ofițeruluĭ și voind tot după înțelesul celor Înalt poroncite a li se luà pasul și împreună cu formalitaua descrisă a se îmmânà în cercetarea cinst. Departament spre deslegare, de pot fi primițĭ saŭ ba, aŭ protimisit, spre a nu așteptà atâta vreme, a se întoarce la Cernăuțĭ. Și așà rugându-se la ofițerul de dincolo a le învoi întoarcerea, acesta proeriticos ĭ-a și primit îndărăt.

De aceasta iscălitul plecat cere lămurită și grabnică deslegare asupra tuturor acestor împrejurărĭ, de urmarea ce ar avé a păzi și cu adaos că, dacă pasageriĭ ar fi a se opri chiar în astă parte,

No. 152.
1848
Aprilie 9.

în ce loc să se ţie până la deslegare, maĭ vîrtos când prilejul ar aduce a se adunà maĭ mulţĭ într'o ḑi, nefiind nicĭ poartă despărţitoare în partea de dincoace, ci numaĭ o rogatcă, şi nicĭ zastava îndemânatecă de maĭ multe persoane. Pe lângă care şi cu ce anume ocasion să se trimită nisce aşà pasaporturĭ în Capitală, acelora ce ar vroi a le încredinţà aicĭ, trecuţĭ fiind în această parte şi nu ar protimisì maĭ bine a se întoarce de unde aŭ venit (căcĭ nimenĭ din ceĭ ce ar venì numaĭ până la graniţă în acea parte nu ar încredinţà pasurile lor spre a se trimete în Capitală, căcĭ atuncĭ rĕmânênd acolo fără pas, Ocârmuirea Austrieĭ nu ĭ-ar primì a aşteptà acele ḑile acolo), când Ispră̆vnicieĭ îĭ şi lipsesc enamurile trebuitoare la aşà casurĭ, pentru care şi plecat roagă a i se trimite un numĕr de aceste spre a le avé la de asemenea i altele de aceste grabnice împrejurărĭ, ce vor trebuì în pripă prin înadins stafetă a se supune în cunoscinţa nacealstveĭ, şi nu prin poşta obicĭnuită cu întârḑiere. Căcĭ chiar supusa încunosciinţare de faţă expeduită prin înadins stafetă cu înadinsul trimis din partea Isprăvnicieĭ (prin care plecat roagă a se trimite şi această cerută deslegare) s'a luat de odată pe creditul Isprăvnicieĭ, până la primirea enamurilor trebuitoare, din carĭ unul să se poată încredinţà pentru acest sfîrşit caseĭ poşteĭ de aicĭ, ca prin urmare Isprăvnicia să-şĭ poată trage înscrisul închezeşluitor ce ĭ-a dat, pentru plata acestĕĭ trăsurĭ în patru caĭ spre mergerea şi întoarcerea trimisuluĭ.

N. Bucşănescu Agă.
p. Stol. naceal. Flore.

Masa 1
No. 1.687.
Michăilenĭ.

(Resoluţie:) 12 April. Să i se rĕspunḑă că înfăţoşându-se Prea Inălţatuluĭ Domn acest raport, Inălţimea Sa a poroncit a se urmà, după cum în jos se arată: Pasagerul ce ar vroi a venì în Moldova, maĭ nainte de a intrà, să se cerceteze pasaportul sĕŭ, precum şi persoana luĭ, spre a se luà încredinţare pentru care trebuinţă vroesce a intrà în Moldova, şi se vor primì aceştĭ de maĭ jos: întâiŭ pe neguţătoriĭ aceĭ ce aŭ relaţiĭ de negoţ în Moldova, fie de orĭ-ce naţie; al 2-lea pe persoanele acele cu familiĭ de orĭ-ce naţie, iar pentru Jidovĭ se va urmà după deosebita instrucţie ce are Isprăv.; al 3-lea pe aceĭ ce vor venì cu capitalurĭ de a le întrebuinţà în Moldova de orĭ-ce naţie; al 4-lea: Moldoveniĭ aceĭ trecuţĭ peste hotar cu pasurile Moldoveĭ pentru ale lor interesurĭ şi carĭ nu sînt în numĕrul acelor însemnaţĭ a nu se primì îndărăt; al 5-lea: harabagiiĭ cu mărfurĭ saŭ aceĭ cu deşert, carĭ s'ar întoarce în Moldova; al 6-lea: aceĭ cu biletele Isprăvniciilor pentru 24 ceasurĭ; al 7-lea femeile sînt slobode fără nisce

No. 152. 1848 Aprilie 9. asemenea cercetărĭ, iar pe aceĭ ce vor fi fără familiĭ, fie de orĭ-ce nație, necunoscuțĭ, și nu vor avé însușirile de maĭ sus, nu se vor primì, decât dacă eĭ vor voì a așteptà, li se vor luà pasaporturile și cu raportul împrejurărilor personale lor, cum și pentru ce trebuință vin în Moldova, se vor trimite la Hătmănie spre cercetare și deslegare, trimițêndu-se și Depart. din Lăuntru liste spre sciință, de pot fi primițĭ saŭ nu. Asemenea deslegare să se trimeată tuturor Isprăvniciilor pe unde sînt trecĕtoare și tot-odată să se împărtășească această regularisire Hătmănieĭ, precum și Postelnicieĭ spre a o face cunoscut c. c. Agențiĭ și celor-lalte Consulaturĭ.

Catargiu.

No. 153. 1848 Aprilie 9.

Depeșa luĭ Guéroult, Consulul Franciеĭ la Iașĭ, către Ministrul de Lamartine.

(Copie. Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

La nouvelle est arrivée ici, il y a trois jours, que six des prisonniers, qui à la suite des événements du 10 courant avaient été acheminés vers le territoire turc, avaient réussi à s'échapper, et s'étaient mis sous la protection du Vice-Consulat d'Angleterre à Ibraïla. Au milieu de tous les récits contradictoires qui circulent, celui-ci paraît le plus probable. Ces six prisonniers embarqués sur le Danube auraient été acueillis par un vent violent qui les aurait obligés de toucher à Ibraïla. A peine débarqués, ils auraient demandé et obtenu du commandant qui les accompagnait l'autorisation de prendre quelques aliments et auraient profité de cette circonstance pour aller se réfugier sous la protection du pavillon britannique. Lamai son de l'Agent anglais aurait été immédiatement cernée par la troupe, et sur l'invitation et les promesses d'indulgence faites aux prisonniers par le Consul général de Russie, M. Kotzebue, qui venait d'arriver dans la ville, ils auraient consenti à se livrer de nouveau et auraient été transférés en Turquie.

L'Evêque Métropolitain d'Iassy, Président de l'Assemblée générale qui, en cette double qualité, avait signé la pétition des boyards réformistes, vient de se retracter publiquement par une note insérée dans la Gazette et qui est un chef-d'œuvre de bassesse et de platitude.

Les affaires sont toujours dans un état d'anéantissement complet; on ne trouve de papier à prendre ni à fournir sur aucune ville de l'Europe. Tous les boyards ont fui à la campagne; c'est une saison perdue pour le commerce.

Quant à la tranquillité publique, elle semble se raffermir et ne pourrait guère être troublée que par le contre-coup des événements qui pourraient survenir dans les pays voisins et surtout en Gallicie.

No. 153. 1848 Aprilie 9.

Veuillez agréer, etc.

(Signé:) Guéroult.

Corespondențe din Iașĭ către „Gazeta de Transilvania". No. 33. 22. IV și No. 34. 26. IV. 1848.

No. 154. 1848 Aprilie 9.

Iașĭ, 9 Aprilie. Spiritul ce aburează de la apusul Europeĭ a ajuns și în Moldo-România! Junimea noastră a voit să-l însufle, însă o boare îl împrăștie! Intențiile se păreaŭ bune, dar sub manta patriotismuluĭ se ascundeà interesul privat. „Scoală-te să șeḑ eŭ!" erà scopul cel adevĕrat și planul erà organisat prin asemenea pășirĭ a ajunge la schimbarea domnieĭ.

Nu e îndoială cum că în un stat noŭ ca al nostru sînt maĭ multe de îndreptat decât aiurea, din causa abusurilor; dar oare cine calcă instituțiile țĕriĭ? Tot aceĭ ce le reclamează. Cine a ales pe representanțiĭ deputațĭ? Aceĭ ce voesc astăḑĭ a-ĭ desface. Cine judecă strîmb, cine asupresce pe țĕranĭ? Tot aceĭ ce șed în tribunal și acusă pe judecătorĭ, aceĭ ce din 12 ḑile ale boeresculuĭ (urbarium) aŭ făcut 250 ḑile pe an! Pârâtor și pârâș sînt una, iar despre resultat voiaŭ să facă rĕspunḑĕtor pe Domnitor! numaĭ pentru că nu sînt în locul luĭ! fără a cumpĕni causele acesteĭ concatenațiĭ. Junimea luând de model meetingul Irlandeĭ a început a se adunà în privat, apoĭ în public și a debatà interesele țĕriĭ, propuind îmbunătățirĭ, ale căror basă erà proclamat Regulamentul Organic, dar chiar unele din cererĭ călcaŭ disposițiile luĭ. Pe acel temeiŭ se făcù o petiție, în care aŭ subscris Mitropolitul țĕriĭ și maĭ toată boerimea. Gubernul se arătă îngăduitor și chiar doritor de a plinì cererile ce nu contraḑiceaŭ așezămîntuluĭ; însă cu neputință se păreà a îngăduì: desfacerea adunăriĭ generale și înarmarea uneĭ gvardiĭ naționale, pentru care ar fi trebuit să ceară sancția Curților suzerane și proteguitoare. Junimea îmmîndrită de succesul sĕŭ se îndărătnicià de a stoarce toate puncturile și în 29 Martie seara amelințà a face a doua ḑi o demonstrație în massă, mergênd la palat, și a stoarce cererea în putere. Spre a împedecà o urmare ce puteà aduce o turburare, Gubernul a hotărît a lucrà cu energie, maĭ ales îndemnat fiind de o depeșă, care Consulatul

No. 154. 1848 Aprilie 9. Rusieĭ a împărtăşit-o din partea Cabinetuluĭ sĕŭ, şi în care Ţarul Nicolae îndeamnă pe Domniĭ provinciilor, aflătoare sub a sa protecţie, de a înfrînà orĭ-ce încercare de turburare. După asemenea îndatorire nu erà de balansat.

In seara aceea se arestară uniĭ din juniĭ ce eraŭ în permanenţă adunaţĭ, deşì aceĭ maĭ cumpeniţĭ se împrăştiară, avênd de scop a căpĕtà îmbunătăţirile numaĭ prin mijloace pacĭnice. 13 din ceĭ arestuiţĭ fură transportaţĭ la Galaţĭ. Deşì în astă operaţie s'aŭ întrebuinţat măsurĭ de asprime, neporoncită de Domnitorul, totuşĭ resultatul mântuitor escusă fapta, căcĭ liniştea s'a restatornicit, pe când reeşirea junilor prin mijloacele din urmă ar fi revĕrsat asupra patrieĭ anarchie şi vĕrsărĭ de sânge, chiar în o epocă în care numaĭ pacea şi buna orînduealā poate a ne câştigà un viitor politic, ce nesmintit are să rĕsară din conflictul gigantic al puterilor!

Din 13 arestuiţĭ, 7 s'aŭ condus peste Dunăre la Măcin, 6 aflară mijloc a se asilà în Brăila la Consulul britanic; însă după îndemnul General Consululuĭ Rusieĭ, carele le juruì neîntârḑiată liberare, numiţiĭ se înduplecară, de a plutì şi eĭ la cetatea Măcin. După acestea, Domnitorul, ex motu proprio a început a se ocupà de măsurĭ îmbunătăţitoare în administraţie, carĭ după talentul şi cunoscinţa ce are de nevoile ţĕriĭ i se vor nemerì, dacă dregĕtoriĭ îl vor ajutorì!...

In 29 seara, târḑiŭ, după ce adunarea de popor se rĕspândise scârbită, maĭ vîrtos pentru că gubernul o provocă a aşteptà 2 sĕptămânĭ până ar sosì o comisiune ruso-turcească, generalul (fiul Domnuluĭ) comandă miliţia întreagă, însoţită de 1 tun şi de arnăuţiĭ armaţĭ. Se bătù marş general. Se auḑiră câte-và glasurĭ: La arme, la arme! Soldaţiĭ omoară pe boerĭ! Insă poporul fugià; aceasta să fie boerilor de mare învĕţătură, cum şi Gubernuluĭ, dacă vrea binele patrieĭ. Soldaţiĭ maĭ întâiŭ călcară casele Logofĕtuluĭ C. Sturdza, apoĭ ale tînĕruluĭ Mavrocordat şi pe rînd ale maĭ multor boerĭ de frunte. Mobilele se sfărîmară, oameniĭ se bătură, iar din tinerĭ: 4 fraţĭ Roseti, 3 Cuzescĭ, 2 Docănescĭ, 2 Casimirescĭ ş. a. fuseră prinşĭ, uniĭ puşĭ în poşte şi trecuţĭ peste Dunăre, alţiĭ opriţĭ acì, cu toţiĭ la 200, din carĭ ceĭ mulţĭ fuseră bătuţĭ câte 50 la spate, apoĭ slobodiţĭ. Altele maĭ târḑiŭ.

Adresa No. 1.335 a Cârmuiriĭ județuluĭ Brăila către Departamentul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 155. 1848 Aprilie 9.

(Original. Arch. M. de Int. Pach. No. 50. Dos. No. 233.)

Cinstituluĭ Departament din Lăuntru.
Cârmuirea județuluĭ Brăila.

Și după porunca No. 2.000, luându-se înțelegere cu cinstitul Viț-Consul britanic de aicĭ pentru slobodirea complotiștilor din Moldavia ce se află la dînsul, însă din parte-ĭ până astădĭ nu s'a vĕdut nicĭ slobodirea lor, nicĭ rĕspuns și cu toate că Cârmuirea a luat putincioasele măsurĭ întru prinderea lor, când ar eșì din localul Viț-Consulatuluĭ, dar fiind-că din curtea cinstituluĭ Viț-Consulat necontenit es și intră felurĭ de oamenĭ pentru felurĭ de trebuințe, și printre dînșiĭ poate să se strecoare și dintr'aceia, precum se aude că s'aŭ și strecurat doĭ, necunoscêndu-se nicĭ măcar fisionomiile lor, pentru că d. Polcovnic din Galațĭ nu le-a împărtășit Cârmuiriĭ, după cererea ce i s'a făcut.

Prin urmare vĕdêndu-se că mijloc maĭ sigur despre stavila strecurăriĭ lor (luându-se în băgare de seamă posiția localuluĭ Viț-Consulatuluĭ) este numaĭ atuncĭ când s'ar orînduì maĭ mulțĭ oamenĭ (ceea-ce și sînt de lipsă după încredințarea ce dă poliția prin ale sale raporturĭ) în prejurul aceluĭ local, cu împuternicire ca toțĭ câțĭ vor intrà și eșì din local, diua și noaptea, să fie supușĭ cercetăriĭ, căcĭ cu corespondența și întrebuințarea puteriĭ moralicescĭ nu se vede nicĭ o ispravă din partea d. Viț-Consulat. De aceea rĕmâne ca cinstitul Departament să binevoească a chibzui mĕsurĭ ce va găsì maĭ apropiate la împrejurările d'acum, împărtășind și Cârmuiriĭ poruncă de ceea-ce va găsì cu cale.

Polcovnic, Iacobson.
S. Rozescu.

No. 1.335.
S. 1-iŭ.

(Resoluție:) Cinstita Cârmuire nu are să urmeze decât potrivit porunciĭ No 2.000, fără altă adăogire cât de mică. Aprilie 16.

Corespondență din Pesta către „Le Siècle". 1848. 1. V.

No. 15. 1848 Aprilie 9.

Provinces Danubiennes.

On écrit de Pesth, 21 Avril:

Nous apprenons qu'une ambassade servienne est arrivée ici pour offrir au Gouvernement de remettre la Servie et la Belgrade (si c)

No. 156. 1848 Aprilie 9. sous la domination de la Hongrie. Le Gouvernement hongrois porte toute son attention sur les Principautés du Danube. Il a envoyé le comte Bœtting en courrier auprès du Ministre de la Guerre hongrois à Vérone pour l'engager à revenir le plus promptement possible.

La Moldavie et la Valachie soumises encore au régime féodal sont en insurrection ouverte contre Stourdza et Bibesco. Voici aux dernières dates les conditions qui ont été signifiées à l'Hospodar de Moldavie:

1⁰. Egalité des citoyens devant la loi; plus de condamnations arbitraires; que les tribunaux seuls soient appelés à porter des jugements;

2⁰. Abolition de toutes les peines corporelles qui dégradent le soldat;

3⁰. Réforme et diffusion libérale de l'instruction publique;

4⁰. Abolition de toutes les corvées du Gouvernement;

5⁰. Publicité des séances des tribunaux et de l'Assemblée générale;

6⁰. Responsabilité des ministres et de tous les fonctionnaires publics;

7⁰. Incompatibilité des fonctions de député avec toute autre fonction publique salariée;

8⁰. Annulation de toutes les éléctions dans lesquelles le Gouvernement aura exercé une influence corruptrice et par conséquent dissolution immédiate de la présente Assemblée générale;

9⁰. Abolition de la censure pour tout ce qui concerne les affaires intérieures du pays;

10⁰. Dissolution immédiate de la garde étrangère du Prince et formation immédiate d'une garde nationale, composée de tous les indigènes et des étrangers propriétaires dans le pays.

No. 157. 1848 Aprilie 10.

Confruntarea deținuților Franț Hermann, Felix Botnar, Iosif Șefer și Leon Marenevicĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 13.208.)

Confruntație.

Anul 1848, luna Aprilie în 10 ḑile. După confruntația făcută aflaților la grosul Isprăvniciei, din numěrul revoltanților și anume Franț Herman, Felix Botnar, Iosef Șefer și Leon Marenevicĭ cu denonsătorul lor Mihel Zisman, deși toți într'un glas aŭ

arătat că nu-l cunosc, dar din întrebările făcute după aceasta luĭ Anton Zingher, la care aŭ fost toțĭ aceștia de aŭ mâncat și aŭ bĕut împreună, cu câte-và ḑile înaintea întîmplăriĭ prinderiĭ lor, aŭ mărturisit că în adevĕr așà a fost, precum denonsătorul ĭ-a recomenduit, apoĭ de vreme ce eĭ întâiŭ cu totul s'aŭ apĕrat că nicĭ măcar l-ar cunoasce, se pot socotì îndestul de vinovațĭ și picațĭ în de o potrivă categorie cu complotiștiĭ.

No. 157. 1848 Aprilie 10.

2-lea David Rainer, după cele arătate prin doprosul sĕŭ, s'ar socotì nevinovat, însă trebue a se căutà purtările luĭ de maĭ nainte, de a fost vre-odată supus vre-uneĭ categoriĭ, de vreme ce arată că este crescut și născut în această Capitalie.

3-lea Leon Volșinski, numaĭ după nepotrivirea arătăriĭ luĭ prin două doproase ce i s'aŭ luat, căcĭ mare deosebire face arătarea luĭ dintâĭ la Comisia cvartaluluĭ al 3-lea cu aceea luată acum de isnoavă, măcar deșì i s'a confruntat în ființă, însă acum ḑice că ceea-ce a vroit scriitorul aceĭ Comisiĭ, aceea a scris, ținându-se tot de aceasta de pe urmă arătare.

4-lea Dimitrie Moldovanu; din doprosul luĭ se vede cu totul străin de asemenea complot; rĕmâne dar a i se căutà purtările ce ar fi avut maĭ înainte, atât în Capitalie cât și când s'a aflat slujind soldat în miliție și a i se hotărî pedeapsa sa.

Această confruntație s'a făcut în a mea ființă, pentru care am iscălit.

Adjutant polculuĭ,
Leitenant Lascăr.

Scrisoarea Coloneluluĭ C. Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galațĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ.

No. 158. 1848 Aprilie 10.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouă.)

Galațĭ.

Luminarea Voastră,

Din scrisoarea Lumināriĭ Voastre, dată din 8 Aprilie, am privit sentimentele și milostivirea la care ațĭ venit în plecare a mijlocì ertarea mea de la Înălțimea Sa. Această milostivire mĕ pătrunde în cuget, și nu voiŭ uità-o până la mormînt. Căcĭ la un nenorocit prilej ca acesta, se vede iubirea și dragostea unuĭ bun desăvîrșit nacealnic. Dumneḑeŭ este mare și va aduce vreme a pune și eŭ mâna pe unul din aceĭ intrigantĭ și din complotul scăpaților, a cărora scăpare cu înșelăciune mi s'a întîmplat. Atuncĭ

No. 158. 1848 Aprilie 10

voiŭ uità mâhnirea în care am picat. Uitare de la Înălțimea Sa a greşeliĭ mele, după cum îmĭ scrieţĭ Luminarea Voastră, aceasta numaĭ după vreme mĕ face desăvîrșit sănătos. Iară soartea inimiĭ mele este tot ca o rană netămăduită, cunoscênd că în diastima de 26 anĭ a slujbelor mele, aceasta nu mi s'a întîmplat.

A Luminăriĭ Voastre

Prea plecată slugă cu adânc respect și credință până la mormînt

C. Mișcenco.

No. 159. 1848 Aprilie 10.

Raportul No. 4.646 al Isprăvniciei ținutuluĭ Bacăŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 13.208.)

Către cinst. Departament trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Bacăŭ.

Raport.

Cu poronca cinst. Departament din 8 Aprilie, secția a 3-a, No. 6.092, primindu-se cincĭ Domnescĭ ofisurĭ cu locurĭ deschise, sub No. 61, după care s'aŭ însemnat pe boieriĭ în jos arătațĭ de a priveghià pentru buna armonie și liniștea locuitorilor din satele ocoalelor acestuĭ ținut, de a cărora primire și însărcinare pusă numiților cu supunere se rĕspunde.

N. Roset Post.

No. 4.646.

Numirea boerilor însărcinațĭ și care la ce ocol.

D. Căminar Iancul Ghibănescu la ocolul Bistrița-de-jos.
„ „ Petrachi Goroveĭ la ocolul Bistrița-de-sus.
„ Paharnic Costachi Pandeli la ocolul Tazlăul-de-sus.
„ Medelnicer Filip.... la ocolul Trotuș.
„ Pitar Iancul Vîrgolicĭ la ocolul Tazlăul-de-jos.

No. 160. 1848 Aprilie 10.

Scrisoarea Coloneluluĭ Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galațĭ, către Colonelul Singurov.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Galațĭ.

Milostivul meŭ Domn,
Domnule Colonel!

Scrisoarea d-v. cu data din 7 Aprilie am primit-o cu înadins la 8 spre 9 Aprilie, din a căreia cuprindere lămurindu-mĕ, la 9

Aprilie dimineața am pornit la Brăila, dând scrisoare la Colonelul Enghel și prin multă stăruință și către Polcovnicul Iacobson, am mers singur la Consulul englesesc, și după o scrisoare făcută luĭ de la Inălțimea Sa Domnul Valachieĭ, ca să nu se amestece la aceasta, a dat rĕspuns că nicĭ nu-ĭ ține nicĭ nu-ĭ dă! In urmă m'am întors către singurĭ revoltanțiĭ, vorbindu-le fel de fel a merge la locul poroncit de Inălțimea Sa. I-am cunoscut cu totul speriațĭ și fără simțirĭ, ḍicênd că aŭ deplină sciință, că la Măcin, de vor merge, îndată le va tăià capul. Către aceasta mĭ-aŭ rĕspuns că eĭ nu maĭ vin în Moldova, căcĭ aŭ protecție pe Franția și Avstria. Am maĭ înțeles de la uniĭ și alțiĭ, că Consulul avstriecesc Huber le-ar fi dat pasaporturĭ să-ĭ ducă în Austria. Către toate aceste neputêndu-ĭ îndupleca, m'am întors la Galațĭ, căcĭ la revoltanțĭ am vĕḍut parale și gătirĭ, pre cât am înțeles, să-ĭ pornească.

No. 160.
1848
Aprilie 10.

Vĕ rog încredințațĭ Inălțimiĭ Sale că scăpațiĭ nu vor maĭ intrà în Prințipat. Eŭ singur și trista mea familie la acest prilej nenorocit, privind din scrisoarea d-v. multa milostivire a Inălțimiĭ Sale și rugămintea în mijlocire a Măriei Sale Doamneĭ, a fiilor Inălțimiĭ Sale Luminaților Prințĭ și rugămintele d-v. în privirea numeroaseĭ mele familiĭ, de mĭ-a dăruit ertare la un lucru care eŭ singur m'am cunoscut vinovat, într'un glas cu toată familia strig, că dorim întru mulțĭ anĭ fericițĭ sănătate Inălțimilor Sale, să trăească în strămoșescul scaun, nu maĭ puțin și a luminaților Prințĭ. Eŭ voiŭ avé aceasta întru pomenire din neam în neam. La Brăila arestanților am arătat, că pentru scăparea lor să fiŭ osândit la moarte, ca să-ĭ înduplec a merge, și eĭ mĭ-aŭ rĕspuns, că maĭ bine să mor eŭ decât eĭ toțĭ.

Cu mare jelanie arăt milostiviriĭ Inălțimiĭ Sale, că scăparea acestor 6 arestanțĭ din mânile mele a fost o foarte mare înșelăciune la mine, acea care acum în vremea și ḍilele aceste nu o pot descrie.

A Domnieĭ Voastre prea plecată slugă

C. Mișcenco.

Comunicat din „Albina Românească." No. 30. 1848. 15. IV.

No. 161.
1848
Aprilie 11.

Iașĭ.

Ḍiua sfinteĭ Învierĭ s'a serbat în cea maĭ vie bucurie și liniște de către orășeniĭ Capitalieĭ. Un timp frumos și senin a adaos la strălucirea acesteĭ ḍile sĕrbătorescĭ. Palatul Domnesc, după ve-

No. 161. 1848 Aprilie 11.

chiul obiceiŭ al ţĕriĭ, s'a umplut de sf. cler, nobilime şi de public, cariĭ aŭ alergat de a mărturisì Prea Înălţatuluĭ Domn urările lor. La 12 ore Prea Înălţatul Domn, însoţit de fiiĭ sĕĭ L. L. Prinţul D. şi Gr. şi de stabul sĕŭ, s'aŭ înfăţoşat în mijlocul saleĭ, primit fiind de aclamaţiile cele maĭ sgomotoase. Aşezându-se în tron, în mijlocul poporuluĭ sĕŭ, a manifestat sfinţirea ḑileĭ invocând binecuvîntarea cerească spre fericirea Patrieĭ. Cuvîntarea sa se închee cu frumoasele cuvinte ale scripturiĭ: „Fericiţĭ ceĭ bine credincioşĭ.“ Sĕrbătoarea acesteĭ ḑile sfinţite a fost cu atâta maĭ luminată cu cât Prea Înălţatul Domn prin înţeleptele sale măsurĭ a restatornicit liniştea cea tulburată în Capitală, făcênd pe locuitoriĭ eĭ vrednicĭ de o îndoită bucurie cerească şi pămîntească. Cu ocasia acesteĭ solemnele serbărĭ, Domnitorul ca şi tot-deauna a rĕsplătit şi acum meritele unora din boerĭ şi aşà a împărţit nişanurĭ iftihare d-lor Vorn. N. Milo, Vorn. Iord. Pruncu Aga Capitalieĭ, Post. Ilie Cogălniceanu şi Post. Ior. Brănişteanu.

Pornirea cea nesocotită a unor duhurĭ aprinse, carĭ rĕspândise tulburare şi frică în Capitala noastră, cere numaĭ decât a fi năduşită. O grabnică şi înţeleaptă măsură cerută de împrejurărĭ a făcut pe Domnitor a o întrebuinţà ca garanţia cea maĭ nemerită a drepturilor cetăţenimiĭ şi a societăţiĭ ce se ameninţà de tulburătorĭ. Mulţămită fie iubituluĭ nostru Domnitor, a căruia părintească îngrijire nicĭ odată n'a lăsat nemângâiaţĭ pe supuşiĭ sĕĭ ceĭ credincioşĭ.

Asemenea încercărĭ de tulburare, deşì mulcomite în deplin, totuşĭ nu puteaŭ rĕmâné nicĭ de cum străine de către Curţile suzerane şi proteguitoare.

Exselenţia Sa d. Gheneral Maiorul, Gheneral Adiutantul Imperial şi Cavaler a maĭ multor ordine de Duhamel a sosit la 12 în Capitală. Acest înalt foncţioner a încredinţat o depeşe a străluciriĭ Sale Conteluĭ de Nesselorde către Domnitorul ţĕriĭ şi tot-odată a mărturisit a sa mulţumire deplină despre energia întrebuinţată la năduşirea tulburăriĭ spre liniştea Principatuluĭ.

Mercurĭ, în 14, la 11 ore, o numeroasă adunare de boerĭ din toate clasele aŭ mers la otelul Consulatuluĭ Rosienesc, unde înfăţoşându-se Exselenţia Sa de Duhamel, le-a expus nenorocirile în care pornirea nesocotită puteà a pune pe ţeară, le-a arătat părerea sa de rĕŭ şi le-a mărturisit mulţumirea ce a simţit la măsurile întrebuinţate de In. Sa Domnitorul, „căcĭ de altmintrelea

rěul, apucând un desfrîŭ, ar fi adus de bună seamă cele maĭ triste isprăvĭ.“ No. 161. 1848 Aprilie 11.

Tot-odată a recomandat cu îngrijire bătrânilor ţěriĭ de a priveghià şi a moderà pe tineriĭ ceĭ esaltaţĭ cu doctrine primejdióse fericiriĭ moldo-române. O învěţătură rezemată pe principiĭ de religie şi morală a reḑis, că trebue să fie educaţia tinerimiĭ noastre, pe lângă care a adaos că trebue a vě întrunì cu dinadinsul împrejurul Domnitoruluĭ, pentru ca să fiţĭ tarĭ şi să conlucraţĭ la fericirea patrieĭ.

Cuvintele Exs. d. de Duhamel în maĭ multe rîndurĭ s'aŭ întrerupt de vivaturĭ în cinstea M. S. Împěrătescĭ. D. Vorn Iordachi Balş a mărturisit simţirea boerimiĭ şi devuaţia ce aŭ către Augustul Protector, care nu încetează a aruncà asupră-ne îngrijirile sale cele mântuitoare. Sala se deşertă în mijlocul urărilor.

Toată adunarea de acolo a purces la palatul În. S. Domnitoruluĭ, unde aŭ umplut salele. Mulţimea se desfăcù şi iată în mijloc În. Sa Părintele patrieĭ. O deputaţie a corporaţiilor neguţătorescĭ urmând boerimiĭ a cetit Înălţimiĭ Sale un act cuprinḑětor de simţirile cele maĭ mulţumitoare pentru statornicirea liniştiĭ şi a păciĭ. Prea Înălţatul Domn, ca un părinte duios, a rěspuns pătruns de bucurie: „Vě mulţumesc de cele ce-mĭ mărturisiţĭ şi Eŭ, ca tot-deauna în mijlocul d-v. şi dv. împrejurul Nostru, nu voiŭ lipsì sub scutirea cerească a lucrà pentru fericirea ţěriĭ acesteia, pe care Pronia ne-a încredinţat-o.“ Vivaturile cele maĭ entusiaste aŭ încheiat această mărturisire părintească a Domnuluĭ făcută poporuluĭ sěŭ.

Socoteală de cheltuelile făcute cu exilarea liberalilor Moldovenĭ la Măcin.

No. 162. 1848 Aprilie 11.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Aḑministrative nouě)

Socoteală cum s'a întrebuinţat cheltuirea drumuluĭ la Măcin.

Leĭ.	Par.	
3.475	—	în 200 ermilicĭ noĭ Aianuluĭ.
421	—	în 30 ermilicĭ bacşiş oamenilor şi unuĭ gramatic al Aianuluĭ.
600	—	în 40 carboave bărcile marĭ cu carĭ s'aŭ dus arestanţiĭ.
150	—	pentru 300 pânĭ soldaţilor convoiarisătorĭ în 2 rîn-
4.646	—	De reportat.

No. 162. 1848 Aprilie 11.

4.646	Report
	durĭ: când am mers întâiŭ la Măcin trăgĕtorilor la barcă, şi al 2-lea când s'aŭ dus arestanţiĭ.
30 —	pe 10 oca rachiŭ tij soldaţilor în 2 rîndurĭ.
120 —	în 8 carboave mergerea mea la Brăila cu poşta.
139 —	la 4 căruţe de birjă ce am trimis la Brăila cu întoarcere.
20 —	cheltueala oamenilor.
15 —	pe 5 oca măsline la soldaţĭ.
40 —	soldaţilor Muntenĭ, când aŭ mers cu şalupa la Măcin.
6 10	pentru douĕ maldurĭ prajĭ soldaţilor.
5.016 10	

Perilipi.

8.850,— primiţĭ.
5.016,10 cheltuiţĭ.

3.833,30 Adică treĭ miĭ opt-sute-treĭ-ḑecĭ şi treĭ leĭ treĭ ḑecĭ parale, cursul Galaţĭ, sînt la jos iscălitul.

Colonel i Cavaler Mişcenco.

No. 163. 1848 Aprilie 11.

Informaţiunĭ din Viena după „Allgemeine Zeitung" din Augsburg.

(„Le National". 1848. 5. V.)

Provinces Danubiennes.

Nous trouvons dans la Gazette de Augsbourg du 27 Avril des nouvelles des provinces Danubiennes, qui semblent confirmer complètement celle que nous donnions dernièrement sur la situation de la Moldavie:

Une révolution, écrit-on de Vienne, le 23 Avril, à la Gazette d'Augsbourg, est sur le point d'éclater dans les Principautés du Danube. Il est vrai que les Hospodars de la Valachie et de la Moldavie sont encore debout; mais le peuple veut les renverser. Les paysans ont résolu de s'affranchir du pays (?) des seigneurs ou de les tuer. Les habitants des villes demandent de nombreux renforts.

No. 164. 1848 Aprilie 11.

Notiţă din „Le Siècle". 1848. 23. IV.

Nouvelles Etrangères.

Les provinces Danubiennes, Moldavie, Valachie, Servie, sont dans un état flagrant de révolution. Le vieux Prince Milosch, dé-

troné par les intrigues de la Russie, est l'âme de ce mouvement, qui entraînera certainement la Bosnie et la Bulgarie. La Porte qui craint un démembrement de ce côté, où déjà son autorité n'est plus que nominale, prend, dit-on, des mesures militaires. Cependant ce n'est pas là que viendra le péril réel pour l'Empire Ottoman. Le Divan, par une alliance avec les provinces Danubiennes constituées dans leur indépendance, trouverait plus de force et d'appui au Nord, qu'elle n'en tire de la cosouveraineté qu'elle exerce de moitié avec la Russie. C'est de la Grèce que naîtra pour elle le véritable danger.

No. 164. 1848 Aprilie 11.

Ordinul No. 1.593 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către Maiorul Statachi.

No. 165. 1848 Aprilie 12.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

No. 1.593 La D. Maior Statachi.

Din Înalta verbală poroncă chemându-se aicea pe Comandirul garnisonuluĭ din Galaţĭ, d. Colonelul Mişcenco, comandarisesc pe dv., ca îndată să mergeţĭ la Galaţĭ şi să împliniţĭ îndatorirea d-luĭ până la întoarcerea sa la Galaţĭ. In această vreme veţĭ avé îngrijire pentru buna pază a linieĭ Dunăreĭ, liniştea în oraş, buna ţinere a oamenilor şi îndestularea lor, întocmaĭ împlinirea a poroncilor ce veţĭ primì şi raportuirea, atât în obiectele sorocite cât şi în cele întîmplătoare cu grăbire.

Ordinul No. 1.594 al Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către Colonelul C. Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galaţĭ.

No. 166. 1848 Aprilie 12.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

La Colonelul Mişcenco.

Prea Înălţatul Domn vroind a luà de la d-v. în persoană lămurire asupra rĕspunsuluĭ ce aţĭ făcut Inălţimiĭ Sale prin d-luĭ Colonelul Singurov, a binevoit a poroncì ca să veniţĭ aicia. Pe acest temeiŭ, trimiţêndu-se pe d. Maior Statachi ca să împlinească îndatorirea d-v. acolo, pe câtă vreme vĕ veţĭ aflà în Capitală până la întoarcere, vi se scrie ca să încredinţaţĭ comanda cu toate cele atârnate de ea, vremelnicesce, lăsându-ĭ toate înlesnirile atât în lucrarea canţelarieĭ cât şi îndestularea oamenilor, înaintirea lu-

No. 166. 1848 Aprilie 12. crăriĭ picheturilor, și în sfîrșit, în toate obiectele comendiĭ, ca să nu întîmpine cea maĭ mică împiedecare, și îndată după aceasta să porniţĭ a venì cu cea maĭ mare grăbire în Capitală, spre care sfîrșit în podorojna posteĭ de opt caĭ, pentru mergerea d-luĭ Maioruluĭ Statachi la Galaţĭ, s'a trecut și pentru venirea d-v. de acolo aicia.

No. 167. 1848 Aprilie 12.

Circulara No. 1.627—1.642 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către Comandanţiĭ de zastave.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouě.)

Ţircularnice pe la toţĭ comandiriĭ de zastave, de la No. 1.627 până la 1.642.

Între revoltanţiĭ ce nu s'aŭ putut prinde dintâiŭ, precum Vasilică Ghica, aŭ maĭ fost și Grigori Balș, Iorgu Sion, carĭ s'aŭ prins în Valachia, precum și Toader Sion, Iorgu Radu, ce s'aŭ uitat a se trece în ţircularnica din 1 a curgětoareĭ lunĭ sub No... Decĭ ca nu cum-và eĭ urmăriţĭ de gonacĭ spre a-ĭ prinde, după măsurile puse în lucrare, să se ispitească a fugì peste graniţă, vi se scrie ca să întăriţĭ paza în tot cuprinsul distanţieĭ, ce vě este încredinţată, și arătându-se numiţiĭ saŭ toţĭ odată saŭ în deosebĭ câte unul, să nu cum-và să scape, ci numaĭ decât să-ĭ prindĭ morţĭ saŭ viĭ, pověţuindu-vě din cuprinderea numerarisiteĭ poroncĭ.

No. 168. 1848 Aprilie 12.

Adresa No. 1.644 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ, către Departamentul din Lăuntru.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouě.)

No. 1.644. La Departament.

Intre alţĭ revoltanţĭ, fiind și însemnaţiĭ maĭ jos: 1. Costachi Muruz, 2. Grigori Balș, 3. Vasilică Ghica, 4. Iorgu Radu și 5. Toader Sion, încă de la 4 a curgětoareĭ s'a fost comandarisit pe Cornetul Păcurariŭ spre prinderea lor, dar din întîmplare prindêndu-se în ţinutul Fălciuluĭ pe cel întâiŭ Muruz și dându-se în Rusia, s'a chemat înapoĭ pe Cornetul Păcurariŭ și în urmă s'a prins și pe cel al doilea Balș, împreună cu Iorgu Sion în Valachia precum este cunoscut Departamentuluĭ. Iar ceĭ treĭ din urmă, Vasilică Ghica, Iorgu Radu și Toader Sion, rěmâind încă neprinșĭ, cu cinste se face cunoscut Departamentuluĭ, spre a regulà din parte-ĭ cele de cuviinţă pentru prinderea lor.

Circulara No. 1.649—1.664 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Comandanțiĭ de zastave.

No. 169.
1848
Aprilie 12.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Țirculară pe la toțĭ Comandiriĭ de zastave de la No. 1649 până la No. 1664.

Pentru-că prin oprirea intrăriĭ în Prințipat a tuturor străinilor și a Moldovenilor, precum vi s'a poroncit sub No...., să nu se pricinuească împedicarea fețelor ce pot a fi primite, prin înțelegere cu Departamentul din Năuntru, s'aŭ statornicit măsurile următoare:

La cercetarea pasporturilor și a persoanelor ce ar vroì a intrà în Prințipat, să se ieà încredințare de trebuințele pentru carĭ voesc a venì, și după asemenea formalità să se sloboadă intrarea la însemnațiĭ maĭ jos:

a). Negutătoriĭ aceĭ ce aŭ relațiĭ de negoț în Moldova, fie de orĭ-ce nație.

b). Persoanele acele cu familie, de orĭ-ce nație; iar pentru Jidovĭ se va urmà după osebite instrucțiĭ ce aŭ Isprăvniciile.

c). Aceĭ ce vor venì cu capitalurĭ de a le întrebuințà în Moldova, de orĭ-ce nație.

d). Moldoveniĭ aceĭ trecuțĭ peste hotar cu pasurile Moldoveĭ pentru ale lor interesurĭ, și carĭ nu sînt însemnațĭ în numĕrul celor hotărîțĭ a se oprì de a nu se întoarce în Prințipat.

e). Harabagiiĭ aceĭ cu mărfurĭ saŭ aceĭ cu deșert, carĭ s'ar întoarce în Moldova.

f). Aceĭ cu certificaturile slobodite de la Isprăvnicie pentru 24 ceasurĭ, și

g). Femeile sunt slobode fără nisce asemenea cercetărĭ.

Iar pe aceĭ ce vor fi fără familiĭ, fie de orĭ-ce nație, necunoscuțĭ, și nu ar avé însușirile de maĭ sus, să nu se primească decât dacă eĭ vor voì a așteptà, să li se ieà pasporturile, și cu raporturĭ de împrejurările personaluluĭ lor, cum și pentru ce trebuință vin în Moldova, să se trimită la Dejurstvă, aceasta precum vi s'a maĭ scris. Se osebesc de mărginirile de maĭ sus persoanele străine maĭ însemnate, carĭ ar avé legiuitele formalitățĭ de călĕtorie.

Prin urmare vi se scrie și prin aceasta ca, prin înțelegere cu Isprăvnicia ținutală căreia odată cu aceasta i s'a scris de către Departament, precum el încredințează prin adresul de sub No. 6.395,

No. 169. 1848 Aprilie 12. să urmațĭ întocmaĭ după instrucțiile de maĭ sus, ferindu-vĕ de a nu face în de obște tuturor pasagerilor niscaĭ-và șicanurĭ saŭ vre-un fel de păgubirĭ de orĭ-ce fire, căcĭ atât pentru aceasta, cât și pentru din potrivă urmarea întru împlinirea instrucțiilor de maĭ sus, saŭ cu scăparea în Prințipat a fețelor oprite de a intrà, întru care se maĭ adaogă și Grigori Balș și Iorgu Sion, ce s'aŭ prins în Valachia și se află arestuițĭ la Cârmuirea de Slam-Rîmnicul, dacă nu se vor da în partea aceasta de către acea Cârmuire, vețĭ cădé în grea rĕspundere. Iar când numițiĭ s'ar încercà a intrà pe la orĭ-ce loc, să-ĭ respingețĭ. Aceasta pe temeiul Inalteĭ poroncĭ, împărtășită prin osebit adres al Departamentuluĭ cu No. 6.394. Iar întîmplându-se a năvălì în silă și cu arme, atuncĭ să urmațĭ după osebita poroncă ce odată cu aceasta vi se trimite sub No...

No. 170. 1848 Aprilie 12. Ordinul Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Colonelul C. Mișcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galațĭ.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Secret, foarte grabnic.

Comandiruluĭ garnisonuluĭ de Galațĭ d-luĭ Coloneluluĭ și Cavaler Mișcenco.

Potrivit celor scrise d-v. prin poronca mea din 29 a trecuteĭ lunĭ Martie sub No. 1.290, pentru a nu lăsà intrarea în Prințipat a luĭ Scarlat Vârnav, Toader Rășcanu și Vasile Mălinescu, se întăresce și prin aceasta, atât pentru numițiĭ cât și pentru Costachi Negre, Leca, Negruzzi și Alecu Dimitriu, nepot al Mitropolituluĭ, ca nicĭ cum să nu-ĭ lăsațĭ a intrà în Prințipat pe la orĭ-ce loc s'ar ivì și cu orĭ-ce pasporturĭ, fățiș saŭ prin taină, avênd d-v. în privire că Mălinescu poartă cu sine douĕ pasporturĭ, adecă unul turcesc și cel-lalt franțosesc de etudiant (student saŭ scolar).

Afară de aceștia vi se adaogă poroncă și pentru toțĭ străiniĭ, cum și Moldoveniĭ carĭ ar voì a intrà în Prințipat, că sînteți însărcinat sub cea maĭ aspră rĕspundere: a) de a nu-ĭ lăsà să intre în Prințipat și b) de a luà pasporturile lor și a le trimite îndată la Dejurstvă cu raport arătător, pentru ce anume trebuință vin și pe cât termen, cum și fisionomia lor, ca după luarea aminte ce se va face pasporturilor și împrejurărilor, să vi se poată da deslegare cu înapoerea pasporturilor, de pot fi primițĭ saŭ nu. Iar în alt-fel

slobodindu-ĭ, vețĭ fi rĕspundĕtor după toată asprimea. Tot odată vi se maĭ întăresce poronca pentru Căpitanul Dimitrie Asachi, cum și pentru destărațiĭ Alecu Muruz, Alecu Cuza, Nicu Catargiu, Vasile Canta, Grigorie Romalo, Dimitrie Filipescu, Manolachi Epureanu, Sandu Miclescu, Ioan Cuza, Zaharie Moldovanu, Răducanu Roset, Scarlat Roset și Mitică Roset, ca să fițĭ cu cea maĭ deșteaptă privighere de a nu scăpà cum-và toțĭ saŭ unul măcar în Prințipat, precum vi s'a maĭ poroncit sub No. 1.308, 1.325 și 1.405, căcĭ vețĭ fi în grea rĕspundere.

No. 170. 1848 Aprilie 12.

Adresa No. 6.391 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Secretariatul de Stat.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

No. 171. 1848 Aprilie 12.

Adres la Secretariatul de Stat al Moldoveĭ.

No. 6.391.

Între lucrările ce s'aŭ întins din partea Cârmuiriĭ pentru depărtarea tuturor nepriințelor ce aŭ amenințat liniștea obștească din partea unor fețe cu cugetărĭ rele, s'a socotit de toată trebuința a se luà energice și potrivite măsurĭ și pentru cunoascerea fețelor ce s'ar înfățoșà la deosebitele puncturĭ de graniță spre a intrà în Moldova, măsurĭ cu atât maĭ mult trebuitoare, căcĭ Cârmuirea are sciință că între pricinuitoriĭ necuviințelor întîmplate s'aŭ urmat relațiĭ cu fețe depărtate maĭ înainte de aicĭ. Decĭ statornicindu-se că orĭ-ce pasager ar sosì la graniță, spre a intrà în Moldova, să se cerceteze maĭ întâiŭ pasportul și persoana luĭ și a se luà încredințare pentru care trebuință voesce a venì aicĭ, și după asemenea formalità se va slobodì intrarea la aceștĭ de maĭ jos:

(Urméză instrucțiunile din circulara No. 1.649—1.664 a Hatmanuluĭ D. Sturdza. A se vedé No. 169).

Iar pe aceĭ ce vor fi fără familiĭ, fie de orĭ-ce nație, necunoscuțĭ, și nu ar avé însușirile de maĭ sus, să nu se primească, decât dacă eĭ vor voì a aștepta, să le ieà pasporturile și cu raport de împrejurările personale lor, cum și pentru ce trebuință vin în Moldova, să le trimeată la Hătmănie spre cercetare și deslegare, de pot fi primițĭ, ferindu-se de a face în de obște tuturor pasagerilor niscaĭ-và șicanurĭ saŭ vre-un fel de păgubire de orĭ-ce fire. Se

No. 171. 1848 Aprilie 12.

osebesc de mărginirea de maĭ sus persoanele acele străine şi maĭ însemnate, carĭ ar avé legiuitele formalităţĭ de călĕtorie.

Această punere la cale Departamentul cu căḑută cinste o împărtăşesce şi aceluĭ cinst. Secretariat, poftindu-l cu căḑută cinste ca să binevoească a o împărtăşì respectivelor Consulaturĭ spre a fi cunoscută.

No. 172. 1848 Aprilie 12.

Adresa No. 6.394 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Departamentul trebilor din Lăuntru. Secţia 1. No. 6.394.

Iaşĭ.

Cinstiteĭ Hătmăniĭ a Moldoveĭ.

Din raportul ce cinstita Hătmănie a primit de la Comandirul graniţeĭ despre Valachia, îĭ este bine cunoscut, că d-lor Grigori Balş şi Iorgu Sion sînt arestuiţĭ la Cârmuirea de Slam-Rîmnic, precum aceasta s'a vĕḑut şi din raportul ce s'a primit la Departament şi de la Stărostia Putneĭ sub No.... Asupra acestuia după deslegarea Prea Înălţatuluĭ Domn i s'a rĕspuns Stărostieĭ, ca să se înţeleagă cu judeţul de Slam-Rîmnic şi că dacă acela ar da pe arătatele feţe, ea să le arestuească la dînsa şi să însciinţeze pe Departament, iar la din potrivă, dacă nu ar voì să-ĭ dea, să se înţeleagă cu Comandirul graniţeĭ ca să fie cu de aproape privighere, ca d-lor Balş şi Sion să nu fie primiţĭ în Moldova, şi când s'ar încercà spre aceasta, să-ĭ respingă. Despre care punere la cale cu cinste se face cunoscut cinstiteĭ Hătmăniĭ, cu poftire ca să binevoească a da din parte-ĭ cuvenitele poroncĭ şi Comandiruluĭ de pe graniţă spre întocmaĭ şi neabătută urmare.

Ministru din Lăuntru Catargiu.
Cercetat Şeful secţieĭ Baldovin Aga.

(Resoluţie:) Să se facă ţircularnice pe la Comandiriĭ de zastave.

D. S.

Adresa No. 6.395 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

No. 173. 1848 Aprilie 12.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Departamentul trebilor din Lăuntru. Secţia 1. No. 6.395.

Iaşĭ.

Cinstiteĭ Hătmăniĭ a Moldavieĭ.

Între lucrările ce s'aŭ întins din partea Cârmuiriĭ pentru depărtarea tuturor nepriinţelor ce aŭ ameninţat linişte obştească din partea unor feţe cu cugetărĭ rele, s'a socotit de toată trebuinţa a se luà energice şi potrivite măsurĭ pentru cunoascerea feţelor ce s'ar înfăţoşà la deosebitele punturĭ de graniţă spre a intrà în Moldova, măsurĭ cu atât maĭ mult trebuitoare, căcĭ Cârmuirea are sciinţă că, între pricinuitoriĭ necuviinţelor întîmplate, aŭ urmat relaţiĭ cu feţe depărtate maĭ înainte de aicĭ. Decĭ statornicindu-se ca orĭ-ce pasager ar sosì la graniţă spre a intrà în Moldova, să i se cerceteze maĭ întâiŭ pasportul şi persoana luĭ, spre a se luà încredinţare pentru care trebuinţă voesce a venì aicĭ, şi după asemenea formalità se va slobodì intrarea la aceştĭ de maĭ jos:

(Urméză instrucţiunile din circulara No. 1.649—1.664 a Hatmanuluĭ D. Sturdza. A se vedé No. 169.)

Iar pe aceĭ ce vor fi fără familiĭ, fie de orĭ-ce naţie, necunoscuţĭ, şi nu vor avé însuşirile de maĭ sus, să nu se primească decât dacă eĭ vor voì a aşteptà să le ieà pasporturile şi cu raport de împrejurările personaluluĭ lor, cum şi pentru trebuinţa ce vin în Moldova, şi să le trimeaţă la Hătmănie spre cercetare şi deslegare, de pot fi primiţĭ, ferindu-se de a face în de obşte tuturor pasagerilor niscaĭ-và şicanurĭ saŭ vre-un fel de păgubire de orĭ-ce fire. Se osebesc de mărginirile de maĭ sus persoanele acele străine şi maĭ însemnate, carĭ ar avé legiuitele formalităţĭ de călĕtorie. Aceste punerĭ la cale Departamentul cu căḑută cinste le împărtăşesce cinst. Hătmăniĭ, poftind-o ca să binevoească a da cuvenitele poroncĭ Comandirilor de pe graniţă pentru întocmaĭ urmare, îndatorindu-ĭ de a se înţelege întru aceasta şi cu Isprăvniciile ţinutale, cărora tot acum li s'aŭ dat cuvenitele poroncĭ.

Ministru din Lăuntru Catargiu.
Cercetat Şef secţieĭ Baldovin Aga.

No. 174. 1848 Aprilie 12. Circulara No. 6.397 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Isprăvniciile de pe marginea țĕriĭ.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Țircularnice poroncĭ ale Departamentuluĭ către Isprăvniciile de pe marginea țĕriĭ. No. 6.397.

Trebuința cerênd a se da aceĭ Isprăvniciĭ o lămurire de urmarea ce trebue să păzească în aplicarea măsuriĭ poruncite eĭ prin Domnescul ofis din 5 Aprilie No. 60, Departamentul, pe temeiul deslegăriĭ Prea Înălțatuluĭ Domn Stăpânitor, grăbesce a însemnà prin aceasta, că la tot prilejul de sosire de pasagerĭ spre a intrà în Moldova, să se cerceteze maĭ întâiŭ pasportul și persoana pasageruluĭ și a se luà încredințare pentru care trebuință vroesce a venì în țeară, și după această strictă formalită se va slobodi intrarea în lăuntru la aceștĭ de maĭ jos:

(Urméză instrucțiunile din circulara No. 1.649—1.664 a Hatmanuluĭ D. Sturdza. A se vedé No. 169).

Iar pe aceĭ ce vor fi fără familiĭ, fie de orĭ-ce nație, necunoscuțĭ, și nu vor avé însușirile de maĭ sus, nu se vor primì decât dacă eĭ vor voì a așteptà, li se vor luà pasporturile și cu raport lămuritor împrejurărilor personaluluĭ lor, cum și pentru ce trebuință vin în Moldova, se vor trimite la Hătmănie spre cercetare și deslegare, trimițênd și Isprăvnicia Departamentuluĭ îndată asemenea listă lămuritoare spre sciință, de pot fi primițĭ saŭ nu. Se osebesc de această mărginire persoanele acele străine și maĭ însemnate, carĭ ar avé legiuitele formalitățĭ de călĕtorie. Impărtășind Isprăvn. această punere la cale, Departamentul cheamă a eĭ neadormită îngrijire pentru a eĭ aplicare, fără însă a li se pricinuì niscare-và șicanurĭ și vre-un fel de păgubire de orĭ-ce fire, și totodată îĭ face cunoscut că, pe lângă fețele însemnate în țitatul Domnesc ofis, că nu sunt slobode a intrà în țeară, se va întrebuințà multă băgare de seamă de a nu fi primite și aceste următoare: Vorn. Vasilică Ghica, Spăt. Iorgu Radu, Grigori Balș și Iorgu Sion, carĭ, după sciința ce are Cârmuirea, se găsesc trecute peste hotarele Moldoveĭ, urmându-se și pentru aceștia precum se însemnează în ofisul Domnesc pentru ceĭ-lalțĭ.

Aceste dispozițiĭ se vor aduce întru împlinire prin înțelegere de aproape cu Comandiriĭ granițelor, carĭ urmează a primì potrivite poroncĭ de la Hătmănie.

Scrisoarea Coloneluluĭ Mişcenco, Comandantul garnisoneĭ din Galaţĭ, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ Moldovenescĭ.

No. 175. 1848 Aprilie 12.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Galaţĭ.

Luminarea Voastră,

Scrisoarea Luminăriĭ Voastre cu data din 10 Aprilie am primit-o cu înadins astădĭ la 12 Aprilie, la care cu supunere rĕspund că cât pentru apĕrarea Consululuĭ Cuningham de către Gartner, acum poate să-şĭ deà orĭ-ce îndreptărĭ, în vreme când nicĭ datorie a avut să se amestece în trebile Ocârmuiriĭ, să meargă pe la Măcin. Asemenea şi boerul rînduit şi alţiĭ de asemenea pot acum să tălmăcească fel de fel în urmă, căcĭ nicĭ unul nu-ĭ cu inimă curată, şi eŭ singur n'am ce face la un norod. Eŭ am descris din început vinovăţia mea, arătându-mĕ singur greşit. Cât pentru cheltueala a 200 #, după scrisoarea Luminăriĭ Voastre, am intrat în vorbă cu Aianul, şi dintr'un cuvînt, arătându-ĭ 200 ermelicĭ, s'a arătat mulţumit, precum ĭ-am şi dat, iar nu maĭ mult. Socotesc că am nemerit, de nu ĭ-am dat maĭ mult, adecă 100, 150 până la 200#, precum mĭ-aţĭ hotărît. Cu cusurul am întrebuinţat şi alte cheltuelĭ neapĕrate după socoteală, restul rĕmas la mine este, poate că maĭ cere trebuinţa de cheltueală. Pentru pasagerĭ am luat măsurĭ în unire lucrare cu Pârcălăbia după poronca Luminăriĭ Voastre şi Domnescul ofis către Pârcălabul.

Al Luminăriĭ Voastre prea plecată slugă,

C. Mişcenco.

Raportul No. 2.874 al Isprăvniciei ţinutuluĭ Roman către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 176. 1848 Aprilie 12.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ţinutuluĭ Roman.

Raport.

Inaltele 4 ofisurĭ sub No. 61 cu locurĭ deschise, atingĕtoare pentru cea de aproape privighere asupra linişteĭ locuitorilor, primindu-se cu respectiva poroncă a Departamentuluĭ No. 6.092, secţia 3-a, de îndată s'a şi însărcinat cu ele:

La ocolul Moldoveĭ pe d. Banul Vasile Capşa.

La ocolul Siretul de jos pe d. Gomis Dimitrie Piliş.

La ocolul Funduluĭ pe d. Spăt. Ioan Iorașcu.

No. 176. 1848 Aprilie 12.

La ocolul Siretul de sus pe d-luĭ Clucer Costachi Casimir, cărora li s'aŭ dat şi cuvenitele povĕţuirĭ, după rostirea Înaltuluĭ ofis cu No. 40, ce iscălita Isprăvnicie îl are primit de la d-luĭ Post. Gheorghe Carp, despre care supus se aduce în cunoscinţă.

Aga Strat.
No. 2.874.

No. 177. 1848 Aprilie 12.

Raportul No. 2.620 al Stărostieĭ Putneĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Stărostia Putneĭ.

Raport.

Cu supunere se aduce la sciinţa cinstituluĭ Departament, că pe d-lor Grigorie Balş şi Iorgu Sion, pentru carĭ s'a adus la sciinţa cinstituluĭ Departament prin raportul cu No. 2.557 din 8 a următoareĭ, că s'aŭ prins în Valachia la casa d-luĭ Ocârmuitoruluĭ judeţuluĭ de Slam-Rîmnic şi se află sub pază acolo, după închezăşluirea ce a făcut către Stărostie Ocârmuirea aceluĭ judeţ, după sciinţa ce s'a primit acum de la d-l Ocârmuitorul judeţuluĭ, s'aŭ scăpat Sâmbătă noaptea spre sfînta Înviere, când tot odată a făcut cunoscut Ocârmuirea jos iscălituluĭ, că a primit acum şi deslegarea Departamentuluĭ Valachieĭ de a-ĭ da la urma lor în partea aceasta, însă acum nu are de unde îĭ da.

Stamatin Aga.
Sameş. V. Grigoriu.
No. 2.620. Lucrător Petrovicĭ.

(Resoluţie:) Să se rĕspundă ca să aibă de aproape privighere pe tot cuprinsul graniţeĭ a nu maĭ intrà când-và în Prinţipat. Şi ivindu-se unde-và să se prindă şi să se arestuească. Tot asemenea se va scrie şi celor-lalte Isprăvniciĭ de pe graniţă.

Catargiu.

No. 178. 1848 Aprilie 12.

Raportul No. 2.621 al Stărostieĭ Putneĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Stărostia Putneĭ.

Raport.

D-l Căpit. Grigorie Filipescu din Valachia, cumnat cu d-l Va-

silică Ghica, viind cu pasport formal, voesce a trece în Moldova ca să meargă să vadă pe sora d-luĭ Cleopatra Ghica, și fiind-că Stărostia prin Luminatul ofis cu No. 60 este mărginită a nu îngădui pe nimenĭ să treacă din Valachia în acest Prințipat, fără scirea cinstituluĭ Departament, și nicĭ deslegarea cerșută prin raportul cu No. 2.560 din 8 a următoareĭ nu a provtacsit (?) a venì Stărostieĭ, iar d-l boerul stăruesce la hotar a i se învoì trecerea, Stărostia grăbesce cu supunere a aduce la cunoscința cinstituluĭ Departament, rugându-se a avé cuvenita deslegare întru aceasta, căcĭ se înfățoșează maĭ multe persoane din Valachia cu asemenea cerere, și Stărostia nu le poate învoì trecerea fără deslegarea cinstituluĭ Departament.

No. 178.
1848
Aprilie 12.

Stamatin Aga.
Sameș, V. Grigoriu.

M. 2.
No. 2.621.

Lucrător, Petrovicĭ Pitar.

(Resoluție:) Secț. 4. Aprilie 14. Să se rĕspundă ca să sloboadă intrarea în Prințipat a Căpitanuluĭ Filipescu.

Mih.

Raportul No. 2.548 al Isprăvnicieĭ ținutuluĭ Tecuciŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 179.
1848
Aprilie 12.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Tecuciŭ.

Raport.

Luminatul ofis Gospod sub No. 60 din 5 a următoareĭ de la secția 1-ia a cinstituluĭ Depart. din Lăuntru primindu-se de către jos iscălitul, cu supunere se aduce la sciința cinstituluĭ Depart., că de îndată s'aŭ și pus în lucrare măsurile poroncite, rînduindu-se la puncturile de pe granița Valachieĭ un No. de cincĭ slujitorĭ înarmațĭ cu 30 oamenĭ iarăși de asemenea, asupra cărora este rînduit un cinovnic anume D. Simion Radovicĭ i doĭ privileghiațĭ Căpitan Miron Bune și Polcovn. Sandu Avram, privighetorĭ aceștia asupra păzitorilor rînduițĭ la pomenitele puncturĭ, nefiind distanția megieșe acestuĭ ținut cu granița Valachieĭ decât din satul Preval până în satul Peneul, cale de un sfert de ceas.

No. 2.548.

I. Iamandi.

No. 180. 1848 Aprilie 12.

Raportul No. 3.810 al Isprăvniciei ținutului Neamțu către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

(Orig. Arch. St. Iași. Dos. No. 13.208.)

Departamentului trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutului Neamțului.

Raport.

Cu ofiția respectivului Departament din 8 a următorei, No. 6.092, secția 3-a, primindu-se cinci ofisuri Gospod cu loc deschis, de îndată s'a și rînduit la fieşte-care ocol câte un boer vrednic de credință pentru osebita privighere asupra liniştei locuitorilor. Despre care aducêndu-se la sciință, în dosul acestuia se însemnează și numele fieşte-căruia boer și la ce ocol s'a orînduit.

M. 3. — V. Sion Vornic.
No. 3.810. — Stoln. nacealnic Zlăt...

1. D-lui Medeln. Petrachi Pascal, la ocolul de sus.
1. D-lui Căminar Dimitrie Gheorghiadi, la ocolul Mijlocului.
1. D-lui Paharn. Dimitrie Gheorghiadi, la ocolul Muntelui.
1. D-lui Aga Alecu Urechi, la ocolul Bistriței.
1. D-lui Comisul Dimitrie Iconomul, la ocolul Petrii.

No. 181. 1848 Aprilie 12.

Adresa No. 2.723 a Cârmuirii de Rîmnicul-Sărat către Departamentul trebilor din Lăuntru al Țerii românesci.

(Orig. Arch. M. de Int. Pach. No. 50. Dos. No. 233.)

C. Departament din Năuntru.
Cârmuirea de Slam-Rîmnic.

Mai înainte de a se primi rĕspundĕtoarea poruncă a c. Depart. cu No. 1.723, acei doi tineri Moldoveni, despre cari urmează raportul Cârmuirii No. 2.654, găsind prilej în noaptea de Pasci, pe când toată lumea se află în biserică, și prin meşteşugiri deschiḑênd fiaerele ferestrelor odăii unde erau arestuiți cu pază de dorobanți la ușă, s'au coborît jos și noapte fiind s'au făcut nevĕḑuți. Cârmuirea însă pe de o parte a luat cuvenitele măsuri pentru prinderea lor, care se nădăjduesce a fi cât de curînd, iar pe de alta nu lipsesce plecat a supune și la cunoscința c. Departament.

No. 2.723. — Cârmuitor A. Filippescu.
La secția 1-a. — Secr. A. Borănescu.

Ordinul Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Șeful Polițieĭ din Iașĭ.

No. 182. 1848 Aprilie 14.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

După cererea d. Șefuluĭ Polițieĭ Capitalieĭ făcută prin Șeful meseĭ criminalicescĭ din cançelaria Polițieĭ, se alăturează pe lângă aceasta treĭ zapisce adresate locurilor competente, spre a trădà în primirea d-luĭ Șefuluĭ arestanțiĭ următorĭ: Franț Herman, Felix Butnariul, Iosef Șafer, Leon Marușevicĭ, Leon Petroșevicĭ, Vișinski, și Mihel Zisman.

Cu adăogire că acest de pe urmă, ca unul ce a descoperit pe ceĭ-lalțĭ, să fie tratat cu considerație, căcĭ pentru a sa urmare, descoperindu-se adevĕrată, are a primì rĕsplătire cuvenită de la Ocârmuire.

D. Sturdza.
Iașĭ.

(Resoluție:) Mas. II. După aducerea însemnaților, avêndu-se în vedere doproasele luate în cançelaria Isprăvniciei Iașĭ de către d. adiutantul polculuĭ d. Leitenant Lascar, din noŭ se vor luà în de aproape cercetare.

Pruncul.

Adresa No. 1675 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru.

No. 183. 1848 Aprilie 15.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Gheneral-Inspectorul milițieĭ în Prințipatul Moldoveĭ.

No. 1.675.

Cinstituluĭ Departament din Lăuntru.

Comandirul trecĕtoareĭ Nimirceniĭ, prin raportul sub No. 44, încunosciințează că după sciința ce a luat, în partea Bucovineĭ ar fi sosit poroncă pe la toate cerdacurile de pe granița eĭ, ca orĭ-cine ar năvălì din partea Moldoveĭ spre a trece orĭ și pe unde și orĭ și pe la care cerdac peste graniță, să fie primițĭ fără pasporturi, dându-li-se încă și ajutorul cuviincios din parte-le, adecă ca, gonindu-ĭ cine-và spre a-ĭ oprì saŭ a-ĭ prinde, cătanele austriecescĭ să sloboadă cu armele în asemenea gonaș.

O așà împrejurare jos iscălitul cu cinste o face cunoscut Departamentuluĭ, poftindu-l să binevoească a lucrà cele de cuviință

No. 183. 1848 Aprilie 15. prin locul competent şi a mĕ împărtăşì şi pe mine cu sciinţă de resultat, spre potrivita povĕţuire comandirilor, carĭ aŭ poroncĭ ca pe revoltanţiĭ neprinşĭ încă, precum Vasilică Ghica, Iorgu Radu şi Toader Sion, înfăţoşându-se la graniţă, nu numaĭ să nu-ĭ lase a eşì, ci încă maĭ vîrtos să-ĭ prindă viĭ saŭ morţĭ.

D. Sturdza.

No. 184. 1848 Aprilie 15. **Ordinul No. 6.194 al Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Isprăvnicia ţinutuluĭ Iaşĭ.**

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208)

La Iaşĭ. No. 6.194.

Se scrie Ispr. ca îndată după primirea acesteia să comandarisească un slujitor vrednic ca să ducă pe Ioan Poni până la moşia ce ţine în posesie la acel ţinut, unde să-l aşeze sub periorisire de a nu eşì nicĭ cum de acolo, sub nicĭ o închipuire.

No. 185. 1848 Aprilie 15. **Circulara No. 6.447 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Isprăvniciile ţinuturilor Covurluiŭ, Tecuciŭ, Putna, Bacăŭ, Neamţu, Suceava, Botoşanĭ şi Dorohoiŭ.**

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

La Covurluiŭ, Tecuciŭ, Putna, Bacăŭ, Neamţu, Suceava, Botoşanĭ, Dorohoiŭ, prin ştafetă, No. 6.447.

Intre feţele cunoscute Isprăv. din poroncile de maĭ înainte, că aŭ făcut parte la revolta urmată, fiind şi Toader Sion, se scrie ca pe o parte să întindă cu grăbire măsurĭ în cuprinsul ţinutuluĭ de a se aflà, prinde şi arestuì, de carĭ să raportuească îndată la Departament, iar pe alta potrivit cu poronca sub No. 6.397 să regularisească întru înţelegere cu Comandirul graniţeĭ neprimirea numituluĭ în Prinţipat, de va fi trecut peste hotar şi se va ivì pentru a se întoarce.

No. 186. 1848 Aprilie 15. **Circulara No. 6.447 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Isprăvniciile ţinuturilor Roman, Tutova, Vasluiŭ, Fălciŭ şi Iaşĭ.**

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Roman, Tutova, Vasluiŭ, Fălciŭ, Iaşĭ. No. 6.447.

Între feţele ce aŭ luat parte la tulburările urmate, fiind şi

Toader Sion, Departamentul scrie aceĭ Isprăvn., ca îndată să întindă cele maĭ active măsurĭ în cuprinsul ținutuluĭ spre a se aflà și prinde negreșit, pe care arestuindu-se să se raportuească cu grăbire la Departament.

No. 186. 1848 Aprilie 15.

Raportul No. 5.634 al Poliţieĭ din Iaşĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 187. 1848 Aprilie 15.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Poliția Capitalieĭ Iașiĭ.

Raport.

Potrivit cu verbala poroncă ce jos iscălitul a luat de la Prea Înălțatul Domn pentru periorisirea d-sale Iancu Poni la moșia Mânzătesciĭ, ținutul Iașĭ, pe care a luat-o în posesie, fiind slobod a o căutà și a umblà numaĭ pe acea moșie, Poliția, depuindu-ĭ la sciință, plecat îl roagă să binevoească a poroncì aceĭ Isprăvniciĭ de a pune înadins slujitorĭ aĭ eĭ spre periorisirea d-sale Poni.

Șeful Poliției, I. Pruncu Post.

Masa a 3-lea.
No. 5.634.

(Resoluție:) Secția IV. April. 17. Să se poroncească Isprăvniciei a da slujitorĭ de pază și poroncă către priveghit. ocoluluĭ a îngrădì pe sat ca să privegheze neeșirea din sat a d-luĭ Poni.

Mich.

Raportul No. 2.656 al Isprăvniciei de Tutova către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 188. 1848 Aprilie 15.

(Copie. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Copie de pe raportul Isprăvn. de Tutova. No. 2.656.
Către Departamentul din Lăuntru.

După neadormită îngrijire ce are iscălitul potrivit și a povĕțuirilor ce are primite întru siguripsirea obștiĭ despre orĭ-ce s'ar ameninţà din partea rĕilor cugetătorĭ și maĭ ales acum în timpul primăveriĭ, când și codriĭ se acopere cu frunză, luând cele maĭ nimerite măsurĭ cu rînduire și de înadins fețe vrednice, ca să fie cu privighere neadormită și a cercetà despre orĭ-ce fel de mișcare și uneltire, care la 14 a următoareĭ, primindu-se împărtășire de la una din acele fețe, cum că șeapte persoane s'ar găsì în apĕrătura Putredenilor a

No. 188. 1848 Aprilie 15. căreia margine spre apus, adecă în spre ținutul Tecuciŭ către satul Glăvănescii, pe carĭ s'a vĕḑut de către un mazil din satul Chivescii, anume Ioan Chersican, culcațĭ și învĕlițĭ cu chevile saŭ burnuzurĭ și nicĭ că ĭ-aŭ putut propune, că ce fel de persoane ar fi, în minutul primiriĭ căreia vestițĭ, așà precum locul unde s'aŭ vĕḑut este la ocolul Pereschivuluĭ ce se megieșesce cu ținutul Tecuciŭ, pe de o parte s'a ridicat poteră de slujitorĭ de la tact, pe carĭ de îndată s'aŭ și trimis, poroncindu-se și privighetoruluĭ de ocol ca cu îndestuĭ pușcașĭ să se întrunească potera spre negreșita lor vînare, însărcinându-se și o față vrednică de boer, carele împreună să se sîrguească spre a lor prindere. Iar pe de alta prin înadins s'a făcut cunoscut și Isprăvn. Tecuciŭ, ca de îndată să ridice și ea poteră și să se întrunească cu aceasta din acest județ pe la locurile ce s'aŭ însemnat, precum și astăḑĭ s'a primit sciință de la această față, că tot în acest județ la ocolul Tîrguluĭ s'ar fi vĕḑut treĭ fețe bine înarmate cu carabine și îndestule arme la o crăciumă de pe Nărovăț, pentru a cărora vînare această Isprăvn., neavênd nicĭ un mijloc, fiindu-ĭ toțĭ slujitoriĭ întrebuințațĭ prin adresurĭ trimise înadins, s'a făcut cunoscut Isprăvniciilor de Vasluiŭ și Tecuciŭ, ca de îndată alegênd un No. de slujitorĭ bine înarmațĭ să-ĭ trimeată la această Isprăvnicie, ca de aicĭ să pășească către negreșita prindere a acelor fețe. Despre care împrejurare întru supunere se aduce la cunoscința cinst. Depart.

(Iscălit) Emandi Post.

No. 189. 1848 Aprilie 15.

Raportul No. 2.674 al Isprăvniciei ținutuluĭ Tutoveĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Tutoveĭ.

Raport.

La această Isprăvn., primindu-se adresul Isprăvniciei de Vasluiŭ sub No. 1.932 întovărășit de o slugă și un vizitiŭ ce aŭ fost slugĭ a d-sale Spăt. Iorgu Radu la trăsură cu patru caĭ și alt cal alb slobod, aflat (sic!) în trăsură două săbiĭ, un pistol și osebite lucrurĭ, ce s'aŭ găsit în acel ținut, în alăturare și cu sciința luată numiților, din a căreia cuprindere s'a luat lămurire, căcĭ sosesc de la Iașĭ și că acele săbiĭ și pistol ar fi ale d-luĭ Post. Niculaĭ Boteanov, iar caiĭ, trăsura și lucrurile ale stăpânuluĭ lor; în urmarea căreia fă-

cêndu-se cercetare și de către această Isprăvn. a arătat tot asemenea, după care pe slugă dându-l sub arestul Poliției, iar trăsura cu lucrurile și vizitiul de care s'a făcut lămurit izvod, cu adres s'a trimis în primirea cc-neĭ soțieĭ d-luĭ Radu, decât numaĭ armele s'aŭ oprit la această Isprăvnicie, făcêndu-se poftire d-luĭ Post. Boteanov de a venì la Isprăvnicie spre a cunoasce armele, și d-luĭ Post. urmând cu venirea la presusdvia Isprăvniciei, atât verbal a arătat cât și prin înscrisul ce a dat, că săbiile nu sînt ale d-luĭ, decât pistolașul este al sĕŭ, care din toamna anuluĭ trecut l-ar fi dat împrumut d-luĭ Radu, și pe care l-a și cerut de a i se înapoià, despre care împrejurare prin aceasta întru supunere încunosciințează pe cinst. Depart. spre a da deslegare de urmarea ce să păzească.

No. 189.
1848
Aprilie 15.

Iamandi Postelnic.
Sameș al ținutuluĭ Oprișan Paharn.

No. 2.674.

(Resoluție:) Secția 4-lea. Aprilie 18. Să i să rĕspundă ca săbiile să le trimeată la Departament, iar pistolul să-l deà d-luĭ Boteanov, și slugile să le sloboadă prin chezășie vrednică.

Catargiu.

Raportul No. 2.659 al Stărostieĭ Putneĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 190.
1848
Aprilie 15.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Stărostia Putneĭ.

Raport.

De la d-lor Grigoraș Balș și Iorgu Sion, după mergere la casa d. Ocârmuitoruluĭ județuluĭ de Slam-Rîmnic, precum prin raportul No. 2.557 din ..... a următoareĭ s'a adus la sciință, rĕmâind la trăsura cu care venise de la Răcăciunĭ lucrurile maĭ jos însemnate, și anume:

1. una pușcă cu douĕ țevĭ încărcată.
2. douĕ pistoale turc.
1. un șiș și
1. una sabie rusească proastă.
1. una torbă de vînat.
1. un ciubuc prost

7. s'aŭ luat în păstrarea Stărostieĭ, unde se află și acum. Și

No. 190. 1848 Aprilie 15. fiind-că numiții aŭ scăpat de sub paza Valachieĭ, precum s'a raportuit sub No. 2.620, Stărostia face rugăminte a avé deslegare ce să urmeze cu aceste lucrurĭ.

Stamatin Aga.
Sameș, V. Grigoriu.
Lucrător, Petrovicĭ Pitar.

M. 1.
No. 2.659.

(Resoluție:) Secția 1-ĭ. Aprilie 18. Să i se rĕspundă a le trimite la Departament descărcând armele.

Catargiu.

No. 191. 1848 Aprilie 15. Raportul No. 32 al Căpitanuluĭ Dănilescu, Comandantul graniţeĭ despre Transilvania, către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Luminăriĭ Sale Gheneral-Inspector milițieĭ Prinţipatuluĭ Moldoveĭ, Domnuluĭ Hatman și Cavaler, Prinţuluĭ Dimitrie Michail Sturdza.

Comandirul graniţeĭ despre Transilvania.

Raport.

Primindu-se predpisaniile cu No. 1.301, 1.366, 1.387, 1.462, 1.416, 1.310, 1.638 și 1.659, cuprindĕtoare de urmarea ce trebue a se păzì cu revoltanțiĭ surgunițĭ și aceĭ ce sînt poprițĭ a intrà în Prințipat, carĭ sînt dușĭ în țĕrĭ străine de maĭ nainte, precum și pentru aceĭ vajnicĭ însemnațĭ, carĭ nu sînt slobodĭ a eșì din Prințipat și pe carĭ la întîmplare înfățoșindu-se să se prindă, asemenea s'a primit și predpisania cu No. 1.622, rĕspundĕtoare la raportul meŭ No. 26 pentru întîmplarea Comandiruluĭ de la zastava Oituzuluĭ, prin care se cuprinde povĕțuire de chipul ce trebue a se urmà, când s'ar înfățoșà asemenea rĕĭ la graniță, în urmarea cărora tuturor numerarisitelor predpisaniĭ întru tot supus grăbesc a aduce la sciința Luminăriĭ Voastre, că pe cât este putința păzitorilor datĭ la paza graniţeĭ, eŭ cu cea maĭ neadormită privighere îngrijesc a aduce toate întru împlinirea cu sîrguință în toate chipurile ce pot întinde întru asemenea. Cu toate că la această graniță este posiția loculuĭ prea rea și împotrivitoare de a se puté priveghià cu de-amăruntul măcar cu un No. cât de mare de păzitorĭ, fiind-că prin munțĭ se găsesc miĭ de potecĭ cu felurĭ de taĭnicĭ rĕspândirĭ în partea Transilvanieĭ, carĭ asemenea potecĭ sînt cunoscute numaĭ de

pușcașĭ și alțĭ locuitorĭ trăitorĭ prin satele de pe lângă munte, carĭ la prilejurĭ uneltesc felurĭ de caceardisirĭ, fiind acele potecĭ afară de posturile însemnate și cunoscute carĭ se păzesc cu slujitorĭ.

No. 191.
1848
Aprilie 15.

Care prin urmare unor asemenea spre maĭ bună siguranță eŭ propuiŭ că ar trebuì că toțĭ proprietariĭ, carĭ sînt cu moșiile în distanția acesteĭ granițĭ, să fie îndatorițĭ de Ocârmuire ca, sub chezășia și în a d-sale rĕspundere, să deà seamă pentru tot No. de locuitorĭ ce-l aŭ pe moșiĭ, că în această epocă nu vor cutezà a se mișcà cu cea maĭ mică uneltire pe potecĭ peste graniță, avênd tot odată îngrijire proprietariĭ ca să aibă și din parte-le pușcașĭ rînduițĭ prin munțĭ spre pază, și osebit să fie îndatorațĭ și toțĭ locuitoriĭ de pe aceste moșiĭ de munte prin rînduițĭ înadins din partea Isprăvniciilor, ca să ieà înscris de la eĭ cuprindĕtor de chezășie și rĕspundĕtorĭ unul pentru altul, că nu vor cutezà a urmà cea maĭ mică uneltire peste graniță, care aceasta a mea propunere o socotesc că ar fi bună, ca unul ce sciŭ posiția și am înțeles și duhul tuturora cu plecărĭ în asemenea uneltirĭ. Iar la cea de pe urmă se va lucrà întru aceasta precum va fi socotința Luminăriĭ Voastre.

Căpitan Dănilescu.

No. 32.

Depeșa luĭ de Nion, Consulul Franciei la Bucurescĭ, către Ministrul de Lamartine.

(Copie. Acad.)

No. 192.
1848
Aprilie 15.

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

Vous êtes sans doute déjà informé par le Consulat de la République à Jassy de l'arrivée en cette ville d'un Commissaire russe, le Général Duhamel. On annonce aujourd'hui que la mission confiée à cet officier général s'étend aux deux Principautés et qu'il va arriver sous très peu de jours à Bucharest. L'avis officiel qui en est parvenu hier au Prince Bibesco l'a surpris de la manière la plus imprévue, et l'on assure que M. de Kotzebue lui-même s'en est montré profondément étonné. Ce qu'il y a de probable, à mon sens, c'est que le Cabinet de Pétersbourg n'étant point disposé, pour le moment, à occuper militairement les Principautés Danubiennes, a voulu du moins raffermir, par la présence d'un haut délégué de l'Empereur, les dévouements ébranlés et les convictions chance-

No. 192. 1848 Aprilie 15. lantes. Ce qu'il y a de certain, c'est que la sensation produite par cette nouvelle sur l'esprit de la population décèle des sentiments tout autres que ceux de la satisfaction et de la reconnaissance pour ce nouveau témoignage de la sollicitude impériale.

L'agitation qui existe depuis quelque temps en Transylvanie et surtout parmi les colons d'origine roumaine fait de rapides progrès. Des réunions nombreuses doivent avoir lieu prochainement dans le district de Cronstadt. Il ne serait pas étonnant que le mouvement se propageât de ce côté des Carpathes, et que les éléments d'opposition qui existent en Valachie allassent chercher dans la contrée voisine le point d'appui et les moyens d'action qui leur ont manqué jusqu'à ce jour.

Je suis, etc.

(Signé :) D. de Nion.

No. 193. 1848 Aprilie 15. Notiță din Gazeta de Viena, după „Journal des Débats".
1848. 2. V.

Valachie.

On lit dans la Gazette de Vienne du 27 Avril:

Il est arrivé des nouvelles de Bucharest du 15, et de Iassy du 14 Avril. Les fils de boyards élevés à Paris et une partie de la noblesse qui ne prend point part au gouvernement, on été vivement émus des événements récents de l'Allemagne. Les conspirateurs de Iassy ont voulu contraindre le Prince Stourdza à faire des réformes et à affranchir le pays du Protectorat russe. Soixante conjurés sont entrés pendant la nuit dans le palais du Prince, et lui ont demandé la dissolution des états, la liberté de la presse et l'organisation de la garde nationale. Le Prince, effrayé a tout accordé. Le lendemain, encouragé probablement par le Consul russe, M. de Kotzebue, il a fait arrêter les conspirateurs, qui, par ses ordres, ont été conduits sous forte escorte, en Bulgarie, probablement auprès du Pacha de Silistrie. Le Consul russe a déclaré que le Prince pouvait compter sur la protection de la Russie, et que cinq régiments étaient prêts à entrer dans la Moldavie pour maintenir les traités existants. Cette tentative ne sera probablement pas la dernière. A Bucharest, le Prince Bibesco a déclaré aux boyards que 40.000 Russes étaient prêts à entrer dans les Principautés et il a adjuré tous les nobles d'éloigner d'affreux malheurs de la Valachie. Le mouvement a été ainsi arrêté pour le moment.

Corespondență din Constantinopole către „Journal des Débats".

No. 194. 1848 Aprilie 15.

On nous écrit de Constantinople, le 27 Avril:

Rien de changé dans la situation depuis ma dernière lettre; les inquiétudes du Divan, sans être calmées, ne sont plus aussi graves que par le passé. Le Ministre de Russie a de fréquentes communications avec le Ministre des Affaires étrangères, mais son langage modéré est plutôt de nature à rassurer le Divan. Toutefois, nous ne serions pas éloigné de penser que la Russie joue un double jeu en ce moment à Constantinople; le rôle de ses agents officiels, qui agissent directement sur le Divan, est marqué au coin d'une modération, d'une bienveillance obséquieuse pour la Turquie, dans le but, sans doute, de dominer la situation, de prendre sur lui un ascendant absolu, de briser l'alliance de la Turquie avec les Cabinets de l'Occident, de se créer, en un mot, une position analogue à celle qui lui a permis de conclure en 1833 le traité d'Hunkiar-Skélessi. Son habileté, les immenses ressources d'influence dont elle dispose ici, la liberté d'action qui lui est laissée par les préoccupations intérieures de la France et l'indifférence inquiétante de l'Angleterre à l'endroit de la Turquie, où ces deux puissances, sur lesquelles la Porte s'était toujours appuyée, ne sont représentées ici en ce moment que par de simples chargés d'affaires qui sont depuis deux mois sans instructions de leur gouvernement respectif, toutes ces considérations, en un mot, ne sont-elles pas autant d'éléments de succès pour le Cabinet de St. Pétersbourg? L'autre partie du rôle est jouée par ses agents non officiels, ses émissaires secrets, ses nombreux satellites ténébreux dont elle dispose dans tout l'empire; à ceux-là il fait tenir un langage tout différent et nous devons ajouter que la Grèce lui donne un puissant coup de main dans ces manoeuvres machiavéliques. Le mot d'ordre donné est de répandre partout l'alarme, de dire partout que c'en est fait de la Turquie, que les principes proclamés par la République française sont le coup de grâce de l'Empire ottoman; que dorénavant tout lien entre la France et la Turquie est à jamais rompu; qu'en un mot la Turquie va être infailliblement absorbée dans le remaniement général de l'Europe; que déjà l'Angleterre, qui l'a compris, prend ses mesures en conséquence. Il est facile de saisir le but de cette tactique; heureusement, le Cabinet ottoman est dirigé par des hommes éclairés,

No. 194. 1848 Aprilie 15.

intelligents, qui ne seront pas dupes, nous l'espérons, des machinations tramées par la politique russe. Mais qu'en France on ne s'endorme pas et qu'on ne présume pas trop du courage et de l'intelligence du ministère actuel. Abandonné à ses propres forces, il ne saurait résister longtemps aux manoeuvres de la Russie, qui compte au sein même du Cabinet ottoman des partisans dangereux pour l'influence de la France en Turquie. Sous ce rapport, la nouvelle de la nomination du Général Aupick en qualité de Ministre de la République à Constantinople a produit un effet favorable ici, et nous espérons qu'il s'empressera de venir prendre possession de son poste aussitôt que le Gouvernement provisoire de la République aura été définitivement constitué par la sanction du voeu national.

Les troubles qui ont eu lieu en Moldavie avaient un caractère très sérieux et étaient dirigés dans un esprit qui méritait un meilleur sort. Il s'agissait de réformes basées sur la Charte moldave, qu'on voulait élargir; le Gouvernement semblait lui-même s'y prêter de bonne grâce et avait autorisé l'Assemblée, dans laquelle devait être discutés les principaux points de la nouvelle constitution que la Moldavie voulait se donner. Mais ensuite, soit qu'il ait trouvé les concessions demandées trop libérales, soit qu'il ait redouté les remontrances de la Russie, il se ravisa tout à coup et traita en conspirateurs, fit assiéger et mitrailler la maison de Mavrocordato où se trouvaient quelques membres de l'Assemblée; la force armée commandée par les fils du Prince régnant saisit et garrota le Prince Mourouzi, G. Stourdza, A. Catargi, les deux frères Couza, Basile Cantacuzène et plusieurs autres. Les prisonniers, conduits à la caserne, ont subi les plus horribles tortures. De nombreuses arrestations ont eu lieu pendant la nuit, et tous les prisonniers ont été maltraités, garrotés, flagellés cruellement, puis rendus à la liberté, excepté les principaux chefs de l'émeute, qui ont été dirigés à Galatz. La cruauté déployée dans cette circonstance par le Gouvernement a soulevé l'indignation générale; la ville est presque déserte, tout le monde se réfugie à la campagne.

Ces événements ont produit ici une certaine sensation et ont donné lieu à de fréquentes entrevues entre le Ministre des Affaires étrangères et le Ministre de Russie. Ce dernier approuve fortement la conduite du Prince régnant et la Porte, tout en réprouvant dans son for intérieur les cruautés exercées par le Gouver-

nement moldave dans cette circonstance, n'ose cependant pas tenir un langage différent de celui du Ministre de Russie, qui ne manque pas d'exploiter auprès du Divan cette tentative malheureuse d'émancipation de la Moldavie contre les principes proclamés par la République française, qu'il représente comme devant souffler partout le vent contagieux de l'insurrection contre le pouvoir légal.

No. 194. 1848 Aprilie 15.

P. S. Au moment de fermer ma lettre, je viens d'apprendre que le Grand Amiral Halil-Pacha a été destitué et remplacé par Mehmed-Ali-Pacha, beau-frère du Sultan, qui occupait précédemment ce poste. Dans les circonstances actuelles surtout, ce changement a une portée immense, presque les proportions d'un véritable événement politique. Halil-Pacha était le représentant du parti russe, un danger permanent pour les chefs du Cabinet actuel et un ennemi acharné de la politique de la France. Mehmed-Ali-Pacha est un homme de progrès, animé de sentiments vraiment dévoués à son pays et aux chefs du Cabinet; il pourra devenir un appui puissant pour Reschid-Pacha. D'ailleurs, il a déjà occupé le portefeuille de la Marine et on n'a eu qu'a se louer de son zèle et de son activité.

Il ne serait pas impossible que Saïd-Pacha fût également remplacé prochainement au Ministère de la Guerre; il sent lui-même qu'il n'est pas à la hauteur de sa position.

Notă din „Gazeta de Transilvania". No. 31. 1848. 15. IV.

No. 195. 1848 Aprilie 15.

Cursul turburărilor, precum acelașĭ ni se împărtășì maĭ pe larg, se va împărtășì altă dată. Acum numaĭ atâta. Din petiția cea de 35 punturĭ, Domnul primì 33, iar desființarea dieteĭ și garda națională nu o încuviință. Poporul adunat numĕros în casa tînĕruluĭ Al. Mavrocordat strigà: „Voim tot ce am cerut!" A doua deputație aduse provocarea Domnuluĭ către popor, ca 2 sĕptămânĭ să fie în liniște, până ce vor venì comisarĭ de la Poartă și de la Rusia. Atuncĭ câțĭ-và boerĭ înverșunară pe popor strigând „la arme." Erà seara târḑiŭ. Poporul se împrăștie. Domnul se trăsese în casarmă. De acolo eșì de odată garnisoana și arnăuțiĭ, se repeḑì asupra maĭ multor case boerescĭ, luă pe un numĕr însemnat în prinsoare, iar pe fruntașiĭ insurgențĭ îĭ trimise peste Dunăre, din carĭ însă uniĭ scăpară. Curse și sânge, însă puțin.

No. 196.
1848
Aprilie 16.

Notiță din „Le Siècle". 1848. 28. IV.

Nouvelles Etrangères.

Il paraît qu'enfin l'Autriche commence à comprendre que c'est sur le Danube que sont ses destineés et probablement l'avenir de l'Allemagne; car nos correspondances de Vienne du 19 annoncent que la Cour impériale a résolu d'appuyer à peu près ouvertement le mouvement qui appelerait un Prince autrichien sur le trône d'un Etat formé de la Moldavie, de la Valachie, de la Bosnie, de la Bulgarie et de la Servie. Malheureusement, le Ministère est atteint d'une impopularité qui lui enlève toute force morale, et fait soupçonner de fraude et de mauvais vouloir toutes les mesures qu'il prend.

No. 197.
1848
Aprilie 17.

Ofisul No. 64 al Domnitoruluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza către Postelnicul Ilie Gherghel.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

No. 64. Ofis Domnesc la Post. Ilie Gherghel.

Domnia Noastră luând lăturalnică sciință că la oare-carĭ locurĭ, după învitările și ademenirile unor fețe abătute din dreapta cugetare, ar venì a se adunà și a se înrolà oamenĭ ademenițĭ la asemenea neertată urmare dintre locuitoriĭ sătenĭ, îndemnându-ĭ a se înarmà, spre a-ĭ avé unelte la tulburarea liniștei obștescĭ, de aceea poroncim d-tale ca de îndată mergênd la ținuturile Neamțu, Bacăŭ, Roman și Suceava, și purtându-te prin sate, să cercetezĭ cu amăruntul dacă în adevĕr se urmează unde-và niscaĭ-và asemenea ademenirĭ și adunărĭ de oamenĭ spre înarmare, să facĭ cunoscut dregĕtorilor acelor ținuturĭ, cărora în deosebĭ li se poroncesce ca de îndată să se aducă un însemnat No. de slujitorĭ și oamenĭ înarmațĭ plăeșĭ, cu carĭ în unire să mergețĭ spre a sfărîmà și a împrăștià acele bande, desrădăcinând rĕul cu desăvîrșire. Iar de urmare să raportuescĭ.

No. 198.
1848
Aprilie 17.

Ofisul No. 65 al Domnitoruluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza către Isprăvniciile ținuturilor Roman, Bacăŭ, Neamțu și Suceava.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Ofisurĭ Domnescĭ la Roman, Bacăŭ, Neamțu și Suceava. No. 65.

După încredințările ce Domnia Noastră am luat, că la ținutul

Neamţuluĭ şi anume la moşia Bălţătescĭ, după învitările ce s'ar face locuitorilor sătenĭ şi altor străinĭ, s'ar fi adunând oamenĭ spre înarmare cu cugetărĭ a tulburà liniştea publică, de aceea grabnic ţi se poroncesce ca, luând de îndată un însemnat No. de slujitorĭ şi plăeşĭ, să te ducĭ la arătatul sat unde, unindu-te cu dregĕtoriĭ ţinuturilor orînduiţĭ, prin puterea armelor să sfărîmaţĭ asemenea adunăturĭ şi să stingeţĭ rĕul ce s'ar cugetà; iar de urmare să raportuiţĭ.

No. 198. 1848 Aprilie 17.

Comunicat din „Albina Românească." No. 31. 1848. 18. IV.

Iaşĭ.

No. 199. 1848 Aprilie 18.

In urmarea măsurilor luate de către Guvern la 29 a trecuteĭ lunĭ Martie, când s'aŭ prilejit necuviincioasele mişcărĭ în Capitală, s'aŭ arestuit maĭ mulţĭ străinĭ din clasul de jos, ce eraŭ mistuiţĭ la gazda luĭ Vasilică Ghica în casele rĕposatuluĭ Logof. Lupu Balş, carĭ arestuiţĭ prin protocoalele ce aŭ dat la 30 Martie, 9, 14, şi 15 a acesteĭ lunĭ Aprilie, şi după confruntaţia ce a urmat între dînşiĭ sub mărturisirea iscălită de eĭ se adeveresce:

Că Zaharia Moldovanul a fost ademenitorul acestora cu scop a înfiinţà o revoltă, la care încredinţà numitul că aŭ făgăduit mulţĭ boerĭ a-şĭ aduce pe ţiganiĭ lor, adăogând că şi miliţia ar fi într'o înţelegere cu dînşiĭ, şi că întru nădejde de a se revoltà poporul, se vor slujì de armele mistuite într'o pivniţă, în cât la asemenea moment focul, omorul şi prădăciunile eraŭ să fie rĕsplătirea lor.

Din asemenea acte mărturisitoare aflate astădĭ în mânile Ocârmuiriĭ împreună cu arestuiţiĭ, fie-care Moldovan cu dreaptă judecată va puté cunoasce, că toate aceste aŭ fost nisce mrejirĭ întrebuinţate de răsvrătitorĭ, ca să ajungă la nelegiuita lor ţintire de mârşav şi acel în parte interes; căcĭ Moldova aflată de atâtea veacurĭ sub suzeranitatea Inalteĭ Porţĭ şi după tractate sub protecţia Impĕrăţieĭ rosiene, netăgăduit ar fi ajuns la cea de istov ticăloşie şi dărăpănare, dacă, mulţămită fie Ceruluĭ, înţeleptele măsurĭ ale Prea Înălţatuluĭ Domnitor n'ar fi sdrobit rĕul încă în leagănul sĕŭ, spre mântuirea patrieĭ noastre.

No. 200. 1848 Aprilie 18. Adresa No. 2.769 a Isprăvniciei ținutului Tutova către Isprăvnicia ținutului Vasluiŭ.

(Copie. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Copie după ofis. Isprăv. ținut. Tutoveĭ No. 2.769, urmat către asemenea de ținut. Vasluiŭ.

Cu adresul aceĭ Isprăvn. sub N. 2.062, primindu-se la această Isprăvn. 12 slujitorĭ sub comanda Căpitanuluĭ lor, pe carĭ întrebuințându-ĭ împreună cu privighetor de tîrg și căpitan de slujitorĭ i stegar acesteĭ Isprăvn., întru urmărirea acelor treĭ fețe ce s'aŭ arătat la o cârciumă de pe Nărovăț, după povĕțuirile ce li s'aŭ dat de iscălitul, și acum primindu-se la Isprăvn. raportul privighetoruluĭ, s'a luat lămurire că, după căutarea ce s'a făcut, n'a găsit pe aceĭ treĭ ce aŭ fost la cârciuma de pe Nărovăț, și că viind cu toțiĭ pe de-asupra Grăjdenilor în dreptul schituluĭ, aŭ poposit acolo și un rînduit de Isprăvn. aceasta și Căpitanul de acolo ar fi mers să beà apă la un isvor, iar slujitoriĭ aŭ rĕmas pe loc, și în urmă un slujitor anume Ioan Porcișanu din aceĭ de la acea Isprăvn., umblând cu un pistol, l-a scăpat de a luat foc și l-a lovit la picior, maĭ jos de stinghiĭ, aducêndu-l la Isprăvn., pe care de îndată s'a și dat la ospitalul din acest tîrg spre îndreptare. Despre care împrejurare cu căḑută cinste se face cunoscut aceĭ Isprăvn., spre rĕspuns la țitatul adres.

Iar ceĭ-lalțĭ slujitorĭ și Căpitanul odată cu aceasta se înapoează i calul și armele numituluĭ Porcișanu, după a căruia îndreptare se va trimite și pe el, cu adăogire că tot acuma se trimite și toată amuniția Porcișanuluĭ.

Iscălit Iamandi Post.

No. 201. 1848 Aprilie 18. Depeșa luĭ de Nion, Consulul Franciei la Bucurescĭ, către Ministrul de Lamartine.

(Copie. Acad.)

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

Un entretien que j'ai eu hier avec le Prince Bibesco a pleinement confirmé l'exactitude des renseignements contenus dans ma dernière dépêche au sujet de l'arrivée prochaine du Général Duhamel à Bucharest. Le Prince m'a fait connaître, en outre, qu'il attend très incessamment un délégué de la Porte, dont la mission paraît se combiner avec celle du commisaire russe. Le but de cette

No. 201.
1848
Aprilie 18.

double mission ne serait autre, suivant le Prince Bibesco, que de manifester à tous les yeux l'accord qui règne entre les deux hautes Cours, particulièrement en ce qui concerne les Principautés Danubiennes, et de fortifier l'autorité hospodariale contre toute tentative de l'esprit d'indépendance et de révolution. Dans cette vue, le délégué russe déclarerait de nouveau l'intention où est l'Empereur de faire entrer ses troupes en Moldavie, à la première réquisition du Prince Stourdza, tandis que le commissaire turc serait chargé de notifier officiellement la résolution prise par la Porte d'envoyer en Valachie, au premier symptôme menaçant pour l'ordre public, une partie des troupes cantonnées sur la rive droite du Danube, sous le commandement du Pacha de Silistrie. Ce commissaire serait d'ailleurs porteur d'un firman qui autorise et invite même formellement les deux Hospodars à s'entendre avec les autorités ottomanes les plus voisines de leur résidence, pour faire conduire dans la Turquie d'Asie les individus reconnus coupables de machinations subversives. Cette dernière communication ayant produit sur moi une impression que je n'ai nullement cherché à dissimuler, le Prince s'est empressé d'ajouter qu'il espérait bien, quant à lui, ne se voir jamais réduit à faire usage d'une faculté de cette nature. J'en ai pris occasion pour lui exprimer l'indignation qu'inspirent ici, dans toutes les classes de la société, les mesures prises par le Prince Stourdza contre les personnes compromises dans les derniers événements de Jassy. L'assentiment que le Hospodar n'a pu s'empêcher de donner à mes paroles est une sorte d'engagement, dont j'ai pris acte, et que je n'hésiterais pas à lui rappeler en cas de besoin.

La confiance que le Prince Bibesco affecte de témoigner, en ce qui concerne sa position personnelle et l'influence que la mission turco-russe pourra exercer à cet égard, semble plus apparente que réelle. C'est à la suite d'une mission analogue que la chute du dernier Hospodar a été résolue et consommée. On ne peut, d'ailleurs, douter que les délégués des deux hautes Cours ne soient chargés, à tout événement, de soumettre à une enquête confidentielle la conduite administrative et les tendances politiques du gouvernement local, et de vérifier la réalité des griefs allégués contre lui. La personne enfin du Général Duhamel et les souvenirs qui s'attachent à son premier séjour en Valachie permettent difficilement de croire qu'il ait été expressément choisi pour remplir un rôle d'arbitre impartial et de conciliateur bienveillant.

No. 201.
1848
Aprilie 18.

Dans le cours de l'entretien dont je viens, Monsieur le Ministre, de mettre sous vos yeux les principaux traits, le Prince Bibesco s'est appliqué, comme de coutume, à me démontrer l'aveuglement du parti qui croit le moment favorable pour l'introduction de sérieuses réformes dans l'état social et politique de la Valachie. Il a insisté plus que jamais sur l'impossibilité où son gouvernement se trouve d'effectuer, de proposer même la moindre modification au régime intérieur de la Principauté.

Après avoir longuement discuté cette question, après avoir essayé de lui faire comprendre que, dans la situation de son pays, dans celle de l'Europe toute entière, l'immobilité politique est plus périlleuse, plus impossible encore que l'adoption d'un système d'améliorations progressives et rationnelles, j'ai dû reconnaître qu'un poids trop lourd entraînait l'autre côté de la balance, et que les conseils dictés par une conviction sincère, par une amitié désintéressée, n'avaient aucune chance de prévaloir sur le vertige du pouvoir et sur les inspirations de la peur.

Le Prince de Valachie, assez bien informé d'ordinaire de ce qui se passe à Constantinople, croit savoir que l'influence de la Russie y est en ce moment toute puissante et que s'il est permis, s'il est même recommandé à la Porte d'accuellir le contrôle d'une autre nation européenne (de l'Angleterre par expemple), le Gouvernement turc n'en est pas moins formellement résolu à ne suivre, au fond, d'autre ligne de conduite que celle qui lui sera tracée par le Cabinet de Pétersbourg.

Sans attacher à cette indication plus de valeur qu'elle n'en a sans doute, j'ai cru, Monsieur le Ministre, qu'il pourrait n'être pas inutile de la faire parvenir à votre connaissance.

Je suis, etc.

Signé: D. de Nion.

No. 202.
1848
Aprilie 18.

Articol din „Bukurester Deutsche Zeitung."
No. 32. 1848. 1. V.

Walachei. Bukarest.

Donaufürstenthümer.

Die Pester Zeitung vom 8. April sagt: „Dass während des Druckes des Blattes sich die Kunde verbreitete, die Türken seien aus Belgrad verjagt, Fürst Bibesko abgesetzt." Wir haben dieses Gerücht nicht widerlegt, weil in einer Zeit allgemeiner Aufregung,

No. 202.
1848
Aprilie 18.

wie die unsrige, so viele falsche Nachrichten verbreitet werden, die auftauchen und spurlos verschwinden, dass, wenn man alle Tageslügen berichtigen wollte, man sich nur damit beschäftigen müsste. Da aber derselbe Artikel Wort für Wort von der „Augsburger A. Z.", von dem „Boten für Tirol" und andern Blättern wiedergegeben wird, so ist es an uns zu erklären, dass beide Nachrichten grundfalsch sind. Bei dieser Gelegenheit fügen wir noch hinzu, dass hier in Bukarest die Ruhe nicht einen Augenblick gestört oder unterbrochen wurde, so wenig seit den letzten Ereignissen, welche das westliche Europa erschüttert und dessen politischen und sozialen Zustand verändert haben, als seit den letzt verrflossenen sechs Jahren, da S. D. der regierende Fürst den Thron bestiegen hat. Die Regierung und das romänische Volk erfreuen sich einer vollkommenen Ruhe und benutzen diese köstliche Zeit die innern Kräfte des Landes zu ihrer Entwickelung zu bringen und in der Civilisation dieses schönen Landes fortzuschreiten, welches durch seine frühern politischen Verhältnisse der nun vergangenen Jahrhunderte zurückgeblieben war. Dabei eignen wir uns alle das an, was die unaufhaltsam fortschreitende Zeit Gutes und Neues erzeugt, denn wir lieben den Fortschritt, wir huldigen ihm und die Regierung gibt uns täglich Beweise, dass sie ihn ebenfalls liebt. Das Programm, welches soeben erschienen ist über die Unterrichtsgegenstände im Nationalkollegium, welches jetzt in seiner neuen Gestalt eröffnet wird, ist der beste Beweis davon und mit Vergnügen haben wir bemerkt, dass unsere Muttersprache und Nationallitteratur in erster Reihe stehen. Die Absicht, die dieser neuen Organisation zum Grunde liegt, ist ersichtlich und lobenswerth. Man wünscht die ersten Familien des Landes dahin zu bringen, ihre Kinder hier die Gymnasialstudien machen zu lassen, hier in ihrem Geburtslande, damit sie nicht in so zartem Alter, in dem man sie sonst wohl hinausschickte, jene warme Anhänglichkeit an ihr Vaterland verlieren, ohne die es keinen wahren Patriotismus gibt. Ein anderer Beweis von der Ruhe, die bei uns herrscht, ist, dass es hier gar keinen Menschen gibt, der nicht beschäftigt wäre, so zwar dass die Zahl der Arbeiter jeder Art nicht hinreicht, sowohl bei den Bauten, die die Regierung aufführen lässt, als bei den Bauunternehmungen von Privatpersonen, von den Chausséen gar nicht zu reden und von den andern öffentlichen Arbeiten, die im Innern des Landes ausgeführt werden. Kurz es herrscht bei uns der tiefste Friede und wir

No. 202.
1848
Aprilie 18.

segnen einen Fürsten, der jeden Augenblick seines thätigen Lebens dem Gedeihen des Landes und dem Wohl seiner Unterthanen widmet, in dem er jeden Tag die Worte bewahrheitet, die er im v. J. bei der Einweihung der Wasserleitung sprach: „Momente des Trostes hingegen sind es, in welchen ich, wie heute hier und unlängst dort am Altfluss, das täglich mehr sich entfaltende Leben und die Zukunft eines Volkes erblicke, welches in Folge vieljähriger Leiden zu ewiger Drangsal und Unthätigkeit verurtheilt zu sein schien. Momente des Glückes für mich sind solche, in denen ich sie, meine Herren, alle freudig um mich her versammelt sehe, um mir die Versicherung darzubringen, dass sie meine Bemühungen und guten Absichten wahrhaft anerkennen. In solchen Augenblicken vergesse ich in meiner grenzlosen Freude und Dankbarkeit gegen die Vorsehung alle Last und Mühe, und rufe, so wie heute gerne aus: „Mögen alle meine Tage voll Arbeit und „ruhelos sein, wenn nur mein Volk glücklich ist, und ich für die „Zeit da ich nicht mehr sein werde, ihm Zeichen meiner Liebe und „der Wünsche hinterlassen kann, die ich für sein Schicksal hege.“ Das sind fürstliche Worte, väterliche Worte, die jeden Tag in den dankbaren Herzen aller Einwohner dieses Landes wiederklingen.

No. 203.
1848
Aprilie 19.

Adresa No. 6.615 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Secretariatul de Stat.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

La Secretariatul de Stat. No. 6.615.

Hătmănia Moldoveĭ, prin adres cu No. 1.675, urmat după raport. Comandiruluĭ de la zastava Nimirceniĭ, împărtășesce Depart. sciință despre măsurĭ ce s'ar fi luat pe graniță de către Ocârmuirea Bucovineĭ, că dacă orĭ-cine din Moldova ar năvălì a trece granița în partea aceea, să fie primițĭ și fără pașaporturĭ, și dar așà, precum asemenea regularisire nu poate avé înrîurire și în Moldova, Departamentul însoțind pe lângă aceasta întocmaĭ copie de pe țitatul adres, cu cinste este poftit Secretariatul să binevoiească a regularisì prin înțelegere cu Consulatul competent cuvenita lucrare întru aceasta, după care să se împărtășească și pe Departament cu sciință.

Adresa No. 6.616 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Hătmănia miliţieĭ.

No. 204.
1848
Aprilie 19.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

La Hătmănie. No. 6.616.

Asupra adresuluĭ cinst. Hătmăniĭ cu No. 1.675, cu cinste se rĕspunde, că aşà precum această regularisire a Cârmuiriĭ de Bucovina nu poate avé înrîurire şi în Moldova, Depart. odată cu aceasta a împărtăşit Secretariatuluĭ de Stat asemenea împrejurare spre a se înţelege cu Consulatul competent.

Raportul No. 300 al Şefuluĭ Poliţieĭ din Tîrgul-Frumos către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 205.
1848
Aprilie 19.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Către respectivul Departament trebilor din Lăuntru.
Poliţmeistru Tîrg. Frumos.

Raport.

Obştea acestuĭ tîrg, de recunoscinţă către părinteasca Cârmuire a Prea Înălţatuluĭ nostru Domn Stăpânitor, mĭ-a cerut învoire ca să prăznuească ḑiua de erĭ, Duminecă, şi să facă luminaţie spre semn de adâncă mulţumire pentru restatornicirea linişteĭ ce s'a fost amerinţat.

Această dorinţă a obşteĭ, neaflând cu cale a o împedecà, cu toată supunerea raportuesc cinstituluĭ Departament, cum că noaptea trecută a fost sĕrbătorită cu o strălucită luminaţie în cinstea Măriei Sale, însoţită de obşteasca veselie a tîrgoveţilor, fără a se prilejì nicĭ o nerînduează.

No. 300. Serdar Bălăceanu.

(Resoluţie :) Secţia 1-ĭ. Aprilie 20. Să se rĕspundă poliţieĭ cu mulţumire, care să o arăte şi d-luĭ orăşenilor.

Raportul No. 4.958 al Isprăvnicieĭ ţinutuluĭ Bacăŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 206.
1848
Aprilie 19.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Către cinst. Departament trebilor din Lăuntru.
Isprăvn. ţinut. Bacăŭ.

Raport.

D-luĭ Serdarul Iancu Vasiliu, posesorul moşieĭ Gliţeştiĭ, pe lângă adresa din 17 Aprilie, a înfăţoşat o coală hârtie scrisă ce

No. 206. 1848 Aprilie 19. poartă înlăuntrul eĭ atingere de nisce condițiĭ găsite de nisce băețĭ în urma a două trăsurĭ, pe care adres și disa alăturare cu supunere se pridstavlisesce cinstituluĭ Departament în orighinal spre maĭ bună pliroforie. Cu adăogire se aduce la sciință, că din dată aducêndu-se la subiscălitul pe aceĭ arătațĭ prin disul adres și cercetându-se de către subiscălitul, aŭ arătat tot aceea ce se cuprinde prin adresa d. Serdar și că disa alăturare nu s'a vĕdut saŭ cetit de către alte fețe din locuitoriĭ aceluĭ sat, decât numaĭ de preot, care fără să presare vorbă a dat-o d-luĭ Serdar. Și acel preot este un om bătrîn cinstit și sub povĕțuirile protoiereuluĭ date de maĭ nainte în asemenea, ca să fie cu privighere pentru păzirea liniștiĭ și după osebite cercetărĭ ce prin cinovnicĭ de credință s'aŭ făcut, urmează liniște.

No. 4.958 Pentru d. Ispravnic. Criste Spătar.

(Resoluție): Secția 1. 848 Aprilie 22. Din însărcinarea d-luĭ Ministru înfățoșând acest raport la Inălțimea Sa, a poruncit să se comandarisească un revisor, ca să descopere prin cercetărĭ tainice pe scriitorul acesteĭ, care să se deà în orighinal, i pe călĕtoriĭ de atuncĭ, de la carĭ ar fi picat, și să raportuească.

Mih.

S'a însărcinat pe revisorul Tincă, sub No. 7.999.

Anexă.

Fraților!

In preajma nevoilor fără numĕr, carĭ aŭ năvălit pe biata țeara noastră; în preajma asupririlor carĭ muncesc pe locuitoriĭ sătenĭ, precum beilicurile, lucrul șoselelor, cărăturĭ de cherestele și celelalte; în preajma nedreptăților și a tâlhăriilor carĭ se fac în diua mare prin judecătoriĭ, Dumnedeŭ s'a milostivit și a însuflat boerilor dorința de a aduce oare-care îmbunătățire neapĕrat trebuitoare în țeară, spre a o scăpà de peire. In urmare, boeriĭ adunându-se în Iașĭ, s'aŭ gândit la toate nevoile ce asupresc pe frațiĭ lor întru Christos și aŭ cerut de la Măria Sa Vodă, ca să încuviințeze următoarele prefacerĭ și îmbunătățirĭ în Moldova:

(Urmează cele 35 puncte ale petițiuniĭ de la Iașĭ.)

Acestea sînt cererile făcute de către boerĭ, cererĭ drepte și folositoare pentru toțĭ, dar pe carĭ Măria Sa Vodă n'a voit să le primească. Cine sînt prieteniĭ obșteĭ? Cine este dușmanul țĕriĭ? Judece lumea.

Notă din „Gazeta de Transilvania". No. 32. 1848. 19. IV.

No. 207. 1848 Aprilie 19.

Ţeara-Românească şi Moldavia.

Publicul stă să ne scoată din casă cu silirea de a împărtăşì novele din vecinele Princi ate. Noĭ vĕ încredinţăm din noŭ, că de câte orĭ ce-và merită publicare, pe lângă toată asprimea censureĭ de acolo, nu reţinem; însă dacă nu e nimic însemnător, noĭ n'avem datină a scrie secăturĭ din uliţă, faime goale, carĭ până mâne rĕmân minciunĭ. Cine scie maĭ multe, pentru ce nu ne scrie?

In Bucurescĭ, boeriĭ şi poporul român sînt odihniţĭ cu înţeleapta şi patriotica dechiaraţie a Principeluĭ Domnitor făcută în 21 şi 25 Martie v., pentru că maĭ toţĭ cunosc că împrejurările demândă răbdare.

Din Iaşĭ ne sosiră în acest minut scirĭ felurite din 9 Apr. v., carĭ spun numaĭ de restaurarea linişteĭ privită din punct politic; iar o bandă de făptuitorĭ de rele, carea sta gata a da foc Capitaleĭ şi a prădà pe locuitorĭ, fu descoperită tot în 9 Aprilie şi aşà rĕul se prevenì. Principele ţĕriĭ prin un noŭ ofis strînge în curele pe judecătorĭ, ca să maĭ încete de la atâtea abaterĭ. Mitropolitul îşĭ retrase în public subscrisura pusă la cunoscutul act de 35 puncturĭ. Nicĭ de cum nu e adevĕrat că oştirĭ muscălescĭ ar fi călcat pe pămînt Moldovean, şi credinţa noastră este că ele, neavênd nicĭ o pricină binecuvîntată, nicĭ că vor intrà vre-odată. Aŭ nu scim noĭ, că guberniele Principatelor prin tractatul de Adrianopol sînt recunoscute de naţionale independente? Apoĭ dar ce atâta spaimă oarbă? Fie Moldavo-Româniĭ uniţĭ între sine, caute boeriĭ a câştigà simpatiile poporuluĭ şi ale ţĕranilor prin formale uşurărĭ, apoĭ nu se teamă de nimic.

Corespondenţă din Iaşĭ către „Allgemeine Zeitung" din Augsburg. No. 146. 148. 25. V.

No. 208. 1848 Aprilie 19.

Die jüngsten Ereignisse in der Moldau.

Jassy.

Die Ereignisse in den Donaufürstenthümern haben so verschiedenartige, oft entstellende, meistens unklare Darstellungen gefunden, dass es wohl der Mühe werth erscheint im folgenden den Lauf der Dinge nochmals zusammenzufassen und mit Unbefangenheit darzulegen.

Schon die Februarrevolution hatte die längst unzufriedenen

No. 208. 1848 Aprilie 19.

Gemüther im ganzen Land aufgeregt, und das bald hierauf das gesammte civilisirte Europa erfassende Ringen um Freiheit und Recht steigerte diese Aufregung umsomehr, je näher der Jubel über die Erlangung dieser höchsten Güter an seine Gränzen drang. Als in Oesterreich, und also auch in der der Moldau angränzenden und stammverwandten Bukovina die Constitution erlangt war, stiegen die Hoffnungen aller wahren Patrioten, und es wurden ihre Wünsche um Verbesserung ihrer Zustände immer dringender. Diese Wünsche sollten bald ihren Ausdruck finden. Zu diesem Ende, und ohne dass eine Einladung vorhergegangen wäre, erschienen gegen Anfang dieses Monats aus allen Theilen des Fürstenthums Gleichgesinnte in der Hauptstadt Jassy, besprachen den traurigen Zustand des Landes und vereinigten sich dahin durch eine Petition dem Hospodar die Bedürfnisse und Wünsche desselben bekannt zu geben und Abhülfe zu erbitten. Von dem ihnen durch das Reglement verbürgten Rechte Gebrauch machend, hielten sie vergangenen Sonntag (8 April) eine Versammlung, in welcher die achtungswürdigsten Männer des Landes, wie die Bojaren Laskar Rosetti, Basil Ghika, etc. das Wort nahmen, um die Nothwendigkeit der in einer Bittschrift zu verlangenden Verbesserungen darzustellen. Diese Versammlung war nicht ausschliesslich von Bojaren besucht; im Gegentheil hatten diese sie öffentlich abgehalten, um alle Stände und selbst die Fremden daran theilnehmen zu lassen.

Von letzteren nahm Hr. Winkler, ein Oesterreicher, das Wort, um in einer mit allgemeinem Beifall aufgenommenen Rede auszudrücken, wie sehr die Fremden der Versammlung, wegen ihrer Bemühung um Herbeiführung eines gesicherten Rechtszustandes, dankbar wären, da auch sie bisher so viel und so manigfach zu leiden gehabt hätten. Hierauf ward durch allgemeine Wahl ein aus sechsszehn Mitgliedern bestehendes Comité ernannt um die Petition zu redigiren. Man verlangte darin nicht sowohl neue Institutionen als vielmehr nur die Beobachtung der bestehenden Gesetze, welche in Folge des von oben her gegebenen Beispiels von allen Behörden des Landes offen und ungescheut mit Füssen getreten wurden. Ferner wurde verlangt, wenn nicht eine ordentliche Ablösung der Frohnen, so doch wenigstens eine diese anbahnende Erleichterung des Landbauers. Dann folgten die Bitten um Erleichterung des Handelsverkehrs durch Errichtung zweier Banken, um Verbesserung des verwahrlosten und auf moskowitischen Fuss eingerichteten Schulwesens — die Akademie ist in Pacht gegeben! —

No. 208
1848
Aprilie 19.

Pressfreiheit und Auflösung der aus Creaturen des Fürsten bestehenden, durch unerhörte Umtriebe gewählten Deputirtenkammer. Diese Petition, welche fast alle in Jassy wohnenden Bojaren, selbst einige Minister die zugleich ihre Entlassung nahmen, ferner alle intelligenten Einwohner und Fremden der Stadt im Hause des Grosslogotheten Kostaki Sturdza unterzeichneten, ward dem Hospodaren vorgelegt, und von ihm das Versprechen baldiger Entscheidung erlangt. Des folgenden Tages (10 April) um 5 Uhr Abends erhielt die im Hause des Bojaren Aleko Mavrocordato harrende Versammlung diese Antwort, welche dahin lautete, dass der Hospodar wohl die übrigen Punkte annehme, den wichtigsten und entscheidenden, die Auflösung der Kammer und Errichtung der Nationalgarde, nicht gewähren wolle. Man verzichtete nun auf letztere, bestand dagegen um so fester auf ersteren. Die Boten gingen zurück, und die Versammelten zerstreuten sich in Unzufriedenheit, mit der Absicht folgenden Tages in Gesellschaft des greisen Erzbischofs abermals die Petition an den Hospodar zu bringen. Etwa siebzehn jüngere Bojaren blieben indessen bei Hrn. Mavrocordato zurück, wo sie in Gesellschaft den Abend verbringen wollten. Da rückte mit einemmal um 9 Uhr eine aus etwa 800 Mann Infanterie und Cavallerie — von der alle Officiere entfernt worden waren — bestehende Militärmacht, verstärkt durch 200 Arnauten (gedungenes Gesindel gegen dessen Anwerbung schon früher die Consuln der verschiedenen Mächte protestirt hatten) und an ihrer Spitze die beiden Hospodarssöhne, Demeter und Gregor, vor das Haus, welches sie umzingelten. Eine Kanone ward gleichzeitig gegen das Haus gerichtet, und 90 aus Russland frisch angekommene Soldaten waren vorgeschoben, nachdem sie mit ihren übrigen Cameraden von dem Hospodaren, der sich mittlerweile mit seiner Frau in der Caserne eingeschlossen hatte, durch Umarmungen und Geldgeschenke ermuthigt worden waren. Ihrer fünfzig ungefähr traten ins Zimmer, geführt von Gregor Sturdza, welcher auf seines Vaters, des Hospodars, Befehl den Fürsten Aleko Murussi verhaften wollte. Diesem Ansinnen gaben die überraschten und unbewaffneten Bojaren, deren keiner sich einer Schuld bewusst war, keine Folge. Sie erwiederten vielmehr, dass man sie entweder alle verhaften müsse, oder sie sich der Verhaftung des einen widersetzen würden. Gregor Sturdza liess ihnen das Bajonett auf die Brust setzen und sie in den Hofraum abführen, wo sie sich sogleich von der ganzen Militärmacht umringt sahen.

No. 208.
1848
Aprilie 19.

Hier beginnen nun Unwürdigkeiten, welche zu schildern sich unsere Feder sträuben würde, wenn wir es nicht für Pflicht hielten, dieselben vor den Augen der Welt zu enthüllen. Gregor Sturdza commandirte auf die wehrlosen Gefangenen Feuer; und nur sein Bruder Demeter, welcher in die Höhe schiessen liess, schauderte zurück vor solcher That. Aber den ferneren Befehl seines Bruders: die Gefangenen mit Kolbenstössen zu behandeln, widersetzte er sich keineswegs. So wurden denn die edelsten Männer, aus den vorzüglichsten Familien des Landes, auf Befehl und in Gegenwart der Hospodarssöhne bis aufs Blut misshandelt, so dass sie schwere Verletzungen davontrugen, dann geknebelt, mit angefeuchteten Stricken gebunden, übereinander in Postwägen geworfen, und so, ohne weitere Bekleidung, in kühler Nacht nach Galatz escortirt, um von dort über die Donau geschafft zu werden.

Aber noch Grässlicheres, wenn möglich, sollte geschehen. Die Hospodarssöhne verfolgten nämlich in derselben Nacht ihren Triumph noch weiter, drangen in die Häuser mehrerer der angesehensten Bojaren, wie in das des Grosslogotheten Kostaki Sturdza, des Knezen George Kantakuzeno (welches letztere sie buchstäblich plündern liessen), überfielen die in ihren Betten ruhenden vier Brüder Rosetti-s, gaben ihnen nicht die Zeit sich zu kleiden, banden sie und schickten drei nach Galatz, den vierten in die Kaserne. An diesen vorzüglich wollte man seine Rache nehmen. Und dennoch, inmitten dieses verwilderten Söldnerhaufens, donnerte der edle Laskar Rosetti dem Gregor Sturdza seine Verachtung und das Versprechen gerechter Vergeltung ins Gesicht.

Durch die errungenen Erfolge steigerte sich aber nur die Wuth der ihres Vaters würdigen Bojarensöhne, und trieb zu den schmachvollen Beleidigungen der Mütter und Gattinnen der Gefangenen. Mehrere Verhaftungen haben ausserdem noch stattgefunden, während gleichzeitig an alle Kreisbehörden der Befehl erging, sich mit Anwendung aller Mittel und Aufbietung aller Gemeinden sich der Flüchtigen zu bemächtigen. Solche Schmach zu dulden ist aber unser Vaterland verdammt, denn es erfreut sich eines mächtigen grossmüthigen Protectorats, bei dem bisher blos Michalaki Sturdza seine Rechnung gefunden. *)

*) Beinahe zu gleicher Zeit ward in Jassy ein Ukas publicirt, womit der Selbstherrscher die beiden Hospodare der Moldau und Walachei für die Erhaltung der Ruhe in beiden Ländern verantwortlich machte, und erklärte dass er

No. 208.
1848
Aprilie 19.

Das Andenken Michalaki Sturdza's und seiner beiden Söhne wird—wir erwarten es von der unbestechlichen Gerechtigkeit der Geschichte — der allgemeinen Verachtung der Mit-und Nachwelt anheimfallen. Und diese Strafe wird nicht zu streng sein für denjenigen, der sein Vaterland betrogen, verarmt, um den schnöden Lohn einer fluchbeladenen Statthalterschaft verkauft und dessen edelste Söhne geknechtet hat.

An diesen Bericht reiht sich ein zweiter von der moldauischen Gränze, 5. Mai:

Auf der ganzen Fahrt von Jassy nach Galatz wurden die unglücklichen Gefangenen von dem begleitenden Officier und dessen Soldatesca auf das furchtbarste misshandelt; alle Bojaren welche seit 14 Jahren über die Verwaltung des Hospodars in Konstantinopel und St. Petersburg Klage geführt, und jetzt die Petition unterzeichnet hatten, wurden aus der Stadt verwiesen. Dadurch erlitt aber wieder der Handel die schwerste Einbusse. Denn natürlich wird der Kleinhandel, besonders der Juden, damit beinahe auf Null reducirt, und diese können zu dem nächsten Zahltag ihre Verpflichtungen gegen die Grosshändler nicht einhalten. Daher dauert die allgemeinste Aufregung gegen den Hospodar fort, welcher noch überdiess seine Handlungsweise durch erkaufte Dankadressen und Beglückwünschungsschreiben vor den Augen des Publicums und der fremden Agenten zu beschönigen sucht. Wie wir aus guter Quelle versichern können, hat in der That das russische Consulat von jenen gewaltsamen Schritten entschieden abgerathen, und in seinem Bericht über diese Vorgänge geradezu die Ueberzeugung ausgesprochen, dass Michael Sturdza „impossible" geworden sei. Der Generalconsul v. Kotzebue, welcher am 12. April Morgens in Jassy ankam, sprach sich aber weder für den Fürsten noch für die Bojaren aus. Endlich erfolgte auch am 24. April die Ankunft des Generaladjutanten Duhamel aus Petersburg. Eine vom Fürsten erkaufte Deputation von allerlei Gesindel, welches in Bojarenkleidern gesteckt worden war, musste Dankreden für sein energisches Verfahren halten, und dem Publicum suchte man die Ankunft des Hrn. v. Duhamel darzustellen, als sollten dadurch die fürstlichen Ge-

nicht zugeben werde, dass der „revolutionäre Geist" (!) in den Donaufürstenthümern Wurzel fasse. Der auf gesetzlichem Weg ausgesprochene Wunsch um Abstellung ungesetzlicher Missbräuche, die in Gegenwart eines Ministers und des Polizeidirectors (Aga) abgehaltene Versammlung sind also „Revolution"!

No. 208. 1848 Aprilie 19.

waltstreiche gerechtfertigt und gebilligt werden. Trotzdem dass nun die Bojaren der Opposition auf Befehl des Fürsten an den Barrieren der Stadt zurückgewiesen wurden, gelang es doch den General Duhamel über die wahren Sachlagen zu unterrichten, wobei er freilich Dinge zu hören bekam, welche den Ruhm der russischen Protection eben nicht erhöhen. Der Metropolit selber, welcher die Reformpetition mitunterzeichnet hatte, erklärte dem russischen Consulat sowie Hrn. v. Duhamel die Unrichtigkeit der in den Blättern ausgestreuten Nachricht, als habe er seine Unterschrift in krankem Zustande gegeben und später wieder zurückgenommen.

Unterdessen sollten die gefangenen Bojaren am 15. April auf der Donau nach Maczin, Ibraila gegenüber, gebracht werden. Ein heftiger Sturm nöthigte sie jedoch bei Ibraila anzulegen, und diese Gelegenheit benutzten dieselben zu einer allgemeinen Flucht. Doch nur ein Theil derselben entkam, indem sie sich in das englische Consulat flüchteten. Die übrigen wurden in den Strassen der Stadt wieder eingefangen und nach Maczin gebracht. Trotz der Aufforderung der moldauischen Regierung lieferte der englische Consul Cuningham die Flüchtlinge nicht aus, begab sich sogar nach Maczin und erklärte die Gefangenen als unter englischen Schutz stehend. Während nun die freigewordenen bereits nach Constantinopel berichtet haben, um durch Vermittlung des englischen Gesandten den Befehl zur Freigebung ihrer Leidensbrüder von der Pforte zu erlangen, erfahren wir, dass der Hospodar seinen Leibartzt, den sogenannten Dr. Viola (früher Feldscherer in österreichischen Diensten) nach Pesth schicken wolle, um dort Schritte gegen die Befreiung derselben zu thun. Hoffentlich werden die hochherzigen Ungarn dem Ansinnen kein Gehör geben.

Die Willkürherrschaft unserer politischen Verwaltung ist übrigens, wie unter der gesammten einheimischen Beamtenschaar, so auch in mancher der ausländischen Agenturen eingerissen. Besonders gelten die Klagen dem österreichischen Agenten Hrn. Eisenbach. Angeklammert an das abgestorbene Metternichsche System sucht er dessen Gebahren noch immer mit eiserner Willkür festzuhalten. Nicht genug dass er verschmäht die dreifarbige deutsche Fahne, welche bereits seit langer Zeit vom preussischen Consulat weht, an seiner Wohnung aufzustecken, sucht er auch die alte Eifersucht zwischen Oesterreichern und Preussen, so weit er vermag, durch gehässige Massnahmen zu unterhalten. Dahin muss man sicher den von ihm gegen seine Unterbeamten ausgesprochenen Wunsch,

No. 208. 1848 Aprilie 19.

d. h. indirecten Befehl, rechnen, sich alles aussergeschäftlichen Umgangs mit den preussischen Beamten zu enthalten. Ausserdem stellte derselbe an das preussische Consulat die Anmuthung die preussischen Schutzgenossen, d. h. alle Nichtösterreicher am hiesigen Platze, vor einer „Einmischung in die österreichischen Angelegenheiten“ zu warnen. Wir gestehen offen dass wir den Ausdruck nicht verstehen. Während nun die Hrn. Eisenbach nächststehenden Beamten, Kanzler Dworzak und Secretär Schoffer, der allgemeinsten Achtung geniessen, ist ein Hr. Rosalino als Dragoman zur Vermittlung zwischen dieser Kanzlei und der moldauischen Behörde angestellt, welcher vom Deutschen keine Silbe versteht. Bereits am 4. Mai wurde darum an Hrn. Eisenbach eine Bittschrift abgegeben, welche auf schleunige Entfernung dieses Mannes von seinen Posten drang. Endlich trifft aber die schwerste Klage das österreichische Postbureau, durch dessen Hände die gesammte Correspondenz nach dem Auslande (mit Ausnahme Russlands) besorgt wird. Dass Grobheit eine nothwendige Eigenschaft der Postbeamten sein müsse, scheinen dessen Geschäftsführer auf das bündigste durch ihr Betragen erhärten zu wollen. Aber man würde sich selbst diese Grobheit noch gefallen lassen, wenn damit nur einige Ordnung im Postgeschäft verbunden wäre. Allein abgesehen davon, dass Baarsendungen, welche bei dem jetzigen Stande der Handelsverhältnisse zur schweren Nothwendigkeit geworden sind, gar nicht angenommen werden, scheint auch von einer Expedition der Zeitungen keine Rede bei dieser Postanstalt zu sein. Ausserdem gehen Briefe in Unzahl verloren, die Rubriken in den gedruckten Postscheinen werden nicht ausgefüllt und Recommandationsscheine geben keine Sicherheit. Kurz von einer Controle der hiesigen k. k. Postverwaltung ist keine Spur vorhanden. (Dieselben Klagen über die österreichische Agentur und Postverwaltung werden auch in einem uns zugegangenen, mit 19 Unterschriften zum Theil wohlbekannter Namen geführt.)

Zu den hier mitgetheilten Verhältnissen und Thatsachen fügen wir noch nach einer, freilich bereits aus Bucharest 27. April datirten Nachricht in der Allg. oesterreichischen Zeitung bei: dass die sieben Bojarensöhne, welche sich in Braila unter den Schutz des englischen Consuls begaben, doch an den russischen Consul unter der Bedingung ausgeliefert worden sein sollen, dass ihr Leben und ihre persönliche Freiheit auf türkischem Gebiet, wohin sie gebracht wurden, ungefährdet sein solle. Dem Fürsten Sturdza

No. 208. 1848 Aprilie 19.

soll demselben Berichte zufolge ein Wink gegeben worden sein, seine Arnautenleibgarde von drei hundert Mann zu entlassen. Desshalb habe er sich an Russland mit der Bitte gewendet, dass man ihm dann ein Bataillon russischer Truppen (also tausend Mann) zur Erhaltung der Ruhe nach Jassy senden möge.

Über das Benehmen der russischen Beamten v. Kotzebue und General Duhamel dem Hospodar gegenüber, entnehmen wir noch einem Privatschreiben aus Jassy, 27 April, einige Stellen. Dort heisst es: „In meinem letzten Schreiben habe ich gemeldet, dass der russische Generalconsul Kotzebue aus Bucharest hier eingetroffen ist. Alle Bojaren hofften von ihm, da man eine Untersuchung erwartete, die Befreiung der Gefangenen wie die Abstellung der Willkür und Missbräuche, man irrte aber gewaltig. Er soll vom Fürsten sechstausend, nach andern tausend Ducaten erhalten haben, was man um so sicherer glauben kann, als es Thatsache ist dass sich seine anfangs strenge Miene alsogleich erheiterte und sein Benehmen gegen dem Fürsten ein sehr freundliches ward. Mehrere Frauen deren Männer, Brüder und Söhne misshandelt, gefangen und beraubt wurden, gingen zu Kotzebue und verlangten seine Vermittlung zur Freigebung derselben, indem sie zugleich sagten, dass Russland die Fürstenthümer und nicht die Fürsten protegire. Er versprach alles, ging jedoch zum Fürsten und verlangte, dieser möchte alsogleich durch Curier die Gefangenen von Galatz in die türkische Festung Matschin transportiren lassen, damit er (Kotzebue) dieselben bei seiner Rückkehr durch Galatz nicht mehr daselbst finde und auf diese Art seines Versprechens sie in Freiheit zu setzen enthoben sei. Diess ist eine ächt russische Treulosigkeit, die alle Leute empörte. Ein Wunder möchte ich fast sagen, bewirkte die Rettung wenigstens einiger. (Folgt die oben gegebene Erzählung). Vorgestern langte nun auch der kaiserlich russische Flügeladjutant Duhamel hier an, und sogleich schickte der Fürst die Polizei zu allen Gewerbs-und Kaufleuten, wie zu jenen Bojaren die seine Creaturen sind, um sich von denselben eine Dankadresse unterschreiben zu lassen, und befahl ihnen zugleich zu Duhamel zu gehen, um für die kaiserliche Protection zu danken, auch ihre Bewunderung für die Weisheit ihres Fürsten, ihren Dank für die Herstellung der Ruhe auszudrücken. Das Gesindel that es. Duhamel versicherte ihnen das kaiserliche Wohlwollen, und dass der Czar nie Anarchie und Constitution (!) in diesen Ländern dulden werde — was auch sein treuer Verbündeter, der Sultan, als Souverän zu

verhindern entschlossen wäre. Auch Duhamel soll bereits vom Fürsten bezahlt sein, man spricht von vierzigtausend Ducaten, was ich ebenfalls glaube, denn wenn auch Sturdza noch so geizig sein mag, so muss er jedes Opfer bringen um sich die russische Gnade zu versichern, da er sonst unmöglich sich auch nur eine Stunde halten kann. Er hat das ganze Land erbittert, und würde gleich fortgejagt werden, stünden nicht die Russen zwei Stunden von hier. Auch ein türkischer Commissär wird erwartet und ganz gewiss auch bezahlt werden!

No. 208.
1848
Aprilie 19.

Porunca No. 27 a Domnuluĭ Țĕriĭ-Romănescĭ Gheorghe Bibescu către oștire.

No. 209.
1848
Aprilie 20

(B. O. No. 21. 1848. 27. IV; Vestitorul Românesc. No. 33. 1848. 27. IV.)

Poruncă către oștire.

Pe Praporcicul din artilerie Ioan Brătianu, carele nu se află în ființă, Noĭ îl slobodim din slujbă.

(Urmează iscălitura M. Sale.)

No. 27.

Notă din „Vestitorul Românesc". No. 31. 1848. 20. IV.

No. 210.
1848
Aprilie 20.

Bucurescĭ.

Scirĭ din năuntru.

Duminecă, 18 ale curgĕtoareĭ lunĭ, D. D. boerĭ de întâiul rang și alte persoane de deosebite clasurĭ, adunându-se la Palat pentru obicĭnuita primire, M. Sa Prea Înălțatul nostru Domn, eșind în mijlocul dumnea-lor, le-a adresat următoarea vorbire, care fu întîmpinată cu cele maĭ viĭ aclamațiĭ de bucurie și recunoscință.

„Intîmplările carĭ aŭ schimbat fața lucrurilor în cea maĭ mare parte a Europeĭ urmaŭ a chemà asupra acestor douĕ Prințipaturĭ îngrijirea și luarea aminte a Puterilor suzerană și protectriță. Generalul Duhamel a și sosit în Capitala Moldavieĭ, orînduit de către Mărirea Sa Impĕratul Rusieĭ, și peste puțin se așteaptă acolo și un trimis de către Inalta Poartă. Misia acestora este de a înfățișà obläduiriĭ toate măsurile câte s'ar cunoasce de trebuință spre înfrînarea celor ce ar voì să tulbure obșteasca liniște. Aceștĭ trimișĭ impĕrătescĭ vor venì și la noĭ, și va fi pentru Mine un mare prilej de fericire de a le putè arătà pretutindenea liniște, bună petrecere și unire între oblăduire și între toate clasele soțietățiĭ noastre.

No. 210. 1848 Aprilie 20.

„Când sgomotul acelor marĭ răsturnărĭ a sosit și la noĭ, M'am uitat împrejurul Meŭ, căutând cu inimă de Român a cunoasce dacă prevestesc pentru patria noastră vre-un bine saŭ vre-un rĕŭ, și cunoscênd că isbăvirea pentru noĭ la orĭ-ce întîmplare ar fi întru paza liniștei; iar peirea în cel maĭ mic semn de tulburare, am luat toate mĕsurile ca să vĕ asigurez pe una, apĕrându-vĕ de cea-laltă. Nu M'am îngrijat de vremelnica fierbere a unor duhurĭ, căcĭ Mĕ simțiam puternic prin înțelepciunea, încrederea și dragostea obșteĭ. Le-am lăsat dar vreme a se potolì de sine, făcênd partea și a lipseĭ de experiență și a vîrsteĭ și a patimilor, și nu Mĕ căesc că am așteptat, fiind-că am isbutit, fără a avé mâhnirea ce lasă întrebuințarea măsurilor celor aspre. Sînteţĭ însă îndestul de înțelepțĭ, ca să puteţĭ pricepe că indulgența oblăduiriĭ maĭ cu osebire la asemenea cumplite împrejurărĭ nu trebue să o cerce cine-và atât încât, prelungindu-se, să se poată tâlmăcì drept slăbiciune.

„Poftesc dar pe toţĭ de obște, în numele patrieĭ, a fi cu cea maĭ mare socotință și măsurĭ în purtărĭ, precum și în cuvinte, ca să ne putem fălì, până în sfîrșit, că am petrecut această obștească epocă de crise în liniște și fără a nimĕnuia bântuire“.

No. 211. 1848 Aprilie 20.

Raportul No. 5.791 al Șefuluĭ Poliţieĭ din Iașĭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Poliţia Capitalieĭ Iașĭ.

Raport.

Potrivit cu Înalta poroncă ce jos iscălitul slovisnoi a primit prin Luminarea Sa Domnul Gheneral-Inspector al miliţieĭ, trăgênd la arestul Poliţieĭ pe fețele, și anume: Jidovul Mihel Zisman donosător și învinovățițiĭ Franț Herman, Felix Budnar, Leon Volcinșinski, Leon Morașievicĭ saŭ Marțin și Iosep Șefer, în prepus de unițĭ cu complotiștiĭ ce se ridicase asupra Cârmuiriĭ, și în privirea lucrărilor făcute asupră-le prin d-luĭ Adiutantul polculuĭ, luându-se în de noŭ cu pătrundere cercetare, eĭ netăgăduit și mărturisesc cele cuprinse prin doproasele ce aŭ dat, aflate în dela No. 26, 34, 35, 39 și 43, dar după aceea cu totul tăgăduire numaĭ a luĭ Iosep Șefer, după ce maĭ întâiŭ câte pe unul s'aŭ chemat în

presusdvie și li s'aŭ cetit doproasele, pe carĭ aŭ arătat că sînt întocmaĭ, apoĭ dându-li-se și înfățoșare de o potrivă, n'aŭ prihănit arătările, ci maĭ vîrtos încă toțĭ într'o unire în față aŭ dovedit pe Șefer, că fără dreptate se ispitesce a se apĕrà de faptă, după cum și prin confruntația ce s'a încheiat sub ale lor iscăliturĭ maĭ pre larg se arată, în cât nicĭ că maĭ rĕmâne îndoeală că și el, Șefer, este de o potrivă vinovat, precum de pliroforia și a cinstituluĭ Departament cu supunere i se pristavlisesce pe lângă aceasta în observație toată dela înjghebată asupra lor sub forma șnuruluĭ de 48 file, și cu cerere de deslegare pentru urmarea ce să se păzească, atât cu donosătorul, a căruia arătare s'a desvĕlit, cât și cu învinovățițiĭ; cu adăogire însă că, deșì după delă se vĕd lucrărĭ și pentru un Jidov David Renner și Dimitrache Moldovanul, însă maĭ după de temeiŭ arătarea luĭ Felix Bodnar, sluga luĭ Zaharachi Moldovanul, șeful lor, care maĭ cu osebire a trebuit să scie pe toțĭ unițiĭ, vĕḑêndu-se că aceia nu fac nicĭ o parte, nicĭ că s'a maĭ luat în cercetare, ca uniĭ ce se găsesc de maĭ înainte încă și slobodițĭ.

No. 211.
1848
Aprilie 20.

Șeful Polițieĭ I. Pruncul Vist.

Ms. II.
No. 5.791.

(Resoluție:) Cu notă către Aghenție se vor trimite la ea ca pe nisce supușĭ austriecescĭ, iar pe donosițĭ să se scrie Polițieĭ a le da drumul sub chezășie. Aceste se vor împărtășì și Postelnicieĭ.

Catargiu.

Raportul No. 2.148 al Isprăvnicieĭ ținutuluĭ Vasluiŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 212.
1848
Aprilie 20.

(Orig. Arch St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Către cinstit. Depart. din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Vasluiŭ.

Raport.

Numĕrul de 12 slujitorĭ ce, sub comanda Căpitanuluĭ lor de la acest ținut, aŭ fost trimișĭ la Isprăvn. ținutuluĭ Tutoveĭ în întrebuințarea urmăririĭ rĕilor rĕsvrătitorĭ, întorcêndu-se acum, aŭ adus of. eĭ No. 2.769, pe care, spre a-ĭ fi cunoscut împrejurările ce cuprinde, însoțit pe lângă aceasta se pridstavlisesce în întocmaĭ copie, iar cât în ce se atinge despre asemenea rĕsvrătitorĭ, sub-iscălitul cu cea maĭ vie deșteptare prin măsurĭ și spioniĭ sĕĭ a cercetat în residenția acestuĭ ținut, și după încredințările luate, de fel nu sînt oploșițĭ până acum;

No. 212. 1848 Aprilie 20. nu maĭ puțin și în viitor măsurile întinse vor fi lucrătoare și pre de ajuns pentru vînarea acelor ce s'ar desvĕlì. Despre care, spre a fi cunoscută cinst. Depart. pacĭnica liniște, se supune cunoscințeĭ.

Ocârmuitor, Post. Crupenski.

No. 2.148.

No. 213. 1848 Aprilie 20. Raportul No. 2.156 al Isprăvniciei ținutuluĭ Vasluiŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Către cinst. Departament al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Vasluiuluĭ.

Raport.

Potrivit poronciĭ cinstituluĭ Depart. sub No. 6.447, din dată s'aŭ întins cele maĭ nemerite măsurĭ pentru aflarea d-luĭ Toader Sion, și în cuprinsul acestuĭ ținut, după încredințările luate, nu se află; decât în urmarea a oareșĭ-care sciință, iscălitul deștept în acest obiect și cu interesatență a rĕspunde la resultat, s'a orînduit secret o fată vrednică care, cu închipuire și pe urma luĭ urmărindu-l în ținutul de jos și al Bacăuluĭ, a și dat încredințare că el spre Sâmbăta Pascilor s'a purtat de la Odobescĭ la Nadișa din pomenitul ținut și de atuncia a lipsit, căcĭ de se află, subiscălitul erà întru pregătire a păși însușĭ acolo spre a luĭ vînare, despre care se supune sciință, cu adăogire că și în viitor măsurile privigheriĭ nu vor fi tîmpite, ci lucrătoare, sub deșteapta întreprindere a iscălituluĭ.

Ocârmuitorul ținutuluĭ, Crupenski.

No. 2.156.

No. 214. 1848 Aprilie 22. Scrisoarea Generaluluĭ Comite Kisseleff către Domnul Țĕriĭ-Românescĭ Gheorghe Bibescu.

(G. Bibesco, op. cit., I, p. 320.)

Saint-Pétersbourg.

Mon Prince,

J'ai reçu la lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire en date du 3 Août.

C'est avec une affliction sincère que j'y ai vu la confirmation des tentatives de désordres dont la nouvelle nous était déjà par-

venue et que Votre Altesse avait su comprimer dès leur apparition. Je désire vivement qu'il en soit de même par la suite, si toutefois l'esprit d'insubordination devait encore reparaître en Valachie; je n'ignore point combien la tâche est difficile, surtout en raison du grand nombre d'étrangers qui, pour la plupart, sont les fauteurs de toutes ces menées révolutionnaires.

No. 214. 1848. Aprilie 22.

L'assistance que vous offrira le Général Duhamel vous sera d'un bon et utile secours, et je me réjouis de voir cette mission confiée à un homme de cette trempe. Selon moi, la propagande la plus dangereuse pour les Principautés sera celle des Hongrois, et la meilleure manière de s'en défendre serait de protéger les villageois contre les abus qui se commettent à leur égard; et, s'il le fallait, de reviser même les diverses impositions auxquelles on les a assujettis et qui, dit-on, sont lourdes.

Je pense que la milice, étant régulièrement tenue, doit être dévouée au gouvernement, et si tous ses chefs sont comme Salomon et autres de cette valeur, il n'y a pas de quoi se défier de leur conduite; mais, en même temps il faut bien surveiller les officiers; et tout en donnant le droit aux Colonels d'en faire le triage, leur imposer la responsabilité à l'égard de leur conduite ultérieure. Je pense, mon Prince, qu'il serait bon de concentrer les bataillons autant que cela sera possible, pour mieux les surveiller et pour leur donner une instruction militaire plus solide. Je pense aussi qu'on pourrait faire un appel aux miliciens congédiés et les rengager pour un service à temps dans leurs districts respectifs. En les formant en compagnies sédentaires, vous augmenterez la force militaire qui, par le temps qui court, ne saurait être de trop et vous allégerez le service des bataillons en leur offrant la possibilité de se familiariser davantage avec la manœuvre de l'exercice à feu.

D'après ce qui m'est revenu sur la Bulgarie, il faut supposer que cette contrée a été travaillée par le communisme et que la propagande révolutionnaire compte sur des troubles qui doivent surgir dans ce pays, ainsi que dans d'autres provinces de l'Empire turc. Si cela est ainsi, le cordon du Danube serait un bon moyen, sinon de rompre totalement, du moins d'entraver une trop facile communication entre les deux rives. En général, on ne saurait prendre assez de précautions pour garantir votre beau et bon pays de la peste qui afflige l'Europe et qui semble la mener à une dissolution totale. Il serait, sous plus d'un rapport, très dési-

No. 214. 1848. Aprilie 22. rable d'y parvenir sans recourir à des assistances étrangères; et je désire de toute mon âme, dans l'intérêt de la Valachie et le vôtre, qu'il en soit ainsi.

D'après tout ce que je viens de vous dire, mon cher Prince, vous pouvez vous convaincre de l'intérêt sincère que je porte à mes anciens amis, et combien il me tient à cœur de les voir échapper aux conséquences que les désordres peuvent et doivent amener et qui, certes, seront cruels pour le pays.

L'essentiel, à mon avis, serait de prévenir ces désordres en écartant du centre de la population les hommes qui rêvent à des changements impossibles; il n'y a ni paix ni transaction à faire avec les fauteurs de troubles, et sourtout ne point se confier à leurs promesses. L'incarcération et le renvoi au delà des frontières seraient, à mon avis, le plus sûr moyen de se défendre contre leurs projets subversifs, et puis le maintien pour tout le reste du Règlement, dans son esprit et sa lettre.

J'ose espérer qu'avec la fermeté de votre caractère et une bonne entente avec le Général Duhamel, vous traverserez cette crise avec succès et que vous aurez de nouveaux titres à la reconnaissance de vos administrés, ainsi qu'à la confiance et à la gratitude du Ministère impérial, qui ne vous fera pas défaut.

Agréez, mon Prince, l'assurance réitérée de tous les sentiments d'estime et d'amitié que vous me connaissez depuis tant d'années et conservez les vôtres à votre très dévoué serviteur,

(Signé :) Kisseleff.

No. 215. 1848 Aprilie 22. Raportul No. 2.892 al Isprăvniceĭ ținutuluĭ Tutova către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Depart. al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Tutoveĭ.

Raport.

Potrivit poronciĭ cinstituluĭ Departament No. 6.610 de la Secția a 4-a, odată cu aceasta se trimit acele două săbiĭ găsite în trăsura d-sale Iorgu Radu, de a cărora primire se rógă Isprăvn. a avé rĕspuns; iar cu pistolul și slugile se va păzi urmarea poroncită.

No. 2.892. Iamandi Posteln.

Raportul No. 5.154 al Ispră vniciei ținutului Bacău către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

No. 216.
1848.
Aprilie 22.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 13.208.)

Către cinstitul Departament al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutului Bacău.

Raport.

Așà precum, prin rĕspundĕtorul raport din 7 Aprilie sub No. 4.529 s'a supus la sciința cinst. Departament, despre străjile așezate pentru întărirea graniței despre Transilvania cu locuitorĭ de sate, cu supunere și prin aceasta se aduce la sciință, că și acum se urmează necontenit străjuirea, dar în privirea sciințelor luate de la privighetoriĭ de ocoale, că de la așezarea unor asemenea străjĭ nu s'a ivit nicĭ unul din fețele acele ce nu sînt învoite a intrà în țeară, și pe de alta că acum este timpul lucruluĭ pămîntuluĭ, Isprăvnicia se roagă a avé poroncă deslegătoare, pe câtă vreme să urmeze asemenea străjuire cu locuitoriĭ, fiind-că eĭ propun jăluirĭ că vor rĕmâné fără arătură și semĕnătură peste an.

Împlinitor Christe Spătar.
Sameș Fotescu
Șeful mesiĭ 1-ĭ A. Dimitriu.

No. 5.154.

(Resoluție:) Secția 1. Aprilie 24. Să se rĕspundă a se povĕțuĭ de poronca sub No. 6.988 dată întru aceasta.

Catargiu

Scrisoarea Comiteluĭ Rystizonowski către Nicolae Bălcescu.

No. 217.
1848
Aprilie 22

(Orig. Col. N. Mandrea.)

Berlin.

Mon cher Monsieur Balcesco,

Depuis notre séparation à Hanovre, le 29 Mars, nous n'avons plus eu de vos nouvelles. Je vous remercie d'avoir remis à ma sœur à Dresde mon petit billet. Aujourd'hui je vous écris par M. le Colonel de Zabłocki, officier très distingué et qui vous est tout particulièrement recommandé par S. A. le Prince Czartoryski. M. Zabłocki compte s'arrêter à Bucharest, par conséquent il vous sera facile pendant son séjour de profiter de son zèle, de son instruction, de son expérience et de tout son mérite. Sous le point

No. 217. 1848 Aprilie 22. de vue dont nous avons causé ensemble, l'envoi de cet officier supérieur est vraiment une bonne fortune pour votre pays et pour vous-même. Dans les commencements il faudra mettre beaucoup de réserve, mais avant tout beaucoup de franchise et de bonne foi, car les hommes du mérite du Colonel de Zabłocki n'aiment pas les petites ruses et les cachotteries. S'il ne trouvait pas de la confiance et de la cordialité, il se dirigerait vers Constantinople où il est recommandé par M. le Ministre des Affaires étrangères à M. l'Ambassadeur. Une telle tournure des choses pourrait même entraver pour quelque temps tout le travail que S. A. le Prince prépare dans ce moment à Paris.

Agréez, Monsieur et vos loyaux compatriotes, les sentiments bien distingués de ma parfaite considération.

Le Comte Rystizonowski.

No, 218. 1848 Aprilie 22. Articol din „Gazeta de Transilvania.“ No. 33. 1848. 22. IV. Brașov.

Țeara-Românească și Moldavia.

Tocma acum ne sosì o scire (până în acest ceas nu tocma sigură), cum că la Bucurescĭ ar fi sosit doĭ comisarĭ: unul turcesc și altul muscal. Acum și numaĭ acum simțim și noĭ, că ar fi sosit minutul în care publicitatea română, nu numaĭ a noastră aci, ci maĭ vîrtos cea din Iașĭ și Bucurescĭ, să se ocupe cu tot de adinsul de condiția și soartea acestor țĕrĭ, însă cu atâta grijă și tact patriotic, ca nu cum-và să compromită vre-una din nădejdile venitoruluĭ. Pe noĭ de o cam dată ne puse la cea maĭ mare mirare depeșa Ministruluĭ Comite de Nesselrode adresată General-Consuluĭuĭ muscălesc d. Kotzebue, cu data de St. Petersburg, 16 Martie vechiŭ 1848, No. 334. Aceeașĭ sună: (Urmează nota luĭ Nesselrode de la 16 Martie. A se vedé No. 37.)

Această depeșă cumplită. vrednică fiică a manifestuluĭ rusesc de deunăḑĭ, fulgerat asupra Europeĭ întregĭ, n'are nicĭ o trebuință de comentariŭ. Ea pe guberniele Principatelor de la Dunăre, a căror independență internă națională este atât de lămurit garantisată prin tractatul de Adrianopol, le-ar degradà bucuroasă numaĭ la rang de administrăturĭ, care însă cât va fi Europa Europă nu se va împlinì. Și de unde această preocupare a d-luĭ Nesselrode? Dacă erà să amerințe cine-và Principatelor, saŭ să întindă gubernielor mână de ajutor spre păzirea liniștei publice, acest drept îl aveà numaĭ

Poarta, ca una ce e recunoscută de suzerană a celor treĭ Principate, iar protectoratul n'are nicĭ un drept a se amestecà în trebile interne ale lor, afară numaĭ dacă însăşĭ puterea suzerană s'ar încercà a le turburà pacea saŭ a le amenințà ființa politică. Protectoratul muscălesc, după înțelesul tutulor tractatelor, începênd de la Cainargi (1772) până la Adrianopol, nu dobândì alt drept decât numaĭ a protege, adecă a apĕrà pe acele Principate creştine în contra asuprelelor otomane, care drept însă prea puțin îl vedem practisat până la anul 1823; pentru că până atuncĭ Turciĭ cu tot Protectoratul muscălesc trimiteaŭ Domnĭ străinĭ pe carĭ voiaŭ şi zăceaŭ în spinarea acelor țĕrĭ după placul lor. Audĭ colo, Principatele să nu cuteze a cugetà la o emancipație politică! Să nu cuteze nicĭ atuncĭ, dacă Poarta s'ar învoì la aceasta?? Deslege aceste întrebărĭ jurnaliştiĭ din Bucurescĭ şi din Iaşĭ, căror socotim că pe venitor le va fi ruşine a păzì o tăcere atât de periculoasă asupra reporturilor lor naționale şi politice.

No. 218. 1848 Aprilie 22.

Adresa No. 1.589 a Cârmuiriĭ de Brăila către Departamentul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 219. 1848 Aprilie 23.

(Orig. Arch. M. de Interne. Pach. No. 50. Dos. No. 233.)

Cinstituluĭ Departament din Năuntru.
Cârmuirea Judeţuluĭ Brăila.

Poliția oraşuluĭ, prin raportul No. 516, dice că cu toate că în urma poruncilor Cârmuiriĭ, date după ale cinstituluĭ Departament, a luat măsurĭ, pre cât mijloacele aŭ ertat-o, în prinderea acelor complotiştĭ Moldovenĭ, ce eraŭ în localul Vițe-Consulatuluĭ Britanic de aicĭ, şi carele nicĭ cum n'a voit a-ĭ da, însă după sciința ce are, aŭ dosit de acolo, unde nu scie, pentru că după ce erà slobodă intrarea şi eşirea a feluriților oamenĭ de la Consulat, după felurĭ de trebuințe, apoĭ rînduițiĭ de pază nu le cunosceaŭ nicĭ caracteristicele acelor Moldovenĭ, după carĭ să se fi putut bănuì cel puțin din ceĭ ce eşiaŭ.

Aceasta plecat se supune şi de Cârmuire la cunoscința cinstituluĭ Departament.

Polcovnic Iacobson.
S. I. Nițescu.

No. 1.589.

No. 220.
1848
Aprilie 24.

Adresa No. 1.778 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

La Departamentul din Lăuntru. No. 1.778.

Comandirul granițeĭ despre Transilvania, prin raportul No. 32 și 34, supune că pentru întărirea pazeĭ granițeĭ, deșì s'aŭ rînduit de către Isprăvnicie pe la toate puncturile de pază cu slujitorĭ câte 8 mazilĭ și câte un privileghiat la 2 puncturĭ, sub ascultarea privighetorilor de ocoale, în înțelegere cu comandiriĭ trecĕtoarelor Comănesciĭ și Oituzu, dar în privire că la acea graniță este posiția loculuĭ prea grea și împotrivitoare de a se puté privighià cu de amăruntul, măcar cu un No. cât de mare de păzitorĭ, fiind-că prin munțĭ se găsesc miĭ de potecĭ cu felurĭ de taĭnice rĕspândirĭ în partea Transilvanieĭ, afară de puncturile însemnate spre pază și cunoscute prin tabloŭ, Comandirul propune oare-carĭ măsurĭ ce ar puté fi folositoare. Prin urmare cu cinste se alăturează în copie raportul sĕŭ cu No. 32, spre a-l observà Departamentul și a pune în lucrare cele carĭ le va socotì maĭ nemerite și putincioase. Pe lângă care maĭ este o măsură, ce și în vremile de maĭ înainte s'a aplicat. Această măsură a fost că tainicele potecĭ s'aŭ astupat cu butucĭ și pietre, în cât nu puteà străbate nimenia, dar se vede că din vreme în vreme iarășĭ s'aŭ destupat.

No. 221.
1848
Aprilie 26.

Circulara No. 6.988 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Ispravniciĭ ținuturilor Neamțu, Bacăŭ, Putna și Suceava.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Neamțu, Bacăŭ, Putna .... Căpitan Dănilescu. Suceava Leitenantul Țintilă. No. 6.988.

Către cele poroncite prin Domnescul ofis No. 60, întru ceea-ce se atinge de paza granițeĭ Transilvanieĭ, Depart. adauge a scrie aceĭ Isprăvniciĭ să întrebuințeze măsurile următoare, și anume: Toate potecile acele micĭ carĭ, din cercetarea ce se va face întru unire cu d-luĭ Căpitan Dănilescu, Comandirul granițeĭ aceea, se vor socotì a fi netrebnice, îndată să se astupe spre a nu se maĭ puté umblà pe dînsele, iar pe la cele-lalte puncturĭ și potecĭ ce ar fi de trebuință a se umblà, iarășĭ prin înțelegere cu numitul Coman-

dir să se așeze trebuitorul No. de păzitorĭ dintre locuitoriĭ satelor, cărora să li se facă cunoscut că, în câtă vreme vor fi întrebuințațĭ în această trebuință, vor fi scutițĭ, atât de bir, precum și de havalele, despre care Isprăvn. să pridstăvlisească neîntârdiat listă anume arătătoare spre a se împărtășì Vistieriei, după care să se regularisească scăderea lor de bir.

No. 221.
1848
Aprilie 26.

Circulara No. 7.045 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Isprăvniciile ținuturilor și Poliția Capitaleĭ.

No 222.
1848
Aprilie 26.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

No. 7.045. Ţircularnică pe la Isprăvn. și Poliția Capitaleĭ.

Fiind-că asupra fețelor însemnate aicia, anume Căm. Ionescu, Ioan Poni, Cornetul Giușcă și Ioan Homiceanu, carĭ se află petrecênd în țeară, Ocârmuirea are privighere pentru purtările lor, din poronca Înălțimiĭ Sale, se scrie Isprăvn. ca să aplicarisească mare luare aminte și să fie cu deșteptare ca, orĭ-când fețele arătate maĭ sus s'ar ivì saŭ s'ar descoperì unde-và împrăștiind voroave saŭ niscaĭ-và hârtiĭ în târg saŭ în țeară, să-ĭ prindă îndată și să-ĭ trimită la Departament, împreună cu hârtiile ce s'ar găsì la dînșiĭ. Se întăresce Isprăvniciei poronca aceasta înaltă, spre întocmaĭ urmare.

Circulara No. 7.046 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Isprăvniciile ținuturilor Bacăŭ, Roman, Fâlciŭ, Iașĭ și Poliția Capitaleĭ.

No. 223.
1848
Aprilie 26.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208)

No. 7.046. La Isprăvnicia de Bacăŭ.

Un Niculaĭ Ionescul, frate cu Căminarul Ionescu de aicĭ, pornit de la Paris, se află acum petrecênd la Pesta în Ungaria, și de acolo are să vie în Moldova și să treacă granița pe la Zastava Oituzu, de unde urmând a merge la Târgul-Ocneĭ și la târgul Hușĭ, unde are o vară, și la târgul Romanuluĭ, de acolo are să vie apoĭ la Iașĭ. Decĭ din poronca Înălțimiĭ Sale Domnuluĭ Stăpânitor, se scrie Isprăvn. să rînduească privighere tainică la marginĭ și ivindu-se acolo acel Niculaĭ Ionescu, să-l prindă îndată și să-ĭ ieà toate hârtiile și corespondențiile ce va avé la dînsul, pe care arestuindu-l

No. 223. 1848 Aprilie 26. să raportuească la Depart. să se cerceteze pentru dînsul acum îndată la graniță, și dacă se va dovedì că a trecut în Moldova, pe de o parte să însciințeze în grabă la Departament, iar pe de alta să-l caute cu dinadinsul în cuprinsul ținutuluĭ, și aflându-l să-l arestuească luându-ĭ hârtiile și să raportuească. Iar nefiind trecut în Moldova, să urmeze precum s'a arătat maĭ sus.

Roman, Fălciul, Iașĭ, Poliția Capitaleĭ.

Li s'a scris să cerceteze în cuprinsul ținutuluĭ și în târg, și să urmeze precum în dos se arată.

No. 224. 1848 Aprilie 26. **Raportul No. 3.031 al Isprăvniciei ținutuluĭ Tutova către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.**

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13 208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Tutoveĭ.

Raport.

Cu slujitoriĭ călărețĭ înarmațĭ în No. de 12, dimpreună cu Căpitanul lor, ce s'aŭ primit dela Isprăvn. ținutuluĭ Vasluiŭ, trimițêndu-se și pe privighetorul de ocolul Târguluĭ de la acest ținut, în al căruĭ ocol s'aŭ arătat cele treĭ fețe la o cârciumă de pe moșia Nărovățul, comandarisindu-se și pe Căpitanul de slujitorĭ și stegarul acesteĭ Isprăvniciĭ, ca împreună cu aceĭ de la Vasluiŭ să-ĭ afle, acum primindu-se raport de la privighetorul pomenituluĭ ocol sub No. 335, din care s'a luat lămurire că, după pătrundětoare căutare ce s'a făcut pe la toate locurile prepuelnice, nicĭ de cum nu s'a putut urmărì în cotro ar fi apucat de la cârciuma de pe Nărovăț, de acolo de unde s'aŭ arătat la 14 spre 15 a următoareĭ, precum cârciumarul de acolo a arătat, și că pornind de la satul Vinderiĭ încoace spre a venì la tactul Isprăvniciei, și ajungênd cu toțiĭ de-asupra Grăjdenilor, în dreptul schituluĭ, ar fi descălecat și mergênd să beà apă la un isvor, privighetorul, căpitaniĭ și stegarul, iar toțĭ slujitoriĭ ar fi rĕmas pe loć și în urmă un slujitor, anume Ioan Porcișanu, din aceĭ de la Vasluiŭ, umblând cu un pistol, l-a scăpat de a luat foc și l-a lovit la picior, din jos de stinghĭ, pe care aducêndu-se la Isprăvn., de îndată s'a dat în curarisirea ospitaluluĭ de aicĭ spre îndreptare, iar calul, armele și toată amuniția acestuĭ slujitor, precum și ceĭ-lalțĭ slujitorĭ i căpitanul cu

adres s'aŭ înapoiat aceĭ de Vasluiŭ cu arătarea împrejurărilor, despre carĭ prin aceasta întru supunere se încunosciințează pe cinstitul Departament.

No. 224. 1848 Aprilie 26.

Iamandi Postelnic.

No. 3.031.

Raportul No. 5.465 al Isprăvniciei ținutuluĭ Bacăŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 225. 1848 Aprilie 27.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Către cinst. Departament al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Bacăŭ.

Raport.

După poronca cinstituluĭ Depart. sub No. 7.045, de îndată s'a întins tainică priveghere prin ținut asupra purtăriĭ însemnaților prin poroncă, ca (dacă) la prilej de ivirea lor în acest ținut s'ar simțì rĕsuflând niscaĭ-và înrîurirĭ necuviincioase, să se prindă.

De primirea căreia poroncĭ și urmarea păzită din partea Isprăvn., nu lipsesce a supune la sciință.

Implinitor, Criste. Spătar.
Sameș Fotescu.
Șeful mesiĭ, I. Dimitriu.

No. 5.465.

Corespondență din Moldova către „Le National." 1848. 10. V.

No. 226. 1848 Aprilie 28.

On nous écrit de Moldavie:

„Monsieur le Rédacteur,

Comme témoin oculaire et même comme victime des scènes atroces qui ont eu lieu en Moldavie au commencement du mois d'avril, je crois de mon devoir de vous faire parvenir à ce sujet quelques renseignements qui, insérés dans votre estimable journal, pourront montrer à la face de l'Europe, que même en Moldavie il y a des gens prêts à tout sacrifier pour leur liberté.

La tyrannie et les abus du Prince Michel Stourdza et de ses fils avaient atteint un si haut degré, et la Chambre, élue par la force des baïonnettes et la corruption, était composée d'hommes si bas, qu'enfin tout le monde sentit que des réformes étaient absolument nécessaires. Par conséquent, vers le commencement du mois d'avril, tous les membres de l'opposition des différents districts

No. 226.
1848
Aprilie 28.

de la Moldavie se rassemblèrent à Jassy pour délibérer sur les améliorations à introduire dans ce malheureux pays, devenu la proie de l'avarice de Michel Stourdza et de son fils Grégoire. Tous furent d'accord pour ne point sortir de la voie de la légalité. Le Prince inquiet fit aussitôt armer 200 vagabonds Albanais, et fit appeler quelques membres de l'opposition par le Ministre de l'Intérieur Stephanika Katarghi, qui convenant lui-même que l'état de la Moldavie était insupportable, et qu'il était absolument nécessaire d'y remédier, demanda à ces Messieurs des renseignements sur les modifications à introduire dans l'administration du pays; ceux-ci répondirent qu'ils ne pouvaient accepter une telle responsabilité et se constituer les organes de l'opinion publique sans être autorisés, mais qu'ils iraient à la recherche de cette opinion et la lui communiqueraient. A cet effet tous les vrais patriotes se rassemblèrent le soir du 8 avril, à l'hôtel de St. Pétersbourg, à Jassy. Le Prince Michel Stourdza avait ordonné de faire cerner l'hôtel par la milice et d'y mettre le feu, afin de se débarasser, une fois pour toutes, de ceux qui lui faisaient opposition. Mais ses créatures reculèrent devant un tel acte de barbarie. Dans cette assemblée, composée de plusieurs milliers d'hommes de toutes les classes, et en présence même du Ministre de l'Intérieur et du Préfet de Police, les calamités qui accablent la Moldavie depuis l'avénement de Michel S ourdza furent peintes sous les couleurs les plus vives. L'assemblée, après avoir élu un comité de seize personnes, qui devait rédiger une pétition et la présenter à l'approbation du Prince, se dispersa dans le plus grand ordre. Le lendemain, 9 avril, le comité s'étant réuni dans l'hôtel du Logothète Constantin Stourdza, où deux Ministres, Alekaki Stourdza et le Prince Nicolas Soutzou, qui avaient donné le même jour leur démission, se trouvaient aussi, le comité, dis-je, composa une pétition en 35 articles, dont les principaux étaient: amélioration de l'état des paysans, désarmement des Albanais, abolition de la censure, suppression de la corruption et des abus et enfin dissolution de l'Assemblée générale, qui n'inspirait aucune confiance. Cette pétition signée par plusieurs milliers de personnes de toutes les classes, et même par le Métropolitain, fut remise au Ministre pour être présentée au Prince; la réponse devait être pour le lendemain 10 avril. Ce jour-là, vers les cinq heures du soir, un nombreux public s était réuni à la maison du boyard Aleco Mavrokordato pour attendre la réponse du Prince, qui ne tarda pas à arriver, mais qui malheureusement devait mécon-

tenter tout le monde, c'est-à-dire que le Prince ne voulait pas accueillir les demandes contenues dans la susdite pétition. Alors, tout le monde se dispersa, ne voulant pas sortir des voies légales et employer la force pour atteindre au but. Vers les neuf heures, le même jour, 17 jeunes gens de famille se trouvaient encore dans la maison de Mavrokordato, quand un fort détachement de milice, composé de 600 soldats d'infanterie, 200 de cavalerie, 200 Albanais et un canon, commandé par les deux fils du Prince, se présenta à la porte de la maison. La résistance était impossible. Le fils du Hospodar, Grégoire, ayant fait saisir et amener dans la cour tous ces jeunes gens, commanda de faire feu sur eux. Heureusement, son frère, moins cruel, s'opposa à cet ordre. Alors Grégoire furieux fit cerner ces malheureux par ses soldats qui, pour la plupart ont servi en Russie, les fit frapper de coups de crosse, traîner par les cheveux et, finalement, conduire à la caserne, où ils arrivèrent plus morts que vifs. Puis, après les avoir deshabillés et liés avec des cordes mouillées comme des malfaiteurs, on les fit partir pour Galatz, escortés de soldats, qui avaient ordre de les maltraiter de temps en temps et de les laisser mourir de faim. On dit même que quelques-uns d'entre eux sont morts en route. Dans le même mois, plus de 300 personnes, surprises dans leur lit, furent arrêtées; quelques-unes furent expédiées à Galatz, les autres exilées en Autriche, et la plupart d'entre elles gémissent dans les prisons de Jassy.

No. 226. 1848 Aprilie 28.

Cette ville présente le plu triste aspect. On ne voit dans les rues que des mères et des épouses, les cheveux épars, pleurant et demandant à haute voix leurs enfants, leurs époux; mais les malheureuses sont aussi traitées avec la plus grande barbarie et chassées à coups de baïonnettes.

No. 227. 1848. Aprilie 29.

Nota No. 2.741 a luĭ Eisenbach, Agentul Austrieĭ în Moldova, către Secretariatul de Stat.

(Copie. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Cinst. Secret. de Stat.

Iașĭ.

No. 2.741. Notă.

Exelenția Sa Comandirul-Gheneral din Transilvania împărtășesce Aghențieĭ prin nota sa din 17/29 a trecuteĭ lunĭ April, sub

No. 227. 1848 Aprilie 29. No. 336, raportul regimentuluĭ al 2-lea de Secuĭ, atîngĕtoare de asprele măsurĭ opritoare la granița Moldo-Transilvanieĭ asupra intrăriĭ în Moldova a fețelor de orĭ-ce stare și nație, și că ar așteptà la graniță o mulțime de supușĭ c. c. învoirea de a trece în Prințipat.

Deșì se nădăjduesce că acele măsurĭ s'aŭ modificat din partea guvernuluĭ Moldoveĭ, cu mărginire numaĭ asupra vagabonḑilor și a fețelor învinuitoare cu prepus, însă așà precum din cuprinsul sus numerarisiteĭ note se vede, că măsurile maĭ întâiŭ luate la graniță tot sînt în deplină activitate, de aceea Aghenția cu căḑuta cinste poftesce pe cinstitul Secretariat de a bine-voì a supune la prea înaltă și prea înțeleapta cunoscință Stăpânitoruluĭ Domn al Moldoveĭ această împărtășire, spre cuvenita punere la cale pentru modificarea acelor măsurĭ opritoare și pentru neîmpedecarea relațiilor reciproce, cu atât maĭ vîrtos că asemenea măsurĭ aŭ produs între locuitoriĭ Transilvanieĭ o mare sensație și întărîtare, iar de resultat Aghenția cu cinste rĕmâne în așteptarea unuĭ rĕspuns.

Aghent al c. c. și Apostolicesciĭ Sale Măririĭ i Cavaler, etc., etc.

Eisenbach.

Pentru întocmaĭ originaluluĭ.
Șeful Secțieĭ III: (Nedescifrabil).

No. 228. 1848 Aprilie 29. Raportul No. 3.187 al Isprăvnicieĭ ținutuluĭ Tutova către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Post. Gheorghe Iamandi, Dregĕtorul ținutuluĭ Tutoveĭ.

Raport.

In cuprinderea poronciĭ cinstituluĭ Departament, prin care pune însărcinare iscălituluĭ de a merge la satele Obârșeniĭ, Dealul-mare și Banca, spre a cercetà încercarea ce s'ar face a se împrăștià duh de răzvrătire și că proprietariĭ acelor sate ar tocmì oamenĭ cu banĭ spre înarmare, așà, precum d-luĭ Spătar Gheorghe Oprișan, însărcinatul cu Domnescul ofis, după lămurirea luată de către Prea Inălțatul Domn Stăpânitor, din împrejurările de boală nu a putut săvîrșì lucrarea poroncită, pășiĭ cu mergerea maĭ întâiŭ la satul Obârșeniĭ și intrând în cea maĭ pătrunḑĕtoare tainică cercetare prin oamenĭ bătrînĭ fruntașĭ și din ceĭ maĭ tinerĭ aceluĭ sat, s'a descoperit că proprietarul aceĭ moșiĭ, vĕḑênd că slujbașiĭ volnicĭ ce-ĭ

No. 228. 1848 Aprilie 29.

are s'ar fi îngreuiat în slujba căutăriĭ moşieĭ, a propus a alcătuì pe alţiĭ căsătoriţĭ şi holteĭ tot din acel sat în locul acelora, în No. de 12, pe carĭ aducêndu-se de faţă şi la cercetarea ce li s'a făcut aŭ arătat, că li s'ar fi propus a-ĭ tocmì în locul celor-lalţĭ slujbaşĭ volnicĭ cu tocmeala alcătuiriĭ ca şi a celor-lalţĭ, a cărora alcătuire de slujbaşĭ a fost ca să-ĭ scutească de bir, de pont şi alte havalele, precum şi 120 leĭ pe an, însă să fie nelipsiţĭ în căutarea trebilor moşieĭ, iar despre înarmare aŭ arătat că nu aŭ nicĭ o sciinţă şi nicĭ li s'ar fi pomenit la alcătuire şi, deşì nu s'aŭ descoperit că ar fi fost vre-o propunere de înarmare, însă potrivit rostiriĭ poronciĭ s'aŭ chemat pe preoţĭ, vornic, paznic şi toţĭ ceĭlalţĭ locuitorĭ aĭ satuluĭ şi li s'aŭ tâlmăcit cu chip înţelegĕtor, ca să se ferească de orĭ-ce adimenire din partea orĭ-căruĭ clas, că toate aceste adimenirĭ ascund numaĭ un scop viclean pentru interesul particularnic numaĭ invitătorilor, şi că la orĭ-ce din înpotrivă descoperire în înţelegere cu nisce asemenea invitătorĭ, Ocârmuirea acestuĭ ţinut în toate prilejurile are privighere despre pacĭnica liniştire, din care se produce fericirea poporuluĭ ţĕriĭ, şi că la din potrivă de încercărĭ neprielnice aŭ dat dovadă de asprimea măsurilor întrebuinţate asupra acelora, prilejuindu-li-se osândă, şi că la întîmplare vor remâné femeile lor văduve şi copiiĭ săracĭ de părinţĭ şi peritorĭ de foame; de unde mergênd şi la sat. Dealulmare şi Banca şi, prin tainicele cercetărĭ ce s'aŭ făcut, s'a dovedit că între locuitorĭ n'a urmat nicĭ o invitaţie, însă cu toate acestea li s'a propus şi acestora, precum maĭ sus se cuprinde, despre care prin aceasta întru supunere se încunosciinţează. pe cinst. Depart.

No. 3.187. Iamandi Postelnic.

No. 229. 1848 Aprilie 29.

Raportul No. 5.464 al Isprăvniciеĭ ţinutuluĭ Bacăŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Către cinst. Depart. trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ţinutuluĭ Bacăŭ.

Raport.

Primindu-se ofiţia de sub No. 7.046 din 26 Aprilie, secţia 1, şi înţelegêndu-se cele poroncite pentru Niculaĭ Ionescu din Capitală, pornit de la Paris, de îndată s'aŭ şi întins secretnice cercetărĭ, atât la marginea Transilvanieĭ cât şi în ţinut ca, îndată ce s'ar ivì un

No. 229. 1848 Aprilie 29.

asemenea, să se prindă. Despre care cu supunere se aduce la sciința cinst. Depart, cu adăogire că Isprăvn. pentru asemenea are înadinşĭ însărcinațĭ de a privighià tainic purtarea și mișcările unor asemenea ce s'ar ivì prin ținut.

No. 5.464

Împlinitor, Criste Spătar.
Sameş Fotescu.
Şeful mesiĭ I. A. Dimitriu.

No. 230. 1848 Aprilie 29.

„Protectoratul rusesc în Moldavo-România" articol din „Gazeta de Transilvania". No. 35 și urm. 1848. 29. IV.

Protectoratul rusesc în Moldavo-România.

Păsurile și desele noastre neplăcerĭ, câte ne veniră de maĭ mulțĭ anĭ încoace din partea censureĭ și a Consulatuluĭ muscălesc de la Bucurescĭ și Iașĭ, ne daŭ dreptul a prepune că acest al nostru discurs anevoie va străbate la ochiĭ Moldavo-Românĭ. Guberniile acelor țĕrĭ, deșì maĭ mult saŭ maĭ puțin patriotice simțitoare, censurate, mustrate și amenințate necurmat de consulaturile rusescĭ, carĭ tractează cu ele cu maniera domnoasă de proconsulĭ romanĭ, intrigate de un taraf mic, însă foarte periculos, lucrător în patrie în interesul sĕŭ și al străinilor, din timp în timp aspriră măsurile asupră-ne întru atâta, cât de două săptămânĭ încoace ni se opriră toțĭ numeriĭ unul după altul. Nicĭ unul din jurnalele străine și patriotice nu este supus la atâta prigonire ca tocmaĭ ale noastre.

Noĭ însă desprețuim toate acele prigonirĭ, ne facem datorința întru nădejde tare, că peste puțin însele jurnale din Bucurescĭ și Iașĭ, ambele guberniĭ și întreaga nație moldavo-română, fie care în puseciunea și cu purtarea pe care o așteaptă de la eĭ Europa întreagă, îșĭ vor ridicà cu toțiĭ glasul și —maĭ nainte de toate— îșĭ vor reclamà și luà libertatea tiparuluĭ și a vorbiriĭ.

D. Nesselrode, Ministrul rusesc, în nota sa din 16 Martie dechiară, cum că Rusia în privința Principatelor nu este datoare a păzì determinațiile adoptate în urmarea învoielilor ce ar avé cu aliațiĭ sĕĭ, ci fără a atinge cât maĭ puțin, că în puterea tractatelor ar avé a se înțelege și cu Poarta, amenință, că Rusia și Țarul eĭ ar fi vîrtos determinațĭ a-șĭ practicà protecțiunea în Principatele Danubiene cu o manieră străbătĕtoare.

Wiener Zeitung din 25 Aprilie a. c. dechiară că în Viena călcarea și a celeĭ maĭ micĭ trupe muscălescĭ pe pămînt Moldavo-

Român va fi privită neapěrat ca manifest de răsboiŭ între Austria și Rusia.

No. 230. 1848 Aprilie 29.

Partida periculoasă din Principate voesce a se folosì de trufia protectoruluĭ spre a produce rĕsturnătură în interesul sĕŭ, adevĕr pe care Principele Bibescu, la 21 Martie, îl spuse aceleĭ partide, mustrându-o în față.

Partida cea mare compactă națională, deșì urĕsce din suflet orĭ-ce epitropie străină, are însă frică de ea din pricină, maĭ vîrtos, că nu cunoasce natura protectoratuluĭ. Cetitoriĭ istorieĭ romane cunosc prea bine, că Romaniĭ pe calea protectoratuluĭ subjugară cele maĭ multe țĕrĭ. Mulțĭ cred, că unele țĕrĭ ar fi osândite tocmaĭ prin puseciunea lor geografică a geme pururea sub protectoraturĭ și suveranitățĭ străine. Noĭ argumentul din urmă îl desprețuim acuma, când avem a face cu state creștine, natura cărora nu maĭ trebue să fie de feară sĕlbatecă răpitoare, prădătoare. Decĭ care este natura protectoratuluĭ muscălesc din Principatele Danubiane vom cunoasce din critica deducere a istorieĭ luĭ.

După multele nenorocirĭ și după strîmtoarea cea înfricoșată a mareluĭ Vizir la Șumla se încheie pacea de la Cainargi în Iulie a. 1774, precum bine scim, după negoțiațiĭ foarte iuțĭ, numaĭ de șeapte ceasurĭ, și fără a chemà la conferință pe alte puterĭ Europene, pentru care acestea se și scârbiră foarte, maĭ vîrtos Austria (1). Condițiile întărite pentru Moldavo-România în aceeașĭ pace încă ne sunt cunoscute: a) Amnestie, adecă ertare pentru toțĭ Moldavo-Româniĭ; această condiție erà de cea maĭ neapĕrată trebuință, pentru că ceĭ maĭ mulțĭ din boeriĭ și din călugăriĭ noștri invitațĭ de boerĭ și de călugăriĭ muscălescĭ trădaseră pe Turcĭ; b) Libera ținere a religieĭ creștine, restaurarea bisericilor vechĭ și zidirea altor nouĕ; c) Redarea tuturor mânăstirilor și a moșiilor răpite de la particularĭ (vedĭ și convenția din 10 Martie 1779); d) Recunoascerea și respectarea preoțimiĭ; e) slobodirea familiilor de a se mutà cu averile lor unde vor voì; f) de la locuitoriĭ Prințipatelor, carĭ în vremea răsboiuluĭ suferiră foarte mult, a nu maĭ cere birurĭ extraordinare; g) „Suveraniĭ" ambelor Principate, al Moldavieĭ și al Țĕriĭ-Românescĭ să-șĭ aibă fiește care câte un representant al lor la Poarta turcească, care să fie creștin de relegea greco-rĕsăriteană și pe carĭ Poarta malgré leur peu d'importance, precum se

---

(1) Vedĭ istoricul Hammer Purgstall, t. IV. cum, și raporturile c. crăesculuĭ Internunciŭ Baron Thugut.

No. 230. 1848 Aprilie 29. ḑice în tractat, să-ĭ trateze întocmaĭ după dreptul neamurilor; h) Poarta se învoesce, ca soliĭ rusescĭ în Constantinopol să poată face remustrărĭ în favorul ambelor Principate, pe carĭ dînsa se făgădue a le respectà. Insă solul rusesc să aibă a intervenì singur pentru neclintita păzire a condiţiilor subscrise. Acestea sînt punturile păciĭ de Cainargi, privitoare la Principatele Danubiane.

Se cuvine a însemnà acì, că unul din ceĭ doĭ plenipotenţĭ turcescĭ, pe carĭ ticălosul mare Vizir Muhisneade îĭ trimise la Cainargi spre a încheià pacea, erà g r e c renegat, care îşĭ luase nume turcesc Resmi Ahmed cu rang de Nişangi şi erà cunoscut de om lacom la banĭ. Peste aceasta Vizirul declarase, că vrea a încheià pacea cu orĭ-ce condiţiĭ, atât erà de strîmtorat (1). Spuneţĭ câte condiţiĭ nu maĭ puteà pune oameniĭ Rusieĭ spre umilirea şi frîngerea Turcilor; eĭ însă astă dată se mulţumiră cu condiţiile sciute.

Punturile de pace, privitoare la Principatele noastre şi subscrise la Cainargi, despăgubiaŭ cât-vaşĭ pe naţia română pentru multa ajutorinţă ce a făcut ea Ruşilor spre umilirea Turcilor, atât cu averea, cât şi cu sângele. Căcĭ adecă pe lângă banĭ şi naturale, Moldavo-România dădù şi ostăşime sub nume de pandurĭ şi volontirĭ. Să recunoascem iarăşĭ, că părinţiĭ noştri trebuiaŭ să dorească din suflet umilirea turcimiĭ şi scăparea de jugul cel nedrept; eĭ însă pentru viitor nu câştigaŭ nimic, dacă erà să schimbe numaĭ o supunere cu alta, cea turcească cu cea rusească, născuţĭ ca să fie robĭ. Pacea de Cainargi nu cuprindeà asemenea condiţiĭ umilitoare pentru Principate. Peste puţin însă, adecă la a. 1781, Rusia încheie cu Poarta un alt tractat, prin care se învoiră a se aşezà în Moldavo-România un General-Consul rusesc, care să fie „censor“ al purtăriĭ Principilor.

Pentru ce să fie Rusul „censor“ al purtăriĭ Principilor? Aŭ nu este un Consul rusesc tot aşà om cu slăbiciunĭ ca orĭ-care altul? Ce a folosit Consulatul rusesc Principatelor de atuncĭ şi până astăḑĭ? Să punem mâna la pept şi să întrebăm istoria, ca să ne rĕspundă ea fără nicĭ o părtinire. Precum Ambasadorul rusesc în Constantinopol, aşà nicĭ Consulatul în Principate n'a fost în stare — nu ḑicem că nicĭ a voit — a precurmà abusurile în lăuntru, nicĭ a contenì pe Turcĭ de la călcarea tractatelor şi a hatişerifelor. Singur de la 1774 până la 1821 se făcură anume în România 16 schimbărĭ de Domn. In 47 anĭ 16 Domniĭ, afară de chivernisirea

(1) Veḑĭ pe larg Hammer Purgstall t. IV, cartea din urmă a 72-a.

provisorie a Rusieĭ între vremĭ, când venià în Principate cu armele! Să nu uităm, că la 1777 se legase și acea condiție, ca Poarta să nu maĭ poată detronà pe Principĭ fără vină dovedită și fără scirea Ministruluĭ rusesc. Și totușĭ Principiĭ Moldavo-Românieĭ se scoteaŭ pe an și pe lună. Orĭ-când adecă dregĕtoriĭ Porțeĭ aflaŭ prilej a maĭ mâncà banĭ, saŭ maĭ bine orĭ-când Greciĭ din Fanar isbutiaŭ cu intrigile, unele familiĭ asupra altora. Familiile Ipsilanti, Caragea, Suțu, Mavrogheni, Moruz, Hangerliŭ ș. a. se suiaŭ și cădeaŭ unul după altul la tronurile Moldavo-Românieĭ. Nu putem trece cu vederea ceea-ce înseamnă un novelist german (M. Scipion M.) foarte nemerit despre Fanarul din Constantinopol. „Fanarioțiĭ — ḑice el — nu se respectă uniĭ pe alțiĭ; tâlhariĭ de la drumurĭ îșĭ aŭ al lor point d'honneur, a lor judecată între sine: la Fanarioțĭ nu veĭ aflà asemenea rînduealǎ; eĭ se surpă uniĭ pe alțiĭ, se pârĕsc, îșĭ pun curse uniĭ altora; aur, favoare, acestea sunt vieața lor și relegea lor.“

Apoĭ dar ce aŭ Româniĭ a mulțumì Rusieĭ din timpurile de carĭ vorbirăm? Eŭ nu sciŭ, nu pricep. Dacă Rusia legà cu Poarta ceea-ce puteà și ceea-ce s'a făcut abià ca cam pe jumătate la 1823 și 1829, adică: a) Alungarea Fanarioților de la tron și a străinilor ca străinĭ din Moldavo-România și restaurarea dreptuluĭ de alegere liberă și pe vieață a Principilor; b) Alcătuirea unuĭ așezămînt de stat, a uneĭ constituțiĭ saŭ statut chezășuitor pentru dreptate și siguritate; c) Scoaterea totală a Turcilor din Turn, Giurgiu, Brăila, Galațĭ, Bender, ș. a., dacă ḑic acestea le mijlocià Rusia pentru nația română: atuncĭ și numaĭ atuncĭ merità ea o vie mulțumită de la părințiĭ noștri și de la noĭ. Acestea însă nu s'aŭ făcut. Pentru ce nu? Seriosul observator va culege pricina și din cele următoare.

Rusia la 1769, rupe provințioara Bucovina din Moldavia și o dăruesce Împĕrăteseĭ germane Marieĭ Teresieĭ peste voia Sultanuluĭ și spre grea scârbire a Moldovenilor [1]. Rusia se desvinuià pentru această răpire cu aceea, că Bucovina s'ar fi ținut odată de Transilvania, dar în adevĕr pentru ca să-șĭ facă mână bună cu Austria și ca pe viitor să-ĭ închidă ochiĭ și gura. Ca să tăcem, că noĭ nu prea scim, când s'ar fi ținut Bucovina de Transilvania, ca trup al eĭ cu dreptul neamurilor stăpânit, Rusia nu erà volnică nicĭ odată a dăruì altuia din un pămînt, care nu erà al eĭ; apoĭ

[1] Istoricul Gebhardi în Istoria Ungarieĭ.

No. 230. 1848 Aprilie 29.

urmă aleasă pricina, căcĭ țăruța dăruită nu s'a împreunat cu Transilvania, ci s'a supus Pravileĭ austriace d'adreptul. Maĭ târḑiŭ pe la 1775—1777, Poarta încă se învoì, în treĭ tractate, a lăsà Bucovina Împĕrățieĭ germane; dar nicĭ ea n'aveà dreptate a face aceasta, pentru că tractatele moldavo-turcescĭ opresc pe Turcĭ a nu călcà, cu atât maĭ puțin a dărul, din pănìmtul moldovean. Cu toate acestea Poarta poruncì a se omorî Principele Moldavieĭ Grigorie Ghica, pentru că acesta, răzimat pe dreptul țĕriĭ și chiar pe protectoratul Rusieĭ, prin al căreĭ favor ajunsese la tron, a protestat asupra ruperiĭ și a înstrăinăriĭ Bucovineĭ de către Moldavia. Unde erà atuncĭ Ambasadorul rusesc, unde Consulatul? Unde tractatul subscris de Rusia? Pentru ce nu ĭ-a făcut remustrărĭ pentru „Suveranul" Moldavieĭ? pentru un Suveran, — ce sarcasm amar!! Urmă pacea de la Iașĭ, 1791. In aceeașĭ, Rusia nu câștigă nimic din Principatele noastre, ci ele rĕmaseră tot ca maĭ nainte „vasale" Turcieĭ. Atâta totușĭ păziră Muscaliĭ, ca în noul tractat Besarabia să nu maĭ fie pomenită ca parte a Moldavieĭ; apoĭ în loc de a maĭ vorbì de „suveranitatea" Principatelor, se numì că aŭ a se păzì privilegiuirile lor nevătĕmate. Tot maĭ jos, tot maĭ spre apunere!

In urmă, la anul 1812, Rusia rupse Besarabia de către Moldavia și o cuprinse pentru sine; Poarta se învoì iarășĭ a da altora o provincie ce nu erà turcească și n'a fost nicĭ odată. Rusia aveà mare trebuință de Besarabia și, tăind-o în partea sa, pe Moldavia o lăsă fără mare și o depărtă de la gura Dunăreĭ, iar ea, Rusia, încinse acuma și luă toată Marea Neagră, până în Dunăre, sub stăpânirea sa.

Unde eraŭ Moldoveniĭ pe atuncĭ? Cum îșĭ vor puté eĭ acoperì rușinea, că în ḑilele luĭ Napoleon, n'aŭ sciut a se folosì nicĭ de o strategie și nicĭ de o schimbare politică! Acuma baterea de joc, satira politică cu Principatele, ajunsese la culme. Cum nu, protectorul cu tot prilejul legà cu Turciĭ păzirea tractatelor, a drepturilor și a privilegiurilor Moldavo-Românieĭ, legà, pentru ca să nu le ție nicĭ unul nicĭ altul! Turciĭ ținură cetățile numite raiale, Rușiĭ luară Besarabia; Turciĭ vĕrsaŭ sânge, împilaŭ și jăfuiaŭ; Rușiĭ, orĭ-când le plăcù, veniră și făcură tot numaĭ din Principatele Danubiane teatru de rĕsboiŭ.

Spuneți-mĭ, voĭ, ruso-latrilor, duhurĭ de epure, aceasta este puterea Rusieĭ de a vĕ scăpà de tiranismul Agarenilor, aceasta fu bunăvoința eĭ cea creștinească către Moldavo-România, ca aceasta, de la 1774 până la 1821, să nu cunoască nicĭ cea maĭ mică ușurare

din al eĭ protectorat? Spuneţĭ, cu suflet curat, precum nu-l aveţĭ, dacă a fost politica Rusieĭ, în privinţa Moldavo-Românilor, neinteresată în partea sa?

No. 230.
1848
Aprilie 29.

Orbilor, nu străiniĭ regenerară aceste patriĭ. Sciţĭ voĭ cine le dete lor înděrăt Principiĭ naţionalĭ şi vechile instituţiĭ, pe atâta pe cât le aŭ? Tudor Vladimirescu, este acel nume glorios, care cu armele în mână a alungat abusurile şi a înduplecat pe Poartă a pune în lucrare juruelile, pe carĭ ea le demințese de atâtea orĭ. Tudor Vladimirescu a fost, în tot chipul, rěsbunătorul libertăţiĭ moldavo-române şi cu dînsul aceĭ puţinĭ boerĭ pămîntenĭ, carĭ presciind cu câte-và ceasurĭ maĭ nainte moartea Principeluĭ Suţu, se învoiră cu Tudor a trimite rugăminte în scris, către Poartă, şi iarăşĭ în Moldavia aceĭ patrioţĭ, cu tact bun, carĭ, în urmarea prădărilor Ipsilantiane, aŭ grăbit a aşterne vestitul Arz-Mahzar la Sultanul Mahmud, întru care juruindu-ĭ credinţă şi oareşĭ-cum mângâindu-l, pe când se află strîmtorat de Grecĭ, îl înduplecară a da maĭ mult decât toate tractatele de maĭ nainte, carĭ până aci, cu tot protectoratul, aŭ rěmas numaĭ pe hârtie. Ceteascā orĭ-cine, atât cererea Tudorenilor cea către Sultanul, cât şi proclamaţia luĭ Tudor cu data din 1821 Fevruarie 10, trimisă prin toate judeţele şi oraşele Ţěriĭ-Româneseĭ şi vadă câtă bărbăţie şi vitejie rěsuflă din aceeaşĭ, câtă iubire de dreptate în oposiţie cu „tâlhariĭ carĭ despoiaŭ ţeara.“ Nu erà cu putinţă, ca Tudor singur cu aĭ sěĭ să nu recâştige libertatea patrieĭ îndecit maĭ uşor decât, spre pildă, Miloş în Serbia; din pricină că Poarta scià, că Moldavo-România nu este supusă cu armele ş. c. l., prin urmare că ea îĭ este datoare cu d r e p t a t e la cer strigătoare. Aşà, orĭ-care popor şi patrie numaĭ atuncĭ se renasce, se regeneră în adevěr, când regenerarea îĭ vine din chiar sînul sěŭ, prin aĭ sěĭ, iar nu din mână străină, fie aceea orĭ-care, pururea egoistică, interesată, subjugătoare. Insă vaĭ, pe Tudor ni-l omorîră Greciĭ, aceĭ Grecĭ, carĭ veniseră pe pămînt român, spre a se luptà pentru libertatea ce o căutaŭ în Elada!

Insurecţia cea maĭ patriotică din lume, deşì capul îĭ cădù, avù totuşĭ urmărĭ mângâioase pentru Principate. Domnia străină încetă; Poarta, maĭ vîrtos după ce s'a şi înşelat de atâtea orĭ în Fanarioţĭ, se vědù mişcată a da Principĭ pămîntenĭ în ambele Principate, naţionalitatea română şi patriotismul român triumfă, precum credem — şi tare să ne fie credinţa—pentru tot-deauna. După o descoperire maĭ nouă, ce ni s'a făcut, se află, cum că Rusia ar fi protestat asupra hatişerifuluĭ de la 1822, întru care Poarta

No. 230. 1848 Aprilie 29.

ḑice că dă Principatelor îndĕrăt dreptul de a avé Principĭ pămînteni naționalĭ şi nu străinĭ. Rusia legase maĭ nainte cu Poarta, ca pe viitor să se denumească Principĭ în Moldavo-România numaì din 4 familiĭ fanariotice, din care pricină, atuncĭ când Sultanul numĭ pe Gr. Ghica şi Al Sturza Principĭ, Rusia se necăjì foarte. Pentru ce aceasta? Aŭ nu-şĭ făcù Sultanul numaĭ datoria sa de om drept atuncĭ, când restaură în Principate un drept răpit de străbuniĭ sĕĭ tâlhăresce? Rusia ca protegĕtoare aveà maĭ vîrtos să se bucure, vĕḑênd că Turcul este aşà îngăduitor către nisce Staturĭ creştine. Dar nu; Rusia maĭ aveà încă trebuință mare de câte-và familiĭ fanariotice în Stambul şi acelea încă nu-şĭ puteaŭ coace planurile fără ajutorul Rusiĕĭ şi tot de odată fără o vatră bună de intrigĭ şi de veniturĭ domnescĭ în Principatele române, cu ajutorul cărora, ca prin o punte, erà să treacă pe tronul Constantinopoluluĭ.

In tractatul de la Akerman, la 1826, Rusia, în învoeala făcută cu Turcia deosebĭ numaĭ pentru Principate, legă între altele, ca Principiĭ în Moldavo-România să fie aleşĭ numaĭ pe şeapte anĭ de către Divan, iar pe ceĭ aleşĭ să-ĭ întărească Poarta, dacă va aflà cu cale, iar dacă nu, lăpĕdând alegerea cu convoirea şi a Rusieĭ, Divanul să păşească la o altă alegere. Pentru Dumneḑeŭ, cu ce scop atâtea căĭ largĭ spre intrigĭ şi cabale? Dacă dreptul alegeriĭ s'a restaurat după vechiul obiceiŭ, pentru ce nu suferì politica Rusieĭ a se alege Domnĭ pe vieață? De unde Porțiĭ şi Rusieĭ dreptul de a nimicì o alegere şi a poruncì alta? Pentru ce să nu aibă Divanul un regulament prescris anume pentru alegere, pe care păzindu-l, să nu aibă trebuință de controlul Turcieĭ şi al Rusieĭ tocmaĭ şi la actul alegeriĭ? Orĭ că cele două puterĭ cunosceaŭ maĭ bine destoinicia candidaților decât înşişĭ boeriĭ alegĕtorĭ. Aceasta nu e de creḑut.

Intr'aceea să lăsăm acestea, să venim la anul 1829, care Principatelor dete şi Constituție şi Domnĭ pe vieață. Ne-am întinde prea departe, dacă am voì a scărmănà câte-và paragrafurĭ ale Regulamentuluĭ, pe carĭ nicĭ-odată nimĕnĭ nu le va împăcà cu fericirea publică a Moldavo-Românieĭ; nu e atât treaba unuĭ particular, ci maĭ vîrtos datorința întregiĭ națiĭ a cugetà asupra lor. Noĭ devenim de-a dreptul la articolul ce făcù atâta sgomot şi silă, la cel scris la sfîrşitul Regulamentuluĭ cu cerusa (condeiŭ de plumb), de cine? In public nu s'a prea aflat până acum. In privința aceluiaşĭ Moldoveniĭ se arătară maĭ supuşĭ; din contra, Munteniĭ, mulțumită luĭ Ioan Câmpineanu şi prietenilor luĭ, făcură să rĕsune odată

măcar, prin toate Cabinetele și prin toate jurnalele, bărbăția, patriotismul și naționalismul românesc, în oposiție cu străinismul.

Comentariŭ maĭ pe larg la asemenea acte publice poate face singur fieș-care cetitor, neorbit de vre-un interes străin. Nouĕ, fie-ne destul a reflectà la nota Consulatuluĭ numaĭ atâta, cum că în aceeașĭ, asuprirea este învederată și pipăită. Rückmann credluse că a sosit vremea, întru care Principatele Danubiane să se aducă la o formală supunere, la suveranitatea Rusieĭ, lăsând suzeranitatea Sultanuluĭ a figurà numaĭ de astădĭ până mâne. Iată dar, că noĭ cu protecția muscălească stăm politicesce maĭ rĕŭ decât stam înainte cu anĭ 140. Iată că Rusia de la început s'a silit a făurì în tractate numaĭ o punte, pe care Principatele să treacă de subt suzeranitatea Porțeĭ, de subt despotismul cel prost al Turcilor sub suveranitatea Rusieĭ, sub varga cea vînjoasă, necunoscĕtoare de condițiĭ, a Cabinetuluĭ de la Neva. — Ce să dicem de purtarea obștesciĭ Adunărĭ din Bucurescĭ, la 1837? Nicĭ dușmaniĭ noștri nu vor negà, că aceeașĭ fu patriotică, și că impresia morală ce făcù ea asupra națieĭ române este cu mult maĭ mare decât ar fi fost o biruință sângeroasă, în care s'ar fi deculat câte-và decĭ de miĭ de vrăjmașĭ.

La toate acestea, ce maĭ făcù Consulul Rückmann, cu ce maĭ dovedì cum înțeleg Muscaliĭ protectoratul? El alergă la Constantinopol și stoarse de la Sultanul un firman, prin care el, mustrând aspru pe oposiția din România, poruncì obștesciĭ Adunărĭ ca să primească fatalul articol, adaos la urma Regulamentuluĭ. Insă patrioțiĭ sciură jucà și acì o rolă diplomatică, precum nu se puteà maĭ bine în acele împrejurărĭ strîmtorătoare. Obșteasca Adunare, în loc să primească articolul cu toată formalitatea, trecù în protocolul sĕŭ numaĭ următoarele rîndurĭ:

„Jurnalul încheiat de către Adunarea obștească, în pricina articoluluĭ netipărit, după venirea firmanuluĭ."

„Toate amăruntele disposițiĭ saŭ schimbărĭ, carĭ se vor fi făcut întru acest chip, în vremea ocupațieĭ provinciilor de către oștirile Curțiĭ Rusieĭ, vor avé putere de pravilă și se vor socotì ca o parte din Regulamentul Organic de maĭ sus."

„Pe viitorime, orĭ-ce modificație ar voì să se facă maĭ în urmă de Domnul în Regulamentul Organic, nu se va puté înființà și a se pune în lucrare decât după o într'adins deslegare (saŭ împuternicire) a Inalteĭ Porțĭ, împreună cu Curtea Rusieĭ."

„Aceste de maĭ sus disposițiĭ, cuprinse în 445 articole și anexeurĭ 20, întrupându-se într'una, după ofisul Inălțimiĭ Sale de la

No. 230. 1848 Aprilie 29.

9 ale următoruluĭ Maiŭ, sub No. 316, adresat către obișnuita obștească Adunare, ce este întemeiat pe Inaltul împěrătesc firman al Curțiĭ suzerane de la sfîrșitul luniĭ luĭ Muharrem, anul Hedgireĭ 1254, și dat prin înțelegere cu împěrăteasca Curte a Rusieĭ, pe temeiul raportuluĭ Secretarieĭ obștesciĭ Adunărĭ, îndreptat către Măria Sa Prea Inălțatul nostru Domn, de sub No. 31, s'a adeverit de Prea Sfinția Sa părintele Neofit, Episcopul Rîmnicululuĭ, President, și de secretariĭ acesteĭ Adunărĭ."

In acest protocol, precum vedem, nu este nicĭ pe departe atins, că obșteasca Adunare a Țěriĭ-Româneseĭ s'ar îndatorà a recunoasce sancționarea celor două Puterĭ, la orĭ-ce lege ar aduce dînsa pentru patrie, ci în același se spune numaĭ, că Principele nu e volnic a face „singur modificațiĭ în Regulament", lucru care se înțelege de sine în o țeară cu constituție.

Cum că General-consulatul rusesc, ca censor, nu odată se amestecă și de-a dreptul în administrația cea d i n l ă u n t r u a Principatelor, este de prisos a maĭ dovedì cu pilde, pe carĭ cu toțiĭ le scim. Aduceți-vě aminte numaĭ de remonstrația d-luĭ Dașcof, maĭ nainte cu câțĭ-và anĭ la Bucurescĭ, în pricina cu boeriile ce înpărțià Principele Ghica. Acì întrebăm numaĭ, dacă protectorul prin Consulatul sěŭ a produs o administrație maĭ părintească și maĭ umană în Principate. Ochiul neinteresat ceteascǎ, între altele, adresa obicĭnuiteĭ obștesciĭ Adunărĭ din România, la anul 1841.

Dar vețĭ ḑice : Adresa prea este asupritoare. Eŭ vě rěspund : La scopul meŭ, tot atâta face, de este adresa numaĭ adevěr curat, saŭ de este numaĭ o țesătură de minciunĭ ; la toată întîmplarea, vina cade asupra protectoratuluĭ. Pentru că, dacă administrația Principeluĭ Ghica fu așà rea și miserabilă, precum s'a descris aceea în adreșă, Consulul „censor" în vreme de opt anĭ, pentru ce lăsă, ca rěul să ajungă așà departe? iar dacă Principele Ghica, ales pe vieață, fu asuprit în adresă, pentru ce protectorul a cerut cu atâta silă destronarea luĭ?

Dar ce vom ḑice, când auḑim și auḑirăm strigându-se în gura mare, că amândoĭ Principiĭ Moldavo-Românieĭ, îndată de la 1834—35 aŭ luat încurajare de la Consulatul rusesc de a stăpânì cum vor vré, cum le va plăcé, că nimic le va evenì. Cel puțin oameniĭ Prințuluĭ Ghica spuneaŭ unele ca acestea, fără nicĭ-o sfieală.

Inchinătoriĭ protectoratuluĭ rusesc ne aruncă două mustrărĭ: a) Rusia ne scăpă de Turcĭ, b) Rusia ne dete Regulament.

Dacă Rusia ne scăpă de Turcĭ, să nu uitațĭ că-șĭ luă rěsplata

No. 230.
1848
Aprilie 29.

cu tot prilejul. Ea toată Crimea și Tartaria o cuprinse de la Turcĭ, bătêndu-se cu eĭ pe pămîntul Moldavo-Român, cu ajutorul Moldavó-Românilor, de la carĭ încă rupse Besarabia și o parte a Moldavieĭ. Iar cum că Rusia ar fi fost ea însășĭ urzitoarea Regulamentuluĭ Organic, o sciŭ și băețiĭ că nu e adevĕrat. Pe când armata rusească, la anul 1828, intrase în Principate, proiectul Regulamentuluĭ sta gata, lucrat prin o soțietate de boerĭ, dintre carĭ, ca începĕtorĭ, numim pe rĕposațiĭ Golesciĭ în Țeara-Românească, pe prigonitul Tăutul și alțiĭ în Moldavia. Rusia, cu Presidentul sĕŭ, își dete numaĭ învoirea, și modifică tare unele capete ale Regulamentuluĭ. Din boeriĭ comisarĭ maĭ trăesc până astădĭ; întrebați-ĭ.

Să dăm însă, că Rusia singură ar fi pus cele maĭ marĭ merite pentru Principate: ce urmează de acì? O supunere totală a acestora. Ațĭ uitat că tot voĭ pe Rusia o ținețĭ de puterea cea maĭ creștină? Apoĭ care creștin bun poate pretinde subjugarea de-aproapeluĭ sĕŭ? Un a p ĕ r ă t o r nu trebue să treacă la rolă de a p ĕ s ă t o r.

Ruso-latriĭ maĭ dic: Dacă nu erà protectoratul, noĭ tot încăerațĭ am sta. Domnilor, tocmaĭ censura Consulatuluĭ și îndrăsneala tuturor intriganților de a alergà cu plânsorĭ private la St. Petersburg vĕ ține încăerațĭ. Tot de acì purcede și nemulțumirea cu guberniul. Saŭ sînt guberniele d-voastre bune, saŭ rele: Dacă ele sînt bune, și ar voì a face lucrurĭ folositoare patrieĭ, ambițioșiĭ se aliează cu consulatele, scornesc minciunĭ și calomniĭ, prin carĭ degradă vada guberniilor, aruncă prepusurĭ și umbră asupra tuturor faptelor lor. Dacă însă guberniele sînt rele, atuncĭ cum dic Muscaliĭ, „cerul e sus, Țarul e departe,“ ele se pot alià iarășĭ cu consulatele, pot întrebuințà corupciunea și patria poate geme anĭ îndelungațĭ.

Orĭ-carĭ alte fapte, exemple, resonamente, câte ar fi a se maĭ înșirà, nu numaĭ despre censura, epitropia și protectoratul rusesc, ci despre orĭ-care alta, noĭ cu aceasta le dăm Curieruluĭ, Albineĭ și Vestitoruluĭ în comisiune, fiind-că tocmaĭ acuma sîntem foarte ocupațĭ cu alte trebĭ, cu alțĭ articolĭ.

Articolul nostru publicat la No. 35 a. c., despre protectoratul rusesc, fu cetit în Moldavo-România cu spaimă, cu mânie, cu plăcere. Consulatul rusesc protestă asupra luĭ; o notă merse la Viena, fără nicĭ un folos.

Noĭ, în aceste timpurĭ extraordinare, ne simțim strîns înda-

No. 230. 1848 Aprilie 29.

torațĭ a continuà ḑisul articol, rugăm însă pe d-niĭ cetitorĭ, ca cu acest prilej să-ĭ reapuce și partea I.

In urmarea evenimentelor novissime din România, ceĭ maĭ mulțĭ cred că oștirile rusescĭ neapĕrat vor călcà peste Prut în Principate. Atâta încă n'ar fi prea mult. Publicul se maĭ teme foarte, că aceleașĭ oștirĭ nu vor maĭ eșì nicĭ-odată de acolo, ci cum că Rusia va luà în stăpânirea sa Principatele și le va întrupà cu provinciile sale, adecă le va preface în Rusie, prin care Moldavo-România s'ar șterge din harta europeană, iar numele și naționalitatea română ar apune cu totul, pentru că fără Moldavo-Românĭ nu se poate socotì națiune română. Fricoșiĭ îșĭ deduc a lor frică: 1) din tractatele secrete, prin carĭ Turciĭ ar fi vîndut Principatele la Rușĭ, iar aceștia ar pândì numaĭ la un prilej, la o încurcătură europeană, cum este cea de astăḑĭ, pentru ca să pună mâna pe ele; 2) din turburările câte s'ar puté iscà astăḑĭ-mâne între Moldavo-Românĭ; 3) din neputința Turcieĭ carea, tocmaĭ să vrea, nu va fi în stare a întinde Principatelor ajutorul dorit; 4) din neputința și lipsa armelor în lăuntru.

Noĭ, din toate acestea, nu credem nicĭ un cuvînt. Tot ce are pentru sine o probabilitate este că o partidă oare-care internă, neîndestulată cu păciuita revoluție, va chemà ea însășĭ pe Rușĭ în lăuntru, spre care scop se va folosì și de afurisitul atentat asupra Domnuluĭ G. D. Bibescu, un atentat, pentru care d. Eliade și tot guberniul provisoriŭ plânseră și blestemară infernalul plan care, orĭ-cum veĭ întoarce lucrul, pătă curatul și candidul vestmînt, în care erà să se îmbrace libertatea peste puține ḑile, acea libertate care șterse pedeapsa morțiĭ pentru orĭ-ce vină, la a căreĭ graiŭ ucigătoriĭ nu ascultară, ci traseră cu pistoalele într'un tată de la șeapte pruncĭ, într'un Domn care, dacă nu le puteà îndestulà dorințele lor, pricina erà prea învederată, căcĭ el în faptă nu erà Domn-regent și gubernator, ci numaĭ administrator ca din comisiune, cum îĭ place a se exprimà d. Nesselrode (Depeșa din 15 Martie 1848) (1).

Insă de acì nicĭ de cum nu urmează, că Rușiĭ vor puté rĕmâné spre a ținé și a subjugà Principatele Danubiane. Să fim prea sigurĭ, că intrarea lor va produce îndată răsboiŭ general în contra Rusieĭ. Guberniul român provisoriŭ îngrijì ca să aibă agențĭ diplomaticĭ harnicĭ, atât în Germania și în Paris, cât și maĭ vîrtos

(1) Veḑĭ No. 33 al Gazeteĭ.

în Constantinopol. Turciĭ, iar anumit partida reformatoare a luĭ Reșid-Pașa voesce, cere alianța moldavo-română; iar eĭ cu această alianță nu maĭ pot fi bătuțĭ la Dunăre. Erà ușor a umilì pe Poartă atuncĭ, când Rușiĭ veniaŭ în Principate la toate de-a gata, primițĭ ca prietenĭ, ajutațĭ cu brațe și cu banĭ. Dacă însă Rușiĭ vor venì ca subjugătorĭ, atuncĭ aceste brațe și aceĭ banĭ vor fi împrumutațĭ prietenilor noștri în contra lor.

No. 230. 1848 Aprilie 29.

De o anarchie ar fi să ne pese maĭ mult. Lăsăm însă, că vecíniĭ n'aŭ dreptul a se amestecà în trebile interne ale altora, până acele rĕmân între mezuinele patrieĭ, — garda națională, adecă armarea tuturor bunilor și a tuturor carĭ aŭ a perde, cum și miliția regulată va sci ține în respect pe toțĭ aceĭ furiațĭ, carĭ staŭ să deà cu barda în Dumnedeŭ. cum și pe toțĭ proletariĭ și pe ceĭ lacomĭ la averea saŭ și la vieața altora.

Lipsa armelor se simte; însă, pe lângă câte-và miĭ strecurate în țeară, prieteniĭ europenĭ ne vor maĭ trimite nesmintit, iar 50 miĭ brațe se vor aflà pe toată întîmplarea, carĭ le vor sci purtà acum îndată, soldațiĭ eșițĭ, dorobanțiĭ, plăiașiĭ, grănițariĭ de la Dunăre, și alțiĭ, conduși de bărbațĭ ardĕtorĭ pentru fericirea patrieĭ, formează sîmburele uneĭ garde naționale, precum miliția al uneĭ armate.

Însă drepturile protectoratuluĭ! Dațĭ să le maĭ lămurim odată.

Intr'adevĕr, noĭ ideia de protectorat trebue neapĕrat să o avem în creeriĭ noștri, maĭ lămurită decât orĭ-care alțiĭ, decât Europa întreagă. Al un-spre-zecelea ceas este, încă puțină vreme ne maĭ este lăsată, să ne folosim de aceeașĭ, spre a ne pune trebile în rînd bun și a nu le încurcà și maĭ tare.

Protector, protectorat sînt vorbe latine, pe carĭ noĭ cu termenĭ slovenĭ le exprimăm „ocrotitor, ocrotire“, iar maĭ românesce le-am puté dice: „apĕrător, apĕrare.“ In capetele celor maĭ mulțĭ, se pare că a cam prins rădăcină acea părere, cum că numaĭ cel maĭ mic și maĭ neputincios ar avé trebuință dè apĕrare, de protectorat. Aceasta este o falsă opinie. Nu numaĭ neputinciosul, ci și cel maĭ puternic și tare, poate venì și vine de multe orĭ la neapĕrată trebuință de a fi apĕrat și ajutat de către altul saŭ alțiĭ, mult maĭ neputincioșĭ ca dînsul. Cu decĭ de pilde, atât din vieața comună, cât și din politica popoarelor, putem răzimà tema aceasta.

Leul cel înfășurat și încurcat în mreaja vînătorilor nu poate scăpà; vine însă unul saŭ doĭ șorecașĭ, rod la vițele lațuluĭ, și-ĭ daŭ

No. 230. 1848 Aprilie 29. libertatea. Să punem că un bărbat vînos se ieà la luptă cu altul ce-và maĭ țeapěn, saŭ maĭ iute, saŭ maĭ maestru la întorsătura armeĭ. Cel întâiŭ numit se află în pericolul vědut de a cădé la pămînt; aleargă însă un băețandru sprinten, sprijinesce pe o clipită armele celuĭ maĭ tare, saŭ cu orĭ-ce apucătură isteață întârdie lovirile luĭ, și scapă de la perire pe prietenul sěŭ. Mintea și inima noastră ne spune, că tîněrul a meritat recunoscința celor scăpațĭ, în foarte mare grad. Altă dată însă, tîněrul nostru se află și el în pericolul morțiĭ: prietenul aleargă și-l scapă, și-l iea sub a sa apěrare în contra acelor dușmanĭ chiar, carĭ de ar ajunge să subjuge pe feciorașul, eĭ prea lesne șĭ-ar încercà puterile de a face rele foarte multe și apěrătorilor luĭ. Cu ce este dator tîněrul celor doĭ bărbațĭ! Cu mulțămită mare pentru protecția ce cunoasce de la eĭ, nicĭ odată însă cu supunere totală, nicĭ odată cu lăpědarea de drepturile sale, orĭ-carĭ ar fi acelea, naturale, patriotice, naționale, religioase saŭ altele. Exemplul acesta, cred eŭ, că se poate aplicà destul de bine la relațiile națiilor celor marĭ către cele maĭ micĭ și maĭ fără puterĭ. Să cugetăm acì la ajutorul dat luĭ Petru-cel-Mare de Moldavo-Românĭ la Prut, care de nu erà, Petru neapěrat cădeà în mânile Turcilor, și Rusia de astădĭ devenià orĭ-ce altă, numaĭ Rusie nu. Iar de cum-và și în veacul nostru și pe viitor, în lume și în politică, vor maĭ precumpěnì alte principiĭ, acestuia contrarie, adevěr dic voue, că maĭ timpuriŭ saŭ maĭ târdiŭ rîurile toate se vor văpsì de sânge, și pămîntul se va îngrășà cu mădulările omenimiĭ.

„Prin o cercare îndelungată,“ dice Montesquieu în cartea sa de „Mărimea și căderea Romanilor“, „prin o cercare îndelungată s'a cunoscut în Europa, că un stăpânitor ce are un milion de supușĭ, nu poate, fără a se derăpănà, să ție maĭ mult de dece miĭ oștirĭ în picioare; așà dar, numaĭ națiile cele marĭ aŭ armate marĭ.“ Noĭ acì să aducem pildă, să ne punem chiar pe noĭ Româniĭ, că aveam saŭ că putem avé un trup recunoscut politico-național de patru-cincĭ milioane suflete: puterile nouě vecine aŭ în Staturile lor de la 10 până la 36, și până la 60 milioane locuitorĭ. Să dicem că unul saŭ douě din aceste Staturĭ se scoală asupră-ne cu puterea armelor, ca să ne rěpună cu totul. Noĭ neputêndu-ne apěrà, cerem ajutorul altuĭ vecin, facem alianță; el vine, se luptă împreună cu noĭ și ne scapă de subjugare. Dar oare numaĭ pe noĭ? Ba și pe sine însușĭ se scapă de primejdiĭ foarte grele. Pentrucă, dacă Staturile dușmane se maĭ întăriaŭ și cu pămîntul cuprins de la

noĭ, atuncĭ prietenuluĭ nostru îĭ erà cu atât maĭ anevoe a se apĕrà în contra lor. Casul acesta se poate aflà în decursul istorieĭ Moldavo-Românilor, până după anul 1700. Dar de cum-và aliatul apĕrător s'ar fi încercat a ne subjugà el pe noĭ? Fapta luĭ ar fi semĕnat întocmaĭ cu fapta vechilor Romanĭ, carĭ pe ceĭ maĭ aproape aĭ lor aliațĭ, maĭ curînd saŭ maĭ târḑiŭ, îĭ aduceaŭ la supunere totală. Insă politica lor și atuncĭ treceà de politică tâlhărească; cu cât maĭ vîrtos în veacurile noastre, după ce Evanghelia luĭ Christos, de 1815 anĭ, vestesce libertate tocmaĭ și robilor! Uneĭ națiĭ maĭ micĭ la numĕr poate i se imputà a eĭ puținătate de păcat, este cu dreptul a o nimicì pe dînsa, numaĭ pentru că este mică? Uliul se repede la măruntele păsĕrele și le sugrumă, dar oameniĭ, națiile să nu maĭ devie la rolă de fiară sfâșietoare!

Este de prisos a maĭ însemnà acì, cum că Osmaniĭ îndată la eșirea lor din sînul Asieĭ, către lumea creștină, s'aŭ purtat maĭ mult ca fiare decât ca oamenĭ; pentru că maxima lor politico-religioasă fu: saŭ a înduplecà pe toțĭ creștiniĭ la primirea Coranuluĭ, saŭ cel puțin a trăì cu eĭ în vecĭnică răsboire. Se scie și atâta, că nația Moldavo-Română, ca vecină Turcilor, avù a suferì prea multe nedreptățirĭ și vĕḑù multe călcărĭ de tractate din partea lor. Românimea îșĭ rĕsbunà și ea când puteà, cumplit și glorios. Dar nenorocirea eĭ de altă parte fu, că în veacurile când și în Europa sfînta relege creștină erà apĕsată în mințile popoarelor de fanatismul religios și de disputele cele deșarte ale călugărilor și ale teologilor, în acele timpurĭ, asupra Românilor căḑù o grea urgie religioasă a tuturor națiilor apusene, câte recunosceaŭ primatul Papeĭ, singur din pricină, că străbuniĭ noștri și după căderea Impĕrățieĭ bizantine sub picioarele Osmanilor, aŭ rĕmas în neprecurmată comunicație cu Patriarchul de la Constantinopol și cu toțĭ Greciĭ, în carĭ ne aflăm și noĭ, fiiĭ lor, până în ḑiua de astăḑĭ.

Orĭ-care se va silì a pătrunde în natura evenimentelor de la 1454 până la 1600 și maĭ încoace va aflà, cum că nu atât frica de furia Osmanilor a fost causa principală, carea silì pe Românĭ a se împăciuì cu Turciĭ și a le plătì tribut, ci maĭ vîrtos acea îngrijare, că de la Staturile creștine europene nu pot așteptà ajutor. De se alià Moldavo-România maĭ întâiŭ, strîns între sine, apoĭ și cu Ungaria, și de se suferià aceste staturĭ unul pe altul, potolindu-șĭ ura religioasă, nicĭ odată Turcia nu erà în stare a înfige picior statornic în Ungaria, nicĭ a călcà tractatele în Moldavo-

No. 230.
1848
Aprilie 29.

România. Dar vaĭ, doue treĭ vorbe: „schismatic," precum numiaŭ apuseniĭ pe rĕsăriteni, şi „papistaş", latină spurcată, cum huliaŭ Greciĭ pe apuseni, aŭ nenorocit maĭ mult ca toate pe Moldavo-România, pe Serbia, Transilvania şi Ungaria. Ura religioasă erà prea de multe orĭ ajutată de trufia naţională, necumpĕtată şi asupritoare de veciniĭ.

Nimic erà maĭ firesc decât ca primejdioasa alianţă cu Turciĭ să se prefacă pentru noĭ, Româniĭ, în jug apĕsător cumplit. Naţia noastră erà silită a căutà o alianţă nouă, dar acuma creştinească în contra Turcilor.

Multă vreme cercară Moldavo-Româniĭ a intrà în alianţă cu vre-o putere creştină, carea să nu vrea subjugarea, ci numaĭ împrumutata ajutorinţă. Unguriĭ, Transilvaniĭ, Nemţiĭ, Poloniĭ aŭ dovedit-o pe rînd cu toţiĭ, că eĭ cer supunere de la naţia Moldavo-Română atuncĭ, când şi eĭ maĭ eraŭ supuşĭ de către Turcĭ. Ce mândrie deşartă!—Către capĕtul veacuhuĭ al 17-lea, adecă pe la 1689, Prinţul Constantin Brâncoveanu, al doilea mijlocì la Impĕratul Romanilor, pregătit maĭ nainte de Şerban-Vodă, în favorul Românilor, ca acela să ceară de la Sultanul, ca Principatele Moldavia şi Ţeara-Românească să rĕmâe neatârnate. Leopold cerù aceasta în doue rîndurĭ, iar Sultanul, care vedeà, că în acele timpurĭ naţia Moldavo-Română tot maĭ cumpĕnià binişor în bilanţul politic, tocmaĭ şi cu armele în mână, erà aplecat a se învoì la propositia aceasta; dar Franţoziĭ, pismuind biruinţele Germanilor, aŭ precurmat negoţiaţiile. Urmă pacea de la Carloviţ, prin care Moldavo-România rĕmase nesupusă, cum se exprimă mulţĭ, ci tributară Porţiĭ. Este mare deosebire între starea tributară şi între o supunere desăvîrşită a unuĭ Stat.

De acì încolo, positia politică a numitelor Principate, deşì se păreà că ea câte odată merge spre îndreptare, în adevĕr însă devenià tot maĭ primejdioasă. Iată cum: La 1710 încheia Petru-cel-Mare un tractat de alianţă cu Ţeara-Românească, iar la 1711 altul cu Moldavia. In acest din urmă, s'aŭ pus şi s'aŭ subscris aceste condiţiĭ: 1). De Moldavia se ţine şi tot pămîntul acela, care este între Prut şi între Bugeac, cum şi toate fortăreţele din malul stâng al Prutuluĭ. 2). Moldavia nu va plătì Rusieĭ nicĭ un tribut. 3). Prinţul Moldavieĭ Cantemir va ridicà ostăşime 10 miĭ, la care Impĕratul Rusieĭ le va plătì leafă (firesce, din interes de a se bate asupra Turcilor.) 4). Rusia nicĭ odată nu se va amestecà în trebile din lăuntru ale Moldavieĭ, şi nicĭ un Rus nu va avé voe a se în-

surà în Moldavia saŭ a cumpĕrà moșie stabilă. 5). Prințul Moldaviei (pe atuncĭ Dimitrie Cantemir) va avé titlul de „Domn suveran" și singur stăpânitor al Moldavieĭ, dar el va rĕmâné „aliatul" Rusieĭ. Tractatele acestea Moldavo-Românilor nimic nu folosiră, din potrivă, le stricară foarte mult, din pricină că Turciĭ bătură și strîmtorară pe Rușĭ cumplit, în cât aceștia se vĕdură silițĭ a cumpĕrà pacea scump foarte, iar Cantemir scăpă de iatagan numaĭ ca prin o minune.

No. 230. 1848 Aprilie 29.

In pacea de la Pasarovit (1718), Impĕratul Carol al VI-lea rupse România mică până în Olt, luând-o prin tractat în stăpânirea sa. Pacea de la Belgrad (1739) răpì pe aceeașĭ mică Românie din mâna Nemților.

La 1737 în negoțiațiile de la Niemirov, în Polonia, unde Turciĭ eraŭ asuprițĭ cât de bine pentru Moldavo-România, Rușiĭ cerură ca aceste două Principate să rĕmâe neatârnătoare de la Poarta otomană, dar pe viitor să steà sub protectoratul rusesc (1). Condiția din urmă, privită din punct limpede politic, semĕnà a schimbà o domnie străină cu alta iarășĭ străină; Turciĭ o refutară cu mânie.

Maĭ eram să uităm, că după ce familiile grecescĭ din Fanarul Constantinopoluluĭ aŭ intrigat multe decimĭ de anĭ în Principatele de la Dunăre, apoĭ de la 1715 încoace lor li se sfetì treaba de a se vedé Prințĭ pe ambele tronurĭ românescĭ. Ceĭ dintâĭ aŭ fost Mavrocordațiĭ, prin ca ĭ Turciĭ aŭ șters toată urma de Prințĭ naționalĭ la Românĭ. Acuma străinismul cuprindeà, parte mare, locul naționalismuluĭ, care se păreà că merge spre apunere, tristă foarte. Capetele multor boerĭ cădeaŭ, saŭ moșiile și alte averĭ li se cuprindeaŭ, nicĭ însășĭ vieața Mitropoliților nu erà sigură. Politica în afară încă îșĭ luase prin Fanarioțĭ un alt îndreptar. Proiectul grecesc, precum îl numesc Europeniĭ (2), de a stinge și a alungà pe toțĭ Turciĭ din Europa și a rĕstaurà Imperiul bizantin, până acì erà ținut ca de tradiție și puțin păstrat afară din Fanar, iar de acì încolo el se lățià și începù a luà o formă hotărâtă; acelașĭ proiect aveà pe nesimțite influență mare asupra tuturor tractatelor de la Dunăre. Fanarioțiĭ istețĭ, viclenĭ și moralicesce stricațĭ, cum eraŭ, după ce ajunseră pe tronurile Românilor, le priviaŭ pe acestea numaĭ ca pe nisce trepte, pe carĭ eĭ aŭ să se sue d'asupra Porțiĭ otomane, ca să o sfărîme împreună

(1) Hammer Purgstall, t. IV.

(2) Vedĭ și Pölitz, Weltgeschichte, tom. IV.

No. 230. 1848 Aprilie 29.

cu tronul Padișahuluĭ, și să reîntemeie tronul luĭ Constantin-cel-Mare. Ideia aceasta făcù pe Grecĭ a jertfì, nu odată, tot ce aveaŭ maĭ sfînt, a privì pe alte națiĭ de o relege cu eĭ numaĭ ca uneltele renălțăriĭ lor; aceeașĭ idee o află cugetătorul ascunsă, trăgêndu-se prin toata istoria Moldavieĭ și a Țĕriĭ-Româneseĭ. Decĭ, pentru ce aŭ cădut Principatele noastre sub protectoratul rusesc? pentru că duhul grecesc a cerut aceasta, pentru ca de o parte să slăbească tiranismul turcesc, și de alta pe Muscalĭ să-ĭ tragă și să-ĭ apropie maĭ mult în interesul lor cel scump, de a rĕsturnà pe Turcĭ cu vreme, nu de odată, ce nicĭ se puteà. Pentru ce n'aŭ cădut Principatele cu totul sub stăpânirea Muscalilor, de la 1769 încoace, când atât Moldoveniĭ cât și Munteniĭ, prin intrigile ruso-grecescĭ, compromitațĭ foarte înaintea Turcilor, și abătuțĭ de la credința către eĭ, prin fetva mareluĭ Mufti fuseră osândițĭ de a se șterge toțĭ dintre ceĭ viĭ, trimiseră deputațĭ la St. Petersburg, cariĭ îmbiară pe Caterina cu supunere, anume Țéra Românéscă cu supunere totală! Totușĭ supunerea n'a urmat, pentru că Fanarioțiĭ n'aŭ voit aceasta, căcĭ eĭ atuncĭ îșĭ perdeaŭ două puncturĭ de operație, atât de îndemânate: Moldavia și Țeara-Românească (1).

Nu se poate negà, cum că Rușiĭ pe acele timpurĭ, neprimind supunerea formală a Moldavo-Românilor, aŭ maĭ respectat și politicele vecinilor potentatorĭ, cum și politica proprie, de a nu pășì iute ci numaĭ cu încetul spre a subjugà; cu toate aceste, rola principală fu a Grecilor. Dovadă să ne fie la aceasta, că Caterina la 1771 cercase totușĭ un mijloc. Ea puse Turcilor de condiție ca Moldavo-România să se deà luĭ Stanislaŭ, regele Polonieĭ, iar după moartea acestuia Principatele să rĕmână în stăpânirea Rusieĭ. Turciĭ însă nu primiră nicĭ decum. Din partea națieĭ Române puteaŭ face Rușiĭ orĭ-ce ar fi voit; pentru că—amar mĕ doare că sînt silit a mărturisì ca Român!—bătrîniĭ noștri pe atuncĭ, parte mare, uitaseră cu totul de virtutea străbunilor, și simțul național în eĭ nu maĭ aveà elasticitate, ah! el dormià profund! Voĭ vețĭ dice, spre a lor desvinovățire: «Ce erà să facă părințiĭ noștri! Eĭ nu aveaŭ să aleagă decât una din două, saŭ supunere la Rușĭ, în a cărora nădejde lăsându-se s'aŭ stricat pentru tot-deauna cu Turciĭ, trădându-ĭ peste tot; saŭ dacă nu, eĭ cădeaŭ cu toțiĭ în ascuțitul iataganuluĭ, și țĕrile se prefăceaŭ în pașalîcurĭ.“ Se poate; noĭ însă

(1) D. Kogălniceanu, în Archiva sa, publică câte-và corespondențe și alte acte moldavo-româno-rusescĭ de la aniĭ 1796 — 1797, interesante foarte.

maĭ scim și al treilea mijloc de scăpare : moarte glorioasă în câmpul sângiurilor, iar nu în fugă saŭ prodiție de rușine. Aceasta scăpà daca nu pe nație, cel puțin însă a eĭ suvenire strălucitoare pe foile istorieĭ lumiĭ. Eŭ însă cred că Moldavo-Româniĭ se puteaŭ luptà atunciĭ cu foarte mare folos și fără primejduire de cădere, când Turciĭ eraŭ obosițĭ, de nu maĭ puteaŭ. Pentru ce nu făcură eĭ aceasta? Pentru că nu erà cine să-ĭ pună la cale; ale lor căpeteniĭ eraŭ Fanarioțĭ. (1) După multele nenorocirĭ.....

No. 230. 1848 Aprilie 29.

Nota No. 1.443 a Consulatuluĭ rusesc din Iașĭ către Dejurstva milițieĭ Moldovenescĭ.

No. 231. 1848 Aprilie 30.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Ministerul de Externe.
Impĕrătescul Consulat al Rusieĭ în Moldavia. No. 1.443.
Către cinst. Dejurstvă a milițieĭ Moldoveĭ.

Când, la 29 spre 30 a trecuteĭ lunĭ Martie, s'a călcat gazda Cneazuluĭ Gheorghe Cantacuzin, s'aŭ răpit felurĭ de lucrurĭ. De-odată Cneaghina Elena Cantacuzin a băgat de seamă că-ĭ lipsesc lucrurile, de carĭ s'a dat isvod Polcovniculuĭ Cafengi, iar după o maĭ deamăruntă cercetare și tâlmăcire cu soțul d-neaeĭ și alte fețe, ce aŭ deplină sciință de cătimea și calitatea lucrurilor ce aŭ fost în casă, s'a maĭ descoperit că la călcarea caseĭ cu miliția, s'aŭ răpit și lucrurile arătate în alăturatul isvod, în tot maĭ mult de una mie galbenĭ.

Grăbind a însciințà de aceasta pe cinst. Dejurstvă, Impĕrătescul Consulat o poftesce ca neîntârdiat să binevoească a face punere la cale, spre descoperirea celor ce aŭ răpit arătatele lucrurĭ, și înapoierea lor Cneaghineĭ Elena Cantacuzin prin Consulat, saŭ a se despăgubì pe Luminarea Sa de acele lucrurĭ; iar de urmare Consulatul va așteptà rĕspunsul în vreme.

(Încheierea, iscălitura și adresa din această notă sînt scrise rusesce.)

---

(1) De la următorul punct maĭ jos, acest articol se tipărì și la No. 35; ci fiind-că acel numĕr în Țeara-Română perise oprit și ars, așà noĭ maĭ retipărim câte-và din el.

No. 231. 1848 Aprilie 30.

Însemnare de lucrurile răpite de militarii Moldaviei din casa d-lui Cneazului Gheorghe Cantacuzin.

1 acoperĕmînt de argint de la o cutie de săpun	2	galb.
1 cutie de aur	20	„
2 sfeşnice de argint	12	„
1 bonetă cu danteluri	10	„
4 pusci	340	„
1 sabie turcească	50	„
1 pereche ciobote de vînat	6	„
Bani gata luaţi de la bucătar	12	„
1 ochiană	25	„
2 inele	25	„
1 brasĕlet de aur	25	„
1 lornetă de aur cu pietre scumpe	40	„
1 pecete de aur	15	„
1 hronometră cu un lănţugel, făcută prin poroncă la Geneva.	250	„
2 imamele	40	„
1 halat	18	„
1 portofel cu agrafuri de aur	30	„
3 bunghi cu peruzele şi diamanturi	36	„
1 port-ţigar de aur	18	„
Mirodenii, pomaduri şi cutii cu ţigări	8	„
Patru bucăţi de cristal stricate	4	„
Una geantă.	4	„
Preparaturi pentru curăţirea puscilor.	2	„
Suma totală	992	galb.

(Iscălită :) Cneaghina Elena Cantacuzin.

Lucrurile luate de la Arnăuţi.

2 pistoale	5	galb.
1 iatagan împodobit cu argint	9	„
1 şal de mătase pentru cap	9	„
1 (une giberne albanaise) adecă patrontaş de una sută douĕ ḑeci şi cinci dramuri	7	„
Suma totală	30	galb.

Iscălită :) Cneaghina Elena Cantacuzin.

No. 232. 1848 Aprilie.

Petiţiunea anonimă a unor boeri către Domnitorul Gheorghe Bibescu.

(Acad. Ms. 1.069.)

Prea Înălţate Doamne,

O tristă încercare de 18 ani ne-a dovedit că măsurile cuprinse în Regulamentul Organic nu sînt o chezăşuire destoinică în potriva grozavelor călcări ale administraţiei; nemulţumirea publică cresce

din ḑi în ḑi şi va aduce, fără îndoială, o turburare soţială, ce ne amerinţă de o sfîşiere nepilduită între deosebitele clase ale locuitorilor Prinţipatuluĭ.

No 232. 1848 Aprilie.

Prea Inălţate Doamne! Este vremea a unì aceste deosebite clase şi a le cufundà în interesul comun al patrieĭ, şi acesta este singurul mijloc de a statornicì odihna publică şi de a oprì marea nenorocire care ne amerinţă.

Decĭ dar cerem de la Inălţimea Voastră să binevoiţĭ a luà îndată măsurile acelea, carĭ aŭ ajuns a fi de trebuinţă neapĕrată şi dorinţa noroduluĭ luminat de nenorocire şi apĕsare.

Aceste măsurĭ mântuitoare sînt cele următoare:

1). Desfiinţarea clăciĭ şi sloboḑenia ţĕranuluĭ.

2). Darea pe vecĭ saŭ pe un termen de 100 anĭ a unuĭ numĕr de pogoane fie-căruĭ locuitor, cu un preţ anual hotărît, odată pentru tot-deauna, şi care preţ să fie potrivit valoriĭ adevĕrate a pămîntuluĭ, iar nu venituluĭ de astăḑĭ.

3). Desfiinţarea a orĭ-ce fel de beilic.

4). Desfiinţarea tuturor rangurilor.

5). Întinderea dreptuluĭ de alegere la toţĭ ceĭ ce sînt proprietarĭ de pămînt, fără osebire de religie şi de naţionalitate; la toţĭ aceia ce plătesc patentă de întâia clasă; la toţĭ ce exersează o profesie liberală: medicĭ, advocaţĭ, ingınerĭ, profesorĭ şi artiştĭ.

6). Dreptul de a da fie-care jalbă obştesciĭ Adunărĭ.

7). Numĕrul deputaţilor la obşteasca Adunare să se reducă la 120 şi să fie Românĭ.

8). Responsabilitatea miniştrilor şi a celor-lalţĭ funcţionarĭ publicĭ.

9). Publicitatea desbaterilor obştesciĭ Adunărĭ şi desfiinţarea censureĭ.

10). Dreptul de a nu plătì nicĭ o dare către Stat, dacă nu va fi votată maĭ întâiŭ într'acel an de obşteasca Adunare.

11). Nesiluirea domiciliuluĭ locuitorilor.

12). Întocmirea juriuluĭ în pricinĭ criminale şi corecsionale.

13). Nestrămutarea judecătorilor.

14). Dreptul de a trage fie-care în judecată pe judecătoriĭ concusionerĭ, fără de a avé trebuinţă pentru aceasta de vre-o deslegare.

15). Punerea în lucrare a desăvîrşitelor hotărîrĭ judecătorescĭ, fără întărire Domnească.

16). Desfiinţarea taxelor şi a cheltuelilor de judecăţĭ.

No. 232. 1848 Aprilie.

17). Neatîrnarea sfaturilor orăşenescĭ şi cercetarea budgetelor lor de comisia permanentă orînduită de obştească Adunare.

18). Punerea în lucrare a măsurăriĭ pămîntuluĭ generale, a îmbunătăţiriĭ soiurilor de dobitoace şi a feluluĭ seminţelor.

19). Punerea în lucrare a recrutaţieĭ prin soarte, şi primirea măsuriĭ care să asigureze soartea soldatuluĭ, când ese din slujbă.

20). Intrarea în veniturile Statuluĭ a comunităţilor religioase particulare şi străine; chibzuindu-se, maĭ pe urmă, de obşteasca Adunare felul despăgubiriĭ numaĭ în banĭ, ce s'ar cuvenì pentru aceste din urmă, luând drept temeiŭ preţul pămîntuluĭ, după desfiinţarea drepturilor feodale.

21). Întocmirea uneĭ gvardiĭ naţionale.

22). Înfiinţarea uneĭ băncĭ naţionale.

23). Chemarea îndată a uneĭ obştescĭ Adunărĭ extraordinare, care să revizuească Regulamentul şi să-l pună în armonie cu prinţipurile de maĭ sus, şi ca să facă cunoscute cererile noastre şi Înaltelor Curţĭ, a cărora generoasă protecţie ne-a sprijinit drepturile noastre politice, în toată vremea.

Cerênd, Prea Inălţate Doamne, cooperaţia Inălţimiĭ Voastre, pentru lucrarea împăciuiriĭ şi a înfrăţiriĭ tuturor Românilor, astădĭ, că a sosit acea dĭ însemnată de provedinţa divină pentru curata expresie a dorinţeĭ Românilor, Vĕ facem cunoscut şi aceasta, că norodul crede, că acele maĭ multe nenorocirĭ vin din lăcomia, din neomenia şi din nedestoinicia miniştrilor din Lăuntru, al Finanţelor şi al Poliţieĭ, a căror depărtare şi pedeapsă pilduitoare este o condiţie a linişteĭ publice.

No. 233. 1848 Maiŭ 2.

Corespondenţă din Moldova către „Allgemeine Zeitung" din Augsburg. No. 150. 1848. 29. V. Supl.

Donaufürstenthümer. Moldauische Gränze, 14 Mai.

Dass Hr. Viola nach Ungarn im Auftrag des Hospodars reisen sollte, haben wir bereits gemeldet, allein seine Mission soll noch einen andern Zweck haben, nämlich der Fürst hat eine namhafte Summe auf die Herbeischaffung der mit etwa tausend Unterschriften versehenen Reformacte gesetzt, damit er wahrscheinlich, im Fall er sich durch russische Protection wider alles Erwarten noch ferner halten könnte, seine Rache und Verfolgungen an denen üben könne die seinem Interesse entgegengearbeitet haben. Es muss ihm natürlich sehr daran liegen dieses Actenstück zu er-

No. 233. 1848 Maiŭ 2.

halten, da wir genau wissen, dass manche Feiglinge nun ihre Unterschrift leugnen. General Duhamel reiste den 11 Mai Morgens von Jassy über Galatz nach Bucharest, von wo er in sechs Tagen zurückerwartet wird. Man konnte im Allgemeinen sehr wenig über seine Mission erfahren. Während seines Aufenthaltes in Jassy kamen viele Bojaren vom Lande, die ihm ihre Beschwerden gegen den Fürsten und seine Regierung unverholen mittheilten, er hörte sowohl das Für als das Wider, und mag darnach auch seine Mittheilung nach Petersburg recht gewissenhaft gemacht haben; dennoch haben wir für den Sturz des Michael Sturdza kein sichereres Anzeichen als eine grosse Aengstlichkeit in seinen Handlungen, und wir möchten sagen eine gänzliche Vernichtung seiner moralischen und physischen Kraft, was sein Äusseres hinlänglich beurkundet. Ist es aber auch anders möglich als dass der Fürst angegriffen aussieht, da man ihn von allen Seiten durch Zeitungen offen und mit der Wahrheit angreift, wie z. B. in der Wiener Österreichischen Zeitung, im Siebenbürger Wochenblatt etc. und mit vergangener Post erhielten wir eine Broschüre aus Czernowitz in Hunderten von Exemplaren, wofür selbst der Fürst das Postgeld entrichten musste, um in der Landessprache seine Schande zu lesen. Man erzählt unter anderm: der Fürst habe kurz vor der Abreise des Generals Duhamel demselben seine Abdankung unter der Bedingung übergeben wollen, dass man ihm den Besitz seiner Güter in der Moldau sichere; doch der General soll ihm geantwortet haben, dass er weder befugt sei seine Abdankung anzunehmen, noch die Macht habe ihm seine Güter zu sichern. Der geängstigte Mann dürfte wohl auch gehört haben, dass man nach seinem Falle seine Güter zum Nutzen einer Nationalbank verwenden wolle, um dem gedrückten Handel aufzuhelfen und die enormen Procente herunter zu drücken, die nur durch das Ausserlandsenden aller Baarsummen die der Fürst aufbringen konnte, daher aus Mangel an Geld, in die Höhe getrieben wurden. Dieser Tage war auch der Oberst v. Meschinkoff nach Jassy berufen um sich über das Fehlschlagen der Expedition nach Maczin zu verantworten, denn der Fürst wollte ihn des Commandos in Galatz entheben. Er soll sich aber sehr vernünftig und human benommen haben; man sagt er habe geheime Weisung gehabt die jungen Leute auf ökonomische Art zu ersäufen, oder durch gefälliges Losgehen der Flinten zu tödten. Die Art der Ausführung soll man ihm überlassen haben, da ökonomisch hier soviel bedeutet, dass niemand dabei compromittirt

No. 233. 1848 Maiŭ 2. werde, und die Ereignisse den Schein des Zufalls hätten. So wie wir den Character dieses Fürsten und seiner Söhne kennen, so ist an einer solchen geheimen Weisung nicht zu zweifeln; denn um länger Fürst zu sein, wäre er alles zu thun fähig. Hr. Duhamel schützte den Obristen vor der Verfolgung des Fürsten, und dieser reiste wieder nach Galatz ab. Der jüngere Sohn des Fürsten, Gregor, ging nach Abreise des Hrn. v. Kotzebue auf die Klostergüter, welche er in Pacht hält, und soll dort sein Prügelregiment aufs neue angefangen haben, ja wir haben die Kunde, dass er einige ungarische Bauern, welche Klage gegen ihn geführt haben, zu Tode prügeln liess. Sein Vater glaubt sich zu halten, wenn er diesen Wütherich ausser Land schickt, und hofft sich dadurch mit den Bojaren auszusöhnen; er macht die Rechnung aber ohne Wirth. Der junge Mann soll sich unterdess im russischen Militärdienst einüben, da sein Vater ihn zum russischen Heer senden will. Ein Glück für diesen Nichtswürdigen ist die im russischen Dienst herrschende Subordination. Längs des Pruth vermehren sich die Militärmassen. Bei Leova, fünf Posten von Jassy, ist eine Concentrirung von 40.000 Mann angeordnet. In Skulen, zwei Stunden von hier, stehen gegen 8.000 Mann. Wir sehen den Ereignissen entgegen und fürchten dass auch die Moldau der Schauplatz eines Kriegs werde, doch hoffen wir auch dass es dadurch besser werde, denn wie unsere staatswirthschaftlichen und politischen Angelegenheiten jetzt sind, können sie nicht länger bleiben.

No. 234. 1848 Maiŭ 3. **Adresa No. 870 a Secretaruluĭ de Stat al Moldoveĭ către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ.**

(Orig. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Secretariatul de Stat al Prințipatuluĭ Moldoveĭ.

Secția III. No. 870. Iașiĭ.

Grabnică.

Cinstit. Hătmăniĭ.

Cu cinste însoțindu-se aicĭ în copie nota trimisă de la c. c. Aghenție supt No. 2.141 c.a., Secretariatul de Stat cu cinste o poftesce, ca pe de o parte să deà cuvenitele poroncĭ întru a se urmà potrivit cu regulele ce i s'aŭ împărtășit subt No. 663 a. a. și carĭ s'aŭ făcut cunoscute tot atuncĭ c. c. Aghențiĭ, iar pe de alta să facă cu-

noscut Secretariatuluĭ, de aŭ urmat împedicările despre carĭ urmează reclamația, ca să se poată respunde cele de cuviință la citata notă.

No. 234. 1848 Maiŭ 3.

Secretar Statuluĭ i Cavaler, I. Beldiman.

(Resoluție:) 5 Maiŭ. Să se împărtășească Secretariatuluĭ că asemenea oprirĭ s'aŭ urmat înainte de a se statornici regulele pentru pasageriĭ ce intră în țeară.

D. S.

Depeșa luĭ Duclos, Consulul Franciеĭ la Iașĭ, către Ministrul de Lamartine

No. 235. 1848 Maiŭ 3.

(Copie. Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

M. Guéroult ayant reçu la dépêche du 12 Avril qui lui annonce que vous avez bien voulu lui accorder un congé, m'a remis, d'après vos ordres, le 30 du même mois, la gestion du Consulat d'Iassy en son absence.

Mon premier soin, en entrant aux affaires, a été de prendre connaissance de votre circulaire du 28 Février. Jaloux de mériter la confiance que vous avez la bonté de me témoigner et flatté de l'honneur de correspondre avec vous, je m'appliquerai, pendant la durée de mes fonctions provisoires, à suivre exactement la ligne de conduite qu'elle trace à M-rs les Consuls et la politique ferme et prudente que vous avez si sagement adoptée. Je vous prie de ne douter ni de ma sympathie pour la nouvelle forme de gouvernement que la France s'est donnée, ni de mon dévouement à la République.

Pour continuer de vous tenir au courant des affaires de la Moldavie, je vais reprendre la correspondance de M. Guéroult au point où il l'a laissée.

Vers la fin du mois dernier, M. le Général Duhamel est arrivé ici, envoyé par l'Empereur de Russie, dont il est aide de camp. Quand il partit de St. Pétersbourg on n'y savait pas encore les tentatives de révolution qui viennent d'échouer à Iassy. Sa mission avait pour objet de visiter la Moldavie, la Valachie et la Servie, afin de les prémunir contre l'agitation que les derniers événements politiques de l'Europe pourraient y faire naître ou éclater. Il apprit en route ce qui venait de se passer dans la capitale de la Moldavie. A peine descendu de voiture, il se hâta d'aller voir le Prince

No. 235.
1848
Maiŭ 3.

avec lequel il eut un long entretien, qui semblait l'avoir singulièrement disposé en sa faveur. Mais les boyards, étant parvenus à se faire entendre à leur tour, lui ont exposé leurs griefs avec toutes les preuves qu'ils ont pu se procurer. Leurs discours avaient élevé des doutes dans son esprit, car il ne recevait plus le Prince qu'avec une froideur évidente. Le Général envoyait courrier sur courrier à Pétersbourg, pour rendre compte à l'Empereur lui-même de ce qu'il voyait, de ce qu'il entendait, et demander des instructions. Il est parti jeudi dernier pour Bucharest, après avoir inutilement tenté une réconciliation entre les deux partis. Le Hospodar s'y prêtait volontiers, mais ses avances ont été repoussées. M. Duhamel a promis de revenir ici dans quelques jours. On assurait qu'un Pacha viendrait conférer avec lui sur le meilleur parti à prendre dans ces graves conjonctures. Ce bruit ne se confirme pas.

Six des jeunes boyards que l'on conduisait à Matchine, ville turque sur la rive droite du Danube, où ils devaient être enfermés dans la citadelle, trompant la vigilance de leur conducteur, se sont échappés à Ibraïla, où le mauvais temps l'avait forcé de passer la nuit, par l'impossibilité de traverser le fleuve, et se sont réfugiés au Vice-Consulat d'Angleterre. Ils circulaient librement dans cette ville étrangère à la Moldavie, sous la surveillance de la police, qui avait ordre seulement de les empêcher d'en sortir sans permission. Les six exilés en ont cependant disparu, et se sont embarqués les uns sur le paquebot à vapeur, d'autres sur des barques marchandes, qui les ont transportés en Autriche. Plusieurs pour sortir d'Ibraïla sans être aperçus s'étaient enfermés dans des tonneaux de porteurs d'eau, et fait transporter ainsi sur leurs embarcations, qui touchaient le quai. Ce stratagème leur a, sans doute, été suggéré par l'opéra comique de M. Bruilli, intitulé Les deux Journées.

La Porte appelle à Constantinople, pour y être jugés, les prisonniers de Matchine.

Une grande anxiété agite le Prince depuis qu'il s'aperçoit des dispositions moins favorables à son égard du Général Duhamel. L'irritation de ses adversaires n'a point diminué et paraît devoir durer longtemps, malgré la mobilité naturelle au caractère des boyards. C'est surtout parmi les femmes que règne la plus grande exaspération, et je ne serais point étonné de voir sortir de leur rang une Charlotte Corday.

La seconde classe des boyards est moins animée contre le

No. 235.
1848
Maiŭ 3.

Prince et semble plutôt entraînée par la première, que céder à ses propres sentiments. Du moins, le peuple est tranquille, quoiqu'on ait cherché à le soulever dans plusieurs districts, tels que ceux de Romano, Bakéou et Neamtzo. Les villageois voient bien que si le Gouvernement les accable d'impôts et de corvées, ils ne sont pas mieux traités par les propriétaires et les fermiers; qu'ils n'ont rien à gagner à ces querelles intestines et que dans une lutte contre le pouvoir la noblesse a plus en vue ses propres intérêts que les leurs. Néanmoins, comme ils ont lieu d'être mécontents des deux côtés, l'autorité les surveille avec soin, et pour les contenir, leur fait craindre l'arrivée des Russes et des Turcs en cas de soulèvement.

Un ordre du Gouvernement défend l'entrée en Moldavie aux étrangers, et particulièrement aux jeunes Moldaves qui sont à Paris. La police doit les arrêter aux frontières et envoyer leurs passeports à Iassy pour y être vérifiés. Quelques exceptions ont lieu, notamment en faveur des négociants qui ont des affaires dans la Principauté. Cette mesure porte grand préjudice au commerce et aux voyageurs qui sont obligés d'attendre aux frontières la réponse d'Iassy avant de pouvoir entrer.

On tient pour certain que le Beyzadé Grégoire a renoncé aux immenses terres qu'il tenait en ferme. Ce sacrifice a dû lui coûter beaucoup, à cause de la grande fortune qu'il espérait faire en peu de temps dans l'agriculture et l'exploitation des forêts. Mais c'est un allégement considérable pour les populations agricoles de la haute Moldavie, qu'il opprimait, assure-t-on, de la manière la plus dure, et qui demandaient à grands cris d'être délivrées de son joug. Il n'est pas douteux que le Prince, son père, ne fut disposé à accorder beaucoup aussi de ce qu'on exige de lui, mais il ne voudrait point que l'on pût croire que ces concessions lui sont arrachées par la force.

Inquiétude générale en Gallicie, mécontentement à cause de la lenteur du Gouvernement autrichien à supprimer, suivant ses promesses, l'impôt appelé accise. On s'occupe avec activité d'y organiser la garde civique. Tous les hommes de 19 à 50 ans, sans en excepter les Juifs, sont appelés à en faire partie.

Tranquillité parfaite en Bucovine. Les troupes qui y tenaient garnison sont parties pour l'Italie.

Je vous prie, etc.

(Signé:) Duclos.

No. 236. 1848. Maiŭ 3.

Adresa No. 878 a Secretaruluĭ de Stat al Moldoveĭ către Hatmanul Dimitrie Sturdza, General-Inspector al miliţieĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Secretariatul de Stat al Prinţipatuluĭ Moldoveĭ

Secţia III. No. 878. Iaşiĭ.

După luare aminte făcută cuprinderiĭ adresuluĭ Hătmănieĭ subt No. 1.682 curgĕtorul an, Secretariatul de Stat are cinste a rĕspunde că îndată ce a primit împărtăşirea Departamentuluĭ din Lăuntru, atingĕtoare de cunoascerea feţelor străine ce ar intrà în ţeară, el îndată cu împărtăşirea făcută Hătmănieĭ subt No. 663 acestaşĭ an a comunicat acele măsurĭ şi consulaturilor respective spre sciinţă şi regularisire, iar pentru cele întâĭ măsurĭ ce s'ar fi luat de-a dreptul de Hătmănie încă de la 5 Aprilie, fiind-că despre acele luĭ nu i s'a făcut atuncĭ de nicăirea nicĭ o împărtăşire ofiţială, prin urmare nu a putut face de la sine vre-o lucrare în privirea acelor măsurĭ saŭ a urmăriĭ întîmplate cu Şuler, de care se pomenesce prin ţitatul adres, fiind-că comunicaţiile către Consulaturĭ s'aŭ făcut, după cum s'a ḑis, înainte de primirea luĭ.

Secretar Statuluĭ i Cavaler, I. Beldiman.

No 237. 1848 Maiŭ 4.

Depeşa luĭ de Nion, Consulul Francieĭ la Bucurescĭ, către Ministrul de Lamartine.

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

Le Général Duhamel est arrivé à Bucharest, le 12 de ce mois, venant de Jassy. Il a eu, dès le lendemain, une longue conférence avec le Hospodar: Le clergé, présenté par le Métropolitain en personne, les Ministres et l'Etat Major du Prince, ainsi qu'un grand nombre de boyards ont été le complimenter, et sont revenus très médiocrement satisfaits de son accueil. Il m'a fait hier, accompagné de M. de Kotzebue, une visite pendant le cours de laquelle l'entretien n'a roulé que sur des sujets entièrement étrangers aux questions politiques qui préoccupent en ce moment tous les esprits.

Aucun fait décisif n'est venu jusqu'à ce moment éclaircir les doutes qui planent sur le véritable caractère de la mission confiée au Général Duhamel. Tout en laissant entrevoir dans les épanche-

ments les plus confidentiels une certaine défiance des tendances et des sympathies politiques attribuées au Prince Bibesco, il ne se montre nullement disposé à accueillir les plaintes de la boyarie contre l'administration de ce Prince. On dit même qu'il a chargé le Métropolitain d'en prévenir officieusement les chefs de l'opposition. Il étudie avec soin un terrain que ses précédentes missions lui ont pourtant appris à bien connaître, et correspond activement avec le Cabinet Impérial. Son attitude, enfin, est plutôt celle d'un explorateur attentif que d'un mandataire envoyé pour exercer l'action et intimer les ordres de la Puissance protectrice. On attend l'arrivée du commissaire turc, porteur des firmans qui doivent, dit-on, mettre à la disposition des deux Hospodars un arsenal complet de mesures préventives et répressives contre les personnes convaincues ou seulement suspectes de menées révolutionnaires.

No. 237.
1848
Maiŭ 4.

L'état des choses et des esprits en Moldavie vous est connu, dans ses détails, Monsieur le Ministre, par la correspondance de M. Duclos. Le Prince Stourdza n'épargne rien pour faire prendre le change à l'opinion sur les derniers événements de Jassy et sur le rôle que lui et son fils y ont joué. Les éloges qu'il se fait donner par les journaux moldaves et que les gazettes valaques reproduisent avec une complaisance intéressée n'abusent toutefois personne. Je sais, par diverses voies dignes de confiance, que l'exaspération soulevée dans les classes les plus influentes de la population s'accroît au lieu de s'amortir; et qu'à défaut d'un nouveau mouvement insurrectionnel, un acte de vengeance dirigé contre lui ou sa famille exciterait des sentiments tout autres que ceux de l'étonnement ou du regret.

La situation est moins tendue en Valachie. L'impression qui y domine en ce moment est surtout celle de la peur: Peur d'une invasion russe ou d'une occupation turque; peur d'un soulèvement de paysans dans les districts voisins des Carpathes, favorisé par l'agitation qui règne en Hongrie et en Transylvanie; peur du choléra qui sévit déjà sur la ligne frontière des Principautés, et dont on ne détournera pas la marche en niant l'existence du fléau, comme on cherche encore à le faire, en dépit des rapports officiels. Le Prince met à profit toutes ces terreurs pour contenir les velleités réformatrices qui fermentent chez un petit nombre de jeunes boyards, et pour voiler les progrès de sa docilité, toujours croissante, aux exigences du protectorat russe.

La chute de Reschid Pacha n'a produit ici qu'une faible sen-

No. 237. 1848 Maiŭ 4.

sation. J'ajoute peu de foi à la sincérité des regrets que j'ai entendu exprimer à cet égard. Il existait entre le Prince Bibesco et l'ancien Vizir une sorte de défiance instinctive et réciproque, une froideur mal déguisée, que certaines susceptibilités d'étiquette avaient aggravée, lors du séjour de la Cour Ottomane à Roustschouk, en 1846. Peut-être d'ailleurs le Gouvernement valaque préfère-t-il, pour ses relations avec la Turquie, se trouver en face d'un ministère fidèle aux vieilles traditions de la politique musulmane et accessible aux moyens d'influence si longtemps réputés irrésistibles auprès de la Porte, que d'y rencontrer un guide impérieux ou un concurrent jaloux dans les voies de la civilisation européenne.

Je suis, etc.

(Signé:) D. de Nion.

No. 238. 1848 Maiŭ 4.

Corespondență din Iașĭ către „Gazeta de Transilvania". No. 40. 17. V. și No. 41. 20. V. 1848.

Iașĭ.

Domnule Redactor,

Însemnătoriĭ articolĭ ce ațĭ publicat d-voastră în maĭ multe rîndurĭ asupra Moldoveĭ și în de obște asupra Românilor în coloanele jurnaluluĭ d-voastră nu m'aŭ lăsat nicĭ odată să cred, cum că d-voastră ațĭ fi suferit când-và a vĕ abate de la naționalele simțeminte ce ațĭ hrănit pentru înflorirea acestor patriĭ românescĭ, deșì n'ațĭ putut, câte-odată, înconjurà lațurile unor corespondențĭ periculoșĭ carĭ, avênd al lor în parte interes, s'aŭ silit a se folosì de jurnalul d-voastră ca de o armă cu care ar puté rĕsturnà opinia publică. Din numĕrul acelora este și corespondentul din 9 Apr., No. 33 al Gazeteĭ, care întîmplările de la 29 Martie vrea să le ascrie tinerimiĭ noastre, ḑicênd că Mitropolitul și alțĭ boerĭ însemnațĭ a doua ḑi șĭ-ar fi retras subscrierile. Din contra, Domnule; Mitropolitul de atuncĭ și până astăḑĭ a dat dovadă, că este archipăstorul cel adevĕrat, care-șĭ cunoasce oile sale, care a fost și este pururea gata a-șĭ jertfì vieața pentru interesele naționale, iar nu a fugì ca năimitul vĕḑênd primejdia. Scurt, evenimentele acele fatale formează astăḑĭ o părere publică sprijinită de tot adevĕratul Moldovean, fie tînĕr, fie bătrîn. Toțĭ recunosc astăḑĭ abusurile carĭ s'aŭ uneltit prin unele creaturĭ înjosite și nevrednice de a se chemà Moldovenĭ, și nimic doresc maĭ ferbinte decât înlăturarea

No. 238. 1848 Maiŭ 4.

acelora pe căile cele legiuite, carĭ vor şi urmà cât maĭ curînd. Dar ca să vĕ convingeţĭ şi d-voastră, cum că nu numaĭ tinerimea, ci întreaga Moldovă a dorit şi doresce a-şĭ scăpà Patria de sistemul despotismuluĭ, care la noĭ ca şi la d-voastră prinsese rădăcinĭ adâncĭ, şi a-ĭ preparà un viitor de care să se bucure urmaşiĭ noştri, nu voiŭ lipsì a vĕ da o credincioasă descriere a tuturor scenelor acelor fatale, carĭ d-voastră, orĭ din lipsa corespondenţelor autentice, orĭ din înşelarea ce vĕ făcù acel corespondent orbit de ale sale personale interese, până acum nu o aţĭ publicat.

Soarele libertăţiĭ ce se revĕrsă asupra întregiĭ Europe, începênd de la Elveţia, Franţa şi Italia, trebui să arunce o rază şi asupra Moldoveĭ. La audirea reformelor ce se pretindeaŭ în toată Europa, nu erà cu putinţă ca Moldova, care de mult suferià cele maĭ grele abusurĭ şi nelegiuirĭ, să rămâie surdă şi să steà cu mânile în sîn. Toate clasele societăţiĭ se deşteptară din adâncul somn, în care le îmbrâncise îndelungul despotism; cu toţiĭ alergară în Capitală spre a se sfătuì în ce chip s'ar puté vindecà patria de multele rane ce o copleşiseră. Guvernul vĕdênd asemenea mişcărĭ şi presimţind că resultatul nu o să easă în favorul sĕŭ, în loc de a mulţumì patria prin înţelepte măsurĭ de reforme, începù a-şĭ adunà cete de Arnăuţĭ şi din aceia a-şĭ formà o gardă credincioasă, carea la vreme de nevoie să-l apere saŭ, maĭ apriat, cu care să se pótă opune la ceĭ ce ar cere reforme şi îmbunătăţirĭ, după cum se şi întîmplă. Pata ce şĭ-o făcù Guvernul prin această duşmană păşire va rămâné pururea însemnată în istorie. Dacă aveà el frică de turburărĭ, aŭ nu-ĭ steteà de îndemână miliţia română pămînteană şi încă subt comanda Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza? Pentru ce se folosì dar de acea ceată de oamenĭ străinĭ, fugăriţĭ şi alungaţĭ din ţĕrile lor? Neguţătorimea şi orăşeniĭ, vĕdênd că Guvernul cearcă a se folosì de un asemenea mijloc neertat de legiuirile constituţieĭ noastre, alergară cu toţiĭ la consulaturĭ străine, maĭ preferind a fi apĕraţĭ de acele decât de uniĭ bandiţĭ ca aceia, carĭ la vreme de turburare nu vor socotì la alta decât cum să fure şi să prădeze maĭ tirănesce. Aceasta a fost pricina de mulţĭ deregĕtorĭ de la cele maĭ nalte dicasteriurĭ îşĭ dederă demisiile, precum: Ministrul Dreptăţiĭ, Ministrul trebilor din Afară, Presidentul Divanuluĭ Domnesc, Presidentul Divanuluĭ apelativ, mulţĭ judecătorĭ şi deputaţĭ, nevrênd a fi instrumente de peire pentru a lor patrie în asemenea înconjurărĭ. Asta fu pricina, de mulţĭ patrioţĭ tinerĭ şi bă-

No. 238. 1848 Maiŭ 4.

trânĭ fără osebire începură a formà adunărĭ micĭ, în carĭ se consfătuiră pentru modul prin care ar fi a se păzì liniştea publică.

Guvernul, înţelegênd despre aceasta, dintru'ntâiŭ slobodì poruncă opritoare de adunărĭ; vĕḑênd însă că cu aceea nu ese la cale, trimise înadins pe Ministrul din Năuntru ca să cerceteze după dorinţele poporuluĭ, apromiţênd uşurare în toate. Numitul Ministru se întoarse către domniĭ: C. Rolla, L. Roseti, M. Epureanu, P. Casimir, N. Ghica şi V. Alecsandri, despre carĭ nime nu va puté ḑice că sînt nisce băeţĭ, cum va să-ĭ scoată corespondentul d-voastră, ci sînt uniĭ din ceĭ maĭ inteligenţĭ bărbaţĭ aĭ Moldoveĭ, carĭ adeveriră şi până acum, că le zace la inimă binele şi înflorirea patrieĭ, iar nu schimbarea unuĭ Domnitor cu altul, cum ḑice acel corespondent în cuvintele sale: „dă-te jos să mĕ pun eŭ"; de la aceia întrebând carĭ ar fi dorinţele poporuluĭ, priimì rĕspuns, că eĭ nu pot vorbì în numele întregiĭ obşte, până a nu întrebà pe aceea înadins şi până a nu ascultà părerea fie-căruia. Decĭ încă în acea ḑi, seara pe la 7 ore, se adunară maĭ multe sute de persoane de toată starea şi vîrsta în salonul de la Regensburg, unde arătând obşteĭ dorinţa Ministruluĭ şi prin urmare a Guvernuluĭ, adunarea află cu cale a alege din sînul sĕŭ un comitet şi a-l însărcinà cu compunerea uneĭ adrese, cuprinḑĕtoare de dorinţele ce ar avé Moldova a cere de la Guvern pentru îmbunătăţirea stăriĭ sale. Comitetul, adunându-se în 28 Martie în casele Logof. C. Sturdza. compuse 35 punturĭ ce ar fi a se cere de la Guvern.

Punturile adreseĭ Moldovenilor:

(Urmează cele 35 puncte din petiţiunea-proclamaţiune de la 28 Martie. A se vedé No. 47.)

Acéstă adresă, subscrisă de căpeteniile bisericescĭ şi de boeriĭ fruntaşĭ în următoarea ḑi, se dete Ministruluĭ spre a o înfăţişà Domnuluĭ. Maĭ târḑiŭ se lăţesce vestea, că Guvernul nu voesce a concede două punturĭ principale, adecă: desfiinţarea adunăriĭ generale şi formarea gardeĭ naţionale. Tot atuncĭ se află, cum că Domnul, de împreună cu familia, s'ar fi retras la casarmie, de unde poruncesce Hatmanuluĭ şi celuĭ-lalt fiŭ al sĕŭ ca să easă cu miliţia ce erà înmulţită prin ceĭ 300 Arnăuţĭ şi pompieriĭ cetăţiĭ şi să calce casele boerilor, puind mâna pe corifeiĭ adunăriĭ. Miliţia se repede maĭ întâiŭ asupra caseĭ luĭ C. Sturdza; însă fiind-că acolo nu află pe nimenĭ din ceĭ notaţĭ, se pornesce asupra caseĭ domnuluĭ A. Mavrocordat. Aicĭ se aflaŭ uniĭ din mădulariĭ comitetuluĭ, aşteptând rĕspunsul Guvernuluĭ. Pe aceştia îĭ scoate în curte şi

între cele maĭ urîte maltratărĭ ce le fac soldațiĭ înfuriațĭ de spiritul bĕuturilor, carĭ li se dederă înainte de plecare, îĭ leagă cu funiĭ udate și îĭ târĕsc la casarmie.

No. 238. 1848 Maiŭ 4.

Cu aceasta nemulțumindu-se, se aruncă asupra altor case boerescĭ și le predează după volnicie în timpul nopțiĭ, batjocorind pe bătrîn, tînĕr fără osebire. Scurt, batjocura ce s'a făcut cu floarea Moldoveĭ, jefuirile și maltratările boerilor întreprinse toate cu scirea și porunca Guvernuluĭ, le putețĭ vedé și cetì maĭ pe larg în cele două broșurĭ ce se lățiră maĭ în toată Europa, și carĭ cuprind adevĕrul în toată simplitatea luĭ. Ertațĭ că vĕ cuprinseĭ atâta loc cu evenimentele noastre într'un timp când vĕ copleșesc întîmplările cronice.

Un abonat din Moldova.

Adresa No. 2.014 a Dejurstveĭ milițieĭ Moldovenescĭ către Consulatul Rusieĭ din Iașĭ.

No. 239. 1848 Maiŭ 5.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Dejurstva Milițieĭ Prințipatuluĭ Moldavieĭ.

Iașiĭ.

No. 2.014.

Cinstituluĭ Impĕrătesculuĭ Rosienesc Consulat din Eșĭ.

La nota cinstituluĭ Consulat sub No. 1.443, cu cinste se face cunoscut că lucrurile d-sale Cneazuluĭ Gheorghie Cantacuzin, câte s'aŭ găsit la soldațĭ s'aŭ și înapoiat, iar pentru cele carĭ nu s'aŭ găsit după toată cercetarea, Hătmănia nu poate fi rĕspundĕtoare, căcĭ în casa dumi-sale n'aŭ intrat numaĭ militarĭ, și maĭ puțin poate fi însă rĕspundĕtoare, de vreme ce dumnea-luĭ Cneazul s'a pus însușĭ în posiție de a-ĭ fi casa călcată.

Adresa No. 2.015 a Hatmanuluĭ Dimitrie Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Secretariatul Statuluĭ.

No. 240. 1848 Maiŭ 5.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

La Secretariat.

No. 2.015.

S'aŭ vĕdut cele cuprinse în adresul Secretariatuluĭ de subt No. 870 și în alăturata pe lângă el în copie notă a c. c. Aghențiĭ

No. 240. 1848 Maiŭ 5. cu No. 2.741, atingĕtoare de o mulțime de supușĭ c. c., ce ar așteptà la graniță învoirea de a intrà în Prințipat, după asprele măsurĭ la granița Moldovo-Transilvanieĭ, opritoare intrăriĭ în Moldova a fețelor de orĭ-ce stare și nație.

După luarea aminte făcută materieĭ, chiar nota Exelențieĭ Sale Comandir-Gheneraluluĭ din Transilvania cu No. 336 către c. c. Aghenție dovedesce că nisce așà măsurĭ sînt acele circulate pe graniță la 5 Aprilie, prin înțelegere cu Departamentul din Lăuntru pe temeiul Inalteĭ poroncĭ de atuncĭ, precum s'a comunicat Secretariatuluĭ subt No. 1.682, adecă maĭ nainte de a se obștì Comandirilor de graniță regulele statornicite pentru chipul cercetăriĭ pasagerilor ce ar sosì la graniță spre intrare în Prințipat, precum se lămuresce prin următoarea logică socotință:

Regulele statornicite pentru pasagerĭ sunt împărtășite de Departamentul Hătmănieĭ la 12 Aprilie prin adresul cu No. 6.693 și cu toate că tot la 12, fiind ḑi de postă, s'aŭ expeduit poroncile către Comandirĭ, dar până ajung pe la eĭ zăbovesc sĕptămânĭ.

De vreme că nota Comandir-Gheneraluluĭ din Transilvania cu No. 336 către c. c. Aghenție din 17 (29) Aprilie este mișcată de raportul regimentuluĭ al 2-lea de Secuĭ, se înțelege că raportul a trebuit să fie maĭ vechiŭ și tânguirile pasagerilor adunațĭ la graniță încă maĭ vechĭ.

Prin urmare Comandiriĭ nu apucase a primì poroncile despre regulele statornicite, iar acum se crede că nisce așà poroncĭ sînt în aplicație, și se nădăjduesce că nu se vor maĭ ivì reclamațiĭ.

Aceste cu cinste se împărtășesc Secretariatuluĭ spre rĕspuns la numerarisitul adres.

No. 241. 1848 Maiŭ 5.

Ordinul No. 7.641 al Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Pârcălăbia din Galațĭ.

(Conc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Departamentul trebilor din Lăuntru.
Către Pârcălăbia Galațiĭ.

Luându-se lăturalnică sciință la Cârmuire că în târgul Galațĭ ar urmà a se întroduce de peste hotar arme, Departamentul grăbesce a pune însărcinare Părcălăbieĭ ca să fie cu privighere despre o asemenea împrejurare și tot odată să se înțeleagă cu vama din acel port ca, la prilejul de aducere de arme, să deà de scire Pâr-

călăbieĭ, şi la întîmplare când s'ar vedé venite la vamă vre-o însemnătoare câtime de arme, Pârcălăbia să oprească slobodirea lor şi pecetluindu-le îndată să raportuească Departamentuluĭ cu însemnare de numĕrul şi numele aducĕtoruluĭ acelor arme, spre a se da deslegarea de cuviinţă.

No. 241. 1848 Maiŭ 5.

Şeful secţieĭ, Baldovin Aga.

Secţia 1.
No. 7.641.

Adresa No. 2.263 a Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Româneseĭ către Cârmuirea de Brăila.

No. 242. 1848 Maiŭ 9.

(Conc. Arch. M. de Interne. No. 244.)

2.263. La Cârmuirea Brăileĭ.

Intr'aceste ḑile cu cel dintâiŭ vapor, adăstându-se sosirea de la Constantinopol în curăţenia carantineĭ Brăileĭ a Exelenţeĭ Sale Talaat-Efendi, Comisarul Inalteĭ Porţĭ, spre a venì aicĭ în Capitală, Departamentul grăbesce a pune înaintea aceĭ cinst. Cârmuirĭ orînduelile ce aŭ a se păzì la primirea acestuĭ înalt foncsioner ca, pre cât se vor atinge de dînsa, să îngrijească din vreme pentru a lor întocmaĭ îndeplinire.

1-iŭ. Pentru primirea Exelenţeĭ Sale acolo şi însoţirea pe drum până aicĭ, s'a orînduit din partea Măriеĭ Sale luĭ Vodă d-lor aghiotantul Domnesc Parucicul Racoviţă şi Clucerul Aprichis (?).

2-lea. Exelenţia Sa face carantină de patru ḑile, în carĭ se vor socotì ḑiua intrăriĭ şi a eşiriĭ.

3-lea. La debarcare-ĭ din vapor i se va da raport de către d-luĭ Cârmuitorul judeţuluĭ de starea judeţuluĭ şi de către Directorul carantineĭ de starea sănătăţiĭ.

4-lea. In cursul şederiĭ Exelenţeĭ Sale în carantină se va orînduì un cinovnic carantinesc, carele va îndeplinì datoriile de gvardian, i se va orînduì şi o trăsură maĭ curată cu care, avênd plăcere, să se poată plimbà prin oraş, însoţit însă de un amploiat carantinesc.

5-lea. La eşire-ĭ din carantină, după săvîrşirea termenuluĭ maĭ sus ḑis, nu va maĭ face al doilea carantină la marginea oraşuluĭ, ci se va convoiarisì până se va scoate afară din cordon, fără a face comunicaţie cu nimenĭ.

6-lea. Pentru ceea-ce se atinge despre masa Exelenţeĭ Sale, atât cât va şedé în carantină, cât şi pe drum până aicĭ, precum

No. 242. 1848 Maiŭ 9.

și de cele-lalte trebuincioase întru aceasta, adecă tacâmurile meseĭ, trăsură de drum și altele, se vor îngrijì de d-luĭ Parucicul Racoviță și de oameniĭ ce spre acest sfîrșit se trimit acolo. Cinst. Cârmuire însă va da, după cererea d-luĭ Parucicului, productele și orĭ-ce altă materie va fi de trebuință pentru pregătirea mâncărilor, carĭ toate acestea se vor cumpĕrà de dînsa, și după plecare-ĭ de acolo va trimite Departamentuluĭ socoteală, ca să i se întoarcă baniĭ.

7-lea. La plecarea Exelențeĭ Sale din Brăila, se va însoțì până la marginea județuluĭ de subt-cărmuitoriĭ respectivĭ cu tistul dorobanților și destuĭ dorobanțĭ, cu instrucție de a îngrijì pentru înlesnirea călĕtorieĭ întru toate.

8-lea Cinst. Cârmuire va îngrijì a raportà Departamentuluĭ în ceasul ce va sosì Exelenția Sa acolo, făcênd-o aceasta cunoscută prin ștafetă și Cârmuirilor județelor Buzĕŭ și Ialomița, însemnându-le, după calculația ce va face, și ḑiua plecăriĭ Exelențeĭ Sale din Brăila, ca avênd ele cunoscință despre ḑiua treceriĭ Exelențeĭ Sale prin județul lor, să pue în lucrare cele ce prin deosebite poruncĭ li s'aŭ scris.

Cinst. Cârmuire va îngrijì de aproape a se aduce toate acestea la întocmaĭ îndeplinire, dând îndată și Direcțieĭ carantineĭ de acolo alăturata poruncă cu No. 1.289, ca să pue și ea în lucrare cele privitoare la îndatoririle sale.

No. 243. 1848 Maiŭ 10.

Scrisoarea luĭ Sadic-Pașa către arestațiĭ Moldovenĭ de la Măcin.

(Copie. Acad.)

Roustchouk.

A Messieurs Messieurs les boyards résidant à Matchin

Messieurs,

C'est avec beaucoup de plaisir que j'annonce à Messieurs comment le porteur de cette lettre Caboul Efendi, dans le bureau du Ministère des Affaires étrangères, et le commissaire envoyé tout exprès par la Sublime Porte avec l'intention de conduire Messieurs à la Capitale et avec l'ordre positif de les traiter dans le voyage avec tous les égards et les attentions dûs à des personnes si bien élevées que Messieurs; votre présence là-bas sera le seul moyen pour faire connaître à qui de raison toutes les preuves de votre malheureuse et délicate affaire, et pour la voir finir un moment

plus tôt à la satisfaction de toutes les parties. Reprenez votre courage, Messieurs, et comme ce parti est l'unique qui puisse vous convenir et que moi j'ai à cœur de vous voir heureux, veuillez apprécier le motif qui me dicte cette lettre, persuadé que Messieurs voudront accepter mes conseils qui sont ceux de l'âge et de la réflection; jaloux de me conserver une grande place dans votre estime, veuillez croire à la considération, avec laquelle je suis personnellement de vous autres, Messsieurs,

No. 243. 1848 Maiŭ 10.

Sadic Pacha.

Ordinul No. 2.270 al Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Româneseĭ către Cârmuirile de Ialomiţa şi Ilfov.

No. 244. 1848 Maiŭ 10.

(Conc. Arch. M. de Interne. No. 244.)

Cârmuirilor de Ialomiţa şi Ilfov.

Fiind-că într'aceste dile este să treacă printr'acel judeţ, viind de la Brăila la Bucurescĭ, Exelenţia Sa Talaat Efendi, trimis de Înalta Poartă în aceste Prinţipate cu osebite însărcinărĭ, Departamentul scrie aceĭ cinst. Cârmuirĭ a face îndată punerea la cale, ca Exelenţia Sa să fie întîmpinat la hotarul aceluĭ judeţ despre al Buzĕuluĭ şi însoţit până la cel al Ilfovuluĭ de subt-cârmuitoriĭ plăşilor şi de tistul dorobanţilor Cârmuiriĭ cu câţĭ-và dorobanţĭ, spre cinstirea Înalteĭ Sale însărcinărĭ şi spre înlesnirea călĕtorieĭ.

Cât pentru vremea plecăriĭ sale din Brăila şi pentru diua în care va trece printr'acel judeţ, se va însciinţà acea cinst. Cârmuire prin într'adins de Cârmuirea Brăileĭ, după porunca ce i s'a dat.

No. 2.270.

La Ilfov: De acest Departament cu al doilea.

Notă: Ordin analog s'a trimis la judeţul Buzĕuluĭ, sub No. 2.267. Maiŭ 10. 1848.

Raportul No. 5.012 al Isprăvniciei ţinutuluĭ Neamţu către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 245. 1848 Maiŭ 13.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ţinutuluĭ Neamţu.

Raport.

Potrivit porunciĭ respectivuluĭ Departament No. 6.988, secţia

No. 245. 1848 Maiŭ 13. 4-a, Isprăvn. din dată comandarisind înadins cinovnic, căruia scriindu-i-se ca, în unire cu d-luĭ Comandirul graniţeĭ, Căpitan Dănilescu, spre a întrebuinţà următoarele măsurĭ, şi anume: Toate potecile acele micĭ carĭ, din cercetarea ce se va face, se vor socotì a fi netrebnice, îndată să se astupe, spre a nu se maĭ puté umblà pe dînsele, iar pe la cele-lalte puncturĭ şi potecĭ ce ar fi de trebuinţă câţĭ umblă, iarăşĭ prin înţelegere cu d. Comandirul, să se aşeze trebuitorul No. de păzitorĭ dintre locuitoriĭ satelor, cărora să li se facă cunoscut, că în câtă vreme vor fi întrebuinţaţĭ în această trebuinţă, vor fi scutiţĭ atât de bir precum şi de havalele.

Prin urmare, de la numitul cinovnic primindu-se raportul sub No. 26 în cuprindere că, măcar deşì după maĭ multele îndemnurĭ ce a făcut locuitorilor de prin satele Ocoluluĭ de munte, a da No. trebuitor de plăeşĭ în paza graniţeĭ, că vor fi scutiţĭ de bir şi havalele, dar eĭ nicĭ într'un chip s'aŭ supus la această urmare despre care nisce asemenea împrejurărĭ se supun în cunoscinţa respectivuluĭ Departament spre regularisire.

V. Sion Vornic.
Sameş Bârzu.

M. 3-lea. No. 5.012.

(Resoluţie:) Secţ. 4. Maiŭ 15. Să se rĕspundă că n'a avut poroncă să-ĭ îndemne, ci să-ĭ rînduească cu poroncă, şi fiind-că asemenea raport nu se găsesce....... în Depart., se înţelege că Isprăvn. a comandarisit un cinovnic netrebnic, care nu scie să lucreze, şi priimind asemenea raport a pus temeiŭ, fără să lucreze ea, precum este datoare. Şi dar aşà să şi urmeze însuşĭ a îndeplini lucrarea şi să însciinţeze.

Mih.

Iar maĭ cerênd trebuinţă de maĭ multă lesnire, să se scadă doĭ leĭ din drumul ţinutuluĭ.

Mih.

No. 246. 1848 Maiŭ 14. **Ordinul No. 8.269 al Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Isprăvnicia ţinutuluĭ Fălciŭ.**

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

La Isprăvnicia de Fălciŭ. No. 8.269.

Din poronca Prea Înălţatuluĭ Domn Stăpânitor se scrie Isprăvn. că d-luĭ Posteln. Ioan Cuza este slobod a eşì de pe moşia d-luĭ, spre căutarea enteresurilor casnice.

Iar fiul d-luĭ, Dimitrie Cuza, urmează a rĕmâné în aceeaşĭ mărginire de maĭ nainte la casa părintească din ţinutul acela.

Corespondență din Iașĭ către „Le National". 1848, 12. VI. No. 247. 1848 Maiŭ 14.

Nouvelles de l'Etranger.

Iassy.

Outre les émissaires russes qui ont dû partir, il y a trois ou quatre semaines, le Général Duhamel, Aide de camp Général de l'Empereur Nicolas, après avoir séjourné dans notre ville, est allé à Bucharest, d'où il se rendra en Servie. La frontière russe du côté de la Moldavie est garnie de troupes.

Bientôt après l'arrivée du Général Duhamel à Iassy, le Prince a dit à son médecin, qui le traite depuis trente ans, que le moment était venu où la Russie deviendrait très puissante et la religion grecque orthodoxe dominante, tandis que l'Autriche disparaîtrait comme puissance européenne.

Circulara No. 2.419—2.421 a Departamentuluĭ din Lăuntru al Țěriĭ-Româneščĭ către Sfatul orășenesc, Poliția Capitaleĭ și Cârmuirea de Ilfov. No. 248. 1848 Maiŭ 14.

(Conc. Arch. M. de Interne. No. 244)

La Sfatul orășenesc.

După sciința ce acum a primit Departamentul, Exelenția Sa Talaat Efendi sosesce în această Capitală Marțĭ la 8 ale curgětoruluĭ, sciință care se grăbesce și Departamentul a o împărtășĭ aceluĭ cinst. Sfat, ca să grăbească pregătirea tuturor celor orînduite la conacul Exelențeĭ Sale, spre a nu fi nimic de lipsă și a isvorî vre-o nemulțumire.

2.419 la Sfatul orășenesc.
2.420 la Poliție.
2.421 la Ilfov.

Raportul No. 2.058 al Cârmuiriĭ de Brăila către Departamentul trebilor din Lăuntru al Țěriĭ-Româneščĭ. No. 249. 1848 Maiŭ 14.

(Orig. Arch. M. de Interne. No. 244.)

Cinstituluĭ Departament din Lăuntru.
Cârmuirea județuluĭ Brăila.

Cârmuirea făcênd toate cuviincioasele pregătirĭ, aseměnat poronciĭ No. 2.263, pentru primirea Exelențeĭ Sale Talaat Efendi, Co-

No. 249. 1848 Maiŭ 14. misarul Înalteĭ Porțĭ, astăḑĭ Vinerĭ la doue-spre-ḑece ceasurĭ din ḑi, sosind vaporul de la Constantinopol, Exelenția Sa pomenitul Comisar nu s'a afiat în acest vapor, și nicĭ vre-o sciință sigură nu s'a putut luà de ḑiua când este să sosească.

Pentru care Cârmuirea grăbesce prin într'adins ștafetă a face cunoscut și cinst. Departament.

Polcovnic Iacobson.
S. I. Nițescu.

Secția I.
No. 2.058.

No. 250. 1848 Maiŭ 15.

Ordinul No. 8.280 al Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ către Isprăvnicia ținutuluĭ Covurluiŭ.

(Çonc. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

La Galațĭ. No. 8.280.

Prea Înălțatul Domn Stăpânitor a luat sciință că acolo la Galațĭ s'ar fi adus o sumă arme, carĭ învĕlite în valurĭ de pânză s'ar fi depositarisit tainic în ogradă la Consulul Sardinic de acolea. De aceea Depart. grăbesce a scrie d-tale, ca să cercetezĭ secret și să te încredințezĭ, dacă în adevĕr s'aŭ adus arme ascunse în valurĭ de pânză, de s'aŭ mistuit la locul arătat maĭ sus, și dacă te veĭ încredință că în adevĕr ele sînt la locul acela, pe de o parte sa însciințezĭ cu stafetă la Depart., iar pe alta să privighezĭ tainc asupra lor și, dacă s'ar scoate afară de șanț, să le oprescĭ acolea pe loc asigurându-le, și să însciințezĭ. Tot odată fiind-că în pricina aceasta și maĭ nainte s'a scris Pârcălăbieĭ ca să facă o tainică cercetare, d-ta cu rĕspunsul ce se așteaptă pe această poroncă trimează cu stafetă, veĭ da sciință Depart. de cele până acum descoperite. Se adaoge ca lucrarea aceasta să se facă prea tainic, și maĭ nainte de vre-o încredințare să nu puĭ în lucrare nicĭ o mișcare.

No. 251. 1848 Maiŭ 16.

Scirĭ din Iașĭ după „Le Constitutionnel". 1848. 16. VI.

On écrit de Iassy, en date de 28 mai, qu'un corps d'armée russe se concentre entre Husch et Faltchiu, dans la Bessarabie. Un autre corps prend position près de Kamenick-Podolski. Un pont a été construit sur le Pruth, près de Stefanesti, dans le voisinage de Botoschani et près de Husch du côté de la Moldavie. On fait des approvisionnements considérables de farine, d'orge et d'avoine.

On achète aussi des prairies. Tout annonce une expédition armée dans la Valachie et la Moldavie.

No. 251. 1848 Maiŭ 16.

La Transylvanie ainsi que la Galicie se trouvèrent ainsi enveloppées de troupes russes qui, au premier signal, peuvent franchir les frontières de la Monarchie autrichienne et pénétrer jusqu'au fond de la Hongrie.

Corespondență din Bucurescĭ către „Gazeta de Transilvania".No. 42. 1848. 24. V.

No. 252. 1848 Maiŭ 16.

Bucurescĭ, 28 Maiŭ c. n.

Nu sciŭ aflat-ațĭ d-voastră despre intrigile carĭ le țesù politica rusească la Constantinopole în persoana d-luĭ Titoff asupra omenosuluĭ Turc, Reșid-Pașa care, cum scițĭ, a fost silit să-șĭ deà dimisia din postul ce-l îmbrăcà. Reșid-Pașa a fost unicul bărbat în Stambul, care protestă în contra trimiteriĭ de comisar turcesc în Principate alăturat lângă cel muscălesc. El pricepeà prea bine politica ce o coace Muscalul, ca să poată pune mâna pe acele Principate, de aceea când i se da prilej, pururea arătà intriga pe față. Reșid-Pașa a fost singurul bărbat, care a demonstrat Porțeĭ, că Turcia n'are nicĭ un folos din acele Principate, și că în urmarea reformelor ce se cer de către locuitoriĭ maĭ inteligențĭ din numitele provinciĭ, Porțeĭ nu i se cuvine să trimită comisar, ci să le declare libere și neatârnătoare, luându-șĭ o sumuliță de galbenĭ ce s'ar îndatorà patrioțiĭ Moldavo-Românĭ a o depune drept descumpĕrare. Dar el se retrase îndată ce a înțeles că Muscaliĭ și la acest plan îĭ deteră de leac, declarându-se că eĭ încă se învoesc cu principiul descumpĕrăriĭ ; însă fiind-că Moldavo-Româniĭ astădĭ nu sînt în stare a depune acea sumă însemnătoare, Muscaliĭ sînt prea aplecațĭ a le împrumutà baniĭ, și drept interes nu cer alta decât să intre cu câte-và miĭ ostașĭ Muscalĭ în Principate și să le fie ertat a lucrà și minele, spre care scop aŭ și venit mulțĭ Muscalĭ în țeară. Va fi avut Reșid-Pașa și alte pricinĭ, însă între cele multe negreșit că se află și aceasta. Duhamel își luă casă cu chirie în Bucurescĭ pe timp nehotărît... Noĭ trăim aicĭ o vieață fórte ticăloasă în Moldavo-România. Terorismul polițian muscălesc ne aduse în stare ca să ne temem chiar și de umbrele noastre.

După ce ne opriră gazetele române carĭ eraŭ de ce-và treabă, apoĭ acum începură a ne știrbi afurisit și pe cele francese și germane.

No. 252. 1848 Maiŭ 16. Inchipuiţi-vĕ, gazeta „Der Ungar" perdù d'arîndul 16 numere. Apoĭ când publicităţiĭ literare i s'aŭ pus stavilĭ aşà de groase, se înţelege că şi publicitatea verbală are scăluşe destul de aspre. Nu facĭ un pas astădĭ în Bucurescĭ, ca să nu aibĭ la spate-ţĭ spionĭ muscălescĭ, lupĭ îmbrăcaţĭ în pele de oaie. Dar dintre toţĭ locuitoriĭ acestor provinţiĭ, Româniĭ de peste Carpaţĭ aŭ devenit ţinta acestuĭ terorism poliţian; Muscaliĭ sciŭ prea bine că aceia aŭ mişcat pururea în Principate coardele cele amorţite de iataganul turcesc şi viclenia Fanarioţilor, pentru aceea se dederă poruncĭ, ca ceĭ ce aŭ eşit la Transilvania, cu prilejul adunăriĭ naţionale din Blaj, să nu se maĭ poată întoarce în Moldavo-România. Ba se vorbesce, că Guvernul ar avé de gând să şi gonească pe vre-o câţĭ-và tinerĭ din Transilvania ce se află pe aicĭ şi carĭ sînt în prepus că nu se astâmpĕră, ci vorbesc icĭ colea câte ce-và.

Până când vor merge lucrurile tot aşà, nu sciŭ; nădăjduesc însă că anul 1849 va aşezà noriĭ ce ameniţă acum atât de furios.

Resultatele congresuluĭ naţional de la Blaj ne puseră pe toţĭ în uimire. Am binecuvîntat cerul, care a adus asemenea timp, spre a se învrednicì şi Româniĭ de drepturile omeniriĭ civilisate; am mulţumit tuturor căpeteniilor carĭ aŭ frămîntat massa poporuluĭ şi aŭ întipuit punturile ce erà să se ceară, saŭ maĭ bine să se ieà de către Românĭ; am lăudat în urmă moderaţia şi linişţea cu care s'a purtat poporul acela, pe care toţĭ străiniĭ îl numiaŭ sălbatec, barbar! Deà Domnul ca cele începute să se încoroneze cu cele maĭ dorite isprăvĭ!

No. 253. 1848 Maiŭ 17. **Actul de împuternicire dat luĭ Ion Ghica, pentru a lucrà în numele Ţĕriĭ-Româneseĭ la Constantinopole.**

(Orig. Col. Ion Ghica. Ghica (Ion), Scrisorĭ către V. Alecsandri. Ediţiune nouă. Bucurescĭ 1887.)

Quelques-uns des Valacs, les plus influents, désireux d'assurer la prospérité intérieure de leur pays sous l'égide de l'intégrité de l'Empire Ottoman, ont l'honneur d'envoyer Monsieur Ion Ghica comme agent confidentiel et comme représentant de leurs idées et de leurs voeux près du Ministère Impérial de Sa Hautesse le Sultan.

Les bons Valacs nourrissent la ferme espérance de voir réussir la mission de Monsieur Ion Ghica, mission qui a pour but de faire rentrer la Principauté dans le sens véritable de ses anciennes capitulations avec la Sublime Porte, conformément aux instruc-

tions données à Monsieur Ion Ghica et que celui-ci est autorisé à communiquer oralement ou par écrit au Ministère Impérial.

No. 253. 1848 Maiŭ 17.

N. Golesco, Démétrius Ghica, C. A. Rosetti, I. Eliade, C. Balcesco, Stefan Golesco, A. G. Golesco, D. Bratiano, I. C. Bratiano, N. Balcesco, K. Bolliak, Rodolphe Golesco, Alexandre Golesco, I. Campiniano.

Instrucţiunile date luĭ Ion Ghica, pentru misiunea sa la Constantinopole.

No. 254. 1848 Maiŭ 17.

(Orig. Col. Ion Ghica.)

Quelques-uns des Valacs les plus influents, désireux d'assurer intactes les anciennes capitulations qui lient la Principauté à la Sublime Porte, arrêtent les instructions suivantes pour servir de ligne de conduite à Monsieur Ion Ghica, leur agent confidentiel près du Ministère Impérial de Sa Hautesse le Sultan.

Les bons Valacs croient qu'un égal intérêt doit faire également sentir que toutes les populations de l'Orient se trouvent dans la nécessité de s'entendre sur les moyens d'opposer une commune résistance aux agressions dont elles pourraient être l'objet de la part de la Russie.

Les bons Valacs ont la conviction intime que pour assurer à leur existence politique une base solide et durable, ils ont besoin de rester intimement liés à l'Empire ottoman, qu'ils désirent grand et fort et, à cet effet, il serait avant tout nécessaire de proclamer les dispositions suivantes comme indispensables et urgentes :

1. Que la Principauté soit maintenue sous l'égide salutaire des capitulations des glorieux Sultans Bajazet Ilderim et Mahomet II.

2. Que la Principauté de Valachie ait le droit d'autonomie, ainsi qu'il résulte de ces capitulations mêmes, et en conséquence que la Sublime Porte reconnaisse aux Valacs le droit d'apporter à leurs institutions tous les changements exigés impérieusement par les besoins du pays, sans toucher toutefois aux prérogatives et à la suprématie de la Sublime Porte.

3. Que le Ministère Impérial de Sa Hautesse, d'un commun accord, avec les autres Cabinets de l'Europe mette un terme pour l'avenir à toute intervention des agents de la Russie dans les affaires de la Principauté, comme injuste et contraire aux intérêts communs de la Sublime Porte et de la Principauté.

En attendant, l'intervention armée de la Russie dans les af-

No. 254. 1848 Maiŭ 17. faires de la Principauté devenant de jour en jour plus imminente, Mr. Ion Ghica appellera l'attention du Cabinet ottoman sur les mesures à prendre en cas que la Russie voudrait mettre ses menaces à exécution.

Alexandre K. Golesco, N. Golesco, I. Eliad, C. Balcesco, C. A. Rosetti, Rodolphe Golesco, Stefan Golesco, A. G. Golesco, D. Bratiano, I. C. Bratiano, N. Balcesco, K. Bolliak, I. Campiniano.

No. 255. 1848 Maiŭ 19.

Raportul No. 2.719 al Cârmuiriĭ de Ialomiţa către Departamentul trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. No. 244.)

Cinstituluĭ Departament din Lăuntru.
Cârmuirea judeţuluĭ Ialomiţa.

Subt-cârmuitorul plăşiĭ Câmpuluĭ, prin raportul cu No. 984, face cunoscut Cârmuiriĭ că, după porunca ce i s'a dat în urmarea celeĭ primite de la cinst. Departament, subt No. 2.261, mergênd la hotarul judeţuluĭ despre Buzĕŭ, spre întîmpinarea Exelenţeĭ Sale Talaat Efendi, a primit sigură sciinţă de la d-luĭ Paharnicul Michalache Pencovicĭ, că aşteptata persoană a rĕmas a venì cu vaporul de la douĕ-ḑecĭ ale acesteia. Cârmuirea dar grăbesce plecat a face cunoscut cinst. Departament împrejurarea, supuindu-se tot odată, că pomenitul subt-cârmuitor, după o altă poruncă ce i s'a dat, s'a îndatorat a stăruì pentru cuviincioasa întîmpinare în cunoscuta ḑi a pomeniteĭ persoane.

Cârmuitor I. N. Grădişteanu.
Secretar Paraschiv.

No. 2.719.
Secţia I.

(Resoluţie:) La delă, fiind-că i s'a vestit cele de cuviinţă în temeiul raportuluĭ Cârmuiriĭ Brăileĭ, vestitor de sosirea Ex. Sale în carantina Brăileĭ.

No. 256. 1848 Maiŭ 22.

Scrisoarea Vorniculuĭ Iordache Pruncul, Şeful Poliţieĭ din Iaşĭ, către Colonelul A. Stamati.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

Milostivuluĭ meŭ Domn, dumnealuĭ Coloneluluĭ A. Stamati, etc., etc., etc.

Domnul meŭ,

Acest Ghiţă Sfanţih, a căruia paşaport se alăturează d-v., se duce în Ţeara-Ungurească cu osebită poroncă a Inălţimiĭ Sale.

Vĕ rog dar poronciţĭ a i se avisà paşaportul fără zăbavă şi fără plată; şi tot odată faceţĭ din partea Luminăriĭ Sale Beizadea Dimitrie o poroncă către Comandirul graniţeĭ Oituzuluĭ, ca orĭ-ce scrisorĭ va trimite din lăuntru dumn. Ghiţă adresate către mine, d-luĭ Comandirul să le trimiţă îndată cu înadins slujitor ce este trimis de Isprăvnicia Bacăuluĭ acolo, să le trimiţă fără zăbavă la Isprăvnicie, ca aceasta cu ştafetă să le trimiţă aicĭ. Aşà fiind poronca stăpânuluĭ, vĕ rog aveţĭ bunătatea a pune în lucrare aceasta şi a le trimite, fiind-că aşteaptă omul să pornească şi sînt

No. 256. 1848 Maiŭ 22.

a d-v. plecată slugă,
Iord. Pruncul Vornic.

Ordinul No. 2.306 al Coloneluluĭ A. Stamati către Parucicul Sava, Comandantul trecĕtoareĭ Oituz.

No. 257. 1848 Maiŭ 22.

(Conc. Arch. St. Iaşĭ. No. 437. Administrative nouĕ.)

No. 2.306. La Comandirul de Oituz Par. Sava.

Înfăţişătorul cu aceasta, d-luĭ Ghiţi Ţvanţih ce merge în Transilvania, în minutul ce va sosì la acea trecĕtoare, să-ĭ daţĭ toate înlesnirile a eşì din Prinţipat şi a merge peste hotar, poroncindu-vĕ ca orĭ-şi-ce scrisoare de la d-luĭ v'ar fi adresată pe numele Şefuluĭ Poliţieĭ din Capitalie, Vornicul Iordachi Pruncul, în minutul ce le veţĭ primì de la d-luĭ, cu înadins slujitor călăreţ ce îl veţĭ avé trimis de la Isprăvnicia de Bacăŭ pentru acest sfîrşit, să le trimiteţĭ la ea cu înadins curier, să le trimită la Iaşĭ, urmând aceasta în toată diastema de vreme ce se va găsì d-luĭ Ghiţi Ţvanţih peste hotar, raportuind de întocmaĭ urmare.

Corespondenţă din Iaşĭ către „Gazeţa de Transilvania". No. 42. 1848. 24. V.

No. 258. 1848 Maiŭ 22.

Moldova.

Iaşĭ.

Tăcere de moarte, în cât ţi se pare că un orcan asiatic şĭ-a îndestulat furia sa, prăpădind mlădiţele cele maĭ crude din această grădină aleasă. Icĭ colea se aude că Gubernul tinde mână de ajutor Muscalilor, ca să se adune lucrurile trebuincioase pentru ernarea soldaţilor la Prut, de cum-và încunjurările nu vor cere ca eĭ să erneze în Moldavo-România (?!), maĭ ales după ce scirile de la Viena şi Paris sînt atât de supĕrătoare. Cholera se întinse şi spre Brăila, unde seceră câte 16—24 pe ḑi. Viitorul nime îl poate

No. 258. 1848 Maiŭ 22. predice, destul că pentru astă dată ne aflăm în liniştea morţiĭ. Se aude despre un firman ce ar fi venit până acum de la Înalta Poartă, însă cuprinsul luĭ nime îl scie, pentru că se păzesce în secret. Boerimea până acum tace; dar viitorul va adeverì, de a tăcut ea spre a puté vorbì la timpul sĕŭ cu maĭ mult curaj, orĭ că rolul eĭ va fi să tacă în vecĭ, şi posteritatea să-ĭ strige: „sciŭ faptele tale, că nicĭ eştĭ rece nicĭ ferbinte; măcar de aĭ fi rece aŭ ferbinte, ş. c. l." Apocal., cap. 3, vers 15. In scurt vĕ voiŭ însciinţà despre maĭ multe, de cum-và încunjurările mĕ vor ertà.

No. 259. 1848 Maiŭ 24. Informaţiunĭ din Moldova după le „National." 1848. 5. VI.

Moldavie.

Le Prince Stourdza, dont on avait prématurément annoncé la fuite, et même la mort, paraît avoir conçu de sérieuses craintes et voudrait, dit-on, abdiquer en faveur de la Russie. En attendant mieux, il a fait partir son fils, qui entrera au service du Czar.

Un général russe, le General Duhamel, est en ce moment en Moldavie, où sa présence ne s'explique guère. On a dit que le Prince avait voulu abdiquer entre ses mains, sous condition qu'on lui garantirait ses propriétés. Le Général Duhamel se serait excusé de ne pas accepter ces offres, en disant qu'il n'avait pas les pouvoirs nécessaires. En attendant, s'il faut en croire les correspondances du pays, les soldats russes reçoivent des renforts le long du Pruth, près de Leova, à cinq postes de Iassy. Il est question de concentrer 40.000 hommes à Skuleny, à deux lieues de la frontière; il y a déjà 8.000 hommes.

Nous pourrions bien être, ajoutent-elles, à la veille de grands événements.

No. 260. 1848 Maiŭ 24. Raportul No. 3.994 al Stărostieĭ ţinutuluĭ Putna către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iaşĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Stărostia Putneĭ.

Raport.

Această Stărostie, potrivit poronciĭ cinstituluĭ Departament subt No. 6.988 din 26 April., secţia a 4-a, de atuncĭ îndată a po-

roncit privighitorilor de ocoalele Vrancea și Zăbrăuțul, ca să pue în lucrare în unire cu d-luĭ Comandirul granițeĭ despre Transilvania, Căpitan Dănilescu, astuparea potecilor ce se vor socotì netrebnice și așezarea trebuitoruluĭ număr de păzitorĭ dintre locuitoriĭ satelor pe la cele-lalte puncturĭ și potecĭ ce ar fi de trebuință a se umblà, dar fiind-că d-luĭ Comandirul nicĭ până acum s'a arătat pe aicia, din care pricină nicĭ că s'a putut desăvîrșì această lucrare, potrivit cu poronca, cu supunere se aduce la sciință cinstituluĭ Depart., cu adăogire că Starostia adresarisându-se întru aceasta și către Candidatul Vâlcu Belu, aflător la zastavele Soveja și Vrancea din acest ținut, s'a primit rĕspunsul sĕŭ cu No. 33 că, de vreme ce această lucrare urmează a se face de d-luĭ Comandirul, apoĭ va raportuì d-luĭ și după deslegarea ce va primì va face cunoscut Stărostieĭ. De aceea este rugat cinst. Depart., ca să poroncească și d'a dreptul d-luĭ Comandiruluĭ să vie ca să săvîrșească lucrarea după însărcinarea ce are.

No. 260. 1848 Maiŭ 24.

Stamatin Aga.
Sameș V. Grigoriu.
Lucrător Petrovicĭ.

M. 1. No. 3.994.

(Resoluție :) Secția 4. Maiŭ 26. Să se mijlocească către Hătmănie îndatorire Comandiruluĭ a pășì către împlinirea acesteĭ trebuințe.

Mih.

Raportul No. 2.220 al Cârmuiriĭ de Brăila către Departamentul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 261. 1848 Maiŭ 25.

(Orig. Arch. M. de Int. No. 244.)

Cinstitutuluĭ Departament din Lăuntru.
Cârmuirea județuluĭ Brăila.

Exelenția Sa Talaat Efendi, Comisarul Înalteĭ Porțĭ, de care se atinge porunca cinst. Departament, sub No. 2.263, sosind astădĭ la 10 ceasurĭ în curățenia carantineĭ, unde i s'aŭ făcut pregătirile trebuincioase, pe de o parte a luat îngrijire Cârmuirea de a se aduce la îndeplinire cele poruncite, vestindu-se prin ștafetă de diua plecăriĭ cinst. Cârmuirĭ de Buzĕŭ și Ialomița, iar pe de alta nu lipsesce iarășĭ prin ștafetă a supune și la cunoscința cinst. Departament.

No. 2.220.
Secția I.

Polcovnic Iacobson.
S. I. Nițescu.

(Resoluție:) La cunoscința Sfatuluĭ orășenesc și Poliției și Cârmuiriĭ Ilfovuluĭ, că trecerea Exelențeĭ Sale prin acel județ va fi la 25 Maiŭ.

No. 262.
1848
Maiŭ 26.

Raportul No. 2.357 al Cârmuirii de Brăila către Departamentul trebilor din Lăuntru al Țĕrii-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. No. 244.)

Cinstitului Departament din Lăuntru.
Cârmuirea județului Brăila.

În urmarea art. 6 din porunca cinstitului Departament subt No. 2.263, atingĕtoare de pregătirea celor trebuincioase pentru primirea în carantină a Exelenței Sale Talaat Efendi, Comisarul Înalteĭ Porțĭ, Cârmuirea atât după cererea d-luĭ Parucic Racoviță, Adiotantul Înălțimeĭ Sale, cât și după a d-luĭ Pitaruluĭ Teodorache Popovicĭ, rînduitul din partea M. Sale cu îngrijirea pentru masa Exelențeĭ Sale, în vremea aflăriĭ în carantină, a rĕspuns din cassa Cârmuiriĭ suma de leĭ 2.462, par. 5. (două miĭ patru sute șaĭ-decĭ și doĭ) pentru cumpĕrătoarea obiectelor ce se arată în însoțita acì listă, și anume însemnate în osebitele patru foĭ subt-iscălite de pomenitul rînduit, care supuindu-se la cunoscința cinstituluĭ Departament, este plecat rugat ca să binevoească a poroncì să se trimiță arătațiĭ banĭ cât s'ar puté maĭ fără zăbavă, spre a se pune la loc în cassa Cârmuiriĭ pentru întîmpinarea legiuitelor cheltuelĭ.

No. 2.357
Secția I.
Brăila.

Polcovnic Iacobson.
S. I. Nițescu.

(Resoluție:) Să se facă cunoscut cinst. Vistieriĭ, cu adăugirea că cheltuelile pentru oaspețiĭ străinĭ privind în sarcina paragrafuluĭ extraordinar al Vistierieĭ, iar Cârmuiriĭ acesteia urmând a i se întoarce în grab aceștĭ banĭ ce a cheltuit ea din cassa sa, Departamentul o roagă plecat să bine-voească a trimite pomeniteĭ Cârmuirĭ această sumă de banĭ și el va îngriji ca, la alcătuirea jurnaluluĭ Sfatuluĭ administrativ extraordinar pentru cheltuelile ce se vor urmà în tot cursul șederiĭ aicĭ a acestuĭ oaspe, să se treacă și această cheltueală urmată la Brăila și pe drum; iar de urmare se va cinstì Departamentul cu rĕspuns.— Iunie 4.

No. 263.
1848
Maiŭ 27.

Corespondență din Oravița către „Allgemeine Zeitung“ din Augsburg. No. 171. 1848. 19. VI. Supl.

Walachei.

Oraviza.

Ein Freund theilt uns nachstehenden Brief aus Bucharest von 31. Mai mit: „Ein türkischer Commissär soll dieser Tage hier

No. 263.
1848
Maiŭ 27.

eintreffen, um mit dem russischen General Duhamel nach Belgrad zu reisen und das serbische Volk von der Revolution abzuhalten. Der General soll den Sommer über in Bucharest bleiben, um die hiesigen Bojaren zu beobachten, damit sich die Walachei ja nicht unter einen andern Schutz begebe. In diesen Tagen sind in Braila 154 Menschen an der Cholera erkrankt, davon starben 54. Es ist von Seite der Regierung eine dreitägige Contumaz angeordnet, sowohl bei Braila als auch bei Giurgewo. Unsere Regierung hat das „Siebenbürgische Wochenblatt" und die „Gazetta di Transilvania" für die Walachei gänzlich verboten, sowie auch den „Curier Romanesk" des Herrn Eliade (welcher in Bucharest erscheint). Dieser war beim Fürsten, um sich darüber zu beklagen; der Fürst erwiederte ihm, dass ihn das russische Consulat verboten habe. Eliade verlangte das Consulatsverbot zu sehen, um darauf antworten zu können; der Fürst konnte ihm indessen Keines zeigen. Hierauf reichte Eliade seine Entlassung ein, stellte der Regierung sein Bojarendiplom als Gross-Klutschar (Kammerherr) und den türkischen Orden zurück und bat um Erlaubniss nach Frankreich reisen zu dürfen. Der Fürst sagte ja, aber dass er auch nie mehr in sein Vaterland zurückkehren dürfe. Die Professoren Laureani, Majoresco und andere gelehrte Romanen sind nach Siebenbürgen entwichen, weil man ihnen keine Erlaubniss gab an der walachischen Generalversammlung in Blasendorf theilzunehmen. Laureani ist als Abgeordneter nach Wien gewählt worden". Ohne weiter einen Commentar über die Stellung des walachischen Fürsten, über die Vormundschaft Russlands und die Mattigkeit der Pforte geben zu wollen, bemerke ich blos, dass die Entfernung von Männern wie Eliade, Laureani und Majoresco, welch letztere ich beide persönlich kennen lernte, ein Verlust für die Walachei ist. Doch hoffe ich, dass dieselben im Auslande kräftiger wirken und so nachhaltiger für die Freiheit eines der schönsten europäischen Länder, wie die Walachei ist, werden thätig sein können.

No. 264. 1848 Maiŭ 27. Raportul No. 5.419 al Isprăvniciei ținutului Neamțu către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Departamentuluĭ trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Neamțu.

Raport.

Spre contenire a maĭ multeĭ perepeciti (?), în ceea ce privesce întărirea pazeĭ graniţeĭ, Isprăvn. după primirea ofiţieĭ respectivuluĭ Departament din 17 a următoareĭ, No. 8.450, Secția al 4-lea, de îndată a și pus în lucrare. Adică pe de o parte a poroncit privighitoruluĭ de Ocolul munteluĭ a da revisoruluĭ rînduit No. de 60 plăeșĭ, regularisițĭ de Isprăvnicie încă de la primirea luminatuluĭ ofis subt No. 60, de prin satele, precum s'a scos și până acum, cărora să li se facă cunoscut, că după făgăduința dată de respectivul Depart., în câtă vreme vor fi întrebuințațĭ într'aceasta, se vor scutì atât de bir cât și de havalele și în No. de unul vor fi scutițĭ doĭ. Iar pomenituluĭ revisor i s'a însemnat ca să se îndeletnicească fără osebire cu paza graniţeĭ, potrivit cu povĕțuitoarele poroncĭ ce i s'aŭ dat de maĭ nainte. Pe lângă această îngrijire, li s'a poroncit la amândoĭ a ţiné regulat isvod arătător de numele și porecla fieşte-căruia, din ce anume sat și câtă vreme a întrebuințat cu paza fiieşte-care, pe care păstrându-l fără osebire până la despovorarea uneĭ asemenea sarcinĭ, să se trimeată Isprăvn., pentru ca și ea în vreme să-l pristavlisească respectivuluĭ Depart., pentru care despre o asemenea regularisire se aduce la cunoscință.

Vornic Catargiu.
Sameş Bărzu.

Masa 1.
No. 5.419.

(Resoluție:) Secția 4. Maiŭ 29. Să se rĕspundă ca să trimiță însemnare din care anume sate ar luà No. acelor plăeșĭ și câte câțĭ din fieşte-care, adăogându-se către d-luĭ Vornic Catargiu, ţiitor loculuĭ de Dregĕtor, că îndată după pășirea d-luĭ la ţinutul acesta, s'a cunoscut vederat marea deosebire în administrația ţinutuluĭ în priința obșteĭ de acolo și a lucrărilor acesteĭ slujbe.

Mih.

Raportul No. 6.778 al Isprăvniciei ținutului Bacău către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldovei.

No. 265.
1848
Maiŭ 28.

(Orig. Arch. St. Iași. Dos. No. 13.208.)

Către cinst. Departament trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutului Bacău.

Raport.

Pentru paza graniței despre Transilvania din cuprinsul acestuĭ ținut, la 18 puncturĭ, de la 8 a trecuteĭ lunĭ April., s'aŭ rînduit 144 locuitorĭ din satele de la ocolul Târguluĭ de sus și Trotuș, spre străjuire, potrivit poroncilor ce urmează, de carĭ străjerĭ alcătuindu-se listă, cu arătare de la 8 Apr. până la 1 Iunie viitor, din fieşte-care sat, anume cât No. de locuitorĭ aŭ fost dațĭ, de la ce vreme, până când, potrivit cu înțelesul poronciĭ, subt No. 6.988, cu supunere se pristavlisesce cinst. Departament, alăturat pe lângă aceasta. Cu adăugire se supune la sciință, că și de la arătata vreme și înainte pe câtă vreme se vor aflà în străjuire la graniță, tot acest No. de 144 locuitorĭ urmează a fi scutițĭ de bir și havalele, precum li se făgăduesce, și după analoghie a se scădé satele pe No. ce vor da din fieşte-care sat.

Împlinitor M. Fote Paharn.
P. d. Sameș, Fote.

No. 6.778.

(Resoluție:) Secția 4. Maiŭ 29 Pe cĭfertul curgĕtor, în care a urmat întrebuințarea acestuĭ No. (de) locuitorĭ la paza graniței, să se facă mijlocire Vist. a-ĭ scutì de darea biruluĭ, poroncindu-se și Isprăvn. a-ĭ lăsà nesupĕrațĭ de lucrarea drumurilor pe periodul 1-iŭ.

Catargiu.

Adresa Bucovinenilor către Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Moldoveĭ Meletie.

No. 266.
1848
Maiŭ 28.

(Foae vol. Acad.)

Inalt Prea osfințite Părinte Mitropolite,

Popoarele Europeĭ eraŭ căḑute într'o adormire, în care mare parte din ele pierduse și cinstea și dreptățile omenescĭ. Cerul se îndură; suflarea Dumneḑeiriĭ umplù inimile lor cu un dor de libertate, atât de puternic, în cât într'o clipeală sdrobiră obeḑile în carĭ zăceaŭ, isgoniră demoniĭ despotismuluĭ și aĭ întunericuluĭ, și îșĭ dobândiră acele driturĭ nemuritoare, fără carĭ vieața omuluĭ nu

No. 266. 1848 Maiŭ 28.

are nicĭ un preţ, fără carĭ o naţie nu este decât o turmă de robĭ ticăloşĭ. Soarele libertăţiĭ rĕsări în falnica sa strălucire; şĭ milioane de desrobiţĭ înălţară strigărĭ de bucurie şi de mulţumire către cer, care singur a putut face acele minunĭ, prin carĭ se schimbă faţa lumiĭ în aşà scurtă vreme.

Şi măreaţa Impĕrăţie a Austrieĭ se află între Staturile ce aŭ serbat renascerea lor; ea a ocuput iarăşĭ în lume acea treaptă înaltă, ce de mult i se cuvine; şi numele de Austrian se făcù iarăşĭ nume de cinste şi de glorie. Treĭ milioane de Românĭ de subt coroana Austrieĭ aŭ intrat în rangul popoarelor celor maĭ slobode din Europa.

Când însă Româniĭ din Bucovina gustă toată fericirea libertăţiĭ şi toate rodurile binecuvîntate uneĭ Ocârmuirĭ umane, blânde şi iubitoare de dreptate, sub un Impĕrat care, prin bunătatea inimiĭ sale, îşĭ dobândì maĭ marĭ triumfurĭ decât mulţĭ iroĭ minciunoşĭ din veacurile trecute, a căror mărire se socoate numaĭ după mulţimea sângeluĭ ce aŭ vĕrsat, puté-oar Bucoveniniĭ să privească cu nepĕsare la iubiţiĭ lor fraţĭ din Moldova, carĭ, departe de a fĭ părtaşĭ de scumpele noastre driturĭ, suspină subt jugul celuĭ maĭ crud despotism, ce se numesce Ocârmuire naţională. Cumplitele nelegiuirĭ, ce aŭ urmat din partea acesteĭ Ocârmuirĭ în potriva acelor nobilĭ patrioţĭ carĭ, simţind trista şi ruşinătoarea stare a Moldoveĭ, cerură în drumul legal al petiţieĭ îmbunătăţirea eĭ, aŭ deşteptat şi în Bucovina, precum în toată Austria şi în toată Europa, cea maĭ mare durere şi cea maĭ unanimă urgie în potriva făptuitorilor lor.

Cu atâta maĭ vie mulţumire a sufletuluĭ am aflat, cum că Înalt Preaosfinţia Voastră aţĭ ridicat puternicul glas archipăstoresc în potriva uneĭ tiraniĭ, care în ḑiua de astăḑĭ este fără pildă în Europa, aţĭ descoperit abusurĭ, de carĭ se ruşinează şi se înfiorează tot omul de cuget; aţĭ protestat în potriva crudelor prigonirĭ ale patrioţilor, aţĭ cerut de a se întroduce frica luĭ Dumneḑeŭ, cinstea, dreptatea, legalitatea şi umanitatea în Ocârmuirea nenorociteĭ noastre sorĭ Moldova, ale căreia lacrămĭ, ale căreia rane sângerânde contrastează atât de puternic cu bucuria şi cu fericirea noastră şi a celor-lalte Staturĭ din Europa.

Sfîntul glas al Înalt Preaosfinţieĭ Voastre a rĕsunat în toată Europa şi a însufleţit pretutindenĭ mângâere şi nădejde despre frumosul Principat. Noĭ, din parte-ne, împlinim numaĭ o scumpă datorie a cugetelor noastre, închinând Înalt Preaosfinţieĭ Voastre

tributul admirăriĭ, al dragosteĭ și al respectuluĭ nostru celuĭ maĭ adânc, ce a deșteptat în inimile noastre patriotismul, bărbăția, și jertfirea Înalt Preaosfinţieĭ Voastre în lupta cea măreaţă ce aţĭ întreprins în faţa lumiĭ, împreună cu ceĭ maĭ vrednicĭ și mărinimoșĭ bărbaţĭ din tagma bisericească, cât și din cea mirenească, în potriva dușmanilor luĭ Dumnedeŭ, aĭ patrieĭ și aĭ omeniriĭ. Cerul este cu ceĭ drepţĭ, și dreptatea este menită de a rĕmâné pururea biruitoare asupra nedreptăţiĭ. Iar Înalt Preaosfinţia Voastră, și aceĭ nobilĭ bărbaţĭ ce vĕ sprijinesc, pe carĭ Preaputernicia v'a ales ca organele sale spre (a) mijlocì această biruinţă în Moldova, veţĭ fi pururea slăviţĭ ca adevĕraţĭ părinţĭ aĭ patrieĭ și binecuvîntatele nume ale voastre vor străluci în Istoria Românieĭ de astădĭ, precum luminează nisce stele mângâitoare pe orizonul întunecos.

No. 266. 1848 Maiŭ 28.

Aĭ Înalt Preaosfinţieĭ Voastre, cu cea maĭ adâncă cinstire,

Prea plecaţĭ și supușĭ fiĭ.

Cernăuţĭ.

Cuvînt cetit în Biserica Domnească din Bârlad de către Catichetul presviter Gheorge Bodescu, în diua Pogorîriĭ Duhuluĭ Sfînt.

No. 267. 1848 Maiŭ 30.

(Copie. Acad. Ms. 1.155.)

Aceasta este poronca mea: Ca să vĕ iubiţĭ unul cu altul, cum v'am iubit și eŭ pre voĭ, și voiŭ rugà pre părintele meŭ, și alt mângâetor va da vouĕ, Duhul adevĕruluĭ, carele va rĕmâné cu voĭ în veac! Ioan, cap. 14—15, cap. 15—21. Domnul Is. Chr., vrênd a se despărţì trupesce de iubiţiĭ sĕĭ ucenicĭ și prietenĭ, ĭĭ sfătuesce cu cele maĭ dulcĭ și mângâetoare cuvinte, dicêndu-le: „Să vĕ iubiţĭ unul pre altul, cum v'am iubit și eŭ pre voĭ“. Mare cu adevĕrat este această simţire lăuntralnică; cuvinte carĭ intrând în inima muritoruluĭ sînt în stare a sfărîmà pre toţĭ idoliĭ veaculuĭ, lovindu-ĭ de peatra cea din capul unghiuluĭ, precum oare-când pe pruncíĭ babilonenĭ. Cu adevĕrat iubirea și unirea sînt foarte minunate în toate lucrările lor. De vom cercetà cu de-amănuntul, nimic nu vedem decât minunĭ și nu audim decât glasul ce strigă: „Bucuraţi-vĕ, că am biruit lumea cea rea, și mergeţĭ de biruiţĭ, căcĭ eŭ sînt cu voĭ și nimene în potriva voastră!“ De vom cercetà mintea cea sănătoasă și adânc cugetătoare, ea se opresce din drum, și cu mare umilinţă glăsuesce: „Minunată și puternică este unirea și iubirea!“ De vom intrà cu privirea în soartea omeniriĭ, adecă în mijlocul cum-

No. 267. 1848 Maiŭ 30.

plitelor și sângeroaselor rĕsboae, în mijlocul dĕrîmăriĭ neamurilor și a împĕrățiilor, carĭ la cea dintâĭ privire se înfățișează numaĭ ca un joc al noroculuĭ și al întîmplăriĭ, și aicĭ vedem cum că numaĭ prin întrunita putere a iubiriĭ și a uniriĭ frățescĭ, s'aŭ sfărîmat puterile cele marĭ ale lumiĭ și un glas triumfător strigĕnd: „Așà să vĕ iubițĭ unul cu altul, cum v'am iubit și eŭ pre voĭ", căcĭ numaĭ printr'aceasta vĕ va cunoasce lumea, că sînteţĭ ucenicĭ aĭ meĭ, când vețĭ avé dragoste și unire între voĭ." De vom judecà luminata străbatere în inimile omenescĭ a mântuitoruluĭ adevĕr, ce este prigonit de-apururea și în tot locul, și aicĭ vom cunoasce minunile iubiriĭ, ale frățieĭ și ale uniriĭ, care biruesce lumea barbară și tirană, și trebue a strigà împreună cu Apostolul: „Aceasta este biruința cu care biruesce lumea, adecă: iubirea. unirea, frăția și credința noastră!" In sfîrșit, atât împĕrăția firiĭ, cât și împĕrăția Duhuluĭ (haruluĭ), nu sînt decât un lanț nesfîrșit de minunĭ, de carĭ indrăsneața minte obosită prin căutarea unor nouĕ temeiurĭ, nouĕ pricinĭ, noĭ Dumnedeĭ măgulitorĭ ticăloaseĭ firĭ, cade, în sfîrșit, se tîmpesce, și aleargă a se odihni la treptele credințeĭ, iubiriĭ, frățieĭ și uniriĭ. Așà dar, obiectul cuvîntăriĭ de astădĭ va fi: despre iubire, unire și frăție.

Maĭ înainte de a începe desvĕlirea subiectuluĭ, vĕ întreb, frațiĭ meĭ, oare este rușine de a vorbì adevĕrul?!

Mulțime de vîndărĭ și vîndătorĭ, nenumĕrate certe și răsboaie s'aŭ vĕdut în lume, când s'a ivit cunoascerea adevĕruluĭ, deșì el nu este decât numaĭ unul, adecă: unirea, iubirea și frăția, pe care Chr. a dat-o iubiților sĕĭ ucenicĭ și astădĭ prin Duhul sf. a întărit-o în inimile lor! A fost timp, când omenirea, legată cu lanțurile cele grele ale robieĭ și împilăriĭ, nu dorià și nu căutà alt adevĕr maĭ înalt decât aceea ce stricatele simțirĭ cer; și pentru aceea, toțĭ bărbațiĭ carĭ aŭ vrut să insufle popoarelor adevĕrul descoperit și lămurit, precum Apostoliĭ și chiar însușĭ Chr., aŭ fost socotițĭ și tratațĭ ca nisce criminaliștĭ!...

Este un adevĕr, că pe câte felurĭ de ființe se află în lume, pe atâtea și adevĕrurĭ particulare; dar apoĭ ce sînt aceste decât numaĭ nisce raze și urmărĭ ale unuĭ adevĕr maĭ pre sus de toate? Aceste particularitățĭ, departe de a merità de la noĭ vre-un respect, sînt numaĭ nisce vestitorĭ ce arată minunile înaltuluĭ adevĕr, ale iubiriĭ și ale uniriĭ frățescĭ, și ne îndeamnă spre urmarea luĭ. Această lege domnesce în toate ființele pămîntuluĭ, începĕnd de la firul de iarbă,

No. 267.
1848
Maiŭ 30.

pe care noĭ cu despreţuire îl călcăm, şi până la cea maĭ nobilă făptură ce rĕstoarnă împĕrăţiĭ...

Mare cu adevĕrat este puterea uniriĭ frăţescĭ! Uitaţi-vĕ, ḑic, la iarbă, vedeţĭ şi vĕ încredinţaţĭ: că acolo unde sînt maĭ multe fire strînse la un loc, nu se pot smulge aşà de lesne, ca cel ce este singur, şi pe care smulgĕndu-l, nu maĭ învie a doua oară!—Apoĭ noĭ, fraţilor, ca oamenĭ, fiinţe cugetătoare, trebue oare a fi surḑĭ la cuvîntul mântuitoruluĭ Chs.? şi nu trebue de a ne deschide mintea şi a înrădăcinà în inimile noastre această sfătuire ce o lasă Chs. ucenicilor sĕĭ, prin urmare şi nouĕ?! Aşà dar trebue a ne iubì şi a ne unì, ca toţĭ să fim un trup şi un suflet, precum şi chemaţĭ sîntem întru nădejdea învieriĭ noastre!... Căcĭ numaĭ atuncia vom puté fi neînvinşĭ de vrăjmaşiĭ vĕḑuţĭ şi nevĕḑuţĭ, când vom avé unire între noĭ. Orĭ-cine deschide scriptura şi vede într'însa mărimea şi minunile Dumneḑeescĭ, se luminează nevĕḑut de puterea cerească şi capĕtă îndemn spre a-şĭ îmbunătăţì inima. Acolo privesce cât de minunat şi frumos lucru este iubirea frăţească! Privіţĭ, fraţiĭ meĭ, la Chs.; el unul a fost care a lăsat numaĭ 12 Apostolĭ, şi cărora insuflându-le dragostea uniriĭ frăţescĭ, aŭ fost în stare de a lăţì în toată lumea credinţa creştinească. Şi prin urmare, dacă tiraniĭ ocârmuitorĭ, cu ale lor unelte schingiuitoare, nu aŭ fost în stare atuncĭ, în veacurile cele barbare, a înăduşì adevĕrul, apoĭ cu cât maĭ vîrtos astăḑĭ în veacul de aur al libertăţiĭ, frăţieĭ şi al uniriĭ să ne poată înăduşi simţirile noastre şi prin urmare dreptăţile noastre! Aŭ doară nu locuim cu toţiĭ acelaşĭ pămînt? Nu suntem toţĭ fraţĭ după trup şi duh?! Sculaţi-vĕ dar ḑic, fraţiĭ meĭ! uniţi-vĕ, toţĭ să ne facem un trup şi un suflet, şi să strigăm împreună cu aceĭ bunĭ patrioţĭ, carĭ aŭ venit la cunoscinţa adevĕruluĭ de a nu maĭ ţiné pre popor în robie, ci de a se cunoasce cu toţiĭ de fraţĭ, ca uniĭ ce sîntem ziditĭ de unul şi acelaşĭ Dumneḑeŭ, tot un pămînt locuim, şi tot de un sânge sîntem! Nu vĕ sfiiţĭ de neghina semĕnată de uniĭ, ca să vĕ înspăimânteze subt cuvînt că vor venì Ruşiĭ şi Turciĭ; căcĭ asemenea bârfelĭ sînt presărate de duşmanul fericiriĭ noastre, spre a sugrumà în noĭ toată dragostea, unirea şi curajul, pentru ca să ne aducă din noŭ în ispită de a nu urmà poronciĭ Mântuitoruluĭ lumiĭ, ci a rĕmâné în vecĭ jertfele cruḑimeĭ şi ale împilărilor sale! De aceea, fraţilor meĭ, păziţi-vĕ de a nu picà din noŭ în mrejele diavoluluĭ, ascultaţĭ învĕţăturile luĭ Chs., urmaţĭ pildeĭ sf. bărbaţĭ aĭ bisericiĭ carĭ, cu unire şi statornicie, s'aŭ luptat pentru sf. adevĕr

No. 267. 1848. Maiŭ 30.

și pentru slobodenia popoarelor! Priviţĭ în lumea civilisată, vedeţĭ și vĕ încredinţaţĭ: că acum nu maĭ este robĭ, ci slobodĭ! Nu maĭ este tiranie, ci fericire! Căcĭ astădĭ lumea a pus în lucrare cuvintele Domnuluĭ „să vĕ iubiţĭ unul pe altul". Apoĭ noĭ, cariĭ sîntem fiĭ după har și duh, nu trebue a-l ascultà și a ne iubì unul cu altul?! Insă să ne unim fraţiĭ meĭ! nu la rĕŭ ci la bine; nu la interesurĭ particulare, ci la cele obștescĭ. Nu dic să ne unim într'un suflet la împilarea fraţilor noștri, ci la norocirea lor! Nu trebue să ne fie unirea infernală și barbară, ci cerească și morală! Căcĭ unirea spre rĕŭ este urîtă atât oamenilor cât și luĭ Dumnedeŭ!

Și oare, ce vor folosì aceĭ carĭ se unesc spre a face rĕŭ fraţilor lor? Vor câștigà laudă? Nu. Oare aceĭ uniţĭ rĕŭ, carĭ doresc a-șĭ întemeià norocirea lor pe nenorocirea fraţilor lor, nădăjduesc că vor căpĕtà vr'un bine pe viitor? Nu, nu. Se rătăcesc cu totul, nesciind Scriptura! Căcĭ Biserica, cu glas de maică, strigă: „să ne iubim unul pre altul". Iată dar ce rĕsplată vor avé în vieaţa aceasta: Eĭ vor fi urîţĭ de oamenĭ și chiar de fraţiĭ lor, nu numaĭ de aceĭ ce le-aŭ făcut rĕŭ, dar și de aceĭ carĭ cunosc adevĕrata iubire și unire. Vor fi defăimaţĭ în toată lumea, pentru mârșavul caracter ce aŭ desvĕlit, vîndĕnd și împilând pre fraţiĭ lor! Și nu numaĭ eĭ, dar și fiiĭ lor; și dupre dicerea Scripturiĭ, va perì cu sunet pomenirea lor!! Iară în vieaţa viitoare vor fi supușĭ munciĭ vecĭnice, vor fi daţĭ vecĭniculuĭ întuneric, ca uniĭ ce aŭ fost în lumină, și n'aŭ lucrat luminiĭ, ci întunericuluĭ! Și cu un cuvînt, eĭ vor fi fiiĭ Iaduluĭ, iar nu fiiĭ luĭ Dumnedeŭ! Aceasta va fi rĕsplata lor, adecă: Eĭ vor fi urîţĭ și isgoniţĭ, atât în vieaţa aceasta, cât și în cea-laltă; și numele lor vor rĕmâné în vecĭ înfierate cu numele blestemuluĭ, al groazeĭ și al păcatuluĭ!!! De mirare lucru este, fraţilor meĭ! Cum omul acesta, ca unul ce are cugetare, ca și ceĭ-alţĭ, nu-șĭ cunoasce rătăcirea căiĭ sale, adecă: cum nu vrea să se abată de la unirea și iubirea cea rea spre adevĕrata iubire și frăţie, care Chs. a lăsat Apostolilor sĕĭ? Oare nu poate venì el la cunoscinţa cea dreaptă, ca să judece singur adevĕrul, carele este în lăuntrul sĕŭ? Să privească în sine sufletul, fiinţa aceea nemuritoare, ale căreia lucrărĭ se arată atât de urît în această stricăcioasă materie? Il sfătuesce oare dreapta judecată de a face atâtea rele și de a se unì cu atâta sĕlbătăcie, spre nenorocirea fraţilor sĕĭ?!

Eŭ sînt bine încredinţat, că atât cugetul cât și sufletul uneĭ asemenea fiinţe îl îmboldesce de a vorbì adevĕrul, dar fiind deprins numaĭ de a face rĕŭ și a vorbì de rĕŭ, de aceea merge orbesce

spre rĕŭ!!! Însă vaĭ! va veni o vreme când chiar singur adevĕrul celuĭ ce strigă: „Ce este maĭ bun și maĭ frumos decât a locui frațiĭ împreună“ se va luptà în potriva celor ce ascund dreptatea, înădușe adevĕrul și țin în lanțurile împilăriĭ pe frațiĭ lor!

No. 267. 1848 Maiŭ 30.

O! de n'ar fi orbia unor creștiniĭ, maĭ mare de cât a păgânilor! Oh! de n'ar fi rătăcirea cea de apoĭ maĭ rea decât cea dintâiŭ! Căcĭ focul și munca vecĭnică așteaptă pe toțĭ aceia, carĭ se unesc spre a-șĭ întemeià norocirea lor pe nenorocirea fraților lor. Aceasta va fi folosul lor. Amin.

NB. Acest cuvînt s'a cetit în ḑiua pogorîriĭ Duhuluĭ Sfînt, în 30 Maiŭ 1848. la Biserica Domnească din târgul Bârladuluĭ, de către Catichetul presviter Gheorghe Bodescul după care s'a și arestuit în aceeașĭ ḑi de Ispravnicul ținutuluĭ.

Corespondență după „Sémaphore“ din „Le National“. 1848. 11. VI.

No. 268. 1848 Maiŭ 30.

Orient.

Constantinople.

On lit dans la correspondance du Sémaphore: Au grand regret de la Russie, qui voudrait avoir un prétexte de faire entrer ses troupes civilisatrices en Moldavie et en Valachie, la tranquillité paraît vouloir continuer à régner dans ces provinces. La Porte fait la sourde oreille à toutes les instigations, à toutes les propositions amicales qui lui sont faites par le représentant du Cabinet de Saint-Pétersbourg; pour le moment elle se borne à envoyer à Iassy et à Bucharest un commisaire impérial Talaat-Effendi, qui devra faire à son Gouvernement un rapport exact sur la situation des choses.

Notă apărută în „Gazeta de Transilvania“. No. 44. 1848. 31. V.

No. 269. 1848 Maiŭ 31.

Țeara-Românească.

Este să se cheme peste puțin Adunarea extraordinară. Care va fi problema cea maĭ mare și maĭ grea a acesteĭ Adunărĭ încă nu aflarăm; sciŭ numaĭ atâta că se vor alege episcopiĭ și se va propune formarea unuĭ corp de pandurĭ ca vînătorĭ în numĕr de 10 miĭ; către aceasta se va adaoge și numĕrul ostășimiĭ regulate, apoĭ și pentru armatura și deprinderea dorobanților se făcù punere la cale.—Asupra străinilor se încinge o mare ură.

No. 269
1848
Maiŭ 31.

Intre popor se lăţi de noŭ spaimă mare despre călcarea oştirilor rusescĭ în Principate; uniĭ spun şi ḑiua în care ar fi să treacă peste Prut. Noĭ la toate aceste faime reflectăm că, dacă Rusia vrea ca toţĭ Româniĭ din toate unghiurile să se rĕscoale şi să alerge la arme, dacă ea vrea a liberà pe Polonia, să calce în Principate cu oştirĭ! Românimea nu se maĭ sperie de nimenĭ şi de nimic, pentru aceasta cutezăm a chezăşui.

No. 270.
1848
Maiŭ

„În numele Moldoveĭ, a omenireĭ şi a luĭ Dmneḑeŭ!“
de V. Alecsandri. Broşură in-8°, pagine 20.

Fraţilor Românĭ din toată România! Vĕ chem să fiţĭ martorĭ la nelegiuirile guvernuluĭ Prinţuluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza, carele de patru-spre-ḑece anĭ s'a arătat prin toate faptele sale duşmanul cel maĭ aprig al naţieĭ noastre! Veniţĭ cu toţĭ să protestăm în faţa lumiĭ în protiva sistemuluĭ varvar şi corumpĕtor, ce a întrebuinţat până acum acest Domnitor pornit de patimĭ, spre a ţiné Moldova în lanţurĭ şi în întunecime! Veniţĭ cu toţiĭ să protestăm în numele patrieĭ, al omeniriĭ şi al luĭ Dumneḑeŭ, în protiva tiranieĭ machiavelice, a acestuĭ om care nu respectează nicĭ patrie, nicĭ omenire, nicĭ Dumneḑeŭ!

De 14 anĭ, Michail Sturdza, stăpânit de nesaţiul iubiriĭ de argint, se slujesce de măsurile cele maĭ arbitrare şi de chipurile cele maĭ neruşinate, pentru de a-şĭ îndestulà patima răpiriĭ; dar spre nenorocirea ţĕriĭ, acea patimă este neîndestulată, căcĭ ea nu are hotare.

De 14 anĭ, Michail Sturdza, înarmat cu otrava corumperiĭ, stinge simţirile de omenire şi de cinste din inimile supuşilor sĕĭ, degradează caracterul naţieĭ, îl comprometează în ochiĭ Europeĭ şi îĭ dă o direcţie care îl duce pe calea peiriĭ.

De 14 anĭ, Michail Sturdza rĕstălmăcesce şi calcă cuprinsul Reglementuluĭ Organic în interesul sĕŭ particular. El vinde rangurile boerescĭ; vinde posturile Statuluĭ de la cele maĭ micĭ până la cele maĭ înalte; vinde scaunele cleruluĭ; vinde hotărîrile judecătorescĭ; vinde măsurile administrative; vinde cinstea, vinde cugetul oamenilor; vinde drepturile patrieĭ noastre! El vinde orĭ-ce se poate vinde saŭ nu, şi adună aur peste aur, milioane peste milioane, pe carĭ le scoate afară din ţeară, pentru ca să o sărăcească încă maĭ mult!

De când s'a suit pe tron, Michail Sturdza a luat Moldova în

arendă, și așà de strașnic a stors-o în mânile sale părintescĭ, că din venitul de 12.000 galbenĭ ce aveà la anul 1834, el a isbutit a avé în ḑiua ḑe astăḑĭ, 1848, un venit de maĭ mult de 200.000 galbenĭ.

No. 270. 1848. Maiŭ.

De când a apucat sceptrul în mână, Michail Sturdza, nemulțumindu-se numaĭ cu îmmulțirea averilor sale din averea țĕriĭ, a țintit necontenit la dĕrîmarea națieĭ noastre. Pe toțĭ oameniĭ cu iubire de dreptate ĭ a depărtat din slujbele Statuluĭ saŭ, deși a încredințat posturĭ la uniĭ din eĭ, a căutat să-ĭ comprometeze în ochiĭ obșteĭ, pentru ca nicĭ un Moldovan să nu rĕmâie nepătat și pentru ca toțĭ să fie instrumenturĭ oarbe ale patimilor sale. Pe toțĭ buniĭ patrioțĭ ce s'aŭ împotrivit sistemuluĭ sĕŭ de corumpere, ĭ-a prigonit și-ĭ prigonesce încă cu o dușmănie neîmpăcată. Pe mulțĭ rĕĭ hulițĭ de opinia publică ĭ-a adunat pe lângă tronul sĕŭ, și le-a înlesnit mijloace de prădăciunĭ fără marginĭ. Pe țĕranĭ i-a adus în cea maĭ crudă și maĭ jalnică stare prin asuprirĭ nesfîrșite, și la cel maĭ de pe urmă grad de ticăloșie, prin birurĭ grele și rĕŭ împărțite. Toate mijloacele de propășire a neamuluĭ românesc din Moldova le-a nimicit, școalele le-a lăsat în neîngrijire; Academia din Iașĭ a desființat-o pe jumătate; lanțurĭ tiparuluĭ a pus; foile publice cele maĭ bune le-a închis; întreprinderile de îmbunătățirĭ publice le-a oprit! și toate aceste fapte nelegiuite le-a desăvîrșit prin poruncĭ arbitrare și împotrivitoare, atât obiceiurilor și pravilelor pămîntuluĭ cât și cuprinsuluĭ Reglementuluĭ!

Fraților, în mijlocul atâtor nenorocirĭ, în sînul atâtor rele, țeara noastră geme cu durere, țeara împinsă pe calea peiriĭ de părintească mână a Domnuluĭ se sbuciumă în agonie, când de odată soarele libertățiĭ, ce s'a ridicat asupra Europeĭ, a aruncat o rază și în părțile noastre.

La acea lumină mântuitoare, toate clasele societățiĭ s'aŭ trezit ca dintr'un somn adânc și dureros și, vĕḑênd rănile de carĭ eraŭ acoperite, aŭ simțit într'o unire nevoia de o grabnică vindecare. Oameniĭ, carĭ sînt în stare de a-șĭ scăpà patria de sub asuprire, aŭ început a-șĭ aduce aminte că sînt Românĭ, și maĭ ales tinerimea Moldoveĭ care varsă lacrimĭ de sânge în preajma suferințelor obștescĭ, s'a simțit de odată însuflețită de o falnică nădejde. Atuncĭ de odată un mare numĕr de persoane aŭ alergat la Iașĭ de prin provințiĭ, spre a se unì cu frațiĭ lor din Capitalie și a căutà împreună lecuirea boaleĭ ce muncià pe Românĭ de atât amar de anĭ!

La această mișcare însă Ocârmuirea, în loc de a liniștì obștea

No. 270. 1848 Maiŭ.

prin măsurĭ înțelepte de îmbunătățirĭ, s'a cuprins de groază, ca una ce se cunosceà vinovată, și în urmare Michail Sturdza, Părintele patrieĭ, îngrijindu-se maĭ mult de averea sa decât de siguranța publică, a adunat într'ascuns pe toțĭ Arnăuțiĭ și pe toțĭ rěiĭ din târg, le-a împărțit arme, le-a hotărît lefĭ și șĭ-a înformat cu eĭ o gardă personală și tăinuită.

Care a fost gândul sěŭ, alcătuind acea ceată numeroasă de hoțĭ în sînul Capitalieĭ, când aveà miliția pămîntească comenduită de însușĭ fiul sěŭ Hatmanul Dimitrie Sturdza, pentru ținerea buneĭ orînduelĭ? Care a fost planul sěŭ, încunjurându-se de asemenea ceată de străinĭ fugițĭ saŭ alungațĭ din țěrile lor? Judece lumea și hotărască!.

Ceea-ce scim este că asemenea disposiție dușmănească, amerințând siguranța publică a orașuluĭ, a adus mare împedecare relațiilor comerțiale și a silit pe negutătorĭ a se pune sub ocrotirea consulaturilor străine pentru apěrarea averiĭ și a vieții lor. Ceea-ce sîntem sigurĭ este, că Vodă cu toate făgăduințele sale către d-niĭ Consulĭ a ținut într'ascuns pe Arnăuțĭ înarmațĭ, și că s'a slujit cu eĭ pentru ca să maltrateze pe frațiĭ noștri, și să le calce și să le prade casele în noaptea de 29 Martie [1]).

Ceea-ce cunoascem este că înarmarea vagabondilor de către Ocârmuire, această măsură nelegiuită într'un Stat întemeiat pe legĭ și ocrotit de douě Curțĭ Suverane a deșteptat grija poporațieĭ întregĭ a Capitalieĭ; că duhurile aŭ început a ferbe cu ură; că boeriĭ aŭ început a se gândì serios la soartea ce așteaptă pe toțĭ; că mulțĭ din ceĭ maĭ însemnațĭ amploiațĭ, precum Ministrul Dreptățiĭ, Ministrul Trebilor străine, Presidentul Divanuluĭ Domnesc, Presidentul Divanuluĭ apelativ, maĭ mulțĭ judecătorĭ și câțĭ-và deputațĭ șĭ-aŭ dat îndată demisiile din posturĭ, nevoind a fi instrumente de peire pentru țeară în mânile luĭ Michail Sturdza; și în sfîrșit că deosebite micĭ adunărĭ aŭ început a se întrunì cu gând de a găsì chipurile legale de pază pentru fie-care locuitor.

In preajma acestor simptome de nemulțumire obștească, Domnul, urmând pornirilor sale de despotism, a scos un ofis în potriva adunărilor, dar vědênd că acea poruncă nu se bagă în seamă de către obște și temêndu-se de a o ațîță pe aceasta maĭ mult, a socotit să-șĭ

[1]) Dovadă la aceasta avem călcarea caseĭ Cneazuluĭ Gheorghi Cantacuzin și prădările de ceasornice, de banĭ și de alte lucrurĭ ce s'aŭ făcut de către Arnăutul luĭ Beizadeà Grigorie... și alte multe.

puie iar masca de Părinte al patrieĭ spre a înşelà iarăşĭ pe aceĭ ce-ĭ numià copiiĭ luĭ; şi pentru ca să isbutească maĭ sigur la acest ţel, a însărcinat pe d-l Ministrul din Lăuntru ca să afle dorinţele obşteĭ şi să-ĭ facă tot soiul de făgăduinţe în numele luĭ.

D-l Ministru s'a adresat îndată către d-niĭ C. Rolla, Lascar Rosetti, M. Epureanu, P. Casimir, N. Ghica, şi V. Alecsandri, şi încredinţându-ĭ de bunavoinţă a stăpâniriĭ, pentru de a împlinì dorinţele obşteĭ, ĭ-a întrebat carĭ sînt acele dorinţe?

Eĭ aŭ rĕspuns că nu puteaŭ luà asupră-le însărcinarea de a vorbì în numele obşteĭ întregĭ, până a nu împărtăşì acesteia întrebarea Ocârmuiriĭ şi până a nu consultà glasurile tuturor fraţilor lor. Decĭ pe la 7 ceasurĭ de seară, adunându-se un mare numĕr de persoane de toate treptele şi de toate neamurile în sala luĭ Regensburg, domniĭ Rolla, Roseti, Ghica şi ceĭ-lalţĭ s'aŭ înfăţişat dinaintea lor, le-aŭ încunosciinţat propunerea făcută lor de d-l Ministru, şi în urmare adunarea întreagă a ales îndată un comitet însărcinat de a redigià cererile obşteĭ pentru îmbunătăţirea stăriĭ Românilor din Moldova. Însuşĭ d-l Ministru şi d-l Aga aŭ fost faţă la acea adunare şi s'aŭ putut încredinţà că toţĭ mădulariĭ eĭ s'aŭ arătat însufleţiţĭ de respectul legalităţiĭ.

Comitetul s'a adunat a doua ḑi dimineaţa, 28 Mart., în casele Logofĕtuluĭ C. Sturdza şi a înaintit lucrarea de care eraŭ însărcinaţĭ, cu toată nepărtinirea cugetuluĭ curat, şi cu toată iubirea de binele obştesc.

Iată, fraţilor, cercetările făcute de el asupra stăriĭ nenorocite a tuturor claselor din Moldova şi articolele propuse pentru îmbunătăţirea aceleĭ stărĭ. Voĭ toţĭ, locuitorilor sătenĭ, carĭ gemeţĭ sub asupririle cele maĭ straşnice; voĭ, militarilor, carĭ sînteţĭ înstrâmbătăţiţĭ cu rĕsplătirea slujbelor voastre; voĭ, nevoiaşilor, carĭ v'aţĭ perdut saŭ vĕ perdeţĭ averile în mrejile judecătorescĭ; voĭ toţĭ, carĭ iubiţĭ Moldova şi-ĭ doriţĭ binele, ascultaţĭ şi judecaţĭ dacă aceĭ ce aŭ lucrat pentru binele vostru aŭ fost nisce netrebnicĭ tulburătorĭ, precum eĭ sînt numiţĭ în ofisurile Domnescĭ din 29 şi 31 Martie.

1. Fiind-că Reglementul Organic al Moldoveĭ este temelia pe care stă aşezată constituţia noastră, şi fiind-că Michail Sturdza a călcat la prilejurĭ de interes personal articolele acestuĭ Reglement, precum se dovedesce prin chipurile întrebuinţate de el la formarea camerilor de deputaţĭ, adecă: prin împărţire de decreturĭ, de posturĭ şi de banĭ la alegĕtorĭ; precum se dovedesce prin sil-

No. 270. 1848 Maiŭ.

nica depărtare din sînul camerii a domnuluĭ Lascar Roseti, deputatul ţinutuluĭ Fălciŭ, şi prin numirea arbitrară a altuĭ deputat în locul sěŭ; precum se dovedesce prin înfiinţarea uneĭ aspre ţensurĭ de care nicĭ se pomenesce în Reglement; precum se dovedesce prin toate dilnicile nelegiuirĭ ce domnesc, atât în ramurile judecătorescĭ şi administrative cât şi în întrebuinţarea banilor budgetuluĭ; precum se dovedesce prin slobodirea arbitrară de ofisurĭ, fără de a fi maĭ întâiŭ supuse Adunăriĭ; precum se dovedesce prin o mulţime de pedepse făcute fără judecată pravilicească ş. c. l.: Obştea, vroind a pune sfîrşit unor asemenea urmărĭ vătěmătoare drepturilor poporuluĭ, cere: Sfînta păzire a Reglementuluĭ în tot cuprinsul sěŭ şi fără nicĭ o rěstâlmăcire!

2. Fiind-că prin sistemul luĭ Michail Sturdza, corumperea s'a întins în toată ţeara, a pătruns în toate şi a ajuns la gradul cel maĭ primejdios pentru viitorul Moldoveĭ, precum se dovedesce prin neruşinatele vîndărĭ a hotărîrilor judecătorescĭ şi a măsurilor administrative, lucrurĭ cunoscute de toţĭ; precum se dovedesce prin obiceiul mituiriĭ, carele în vreme de 14 anĭ a prins maĭ adâncă rădăcină în ţeară decât însuşĭ în vremea domnieĭ Fanarioţilor; precum se dovedesce prin numeroasele pilde de nepěsare cu carĭ mulţĭ din alegătorĭ îşĭ vînd voturile, fără a se gândì că îşĭ vînd cugetul şi Patria: Obştea, spre a stavilà întinderea unuĭ rěŭ ca acela, care degradează caracterul naţieĭ şi îl acopere de ruşine în faţa lumiĭ, cere: Secarea corumperiĭ prin pravilĭ înadins făcute şi a abusurilor ce isvorěsc din acea corumpere.

3. Fiind-că în ochiĭ luĭ Michail Sturdza, cinstea oamenilor, siguranţa personală şi păzirea formelor sînt nesocotite, şi fiind-că în maĭ multe împrejurărĭ a arătat în faptă o mare lipsă de respect pentru drepturile orĭ-căruĭ Moldovan, precum se dovedesce prin arestuirea şi trimiterea la mânăstirea Răşcăĭ a domnuluĭ Michail Kogălniceanu, fără nicĭ o cercetare formală şi fără nicĭ o judecată pravilicească [1]), precum se dovedesce prin arestuirea şi închiderea în casarmia din Galaţĭ a domnilor Toader Sion şi Tuchididi, fără nicĭ o cercetare formală şi fără judecată pravilicească [2]);

---

[1]) D-l Kogălniceanu a fost trimis la mânăstire, pentru că a apěrat drepturile târguluĭ Botoşanĭ în protiva unor călugărĭ grecĭ.

[2]) D-l Toader Sion şi Tuchididi aŭ fost închişĭ în casarmie, pentru că aŭ apěrat drepturile nenorociţilor locuitorĭ aĭ ţinutuluĭ Vasluiŭ, ce aŭ fost asupriţĭ prin măsurile catagrafieĭ trecute.

precum se dovedesce prin arestuirea, închiderea în casarmia de la Galaţĭ şi maltrataţià neomenească ce s'a făcut domnuluĭ Panu, Presidentul de Huşĭ, fără nicĭ o cercetare formală şi fără nicĭ o hotărîre praviliceascâ [1]; precum se dovedesce prin exilarea de demult a Logofĕtuluĭ Costachi Sturdza, Visterniculuĭ Neculaĭ Roznovanu şi alţiĭ, pe la moşiile lor saŭ pe la mânăstirĭ, tot fără cercetare şi fără judecată praviliceascâ: Obştea, vroind a ferì în viitor pe fie-care locuitor de asemenea acte arbitrare, ce sînt neertate de Reglement şi nepotrivite cu legiuirile uneĭ ţĕrĭ constituţionale ca Moldova, cere: Siguranţia personală, adecă: Nime să nu maĭ poată fi pedepsit decât pe temeiul legilor şi în urmarea uneĭ hotărîrĭ judecătorescĭ." Tot odată pentru de a ferì pe fie-care arestuit de a aşteptà judecata ce i s'ar cuvenì, lunĭ şi anĭ întregĭ prin închisorĭ, precum adese-orĭ s'aŭ vĕḑut pilde, obştea cere: Ca fie-care arestuit să fie înfăţişat în vreme de 24 ceasurĭ dinaintea tribunaluluĭ competent.

4. Fiind-că locuitoriĭ sătenĭ aŭ ajuns la gradul cel maĭ mare de ticăloşie prin nepĕsarea a maĭ multor proprietarĭ şi maĭ ales prin măsurile de asuprire ale guvernuluĭ luĭ Michail Sturdza, precum se dovedesce prin dările de banĭ la carĭ sînt supuşĭ, sub cuvînt de plată pentru soldaţĭ, plată pentru slujitorĭ, plată pentru cutiile satelor, plată pentru foaea sătească, plată pentru peceţĭ şi c. l. (toate aceste pe de-asupra biruluĭ hotărît de Reglement); precum se dovedesce prin nenumĕratele beilicurĭ ce eĭ sînt siliţĭ a face în orĭ-ce timp, atât pentru proprietarĭ cât şi pentru stăpânire, adecă: podveḑĭ grele, cărăturĭ de peatră, de lemn şi de păcură pentru pavelele din Iaşĭ saŭ din târgurile ţinutale; cărăturĭ de var, de peatră şi de cherestea pentru zidirile particulare ale Domnuluĭ, în târgurĭ şi pe la moşiĭ; lucrul nemăsurat al boeresculuĭ, lucrul şoselelor, lucrul podurilor ş. c. l., toate aceste sub bicele slujitorilor, pe carĭ eĭ singurĭ îĭ ţin cu baniĭ lor; precum se dovedesce prin asupririle cunoscute ale unor arendaşĭ, şi maĭ cu seamă prin tiranicele schingiuirĭ, ce însuşĭ Beizadeà Grigori Sturdza face locuitorilor de pe moşiile ce el a luat în arendă; schingiuirĭ carĭ aŭ înfiorat ţeara întreagă, dar pe carĭ Domnul Moldo-

---

[1]) D-l Panu a fost pedepsit pentru că, nevoind a-şĭ vinde cugetul stăpâniriĭ, a ales de deputat pe d-l Lascar Roseti, ce este cunoscut de om cu iubire de patrie.

NB. D-l A. Rusu şi alţiĭ aŭ fost încă jertfe ale nedreptăţiĭ domnescĭ.

No. 270. 1848 Maiŭ

veĭ le-a îngăduit ca un părinte bun și iubitor de... popor; precum se dovedesce, într'un cuvînt, prin plângerile acestuĭ popor fără ajutor și fără nădejde, plângerĭ drepte, de carĭ se rĕsună ţeara și carĭ aŭ rĕsbătut în toată Europa civilisată: Obștea, ce cunoasce pe ţĕranĭ ca fraţĭ bunĭ de acelașĭ sânge și de acelașĭ nume, vroind a curmà suferinţele lor, cere: Grabnica îmbunătăţire a stăriĭ locuitorilor săteni, atât în relaţiile lor cu proprietariĭ cât și în acele cu Ocârmuirea, precum și contenirea tuturor beilicurilor cunoscute sub nume de plată și cele-lalte.

5. Obștea cere ca: Mazîliĭ, ruptașiĭ, ruptele Visterieĭ și cele-lalte clase privilegiate, să fie ocrotiţĭ potrivit Reglementuluĭ și să nu maĭ fie întrebuinţaţĭ în trebĭ particulare.

6. Tot în privirea ușurăriĭ nevoilor ce sînt în spetele ţĕranilor, obștea cere ca: Privighitoriĭ să se aleagă după glăsuirea Reglementuluĭ, fără nicĭ o înrîure din partea Ocârmuiriĭ.

7. Fiind-că prin abusurile catagrafieĭ trecute, multe nedreptăţĭ s'aŭ întrodus în plata biruluĭ, și fiind-că prin urmare mulţĭ din locuitorĭ ce sînt apĕraţĭ de Reglement pentru acea plată, se găsesc astădĭ silnic cuprinșĭ între birnicĭ, precum se dovedesce prin nenumĕratele jalbe ce sînt în archiva Visterieĭ, și maĭ cu seamă prin obșteasca jăluire a locuitorilor ţinutuluĭ Vasluiuluĭ, în urma căreia d-l Toador Sion și d-l Tuchididi, împuterniciţiĭ lor, aŭ fost închișĭ la casarmia din Galaţĭ, obștea cere: Alcătuirea uneĭ nouĕ catagrafiĭ, spre a scăpà de împilare pe toţĭ nenorociţiĭ locuitorĭ, carĭ sînt asupriţĭ prin abusurile catagrafieĭ trecute.

8. Fiind-că școalele, singurul mijloc de luminare pentru popor, aŭ fost tot-deauna neîngrijite de Ocârmuire, și fiind-că Michail Sturdza nu numaĭ că nu a urmat glăsuiriĭ Reglementuluĭ despre informarea școalelor, ci din potrivă a înădușit pre cât a putut desvoltarea învĕţăturilor în ţeară, precum se dovedesce prin desfiinţarea claselor celor maĭ însemnate din Academie și prin nepunerea în lucrare a reformelor propuse de către comisia școalelor, obștia cere: Reforma școalelor pe o temelie largă și naţională, spre rĕspândirea luminilor în tot poporul, căcĭ acum învĕţarea limbiĭ românescĭ este despreţuită, și intrarea în

Academie este ertată numaĭ celor carĭ aŭ banĭ, iar nu poporuluĭ sărac.

9. Fiind-că prin armarea Arnăuților, Michail Sturza a călcat Reglementul, a batjocorit miliția pămîntească și a pus în pericol atât averile cât și viețile oamenilor, împedecând tot odată și relațiile comerțiale, lipsite de orĭ-ce siguranție prin asemenea măsură primejdioasă, obștea cere: Desarmarea grabnică a Arnăuților și a altor inșĭ ce s'aŭ înarmat de către Ocârmuire, și închezășuirea lor pe viitor, că nu vor maĭ fi pricină de tulburare publică.

10. Fiind-că ostașiĭ românescĭ însărcinațĭ cu paza patrieĭ merită a fi sub cea maĭ de aproape îngrijire a eĭ, și fiind-că până acum eĭ aŭ fost supușĭ unuĭ sistem de disciplină aspru și înjositor caracteruluĭ militar, precum și înstrâmbătățițĭ în rĕsplătirea slujbeĭ lor, prin nedreptatea favoruluĭ, obștea cere : Ridicarea pedepselor trupescĭ, înjositoare caracteruluĭ, din disciplina milițieĭ naționale; îmbunătățirea hraneĭ sale și maĭ ales dreapta înaintire în ranguri, după vechimea slujbeĭ și după meritele personale".

11. Tot odată spre a îndemnà pe locuitorĭ a nu maĭ fugì de ostășie, obștea cere: Ca militariĭ carĭ aŭ slujit patrieĭ și carĭ aŭ câștigat recunoscința obștească să fie scutițĭ de orĭ-ce dăjdiĭ, când vor eșì din slujbă.

12. Fiind-că până acum ministriĭ nu aŭ fost altă decât împlinitoriĭ vroințelor Domnuluĭ, deșì după Reglement eĭ aŭ fost rĕspundĕtorĭ de toate lucrările lor, și fiind-că o asemenea anomalie a fost tot-deauna vătĕmătoare interesurilor țĕriĭ, obștea cere ca: Ministriĭ să aibă deplina libertate pravilicească în lucrările lor, pentru ca să poarte cu drept rĕspunderea acestor lucrărĭ.

13. Fiind-că baniĭ ridicațĭ asupra poșlineĭ grânelor împedică pe de o parte înlesnirea comerțuluĭ și înflorirea agriculturiĭ, iar pe de altă parte nu aduc nicĭ un folos țĕriĭ, ci numaĭ Domnuluĭ singur, căruia aceĭ banĭ sînt hărăzițĭ de către Adunarea obștească, obștea cere: Desființarea poșlineĭ, ca una ce este vătĕmătoare agriculturiĭ și comerțuluĭ.

14. Tot pentru înlesnirea negoțuluĭ, obștea cere, potrivit Reglementuluĭ: Îmbunătățirea portuluĭ Galațiĭ, ca cel maĭ mare canal al înfloririĭ comerțuluĭ și agriculturiĭ Moldoveĭ.

No. 270. 1848 Maiŭ.

15. Fiind-că clerul Moldoveĭ se află în cea maĭ proastă stare prin neîngrijirea Ocârmuiriĭ; fiind-că Michail Sturdza nu şĭ-a împlinit, în vreme de 14 anĭ, datoria sa de Domn creştin, datorie sfîntă, ce-ĭ poruncià să ridice starea morală, socială şi intelectuală a preoţilor, adecă: a acelor oamenĭ ce sînt îndatoriţĭ prin misia lor de a propovădui popoarelor iubirea de oamenĭ, de patrie şi de Dumneḑeŭ; şi fiind-că în urmarea aceleĭ nepĕsărĭ a Ocârmuiriĭ, poporul Moldoveĭ a perdut tot respectul către tagma preoţească de astăḑĭ, obştea cere: „Ridicarea morală, socială şi intelectuală a cleruluĭ.

16. Fiind-că prin neorînduelile ce domnesc în ramurile judecătorescĭ şi administrative, şi prin sistemul de hatîrurĭ, adoptat de Ocârmuire, creditul public s'a desfiinţat cu totul; fiind-că o mulţime de datoriĭ rĕmân neplătite la vadele şi peste vadele din pricina nepăziriĭ legilor; fiind-că împrumutările de banĭ aŭ ajuns a fi nesigure, deşì ar fi legalisate de judecătoriĭ şi închezăşuite pe amaneturĭ; şi în sfîrşit, fiind-că asemenea neorînduelĭ sînt menite a dĕrîmà negoţul ţĕriĭ, obştea cere: Păzirea cu sfinţenie a legilor pe carĭ se reazĕmă creditul public, şi aceasta în privirea tuturor, fără osebire, pentru siguranţia relaţiilor comerţiale.

17. Tot spre înlesnirea negoţuluĭ, obştea cere: Înformarea unuĭ tribunal de comerţ în Iaşĭ, şi tâlmăcirea în limba naţională a coduluĭ de comerţ franţes ce este primit de Reglement.

18. Fiind-că Michail Sturdza, nemulţumindu-se de toate mijloacele legiuite şi nelegiuite, ce întrebuinţează spre mărirea averilor sale, a pus mâna şi pe o parte însemnătoare din baniĭ ţĕriĭ, întrigând prin obşteasca Adunare ca să i se hotărască şi baniĭ reserveĭ, sumă de maĭ mult de un milion, afară de lista civilă şi de baniĭ poşlineĭ; şi fiind-că reserva în orĭ-care ţeară este hotărîtă pentru îmbunătăţirĭ obştescĭ, iar nu pentru îmbogăţirĭ particulare, obştea cere ca: Baniĭ de reservă să fie întrebuinţaţĭ în formarea uneĭ băncĭ de scompt pentru înlesnirea negoţuluĭ ţĕriĭ.

19. Fiind-că până acum hrana obşteĭ de prin târgurĭ a fost speculată de oameniĭ Ocârmuiriĭ, de Ispravnicĭ şi de Agĭ carĭ, avênd puterea în mânile lor, aŭ fost volnicĭ de a face tot soiul de abusurĭ, spre câştigul lor particular; şi fiind-că prin îngăduirea acelor neorînduelĭ din partea Ocârmuiriĭ, locuitoriĭ târgurilor aŭ

fost tot-deauna nedreptățițĭ, obștea, spre a oprì asemenea abusurĭ cere ca: Hrana obșteĭ de prin târgurĭ să fie sub cea maĭ de aproape îngrijire a Guvernuluĭ, pentru de a nu se maĭ face un mijloc de îmbogățire particulară.

20. Fiind-că poliția este în cea maĭ mare neorânduealā, în cât comisariĭ aŭ ajuns a fi tiraniĭ claselor de jos; și fiind-că soartea arestanților, supusă voințelor acelor comisarĭ, înfiorează omenirea, obștea cere: Așezarea poliţieĭ pe principiĭ omenescĭ în privirea nenorociților arestuițĭ [1]).

21. Fiind-că Guvernul, călcând legile, a îndrăsnit a pedepsì fără a-ĭ judecà pe toțĭ câțĭ s'aŭ cercat a manifestà în public dorințele lor de îmbunătățirĭ obștescĭ; și fiind-că a îndrăsnit a se arătà atât de arbitrar în actele sale, până și de a ridicà drepturile politice ale unor boerĭ, precum se dovedesce prin publicarea în „Buletin" a ridicăriĭ drepturilor politice ale Hatmanuluĭ Alecu Aslan și ale d-luĭ Moldovanu [2]), obștea cere: Liberarea tuturor arestuiților civilĭ și militarĭ în pricinĭ politicescĭ și reîntoarcerea drepturilor politice acelora căror li s'aŭ ridicat nedrept pentru asemenea pricinĭ.

22. Find-că s'aŭ vĕḑut multe pilde de scoatere din slujbă a amploiaților vrednicĭ și cinstițĭ, carĭ n'aŭ vroit a fi instrumenturĭ oarbe ale nedreptăților Ocârmuiriĭ, precum se dovedesce prin depărtarea din postul de president a domnuluĭ Panu (pentru că acesta a ales deputat pe d-l Lascar Roseti); precum se dovedesce prin o mulțime de alte pilde cunoscute de toțĭ; și fiind-că asemenea nelegiurĭ sînt menite a stinge simțirile de cinste din inimile amploiaților carĭ se țin cu slujba, obștea cere: Nestrămutarea din posturĭ a amploiaților vrednicĭ și cinstițĭ și înaintirea lor în posturĭ maĭ înalte, potrivită meritelor și cuprinsuluĭ Reglementuluĭ. Tot odată spre a pune pe amploiațĭ în stare de a nu fi silițĭ să primească mită de la împricinațĭ, obștea cere: Sporirea lefilor amploiaților pentru de a le înlesnì mijloace de viețuire cinstită și neatârnată.

23. Asemenea spre contenirea abusurilor ce s'aŭ întrodus în administrație, obștea cere: „Ca toțĭ amploiațiĭ să fie rĕs-

[1]) Aceștĭ nenorocițĭ bătuțĭ și schingiuițĭ, ca în vremile cele maĭ barbare, mor de foame și de neîngrijire în întunericul temnițelor.

[2]) Hatm. Alecu Aslan, fără a avé altă vinovăție decât pentru că a vroit a se alege deputat la Bacăŭ, în contra porunciĭ Stăpâniriĭ, și fără a fi nicĭ decum judecat potrivit Reglementuluĭ, i s'aŭ ridicat drepturile politice,

No. 270. 1848 Maiŭ.

pundĕtorĭ pentru faptele lor în lucrările slujbelor ce le vor fi încredințate.

24. Fiind-că din lipsa unuĭ banc național, toată înlesnirea bănească a negoțuluĭ se află în mânile zarafilor jidovĭ, carĭ speculează cu camete nelegiuite, obștea, spre a dĕrîmà acel sistem de tâlhăriĭ ce domnesce în toată țeara sub ochiĭ Ocârmuiriĭ, cere : Înființarea unuĭ banc național pe cel maĭ sigur temeiŭ.

25. Fiind-că Condica criminală și Procedura cer o reformă radicală, și fiind-că sistemul pedepsitor, adecă : starea ticăloasă a închisorilor, lipsa de hrană îndestulătoare pentru arestuițĭ, bătăile de biciul calăuluĭ pe ulițĭ, și cele-lalte, sînt acturĭ ce degradează omenirea în veacul acest de civilisație, obștea cere : Grabnice reforme de îmbunătățirĭ în Condica criminală, în Procedură și în sistemul pedepsitor.

26. Fiind-că baniĭ pensiilor, în contra cuprinsuluĭ Reglementuluĭ, s'aŭ împărțit nedrept și pe hatîrurĭ, și fiind-că multe persoane înavuțite primesc pensiĭ marĭ, iar nevoiașiĭ, carĭ prin slujbele lor aŭ câștigat dreptul de ajutor, sînt nedreptățițĭ, precum se dovedesce prin pensiile de ḑece leĭ pe lună, ce sînt hotărîte pentru uniĭ din soldațiĭ rănițĭ în deosebite întîmplărĭ, unde s'aŭ purtat cu vitejie; precum se dovedesce prin o mulțime de alte pilde, obștea cere : Împărțirea dreaptă a banilor pensiilor și îndreptarea abusurilor ce s'aŭ întrodus în împărțirea acelor banĭ."

27. Fiind-că după cuprinsul Reglementuluĭ, ofisurile Domnescĭ nu pot avé putere pravilicéscă până a nu fi supuse cercetăriĭ obștesciĭ Adunărĭ, și fiind-că Michail Sturdza de maĭ mulțĭ anĭ sloboade necontenit ofisurĭ și le pune în lucrare, ca când Moldova nu ar fi o țeară constituțională, ci o monarchie absolută, obștea, dorind contenirea de asemenea călcărĭ în drepturile patrieĭ sale, cere ca : Ofisurile slobodite până acum de Ocârmuire în ramurile judecătoresc și administrativ să se supue voturilor obștesciĭ Adunărĭ, și pe viitor să se contenească de a se slobodì asemenea ofisurĭ, fără de a fi cercetate de Adunare.

28. Fiind-că sfînta dreptate trebue să domnească la lumina soareluĭ și, în urmare, fiind-că lucrările judecătorescĭ trebue să nu se facă în taină, obștea cere ca : Seanțele tribunalelor să fie publice.

29. Fiind-că după Reglement toțĭ Româniĭ aŭ dreptul de a fi

No. 270. 1848 Maiŭ.

față la lucrările obștescii Adunări, lucrări ce privesc însăși pe soartea lor, și fiind-că Stăpânirea a cercat în mai multe rînduri a oprì publicului intrarea în sala Camerei, obștea cere ca: Seanțele obștescii Adunări să fie publice. Tot-o-dată potrivit Reglementului cere ca: Ținerea bunei orînduelĭ în sînul Camerei să atârne de aceasta însăși, iar nu de Vornicia de aprodĭ.

30. Find-că obșteasca Adunare este representația nației și are de sfîntă îndatorire întemeiarea fericirilor patriei și sprijinirea drepturilor fie-căruĭ Român, obștea cere ca: Tot pămînteanul să aibă dreptul de a adresà jalbă obștescii Adunări (spre a puté găsì ocrotire în protiva nedreptăților ce ar pătimì din partea Stăpânirii).

31. Fiind-că prin înpărțire de posturi, de ranguri și de rĕsplătiri bănescĭ la deputați, Domnul are mijloace de a-și formà o majoritate favoritoare intereselor sale și vătĕmătoare intereselor țĕrii, precum se poate dovedì prin actele Camerelor trecute cari, fără nicĭ un drept, aŭ hărăzit luĭ Michail Sturdza banii poșlinei și ai reservei, și carĭ mărindu-ĭ lista țivilă, ĭ-aŭ maĭ încuviințat încă a luà din Visterie suma de aproape 40.000 galbeni, sub cuvînt de chirie de palat,—obștea, spre a pune stavilă corumperii deputaților, cere ca: Deputații să nu poată fi în slujbă și să nu poată primì nicĭ ranguri, nicĭ rĕsplătire bănească în vremea deputăției lor.

32. Find-că chipurile întrebuințate de Ocârmuire în alegerea deputaților obștescii Adunări de acum aŭ fost cu totul ilegale și în protiva glăsuirii Reglementului, adecă: fiind-că Michail Sturdza a trimis în ținuturi pe d-l Visternic și pe d-l Postelnic ca să influeze voturile alegĕtorilor prin împărțire de bani, de posturi și de decreturi; și fiind-că afară de aceste mijloace de corumpere a mai întrebuințat încă și îngrozirea, trimițĕnd la Bacăŭ pe d-l Aga din Iași [1]) cu Arnăuți și pompieri înarmați, ca să fie față la alegere; și fiind-că fără nicĭ o dreptate Michail Sturdza a depărtat din sînul Camerei pe d-l Lascar Roseti, deputatul Hușului, și a numit de la sine pe altul în loc; și fiind-că o asemene Adunare alcătuită prin chipuri arbitrare și nelegiuite nu insuflă nicĭ o încredere țĕrii, obștea cere: Desființarea acesteĭ Camere (ce nu poate existà după Reglement, fiind ilegală) și înjghebarea uneĭ nouĕ

[1]) Toderiță Ghica.

No. 270. 1848 Maiŭ.

Adunărĭ fără nicĭ o înrîurire asupra alegĕtorilor din partea Guvernuluĭ, pentru ca aceasta să fie adevĕrata representație a națieĭ și adevĕrata închezășluire a fericiriĭ patrieĭ".

33. Fiind-că până acum articolul 57 din Reglement a fost nebăgat în seamă, obștea cere ca: În puterea aceluĭ articol, Camera să aibă dreptul de a face Domnuluĭ punere înainte a tot felul de lucru privitor la folosul obștesc.

34. Fiind-că Michail Sturdza, urmând sistemuluĭ sĕŭ de dĕrîmare a națieĭ, a căutat a oprì desvoltarea inteligențeĭ, spre a ține pe popor în întunecime; și fiind-că de când s'a suit pe tron, el a înădușit orĭ-ce încercare de propășire, prin înființarea uneĭ censurĭ aspre și despotice (de care nicĭ se pomenesce în Reglement), și prin închiderea arbitrară a acelor maĭ bune foĭ publice, precum: „Alăuta românească", „Dacia literară" și „Propășirea" [1]), obștea, dorind luminarea poporuluĭ și înflorirea literaturiĭ românescĭ, cere: Ridicarea censureĭ în privirea tuturor trebilor și a intereselor din lăuntrul țĕriĭ. Și aceasta pentru ca pe viitor toate actele ce s'ar face în protiva legilor să fie supuse publicitățiĭ, iar nu să rĕmâie ascunse și necensurate de obște.

35. Fiind-că înarmarea Arnăuților de către Stăpânire a arătat vederat țĕriĭ întregĭ, carĭ sînt simțirile adevĕrate ale părinteluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza pentru obște, și fiind-că sumeția uneĭ asemene măsurĭ dușmănescĭ a îngrijit pe toțĭ locuitoriĭ, atât pentru vremea de față cât și pentru viitor, obștea, spre a se pune în stare de apĕrare a averilor și a viețiĭ, cere: Informarea grabnică a uneĭ garde cetățene prin toate tîrgurile țĕriĭ, alcătuită atât de Românĭ cât și de sträinĭ proprietarĭ. Aceste sînt, fraților, cererile obșteĭ pentru folosul și siguranța patrieĭ. Judecațĭ acum, în cuget curat, care a fost dușmanul vostru? Obștea ce le-a propus Domnuluĭ, saŭ Michail Sturdza care nu a vroit să le încuviințeze?

După săvîrșirea redacțieĭ acestor articole lucrate în grabă, pentru că Stăpânirea amerință adunările obșteĭ, s'a făcut cetirea lor în fața unuĭ mare numĕr de boerĭ însemnațĭ, de negutătorĭ și de străinĭ adunațĭ în sala Logofĕtuluĭ Costachi Sturdza, și încuviințându-se ele de către toțĭ, cu toțiĭ aŭ cerut să adaoge iscăliturile lor la iscăliturile mădulărilor comitetuluĭ. Peste 800 de nume

[1]) Asemenea și „Foaea de Transilvania" a fost oprită de a maĭ intrà în țeară.

s'aŭ subscris până în seară şi aŭ întărit valoarea aceleĭ lucrărĭ. Însuşĭ Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Moldavieĭ a consfinţit prin a sa iscălitură dreptele cererĭ ale obşteĭ [1]).

No. 270. 1848 Maiŭ.

A doua ḑi, comitetul a împărtăşit Ministruluĭ copie de articolele pomenite, pentru ca să o arăte Domnuluĭ, nădăjduind că Domnul s'ar ţiné de făgăduinţa ce dase de a împlinì dorinţele poporuluĭ.

Însă Michail Sturdza, care acum îşĭ pregătise puterile armate, bizuindu-se în oare-care notă a Rusieĭ atingĕtoare de Prinţipatele Dunăreĭ, îşĭ asvîrle de odată masca de părinte al patrieĭ, şi de odată s'arată în toată furia sa. Ura luĭ asupra bunilor patrioţĭ, aţîţată prin reclamaţiile drepte ale naţieĭ, se trezesce maĭ înveninată decât orĭ când! Stăpânit de interesul sĕŭ particular, temêndu-se de a perde mijloacele sale de îmbogăţire prin încuviinţarea acelor 35 de puncturĭ, şi maĭ cu seamă îngrozindu-se la ideia de a fi silit prin o nouă Cameră să deà socoteală de toţĭ banii ţĕriĭ în vreme de 14 anĭ, Michail Sturdza se face surd la plângerile patrieĭ sale, despreţuesce cererile eĭ, şi poruncesce fiilor sĕĭ, Beizadelele Dimitrie şi Grigorie, să pornească miliţia asupra obşteĭ, orĭ unde ar găsì-o adunată! Părintele patrieĭ, fără a se îngrijì de ideia răsboaielor ţivile, poruncesce uciderea între fraţĭ de acelaşĭ sânge, de acelaşĭ nume, de aceeaşĭ lege!

Odată cu această poruncă, el fuge de la palat, se închide în casarmie, şi acolo, aţîţând soldaţiĭ prin bĕuturĭ îmbătătoare şi prin rĕstâlmăcirea punctuluĭ glăsuitor despre garda cetăţeană; făcêndu-ĭ să creaḑă că obştea vroesce să desfiinţeze miliţia prin formarea aceleĭ garde; înşelându-ĭ cu tot soiul de clevetirĭ în protiva acelor ce vroiaŭ binele lor, îĭ repede asupră-le ca asupra uneĭ bande de hoţĭ răsvrătitorĭ.

Şease sute de soldaţĭ, întovărăşiţĭ de pompierĭ cu topoare, de Arnăuţĭ înarmaţĭ şi de un tun, se pornesc sub comanda Beizadelelor, merg de calcă casa Logofĕtuluĭ Costachi Sturdza şi, negăsind acolo decât pe stăpâniĭ caseĭ, se înaintează spre locuinţa d-luĭ Aleco Mavrocordat.

În vremea aceasta, un mic numĕr de persoane adunate la d-l Mavrocordat aşteptà rĕspunsul Ocârmuiriĭ, fără a avé nicĭ un prepus de măsurile ce se pregătiaŭ la casarmie; când de odată câţĭ-và mă-

[1]) Am auḑit că vre-o câţĭ-và din aceĭ ce aŭ iscălit în hârtia obşteĭ, s'aŭ dus de şĭ-aŭ cerut ertare de la Vodă, ḑicênd că aŭ fost siliţĭ să iscălească. Nenorociţĭ aceĭ carĭ şĭ-aŭ pătat numele familieĭ prin asemene faptă înjositoare şi prin o minciună atât de ticăloasă!

No. 270
1848
Maiŭ.

dulărĭ a comitetuluĭ, întorcêndu-se de la d-l Ministru, le spun că Vodă nu voesce a încuviință unele din cele maĭ drepte cererĭ ale obşteĭ. Tot-odată sosesce vuetul că miliția s'a înarmat şi s'a pornit din casarmie!

La aflarea acestor veştĭ, o indignație grozavă pătrunde pe toțĭ. Toțĭ într'un glas strigă: „La arme, fraților! Vodă ne-a înşelat! Vodă vrea să ne omoare! la arme, la arme, să ne aperăm vieața!" Dar până a nu apucà încă de a se pune în stare de apĕrare, miliția sosesce şi, urmând poruncilor luĭ Beizadeà Grigori, se aruncă asupra tinerilor neînarmațĭ ce găsesce în casa luĭ Mavrocordat, şi măcar că aceştia strigaŭ la soldațĭ: „Fraților! noĭ vrem binele vostru! noĭ sîntem frațiĭ voştri!" soldațiĭ turbațĭ îĭ lovesc cu straturile şi cu baionetele puscilor, rănesc vre-o câțĭ-và din eĭ, îĭ leagă ca pe nisce hoțĭ şi îĭ duc la casarmie, după ce aŭ sfărîmat toate mobilele din casă! [1]).

După această isbândă, în care şefiĭ milițieĭ aŭ câştigat hula lumiĭ prin crudimea poruncilor lor, oameniĭ polițieĭ comenduițĭ de Aga şi soldațiĭ cu Arnăuțiĭ comenduițĭ de Beizadeà Grigori, încep a se abate ca cete de hoțĭ pe la birturĭ şi pe la casele boerilor, strică uşile, sfarmă mobilele, pradă lucrurile, şi leagă pe toțĭ câțĭ găsesc în lăuntru. Târgul întreg este luat în asalt de bande de slujitorĭ bețĭ şi de Arnăuțĭ aprinşĭ de dorul prădăciuniĭ.

Casa Cneazuluĭ Gheorghi Cantacuzin este călcată noaptea, deşì stăpânul caseĭ este sudit rusesc. Armele Cneazuluĭ, ceasornice de preț şi alte, tot ce se găsesce sub mânile Arnăuților este prădat. Casa Rosetescilor este călcată şi truspatru frațiĭ arestuițĭ şi închişĭ la casarmie. Casele luĭ Nicolae Docan, ale Logofĕtuluĭ Lupu Balş, ale luĭ Harnav şi alte multe sînt călcate fără sfiealá; şi într'o singură noapte peste 200 de oamenĭ sînt prinşĭ, legațĭ şi aruncațĭ în închisorĭ. Iar 13 din tineriĭ ceĭ maĭ însemnațĭ din Moldova sînt legațĭ în căruțe de poştă şi duşĭ la Galațĭ, fără a li se da nicĭ apă măcar într'un drum de 14 poşte, fără a li se da nicĭ mantale de coperit, spre a fi ferițĭ de rĕceala nopțiĭ! [2]). De la casarmia din Galațĭ eĭ sînt transportațĭ la cetatea Măcinu de pe malul drept

[1]) Tineriĭ maltratațĭ în casa luĭ Mavrocordat fac parte din cele maĭ bune familiĭ, şi sînt anume: A. Muruzi, A. Cuza, Iorgu Sturdza, Romalos, Filipescu, A. Catargiu, Nicu Catargiu, A. Mavrocordat, D. Cuza şi alțiĭ.

[2]) Aceştia sînt: Alecu Muruzi, Lascar Roseti, Răducanu Roseti, Dimitrie Roseti, Alecu Cuza, Romalo, M. Epureanu, Moldovanu, N. Catargiu, Filipescu, V. Cantacuzin, P. Balş şi S. Miclescu.

No. 270. 1848 Maiŭ.

al Dunăreĭ, fără să fi fost nicĭ judecațĭ, nicĭ osândițĭ de vre-un tribunal după pravilele țěriĭ. Cât pentru ceĭ-lalțĭ nenorocițĭ de prin temnițele Iașuluĭ, numaĭ eĭ și Michail Sturdza și Dumnedeŭ scie ce năcazurĭ aŭ pătimit, ce pedepse aŭ suferit și sufer încă poate, pentru că aŭ manifestat nobila dorință de îmbunătățirĭ în patria lor!

Iată, fraților, resultatele făgăduințelor luĭ Michaiŭ Sturdza! Înșelăciunĭ, nelegiuirĭ, călcărĭ de case, prădăciunĭ, risipirĭ, schingiuirĭ, închiderĭ prin temnițe, bătăĭ cu bicele prin închisorĭ, exilurĭ, călcărĭ de drepturĭ ale tuturor, desprețuirea legilor țěriĭ, osânde fără judecată praviliceascǎ, pedepse barbare în protiva tuturor așezămintelor țěriĭ noastre!

Și încă nu-ĭ tot! Michail Sturdza, nemulțumindu-se cu toate jertfele ce aŭ picat în mânile sale, și voind a se desbărà odată pentru tot-deauna de tinerimea țěriĭ, de acea bandă de răsvrătitorĭ ce aveà curagiŭ a protestà în protiva nelegiuirilor Ocârmuiriĭ, Michail Sturdza, dic, vroind a secerà cu o singură lovitură toată nădejdea patrieĭ, face liste de proscripțiĭ și le trimite pe la ținuturĭ cu poruncĭ aspre de prigonire asupra celor cuprinșĭ în ele, închide granițele pentru ca nimenĭ să nu poată scăpà de sbiriĭ luĭ, nicĭ să poată intrà în țeara lor tineriĭ ce se întorceaŭ din străinătate; [1]) făgăduesce prețurĭ marĭ pentru capetele unora din frațiĭ noștri, anume: Costachi Moruzi, V. Ghica și alțiĭ și totodată, profitând de groaza obștească și întrebuințând toate mijloacele de corumpere și de amerințare, adună prin țeară iscăliturĭ de mulțumire pentru părinteasca luĭ oblăduire!

Iată, fraților, faptele cu carĭ Domnul Moldoveĭ s'a făcut rěspundětor către omenire și către Dumnedeŭ. Aceste sînt petele neșterse cu carĭ el s'a acoperit în ochiĭ lumiĭ de față și aĭ viitorimiĭ!

Acum Michail Sturdza triumfează, căcĭ a ajuns la scopul sěŭ! Tinerimea, nădejdea țěriĭ este proscrisă! Patrioțiĭ ceĭ maĭ vrednicĭ sînt depărtațĭ de la sînul patrieĭ, în cât ceĭ dintre dînșiĭ carĭ sînt încă pe loc aŭ rěmas fără ajutor și fără putere! Acum Domnul Moldoveĭ triumfează, căcĭ Moldova poartă doliul copiilor sěĭ!

Fraților Românĭ din toată România!

Voĭ locuitorilor sătenĭ din Moldova, ale căror drepturĭ aŭ fost desprețuite de acel ce se numesce părintele vostru;

Voĭ neguțătorilor, carĭ ațĭ fost jicnițĭ în interesele voastre prin pustiirea Capitalieĭ;

---

[1]) Sînt poruncĭ înadins pentru tinerimea din Paris, ca să-ĭ oprească intrarea în Moldova.

No. 270. 1848 Maiŭ

Voĭ boerilor, carĭ aţĭ câştigat cinstirea lumiĭ întregĭ, sprijinind drepturile poporuluĭ;

Voĭ toţĭ, carĭ vĕ jăliţĭ fraţiĭ, părinţiĭ, rudele şi copiĭ depărtaţĭ de la sînurile voastre prin tirania Ocârmuiriĭ;

Veniţĭ să unim cu toţiĭ glasurile noastre şi să protestăm în protiva luĭ Michail Sturdza! Să protestăm în numele fraţilor noştri, carĭ aŭ fost şi sînt încă pedepsiţĭ prin închisorĭ şi exilurĭ, fără de a fi fost judecaţĭ! În numele patrieĭ noastre ce este în agonie! În numele omeniriĭ batjocorite! În numele luĭ Dumneḑeŭ care ne privesce!

Veniţĭ să unim cu toţiĭ glasurile noastre şi să le înălţăm la cerurĭ, pentru ca să se coboare în patria noastră sfînta dreptate, ce judecă pe ceĭ rĕĭ şi îĭ supune la pedepse înfricoşate, spre a-ĭ face pilde de îngrozire omeniriĭ în toate veacurile!

Vasili Alecsandri.
(Mădular al comitetuluĭ ales de obşte pentru redacţia cererilor sale.)

No. 271. 1848 Maiŭ.

„Michail Sturdza, partida naţională şi Comisia."
Broşură in-8, pagine 20.

Momentul hotărîtor al abusurilor personificate prin Ocârmuire şi al Dreptăţiĭ representată prin partida naţională se apropie. Acum ne aşteaptă orĭ ticăloşia uneĭ stăpânirĭ înḑecit maĭ cumplită decât acea a Fanarioţilor, orĭ un milion de suflete creştine se vor ridicà în sfîrşit la vrednicia omeniriĭ, de care astăḑĭ şi Jidoviĭ se bucură pe aiurea.

Întîmplările din 29 Martie aŭ ajuns de mult la cunoscinţa Petersburguluĭ şi a Constantinopoleĭ; amândouĕ Curţile, Suzerană şi Protectriţă, aŭ însărcinat câte un comisar din partea fieş-căreia, spre a venì în Prinţipat să se cerceteze nenorocita desbinare între ţeară şi Domnitor. D-l Duhamel şi Talaat-Efendi sînt acum întruniţĭ la Bucurescĭ; aicĭ la noĭ se aşteaptă din ceas în ceas. D-l Duhamel şi Talaat-Efendi ţin acum toate nădejdile în mânile lor. Ţeara şi Domnitorul sînt în duşmănie deschisă, rana e prea adâncă ca să se poată doftorì prin împăcăciune. Lupta se va începe, şi cu atât maĭ energică, cu cât şi o parte şi alta vĕd într'însa vieaţa saŭ moartea lor.

Domnitorul va năzuì la calomnie şi corupţie, înalta sa politică şi sufletul sĕŭ. Ţara se va sprijinì numaĭ pe dreptate şi adevĕr. Îşĭ va desvĕlì în faţa tuturor, cu durere, rănile ce fiul sĕŭ

No. 271. 1848 Maiŭ.

Michail, fără nicĭ o grijă de păcat i le-a făcut în vreme de 14 anĭ, cu o stăruință nepilduită. Dumnedeŭ e prea sus și Împĕratul prea departe, dice un proverb rusesc. Noĭ n'am fi gândit nicĭ odată, că tocmaĭ un proverb rusesc ar fi putut sluji luĭ Michail de încurajare la tâlhăriile sale. Însă nu ne desnădăjduim, că acest Michail nu va ajunge în curînd să cunoască că Impĕrațiĭ nu-s nicĭ odată așà departe, ca să nu afle în sfîrșit crimele, și Dumnedeŭ așà de sus, ca să nu le poată fulgerà.

Încrederea în dreptatea și egalitatea pricinii ce sprijinițĭ voĭ, vredniciĭ fiĭ aĭ Moldoveĭ, o avețĭ, rĕmânețĭ până în sfîrșit unițĭ, căcĭ bunul Dumnedeŭ vĕ va încununà cu isbândă ostenelele și jertfele ce facețĭ pentru ușurarea omeniriĭ suferitoare.

Vodă vĕ va învinovăți către domniĭ Comisarĭ de revoluționarĭ. Cererile voastre-s acole! Și purtarea voastră cea pacĭnică și înțeleaptă, până în minutul de față, îl descoperă de cel maĭ ticălos calomniator, deși nepilduitele sale crudimĭ, cu toată dreptatea ar fi putut provocà rĕsbunare.

Nu se va rușinà a propune rușfeturĭ, după cum chiar oameniĭ sĕĭ, arătându-se compătimitorĭ la nenorocirile țăriĭ, spun că tot îĭ perdut, căcĭ Vodă a isbutit a cumpĕrà pe Comisarĭ, pe unul cu 12.000 galbenĭ, iar pe cel maĭ primejdios (pentru dînsul) cu 40.000 galbenĭ. Scim că propunerea s'a făcut unuia dintr'înșiĭ, însă cu câtă nerușinare i s'a propus, cu maĭ multă indignație i s'a refusat.

Nădăjduim însă că purtarea domnilor Comisarĭ va descoperi maĭ bine adevĕrul în ochiĭ lumiĭ.

Și cu atâta maĭ mult Michail îșĭ va pune toate puterile ca să triumfeze, cu cât prevede în învingerea sa lovirea de moarte: Pentru ca să scape din mână o țeară ce nu maĭ poate stoarce, pe care o privià ca o posesie pe vieață; pentru ca să peardă într'un ceas tot ce a câștigat nedrept și cu primejdia sufletuluĭ sĕŭ, în vreme de 14 anĭ; pentru ca să-ĭ lovească cu desăvîrșire interesul, și interesul îĭ vieața sa.

Maĭ ales că Curțile, Suzerană și Protectriță, aŭ avut tot-deauna nobila dorință să rivaliseze, care din care să-șĭ poată trage maĭ tarĭ simpatiĭ și maĭ multe binecuvîntărĭ ale noroduluĭ.

Întâiŭ Turcia ca putere suzerană se va silì să facă dreptate țĕriĭ noastre și să o ajute în potriva vîndătoruluĭ; pentru care scop și strămoșiĭ ĭ-aŭ închinat, dându-ĭ țeara de atuncĭ cu necontenire dovedĭ de supunere și credință.

No. 271. 1848 Maiŭ.

Rusia ca protectoare iarăşĭ credem că ne va sprijinì ţeara înprotiva jăcuitoruluĭ, ca ast-fel să-şĭ tragă în adevĕr simpatiile ţĕriĭ iar nu ura sa, căcĭ:

Ocârmuirea de 14 anĭ a luĭ Michaiŭ, ne-a făcut ca să ne credem în sfîrşit părăsiţĭ cu totul de părinteasca îngrijire a Porţiĭ şi să ne îndoim foarte mult despre bunavoinţă a Rusieĭ, pentru că:

Michail nu călcà o lege în picioare, nu făceà o asuprire strigătoare la cer, nu puneà nouĕ împilărĭ asupra ţĕriĭ, un venit al statuluĭ nu întorceà în interesul sĕŭ, fără să nu arunce, ca Jidovul, fără-de-legile sale asupra Curţilor, desvinovăţindu-se la plângerile ce-ĭ vin din toate părţile, că: Rusia aşà-ĭ poruncesce şi Turcia nu-l ajută.

Îĭ cu neputinţă dar ca Turcia şi Rusia, chiar în interesul lor, bine înţeles, să nu cerceteze lucrurile cu cea maĭ mare nepărtinire şi să nu ne scape în sfîrşit de ocârmuirea luĭ Michail, ce toată lumea cunoasce acum că a fost duşmană ţĕriĭ sale şi înşelătoare amânduror Curţilor.

Cu toate acestea, domnul Kotzebue cearçă să pregătească tămăduirea lucrurilor prin o împăcăciune, orĭ-cum ar fi, deşì aceasta, după cum vĕd cu toţiĭ, astădĭ a ajuns cu neputinţă (1).

De şĭ-a luat sarcina aceasta, d-l Kotzebue nădăjduesce prea mult pe slăbiciunea unora din boerĭ, pe poltroneria lor, pe desbinarea lor în sfîrşit, ce crede că s'ar aduce între dînşiĭ, măgulindu-ĭ cu bune-

(1) Vom vedé dacă până în sfârşit veţĭ avé dreptate. Până acum pentru lauda domnieĭ-voastre v'aţĭ ţinut bine, căcĭ domnul Kotzebue a eşit astădĭ din Eşĭ fără nicĭ o ispravă. Vodă aud că s'ar înduplecà acum să încuviinţeze toate cele 35 articole fără deosebire, şi să cheme în ţeară pe toţĭ ceĭ alungaţĭ şi închişĭ în împrejurările trecute. De ce nu vi le-a dat cât aŭ fost lucrurile cu pace şi vi le dă tocmaĭ acum, după ce a căutat maĭ întâiŭ a vĕ stinge glasul prin toate mijloacele şi cruḑimile? Oare le dă cu vre-un gând bun? Că ursul a învĕţà să joace la bătrâneţe şi Vodă al vostru s'a purtà maĭ cinstit decât până acum? El de bună voie a jurat în biserică, cu mâna pe Evanghelie, că va păzì cu sfinţenie fieşte-care articol din Reglement, şi şĭ-a călcat ca un netrebnic jurămîntul făcut înaintea luĭ Dumneḑeŭ şi al oamenilor, şi apoĭ respectuì-va concesiile, pe carĭ le dă de nevoie şi de frică? Deà Dumneḑeŭ, ca boeriĭ domnieĭ-voastre să nu schiopĕteze şi să rĕspunḑă până în sfîrşit la aşteptarea bieteĭ Moldove, după cum creḑĭ d-ta! cât pentru mine, eŭ am ajuns de nu cred nimic, până nu vĕd cu ochiĭ. Acesta-ĭ un obiceiŭ pe care l-am căpĕtat în ţeara domnieĭ-voastre, ţeară şugubaţă, locuită de o clasă de oamenĭ şi maĭ şugubeţĭ.

(Notă a unuĭ străin.)

voințe înalte, cu cinstirĭ, cu posturĭ, cu chiar interesul lor particular. No. 271. 1848 Maiŭ.

Diplomatul însă de astă dată se înșeală foarte mult:

Vodă va da de bună seamă cele maĭ frumoase făgăduințe dușmanilor sĕĭ, cum îĭ numesce el, și în interesul lor particular și în interesul țĕriĭ. Însă câte făgăduințe n'a dat el în vreme de 14 anĭ aĭ ocârmuiriĭ luĭ? Domnia sa n'a fost decât un șir de măgulirĭ pentru toate partidile și pentru toate interesurile. Țeara nădăjduesce și așteaptă suferind de 14 anĭ și cum a rĕspuns la atâta nădejde și așteptarea eĭ? Țĕraniĭ cu trup și cu suflet ca toțĭ oameniĭ, fiind osândițĭ de soarte numaĭ eĭ a purtà greutățile statuluĭ și a ținé cu sudoarea lor pe Ocârmuire și pe Vodă; eĭ ceĭ întâĭ aŭ fost strîmbătățițĭ de judecătorĭ ce eĭ le plătesc, ca să le deà dreptate; jăcuițĭ de ispravnicĭ și slujitorĭ, pe carĭ eĭ îĭ țin ca să-ĭ ferească de asupririle posesorilor saŭ ale proprietarilor, schingiuițĭ de beizadeà Grigori și vechiliĭ sĕĭ, pe carĭ eĭ îĭ hrănesc și le umplu pungile, prădațĭ și bătuțĭ de militarĭ, frațiĭ lor, pe carĭ eĭ îĭ țin ca să-ĭ apere și să-ĭ ajute. Proprietariĭ și boeriĭ pămîntenĭ batjocorițĭ de Ocârmuire; veneticiĭ și Jidoviĭ protimisițĭ înaintea negutătorilor noștri, și aceia la toate prilejurile desbrăcațĭ de Vodă sub felurite chipurĭ, unele maĭ mârșave decât altele. Chiar slujbașiĭ sĕĭ, aceste instrumente ticăloase, ce nu ĭ-aŭ lipsit nicĭ odată ca să-l slujească la apĕsările compatrioților, înșișĭ eĭ aŭ fost tot-deauna rĕsplătițĭ cu alungărĭ din slujbă, de câte orĭ alțiĭ maĭ mârșavĭ i s'aŭ înfățișat și i s'aŭ vîndut maĭ eftin, eată ce-a făcut Michail pentru țeară și pentru toate clasele societățiĭ, cari-l țin, uniĭ cu sudorile, alțiĭ cu reazimul lor. Curmarea acestor mișeliĭ a fost făgăduit-o solenel la 1835/6 în ființa iarășĭ a doĭ Comisarĭ împĕrătescĭ. Țeara îl ertase; vedețĭ cum ĭ-a rĕsplătit. O nouă înșelare din partea boerilor nu e maĭ mult cu putință.

Domnul Kotzebue se reazimă pe poltroneria boerilor?

Dacă Michail ar obrăznicì și singur să-șĭ sprijinească, fără frică, mârșăviile sale, apoĭ puterea și floarea țĕriĭ n'ar avé curaj a sprijinì din toate puterile lor, înaintea lumiĭ ce-ĭ privesce, o pricină așà de dreaptă și generoasă, a căreia eĭ s'aŭ făcut campionĭ? Nicĭ asta nu ne intră în cap, orĭ-cât intriganțiĭ ni-ĭ vor înscrie, bârfind asupra trecutuluĭ fieș-căruia din eĭ.

Cât pentru măgulirile de interes particular, posturĭ, cinstirĭ, ș. a., prin carĭ Michail și creaturile sale nădăjduesc să arunce neunirea între dînșiĭ, ca ast-fel scăpând și astă dată să-ĭ poată în urmă maĭ bine pedepsì, n'avem a rĕspunde decât cu cea maĭ

No. 271. 1848 Maiŭ.

mare indignaţie. Aceştĭ oamenĭ carĭ s'aŭ unit numaĭ dintr'o simţire nobilă şi creştinească, să ne tămăduească rănile soţietăţiĭ noastre cu primejdia lor, aceea-ce nicĭ într'un veac şi nicĭ într'un stat n'a făcut-o nicĭ odată nobleţea, nu pot fi şi nicĭ nu sînt aşà de înrĕutăţiţĭ ca să pue în primejdie viitorul ţĕriĭ lor, slujindu-se cu el de mască la mârşava patimă a interesuluĭ (virtutea luĭ Michail) şi să-şĭ nimicească ast-fel frumoasa slavă, cu care Moldova aşteaptă a le încununà pomenirea lor. Prepusul acesta ar fi singura şi cea maĭ crudă insultă ce ar puté să le arunce în faţă ticăloşia Ocârmuiriĭ, şi tocmaĭ această generoasă şi neinteresată mişcare a lor nădăjduim că le va trage înaltele bune vroinţe ale Curţilor Împĕrătescĭ.

Din cele maĭ sus ḑise, îĭ cu neputinţă ca Michail să sprijine cu vre-un folos lupta. Ne va ḑice însă cine-và că are şi el partisaniĭ sĕĭ. Aceştia, putem încredinţà, nu-s neguţătoriĭ rĕmaşĭ maĭ mult timp indiferenţĭ la întîmplările din 29; îşĭ cunosc acum amăgirea că eĭ n'aŭ trebuit să se amestece şi să deà mâna cu aceĭ ce s'aŭ sculat în protiva obştescilor abusurĭ, cea maĭ întâĭ pedică la înflorirea comerţuluĭ. Acum suferă greŭ rătăcirea lor, eĭ sînt ceĭ întâĭ astăḑĭ carĭ doresc o schimbare în bine, căcĭ alt-fel se afanisesc, măcar că hârtiile de mulţumire ce li s'aŭ dat de aŭ iscălit în urmarea întîmplărilor trecute cuprind între altele, că Comerţul merge bine, mulţumită înalteĭ înţelepciunĭ a În. Sale şi a energicelor măsurĭ luate de strălucitele Beizadele pentru restatornicirea linişteĭ publice.

Nu-s grămada slujbaşilor şi a instrumentelor sale, ce astăḑĭ nu maĭ sînt în chiverniseală, căcĭ cunosc eĭ singurĭ viclenia Ocârmuiriĭ, lăsându-ĭ astăḑĭ cu mânile goale şi cu ura opinieĭ publice. Militariĭ încă nu-ĭ pot slujì de un razim sigur: Soldaţiĭ, prepuind viclenia şefilor lor, însufleţiţĭ de vre-o nădejde, pe care eĭ singurĭ n'o înţeleg, desertează în toate ḑilele, câte ḑece şi douĕ-ḑecĭ, după cum se vede prin publicaţiile ofiţiale, şi după cum o mărturisesc în taină şefiĭ către prieteniĭ lor, ofiţerimea bĕnd şi mâncând cu desăvîrşire trofeele câştigate în noaptea din 29; sătuĭ, fără să le astîmpere foamea materială, de rangurile împărţite lor prin poroncă de ḑi, precum şi de făgăduinţele Hatmanuluĭ, de toate ḑilele, alerg la aceasta, şi mărturisindu-şĭ lipsa, în care se găsesc uniĭ dintr'înşiĭ, peste toată aşteptarea lor, capĕtă rĕspuns că: Aceĭ ce n'aŭ închipuirĭ, la casarmie este destul borş şi mămăligă. În singurul razim şi nădejde ale luĭ Vodă, pe carĭ

No. 271. 1848 Maiŭ.

astădĭ se poate lăsà maĭ fără frică, sînt fiinţele carĭ, în vremea de faţă, se hrănesc din mila luĭ, şi droaea de spionĭ ticăloşĭ, carĭ n'aŭ lipsit încă, din întîmplările trecute, de a-ĭ vinde şi sufletul lor. Însă şi aceştia, şi uniĭ şi alţiĭ se ţin de dînsul numaĭ din interes şi de nevoie. Ceĭ întâĭ aŭ interes ca să pice partida naţională, măgulindu-se că ast-fel eĭ vor luà locul aristocraţieĭ de astădĭ, după expresia lor, şi-şĭ vor împărţì numaĭ eĭ singurĭ folosurile şi cinstirile slujbelor publice, la carĭ recunoscinţa Prinţuluĭ lor cred că nu le va lipsì de a-ĭ ridicà. Vom avé dar atuncĭ o Aristocraţie de Lingăĭ.

Ĕştĭ din urmă de nevoie se ţin de Michail, şi vor căutà a-l sluji prin toate mijloacele, căcĭ cât va fi acesta pe tron nu vor avé grijă de favoritul sĕŭ Gavril; aŭ obrăznicia de se cred atât de importanţĭ, în cât se tem că ţeara scăpând se va pogorî până a-şĭ mârşăvì triumful cu nenorocirea lor.

Va să dică însăşĭ partida luĭ Michail nu poate să deà nicĭ un ajutor moral înaintea comisieĭ; din potrivă. După un prinţip al legilor, criminalistul nu se poate ajutà cu mărturisirile slugilor şi ale fiinţelor pătate, şi ce sînt amploiaţiĭ de astădĭ şi spioniĭ decât nisce slugĭ aĭ vinovatuluĭ Michail şi nisce mişeĭ cumpĕraţĭ?

Vedeţĭ dar că armele luĭ Michail nu numaĭ nu pot să-l apere, dar îl şi învinovăţesc.

Michail are calomnia, voĭ aveţĭ adevĕrul. Michail are corupţia prin banĭ, silă, chinurĭ şi făgăduinţe pentru toţĭ, spre a-şĭ face un razim cât se poate maĭ numeros. Voĭ aveţĭ neinteresul şi glasul dreptăţiĭ, carĭ strigă în inima fieşte-căruia, în favorul vostru, spre a vĕ face un razim tare.

Michail nădăjduesce în bunătatea şi lăcomia domnilor Comisarĭ. Voĭ, încredeţi-vĕ în seriosul caracter ce înfăţişează.

Însă ideile gâdilă maĭ mult în taină; nădejdea Prinţuluĭ n'o pot îndestul arătà că este neunirea, ce socoate a pune între voĭ prin făgăduinţe, ameninţărĭ, ordinurĭ împĕrătescĭ, bune vroinţe înalte şi nădejdĭ de folosurĭ în parte.

Deschideţĭ şi redeschideţĭ bine ochiĭ la cursele ce vĕ întinde Michaiŭ-cel-Bătrân.

De vĕ veţĭ ademenì la făgăduinţe, el întâiŭ îşĭ va bate joc de nătărăia voastră.

De vĕ veţĭ sfiì la ameninţările ce vi s'ar face, el va căpĕtà întreită obrăznicie, tratându-vĕ ca pe nisce mişeĭ.

De veţĭ zîmbì la ordine şi la bune vroinţe înalte, el vĕ va

No. 271. 1848 Maiŭ.

atârnà atâtea ordine la gât, încât vĕ va îngenunchià sub greutatea lor, saŭ vĕ va spânzurà cu frânghiuţele lor.

Iar de veţĭ începe a vĕ cumpĕnì şi a vĕ perde curajul la nădejdea folosuluĭ în parte, apoĭ săpaţi-vĕ de pe acum mormintele voastre, căcĭ voĭ singurĭ v'aţĭ rostit sentinţele. Aceasta-ĭ va fi desăvîrşita şi singura armă ce caută Michail, cu care vĕ va da lovirea de moarte, făcêndu-se el însuşĭ călăul vostru. Căcĭ voĭ, o mărturisim pentru lauda voastră, aţĭ adus lucrurile până acolo, în cât cea maĭ mică faptă ce ar dovedì că mişcarea voastră a fost şi este pornită numaĭ din un sentiment de câştig mârşav, pentru vecĭnica voastră batjocură, vĕ veţĭ ucide cu înseşĭ mânile voastre.

Ajutând Dumnedeŭ să scăpaţĭ ţeara voastră de un ticălos ca Michail, nu veţĭ avé atuncĭ destule cinstirĭ, destule laude, destule binecuvîntărĭ ale noroduluĭ? Interesurile voastre pătimi-vor oare sub o cârmuire dreaptă şi adevĕrat părintească pentru toţĭ? Ce nume? Ce fericire nu veţĭ pregătì voĭ şi urmaşilor voştri? Când şi săracul şi bogatul, pentru toată odihna şi fericirea lor, n'ar avé a mulţumì decât vouĕ, atuncĭ cu dreptul vĕ puteţĭ numì părinţiĭ ţĕriĭ; lumea, apĕrătoriĭ omeniriĭ; şi Dumnedeŭ, iubiţiĭ sĕĭ fiĭ!

Isbânda luĭ Michail o să fie peirea neamuluĭ vostru şi a ţĕriĭ!

Michail va pune în robie biserica, care vĕ dă ajutor în numele luĭ Dumnedeŭ. Mitropolia îşĭ va perde cea maĭ frumoasă prerogativă, n e a t â r n a r e a ş i n e m ă r g i n i t a s a p u t e r e m o r a l ă, de care se bucură Moldova din dilele luĭ Alexandru-cel-Bun. Prinţul, scăpând de o epitropie ce-l supĕră, va căpĕtà îndoită putere şi nu va întârdià de a o preface în instrument la mârşăviile sale. Odată va maĭ avé a da seamă şi de acest p ă c a t î n p o t r i v a D u h u l u ĭ S f î n t.

Michail va statornicì dreptul confiscaţieĭ şi dreptul de viéţă şi de moarte asupra voastră pentru crimele politice, aceea-ce gonesce de atâta vreme, şi cum nu i se vor da şi aceste, ca să pue o stavilă rebelilor şi necredincioşilor, când isbânda sa o va câştigà numaĭ prin osândirea voastră de r e b e l ĭ ş i n e c r e d i n c i o ş ĭ? Departe însă de a împuţinà numĕrul acestora, Michail, din potrivă, va căutà înadins a-ĭ înmulţì ca să-şĭ sporească veniturile cu luarea averilor voastre şi să se mântue odată de atâţia supĕrătorĭ. Rebelĭ şi necredincioşĭ sînteţĭ voĭ, aceia carĭ răcniţĭ în protiva abusurilor şi cereţĭ dreptate; cine dar nu va fi în ochiĭ sĕĭ necredincios şi rebel, care va maĭ avé o cinste a sa şi un suflet al sĕŭ?

Michail ne va şterge pe multă vreme nădejdea unor vremĭ maĭ bune pentru pămîntul nostru, şi deà Dumnedeŭ ca învingerea voastră să nu fie ceasul eĭ cel de pe urmă! Picând voĭ, se înăduşe sufletul Moldoveĭ şi se perde pentru tot-deauna, poate, pricina naţională representată prin tot ce are ea maĭ ales în avere, drepturĭ, talente, virtuţĭ.

Michail va rĕmâné nu Domn, ci proprietar al Moldoveĭ, căpĕtată prin osândirea fiilor eĭ şi prin înşelăciunea apĕrătoarelor eĭ Curţĭ; căcĭ rĕmăşiţa pămîntuluĭ Moldoveĭ, ce nu face parte încă din moşiile sale, n'a privì-o decât ca pe o moşie răzăşească, pe voĭ ca pe răzeşĭ, Curţile împĕrătescĭ ca nisce instanţiĭ judecătorescĭ, şi ce este maĭ lesne astădĭ la noĭ decât a luà o moşie răzeşească!

Atuncĭ Michail nu va avé, poate, maĭ multă durere de Patria noastră, adecă de moşia sa. El singur va fi şi apĕrătorul, ca şi vecĭnicul eĭ stăpân. Aristocraţiĭ Statuluĭ vor fi vătajiĭ sĕĭ pedepsiţĭ şi daţĭ afară de la moşiĭ, aşà de lesne ca şi vătajiĭ luĭ Beizadeà Grigori, ce par parentèse nu-s maĭ puţin decât proprietarĭ şi boerĭ în persoană, odrasla Aristrocraţieĭ Lingăilor. Slujbaşiĭ Statuluĭ vor fi feciorіĭ sĕĭ boerescĭ; neguţătoriĭ orîndariĭ sĕĭ; armia ţĕriĭ, străjariĭ luĭ, şi ţĕranul tot sărac!

Obşteasca Adunare va fi cisla Statuluĭ, şi Michail Grigorie Sturdza Voevod: cu mila luĭ Dumnedeŭ vecĭnic proprietar ţĕriĭ Moldoveĭ.

Acum înţelegeţĭ cu desăvîrşire primejdioasa posiţie în care sînteţĭ voĭ şi iubita voastră patrie, sciţĭ armele luĭ Michail şi le cunoasceţĭ de 14 anĭ; sînt acele cu carĭ s'a slujit tot-deauna la interesurile sale şi la slăbirea voastră, şi se va sluji şi astădată, însă nu numaĭ să vĕ slăbească, dar ca să vĕ nimicească. Michail apĕrându-se vĕ va atacà cu toată furia unuĭ vinovat în primejdie. Voĭ cu curajul şi cu încrederea oamenilor ce în cuget cer dreptatea în numele ţĕriĭ, a omeniriĭ şi a luĭ Dumnedeŭ, veţĭ numĕrà numaĭ suferinţele ţĕriĭ, şi aceasta va fi destul pentru învinovăţirea sa.

În sfîrşit, dacă comisia va fi rînduită de Înaltele Curţĭ ca să cerceteze cu cea maĭ mare nepărtinire adevĕrul; dacă mădulariĭ comisieĭ vor fi vrednicĭ şi vor rĕspunde la serioasa însărcinare ce li s'a pus; dacă eĭ aŭ venit, în sfîrşit, întâiŭ să judece şi pe urmă să osândească, după cum credem şi nădăjduim, apoĭ mulţumim luĭ Dumnedeŭ şi bucuraţi-vĕ, căcĭ dreptatea a triumfat.

Dacă însă comisia va fi trimeasă de Înaltele Curţĭ, orĭ numaĭ

No. 271. 1848 Maiŭ. de o simplă formalitate, orĭ mădulările eĭ sînt saŭ vor fi gata a se face nisce vinovate instrumente ale luĭ Michail, orĭ, în sfîrşit, dacă lucrările eĭ se vor mărginì numaĭ întru a osândì şi nu a şi judecà, după cum oameniĭ Ocârmuiriĭ şi ascunsele luĭ creaturĭ încredinţează şi propovĕduesc, nu vĕ descurajaţĭ că Michail triumfează, vouĕ vĕ rămâne încă bărbăţia dreptuluĭ strâmbătăţit. Alergaţĭ cu toţiĭ la Poartă şi strigaţĭ dreptate. Va fi în zadar? Sculaţi-vĕ şi protestaţĭ atuncĭ înaintea tuturor neamurilor şi, numaĭ dreptatea să fi perit cu totul din lume, stăpânitoriĭ să nu maĭ aibă un Dumneḑeŭ, numaĭ atuncĭ veţĭ rĕmâné osândiţĭ şi voĭ şi ţeara voastră a vĕ perde de pe faţa pămîntuluĭ.

Amar însă atuncĭ domnieĭ luĭ Michail şi neamuluĭ sĕŭ! Ţeara, care cere astăḑĭ dreptate pacĭnic şi legiuit, va alergà atuncĭ la rĕsbunărĭ cu toată furia ce aprinde apĕsarea şi batjocura nemeritată. Michail şi familia luĭ vor fi priviţĭ ca duşmanĭ în sînul patrieĭ sale. Michail un minut nu va avé pace şi repaos, nicĭ în sufletul sĕŭ, nicĭ în familia sa, nicĭ în ţeara sa. Prietenĭ nu va avé nicĭ unul, va tremurà în tot minutul pentru vieaţa sa, sfiindu-se şi de aĭ sĕĭ, şi cum nu va avé cuvînt a se îngrijì chiar despre aceştia, când scie că eĭ nu-l încunjură decât numaĭ de interes, şi că îndată ce astăḑĭ le-ar propune câştigurĭ maĭ marĭ, ar vinde nu numaĭ ființa lor, dar şi pe stăpânul lor!

Michaile! Sciĭ foarte bine că tot-deauna frica însuflă neîncredere, neîncrederea aduce prepus şi prepusurile nasc crimele. Cârmuirea ta ajungênd atuncĭ a fi neapĕrat încunjurată de crime, ţeara va fi ameninţată de primejdie; nenorocire şi de o parte şi de alta! Tu fără s'o vreĭ, te-ĭ preface din Domn în Călăŭ, credênd că cu aceasta îţĭ scapĭ vieaţa, îţĭ scapĭ averea, şi facĭ o slujbă Curţilor Împĕrătescĭ. Însă şi fie-care Moldovan atuncĭ, tot fără să vreĭ, va alergà la păcat; în cât acel ce va cercà a primejduì vieaţa ta, saŭ a vre-unuĭ din sĕminţa ta, va crede asemenea că-şĭ scapă vieaţa, îşĭ scapă ţeara şi face faptă plăcută luĭ Dumneḑeŭ.

No. 272. 1848 Iunie.

Memoriul remis Comisaruluĭ Sublimeĭ Porţĭ Talaat-Efendi în numele partiduluĭ liberal al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Copie. Acad.)

Le parti libéral de la Valachie croit inutile de plaider près de la Sublime Porte la cause des réformes exigées par l'esprit du siècle.

No. 272.
1848
Iunie.

Le Gouvernement de la Sublime Porte s'est montré lui-même trop animé de l'esprit de progrès, pour qu'on puisse lui supposer l'intention d'entraver l'amélioration des institutions de la Principauté.

Une telle intention, si elle pouvait exister, ne serait d'ailleurs ni juste, ni conforme aux intérêts de la Subline Porte. Elle serait injuste, car elle serait contraire à l'esprit des capitulations, qui reconnaissent à la Principauté le droit d'autonomie, capitulations ratifiées plus tard par les traités conclus entre la Sublime Porte et la Russie, et tout dernièrement encore par celui d'Andrinople.

Elle serait contraire aux intérêts véritables de la Sublime Porte, car la Sublime Porte n'a rien à gagner à ce que la Principauté soit mal administrée, et elle a tout à perdre à s'aliéner la sympathie des diverses classes de la nation. L'influence malheureuse que la Russie exerce aujourd'hui dans la Principauté n'a pas d'autre origine que les trop nombreuses entraves portées autrefois à la prospérité intérieure du pays, entraves qui forçaient les bons Valaques à se jeter dans les bras de la Russie.

La Sublime Porte, dans ses intérêts bien entendus, doit donc souhaiter le triomphe du parti libéral en Valachie et applaudir à la destruction d'un règlement, qui est l'œuvre de la Russie et qui n'a été voté par l'Assemblée nationale du pays que sous la pression de cent mille baïonnettes russes, sous la présidence du Consul russe Mintziaky, et sous la menace imminente d'un exil en Russie, menace qui avait déjà frappé quelques membres de l'Assemblée.

Ce règlement ne saurait convenir à la Sublime Porte, car il est contraire à l'esprit des traités, et il donne à la Russie la faculté de s'immiscer dans les affaires intérieures de l'Etat, comme le prouvent plusieurs articles de ce règlement, dont il suffit de citer les suivants:

„Le Directeur en chef des quarantaines sera élu par le Prince, „toutefois conjointement avec le Consul de Russie". (Le Directeur actuel est un général russe.)

„Aucun impôt nouveau ne pourra être prélevé, ni aucune loi „nouvelle votée sans l'assentiment des Cours Suzeraine et Pro„tectrice".

Ces dispositions érigent la Russie en puissance protectrice et même souveraine de la Principauté, tandis que les traités ne lui reconnaissent d'autre droit ou d'autre nom que celui de ga-

No. 272. 1848 Iunie.

rante des droits des Moldo-Valaques, vis-à-vis de la Sublime Porte, qui seule est reconnue légalement comme puissance protectrice et suzeraine.

La Russie n'a donc rien à garantir là où il n'y a point de violation de traités de la part de la Sublime Porte; ainsi le veulent les traités et ainsi l'entendent les bons Valaques.

Les bons Valaques, revenus d'une ancienne erreur, renoncent à la politique de leurs pères, ils ne songent aujourd'hui qu'à se rallier sincèrement à la Sublime Porte. Ils reconnaissent combien leurs pères ont été cruellement dupés par la Russie, qui n'a jamais songé à faire de ce pays autre chose qu'une province de plus pour son empire, comme le prouve l'incorporation de la Bessarabie, partie intégrante du territoire moldave, incorporation injuste et surprise à la bonne foi de la Sublime Porte par la trahison du Drogman Démètre Mourouzi.

Les bons Valaques, pénétrés de la justesse de leur cause, sont résolus à dénier aux Russes les droits qu'ils se sont arrogés en dehors de la teneur des traités et qu'ils n'exercent dans le pays qu'en vertu d'un règlement illégal, dont le pays désire fortement s'affranchir.

Comment la Sublime Porte refuserait-elle son appui au parti des bons Valaques, quand c'est le seul parti qui soutienne les intérêts de la Sublime Porte dans la Principauté?

Une seule prévention pourrait, peut-être, retenir la Sublime Porte dans l'appui moral que nous attendons d'elle en cette circonstance; c'est l'imputation calomnieuse faite par le parti russe au parti national de vouloir se détacher entièrement de l'Empire ottoman.

Mais tel ne peut être le but des bons Valaques, car ils recherchent eux-mêmes une protection amicale de la part de la Sublime Porte et ils tiennent aujourd'hui plus que jamais à se placer sous l'égide de l'intégrité de l'Empire ottoman.

Que la Sublime Porte veuille donc être protectrice sincère des droits des Valaques, selon la teneur des traités, qu'elle déclare ne vouloir en aucune manière s'immiscer dans les affaires intérieures du pays, ni permettre qu'aucune puissance s'en mêle, et elle trouvera en ses protégés une nation fidèle et dévouée.

Pour éviter, du reste, toute prise à la calomnie, les Valaques croient devoir communiquer à la Sublime Porte les points principaux sur lesquels doit porter la réforme qu'ils projettent de

faire dans leur constitution, afin de mettre la Sublime Porte à même de juger par elle-même, si un seul de ces points porte atteinte à ses droits ou à ses prérogatives.

La constitution actuelle de la Valachie consiste dans le Règlement Organique imposé par la Russie, et réservant à cette puissance la faculté de s'immiscer dans les actes les plus essentiels du Gouvernement valaque et de l'Assemblée nationale.

Ce Règlement, amalgame de dispositions hétérogènes et contradictoires, laisse, dans le sens ambigu de ses dispositions un champ libre à toute sorte d'abus; mais ce qui le rend encore plus odieux c'est de voir dénaturer les anciennes institutions nationales au grand détriment de l'immense majorité des habitants du pays, d'avoir fait peser tout le fardeau de l'impôt sur les classes les plus pauvres de la société, d'avoir restreint le pouvoir politique dans le cercle d'une aristocratie privilégiée, là où il n'avait jamais existé que des fonctions publiques conférant des titres non héréditaires, d'avoir enfin par une triste expérience de dix-sept années donné la preuve évidente qu'il ne saurait conduire qu'à la guerre entre les diverses classes de la société et à la ruine complète du pays.

Les Valaques désirent donc changer cette constitution, et ils demandent, avant tout, une représentation plus équitable des diverses classes de la société dans l'Assemblée nationale, afin que celle-ci soit une expression plus juste des vœux et des besoins du pays.

Les Valaques désirent aussi la liberté de la presse, liberté que le Règlement lui-même n'avait point supprimée et dont ils n'ont été privés que par un ukase russe.

Les Valaques demandent l'institution de la garde nationale, afin de pouvoir diminuer l'effectif des troupes de ligne, dont le maintien est dispendieux pour le pays et ravit inutilement plusieurs milliers de bras à l'agriculture, source principale de la prospérité du pays.

Les Valaques veulent faire peser l'impôt sur toutes les classes de la société. Ils veulent également proclamer l'abolition de l'esclavage et opérer l'affranchissement complet du paysan moyennant une juste indemnisation de la part de l'Etat.

Ils veulent aussi assurer le principe de la responsabilité des Ministres, afin que la Chambre puisse les accuser et les rendre

No. 272. 1848 Iunie.

responsables de tous les abus et de toutes les prévarications qu'ils pourraient commettre dans le cercle de leur administration.

Ils veulent de plus l'abolition de tous les titres de noblesse, titres qui sont contraires à l'esprit de leur ancienne constitution et créent une classe privilégiée exerçant seule des droits politiques et dépendant entièrement de la nomination du Prince.

Ils désirent en outre diminuer la liste civile du Prince; car cette liste proportionnellement aux faibles ressources du pays est supérieure à celle des plus grands souverains de l'Europe.

Telles sont les principales dispositions de la nouvelle Constitution, dont les bons Valaques veulent doter leurs pays.

Ces dispositions, loin d'être hostiles aux droits et aux prérogatives de la Sublime Porte, sont en tout point conformes à ses intérêts les mieux entendus. Elles doivent assurer la prospérité intérieure du pays et resserrer les liens qui l'attachent à l'Empire ottoman, en excluant toute influence étrangère des actes du Gouvernement et de l'Assemblée nationale.

Le salut de la Valachie et de la Moldavie se trouve dans l'intégrité de l'Empire ottoman, comme la sûreté de l'Empire ottoman se trouve dans la prospérité, la sympathie et la force de ces Principautés.

Par leur situation géographique, par l'homogénéité de leur population et ses tendances à se grouper en un même Etat, ces deux Principautés forment le boulevard de l'Empire ottoman et sa barrière la plus naturelle contre les empiétements rapides du panslavisme.

Comment la Sublime Porte négligerait-elle de nous tendre la main et d'empêcher qu'une influence étrangère entrave le développement de cette bonne disposition du pays en faveur de la Sublime Porte et du dévouement sincère de plus de quatre millions d'hommes à la cause de l'intégrité de l'Empire ottoman?

No. 273. 1848 Iunie.

Ştefan Arbore, „O scântee de deşteptare", Vienna 1848. Broşură in-8°, pagine 20.

Domnilor Moldovenĭ,

Starea naţieĭ noastre din aceea ce a fost, astădĭ pătimesce foarte amar..... Şi în ce? în o obştească tulburare..... Din ce cursă? Din pricina intrigilor acelor ce alungă, şi carele pururea aŭ alungat numaĭ nisce în parte interesurĭ, iar nu obşteasca fericire.

Domnilor! Vĕ întreb, ce este și în ce se mărginesce obșteasca fericire? Eŭ o cred, și cu vie simțire o mărturisesc, în siguranța cinsteĭ, averiĭ și vieții fieșe-căruĭ concetățean patriot Moldovan, saŭ orĭ-care altul străin ar venì, vremelnic saŭ statornic s'ar așezà pe pămîntul nostru Moldovan. Aceste treĭ casurĭ, așà de tarĭ, așà de sfinte, atât în privirea morală cât 'și fisică, cine oare le-a atacat? Această taină îĭ o obștească sciință și, prin urmare, nicĭ nu poate fi taină. Mĕ întorc acum cu privirea către un al patrulea punct, cerut iarășĭ de a statornici fericirea unuĭ popor. Și care este? Buna armonie, domnilor..... Care din noĭ n'a păzit o așà bună cuviință, care din poporenĭ a jignit cinstea, averea saŭ vieața altuia, frate al luĭ? Cine a desființat răzeșiile acestuĭ pămînt, răzeșiĭ carĭ făgăduiaŭ siguranța uneĭ existențe române? Cine a șters acest sfînt monument din memoria noastră?

Noĭ nu! Alte stărĭ maĭ marĭ decât noĭ, acele stărĭ înrolate între noĭ sub nume pe urmă de Românĭ, iar eĭ adevĕrațĭ străinĭ, cosmopolițĭ.

Cine, în aniĭ 1821, a trântit pata de rebelĭ asupra Moldovenilor? Nu noĭ..... Cine a înstrăinat mâna dreaptă și stângă a patrieĭ, a iubiteĭ noastre patriĭ? Nu noĭ..... Din care anume pricină Moldovanul nu rĕsuflă un aer curat? Nu din pricina noastră, pentrucă nu disposarisim de nimic în țeara noastră. Cine a adus pe locuitorĭ a nu-șĭ cunoasce coliba, vitele sale și ogorul? Nu noĭ, pentru că driturile de proprietarĭ, răzeșĭ, ni s'aŭ răpit de către alțiĭ..... Domnilor, credețĭ că astădĭ vĕ respectuesc, în cât nu cutez să vorbesc decât adevĕrul, un singur și numaĭ adevĕr, care îl simțesce fie-care din noĭ, ce s'ar desbrăcà de masca ipocrisieĭ și a interesuluĭ. Așà dar, dacă noĭ n'am atacat nicĭ odată nicĭ cinstea, nicĭ averea, nicĭ vieața altuia, se înțelege că nouĕ ni s'aŭ atacat și se adeveresce că noĭ sîntem împilațĭ..... Domnilor, maĭ marilor meĭ frațĭ și adevĕrațĭ Moldo-Românĭ! De către cine sîntem împilațĭ? Spuneți-mĭ, vĕ rog, vĕ jur pe Sfînta Treime să-mĭ spunețĭ în cuget curat.

Nu vĕ temețĭ, nu vĕ îngrijițĭ de nimic; lumea ne privesce, lumea ne ajută. Rostițĭ cine sînt împilătoriĭ? Domnilor, împilătoriĭ sînt aceĭ, după carĭ noĭ treerăm politia și ulițele, îngrozind norodul cel slab de duh, și întărîtând asupra noastră, asupra nevinovățieĭ noastre, ura localniceĭ Ocârmuirĭ, și osânda a doĭ marĭ și prea puternicĭ monarchĭ, a cărora prerogativă este cunoscută de toată Europa. Și ce isprăvim cu aceasta? În loc de fală, defăimare;

No. 273. 1848 Iunie.

în loc de slavă, sdrobire; în loc de existenţă, desfiinţarea neamului Moldovan: Acest sfînt nume, acest vechiŭ pristol, ce se haţână şi se surpă câte puţin de nisce corcĭ veniticĭ. Cine întoarce capetele în dreapta şi în stînga? maĭ marilor meĭ fraţĭ! acest roiŭ fără matcă, ce-l privesc că a eşit din ştiubeiŭ, oare ce bâzăe, oare pe ce ramură voesce a se aşeză? Pe o ramură verde saŭ uscată? pe un copac oare, unde ar aflà loc de a puté face fagurĭ saŭ nu? Şi fără matcă, oare ce ar puté face?

Domnilor concetăţenĭ! Matca vine după noĭ. Unde este? Unde este împĕratul roiuluĭ, fără care roiŭ nu există. Domnilor, rĕspundeţĭ. Pentru ce în fieşte-care din d-voastră privesc un bărbat vrednic şi destoinic a cunoasce relegea, a cunoasce pe om şi a simţi adevĕrul? Nu-mĭ rĕspundeţĭ? Să vĕ rĕspund eŭ. Eŭ, fratele cel maĭ mic al d-voastră, unul din poporenĭ, a căruia inimă este sfâşiată ca şi a d-voastră, din pricina multor duşmanĭ şi vrăjmaşĭ străinĭ aĭ patrieĭ noastre. Fraţilor, nu numesc străin pe acel ce nu este Moldovan. Eŭ numesc străin pe Moldovanul ce-şĭ prigonesce patria, pe acel Moldovan ce nu-şĭ respectează legile pămîntuluĭ sĕŭ.

Împĕratul, saŭ maĭ bine ḑicênd matca roiuluĭ, nu este nicĭ după noĭ, nicĭ între noĭ, nicĭ înaintea noastră, de este ca să vorbesc pentru viitor, apoĭ cam cu greŭ o putem aflà, de este ca să rĕspund pentru cea de faţă, apoĭ matca se vede părăsită de roiŭ, nu de întreg roiul, nu de jumătate ştiubeiul, ci o mică parte. Dar o parte deşi mică, însă rĕŭ înghimpătoare. În tot roiul, în acel ce positiv n'a venit în stare a-şĭ cunoasce încă starea sa politică. Astăḑĭ toţĭ ne-am luminat, ne-am deşteptat din letargie, din adânca nesimţire şi din agonie. Aideţĭ să ne unim noĭ, împilaţiĭ, aideţĭ să strigăm dreptate către Guvernul nostru. Şi ce soiŭ de dreptate? Nimic alta decât păzirea Reglementuluĭ, carele s'a organisat de noĭ, şi s'a întărit de doĭ monarhĭ, pentru că alta ce putem strigà, şi dacă am strigà în potriva acestora, oare bine va fi de noĭ? Nu, nicĭ de cum, domnilor! Dacă însă Pronia ar aruncà asupra noastră deosebita milostivire, spre a ne luminà către un scop şi maĭ sfînt, adecă: a cere pe lângă Reglement şi oareşĭ-carĭ alte îmbunătăţirĭ, o asemenea urmare se cuvine a o face noĭ, prin obşteasca Adunare, povĕţuindu-ne de § 11 din legea civilă, care ḑice că: dătătoarea legilor este obşteasca Adunare, prin întărirea Domnuluĭ.

Vreaŭ, domnilor, să vĕ zugrăvesc de faţă un tabloŭ, nu numaĭ firesc, dar şi formalnic, neabătut nicĭ de cum de cuprinderea legilor ce ne îngrădesc; pentru că mare slăbiciune ar fi din

partea noastră a ne bizuì ca să sfărîmăm legea. Şi spuneţi-mĭ puterea de faţă care o avem a face un pas maĭ larg, domnilor, o mie toege alcătuesc un braţ. Acest braţ iea-l în mână, cearcă-l de a-l rupe în două, nu veţĭ puté. Îndată însă ce veţĭ resläţi vergile una câte una, pe toate le veţĭ rupe. Dovadă firească, că omul nu trebue să ceară nicĭ de la Dumnedeŭ nicĭ de la om toate odată.

Către toate aceste, vĕ întreb să-mĭ ţitaţĭ până acum dulceaţa legilor noastre? Nu, din a cuĭ pricină, sciţĭ? Articolul 363 din Reglementul Organicesc dice: Că într'o pricină, pe care Domnescul Divan îşĭ va da cuvintele sale pravilicescĭ, Domnul să o întărească. Dacă acele cuvinte pravilicescĭ ale Divanuluĭ ar fi rĕŭ aplicarisite, Domnul, care îĭ este cu neputinţă a fi archivar unuĭ Stat, dacă pe puterea Reglementuluĭ ar întărì o anaforà neadevĕrată, cine este vinovat?

Negreşit Divanul, carele a amăgit pe Domn. Art. 378 iarăşĭ din Reglement rostesce între altele: că Logofĕtul cel mare va reveduì toate instanţiile judecătorescĭ, a face luare aminte de se păzesc legile. Marele Logofĕt va însciinţà pe Domn despre toată abaterea din partea judecătorilor, precum şi despre aceĭ ce s'ar deosebì prin vrednicie şi neprihănite urmărĭ.

Decĭ dacă Marele Logofĕt pe ceĭ bunĭ îĭ prigonesce şi pe ceĭ rĕĭ îĭ ajută, cine, domnilor, este vinovatul, pentru că art. 379 hotărîtor dice: că Marele Logofĕt este mijlocitorul înfăţoşăriĭ a orĭ-ce act judecătoresc Domnuluĭ. Aşà dar, Marele Logofĕt este vinovatul şi Domnescul Divan, iar nu Domnul.

Domnilor! Domnilor! Dacă odată avem legĭ şi forme, trebue să mergem după ele; totul ce ar fi, şi orĭ-ce am cere din în protivă, greşim şi ne învinovăţim maĭ rĕŭ decât vinovaţiĭ, după ale cărora pasurĭ astădĭ alergăm, fără să scim uniĭ din noĭ ce cerem şi ce este scopul cereriĭ.

Scopul cereriĭ de astădĭ pentru aceĭ nevinovaţĭ poate este bun, dacă însă s'ar sfetì după al lor cuget; însă după scopul acelor vinovaţĭ, cererea de astădĭ este desăvîrşita noastră peire.

Domnilor, să vĕ dovedesc ce dic. Aţĭ audit de un act, ce s'a săvîrşit dat de aristocraţiĭ stăriĭ al doilea? Acest act este dat de frică, pentru că d-lor aristocraţiĭ, simţind că uniĭ din noĭ aŭ înţeles scopul d-niilor sale că este spre a ne împilà de istov, aŭ vrut şi acum a ne înşelà, dându-ne înscris că de acum va fi dreptatea personală egală.

Domnilor! Vĕ întreb, când Reglementul hotărîtor dice: că

No. 273. 1848 Iunie. Domnul va fi din aceĭ ce ar avé însuşirile aceste, adecă, boer cu rang de Vornic Mare, fiŭ de boer, nepot şi strănepot de boer şi proprietar.

Aşà dar, unul din noĭ nu poate fi ales de Domn ; al doilea iarăşĭ, Reglementul dice: că Ministriĭ vor fi din ceĭ maĭ întâĭ boerĭ în rangurĭ, aşà dar noĭ ministri nu putem fi. Nu! Eată dovadă, că d-lor cunoscênd că acest înscris este în protiva Reglementuluĭ, lesne l-aŭ şi dat, sciind că maĭ valabil este Reglementul decât acel înscris, şi pururea Reglementul are să se sfinţească, iar nu o hârtie, dacă în vreme de nevoie, şi pe care noĭ am primit-o de legiuită, pricinuind astădĭ rîs lumiĭ şi mulţumire împilătorilor.

Eŭ cred, domnilor, că d-voastră simţiţĭ ce vreaŭ să dic şi aţĭ cunoscut rĕul; ce dar este de făcut, ca să fim fericiţĭ?

Este aceasta: fiind-că după Reglement aŭ jurat tot judecătorul şi tot Ministrul, că va păzì legile ţĕriĭ, şi eĭ le-aŭ călcat împreună cu jurămîntul, astădĭ dar, vĕdêndu-se că din aceasta s'a prilejit nenorocire, trebue ca noĭ să jurăm în o sfîntă biserică (în urmarea unuĭ act ce veţĭ voì a încheià), că vom stărui a se păzì Reglementul. Şi dar acum de odată să ne tânguim Domnuluĭ şĭ Împĕraţilor ce sînt în ţeara noastră prin representanţĭ asupra împilătorilor, şi apoĭ când unul din noĭ s'ar maĭ obijduì de către un Ministru saŭ judecător, toţĭ să alergăm la Domnul a cere cuviincioasa luĭ înfrînare şi osândă.

Aceasta este fericirea unuĭ popor, aceasta este îmbelşugare şi bucurie, adecă păzirea legilor iar nu schimbarea Domnilor; schimbarea unuĭ Domn, a căruia înţelepciune şi talente administrative sînt cunoscute de însuşĭ Maiestatea Sa al nostru August Împĕrat şi stăpân, mărturisită prin graiul Exelenţeĭ Sale D. Talaat-Efendi, precum dovedesce Buletinul Oficial din 13 a următoareĭ cu No. 47.

Încă o grozăvie, o dĕrîmare în starea locuitoruluĭ plecăm a aruncà, căcĭ la înfiinţarea unuĭ noŭ Domn, căutaţĭ un articol din Reglement şi veţĭ vedé ce dice: la înfiinţarea unuĭ noŭ Domn, Înalta Poartă va primì un milion leĭ, Domnul douĕ milioane, şi douĕ milioane cheltuelĭ extraordinare. Aceste 5 milioane odată trebuie scoase din ţeară, şi de la cine, pentru-că visteria n'are, negreşit de la ţĕranĭ şi nu de la boerĭ. Apoĭ vaĭ de această ţeară, vaĭ de bietul locuitor, când i se pune sula în coaste a da acele cincĭ milioane! Aceasta o numiţĭ fericire? Nu, aceasta e nenoro-

cire, d-lor. Trebue dar să gândim și la locuitorul birnic, iar nu caprițiile noastre.

No. 273. 1848 Iunie.

Aceste, domnilor, sînt și pot fi principiĭ, în urmarea cărora fericirea se poate sporì în țeară.

Sfințirea Reglementuluĭ numaĭ este a îndreptà abusul și ura, sfințirea Reglementuluĭ a dovedì celor aristocrațĭ că și noĭ avem dreptățĭ în țeară, dreptățĭ pe carĭ d-lor ni le-aŭ împilat și astădĭ din pârâțĭ se fac jeluitorĭ.

Decĭ să jurăm, fraților, să jurăm cu toțiĭ, că vom fi supușĭ legilor, Domnuluĭ și Împĕraților, să jurăm din inimă că ne vom iubì unul pe altul, ne vom ajutà la nevoie; să jurăm, fraților, ca să nu ne ruinăm în nisce rele cugetărĭ. Simțițĭ, fraților, duioșie de dreptate; simțițĭ în toată puterea și să conlucrăm în cuget curat, rugându-ne luĭ Dumnedeŭ să ne întărească către fapta cea bună. Privițĭ cine se poartă astă-dĭ pe toate ulițele orașuluĭ: o mică parte numaĭ din boerĭ. Și ce isprăvesc? întristarea poporuluĭ și închiderea negoțuluĭ, picarea creditului. Oare nu este de a noastră datorie a arătà aceste grele nevoĭ Domnuluĭ? Oare nu vom fi în stare a ne căutà înșișĭ dreptățile fără d-lor.

Să fim credincioșĭ, fraților, unul către altul și toțĭ către Domnul nostru; să ne smerim în împrejurările de față, căcĭ în alt chip, de vom lăsà rana a se cangrenisì, nu vom puté-o vindecà decât cu amar. Nu este destul, d-lor, bătăile ce ne dă Dumnedeŭ prin moarte năprasnică, prin lăcuste ce ne pradă țearinele, apoĭ să ne răsboim și între noĭ, să suferim caprițiile celor ce, din pricina multor averĭ ce aŭ răpite, nu sciŭ ce fac. Nu așà, d-lor, ci să ne unim către sfîntă dreptate.

Ștefan Arbore.

No. 274. 1848 Iunie.

„Căința încredereĭ în boeriĭ aristocrațĭ și sfînta hotărîre de a nu-ĭ maĭ crede." Bucurescĭ 1848. Broșură in-8°, pagine 19.

Aristocraților,

Nenorocirile carĭ amerință soartea noastră, saŭ maĭ bine dicênd soartea bieteĭ Patriĭ, rele ce ne înconjóră, durerile ce ne așteaptă pe noĭ și sărmanele noastre familiĭ, oștirile pe carĭ amîndoĭ prea putemiciĭ monarchĭ, suzeran și protectorat, ne trimise în țeară, care mâncată de lăcuste și spîrcuită de bóle trebue să le deà ospitalitate, sînt oare bătăĭ ale luĭ Dumnedeŭ? Este oare osânda tri-

No. 274. 1848 Iunie.

measă din partea ceruluĭ pentru păcatele noastre saŭ a strămoșilor noștri?

Nu! căcĭ Dumnedeŭ, acel care e părintele lumiĭ, acel care e părintele nostru, nicĭ odată nu osândesce pe fiiĭ sĕĭ cu atâtea mustrărĭ de odată, în vreme când El este milostiv, bun și îndurător, și în vreme când El maĭ de multe orĭ eartă decât osândesce. Scițĭ voĭ dar, aristocraților, ce sînt toate acestea? Acestea sînt urîcioasele resultate, pe carĭ mârșavele voastre planurĭ ni le-aŭ produs.

Aristocraților! Vĕ aducețĭ voĭ aminte, că cu câte-và dile în urmă o ceată de oamenĭ alergà după voĭ de pe uliță pe uliță și din casă în casă, purtând pe buze fie-care binele Patrieĭ, și în ale cărora inimĭ erà întipărit acest sfînt și scump odor; toțĭ atuncĭ așteptaŭ să vadă de la voĭ realisarea dorințeĭ obștescĭ, pentru că voĭ maĭ puținĭ decât toțĭ ațĭ putut face maĭ mult decât toțĭ, cu atâta maĭ mult, pe cât chiar făgăduințele voastre către noĭ aŭ fost de a ne scăpà de orĭ-ce atârnare, de a ne câștigà o deplină slobodenie chiar cu arma în mână, când la aceasta s'ar împotrivì cine-và. Vĕ cunosceà oare pe voĭ atuncĭ acea ceată de oamenĭ? cunosc oare eĭ ce zace în sufletul acelor ce eraŭ în fruntea trebiĭ obștescĭ? cunosc eĭ oare, sărmaniĭ, cine sînt? Coconașiĭ carĭ poartă pe buze cuvîntul de frate și în sufletul lor veninul de șearpe? Nu! eĭ nu le cunosc saŭ, de le și cunosc, măgulirile și lingușirile voastre aŭ fost prea de ajuns spre a-ĭ mințì atâta de taré, în cât s'aŭ uitat pe sine, aŭ uitat causa pentru care aleargă după voĭ, și îmbĕtațĭ uniĭ de limbuțiile voastre și gudurăturile cele ce se potrivesc cu alè unuĭ câne ce mușcă furiș; alțiĭ de primirea ce le dațĭ în luxoasele voastre saloane unde, înconjurațĭ de oglindĭ și canapele elastice, uitase pentru ce sînt adunațĭ acolo; alțiĭ ameţițĭ de otrava uneĭ prise de tabac, ce luaŭ din tabacherile voastre, nu numaĭ că uitaŭ binele țĕriĭ, binele fraților luĭ în deobște și al luĭ în parte, dar se și face de multe orĭ mașina dorințelor voastre și așà cu toțiĭ, fără să scie ce fac, fără să gândească la nenorocirile carĭ pot curge din toate acestea asupra țĕriĭ, asupra copiilor lor și a celuĭ maĭ slab decât dînșiĭ, se face puțin câte puțin instrumente menite de voĭ, pentru a vĕ împlinì deșeartele capriciĭ și mârșavele planurĭ. Eĭ toțĭ însă, sĕrmaniĭ, sînt de ertat, pentru că toțĭ sînt slabĭ, uniĭ maĭ puțin și alțiĭ maĭ mult. Iar voĭ, aristocraților voĭ, carĭ ațĭ produs atâta nenorocire la atâția oamenĭ nevinovațĭ, voĭ, carĭ de-apururea ĭ-ațĭ înșelat, voĭ, în sfîrșit, carĭ nu

sciţĭ decât a fi rĕĭ, de ce osândă meritaţĭ oare? sentinţa voastră o va încheià publicul, pe care l-aţĭ înşelat, şi aducerea eĭ în împlinire va fi amară pentru voĭ.

No. 274. 1848 Iunie.

Aristocraţilor! Vĕ aduceţĭ voĭ aminte de jurămintele ce ne făceaţĭ cu câte-và ḑile în urmă, de încredinţările cele marĭ ce ne daţĭ de faţă, că nicĭ odată armia rusească nu va trece Prutul, fiind-că pregătirile voastre de împrotivire sînt gata. Eată că armia a trecut, durerile ce ni se pregătesc am început a le vedé şi, în urmare, făgăduinţele voastre aŭ rĕmas şi acum minciunoase.

Aristocraţilor! Vĕ aduceţĭ voĭ aminte că, cu câte-và ḑile în urmă, pentru a ne înşelà maĭ bine saŭ, maĭ nemerit a ḑice, pentru a ne aruncà pe toţĭ în adâncurile prăpastieĭ ce ne-aţĭ pregătit-o, ne-aţĭ jurat cu atâta aprindere şi ne făgăduiaţĭ că, la toată întîmplarea de primejdie, ne veţĭ ajutà şi ne veţĭ sprijinì, că veţĭ întrebuinţà o parte din veniturile voastre câştigate din ţeară cu un chip cum a dat Dumneḑeŭ, în ajutorul celor săracĭ şi slabĭ, spre a nu-ĭ lăsà să piară, şi în desnădejde să vie la aceea a face corupţiĭ. Eată atâtea primejdiĭ de faţă, năprasnica boală, care cu cruḑime seceră într'o parte şi alta pe aceĭ slabĭ şi sărmanĭ, ce nu aŭ închipuire a se apĕrà de ea.

Unde sînt ajutorurile voastre? Unde sînt veniturile voastre? Şi unde sînt făgăduinţele voastre?

Împĕrătescile oştirĭ! carĭ întroduse de voĭ prin planurile voastre cele nechibzuite şi necumpĕtate, pentru că prea puternicul monarch protector a fost nevoit a ne trimite garnisoane, spre a liniştì poporul în contra vălmăşaguluĭ şi a rĕscoaleĭ făcute de voĭ? Unde sînteţĭ voĭ? Unde este ajutorul vostru? Unde sînt veniturile voastre? Unde-s pregătirile voastre cele armate? şi unde sînt făgăduinţele voastre? O altă nenorocire, care ni se pregătesce din toate părţile, pe care noĭ nu vrem a o rostì, fiind-că voĭ o cunoasceţĭ foarte bine, atuncĭ când noĭ vom lăsà soţiile noastre pentru o vreme văduve, copiiĭ noştri săracĭ şi lipsiţĭ, poate, de a lor ḑilnică hrană, cine va fi atuncĭ acel mărinimos patriot, care le va întinde o mână de ajutor? Care va produce pe feţele soţiilor şi ale copiilor noştri un zîmbet de nădejde? nu voĭ! Pentru că voĭ aţĭ fugit, ne-aţĭ părăsit, v'aţĭ ascuns în mijlocul familiilor şi avuţiilor voastre, şi ne-aţĭ lăsat pe noĭ a fi ca tot-deauna prada vicleniilor voastre; ajutorul vostru s'a stins ca sunetul arameĭ în ecoŭ, şi făgăduinţele voastre aŭ rĕmas minciunoase. Minciunoşilor! până când dar ne veţĭ înşelà? Până atuncĭ, până când noĭ

No. 274. 1848 Iunie.

ne vom deschide ochiĭ, până când ne vom deșteptà din letargia în care zăcem, și vom cunoasce că-ĭ cu neputință să se șteargă odată veninul și rĕutatea ce zace în inimile voastre, că-ĭ cu neputință ca ura ce o păstrațĭ în sufletele voastre asupra claseĭ ciocoilor, și pe care ațĭ moștenit-o în diadohiĭ de la strămoșiĭ voștri, să o ștergețĭ și să vĕ aducețĭ aminte, că ciocoiĭ sînt oamenĭ, că ciocoiĭ v'aŭ deschis la orĭ-ce ocasie mintea, că ciocoiĭ sînt adevĕrațiĭ Românĭ și naționaliștiĭ țĕriĭ acesteia, iar nu voĭ, ginte venetice și străine, pe carĭ întîmplarea, saŭ Dumnedeŭ pentru a ne osândì, ne v'aŭ plămădit aicia, spre a ne șterge puținele datine strămoșescĭ ce ne-aŭ maĭ rĕmas; că-ĭ cu neputință, în sfîrșit, ca să vĕ easă din creerĭ gărgăuniĭ de a visà la tron, pentru ca aceasta vi se întipăresce în cap chiar de la nascerea voastră, și pentru că aceasta-ĭ o aspirare ce a domnit și între strămoșiĭ voștri.

Când ar sta oare clasa ciocoilor (aceĭ, pe carĭ voĭ astădĭ ĭ-ațĭ despretuit și-ĭ despretuițĭ, și aceĭ, fără carĭ voĭ nu putețĭ orĭ-când a mișcà un pas măcar, fiind-că n'avețĭ nicĭ dritul nicĭ numĕrul lor) să vĕ facă o mică analisă de toate faptele voastre, de când pentru nenorocirea țĕriĭ și a noastră v'ațĭ plămădit într'însa, ar găsì fără îndoeală cuvinte destul de puternice și nisce drepturĭ destul de marĭ, ca să vĕ dică în fața voastră și în fața lumiĭ, că voĭ ațĭ fost de-apururea dușmaniĭ țĕriĭ și ațĭ lucrat voĭ, între voĭ, pentru împilarea eĭ.

Rĕilor! care a fost tot-deauna treaba strămoșilor voștri și treaba voastră? a vĕ folosì de două casurĭ, când de protecția Domnuluĭ spre a împilà țeara și poporul, când a vĕ sculà în contra Domnuluĭ cu numele țĕriĭ și al poporuluĭ, pe carĭ cu felurite minciunĭ v'ațĭ silit a-l trage către voĭ.

De ațĭ vĕdut că Domnul e jacaș și răpitor, v'ațĭ lingușit pe lângă dînsul, v'ațĭ unit cu dînsul, ĭ-ațĭ slujit la toate mârșăviile luĭ de cele maĭ spurcate instrumenturĭ, și ațĭ împărțit tot-deauna împreună aceea-ce ațĭ furat la un loc; și dacă, din întîmplare, vre-un sărman împilat din clasa de jos voià a se tânguì către voĭ în protiva vre-uneĭ prădăciunĭ făcute de voĭ, îl îmbrânciațĭ din casa și ograda voastră și diceațĭ în fața lumiĭ, că Domnul este bun și Ministriĭ sĕĭ sînt adevĕrațĭ patrioțĭ.

De vedeațĭ, din contra, că Domnul în adevĕr este bun, că Domnul fuge de împilărĭ, și urându-le vĕ osândesce pentru că le facețĭ, căutațĭ maĭ întâiŭ chipurĭ viclene a -l ademenì să ieà și el parte din jafurile voastre, ca, prin urmare să putețĭ prădà ușor și slobod.

Dacă cu aceasta vedeaţĭ că nu puteţĭ veni la scop, luaţĭ îndată pe buze numele Patrieĭ şi numele sfinteĭ dreptăţĭ, căutaţĭ chipurĭ a trage poporul către voĭ, a face pâră minciunoasă în contra Domnuluĭ către Curţile de carĭ atârnă biata ţeară, şi cu cele maĭ urîcioase chipurĭ vĕ siliţĭ a-l detronà, pentru a vĕ acăţà de tron unul dintre voĭ, şi prin urmare a vĕ puté săturà setea ce aveţĭ de a prădà.

Să luăm pentru o minută istoria în mână şi să vedem, ca într'o oglindă curată, cine aŭ fost strămoşiĭ voştri aristocraţĭ, carĭ pentru nenorocirea strămoşilor noştri şi a noastră, încă de la suirea luĭ Petru I pe tronul ţĕriĭ, la anul 1358, şĭ-aŭ luat urîcioasa prerogativă de a hâţânà tronurile, de carĭ, pentru ca să scape Domniĭ, trebuiaŭ să le treacă cu vederea cele maĭ marĭ abusurĭ şi tâlhăriĭ ce lucraŭ în ţeară, căcĭ în alt-fel chiar vieaţa sa trebuià să fie pradă intrigilor şi rĕscoalelor, ce eraŭ obicĭnuiţĭ a face? În urmare ce aŭ lucrat eĭ? Cine sînteţĭ voĭ? şi ce sciţĭ lucrà?

Cine, la anul 1392, a pricinuit detronarea luĭ Ştefan al III-lea, pentru că erà drept şi pacĭnic, şi pentru-că n'a voit a urmà planul aristocraţilor, de a lăsà Polonilor dreptul de a se amestecà în interesurile din lăuntru ale ţĕreĭ? Aristocraţiĭ! îngânfaţĭ nobilĭ! a căror ticăloasă prerogativă erà primejdioasă nu numaĭ Domnilor dar şi ţĕreĭ, ale căror vechĭ instituţiĭ voiaŭ a le trădà străinilor şi a căreia populaţie o aruncaŭ în ticăloşie, prin atâtea răsboaie lăuntrice ce aţîţaŭ.

Cine, la anul 1399, a pricinuit ţĕriĭ o sdruncinare atât de cumplită cu un răsboiŭ lăuntric, destul de sângeros şi furios? Vechiĭ voştri aristocraţĭ! al cărora ticălos capriciŭ nu puteà suferì pe tron devenitoriĭ luĭ Ştefan al III-lea, aceluĭ Domn bun, care, ca părintele ţĕriĭ, îşĭ dăduse duhul din causa scârbeĭ şi a nenorocirilor căşunate poporuluĭ de aristocraţĭ, prin desele răsboaie lăuntrice ce aţîţaŭ.

Cine, la anul 1447, pricinuì detronare luĭ Iliaş I, moşteanul luĭ Alexandru-cel-Bun, aceluĭ Domn care, în veacul sĕŭ, prin atâta bărbăţie, milostivire şi talent, cu o domnie de 32 anĭ, a lucrat fapte glorioase pentru fericirea ţĕriĭ şi a poporuluĭ; şi a căruia cea de pe urmă voinţă a fost de a rĕmâné în locul sĕŭ pe tron fiul sĕŭ Iliaş, în care cunoscuse prinţipiĭ marĭ şi folositoare ţĕriĭ? Bătrâniĭ voştri aristocraţĭ! carĭ preferă a călcà voinţa din urmă a bunuluĭ Alexandru, spre a da mâna cu leaşca Rengala şi acăţară pe tron, prin intrigile şi partidile obicĭnuite de dînşiĭ, pe fiul

No. 274. 1848 Iunie.

eĭ, spre nenorocirea țěriĭ, și spre a trage asupră-le din cerurĭ blestemul luĭ Alexandru.

Cine, la anul 1449, a bîntuit țeara cu o cumplită anarchie, din care pricină venise poporul la cea maĭ de pe urmă nenorocire și sărăcie? Aristocrațiĭ! prin veninoasele lor intrigĭ și partidĭ. Și ce rod aŭ produs prin aceasta? Aŭ dat ocasie străinilor a călcà drepturile națieĭ noastre și instituțiile țěriĭ, în ale cărora trebĭ din lăuntru amestecându-se aŭ numit țěriĭ doĭ Domnĭ de odată, precum Poloniĭ ne dădură pe un Ștefan și Transilvăneniĭ pe un Ciubăr.

Cine, la anul 1452, unindu-se cu Aron-cel-Cumplit aŭ pricinuit detronarea și moartea luĭ Bogdan al III-lea? Aristocrațiĭ! îndemnațĭ de lingușirile luĭ Aron și de făgăduința ce le dădură, că vor împărțì împreună cu el stăpânirea și prada țěriĭ.

Cine, în sfîrșit, la anul 1777, aŭ pricinuit o moarte atât de tirană și barbară luĭ Grigorie Ghica Vodă, aceluĭ Domn așà milostiv și bun, aceluĭ care singur în veacul sěŭ a contribuit atât de mult la binele țěriĭ, acel care singur a protestat, când s'a înstrăinat o parte din țeara noastră și, în sfîrșit, acela care a început a pregătì o pacînică și puțin maĭ slobodă vieață pentru Moldovanul cel adevěrat, cu micșorarea boeresculuĭ și altele.

Un Constantin Moruz în Țarigrad, și în Moldova un Logof. Bălănescu, un Vorn. Bogdan, un Spăt. I. Cuza și un Dărmănescu.

Cine sînt oare aceste urîcioase monstrurĭ ale iaduluĭ, carĭ fără cât de puțină mustrare a cugetuluĭ aŭ produs o moarte așà de crudă bietuluĭ Domn și vecînică nenorocire sărmaneĭ sale familiĭ? Strămoșiĭ voștri, a cărora pizmă și calomnie, a cărora sete de prădărĭ și trădărĭ, a cărora lăcomie de aur, toate le-ațĭ moștenit voĭ. Voĭ, carĭ sîntețĭ urîcioșiĭ lor moștenĭ și carĭ, pentru nenorocirea noastră, stațĭ încă până astădĭ între noĭ.

Îmĭ e cu neputință a înșirà toate faptele strămoșilor voștri, pentru că atuncĭ ar trebuì să fac coloane întregĭ. Lumea încă toate le cunoasce, și istoria, care este adevěrată martoră a veacurilor, ni le-a păstrat spre a ni le pune de față, și a ne arătà, că ceea-ce aŭ fost eĭ, sîntețĭ voĭ, și ceĭ ce sîntețĭ voĭ, aŭ fost eĭ.

Să vedem acum, care-s faptele voastre, patrioților aristocrațĭ, de se potrivesc ele cu ale strămoșilor voștriĭ și de putem dice că ĭ-ațĭ imitat întocmaĭ?

Până maĭ alaltă-ierĭ, un hoț, Catargiu, moare tăiat de gealat pe câmpul Copouluĭ pentru prădăciunile ce face el și banda luĭ poporenilor la drum și prin casă. Un alt hoț aristocrat, Cantacuzin,

No. 274. 1848 Iunie.

feciorul Româncei, după ce a săvîrșit crimele cele mai grozave, de carĭ s'a cutremurat nesmintit și tartarul, după ce a născut copiĭ cu mama luĭ, după ce a prădat la drum avuțiile la atâția nenorociți, pe carĭ ĭ-a putut îngâmbà în ghiarele luĭ, apoĭ șĭ-a aflat sfîrșitul dilelor sale, tăiat de gealat pe câmpul Copouluĭ, spre liniștirea poporenilor și spre mulțumita luĭ Dumnedeŭ și a Ocârmuiriĭ de atuncĭ, că ne mântuise de doĭ marĭ hoțĭ aristocrațĭ, ce prădaŭ la drumurĭ.

Iar d-voastră până ierĭ, mi se pare, ațĭ ținut în mână posturile cele maĭ însemnate, v'ațĭ preumblat din ministeriĭ în ministeriĭ, ațĭ fost presidențĭ, judecătoriĭ Divanurilor, deputațĭ în obșteasca Adunare, etc. Va să dică, d-voastră toțĭ ațĭ alcătuit Guvernul, ațĭ avut în mână putere a face bine și a face rĕŭ.

Ia să vedem, mărinimoșilor bărbațĭ! Care din douĕ ațĭ făcut? Mi se pare că pe cea din urmă. De ațĭ fost judecătorĭ, vaĭ de nenorocitul înpricinat, care v'a cădut în labă! căcĭ pentru a-ĭ da dreptatea, pe care îl sprijiniaŭ legile, vĕ tîrguiațĭ cu dînsul și-ĭ luațĭ sârmanuluĭ până la cea maĭ de pe urmă parà din pungă, ba de multe orĭ erà silit a-șĭ vinde și haina spre a săturà lăcomia voastră! Unde vĕ erà atuncĭ simpatia pentru frate? De ațĭ fost deputațĭ, care-ĭ binele ce l-ațĭ lucrat pentru aceĭ ce v'aŭ ales și ale cărora drepturĭ le representațĭ? Să-ĭ întrebăm pe dînșiĭ și vor rĕspunde. De ațĭ fost Ministri, cari-s îmbunătățirile ce ațĭ lucrat pentru înflorirea țĕriĭ? Ațĭ pârât cât v'a stat prin putință la Domn pre ceĭ micĭ și adese v'ațĭ făcut organul osândeĭ lor de vinovațĭ, pentru că ațĭ fost îndemnațĭ de ura ce aveațĭ asupra lor, ațĭ vîndut posturile atârnate de voĭ cu banĭ, și dațĭ afară pe aceĭ cărora le prădațĭ pungile din lună în lună, îndată ce veniă un alt nenorocit să vĕ deà maĭ mult, ațĭ lăsat femeĭ văduve și copiĭ săracĭ, carĭ și astădĭ vĕ blestemă cu lacrămĭ în față. Unde vĕ erà atuncĭ zelul acel patriotic, de care acum sîntețĭ însuflețițĭ? De voițĭ a vĕ îndreptà cu cuvîntul, că ațĭ fost silițĭ de Domnul să lucrațĭ asemenea mârșăviĭ, voiŭ aruncà în obraz minciuna cu care vroițĭ și în aceasta a ne înșelà; pentru că dacă voĭ ațĭ avut nobilele sentimente ale unuĭ patriot, cine vĕ puteà silì să slujițĭ Domnuluĭ de instrumente mârșave și ticăloase? Și cine vĕ opriă de a nu demisionà posturile, îndată ce vedeațĭ că vĕ propune jacurĭ și prădărĭ? Aceste le-ațĭ făcut când ațĭ avut câte o parte a Guvernuluĭ în mână; dar când ațĭ fost simpli cetățenĭ, când nu v'a putut nimenĭ silì de a face rĕŭ, ce ațĭ lucrat? V'ațĭ folosit de ocasie, când moșul, vĕrul, cum-

No. 274. 1848 Iunie.

natul și fratele erà unul din Ministri saŭ deputat, judecător la Divan, saŭ president, și prin mijlocul luĭ ațĭ răpit strămoșesc pămînt al răzeșilor, ațĭ răpit pămîntul celuĭ maĭ slab decât voĭ, ațĭ pălmuit pe cetățeanul cel maĭ slab decât voĭ și care aveà acelașĭ drept în societate ca și voĭ, ațĭ omorît zarafĭ pentru a le prădà lădile, v'ațĭ atins până și de cele sfinte, căcĭ nu v'a mustrat cugetul a prădà și catedrala noastră, din care ticăloasă urmare stă și astădĭ sfîntul locaș negata ; vě lingușițĭ, spunețĭ minciunĭ spre a face intrigĭ ; batjocorițĭ pe ciocoĭ, pe carĭ îĭ vedețĭ maĭ luminațĭ decât voĭ. Și câte alte multe, multe, pe carĭ lumea, noĭ și voĭ înși-vě le cunoascețĭ, și acum bâzâițĭ, umblațĭ cu făgăduințe mincinoase, pentru a înșelà slabul popor, spre a hâțânà tronul luĭ Michaiŭ Vodă, pe care îl vedețĭ că vě stă contra la relele voastre cugetărĭ, și nu se unesce cu voĭ a înființà dece neamurĭ de aristocrațĭ, carĭ din tată în fiŭ să aibă prerogativă de boeriĭ țěriĭ. Toate funcțiile cele marĭ și până la Director de tribunal să se ocupe numaĭ din mădulările acelor neamurĭ, și biețiĭ ciocoĭ, ale căror drepturĭ sînt de a vě isgonì pe voĭ, fiind-că a lor e țeara și al lor e dreptul, să-ĭ dațĭ pe toțĭ în bir, saŭ să le arunce patentă pe bresle negutătorescĭ. Mârșavĭ și pângărițĭ! Ce ațĭ socotit, nelegiuiților, că această taină, această sfîntă legătură făcută între voĭ, nu vor aflà-o ciocoiĭ? Acesta e binele care ni l-ațĭ fost pregătit prin detronarea luĭ Michaiŭ Vodă și întronarea unuia dintre voĭ, care negreșit vě făgăduise realisarea dorințeĭ voastre și sloboda voie de a prădà și a jăfuì pe popor și pe ciocoĭ?

Vedețĭ dar, ticăloșilor, că de ar fi domnit în mijlocul vostru și un înger din cerurĭ, ĭ-ar fi fost cu neputință să steà până în sfîrșit om cinstit, pentru că erà înconjurat de o bandă de oamenĭ rěĭ ca voĭ. Prin urmare spunețĭ-mĭ, cine e vinovatul? Domnul, orĭ voĭ?

Eĭ bine, dacă până erĭ ațĭ fost atâta de rěĭ și aceasta a fost o rěutate ce ațĭ moștenit-o de la strămoșiĭ voștri, de unde acuma atâta aprindere pentru binele patrieĭ, pe care ațĭ împilat-o? De unde atâta entusiasm în apěrarea drepturilor celor slabĭ, pe carĭ ĭ-ațĭ prădat? Și de unde atâta dorință de fraternitate cu ciocoiĭ pe carĭ ĭ-ațĭ pălmuit și ĭ-ațĭ batjocorit? Fățarnicilor, vi s'a încheiat drumul minciunilor! E cu neputință, de acum, a ne maĭ înșelà. Ocasia de față a dovedit cine sînteți, și acum a rupt masca ce purtațĭ pe față, și ne-ațĭ dovedit, că îngrijirea ce ațĭ avut de

a nu vě luà la răfuit, pentru crimele lucrate de voĭ, v'aŭ făcut să luaţĭ prăjina în mână şi să ne eşiţĭ înainte.

No. 274. 1848 Iunie.

Aşà dar, timpul rěsbunăriĭ a sosit. Cutremuraţi-vě, împilătorilor! Căcĭ amară va fi lovitura ce vě vor da-o împilaţiĭ; numěraţĭ crimele voastre şi le puneţĭ alăturea cu ḑilele vîrsteĭ voastre şi veţĭ vedé că aŭ întrecut cele dintâĭ pe aceste din urmă. Uitaţi-vě împrejurul vostru, şi vedeţĭ câţĭ nenorociţĭ cerşetoresc din causa voastră, deschideţi-vě auḑurile şi ascultaţĭ câte sărmane văduve plâng rěmăşiţa ḑilelor lor, pentru că răpindu-le drepturile le-aţĭ lăsat, în mijlocul uneĭ numeroase familiĭ, peritoare de foame! În urmare, gândiţi-vě binişor, cu câţĭ aveţĭ să vě răfuiţĭ, pentru câte jafurĭ, şi ce urîcios sfîrşit aŭ să fie răfuelile împilătorilor cu împilaţiĭ.

Vaĭ vouě! şi vaĭ copiilor voştri!

Spuneţi-ne, cruḑilor, cum îndrăsniţĭ a maĭ purtà, după atâtea crime, pe buze, binele patrieĭ şi fraternitatea, voĭ, carĭ sînteţĭ rěiĭ rěilor! nelegiuiţiĭ nelegiuiţilor! voĭ, creaturile tartaruluĭ! voĭ, demoniĭ din adâncurile iaduluĭ! voĭ, pe ale cărora buze zace otravă din care Satana a alcătuit păcatul zavistieĭ! voĭ, carĭ sînteţĭ maşinele infernale ale tartaruluĭ! voĭ, pe a cărora frunte Satana şĭ-a pus temeliile negreĭ sale împěrăţiĭ? Cutremuraţi-vě! şi iarăşĭ ḑic, cutremuraţi-vě! căcĭ puţin încă şi ora rěsbunăriĭ va bate. Amar vouě atuncĭ tiranilor! Amar vouě! să piară atuncĭ, dintre noĭ, ticăloasa voastră fiinţă, cum piere fumul, şi să se topească sěmînţa voastră, cum se topesce ceara de faţa foculuĭ! Atuncĭ veţĭ vedé ce sfîrşit ticălos aŭ împilătoriĭ ţěriĭ şi aĭ poporuluĭ; atuncĭ veţĭ vedé ce pot fraţiĭ ciocoĭ în turbare, când vine timpul să-şĭ rěsbune asupra veneticilor, în ţeara lor, şi asupra asupritorilor lor.

Să mě întorc acum şi către voĭ, Preaosfinţiţĭ Archiereĭ, către voĭ, pe carĭ am fi dorit cu mulţumire, cu o mulţumire săpată în adâncurile inimiĭ unor adevěraţĭ Românĭ, a vě vedé în capul religieĭ noastre, predicând într'o parte şi într'alta, în mijlocul turmeĭ, care v'a încredinţat-o Părintele tuturor, pace, iubire de dreptate şi iubire unul către altul; căcĭ numaĭ prin aceste treĭ marĭ prinţipiurĭ, dictate de Domnul nostru Isus Christos prin sfînta sa Evangelie, se poate organisà fericirea unuĭ popor, iar nu în chipul uneĭ cete de rěĭ cugetătorĭ carĭ, după ce aŭ împilat ţeara, pe cât le-a stat prin putinţă, şi după ce aŭ prădat cât le-a plăcut, pe slab şi pe sărman, apoĭ voiră a ne înşelà încă odată cu făţăriile lor şi cu minciunoase făgăduinţe, negreşit pentru a ne aruncà pentru

No. 274. 1848 Iunie.

tot-deauna în ticăloşiĭ şi nenorocirĭ, făgăduinţe pe carĭ Românul a hotărît, de astădĭ, a nu le maĭ crede.

Oare voĭ, carĭ sînteţĭ păstorĭ duhovnicescĭ aĭ poporuluĭ, voĭ, carĭ, după urmare, ar trebuĭ să apěraţĭ turma voastră cea slabă de răpitoarele fieare ce o înconjoară, de lupiĭ ceĭ lacomĭ, carĭ până astădĭ destul ne-aŭ spîrcuit, n'aţĭ cunoscut mârşavul lor plan? n'aţĭ cunoscut cursele de nenorocire ce ne întinsese? n'aţĭ cunoscut veninul ce poartă pe buzele lor? De le-aţĭ cunoscut, şi nu v'aţĭ silit de a ne apěrà de ele, de le-aţĭ cunoscut şi v'aţĭ unit cu dînşiĭ, aţĭ făcut, nu ca nisce următorĭ aĭ luĭ Christos, nu ca nisce adevěraţĭ păstorĭ, şi nu ca patrioţĭ, în a cărora inimă zace dorinţa de a vedé pe fiiĭ voştri ceĭ sufletescĭ vieţuind dile pacînice, senine şi fericite; ci ca nisce urîcioşĭ ipocriţĭ, ca nisce instrumente vrednice de batjoc, ale rěilor împilătorĭ, carĭ sub masca shimeĭ Prea Sf. Voastre, sub masca acelor ce poartă în mână sf. cruce, aŭ voit a ne înşelà şi a ne pregătì prăpastia nenorociriĭ; iară de nu ĭ-aţĭ cunoscut, de v'aţĭ înşelat şi voĭ ca şi noĭ, uitaţi-vě acum la faptele lor, la urîcioasele lor planurĭ, şi urîţi-ĭ din tot sufletul vostru; pentru că eĭ sînt împilătoriĭ. Sfătuiţi-ĭ să se îndrepte, măcar că aceasta e atât de cu neputinţă, precum e cu neputinţă a nu fi Dumnedeŭ în cer. Siliţi-vě a ne produce pace şi linişte, fără care noĭ nu putem fi fericiţĭ; şi de veţĭ vedé că nu vor fără-de-legiĭ să înţeleagă, luaţĭ mântuitoarea cruce în mână, staţi-ne de apěrare, şi aşà veţĭ urmà cuvîntuluĭ Domnuluĭ, şi misiunea Prea Sf. Voastre va fi deplinită. Iar, dacă după ce aveţĭ de faţă atâtea crime, lucrate de eĭ, după ce aveţĭ de faţă atâtea dovedĭ, că eĭ, ne-aŭ împilat şi că eĭ, în sfîrşit, ne-aŭ înşelat, acum ca tot-deauna, vě veţĭ maĭ unì cu dînşiĭ? De veţĭ urmà a maĭ fi instrumente la spurcatele lor planurĭ, atuncĭ! atuncĭ! în loc de a vě numì următoriĭ luĭ Christos, veţĭ fi apostoliĭ luĭ Antichrist; căcĭ numaĭ aceluia îĭ plac zavistiile, turburările şi prigonirile, fapte urîte luĭ Dumnedeŭ, şi carĭ ne pot afundà pentru vecînicie în noianul nenorocirilor. Atuncĭ! atuncĭ! veţĭ rěspunde prea puterniculuĭ Dumnedeŭ şi-ĭ veţĭ da seamă de faptele voastre şi urîciosul chip, cu care aţĭ apěrat turma ce v'a încredinţat.

Iar voĭ, fraţiĭ noştri, fraţiĭ noştri de naţie şi de sânge, adevěraţĭ poporenĭ şi Românĭ! Uniţi-vě a aruncà dintre noĭ înşelătoarele măgulirĭ ale făţarnicilor; privițĭ că şi acum ne înşelară ca şi tot-deauna; priviţĭ câte curse de nenorocire ne-aŭ pregătit lin-

gușirile și făgăduințele lor; priviți că și acum ne dădură sărutarea Iudeĭ.

No. 274.
1848
Iunie.

De aceea noĭ! noĭ! carĭ sîntem împilațiĭ și asupriții, să jurăm în numele Sf. Treimĭ, în numele prea puterniceĭ Provedințe, că de astădĭ și în vecĭ să nu maĭ credem pe înșelătoriĭ aristocrațĭ; să-ĭ părăsim, căcĭ vedem cât sînt de primejdioșĭ; să aruncăm dintre noĭ viclenele lor făgăduințe, căcĭ numaĭ așà poate vom maĭ puté gustà un ceas de fericire.

Să jurăm, dar, să jurăm, fraților, că nu-ĭ vom maĭ crede, și nu ne vom înșelà a ne unì cu gintele cele venetice și fanariote; căcĭ altmintrelea, peirea noastră este de față.

Înșișĭ noĭ ne vom pregăti-o, și fie-care din noĭ poate vedé prăpastia ce ne amerință, de care, ca să putem scăpà, trebue numaĭ decât a ne unì noĭ între noĭ, a alergà către aceĭ de carĭ atârnăm, și cu plângere de patriоțĭ să le punem de față starea cea periculoasă în care ne aflăm noĭ și țeara noastră din casul atâtor turburărĭ netrebnice, și să reclamăm din toată inima noastră îndreptarea boaleĭ acesteia, și scurtarea în viitor de alte maĭ marĭ nenorocirĭ ce ne amerință; iar sfînta datorie și sfînta legătură de a nu maĭ crede pe aristocrațĭ să lăsăm de moștenire fiilor și strănepoților noștri cu blestem părintesc, ca să nu-ĭ maĭ creadă, și să nu se unească cu înșelătoriĭ strămoșilor și aĭ părinților lor.

Bucurescĭ

Adevĕrațiĭ voștri frațĭ,
M. K.
N. I.

No. 275.
1848
Iunie.

Proclamația partidului Național din Moldova către Românĭ.

(Foae vol. Col. D. A. Sturdza.)

Fraților!

Dumnedeŭ a audit plângerile Moldoveĭ și a ridicat palma sa rĕsbunătoare asupra dușmanuluĭ nenorociteĭ noastre Patriĭ! Acum tronul luĭ Michail Sturdza se clatină ca o frunză bătută de furtună și în curînd acel tron, cuibul nelegiuirilor ce aŭ năvălit pe biata țeară în vreme de 14 anĭ, acel tron sprijinit cu arma corumperiĭ și cu topuzul tiranieĭ se va preface în pulbere! Nădejde bună dar, fraților! Nădejde și unire, căcĭ atuncĭ numaĭ Dumnedeŭ va împlini dorințele noastre, când va domnì între toțĭ locuitoriĭ Moldoveĭ frăția care dă putere popoarelor asuprite și curățenia cugetuluĭ, care duce pe calea fapteĭ bune și a isbândeĭ!

No. 275.
1848
Iunie.

Voĭ boerilor, carĭ avețĭ parte la toate bunătățile, gândițĭ la sfînta datorie ce vĕ leagă către Patria voastră, care v'a înzestrat cu averĭ și cu cinstirĭ. Gândițĭ la soartea nenorocită a poporuluĭ și vĕ grăbițĭ a-ĭ da mâna de ajutor, pentru ca să dovedițĭ atât luĭ cât și Europeĭ, care vĕ privesce, că sîntețĭ îndemnațĭ de dorul bineluĭ obștesc, iar nu de interesurĭ particulare! Gândițĭ că acum a rĕsărit în lume falnicul soare al libertățiĭ și că mare crimă ațĭ făptuì, dacă ațĭ închide ochiĭ voștri la razele-ĭ mântuitoare astădĭ, când toate Națiile se deșteaptă la lumina luĭ. Nu vĕ lăsațĭ dar a fi înșelațĭ prin cuvinte de împăcare cu Michail Sturdza, cu acel vrăjmaș încoronat ce nu ține la Domnie decât ca la un isvor de îmbogățirĭ nelegiuite, căcĭ înseșĭ acele propunerĭ de împăcare dovedesc slăbirea luĭ și puterea voastră!

Voĭ locuitorilor sătenĭ, pentru carĭ se pregătesce un viitor frumos și fericit, nu vĕ înspăimântațĭ de îngrozirile ce cearcă a vĕ maĭ face ticăloșiĭ vîndu țĭ Ocârmuiriĭ. Nu dațĭ ascultare minciunilor nerușinate ce împrăștie Vodă prin țeară, pentru ca să vĕ sperie, să vĕ întunece ochiĭ și să ațițe în voĭ patimĭ rele și dușmănescĭ. Avețĭ toată nădejdea în Dumnedeŭ, care vĕ ocrotesce și care în curînd vĕ va scăpà de nevoile voastre, și de sîntețĭ creștinĭ, de sîntețĭ oamenĭ cu durere, dațĭ mâna cu aceĭ ce aŭ pătimit pentru binele vostru și carĭ iarășĭ pentru binele vostru sînt gata a se jertfì!

Voĭ toțĭ, fraților din Moldova, în care curge sânge de Român, țintițĭ mințile voastre la viitorul Patrieĭ, la soartea copiilor și a strănepoților voștri, carĭ atârnă acum de voĭ, și împreunațĭ cu toțiĭ glasurile într'un singur glas, ca să dicețĭ cu bărbăție: „Nu ne împăcăm cu Michail Sturdza, dușmanul Românilor!

„Nu ne împăcăm cu un Domn, care ne-a prădat țeara și a adus-o în ticăloșie!

„Nu ne împăcăm cu un Domn, care a călcat legile cele maĭ sfinte ale Moldoveĭ, în interesul sĕŭ!

„Nu ne împăcăm cu un Domn, care a schingiuit, ca un tigru, pe copiiĭ și pe frațiĭ noștri, pentru că eĭ aŭ cerut îmbunătățirea și ridicarea Patrieĭ noastre!“

„Nu ne împăcăm cu un Domn, care a prefăcut în călăĭ pe înșișĭ fiiĭ sĕĭ, pentru osânda noastră!

„Nu ne împăcăm cu un Domn, care a poroncit uciderea între frațĭ de același sânge, de același nume și de aceeași lege!

No. 275.
1848
Iunie.

„Nu ne împăcăm cu un Domn fără iubire de patrie, fără respect de omenire și fără frică de Dumnedeŭ!

„Să cadă dar rĕul Moldoveĭ, Michail Sturdza, pata neamuluĭ sĕŭ! Să cadă reîmpins din toate părțile de hula lumiĭ întregĭ, și să fugă din țeara noastră, alungat de blestemul poporuluĭ ce a nenorocit într'un șir necurmat de 14 amarĭ de anĭ!“

Dar! să cadă, căcĭ ceasul sfinteĭ dreptățĭ a sunat! căcĭ Dumnedeŭ însușĭ a hotărît osânda luĭ Michail Sturdza, pentru ca el să slujească de pildă tiranilor! Să cadă fieara încoronată, care suge sângele cel maĭ bun al țĕriĭ, și să-șĭ peardă, pentru tot-deauna, tronul ce a necinstit prin faptele sale, Patria ce a împins-o fără milă în prăpastie, și averea nenumĕrată ce a adunat prin nenumĕrate nedreptățĭ, și care singură îl maĭ ține încă pe pămîntul nostru!

Amar decĭ de aceĭ orbițĭ trădătorĭ carĭ, vîndêndu-șĭ cugetul, ar cutezà să-ĭ deà ajutor în preajma Moldoveĭ întregĭ, care strigă în protiva luĭ! Amar de aceĭ ce s'ar face mârșavele instrumente ale celor de pe urmă ale luĭ nelegiuirĭ și s'ar înduplecà a unelti, sub numele lor, cumpĕrărĭ minciunoase de moșiĭ domnescĭ!...

Trăsnetul Ceruluĭ și brațul puternic al Națieĭ, sînt gata a cădé pe dînșiĭ ca pe nisce șerpĭ otrăvitorĭ, căcĭ acele averĭ răpite de Vodă sînt ale țĕriĭ, și ale țĕriĭ trebue să rĕmâie!

Fraților, încă odată vĕ strigăm: Unire și bărbăție! Aceste simțirĭ să vieze necontenit în inimile noastre, pentru ca, sprijinițĭ uniĭ pe alțiĭ, să fim un milion și jumătate de glasurĭ, carĭ să putem dice hotărît acelor ce ar cătà să ne peardă: „Noĭ sîntem Românĭ și ca Românĭ avem drepturile noastre, pe carĭ le vom apĕrà și le vom sprijini! Avem dreptul de a face îmbunătățirĭ în țeara noastră, căcĭ sîntem stăpânĭ pe pămîntul nostru!“

„Avem dreptul de a ne unì în protiva uneĭ Ocârmuirĭ mârșave și asupritoare, și a scăpà Patria noastră din ghiarele eĭ!

„Causa noastră este sfîntă! Cugetul nostru este curat! Dumnedeŭ este cu noĭ!

(Iscălițĭ:) Costachi Negri, Alecu Cuza, Vasili Alecsandri, Iancu Alecsandri, Petrachi Cazimir, Costachi Cazimir, Vasili Cantacuzin, Gheorgi Cantacuzin, Toader Sion, Iorgu Sion, Lascar Roseti, Iorgu Radu, Zaharia Moldovanu, Manolachi Costachi, Alecu Rusu, Ioan Curius, Neculaĭ Ionescu, Grigorie Balș.

No. 276. 1848. „Ce sînt meseriașiĭ?“.—Broşură in-8ᵒ, pagine 11.

(Ghica Papiers. 1848, No. 2.)

Ce sînt meseriașiĭ?

Gândul acesteĭ scrierĭ este lesne de înțeles. Avem treĭ întrebărĭ a deslegà.

1. Ce sînt meseriașiĭ?—Tot.
2. Ce aŭ fost eĭ până acum?—Nimic.
3. Ce cer eĭ astădĭ?—A fi ce-và.

Cap. I.

Meseriașiĭ sînt nația întreagă.

Ce trebue unuĭ neam ca să fie fericit?

Trebue ca fie-care să muncească pentru sine și toțĭ pentru toțĭ.

Munca fie-căruia pentru sineșĭ se poate cuprinde într'o singură dicere, industria; și industria este de patru felurĭ:

1. Pămîntul, apa, soarele și munca, carĭ alcătuesc industria agricolă și care ne dă materiile cele dintâĭ ale trebuințelor noastre. Această industrie produce maĭ cu seamă grâne, dobitoace și lemne. Meseriașiĭ eĭ sînt aceĭ ce se îndeletnicesc cu lucrarea pămîntuluĭ, proprietarĭ de pămînt, arendașĭ, ciobanĭ, ciurecțiĭ și plugarĭ, adecă cea maĭ mare parte a locuitorilor acestor Prințipate.

2. Industria manufacturială. Materia brută, ca să poată fi întrebuințată de om, trebue maĭ întâiŭ lucrată; această industrie cuprinde pe toțĭ meșteriĭ în de obște, brutarĭ, măcelarĭ, tabacĭ, dulgherĭ, zidarĭ, croitorĭ, ș. c. l.

3. Între aceĭ ce fac un lucru și aceĭ ce-l cumpĕră se așează oamenĭ carĭ înlesnesc această trecere de la unul la altul; aceștĭ agențĭ, carĭ cumpĕnesc trebuințele după vremĭ și depun capitalurĭ ca să le aibă gata în boltă, când li se vor cere, sînt neguțătoriĭ și meseria lor este industria comercială.

4. O altă clasă de oamenĭ muncitorĭ și trebuincioșĭ sînt aceĭ carĭ se îndeletnicesc cu lucrărĭ folositoare saŭ plăcute sănătățiĭ, mințiĭ, duhuluĭ, precum sînt: scriitorĭ, profesorĭ, medicĭ, inginerĭ, artiștĭ, ș. c. l., și putem numì această ramură industria intelectuală.

Acestea sînt ramurile carĭ țin și cresc o soțietate. Aceste lucrărĭ cine le face? Meseriașiĭ. Orĭ-ce om face ce-và, orĭ-ce om lu-

No. 276. 1848.

crează, are o meserie: meserie de arendaş, meserie de plugar, meserie de cismar, meserie de bogasier, meserie de autor, ş. c. l., tot omul într'o soţietate este meseriaş, afară numaĭ de leneşul acela care şeade pe salteà fără de a lucrà nimic, care mănâncă, bea şi doarme, care se nasce şi moare fără de a lăsà nicĭ o urmă de vieaţa luĭ.

Meseriaşiĭ trebue să fie tot. Şi eĭ astăḑĭ nu aŭ nicĭ un drept în Stat. Statul le ḑice: „Orĭ-carĭ sînt meritele voastre, orĭ-cât de mare este folosul ce-mĭ aduceţĭ, să sciţĭ să vĕ cunoasceţĭ lungul nasuluĭ şi să lăsaţĭ drepturile şi cinstile pentru alţiĭ, eĭ în adevĕr nu aduc atât folos, dar sînt boerĭ şi eĭ trebue să vĕ cârmuească, eĭ trebue să cumpĕnească interesele voastre."—Câte-odată aŭ chemat într'acea clasă câte un om vrednic, dar aceasta numaĭ ca să arunce ţĕrînă în ochiĭ oamenilor şi să-ĭ oprească de a vedé.

Cine n'a vĕḑut şi n'a priceput, că îndată ce cârmuirea tuturor lucrărilor Statuluĭ se face avuţia uneĭ clasė, atuncĭ slujbele şi lefile nu sînt pentru trebuinţele obşteĭ, dar numaĭ pentru a pune pe cutare şi pe cutare în slujbă? Câte posturĭ de prisos ar lipsì, dacă nu s'ar fi născut aceĭ ce le împlinesc? Cine cutează astăḑĭ a ḑice, că toată sciinţa şi toată înţelepciunea este în boerĭ, carĭ alcătuesc obşteasca Adunare? Şi că meseriaşiĭ nu ar fi găsit între dînşiĭ oamenĭ adevĕrat vrednicĭ de a înfăţişà neamul şi de a se chibzuì la trebuinţele ţĕriĭ! Corpul meseriaşilor seamĕnă cu un om ţeapĕn, sănătos, ale căruĭ mânĭ sînt în lanţurĭ. Câţĭ-và oamenĭ s'aŭ întovărăşit şi aŭ hotărît în înalta lor înţelepciune, că Statul piere dacă s'ar desfiinţà isnaful lor. Eŭ, în prostia mea, nu vĕḑ slujbele şi folosul ce aduc, tot ce pot spune, este sumele cu care încarcă budgetul.

Nu este destul a arătà că privileghiurile nu sînt folositoare neamuluĭ, ci putem dovedi că aduc şi supĕrare, căcĭ îĭ slăbesc puterile, când între privileghiaţiĭ aceia nu vede cine-và alt decât nedestoinicie şi moliciune! un lac în care se varsă un rîŭ de desfrînare şi care îĭ face supĕrătorĭ obşteĭ. Să nu socotească cine-và că nu creḑ, că se aflâ între dînşiĭ şi onorabile excepţiiĭ, dar excepţiile nu fac regula. Boeriĭ ceĭ marĭ sînt un ordin cu privileghiurĭ marĭ, pe carĭ le numesc drepturĭ, carĭ se deosebesc de drepturile celor-lalţĭ Românĭ, şi ast-fel alcătuesc eĭ şi copiiĭ lor un neam privileghiat în mijlocul naţieĭ, un Stat în Stat.

În obşteasca Adunare eĭ aŭ 20 deputaţĭ aĭ lor deosebiţĭ, ceĭlalţĭ 20 deputaţĭ sînt aĭ boerilor celor micĭ, carĭ nicĭ aceştia nu

No. 276. 1848.

aŭ nicĭ un interes comun cu norodul, căruia nu-ĭ fac măcar cinstea de ale primì jălbile. Nu vorbesc de deputațiĭ clerului, sînt mulțĭ anĭ de când nu maĭ avem decât unul.

Cap. II.

Ce aŭ fost meseriașiĭ până acum?—Nimic.

Nu voiŭ să cercetez starea de robie, în care a gemut norodul până acum, nicĭ umilința în care a trăit; a venit vremea ca puterea luĭ să se schimbe, să-șĭ ridice capul și să ceară drepturĭ, căcĭ nu poate fi un neam slobod, neatârnat și fericit, până ce nu va avé maĭ întâiŭ cetățenĭ, adecă oamenĭ cu interesurĭ în Stat și cu dreptul de a le apĕrà. Un neam care are clase privileghiate este un neam rob, dacă nu altuĭ neam, dar cel puțin acelor clase; un neam atuncĭ este slobod și neatârnat, când are drepturĭ de o potrivă pentru toțĭ. Dacă un pumn de oamenĭ ar îndrăsnì să dică, că dreptul cu care țin neamul în lanțurĭ și îl corump de sute de anĭ este dreptul celuĭ maĭ tare, atuncĭ meseriașiĭ ar puté să le dovedească că neamul nu s'a luat până acum cu dînșiĭ la luptă n'ar avé decât să sufle ca să se ducă în pulbere.

O pravilă obștească pentru toțĭ, și o înfățișare la obșteasca Adunare a tuturor treptelor, a tuturor meseriașilor, eată ce voesce norodul, eată ce cere, eată ce-ĭ trebue, eată ce-ĭ lipsesce, ca să fim și noĭ un neam. Astădĭ, în frumoasa țeara noastră, un om nu este nimic, dacă nu are alt apĕrător decât pravila, dacă nu are vre-un privileghiŭ. Și privileghiul cel maĭ căutat nu este de a fi sudit? adecă de a nu fi Român? ca să poată scăpà de neomenia Ageĭ și de biciul luĭ Căpitan Costache. Ast-fel numaĭ îșĭ poate pune neguțătorul și meșterul cinstea în siguranță. Aceĭ ce aŭ ambiția de a jucà o rolă în Stat caută să se facă șerpĭ de pămînt, ca să capete o Pitărie saŭ o Serdărie, și trebue maĭ întâiŭ să se facă omul Vorniculuĭ cutare saŭ al Banuluĭ cutare și ast-fel încet, încet printr'acel contact se moleșesce și el și îl vedĭ că ajunge a fi ciocoiŭ. Aceasta este singura carieră a tinerilor carĭ se muncesc în școlĭ și cu carĭ se cheltuesc părințiĭ; trebue să-ĭ facă omul cuconuluĭ cutare. Tînĕrul cu simțire, care nu poate să învețe a lingușì și a se tîrî, ce ființă morală poate găsì în țeara luĭ!

Meseriașiĭ aŭ interesurĭ în Stat; pravilele trebuesc făcute potrivit cu trebuințele și cu cuviința lor, trebuesc așezăminte, carĭ să fie de un folos obștesc; — și eĭ nu aŭ avut nicĭ odată un de-

putat la obșteasca Adunare. Din patru-ḍecĭ de deputațĭ, dintre carĭ 20 aĭ 70 de boerĭ marĭ și 20 aĭ voințeĭ Ispravnicilor, este vre-unul în stare să se gândească și să se chibzuească la interesele obșteĭ?! Care dintr'înșiĭ scie ce va să ḍică munca ? ! Cum trebue organisată ea, cum s'ar puté înființà o bancă națională ? Cum s'ar îmbunătăți starea comerțuluĭ? Cum s'ar îmbunătăți agricultura ? Ce sistemă de învĕțătură publică se cuvine maĭ bine Românilor ? Cu ce drept dumnea-lor împărțesc veniturile Statuluĭ; nu cum-và aŭ pus în lada Visterieĭ vre-o lăscae ? Ar vré poate cine-và să-mĭ rĕspundă că aŭ apĕrat drepturile țĕriĭ ! Ar face bine să ne spue în ce vreme și în ce imprejurare? Să ne ḍică că sînt oamenĭ cu cap, cu sciință și unde se maĭ poate găsì o adunare de 40 de oamenĭ, în care să fie o maĭ puțină cătime de capacitate ? Camera de astăḍĭ este o Adunare numaĭ pentru formă, și cum pot fi eĭ neatârnațĭ, când toțĭ sînt în slujbe de judecătorĭ, și cum judecă ?! Și ce poate un cuvios călugăr și un deputat saŭ doĭ sdravenĭ, sincerĭ într'o Adunare, unde mulțimea glasurilor trebue să le hotărască toate? Nicĭ o chezășie pentru nație, căcĭ aceștĭ oamenĭ, carĭ sînt ca să controleze faptele stăpâniriĭ, sînt oamenĭ aĭ stăpâniriĭ, care poate orĭ-când o vrea să-ĭ trimiță la ocnă, după o mică cercetare a abusurilor nerușinate, și eĭ sînt silițĭ a iscăli orbesce.

Cap. III.

Meseriașiĭ vor să fie și eĭ ce-và.

Ce vor meseriașiĭ? Eĭ vĕd că trista încercare de 18 anĭ le-a dovedit, că Regulamentul Organic nu este o chezășie destoinică în protiva abaterilor stăpâniriĭ, și vor să depărteze de acest neam norul care s'a adunat asupra capuluĭ lor și care să-ĭ amenințe d'a se sparge într'o sfâșiere grozavă și nepilduită între deosebitele clase ale soțietățiĭ, și voesc ca toate aceste clase să fie chemate a luà parte la regularea intereselor obștescĭ, carĭ sînt ale lor, ca să se unească și să se cufunde în interesul comun al patrieĭ; voesc să se ieà măsurile cele mântuitoare, carĭ pot depărtà orĭ-ce turburare și vĕrsare de sânge. Aceste măsurĭ sînt:

1. A nu maĭ fi rangurĭ și privileghiurĭ, și fie-care să contribueze la ale patrieĭ, potrivit cu venitul sĕŭ.

2. Toțĭ aceĭ ce aŭ proprietate nemișcătoare și aceĭ ce plătesc patentă să fie alegĕtorĭ, precum și ceĭ ce exersează o profesie li-

No. 276. 1848.

beră, precum profesorĭ, medicĭ, spiţerĭ, avocaţĭ, inginerĭ, literaţĭ şi artiştĭ; avênd vîrstă de 21 anĭ cel puţin.

3. Dreptul de a se îndreptà fie-care cu jalbă către obşteasca Adunare.

4. Obşteasca Adunare să se alcătuească de 100 de deputaţĭ aleşĭ dintre Românĭ, în vîrstă de cel puţin 25 anĭ.

5. Responsabilitatea Ministrilor.

6. Obştirea prin gazete a desbaterilor obştesciĭ Adunărĭ, şi desfiinţarea censureĭ.

7. Dreptul de a nu se supune a plătì nicĭ o dajdie, până nu va fi maĭ întâiŭ votată de obşteasca Adunare într'acel an.

8. Nesiluirea locaşuluĭ locuitorilor.

9. Întocmirea uneĭ gvardiĭ naţionale.

10. Intrarea în cassa Vistieriei a tuturor veniturilor comunităţilor religioase, atât particulare cât şi străine, hotărîndu-se pentru aceste din urmă o despăgubire în banĭ.

11. Neatârnarea maghistratelor şi cercetarea budgetelor de o comisie orînduită de obşteasca Adunare.

12. Înfiinţarea uneĭ băncĭ naţionale.

13. Înfiinţarea juraţilor pentru pricinĭ criminale şi corecţionale.

14. Nestrămutarea judecătorilor şi dreptul pentru fie-care de a-ĭ trage în judecată pentru o nedreptate făcută, fără ca pentru aceasta să aibă trebuinţă de vre-o deslegare.

15. Punerea în lucrare a desăvîrşitelor judecăţĭ, fără întărire Domnească.

16. Desfiinţarea taxelor de judecată.

17. Desfiinţerea clăciĭ şi slobodenia desăvîrşită a ţĕranuluĭ.

18. Desfiinţarea a tot felul de podvadă şi beilic.

19. Darea pe vecĭ a unuĭ numĕr de pogoane trebuincios hraneĭ, despăgubind pe proprietarĭ în banĭ, potrivit preţuluĭ pămîntuluĭ, după desfiinţarea drepturilor feodale.

20. Luarea soldatuluĭ după noroc şi asigurarea soarteĭ luĭ la întoarcerea în sat.

21. Punerea în lucrare a cadastruluĭ general şi îmbunătăţirea soiurilor de dobitoace şi felurilor seminţelor.

22. Adunarea îndată a obştesciĭ Adunărĭ, aleasă potrivit articolelor 2 şi 4, ca să revisuească Regulamentul şi să-l pue în armonie cu principele de maĭ sus.

23. Depărtarea Ministrilor din Năuntru, al Finanţelor, al Învĕţăturiĭ publice şi al Poliţieĭ.

Cer desființarea rangurilor și privileghiurilor, pentru că ele aŭ fost în toată vremea un mijloc de corupție, pe care maĭ toate stăpânirile le-aŭ întrebuințat ca să cârmuească fără control și într'un duh de folos personal; și pentru că pe de o parte, prin apĕrarea unora de a plăti nicĭ un fel de dajdie Statuluĭ, pe de alta, prin năprăznicia lefurilor ce se plătesc slujbașilor de treapta întâia, sărăcesce Statul, întrebuințându-se mare parte a veniturilor în folosul unuĭ mic numĕr, care încă înființează abusurĭ, carĭ îndoiesc contribuțiile claselor de jos.

Cer să ieà parte la alegerĭ toțĭ aceĭ ce aŭ proprietate nemișcătoare, toțĭ patentariĭ, toțĭ aceĭ ce aŭ o profesie liberală, fiind-că numaĭ ast-fel obșteasca Adunare poate avé în sînul eĭ bărbațĭ vrednicĭ, numaĭ atuncĭ va puté înfățișà adevĕratele interesurĭ ale acelor ce alcătuesc norodul. Numaĭ hotărîrile luate de o asemenea Adunare pot fi legiuite și drepte; pentru ceĭ aleșĭ nu trebue nicĭ o condiție, afară numaĭ de a fi Român și de a avé cel puțin 25 de anĭ, căcĭ trebue să fie slobod fie-care a-șĭ orîndui avocat ce voesce; este destul ca acel ce se trimite deputat alegĕtor să fie un om, care să se intereseze la liniștea și la fericirea noroduluĭ.

Cer responsabilitatea Ministrilor, ca stăpânitorul Domn, care este tot-deauna o persoană sacră, să nu poată, subt cuvînt că nu este rĕspundĕtor, să facă lucrurĭ în protiva pravileĭ, în protiva voințeĭ publice, în protiva moraleĭ, ci să fie pentru orĭ-ce act un om, care să deà seamă și căruĭ să i se poată cere cuvînt și socoteală. Ast-fel se poate asigurà neamul în protiva abaterilor voințeĭ și patimilor stăpânitorilor.

Cer slobodenia tiparuluĭ, pentru că dreptul de a scrie fie-care slobod este singura chezășie morală ce poate avé un neam în protiva celor rĕĭ, singurul mijloc de a rĕsplăti celor bunĭ, făcêndu-ĭ cunoscuțĭ noroduluĭ, pentru că, prin slobodenia de a publicà orĭ-cine ideile sale, se poate luminà norodul și așezà în sfîrșit opinia cea dreaptă, cea adevĕrată.

Cer nesiluirea locașuluĭ ca să nu poată oameniĭ Poliţieĭ ridicà și necinsti pe nimenĭ, trăgêndu-ĭ pe ulițe cu dorobanțĭ, ca pe nisce făcĕtorĭ de rele.

O gvardie națională, pentru că este singura pază adevĕrată și firească a orășenilor și a instituțiilor.

O bancă națională, pentru că este sufletul comerțuluĭ.

Înființarea juraților, pentru că numaĭ arbitri dintre orășeniĭ sĕĭ pot singurĭ hotărî, dacă un om este vinovat saŭ nu; un tri-

No. 276. 1848. bunal criminal este tot-deauna sub înrîurirea stăpânitoruluĭ și hotăresce tot-deauna cum bănuesce că-ĭ poate plăcé Domnuluĭ. Am avut și pilde, am vĕḑut oamenĭ nevinovațĭ aruncațĭ în ocne, fără nicĭ o formă de judecată.

Nestrămutarea judecătorilor o cer ca o chezășie, ca o siguranță a proprietățiĭ, căcĭ judecătoruluĭ nu trebue să-ĭ fie teamă de a judecà după cugetul sĕŭ, chiar dacă ar displăcé stăpânitoruluĭ. Sloboda punere subt judecată a judecătorilor nedrepțĭ, ca să nu îndrăsnească a face acele mârșăviĭ și neomeniĭ ce s'aŭ practicat până acum, fără nicĭ o sfieală și fără nicĭ o rușine.

Punerea în lucrare a desăvîrșitelor hotărîrĭ judecătorescĭ, ca să nu maĭ atârne stările împricinaților de patimile particulare ale slujbașilor Logofețieĭ.

Desființarea clăciĭ și slobodenia ţĕranuluĭ o cer, pentru că claca înfățișează feodalitatea, robia, pentru că tot omul trebue să se nască și să trăească slobod, să se poată mutà și duce unde voesce, unde interesul îl cheamă, pentru că omul este o ființă maĭ pre sus decât plântele și el nu are tălpile picioareler înfipte în pămînt, trebue să i se deà un numĕr de pogoane, cincĭ cel puțin, ca proprietate neapĕrat trebuincioasă ca să se hrănească, și acest pămînt să se plătească proprietarilor de către Stat cu chibzuire bună și dreaptă.

Soldatul să se ieà după soarte, orînduindu-se toțĭ flăcăiĭ în clase după aniĭ nasceriĭ, și trăgênd în tot anul la noroc numĕrul de soldațĭ după trebuință, ca să nu fie în voința și în patima slujbașilor Cârmuiriĭ, carĭ fac cele maĭ neomenoase abusurĭ. Soldatul, când se întoarce la sat, să găsească din cutia satuluĭ o sumă de banĭ cu care să se poată așezà, să-șĭ facă casă, să-șĭ cumpere boĭ, și c. l., adecă aceĭ 300 leĭ, baniĭ benefițiuluĭ să nu fie în sloboda întrebuințare a Dejurstveĭ, ci să fie depușĭ în cutiile satelor pentru așezarea soldatuluĭ.

Desființarea podvediĭ de 6 ḑile pentru drumurĭ, pentru că este semn de robie și fiind-că s'a făcut un cuib de abusurĭ foarte supĕrătoare. Drumurile să se facă cu banĭ din Vistierie.

Pot ḑice uniĭ că aceste instituțiĭ sînt prea liberale, și că cele-lalte noroade le-aŭ dobândit una câte una. Acest cuvînt erà foarte bun erĭ, dar astăḑĭ nu maĭ are nicĭ un temeiŭ, pentru că fața Europeĭ s'a schimbat, geografiile tipărite la începutul anuluĭ trebuesc retipărite de isnoavă și aŭ trecut timpiĭ în carĭ trebuiaŭ ḑece anĭ pentru a dobândì un articol, și astăḑĭ se dă tot saŭ nimic, și

această din urmă alternativă atât maĭ bine pentru stăpânirile carĭ se cred destul de tarĭ, saŭ carĭ socotesc norodul destul de nemernic ca să nu le ieà.

No. 276. 1848.

Ofisulul No. 378 al Domnitoruluĭ Țĕriĭ-Româneścĭ Gheorghe Bibescu.

No. 277. 1848 Iunie 1.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 257.)

Noĭ, Gheorghe Dimitrie Bibescu V. V., Domn și stăpânitor a toată Țeara-Românească.

Către Sfatul Administrativ.

Starea sănătățiĭ Mărieĭ Sale Doamneĭ, cerênd a merge spre schimbarea aeruluĭ la orașul Câmpulung, Noĭ am socotit a o însoțì până la acest oraș, și la 6 ale acesteĭ lunĭ vom fi înapoĭ în Capitală.

Gheorghe Dimitrie Bibescu.

No. 378.

Întâmplările din Moldova în luna luĭ Martie 1848.— Broșură in-4⁰, pagine 12.

No. 278. 1848 Iunie.

Astădĭ, când toate popoarele se constitue pe o basă slobodă, astădĭ, când stăpânitoriĭ aŭ de acea maĭ mare fală să concedeze acea maĭ nemărginită slobodenie supușilor lor, se află numaĭ un Domnitor în părțile Daco-Romane ale Europeĭ, care nu numaĭ e surd glasuluĭ poporuluĭ sĕŭ, dar și prin o absolută și arbitrară putere doresce și pe viitorime să-șĭ întărească barbara sa stăpânire.

Maĭ în toată Europa cetățeniĭ aŭ câștigat concesie din partea ocârmuiriĭ lor, maĭ în toată Europa stăpânesce slobodenia, care până astădĭ nu numaĭ nu existà, dar se păreà și nicĭ de cum de câștigat. Popoarele Europeĭ aŭ rĕsturnat fundamentele Staturilor absolute, aŭ isgonit pe aceĭ carĭ le daŭ putere, și așà, singure stăpâne în patria lor, încep a se constituà după însășĭ a lor voință. Poporul Moldoveĭ maĭ modest decât alte popare, prin o petiție iscălită de maĭ multe miĭ, atât pămînteni cât și străinĭ de deosebite națiĭ, ce locuesc acest acum nenorocit pămînt, n'a cerut de la Ocârmuitorul luĭ alt nimic decât îndreptarea abusurilor, ce din vremea suiriĭ pe tron a Prințuluĭ stăpânitor nimiccesc cu totul

No. 278. 1848 Iunie. legile țěrii, și acum aŭ ajuns la un grad nesuferit de strîmbătățiri nu numaĭ pentru clasa boerilor, pentru negustori, locuitori săteni, dar și pentru străini.

Maĭ înainte de a expune crudul chip, prin care locuitorilor a fost refusată petiția lor, trebue, în puține cuvinte, să arătăm motivul acesteĭ petiții, care nu e altul decât trista și vrednica de jelit stare a acestuĭ din natură foarte favorisat Principat. Ca să poată cine-và judecà cât de nesuferită e starea Moldoveĭ de astăḑi, n'avem nevoie decât a enumerà oare-cari acturĭ ale administrațieĭ cruduluĭ eĭ stăpânitor. Să începem de la acel maĭ de căpetenie punct, care e: Slobodenia persoaneĭ și siguritatea averiĭ. Slobodenia personală nu e respectată nicĭ de cum, fiind-că tot Moldovanul, care ar fi suspect Ocârmuiriĭ de vre-o faptă saŭ de vre-un cuvînt, doveditoare de sentiment patriotic, doveditoare de sentiment de dreptate, saŭ împotrivitoare înjositoareĭ credințe a stăpânitoruluĭ, fără să fie judecat, e supus la acea maĭ mare pedeapsă. Strigă Moldovanul că prin judecătoriĭ și-a perdut averea, el e sigur să fie exilat; protestează el că alegerea deputaților s'a făcut prin sila baionetelor, prin cumpěrarea glasurilor cu banĭ saŭ cu cinurĭ, el e sigur să-șĭ peardă drepturile politice. Se împotrivesce Moldovanul la îndeplinirea arbitrareĭ cererĭ a Ocârmuiriĭ, îndată e pus secvestru pe toată averea luĭ, până ce Ocârmuirea și-a primit satisfacție. Ocârmuirea, ca să-șĭ mulțumească aviditatea eĭ; stăpânitorul, ca să poată pe tot anul pune cu dobândă capitalurĭ însemnate în Băncĭ străine, a călcat legile finanțiale ale țěriĭ, introducênd saŭ dăjdiĭ nouě, saŭ acele vechĭ urcându-le la un grad împilător pentru toată țeara. Un venit noŭ, dar jăcuitor tot odată agriculturiĭ și comerțuluĭ țěriĭ, a sciut Domnul Moldoveĭ prin voturile servileĭ sale Adunărĭ obștescĭ să-l tragă în folosul sěŭ; acel venit e venitul poșlineĭ, o taxie de treĭ la sută pe cerealele ce se exportează. Capitația primitivă pe locuitoriĭ sătenĭ, hotărîtă de Reglement la treĭ-ḑecĭ leĭ de fieşte-care cap, a ajuns în multe sate la 120 leĭ de locuitor, deosebit de beilicurile necontenite, havalelele ș. a. Prisosurile veniturilor publice, carĭ ar trebuì să se întrebuințeze în îmbunătățirĭ obștescĭ, le întrebuințează Domnul la ale luĭ particulare nevoĭ. Slujbele, în loc să se împărțească după merit, se vînd saŭ la acel care dă maĭ mult, saŭ se daŭ la acel care cu maĭ mare credință slujesce interesurile personale ale Prințuluĭ, carĭ însă sînt departe de a fi acele ale țěriĭ; se înțelege acum ușor, că amploiațiĭ daŭ însemnare slujbeĭ lor numaĭ prin

jacurĭ şi alte împilărĭ, carĭ eĭ singurĭ le cunosc, câte odată le şi jălesc, dar care e neapĕrată urmare a sistemuluĭ Guvernuluĭ de astădĭ; căcĭ Ocârmuitorul, când pe cine-và rînduesce în slujbă, îĭ dice curat în ochĭ, „că cu aceasta îl miluesce, îĭ dă chiverniseală“, se înţelege ca să motiveze cu aceasta cererea de miĭ de galbenĭ, ce adresează la fie-care noŭ orînduit în slujbă.

No. 278. 1848. Iunie.

Maĭ multe ar fi de arătat aicĭ, dar atuncĭ am eşì din cadrul unuĭ articol hotărît numaĭ pentru a arătà pricina nemulţumiriĭ publice, şi negreşit am face un mare volum, dacă am vroì să numĕrăm toate pătimirile, ce Naţia Daco-Romană sufere din administraţia Stăpânitoruluĭ eĭ Michail Sturdza.

A acestor acturĭ ale stăpânitoruluĭ Moldoveĭ rea influenţă asupra naţieĭ întregĭ, a stăpâniriĭ tendinţă jăcuitoare pentru moralul ţĕreĭ, maĭ cu deosebire, a fost simţită chiar de la vremea suiriĭ pe tron a luĭ Michalachi Sturdza. Manifestaţiĭ s'aŭ făcut în deosebite vremĭ, dar în zadar; Prinţul, din di în di împilà ţeara maĭ mult, din di în di prin averea colosală ce şĭ-a câştigat, prin corupţia ce a întrodus, a sciut a înăduşì până astădĭ declaraţia a tot sentimentuluĭ patriotic. Dar chiar când Prinţul socotià, că toată Moldova merge după plecările luĭ când socotià că duhul luĭ s'a făcut duhul naţieĭ, şi dacă ne putem exprimà aşà, că naţia s'a identificat cu dînsul, chiar atuncĭ pe naţia întreagă revoltà maĭ mult decât altă dată abusurile luĭ. O inspiraţie divină a adunat în Iaşĭ, pe la sfîrşitul luĭ Martie, pe patrioţiĭ din toate colţurile Moldoveĭ, ce neputênd privì maĭ multă vreme cu indeferentism suferinţele ţĕriĭ, vroiaŭ acum, prin o sfătuire comună, a aduce leac relelor nenorociteĭ patriĭ. Toţĭ, prin o împreună glăsuire, aŭ hotărît să nu ieasă din legalitate şi numaĭ prin legalitate să alineze suferinţele ţĕriĭ. Cu atât maĭ mult drumul legalităţiĭ li se părea de preferat, cu cât întâiŭ chiar însăşĭ Ocârmuirea, prin organul nouluĭ eĭ Ministru, manifestà dorinţa eĭ de a întroduce de la sine îmbunătăţirĭ; al doilea, fiind-că toţĭ eraŭ sigurĭ, că ţeara, dobândind o representaţie naţională, avênd deputaţĭ inspiraţĭ de duhul veaculuĭ, va întroduce neapĕrat schimbărĭ în instituţiile primitive ale Principatuluĭ, potrivit dreptuluĭ ce Camera în Moldova după Reglement are. Legalitatea s'a păzit întâiŭ cât privià chipul cereriĭ, şi al doilea chiar înseşĭ cererile eraŭ legale. Fiind-că toate se sprijiniaŭ pe Regulamentul care a fost dat Moldoveĭ la suirea pe tron a luĭ Michalachi Sturdza, dar pentru a luĭ păzire Curţile, suzerană şi protectrice, prin nenorocire n'aŭ dat nicĭ o garanţie temeinică.

No. 278. 1848 Iunie.

Decĭ la 27 Martie stil vechiŭ, maĭ mult decât una mie bărbațĭ din toate clasele, de toate opiniile, de toate națiile, din toate provinciile Moldoveĭ, se adună fără maĭ nainte poftire, în Otelul Petersburg în Iașĭ, ca, precum am ḑis, după o sfătuire comună să depue la picioarele Tronuluĭ ale lor dorințe. Precum pe de o parte nația, asemenea și Ocârmuirea pe de alta, aveà aĭ eĭ trimișĭ; din partea acesteĭ din urmă erà Ministrul trebilor din Lăuntru în persoană, întovărășit de Șeful poliției din Iașĭ; câțĭ-và deputațĭ și alțĭ amploiațĭ ocupaŭ băncile numeroaseĭ adunărĭ. adunarea erà presiduită de Grigorie Cuza, cunoscut în țeară pentru talentul și nestrămutatele sale sentimente patriotice. Lascarachi Roset, prin un cuvînt elocvent, deschide seansa, arată Adunăriĭ starea nenorocită și vrednică de jălit a țěriĭ, enumĕră cu talentul sĕŭ ce-l caracterisează unul câte unul abusurile ce s'aŭ întrodus din vreme în vreme în Moldova, el arată că țĕranul suferă, că boeriĭ suferă nu maĭ puțin, că negoțul și agricultura pătimesc, că în sfîrșit, dacă măsurĭ grabnice din partea Ocârmuiriĭ nu se vor luà, țeara întreagă merge spre perderea eĭ.

Entusiasmul e mare, aplausele necontenite, dar tot-odată adunarea păzesce seriosul ce se cuvine de la desbaterea chestioanelor așà de importante. După Lascarachi Roset iea cuvîntul Alecu Cuza, după dînsul Vasilică Ghica, și alțiĭ; pe toțĭ îĭ ocupă tot o chestie, adecă: interesurile patrieĭ. Explicațiĭ se cer de la domnul Ministru, care despre trecut nimic nu ḑice, făgăduesce numaĭ îmbunătățirĭ pe viitorime, tot odată d-luĭ, vroind să dovedească că adunarea ar avé duh revoluționar, îĭ arată note ce ar fi primit de la consulaturile străine, prin carĭ acele consulaturĭ ar arătà îngrijirea ce respectiviĭ supușĭ străinĭ ar fi avênd pentru averea lor, din mișcările ce se propuneaŭ în Iașĭ, și la carĭ, ḑice domnul Ministru, adunarea de față ar fi pricina. Atuncĭ domnul Winkler, supus austriac, cu un glas puternic protestează în protiva opinieĭ Ministruluĭ.

„Nu de dumnea-voastră, domnilor“, ḑice el, adresându-se către adunare, „ne temem noĭ, de la dumnea-voastră am făcut averea noastră, dumnea-voastră, sîntem sigurĭ, ne-o vețĭ apĕrà-o. Noĭ ne jăluim de abusurile Ocârmuiriĭ; în tribunalurĭ am perdut starea noastră; aceea ce dumnea-voastră cerețĭ, tot aceea cerem și noĭ, străiniĭ.“

La această manifestație din partea unuĭ străin, Ministrul șĭ-a perdut glasul, recunoscênd și el că cererile adunăriĭ sînt drepte și motivate numaĭ de împilătoarea Ocârmuire. În sfîrșit adunarea

se desparte, după ce maĭ înainte din sînul eĭ a ales un comitet compus de 16 bărbațĭ, aceĭ maĭ eclarațĭ din sînul eĭ. Boerĭ și negustorĭ numĕră comitetul în sînul sĕŭ. Comitetuluĭ s'a pus îndatorire, până în 24 ceasurĭ să formuleze petiția și să o aducă la cunoscința Ocârmuiriĭ. Comitetul cu rîvnă vrednică de laudă până la vremea hotărîtă a formulat petiția care, după ce s'a supus cunoscințeĭ publice, a fost iscălită de maĭ multe miĭ. Petiția aveà 35 puncturĭ: Punctul de căpetenie privià pe păzirea cu sfințenie a Reglementuluĭ țĕriĭ, stîrpirea abusurilor și a corupțieĭ; îmbunătățirea stăriĭ locuitorilor sătenĭ; înflorirea negoțuluĭ, ușurarea agriculturiĭ și a comerțuluĭ, prin desființarea dărilor împovărătoare; înființare de școlĭ elementare cât și înalte, prefacerea în sistemul învĕțăturiĭ publice pe o basă națională, desființarea obșteasciĭ Adunărĭ de astădĭ ce, precum toată lumea scie, e rodul corupțieĭ aceleĭ maĭ nerușinate; slobodenia tiparuluĭ, în sfîrșit o gardă cetățeană; acest act național îl producem aicĭ, fără nicĭ o prescurtare, fiind-că el e manifestația voințeĭ publice, ce acum pentru întâiașĭ dată a îndrăsnit a se arătà pe norosul orizont al nenorociteĭ Moldove.

No. 278. 1848 Iunie.

Puncturile petițieĭ sînt:

1. Sfînta păzire a Reglementuluĭ în tot cuprinsul sĕŭ și fără nicĭ o rĕstălmăcire.

2. Secarea corupțieĭ prin pravile înadins făcute și a abusurilor ce isvorĕsc din acea corupție.

3. Siguranție personală, adecă nimenĭ să nu poată fi pedepsit decât pe temeiul legilor și în urmarea uneĭ hotărîrĭ judecătorescĭ; fieș-care arestuit să fie înfățoșat în vreme de 24 ceasurĭ dinaintea tribunaluluĭ competent.

4. Grabnică îmbunătățire a stăriĭ locuitorilor sătenĭ, atât în relațiile lor cu proprietariĭ moșiilor, cât și în acele cu Ocârmuirea, precum contenirea tuturor beilicurilor, sub numire de plată, ș. c. l.

5. Alcătuirea uneĭ nouĕ catagrafiĭ, spre a scăpà de împilare pe toțĭ aceĭ nenorocițĭ locuitorĭ, carĭ sînt astădĭ asuprițĭ prin lucrările catagrafieĭ trecute.

6. Mazîliĭ, ruptașiĭ, ruptele visterieĭ, ș. c. l. clase privileghiate să fie ocrotițĭ, potrivit Reglementuluĭ, și să nu maĭ fie întrebuințațĭ în trebĭ particulare.

7. Privighitoriĭ să se aleagă după glăsuirea Reglementuluĭ, fără nicĭ o înrîurire a Ocârmuiriĭ.

No. 278. 1848 Iunie.

8. Reforma şcoalelor pe o temelie largă şi naţională, spre rĕspândirea luminilor în tot poporul.

9. Desarmarea grabnică a Arnăuţilor şi a altor inşĭ, ce s'aŭ înarmat de către Ocârmuire, şi încheză̆şluirea lor pe viitor, că nu vor maĭ fi pricină de turburare publică.

10. Ridicarea pedepselor trupescĭ, înjositoare caracteruluĭ, din miliţia naţională. Îmbunătăţirea hraneĭ sale, şi maĭ ales dreapta înaintire în ranguri după merite personale.

11. Militariĭ, carĭ aŭ slujit patrieĭ şi carĭ aŭ câştigat recunoscinţa obştească, să fie scutiţĭ de orĭ-ce dajdie, când vor eşì din slujbă.

12. Ministriĭ să aibă deplină libertate pravilicească în lucrările lor, pentru ca să poarte toată rĕspunderea acelor lucrărĭ.

13. Desfiinţarea poşlineĭ, ca una ce este vătĕmătoare agriculturiĭ şi comerţuluĭ ţĕriĭ.

14. Îmbunătăţirĭ portuluĭ Galaţĭ, ca cel maĭ mare canal al înfloririĭ comerţuluĭ şi agriculturiĭ ţĕriĭ.

15. Ridicarea morală şi soţială a cleruluĭ.

16. Păzirea cu sfinţenie a legilor pe carĭ se reazĕmă creditul public şi aceasta în privirea tuturor fără osebire, pentru siguranţia relaţiilor comerţiale.

17. Informarea unuĭ tribunal de comerţ în Eşĭ; Codul de comerţ al Franţeĭ, consfinţit de Reglement, să fie tâlmăcit în limba ţĕriĭ.

18. Baniĭ de reservă să fie întrebuinţaţĭ în formarea uneĭ băncĭ de escont pentru înlesnirea neguţătorilor şi înflorirea comerţuluĭ.

19. Hrana obşteĭ de prin tîrgurĭ să fie sub cea maĭ de aproape îngrijire a stăpâniriĭ spre a nu se maĭ face un mijloc de bogăţiĭ particulare.

20. Organisaţia poliţieĭ a tîrgurilor pe prinţipiĭ de omenire în privirea nenorociţilor arestuiţĭ.

21. Liberarea tuturor arestuiţilor în pricinĭ politicescĭ, atât ţivile cât şi militare. Reîntoarcerea driturilor politicescĭ acelora cărora li s'aŭ ridicat nedrept pentru asemenea pricinĭ.

22. Nestrămutarea din posturĭ a amploiaţilor vrednicĭ şi cinstiţĭ şi înaintirea lor în posturĭ, potrivit Reglementuluĭ, precum şi sporirea lefilor lor spre a le înlesnì mijloace de o vieţuire cinstită şi neatârnată.

23. Toţĭ amploiaţiĭ să fie rĕspundĕtorĭ pentru faptele lor în lucrările slujbeĭ lor.

No. 278. 1848 Iunie.

24. Înfiinţarea uneĭ Băncĭ Naţionale pe cel maĭ sigur temeiŭ.

25. Grabnice reforme de îmbunătăţirĭ ale Condiceĭ criminale, ale Proţeduriĭ şi ale sistemuluĭ pedepsitor.

26. Împărţirea dreaptă şi potrivit Reglementuluĭ a banilor pensiilor şi îndreptarea abusurilor, ce s'aŭ întrodus în împărţirea acestor banĭ.

27. Ofisurile slobodite până acum de Ocârmuire în ramul judecătoresc şi în ramul administrativ, să se supue voturilor obştesciĭ Adunărĭ şi de acum înainte să se contenească de a se slobodì asemenea ofisurĭ fără a fi cercetate de Adunare.

28. Seanţele Tribunalelor să fie publice.

29. Seanţele obştesciĭ Adunărĭ să fie publice, ţinerea rîndueliĭ în sînul eĭ să atârne de însăşĭ Adunarea, iar nu de Vornicia de aprodĭ, potrivit Reglementuluĭ.

30. Fieşte-care pămîntean să aibă dreptul de a adresà jalobĭ obştesciĭ Adunărĭ.

31. Deputaţiĭ să nu poată fi în slujbe şi să nu poată primì nicĭ rangurĭ nicĭ mulţumire bănească în vremea deputăţieĭ lor.

32. Chipul ce s'a întrebuinţat la alegerea Deputaţilor, fiind în potriva legiuirilor, şi în urmare şi obşteasca Adunare de astădĭ, fiind rodul acestuĭ chip, nu insuflă nicĭ o încredere obşteĭ. Decĭ această Adunare să se desfiinţeze şi îndată să se înjghebe o nouă Cameră fără nicĭ o înrîurire asupra alegĕtorilor din partea Ocârmuiriĭ, pentru ca acea Cameră să fie adevĕrată representaţie a naţieĭ şi adevĕrata închezăşluire a fericiriĭ patrieĭ.

33. Pe temeiul articoluluĭ 57 din Reglement, Camera să aibă dreptul de a face Domnuluĭ punerĭ înainte a tot felul de lucru privitor pe obştescul folos.

34. Ridicarea .ţensureĭ în privirea tuturor trebilor şi a interesurilor din lăuntru ale ţĕriĭ.

35. Înformarea grabnică a uneĭ gvardie cetăţeană prin toate tîrgurile ţĕriĭ, alcătuită atât de Românĭ, cât şi de străinĭ proprietarĭ.

Eată puncturile petiţieĭ! Eată în ce duh de legalitate petiţia fu formată! şi ce îmbunătăţirĭ, pe temeiul legilor sfinţite prin Reglement, Naţia de la Ocârmuitorul eĭ cere.

Petiţia îndată fu comunicată Prinţuluĭ prin Ministrul trebilor din Lăuntru. Tot publicul se aflà în cea maĭ mare veselie, nădăjduind că Ocârmuirea, luând în privire legalitatea şi sinceritatea petiţieĭ, va face îndestulare cereriĭ publice, maĭ vîrtos de vreme

No. 278. 1848 Iunie.

ce nu se cere nicĭ o rĕspundere, despre trecut, şi toată lumea dorià numaĭ îmbunătăţirĭ pe viitorime. Dar toate aceste fură numaĭ ilusiĭ; Ocârmuirea nu numaĭ că n'a încuviinţat puncturile de căpetenie ale petiţieĭ, din potrivă, ea a privit însăşĭ petiţia ca un complot pornit în potriva existenţieĭ sale.

Decĭ, Prinţul, cum a arĕtat refusul sĕŭ, îndată, împreună cu soţia sa, cu iuţeală de fulger s'a închis în casarmă, şi pe amândoĭ fiiĭ sĕĭ, întovărăşiţĭ de o putere armată aproape de una mie de oamenĭ a trimis ca să prindă, precum poronca glăsuià, pe şefiĭ complotuluĭ. Casa Logofĕtuluĭ Costachi Sturdza, unde se propuneà locul complotuluĭ, a fost întâiŭ călcată, dar acolo pe nime altul n'aŭ găsit decât pe boerul Costachi Sturdza şi fiul d-sale Aleco, care din urmă de Ocârmuire erà privit ca Ministrul trebilor din Afară. De acolo, miliţia s'a suit la deal şi, după ce fără isbândă a călcat multe case, a intrat în casa luĭ Alecachi Mavrocordat, unde ea, după măsurile ce luase, se aşteptà la o luptă înfocată. Dar şi acolo cine erà? Vre-o 15 tinerĭ împrejurul uneĭ mese şedeaŭ la vorbă, fumând, uniĭ dintr'înşiĭ desfătaŭ pe ceĭ-alţĭ cântând din clavir. O parte din miliţie, în numĕr de vr'o 60, cu baionetele întinse, cu cocoşurile trase, se repede în odae; Prinţiĭ amândoĭ, unul în calitate de Hatman, altul ca Polcovnic, se înfăţoşează în mijlocul tinerilor criminaliştĭ, a cărora singură vinovăţie erà că şi eĭ, împreună cu ceĭ-alţĭ compatrioţĭ, aŭ iscălit refusata petiţie. După ce Beizadelele singure s'aŭ încredinţat că arme în odae nu eraŭ nicĭ de cum, că nicĭ tineriĭ pe dînşiĭ nu purtaŭ, Prinţul acel maĭ mare în vîrstă, adresându-se către Alecu Moruz, ḑice, că ar avé poroncă de la părintele sĕŭ să-l arestuească; atuncĭ într'un glas toţĭ ceĭ-alţĭ tinerĭ rĕspund: că de vreme ce Moruz n'are maĭ mare vinovăţie decât eĭ, apoĭ saŭ trebue să meargă cu toţĭ la închisoare, saŭ nu daŭ pe Moruz dintre dînşiĭ; toţĭ fură scoşĭ din odae cu cuvîntul „la casarmă dar cu toţĭ!“ În mijlocul ogrădiĭ, ajungĕnd tînĕra tovărăşie, Beizade Grigorie, adecă nu înţelegem de ce cuvînt, de nu impuls numaĭ de cruda sa inimă şi de dorinţa, poate şi de ruşinea ce aveà ca, de acasă pornind pentru bătălie, să nu se întoarcă înapoĭ fără să fi vĕrsat sânge de duşman, poroncesce soldaţilor să sloboadă puscile asupra nevinovaţilor tinerĭ; din norocire însă, acea poroncă fu retrasă de fratele sĕŭ, care îndată poroncì să sloboadă în vînt.

Beizade Grigori, de vreme ce n'a putut mulţumì dorinţa luĭ de a vedé curgĕnd nevinovatul sânge al compatrioţilor sĕĭ, din

No. 278.
1848
Iunie.

carĭ câţĭ-và îĭ eraŭ şi prietenĭ, poroncesce soldaţilor să-ĭ maltrateze în acel maĭ mare grad. Soldaţiĭ dar, ameţiţĭ de vinul şi de spirtul, ce la pornirea lor din casarmă în mare porţie gustase, încurajaţĭ de rugămintea şi de plânsetele Domnuluĭ şi ale Doamneĭ, ce-ĭ trimisese, în sfîrşit, temêndu-se şi de amerinţările barbarilor lor şefĭ, se asvîrle pe bieţiĭ tinerĭ, îĭ stâlcesc cu stratul puşciĭ, le scot pălăriile din cap şi-ĭ târîe pe uliţĭ de pĕr. La mulţĭ din eĭ aŭ spart capetele, aŭ frînt coastele; pohoae de sânge curg pe frunte nenorociţilor tinerĭ. Dacă eĭ n'aŭ rĕmas morţĭ pe loc, e singură pricina că ofiţeriĭ, ce înadins de şefiĭ lor fură depărtaţĭ la început, acum neputênd maĭ mult suferì o faptă aşà de crudă, asupra unor persoane ce eĭ singurĭ socotiaŭ nevinovate, se pun între soldaţĭ, şi aşà îĭ scapă dinaintea morţiĭ, ce fără a lor mijlocire neapĕrat ar fi urmat. Un-spre-ḑece tinerĭ, din cele maĭ însemnate familiĭ din Moldova, fură în acest timp conduşĭ la casarmă, de unde îndată acea maĭ mare parte din eĭ, după ce ca pe tâlharĭ ĭ-aŭ legat cu frânghiĭ udate în apă, fură expeduiţĭ în căruţe de poştă la Galaţĭ, ca să-ĭ treacă peste Dunăre. Doftorul, întîmplat la pornirea lor, cercetează starea răniţilor, se împotrivesce la îndata lor expeduire, subt cuvînt că ar fi îngrijare despre a lor vieaţă. Ocârmuirea nu bagă în seamă întîmpinările doftoruluĭ şi îndată depărtează pe tinerĭ, ce abià expiraŭ. Poruncă s'a dat din potrivă, pe vremea călătorieĭ, nu numaĭ să nu le deà nimic de mâncat, dar să-ĭ trateze cu asprime. Alţiĭ dintr'înşiĭ aŭ fost trimişĭ peste graniţă în Austria, doĭ din eĭ numaĭ, după petrecere de câte-và ḑile în casarmă, fură exilaţĭ la mânăstire.

Aceste cruḑimĭ n'aŭ fost de ajuns, căcĭ aceştĭ pomeniţĭ maĭ sus, făceaŭ numaĭ o mică parte din complotul, ce cu aşà mare fecondidate fu închipuit de Ocârmuire. Decĭ, noaptea târḑiŭ, Beizade Grigorie, întovărăşit de Arnăuţiĭ sĕĭ, înadins pentru acest prilej înarmaţĭ cu un detaşament militar pe de o parte, şeful pompierilor pe de altă, încep nocturnele lor strategiĭ. N'a fost casă, unde eĭ să fi suposat că s'ar găsì oamenĭ amestecaţĭ în complot, care în noaptea aceea să nu fi fost călcată. Locuitoriĭ Iaşuluĭ, pe la ceasul acela, cu drept îngrijaţĭ de neobicĭnuitele mişcărĭ militare, închisese porţile ogrăḑilor lor. Pompieriĭ însă eraŭ acolo, carĭ stricaŭ porţile, spărgeaŭ păreţiĭ şi pe oamenĭ din aşternuturile lor ridicându-ĭ, fără măcar să le deà vreme să se îmbrace, îĭ conduceaŭ la casarmă. Secretul aşternutuluĭ conjugal nu numaĭ nu fu respectat nicĭdecum, din potrivă pe soţiĭ, pe mame, pe surorĭ le înjuraŭ mi-

No. 278. 1848 Iunie.

litariĭ, îşĭ băteaŭ joc de dînsele, în cât sărmanele aşà de mult s'aŭ speriat, în cât desbrăcate, desculţe, fugiaŭ pe uliţele Iaşuluĭ. Dar şi aicĭ tot o soarte pentru ele, fiind-că în noaptea aceea toate uliţele fură ocupate de militarĭ, şi tot Iaşul declarat în stare de blocadă. Dacă în acest chip moralul public fu jignit, oare proprietatea fost-a respectată? Nicĭ de cum; căcĭ ce altă da soldaţilor curaj, decât numaĭ făgăduinţele ce primise de la şefiĭ lor, să prade tot ce ar găsì prin case. Greŭ şi cu neputinţă e să apreţuim paguba ce a suferit Iaşul în noaptea din 29 Martie. Sigur e, că nicĭ-unul din militarĭ n'a eşit din casele călcate afară, fără să-şĭ fi apropiat ce-và. Banĭ, lucrurĭ scumpe, în sfîrşit tot ce aveà preţ în casă, eată steagurile de biruinţă, ce militariĭ biruitorĭ răpiaŭ din pacĭnicele case ale nenorociţilor locuitorĭ. Multe prăzĭ, multe stricăciunĭ am puté enumĕrà aicia, dar să lăsăm de o parte paguba materială, şi să venim la oameniĭ, ce în noaptea acea fură prinşĭ şi aduşĭ în deosebitele închisorĭ ale Capitaleĭ. Numele lor nu putem arătà, fiind-că sînt maĭ multe sute, ajunge numaĭ să spunem că până a doua ḑi dimineaţa casarma Iaşuluĭ, grosul isprăvniciei şi închisoarea Agieĭ gemeaŭ de nenorociţi, ce fură prinşĭ fără veste în aşternuturĭ, de puterea armată. Din aceştĭ: aceĭ de familiĭ maĭ însemnate, aceĭ de carĭ Ocârmuirea se temeà maĭ mult, saŭ de dînsa eraŭ pentru alte întîmplărĭ vĕḑutĭ rĕŭ, aŭ fost îndată legaţĭ şi expeduiţĭ la casarma din Galaţĭ, de unde, iĭ aşteptaŭ cetăţile turcescĭ, alţiĭ fură bătuţĭ cu bicele şi puşĭ în butucĭ şi obeḑĭ, alţiĭ, în sfîrşit, fură supuşĭ judecăţiĭ criminalicescĭ. Ce deosebite chinurĭ, ce deosebite necazurĭ, ce doosebite pedepse, pentru o crimă tot de o natură! adecă pentru îndrăsneala de a arătà stăpânitoruluĭ sĕŭ ale sale tânguirĭ, pentru îndrăsneala de a cere de la dînsul dreptăţile hărăzite prin Reglementul Organic, şi carĭ fură jurate de dînsul însuşĭ, la suirea sa pe tron. Protestaţiile cele maĭ energice în protiva acestor crude fapte nu produceaŭ nicĭ un efect. Mame, soţiĭ, surorĭ, fură depărtate cu batjocură, când ele la casarme saŭ la alte închisorĭ vin să vadă pe fiĭ, pe soţĭ saŭ fraţiĭ lor; în zadar eraŭ rugămintele adresate Domnuluĭ saŭ Doamneĭ, ca să scape pe rudeniile lor.

Nespusă e cruḑimea stăpâniriĭ, neauḑit în analele Moldoveĭ barbarul chip cu care Ocârmuirea, ce se numesce părintească, a întîmpinat cererile Moldoveĭ, o Ocârmuire ce de atâţia anĭ desbracă ţeara, în sfîrşit o Ocârmuire ce a demoralisat pe tot poporul. După ce în grabă am arătat chipul prin care Ocârmuirea a rĕspuns petiţieĭ supuşilor eĭ, ne socotim datorĭ, chiar în favorul acelora ce

No. 278. 1848 Iunie.

astădĭ saŭ în închisorĭ pătimesc, saŭ în alt chip sînt prigonițĭ de ea, să depărtăm nedreptele imputărĭ ce se aruncă asupra lor, carĭ imputărĭ, deşĭ sînt maĭ de multe soiurĭ, totuşĭ însă nu sînt sprijinite de dreapta judecată. Mişcăriĭ din Iaşĭ, linştite, legale, basate pe nicĭ o putere armată se dă numele de revoluționară, ea se comparează cu acele urmate în Franța, în Germania şi alte părțĭ ale Europeĭ, dar pentru numele luĭ Dumnedeŭ! ce asemĕnare între mişcarea din Moldova şi între acele străine. Moldoveniĭ prin petiția lor, ce erà iscălită de Mitropolitul țĕriĭ, de archiereĭ, de toată nobleţea cea mare, precum de dd. Alecu 'Ghica, Iorgu Ghica, Niculaĭ Canta, Costachi Sturdza şi alțiĭ, de nobleţea acea mică, de toțĭ bătrâniĭ pămîntuluĭ, de corporațiĭ pămîntescĭ şi străine, în sfîrşit de toțĭ aceia, carĭ cu lacrămĭ veniaŭ şi depuneaŭ iscăliturile lor pe actul tânguirilor naționale, Moldoveniĭ prin petiția lor, dic, nicĭ de cum n'aŭ vrut rĕsturnarea Statuluĭ lor; eĭ, departe de a fi în potriva luĭ Michalachi Sturdza, prin desbaterile lor din Otelul de St.-Petersburg şi maĭ pre urmă prin legala lor petiție, aŭ arătat din potrivă că eĭ pe Stăpânitorul lor vroiaŭ şi pe dînsul eraŭ gata să-l protejeze cu sângele lor, dacă numaĭ Domnul ar vroì să le încuviințeze aceea, ce eĭ de la dînsul de la suirea sa pe tron aŭ aşteptat, şi acum vĕdêndu-se înşelațĭ în aşteptările lor aŭ fost silițĭ să ceară. De prisos să maĭ insistăm la acest punct, de vreme ce petiția din 28 Martie arată maĭ lămurit, decât noĭ am fi în stare să expunem, duhul petiționarilor din minutul acela. Revoluționară ar fi fost mişcarea atuncĭ, când ea ar fi fost pornită saŭ în protiva persoaneĭ Prințuluĭ saŭ în protiva instituțiilor țĕriĭ. Cuvintele rostite în Adunarea din St.-Petersburg, carĭ neapĕrat Ministrul ce erà de față a raportit stăpânuluĭ sĕŭ, dovedesc că mişcarea nu erà pornită în protiva Domnuluĭ.

Ea nu erà nicĭ în potriva Reglementuluĭ, fiind-că, precum am dis, lucrul de căpetenie ce se cereà, a fost păzirea Reglementuluĭ; revoluționară ar fi fost mişcarea atuncĭ, când petiționariĭ ar fi avut în gând să schimbe duhul instituțiilor, carĭ sunt aristocratice, carĭ hărăzesc privilegiurĭ nobleţeĭ, împilează însă partea neprivilegiată; revoluționară mişcare ar fi fost atuncĭ, când în potriva glăsuiriĭ Reglementuluĭ ar fi cerut o representație națională, când s'ar fi cerut o Cameră, unde pe lîngă boerĭ, în maĭ mare parte să şeadă negustorĭ şi locuitorĭ sătenĭ; revoluționarĭ ar fi fost petiționariĭ, când eĭ ar fi cerut egalitatea în contribuție, iar nu, precum Reglementul glăsuesce, o contribuție numaĭ pe capetele cele neavute, pe per-

No. 278. 1848. Iunie.

soanele acele carĭ abià prin sudoarea frunțeĭ lor se pot hrănì singure. Când s'ar fi cerut desființarea boerescululuĭ, și țĕranul să fie proprietar. Revoluționarĭ ar fi fost în sfîrșit petiționariĭ, dacă eĭ ar fi cerut ca slujbele să fie ocupate numaĭ de ómenĭ cu merit, fără deosebire dacă meritul se află sub hainele galante unuĭ magnat saŭ sub îmbrăcămintele modeste unuĭ sătean saŭ negustor.

Eată ce mișcare Ocârmuirea Moldoveĭ, și aceĭ carĭ sînt inspirațĭ de duhul eĭ, ar fi trebuit să numească revoluționară, dară nu o simplă petiție ce erà pornită numaĭ de indignație, la care singure abusurile Guvernuluĭ aŭ dat originea, o petiție care poartă caracterul nevinovățieĭ și al modestieĭ.

După ce am descris acest atentat, care va necinstì Moldova, această crimă care va feștelì foile istorieĭ țĕriĭ, numeroasele grozăviĭ, carĭ familieĭ acestuĭ singuratic Domn daŭ asemĕnare cu iscodirile acele infernale ale micilor tiranĭ de veacul de mijloc, ce ne maĭ rĕmâne să adăogim decât numaĭ politica machiavelică, ce a urmat sângeroasa dramă ?

Intriga, acea armă obicĭnuită a mișeilor și a slabilor, în toată vremea arma plăcută a Domnuluĭ, a fost cu destoinicie de dînsul întrebuințată. El a avut marele meșteșug ca să încredințeze pe oare-care clasă de oamenĭ, că ceasul a venit, ca eĭ să calce acea de pe urmă treaptă socială, și să ocupe, ḑice el, locul vechilor aristocrațĭ aĭ țĕriĭ. Aceste ființe atât de simple, atât de nevinovate aŭ fost prostesce înduplecate de vicleșugul Domnuluĭ. Puté-o-ar cine-và să prepue că în țeară, după Reglement, sînt boerĭ marĭ și micĭ, o aristocrație care întunecă ambiția a acelor maĭ micĭ clase ale soțietățiĭ, și ființe carĭ vroesc să-șĭ aproprieze sudorile și comorile poporuluĭ.

Noĭ vedem că chiar boeriĭ aceĭ vechĭ, pe carĭ Domnul învinovățesce, că strălucita tinerime din țeară ridică glasul în potriva nelegiuirilor, îĭ aduc aminte nobilele sentimente și naționalitatea, și Domnul vroesce numaĭ decât să pérdă pe aceĭ carĭ propovĕduesc țĕriĭ întregĭ datoria și cinstea sa.

Este nevoie să maĭ aducem aminte crimele Domnuluĭ în potriva Mitropolituluĭ și Arhiereilor, carĭ se unise cu partida patriotică? Oare maĭ este nevoie să vorbim de publicațiile acele mincĭunoase, făcute în jurnalurile ofițiale ale Capitaleĭ, ca să înegrească și să înjosească reputația persoanelor sfinte? Orĭ trebue să vorbim de expedițiile luĭ Gr. Sturdza în ținutul Romanuluĭ cu hoțiĭ sĕĭ de Arnăuțĭ; și cruḑimile întrebuințate de acest noŭ Neron în potriva

tuturor nevinovaților locuitorĭ din Săboanĭ? Toțĭ Moldoveniĭ, oprițĭ prin amenințărĭ, înșelațĭ prin făgăduințe și slujbe, carĭ se înjosesc până în atât ca să slujească pe tiraniĭ țĕriĭ lor, toțĭ să gândească la vrednica de jălit moștenire ce eĭ lasă copiilor lor în istoria țĕriĭ, să gândească eĭ la Europa, la veciniĭ lor carĭ, învinovățind infamia lor, se miră cu atât maĭ mult, când vĕd că Curțile, protectrice și suzerană, privesc cu ochĭ indiferențĭ toate aceste crime. În sfîrșit, vremea a sosit ca tot bunul patriot să se pătrundă de acest mare adevĕr, că Michalachi Sturdza cu înzoațiĭ sĕĭ fiĭ sînt nesuferițĭ în țeară, și că este de datoria fie-căruĭ cetățean să-ĭ prigonească, să-ĭ isgonească prin toate mijloacele cu putință.

Eată judecata lumiĭ.

Amin.

No. 278. 1848 Iunie.

Scrisoarea Doctoruluĭ Louis Mandl către Generalul Aupick, Ambasadorul Francieĭ la Constantinopol.

(Ion Ghica, Amintirĭ din pribegia după 1848. Bucurescĭ 1890. Pag. 8.)

No. 279. 1848 Iunie 2.

Bucharest.

Monsieur le Général,

Envoyé par Mr. Lamartine, comme agent confidentiel du Gouvernement français, pour lui rendre un compte exact de la situation politique de la Valachie, j'ai eu déjà plusieurs fois l'occasion d'adresser des rapports au Ministre des Affaires Etrangères, dans lesquels j'ai dû fixer son attention principalement sur les points suivants:

La Valachie et la Moldavie sont actuellement des provinces russes. Toute la partie intelligente du pays se révolte contre une administration pareille; on est prêt à faire une révolution; on pourrait même compter sur un succès heureux, si les menaces d'une intervention russe n'étaient à chaque instant mises en avant. Le Prince Régnant lui-même se dit porté aux réformes, mais empêché par la Russie. Le parti national du pays a donc résolu d'envoyer un agent confidentiel, Mr. Ghika (Jean), à Constantinople, afin de s'entendre avec le Cabinet turc. Il espère trouver près de vous, Monsieur le Général, tout l'appui moral que vous pourriez lui prêter. J'ai déjà prévenu Mr. Lamartine, il y a quelques jours, du prochain départ de ce délégué, et il est possible que dans une

No. 279. 1848 Iunie 2. des prochaines dépêches, que vous recevrez de Paris, il en sera question. Seulement, comme il avait été d'abord décidé que ce serait Mr. Etienne Golesco, qui partirait, j'ai donné ce nom.

J'espère, Monsieur le Général, que les espérances des patriotes valaques ne seront pas trompées, et que l'insuffisance de ma recommandation ne diminuera en rien l'appui moral, que la politique de la République vous permettra de donner au délégué, Mr. Ghika.

Veuillez agréer, Monsieur, l'expression de ma plus haute estime.

Votre très humble serviteur,

Dr. Louis Mandl.

No. 280. 1848 Iunie 3. Articol din „Gazeta de Transilvania". No. 45. 1848. 3. VI.

Ţeara-Românească şi Moldova.

Corespondinţele din aceste ţĕrĭ vin anevoie foarte, pentru că oamenii se tem a le maĭ pune la poştă. Noĭ maĭ primirăm şi acum una de la Bucurescĭ, cu dată 27 Maiŭ v., care între alte multe cuprinde şi următoarele:

„Resultatul veniriĭ Generaluluĭ muscălesc Duhamel este că s'a învoit cu Domniĭ Principatelor, ca îndată să deschidă ambele obştescĭ Adunărĭ, tot cu aceiaşĭ foştĭ deputaţĭ. Proiectele Adunăriĭ ar fi: 1. Să se ceară cu subscripturĭ luate de la ţeară 20 miĭ oştirĭ de la Muscalĭ, spre asigurarea liniştei publice. 2. Se lucră cu tot adinsul ca ambele Principate să se rĕscumpere de sub suzeranitatea Turculuĭ cu 20 milioane (leĭ ? ?), pentru care sfîrşit a şi venit Comisarul turcesc Talaat Efendi la Bucurescĭ, carĭ milioane le dă Rusia împrumut sub ipoteca moşiilor mânăstirescĭ şi a ocnelor. 3. Rusia maĭ împrumută Principatelor încă 20 milioane pentru deschiderea unuĭ Banc Naţional. 4. Se face catagrafie generală pentru toate productele ţĕriĭ; se opresce exportaţia, pentru că Rusia are în cuget a băgà în Principate 160 miĭ oştirĭ şi a face un depoŭ central de oaste, de unde apoĭ va puté străpurtà trupe cu înlesnire, orĭ unde iĭ va plăcé. Nu socotiţĭ că Duhamel este venit numaĭ pentru Moldavo-România, ci el are corespondenţă chiar şi cu Sîrbiĭ noştri din Banat şi cu Slavoniĭ. Ţinta lor este întinderea panslavismuluĭ până la Marea Adriatică, ş. c. l.

„Cholera se întinde din Bucurescĭ maĭ în toată ţeara; uniĭ daŭ cu socoteala că ar fi lipicioasă."

No. 280.
1848
Iunie 3.

Ce să reflectăm la toate acestea? Noĭ cariĭ ne răzimăm pe caracterul corespondentuluĭ nostru ca pe o stâncă, sîntem convinșĭ că cu cele de sus voì a ne informà numaĭ ca de adevĕrurĭ; de aicĭ însă nicĭ de cum nu urméză că acele proeicte s'ar puté aduce vre-odată la îndeplinire. Cuvintele ne sînt: La punctul 1: că atât Principiĭ cât și obștescile Adunărĭ, tocmaĭ de ar și voì, nu vor cutezà nicĭ odată a votà în numele țĕriĭ ce-và, prin care nu numaĭ ar perde tóte simpatiile națiuniĭ întregĭ, ci ar și produce neapĕrat o revoluțiune generală, o sculare a națiuniĭ întregĭ, care astădĭ se simte ajunsă la maturitate de a-șĭ puté ea însășĭ apĕrà patria fără nicĭ o întrevenire străină. Maĭ de-ună-dĭ „Wiener Zeitung" dechiară, că călcarea celor dintâĭ trupe moldavo-române *(sic)* ar fi privite din partea Austrieĭ ca un manifest de răsboiŭ. Noĭ la aceasta adaogem și descoperim cu toată sinceritatea, ca să scie lumea toată, că la orĭ-ce încercare de ocupație a Principatelor Române din partea orĭ-cuĭ, nu numaĭ regimentele grănițere române, ci și toată națiunea română de dincoace va alergà peste munțĭ, spre a se înfruntà cu moartea orĭ unde ar întâlni-o. Regimentul româno-banatic (ștab Caransebeș), regimentul român-transilvan I (ștab Orlat) și II-lea (ștab Năsăud), locuitoare pe marginile țĕrilor, carĭ toate, fără smintirea economieĭ, pot scoate cu înlesnire 25 miĭ ostașĭ deprinșĭ, așteaptă cu sete minutele în carĭ să fie chemate a da nouĕ testimoniurĭ de romana lor bravură, comprobată de atâtea orĭ până la a 1815 în cele maĭ grele răsboaie europene. Asemenea regimentele de linie Rukavina, Duca Carol Ferdinand, husariĭ împĕrătescĭ, în partea cea maĭ mare a lor stătătoare din Românĭ, credincioase Monarchuluĭ și patrieĭ, însă și națiuniĭ, nicăirĭ nu s'ar oștì cu foc maĭ mare ca tocmaĭ spré scăparea Principatelor. Aceea o retăcem cu totul, că din ocuparea acestorĭ țĕrĭ s'ar iscà îndată răsboiŭ European general. Însă noĭ nu sperăm la ajutor străin; voim independință perfectă și o vom avé. Se vor mulțì panduriĭ și ostășimea regulată, așà cum vrea și Principele Bibescu; se va formà gardă națională și tot ajutorul străin se va face de prisos. La p. 2.: Poarta să-șĭ tragă seama foarte bine, să nu prea întindă tîrgul, că ce sciĭ, maĭ la urmă îșĭ va țıné norocire să poată recunoasce suveranitatea Principatelor gratis. Acì însă noĭ ne încredem luĭ Șekib Efendi, de cum-và el reajunse la cârmă, saŭ neghiobieĭ urmașilor luĭ, de cum-và se vor arătà prea lacomĭ. Orĭ-și-cum, Moldavo-Româniĭ n'aŭ trebuință de împrumutare, pentru ca să se rĕscumpere. Eĭ se vor dechiarà singurĭ de independențĭ, vor

No. 280. 1848 Iunie 3.

deschide isvoarele patrieĭ și vor plătì de-a dreptul fără nicĭ o întrevenire. La p. 3: Bancul național îșĭ va aflà ipoteca și moneda tot în patrie și pe la particularĭ; să nu ne amețim întru nimic. La p. 4: Ascultațĭ: Protectoratul rusesc a devenit i m p o s s i b l e în Principate; pe Slaviĭ meridionalĭ încă să nu-ĭ ținem așà de simpli, ca să-șĭ pună cerbicea singurĭ subt cnută, când eĭ rĕsuflă cerescul aer de libertate.

Decĭ, deșì cum-và d. Duhamel va fi venit la d-voastră cu astfel de planurĭ curioase, provocați-l să raporteze Suveranuluĭ sĕŭ imposibilitatea împliniriĭ dorințelor nutrite; saŭ maĭ bine să nu maĭ peardă timpul în deșert, ci să se întoarcă la urma sa, pentru ca să nu maĭ deà oamenilor prilej de clevetă, că ar fi luat de la Principele Moldavieĭ 40 miĭ galbenĭ (Allgemeine Zeitung din Maiŭ), nicĭ patrioților îmbolditură spre manifestarea antipatieĭ. Să spună la Petersburg curat că toțĭ Stanislaiĭ, Vladimiriĭ, Anele și câte alte crucĭ în briliante, nu vor maĭ fi în stare a câștigà prodătorĭ de patrie și de națiune; să lucre și d-luĭ cu s i n c e r i t a t e c r e ș t i n ă, cum lucrase Kisseleff, când vĕḑuse că nu se poate altmintrea; să nu creadă la complimentele Curților și ale unor boerĭ, căcĭ acele toate sînt fățărite, roale jucate spre a scăpà de năpaste, să ieà seama că un milion de baionete nu maĭ are ce face în contra voințeĭ generale a uneĭ națiunĭ întregĭ. Ascultă, domnule Duhamel: „Independință Moldavo-Română, Dunăre liberă, saŭ moarte!“ este devisa tuturor Românilor.

În acest minut (3 Iunie v.) aflăm că subscripciunile, de carĭ fu vorba maĭ sus, ajunseră numaĭ la numĕr de 30 între boeriĭ de II-a clasă, iar dintre boeriĭ marĭ nicĭ 10 inșĭ nu se află, cariĭ ar fi aplecațĭ a primì măsurĭ prodătoare; dintre neguțătorĭ se subscriseră numaĭ șeapte inșĭ, iar al 8-lea trase cruce peste listă și o lăpĕdă! Să trăească neguțătoriĭ! Acum străiniĭ făcură alt plan: a revoltà pe țĕranĭ asupra boerilor, pentru că așà, subt pricină de potolirea rebelieĭ, să se deà prilej a călcà țĕrile Româneșcĭ. Noĭ credem vîrtos, că nicĭ cu aceasta nu vor reeși la nimic. Maĭ repețim străinilor: Lăsațĭ în pace pe Românĭ!

No. 281. 1848 Iunie 5.

C o r e s p o n d e n ț ă d i n B u c u r e s c ĭ c ă t r e „G a z e t a d e T r a n s i l v a n i a“. No. 47. 1848. 10. VI.

D. Duhamel îșĭ maĭ căpĕtă ajutor în persoana unuia din secretariĭ Ministruluĭ Nesselrode. Aflăm din isvoare sigure că dum-

nea-luĭ este foarte necăjit pe Ministrul de poliție Iancu Manu, pentru ce nu strînge frînele poliţieĭ maĭ muscălesce. Satirele câte circulează îl necăjiră mult. Se dă cu socoteală, că d. Duhamel, dacă ĭ-ar sta prin putinţă, ar curăţì ţeara de toţĭ câţĭ cutează a scrie românesce cu litere latine. Exilarea unora încă se cerŭ, însă fără nicĭ un resultat, pentru că îl apucă cholera pe dinainte, cum şi nespusa căldură apĕsătoare, carĭ amândouĕ unite făcură maĭ mult decât toată mânia luĭ Duhamel; fiind-că dinaintea acelora fug spre munţĭ şi la apele minerale atât Romaniĭ cât şi Chirilieniĭ.

No. 281. 1848 Iunie 5.

Să lăsăm gluma la o parte. Noĭ încă sîntem din aceia, carĭ astă dată condamnăm satirele, însă nu pentru că ne-am teme de ele, ci pentru că timpul lor a trecut, şi acum sosì altul al manifestaţiilor categorice. Noĭ ne mirarăm şi până acum, pentru ce patrioţiĭ Moldavo-Românĭ, bătrânĭ şi tinerĭ, nu se învoiră, între sine a descoperì într'un ton bărbătesc şi tot odată sincer tot ce le zace pe inimă în privinţa Rusieĭ, pentru ca să se aleagă odată la vre-o parte şi să se lămurească toate raporturile către Protectorat. Mulţĭ sînt de părere că d. Duhamel ar trebuì să audă unele ca acestea:

1). Noĭ mulţumim Rusieĭ, pentru cât ne-a ajutat a scăpà de asuprelile altora; 2) Noĭ ne simţim destoinicĭ a ne stăpânì prea iubita noastră patrie Moldavo-România şi a nutri aicĭ numaĭ naţionalitatea noastră curat română, cu nicĭ un element străin maĭ mult prihănită, şi fără a cere ajutor străin; prin urmare nu voim a ne supune nicĭ odată Rusieĭ politicesce, nicĭ de cum nu voim a schimbà un Domn cu altul, ci poftim şi pretindem a rĕmâné neatârnătorĭ cu totul; însă 3) noĭ sîntem hotărîţĭ tare şi vîrtos a rĕmâné şi neutralĭ, adecă a nu cumpĕnì pe viitor nicĭ la o parte, spre nicĭ un interes al vre-uneĭ Puterĭ, orĭ vecine orĭ depărtate, ci pretindem a ni se lăsà nouĕ Dunărea şi linia Măriĭ-Negre cea de către noĭ, sub a noastă pază şi stăpânire, în folosul tuturor şi spre a nimĕnuĭ stricare saŭ primejduire, din care pricină, 4) cerem de la împĕratul Rusieĭ, ca cu puterea ce are să mijlocească a ni se reîntrupà Besarabia, care s'a luat de la noĭ cu călcarea dreptuluĭ neamurilor; pentru că Turcia nu erà volnică a da ceea-ce nu erà al eĭ şi nicĭ Rusia nu aveà dreptate a cuprinde o provincie ce Turcia nu o puteà da; căcĭ după ce Rusia se învoì, la 1829, cu Turcia, ca să ni se deà îndărăt cetăţile şi ţinuturile din stânga Dunăreĭ, cuprinse de Turcĭ prin silă cu călcarea vechilor tractate, să rĕmână

No. 281. 1848 Iunie 5. consecventă, să ne deà îndărăt şi Besarabia 1), care tot pe acea cale o răpise Poarta şi o dăduse cum nu se cădeà, — aceasta cerem cu atât maĭ vîrtos, cu cât noĭ, dacă nu luăm parte formală naţională din corăbierea pe Marea-Neagră, nicĭ odată nu putem fi tarĭ şi sănătoşĭ, când din contra Rusieĭ nicĭ nu i se cunoasce că a lăsat acea provinţioară, punênd iarăşĭ hotar între noĭ şi Rusia Nistrul; 5) Împěratul Rusieĭ să nu sufere a ni se pune pedicĭ la mijloc, dacă noĭ ne vom încercà a unì România cu Moldavia, cel maĭ puţin într'o confederaţie maĭ strînsă carea, deşì nu mare în sine, să o numim confederaţia Danubiană; 6) Împěratul să arate către noĭ şi o altă generositate, să ne deà din cale acum îndată General-Consulatul, ca „censor" al purtăriĭ Domnilor noştri carĭ, precum ḑecimile de anĭ aŭ adeverit, nicĭ odată nu ne-a fost de vre-un folos, nicĭ a fost în stare a abate rĕul de la patria noastră, iar pe viitor ne poate fi numaĭ spre stricare, oprind şi smintind roatele maşineĭ guverniale, pe carĭ ar trebuì să le controleze constituţia şi opinia publică, iar nu un Consul singur, un om coruptibil ca toţĭ oamenii.

No. 282. 1848 Iunie 6.

Notiţă din „Le Constitutionnel". 1848. 18. VI.

Allemagne.

Quant à l'intervention russe dans les Principautés Danubiennes, elle aurait, soi-disant, pour objet de mettre fin aux espérances et aux tentatives insurrectionnelles de la Panromanie, association patriotique moldo-valaque, qui se propose de réunir en un corps de nation toute les populations roumanes habitant la Moldavie, la Valachie, la Bessarabie russe, la Bucovine et une partie de la Transylvanie (ces deux dernières provinces autrichiennes) et de placer l'Etat ainsi formé sous la protection de la Hongrie et la suprématie de la Couronne d'Autriche. Des prétextes n'ont jamais manqué à la Russie pour introduire les troupes chez ses voisins.

---

1) Austria, care nu e străină a vedé renascerea Polonieĭ, n'ar fi străină a slobodi şi Bucovina.

Proclamațiunea Domnitoruluĭ Țĕriĭ-Românescĭ Gheorghe Bibescu către săteni.

No. 283. 1848 Iunie 7.

(Foae vol. Acad.)

Noĭ, Gheorghe Dimitrie Bibescu Vvd., cu mila luĭ Dumnedeŭ Domn stăpânitor a toată Țeara-Românească.

Către toțĭ locuitoriĭ satelor acestuĭ Prințipat.

Viind la cunoscința noastră că nisce oamenĭ perduțĭ, și carĭ nădăjduesc a-șĭ face starea din turburările ce ar puté aduce în țeară, s'ar fi ivit la unele sate, muncindu-se a amăgì pe locuitorĭ cu cuvinte măglisitoare și cu făgăduelĭ mincinoase, carĭ nu ar puté decât să aducă nenorocirea celor ce ar avé slăbiciunea să-ĭ creadă, noĭ îndeplinim datoria părintească, dând de scire vouĕ, tuturor locuitorilor sătenĭ, ca să vĕ ferițĭ de asemenea oamenĭ ca de ceĭ maĭ marĭ aĭ voștri vrăjmașĭ, socotindu-vĕ la câte aŭ pătimit tot-deauna săteniĭ la orĭ-ce vreme de turburare, și că îmbunătățirea sórteĭ voastre, care este cea maĭ vie a noastră dorință, nu se poate dobândì decât printr'o liniștită petrecere.

Povĕțuim dar pe toțĭ și poruncim ca, la întîmplare de a se arătà în mijlocul vostru asemenea oamenĭ, numaĭ decât să-ĭ prindețĭ și să-ĭ ducețĭ la Cârmuirea județuluĭ, precum și orĭ-ce hârtiĭ s'ar împrăștià de dînșiĭ, și cu aceasta vețĭ îndeplinì o sfîntă datorie către țeară și oblăduire.

Bucurescĭ.

Raportul No. 7.268 al Isprăvniciei ținutuluĭ Bacăŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

No. 284. 1848 Iunie 7.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Către cinstitul Depart. al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Bacăŭ.

Raport.

Locuitoriĭ din satele ocoalelor Tazlăul-de-sus și Trotușul carĭ, după poronca Depart. cu No. 6.988, aŭ fost regularisițĭ a da oamenĭ la paza granițeĭ, prin jalbele ce aŭ dat Isprăvniciei, se tânguesc că lor le este cu neputință de a da oamenĭ și la paza granițeĭ și la lucrarea drumuluĭ mare, maĭ ales în acest timp, când eĭ se găsesc în prășitul păpușoaelor și alțiĭ dușĭ cu chirie pe drumurĭ, mijlo-

No. 284. 1848 Iunie 7. cind a se lăsà slobodï de la cea întâï îndatorire şi a urmà numaï cu darea carelor şi a pălmaşilor la lucrarea drumurilor. După a căruï tânguire, şi în privire că după revisiile făcute de subiscălitul, nisce asemenea păzitorï daţï la paza graniţeï, fiind numaï cu beţele în mânï, nu poate sprijinì vre-un temeiŭ de siguranţie cu paza lor, perḑênd numaï în zadar ḑilele pe acolo; în această vreme de faţă, spre a lor linişţire, Isprăvnicia pe de o parte a şi regularisit ridicarea uneï asemenea sarcinï, nu maï mult decât până la primirea deslegăriï, iar pe de alta cu supunere încunosciinţează cinstituluï Departament şi plecat se roagă a i se trimite grabnică deslegare de urmarea ce să păzească, şi din carï aceste două obiecte numite maï sus să fie uşuraţï locuitoriï, maï vîrtos că la ocolul Trotuşuluï, pe lângă lucrarea drumuluï de la Oituz, urmează neapĕrat şi lucrarea poduluï de la Gărbovanu, după poroncile ce sînt.

Împlinitor, P. Criste.

No. 7.268.

(Resoluţie:) Secţia 4, I. Iunie 10 Fiind-că locuitoriï carï se pun la paza graniţeï urmează a fi scutiţï de lucrarea drumuluï, precum şi de bir, să i se rĕspundă a nu-ï supĕrà la drum, lăsându-ï numaï la graniţă.

Catargiu.

No. 285. 1848 Iunie 8.

Ordinul No. 2.881 al Departamentuluï din Lăuntru al Ţĕriï-Românescï către Cârmuirea de Prahova.

(Conc. Arch. M. de Interne. Pach. No. 50. Dos. No. 258.)

Cinstiteï Cârmuirï de Prahova.

Departamentul a luat sciinţă că un Telegescu, moşnean din satul Telega, care şi în ḑilele Domnuluï Ghica, pentru netrebnice fapte ale sale, a fost certat cu osândă criminală, întorcêndu-se acum din Bucurescï, ar fi înşelat pe locuitoriï satuluï Telega cu cuvinte amăgitoare, că ar fi vĕḑut însuşï Ofis Domnesc, prin care se orînduesc de isnoavă a fi clăcaşiï proprietăţiï mânăstiriï Mărgineni, bârfind şi multe alte vorbirï zadarnice, ca doară va isbutì a-ï aduce la desnădăjduire şi a face neorînduelï vrednice de toată defăimarea şi osînda.

Argumentul ce a întrebuinţat acest turburător este cu totul în protiva hotărîriï Măriei Sale Prea Înălţatuluï nostru Domn, hotărîre prin care a mântuit pe Telegenï de claca moşieï ce daŭ maï nainte la arendaşiï mânăstiriï, şi aceasta încă până a nu se săvîrşì judecata ce urmà între dînşiï cu mânăstirea.

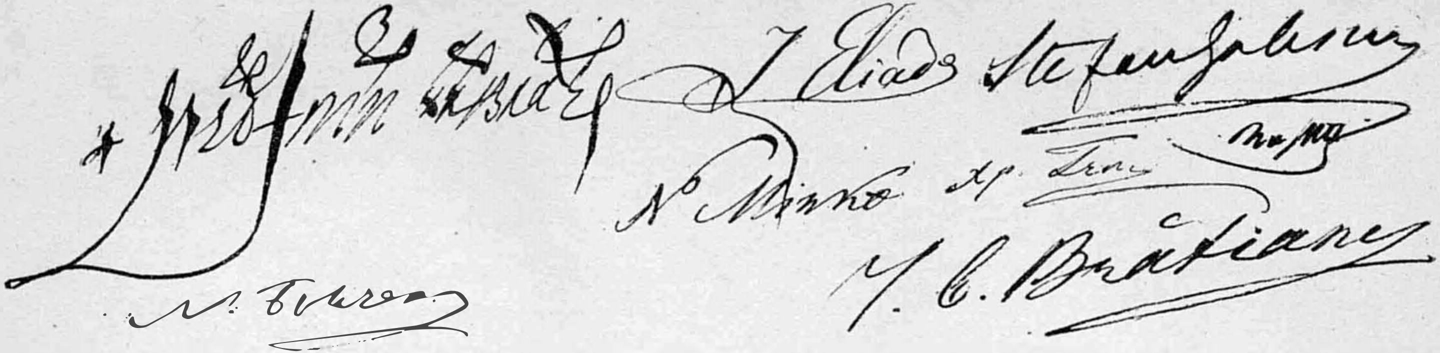
No. 285.
1848
Iunie 8.

Decĭ acea Ocârmuire, prin a eĭ însășĭ stăruire în satul Telega, va încredință pe locuitoriĭ acestuĭ sat despre toate acestea. Îĭ va face să înțeleagă atât eĭ cât și alțĭ locuitorĭ din sate învecinate (de se vor fi amăgit și aceĭ ca aceștia), că toată bârfirea aceluĭ turburător le este de mare vătĕmare, pentru care și trebue negreșit să nu deà cea maĭ mică ascultare, ci să-șĭ caute de a lor slujbă și muncă în toată liniștea și odihna, rĕmâind încredințațĭ că pe cât vor fi liniștițĭ și nu se vor abate din datoriile lor, cu atâta vor fi maĭ bine și tot-deauna dreptățile lor în totul îngrijite și sprijinite de înalta Stăpânire.

No. 2.881.

No. 2.882. Idem către Cârmuirea Prahova, tot în această pricină.

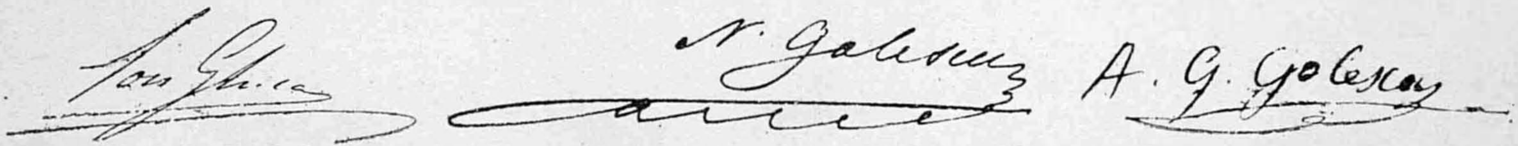
SUBSCRIERILE CAPILOR REVOLUȚIUNIĬ DE LA 1848. — I.

† Neofit, Mitropolitul Ungro-Vlachieĭ. *I. Eliade.* *Stefan Golescu.*

N. Minco. *Chr. Tell.* *C. A. Rosetti.*

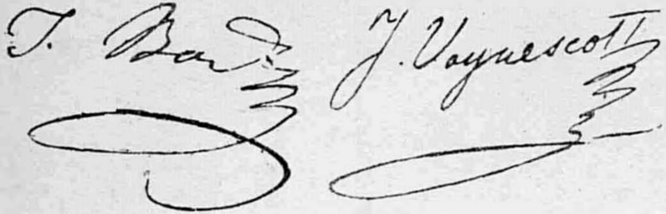
N. Bălcescu. *I. C. Brătianu.*

Ion Ghica. *N. Golescu.* *A. G. Golescu.*

La „1848“ Tom. I, pag. 488.

SUBSCRIERILE CAPILOR REVOLUŢIUNII DE LA 1848.—II.

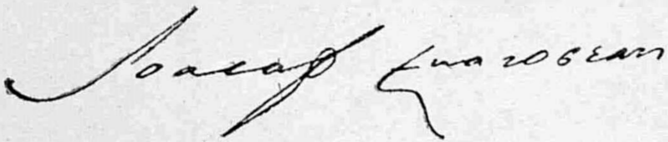
I. Voinescu II.

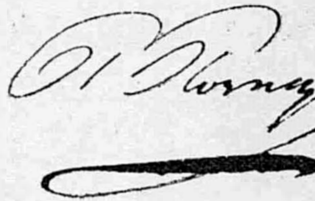
Gh. Magheru.

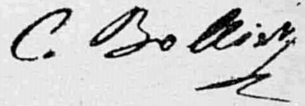
Colonelul N. Pleşoianu.

Ioasaf Znagoveanu.

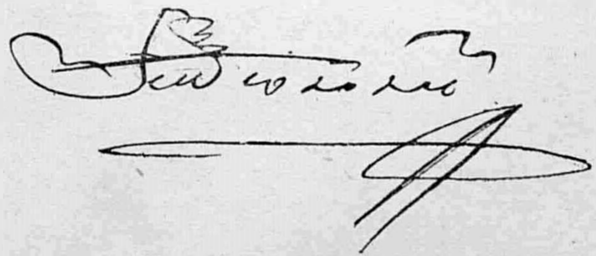
P. Poenaru.

C. Bolliac.

Colonelul I. Odobescu.

Colonelul I. Solomon.

I. ELIADE-RĂDULESCU.

MAIORUL CHRISTIAN TELL.

PREOTUL RADU ŞAPCĂ.

GUVERNUL PROVISORIŬ PROCLAMAT LA ISLAZ

9 IUNIE 1848.

„1848," *Vol. I, pag. 489.*

II.

1848 IUNIE 9 — 1848 SEPTEMVRIE 13.

Rugăciunea rostită de preotul Radu Şapcă din Celeiŭ în adunarea de la Islaz.

No. 286.
1848
Iunie 9.

(Traducere din Eliade, Mémoires sur 1848, p. 63.)

Dumnedeule al puteriĭ şi al dreptăţiĭ! ochiul tĕŭ este deschis asupra noastră! Privesce poporul tĕŭ îngenunchiat înaintea Evangelieĭ şi a cruciĭ tale; el nu cere decât dreptatea ta dumnedeească. Ascultă-ĭ şi-ĭ binecuvintează rugăciunea. Dă tărie braţelor sale, şi vrăjmaşiĭ tĕĭ vor fi învinşĭ. Varsă în peptul sĕŭ curajul, în inima sa blândeţea şi în sufletul sĕŭ pacea.

Dumnedeule al luminiĭ, tu aĭ înălţat stâlpul de foc care a călăuzit pe Moise în pustie. Di, Doamne, ca îngerul sfătuitor de bine să se coboare în mijlocul nostru şi să ne călăuzească pe căile tale. Binecuvintează din înaltul ceruluĭ stindardele noastre încununate de crucea fiuluĭ tĕŭ prea iubit; fă-le să fâlfâe pe calea buneĭ orînduelĭ şi a adevĕrateĭ gloriĭ.

Doamne! fiul tĕŭ unic a fost trimis de tine ca să se jertfească pentru mântuirea oamenilor. În iubirea sa, el ajunse anatemă, pentru ca să sfinţească munca săraculuĭ; ajunse prada morţiĭ pentru ca să deà vieaţă şi libertate oamenilor. Tu eştĭ acelaşĭ Dumnedeŭ: biruinţa şi libertatea sînt în mânile tale; isbăvesce şi mântue pe tot omul care sufere; ridică şi însufleţesce pe acest popor care moare, ca să facă să trăească pe apĕsătoriĭ sĕĭ. Scapă-l de abusurile carĭ se fac cu aşezămintele şi chiar cu virtuţile sale; isbăvesce-l de abusul clăceĭ, de ticăloasa iobăgie pe care n'aŭ cunoscut-o părinţiĭ noştri, de podvada drumurilor şi a şoselelor, de aceste muncĭ ale Faraonilor, de orĭ-ce prigonire, de orĭ-ce silnicie şi de toată nedreptatea. Redă-ĭ timpul şi locul, cu

No. 286. 1848 Iunie 9.

carĭ tu aĭ înzestrat pe om ; fă-l să se bucure de roadele munciĭ sale.

Mângâie, Doamne, pe un popor sdrobit de suferință, scoală-te și fă sciut lumiĭ că eștĭ Dumnedeul celor harnicĭ și al orĭ-căruĭ om ce s'apropie de tine prin muncă, singura rugăciune pe care tu o bine cuvintezĭ și o ascultĭ. Arată că eștĭ tatăl sărmanilor, al orfanilor și al văduvelor, mângâietorul celor asuprițĭ. Noĭ numaĭ numele tĕŭ îl chemăm și nu cerem ca lege decât numaĭ Evangelia ta. Fiul tĕŭ a făgăduit celor asuprițĭ dreptate, celor flămândĭ pâne, celor desnădăjduițĭ mângâiere. Redă copiilor tĕĭ bunurile și pânea lor, după dreptatea ta. Spiritul tĕŭ de mângâiere și de dreptate să le lumineze sufletele.

Bucurându-ne de lumina ta, de iubirea ta, de dreptatea și de puterea ta, te vom slăvì, de treĭ orĭ sfînt; căcĭ ale tale sînt stăpânirea și puterea și slava, ale tale Tatăl și Fiul și Sfîntul Duh acum și pururea și în veciĭ vecilor. Amin.

No. 287. 1848 Iunie 9.

Proclamațiunea revoluțiuniĭ din Țeara-Românească.

(Foae vol. Acad.)

În numele poporuluĭ Român.

„Dumnedeŭ e Domnul și s'a arătat nouĕ; bine este cuvîntat cel ce vine întru numele Domnuluĭ."

Respect către proprietate. Respect către persoane.

Fraților Românĭ,

Timpul mântuiriĭ noastre a venit; popolul Român se deșteaptă la glasul trâmbițeĭ îngeruluĭ mântuiriĭ și îșĭ cunoasce dreptul sĕŭ de Suveran. Pace vouĕ, pentru că vi se vestesce libertate vouĕ!

Popolul Român se scoală, se armează, și nu spre a se luptà o clasă asupra alteia, nu spre a rumpe legăturile sale de relațiĭ din afară, ci ca să ție în frîŭ și în respect pe voitoriĭ de rĕŭ aĭ fericiriĭ publice. Strigarea Românilor e strigare de pace, strigare de înfrățire. La această mare faptă a mântuiriĭ, tot Românul are dreptul de a fi chemat, nimenĭ nu este scos afară ; tot Românul e un atom al întregiĭ suveranitățĭ a popoluluĭ: sătean, meserian, negutător, preot, soldat, student, boer, Domn, e fiŭ al patrieĭ și, după sfînta noastră credință, e și maĭ mult, e fiŭ al luĭ Dumnedeŭ. Toțĭ avem acelașĭ nume de Român. Acesta ne înfrățesce și face să înceteze toate interesele, să se stingă toate urile. Pace dar vouĕ! Libertate vouĕ!

No. 287.
1848
Iunie 9.

Scularea aceasta e pentru binele, pentru fericirea tutulor stărilor soțietățiĭ, fără paguba vre-uneia, fără paguba însășĭ a nicĭ uneĭ persoane. Nu se cuvine a perde ceĭ maĭ mulțĭ pentru ceĭ maĭ puținĭ, căcĭ este nedrept; nu se cuvine iară a perde ceĭ maĭ puținĭ pentru ceĭ maĭ mulțĭ, căcĭ este silnic.

Popolul Român, în cât către cele din afară, nu supĕră pe nimenĭ, respectă toate Puterile și cere a respectà și ele drepturile luĭ stipulate prin tractaturile luĭ Mircea și Vlad V., recunoscute de toate tractatele încheiate apoĭ între Î. Poartă și Rusia, și protestă asupra orĭ-căreĭ fapte ce s'a făcut în protiva acestor tractate. Popolul Român voesce cu o voință tare a-șĭ păstrà neatârnarea administrațieĭ sale, neatârnarea legiuriĭ sale, dreptul sĕŭ suveran în cele din năuntru și rĕmâne în aceleașĭ legăturĭ, și maĭ strînse, prin luminile veaculuĭ, cu Î. Poartă. Această voință e legală, e pe credința tractatelor și nu e în paguba nimuluĭ.

Popolul Român leapĕdă un Regulament care este în protiva drepturilor sale legislative și în protiva tractatelor ce-ĭ recunosc autonomia. Această lepĕdare este însușĭ în folosul Înalteĭ Porțĭ, ce va fi arbitrară dimpreună cu Franța, Germania și Englitera, cărora Româniĭ le reclamă judecată și ajutor la orĭ-ce asuprire ce li s'ar face.

Popolul Român decretă și hotărĕsce responsabilitatea Ministrilor și cu un cuvînt a tutulor foncționarilor publicĭ; și fiind-că neresponsabilitatea nu este drept al nimĕnuĭ, nicĭ de moștenire, nicĭ de învoire, prin urmare nimenĭ nu perde nimic și hotărîrea popoluluĭ e sfîntă.

Popolul Român voesce o patrie tare, unită în dragoste, compusă de frațĭ, iar nu de vrăjmașĭ, prin urmare decretă, după vechile sale datine, aceleașĭ drepturĭ civile și politice pentru tot Românul.

Cine nu voesce aceasta e vrăjmaș al fericiriĭ publice, e un alt Cain ucigĕtor de frate, în sînul mameĭ noastre patriĭ.

Popolul Român va să deà dreptate și dreptatea e a luĭ Dumnedeŭ. Dreptatea nu sufere a purtà numaĭ săraciĭ sarcinele țĕriĭ și bogațiĭ să fie scutițĭ. Prin urmare decretă contribuție generală după venitul fie-căruia. Aceasta înavuțesce patria și o patrie avută e în folosul tutulor și prin urmare în paguba nimuluĭ. Aceasta cheamă pe toțĭ la aceleașĭ drepturĭ și datoriĭ într'o patrie dreaptă, înfloritoare și care cu tot dreptul nu va maĭ puté suferi control străin.

No. 287.
1848
Iunie 9.

Popolul Român dă înapoĭ la toate stările dreptul cel vechiŭ de a avé representanțĭ în Generala Adunare, decretă de adĭ înainte alegerea largă, liberă, dreaptă, unde tot Românul are dreptul de a fi chemat și unde numaĭ capacitatea, purtarea, virtuțile și încrederea publică să-ĭ deà dreptul de a fi ales. Aceasta pe ceĭ bunĭ, pe ceĭ dreptĭ, nu-ĭ păgubesce întru nimic, și Româniĭ aŭ fost tot-deauna bunĭ. O sciŭ străiniĭ și o scie proverbul cel vechiŭ: „Bună țeară, rea tocmeală.“ Această decretare nu e în paguba nimuluĭ, va să schimbe numaĭ tocmeala.

Popolul Român decretă tipar liber, cuvîntare liberă, adunărĭ libere, spre a vorbì, a scrie cele de folos, spre a arătà adevĕrul. Adevĕrul, ideile, cunoscințele vin de la Dumnedeŭ, în folosul general al oamenilor, ca soarele, ca aerul, ca apa, și prin urmare sînt proprietate universală; și dacă se cuvine a fi respectată însășĭ proprietatea particulară, cu atâta maĭ vîrtos este sacră și neatinsă proprietatea universală. A înecà adevĕrul, a stinge luminile, a împedecà foloasele, prin împedecarea tiparuluĭ, este o vîndare către patrie, o apostasie către Dumnedeŭ. Libertatea tiparuluĭ nu poate păgubì pe nimenĭ decât pe fiiĭ întunereculuĭ.

Popolul Român voesce pace, voesce tărie, voesce garanția averilor sale materiale, morale și politice; decretă dar gvardie națională, în care tot Românul se nasce al eĭ soldat, tot Românul e un gvardian al feriririĭ publice, un garant al libertăților publice. Aceasta nu păgubesce pe nimenĭ decât pe conspiratoriĭ asupra drepturilor patrieĭ.

Popolul Român cheamă toate stările la fericire, recunoasce facerile de bine ale comerciuluĭ, scie că sufletul luĭ este creditul, care nicĭ odată n'a vrut să i-l înlesnească sistema trecută. Decretă dar o bancă națională, însă cu fondurĭ naționale.

Popolul Român, în generositatea și evlavia sa, se închină locurilor sfinte și va trimite de acum înainte la Sfîntul Mormînt și la alte așezăminte religioase unt-de-lemn, tămâie, făcliĭ și însușĭ banĭ, spre ținerea de școale, de preoțĭ, spre lauda luĭ Dumnedeŭ; și tot spre adevĕrata laudă a Celuĭ ce s'a răstignit spre desrobirea celor săracĭ, decretă ca prisosul veniturilor mânăstirescĭ să fie al țěriĭ, spre desrobirea și ajutorul celor săracĭ, și reclamă moșiile mânăstirilor închinate a le scoate de sub orĭ-ce mâncătorie. Popolul Român dă luĭ Dumnedeŭ ce este al luĭ Dumnedeŭ și iea de la fariseĭ ceea-ce nu este al fariseilor, ca să deà săraculuĭ, care

No. 287. 1848 Iunie 9.

e fratele Domnuluĭ. Aceasta nu e în paguba Românilor, ci spre mântuirea lor și lauda Sfintelor Locurĭ.

Popolul Român împarte dreptatea de o potrivă la toțĭ și dreptatea o dă pentru toțĭ și maĭ vîrtos pentru ceĭ săracĭ. Săraciĭ, săteniĭ, plugariĭ, hrănitoriĭ orașelor, fiiĭ patrieĭ ceĭ adevĕrațĭ, ce aŭ fost defăimațĭ atât îndelung cu numele glorios de Român, ce aŭ purtat toate greutățile țĕriĭ, prin munca lor de atâtea veacurĭ aŭ lucrat moșiile și le-aŭ îmbunătățit, aŭ hrănit pe strămoșiĭ proprietarilor, pe moșiĭ lor, pe părințiĭ lor, pe aceștĭ proprietarĭ înșișĭ și aŭ drept înaintea generosităţiĭ proprietarilor, înaintea dreptățiĭ patrieĭ, îșĭ cer o părticică de pămînt îndestulă pentru hrana familieĭ și vitelor sale, părticică rĕscumpĕrată de atâtea veacurĭ cu sudorile lor. Eĭ o cer și patria le-o dă; și patria eară, ca o mumă bună și dreaptă, va despăgubì pe fie-care proprietar de mica părticică ce o va da săraculuĭ, ce nu are pămîntul sĕŭ, după strigarea dreptățiĭ, după glasul Evangelieĭ, după inima cea frumoasă a Românilor, în care aŭ aflat parte străiniĭ în tot-deauna, necum frațiĭ lor, hrănitoriĭ lor, tăria lor cea adevĕrată. Claca dar și acea infamă iobăgie se desființează, lucrarea la lucrul drumurilor se desființează, săteanul fără pămînt se face proprietar și tărie neînvinsă celor maĭ avuțĭ în folosul tutulor și în paguba nimuluĭ; Vistieria va despăgubì pe toțĭ.

Popolul Român, după vechile sale drepturĭ, voesce ca Domnul, în care este personificată suveranitatea acestuĭ popol, să fie tare prin dragostea publică, drept, luminat, voitor de bine patrieĭ, bărbat întreg și, ca să-l poată aflà la alegere ast-fel, decretă, după vechile sale drepturĭ, a-l căutà în toate stările soțietățiĭ, în toată nația, iar nu într'un numĕr mărginit de oamenĭ. Domnia nu e drept de moștenire a nicĭ uneĭ familiĭ, Domnia este a patrieĭ. Ea o dă celuĭ ce va socotì de cuviință dintre fiiĭ sĕĭ. O asemenea alegere strînge și maĭ mult legăturile noastre cu Î. Poartă, pentru că per puținele persoane ce se pot influențà în paguba Î. Porțĭ și a popoluluĭ Român.

Puterea suverană purcede de la Dumnedeŭ și în toată țeara se află unde-và. În Țeara-Română este în popolul Român, ce are dreptul de a numì pe capul cel maĭ înalt al patrieĭ. Prin urmare popolul, avênd dreptul suveran, poate revestì cu dînsul pe orĭ-cine va socotì de cuviință și pe câțĭ anĭ i se va păré, că-ĭ este maĭ de folos. Așà dar decretă ca domnia să se deà celuĭ ales numaĭ pe cincĭ anĭ, spre a se tăià rivalitățile și urile îndelungate și spre a

No. 287. 1848 Iunie 9.

pune o emulaţie între cetăţenĭ a fi bunĭ, întregĭ şi folositorĭ patrieĭ, ca să tragă încrederea publică.

Popolul Român leapĕdă de la sine orĭ-ce titlu ce i s'a întrodus prin corupţie de la străinĭ în protiva vechilor sale datine. Domnul este ales unul dintre cetăţenĭ şi după domnie rĕmâne iară cetăţean, fiŭ al patrieĭ. Domnul nicĭ nu a fost, nicĭ nu este Prinţ; Domn e tot cetăţeanul, Domn e şi capul ţĕriĭ. Asta e titlul cunoscut de toţĭ Româniĭ. Vorba de Prinţ e cunoscută numaĭ de ceĭ ce sciŭ din limbile Europeĭ. Vorbele de Prea Înălţat, Prea Luminat sînt nisce traducţiĭ din limbagiul Fanarioţilor iubitorĭ de titlurĭ.

La multe trebuinţe ce are patria acum pentru despăgubire şi atâtea cheltuelĭ spre înaintarea patrieĭ, popolul Român nu maĭ poate da Domnuluĭ o listă civilă atât de mare şi maĭ vîrtos că, şi fără aceasta, vede că este de neapĕrată nevoie ca Domnul să deà exemplu maĭ întâiŭ de simplitate şi de vieaţă cumpĕtată.

Vorbele nobil, nobilitate sînt necunoscute între popolul Român. Fapta asemenea e şi maĭ necunoscută; căcĭ nimic n'a fost de moştenire în ţeara aceasta, nicĭ rang, nicĭ titlurĭ, decât proprietatea şi numele familieĭ. Popolul Român decretă dar desfiinţarea tutulor rangurilor titulare ce nu aŭ foncţiĭ şi al căror nume nu aduc aminte decât nisce timpĭ de barbarie şi de servilitate.

Popolul, protestând asupra măsurilor arbitrare şi nelegiuite de a se pune o taxă la învĕţătură, de la care săracul, orfanul, fiul văduveĭ e scos afară; protestând asupra releĭ cugetărĭ de a degradà şi a ucide naţionalitatea prin scoaterea limbiĭ naţionale din şcoale, decretă o învĕţătură pentru toţĭ egală, progresivă, integrală pe cât va fi cu putinţă, după facultăţile fie-căruia şi fără nicĭ o plată; decretă în Bucurescĭ o şcoală politechnică, câte o Universitate în Bucurescĭ şi Craiova şi câte un liceŭ, cum şi pensionate pentru amândouĕ sexele, câte un liceŭ, asemenea şi un pensionat în fie-care judeţ, câte o şcoală normală în fie-care plasă şi câte o şcoală începĕtoare bine întocmită în fie-care sat; decretă sciinţele ca şi până acum în limba patrieĭ şi cultura şi înflorirea acestĕ limbĭ după natura şi după originea eĭ, cu literele sale, atât în cărţile profane, cât şi în cele sacre, cum şi întroducerea literelor în toate cancelariile.

Despre acest capitol al învĕţăturiĭ, Guvernul va fi dator, sub a sa rĕspundere, a pune cea maĭ activă stăruinţă spre a se înfiinţà aşezămintele de educaţie publică şi, precum nu se poate lăsà nicĭ un creştin a se nasce şi a murì nebotezat, asemenea nicĭ un

No. 287. 1848 Iunie 9.

fiŭ de cetățean din câțĭ se află adĭ în vîrstă de doĭ-spre-dece anĭ și câțĭ se vor nasce de acum înainte, să nu rĕmâie neîmpărtășit de învĕțătură, căcĭ pe dînsa se întemeiează viitorul țĕriĭ și punerea în lucrare, cum și garanția cea adevĕrată a așezămintelor patrieĭ.

Popolul Român leapĕdă de pe sine neomenia și rușinea de a ține robĭ și declară libertatea țiganilor celor particularĭ. Ceĭ ce aŭ suferit până acum rușinea păcatuluĭ de a avé robĭ sînt ertațĭ de popolul Român; iar patria ca o mumă bună, din Vistieria sa, va despăgubì pe orĭ-cine va reclamà că a avut pagubă din această faptă creștinească.

Popolul, decretând odată drepturile civile și politice ce le-a avut tot-deauna tot cetățeanul, declară că tot Românul e liber, tot Românul e nobil, tot Românul e un Domn. Prin urmare, de adĭ înainte desființează orĭ-ce pedeapsă cu bătaia și rumpe în obrazul gâdilor orĭ-ce biciŭ și orĭ-ce vargă, ce degradă demnitatea cetățeanuluĭ. Bătaia dar se ridică de la orĭ-ce dregĕtorie și cu atâta maĭ vîrtos din rîndurile soldaților.

Popolul Român, deșì nu cunoasce ființa pedepseĭ cu moarte, însă pentru că adesea prin judecătoriile criminale, judecătoriĭ de sistema cea veche aŭ cutezat a da afară nisce sentințe de moarte, fără să fi putut a se pune în lucrare, popolul decretă desființarea cu totul a pedepseĭ cu moarte, atât în lucrare cât și în sentințe.

Poporul român, vĕdênd întreruperile sale de relațiĭ cu Î. Poartă, maĭ vîrtos de la 1828 încoà, vĕdênd că representantul sĕŭ la Constantinopole e un străin, reclamă a-șĭ avé relațiile de-adreptul cu Î. Poartă și representant al sĕŭ la Constantinopole însușĭ dintre Românĭ.

Pe scurt, popolul Român, recapitulând, decretă:

1. Independența sa administrativă și legislativă pe temeiul tractatelor luĭ Mircea și Vlad V., și neamestec al nicĭ uneĭ Puterĭ din afară în cele din întru ale sale.

2. Egalitatea drepturilor politice.

3. Contribuție generală.

4. Adunanță generală compusă de representanțĭ aĭ tutulor stărilor soțietățiĭ.

5. Domnul responsabil ales pe cincĭ anĭ și căutat în toate stările soțietățiĭ.

6. Împuținarea listeĭ civile — ardicarea de orĭ-ce mijloc de corumpere.

No. 287.
1848
Iunie 9.

7. Responsabilitatea Ministrilor și a tutulor foncționarilor în foncția ce ocupă.

8. Libertatea absolută a tiparuluĭ.

9. Orĭ-ce recompensă să vie de la patrie, prin representanțiĭ sĕĭ, iar nu de la Domn.

10. Dreptul fie-căruĭ județ de a-șĭ alege dregĕtoriĭ sĕĭ, drept care purcede din dreptul popoluluĭ întreg de a-șĭ alege Domnul.

11. Gvardie națională.

12. Emancipația mânăstirilor închinate.

13. Emancipația clăcașilor, ce se fac proprietarĭ prin despăgubire.

14. Desrobirea Țiganilor prin despăgubire.

15. Representant al țĕriĭ la Constantinopole dintre Românĭ.

16. Instrucție egală și întreagă pentru tot Românul de amândouĕ sexele.

17. Desființarea rangurilor titulare, ce nu aŭ foncțiĭ.

18. Desființarea pedepseĭ degrădătoare cu bătaia.

19. Desființarea atât în faptă cât și în vorbă a pedepseĭ cu moartea.

20. Așezăminte penitențiare, unde să se spele ceĭ criminalĭ de păcatele lor și să easă îmbunătățițĭ.

21. Emancipația Israeliților și drepturĭ politice pentru orĭ-ce compatrioțĭ de altă credință.

22. Convocarea îndată a uneĭ Adunanțe generale extraordinare constituante, alese spre a representà toate interesele saŭ meseriile națieĭ, care va fi datoare a face Constituția țĕriĭ pe temeiul acestor 21 articole, decretate de popolul Român.

Această Adunanță va lăsà în moștenire viitorimiĭ Constituția aceasta și va fi datoare încă a o încheià printr'o legiuire, prin care neapĕrat la fie-care 15 anĭ, din dreptul sĕŭ, să-șĭ aleagă popolul deputațĭ extraordinarĭ, carĭ, venind în Adunanță extraordinară, să întroducă reformele cerute de spiritul epocheĭ. Cu aceasta se împedică d'acum înainte vrednica de plâns nevoie de a se cere reforme cu mâna armată și vor fi ferițĭ copiiĭ și strănepoțiĭ noștri de necesitatea în care s'a aflat astădĭ popolul Român.

Aceste decretărĭ vin din glasul general al țĕriĭ, sînt drepturĭ vechĭ ale eĭ, sînt după legĭ, sînt după tractate. Î. Poartă, atât în generositatea cât și în interesul sĕŭ, le primesce. Rolul Rusieĭ este de a ne asigurà drepturile, când ar fi călcate din afară și maĭ vîrtos când voim a ne reîntregì într'însele. Când ea ni se va împo-

trivì, va dovedì lumiĭ întregĭ că a avut gând rĕŭ asupra noastră și asupra Turcieĭ. Archipăstorul țĕriĭ le va binecuvîntà, dacă este păstor după legea luĭ Christos; va subscrie decretul acesta în capul tuturor, de va voì să ne maĭ păstorească și de va fi pătruns de duhul Evangheliei. Domnul țĕriĭ nu poate sta contră, pentru că este alesul eĭ și nu poate împedecà această faptă, fără a-șĭ trage numele de trădător al țĕriĭ și rebel către Î. Poartă.

Boeriĭ n'aŭ nicĭ un cuvînt a nu primì, pentru că nu perd nimic și maĭ vîrtos că, prin învoirea lor, vor da lumiĭ o dovadă de frumosul suflet ce characterisă tot-deauna pe ceĭ maĭ marĭ aĭ țĕriĭ. Strămoșiĭ noștri ne-aŭ asigurat cu sângele lor o patrie. Misiunea boerilor este a statornicì dreptatea ceruluĭ, dreptatea Evangheliei într'însa; misiunea lor de astădĭ are și maĭ mare preț înaintea luĭ Dumnedeŭ.

Neguțătoriĭ, meseriașiĭ, săteniĭ binecuvîntă decretele acestea, le reclamă, le cer; deșì n'aŭ avut până acum glas, le-aŭ cerut cu ochiĭ, cu mânile, cu toate mișcările, fără a scoate o vorbă, după cum cere mutul ars de sete apa, după cum cere cel astupat, cel înecat aerul.

Frațĭ Românĭ! soldațĭ, carĭ sînteţĭ fiiĭ și frațiĭ noștri, priveghiațĭ a ține bună orînduealà, pentru că datoria voastră aceasta este. Nu ascultațĭ însă când voitoriĭ noștri și aĭ voștri de rĕŭ vĕ vor poruncì a da în frațiĭ voștri și a vĕ întinà mânile în ceĭ ce se scoală pentru binele vostru și al părinților voștri. Punerile la cale, legiuirile cele nouĕ ale popoluluĭ Român, vĕ înalță la treapta de om, desființează vergele de pe spatele voastre, cu carĭ erațĭ socotițĭ în starea vitelor, vĕ înalță la treapta de a puté și voĭ a vĕ face ofițerĭ, când vețĭ meritá, și ușurează, daŭ drepturĭ părinților și fraților voștri. Când vețĭ lăsà pușca din mână, de adĭ înainte vĕ așteaptă o patrie, iar nu claca și biciul dorobanțuluĭ. Ceĭ ce vĕ vor da poruncĭ a face foc asupra fraților voștri, însemnați-ĭ, că aceia nu sînt Românĭ, saŭ de vor fi, sînt vîndutĭ și vĕ vînd și pe voĭ, ca să mergețĭ a umplé șanțurile cu trupurile voastre, bătêndu-vĕ în potriva voitorilor de bine aĭ omeniriĭ!

Ofițerĭ Românĭ! Camaradiĭ voștri din Europa v'aŭ dat exemplu. Europa luminată e cu ochiĭ deschișĭ asupra voastră. Ațĭ încins săbiile spre a ține buna orînduealà și a vĕ luptà asupra vrăjmașilor patrieĭ. Țineţĭ buna orînduealà, și voĭ pricepețĭ maĭ bine decât soldațiĭ voștri și cunoascețĭ pe adevĕrațiĭ vrăjmașĭ aĭ patrieĭ. Scoatețĭ săbiile, faceți-le să lucească înaintea soareluĭ drep-

No. 287. 1848 Iunie 9.

tățiĭ și al libertățiĭ patrieĭ. Eată calea cea maĭ glorioasă în analele patrieĭ vi se deschide vouĕ. Feriçiți-vĕ că v'ațĭ aflat în capul camaradilor voștri în această dị mare, ce a venit de la Dumnedeŭ și care, intrând în eternitate, se va înfățișà iar înaintea luĭ Dumnedeŭ cu misiunea sa împlinită și cu fruntea încoronată de numele voastre, ca de nisce stele de mântuire popoluluĭ Român. Iar dacă capiĭ voștri vĕ vor comandà asupra fraților voștri, n'avețĭ să ascultațĭ decât glasul popoluluĭ suveran; frîngeți-vĕ săbiile înaintea orĭ-căreĭ comande vĕrsătoare de sânge. Nisce asemenea comandanțĭ vor fi însuflațĭ de duhul luĭ Satan. Și el asemenea a fost un căpitan în cetele cerescĭ și îngeriĭ păciĭ și aĭ dragosteĭ îĭ smulseră aripele. Smulgețĭ și voĭ asemenea spaletele din umeriĭ orĭ-căruĭ căpitan trădător, ce va comandà să se verse cea maĭ mică picătură de sânge.

Cuvioșĭ egumenĭ, protopopĭ, preoțĭ, voĭ împlinițĭ locul Apostolilor, și astădĭ se proclamă nisce legĭ pe temeiul Evanghelieĭ. Este sarcina voastră, datoria voastră a eșì cu crucea în mână și a pecetluì cu dînsa tunurile și țevile purtătoare de moarte. Christos a înviat și s'a doborît moartea și robia. Voĭ trebue să spunețĭ lumiĭ că este Antichrist tot omul ce face moarte asupra frateluĭ sĕŭ, tot omul ce maĭ voesce robia, tot omul ce n'are milă de sărac, de văduvă și de orfan. Luațĭ vestmintele voastre, armați-vĕ cu crucea și cântațĭ psalmul 108 în protiva orĭ-căruĭ vîndător al patrieĭ.

Boerĭ, voĭ ațĭ fost generoșĭ cu străiniĭ, ĭ-ațĭ primit, ĭ-ațĭ hrănit, ĭ-ațĭ avuțit, ĭ-ațĭ chemat a se împărtășì de drepturile voastre și nu vețĭ fi voitorĭ de rĕŭ pămîntenilor, fraților voștri, nu vețĭ face rușine patrieĭ în străinătate, nu vețĭ suferì a se pune o pată pe numele vostru, nu vețĭ lăsà un blestem peste copiiĭ voștri, nu-ĭ vețĭ osândì a se rușinà de numele ce le vețĭ lăsà în moștenire. Dațĭ din frumosul vostru suflet fericirea fraților voștri, fără paguba voastră, căcĭ Dumnedeŭ vĕ va da însutit și așezămintele cele nouĕ și drepte peste curînd vor îndecì veniturile voastre. Cu toțiĭ întindețĭ mâna a închegà toate clasele soțietățiĭ într'un singur corp, pe care să-l putem numì, fără rușine, N a ț i e.

Cetățenĭ în general, preoțĭ, boerĭ, ostașĭ, neguțătorĭ, meseriașĭ de orĭ-ce treaptă, de orĭ-ce nație, de orĭ-ce religie, ce vĕ aflațĭ în Capitală și prin orașe, Grecĭ, Sîrbĭ, Bulgarĭ, Germanĭ, Armenĭ, Israelițĭ, armați-vĕ spre a ține buna orînduială și a ajutà la fapta cea mare. Patria este a noastră și a voastră. Vouĕ vĕ place a

No. 287. 1848 Iunie 9.

ședé într'însa și ea vě primesce. Sistema cea veche nu v'a chemat și pe voĭ la masa de obște. De adĭ înainte o masă avem cu toțiĭ, un ospět de frăție ni se întinde, aceleașĭ drepturĭ vom avé cu toțiĭ.

Și voĭ, o binecuvîntațĭ săteni, frațĭ aĭ luĭ Christos, munca voastră, pânea și vinul se prefac în trupul și în sângele Domnuluĭ; voĭ sînteți fiiĭ ceruluĭ, fiiĭ păciĭ și aĭ tărieĭ; voĭ sînteți hrănitoriĭ noștri; voĭ ațĭ plâns și vě vețĭ bucurà; voĭ ațĭ însetoșat de dreptate și vě vețĭ rěcorì; pe voĭ v'a fericit Mântuitorul lumiĭ. Fericițĭ sîntețĭ și în lumea aceasta și în cea-laltă! Statĭ dar la locul vostru că ḑiua a venit; cătați-vě de câmpurile voastre ce vi le dăruesce astăḑĭ patria, care rîde înaintea voastră și vě cheamă la fericire. Iar pentru că duhul rěuluĭ, Satana, poate să maĭ ațîțe oare-carĭ vrăjmașĭ ce vě pismuesc mântuirea și fericirea, trimitețĭ din fie-care sat câte un preot cuvios și câte treĭ inșĭ împuternicițĭ a vě cere dreptatea ce vi se cuvine. Dreptatea v'o dă toată lumea cu mânĭ pline și cu lacrimile în ochĭ. Iar preoțiĭ vor cetì blestemele Sfîntuluĭ Vasile, spre a gonì duhul rěuluĭ din țeară.

Măria Ta, Domnule ales al țěriĭ!

Plânge popolul Român cu durere că te pomenesce în urma tutulor și este la Măria Ta să te puĭ în cap. Patria te-a ales, te-a avut fiul eĭ cel maĭ scump; guvernarea țĭ-a fost problematică: te-aĭ arătat în ochiĭ patrieĭ și aĭ lumiĭ ca fiul risipitor din Evanghelie. Vino înapoĭ și va pune patria inel în dreapta ta și va înjunghià vițelul cel gras. Noĭ nu-țĭ cerem cuvînt, pentru că eștĭ fratele nostru, eștĭ Român. Cuvîntul îl veĭ da înaintea consciințeĭ Mărieĭ Tale, înaintea luĭ Dumneḑeŭ. Nu scim dacă câte aĭ făcut, le-aĭ făcut de bună voie, orĭ silit. Acum e timpul să arățĭ lumiĭ că aĭ fost și eștĭ Român; acum e timpul să facĭ să se spele cele trecute și să nu lașĭ fiilor un nume veștejit. Patria te reclamă de fiŭ, ea îșĭ rumpe vestmintele, îșĭ bate peptul și aleargă și într'o parte și într'alta, cerênd să nu peară nicĭ unul din fiiĭ sěĭ, să nu se verse nicĭ o picătură de sânge de Român. Patria uită tot: fiĭ dar al eĭ, după cum ea voesce să te aibă în cap la această mare faptă. Fă o pagină frumoasă istorieĭ române. Nu-țĭ face copiiĭ a se rușinà în sînul Franțeĭ de tatăl lor; nu lăsà țeara fără cap în asemenea împrejurărĭ, în prada intrigiĭ ce ar puté aduce anarchie, căcĭ atuncĭ, vaĭ nouě! și de treĭ orĭ vaĭ Mărieĭ Tale!

Frațĭ Românĭ! Nu vě temețĭ de nicĭ o putere nepravilnică de din afară, căcĭ s'aŭ dus timpiĭ sileĭ și aĭ dreptuluĭ celuĭ maĭ tare. Țineți numaĭ buna orînduealǎ în întru. Întrarmați-vě în gvardie

No. 287. 1848 Iunie 9.

națională spre asigurarea drepturilor voastre și spre a formà cruciata înfrățiriĭ claselor în întru, cum și a face parte în cruciata înfrățiriĭ națiilor în afară. Adunați-vĕ cu toțiĭ sub steagurile patrieĭ. Cele treĭ colorĭ naționale vĕ sînt curcubeul speranțelor. Crucea ce e de-asupra lor va aduce aminte Rusieĭ că e creștină. Crucea se va pune pe hotarul nostru și Rusul nu va călcà în țeara noastră, fără să calce maĭ întâiŭ crucea la care se închină. De nu se va sfiì de semnul acesta, vom trimite înainte-ĭ, nu arme ce nu le avem, ci preoțiĭ noștri, bătrâniĭ noștri, mumele noastre, pruncii noștri, carĭ, însoțițĭ de îngerul Domnuluĭ, ce păzesce pe ceĭ ce se scoală în numele luĭ, vor țipà și se va audi până la marginile pămîntuluĭ, că Româniĭ nu le-aŭ luat nimic, că eĭ nu-ĭ vor în țeara lor. Vor pune preoțiĭ Evanghelia, pe care se întemeiează legile noastre, o vor pune în calea lor, ca să calce pe dînsa și să vie să robească un popor ce tot-deauna ĭ-a fost voitor de bine, făcĕtor de bine în rĕsboaele luĭ. Rusia până acum s'a dis că este chezașă a drepturilor noastre. Noĭ, în strigarea noastră, nu cerem decât drepturile noastre și protestăm maĭ dinainte la Î. Poartă, la Franța, Germania și Englitera, asupra orĭ-căreĭ invasiĭ în pămîntul nostru, ce ne va pismuì fericirea și ne va cutropì independința noastră din întru.

Apoĭ popolul Român declară astădĭ în fața luĭ Dumnedeŭ și a oamenilor că, dacă proclamația sa se vede pretutindenĭ însuflată de spiritul păciĭ, dacă eĭ nu vorbesc într'un ton amenințător și se țin pe drumul legilor și al tractatelor, aceasta învedereazā caracterul lor cel pravilnic și sufletul lor ce de o potrivă adoară libertatea și a lor și a altor națiĭ, ce voind a se reîntregì în drepturile lor, scie a respectà pe ale altor națiĭ. Aceasta îĭ face a vorbì ast-fel, iar nu frica: căcĭ sînt o nație maĭ mult de 8 milioane suflete și, la orĭ-ce invasie din afară ce le va amenințà libertățile, fie-care va sci a-șĭ apĕrà vetrele, și străinul, în cele după urmă, la orĭ-ce nenorocire, va puté cutropi numaĭ pămîntul, dacă va dormì Dumnedeŭ, iar nu și oameniĭ. Nicĭ un Român nu va maĭ trăì după moartea independințeĭ patrieĭ sale.

Frațĭ Românĭ! Respectațĭ proprietatea și persoanele, adunați-vĕ cât de mulțĭ, armați-vĕ cu toțĭ, însă imitațĭ pe frațiĭ voștri Transilvanĭ. Vedețĭ cum se adunară atâtea miriade, fără să se facă cea maĭ mică larmă, cea maĭ mică neorînduealā. N'avețĭ nicĭ o temere decât temerea de Dumnedeŭ, și atuncĭ vouĕ cu adevĕrat vi se va cuvenì a strigà fără rușine: „Că cu noĭ este Dumnedeŭ!“

Cu noĭ este Dumnedeŭ, fraților! În numele luĭ sculați-vĕ și îngerul rĕsbunăriĭ dumnedeescĭ va stinge pe tot vrăjmașul și va doborî și cal și călăreț, carele și armele luĭ vor fi risipite ca pulberea și planurile luĭ împrăștiate ca fumul.

No. 287. 1848 Iunie 9.

La arme Românĭ! la armele mântuiriĭ!

Adresa No. 1 a Guvernuluĭ provisoriŭ proclamat la Islaz către Domnitorul Gheorghe Bibescu.

No. 288. 1848 Iunie 9.

(Traducere din Heliade, *Mémoires*, p. 80.)

Dreptate-Frăție.
În numele poporuluĭ Român,
Guvernul provisoriŭ.

Măria Ta,

Mișcarea care a sguduit Franța și Germania s'a simțit în toată Europa și n'a întârdiat să nelinișteaseă și pe România.

Poporul român, desnădăjduit de lungile sale suferințe, locuitoriĭ Capitaleĭ, neliniștițĭ de sosirea Comisaruluĭ rus, tot-deauna premergĕtor de turburărĭ, cum și de complotul străin urzit în întunerec pentru ca să turbure liniștea publică în beția patimilor, s'aŭ vĕdut nevoițĭ să iea parte la o mișcare națională de apĕrare și de principiĭ. Întreprinderea a fost improvisată și spontanee, căcĭ Înălțimea Ta nu maĭ eraĭ în stare să insufli încredere, nicĭ să opuĭ intrigilor străine forța și energia necesară.

Subsemnațiĭ, temêndu-ne ca mișcarea să nu degenereze în anarchie, vĕdênd că opiniunea publică se strîngeà în jurul lor, s'aŭ hotărît să se pună în fruntea uneĭ mișcărĭ de regenerare, al căreia țel este mănținerea ordineĭ și proclamarea vointeĭ poporuluĭ. Prin proclamațiunea aci alăturată, ea cheamă pe tot Românul să ieà parte la marea operă a regenerăriĭ; ea nu Te înlătură nicĭ pe Înălțimea Ta.

Considerând că mânile slăbite ale Măriei Tale nu maĭ sînt în stare să țină frînele guvernuluĭ, și că glasul Măriei Tale nu maĭ are influență asupra armateĭ, subsemnațiĭ, pentru a-șĭ îndeplinì misiunea, s'aŭ vĕdut în neapĕrata nevoie de a luà, prin interim, o sarcină grea și s'aŭ constituit în guvern provisoriŭ.

In numele poporuluĭ Român, eĭ aŭ cinstea să comunice Înălțimiĭ Tale dorința națională și Constituțiunea, care este întemeiată pe vechile noastre legĭ și obiceiurĭ; eĭ invită pe Inălțimea Ta să asculte glasul patrieĭ și să se pună în fruntea aceșteĭ marĭ fapte.

No. 288.
1848
Iunie 9.

Prin consimţimîntul Înălţimiĭ Tale, prin semnătura Înălţimiĭ Tale pusă pe Constituţiune, poporul va fi asigurat, încrederea în Înălţimea Ta restabilită şi prin urmare puterile Măriei Tale vor fi reînoite.

Subsemnaţiĭ aştéptă numaĭ rĕspunsul Măriei Tale şi, îndată ce vor primì o veste atât de fericită şi de dorită, îndată ce vor fi încredinţaţĭ prin probe îndestulătoare de sinceritatea inimiĭ Înălţimiĭ Tale, vor şi încetà să guverneze şi se vor socotì fericiţĭ să primească poruncile Înăţimiĭ Tale.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Preotul Şapcă, Ioan Eliade, Christian Tell, Ştefan Golescu, Nicolae Pleşoianu.

Islaz, din câmpul Regenerăriĭ.

No. 289.
1848
Iunie 9.

Decretul No. 6 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Acad).

Primită la 9 Iunie, la 5 după amiadĭ.

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate-Frăţie.
Guvernul provisoriŭ al Românieĭ.
Către domnul Căpitan de călărime A. Racottă.

Guvernul provisoriŭ la mişcarea de regeneraţia ţĕriĭ, te învită ca îndată după primirea acestuĭ ordin să te scolĭ dimpreună cu toţĭ ofiţeriĭ şi soldaţiĭ de sub d-ta şi cu toată amuniţia lor a venì în tabĕră în judeţul Romanaţĭ, iar nesupuindu-te veĭ cădé sub rĕspundere şi veĭ fi dat în judecată.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Preotul Şapcă, Ştefan Golescu, I. Eliade, Maior Tell, Căpitan Pleşoianu.

No. 290.
1848
Iunie 10.

Comunicat despre atentatul de la şoseà.

(Foae vol. Acad.)

O faptă grozavă şi nepilduită în analele noastre, nicĭ măcar în vremea veacurilor de tiranie, s'a săvîrşit asupra celuĭ maĭ bun Prinţ. Măria Sa Prea Inălţatul nostru Domn, întorcêndu-se aseară de la plimbare pe şoseaua Kiselef, pe la opt ceasurĭ şi jumătate, însoţit de d. Marele Vornic Vilara, cum a ajuns pe la capul acesteĭ şosele despre barieră, o birjă cu treĭ oamenĭ trece alăturĭ cu droşca Măriei Sale, ce erà lăsată pe spate, şi slobod fie-care câte un pistol drept în pieptul Măriei Sale. Provedinţa însă, care întru a sa milostivire către noĭ veghează asupra patrieĭ noastre, a păzit scumpele

ḑile ale Măriei Sale. Un glonț numaĭ l-a nemerit în partea de sus a umĕruluĭ stâng și a rĕmas amorțit în epolet. Nu putem arătà în destul obșteasca indignație ce această nelegiuită faptă a pricinuit în sufletul tutulor locuitorilor Capitaleĭ, și fie-care Român o va simți adânc în inima sa.

No. 290. 1848 Iunie 10.

Circulara No. 2.888—2.904 a Departamentuluĭ din Lăuntru al Țĕriĭ-Româneșcĭ către toate Cârmuirile de județe.

(Conc. Arch. M. de Interne. Pach. No. 50. Dos. No. 258.

No. 291. 1848 Iunie 10.

Poruncĭ la Cârmuirile județelor.

Alăturatele aicĭ... exemplare tipărite după Înalt ofis al Măriei Sale luĭ Vodă către locuitoriĭ acestuĭ Prințipat, cinstita Cârmuire le (va) împărți în grabă prin într'adinșĭ dorobanțĭ pe la toate satele aceluĭ județ, îndatorind pe preoțiĭ și pe logofețiĭ satelor ca să le citească îndată și de maĭ multe orĭ în auḑul tuturor locuitorilor spre a se pătrunde fie-care de cuprinderea lor și a se asemĕnà acesteĭ Înalte poruncĭ domnescĭ, pornind după aceasta și pe sub-cârmuitoriĭ plășilor ca să (se) preumble din sat în sat spre o de isnoavă citire, și spre a se încredințà că publicitatea aceasta s'a urmat în toată a eĭ întindere, iar de primire se va întoarce Departamentuluĭ rĕspuns.

Slam Râmnic	No.	2.888
Brăila	„	2.889
Buzĕŭ	„	2.890
Prahova	„	2.891
Ialomița	„	2.892
Ilfov	„	2.893
Dâmbovița	„	2.894
Vlașca	„	2.895
Teleorman	„	2.896
Muscel	„	2.897
Argeș	„	2.898
Olt	„	2.899
Romanațĭ	„	2.900
Vâlcea	„	2.901
Dolj	„	2.902
Gorj	„	2.903
Mehedințĭ	„	2.904

No. 291.
1848
Iunie 10.

Numĕrul satelor.	Județul.
180	. . . . . . Slam-Râmnic.
80	. . . . . . Brăila.
250	. . . . . . Buzĕŭ.
310	. . . . . . Prahova.
160	. . . . . . Ialomița cu treĭ mahalale.
380	. . . . . . Ilfov.
240	. . . . . . Dâmbovița cu treĭ mahalale.
200	. . . . . . Vlașca cu patru mahalale.
200	. . . . . . Teleorman cu nouĕ mahalale.
130	. . . . . . Muscel cu cincĭ mahalale.
270	. . . . . . Argeș cu șeapte mahalale din Curtea de Argeș și orașul Pitescĭ.
160	. . . . . . Oltul, cu douĕ mahalale.
200	. . . . . . Romanațĭ cu cincĭ mahalale.
240	. . . . . . Vâlcea.
300	. . . . . . Dolj cu șease mahalale din orașul Craiova.
310	. . . . . . Gorj cu mahalale.
300	. . . . . . Mehedințĭ cu mahalale.
3.810	

No. 292.
1848
Iunie 10.

Circulara No. 2.905—2.912 a Departamentuluĭ din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către Cârmuirile de Prahova, Muscel, Buzĕŭ, Slam-Râmnic, Vâlcea, Gorj, Dâmbovița și Mehedințĭ.

(Conc. Arch. M. de Interne. Pach. No. 50. Dos. No. 258.)

Către Cârmuirile jos însemnatelor județe.

Fiind-că jos însemnațiĭ și anume: Logof. Nicolae Golescu, Post. Ștefan Golescu, Alexandru Golescu, frațĭ, Paharn. Ioan Eliad, Serd. Grigorie Grădișteanu, Alecu Paleologu, Grigorie Pereț, Mitică Crețulescu, aŭ fugit din această Capitală cu precugetare de a trece granița în Transilvania, fără voia stăpânirii, Departamentul, după Înalta poruncă a Măriei Sale, scrie aceleĭ Cârmuirĭ a luà îndată strașnice măsurĭ de a nu se strecurà numițiĭ prin schelele saŭ potecile dintr'acel județ, ci orĭ-unde și orĭ-când se vor arătà, toțĭ saŭ parte dintr'înșiĭ, să-ĭ popreascǎ și sub strașnică pază să se trimită la acest Departament.

Prahova	No. 2.905	No. 292. 1848 Iunie 10.
Mușcel	„ 2.906	
Buzĕŭ	„ 2.907	
Slam-Râmnic	„ 2.908	
Vâlcea	„ 2.909	
Gorj	„ 2.910	
Dâmbovița	„ 2.911	
Mehedințĭ	„ 2.912	

No. 293.
1848
Iunie 10

Porunca slobodă No. 2.913 a Departamentuluĭ din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ, dată Serdaruluĭ C. Chihăescu.

(Conc. Arch. M. de Int. Pach. No. 50. Dos. No. 258.)

Poruncă slobodă.

D-l Serdar C. Chihăescu, însărcinat fiind din Înalta poruncă a Măriei Sale luĭ Vodă, ca să cerceteze în tot Prințipatul întru dovedire și prinderea prin însemnatele fețe:

D. Logofĕt Nicolae Golescu, d. Postelnic Ștefan Golescu, d. Alecu Golescu, frațĭ; Paharnicul Ioan Eliad, Serdarul Grigorie Grădișteanu, Alecu Paleologu, Mitică Crețulescu, Grigorie Pereț.

Departamentul poruncesce printr'aceasta Cârmuirilor de județe, și însușĭ sub-cârmuitorilor de plășĭ, aleșilor, pârcălabilor și tuturor sătenilor, ca orĭ-unde s'ar arătà numitul Serdar cu cererĭ de ajutor pentru îndeplinirea însărcinăriĭ sale, să se deà îndată de către fie-care toate mijlocirile ce trebuința va cere, ca să puie mâna pe toțĭ aceștia și să-ĭ aducă aicĭ sub strașnică pază.

No. 2.913.

No. 294.
1848
Iunie 10.

Scrisoarea Guvernuluĭ provisoriŭ de la Islaz către Caracalenĭ.

(Lăcusténu (N. B.), Amintirĭ din trecut. Craiova 1896, p. 60.)

Cetățenĭ Caracalenĭ,

Primiĭ colonĭ carĭ aŭ venit din Roma spre a repopulà Dacia fură stabilițĭ în acest district, care conservă încă numele de Romanațĭ (născuțĭ la Roma). Prima cruce transplântată în țeara idolatră a Dacilor fu adusă de acvila cruciată.

Orașul pe care îl locuițĭ, și pe care noĭ venim să-l salutăm pentru a proclamà într'însul Constituția română, poartă numele

No. 294. 1848 Iunie 10. unuia din Cesarĭ. Pămîntul acestuĭ județ închide în sînul sěŭ o mulțime de suvenirĭ și de monumente, carĭ atestă glorioasa noastră origine.

Cetățenĭ Caracalenĭ, a fost reservat județuluĭ vostru a vedé ridicându-se primul stindard al mântuiriĭ române și de a se proclamà veritățĭ carĭ, maĭ curînd saŭ maĭ târḍiŭ, vor salvà România. Frațiĭ voștri, carĭ sînt înaintea porților orașuluĭ vostru, aŭ abandonat averĭ, carieră, prerogative, drepturĭ, viitorul copiilor lor, și s'aŭ consacrat cruciĭ pe care aŭ ridicat-o, și aŭ suferit în numele Mântuitoruluĭ lumiĭ. Mișcarea ce s'a făcut în județul vostru va regenerà patria noastră; si istoria va ilustrà paginele sale cu devotamentul acestor demnĭ descendențĭ aĭ Romanaților. Onoare orașuluĭ vostru, dacă vě vețĭ grăbì a imità exemplul fraților voștri și de a înțelege adevěrurile manifestate în numele poporuluĭ Român prin proclamația pe care v'o alăturăm.

Mâine vom fi în brațele voastre spre a vě da sărutarea frățească și pentru a sěrbătorì împreună manifestația principiilor, carĭ aŭ găsit ospitalitate pe pămîntul vostru clasic. De la voĭ vor rěspândì semințele lor fecunde în toată România, și vor da fructe în viitor.

No. 295. 1848 Iunie 10.

Extract din scrisoarea luĭ Florian Aaron către Gheorghe Barit.

(Orig. Acad. Ms. No. 992.)

Bucurescĭ.

Frate Barit,

... Sciĭ că la noĭ erà să isbucnescă un complot, conspirație, insurecție, revoluție, nu sciŭ cum să o numesc pe nume bun. Nu mĭ-a plăcut de la început, pentru că n'aveà cap, decât coade multe. Astăḍĭ dimineață la 3 ore dimineața, erà să se deà semnalul spre a se adunà la un loc și a pornì, unde și pentru ce nu scià nimenĭ. Tot lucrul erà închipuit fără plan și pentru aceea s'a isprăvit ca o farsă. Fiind-că în insurecția aceasta figurà maĭ mult tinerimea, aceasta n'a sciut păzì secretul pe care a ajuns să-l cunoască și babele. Poliția cunosceà de mult ce se clocesce; dar orĭ n'a vrut orĭ n'a putut să înăbușească isbucnirea până în ajunul eĭ. Erĭ seară nisce tinerĭ exaltațĭ aŭ tras cu pistoale în Vodă, pe când acesta eșise la preumblare. Poliția speriată, după ce a prins pe criminaliĭ aceștia, a pus mâna și pe capiĭ conspirațieĭ. Noaptea trecută a fost o noapte

de lucru pentru dînsa până la ḑiuă. Lucrarea energică a poliţieĭ a paralisat mişcarea conjuraţilor; semnalul nu s'a dat şi bieţiĭ tinerĭ carĭ aşteptaŭ adunaţĭ într'o parte şi alta aŭ căḑut în mânile Poliţieĭ. Comisiile, Agia, şi casarma gem de criminalĭ prinşĭ. Golesciĭ, Voinescu, Grădişteanu, Floresciĭ, etc., etc. sînt în mâna Poliţieĭ. Se vorbesce că ar fi mişcărĭ şi între ţĕranĭ prin judeţe. Nu scim ce va fi. Eartă-mĕ că m'am grăbit peste măsură.

Mĕ cunoscĭ. (Fl. Aaron.)

No. 295. 1848 Iunie 10.

Comunicat despre sosirea şi primirea Comisaruluĭ turc Talaat Efendi în Iaşĭ.

(Albina Românească. No. 46. 1848. 10. VI.)

No. 296. 1848 Iunie 10.

Ex. Sa Talaat Efendi, Comisar împĕrătesc al Î. Porţĭ, acompaniat de Dragomanul sĕŭ d. Iancu Musurus şi de o numeroasă suită, a sosit astăḑĭ aicĭ de la Bucurescĭ. Primirea acestuĭ înalt foncţionar a fost pretutindenĭ în ţeară vrednică de rangul ce ocupă. Ex. Sa a tras la casele d-luĭ Logof. C. Conachi. Îndată după sosirea sa, d. Secretar de Stat Vorn. V. Beldiman s'a grăbit a-ĭ urà buna venire din partea Î. Sale.

Depeşa luĭ Hory, Consulul Francieĭ la Bucurescĭ, către Ministrul Bastide.

(Copie. Acad.)

No. 297. 1848 Iunie 10.

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

Le Commissaire turc, Talaat Effendi, a quitté Bucharest, lundi 19, pour se rendre à Jassy. Son départ a augmenté l'inquiétude à laquelle on est en proie depuis trois mois. En effet, dès le lendemain plusieurs arrestations ont été faites dans la Capitale parmi les jeunes gens appartenant aux premières familles du pays.

Le Hospodar qui d'abord avait renoncé à faire usage des mesures coërcitives, mises à sa disposition par le firman qui a précédé ici l'arrivée de Talaat Effendi, a tout à coup changé de résolution. On attribue ce changement subit à l'instigation du Général Duhamel qui, fort mécontent d'une démarche faite par les jeunes Valaques auprès du Commissaire turc dans le but de protester de leur dévouement à la Porte, aurait engagé le Prince à substituer la rigueur à la clémence.

No. 297. 1848 Iunie 10.

Des bruits vagues circulaient ici dans la journée d'hier que les habitants des campagnes se rendraient en masse, dans la nuit à la Capitale pour obtenir, de gré ou de force, diverses concessions politiques. Cette rumeur avait acquis quelque consistance dans le public et répandu l'effroi dans toutes les classes.

Vers le soir, le Prince Bibesco, accompagné du Ministre de l'Intérieur, M. Villara, s'est rendu, sans escorte, à la promenade. A son retour, entre 8 et 9 heures, au moment où sa voiture était arrêtée non loin de la barrière, une autre voiture passa tout près de celle du Prince, et trois jeunes gens ont tiré six coups de pistolet à bout portant sur le Hospodar. S. A. n'a pas été atteinte: Une des balles a déchiré son épaulette gauche. M. Villara a été légèrement éfleuré par une autre balle. Cette tentative d'assassinat jointe à un incendie, qui est peut-être fortuit, a mis toute la ville en émoi.

De nombreuses arrestations ont été opérées pendant la nuit et toute la matinée d'aujourd'hui.

L'agitation, uniquement concentrée dans la jeunesse valaque, a plus de consistance et de ramifications étendues que le Hospodar n'affecte de le croire. Ces jeunes gens espèrent mettre à profit la crise générale de l'Europe pour soulever le pays et introduire une réforme radicale.

Un entretien que j'ai eu hier avec un haut fonctionnaire m'a fait clairement comprendre que le Gouvernement est peu satisfait de l'accueil que le Commissaire turc a fait à la députation des jeunes Valaques. Tout en ne convenant pas hautement de l'encouragement que ces jeunes gens auraient reçu de Talaat Effendi, il lui reproche d'avoir accueilli trop favorablement leurs griefs contre l'administration actuelle, et surtout le peu d'énergie du Prince à combattre l'action russe dans la Principauté.

Le choléra continue ses ravages. Avant hier 63 décès ont eu lieu sur 320 malades atteints dans la journée et hier 35 décès sur 180 cas.

Je suis, etc.

(Signé:) Hory.

Articol din „Allgemeine Zeitung“ din Augsburg. No. 175. 1848. 22. VI. Supl.

No. 298. 1848. Iunie 10.

Nothschrei aus der Moldau und Walachei.

Die beklagenswerthen Vorfälle deren Schauplatz die Moldau in letzter Zeit gewesen, sind dem civilisirten Europa durch Zeitungsnachrichten bekannt geworden. Bekannt sind die Ausbrüche zügelloser Willkür und die raffinirten Misshandlungen denen der Hospodar Michael Sturdza die besten Söhne des Landes unterworfen, zur Strafe für ihre Vaterlandsliebe und für ihre redlichen Bemühungen den heillosen Zuständen der Moldau im Sinne der bestehenden Gesetze und auf vollkommen gesetzlichem Wege der Petition abzuhelfen. Minder bekannt dürfte es aber sein, dass diesen beklagenswerthen Vorfällen die nimmer ruhenden Triebfedern der uns umgarnenden russischen Intriguen zu Grunde lagen und dass unsere Lage so trostlos und herzzerschneidend für jeden Menschenfreund ist, weil wir mit unseren Brüdern in der Walachei das namenlose Unglück theilen unter russischem Schutze zu stehen. Der Hospodar, der ja doch nur ein Werkzeug in den Händen der russischen Consuln ist, würde gegen seine unglücklichen Landeskinder ein so willkürliches, eines Satrapen aus der Ianitscharenzeit ganz würdiges Betragen nie gewagt haben, wenn er nicht auf den Zauber vertraut hätte, den seine gefüllten Geldcassen auf die russischen Bureaucraten auszuüben noch nie verfehlt haben. Die Misshandlungen welche die Moldauer erfahren, die doch nichts als redliche Handhabung der bestehenden Gesetze verlangt haben, hat allgemeine Entrüstung und Missbilligung herforgerufen; alle unter uns lebenden Fremden, sowie die Consuln der westeuropäischen Nationen zollten uns eine rührende Theilnahme; nur unsere diplomatischen Despoten, die hierländigen Vollstrecker des Schreckenssystems der Knute, gewahren nun zu ihrem Entsezten und mit schlecht verhaltenem Ingrimm, dass die stärkere Macht der Weltgeschichte die Durchführung des listig angelegten Handstreiches vereitelte, und dass der nach der ruhmwürdigen Erhebung Deutschlands bis an die Gränzen des starren Nordens vorgedrungene Sturm der Weltbegebenheiten ihnen wieder die Gelegenheit hinausrückte wo sie ein seit Jahren schlau berechnetes politisches Schutzsystem mit bewafneter Macht geltend zu machen wähnten.

No. 298. 1848 Iunie 10.

Ja, die beabsichtigte russische Besitzergreifung der Moldau und der Walachei ist vorderhand paralysirt.

Wir Moldauer, in einem fernen verlornen Winkel Europa's wohnend, von der Nähe des nordischen Colosses halb erdrückt, theilen innig die Gefühle der hochherzigen Völker Deutschlands und Frankreiches, die sich auf die Höhe der Menschenwürde schwangen und die edle Saat der Freiheit auch auf fremden Boden ausstreuten. Auch in unsere Brust sind die Gefühle hochherziger Völker gepflanzt, unsere Gesinnungen sind die besten, doch es fehlt uns die Kraft uns an das grosse deutsche Volk anzuschliessen. Wie ein Völkerkeil von der Marosch bis zum Schwarzen Meere zwischen den Slavenstämmen des Norden und Süden hineingetrieben fürchten wir Romanier (Moldauer und Walachen) von den dem Autocraten gehorchenden Slaven erdrückt zu werden, wenn wir nicht durch unsere günstige geographische Lage aus dem Gedränge der uns umgebenden rohen Massen gerettet werden, und wenn es uns nicht gelingt, erkräftigt durch eine freisinnige Verfassung mit Beibehaltung unserer Nationalität, uns an Deutschland innig anzulehnen. Die majestätische Donau, die Lebensader des deutschen Handels, ist die Trägerin unserer letzten Hoffnung; auf dem Fluthenspiegel dieses völkerverbindenden Stromes zittern die thränenschweren Blicke eines unglücklichen, dem Untergange zugetriebenen Volkes.

Als der englische Gesandte in Wien gegen den Grafen Medem des Hospodaren Michael Sturdza unwürdiges Benehmen gegen die moldauischen Bojarensöhne rügte, soll der Repräsentant unserer russischen Schutzmacht gesagt haben: «Dieses Volk ist gar nicht der Erwähnug werth.» Wäre das Wort wahr, hätte man wirklich solchen Hohn gegen ein unglückliches Volk geschleudert das, wenn es auch wirklich so versunken wäre, seine Demoralisation doch nur dem fremden Macchiavelismus zu verdanken hätte, der es so väterlich in seine schützenden Arme schliesst, wie einst das unglückliche Polen, das aus lauter Zärtlichkeit seines russischen Nachbars zerbrochen und zerfetzt aus der Reihe der selbstständigen Nationen gestrichen wurde. Und ist wohl eine Nation zu verachten, die seit Jahrhunderten entwaffnet, durch rohe Gewalt erdrückt und in viele Theile zerrissen, über den Gräbern ihrer Väter noch immer die Hoffnung der götlichen Freiheit aufpflanzt?

Wer wird das schamlose Aussaugungssystem des Michael Sturdza rechtfertigen wollen? Und doch müssen wir Moldauer seine

heillose Wirthschaft theilweise entschuldigen. Beschränkte sich der Hospodar auf seine Civilliste und sein Stammvermögen, so wäre er schon längst an den Bettelstab gelangt, er musste zu einem weitausgezweigten Aussagungungssystem greifen, denn Tausende von Ducaten in zahllosen Wiederholungen reichten nicht aus um den alles verdauenden Boa-Constrictor-Magen der russischen Bureaucratie zu sättigen. Auf den moldauischen Berghöhen umherirrend und in das breite Thal der majestätischen geliebten Donau hinabschauend, sende ich diesen Nothruf im Namen aller meiner Brüder nach dem freien Westen. Hört ihn, ihr biedern Deutschen, in deren Gauen die Donau entspringt; hört ihn, ihr heldenmüthigen Ungarn; ihr tapferen Illyrier und Serben, endlich auch ihr theuern Romanier, einst die starke Vormauer der Christenheit! Es gibt keine wahre Freiheit für euch, solange die Mündung dieser mächtigen europäischen Pulsader unter den nordischen Geiergriffen geknechtet ist! Ihr edlen freien Völker alle, hört den Nothschrei unserer Verzweiflung und beherzigt unsere Losung: „Lieber todt als russisch.“

No. 298.
1848
Iunie 10.

Notiță din „Le National“. 1848. 22. VI.

No. 299.
1848
Iunie 10.

Turquie.

Les boyards compromis dans les derniers troubles de Moldavie, sont arrivés le 30 Mai à Constantinople. On leur a d'abord assigné pour résidence le Ministère de la Police, de là ils ont été dirigés sur Brousse.

Avant leur départ de Constantinople pour Brousse, les boyards, se fondant sur les droits qu'ils tiennent de la constitution de la Moldavie, ont adressé une pétition à la Porte, dans laquelle ils demandent à être jugés conformément aux lois organiques de leur pays.

Circulara No. 2.993—3.009 a Ministeruluĭ din Lăuntru al Țěriĭ-Româneseĭ către toate administrațiunile de județe.

(Conc. Arch. M. de Interne. No. 261.)

No. 300.
1848
Iunie 11.

Depart. trebilor din Lăuntru.

În ḑiua din 11 Iunie s'a urmat cea maĭ măreață reformă, care s'a pomenit vre-odată în această țeară. Duhul iubitor de liniște și bună orînduească, de care înțelepțiĭ locuitorĭ aĭ Capitaleĭ aŭ dat dovadă în această împrejurare, se va admirà chiar de națiile străine cele maĭ

No. 300. 1848 Iunie 11.

înaintate în calea civilisațieĭ. Românul șĭ-a dobândit în puține ceasurĭ și fără cea maĭ mică vĕrsare de sânge drepturĭ înecate de maĭ multe veacurĭ, drepturĭ pentru carĭ tot omul este născut și pentru carĭ România întreagă trebue astădĭ să mulțumească luĭ Dumnedeŭ.

D-ta dar, Domnule Cârmuitor, atât ca Român cât și ca slujbaș, conformându-te cu noua stare a lucrurilor, de care veĭ luà înțelegere din proclamația ce vi se alătură, veĭ publicà această proclamație în toată cuprinderea județuluĭ ce îțĭ este încredințat, veĭ celebrà cu solenitate această frumoasă di cu prilejul ceĭ dintâĭ sĕrbătorĭ, veĭ întinde duhul de frăție, de unire și de supunere la legĭ, carĭ chezășuesc fericirea obștească și veĭ stăruì cu statornicie și cu credință în împlinirea datoriilor d-le.

Slam Râmnic	No.	2.993
Brăila	„	2.994
Buzĕŭ	„	2.995
Prahova	„	2.996
Ialomița	„	2.997
Ilfov	„	2.998
Dâmbovița	„	2.999
Vlașca	„	3.000
Teleorman	„	3.001
Muscel	„	3.002
Argeș	„	3.003
Oltul	„	3.004
Romanațĭ	„	3.005
Vâlcea	„	3.006
Gorj	„	3.007
Dolj	„	3.008
Mehedințĭ	„	3.009

No. 301. 1848 Iunie 11.

Adresa No. 2.951 a Ministeruluĭ din Lăuntru al Țĕriĭ-Româneseĭ către N. Bălcescu.

(Orig. Acad.)

Domnuluĭ Nicu Bălcescu.

După voința poporuluĭ, Constituția s'a primit, și Măria Sa Prea Înălțatul nostru Domn a binevoit a orîndui pe dumnea-ta Secretar al Statuluĭ, de aceea se vestesce domnieĭ-tale ca îndată să intri în foncsie, trebuința cerênd ca zăbavă să nu mijlocească.

Șeful Departamentuluĭ din Lăuntru, N. Golescu.

In dosarul No. 362 din Archiva Ministerului de Interne se află conceptul acestei adrese, trimise și celor-lalți membri ai Guvernului provisoriu, anume :

No. 301. 1848 Iunie 11.

No. 2.952 d-luĭ Gheorghe Magheru la Departament. Visterieĭ.
„ 2.953 „ Ioan Eliad „ „ Credinţeĭ.
„ 2.954 „ Ştefan Golescu „ „ Dreptăţiĭ.
„ 2.955 „ C. Creţulescu President al Sfatuluĭ administrativ.
„ 2.956 „ Ioan Odobescu, Şeful oştiriĭ.
„ 2.957 „ C. Roset, Şef al Poliţieĭ.

Adresa No. 2.985 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ către Secretariatul Statuluĭ, urmată de adresa No. 2.986 a aceluiaşĭ Minister către Direcţiunea Poştelor.

No. 302. 1848 Iunie 11.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 362.)

Către Secretariat. No. 2.985.

Aceste 4 hârtiĭ, No. 2.952 către d. G. Magheru, 2.953 Ioan Eliad, 2.954 Ştefan Golescu, 2.958 Maior Tell, va binevoì cinst. Secretariat a le pornì cu într'adins lipcan în socoteala Statuluĭ la Craiova, îndatorind pe lipcanul că, de-ĭ va întâlnì pe drum, să le deà fie-căruia sub adeverinţă.

Către Direcţia Poştelor.

Va slobodì Direcţia îndată o căruţă cu patru caĭ, pentru mergerea unuĭ lipcan la Craiova, după hârtia dată Secretariatuluĭ, No. 2.985.

No. 2.986.

Adresa No. 2.958 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ către Maiorul Tell.

No. 303. 1848 Iunie 11.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 362.)

Domnuluĭ Maior Tell.

După voinţa poporuluĭ, Constituţia s'a primit şi Măria Sa Prea Înălţatul nostru Domn a binevoit a orîndui Ministerul de maĭ jos:

Şef al Departamentuluĭ din Lăuntru, Nicolae Golescu.
Şef al Departamentuluĭ Dreptăţiĭ, Ştefan Golescu.
Şef al Oştiriĭ, Colonel Odobescu.
Şef al Departamentuluĭ bisericesc, Ioan Eliad.
Secretar al Statuluĭ, Nicolae Bălcescu.

No. 303. 1848 Iunie 11.

Șef al Departamentuluĭ Visterieĭ, Magheru.

De aceea se vestesce dumi-tale, ca îndată să te întorcĭ înapoĭ la postul dumi-tale, adăstând maĭ pe larg instrucțiĭ de la Șeful Oștiriĭ, d. Polcovnic Odobescu.

No. 2.958.

No. 304. 1848 Iunie 11.

Adresele No. 2.959 și 2.987 ale Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către I. C. Brătianu și A. Golescu.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 362)

Domnuluĭ Ioan Brătianu. No. 2.959.

Până la sosirea d-luĭ Magheru, șeful Departamentuluĭ Visterieĭ, te orînduescĭ dumnea-ta și eștĭ poftit ca îndată să intri în foncsie.

No. 2.987 asemenea către d. Alecu Golescu, la Departamentul Credințeĭ.

No. 305. 1848 Iunie 11.

Circulara No. 2.960—2.976 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către toate Administrațiunile de județe.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 362.)

Cârmuiriĭ județuluĭ.

După voința popoluluĭ, Constituția s'a primit și Măria Sa Prea Înălțatul nostru Domn, binevoind a încredință sub-iscălituluĭ Ministerul trebilor din Năuntru, se grăbesce a încunosciință aceĭ Cârmuirĭ toate acestea, ca Cârmuitorul județuluĭ, pătrundêndu-se de cele de astădĭ împrejurărĭ și de ale dumi-sale datoriĭ, pe de o parte să publice cele de sus în tot cuprinsul județuluĭ, iar pe de alta să ieà cele maĭ grabnice și de aproape măsurĭ, spre statornicirea liniștei în tot cuprinsul județuluĭ, spre paza dreptățiĭ și spre stăvilirea a verĭ-căreia împrejurărĭ ce ar aduce cea maĭ puțină neorînduează și bântuire. Aceste de o camdată.

No. 2.960 — No. 2.976.

Scrisoarea de acreditare a luĭ D. Brătianu ca Agent diplomatic pe lângă guvernele Austrieĭ și Ungarieĭ.

No. 306.
1848
Iunie 11.

(Conc. Acad. Rom. Hârt. Cantacuzino-Sturdza.)

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

La loi organique qui a régi jusqu'ici la Principauté de Valachie n'étant qu'à l'avantage d'une classe d'habitants privilégiée et fort peu nombreuse, et au détriment de la grande majorité de la nation, des modifications radicales ont dû y être apportées d'après le droit que possède le pays de se donner des lois. Or comme par la nouvelle constitution que le peuple Valaque s'est donnée spontanément et sans qu'on ait à déplorer le moindre malheur, il s'est incorporé à la grande famille européenne, dont les efforts héroïques tendent à assurer les droits de tous ; vu d'ailleurs que par cet acte, il a fraternisé avec tous les peuples, qui se sont placés sur la voie du salut, j'ai l'honneur, Monsieur le Ministre, d'accréditer auprès de Votre Gouvernement, Monsieur Démètre Bratiano, en qualité d'Agent de cette Principauté, convaincu que je suis que Vous voudrez bien prendre en considération les représentations qu'il sera dans le cas de faire à Votre Excellence, concernant les intérêts de sa patrie.

Veuillez, Monsieur le Ministre, agréer l'assurance de la haute considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être de Votre Excellence le très humble et très obéissant serviteur.

Cuvîntul luĭ Talaat Efendi către Domnitorul Moldoveĭ Michail Sturdza, la recepțiunea de la palat.

No. 307.
1848
Iunie 11.

(Buletin, foae oficială. No. 47. 1848. 13. VI.)

Maiestatea Sa al nostru August Împĕrat și Stăpân, prețuind înalta înțelepciune și talentele administrative a Î. Voastre m'a trimis pe lângă voĭ, spre a vĕ sprijinì în încunjurările de față și a face a se respectà a Voastră autoritate domnească. M. Sa are încredere, că Î. Voastră vețĭ sci să înfrînațĭ pe turburătoriĭ ale cărora întrunirĭ neiertate și manifestațiĭ pot aduce nisce urmărĭ nenorocite pentru țeară, care pe temeiul Reglementuluĭ nu poate fi representată decât numaĭ prin Obșteasca Adunare. Însărcinarea mea are de scop de a conlucrà cu Î. Voastră, precum și cu Ex.

No. 307. 1848 Iunie 11.

Sa d. Gheneralul Duhamel, trimis de Guvernul Rosieĭ, carele a închezăşluit privilegiile şi Reglementul Organic hărăzit Moldoveĭ, spre a se luà măsurile cuvenite de a întemeià în ţeară buna orînduealä, potrivit cu plecările cele mărinimoase ale Augustuluĭ nostru Suveran. Maiestatea Sa, care arată atâta îngrijire pentru fericirea tuturor supuşilor sĕĭ, voesce tot-deauna ca să fie înfrînaţĭ împărechetoriĭ. Trebue ca aceştia să înţeleagă starea cea adevĕrată a patrieĭ lor, să se supuie la încunjurările de faţă, şi să nu dorească oare-carĭ prefacerĭ, neiertate cu condiţiile fiinţeĭ politice ale Prinţipatuluĭ. A cere peste acele ce sînt, ar fi a nu cunoasce binefacerile Pronieĭ.

No. 308. 1848 Iunie 11.

Rĕspunsul Domnitoruluĭ Moldoveĭ Michail Sturdza la cuvîntul luĭ Talaat Efendi.

(Buletin, foae oficială. No. 47. 1848. 13. VI.)

Toate îngrijirile mele ţintesc a păstrà condiţiile fiinţeĭ politice ale ţĕriĭ, care Augustul Nostru stăpîn a încredinţat oblăduiriĭ mele. Mĕ simt norocit de împreună lucrarea mărinimoasă care mi se înfăţoşează prin organul Ex. Voastre; pururea voiŭ păşi pe calea cinsteĭ şi a datorieĭ pentru paza acelor prinţipiĭ care Ex. Voastră aţĭ cuvîntat.

No. 309. 1848 Iunie 11.

Depeşa luĭ Duclos, Consulul Franceĭ la Iaşĭ, către Ministrul Bastide.

(Copie. Acad.)

Iassy.

Monsieur le Ministre,

Aucun changement n'est survenu dans l'état politique de la Moldavie depuis la dépêche que j'eus l'honneur d'adresser à M. de Lamartine, votre illustre prédécesseur, le 15 du mois de mai dernier

Cabouli Effendi, que la Porte avait envoyé à Silistrie pour la translation à Constantinople des boyards compromis dans les derniers événements de Moldavie, s'est acquitté de sa mission. Il était de retour le 29 mai, avec les prisonniers sur le bateau à vapeur de Galatz. Ces boyards, au nombre de sept, ont d'abord été logés dans les appartements qu'on leur avait préparés au Ministère de la Police. Mais quelques jours après, on les a transportés à Brousse, sans les avoir entendus sur les faits qui ont motivé leur exil.

M. Kotzebue, Consul de Russie en Moldavie, mais qui gère depuis

No. 309. 1848 Iunie 11.

deux ans le Consulat général à Bucharest, est arrivé ici le 4 du présent mois de juin pour travailler à la réconciliation entre les boyards et le Prince Stourdza. Il n'y a pas mieux réussi que le Général Duhamel, qui est toujours à Bucharest. Le Général y a même loué une maison, ce qui suppose l'intention d'y passer au moins quelques mois, sans doute pour veiller à la tranquillité des deux provinces.

Le Commissaire turc Talaat Effendi s'y trouve depuis plusieurs jours. Il déclare qu'il n'est point chargé de s'occuper de la querelle entre les boyards et le Prince Stourdza, mais de donner des conseils à ce dernier, auquel il apporte de la part du Sultan un très beau sabre dont la poignée est enrichie de diamants et qu'accompagne un firman très flatteur. On voit que le Prince est aussi bien servi à Constantinople qu'à St. Pétersbourg.

Tout porte à croire que le Cabinet de St. Pétersbourg d'accord avec celui de Constantinople, ne pouvant obtenir ce rapprochement si désiré, engagera le Prince à faire toutes les concessions demandées. L'expédient sera loin de calmer les esprits, car c'est plus à la personne du Hospodar qu'on en veut, qu'aux abus de son gouvernement. Mais on ne pourrait le déposer qu'après l'avoir jugé et condamné. Pour le remplacer il faudrait, d'après le Règlement Organique, convoquer l'Assemblée des délégués de toutes les classes de la nation et, dans l'état d'agitation où se trouve l'Europe, il pourrait résulter de tout cela des complications que la Russie tient par dessus tout à éviter, dans un pays qui est sous son autorité, à sa frontière et presque sur son territoire. En effet les Slaves de la Transylvanie, de la Dalmatie et de la Bosnie, travaillent en ce moment à se séparer de la Hongrie. La population moldo-valaque des contrées occidentales des monts Carpathes, et qu'on élève à plusieurs millions d'individus, veut aussi se séparer et des Hongrois et des Slaves, mais ni les uns, ni les autres n'ont l'intention de se détacher de la Monarchie autrichienne. Un trait particulier de notre temps, c'est une tendance irrésistible des hommes de même race à se réunir en nations distinctes et séparées, pour se gouverner chacune à sa manière. Mais il s'y mêle une espèce d'antipathie entre elles, qui pourrait plus tard amener la guerre. Déjà la lutte est près d'être engagée entre les Hongrois et les Slaves à cause de cette séparation. Les Servins, qui sont de même origine que ces derniers, arment pour soutenir leurs nationaux. Sollicitée de s'unir aux Hongrois, sollicitée de s'unir aux Slaves, la

No. 309. 1848 Iunie 11.

Moldavie attend les événements pour se décider en faveur de l'un ou de l'autre parti. Dans tous les cas les boyards sont très résolus à se placer sous le sceptre de l'Empereur d'Autriche. Que leurs sentiments à cet égerd sont changés! Il y a très peu d'années qu'une telle idée les eut révoltés. La chose conviendrait au mieux à l'Autriche qui déjà pense à s'indemniser de la perte prochaine du Royaume lombardo-vénitien, en adjoignant à son empire les Principautés de Valachie et de Moldavie.

Ainsi dans la querelle des boyards avec le Prince Stourdza, il ne s'agit de rien moins pour la Russie que de la perte du protectorat des Principautés, car le sort de l'une entraînerait l'autre, et de voir s'établir à sa porte des gouvernements constitutionnels, peut-être même républicains, dont elle redoute singulièrement la contagion.

Le premier voeu des Moldaves est de se délivrer à tout prix de leur Hospodar actuel, le second de s'affranchir de toute dépendance de la Cour du Nord.

Quelle est la disposition des esprits envers la Porte Ottomane? Cette disposition est parfaitement jugée par M. Cor, ex-chargé d'affaires de France à Constantinople, dans une dépêche qu'il adressait à M. Guéroult, le 27 Avril. Il y a en effet „tendance à se rapprocher de la Turquie, non pas par goût ou dévouement, mais par crainte du joug plus pesant de la Russie."

Comme le dit M. Cor, il y avait là „des éléments suffisants d'une action différente de celle que notre gouvernement déchu imprimait à ses agents à Bucharest et à Iassy, qui ont eu pour instructions de se confiner dans la politique d'observation."

Mais si „la suzeraineté de la Turquie dans ces Principautés n'est plus qu'une fiction diplomatique", suivant l'expression de M. Guéroult, la faute en est à la Porte elle-même qui, depuis le traité d'Andrinople, travaille constamment à s'annuler dans ce pays. Elle ne s'en occupe qu'à la réquisition de la Russie, et pour sanctionner les actes de cette dernière, entre les mains de laquelle elle est un instrument docile. A toutes les réclamations qui lui ont été adressées en différents temps, comme à la Cour protectrice, contre l'administration du Prince Stourdza, elle n'a jamais donné signe de vie. Doit-on s'étonner après cela qu'elle n'inspire ici d'autres sentiments que ceux d'un Cabinet dont on n'a rien à craindre ni à espérer? Ce n'est pas qu'elle ait épargné les firmans et les hattichérifs dans d'autres affaires et sur des motifs qu'on

No. 309.
1848
Iunie 11.

n'avoue point, mais le pouvoir en Moldavie n'en tenait aucun compte, et tous ces firmans non-exécutés étaient autant d'échecs à la considération, à l'autorité de la Sublime Porte. Aujourd'hui elle aurait une occasion favorable de se relever un peu, et néanmoins elle marche toujours à la remorque de la Russie. Le Prince Stourdza est tellement persuadé que la Cour protectrice qui l'a fait Hospodar peut seule le défaire ou le maintenir, qu'il met en elle toutes ses espérances et ne cherche d'appui qu'à St. Pétersbourg. Depuis l'événement du 12 avril, la Russie semble s'ériger en défenseur et presque en protectrice de l'Empire Ottoman; dans ses relations avec les boyards moldaves pour cette déplorable affaire, ce sont toujours les prérogatives de la suzeraineté qu'elle met en avant; c'est toujours de l'invasion des troupes turques qu'elle les menace, et le Prince répète exactement le thème qu'on lui a fait à cet égard.

Les réformes demandées par les boyards sont assurément fort raisonnables; il en est quelques unes d'une urgence incontestable, telles que l'amélioration du sort des villageois, l'épuration des tribunaux et du personnel des différentes administrations, plus de corruption, le changement de l'Assemblée représentative, l'observation du Règlement Organique, dont l'inexécution est la source de tous les maux qu'on veut redresser. Les abus sont énormes et tout à fait intolérables; un mécontentement profond a pénétré dans tous les rangs de la société.

Néanmoins j'oserai dire que le bien public n'était dans cette occasion qu'un prétexte mis en avant par certaine classe, qui avait provoqué et dirigeait le mouvement du 12 avril, pour servir ses rancunes, ses vengeances, ses intérêts particuliers.

La noblesse en Moldavie est divisée en plusieurs classes. Ses membres jouissent de privilèges plus ou moins considérables, suivant le rang auquel ils appartiennent; le principal est de ne supporter aucune charge publique. La première classe n'est composée que d'une douzaine de familles, toutes alliées entre elles, et presque toutes issues d'anciens Hospodars. Ces douze familles sont à elles seules toute la nation, par l'ascendant qu'elles exercent sur tous les ordres inférieurs, et par leur action sur le chef de l'Etat, qui est obligé de les ménager beaucoup. Ce sont elles qui prennent l'initiative des plaintes, des réclamations, des mouvements publics, et elles entraînent à leur suite les autres classes de la

No. 309. 1848 Iunie 11.

noblesse. Quant au peuple, il est encore au rang des choses, comme les serfs de la Russie et de la Pologne.

Dans le double but d'accroître sa fortune en vendant chèrement les titres et d'affaiblir une aristocratie trop puissante, le Prince Stourdza, dès son avènement au pouvoir, se mit à prodiguer les honneurs et les avantages de la noblesse ; à élever un grand nombre de boyards du second rang au premier. Loin d'atteindre le but politique qu'il se proposait, il n'a fait que s'affaiblir lui-même, car il n'a point élevé ces derniers dans l'opinion; ils y restent ce qu'ils étaient auparavant; les anciens conservent sur eux la supériorité de la naissance, de la fortune, de l'éducation et des lumières ; aussi ne les voit on jamais dans les mêmes salons. En humiliant ces familles princières, qui avaient déjà beaucoup de griefs contre lui, parce qu'il n'a épargné la fortune de personne, le Prince s'est tellement aliéné leur appui, qu'elles lui ont voué une haine implacable sous les efforts de laquelle il finira probablement par sucomber. Il ne s'est pas attaché les nouveaux ennoblis, qui ne croient point lui devoir de la reconnaissance pour une chose qu'ils ont achetée, et qui n'ont pas été plus épargnés dans leurs autres intérêts.

Si les pétitionnaires étaient vraiment touchés du déplorable état des paysans, qui paraît être l'objet principal de leur requête, ils donneraient au gouvernement l'exemple des adoucissements à leur procurer, en diminuant les corvées dont ils les écrasent. Le Règlement ne les soumet qu'à douze jours de travail dans l'année pour leurs maîtres, mais ces derniers exigent qu'en douze jours ils fassent l'ouvrage de six mois; en sorte qu'en y ajoutant les corvées pour travaux publics, les dimanches et les fêtes si nombreuses dans la communion grecque, les jours où le mauvais temps ne permet pas de s'occuper d'agriculture, il ne reste pas à ces malheureux quelques semaines pour travailler à leur propre subsistance. Et cependant il faut qu'ils paient au fisc des impôts ruineux. Aussi beaucoup désertent et vont chercher dans les pays voisins les moyens de vivre qu'on leur refuse chez eux.

Les boyards sont d'autant moins fondés dans leurs accusations contre le Prince Régnant que tous ont été les agents empressés et intéréssés des actes condamnables qu'ils lui reprochent; tous étant juges ont vendu leurs arrêts pour de l'argent, tous ont pris part aux pillages et aux malversations de toute espèce; tous ont sanctionné de leurs votes comme députés les faits les plus iniques et les plus révoltants. S'ils obtenaient ce qu'ils demandent par les

35 articles de leur requête, le décret en resterait une lettre morte, comme le Règlement pour tout ce qui ne serait pas matériellement à leur avantage.

No. 309. 1848 Iunie 11.

Les Moldaves ont donc raison de ne vouloir plus être gouvernés par des chefs indigènes, et de souhaiter l'incorporation de leur Principauté à l'Empire d'Autriche. Ils auraient beaucoup à gagner sous l'administration équitable, intelligente et ferme de ce Gouvernement.

Dans le Nord de la Moldavie une société secrète excite les villageois contre l'autorité, en leur promettant la diminution des impôts, des corvées, du recrutement pour l'armée.

A Czernovitz un comité moldave correspond avec l'opposition de l'intérieur en Moldavie. Il s'y est formé une garde civique d'environ mille hommes, qui font le service en blouse, avec de gros bâtons, faute d'autres armes. La Bucovine, dont cette ville est la capitale, manque de troupes régulières.

En Gallicie, insubordination des paysans contre leurs maîtres, pour lesquels ils refusent de travailler. Anarchie complète.

Tout le monde prend ici le plus vif intérêt aux débats de notre Assemblée nationale. Les étrangers comme les indigènes sont persuadés que ce qu'elle fera de bien profitera à tous les peuples. Chez les paysans même l'opinion s'est répandue que la France s'occupe du bonheur de tous les hommes qui vivent du travail de leurs mains et de tous ceux qui sont dans le besoin. J'ai vu et entendu un de ces braves gens, auquel l'on en parlait, se découvrir la tête, et faisant le signe de la croix s'écrier: „Dieu soit loué, et que cela nous arrive promptement, car nous sommes bien malheureux.“

Depuis deux mois le choléra sévit à Galatz. Sur environ quarante mille habitants, quatre-vingt à cent, par vingt-quatre heures, en sont atteints, et le quart ou le cinquième des malades succombe.

A Ibraïla qui n'a guère que le quart de cette population, la mortalité est plus grande encore. Ce fléau vient de pénétrer à Iassy, où il s'annoce d'une manière très inquiétante et par des morts presque subites. Tous ceux qui le peuvent fuient à la campagne. Les tribunaux et les bureaux des différentes administrations ont été fermés.

J'ai l'honneur, etc.

(Signé:) Duclos.

No. 310. 1848 Iunie 11. Corespondență din Iașĭ către „Gazeta de Transilvania.“ No. 51. 1848. 23. VI.

Iașĭ.

Politica din afară, politica din lăuntru, cholera, lăcustele sînt obiectele de căpetenie ce ne ocupă în minutele de față, dar din toate acum maĭ mult ne interesează soartea noastră. În ḑilele trecute purcese de aicĭ la Bucurescĭ d-l General-Consul de Kotzebue, erĭ pe la 2 ore după ameaḑă sosì Efendele Talaat, trimisul din partea Turcieĭ în privirea evenimentelor cunoscute de la Martie 30; o depeșă îl și așteptà aicĭ. În carantina de la Galațĭ ar maĭ fi sosit încă un trimis cu deosebite instrucțiĭ. Resultatul acestor misiĭ încă nu-l putem spune cu siguranție; atâta este acum dovedit, că între maĭ toată noblețea țĕriĭ și Domn domnesce o ură neîmpăcată, ba pot ḑice și între întreaga țeară ce simte, ba chiar partisaniĭ Ocârmuiriĭ sînt credincioșĭ numaĭ interesuluĭ lor celuĭ particular, iar de iubire tare mĕ îndoesc. Satirele, versurile, prochiemările curg fără sfîrșit; înverșunarea este foarte mare, spiriturile de tot ațîțate; împăcare nu se maĭ poate; nobleța și clirosul nicĭ-odată n'aŭ fost maĭ unite ca acum; o mare parte de țeară este plecată în parte-ĭ; semne s'aŭ vĕḑut în câte-và locurĭ. Toate încercările Guvernuluĭ de a împăcà lucrurile fură zadarnice și prea târḑie. Așteptăm dar cu cea maĭ mare încordare resultatul comisieĭ turco-rusescĭ. Toțĭ adevĕrațiĭ patrioțĭ sperează un viitor maĭ strălucit; toțĭ așteaptă de la curțile suzerană și protectoare punerea la cale a diferințelor iscate și curmarea abusurilor introduse, însă numaĭ atuncĭ va fi prin putință, când se va tăià și cangrena, când se va secà rĕul cu tot isvorul luĭ. Soartea noastră acum este tare precară, creditul căḑut, baniĭ lipsesc, negutătorul sufere, țĕranul sufere, nevoile ĭ-aŭ împresurat din toate părțile, lăcustele, boerescul, beilicurile, ș. a. Viitorul trebue să ni-l pregătim noĭ înși-ne. Uniĭ cred une-orĭ că ar puté trece Rușiĭ peste Prut, eŭ însă până acum nu cred.

T. S.

„1848,“ *Vol. I, pag.* 523.

PROCLAMAREA CONSTITUȚIUNIĬ ÎN BUCURESCĬ LA 11 IUNIE 1848.

(După un desemn original de C. Petrescu cu titlul: „Constituția din Bucuresci de la Iunie 11, anul 1848.“)

— Din Biblioteca Academieĭ Române. —

(După o gravură germană contemporană). „1848," Vol. I, pag. 523.

— Din Biblioteca Academiei Române. —

FRUNTAȘII REVOLUȚIUNII DIN ȚÉRA-ROMÂNÉSCĂ LA 1848.

IOAN ELIADE-RĂDULESCU	C. A. ROSETTI	NICOLAE GOLESCU
IOAN C. BRĂTIANU	IOSAFAT ZNAGOVEANU	DIMITRIE BRĂTIANU
G. MAGHERU	I. VOINESCU	ŞTEFAN GOLESCU
C. ARISTIA		C. BOLLIAC

Poesie ocasională tipărită și distribuită pe câmpul Libertățiĭ.
(Foae vol. Col. General Pencovicĭ.)

No. 311.
1848
Iunie 11.

Iunie 11, 1848.

Ce glas măreț rĕsună?
Vĕḍ, popolul s'adună,
Prin sfîntă libertate
Se simte fericit,
Și toțĭ se strîng în brațe,
Căcĭ toțĭ s'aŭ înfrățit.

Cu limba-ĭ de aramă,
Frațĭ, clopotul ne cheamă,
Stindardul Libertățiĭ
Aḍĭ se va consacrà;
Unire și frăție
Cu toțĭ vom proclamà.

Censura se gonesce,
Tiparul dobândesce
Dorita-ĭ Libertate
Ce e vieața sa;
Cu ea numaĭ trăesce
Cu ea va prosperà.

D'acuma Libertatea,
D'acum fraternitatea
Prin toată România
Eterne vor domnì,
Tiparul este liber,
El le va sprijini.

Scrisoarea luĭ C. Cantacuzino către N. Bălcescu.
(Orig. Col. N. Mandrea.)

No. 312
1848
Iunie

Domnul meŭ,

Cu prilejul primiriĭ scrisoriĭ d-tale, nu lipsesc a vĕ fericì și a vĕ aduce urărĭ de bucurie pentru isbânda ce prin ale dumnea-voastră organe a dobândit ticăloasa țeara noastră. Cu toate că în persoană

No. 312. 1848 Iunie.

nu aveam cinste a vĕ cunoasce, dar din audire, tot-deauna numele și nobilele sentimente ale d-tale mĭ-aŭ fost cunoscute și acum m'am bucurat din suflet că în faptă ațĭ dat dovedĭ pravilnice de adevĕrat patriotism, ce buna educație a înrădăcinat în inima d-tale Mĕ rog dar să mĕ prenumĕrațĭ și pe mine între ceĭ bunĭ prietenĭ aĭ d-tale, încredințându-vĕ că sentimentele mele sînt de un cetățean care voesce tot-deauna fericirea și înaintarea patrieĭ sale. Iubițiĭ meĭ fiĭ Iancu și Grigore vĕ urează asișderea toate fericirile.

Primițĭ, domnul meŭ, din parte-mĭ, toată osebita stimă cu care sînt al dumnea-voastră frate și slugă,

Constantin Cantacuzino.

Pe verso:

Domnluĭ Domnuluĭ Mareluĭ Secretar al Statuluĭ N. Bălcescu.

Bucurescĭ.

No. 313. 1848 Iunie 12.

Proclamațiunea luĭ C. A. Rosetti, Șef al Polițieĭ Capitaleĭ, către Românĭ.

(Foae vol. Col. N. P. Romanescu.)

Românilor!

După 18 veacurĭ de robie și suferințe, nația Română, sculându-se, îșĭ recâștigă drepturile eĭ.

Domnul nostru a arătat dragostea sa către patrie și către Românĭ, primind toate cererile națieĭ, și neporuncind a se slobodì nicĭ o pușcă, de aceea Româniĭ trebue să arate ale lor mulțumirĭ către Măria Sa și că sînt vrednicĭ de libertate, păzind toată liniștea, cinstind legile și drepturile fie-căruia, făcêndu-se fie-care păzitorul vecinuluĭ sĕŭ, ca să poată Guvernul cel noŭ să puie totul pe calea cea dorită, și ast-fel să arătăm lumiĭ că nația Română este binecuvîntată de Dumnedeŭ.

Șeful Polițieĭ, C. A. Rosetti.

No. 314. 1848 Iunie 12.

Ordinul de di pe oștire No. 24.

(Arch. M. de Răsboiŭ. Condică de poruncĭ, f. 81.)

Până a se chibzuì cele cuvenite pentru oștirea românească, fiind-că sub-iscălitul este însărcinat cu Ministerul ostășesc, socotesce de cuviință a se păzì în oștire următórele regule:

1. Toate poruncile aŭ să se deà și în viitor cu subscrierea mea saŭ a luĭ Dejurnoĭ-ștab-ofițer Voinescu I.

2. Fără de porunca vre-uneia din aceste două persoane, nicĭ un soldat saŭ armă din casarmă nu are să se deà după orĭ a cuĭ cerere va fi.

No. 314. 1848 Iunie 12.

3. Se va orînduì la Departamentul din Lăuntru de la cavalerie un ofițer, un unter-ofițer și dece soldațĭ pe toată diua, carĭ aŭ să fie întrebuințațĭ pentru trimiterĭ; aceștia vor avé furaj cu dînșiĭ; în șepcĭ, fără amuniție de răsboiŭ.

4. Se va întocmì vremelnicesce o mică cancelarie compusă de ofițerul Dâmboviceanu cu doĭ scriitorĭ, carĭ aŭ să steà tot-deauna la Departament.

(Iscăl.) Ministru ostășesc, Odobescu.

No. 315. 1848 Iunie 12.

Memoriul remis Comisaruluĭ Sublimeĭ Porțĭ Talaat Efendi de către Mitropolitul Moldoveĭ Meletie și boeriĭ țěriĭ.

(Bucovina. No. 11- 14. 1849. 22. IV.—13. V.)

Mémoire.

Après la paix d'Andrinople les deux Cours, suzeraine et protectrice, guidées par des sentiment magnanimes, dotèrent la Moldavie d'un Règlement Organique basé sur les anciens droits du pays, afin qu'il pût se relever de ses longues souffrances et marcher vers un but plus prospère.

Deux années d'une administration sage et éclairée du Président Plénipotentiaire Comte Kisseleff avaient suffi pour donner à la Moldavie un nouvel élan et lui faire entrevoir avec joie et reconnaissance, dans cette ère nouvelle, sa régénération future.

Mais le Hospodar indigène auquel a été confié l'accomplissement de cette œuvre importante, loin de respecter les sages dispositions dont il était dépositaire, et d'en faire une juste application, faussa arbitrairement, dès le principe, l'esprit et la lettre du Règlement Organique qui, en instituant une Assemblée générale à laquelle il confère le droit de discuter les lois (art. 58), de contrôler les actes du Gouvernement (art. 59), d'examiner les comptes de l'Etat et de surveiller toutes les caisses publiques et même en cas de besoin de porter à la connaissance de deux Cours les doléances et les griefs du pays (art. 57), prescrit aussi le mode suivant lequel les membres de cette Assemblée doivent être élus.

Par conséquent la première et principale institution accordée au pays par le Règlement c'est le plein et entier exercice de ces

No. 315. 1848 Iunie 12.

droits d'élection, conformément aux lois établies; c'est en même temps la base de notre organisation sociale et le pivot de notre administration. Léser la Moldavie dans ce principe, c'est la léser dans son existence réglementaire, et c'est ce que ne cesse de faire le Hospodar actuel en formant des Assemblées générales au gré de ses propres besoins et non de ceux du pays, en faveur duquel elles ont été constituées, Assemblées générales, composées de députés nommés par lui, et non élus par le pays auquel il n'a laissé de ses droits électoraux que le triste rôle d'inscrire le nom des personnes qu'il désigne d'avance. Les actes d'Assemblées ainsi composées ne peuvent être qu'entâchés de l'illégalité la plus flagrante.

Le Hospodar ne cesse d'altérer les collèges électoraux en y introduisant des personnes qui ne possèdent aucunes des attributions requises, si ce n'est les boyaries qu'il distribue à son gré, contrairement à l'art. 498 du Règlement. Les promesses, les intimidations, les menaces, les arrestations, les exils, l'altération des listes électorales sont les armes habituelles du Hospodar pour imposer ses volontés arbitraires au pays et autant de titres à ses yeux pour légitimer ses actes. Aux élections de l'année dernière il est allé jusqu'à y faire intervenir la force armée, et à dépêcher ses Ministres munis de pouvoirs discrétionnaires et d'ordres spéciaux aux électeurs de voter pour les personnes désignées par lui.

A Vasloui, le député de ce district, qui pendant toute la session dernière s'était refusé de servir les intérêts personnels du Hospodar, dût nécessairement succomber aux violences qu'on lui opposa. Le Vestiar (Chef du Département des Finances) vint exprès à Vasloui pour combattre la candidature au nom du Hospodar, son beau-frère. A cet effet il distribua des titres et des emplois, fit des offres de faveur aux uns, et menaça d'autres d'arrestations et d'exil, viola le secret des votes en ordonnant aux électeurs de donner leurs suffrages au candidat du Gouvernement par billets ouverts, contrairement aux dispositions du Règlement.

Le député de Faltchie fut choisi conformément à l'art. 48, chap. II du Règlement Organique, par la majorité des suffrages; propriétaire foncier de ce district, boyard et fils de boyard, il réunissait toutes les conditions requises par la loi, néanmoins le Hospodar témoigna d'une manière non équivoque son mécontentement et résolut de casser une élection opposée à ses vues. Contrairement à l'art. 3 des dispositions réglementaires de l'Assemblé, qui défend la levée de la première séance avant la composition de la

No. 315.
1848
Iunie 12.

commission élue pour vérifier les titres de chaque député, le Prince fit refuser l'entrée de la salle au député de Faltchie par un commissaire de police assisté de soldats. Le Vornik des Aprodes, dépassant sa compétence, alla par ordre du Hospodar sommer ce député de lui remettre ses titres. Un pareil antécédent ne pouvait être toléré. Le député protesta énergiquement contre un si crian abus, mais l'Assemblée passant outre invalida son élection.

Les violations commises en général aux élections des districts, la corruption employée à Vasloui par les candidats du Hospodar et ensuite par le Vestiar, les arrestations et les exils arbitraires qui ont affligé le district de Faltchie, les scandaleuses erreurs qu'on prétendait avoir découvertes quelques jours après l'élection de Niamtzo où l'on fit surgir subitement comme élue une personne absente du pays, et qui au dépouillement du scrutin n'avait eu aucune voix, la manière arbitraire qu'employa le Hospodar pour priver de leurs droits civils plusieurs électeurs de Bakéou, par la voie du Conseil administratif, qui à la lettre du Règlement n'est nullement autorisé à intervenir en pareille matière, l'inutilité des protestations faites à Roman, par la présence de la milice aux élections, étaient des raisons suffisantes pour empêcher les électeurs notables de la Capitale de participer aux élections.

Ainsi donc le collège électoral ne fut composé que des employés et des créatures du Prince, et l'on peut dire qu'il n'y a pas eu d'élections, mais un banquet pour fêter la publication officielle des seize candidats, que tout le pays connaissait depuis longtemps comme destinés par le Hospodar à figurer dans l'Assemblée générale ordinaire.

Ce qui s'est passé le 10 août aux secondes élections de Bakéou et de Berlad dépassa en violence tout ce que nous venons d'énumérer, l'Aga (Chef de la Police de Jassy) dépêché a Bakéou avec une escorte de sbires armés, étrangers au pays, parcourut le district pour intimider les électeurs. Le Vestiar arriva ensuite et employa les mêmes moyens qui lui avaient réussi à Vasloui. Vingt-quatre électeurs furent arbitrairement dépouillés de leurs droits civils et rayés de la liste électorale; d'autres furent tenus éloignés, et par contre le Vestiar accorda le droit de voter à des personnes qui se trouvaient sous le poids de préventions criminelles que l'on écarta pour gagner des voix. Des personnes étrangères à ce district furent transportées aux frais du Gouvernement pour augmenter, en dépit des lois, le nombre des voix ac-

No. 315. 1848. Iunie 12.

quises au pouvoir, et pour y parvenir on promit des emplois, on accorda des titres, et on employa des menaces.

La veille des élections, Bakéou ressemblait à une place en état de siège; la maison destinée pour la réunion du corps électoral fut occupée militairement, et les agents du Hospodar la firent cerner par le corps des pompiers. En dépit de la loi qui interdit la présence de tout étranger, pendant les élections, l'Aga y assista et ne cessa de violenter par sa présence la conscience et les suffrages des électeurs.

A Berlad, le Postelnik (Secrétaire d'État) arriva muni de pouvoirs discrétionnaires pour y appuyer le candidat que le Hospodar voulait imposer à ce district. Quinze nouveaux boyards furent créés la veille des élections. Parmi les personnes, sans aucun mérite, il y avait des étrangers, sujets autrichiens patentés, et des mineurs auxquels la loi interdit également l'exercice des droits civils. Des électeurs ayant toutes les attributions requises ont été arbitrairement rayés des listes électorales, faites conformément aux lois par les notables du district et confirmées par le Gouvernement. Le jour des élections la salle fut occupée militairement et, au mépris des lois, le Postelnik, en vertu de ses pouvoirs discrétionnaires, se rendit aux élections et y introduisit une foule de ses employés subalternes, qui se mirent aussitôt à espionner et à négocier les votes qui se payaient de suite par le percepteur des contributions avec l'argent puisé dans les caisses de l'Etat; ce fait est incontestable et de notoriété publique. Il est également avéré qu'un des électeurs qui avait succombé à la tentation d'un gain aussi illicite, se repentant en suite, rendit au Postelnik, en face du collège électoral, l'argent qu'il avait reçu pour donner sa voix au candidat du Gouvernement. Enfin la corruption exercée aussi ostensiblement par des agents du Hospodar ne fut et n'a pu être contestée par le Postelnik lui-même devant le corps électoral de Berlad.

Ainsi c'est à force de promesses, de menaces, de corruptions, que le Hospodar est parvenu à former une Assemblée générale conforme à ses vues personnelles; et il aurait été plutôt de l'intérêt du Gouvernement d'éviter tous ces scandales qui épouvantèrent le pays, en se passant entièrement de la coopération des collèges électoraux, comme il s'est passé de leur assentiment, du moins de cette manière, beaucoup de personnes qui ont eu la faiblesse de prendre à la lettre les dispositions du Règlement n'auraient pas gémi

dans les prisons où le Hospodar les avait fait jeter, sans jugement préalable, et n'auraient pas souffert dans leurs intérêts privés.

No. 315. 1848. Iunie 12.

De quelque côté qu'on tourne les regards, on est épouvanté par de pareils exemples d'une iniquité scandaleuse. Contraints par la force des choses, les Moldaves ne peuvent s'abstenir de réfléchir aux malheurs irréparables que les Assemblées générales, constituées sous de pareils auspices, ont causé à leur pays. Tout le bien que le Règlement Organique promettait a été peu-à-peu anéanti par elles. Composées ainsi qu'elles l'ont été de tout temps de personnes choisies par le Hospodar parmi ses créatures, ces Assemblées n'ont cessé depuis leur installation de s'occuper de préférence du soin de lui procurer, par ses votes iniques, les moyens de s'enrichir au détriment du pays. C'est au profit du Hospodar que la capitation des contribuables fut augmentée pour deux ans, en sus du taux fixé par l'art. 79 section III, et pour le même but on imposa les paysans nouveaux mariés, contrairement aux dispositions de l'art. 107, section V, du Règlement Organique. Ce n'est pas assurément pour des motifs plus plausibles, que l'Assemblée dota deux fois d'une augmentation successive de 400.000 piastres pour frais d'installation, et 40.000 ducats pour bâtir son palais, qu'elle lui fit don pour la vie de la taxe de l'exportation des céréales représentant un revenu de 25.000 ducats par an; qu'elle lui donna la propriété du lac Bratish; qu'elle lui assigna sur les revenus de l'Etat plus de deux millions pour les deux voyages qu'il fit à Rustchuc et à Silistrie, et qu'enfin tous les comptes de la trésorerie passèrent sans contrôle pendant l'espace de 14 années.

Ces Assemblées prodigues des deniers publics nont pas été plus consciencieuses dans la conservation des institutions du pays, au contraire, elles ont beaucoup contribué à les renverser et à les détruire entièrement. Elles firent beaucoup de lois, mais la plupart en sens inverse des dispositions du Règlement, pour mettre à couvert les nombreuses et immenses propriétés du Hospodar contre les réclamations de ses voisins, aux dépens desquels il les a considérablement arrondies.

Souvent les Assemblées ont été forcées de voter une troisième loi pour remédir aux contradictions des deux autres faites par elles préalablement. Mais toutes les Assemblées générales qui se sont succédées jusqu'à présent n'ont jamais essayé de rompre le silence sur l'arbitraire de l'Administration, sur la vénalité des emplois, sur la corruption des tribunaux; elles n'ont, au contraire,

No. 315. 1848 Iunie 12.

servi qu'à faciliter les dilapidations des finances et des caisses publiques; elles ont toujours approuvé tous les actes du Gouvernement sans les contrôler, tandis que les maux du pays, depuis quatorze ans, les infractions au Règlement Organique se manifestent dans toutes les branches de l'administration.

Ainsi, les paragraphes 399 et 400 section I, chap. IX du Règlement Organique disposent ce qui suit :

„Art. 399. L'abus des titres honorifiques accordés sous le nom de Paii contre les constitutions fondamentales du pays fut en dernier lieu porté à l'excès et devint la cause de divers et graves inconvénients. Pour mettre fin à un abus aussi préjudiciable sous tous les rapports, seront observées et maintenues les anciennes constitutions de l'Etat, suivant lesquelles, aucun titre ne peut être accordé sans l'exercice réel des charges qui y correspondent. Toutefois le Hospodar pourra, pour des services signalés rendus à l'Etat, mais avec la participation de l'Assemblée générale, qui constatera le mérite du candidat à une noblesse personnelle ou transmissible, accorder des titres de noblesse.

„Art. 400. En conséquence, personne ne peut dorénavant obtenir en Moldavie le droit de noblesse par le seul exercice d'un emploi quelconque. Le Prince ne pourra accorder des emplois que dans un ordre graduel et convenable, afin que les fonctionnaires, acquièrent l'expérience requise, et en même temps faire preuve de leurs moyens et de leur probité."

En dépit de cette loi, le Hospodar prodigua arbitrairement et sans aucune participation de l'Assemblée des milliers de titres de noblesse à des gens qui ne les avaient nullement mérités, et qui non seulement n'ont rendu le moindre service à l'Etat, mais n'ont pas même été employés. De cette manière, il a avili ces titres au point d'en faire un article de commerce, qui devint une source intarissable de richesse pour lui et en même temps le moyen le plus sûr de corruption et de dépravation. L'énormité de ce mal, prévu d'ailleurs par les articles précédents du Règlement, dont le but a été de l'extirper, appert de la disproportion démesurée qui existe entre le chiffre des boyards qui a provoqué cette mesure restrictive de la loi, et qui ne s'élevait alors qu'à 800, tandis que le nombre dépasse aujourd'hui celui de 4.000, dont la majeure partie appartient aux classes inférieures de la société qui, en général, n'ont aucun mérite et point de foyer. C'est principalement par la violation de cette loi fondamentale que le Hospodar parvint

No. 315. 1848 Iunie 12.

à obtenir la majorité dans l'Assemblée générale, si utile à ses projets et si pernicieuse au pays. En vertu du paragraphe 133, chap. VI du Règlement Organique, le Conseil administratif a été établi, ainsi qu'il est dit: „tant pour assurer et faciliter la marche des affaires de finances, qui ont rapport avec l'administration de l'intérieur et avec le commerce, que pour préparer les matériaux nécessaires aux délibérations de l'Assemblée générale ainsi que les projets d'améliorations qui, après avoir été accueillis par le Prince, seront commandés à l'examen de cette Assemblée."

Le paragraphe 183 ne l'autorise à discuter: „que pour des questions urgentes ressortant à l'intérieur, aux finances et au commerce." Néanmoins des milliers d'exemples prouvent que le Conseil s'est abusivement prévalu du droit de faire des lois et de s'ériger en cours de justice dans les affaires qu'il qualifiait de criminelles, dans lesquelles il figura comme accusateur et comme juge en même temps, et condamna plusieurs personnes à l'exil et même à la déportation, contrairement aux art. 314, 316, 347, 385, section VI, chap. VIII du Règlement Organique.

Le Conseil, ayant été toujours composé à dessein d'hommes proffessant des principes opposés, ne présentait aucune homogénéité, n'ayant par conséquent ni suite ni vigueur dans l'exercice de ses travaux, fut sans cesse dominé par le Hospodar qui, en le paralysant ainsi, concentrait tous les pouvoirs entre ses mains. Jamais le Conseil ne procéda à la révision des comptes ni au contrôle du numéraire que devaient contenir les caisses de l'Etat, comme l'ordonne l'art. 115, section VI, chap. III du Règlement Organique. Négligence d'autant plus inexcusable, qu'il est depuis longtemps avéré que les sommes de l'Etat ne figurent que dans le budget, tandis que le numéraire de toutes les caisses publiques va grossir les trésors privés du Hospodar.

La branche judiciaire, comme toutes les autres branches de l'administration, n'est pas moins exploitée au profit du Hospodar. Tandis que, conformément à la teneur du paragraphe 281, section I, chap. VIII du Règlement Organique, le Hospodar est obligé de nommer les magistrats composant les tribunaux parmi les boyards indigènes d'une probité éprouvée, propriétaires de biens-fonds, et les plus éclairés dans la magistrature, afin que par ces qualités ils offrent des garanties morales et matérielles à la confiance publique, il ne compose les tribunaux, à quelques exceptions près, que de personnes les plus diffamées dans l'opinion, qui ne rem-

No. 315. 1848 Iunie 12.

plissent pas les conditions de fortune exigées par le Règlement, et qui par cela même, une fois nommées, ne cherchent qu'à s'en créer une.

Enumérer en détail toutes les injustices qui ont été commises et qui se renouvellent journellement, serait chose impossible ; il suffit de dire que la majeure partie des articles du chap. VIII du Règlement ont été foulés aux pieds ou faussés. Les injustices sont tellement à l'ordre du jour qu'elles se pratiquent ouvertement. Les paragraphes 362 et 363, section VII, chapitre VIII du Règlement Organique disposent que : toute action ayant pour objet des biens meubles ou immeubles, de même que les affaires criminelles, seront décidées en dernier ressort par le Divan princier, qui sera présidé par le Prince en personne. Ce Divan sera composé de quatre personnes choisies par le Prince, et de trois, autres élues par l'Assemblée générale ordinaire. Pour faire tourner à son profit la disposition ci-dessus, le Hospodar se fit céder par l'Assemblée le droit de nommer directement les trois membres du Divan princier, dont l'élection n'appartient qu'à elle, sans qu'elle ait eu le droit de se désister de cette attribution aussi importante. Ainsi, maître absolu dans ce tribunal suprême, comme dans tous les autres qu'il compose à sa guise, il dispose sans nulle entrave de l'honneur et de la fortune de ses compatriotes. La Justice sert les intérêts, les vindictes du Hospodar, les magistratures sont avilies et vendues aux plus offrants, les décisions judiciaires imposées d'office, sans qu'on se soucie des §§. 318 et 363 du Règlement Organique. Des milliers d'apostilles, apposées sur de simples requêtes des parties en litiges, viennent tous les jours innonder les tribunaux et entraver la marche légale des affaires.

Malgré la sollicitude toute particulière que le Règlement Organique a eue à l'égard du pays, en fixant définitivement sa capitation, le Hospodar, pour augmenter la réserve de l'Etat, qu'une coupable complicité de l'Assemblée générale abandonne à sa disposition, ordonne aux commissions de recensement de surcharger les listes des contribuables, en y inscrivant des noms supposés et pour lesquels les communes sont solidairement obligées de supporter les charges, contrairement au § 84, section IV, chap. III du Règlement Organique.

Tandis que d'un côté on accable le contribuable d'impositions et de corvées exorbitantes, auxquelles il ne peut subvenir qu'au dépens de son bien-être, de l'autre on en dispense abusi-

No. 315. 1848 Iunie 12.

vement des milliers qui, pour être créés maziles, rachètent leur exemption par des offrandes.

L'existence de ces abus appert de milliers de requêtes, ainsi que des évenements déplorables qui ont suivi le dernier récensement.

La corvée des chaussées est aussi une des causes principales de la misère du paysan. Les six jours destinés par le Gouvernement pour chaque individu à cette corvée sont abusivement employés en grande partie dans les intérêts privés du Hospodar et de ceux chargés par lui de surveiller les travaux publics. Il en exempte ses villages, en ayant toute fois soin de mettre en ligne de compte à ces fermiers les jours de ces corvées.

Les caisses de toutes les municipalités, celle des écoles publiques et même les réserves des monastères indigènes, sont détournées de leurs destinations pour enrichir le Hospodar et ses favoris; les gains illicites qu'il prélève sur les entreprises des boulangeries et du pavage de la Capitale, ainsi que sur celles des douanes, des salines, de l'exportation du bétail et des postes, lui fournissent, chaque année, plusieurs millions qu'il s'empresse de placer à l'étranger.

C'est par de tels moyens qu'il s'est acquis des domaines immenses, considérablement agrandis par des échanges frauduleux, qu'il a imposés à la Métropole et autres monastères du pays.

Tous ces actes arbitraires, ces abus flagrants, ces violations de tout genre que le Hospodar accomplissait avec préméditation avaient fatigué la patience du public et soulevé l'indignation de tout le pays. A tout ce qu'un pareil régime, durant 14 années, avait donné de souffrances au pays, vint se joindre un fait qui jeta l'alarme parmi la population de la Capitale, et la porta à s'enquérir avec inquiétude de l'armement d'une bande de vagabonds étrangers que le Hospodar avait enrôlés sans aucune cause apparente. Cette mesure que les lois du pays n'autorisaient d'aucune manière éveilla la sollicitude des Consuls étrangers pour leurs nationaux respectifs et provoqua des explications qui finirent par une déclaration formelle que le Prince fit à ces Messieurs: qu'il ne voulait et ne pouvait garantir la sécurité de qui que ce soit, si ce n'est la sienne. Cette réponse aussitôt connue porta l'inquiétude et l'agitation dans tous les esprits et fit même craindre que d'un moment à l'autre cette bande de soudards n'incendiât la ville et

No. 315. 1848 Iunie 12.

ne commît des excès déplorables. Les Consuls enjoignirent alors à leur nationaux de se tenir prêts pour défendre à main armée leurs familles et leur avoir, et cette mesure de précaution, devenue nécessaire après la déclaration du Hospodar, augmenta encore l'inquiétude générale. L'alarme qui régnait dans la Capitale gagna de proche en proche tout le pays. Les massacres qui avaient affligé la Gallicie étaient trop récents, ce pays trop près de la Moldavie, le paysan moldave trop vexé, le Gouvernement trop oppressif, pour que les boyards ne songeassent pas à l'avenir.

Ainsi vers la fin du mois de mars dernier, une foule de boyards habitant la campagne arrivèrent à Jassy, pour s'enquérir de l'agitation générale et pour remédier aux maux qui affligeaient depuis si longtemps leur malheureuse patrie. Tous décidèrent unanimement de se renfermer dans la légalité; d'autant plus que le Gouvernement lui-même alla au-devant de leurs vœux, en manifestant, par l'organe du Ministre de l'Intérieur, le désir de faire de concessions et d'introduire par lui-même les améliorations nécessaires. On préféra encore la voie légale, quoique l'on était persuadé que le pays, possédant une représentation nationale, pouvait, conformément aux droits que le Règlement sanctionne, et moyennant une élection libre et non influencée, comme elle le fut, choisir des députés dont le patriotisme éclairé, eût pu diriger le pays vers un avenir prospère.

On décida de se réunir à l'hôtel de St. Pétersbourg, afin d'aviser aux mesures qu'on trouverait nécessaire d'adopter dans de si graves circonstances. Le Hospodar lui-même déclara au Prince Alexandre Mourousi qu'il autorisait la réunion qui se formait, mais qu'il n'en souffrirait pas une seconde et la disperserait même au besoin par la force armée. La réunion une fois tolérée, il était facile à prévoir que l'indignation serait manifeste, et que désormais le Gouvernement devrait, pour se rétablir dans l'opinion publique introduire la bonne foi dans ses transactions, la stricte légalité dans ses actes et surtout la loyauté dans la représentation nationale.

Le Ministre de l'Intérieur vint en personne à l'hôtel de St. Pétersbourg, accompagné du maître de Police, y représenter le Gouvernement et sanctionner par sa présence les opérations de l'Assemblée, qui s'était constituée avec calme et modération, sous la présidence d'un boyard connu par ses vertus civiques et son patriotisme éclairé. Près de mille personnes accourues de tous

No. 315.
1848
Iunie 12.

les points de la Moldavie, indigènes et étrangers domiciliés à Jassy, composaient cette réunion, qui récapitula les abus de tout genre que le système du Gouvernement avait introduit dans l'administration. Les antécédents avaient suffisamment prouvé que tout Moldave suspect d'un fait ou d'une parole, qui témoignaient d'un sentiment de justice, avait aussitôt encouru des rigueurs imméritées. Si un Moldave se plaignait d'avoir perdu sa fortune par un jugement inique, il était sûr d'être exilé; s'il réclamait contre les élections imposées par la force des bayonnettes, s'il protestait contre la corruption, il était sûr de perdre ses droits politiques. Des arrestations sans motif, des exécutions sans jugement préalable, avaient frappé des personnes qui avaient essayé de s'opposer à l'avidité toujours croissante du Hospodar; tandis que la servilité, l'obéissance passive aux ordres mêmes les plus illégaux, avaient été au contraire des titres de promotion et de fortune.

La moralité publique avait nécessairement souffert d'un pareil état de choses, et le Gouvernement devait également accepter la responsabilité de l'impulsion vicieuse qu'il avait donnée à la marche des affaires. Voilà ce qui explique la présence du Président du Conseil au sein d'une Assemblée, qu'il déclara qu'il n'y avait plus en Moldavie ni respect pour la liberté porsonnelle, ni garanties suffisantes pour la propriété. Un seul sentiment agite l'Assemblée; elle comprend que l'avenir du pays, que son bonheur dépendent de la stricte exécution de la loi organique octroyée à la Moldavie par la magnanimité des Cours, suzeraine et protectrice.

Néanmoins le Ministre qu'on avait interpellé pour lui demander des explications sur l'armement des étrangers vagabonds, reconnaissait cette mesure illégale, promit le désarmement de cette troupe. En même temps il exhiba des notes qu'il dit avoir reçues des Consuls étrangers, par lesquelles ceux-ci témoignaient que leurs nationaux avaient une juste inquiétude pour leur avoir, à cause du mouvement qui régnait dans la Capitale et dont l'Assemblée présente serait la seule cause. „Ce n'est point vous, Messieurs, répondit un étranger, en s'adressant à l'Assemblée, que nous craignons, c'est de vous que nous tenons notre fortune, et nous sommes sûrs que vous la défendrez. Nous nous plaignons des abus du Gouvernement, c'est par les tribunaux que nous avons perdu nos épargnes, et ce que vous demandez, nous étrangers nous le demandons aussi."

L'Assemblée se dispersa après avoir choisi dans son sein un

No. 315.
1848
Iunie 12.

Comité de 16 membres pris parmi les personnes les plus éclairées. Ce Comité avait mission de formuler, dans le délai de 24 heures, les demandes qui devaient être adressées au Gouvernement. Trente-cinq articles rédigés par le Comité, traitaient principalement de la stricte observation du Règlement, de l'abolition des abus et de la corruption, de l'amélioration du sort des paysans, du développement du commerce, du progrès de l'agriculture, de l'abolition des impôts accablants, de l'établissement des écoles sur une base nationale, de la dissolution de l'Assemblée générale, de l'abolition de la censure, et finalement de la formation d'une garde urbaine. Pour plus ample connaissance de tout ce qui précède, ci-joint la traduction du travail du Comité.

Ce travail aussitôt achevé reçut l'adhésion d'un grand nombre de personnes réunies le 28 mars, chez le Logothète Constantin Stourdza, et fut revêtu le même jour de plus de six cents signatures. Le discrédit du Gouvernement et les mesures illégales que le Hospodar voulait prendre pour arrêter les manifestations qu'il avait provoquées lui-même, en autorisant la réunion de l'hôtel de St. Pétersbourg, décidèrent un grand nombre de hauts fonctionnaires, parmi lesquels deux Ministres, à donner leurs démissions.

Le 29 la pétition fut communiquée au Prince par l'organe du Ministre de l'Intérieur. Le public se réjoussait d'avance que le Gouvernement prendrait en considération la légalité de ses démarches et la sincérité des voeux exprimés par le Comité et y adhérerait d'autant plus, qu'on n'y demandait aucun compte du passé.

Le Gouvernement accepta 32 articles, mais il écarta les 3 points principaux qui seuls pouvaient donner des garanties suffisantes pour l'avenir. Il n'accepta pas la dissolution de l'Assemblée générale, fruit de la corruption la plus honteuse, et de la violation des droits les plus chers. L'Assemblée générale, source de tous les maux qui ont pesé sur la Moldavie, devait être avant tout reconstituée sur les bases d'une élection libre, pour qu'on puisse sûrement jouir de toutes les améliorations que le Gouvernement laissait espérer.

Le Hospodar rejeta encore la formation d'une garde urbaine qu'on avait demandée en se basant sur un ancien usage d'après lequel, sous les princes précédents, les corporations d'ouvriers résidant à Jassy étaient tenues de donner un certain nombre d'hommes pour la garde de la ville, et pour le maintien de la tranquillité publique. L'enrôlement des gens sans aveu que le Prince avait fait, à l'insu même du Conseil administratif, et l'inquiétude que cette

mesure avait généralement répandue, imposaient une pareille demande et la justifiaient suffisamment.

No. 315. 1848 Iunie 12.

Le troisième point que le Gouvernement refusa fut l'abolition de la censure pour les affaires concernant l'administration intérieure. Le public l'avait demandée pour avoir un appui dans la publicité, afin de défendre les principes d'honnêteté et de morale que le Gouvernement méconnait depuis 14 années.

Lorsque le refus de ces trois points fut communiqué au public, l'indignation fut au comble. On avait agi sincèrement vis-à-vis de l'autorité, on avait franchement exposé les maux qui affligeaient le pays et signalé le remède qu'on devait y apporter. Il n'était que trop évident pourtant que le Hospodar, en n'acceptant que les 32 points, agissait encore de mauvaise foi. Il écartait les trois points principaux, pour que dans la suite il pût révoquer toutes les concessions du Gouvernement, ainsi que les dispositions hostiles qu'il prit en faisant marcher la milice, mit le comble à l'indignation, et il fut décidé unanimement qu'on se porterait le lendemain à la Métropole, afin d'engager le chef de l'Eglise, qui avait approuvé par sa signature les 35 articles, à intervenir de son autorité médiatrice et toute pacifique auprès du Chef de l'Etat, pour que celui-ci adhérât, sans restriction aucune, aux voeux exprimés par le pays.

A la nuit tombante le Prince quitta son palais et se rendit à la caserne, il assista lui-même à la distribution d'argent et d'eau-de-vie qui se faisait par ses ordres à la milice. Un prêtre soudoyé parcourait les rangs en exhortant les soldats de sévir contre ceux que le Hospodar appelait ses ennemis. Ce dernier commanda à ses fils d'aller à la tête de la milice s'emparer des prétendus chefs d'un complot tramé, disait-il, contre lui. La maison du Grand Logothète Constantin Stourdza fut envahie, on n'y trouva que le maître de la maison et deux de ses amis. Les fils du Hospodar fouillèrent la maison, on leur ouvrit les portes pour écarter par là le moindre soupçon d'une résistance. Après cet exploit, la milice alla en ordre de bataille, précédée d'un canon, mêche allumée, et guidée par ses chefs, assiéger la demeure du boyard Alexandre Maurocordato. Mais là aussi que trouva-t-il! Une quinzaine de personnes fumant, causant, les uns touchant du piano, les autres prenant le thé qui venait d'être servi! Tout-à-coup les bayonnettes en arrêt, les fusils armés, 60 soldats envahissent le salon ; les deux fils du Prince, l'un en qualité de Hetman, l'autre comme Colonel

No. 315.
1848
Iunie 12.

se présentent sur le seuil de la porte. Le Beizadé Grégoire, précédé de son Albanais qui élevait une carabine au-dessus de sa tête et qui avait un sabre pendu à son bras, s'avance au milieu du salon et déclare qu'ils viennent par ordre du Hospooar arrêter le Prince Alexandre Mourousi. Tous se lèvent et répondent que Mourousi n'étant pas plus coupable qu'eux, ils sont jaloux de partager son sort. Les fils du Hospodar les invitent alors de les suivre à la caserne: „Allons, disaient-ils, nous viderons quelques bouteilles de champagne, et tout sera dit". A peine se trouvèrent-ils au milieu de la cour, que le Prince Grégoire commanda: Feu! Les soldats avaient dejà mis en joue; ces malheureux jeunes gens allaient tous périr victimes de cette trahison, lorsqu'un officier cria: tirez en l'air!

Ici commence une scène qui soulève l'indignation du plus impartial. Furieux du contre-ordre donné, Beizadé Grégoire commande aux soldats de maltraiter ces jeunes gens issus des meilleures familles. Les soldats enivrés par les soins du Hospodar, craignant les menaces de leurs chefs, se jettent sur ces malheureux qui étaient sans défense, les assomment à coup de crosse, en blessant plusieurs avec les bayonnettes, et les traînent par les cheveux dans les rues. Onze boyards furent conduits de cette manière à la caserne, où ils furent garottés comme des brigands, et plusieurs d'entr'eux furent liés sur des charettes de poste, et expédiés sans retard pour Galatz. Un médecin présent à leur départ voulut en vain s'opposer à ce qu'ils fussent expédiés immédiatement, déclarant que la gravité des blessures pourrait mettre leur vie en danger. On ne fit pas cas de l'observation du médecin, l'ordre du départ fut donné, et pendant tout le trajet de Jassy à Galatz on leur refusa toute nourriture, sans leur permettre de se désaltérer, et on les traita avec une brutalité sans exemple.

Ces cruautés ne suffisaient pas au Gouvernement, plusieurs domiciles furent violés cette nuit là; l'audace des soldats stimulée par l'autorisation du pillage ne connut plus de bornes. Les prisons ne pouvaient plus contenir le nombre des individus arrêtés. La vengeance personnelle du Hospodar désigna les victimes, parmi lesquelles en première ligne figurent les quatre frères Rosetty, auxquels le Hospodar n'a jamais pardonné de s'être adressés à la Sublime Porte avec une humble supplique contre les vexations de tout genre qu'ils avaient subies de la part du Gouvernement. Dans les prisons du tribunal criminel, plusieurs boyards

prisonniers furent, chose innouie dans les annales de la Moldavie, roués de coups de fouet, sans enquête et sans jugement.

No. 315. 1848 Iunie 12.

Que de tortures différentes, que de punitions diverses, que de peines variées, pour le même fait, pour avoir osé se plaindre au Hospodar, pour avoir eu l'audace de lui commander les droits accordés par le Règlement Organique, et qu'il avait juré d'observer à son installation. Que d'accusations planent sur le Prince qui, par d'innombrables abus, par des dilapidations de deniers publics, par la déprédation des fortunes particulières, et par la violation complète de tous les droits les plus sacrés, a assumé sur sa tête la plus terrible des responsabilités. La route qu'il devait suivre lui était prescrite par la loi organique, mais il foula aux pieds la sainteté des devoirs qu'il avait mission d'accomplir.

Après de pareils méfaits, après ces violations commises avec intention, est-il permis d'espérer que le Hospodar puisse offrir désormais des garanties suffisantes pour l'avenir du pays? Il fut parjure envers son pays, qu'il devait rendre heureux et qu'il a rendu malheureux; parjure envers les Cours, suzeraine et protectrice, en violant les institutions par Elles octroyées; parjure enfin envers Dieu en violant le serment sacré de ne jamais s'écarter de la prescription du Règlement Organique.

Jassy. (Suivent les signatures.)

Publicaţiunea No. 1.874 a Sfatuluĭ orăşenesc al Bucurescilor.

No. 316. 1848 Iunie 12.

(Foae vol. Acad.)

Fraţilor cetăţenĭ oraşuluĭ Bucurescĭ.

Cu mare fericire, Sfatul orăşenesc se grăbesce a manifestà cetăţenilor mulţumirea sa pentru liniştita şi buna orînduealâ cu care s'aŭ purtat la împrejurarea celeĭ de erĭ, însemnateĭ şi vrednică de pomenire prefacere. De prisos ar socotì a-ĭ poftì ca şi în viitor să păzească aceeaşĭ linişte şi frăţească unire, cu care s'aŭ deosebit până acum, ca nu cum-và să perdem în ochiĭ lumiĭ lauda ce am meritat. Nu lipsesce însă a mărturisì şi recunoscinţa care trebue să simţă orĭ-care Român în inima sa, pentru vrednica de mirare înţelepciune, cu care Domnul nostru cu mărinimie a primit la vreme reformele cerute de obştile Românilor, şi aşà a întîmpinat orĭ-ce rĕŭ ar fi putut urmà.

President, C. A. Creţulescu.

No. 1.874.

No. 317.
1848
Iunie 12.

Raportul No. 4.248 al Cârmuiriĭ județuluĭ Prahova către Departamentul trebilor din Lăuntru al Țěriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Pach. No. 50. Dos. No. 258.)

Cinstituluĭ Departament din Lăuntru.
Cârmuirea județuluĭ Prahova.

Astă-noapte a luat sciință Cârmuirea de la Sub-cârmuitorul plaiuluĭ Teleajenuluĭ, că în târgul Văleniĭ aŭ prins pe doĭ din ceĭ însemnațĭ în porunca cinst. Depart. No. 2.905, și anume:

Alecu Paleologu și Dimitrie Crețulescu, amândoĭ în costum prost și călărĭ, precum încredințează și Subt-cârmuitorul plășiĭ Câmpuluĭ, prin raportul sěŭ No...., că dându-le în urmă de la satul Drăgănesciĭ, unde întâiŭ s'aŭ ivit în despărțirea sa, ĭ-aŭ luat în goană și, împănând cu dorobanțĭ drumurile ce urcă la munte, ĭ-aŭ strimtorat de a se depărtà prin pădurĭ și potecĭ, în cât aŭ fost silițĭ a năvălì în târgul Vălenĭ, unde și s'aŭ prins de Sub-cârmuitorul local, căruia i s'a și poruncit a-ĭ aduce însușĭ într'a sa trăsură aicĭ la cinst. Poliție, pentru care Cârmuirea pe de o parte nu lipsesce prin stafetă a încunoscințà cinst. Departament, iar pe de alta iea îndrăzneala a recomandà priveghere și activitatea Sub-cârmuitoruluĭ de Câmp, Matache Dănescu, ca unul ce în toată vremea și la maĭ multe împrejurărĭ a fost Cârmuirea mulțumită din parte-ĭ.

No. 4.248.
La Secția 1-ĭ.

Cârmuitor, Filipescu.
N. Rătescu.

No. 318.
1848
Iunie 12.

Scrisoarea luĭ Fl. Aaron către G. Bariț.

(Orig. Acad. Ms. No. 992.)

Bucurescĭ.

Frate Bariț,

Diua de ierĭ, 11 Iunie 1848, este o di de la care începe o epohă nouă în analele Țěriĭ-Româneseĭ. Devisa popoilor civilisațĭ: libertate, egalitate, frățietate, este și devisa Românilor de aicĭ. Constituția, această dicere fermecătoare, această faptă fericitoare, s'a proclamat și la noĭ. Administrația națională din lăuntru a țěriĭ, după cum o cuprind tractatele, nu va maĭ fi o vorbă goală. Noĭ sîntem emancipațĭ și ne vom bucurà de aicĭ înainte de toate drep-

No. 318. 1848 Iunie 12.

turile de carĭ sîntem vrednicĭ. Înalteĭ Porțĭ îĭ vom rĕmâné credincioșĭ, îĭ vom plătì tributul. Rusia ne va protejà, când Turciĭ ne vor supĕrà și când noĭ nu vom fi în stare de a ne apĕrà; dar în administrația din lăuntru a țĕriĭ nu vom suferì ca să se amestece nimenĭ. Constituția proclamată ĭerĭ va fi un adevĕr și noĭ vom sci a murì pentru dînsa. Să trăéscă Româniĭ!

După nenorocitul resultat ce avù revoluțiunea care erà să isbucnească Mercurĭ dimineața, Poliția a fost neobosită ḑiua și noaptea, spre a prinde pe toțĭ compliciĭ. Dar urzeala acesteĭ mișcărĭ patriotice erà maĭ încurcată decât să se poată descoperì. Când Poliția credeà că, puind mâna pe maĭ mulțĭ capĭ aĭ revoluțiuniĭ, a înăbușit isbucnirea eĭ, a uitat că nu e numaĭ Bucuresciĭ care cere reforme, îmbunătățirĭ, emancipație de sub tutoratul cel tiranic ce-l eserțà puterea protectriță. Spiritele în general eraŭ toate înflăcărate și, de la o margine a țĕriĭ până la cea-laltă, toțĭ simțiaŭ trebuință de o prefacere mare în toate, o îmbunătățire radicală în tot corpul soțial. În toată întinderea țĕriĭ circulaŭ proclamațiĭ tipărite ce cuprindeaŭ punturile noueĭ Constituțiĭ. Va să ḑică, toată țeara erà revoluționată. Așà dar erà deșeartă bucuria Polițieĭ, că șĭ-a jucat rola cum se cade în Bucurescĭ, înghesuind casarmele, încăperile Polițieĭ și ale comisiilor cu prinșĭ revoluționarĭ; erà deșeartă energica stăruință a Comisaruluĭ Duhamel, ca să nu scape nicĭ unul dintre complicĭ.

Joĭ seara se primì scire sigură că în maĭ multe punturĭ ale țĕriĭ s'a mișcat populul și că se pregătesce a venì la Bucurescĭ spre a cere dreptate! Această scire înfricoșă pe Guvern, dar ceeace ĭ-a paralisat toate puterile de a maĭ lucrà în potriva revoluțiuniĭ a fost altă vestire ce tot atuncĭ a primit, că de peste Olt patru capĭ, cu maĭ multe miĭ, pășesc bărbătesce către Capitala țĕriĭ. De la aceștĭ capĭ primì Prințul o proclamație că, dacă va subscrie punturile noueĭ Constituțiĭ ce o cere populul, să șeaḑă în tron și să hotărască a se pune în fruntea Românilor; iar dacă nu, să se tragă la o parte. Într'o clipă se adună Sfatul Ministrilor, la care s'a aflat față și Comisarul Duhamel. Ministriĭ îșĭ perduseră cumpĕtul; Duhamel stăruià ca să se ceară ajutor de trupe rusescĭ. Prințul în alternativa de a sta singur cu vre-o câțĭ-và satelițĭ aĭ sĕĭ în contra generaleĭ mișcărĭ a țĕriĭ, saŭ de a cere ajutor de trupe resescĭ, a declarat că e gata maĭ bine a-șĭ da demisiunea și a se trage din tron. Cu toate aceste, se maĭ luară oare-carĭ măsurĭ și se expediară maĭ mulțĭ curierĭ cu ordonanțe în deosebite

No. 318. 1848. Iunie 12.

direcţiĭ, spre a potolì ferberea spiritelor şi spre a oprì mişcarea. Speranţa însă cea maĭ mare a Prinţuluĭ şi a Ministrilor erà în miliţia ce se aflà în garnisonă, cu care socotià a oprì revoluţiunea. Speranţă deşeartă !

Erĭ, Venerĭ dimineaţa, la 11, pe când Capitala se aflà într'o neodihnă neastîmpĕrată, pe când se pregătiaŭ isbucnirĭ de nouĕ mişcărĭ revoluţionare, Prinţul vru să cerce credinţa garnisoneĭ pe care se întemeià. Se duse maĭ întâiŭ la casarma cavalerieĭ şi după ce se adresă către ofiţerĭ, ca în împrejurările de faţă, când ţeara este ameninţată de rebelĭ, să păzească credinţa către Guvern, aceştia îĭ rĕspunseră că eĭ sînt gata a-şĭ vĕrsà sângele în contra vrăjmaşilor patrieĭ, dar sânge român, sânge patriotic nu vor vĕrsà nicĭ odată. Manifestaţia însă cea maĭ evidentă de spiritul general, de care este însufleţit tot Românul din Ţeara-Românească, ĭ-o dete Prinţuluĭ ofiţerimea de la casarma de infanterie. Aicĭ nu numaĭ i se declară în termeniĭ ceĭ maĭ lămuriţĭ, că eĭ nu se vor bate cu fraţiĭ lor, ci arătându-i-se tot-de-odată dorinţa generală de îmbunătăţirĭ radicale, numaĭ de cât se scoase un stindard naţional tricolor, declarând că sub steagul acesta sînt juraţĭ a murì pentru patrie, naţie. Într'aceste împrejurărĭ, Prinţul îşĭ însemnă numaĭ de cât calea pe care trebue să apuce, luă stindardul în mână şi jură că se va pune în fruntea Românilor şi va apĕrà drepturile lor până la cea maĭ după urmă picătură de sânge. Aceste vorbe ale Prinţuluĭ aŭ sancţionat revoluţiunea ţĕriĭ. Strigările : „Să trăească Prinţul! Să trăească Româniĭ !“ aŭ făcut să rĕsune atmosfera. Proclamaţiile tipărite cu puntele noueĭ Constituţiĭ ce o cereà popului se împrăştiaŭ pe toate uliţele fără frică. Poliţia şĭ-a isprăvit misiunea sa. În locul friceĭ ce a perit a urmat bucuria cea maĭ sgomotoasă. Oamenĭ de toate clasele, de amândouĕ sexele, uitând cu totul cholera ce domnesce, se îmbulziaŭ pe uliţele Capitaleĭ cu fruntea cea maĭ senină. Comisarul Duhamel plecă numaĭ decât la Rusia. Dar cu înaintarea timpuluĭ către seară cresceà tot maĭ mult sgomotul de strigărĭ vesele. De odată se audì în toată Capitala, că trupe de ţĕranĭ din maĭ multe părţĭ cu stindarde naţionale sosesc în Capitală. Atuncĭ popului Bucurescilor ne maĭ putĕnd cumpĕtà bucuria aleargă în trăsurĭ şi pe jos la barierele oraşuluĭ. Întîmpinarea orăşenilor cu ţĕraniĭ a fost ce-và sublim în felul sĕŭ. Se îmbrăţişară, se sărutară; ţĕraniĭ fără arme, fără nimic, cu merindea numaĭ în traistă, cu punturile noueĭ Constituţiĭ în

No. 318. 1848 Iunie 12.

mânĭ intrară în Capitală sub stindardele lor, strigând: Dreptate! și orășeniĭ unindu-șĭ glasurile cu dînșiĭ repetaŭ: Dreptate!

Ast-fel țĕraniĭ cu orășeniĭ înfrățițĭ, între rĕsunete de glasurĭ detunătoare, înaintară pe ulițele Capitaleĭ către palatul Prințuluĭ. Mulțimea popululuĭ adunat acì erà nenumĕrată. Prințul primì pe țĕranĭ cu cea maĭ mare blândețe și bunătate și le făgădui împlinirea cererilor lor. Dar populul Bucurescean, care cresceà pe fie-care minut, în cât se păreà că s'a golit tot orașul și s'a strîns la palat, nu s'a mulțumit numaĭ cu atât. Tinerimea ca pretutindenea da ton la toate mișcările la toate dorințele gloatelor. Miĭ de strigărĭ se repetaŭ una după alta, cerênd ca Prințul să subscrie puntele Constituțieĭ. Aceasta se făcù numaĭ decât. După aceasta se îndeșiră alte glasurĭ: Jos cu Guberniul vechiŭ! Ministri noĭ! Lista de Ministri se dede și Prințul o primì cu toată bună voința. Ministru din Năuntru fu proclamat Nicolae Golescu, care de la palat și până la Departamentul sĕŭ fu dus pe umeriĭ popululuĭ; al Finanțiĭ G. Magheru, al Justițieĭ Ștefan Golescu; al Cultuluĭ și al Instrucțieĭ I. Eliade; Secretar de Stat N. Bălcescu; Cap al milițieĭ Odobescu; Cap al Polițieĭ Capitaleĭ C. A. Rosetti.

După ce Prințul primì și subscrise toate cererile ce i se făcură, populul adunat se împrăștie pe toate ulițele. Musica militară cântà marsiliesa română, populul strigà: Să trăească Constituția! Cocardele naționale se împărțiaŭ pe la toțĭ și stindartele tricolore fâlfăiaŭ în toate părțile. De seara și până dimineața, Bucurescii întregĭ s'aŭ aflat în cea maĭ mare mișcare: gloate de oamenĭ pe jos se plimbară necontenit în deosebite direcțiĭ; trăsurĭ cu stindarte umblară pe toate ulițele. La toate bisericile se trăgeaŭ clopotele, și toată atmosfera erà însgomotată de neprecurmatele strigărĭ. Nicăerĭ nu s'a făcut cea maĭ mică neorîndueală, cel maĭ mic exces.

Ast-fel se finì ḑiua de erĭ, ḑi memorabilă pentru tot-deauna pentru Românĭ. Constituțiile în toate țĕrile și la toate națiile se dobândiră cu sânge; Româniĭ n'aŭ să plângă nicĭ măcar o picătură. Eĭ arătară Europeĭ civilisate că sciŭ ce vor, sciŭ cum să o ceară și eraŭ sigurĭ că o vor dobândì. Să trăească Prințul Bibescu, care sciù să prețuească dorințele Românilor! Aceĭ Românĭ, carĭ dobândiră ce doriră, vor scì a-șĭ apĕrà bunul lor cel scump: Libertate, egalitate, frățietate!

Isprăvesc pentru că, nedormind toată noaptea, sînt ostenit

No. 318. 1848 Iunie 12.

prăpădit. Cad din picioare, mi s'a ameţit capul, mi se închid ochiĭ. Dacă te folosesc ce-và aceste, întrebuinţează-le.

Nu-ţĭ maĭ scriŭ ca să-ţĭ trimiţĭ acum foile fără frică.

Fl. Aaron.

(Cu creionul, de mâna luĭ Bariţ).

No. 319. 1848 Iunie 12.

Nota Consululuĭ rus Kotzebue către Domnitorul Ţěriĭ-Românescĭ Gheorghe Bibescu.

(Copie, Acad.)

Altesse,

Dans les circonstances actuelles, le Consulat général de Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies doit nécessairement cesser ses fonctions.

En annonçant son départ à Son Altesse le Hospodar de Valachie le soussigné, prenant en considération que cet état de choses a été amené en contravention flagrante aux dispositions du Règlement Organique, basé sur les stipulations du traité d'Andrinople, proteste formellement contre toutes les innovations qui viennent d'être introduites.

Il prie Son Altesse d'agréer l'assurance de sa haute considération.

(Signé:) Ch. de Kotzebue, Conseiller d'Etat.

Bucarest.

A Son altesse le Hospodar de Valachie.

No. 320. 1848 Iunie 12.

Corespondenţă din Bucurescĭ către „Gazeta de Transilvania." No. 49. 1848. 17. VI.

Bucurescĭ, Sâmbătă, ... la 6 ore dim.

După ce în sěptămâna asta se făcură maĭ multe încercărĭ spre dobândirea Constituţieĭ, atât în Capitală cât şi pe din afară, cum şi după atentatul făcut asupra M. Sale, urmând maĭ multe arestuirĭ, de odată sosì ştafetă de la Caracal peste Olt, că d. I. Eliade cu d. maior Tell, înţeles cu toată oştirea şi cu Valachia mică, aŭ adresat către M. Sa Domnul o declaraţie, că dînşiĭ, în puterea voinţeĭ obşteĭ, formară un guvern provisoriŭ şi-l poftesc pe M. Sa să primească Constituţia, ş. a.

Erĭ în 11 Iunie, pe la 11 ceasurĭ, după prânz, a mers M. S. Domnul la casarmă, a cerut ostaşilor să jure în numele M. Sale şi că eĭ o să-l iubească şi să-ĭ asculte poruncile. Ostaşiĭ ĭ-aŭ rěspuns

No. 320.
1848
Iunie 12.

că eĭ jură pe Constituție și-l ascultă pe M. Sa la fapte folositoare țĕriĭ. Pe la 6 ceas. s'a arătat în piață în Lipscanĭ iuncărul (cadetul) Magheru, cu patru tinerĭ civilĭ, s'a suit pe o scară ce erà rezemată pe prăvălia d-luĭ Daniilopulo Lipscanul, a cetit Constituția ce o aveà tipărită; însă până a nu se isprăvì de cetit aŭ început din popului ce se adunase să ḑică că este bună. Eĭ aŭ lăsat cetitul, aŭ intrat într'o prăvălie și luând materiĭ aŭ făcut steag tricolor, cu care alergând spre palat strigaŭ: „Să trăească Patria, libertatea și noua Constituție“. Venind în urmă și după alte ulițe alte steagurĭ, până la 7 saŭ 8 ceasurĭ se adunase atâta popor, în cât din odăile palatuluĭ și până în casele Fălcoianuluĭ nu puteà cine-và să străbată și toțĭ strigaŭ vorbele de maĭ sus, rugând pe Prinț să primească și să subscrie Constituția, care pe la 9 ceasurĭ s'a și subscris. După subscriere poporul stete cu tot-adinsul pentru schimbarea maĭ multor Ministri și se făcură: Ministru din Lăuntru N. Golescu, Secretar de Stat N. Bălcescu, Logof. al Dreptățiĭ Ștefan Golescu, Log. al Credințeĭ I. Eliade, Șef al milițieĭ maior Tell, Șef al Polițieĭ C. Roset, iar despre cele-lalte nu s'a maĭ vorbit nimic. După ce s'aŭ cetit acestea înaintea popoluluĭ, l-aŭ luat pe N. Golescu în triumf cu musică până acasă și apoĭ până la 3 ceasurĭ după miezul nopțiĭ nu se auḑià pe ulițe decât musica ștabuluĭ, clopote, aclamațiĭ de bucurie și urărĭ, nu se vedeaŭ decât îmbrățișărĭ și sărutărĭ de la cel maĭ mic până la cel maĭ mare, fără alegere și fără să se facă cea maĭ mică turburare, decât numaĭ ferestrele Ministrilor V. și B. și ale Agieĭ s'aŭ ciuruit de pietre. Aceste până la 6 ceasurĭ din 12 Iunie.

Până când vom puté împărtășì tot cursul glorioaseĭ revoluțiunĭ după jurnalele din Bucurescĭ, maĭ scoatem din o scrisoare prietenească și următoarele:

După ce Prințul de la capiĭ revoluțieĭ, carĭ trecuseră la Caracal în România mică, primì o proclamație, prin care erà provocat ca orĭ să subscrie puntele Constituțieĭ și să șeaḑă în tron, orĭ să se tragă, îndată se și adună sfatul Ministrilor, la care merse și Duhamel, Comisariul rusesc. Ministriĭ îșĭ perduseră cumpĕtul. Duhamel sta cu tot adinsul ca să se ceară ajutor de trupe rusescĭ. (Pe față!) Prințul în această alternativă maĭ voì a-șĭ da demisia. Cu toate acestea se maĭ luară oareșĭ-carĭ măsurĭ spre a oprì revoluția. Speranță deșeartă!

(Urmează un extract din scrisoarea luĭ Fl. Aaron. A se vedé No. 318.)

No. 321. 1848 Iunie 12. „Trăiască România liberă.“ Articol din „Pruncul Român“. 1848. No. 1. 13. VI.

Trăească România liberă!

Fraţĭ Românĭ din toate clasele! Eată aurora libertăţiĭ, eată ḑiua fericită, ḑiua de mult dorită, ḑiua aşteptată cu atâta înfocare, ḑiua în care v'aţĭ arătat vrednicĭ de strămoşiĭ voştri, vrednicĭ de numele de Român! Da, România iubită, care de atâtea veacurĭ gemeà subt robie, a rupt lanţurile ruşinoase şi a arătat lumiĭ întregĭ că în vinele copiilor eĭ curge încă sânge de Român. Bucuraţi-vĕ, fraţĭ; nicĭ o picătură de sânge n'a curs, şi am dobândit cerescul dar al libertăţiĭ curat şi nepătat ca un sfînt dar dumneḑeesc. Trăească România! Trăească Domnul Ţĕriĭ, care la acest prilej a dat dovadă că este adevĕrat Român şi că-şĭ iubesce Patria maĭ presus decât toate. Trăească Sfinţia Sa Mitropolitul, Egumeniĭ şi Preoţiĭ, trăească tot clerul român, carĭ aŭ binecuvîntat stindardul libertăţiĭ şi aŭ purtat sfînta Cruce, semnul mântuiriĭ, înaintea poporuluĭ; trăească braviĭ noştriĭ ofiţerĭ, trăească armia întreagă, carĭ aŭ declarat toţĭ într'o glăsuire, că sînt fraţĭ cu tot Românul şi că nicĭ unul nu va da într'un Român, într'un frate al sĕŭ, ci că toţĭ sînt gata a-şĭ vĕrsà cea după urmă picătură de sânge pentru patria lor! Trăească tineriĭ voinicĭ carĭ s'aŭ purtat cu atâta mărinimie, cu atâta înţelepciune, carĭ aŭ dat dovadă că patriotismul nu este un cuvînt deşert, că inimile lor sînt inimĭ de Românĭ! Trăească Apostoliĭ libertăţiĭ, carĭ aŭ fost aruncaţĭ în temniţe, de unde ĭ-aţĭ scăpat voĭ! Trăească, de treĭ orĭ trăească domniĭ Golescĭ, Creţulescĭ, Ion Ghica, Maior Voinescu II, fraţiĭ Brătienĭ, Bălcescĭ, Eliad, Maior Tell, Pleşoianu şi toţĭ câţĭ aŭ contribuit la dobândirea libertăţiĭ; numele lor nu le maĭ spuĭ, căcĭ vor trăì vecînic în inimile Românilor, vor strălucì în analele Patrieĭ. Trăească cu un cuvînt toată naţia română! Tot oraşul înoată în bucurie şi veselie, clopotele sună, musica ostăşească, preumblându-se cu stindardele ţĕriĭ prin toate uliţele, cântă marşul naţional, urmată şi precedată de o nenumĕrată mulţime din toate clasele; pe toate locurile se vedeaŭ grupele cele maĭ frumoase; boerĭ, preoţĭ, soldaţĭ, neguţătorĭ, meseriaşĭ, toţĭ se îmbrăţişaŭ unul pe altul, toţĭ strigaŭ, rîdeaŭ, plângeaŭ de bucurie; nu erà om în tot Bucurescĭĭ care să nu fi luat parte la obştească fericire. Şi toate acestea se făceaŭ cu cea maĭ mare linişte, cu cea maĭ bună înţelegere, nicĭ cea maĭ mică turburare, nicĭ cea

maĭ mică înstrăinare nu s'a făcut; proprietatea erà sfîntă tuturor, toțĭ aŭ arătat că sînt Românĭ. Vecĭnică laudă națieĭ române, care șĭ-a săvîrșit revoluția cu atâta moderație, și într'o unire și frăție nepilduită în istoria popoarelor.

No. 321. 1848 Iunie 12.

Acum, frațĭ Românĭ, cu aceeașĭ înțelepciune, cu acelașĭ patriotism care ațĭ arătat erĭ, la 11 Iunie, trebue să ne purtăm și de acum înainte; nu e destul că am dobândit libertatea, trebue să ne arătăm și vrednicĭ de dînsa, trebue să scim a păstrà cerescul dar. Ceea-ce dar trebue făcut maĭ nainte este organisația uneĭ guardiĭ naționale, spre păstrarea liniștei și a buneĭ orînduelĭ. Tot Românul îșĭ va vĕrsà cu bucurie cea maĭ după urmă picătură de sânge pentru patria sa, și nicĭ o putere omenească nu ne va puté răpì cerescul dar ce am dobândit. Trăească România! Trăească libertatea!

„Către frațiĭ noștri din Moldova." Articol din „Pruncul Român." No. 1. 1848. 12. VI.

No. 322. 1848 Iunie 12.

Către frațiĭ noștri din Moldova.

Fraților Românĭ din Moldova! Ceasul libertățiĭ a sunat pentru tot Românul. Astădĭ, la 11 Iunie, erà ḑiua fericită, în care libertatea a intrat triumfândă în Capitala noastră. Numaĭ bucurie și frăție este între toțĭ locuitoriĭ; ulițele Bucurescilor rĕsună de strigărĭ de veselie, stindardul libertățiĭ fâlfâe măreț, clopotele sună și glasul lor de aramă împrăștie noutatea regenerațieĭ neamuluĭ Român prin toată cetatea care astăḑĭ îșĭ merită numele sĕŭ, adevĕrat oraș de bucurie! Și dobândirea acestuĭ dar ceresc n'a costat nicĭ o picătură de sânge; toțĭ Româniĭ s'aŭ ardicat ca un singur om, toțĭ s'aŭ cunoscut de frațĭ, de fiĭ aĭ aceleeașĭ mume. Domnul țĕriĭ Gheorghe D. Bibescu s'a unit cu noĭ și armia a fraternisat cu poporul; clerul ne-a binecuvîntat și a mers înainte cu sfînta cruce, semnul mântuiriĭ. Uniți-vĕ cu noĭ, frațĭ de dincolo de Milcov; peste undele luĭ vĕ întindem brațele, dorind cu înfocare a vĕ da sărutarea frățieĭ și a libertățiĭ. Munteanul și Moldoveanul sînt toțĭ Românĭ, sînt frațĭ, o singură nație; uniți-vĕ cu noĭ, gonițĭ pe tiranul al căruĭ nume va rĕmâné o pată vecĭnică în istoria țĕriĭ, înălțațĭ stindardul libertățiĭ și dobândiți-vĕ sfintele drepturĭ. Să ne dăm mâna ca nisce frațĭ și să ne ajutăm uniĭ pe alțiĭ. Unițĭ, vom fi tarĭ; unițĭ vom sta în protiva orĭ-căruĭ vrăjmaș ai libertățiĭ noastre. Voĭ frațĭ,

No. 322. 1848 Iunie 12. ațĭ făcut începutul; dacă din nenorocire n'ațĭ putut isbutì, nu e vina voastră; căcĭ voĭ nu avețĭ un Domn ca al nostru care îșĭ iubesce patria, vouĕ vĕ rĕmâne gloria că ațĭ început, nouĕ gloria că am sfîrșit. Vĕ dăm sărutarea de frate. Trăească libertatea! Trăească România!

No. 323. 1848 Iunie 12.

Depeșa luĭ Hory, Consulul Franceĭ la Bucurescĭ, către Ministrul Bastide.

(Copie. Acad.)

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

De nombreuses arrestations continuaient d'être faites dans la journée d'hier, 23; le matin le Prince avait passé les troupes en revue et leur avait, de nouveau, fait prêter serment.

A une heure je me suis rendu chez le Hospodar pour le féliciter d'avoir si miraculeusement échappé à l'attentat dirigé contre sa personne, attentat qui est d'ailleurs énergiquement repoussé par le parti libéral. Le Prince m'a semblé être complètement abusé sur sa position réelle et sur l'étendue du mouvement populaire. Tout en protestant de son patriotisme pur et désintéressé, qui le porterait même à remettre entre d'autres mains les rênes du Gouvernement, s'il y apercevait quelque avantage pour son pays, il parlait des mesures qu'il avait prises pour empêcher toute tentative sur la Capitale de la part des habitants des campagnes de différents districts soulevés par la jeunesse valaque, et marchant sur Bucharest avec une partie des troupes qui s'est jointe à eux.

L'éffervescence croissait de moment en moment. Le chef de la Police venait de donner sa démission.

A 6 heures du soir, le Général Duhamel est parti en toute hâte pour Leova, sur la frontière de Moldavie, à environ 20 postes de Bucharest; c'est le quartier général des troupes russes le plus rapproché. On ne doute pas, et je le tiens de bonne source, que ce départ subit a pour objet de faire occuper militairement et dans le plus bref délai la Principauté, en mettant ainsi à exécution les intimations contenues dans la circulaire Impériale, dont le texte se trouve reproduit dans la dépêche politique du 11 avril dernier, No. 50.

A 7 heures, il s'est formé, sur plusieurs points de la ville des

rassemblements : on y donnait lecture d'une nouvelle Constitution. Je n'ai pas encore pu me procurer ce document.

No. 323. 1848 Iunie 12.

A 8 heures, tous ces rassemblements, bannières en tête, se sont dirigés vers le palais du Hospodar aux cris de „Vive la Constitution ! Vive la liberté !" Le Prince était à son balcon tenant entre ses mains un exemplaire de la Constitution. La première demande qui lui fût faite, fut l'élargissement de toutes les personnes arrêtées pour délits politiques. Le Prince signa à l'instant l'ordre qui les rendit à la liberté. L'enthousiasme était à son comble. Le Hospodar accepta ensuite un à un les articles de la nouvelle Constitution, et à 10 heures elle fut signée et proclamée dans toute la Capitale. Un nouveau Ministère a été nommé parmi les chefs de la jeunesse libérale. A deux reprises différentes l'infanterie et la cavalerie, arrivées de la caserne dans l'intervalle, ont été sommées de sortir de la cour du palais, ce qui s'est opéré sans la moindre résistance.

Des estafettes ont été expédiées sur tous les points de la Valachie. Le reste de la nuit s'est passé tranquillement, ainsi que toute la matinée d'aujourd'hui. Je suis, etc.

(Signé:) Hory.

Corespondenţă din Bucurescĭ către „Allgemeine Zeitung" din Augsburg. No. 190. 1848. 8. VII.

No. 324. 1848 Iunie 12.

Donaufürstenthümer.

Bucharest.

Seit vorgestern hatten mehrere Verhaftungen stattgefunden, einige der Häüpter der Bewegung aber hatten sich versteckt und erschienen gestern Abend im Fürstenhof an der Spitze einer unabsehbaren Menge, welche jetzt dieselben Forderungen an den Fürsten stellte, die vor einigen Wochen bereits in einer Petition von einigen jüngeren Bojaren gemacht worden waren, mit neuen ebenso tief greifenden wermehrt. Seit jener Zeit waren ein russischer Commissär und ein Pascha von Seite der Pforte eingetroffen. Wahrscheinlich in Folge der Eingebungen des ersteren waren die vorgenommenen Verhaftungen erfolgt, die aber den Ausschlag für die andere Seite hervorriefen. Da die Verhafteten allgemein bekannt waren als Verfechter der Volksrechte, liberaler Ideen und des intelligenten Fortschritts, so gab jene mit Ostentation ge-

No. 324. 1848 Iunie 12.

machte Demonstration gegen die Führer dem Volk einen willkommenen Anlass zusammen zu treten und durch die That zu beweisen, dass die von der russischen Partei oder durch die Minister seit 8 Tagen ausgestreuten Gerüchte eines bevorstehenden Einmarsches von Bauern, der nichts geringeres zum Zweck habe als die Stadt anzuzünden und zu plündern, eitel Trugbilder seien. Vorgestern Abend waren auf den Fürsten in der Dunkelheit, im Augenblicke als er im offenen Wagen in die Stadt von einem Ausfluge zurückkehrte, drei Schüsse gefallen, wovon einer in die Epaulette ging. Diess mag Anlass gewesen sein, warum der Fürst gestern früh sich in die beiden Casernen verfügte; in der der Infanterie wurde er vom Fähnrich aufgefordert die Constitution und die Landesfreiheiten auf die Fahne zu beschwören, was auch geschah, nachdem die Officiere erklärt hatten, dass sie sich nicht gegen das Volk brauchen lassen würden. Kaum war der Fürst in seiner Wohnung angelangt, so fuhren die Officiere in 25 — 30 Wagen zu ihm. Dieses Auftreten des Officierscorps sicherte und beschleunigte den Erfolg, denn wenn es auch in den Absichten des Fürsten gelegen hätte sich den Volkswünschen zu widersetzen, was ich aus guten Gründen sehr bezweifeln muss [1]), so war ihm jetzt das Mittel jeden Widerstandes benommen. Zum Ruhm des Fürsten habe ich zu melden, dass, in Gegensatz zum Fürsten Sturdza, der die Moldau seit Jahren systematisch aussaugt, Fürst Bibesko bereitwillig die Hälfte seiner bisherigen Civilliste aufgab, und dass statt wie in Jassy die unlängst verhafteten barbarisch behandeln zu lassen, den hiesigen Verhafteten alle Schonung zu Theil geworden war. Folgendes sind die Resultate der gestrigen Versammlung im Fürstenhause (denn von Aufstand war gar nicht die Rede), an der die ganze jüngere Generation, der Kaufmannstand und die Officiere theilnahmen, bei der aber alle Grossbojaren und Weissbärte fehlten, da die Cholera dieselben meist verscheucht hatte. Der Fürst bewilligte und unterschrieb 22 Punkte, von denen die wichtigeren: 1). Pressfreiheit; 2). Abschaffung der Leibeigenschaft der Zigeuner und der Bauern sowie aller Feudallasten; ferner: Uebernahme von Seite des Staats der an die jetzigen Landbesitzer zu erstattenden Vergütung für den Verlust jener

---

[1]) Diess herrliche Ergebniss ist der Beharrlichkeit des verdienstvollen Eliade zu verdanken, der seit Jahren diess „C a r t h a g o d e l e n d a" in allen seinen Schriften predigte.

No. 324. 1848 Iunie 12.

Lasten nicht nur, sondern auch desjenigen Theils des Grundes und Bodens, den die bisher an der Scholle klebenden Bauern jetzt als Eigenthum erhalten sollen! [2]) 3). Reduction der Civilliste auf die Hälfte; 4). Verabschiedung der bisherigen Minister; 5). allgemeines actives Wahlrecht, ob passives weiss ich noch nicht; 6). Wiedereinführung eines älteren (volksthümlichen) Administrationsmodus; 7). Emancipation der Juden; 8). Erklärung der zahlreichen und sehr reichen Klöstergüter und aller übrigen Kirchendotation als Nationaleigenthum; 9). Beschränkung der Dauer der Regentschaft auf 5 Jahre, mit andern Worten alle 5 Jahre Fürstenwahl; 10). die Minister nicht nur, sondern der Fürst selbst ebenfalls verantwortlich; 11). Errichtung einer Nationalgarde; 12). Aufhebung jedes Rangunterschiedes, mit einem Wort, Gleichheit vor dem Gesetz. Dass die Stadt, die gestern früh menschenleer schien, jetzt wimmelt und in freudige Aufregung versetzt ist, braucht kaum erwähnt zu werden; wohl aber dass ausser dem Fenstereinwerfen in den Wohnungen der beiden verhassten Minister Villara (Inneres) und Mano (Polizei) auch nicht der mindeste Unfug vorfiel. Ungeheure tricolore Cocarden prangen auf jedem Rock. Folgendes sind die neuen Ministerernennungen: Inneres, Nicolas Golesco; Finanzen, Majero; Justiz, Stefan Golesco; Polizei, Constantin Rosetti; Cultus und öffentlicher Unterricht, Eliade; Militärangelegenheiten, Major Tell (der Oberst Odobesco behält den Befehl der Truppen); Äusseres, Constantin Baltschesco. Alle diese Männer sind als wacker bekannt und gehören nicht den reichen Familien an. Eliade ist noch nicht von der vor wenigen Tagen unternommenen Flucht zurück; seine Ankunft wird ein neuer Triumpf für die Jugend sein, die ihn als Schriftsteller und frühern Inspector der Unterrichtsanstalten verehrt. Dass die Grossbojaren einen Umsturz versuchen werden, ist kaum zu glauben, da sie keine Sympathien im Lande haben; ob aber die privatliche Äusserung des russischen Consuls, dass in vier Tagen 20.000 Russen hier sein werden, in Erfüllung gehen wird, muss die nahe Zukunft lehren!

---

[2]) Für die in die Verhältnisse der Donaufürstenthümer Eingeweihten ist diess ein wichtiger Umstand, den ich heute nicht ausführlich behandehn kann.

No. 325.
1848
Iunie 13.

Adresa No. 3.013 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către cel de Răsboiŭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 261.)

Ministrul trebilor din Lăuntru.

Domnule Ministru de Resbel,

Trebuința cerênd a se cetì în auḑul oștiriĭ din garnisonă proclamația popoluluĭ Român, în care se cuprind și punturile prințipale ale Constituțieĭ sale ce s'a primit de Măria Sa Domnul Țĕriĭ, subt-iscălitul însărcinează cu această misie pe d-l Grigorie Scarlat Grădișteanu, rugându-te și pe Domnia-ta ca asemĕnat disciplineĭ ostășescĭ să daĭ cuviincioasele poruncĭ spre a se adunà în caserne oștirea, ca să asculte și să cunoască resultatele măreţeĭ fapte a popoluluĭ Român, spre a se bucurà împreună.

No. 3.013. Șeful Depart. din Lăuntru, N. Golescu.

No. 326.
1848
Iunie 13.

Adresa No. 367 a Magistratuluĭ și poporuluĭ Român din Giurgiu către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

Onorabiluluĭ Departament din Lăuntru.

Maghistratul și popolul Român al orașuluĭ Giurgiu.

D. Alecu Vilara, împreună cu ginerele d-sale, d. Scarlat Crețulescu, viind astăḑĭ aicĭ în Giurgiŭ și uneltind prin felurite mijloace a uni popolul în potriva libertățiĭ, și neputênd pe alt cine-vașĭ trage în parte-le decât numaĭ pe d. Căpitan Cociturov cu miliția, din carĭ ofițerul Cuțarida a scos pistolul, vrênd a da în Petrache Michăescu, carele cu pericol a scăpat, năvălind miliția cu armele în mână, de aŭ rănit chiar pe Presidentul de maghistrat și alțĭ ḑece ce sînt în pericol. Și pentru că atât pomenitul Vilara, d. Michail Cornescu și d. Ioan Manu ce, cu pasporturĭ fără dată și subt numire de Consulĭ nemțescĭ, umblă a se strecurà și a trece cu vaporul în străinătățĭ, pe carĭ pasporturĭ d. Cârmuitor le acordează ca bune și d. Cociturov ce, dintr'aceasta se înțelege că a fost în tot-deauna în contra libertățiĭ Românieĭ, le-a dat ajutor de aŭ ridicat miliția și aŭ dat în popor, vĕrsând sânge. Cu într'adins stafetă popolul

cere și roagă pre Onorabilul Departament ca să binevoească a face grabnică punere la cale pentru liniștea de care popolul are necesitate, fiind-că într'acest minut se află orașul sculat în pericol și în picioare, cu trimiterea de gvardie de acolo, fiind-că, cum se încredințează, și d. Cârmuitor e un vederat partisan. Iar pe de alta să deà sciință, dacă pomeniții pot a se folosì de voiagiul ce voesc a face într'acest timp, când popolul poate are necesitate de ființa d-lor.

No. 326. 1848 Iunie 13.

(Sigiliul Magistratuluĭ Giurgiu.)

Pres. G. Popovicĭ.

No. 367.

D. Oprescu (?) Dumitru Minea (?), Stoian.... Mihaĭ Stoenescu, Anghelos Petridis, Costa sin Iane, Z. Cosmide, Hrist. Sot...., N. Sotir (?), P. Mano, Z. Boerescu, Ilie Disescu, Anastasie D...— împreună cu toată obștea orășenească.

Adresa Magistratuluĭ și poporuluĭ Român din Giurgiu către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 327. 1848 Iunie 13.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

Onorabiluluĭ Depart. din Năuntru.

Maghistratul și popolul Român al orașuluĭ Giurgiu.

Astădĭ, la 13 ale următoareĭ lunĭ Iunie, luându-se sciință că aŭ venit în acest oraș Giurgiŭ A. Vilara, Michail Cornescu și d. Log. Ioan Manu, ca să se îmbarce cu vaporul a trece în străinătățĭ, am mers la locuințele, unde se află sprijinițĭ a le cercetà pasporturile, dacă sînt adevĕrate saŭ nu. Până a nu intrà la d-lor ne-aŭ poprit lacheiĭ, dicĕnd că domnul Manu nu se află aicĭ, ci Consulul nemțesc. Am cerut să se vadă fie orĭ-cine și s'aŭ impotrivit de o cam dată. În sfîrșit, vĕdĕndu-se douĕ pasaporturĭ subscrise de d-l Păucescu și fără dată, aceasta a dat popoluluĭ prilej d'a se îndoì despre adevĕr. Cu într'adins stafetă roagă onorabilul Departament ca să binevoească a da grabnic rĕspuns, dacă atât pomenițiĭ cât și d. Vornic A. Vilara pot avé libertatea, ca să se folosească de voiagiul ce vor face tocmaĭ într'acest timp, când popolul poate avé necesitate de ființa d-lor.

No. 328.
1848
Iunie 13.

Raportul No. 3.542 al Administrațiunii de Vlașca către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țěrii-Românesci.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

Cinstitului Departament din Lăuntru.
Cârmuirea județului Vlașca.

Glasul popolului Român dintr'acest oraș Giurgiu ce s'a împărtășit cu obștirea Constituției țěrii, potrivit poruncii cu No. 3.000, a străbătut la o mulțumire umilitoare către Dumneḑeŭ și către toți frații. Tot astăḑi, sosind în oraș mai multe fețe a trece cu vaporul la apele minerale, se numěră și Ioan Manu cu Michalache Cornescu și, pe la ceasurile aproape cinci după prânḑ, Cârmuirea s'a věḑut împresorată de cei mai mulți orășeni, aflați până acum cu numirea de birnici plugari, precum și din glasul negutătoresc, în fruntea cărora sta Presidentul magistratului Grigore Popovici și profesorul școalei Zaharia Boerescu, precum și alți tineri, cerênd pașaporturile lui Ioan Manu cu stăruință, cari li s'aŭ și dat; în urmă aŭ trecut la locuința Manului, fiind observate pașaporturile că n'aŭ ḑi și lună aŭ vrut să-l ardice, însă a eșit afară, s'a arătat de față și iarăși a intrat, cerêndu-le încă a-l ocrotì pe cât se va aflà aici. Într'acest prilej a sosit și Căpitan Cucitorov cu soldați de ai roții înarmați cu puscile, și depărtând lumea ostășesce, se ḑice de Căpitan, că s'a vestit de popol a năvălì spre a se apěrà de moartea ce poate să se întîmple, dar iuțindu-se norodul cu căpeteniile lor, îndată și-a pornit soldații la casarmă, și împresurat căpitanul, i s'a scos sabia din teacă și aŭ dus-o la magistrat. Apoi întorcêndu-se iarăși soldații ce se aflaŭ în apropiere, aŭ năvălit în scăparea Căpitanului, însă cu apěrarea spăngilor, cugetat saŭ siliți nu s'a înțeles, aŭ lovit pe mai mulți din orășeni și pe însuși Presidentul, cu lungul puscilor și a spăngilor, facênd sângerături, dar fără primejdie de vieață; s'aŭ retras iarăși soldații cu Căpitanul și ofițerii ce s'aŭ aflat catigorisându-se de popol și Parucicul Cuțarida, că ar fi cugetat să tragă armă de foc cu pistolul. Presidentul iarăși retrăgêndu-se la magistrat, a poruncit sunetul tobei pe ulițe și îndată s'a adunat publicul cu ciomege și armături gata în rěsbunări sângeroase, a venit la Iancu Manu, l-a ardicat silnicesce și l-a dus la magistrat, unde și acum se află, și unde i-aŭ luat sânge pentru oare-cari turburări ce i s'aŭ pricinuit, pornind în-

tr'adins magistratul cu cercetarea pasporturilor sale acì în Capitală. Sgomotoasele și înfiorătoarele porniri ale popolului ajunsese la înfricoșări, vrênd a călcà și casarma, dar s'aŭ liniștit. Cu această turburare și alte fețe ce aŭ maĭ sosit în oraș aŭ fost poprite de mulțimea popoluluĭ cu trăsurile pe drum, spre cercetare de răvașe și pașaporturĭ, dar nu le-aŭ pricinuit nicĭ un rĕŭ. Glasul administrațieĭ de sfătuire n'a avut ascultare. Aceste împrejurărĭ se fac cunoscute cinstituluĭ Departament după datorie.

No. 328.
1848
Iunie 13.

C. A. Vilara.
Secretar, A. Teodorescu

No. 3.542.

Circulara No. 3.035—3.037 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ Românescĭ, pentru numirea unor Administratorĭ de județe.

No. 329.
1848
Iunie 13

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 263.)

Domnule,

Am onoare a-țĭ face cunoscut că te-aĭ orînduit administrator la județul Râmnicul-Sărat. Eștĭ rugat, Domnule, ca fără întârḑiere să te grăbescĭ a plecà la postul ce ți se încredințează și, spre a se ținé liniștea și buna orînduеală, să întocmescĭ îndată gvardia națională, asemĕnat instrucțiilor ce ți se alătură pe lângă aceasta.

No. 3.035, Slam-Rîmnic. D. S. S. Filipescu.
No. 3.036, Brăila. D. G. Golescu.
No. 3.037, Prahova I. D. Negulicĭ.

Decretul No. 20 al Guvernuluĭ Țĕriĭ-Românescĭ proclamat la Islaz.

No. 330.
1848
Iunie 13.

(Aricescu (C. D.), Corespondința secretă și acte inedite ale capiloru revolutiunii Romane de la 1848. III. Bucurescĭ 1875, pag. 115.)

În numele poporuluĭ Român.
Dreptate-Frăție.
Guvernul provisoriŭ al Românieĭ.

Pentru causa sacră, la care a luat parte eminentă, și pentru capacitatea d'a țіné postul de Secretar, de care avù o imperioasă nevoie, Guvernul provisoriŭ numesce Secretar al Guvernuluĭ pe d. Constantin Romanescu.

No. 330. 1848 Iunie 13.

Domnul Eliade îĭ va face cunoscut disposiția Guvernuluĭ provisoriŭ.

(Subscrișĭ:) Ștefan Golescu, Christian Tell, Ioan Eliade, Gheorghe Magheru, Maior Pleșoianu, Preotul Șapcă.

No. 20. Craiova, în Tabăra Regenerațieĭ.

No. 331. 1848 Iunie 13.

Actul de abdicare al Domnitoruluĭ Țěriĭ-Româneseĭ Gheorghe Bibescu.

(Orig. Acad.)

Noĭ Gheorghe Dimitrie Bibescu, cu mila luĭ Dumnedeŭ, Domn Stăpânitor a toată Țeara-Românească.

Către Sfatul Ministrilor.

Fiind-că simț că puterile-mĭ nu sînt potrivite cu cererile celor de astădĭ împrejurărĭ și spre a nu mě bate vre-odată cugetul că am primejduit sórtea țěriĭ, ținnd cârma oblăduiriĭ maĭ mult decât putința mě ertà, o încredințez în mânile dumnea-vóstră și intru iarășĭ în vieața privată, cu acea mulțumire ce aduce o consciință curată.

Bucurescĭ. Gheorghe Dimitrie Bibescu.

No. 332. 1848 Iunie 13.

Circulara Ministruluĭ trebilor din Afară al Țěriĭ-Româneseĭ Nicolae Bălcescu către Consuliĭ Puterilor străine.

(Copie. Acad.)

Bucharest.

Monsieur l'Agent et Consul général,

Par suite du droit d'administration intérieure indépendante dévolu à la Principauté de Valachie et qui emporte explicitement celui de se donner des lois, une nouvelle Constitution venant d'être proclamée aujourd'hui même par le vœu unanime des habitants, exprimé par une manifestation tout aussi calme que pleine de dignité, je m'empresse de vous informer, Monsieur l'Agent et Consul général, que cette Constitution, qui se rattache entièrement aux intérêts intérieurs du pays, a reçu la sanction du Chef de l'Etat, et que je viens d'avoir l'honneur d'être appelé à diriger par intérim le Département des Relations extérieures. Le zèle que je ne manquerai pas de mettre à entretenir avec vous des rapports de

No. 1

Primit la 13 Iunie.

Noi Gheorghe Dimitrie Bibescu, cu mila lui Dumnezeu Domn stăpânitor a toată Țara Românească

Către Sfatul Miniștrilor

Fiind că simț că ostenelile mele nu sunt potrivite cu greutățile vremii de astăzi împrejurări, și [illegible] a nu mă [illegible] vre o dată uitat că am primit soarta țării ținând urma Obiceiurilor mai mult decât [illegible] atingerea mea [illegible], o [illegible] Domnitor, și între care [illegible] biruința sarcinii cu [illegible] [illegible] aduce o nemulțumire urmată.

G. D. Bibescu

București
13 Iunie 1848

Actul de abdicare al Domnitorului Těrii-Românesci Gheorghe Dimitrie Bibescu

— 13 Iunie 1848. —

bonne intelligence et à expédier les affaires avec toute la promptitude requise me donne tout lieu d'espérer que je rencontrerai de votre part la même bonne volonté.

No. 332.
1848
Iunie 13.

J'aurai l'honneur de vous communiquer bientôt les bases de cette Constitution qui régira désormais la Valachie.

En attendant, je profite de cette occasion pour vous prier, Monsieur l'Agent et Consul général, d'agréer l'assurance de ma haute considération.

(Signé :) N. Balcesco,
Ministre des Affaires étrangères.

Adresa No. 2.603 a Hatmanuluĭ D. Sturdza, General-Inspector al milițieĭ Moldovenescĭ, către Departamentul trebilor din Lăuntru.

No. 333.
1848
Iunie 13.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Gheneral-Inspectorul milițieĭ în Prințipatul Moldoveĭ. No. 2.603. Iașĭ.

Cinstituluĭ Departament din Năuntru.

Comandirul granițeĭ despre Bucovina, prin raportul cu No. 166, supune că locuitoriĭ de prin sate ce sînt rînduițĭ de a străjuì pe granița despre Bucovina nu se daŭ regulat de către proprietarĭ și posesorĭ, în vreme când nisce asemenea oamenĭ se scad cu ḑilele lucrăriĭ șoselelor. Jos-iscălitul cu cinste se poftesce pe Departament să binevoească a poroncì Isprăvniciilor competente, maĭ cu seamă aceĭ de ținutul Dorohoiŭ, ca să se trimită străjerĭ regulat.

D. Sturdza.

(Resoluție:) Secția 4. Iun. 15. Să se deà Isprăvn. asemenea poroncĭ și maĭ cu osebire ceĭ de Dorohoiŭ.

Catargiu.

Adresa No. 3.085 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către cel de Răsboiŭ.

No. 334.
1848
Iunie 14.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 261.)

Către Ministrul de Răsboiŭ.

Fiind-că mâne, la ḑece ceasurĭ de dimineață, este să se săvîrșească pe câmpul Filaretuluĭ țeremonia pentru primirea Constituțieĭ,

No. 334. 1848. Iunie 14.

sînteţĭ poftiţĭ a binevoi să porunciţĭ ca să se afle acolo şi toată garnisona acesteĭ Capitale, împreună şi cu artileria şi cu trebuincioasele patroane.

No. 3.085. N. G.

No. 335. 1848 Iunie 14.

Adresa No. 2.582 a Administraţiuniĭ de Olt către Ministerul trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 261.)

Cinstituluĭ Departament din Lăuntru.

Cârmuirea judeţuluĭ Olt.

Cârmuirea aceasta, respectând sentimentele Românilor ce aŭ întreprins frumoasa reformă dobândită în fericirea naţieĭ întregĭ, s'a pătruns de îndatoririle ce i se pun prin al doilea poruncă sub No. 3.004 şi, făcênd îndată tot ce se cere de la dînsa, potrivit cu noua stare a lucrurilor, rĕspunde printr'aceasta plecat, adăogând că pentru celebrarea ḑileĭ de 11 Iunie s'a făcut Te-Deum în această Capitală, de faţă cu toţĭ orăşeniĭ, Dumineca, la 13 Iunie, îndată după primirea celeĭ dintâĭ poruncĭ cu No. 2.971, când i s'a arătat că s'a primit Constituţia.

Cârmuitor, ... Nicolescu.
S. Iorgulescu.

Secţia 1.
No. 2.582.

(Resoluţie :) Să se arate la canţelaria Guvernuluĭ provisoriŭ şi apoĭ să se pue la dosar.

No. 336. 1848 Iunie 14.

Circulara No. 3.040—3.043 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ, pentru numirea Administratorilor de judeţe.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 263.)

Domnule,

Am onoare a-ţĭ face cunoscut, că după încredinţarea ce are Guvernul de acum asupra persoaneĭ d-tale, îţĭ lasă postul de Administrator ce ocupĭ acum la judeţul Slam-Râmnic şi, spre a se ţiné liniştea şi buna orînduealǎ, să întocmescĭ îndată gvardia naţională, asemĕnat instrucţiilor ce ţi se alătură pe lângă aceasta.

No. 3.040, Slam-Râmnic D-luĭ Scarlat Filipescu.
No. 3.041, Vlaşca „ Grigorie Zosima.
No. 3.042, Teleorman „ N. Tătăranu.
No. 3.043, Buzĕŭ „ S. S. Filipescu.

Adresa No. 3.087 a Ministerului trebilor din Lăuntru al Țěriĭ Românescĭ, către D. Brătianu.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 262.)

No. 337.
1848
Iunie 14.

Domnuluĭ D. Brătianu, Cârm. jud. Argeș.

Fiind-că la acel județ s'a rînduit Administrator d-l Simonid, vi se scrie ca d-v. să vě sculațĭ a venì îndată aicĭ, chemat fiind la altă slujbă, silindu-vě însă ca în 24 de ceasurĭ să vě aflațĭ în Bucurescĭ negreșit.

No. 3.087.

Circulara No. 3.082—3.084 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țěriĭ-Românescĭ, pentru numirea Administratorilor de județe.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 263.)

No. 338.
1848
Iunie 14.

Domnule,

Am onoare a-țĭ face cunoscut că te-aĭ orînduit Administrator la județul Ilfov. Eștĭ rugat, domnule, ca fără întârḑiere să te grăbescĭ a plecà la postul ce ți se încredințează și, spre a se țіné liniștea și buna orînduealǎ, să întocmescĭ îndată gvardia națională, asemĕnat instrucțiilor ce ți se alătură pe lângă aceasta.

No. 3.082, Ilfov. Iancu Crețeanu.
No. 3.083, Muscel. Dimitrie Jianu.
No. 3.084, Argeș. Nicolae Simonidi.

Scrisoarea luĭ Plagino către Ministrul trebilor din Lăuntru al Țěriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 263.)

No. 339.
1848
Iunie 14.

Domnuluĭ Vornic din Lăuntru.

Postul ce mi s'a fost încredințat este destul de greŭ pentru cine înțelege rěspunderea sa, de aceea și am avut toată silința spre a îndeplinì toate poruncile Guvernuluĭ cu exactitudine, dar acum pe lângă datoriile aceste avênd și împrejurărĭ de familie, cum de pildă soția care îșĭ așteaptă ceasul ușurințeĭ, temerea boaleĭ, iar maĭ vîrtos de a nu întîmpinà poruncile Guvernuluĭ de acum cu toată repeziciunea trebuințeĭ în locul unde mě va chemà, de aceea rog pe Domnia-Voastră de a fi pentru aceste de maĭ sus împre-

No. 339. 1848 Iunie 14. jurărĭ slobodit de sarcina dregĕtorieĭ, fiind-că prințipurile pe carĭ s'a alcătuit regenerația, nu cred să voească de a nu îndeplinì și datoriile familieĭ în posiția ce se află soția mea.

Iar dacă Domnia-Voastră socotițĭ neapĕrat devumentul meŭ, atuncĭ pentru patrie perd orĭ-ce drept de îngrijire particulară.

Al Domnieĭ-Voastre plecat,

Bucurescĭ. Plagino.

(Resoluție :) Să se deà în cunoscința Secretaruluĭ Administrațieĭ ca, până la rînduirea altuĭ Administrator să îngrijească el toate ale slujbeĭ.

No. 340. 1848 Iunie 14.

Circulara No. 3.111—3.115 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru către Administrațiunile de Dolj, Gorj, Mehedințĭ, Vâlcea și Romanațĭ.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 269.)

Către Administratoriĭ jos însemnatelor județe.

De neapĕrată trebuință fiind ca să se formeze un numĕr de pandurĭ, deprinșĭ la arme, bine înarmațĭ, vrednicĭ și călărĭ, se scrie d-tale ca să puĭ îndată în lucrare formarea unor asemenea oamenĭ de bună voe, despre carĭ se pot găsi într'acel județ îndestuĭ, cu plată de simbrie, și treptat să raportezĭ sub-iscălituluĭ numĕrul și numele lor și felul tocmeliĭ ce veĭ săvîrși cu dînșiĭ, spre a se luà instrucțiĭ de urmare.

N. G.

Dolj . . . . No. 3.111.
Gorj . . . . „ 3.112.
Mehedințĭ . . . . „ 3.113.
Vâlcea . . . . „ 3.114.
Romanațĭ . . . . „ 3.115.

No. 341. 1848 Iunie 14.

Ordin de di pe oștirea Țĕriĭ-Românescĭ, No. 26.

(Arch. M. de Răsboiŭ. Condica de poruncĭ.)

Cinstitul Sfat administrativ extraordinar, prin porunca sa cu No. ., îmĭ face cunoscut că fostul Domn al Țĕriĭ Românescĭ, dându-șĭ demisia, a încredințat oblăduirea țĕriĭ în mâĭnile acestuĭ Sfat. De aceea se face cunoscut spre sciință; iar d-niĭ Comandirĭ aĭ tuturor părților oștiriĭ, pătrundĕndu-se de prințipul că o singură persoană lipsind, Guvernul există, vor urmà a păzi întru toată sfințenia liniște și buna orînduealǎ în oștire.

(Iscălit:) Colonel Voinescu.

Circulara No. 3.088—3.093 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ despre numirea Administratorilor de județe.

No. 342. 1848 Iunie 14

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 263.)

Domnule,

Am onóre a-țĭ face cunoscut că te-aĭ orînduit Administrator la județul... Eștĭ rugat, domnule, ca fără întârḑiere să te grăbescĭ a plecà la postul ce ți se încredințează și, spre a se țіné liniștea și buna orînduealǎ, să întocmescĭ îndată gvardia națională, asemĕnat instrucțiilor ce ți se alătură pe lângă acésta.

Dolj . .	No. 3.088,	la Mehedințĭ.	D.	Grigorie Bengescu.
Muscel.	„ 3.089,	„ Dâmbovița	„	Michalache Predescu.
Dolj . .	„ 3.090,	„ Dolj	„	Dimitrie Filișanu.
Muscel.	„ 3.091,	„ Vâlcea	„	Costache Cerchez.
Mehedințĭ	„ 3.092,	„ Gorj	„	Barbu Vlădoianu.
Mehedințĭ	„ 3.093,	„ Romanațĭ	„	Nicolae Opre.

Ordinul No. 3.081 al Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către Șeful Polițieĭ din Bucurescĭ.

No. 343. 1848 Iunie 14.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 268.)

Șefuluĭ Polițieĭ,

Fiind-că mâne, Marțĭ, la 10 ceasurĭ de dimineață, este a se săvîrșì pe câmpul Filaretuluĭ țeremonie pentru primirea Constituțieĭ, sîntețĭ poftit a da îndată de scire tuturor boerilor câțĭ sînt în Capitală, ca la sus însemnatul ceas să se afle negreșit adunațĭ acolo.

N. G.

No. 3.081.

Circulara No. 3.094—3.110 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către toate Administrațiunile de județe.

No. 344. 1848 Iunie 14.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 265.)

Țirculare.

Hârtiile ofițiale ale Cârmuiriĭ vor avé pe viitorime formula următoare, spre pildă, cele către Ministerurĭ: „Domnule Ministru din Lăuntru, saŭ al Finanțiĭ și orĭ-care altul va fi“; cele către Subt-

No. 344. 1848 Iunie 14.

cârmuirile plășilor, „Domnule Subt-administrator al plășiĭ cutare“, și într'acest chip către toate de obște dregĕtoriile, iar formula obicĭnuită până acum se desființează cu totul.

N. G.

No. 3.094—3.110 (la toate județele.)

Același ordin s'a dat sub No. 3.127—3.131 către Vornicia temnițelor, Vornicia orașuluĭ, Sfatul orășenesc, Eforia pensiilor și Comitetul carantinelor.

No. 345. 1848 Iunie 14.

Raportul No. 3.549 al Administrațiuniĭ de Vlașca către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Romănescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

Cinstituluĭ Departament din Lăuntru.
Cârmuirea județuluĭ Vlașca.

În urma raportuluĭ înaintat prin canalul expedițieĭ sub No. 3.542, orășeneasca măsură în drepturile Constituțieĭ tâlmăcind însușirĭ întunecoase a făcut periorisire și înseșĭ Cârmuiriĭ pentru paza și a d-luĭ A. Vilara și a d-luĭ Michalache Cornescu ce, cu pașaport romănesc, de noua oblăduire este slobodit a trece cu vaporul la Paris, precum și d-luĭ Polcovnic Crețulescu, Șeful gvardieĭ naționale, a nu se înapoià în Capitală, așteptând slobodenie de la cinst. Departament la raportul ce ar fi făcut, și care după sciințele ce s'aŭ luat de dînsa este plin de maĭ multe neadevĕrurĭ, fără a fi îngăduițĭ ca să pornească, în vreme ce vaporul se află întors de la Brăila de maĭ multe ceasurĭ, și după rugăciunile fețelor expuse stă până acum în adăstare. Această împrejurare se face cunoscut cinst. Departament, rugându-se ca să i se deà deslegare în grab, spre a se mărginì căpeteniile turburătoare popoluluĭ, ca să se poată liniștì de obște și să nu nască neorînduelĭ maĭ vătĕmătoare.

C. A. Vilara.
Secretar, A. Teodorescu.

Secția 1-a.
No. 3.549.

(Resoluție :) Fiind-că s'a dat deslegare, să steà la dosar.

Adresa No. 3.038 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Ţěriĭ-Românescĭ către Magistratul din Giurgiŭ.

No. 346. 1848 Iunie 14.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

Către Maghistratul orașuluĭ Giurgiŭ. No. 3.038.

Fiind-că pașaporturile date de Poliţia acesteĭ Capitale d-lor Alecu Vilara, Michail Cornescu și Ioan Manu se cunosc de acest Departament în toate formalităţile lor, s'a poruncit Cârmuiriĭ judeţuluĭ ca să-ĭ sloboadă a-șĭ urmà călětoria, de care se face cunoscut și aceluĭ maghistrat, spre rěspuns la al sěŭ raport No. 367, pentru împrejurările căruia se va face maĭ în urmă cuvenita cercetare.

Adresa No. 3.116 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Ţěriĭ-Românescĭ către Administratorul de Vlașca.

No. 347. 1848 Iunie 14.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

Către Administratorul judeţuluĭ Vlașca.

De trebuinţă fiind a se cercetà la faţa loculuĭ lovirea cu arme urmată din partea miliţieĭ din orașul Giurgiu asupra mădularilor maghistratuluĭ local, precum se vede din al sěŭ raport No. 367, după care se alătură aicĭ copie, d-ta împreună cu cel ce se va orîndui din partea d. Ministruluĭ de Resbel veĭ cercetà împrejurarea aceasta și veĭ supune sub-iscălituluĭ actul ce veĭ încheià pentru descoperirea adevěruluĭ.

N. G.

No. 3.116.

Adresa No. 3.039 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Ţěriĭ-Românescĭ către Administraţiunea de Vlașca.

No. 348. 1848 Iunie 14.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

Departamentul din Lăuntru.
Cinst. Cârmuirĭ a judeţuluĭ Vlașca.

Fiind-că pașporturile date de Poliţia acesteĭ Capitale d-lor Alexandru Vilara, Michail Cornescu și Ioan Manu se cunosc slobodite după tóte cuvenitele formalităţĭ, Cârmuirea va da îndată numitelor persoane slobodenia ca să-șĭ urmeze călětoria.

No. 3.039.

No. 349.
1848
Iunie 14.

Adresa No. 3.118 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către cel de Răsboiŭ.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

D. Ministruluĭ de Răsboiŭ.

De trebuință fiind a se cercetà la fața loculuĭ împrejurările și lovirea cu arme, urmată din partea milițieĭ din orașul Giurgiŭ asupra mădulărilor maghistratuluĭ local și a maĭ multor orășenĭ cu prilejul stăruiriĭ acestor din urmă de a cunoasce formalitățile pasporturilor de trecere peste granită a domnilor Alexandru Vilara, Michail Cornescu și Ioan Manu, și la care a suferit rănire atât Presidentul aceluĭ maghistrat cât și alțĭ nouĕ orășenĭ, subt-iscălitul roagă pe Domnia-Voastră să bine-voițĭ a rîndui un într'adins ofițer ca, împreună cu Administratorul aceluĭ județ, să săvîrșească în grabă cercetarea predisă și să supue fie-care d. Ministeruluĭ, de la care atârnă, actul ce vor încheià pentru descoperirea adevĕruluĭ.

No. 3.118. N. G.

No 350.
1848
Iunie 14.

Publicațiunea Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ despre constituirea sa.

(Pruncul Român. No. 2. 1848. 17. VI. Foae vol. Acad. Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

Fostul Domn Gheorghe D. Bibescu, deși a consfințit sfintele drepturĭ ce Româniĭ recâștigară, simțindu-se însă acum slab de boală și ne maĭ putênd ținé cârma în mână, astădĭ la 14 Iunie, la un ceas din noapte, șĭ-a dat demisia, lepĕdându-se de toată puterea sa.

Patria aflându-se acum în împrejurărĭ grele, se numiră Guvern vremelnicesc maĭ jos însemnațiĭ Românĭ, carĭ sînt oamenĭ ce s'aŭ jertfit pentru patrie și jură ca și astădĭ să moară pentru dînsa.

Guvernul vremelnicesc: President Prea Sfinția Sa părintele Mitropolitul, Ioan Eliad, Ștef. Golescu, Tell, Magheru, Scurtu.

Secretariĭ Guvernuluĭ vremelnicesc: C. A. Rosetti, N. Bălcescu, A. G. Golescu, I. C. Brătianu.

Ministerul vremelnicesc: Ministru din Lăuntru Nicolae Golescu, Ministrul Dreptățiĭ I. Câmpineanu, Ministrul trebilor din Afară Ioan Voinescu II, Ministrul Finanțiĭ C. N. Filipescu, Obștescul Controlor Gheorghe Nițescu, Ministrul de Răsboiŭ Ioan Odobescu, Ministrul Instrucțieĭ publice Ioan Eliad; Comandant al gvardieĭ naționale Scarlat Crețulescu, Presidentul Sfatuluĭ orășenesc Const. Crețulescu, Șeful Polițieĭ Mărgărit Moșoiŭ.

ION GHICA.

C. A. ROSETTI.

IOAN C. BRĂTIANU.

NICOLAE BĂLCESCU.

„1848," Vol. I, pag. 564.

Notă circulară a Ministruluĭ Trebilor din Afară al Ţĕriĭ-Românescĭ I. Voinescu II către Consuliĭ Puterilor străine.

No. 351.
1848
Iunie 14.

(Copie. Acad.)

Monsieur l'Agent et Consul général,

Par la note en date du 13/25 courant, No. 1.044, vous avez été mis au courant de la Constitution que le peuple Valaque vient de se donner. Cependant le Prince Bibesco s'étant démis de ses fonctions, il a été urgent de constituer un Gouvernement provisoire, ainsi qu'un Ministère composé, comme il suit:

Gouvernement provisoire: Le Métropolitain, Président, Jean Eliade, Etienne Golesco, Tell, Magguère, Scourto.

Secrétaires du Gouvernement provisoire, ayant voix délibérative: MM. C. A. Rosetti, N. Baltzesco, A. G. Golesco, I. C. Bratiano.

Ministres: MM. N. Golesco, de l'Intérieur; I. Kimpiniano, Justice; J. Voynesco II, Affaires étrangères; C. N. Philipesco, Finances; J. Odobesco, de la Guerre; J. Eliade, Instruction publique.

Veuillez croire, M. l'Agent et Consul général, que le nouveau Gouvernement fera tous ses efforts pour maintenir le calme et la tranquillité publique sur le pied le plus rassurant, en même temps qu'il s'empressera d'entretenir les relations les plus amicales et de resserrer plus étroitement les liens qui ont existé jusqu'ici, et je m'estime heureux de me voir appelé à cultiver ces mêmes rapports avec vous, étant convaincu d'avance d'une égale réciprocité de votre part.

Je me fais en même temps un devoir de vous communiquer ci-joint les bases de la Constitution suivant la promesse que vous en a été donnée par la note précitée.

Agréez, etc.

(Signé:) Voynesco II.

Depeşa No. 1.065 a Ministruluĭ trebilor din Afară al Ţĕriĭ-Românescĭ I. Voinescu II către Ministrul Relaţiunilor externe al Franciei.

No. 352.
1848
Iunie 14.

(Copie. Acad.)

Monsieur le Ministre,

La législation qui a régi la Valachie jusqu'ici, n'étant nullement en rapport avec les besoins du pays, le peuple Valaque

No. 352. 1848 Iunie 14.

usant du droit qui lui est dévolu depuis des siècles de se donner des lois, vient de décreter, par une révolution pacifique et pleine de dignité, accomplie le 11 (23) du courant en moins de trois heures, une Constitution qui appelle tous les enfants de la patrie à l'exercice des droits civiques et politiques. Cette révolution n'a rien d'hostile envers aucune des puissances voisines; le pays, à peine sorti de la convulsion révolutionnaire d'un moment, se sentait déjà fort, la joie rayonnait sur tous les visages, et l'adhésion du Prince Bibesco ajoutait à la confiance générale. Mais aujourd'hui la protestation du Consulat général de Russie, protestation, dont j'ai l'honneur de vous transmettre une copie, a complètement changé la situation des choses. Le Prince Bibesco a cru devoir se démettre de ses fonctions en face de la complication nouvelle des événements, et cette abdication ne fait qu'aggraver la situation de notre pays.

Dans ces circonstances un Gouvernement provisoire constitué par le vœu unanime du peuple et ayant à sa tête le Métropolitain (chef de l'Eglise) a dû s'organiser et un de ses premiers devoirs est de porter à la connaissance de votre Gouvernement la situation critique du pays, et d'appeler son attention sur l'imminence d'une intervention armée qui pourrait écraser nos forces non encore organisées, mettre en danger l'existence de l'Empire Ottoman, peut-être même de l'Empire d'Autriche, et étouffer dès son début un mouvement démocratique si heureusement commencé et qui devait avoir l'influence la plus salutaire sur les destinées de la Pologne, de la Hongrie et des autres nations voisines.

D'ailleurs nous ne savons pas sur quoi la Russie fonderait-elle son intervention. Si c'est à titre de protectrice, elle n'a été que garante de nos droits contre toute violation étrangère; et puis par son manifeste, elle a hautement déclaré à la face de l'Europe que, loin d'attaquer, elle ne fera que défendre l'intégrité de son territoire.

J'espère, Monsieur le Ministre, que par toutes ces considérations, votre Gouvernement prendra un vif intérêt à notre cause, et qu'il lui prêtera au besoin un appui ferme et décidé.

Veuillez, Monsieur le Ministre, agréer l'assurance de ma haute considération.

Le Ministre des Affaires étrangères,

(Signé:) J. Voinesco II.

No. 1.065
Bucharest.

Decretul No. 1 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Ţĕriĭ-Româneseĭ.

No. 353. 1848 Iunie 14.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate şi Frăţie.

Guvernul vremelnic decretă:

Steagul naţional va avé treĭ colorĭ: albastru, galben şi roşu. Devisa română, care va fi scrisă atât pe steagurĭ, cât şi pe monumentele şi decretele publice, se va compune de aceste douĕ cuvinte: Dreptate, Frăţie.

Dreptatea, această steà strălucitoare, care luminează omenirea şi o povăţuesce în calea bineluĭ, voesce ca oameniĭ să fie maĭ întâiŭ slobodĭ şi de o potrivă, şi frăţia, acest sentiment străbun românesc, leagă inimile pentru obştescul folos.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti, N. Bălcescu, A. G. Golescu, C. A. Roset, I. C. Brătianu.
No. 1.

Decretul No. 2 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Ţĕriĭ-Româneseĭ.

No. 354. 1848 Iunie 14.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăţie.

Guvernul vremelnic decretă:

Potrivit voinţeĭ popoluluĭ, toate rangurile civile se desfiinţează pentru tot-deauna. Nimenĭ, de acum înainte, nu va maĭ puté a-şĭ luà vre-un rang, în nicĭ un act public. Singura deosebire, ce va existà între Românĭ, va fi aceea a virtuţilor şi a slujbelor către patrie.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit. Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti, I. C. Brătianu, Bălcescu, A. G. Golescu. C. A. Roset.
No. 2.

No. 355.
1848
Iunie 14.

Decretul No. 3 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăţie.

Guvernul provisoriŭ decretă:

Potrivit voinţeĭ popoluluĭ, censura este desfiinţată pentru totdeauna. Orĭ-ce Român are dreptul de a vorbì, a scrie şi a tipărì slobod asupra tutulor lucrurilor; se înţelege însă că întrebuinţarea acesteĭ libertăţĭ nu implică abusul ce ar puté face uniĭ, defăimând vieaţa privată a locuitorilor, saŭ invitând popolul la nesupunere către legĭ şi Guvern, abusurĭ ce vor fi pedepsite de tribunalurile competente.

Membriĭ Guvernuluĭ privisoriŭ: Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti, I. C. Brătianu, Bălcescu, C. A. Rosetti, A. G. Golescu.

No. 3.

No. 356.
1848
Iunie 14.

Decretul No. 4 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăţie.

Guvernul provisoriŭ decretă:

Fiind-că naţia română, prin revoluţia de la 11, a manifestat dorinţa de a avé o gvardie naţională, şi Guvernul vremelnicesc găsind că o ast-fel de instituţie este de neapĕrată trebuinţă de a se întocmì numaĭ îndată, decretă formarea acesteĭ gvardiĭ în toată ţeara, cu a căreĭ organisaţie se însărcinează Ministrul din Lăuntru, şi tot de odată numesce de Comandant al gvardieĭ din Capitală pe Colonelul Scarlat Creţulescu.

Neofit, Mitropolitul Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti, I. C. Brătianu, N. Bălcescu, C. A. Rosetti, A. G. Golescu.

No. 4.

Apelul Guvernuluĭ provisoriŭ al Țěriĭ-Românescĭ pentru arme.

No. 357. 1848 Iunie 14.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăție.

Guvernul provisoriŭ.

Cetățenĭ,

Fiind-că acum se constitue gvardia națională ce tot Românul a simțit că ea numaĭ póte fi asigurarea unuĭ oraș; fiind-că în țeară nu se află arme de vîndare, Guvernul vremelnic face un apel la tot Românul, care are două puscĭ, să împrumute una Statuluĭ.

Guvernul vremelnic sigur fiind că nația română, care sciù să facă o revoluție ale căreia fapte fură basate pe povețile Evangheliеĭ, o să asculte apelul nostru, rugăm pe cetățenĭ să le deà în primirea Comandantuluĭ gvardieĭ naționale la palatul cel vechiŭ.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit, Mitropolitul Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti, I. C. Brătianu, C. A. Rosetti, N. Bălcescu, A. G Golescu.

No. 5.

Decretul No. 7 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țěriĭ-Românescĭ.

No. 358. 1848 Iunie 14.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăție.

Guvernul provisoriŭ decretă:

Pedeapsa degrădătoare cu bătaia se desființează pentru tot-deauna în Țeara-Românească, atât în partea civilă, cât și în cea militară. Până la reformarea Condiceĭ criminale, această pedeapsă se va reîmplinì cu o închisoare de la una până la cincĭ ḑile.

Pedeapsa cu moarte, care de atâția anĭ nu s'a simțit nevoie a se întrebuințà în Țeara-Românească, se desființează asemenea pentru tot-deauna.

Neofit, Mitropolitul Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti, I. C. Brătianu, N. Bălcescu, C. A. Rosetti, A. G. Golescu.

No. 7.

No. 359.
1848
Iunie 14.

Proclamațiunea No. 20 a Guvenuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Buletin ofițial. No. 32. 1848. 17. VI. Monitorul Român. No. 1. 1848. 29. VI.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăție.

Guvernul vremelnic către cetățeniĭ Bucurescenĭ.

Fraților,

Aspra și vicleana tiranie ce vĕ apĕsà sub Guvernul trecut nu se puteà rĕsturnà decât prin mișcărĭ revoluționare; a trebuit dar să vĕ sculațĭ, fraților, și să scuturațĭ jugul tiranieĭ și să vĕ câștigațĭ sfintele drepturĭ de cetățean, cu primejdia viețiĭ voastre și a liniștei obștescĭ. Acum însă, ca să putețĭ statornicì un guvern după cum l-ațĭ dorit, un guvern care să rĕspundă cu totul la această sfîntă formulă: Dreptate, Frăție, acum cea dintâĭ și maĭ neapĕrată trebuință este de a îngrijì ca nu cum-và să se turbure câtușĭ de puțin liniștea publică, căcĭ cea maĭ mică neorînduealâ ar puté să ne ducă drept la anarșie, și din anarșie nimic alt nu poate eșì decât earășĭ cel maĭ cumplit și maĭ grozav despotism. Așà dar, înțelegețĭ, fraților, că numaĭ vrăjmașiĭ noștri, numaĭ vrăjmașiĭ bineluĭ obștesc, numaĭ aceĭ carĭ doresc și viseazâ întoarcerea tiranieĭ, numaĭ aceia se bucură de anarșie, numaĭ dînșiĭ aŭ interes a provocà adunărĭ turburătoare și urmărĭ nelegiuite; decĭ ferițí-vĕ, fraților, de dînșiĭ și să nu cădețĭ în cursele lor. Cunoascețĭ că eĭ sînt ceĭ maĭ marĭ vrăjmașĭ aĭ revoluțieĭ și dațĭ mâna Guvernuluĭ ca să poată stavili relele lor uneltirĭ.

Eată Guvernul provisoriŭ care l-ațĭ împuternicit ca să ție cârma țĕriĭ, până să poată săvîrșì alegerea și chemarea obștesciĭ Adunărĭ, eată, el declară că este gata a da ascultare deputaților trimișĭ din partea cetățenilor, ca să arăte Guvernuluĭ dorințele, bănuelile, saŭ orĭ-ce păsurĭ ale mulțimiĭ. Însă când se deschide ast-fel o cale liberă și legală pentru orĭ-ce reclamație, Guvernul nicĭ de cum nu maĭ poate ertà nisce reclamațiĭ turburătoare și primejduitoare pentru liniștea obștească, și el declară că este hotărît a pedepsi cu asprime de acum înainte pe aceĭ carĭ ar maĭ cutezà cu urmărĭ

turburătoare și nelegiuite să primejduească întemeierea fericiriĭ publice și să ne aducă țeara în pericol de o anarșie cumplită.

No. 359. 1848 Iunie 14.

Bunilor patrioțĭ, dațĭ mâna Guvernuluĭ provisoriŭ, ca să împedice anarșia ! ! !

Membriĭ Guvernuluĭ vremelnic: Neofit, Mitropolitul Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti. Secretariĭ Guvernuluĭ: I. C. Brătianu, N. Bălcescu, C. Roset, A. G. Golescu.

No. 20.

Raportul Coloneluluĭ Vlădoianu, Comandantul polculuĭ I, către Colonelul Odobescu, Șeful oștiriĭ.
(Orig. Acad.)

No. 360. 1848 Iunie 14.

Domnuluĭ Polcovnic și Cavaler Odobescu, Îndeplinitor datoriilor de Șef al oștiriĭ.

Comandirul Polculuĭ No. 1.

Raport.

De la plecarea d. Polcovnic Garbaski din Craiova până acuma, adecă de la 8 Iunie, pentru care prin raport No..... am avut cinste a supune cunoscințeĭ Domnieĭ-voastre, am pornit 2 curierĭ cu raporturĭ, cerênd deslegare cum trebue să urmez în potriva rebelilor porniți din Caracal. Vĕḑênd dar că nu primesc nicĭ o deslegare, m'am vĕḑut silit a mĕ trage din orașul Craioveĭ cu toată comanda de oștire aflată acolo, atuncĭ însă când toate mijlócele le-am sleit, spre a mĕ împotrivì rebelilor, căcĭ orășeniĭ nu numaĭ că n'aŭ gândit a fi în contra lor, ci încă ne-aŭ amerințat a se unì cu dînșiĭ și a fi în contra noastră. Acum însă am luat sciință, că aceĭ curierĭ aŭ fost prinșĭ de oameniĭ rebelilor (ce se numesc oameniĭ nouluĭ Guvern, primit la 13 Iunie, Duminecă, de orășeniĭ Craiovenĭ) fiind împănat drumul obicĭnuit al Bucurescilor de asemenea oamenĭ; tragerea mea însă a fost, după înțelegerea ce am avut cu d. Maior Paznanski, să aridic roatele al 2-lea, 3-lea și 8-lea, care peste douĕ ḑile, adecă Joĭ, urmează a ne împreunà negreșit toate aceste părțĭ de oștire la satul Strehaia, județul Mehedințĭ. După aceástă unire ne vom pornì negreșit să atacăm pe rebelĭ.

Tot-de-odată cu acestea, alătur Domnieĭ-voastre câte una din tot felul de hârtiĭ prinse de arier-garda noastră. Cu toate aceste însă, județele Gorj și Mehedințĭ se aflăpână acum liniștite; maĭ adaog Domnieĭ

No. 360. 1848 Iunie 14.

voastre că domnul Polcovnic Garbaski nicĭ până acum nu s'a maĭ întors înapoĭ. Am luat sciință însă, din audire, că se află la opreală în județul Romanațĭ, împreună cu d. Parucic Lahovari, Hagi Ioniță și Praporcic Păianu, fiind foștĭ trimișĭ de la polc a trage pe rebelele cinurĭ de jos în partea noastră.

Numĕrul oamenilor noștri, cu carele am pornit din Craiova, sînt la 350 oamenĭ; din d. ofițerĭ, se află cu mine d. Căpitan Scordilă, Parucicul Catopulos, Macedonski, Semesescu și Praporcicul Condeescu. Maĭ adaog că am primit și o poruncă a aceluĭ Guvern, scriindu-mĭ a mĕ uni cu dînșiĭ; eŭ cunoscênd al lor vicleșug și fiind în furia necazuluĭ, am rupt aceasta.

Plecat supuĭ cunoscințeĭ Domnieĭ-voastre, pe drum fiind la podul Jiuluĭ de la Țânțărenĭ.

P. Comandirul polculuĭ, Maior Vlădoianu I.

No. 500. Aghiotantul polculuĭ, Praporcic Condiescu.

De la podul Jiuluĭ, drumul Mehedințĭ.

No. 361. 1848 Iunie 14.

Raportul No. 3.322 al Isprăvniciei ținutuluĭ Dorohoiŭ către Departamentul trebilor din Lăuntru al Moldoveĭ.

(Orig. Arch. St. Iașĭ. Dos. No. 13.208.)

Cinstituluĭ Departament al trebilor din Lăuntru.
Isprăvnicia ținutuluĭ Dorohoiŭ.

Raport.

Locuitoriĭ satuluĭ Sănăuțiĭ, ce este proprietà a ospitaluluĭ Sf. Spiridon, prin jaloba ce aŭ dat Isprăvn. la 10 a curgĕtoareĭ lunĭ, se tânguesc că eĭ la paza graniței Bucovineĭ, potrivit poroncilor Ocârmuiriĭ, de la 10 a trecuteĭ lunĭ April până acum, aŭ dat necontenit pe toată diua câte 12 locuitorĭ de strajă, așà precum pomenitul sat se află chiar pe graniță, și dilele datornice ale lucrăriĭ drumurilor din periodele anuluĭ următor le-aŭ făcut toate deplin către ospital prin cărare a nisce fier de aicia de la graniță în Capitalie, în sĕptămânile trecute, în cât dilele ce aŭ întrebuințat până acum și acele ce vor maĭ face în viitorime la paza graniței, aŭ cerut ca să li se lămurească din ce anume vor fi scădușĭ, căcĭ din această singură pricină, în privire că locuitoriĭ aceluĭ sat sînt foarte puținĭ la numĕr, nu numaĭ că nu și-aŭ putut face arăturile i semĕnăturile de primă-vară și altele maĭ timpuriŭ, dar apoĭ chiar și în timpul de față nu sînt putincioșĭ a merge după agonisită, precum

în chirie saŭ la fie ce, pentru că la treĭ dile le vine rîndul fieşte-căruia locuitor a fi străjerĭ.

No. 361. 1848 Iunie 14.

Din povodul căreia tânguirĭ Isprăvnicia cu supunere aduce în cunoscința cinstituluĭ Depart. asemenea împrejurare, şi tot-odată roagă a i se trimite deslegare de urmare pentru neobijduirea locuitorilor jăluitorĭ.

Masa 1-ĭ.

No. 3.322.

În lipsă, Sameş Vârnav.

(Resoluție :) Să se rĕspundă că se vor scuti din bir aceĭ câțĭ vor fi fost la graniță dintr'o laltă.

Catargiu.

Notă apărută în „Gazeta de Transilvania“.
No. 48. 1848. 14. VI.

No. 362. 1848 Iunie 14.

Moldavo-România.

În aceste țĕrĭ lucrurile staŭ aşà, că din maĭ multe punturĭ se aşteaptă spargerea revoluțieĭ. Se formară treĭ partide, douĕ naționale, carĭ caută libertatea cu cuget curat, însă pe căĭ diverse, a treia egoistică, care caută numaĭ tronul. Cele douĕ credem că se vor învoì prin mijlocirea unuĭ congres național. Despre a treia sîntem avisațĭ din $^{8}/_{20}$ Iunie, Bucurescĭ, aşà: Duhamel țesù un complot, saŭ ajută a se țese prin influența şi prin spioniĭ sĕĭ. Acest complot este în contra Domnuluĭ; capul luĭ este C. C. care aspiră la tron şi se crede sigur de dînsul. Sîntem încredințațĭ că el are oamenĭ armațĭ în maĭ multe părțĭ, cum şi pe maĭ mulțĭ din boeriĭ marĭ în partea sa. Duhamel erà să plece de acì, cum diceà, căcĭ ar fi descoperit un complot în contra persoaneĭ sale, în adevĕr însă pentru ca să nu fie față la spargerea de aicĭ şi pentru ca în Iaşĭ să cerce numaĭ pro forma împăcare, iar apoĭ să înduplece pe Domn a-şĭ da demisia. Aşà! Voĭ vrețĭ numaĭ din lac în puț? Acesta e patriotismul aristocrațieĭ? Fițĭ prea sigurĭ că causa națională va triumfà, precum nicĭ odată. Avem şi boerĭ patrioțĭ marĭ. Domnuluĭ Bibescu ĭĭ recomandăm curagiŭ maĭ mare. In altele M. Sa este Român bun, de tron scim că nu-ĭ pasă nimic; însă pentru ce nu se puneà în fruntea națieĭ?! În România mică se începură turburărĭ.

No. 363. 1848 Iunie 14.

Corespondență din Iașĭ către „Allgemeine Oesterreichische Zeitung“. No. 93. 1848. 4. VII.

Donaufürstenthümer.

Jassy.

Heute Abends erwarten wir den Einmarsch der Russen!

Der Vorwand hiezu liegt in der Antipathie gegen Russland, dessen scheussliche Machinationen unermüdlich daran gearbeitet haben, die sociale und politische Entwicklung in unserem Fürstenthum zu verhindern, dessen Agenten uns nie zu Ruhe kommen liessen und am meisten zu den Umtrieben beigetragen haben, welche das Protectorat in den Augen Europas zu rechtfertigen schienen.

Die Antipathie ist endlich bei uns zum Aufstand geworden; man will die Fesseln brechen, man will die gefährlichen Freunde los werden, wir billigen diess nicht nur, wir nennen es eine Nothwendigkeit, unvermeidlich für uns wie der Odem für den Körper! Aber welcher Moment wurde gewählt! Wir können nur glauben, dass Russland ihn bezeichnet hat!

Wissen Sie was es heisst Russen in der Moldau? Ich will es Jhnen übersetzen, es heisst: Europäischer Krieg! Sie werden nicht erschrecken vor diesem Ausspruche. Für Sie ist es Rettung! Sie werden ein neues Beispiel der Politik der Despotie haben um warnend darauf hinzuweisen, sie werden Alliirte finden für das Princip, dem Sie angehören, die Democratie wird den Westen Europas in einem Bund schliessen, Frankreich, England (?), Deutschland werden sich schützen vereint und einig!

Wir aber, was wird uns werden! Werden Sie uns zu Hülfe eilen, ehe wir zermalmt sind, ehe wir Sclaven werden, ehe unsere Verbrecher die Zügel ergreifen und unsere Patrioten nach Sibirien wandern!?

No. 364. 1848 Iunie 14.

Articolul luĭ Al. I. Cretzescu din „Reforma“. No. 1. 1848. 14. VI.

Către frațiĭ Românĭ din Țeara-Românească.

Sănătate și frăție.

„Mântuesce, Doamne, pre poporul tĕŭ
și binecuvintează moștenirea ta.“

Frațĭ Românĭ! Voĭ ațĭ tras asupră-vĕ mirarea lumiĭ întregĭ prin înțeleapta voastră purtare în rĕscoala din 11 Iuniŭ. Erațĭ pri-

viţĭ de toate neamurile străine ca un popor barbar şi neînvĕţat. Eată că arătarăţĭ Europeĭ şi lumiĭ, că cel ce urmează sfaturile Evangheliei scie să-şĭ ceară de la oamenĭ drepturile date luĭ de Dumneḑeŭ, cu pace, cu cumpĕt, cu înţelepciune, fără a vătĕmà pe nimenĭ. Dumneḑeŭ dar va binecuvîntà fapta aceasta a voastră, pentru că nu v'aţĭ abătut din căile sale. Dumneḑeŭ va binecuvîntà pre toţĭ Românii şi străiniĭ din Ţeara-Românească, pentru că aŭ fost uneltele prin carĭ se împlinì acum voinţa sa prea înaltă, căcĭ el vrea ca toţĭ oameniĭ să fie fraţĭ, toţĭ oameniĭ să fie liberĭ, să fie de o potrivă. Dumneḑeŭ va binecuvîntà pre tot neamul românesc de pretutindenea, care suspină şi geme de atâtea veacurĭ, iar acum îşĭ întinde mânile către dreptatea cerească şi strigă cu inima sfâşiată de suferinţe şi amărăciunĭ, strigă la părintele ceresc să-ĭ deà luĭ libertate, să-ĭ deà luĭ fericire, să-l facă pre el unit, să-l facă tare. „Mântuesce, Doamne, pre poporul tĕŭ şi binecuvintează moştenirea ta, biruinţă asupra celor protivnicĭ dăruesce luĭ, şi cu crucea ta păzesce pre acest popor al tĕŭ."

No. 364. 1848 Iunie 14.

Străbuniĭ noştri Romanĭ din Italia eraŭ Domnĭ a tot puternicĭ în toată lumea, popoarele se plecaŭ cu umilinţă înaintea lor, împĕraţiĭ pămîntuluĭ îşĭ puneaŭ coroanele jos şi se închinaŭ numeluĭ lor, şi se puteà ca strănepoţiĭ unor atât de marĭ oamenĭ să maĭ geamă sub sarcina suferinţelor şi a durerilor, dacă odată eĭ toţĭ eraŭ uniţĭ într'o voinţă? Cum se puteà, în sfînta noastră înfocare, să nu scuturăm de pe cerbicele noastre un jug ruşinător, dacă cele treĭ milioane de ţĕranĭ, fraţĭ aĭ noştri, carĭ ne daŭ pâne, gemeaŭ în sărăcie şi ticăloşie şi întindeaŭ mânile către noĭ cu rugăciunĭ de umilinţă, ca să le dăm şi lor drepturĭ, iar nu numaĭ să-ĭ supunem la datoriĭ, căcĭ sînt oamenĭ, căcĭ sînt Românĭ şi creştinĭ, căcĭ sînt fraţiĭ noştri de acelaşĭ sânge? Cum se puteà să maĭ suferim, când neguţătorul şi meseriaşul nostru, nesocotit, despreţuit, nu aveà nicĭ o siguranţă în daraverile sale, erà huiduit de pretutindenea, erà asuprit, nedreptăţit, şi iar el învinovăţit şi stors de banĭ prin toate judecătoriile unde deschideà gura să vorbească? Cum se puteà să nu ne înălţăm glasul cu putere, când militarul, care ne păzesce hotarele şi averile, rĕmâneà după o slujbă îndelungată şi trudoasă nerĕsplătit, neînaintat, fără nicĭ un drept, ci se întorceà la satul sĕŭ plângêndu-şĭ ḑilele şi blestemându-şĭ norocul, care l-a făcut să se nască într'o ţeară unde slujba luĭ nu se cunoasce, unde el este străin şi apĕsat? Cum se puteà să nu rĕsuflănı odată, dacă în adunarea care se numià obştească şi unde

No. 364. 1848 Iunie 14

se vorbià despre datoriile ţăranuluĭ, neguţătoruluĭ, meşteruluĭ, în adunarea aceasta, ḑic, nu aveà drept a-şĭ trimite deputaţiĭ lor nicĭ ţĕranul, nicĭ neguţătorul, nicĭ meşterul, ci numaĭ boerul, unde această adunare cătà să fie în adevĕr obştească, cum se numià, iar nu numaĭ boerească, unde să se vorbească despre noĭ fără noĭ? Cum se puteà, în sfîrşit, să nu ne sculăm furioşĭ în protiva uneĭ sisteme de nedreptate, de jefuire şi de tiranie, care ne adusese în starea vitelor, când o mare parte din boeriĭ noştri, prin înţelepciunea şi iubirea lor de oamenĭ, eraŭ aplecaţĭ din tot sufletul să deà o parte din drepturile lor acelora carĭ nu aveaŭ nicĭ unul?

Toate acestea nu puteaŭ nicĭ de cum să maĭ ţie mult, căcĭ fierea în noĭ ni s'amărîse, şi atât de lungă răbdare ne împetrise inimile şi ne obosise cu totul. Caḑă dar, strigă poporul Român în dreapta sa mânie şi înfuriare; şi eată, privițĭ cum cade tot ce e vechiŭ, tot ce e ruginit şi vătĕmător. Ḑiua de 11 Iunie fu o ḑi în care poporul Român triumfă cu atât maĭ mare glorie, cu cât pentru pregătirea unuĭ asemenea triumf a trebuit să treacă 18 veacurĭ; şi acest triumf este cu atât maĭ mare, cu atât maĭ memorabil, cu cât este de luminat veacul în care se făcù, veac ferice de înfrăţire, veac în care oameniĭ se nevoesc din toate puterile a pune în lucrare poveţile Evangheliei, a se apropià de Domnul Dumneḑeŭ şi a vieţuì într'însul.

Din somnul cel adânc al robieĭ, când a deschis poporul Român ochiĭ la soarele dreptăţiĭ dumneḑeescĭ, a strigat cu putere în sfînta sa răpire: „Să trăească libertatea", şi cu aceasta a înţeles tot ce-ĭ trebuià, ca să fie în pace şi unire în sine, tare şi nebiruit afară. Acum, după ce toţĭ credem că am dobândit libertatea, să venim a cercetà ce va să ḑică libertate şi cum se poate păstrà. Libertatea este dreptul d'a face orĭ-ce nu vatĕmă pe altul, adecă dreptul de a lucrà cum poruncesc legile; iar lege va să ḑică voinţa obştească a locuitorilor uneĭ ţĕrĭ. Noĭ până acum n'am avut legĭ, căcĭ ceea-ce rĕŭ se numià la noĭ legĭ, nu erà voinţa obştească, ci voinţa câtor-và, căcĭ de ar fi fost voinţa obştească, ele ar fi fost făcute pentru binele tutulor, şi n'ar fi dat unora numaĭ drepturĭ şi altora numaĭ datoriĭ.

Aşà dar bine vedem că ale noastre n'aŭ fost legĭ, ci nelegĭ şi li s'aŭ dat acest nume de către ceĭ ce aŭ cugetat să ne înşele şi să ne ţie în lanţurile robieĭ. Pentru că dar n'am avut legĭ, n'am avut nicĭ libertate, şi prin urmare nicĭ drepturĭ: acum am dobândit tot. Să mulţumim bărbăţieĭ şi curagiuluĭ poporuluĭ din Bucurescĭ. Să mulţumim miliţieĭ noastre, care dete lumiĭ întregĭ o pildă fru-

moasă de frăție întru dreptate și o dovadă despre marile lor suflete, strigând către Domn în sfînta sa răpire de entusiasm patriotic: „Nu dăm în frații noștri, dar sîntem gata a murì toți, bătêndu-ne în contra vrăjmașilor patrieĭ noastre". Să mulțumim bravilor junĭ Românĭ, că eĭ aŭ înălțat întâiŭ steagurile tricolore și le-aŭ purtat pe ulițele orașuluĭ, eĭ aŭ strigat ceĭ dintâĭ: „să trăească libertatea", eĭ aŭ moderat pe popor și l-aŭ făcut să se poarte așà de înțelepțesce, eĭ aŭ terminat unica, prea marea, și memorabila această sĕrbătoare națională. Să mulțumim acelor puținĭ generoșĭ boerĭ carĭ, cu capetele descoperite înaintea poporuluĭ Român, cu ochiĭ plinĭ de lacrămĭ, cu mânile înălțate către cer, se lepĕdară înaintea luĭ Dumnedeŭ și a oamenilor, pentru dragostea fraților lor, se lepĕdară de toate drepturile ce aŭ avut până acum, sărutară stindardele tricolore și jurară că nu numaĭ nu vor cugetà și nu vor face nimic spre rĕul patrieĭ lor și a fiilor lor, dar încă că vor fi gata a murì toțĭ pentru ca să apere noua Constituțiune ce-șĭ dede poporul Român. Ce frumoasă carieră se deschise prin această faptă a lor pentru generoasele lor suflete! Dumnedeŭ va trimite binecuvîntarea sa asupra lor și asupra fiilor lor. Pe dînșiĭ îĭ va lăudà și îĭ va admirà Europa și lumea. Dilele vor spune dilelor, aniĭ vor spune anilor viitorimiĭ ce loc merită în istorie această faptă, ce rĕsplată i se cuvine. Să mulțumim Prea Sf. nostru Mitropolit Neofit, căcĭ binecuvîntă fapta poporuluĭ Român și jură cu crucea luĭ Chs. în mână înaintea ceruluĭ și a fiilor patrieĭ, că va susținé causa poporuluĭ cu vieața și sângele sĕŭ în protiva a tot vrăjmașul și pizmașul. Să mulțumim, în sfîrșit, Românilor carĭ s'aŭ pus în capul lucrurilor și aŭ apucat cârma Statuluĭ, căcĭ eĭ aŭ lucrat cu nepreget și ardoare patriotică și filantropică, pentru ca să ne aducă acest timp fericit, eĭ s'aŭ însărcinat a compune, a regulà și a împăcà lucrurile; să avem încredere într'înșiĭ, să nu-ĭ turburăm, să nu-ĭ supĕrăm, căcĭ dacă până acum ne-aŭ dat dovedĭ învederate despre sentimentele lor, că sînt înălțate peste orĭ-ce patimă, că provin din iubirea de oamenĭ, iar nu din egoism, să credem, dic, că vor lucrà fără nicĭ o îndoință și d'acum înainte, cu același nepreget, cu același foc, cu același patriotism.

În starea în care se află astădĭ patria, datoria voastră a tutulor, frațĭ Românĭ, este de a așteptà în liniște formarea milițieĭ saŭ gvardieĭ naționale, pentru care Guvernul provisoriŭ a luat cele maĭ energice măsurĭ. Această miliție va fi compusă de oamenĭ neatârnațĭ, cinstițĭ și înțelegĕtorĭ de toate stările, oamenĭ în care publicul să poată avé

No. 364. 1848 Iunie 14.

încredere, omeni cu căpătâiŭ, cu proprietate saŭ cu prăvălie, căcĭ aceştia aŭ să fie rĕspundĕtorĭ pentru toate faptele lor. Dic dar că trebue să fiţĭ liniştiţĭ, căcĭ numaĭ aşà ne putem asigurà libertatea ce am dobândit. Libertatea fără linişte se perde, nu poate sta, maĭ cu seamă în împrejurările în carĭ se află ţeara noastră. Patria dar roagă pe toţĭ fiiĭ sĕĭ, în numele libertăţiĭ şi pentru păstrarea libertăţiĭ, ca să fie liniştiţĭ, să fie fraţĭ, să uite orĭ-ce ură, să ierte tot uniĭ altora, cel puţin până se va formà gvardia naţională şi vor începe a se face adunărĭ şi a se publicà gazete, prin carĭ să se formeze o opiniune saŭ o părere publică, obştească. Opiniunea ce a avut până acum obştea noastră a fost nemulţumirea cu cele vechĭ, cu cele cădute ; în aceasta ne-am unit cu toţĭ, şi chiar pentru aceasta am isbutit să dobândim libertatea, adecă pentru că am fost uniţĭ. Acum însă, când e vorba să se facă întocmirĭ nouĕ, să se deà planurĭ nouĕ, dacă nu vom aşteptà liniştiţĭ să lucreze bărbaţiĭ carĭ ĭ-am ales noĭ, vom vorbì fie-care după capul sĕŭ şi nu ne vom înţelege nicĭ odată; apoĭ nu numaĭ că nu vom face nicĭ un pas înainte, dar încă vom perde şi libertatea care ne este atât de scumpă tutulor. Pace dar vouĕ, pentru că vi se vestesce libertate ; unde nu este pace, nu este libertate. Aşteptaţĭ, fraţĭ Românĭ, în linişte, ca să se puie legĭ, pentru că legile sînt temeiul libertăţiĭ; până când nu veţĭ avé legĭ, nu aveţĭ libertate, căcĭ libertatea care nu se întemeează pe legĭ este desfrîŭ, este învălmăşeală ameţitoare şi rĕsturnătoare, care duce pe popor la peire şi nenorocesce patria. Adunarea cea în adevĕr obştească, care peste puţin se va formà de voĭ şi prin voĭ toţĭ, iubiţiĭ noştriĭ fraţĭ Românĭ de toate stările, va fi însărcinată a face aceste legĭ, carĭ vor fi temeiul viitoareĭ noastre fericirĭ. Nu putem dar îndestul să vĕ îndemnăm şi să vĕ rugăm frăţesce în numele patrieĭ şi al libertăţiĭ, ca să pândiţĭ a lucrà la formarea eĭ cu toată frica luĭ Dumnedeŭ, cu cea maĭ mare băgare de seamă, neavĕnd în vedere decât folosul obştesc. Să nu vĕ lăsaţĭ dar a vĕ amăgì de uniĭ ploscaşĭ şi clevetitorĭ, ci să credeţĭ că uniĭ ca aceştia vor numaĭ să întărîte, să aprindă duhurile, saŭ de pizmă, pentru că vĕ vor rĕul, saŭ de gelosie, pentru că nu pot şi eĭ să se înalţe în consideràciunea oşbtească, saŭ din rĕul învĕţ, care greşelele altora le măresce în ochiĭ lor, iar p'ale lor înseşĭ le ascund; să nu vĕ induplecaţi dar a vĕ vinde glasul pe banĭ saŭ pe făgăduinţe, că veţĭ fi rĕspundĕtorĭ pentru fiiĭ şi nepoţiĭ voştri înaintea mareluĭ Dum-

nedeŭ, carele vĕ aduse acest timp reformator, și voi să pue în mânile voastre viitorul iubiteĭ noastre patriĭ.

No. 364.
1848
Iunie 14.

Aveţĭ toată încrederea în bărbaţiĭ carĭ ĭ-aţĭ ales voĭ din sînul vostru, nu-ĭ judecaţĭ cu asprime, ci cu inimă creştinească îndurătoare, căcĭ e foarte grea şi împovărătoare sarcina ce aţĭ pus asupra lor. Ca să tăcem despre toate cele-lalte, să venim la numĕrul cel mare al nemulţumiţilor, carĭ sînt cu atât maĭ periculoşĭ pentru liniştea publică, cu cât sînt nisce oamenĭ mărginiţĭ în ideile lor, întunecaţĭ. Guvernul provisoriŭ, pentru ca să dărîme sistema cea veche, s'a putut sluji cu mulţĭ oamenĭ, pentru că opiniunea publică am dis că erà nemulţumirea. Dintr'aceşĭ mulţĭ, uniĭ vor fi fost negreşit pătrunşĭ de sfinţenia lucruluĭ, dar cea maĭ mare parte a fost săpată pe de desubt de patimĭ, tîrîtă de egoism. Eĭ bine, toată această mulţime de oamenĭ perduţĭ, carĭ nu-şĭ pot găsi bine capuluĭ, nu pot subsistà decât numaĭ în învălmăşelĭ şi rĕsturnăturĭ soţiale, sbiară astădĭ în gura mare şi amerinţă ca să li se deà posturĭ, chiverniselĭ. Dacă Guvernul provisoriŭ îĭ va ascultà, el se compromite în opiniunea publică, perde basa ce cată să aibă, se discreditează înaintea obşteĭ, căcĭ toţĭ aceştia, o spunem maĭ dinainte, nu pot fi destoinicĭ de nimic, nu pot trage nicĭ odată în vieaţa lor respectul nimĕnuĭ, lauda nimĕnuĭ; iar dacă Guvernul provisoriŭ îĭ va lăsà să sbiere în deşert, şi va lucrà după cum îl povăţuesce dreptul cuvînt, apoĭ eĭ pot face partide şi fatriĭ, carĭ vor aduce peire patrieĭ şi nenorocire fiilor eĭ. Eată părerea noastră asupra lucruluĭ acestuia: Toate posturile şi dregĕtoriile Statuluĭ fac un cerc ce trebue să steà pe d'asupra noastră tuturor. Fie-care patriot român, desvoltat şi înţelegĕtor, să desfăşure după fusul meritelor sale firul destoinicieĭ şi al capacităţiĭ sale personale şi să-ĭ sloboadă căpătâiul în popor. Acesta, la timpul cuviincios şi la trebuinţă, va înodà firul sus de cârligul unuĭ post oare-care, şi postul va trage la sine persoana ce trebue să-l ocupe şi să lucreze în frica Domnuluĭ şi dragostea patrieĭ. Iar dacă vom face ca până acum, ca noĭ să tragem posturile jos între noĭ ca să le ocupăm, apoĭ atuncĭ adio la toate dorinţele noastre, la toate speranţele noastre cele frumoase, că lucrul va merge ca şi până acum şi poate încă şi maĭ rĕŭ. E voitor de rĕŭ dar al patrieĭ şi al poporuluĭ Român orĭ-cine va cutezà să turbure lucrările Guvernuluĭ provisoriŭ prin pretenţiunĭ şi stăruinţe ambiţioase, egoiste.

Un asemenea om se face vinovat înaintea poporuluĭ Român, căcĭ profanează sfinţenia fapteĭ sale şi îĭ dă un caracter tâlhăresc,

No. 364. 1848. Iunie 14

rușinos. Încetațĭ dar, fraților, de la nisce asemenea fapte, dacă nu vrețĭ ca, pe lângă toate câte ḑiseĭ, să maĭ meritațĭ și numele de ciocoĭ mercenarĭ, creaturĭ, etc., etc.

Așà dar patria vĕ roagă, în numele libertățiĭ și al luĭ Dumneḑeŭ, ca să vĕ înfrînațĭ dorințele necumpĕtate, să uitațĭ urile trecute, să vĕ înfrățițĭ întru Christos, să vĕ regenerațĭ cu toțiĭ, dacă vrețĭ să o regenerațĭ și pe dînsa, să o facețĭ mare, fericită și glorioasă.

Alexandru I. Crețescu.

No. 365. 1848 Iunie 14.

„O repede ideie asupra stăriĭ de față a lucrurilor în Moldova“ articol din „Foaie pentru minte, inimă și literatură“. No. 24—26. 1848. 14—26. VI.

O repede ideie asupra stăriĭ de față a lucrurilor în Moldova [1]).

Eŭ aveam mare dorință să viŭ la Moldova. În acea țeară locuită de fiiĭ uneĭ națiĭ atât de glorioasă, carĭ cu armele în mână aŭ dat maĭ mult decât odată doveḑĭ că sînt vredniciĭ deviitorĭ aĭ măreților Romanĭ; pe acel pămînt producĕtor și mănos, ce oarecând prin întinderea sa geografică erà îmbrățișat de Nistru, Dunăre și Marea Neagră. Îmĭ închipuiam că țeara aceasta, care a fost veacurĭ întregĭ teatrul nenorocirilor, prada gintelor barbare — câmpul sângeroaselor lupte — al revoluțiilor — al deselor pribegirĭ (băjenăriĭ), al stârpitoarelor boale epidemice; țeara aceasta ce fu sute de anĭ chivirniseala Grecilor de la Fanar, asupra căreia s'aŭ aruncat sorțĭ de împărțire și pe a căreia față rane proaspete brăzdase anul 1821 și ocupația de șeapte anĭ a numeroaselor armate împĕrătescĭ — îmĭ închipuiam ḑic, că dacă supt biciul de foc al atâtor rele, îngustată pe din toate părțile și sfâșiată din lăuntru și afară, țeara aceasta frumoasă, acest paradis pămîntesc, nu a îngenunchiat cu desăvîrșire, apoĭ de când formalicesce se

[1]) Acéstă descriere tristă a stăriĭ acestuĭ Principat noĭ o primiserăm mult maĭ nainte de revoluțiile anuluĭ c., o păstrarăm însă în pulpit, pentru ca nimenĭ să nu ne poată mustrà că dăm prilej de scandală și întărîtare Cetitoriĭ vor vedé din decursul aceleia adevĕrul lămurit și altă dată, că protectoratele nu folosesc, ci încurcă, și că e vaĭ de țeara fără publicitate, fără libertatea tiparuluĭ, care dacă există și în Moldavia, nu erà să se grămădească pe 14 anĭ atâta materie aprinḑĕcioasă, căcĭ tot ce s'ar fi dat pe față erà să se și îndrepte. Acuma căutațĭ să uitațĭ toate câte putețĭ, apucațĭ lucrul în unire frățească de la o toartă bună, ca să nu perdețĭ și ceea-ce maĭ avețĭ.

No. 365. 1848 Iunie 14.

află apĕrată în contra astor rele lovirĭ străine și casnice, de când luată subt ocrotirea puterniculuĭ Cabinet creștin de la Neva, se cârmuesce cu institute represintătoare de un guvern statornic național, țeara aceasta până acum trebue să-șĭ fi luat vioiciunea strămoșească, să se fi îmbunătățit, să-șĭ fi uscat șiroaele ce săpaseră lacrămile pe fața eĭ și, în sfîrșit, să fi înflorit. Cu aceste închipuirĭ, cu aceste ideĭ, cu aceste simțirĭ, am călcat hotarul Moldoveĭ. Îmĭ venià în entusiasmul meŭ să îmbrățișez pe tot sărmanul locuitor ce întâlniam pe cale, să rĕsuflu împreună cu fiecare bucuria ce credeam că trebue să-ĭ fi pătruns aniĭ aceștĭ de repaos și fericire. Dar de la cel întâiŭ pas se iviră maĭ multe semne de întristare sufletuluĭ meŭ; locuitoriĭ, în de obște apĕsațĭ, gemeaŭ subt povara ticăloșieĭ, mila lor stoarsă de un traiŭ rĕŭ, învĕlițĭ maĭ în nisce trențe sărace, eŭ ĭ-am aflat tratațĭ chiar dupre cum făceà Împĕratul ceruluĭ cu prisoniĭ englejĭ, pe care-ĭ numià barbarĭ roșiĭ. M'am purtat prin toate clasele nemărginite și fără numĕr ale nobilimiĭ, am întors apoĭ observațiile mele spre a mĕ informà de starea fisică și morală în de obște și, prin curiositate ertată străinuluĭ, am intrigat a mĕ adăpà din toate isvoarele cuvenite pentru câștigarea uneĭ cunoscințe adevĕrate de starea de față a lucrurilor.

Moldova are în adevĕr în sînul eĭ locuitorĭ în cea maĭ mare parte iubitorĭ de patrie și nație, cu tot același foc ca și strămoșiĭ lor Romanĭ. Și cu cât oare-cine se va coborî maĭ jos în popor, cu atât maĭ mult va aflà puritatea caracteruluĭ și a sincerităţiĭ acesteĭ nobile națiĭ, ce păstrează în toată vioiciunea tipul adevĕrat al vechilor străbunĭ. Dar toată armonia între cârmuițĭ și cârmuitorĭ este vatĕmată și stricată, din pricină că domnesce încă chiar și astădĭ rĕul obiceiŭ, întrodus prin Grecĭ, al aristrocrațieĭ de neam; din pricină că câte-và familiĭ fruntașe ce încheagă aristocrația țĕriĭ sînt în cea maĭ mare parte o adunătură străină, carĭ dupre sistemul fanarioticesc tot-deauna se țin reschirațĭ în partide, căutând foloase particulare; din pricină că cu toate că prin Regulamentul țĕriĭ se asigurează cinste numaĭ merituluĭ personal, dar, dupre cum li se dic, boeriĭ ceĭ marĭ, ajutorațĭ de obiceiul ce s'a învechit acum, de averĭ colosale rĕmase de la moșiĭ dumnea-lor, carĭ pe când s'aŭ încuibat în acest pămînt aŭ apucat vremĭ și maĭ îndemânatece a suge pe bietul Român, sprijinițĭ de aceĭ ce află tot-deauna în dumnea-lor instrumentele trebuitoare a jucà soartea patrieĭ și naţieĭ în care trăesc, cum tot odată înrudițĭ fiind cu vechiĭ boerĭ pă-

No. 365. 1848 Iunie 14.

mînteni prin necurmate cuscrii, păstrează ca un fel de privilegii asupra tuturor posturilor înalte, şi la ori-care prilej trag pe seama d-lor interesele patriei şi ale naţiei. Din pricină că şi acei cari strigă vre-odată în potriva neorînduelilor, îndată ce li se astupă gura cu niscai posturi grase, sînt înşişi făptuitori de neorîndueli şi mai mari şi, în sfîrşit, din pricină că d-lor nici odată nu s'aŭ vĕdut uniţi pentru apĕrarea intereselor publice, fără a nu amestecà în mijloc şi interese particulare. Pentru aceasta nenumĕrate rele apasă aici şi strivesc pe locuitorii tuturor claselor, ridicându-le creditul de la tot ce e sfînt şi pravilnic; pentru aceasta a luat sbor şi s'aŭ desăvîrşit nesiguranţa în legi, volniciile acele necumpĕtate cari primejduesc aici cinste, dincolo avere, dincoace vieaţa ori-cărui individ, miile de curse cari ademenesc când pe unul, când pe altul a părăsi drumurile cinstei,. şi pe nădejdea a unui câştig particular a se abate pe căi necuviincioase. Pentru aceasta meritul, în loc de a fi rĕsplătit, se pizmuesce şi se gonesce peste tot locul cu vergile urii şi ale prigonirii, pentru aceasta, în sfîrşit, v o i n ţ a sciù a se face neatârnată de legi, resultând întărirea bărbaţilor vrednici şi lăsarea, saŭ mai chiar specularea tuturor trebilor publice pe seama răpitorilor nedrepţi, saŭ a celor ce n'aŭ nici un merit personal ori cea mai mică ideie despre chemarea lor. Înrîurirea pe nesimţite a trăsurilor volnice şi necontrolate contribui (la) înfiinţarea unei oposiţii, care ridică strigări sgomotoase încă chiar pe la anul 1835, resultaturile căreia fură pe de o parte, prin d. General Rückmann, despăgubirea reclamaţiilor de oare-cari sume luate fără de cuviinţă, iar pe (de) alta fără vre-un fact, exilare volnică a celor întâi magnaţi ce făcură parte la oposiţie; şi cu toate că oare-cum comisarul Rückmann asigură în persoana Mitropolitului Veniamin contenire pe viitor a abaterilor de la textul Regulamentului Organic, după pretensie ce făcù acestuia a încheзăşui formal, însă lucrurile neluându-şi de loc o altă formă, oposiţia făcù zadarnice cercări şi în anul viitor, când se nimicì, prin neprevĕduta închidere a Adunării generale, tot într'un timp cu schimbarea d. Bezak din consulat.

Sfărîmarea numitei oposiţii a sporit abusurile: 1) pentru că înteţită fiind rĕsbunarea celui vătĕmat, n'aŭ mai stat hotare şi margini în a jertfi totul şi dumneḑeescì şi omenescì, spre împăcarea dorinţei saŭ ambiţiei; al 2) că reclamanţii, afară de puţini boeri pămînteni, cei-lalţi toţi îşi dădură mâna şi se vĕḑură curînd jucând role înjosite, ca unelte mijlocitoare şi lucrătoare de fapte

No. 365.
1848
Iunie 14.

ce puţin înainte înşişi eĭ cu mare înverşunare protestară, urmare ce le-a perdut opinia şi toată încrederea către toţĭ buniĭ. Cum că vina lor se micşorează prin următoarele adevĕrurĭ: Toţĭ aceĭ cariĭ învinse în faţa comisaruluĭ venit din îndemnul stăruinţeĭ lor, prin descoperirea dreptelor protestaţiĭ, s'aŭ vĕḑut în protiva nădejdiĭ şi a buneĭ cuviinţe lăsaţĭ fără condiţie în disposiţia protivniculuì, făptuitoriĭ rĕuluĭ dovediţĭ şi nepedepsiţĭ, iară eĭ în cea maĭ mare parte sfărîmaţĭ prin execuţie silnică a unuĭ volnic exil. Urmarea arătată puse cea maĭ mare parte în desnădejde, şi aceĭ scurt vĕ-ḑĕtorĭ, saŭ aceĭ ce eraŭ foarte legaţĭ de interesele casnice, fură ceĭ întâĭ carĭ se abat în cale rătăcită, prefăcêndu-se aŭ spre a se despăgubì de scăderile materiale ce suferiseră în timpul oposiţieĭ, aŭ pentru a-şĭ păstrà proprietăţile mişcătoare saŭ nemişcătoare, aŭ în sfîrşit să câştige ocrotirĭ legiuite orĭ nelegiuite la procesele lor particulare. Scurt, representatorul Rusieĭ, ca însărcinat al Curţiĭ preteguitoare, tot-deauna primià protestaţiile asupriţilor în contra asupritorilor şi protestaţiile ce se daŭ pentru volniciile şi silniciile urmate în vînḑările arendelor publice, în alegerile deputaţilor Adunăriĭ generale, aŭ în alte de asemenea, precum: despre înstrăinarea averilor cleruluĭ, nechibzuita risipă a sumelor finanţuluĭ, specularea posturilor şi hărăzirea oprită de Regulament a rangurilor paia; iar maĭ cu seamă despre neînfrînata călcare în picioare a legiuirilor ramuluĭ dicanicesc; dar toate aceste ḑecĭ de protestaţiĭ rĕmaseră până astăḑĭ fără vre-un resultat; din care îndemn aŭ vroit uniĭ să ḑică că Rusia însăşĭ, doritoare a-şĭ face acte de protestaţiĭ, lăsà pe o parte slobod curs abusurilor şi pe alta intrigà câştigarea protestelor. Mie mi se pare cu totul din în potrivă; ideia mea este cu totul alta. Eŭ cred că Rusia stă foarte departe a cugetà încă aşà ce-và pentru Moldova, şi le-am ḑis Moldovenilor, dupre cuvintele profetuluĭ David: „Voĭ aveţĭ frică acolo unde nu este frică." M. Sa Împ. Nicolaĭ este cu totul în alt fel informat despre Moldova, pentru că altmintrelea ambiţia sa n'ar suferì să vadă pătimind atât de mult în faţa Europeĭ un Stat pe care Rusia singură l-a luat subt ocrotirea eĭ, cu cuvînt numaĭ ca să-l facă fericit.

Dusu-s'a vre-un deputat al Moldoveĭ să plângă la Petersburg jalnica soarte a patrieĭ sale? Saŭ de nu s'a dus, trimisu-s'a protectoruluĭ de a dreptul relaţie de starea de faţă a lucrurilor? căcĭ protestaţiile date consulilor sînt supuse la miĭ de pedicĭ ca s'ajungă aşà sigur la auḑul Ţaruluĭ; înseşĭ rapoartele oficiale ale trimi-

No. 365. 1848 Iunie 14.

șilor Rusieĭ în Prințipat, când ar cuprinde, să ḑicem, chiar adevĕrul, totușĭ s'ar alunecà foarte lesne printre actele diplomaților Rusieĭ, când maĭ cu seamă aceștia cunosc metodul de a se folosì în parte la asemenea prilej.

În ḑilele aceste maĭ dincoace, s'aŭ vĕḑut iscate și hotărîte procesurĭ pe temeiul mărturiilor mincinoase, cu care chip s'aŭ perdut averile, s'aŭ vătĕmat cinstile și s'aŭ primejduit viețile multora. Pentru maĭ mulțĭ nevinovațĭ s'a lucrat exilare. Uniĭ s'aŭ și exilat; altora eșirea peste hotar în potriva Regulamentuluĭ le-a fost oprită; maĭ multe case s'aŭ amenințat a fi călcate; maĭ multe fețe aŭ fost fără de cuvînt prigonite până la moarte, influarisind intriga chiar și între căsătorițĭ. Este cu totul de necreḑut, până în cât Sfatul a silnicit unele fețe a da înscrise, că se leapĕdă înseșĭ de oarecarĭ drepturĭ particulare ale lor, — Sfatul acesta, care șĭ-a însușit lui-șĭ drepturĭ, ce prin statutele țeriĭ nu-ĭ sînt date. A judecà, nu stă în atributele Sfatuluĭ; cu toate aceste el adesea s'a vĕḑut judecând fără a fi povățuit de vre-o regulă saŭ Codică țivilă; hotărîrile îĭ sînt pururea mister, ele se vestesc numaĭ atuncĭ, când sînt aduse întru împlinire. Îțĭ vine foarte curios și neașteptat să privescĭ în Sfatul acesta umbra grozavă a incvisițieĭ, care oare-când apĕsà republica Veneției. Ast-fel stând cursul trebilor, se purtà grija uneĭ oposițiĭ furtunoase și chiar sistematice. Cugetându-se apoĭ că, cu prilejul oposițieĭ din 1835—36, s'a vĕḑut până în cât cumpĕnesce partida ce păstrează în fruntea eĭ persoana Mitropolituluĭ și simțindu-se pe de o parte, cum oposiția, ce începuse a se lățì, se sârguià a trage în favoru-ĭ voința Presidentuluĭ Adunăriĭ generale, ce moșetnià în popor și în nobleță influență și stimă părtinitoare, crescută în păstoria a cincĭ-ḑecĭ de anĭ de rînd; iar pe de alta că Veniamin se deșteptase acum din letargia, în care a fost ținut mijlocirea cuĭ-và, în cât viitorul nu maĭ făgăduià în el instrumentul intereselor particulare, ci cu totul din în potrivă. Pe lângă care adăogându-se: 1). Interesul particular pentru păstrarea nejignită a unor tocmelĭ de înstrăinărĭ însemnătoare averilor mânăstirescĭ, săvîrșite prin schimburĭ nelegiuite. 2). Potoape de oamenĭ de toate stările, vĕḑêndu-se pretinḑênd cu mijlocirea Mitropolituluĭ drepturile lor, răpite aŭ prin canalurile judecățiĭ, aŭ prin alte apucăturĭ contrariĭ siguranțieĭ comune, chezășuită de către așeḑăminte. 3). Pofta de a se amestecà cu ton dictatoric în trebile eclesiastice, a pipăì isvorul foloaselor materiale, a face parte la râvna celor ce vor trebuì să se ruineze în căștigarea locurilor vacante — secsia III,

art. 411 și 412 din Regulamentul Organic,—cum tot-de-odată visându-se în sfărîmăturile luĭ Veniamin foloasele unuĭ absolutism nemărginit, saŭ maĭ lămurit, de a lipsì la faptele arbitrariĭ legilor o gură care să mustre, și o putere care să steà cu nătângie pedică voințeĭ egoistice. Aceste pricinĭ aŭ făcut să se simtă trebuința și nevoie de a se da în lăturĭ prin orĭ-carĭ jertfe persoana Mitropolituluĭ Veniamin. Să nu uităm a reflectà încă douĕ puncte, carĭ contribuiră la intrigă: nădejdea că următorul va fi dator Guberniuluĭ cu existința sa, și prin urmare, nu numaĭ că nu va cercà a fi împotrivitor, dar chiar unealtă mijlocitoare la împlinirea scopurilor, și că, prin ștergerea luĭ Veniamin, se va perde pentru tot-deauna omul primejdieĭ, N. Cantacuzin, carele, în adevĕr, este de o agerime și isteciune rară, însă prin o ușurință foarte curioasă a lăsat să triumfeze patimile asupra merituluĭ, ce ar fi putut avé, și neformându-șĭ nicĭ o sistemă, faptele sale l-aŭ perdut cu totul în opinia publică. Către împlinirea acestuĭ plan cutezător, s'aŭ luat toate măsurile favoritoare în lăuntru și afară... Între consulul Rusieĭ și între Mitropolitul Veniamin s'aŭ îngrijit a se presărà o intrigă care, adăogându-se în toate ḑilele, ajunse la gradul cel maĭ de sus, fără să fi fost în mijloc cât de mică pricină binecuvîntată. Chiar una dintre curțile ocrotitoare fu pe încetul adusă la ideĭ a se îndoì, că depărtarea luĭ Veniamin n'ar fi de tot nefolositoare, maĭ cu seamă în vremea ce un proiect...

No. 365. 1848 Iunie 14.

Sub dînsul n'ar fi putut avé lucrarea. Asemenea se creḑù de neapĕrată trebuință darea Ministeruluĭ administrațieĭ din Lăuntru pe seama uneia din acele fețe picante, pentru vre-o împrejurare, și singur d. C. Sturdza, în aceste circonstanțe vrednicind așteptare, i se dădù puterea executivă, ca un răsvrătit în contra Mitropolituluĭ încă de pe când n'a vroit să cunoască însoțirea ce făcuse cu o rudă a sa în protiva canoanelor bisericescĭ, precum și pentru favorul sĕŭ către N. Cantacuzin, cu care propune că s'a ajutorat a osândì pe d. Sturdza să plătească o datorie dreaptă, ce după oare-carĭ împrejurărĭ trebuià să o plătească. Se prepune că aŭ maĭ stat dintre Ministri, carĭ râvniaŭ catastrofa aceasta, deșì nu tocmaĭ pe față, prevĕḑênd în ea sfetirea unor lucrurĭ favoritoare măcar în parte. Volnicia dată d-luĭ Cantacuzin în Ministeria Justițieĭ și necumpĕnirea cu care a întrebuințat influența sa în Mitropolie fu din cele întâĭ pricinĭ ajutătoare la intrigă, fiind-că prin aceste s'aŭ pregătit în cât-và răsvrătirea duhurilor asupra Mitropolituluĭ. Aŭ stat alțiĭ carĭ adeveriaŭ, cum că și alte împrejurărĭ chiar străine

No. 365. 1848 Iunie 14.

contribuiră la intrigă!.. Când dar ast-fel s'a fost orînduit cursul trebilor, nu s'a scăpat din vedere a fi pusă în lucrare orĭ-ce faptă puteà să producă desgust și nemulțumire în duhul bătrânuluĭ Veniamin, necruțatele lovirĭ, ce i se făceaŭ în toate privințele, obraznice, aŭ sumețele înfruntărĭ și reproșe cu carĭ se împingeaŭ pretensiile sale cele maĭ binecuvîntate. Rumperea de lângă sine aĭ celor maĭ lipițĭ, scuturațĭ din pulbere și ridicațĭ în cariere înalte, aĭ acelor amăgitorĭ viclenĭ, ce înșelațĭ de zadarnice făgăduințe străine spionaŭ și jucaŭ cabale în protiva însușĭ Mecenuluĭ lor, toate aduseră lucrul la o silnicie, în cât de voie de nevoie Veniamin trebuià numaĭ decât să abdiceze. Și prin o formală demisie compusă într'un stil ce desvelià binișor toate silniciile, cerù în tăcere, la 18 Ianuarie 1842, coborîrea sa de pe scaunul Mitropolieĭ. Dar fiind-că o demisie ast-fel vătĕmà foarte la vedere și nesmintit nimicnicià toate frumoasele nĕdejdĭ așternute în planul protivniculuĭ, Veniamin fu silnicit și prin oare-cine ademenit a subscrie maĭ în urmă o altă demisie sub tot aceeașĭ dată, făcută pentru siguranță în duhul legiĭ Pidalion, și apoĭ pentru a înlăturà primejdia de care erà amerințată Capitala prin turburarea poporuluĭ, ce complotà să-ĭ împedece eșirea chiar cu vĕrsare de sânge cetățenesc, fu silit spre 29 Ianuarie, în miedul nopțiĭ, a se depărtà pe nesimțite către marginile țĕriĭ, și rĕmase la mânăstirea Slatina ce-ĭ este hărăzită încă de pe la aniĭ 1807. De la acest period vieața sa plutesce într'un pururelnic pericol, maĭ multe descoperirĭ aŭ dovedit mărimea primejdieĭ ce-l amerință în fie-care minut, și maĭ multe urmărĭ mărturisesc sârguința ce s'a făcut spre a aruncà prihană asupra trecutuluĭ sĕŭ. Depărtarea Mitropolituluĭ răsvrătì în de obște duhurile locuitorilor de ambe sexele; atât prin palaturĭ, după cum și prin bordee, erà un gând, o dorință, o voie: întoarcerea sa înapoĭ. Sgomotul reclamațieĭ ajunse la un grad, în cât la Iulie 1842, s'a găsit de neapĕrată nevoie a se strejui prejma Slatineĭ cu puterĭ înarmate, spre a împedecà poporul de la hotărîrea ce se prepune, că făcuse a-l aduce cu orĭ-care preț iarășĭ pe scaunul Mitropolieĭ. Nisce asemenea împrejurărĭ, producênd totală nemulțumire, întărîtară ast-fel duhurile, ajută ast-fel lățirea oposițieĭ, în cât cea maĭ mare parte din bărbațiĭ națieĭ se vedeaŭ acum hotărîțĭ a lucrà pe față împlinirea scopuluĭ lor. Curtea Rusieĭ încă luând proaspete scirĭ, atât din alte isvoare, cât și din rapoartele d-luĭ General-Maior Duhamel, carele pe la Maiŭ și Iulie 1842 trecù prin Moldova cu prilejul desbateriĭ neînvoirilor dintre Valachĭ și Prințul A. Ghica. poftì chemarea înapoĭ a Mitro-

polituluĭ; însă sub miĭ de juruințĭ și pretexte, între carĭ sta și acela că îndată ce Veniamin își va cuprinde scaunul, tronul va rĕmâné vacant, s'a cam împins astă una dată voința Rusieĭ. De aicĭ urmă o grozavă luptă politică;... curieriĭ duceaŭ din țeară rapoarte poncișe unele altora, însoțite cu grele măsurĭ de aur, carĭ nu târdiŭ alină și neînțelegerile ce eraŭ cu d. Kotzebue, prin acea împrejurare că causa Mitropolituluĭ Veniamin sta a se desbate în Constantinopole de către solul Rusieĭ d. Butenieff cu Înalta Poartă, unde atât Prințul S. Vogoride, cum și Consilierul de Stat actual Telemac Hangeri, a avut încă un prilej să se recomande către rudenia dumnea-lor. Purtarea d. Kotzebue în aceste împrejurărĭ făcù pe Moldavĭ să creadă, cum că d. va fi un bun politic, îndată ce cu vîrsta și experiența va căpĕtà un caracter maĭ solid.

Unul dintre Episcopiĭ eparchioțĭ cu nădejde a se înălțà la scaunul mitropolieĭ, îndată ce luă oare care făgăduințe, despăgubì toate cheltuelile ospĕțuluĭ urmat prin o sumă între 50 și 60 miĭ galbenĭ, fără să cugete că pretutindenea în popor opinia sa este desăvîrșit vătĕmată, că Sfinția Sa nicĭ este născut pămîntean, ca să poată așà lesne ajunge în fruntea cleruluĭ Moldovan, că chiar episcopatul nu s'a îngăduit maĭ înainte până când, prin formală declarație, s'a legat a nu puté pretinde vre-odată scaunul Mitropolieĭ, că Sfinția Sa în a. 1836, pentru o intrigă neomenoasă ce a cercat să joace, fu raportat la Ministeria Rusieĭ, că tot-odată se află cădut în categorie canonicească cunoscută de ambe Curțile ocrotitoare și rostită atât prin înscrisul Patriarchuluĭ de Constantinopole, dupre cum și prin două mehtupurĭ ale Porțiĭ și, în sfîrșit, că însășĭ legea bisericească, canonul 29 al Apostolilor și 22 al soboruluĭ al 6-lea, pe acel ce va cercà să capete vre-un post cu mijlocirea banilor îl lipsesce chiar și de postul aŭ cinul avut până atuncĭ. Și ce e numaĭ de însemnat, că părinteluĭ din nenorocire îĭ lipsesc toate însușirile câte se cer la un Mitropolit. Ar trebuì cine-và să-l cunoască în persoană, pentru a avé deplină ideie cum împrejurărĭ une-orĭ aduc a trece nesciința înaintea gloateĭ de minte, spre sfetirea nu sciŭ căror interese particulare. Pilda proțesuluĭ Episcopieĭ cu orășeniĭ eĭ poate în destul dovedì misantropia și egoismul părinteluĭ Episcop. Oposiția nu pregetă a protestà asupra Sfințieĭ Sale; și tot odată pornită fiind asupra chipuluĭ alegeriĭ deputaților, se întărîtă foarte privind pe o parte cursele întinse în calea deputatuluĭ de Vasluiŭ (singurul deputat ales pe voia ținutașilor), spre a fi întărit din Adunare, pe alta volnicia cu care

No. 365. 1848 Iunie 14.

în 22 Dec. 1842 se făcù alegerea deputatului Cârligăturei, unde s'aŭ dat pe faţă toate manegele, cu carĭ se silnicesc ţinutaşiĭ, iar în Ianuarie şi Fevruarie 1843, alegerea în Capitală a două mădulărĭ pentru Adunarea generală. Ea a protestuit şi a declarat Adunarea întreagă de Adunare înfiinţată prin alegerĭ foarte nelegiuite şi foarte silnice, în cât, prin urmare, toate actele ce se vor votà în sesiile eĭ să rĕmâie în toată vremea anulate.

Pagubă că protestaţiile Moldavilor s'aŭ îndreptat numaĭ d. Consul Kotzebue. Puţine ce s'aŭ trimis peste hotar aŭ fost către d. General-consul Daşcoff, şi nicĭ cum ce-và maĭ departe. În mijlocul acestor agoniĭ s'aŭ făcut câte-và pasurĭ cu totul nepolitice, şi este prea adevĕrat că desnădejdea duce pe omul ce se îneacă a-şĭ prinde mânile chiar de ascuţitul săbieĭ [1]).

Asemenea închipuindu-se un regulament eclesiastic atingĕtor şi pentru cârmuirea averilor cleruluĭ, s'a cerşut la dînsul aprobaţia Cabinetuluĭ Rusieĭ. D. Consilier de Stat Alexandru Sturdza, cunoscut de la congresul de Karlsbad, carele locuesce cu familia sa la Odesa, dupre învitarea ce i se făcù, sosind la Iaşĭ, căpĕtă prin decretul din 2 Iunie 1843 epitropia seminarieĭ Veniamin, ce este fondată de către Mitropolitul Veniamin la anul 1804 şi, dupre însărcinarea pusă asupră-ĭ, reorganisă un noŭ aşeăzmînt în duhul ţĕriĭ dumi-sale, cu nădejde că Curtea Rusieĭ, încântată de drumul ce s'a deschis între sf. sinod şi clerul Moldovan, va trece din vedere negreşit toate păcatele cuĭ-và. Dându-se slobodenie Rectoruluĭ de astădĭ, ce este crescut la Chiev, să pregătească pe clericĭ ast-fel, în cât maĭ apoĭ să poată eĭ prin parochiile lor lăţì opinia Rusieĭ în clasa poporuluĭ de jos, singura urmare ce ţineà pe d. în Rectorat, fiind de altmintrelea lipsit de cunoscinţele trebuitoare unuĭ teolog, precum a stat Archimandritul Vladimir Suhopan, bărbatul pe care Moldaviĭ aŭ avut foarte puţin prilej să-l cunoască. Dar Rusia n'a pretins nicĭ de cum jertfele aceste nefolositoare eĭ în toate privinţele; Generalul Sturdza, fără ordinul Suveranuluĭ sĕŭ, a făcut numitul pas aducĕtor de compromitaţie Rusieĭ în ochiĭ Europeĭ; ea nicĭ odată nu se va convinge a aprobà asemenea dispositiĭ abă-

[1]) Nicĭ un tractat nu dă Curţiĭ protectoare dreptul a se amestecà în trebile din Lăuntru; prin urmare nicĭ Guberniul, nicĭ oposiţia, nicĭ alţĭ particularĭ n'aŭ dreptul a duce din ţeară apelaţie în afară, iar cine face aceasta e vîndĕtorul independinţiĭ Principatuluĭ garantisat prin tractate, anume prin cel de Adrianopole. Nu intriga, nicĭ corupţia cu banĭ, ci publicitatea folosită încă de atuncĭ trebuià să curme rĕul. Cu galbeniĭ prădaţĭ puteaţĭ tipărì.

tute din calea cuvenită, fiind maĭ înțeleaptă decât a nu pătrunde duhul fățărniciei din mijlocul dictat de oare-carĭ politicĭ aĭ eĭ. Cu toate aceste Moldaviĭ nu pot, aŭ nu le este ertat a-șĭ întinde maĭ departe plânsorile decât către cer și Consuliĭ Rusieĭ, pentru că petițiile îndreptate Porțiĭ întîmpină pe cale o stâncă nestrăbătută, cum s'a dovedit anume chiar în ḑilele trecute.

No. 365.
1848
Iunie 14.

Adresa No. 1.058 a Ministeruluĭ de Răsboiŭ al Țĕriĭ-Româneseĭ către cel din Lăuntru.

No. 366.
1848
Iunie 15.

(Orig. Arch. M. de Interne. N. 267.)

Domnule Ministru,

După primirea adresuluĭ D-v. cu No. 3.118, am cinste a face cunoscut că, întru cercetarea la fața loculuĭ, împrejurările și lovirea cu armă din partea milițieĭ din orașul Giurgiu, am orînduit din partea oștiriĭ pe ofițerul Borănescu, căruia i s'a ḑis că fără zăbavă să se pornească la arătatul loc.

No. 1.058. Ministru Răsboiuluĭ, I. Ododescu.
Secsia 2. Șeful Secsiĭ, Gărdescu.
Domnuluĭ Ministru din Năuntru.

Ordinul No. 3.120 al Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Româneseĭ către Administratorul de Vlașca.

No. 367.
1848
Iunie 15.

(Conc. Arch. M. de Int. No. 270)

Domnule Administrator,

Astăḑĭ saŭ mâne urmează a eși din curățenia carantineĭ Giurgiuluĭ, d-l Ubicini Franțesul, spre a veni aicĭ în Capitală. Aceste persoane, cuvenindu-se considerație pentru osebitele sale merite și ospitalitate din partea Guvernuluĭ local, eștĭ poftit, Domnule Administrator, a luà îndată îngrijire ca, la eșirea d-sale din carantină, să-ĭ daĭ ospitalitate și toate trebuincioasele mijloace, precum trăsură și caĭ, de carĭ ca un străin urmează a fi în lipsă, ca să-șĭ urmeze călĕtoria până aicĭ.

No. 3.120.

No. 368.
1848
Iunie 15.

Circulara No. 3.123—3.125 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către secțiile sale.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 265.)

Sprafcă către secsiile jos însemnate.

Secsia 1 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru, după poruncă are cinste a face aceĭ cinst. secsiĭ cunoscut, că formula obicĭnuită până acum la ofițialele hârtiĭ ale acestuĭ Minister se desființează, făcêndu-se pe viitorime chiar pe persoana Dregĕtoruluĭ către care vor fi adresate, spre pildă cele către Ministerurile: Domnule Ministru al Finanțiĭ, saŭ al Dreptățiĭ și orĭ-care alt Ministru; cele către Cârmuirile județelor: Domnule Administrator al județuluĭ cutare; cele către Poliție: Domnule Șef al Poliţieĭ, și într'acest chip către toțĭ ceĭ-alțĭ Dregĕtorĭ.

No. 3.123 secs. II.
„ 3.124 secs. III.
„ 3.125 secs. inginerească.

No. 369.
1848
Iunie 15.

Adresa No. 3.132 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către Administrațiunea de Vlașca.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

Domnule Administrator al județuluĭ Vlașca,

Mĭ-a venit sciință cum că domnul Constantin Vilara s'ar fi arestuit acolo în orașul Giurgiu, fără să poată fi pricina cunoscută, de ce și pentru ce s'a întîmplat aceasta. Grăbesc dar a scrie d-tale, ca pe de o parte, de va fi aceasta adevĕrată, să facĭ punere la cale ca îndată să fie slobod, de nu va fi altă pricină binecuvîntată, iar pe de alta să raportuescĭ cu deslușire despre toate amăruntaurile.

No. 3.132.

No. 370.
1848
Iunie 15.

Discursul luĭ I. Voinescu II la serbarea de pe Câmpia Filaretuluĭ.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23 VI.)

Fraților!

Noĭ astădĭ nu sîntem adunațĭ la această solemnitate spre a celebră vre-un sfînt saŭ pentru vre-o altă sĕrbătoare obicĭnuită,

ci pentru sfinţirea acestor steagurĭ naţionale, carĭ se înalţă pentru asigurarea drepturilor celor maĭ scumpe, celor maĭ sfinte ale uneĭ naţiĭ; pentru sfinţirea, dic, a steagurilor celor maĭ potrivite cu mântuitoarele învĕţăturĭ ale Evangheliei. Pentru căcĭ dacă aceste mărețe steagurĭ aŭ proclamat egalitatea, oare Evanghelia nu a proclamat şi ea tot aceea, dicênd: cel ce voesce să fie maĭ mare să fie tutulor serv. Dacă steagurile acestea aŭ proclamat libertatea, sdrobirea fiérelor, isbăvirea de sclavie şi de tiranie, apoĭ şi mântuitorul nostru Isus Christos, nu a venit între oamenĭ, decât ca să proclame acestea şi cu sângele sĕŭ să întărească frăţia, dreptatea şi sfînta libertate şi egalitate. Fraţilor, veniţĭ să jurăm că vom implinì câte ne sînt astădĭ făgăduite și că le vom păzì, şĭ vom apĕrà Constituţia şi ţeara cu sacrificiul vieţiĭ noastre. Maĭ nainte însă de a începe săvîrşirea jurămîntuluĭ, daţi-mĭ voie, fraţilor, în numele Guvernuluĭ ce aţĭ proclamat erĭ cu atâtea strigărĭ de bucurie, a vĕ aduce aminte că pentru ca Guvernul ce aţĭ ales să fie tare, să poată lucrà la fapta regeneraţieĭ începută cu atâta norocire, trebue ca el să se bucure de o întreagă confienţă.

No. 370. 1848 Iunie 15.

În dilele aceste se va decretà chemarea obştesciĭ Adunanţe constituante şi cât de curînd vor începe şi alegerile. Până atuncĭ Guvernul aşteaptă o întreagă slobodenie de lucrare, şi îndată ce se va deschide Adunanţa, el îşĭ va da socoteala de întrebuinţarea ce a făcut cu puterea ce ĭ-aţĭ încredinţat. Şi atuncĭ, de îşĭ va fi împlinit misia după dorinţa popoluluĭ, nu cere nicĭ o recunoscinţă, căcĭ nu a făcut decât să-şĭ împlinească o datorie. Iar de nu va fi rĕspuns la misia sa, singura facere de bine ce cere de la popol este de a poruncì darea lor subt judecată ca trădătorĭ aĭ patrieĭ, ce în vremĭ atât de grele, atât de periculoase nu aŭ depus toate ostenelele, toate privigherile pentru împlinirea datoriilor lor.

Încă odată veniţĭ să sărutăm steagurile şi prin această sărutare să întărim frăţia ce trebue să stăpânească între tot Românul.

Jurămîntul depus pe Constituţiune pe Câmpia Filaretuluĭ.

No. 371. 1848 Iunie 15.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

Jur în numele unuĭ Dumnedeŭ şi pe această sfîntă cruce, că voiŭ fi credincios vointeĭ naţieĭ Române, apĕrând-o din toate puterile în potriva orĭ-căruia atac şi asuprire ; jur că nu voiŭ lucrà nicĭ odată în contra intereselor naţieĭ, şi că voiŭ ţiné şi apĕrà

No. 371. 1848 Iunie 15. acele două-deci și unu de punturĭ decretate de popol, conlucrând după putință-mĭ și jertfind vieața mea chiar pentru dînsele și „pentru nație.

No. 372. 1848 Iunie 15.

Primirea deputațiunii din Ploescĭ de către Guvernul provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

Pe tot minutul Guvernul provisoriŭ primesce încredințărĭ, că mântuitoarele așezăminte ale Constituțieĭ aŭ avut un echo puternic în toată țeara.

Astădĭ s'a înfățișat la Guvernul provisoriŭ o deputație numeroasă de orășenĭ din Ploescĭ, însoțită de Sfatul orășenesc, avênd în capu-le pe părintele Protopopul orașuluĭ și alțĭ preoțĭ cu crucea, evanghelia și steagul tricolor, și după ce șĭ-a exprimat marea bucurie ce le-a adus prochiemarea Constituțieĭ, prin care se dă la toțĭ de o potrivă dreptul neamuluĭ omenesc, drept dat omuluĭ de la Dumnedeŭ, dar refusat și înecat prin sistema vechiuluĭ guvern, aŭ dechiarat că eĭ sînt hotărîțĭ cu toțiĭ a apĕrà aceste drepturĭ cu chiar a lor vieață. Apoĭ aŭ arătat deplina mulțumire ce simt că vĕd în capul acestuĭ Guvern, alcătuit de bărbațĭ liberĭ, pe Prea Sfinția Sa Părintele Mitropolit, și aŭ făcut din parte-le urărĭ pentru toțĭ bărbațiĭ ce aŭ lucrat pentru aceste mântuitoare așezăminte.

După aclamațiĭ de bucurie repetate cu entusiasm de toată adunarea, d. C. Rosetti a rĕspuns în numele Prea Sfințieĭ Sale părinteluĭ Mitropolit, că Guvernul provisoriŭ simte cea maĭ vie mulțumire că deputațiĭ orașuluĭ Ploescĭ aŭ fost ceĭ dintâĭ ce s'aŭ grăbit a încredințà pe Guvern de simpatia ce județul acesta a avut pentru instituția acestor principiĭ. Că Guvernul provisoriŭ jură și acum națieĭ că va face tot putinciosul spre a consolidà și a aplicà aceste principiĭ pe calea cea maĭ dreaptă, cea maĭ largă și sinceră, și că rĕmâne rĕspundĕtor înaintea națieĭ despre toate actele sale. Crede însă Guvernul, și crede religios, că Româniĭ, carĭ aŭ lucrat cu atâta energie, cu atâta curaj, înțelepciune și pace, spre întemeierea acesteĭ mântuitoare Constituțiĭ, vor fi gată a o apĕrà de orĭ-ce vrăjmaș ce ar năvălì din afară ca să o înece, și că-șĭ vor da chiar și vieața pentru a eĭ apĕrare.

Aci s'a oprit d. Rosetti și mișcarea mulțimeĭ erà la culme. În mijlocul a miĭ de aclamațiĭ, am vĕdut lacrămĭ de bucurie curgênd pe fețele maĭ multor bătrânĭ. Prea Sfinția Sa ĭ-a binecuvîntat, și aŭ strigat cu toțiĭ; „Trăească România, trăească frăția."

Scrisoarea Ministruluĭ trebilor din afară al Țĕriĭ-Românescĭ, I. Voinescu II, către Generalul Aupick, Ministrul Franciei la Constantinopole.

No. 373.
1848
Iunie 15.

(Copie. Acad.)

Monsieur le Général,

Par une manifestation entièrement démocratique, faite le 11/23 du courant, le peuple Valaque, usant du droit qui lui est dévolu depuis des siècles en vertu des traités conclus avec la S. Porte par les Princes Mirtcha et Vlad V, vient par un élan électrique de se donner une Constitution libérale. Tout Valaque est appelé à exercer les droits civils et politiques dans le sens le plus étendu du mot. Le Prince Bibesco qui a adhéré à cette Constitution a cru devoir se démettre de ses fonctions et le Consulat de Russie a protesté contre ce nouvel état de choses. Le pays est aussi menacé d'une invasion armée et se voit par là placé dans une position fort critique. Dans des conjonctures aussi graves, un Gouvernement provisoire ayant à sa tête le Métropolitain (chef de l'église) a dû s'organiser et s'adresse par la note ci-incluse au Gouvernement de la S. Porte, notre suzeraine, envers laquelle il proteste du dévouement du peuple Valaque, ainsi que de l'accomplissement le plus rigoureux des engagements du pays vis-à-vis d'elle. Il la prie en conséquence de reconnaître dans son propre intérêt la nouvelle réforme et de lui prêter son appui, en prévenant toute agression étrangère et en nous laissant consommer paisiblement l'œuvre de notre régénération.

Veuillez, Monsieur le Général, remettre cette note au Gouvernement de la S. Porte et l'appuyer de votre mieux afin que notre demande, qui repose sur des droits aussi fondés, puisse être satisfaite.

Nous avons accrédité M. J. Ghika comme Agent du peuple Valaque auprès de la S. Porte en remplacement de M. Aristarchi, phanariote dévoué à la Russie. Mais ne sachant pas encore s'il a été reconnu, nous avons pris la résolution de solliciter votre intermédiaire, connaissant l'intérêt que la République française prend au rétablissement des nationalités opprimées.

Je vous prie, Monsieur le Général, etc.

Le Ministre des Affaires étrangères, (Signé:) Voynesco.

No. 374. 1848 Iunie 15.

Nota No. 1.078 a luĭ I. Voinescu II, Ministrul trebilor din Afară al Țĕriĭ-Românescĭ către Ion Ghica.

(Orig. Col. Ion Ghica.)

A Monsieur Jean Ghika, Agent de la Valachie près la Sublime Porte.

Monsieur,

Je m'empresse de vous transmettre la communication que nous avons cru devoir adresser à la Sublime Porte au nom du peuple Valaque. Je vous joins aussi copie, pour prendre connaissance de son contenu. En la remettant à Mr. le Ministre des Affaires étrangères, vous lui donnerez toutes les explications dont il pourrait avoir besoin. La circonstance est grave, le moment est critique. Faites tous vos efforts pour décider la Sublime Porte à reconnaître la nouvelle réforme, qui s'est opérée très pacifiquement, à se prononcer en notre faveur, et le salut de la patrie est assuré.

Agréez l'assurance de ma considération la plus distinguée.

I. Voynesco II.

P. S. Dans la crainte que le courrier ne vous trouve point à Constantinople, j'ai cru devoir adresser la sus-dite communication au Général Aupick, pour la remettre à la Sublime Porte. Entendez-vous donc avec ce Général.

No. 1.078.

No. 375. 1848 Iunie 15.

Comunicațiunea luĭ I. Voinescu II, Ministrul trebilor din Afară al Țĕriĭ-Românescĭ, către Ministrul Afacerilor străine al Sublimeĭ Porțĭ.

(Copie. Col. Ion Ghica.)

Monsieur le Ministre,

La législation, qui a régi la Valachie jusqu'ici, n'étant nullement en rapport avec les besoins du pays, le peuple Valaque, usant du droit qui lui est dévolu depuis des siècles, de se donner des lois, vient de décréter par une révolution pacifique et pleine de dignité, accomplie le $^{11}/_{23}$ du courant, en moins de trois heures, une Constitution qui appelle tous les enfants de la patrie à l'exer-

cice des droits civiques et politiques. Cette révolution n'a rien d'hostile envers aucune des Puissance voisines; ce pays, à peine sorti de la convulsion révolutionnaire d'un moment, se sentait déjà fort, la joie rayonnait sur tous les visages et l'adhésion du Prince Bibesko ajoutait à la confiance générale. Mais aujourd'hui la protestation, dont j'ai l'honneur de vous transmettre une copie, a complètement changé la situation des choses. Le Prince Bibesko a cru devoir se démettre de ses fonctions en face de la complication nouvelle des événements, et cette abdication ne fait qu'aggraver la situation de notre pays.

No. 375.
1848
Iunie 15.

Dans ces circonstances un Gouvernement provisoire, constitué par le vœu unanime du peuple et ayant à sa tête le Métropolitain (chef de l'Eglise), a dû s'organiser pour prévenir l'anarchie et maintenir le bon ordre, qui, du reste, ne laisse rien à désirer. Cependant, vu l'imminence d'une intervention armée, qui pourrait paralyser nos efforts pacifiques tendant à un état de choses meilleur, ce même Gouvernement a reconnu qu'un de ses premiers devoirs est de soumettre à la Sublime Porte la situation critique du pays et d'appeler toute son attention sur une question d'une aussi haute importance et qui, se rattachant fort étroitement à l'existence de son propre Empire, pourrait produire des résultats funestes, si Elle ne se hâtait d'user de son droit pour prévenir toute agression étrangère en Valachie.

Le Gouvernement provisoire croit devoir protester de nouveau du dévouement du peuple Valaque à la Sublime Porte, et c'est animé de ces sentiments qu'il espère obtenir un appui ferme et décidé en faveur de la justice de sa cause.

Veuillez, Monsieur le Ministre, agréer l'assurance de notre très haute considération.

Monsieur le Ministre des Affaires étrangères de la Sublime Porte.

Depeşa luĭ Hory, Consulul Franciei la Bucurescĭ, către Ministrul Bastide.

No. 376.
1848
Iunie 15.

(Copie. Acad.)

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

Les événements politiques se succèdent ici avec rapidité: Par ma dernière dépêche du 24 j'ai eu l'honneur de vous

No. 376. 1848 Iunie 15. faire un exposé succinct de la révolution toute pacifique qui s'est accomplie ici, le 23, en moins de trois heures.

Le 24 au matin, M. Kotzebue, après avoir lancé une protestation contre cet état de choses, a quitté Bucharest pour se rendre en Moldavie.

Le 25, le Secrétaire d'Etat a adressé la circulaire ci-jointe (lit. A) aux Agents étrangers, dans le but de porter officiellement à leur connaissance la nouvelle Constitution donnée au pays et sanctionnée par le chef de l'Etat.

Dans la nuit du 25 au 26, le Prince Bibesko s'est démis de ses fonctions et a pris, sous un nom supposé, la route de Cronstadt.

Le 26, un Gouvernement provisoire a été constitué. Quelques modifications ont été apportées dans le Ministère nommé le 23. Je joins ici l'office de la Secrétairerie d'Etat, qui notifie ces changements (lit. B et C.)

Le même jour, deux membres du Gouvernement provisoire se sont rendus chez moi pour m'inviter à assister le lendemain à une cérémonie religieuse et nationale. J'ai répondu à ces Messieurs, en les remerciant de cette attention, qu'eu égard à ma position intérimaire, je ne saurais accepter avant de m'être concerté à ce sujet avec les autres Agents étrangers, auprès de qui ils avaient fait la même démarche. Tous les Consuls sont tombés d'accord de ne faire, ni par leurs actes, ni par leur présence, aucune démonstration officielle auprès du nouveau Gouvernement, avant d'avoir reçu de leurs chefs les instructions nécessaires.

Cette cérémonie a eu lieu aujourd'hui avec toute la pompe religieuse que réclamaient les circonstances.

Les appréhensions exprimées par ma dernière dépêche sur l'occupation prochaine de la Valachie par les troupes russes sont complètement partagées par le Gouvernement provisoire, qui vient de se constituer. Cette intervention armée est, peut-être, plus proche qu'on ne le croit. Des personnes bien informées pensent que le Général Duhamel est arrivé ici muni des pleins pouvoirs de l'Empereur pour faire entrer, s'il le juge à propos, une partie des troupes du Camp de Liova. D'un autre côté, cependant, M. Kotzebue m'a dit, une heure avant le départ du Commissaire russe, qu'il ne connaissait pas précisément les intentions de l'Empereur au sujet de l'intervention armée, mais qu'il avait la presque certitude que la tentative d'assassinat dirigée contre le Prince, le soulèvement des paysans de différents districts, la défection d'une

partie de la milice, paraîtront à l'Empereur de nature à motiver suffisamment l'occupation immédiate de la Valachie.

No. 376. 1848 Iunie 15.

Ceci contredit l'étendue des pouvoirs qu'on supposait au Général Duhamel. Deux heures plus tard le Consul général de Russie a pu donner à l'Empereur un motif de plus pour justifier cette invasion.

La tranquillité n'a pas cessé de régner dans la Capitale jusqu'à ce moment.

Très prochainement j'aurai l'honneur, Monsieur le Ministre, de vous adresser une traduction de la proclamation valaque, qui contient les bases de la nouvelle Constitution.

Je viens de recevoir à l'instant, du Secrétaire d'Etat de Valachie, avec prière de vous la transmettre, la dépêche ci-jointe.

Je suis, etc.

(Signé:) Hory.

Raportul No. 1.069 al Secretaruluĭ Statuluĭ către Guvernul provisoriŭ al Țěriĭ-Românescĭ.

No. 377. 1848 Iunie 15.

(Orig. Acad.)

Către Onorabilul Guvern provisoriŭ.
Secretariatul Statuluĭ.

Raport.

Cincĭ căprarĭ de dorobanțĭ, și anume: Duță Cauc, Ioniță Bondoc, Ienache Petru Popescu, Dinu Badea şi Petre Uricheanu din județul Gorj, prin jalbă către fostul Domn, aŭ cerut pentru îndelungata lor slujbă de treĭ-decĭ de anĭ, ceĭ dintâĭ treĭ să fie așezațĭ la mazilĭ, iar ceĭ-lalțĭ doĭ să fie apěrațĭ de dajde.

La aceste cererĭ, neapucând a da deslegare fostul Domn, Secretariatul socotesce de datorie a le supune la cunoscința Onorabiluluĭ Guvern provisoriŭ, spre a chibzuì cele de cuviință.

No. 1.069. Secretarul Statuluĭ, I. Voinescu II.
Bucurescĭ. Șeful Secțieĭ, Gr Alexandrescu.

(Resoluție:) După principiile Constituțieĭ celeĭ nouě, urmând a se desființà mazilìĭ, cererea nu se poate primì.

N. Bălcescu.

No. 378. 1848. Iunie 15.

Raportul No. 1.070 al Secretaruluĭ Statuluĭ către Guvernul provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Acad.)

Către Onorabilul Guvern provisoriŭ.
Secretariatul Statuluĭ.

Raport.

D. B. Théot, profesorul frances, prin jalbă către fostul Domn, arătându-șĭ dorința de a se întoarce în patria sa, a cerut a i se face vre-un ajutor potrivit cu îndelungata sa slujbă, de vreme ce a perdut nădejdea de a dobândì pensie, după cum i se făgăduise.

Această cerere rămâind nehotărîtă până acum, Secretariatul o aduce la cunoscința Onorabiluĭ Guvern provisoriŭ, ca să binevoească a chibzuì ceea-ce va socotì pentru mângâierea numituluĭ, fiind cu dreptul ca tot străinul ce-șĭ consfințesce maĭ mulțĭ anĭ în slujbele țĕriĭ să nu se întoarcă mâhnit.

Secretarul Statuluĭ, I. Voinescu II.

Șeful Secțieĭ, Gr. Alexandrescu.

No. 1.070.
Bucurescĭ.

No. 379. 1848 Iunie 15.

Corespondență din Cluj către „Allgemeine Zeitung" din Augsburg. No. 189. 1848. 7. VII.

Donaufürstenthümer.

Klausenburg.

Laut den neuesten Nachrichten aus Bucharest ist dort am 22 d. die schon lange vorausgesehene Revolution ausgebrochen. Fürst Bibesko, welcher zu Wagen einen Ausflug machte, begegnete drei in einem andern Wagen sitzenden Bojaren, welche alle ihre Gewehre zu gleicher Zeit auf ihn abfeuerten, jedoch ohne ihn zu verwunden. Die Kugel des einen traf seine Epauletten — die Schüsse waren wegen des schnellen Fahrens beider Wagen unsicher. In der Stadt kam es darauf zum Aufstande, dessen Details man noch nich kennt. Indessen scheint ziemlich gewiss zu sein, dass auf die Nachricht von diesen Ereignissen die dicht an der Gränze stehenden russischen und türkischen Truppen in das Land einrückten. Die Besetzung der Moldau durch russische Truppen wird von

mehreren glaubwürdigen Seiten verbürgt. Noch vor kurzem erhielten wir die sichere Nachricht von einem starken russischen Lager bei Leuwa, sowie von einem bedeutenden Armeecorps, das dicht an der Moldauer Gränze und kaum 4 bis 6 Tagereisen von dem siebenbürgischen Ojtozer Passe kantonirte. Der russische General-Consul Duhamel ist nach einem zweiwöchentlichen Aufenthalt in Jassy nach Bucharest und von dort nach Serbien geeilt. Ausser diesem russischen Feinde haben wir noch einen andern fast eben so gefährlichen Feind in unserer Nähe — die Cholera. Laut amtlichen Nachrichten waren vom 26 bis 31 Mai a. St. (8 –13 Juni) unter einer Bevölkerung von etwa 90.000 Seelen in Bucharest erkrankt 440, gestorben 101 Personen. In Galatz erkrankten vom 12 (24) April bis 12 (24) Mai 527 Personen (Bevölkerung 40.000 Seelen); es starben davon 166. Vom 13 (25) Mai bis 19 (31) Mai erkrankten 171, es starben 52; die letzten Listen seit Anfang Juni zeigen, dass die Krankheit stark im Zunehmen begriffen war, indem täglich gegen 50 neue Erkrankungen vorkamen, Dank der ungewöhnlichen Hitze. In Braila führte die übermässige und doch unnütze Vorsicht des Protomedicus der Walachei dr. Gussy, welcher trotz des gänzlichen Aufhörens der Epidemie noch längere Zeit hindurch die Stadt mit Brettern vernagelte und solchergestalt absperren wollte, einen Tumult herbei. Gegen drei Tausend Personen rotteten sich zusammen und zerstörten die Quarantänegebäude, worauf die Absperrung aufhörte.

No. 379. 1848 Iunie 15.

Corespondenţă din Bucurescĭ către „Allgemeine Zeitung“ din Augsburg. No. 193. 1848. 11. VII.

No. 380. 1848 Iunie 15.

Donaufürstenthümer.

Bucharest.

Seit meinem Bericht vom 24 hat sich hier nicht minder wichtiges ereignet. Am 25 reichte der russische Consul dem Fürsten eine Protestation ein, deren Inhalt mir bis jetzt nicht näher bekannt, und reiste sammt dem russischen Commisär von hier ab. Wahrscheinlich ist es dieser Demonstration von Seite Russlands zuzuschreiben, dass noch am selben Tage in später Abendstunde der Fürst, bereits mehrmals vom jetzigen Minister des Innern angegangen gewisse Decrete zu unterzeichnen, was er von Stunde zu Stunde hinausgeschoben, endlich den Entschluss fasste

No. 380. 1848 Iunie 15. abzudanken, und zwischen dem Entweder-Oder geklemmt, die Urkunde seiner Abdankung unterschrieb und noch selbe Nacht abreiste. (Man vermuthet, er sei auf eines seiner Güter um seine Familie abzuholen und sich dann nach Kronstadt zu begeben.) Montag früh war diess Ereigniss allen Notabilitäten bereits bekannt und hatten sich viele derselben beim Metropolitan versammelt, als sich das Volk in jenen Hof drängte, was zur Folge hatte, dass man sofort zur Ernennung folgender provisorischen Regierung schritt: Praesident der Metropolitan; ferner die H. H. Eliade, Stef. Golesko, Tell, Magiero, Scourte; Secretäre: Rosetti, Balschesko, Alex. Golesko, Bretiano; Minister des Innern: Nicolas Golesko (drei Brüder); Justiz: Kampineano; Aeusseres: Woinesko II; Finanzen: Const. Philippesco; Controle: G. Nicesko; Krieg: Odobesco; Unterricht: Eliade; die Polizei, die zuerst dem Herrn Rosetti zugetheilt war, ist an Moschoi übergegangen; Chef der Municipalität: Oberst Kretzulesco. Auf dem Balkon der Metropolie gelobten alle anwesenden früheren hohen Würdenträger Treue der neuen Constitution, und mehrere alte Herren, worunter der greise Georg Philippesko, bisheriger Gross-Ban der Walachei und somit erste politische Person nach dem Fürsten, erklärte mit entblösten Haupte, er verzichte auf jeden Rang.

No. 381. 1848 Iunie 15. Corespondenţă din Bucurescĭ către Allgemeine Zeitung din Augsburg. No. 194. 1848. 12. VII.

Donaufürstenthümer.

Bucharest.

Die provisorische Regierung (Der Metropolit ist blosser Figurant) hat den französischen, österreichischen und preussischen Consulaten eine Note überreicht, deren Inhalt dahin geht, die Intervention jener Mächte anzusprechen, falls der vom abgetretenen Fürsten beschworenen Constitution von irgend einer Seite feindlich entgegengetreten werden sollte. Seit gestern geht das Gerücht, von vielen bezweifelt, die Russen seien bereits auf dem Marsch; voreilig scheint es mir jeden Falls! Ein anderes behauptet: eine beträchtliche Zahl von Bauern aus der kleinen Walachei, d. h. von Westen, sei im Anzug um Theil an der Bewegung zu nehmen. Der frühere Polizeidirector Mano ist in Giurgewo an der Donau aufgegriffen und festgesetzt worden, jedoch von hieraus der Befehl

ergangen ihn wieder auf freien Fuss zu stellen. Bis zur Stunde herrscht hier die beste Ordnung, wenn nur einige engherzige Bojaren durch Verweigerung der den Bauern durch die Constitution auf ihren Gütern zugesicherten Gerechtsame keine Anarchie herbeiführen. Es ist zu erwarten, dass der ohne diess gereizte Bauer, der durch die ungerechte Behandlungsart bei der Robott schon längst Nichts gutes mehr im Schild führt, dann fürchterlich hausen würde. Gott gebe dass diese Befürchtungen eitel seien! Ich kann nicht schliessen ohne eine dringende Aufforderung an die Frankfurter Versammlung zu richten. Möge sie die hiesigen Ereignisse ins Auge fassen und die Berliner und Wiener Cabinette veranlassen, ohne allen Zeitverlust die jenigen Erklärungen geeigneten Orts zu machen, welche jedes störende Einschreiten in die Entwicklung der socialen Institutionen dieses Landes beseitigen.

No. 381. 1848 Iunie 15.

Depeşa luĭ Ion Ghica către Ministrul Afacerilor străine al Ţĕriĭ-Româneseĭ.

No. 382. 1848 Iunie.

(Copie. Col. Ion Ghica).

Les deux premiers courriers que vous m'avez expédiés, au lieu de venir chez moi, sont descendus chez Mr. Aristarchi, qui n'a eu rien de plus pressé, comme vous pouvez le comprendre, que de porter les paquets que vous m'avez adressés chez Mr. de Titoff. Ces papiers ont été enfin portés à la Porte. Je sais qu'ils contenaient ma nomination à la place de Mr. Aristarchi, comme Agent de la Principauté.

Depuis mon arrivée ici, j'ai entretenu une correspondance assez suivie avec Mrs. Balcesco et Rosetty; je suppose que les circonstances qui ont précédé la révolution auront fait tomber mes lettres entre des mains ennemies. Je le suppose avec autant plus de raison que je n'ai reçu aucune réponse à ces lettres. Dans cette prévision je vais avoir recours à ma mémoire et vous récapitulerai ici le plus succintement possible toutes mes démarches et mon action.

Je suis arrivé ici le... Juin, muni, comme vous devez le savoir, d'un plein pouvoir de traiter avec la Porte sur les bases de nos capitulations et de chercher à la faire agir contre la Russie, de concert avec nous, en cas de révolution. Je m'étais procuré à Bucarest des lettres de recommandation de la part de Mr. Colquhoun pour la Mission d'Angleterre ici; le docteur Mandl m'avait donné une lettre pour le Général Aupick; de plus, je connaissais ici très

No. 382. 1848 Iunie

intimement de Paris encore Mr. Cor, le premier Interprète de l'Ambassade de France et Mr. Czaika Czaicowsky, l'Agent du Prince Czartoryski. Je me suis mis aussitôt en relation avec ces deux Messieurs. Je leur exposai les raisons qui me faisaient croire à une révolution en Valachie comme à une chose indubitable. Mr. Cor m'écouta avec toute l'attention que mérite notre question, devenue aujourd'hui la clef de voûte de la paix européenne. Il me dit que nous devions être prêts pour un mouvement, mais qu'il fallait faire tout notre possible pour l'empêcher d'éclater à présent, vu qu'ils seraient pris au dépourvu, rien n'étant préparé, et que nous pourrions causer de l'embarras et n'obtenir que fort peu de chose; que d'ici à quelque temps, il espérait qu'il y aurait une entente entre la France et la Turquie et qu'on se préparerait à une éventualité. Je transmis cette opinion à Mrs. Balcesco et Rosetti. Mr. Cor me mit en relation avec S. E. Emin Efendi, premier Drogman du Divan de la Porte. Je me présentai à la Porte avec une lettre de Mr. Cor et après les politesses d'usage, Emin-Efendi m'engagea à me rendre à son yally du Bosphore. Je dus m'y trouver à six heures du matin; je causai avec lui jusqu'à midi. Emin Efendi est un homme réputé ici pour son caractère chevaleresque et pour l'amour qu'il porte à son pays, par conséquent pour son aversion et sa haine pour la Russie. Il parle le français avec beaucoup de facilité et connaît très bien la question des Principautés. Il a été Commissaire en Servie lors de la contestation élevée par les Russes à l'occasion de l'élection du Prince de Servie. Je lui exposai notre question: je lui dis que je lui parlais en Roumain intéressé; que dans la politique que nous suivions, nous avions trouvé la garantie de notre existence politique et la sécurité nationale et qu'il ne devait point voir dans l'attachement que nous professions pour la Porte une politique de sentiment. Il me remercia de ma franchise. „La Porte considère les Principautés absolument sous le point de „vue dont vous envisagez vous-même le Cabinet ottoman: c'est de la „solidarité d'intérêts. Malgré l'indifférence que vous dites fort bien „que la Porte a montrée pour les Principautés, elle a eu beau„coup de tracas; c'est une question qui la fatigue toujours beau„coup, et elle aurait depuis longtemps renoncé aux Principautés, si „elle ne les avait considérées comme un boulevard contre la Russie, „comme une quarantaine contre les idées panslavistes, que cette „Puissance cherche à implanter en Bulgarie et en Servie. Si les „Russes parvenaient à s'emparer des Principautés, ils seraient le

„lendemain maîtres de la Bulgarie et nous les aurions pour voi-„sins, non pas au Danube, mais aux Balkans. Nous sommes obligés „d'entretenir une politique fort réservée, fort humble avec la Russie, „parce que les luttes de partis parmi les Musulmans de l'Empire „et les mesures, que le Gouvernement avait été obligé de prendre „pour mettre fin à ces menées, avaient tellement affaibli l'Empire „que nous devions passer beaucoup de choses à des ennemis très „bien préparés et de très longue main chercher à temporiser. Tous „les jours l'Empire devient plus fort. Grâce à Dieu, nous avons „aujourd'hui une armée disciplinée, qui compte à peu près 200.000 „hommes, et nous pourrions appeler notre rédif (réserve), qui „monte à plus de 80.000 hommes. Si nous avions le bonheur de „pouvoir attendre encore quelque temps, nous serions sûrs de „lutter avec succès. Je ne doute point qu'au cas d'un mouvement „chez vous, le Ministère de la Porte ne fasse de grands efforts „pour vous soutenir; mais je doute qu'il soit à même d'accepter „toutes les conséquences. Quoi qu'on en dise et quoi qu'on soit „généralement dans l'idée, surtout en Europe, que Réchid Pacha „est le seul Vézir qui nous convient, je puis vous assurer que Sarim „Pacha est un homme qui en vaut bien un autre et, si tous les Mini-„stres lui ressemblaient, les affaires de l'Empire marcheraient bien „plus vite. Malheureusement, il n'en est point ainsi; il y a des „partis qui travaillent contre le Grand Vézir, et ces partis trouvent „de l'appui même dans le Cabinet. Je vous présenterai à Son Al-„tesse: il faut qu'il soit informé de tout ce qui se trame en Valachie. „Talaat Efendi est trop nouveau dans toutes ces questions, pour qu'il „soit à même de nous tenir au courant; il faut que Sarim Pacha „vous questionne lui-même“. Il me donna rendez-vous pour le lendemain à dix heures. En sortant de chez Emin Efendi, je me rendis chez Mr. Czaika. Je dois vous parler un peu de sa position ici. Venu à Constantinople il y a bientôt deux ans, avec force recommandations aux Ambassadeurs de France et d'Angleterre et après une entente sérieuse entre le Prince Czartorysky et Réchid Pacha et une décision formelle du Cabinet français de créer une action polonaise en Turquie sur les diverses populations slaves, afin de contrebalancer ainsi l'action russe, Mr. Czaika est l'Agent général, ayant sous ses ordres en Turquie dix ou quinze agents, sur les différents points importants: à Toultza, Yassy, Bucarest, Négotine, Belgrade, Travnic, Sofia; ayant sous ses ordres et à sa disposition plusieurs employés, afin de les envoyer où le besoin

No. 382. 1848 Iunie.

l'exige. Il entretient avec ces agents une correspondance régulière et très suivie et est parvenu à exercer une grande influence sur le Cabinet ottoman et sur le Cabinet français. Il jouit d'un grand crédit à l'Ambassade française et je sais pertinemment que le Général Aupick ne fait rien sans le consulter préalablement et qu'il s'en sert comme d'un intermédiaire dans les relations, qu'il veut établir entre la République et le Cabinet ottoman.

Mr. Czaika est un homme d'une capacité supérieure, d'un talent politique transcendant; très dévoué au Prince Czartoryski, sa qualité d'homme du parti conservateur inspire beaucoup de confiance aux Turcs qui, il faut le dire, redoutent beaucoup les idées démocratiques. Le Prince Czartoryski, tout prétendant qu'il est au trône des Jagelons, jouit d'un grand crédit auprès des membres de la Commission exécutive. On m'a assuré que l'action et les conseils du comte Zamoïski, neveu et factotum du Prince Czartoryski, n'ont pas été sans influence sur la nomination du Général Aupick au poste de Constantinople.

Mr. Czaika m'aide de ses conseils et me soutient partout de son influence; je lui dois beaucoup d'obligation. S. Ex. Riza Pacha m'a accordé, par son entremise, une audience. Mr. Jean Saïk, le Drogman de Mr. Czaika, m'a servi d'interprète auprès du Séraskier. Je dois vous rendre compte ici de mon entretien avec le Ministre de la guerre. Après les compliments et les politesses d'usage, je lui expliquai le but de mon voyage à Constantinople; il me félicita sur mes sentiments et demanda à voir mon plein pouvoir; je le lui montrai. Il se le fit traduire séance tenante et demanda des explications sur le caractère et la position de chacun des signataires; il me demanda copie et me dit qu'il considérait ma position comme officielle à Constantinople; qu'il en parlerait au Sultan; qu'il était d'avis que le Ministère ottoman commence à traiter la question, qu'il représente au Ministère russe la position des Principautés comme très critique et comme seul moyen de prévenir des troubles et des difficultés; qu'en attendant on se prépare à la guerre; que je lui procure une relation bien détaillée des ressources militaires du pays; que si la Turquie peut être sûre des Roumains, elle leur répond qu'elle peut faire à elle seule la guerre contre la Russie; mais que, pour le moment, il faut écrire à mes compatriotes de se tenir bien tranquilles, car on n'est pas encore tout à fait en mesure de brusquer la Russie et de précipiter le mouvement. Riza Pacha est aujourd'hui l'homme le plus important du Cabinet.

No. 382. 1848 Iunie.

Son pouvoir est beaucoup plus limité qu'il ne l'était durant les premières années du règne d'Abdul-Medgid, lorsqu'il commandait en Sultan; mais il est encore très influent au palais. Le Sultan l'affectionne particulièrement et le consulte toujours. C'est un Turc pur sang. Il ambitionne un grand avenir pour la Turquie, et je dois vous dire que, malgré la bienveillance qu'il m'a témoignée et malgré l'appui qu'il m'a promis, je ne doute point que son patriotisme un peu sauvage le pousserait à faire de tout le globe des pachaliks et de lui le Pacha des Pachas. Il me dit, lorsque je sortais: „Si les Russes entreprennent une campagne, ils ne „pourront, d'après les renseignements que j'ai, réunir en Bessa- „rabie plus de 50.000 à 60.000 hommes, avant trois mois au „moins. Croyez-vous que vous puissiez être assez forts, pour tenir „tête à cette armée pendant deux mois? Je parle dans l'éventua- „lité d'une révolution, qui fasse tomber le Gouvernement entre „les mains de votre parti, et dans le cas où la Russie voudrait „se mêler de vos affaires?“ Je lui répondis affirmativement. „Je désirerais, Monsieur le Ministre, que nous puissions le prouver au monde. L'occasion ne nous manquera pas, j'en suis certain.“

Dans la journée je vis Mr. Cor, qui me dit avoir parlé de moi au Général; je fus charmé de cette circonstance, car Mr. Mandl n'était pas très connu du Général.

Les Ambassadeurs de France et d'Angleterre demeurent à Thérapia, à 5 lieues en remontant le Bosphore. Le lendemain, je me rendis à l'heure convenue à Boyadgikeui, chez Emin Efendi dont j'étais déjà devenu, je puis dire, l'intime. Il me dit aussitôt que nous ne pourrions pas voir le Grand Vézir, parce qu'il était indisposé. Je pris ceci pour une excuse polie de ne pas me recevoir. Je compris qu'il voulait tenir une réserve et une prudence, mais je fus dissuadé car bientôt après arriva chez Emin Efendi le baron Mollerus, Chargé d'affaires de Hollande, qui, après avoir raconté qu'il venait de chez le Grand Vézir, qui demeure à Schaïtan Akentessi, tout près de la maison où nous étions, prit le Drogman du Divan de côté et lui parla d'affaires. Aussitôt débarrassé de cette visite, Emin Efendi m'engagea à déjeuner avec lui, et nous entamâmes la question. Il finit par me dire que le mieux dans les intérêts de la Porte serait de réunir les deux Principautés en une seule et de les mettre sur un pied de guerre formidable, capable d'en imposer à la Russie et à l'Autriche. „Ces deux Puissances, „soyez en persuadé, ne nous veulent pas plus de bien l'une que

No. 382. 1848 Iunie.

„l'autre“, a-t-il ajouté. Je lui expliquai les fautes commises par la Turquie en lançant des firmans à tort et à travers, la position qu'elle se serait faite dans les Principautés et chez toutes les populations chrétiennes de l'Empire, si, après le traité d'Andrinople, elle avait adopté pour principe le respect des capitulations; il convint avec moi de toutes ces erreurs et me dit que si l'occasion se présentait, on chercherait à changer de système.

Dans la soirée, je me rendis avec ma femme, par le bateau à vapeur, à Bouyoukdéré ; nous descendîmes à l'hôtel, dans l'intention d'aller le lendemain faire ma visite au Général Aupick. A dîner, je me trouvai face à face avec la famille Skinas de Moldavie. M-me Skinas est un peu ma parente. Leur présence m'embarrassait un peu, car je ne voulais pas qu'on se doute de ma visite au palais de France. Néanmoins, je prétextai une promenade en caïk avec ma femme et je me rendis au palais de France. Le Général Aupick me reçut avec cette bonté et cette franchise qui caractérisent le soldat français. Je lui parlai de ma mission. Il m'écouta avec beaucoup d'intérêt. Je lui ai expliqué très circonstancieusement notre position légale vis-à-vis de la Turquie, les injustices qui nous ont été faites depuis deux siècles bientôt, et le danger dont l'Europe et la civilisation étaient menacées de ce côté. Le Général Aupick, nouveau dans la carrière, ne connaissait pas ces détails; mais notre cause étant juste, avec son esprit et son coeur français, avec un jugement fort et juste, formé par les études scientifiques, il a compris la question; il m'a fait l'observation, qu'ayant pris connaissance des dépêches de Mr. de Nion, il s'était arrêté à l'idée que l'action de la Russie était tellement forte, que cette Puissance dirigerait l'esprit comme elle le voudrait. Tout en rendant justice à la capacité politique et au caractère loyal de Mr. de Nion, je ne pus m'empêcher de lui dire qu'il ne voyait que par les yeux du Prince Bibesco, qu'il n'avait de relations avec personne et qu'il transmettait à son Gouvernement toutes les impressions que le Prince, dévoué à la Russie, voulait lui faire avoir; que dans les derniers temps, cependant, il m'avait même dit à moi-même qu'il avait eu l'occasion de s'assurer que mes renseignements sur le pays et sur l'esprit des Valaques étaient plus exacts que ceux du Prince Bibesco, qui avait cherché à l'induire en erreur, et qu'il m'avait fait voir quelques dépêches écrites dans le mois de Janvier dernier, tout à fait dans un autre sens. Je lui témoignai le regret que j'éprouvais de voir le Consul de France rappelé à

No. 382.
1848
Iunie.

un moment où il aurait pu nous guider de ses conseils et éclairer le Gouvernement sur le véritable esprit public, qui commence à se manifester d'une manière très notable. Le Général me dit qu'il était à regretter que le Gouvernement de la République recontre tant de difficultés à l'intérieur, où il a surgi plusieurs questions vitales, ce qui l'oblige d'ajourner des projets politiques à l'extérieur; que, cependant, la confiance dont jouissaient les membres de la Commission exécutive était un sûr garant que bientôt elle pourra avoir les mains libres; que dans ce cas la Turquie était le seul levier qu'elle pourrait employer pour rétablir la Pologne et faire rentrer la Russie dans les limites, dont elle n'aurait jamais dû sortir. L'Ambassade de France est tout à fait militairement organisée. Le Général Aupick a quatre officiers avec lui : le Colonel Margadel, les Capitaines Dessin, Sabattier et Le Français, tous hommes de différentes spécialités dans l'armée. De plus, il y a les officiers français qui dirigent ici l'école polytechnique. Ce sont le Capitaine Magnan et les Lieutenants Muginot, Dupreuil et Danglar. Tout se fait à l'Ambassade par le Colonel Margadel, le seul homme que le Général écoute. Mr. Cor est consulté comme l'homme connaissant les affaires ; le Général s'en passerait bien volontiers, s'il le pouvait, mais il ne le peut pas, et d'ici à ce qu'il connaisse les affaires, Mr. Cor, par son caractère loyal et son esprit juste, acquérera le plus grand ascendant sur le Général. Le Comte de Reculot, qui est ici le premier Secrétaire, homme fort capablo et fort influent à Paris par les liaisons de famille avec les hommes au pouvoir, et qui a manqué être nommé Chargé d'affaires, est tout à fait mis de côté par le Général, ce qui le rend un peu mécontent, et il exprime quelquefois un peu trop crûment ce qu'il pense du Général. Je crains que cela ne devienne le pivot de quelque intrigue de la part de ceux qui voient avec une grande anxiété une Ambassade militaire prête à diriger toutes les opérations militaires de la Turquie, en cas de guerre.

A l'Ambassade anglaise j'ai vu Mr. Alison, le premier Secrétaire-interprète, celui qui gère la Mission depuis le départ de Lord Cowley, ce qui ne sera pas pour longtemps, car on attend tous les jours Mr. Canning. Mr. Alison m'a dit que rien ne faisait préjuger d'un mouvement en Valachie ; que Mr. Colquhoun avait demandé au Prince s'il avait quelques inquiétudes sur l'état d'agitation dans lequel se trouvait le pays, et que le Prince lui aurait répondu qu'il était tout à fait tranquille, qu'il n'y avait rien à craindre et

No. 382. 1848 Iunie.

que, dans tous les cas, s'il y avait quelque chose, il était en mesure de rétablir l'ordre. L'opinion de Mr. Alison était que s'il y avait quelque chose en Valachie, les Russes y entreraient et que Mr. de Titoff en avait causé, il y a quelque temps, au Grand Vézir, lorsqu'il lui a annoncé le départ du Général Duhamel pour les Principautés et qu'il était presque entendu que l'occupation aurait lieu en théorie. Mr. Alison dit que la Russie n'a rien à faire dans les affaires des Principautés, qu'elle n'est qu'une Puissance garante et qu'on devrait chercher à soustraire les Principautés à son influence, aussitôt qu'on le pourrait. Il m'engagea d'aller voir Mr. Canning, aussitôt qu'il arriverait.

Rentré à l'hôtel de Bouyoukdéré, pendant que j'étais à dîner un sassaetzi m'a apporté un paquet de l'Ambassade anglaise. J'y ai lu la nouvelle de l'attentat, les arrestations, le départ du bataillon Tell de Islaz. Je trouvai aussi une lettre de la part de S. Ex. Talaat Efendi. J'allais en informer le Général Aupick dans la soirée même; il me dit que si la chose devenait sérieuse, la Porte se trouverait fort embarrassée, car elle n'était pas à même d'avoir une ligne de conduite et de la maintenir avec toutes ses conséquences; que sa volonté serait modifiée par un veto de la Russie. Mr. Cor, qui fut appelé aussitôt, ajouta que notre mouvement était regrettable et que notre seule chance de salut était dans la réserve dans laquelle la Russie se croira tenue par suite de l'extension du mouvement révolutionnaire, et que si la réaction prenait le dessus, nous courrions grand risque. Il était trop tard pour passer chez Mr. Alison. Le lendemain, je suis sorti de très bonne heure; j'allais trouver Emin Efendi, qui me dit avoir reçu les dépêches de Talaat-Efendi et une note de Mr. Aristarchi, par laquelle il annonçait à la Porte que le Prince espérait être assez fort pour vaincre toute tentative révolutionnaire et qu'il demandait à la Porte la permission d'agir d'une manière très rigoureuse. Je remis à Emin Efendi la lettre que j'avais reçue de S. Ex. Talaat Efendi pour le Ministre des Affaires étrangères; il me dit qu'il le verrait à la Porte et qu'il lui dirait de me recevoir. Pour le lendemain, j'avais un rendez-vous chez Riza Pacha; j'avais commandé qu'on me tienne prêt un caïk pour six heures du matin et qu'on me réveillât à cinq heures. Je fus tout étonné d'entendre frapper à coups redoublés à ma porte avant le jour. Le feu avait pris dans la maison à côté de l'hôtel d'Angleterre, où j'habitais; nous fûmes obligés de porter tous nos effets hors de l'hôtel. L'incendie devint très sérieux: plus de 50 maisons

No. 382. 1848 Iunie.

devinrent en moins de deux heures la proie des flammes. Riza Pacha, en sa qualité de Séraskier, vint sur le théâtre de l'incendie, où il resta jusqu'à onze heures, et de là il se rendit à la Porte. J'ai dû attendre qu'il m'indiquât un autre jour. Je passai quelques jours dans la plus grande inquiétude. Dans la journée, à peine étais-je installé à l'hôtel de France, que je reçus la visite d'un certain sardar, employé de la chancellerie de Mr. Aristarchi. Il vint de la part du Capoukéhaja me dire, qu'ayant appris à la fois mon arrivée et l'accident de l'hôtel, il allait venir lui-même, mais que l'attentat commis contre le Prince et les troubles de la Principauté lui occasionnaient beaucoup de travail, et le sardar était chargé de m'offrir un logement dans son yally à Yénikeuy, du moins pendant quelques jours. J'évitais tant bien que mal l'offre de Mr. Aristarchi. Le lendemain... j'allais trouver Emin Efendi, qui me mit au courant des démarches de l'ex-représentant et de la demande faite par lui de me faire arrêter; il m'engagea d'en parler à Riza Pacha et surtout d'être très sur mes gardes, de ne pas aller à pied, d'éviter le Phanar et de me bien garder d'aller chez lui. Le lendemain, dimanche, sans attendre l'avis de Riza Pacha, j'allais de très bonne-heure à Cadikeuy, où il me reçut. Aussitôt je lui parlais du projet d'arrestation. Il me dit qu'il en était instruit, mais que son premier soin, en allant au Séraskiérat, serait d'avertir ce Monsieur de ne pas faire la moindre tentative, soit directe, soit indirecte, et qu'il le rend responsable de tout ce qui pourrait m'arriver à Constantinople; il me dit que si je voulais le braver, je pouvais le faire en toute sécurité et que je pouvais aller dans sa maison même, sans rien craindre. De retour chez moi, vers une heure, je trouvais installé le même sardar, qui m'attendait depuis sept heures du matin, en me disant que le Logothète avait mis son caïk à ma disposition pour aller déjeuner chez lui et, comme il était tard, qu'il viendrait me chercher pour dîner. Je lui donnais rendez-vous à l'échelle de Tophané, qui est à un bout de la ville, tandis que, pour l'éviter, j'allais m'embarquer à l'échelle de Dolma-Bakché. Je me rendis à Ortakeuy, chez Mr. Czaika, avec Madame, et vers les.... heures je me rendais chez Mr. Aristarchi qui, ayant reçu l'avis envoyé par le Séraskier, avait déserté la maison. Le surlendemain, je reçus votre courrier. Le lendemain, Emin Efendi me conduisit à Candlija, chez S. Ex. Rifaat Pacha, Ministre des Affaires étrangères. Le Ministre me reçut avec bonté. Je lui dis que j'étais nommé Capoukéhaja, que mes lettres de

No. 382. 1848 Iunie.

créance avaient été saisies par Mr. Aristarchi et que, du reste, même dans le cas où j'en serais en possession, je ne les présenterais pas pour le moment, présumant que je causerais de l'embarras au Ministère; je lui montrai le message avec lequel j'étais arrivé à Constantinople, et il commença une série de questions, dont je vous entretiendrai dans une prochaine dépêche.

De toutes les conversations que j'ai eues et de ce que je suis à même d'observer, voici à peu près ma conclusion. La Porte nous veut du bien; les conseils de la France et de l'Angleterre en notre faveur ne lui manqueront pas; mais lorsque l'affaire deviendra sérieuse et que la Russie parlera haut, on nous abandonnera. Je ne saurais trop le répéter, nous ne devons compter que sur nous-mêmes; il faut que nous nous organisions militairement. Si nous parvenons à entraîner dans le mouvement la Hongrie et la Pologne, nous entendre et agir d'accord, il est indubitable que nous entraînerons la Turquie dans une guerre contre la Russie. Il est possible, du reste, que la Russie recule; mais il est une vérité incontestable: elle ne reculera que si elle nous voit en état de nous défendre. Si elle sait qu'elle peut avoir raison avec quelques centaines d'hommes de tués, elle marchera dans les Principautés et nous subirons sa volonté.

Le Général vient de sortir de chez moi; je lui ai remis une note dont je joins copie. Il m'avait demandé quelles étaient les espérances des Roumains et comment se considéraient-ils vis-à-vis des peuples voisins.

No. 383. 1848 Iunie 16.

Raportul No. 1 al Coloneluluĭ Odobescu către Guvernul provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ, asupra demisiuniĭ Coloneluluĭ Florescu din oștire.

(Orig. Acad.)

Guvernuluĭ Provisoriŭ,

Se alătură pe lângă acéstă cererea domnuluĭ Colonel Florescu, atingĕtoare de slobodirea sa din slujbă care, luându-se în băgare de seamă, să se hotărască ceea-ce se va chibzuì.

No. 1. I. Odobescu.

Bucurescĭ.

(Anexă.) — No. 383. 1848 Iunie.

Către Guvernul Provisoriŭ.

Împrejurărĭ exepționale nu mĕ eartă a maĭ slujì în slujba ostășească. Guvernul provisoriŭ este dar rugat să prețuească aceste împrejurărĭ și să binevoească a sprijinì această a mea demisie.

Bucurescĭ. Colonel Florescu.

(Resoluție :) Să se însciințeze că nu i se primesce demisia.

Rosetti.

Notiță despre plecarea din țeară a Domnitoruluĭ Gheorghe Bibescu. — No. 384. 1848 Iunie 16.

(Orig. Acad. Însemnare pe scoarța unuĭ exemplar din „Foaea pentru minte" din 1847.)

Fugă domnească.

Vinerĭ, la 11 Iunie 1848, s'aŭ sculat în Bucurescĭ un numĕr de oamenĭ ca la 6.000, aŭ mers la palatul Domnesc și aŭ cerut de la Domnul Țĕriĭ, Prințul Gheorghe Bibescu, întărirea Constituțieĭ coprinsă în 21 punturĭ, care li s'a și dat, iscălind-o Domnul.

Amăruntele acesteĭ sculărĭ și Constituția se va vedé în gazetele acestuĭ an. Lunĭ, la 14 Iunie, Domnul în simplitate, cu cocarda tricoloră în pept, a venit în orașul Câmpulung, unde îșĭ aveà pe Doamna și copiiĭ veniți din sĕptămâna Rusaliilor. Acì n'a zăbovit decât ca două ceasurĭ, și adunând pe boeriĭ pămîntenĭ și străinĭ, pentru că boeriĭ Bucurescenĭ și alțĭ negutătorĭ din toate clasele din Bucurescĭ eraŭ venițĭ aicĭ maĭ nainte de frica holereĭ și a rĕscoaleĭ, ce erà să se întîmple în Bucurescĭ, că nu sciaŭ cum o să ese. Le-a spus darea Constituțieĭ și că Domnul a abdicat. Pe urmă a arătat că trece în Țeara-Nemțească. Și luând pe Doamna cu copiiĭ și cu tot calabalîcul, aŭ plecat pe drumul Brașovuluĭ. Seara aŭ dormit la Rucăr în casele Raduluĭ Popa Baștea, unde ĭ-a apucat o ploae mare și noaptea nu le-a ertat să meargă maĭ departe. A doua ḑi aŭ plecat la Brașov. Și pe Oratie, fiind drumul rĕŭ, Doamna și Domnul aŭ încălecat pe caĭ țĕrănescĭ și aŭ mers călărĭ. Pe Domnul l-a însoțit până la Rucăr secretarul Cârmuiriĭ Michalache Predescu, iar Căpitanul Gheorghe Rucăreanu, judecătorul și deputatul județuluĭ, până la Brașov, și Subt-cârmuitorul plaiuluĭ Dâmbovițiĭ Ghiță Ruseĭ până la hotarul Țĕriĭ-Nemțescĭ, la pajură. Pasportul de trecere peste graniță al Domnuluĭ a fost cu nume de Căpitan Gheorghe. Cu Domnul s'a dus doctorul Maier și Polcovnicul Bibescu, vĕrul luĭ Vodă.

N. Rudeanu.

No. 385.
1848
Iunie 16.

Raportul Administratoruluĭ și al ofițeruluĭ delegat pentru cercetarea turburăriĭ întîmplate la 13 Iunie în Giurgiŭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 267.)

Domnuluĭ Ministru din Lăuntru.

Potrivit însărcinăriĭ ce s'a pus subt-însemnaților prin porunca d-luĭ Ministruluĭ din Năuntru cu No. 3.116 și a d-luĭ Ministruluĭ de Răsboiŭ cu No. 1.059, voind a intrà în lucrarea cercetăriĭ împrejurărilor urmate în orașul Giurgiŭ la 13 ale acesteĭ lunĭ, între partea militară și mădulariĭ Maghistratuluĭ cu alțĭ din orășenĭ, când la această ḑi fiind hotărîtă solenitatea sfințiriĭ steagurilor libertățiĭ, unde se aflà adunat o mulțime de popol de toate clasele, după a eĭ săvîrșire îndată d-luĭ Presidentul acestuĭ Maghistrat dimpreună cu mădularile sale și tot popolul aŭ ridicat de odată glasul lor într'o unire, strigând că lucrarea noastră să înceteze de tot asupra acesteĭ pricinĭ, căcĭ atât de la o parte, cât și de la cealaltă se cunosc legațĭ foarte strîns de nodurile frățieĭ și al dreptățiĭ, care în ființa tuturor s'aŭ și manifestat prin îmbrățișerĭ de popol și militarĭ. Această dar mișcare dovedind în sine că este cea maĭ apropiată măsură de o îndestulare la misia noastră, maĭ vîrtos că toate câte s'aŭ urmat n'aŭ venit decât numaĭ dintr'o neînțelegere acelor ce purtaŭ pașaporturile, ne și grăbim a înfățișà pe lângă aceasta și înscrisul ce ni s'a dat cu acest prilej de către orășanĭ.

Administratorul județuluĭ. Gr. Zosima.
Borănescu, ofițer.

(A se vedé No. 387.)

No. 386.
1848
Iunie 16.

Ordinul No. 3.158 al Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Romănescĭ către Vornicia temnițelor.

(Conc. Arch. M. de Int. Dos. No. 271.)

Domnule Șef al Vornicieĭ temnițelor,

Se înaintează d-v. întocmaĭ copie după decretul Guvernuluĭ provisoriŭ No. 21, pentru slobodirea tuturor arestanților ce pentru pricinĭ politice vor fi arestațĭ pe la mânăstirĭ, temnițe și ocne, ca asemĕnându-vĕ dispozițiilor acestuĭ decret, să binevoițĭ a da îndată sub-iscălituluĭ o listă de numele și împrejurările unor asemenea oamenĭ, ce vor fi pe la închisorĭ de subt a d-v. administrație, spre a vi se da deslegare de a lor slobodire.

No. 3.158. N. G.

No. 387.
1848
Iunie 16.

Adresa No. 374 a Magistratuluĭ din Giurgiŭ către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Int. Dos. No. 267.)

Onorabiluluĭ Minister din Năuntru.
Magistratul poporuluĭ orașuluĭ Giurgiŭ.

Astădĭ, la sfințirea apeĭ, încredințându-se popolul că frațiĭ ostașĭ, la 13 ale curanteĭ lunĭ, nu din vre-orĭ-ce cugetare, ci maĭ mult din nedomirire aŭ atacat popolul, — drept aceea, toțĭ dorind frăția proclamată, încredințăm printr'aceste și facem cunoscut onorabiluluĭ Minister, că cu ăst chip al înfrățiriĭ să se cunoască sfîrșite pretențiile ce în raport. cu No. 367 s'aŭ arătat.

Presidentul G. Popovicĭ, D. Oprescu (?), Dumitru Minea, Z. Boerescu, Z. Cosmide.

Secretar, Al. Basarabescu.

No. 374.

No. 388.
1848
Iunie 16.

Raportul No. 2.771 al Administrațiuniĭ de Brăila către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Int. Dos. No. 261.)

Domnule Ministru al trebilor din Lăuntru,

Intrând în îndeplinirea postuluĭ ce mi s'a încredințat, e de mare trebuință a vĕ face o relație de starea întru care am găsit orașul Brăiliĭ. Vestea stabiliriĭ Guvernuluĭ celuĭ noŭ, și de s'a primit cu bucurie de toțĭ aceia cărora am comunicat-o prin graiŭ, însă ar fi făcut și maĭ mare impresie asupra duhurilor obșteĭ, de s'ar fi grăbit d. Ministru Răsboiuluĭ a o comunicà prin expediția de astădĭ Șefuluĭ milițieĭ de aicĭ. Însă miliția, neprimind nicĭ o scire oficială, nu poate conlucrà dimpreună cu Administratorul spre a comunicà popoluluĭ din Brăila entusiasmul patriotismuluĭ și o impulsie comună spre binele obștesc. Nicĭ un ofițer nu îndrăznesce să poarte cocarda, semnul național al restatorniciriĭ Românieĭ, cu tot îndemnul ce li s'a făcut din parte-ne, și aceasta pricinuesce o neîncredere vătĕmătoare intereselor Guvernuluĭ.

Sameșul lipsesce cu voie la băĭ, și poate zăbăvì, iar Polițaiul se află bolnav, din care se poate aduce împedicare lucrărilor Ocârmuiriĭ.

Numirea unuĭ comisar al Guvernuluĭ cu misie de a pregătì du-

No. 388. 1848 Iunie 16. hurile în favorul nouĕlor instituţiĭ ar fi de neapĕrată trebuinţă, maĭ ales în acest oraş a căruĭ populaţie, fiind compusă de elemente eterogene: Grecĭ, Turcĭ, Italienĭ, Bulgarĭ, Sîrbĭ şi Românĭ, nu poate avé pentru causa naţională zelul ce se cere la vremile de acum.

Face trebuinţă încă de a mi se trimite cât maĭ în grab instrucţiĭ maĭ pe larg desluşitoare asupra formăriĭ gvardieĭ naţionale.

Administratorul, Dimitrie Golescu.

No. 2.771.

Oraşul Brăila.

No. 389. 1848 Iunie 16. Adresa No. 3.133 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Româneseĭ către Administratorul de Dolj.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 362.)

Către Administratorul judeţuluĭ Dolj.

Domnul Gheorghe Bibescu dându-şĭ demisia şi lepĕdându-se din cârma ţĕriĭ, s'a întocmit spre cârmuirea Românieĭ un vremelnic Guvern, alcătuit după alegerea obşteĭ de aceste persoane şi anume :

Guvern vremelnicesc:

President, Mitropolitul.

. . . .

Secretariĭ Guvernuluĭ vremelnicesc:

. . . .

Sub-iscălitul grăbesce prin într'adins a împărtăşì dumi-tale această preschimbare a Guvernuluĭ, alăturând aicĭ şi un numĕr de exemplare atingĕtoare de aceasta, ca în minutul primiriĭ să le obştescĭ, atât în Capitală cât şi în tot cuprinsul judeţuluĭ. Să te silescĭ a face să se pătrundă şi să se încredinţeze fie-care Român de adevĕrata fiinţă a lucrurilor şi de netăgăduitul şi însemnătorul folos ce chezăşuesce fie-căruia în parte de orĭ-ce treaptă, a se liniştì duhurile şi a se întoarce fie-care la ale sale îndeletnicirĭ şi maĭ cu osebire plugarul la lucrările câmpenescĭ, atât la ale sale, cât şi la ale proprietaruluĭ moşieĭ, de va fi clăcaş, acum când a sosit vremea strînsuriĭ, spre a nu suferi vre-o vătĕmare agricultura, de la care atârnă existenţa fie-căruia.

Proclamațiunea No. 15 a Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 390. 1848 Iunie 16.

(Foae vol. Col. D. A. Sturdza.)

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate, Frăție.
Guvernul provisoriŭ.

Fraților săteni,

Dumnedeŭ s'a milostivit; după atâtea certărĭ ne alină durerile și prin schimbarea ce s'a făcut ni se dede fericirea. De acum înainte nu vețĭ maĭ fi târîțĭ de dorobanțĭ, bătuțĭ și căznițĭ și luându-vĕ din ograda voastră ca să vĕ ducă la beilicurĭ și la drumurĭ, căcĭ cele șease dile de lucru vi s'aŭ ertat, claca și iobăgia asemenea vi s'aŭ ertat și peste treĭ lunĭ vețĭ fi cu toțiĭ moșnenĭ pe un petec de pămînt. Însă precum oameniĭ ceĭ bunĭ s'aŭ gândit la voĭ, asemenea și voĭ să vĕ gândițĭ la paguba cea mare ce ar fi pe țeară, când v'ațĭ îndărătnicì a lăsà bucatele proprietarilor și arendașilor nestrînse. Prin urmare dațĭ ajutor cu toțĭ, facețĭ încă treĭ lunĭ înlesnirile ce făceațĭ cu claca și pe câte dile vețĭ lucrà, să vi se plătească 2 leĭ pe di. Iar la întàmplare de a nu puté arendașiĭ a vĕ plătì îndată, primițĭ cărțuliĭ, să vi se plătească, după ce negutătoriĭ vor puté a-șĭ vinde bucatele. Această întârdiere de treĭ lunĭ nu are altă pricină decât chiar interesul vostru cât și al proprietarilor, ca să se poată culege rodurile lucruluĭ câmpuluĭ de estimp.

Fraților, vrăjmașiĭ voștri nu eraŭ și nu sînt boeriĭ, ci pravilele cele rele și greșelile Domnilor; însă ascultațĭ bine și înțelegețĭ bine. O să se facă o Adunare obștească, unde o să se cheme maĭ mulțĭ dintre sătenĭ ca să arate Stăpâniriĭ toate păsurile voastre, și atuncĭ la toate se va face îndreptare. Ascultațĭ, fraților sătenĭ, și înțelegețĭ bine. Românul a fost tot-deauna cu frica luĭ Dumnedeŭ și nu a voit paguba nimuluĭ. Așà dar, fiind-că dice sfînta Evanghelie că: „Ce ție nu-țĭ place altuia nu face“, pentru aceea, precum voĭ nu voițĭ să vi se facă pagubă, tot asemenea nu eartă Dumnedeŭ să facețĭ voĭ pagube proprietarilor și arendașilor. Maĭ dațĭ ajutor dar până vor trece acele treĭ lunĭ când, sfîrșindu-se lucrul câmpuluĭ, și Stăpânirea chibzuind mijloacele cum să se despăgubească stăpâniĭ moșiilor de drepturile proprietărescĭ, să putețĭ rĕmâné stăpânĭ pe pămînturile voastre, ce vi se vor da fără

No. 390. 1848 Iunie 16.

să maĭ avețĭ a plăti nimic. Până atuncĭ numaĭ, vĕ poftim a maĭ împlinì datoriile proprietărescĭ pe plată. Frațĭ Românĭ! Cârmuirea de acum, în al căruia cap este Prea Sfinția Sa Părintele Mitropolit, n'are altă dorință decât numaĭ și numaĭ fericirea voastră. Ea vĕ jură că vețĭ fi fericițĭ, de vețĭ avé puțină răbdare, și vețĭ păzì buna rîndueală și vețĭ avé încredere și ascultare către dînsa.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, Ioan Eliade, Generalul Tell, G. Magheru, Stefan Golescu. G. Scurtu. Secretarĭ: I. C. Brătianu, N. Bălcescu, A. G. Golescu, C. A. Roset.

No. 15.

No. 391. 1848 Iunie 16.

Proclamațiunea No. 16 a Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI. Buletin Ofițial. No. 32. 1848. 17. VI.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăție.

Guvernul provisoriŭ.

Frațĭ Românĭ,

Ḑiua de 15 Iunie va rĕmâné o ḑi strălucită, o ḑi neștearsă în analele noastre. Ḑiua de 11 Iunie ne dete libertatea, ne reîntregì în drepturile strămoșescĭ. Ḑiua de astăḑĭ ne întărì într'însele, ni le asigură. Astăḑĭ tot popolul din Capitală, tótă garda națională toată oștirea, adunată în câmpul Filaretuluĭ, în ființa Guvernuluĭ provisoriŭ, ascultară în religiositate slujba sf. sfeștaniĭ; după aceia Prea Sf. Sa Mitropolitul stropì cu aiasmă și sfințì steagurile gardeĭ naționale și ale armieĭ, și apoĭ cu toțiĭ jurară credință națieĭ și acelor 21 puncturĭ decretate de popol. Astăḑĭ fu ḑiua în care toate clasele societățiĭ se înfrățiră. De astăḑĭ țeara nu maĭ e împărțită în clase vrăjmașe și cu interesurĭ împotrivite. Astăḑĭ toțĭ locuitoriĭ țĕriĭ sînt Românĭ, sînt de o potrivă, sînt frațĭ. De astăḑĭ, în Țeara Română, nu va maĭ fi decât o turmă și un păstor. Un păstor, legea, ce fiind expresia voințeĭ tutulor, va fi glasul dreptățiĭ, glasul luĭ Dumneḑeŭ, și o turmă, tot poporul. Frațĭ Românĭ, ce nu ațĭ avut norocire a vĕ aflà de față la această serbare solenelă, binecuvîntațĭ această ḑi de înfrățire și căutațĭ a aduce în toate părțile înfrățirea tutulor claselor într'o singură dorință, într'un singur interes: acela al națieĭ întregĭ.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti, I. C. Brătianu, A. G. Golescu.

No. 16.

No. 392.
1848
Iunie 16.

Decretul No. 17 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI. Buletin Ofițial. No. 32. 1848 17. VI.)

În numele poporuluĭ Român.
Dreptate, Frăție.

Guvernul provisoriŭ dorind a se păstrà neștearsă aducerea aminte a solemnitățiĭ serbate în 15 Iunie în câmpul Filaretuluĭ, solenitate în care toate clasele soțietățiĭ se înfrățiră și jurară credință voințeĭ poporuluĭ,

Hotărĕsce:

Art. 1. Câmpul Filaretuluĭ de acì înainte va purtà numirea de: Câmpul Libertățiĭ.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti, I. C. Brătianu, Bălcescu, C. A. Rosetti, A. G. Golescu.

No. 17.

No. 393.
1848
Iunie 16.

Publicațiunea No. 18 a Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI. Buletin Ofițial. No. 32. 1848. 17. VI.)

În numele poporuluĭ Român.
Dreptate, Frăție.

Fraților cetățenĭ!

Uniĭ din ceĭ carĭ până la 11 Iunie aŭ trăit cu paguba fraților lor, și cărora le este greŭ ca din stăpânĭ să ajungă frațĭ, nu pot să uite trecutul și, legănându-se de nădejdĭ absurde și criminale, cred că prin felurĭ de calomniĭ și născocirĭ vor isbutì să turbure liniștea, ca să ne coboare din fericirea în care ne urcă Dumneḑeŭ în ḑiua de 11 Iunie, rearuncându-ne în iadurĭ. De aceea, fraților, Guvernul se cunoasce îndatorat a face cunoscut că nicĭ una din acele veștĭ nu sînt adevĕrate. Țeara în unanimitate a primit cu strigărĭ de bucurie aceea-ce ațĭ consfințit la 11 Iunie. Mădulariĭ Guvernuluĭ provisoriŭ, dd. Tell și Eliad, carĭ începuseră mișcarea peste Olt, sînt triumfătorĭ în Craiova, și peste puțin îĭ vom avé aicĭ; iar cât pentru sgomotul ce aŭ rĕspândit vrăjmașiĭ libertățiĭ, că armiĭ străine aŭ intrat în țeară, este fără nicĭ un temeiŭ, fiind-că Guvernul ar fi fost cel dintâiŭ care ar fi primit scirea. Nu încetațĭ dar, fraților,

No. 393. 1848 Iunie 16.

de a depărtà, de a reduce la nimicnicire orĭ-ce calomnie, orĭ-ce intrigă, nu încetaţĭ de a da un ajutor serios Guvernuluĭ provizoriŭ prin a voastră întreagă încredere, şi atuncĭ Guvernul iea asupra luĭ rĕspunderea că viitorul Românieĭ va fi cel maĭ fericit. Şi cum ar fi alt-fel pentru o naţie ca a noastră, pe care tot-deauna o mână Dumnedeească a povăţuit-o pe calea bineluĭ?

Mădulariĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti.

Secretariĭ Guvernuluĭ: N. Bălcescu, I C. Brătianu, A. G. Golescu, C. A. Rosetti.

No. 18.

No. 394. 1848 Iunie 16.

Decretul No. 21 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Int. Dos. No. 271.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăţie.

Guvernul provisoriŭ.

Fiind-că o revoluţie ca cea de la 11/23 Iunie, unde nu este nicĭ unul carele nu a luat parte, dovedesce că toată naţia a suferit sub Guvernul trecut;

Fiind-că, când o naţie sufere subt apĕsările cele maĭ grele, cel ce conspiră pentru libertate este adevĕratul fiŭ al eĭ;

Decretăm:

Că toţĭ arestanţiĭ politicĭ de la mânăstirĭ, temniţe şi ocne sînt liberĭ. Asemenea şi toţĭ ceĭ ce sînt învinovăţiţĭ saŭ bănuiţĭ în întîmplările revoluţieĭ de la 9—11 Iunie.

D. Vornicul temniţelor este rugat a pune numaĭ decât în lucrare acest decret.

Guvernul provisoriŭ: Neofit, Mitr. Ungro-Vlachieĭ, G. Scurti.

Secretariĭ Guvernuluĭ, N. Bălcescu, I. C. Brătianu, A. G. Golescu, C. A. Rosetti.

No. 21.

Decretul No. 23 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Româneseĭ.

No. 395. 1848 Iunie 16.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate, Frăție.
Guvernul provisoriŭ hotăresce:

1. Toțĭ amploiațiĭ Statuluĭ vor purtà eșarpe cu colorile naționale, în vremea în care se află în funcțiĭ.

2. Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ și Ministriĭ vor purtà eșarpa de la dreapta spre stânga.

3. Amploiațiĭ Polițieĭ vor purtà eșarpa la mâna stîngă, ceĭlalțĭ amploiațĭ o vor purtà încinsă.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, N. Bălcescu, G. Scurti, I. C. Brătianu, A. G. Golescu, C. A. Rosetti.

No. 23.

Proclamațiunea Guvernuluĭ provisoriŭ către proprietariĭ de moșiĭ.

No. 396. 1848 Iunie 16.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate, Frăție.
Guvernul provisoriŭ către toțĭ proprietariĭ de moșiĭ.

Fraților,

Aceĭ carĭ s'aŭ sculat în numele dreptățiĭ și al frățieĭ n'aŭ putut avé cuget să năpăstuească pe nicĭ una din clasele soțietățiĭ. Eĭ sciaŭ că, precum nu e drept a perde ceĭ maĭ mulțĭ pentru ceĭ maĭ puținĭ, asemenea nu e drept a perde voĭ, ceĭ maĭ puținĭ, pentru frațiĭ noștri sătenĭ, ceĭ maĭ mulțĭ, căcĭ aceasta ar fi silnic. Nu ascultațĭ dar, fraților, viclenele imputațiĭ și dușmanele însciințărĭ ce rĕspândesc gurile mincinoase ale acelor ce cu părere de rĕŭ aŭ vĕḑut veselia publică și nădejdile frumoase ce patrioțiĭ pun în glorioasa revoluție de la 11 Iunie.

Fraților! Nimenĭ n'a putut avé în gând a vĕ răpì moșiile. Poporul Român voesce ca săraciĭ sătenĭ, plugariĭ hrănitorĭ aĭ orașelor, carĭ până acum aŭ purtat toate greutățile țĕriĭ prin munca lor și cariĭ de atâtea veacurĭ aŭ lucrat moșiile și le-aŭ îmbunătățit și aŭ hrănit pe strămoșiĭ voștri, să aibă și eĭ drept la o părticică

No. 396. 1848 Iunie 16.

de pămînt. Acea părticică și acum este lăsată ca pentru hrana lor și țĕranii plătesc pentru dînsa o arendă foarte împovărătoare de la Regulament încoacĭ. Eĭ plătesc clacă, iobăgie, dijmă. Acum patria, recunoscĕtoare către frațiĭ noștri săteni, a hotărît principul și a consfinţit prin jurămînt ca să scape pe fratele sătean de robia clăciĭ, a iobăgieĭ și a dijmeĭ; însă patria, ca o mumă bună a tuturor, nu voesce ca această măsură de înfrățire să fie spre paguba proprietarilor; de aceea Guvernul provisoriŭ declară, ca să fie în cunoscința tuturor, atât a fraților săteni cât și a fraților proprietarĭ că, deși s'a hotărît și s'a jurat sfințenia principuluĭ, însă, până când nu se va adunà obşteasca Adunare constituantă, care să chibzuească și să hotărască, cum se cuvine ca Stăpânirea să despăgubească pe proprietarĭ pentru desființarea drepturilor, de carĭ se bucuraŭ eĭ până acuma, până atuncĭ nu e drept, nicĭ nu este ertat ca săteniĭ să înceteze de a rĕspunde proprietarilor saŭ arendașilor de moșiĭ îndatoririle proprietărescĭ, afară de acea infamă iobăgie. Şi voĭ, proprietarilor de moșiĭ, voĭ fiĭ aĭ acelora carĭ, acum o sută de anĭ în obşteasca Adunare de la anul 1746, proclamară evangelicul princip al libertățiĭ țĕranilor, pătrundeți-vĕ de glasul țĕriĭ, care vĕ roagă ca să completațĭ aceea ce părințiĭ voștri aŭ făcut, declarând pe țĕran proprietar de o mică părticică de pămînt trebuincioasă pentru hrana luĭ, ca ast-fel să putem avé o patrie tare și unită în dragostea fiilor sĕĭ; căcĭ fără aceasta, libertatea țĕranuluĭ este ilusorie, câtă vreme se va păstrà încă obiceiul clăciĭ. Așteptațĭ până la obşteasca Adunare, unde toate stările vor avé glasul lor care, în înțelepciunea sa și prin o lungă și serioasă desbatere, va chibzuì și va găsì mijloacele despăgubiriĭ ce dreptatea cere a vi se face. Nu dațĭ dar credămînt mincinoaseĭ uneltirĭ a vrăjmașilor patrieĭ, maĭ așteptațĭ în liniște până la acea Adunare ca, din domenurile Statuluĭ și din contribuția generală a tutulor fiilor patrieĭ alcătuindu-se fondurĭ pentru o bancă națională, să se poată face acea răscumpĕrare, legiuindu-se un venit, hotărît și statornic pentru fie-care proprietar; saŭ să se iea orĭ-ce altă măsură ce înțelepciunea Adunăriĭ va chibzuì. Şi ast-fel să scăpăm de rușinea robieĭ, ce se numesce clacă și iobăgie, și să ajungem la înfrățirea cea adevĕrată fără paguba nimuluĭ.

Domnul Ministru din Lăuntru este însărcinat a publicà aceasta în toată țeara, spre sciința tutulor proprietarilor de moșiĭ.

Raportul No. 517 al Coloneluluĭ Engel, Comandirul polculuĭ No. 2, către Ministerul de Răsboiŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 397. 1848 Iunie 16.

(Orig. Acad.)

Domnuluĭ Ministru de Răsboiŭ.
Comandirul polculuĭ No. 2.

Raport.

Astă seară se primiră scrisorĭ la uniĭ din negustoriĭ din acest oraș, prin carĭ le arată că la Renĭ se află o numeroasă oștire rusească, că la Ismail aŭ sosit 5 vapoare de răsboiŭ cu o sumă de dube și o corabie cu amuniție, că erĭ în Galațĭ a venit un vapor de răsboiŭ cu câțĭ-và pasagerĭ și încărcând îndată scândurĭ s'aŭ pornit; și deosebit o altă sumă de oștire se dice că a și trecut în Moldavia pe la Bârlad pentru Iașĭ și Bucurescĭ; așà dar, pentru că acest polc nu are nicĭ un fel de poruncă în asemenea împrejurărĭ, roagă plecat pe Dumnea-voastră să binevoițĭ ca, în cel maĭ scurt soroc, să-mĭ slobodițĭ poruncă de urmare iarășĭ prin acest într'adins trimis curier.

Polcovnic, I. Engel.

No. 517. Adiutant polculuĭ, Parucic Conțescu.
Brăila.
Pornit la 3 ceasurĭ evropienescĭ noaptea.

Raportul No. 26 al Coloneluluĭ E. Crețulescu către Guvernul provisoriŭ, pe lângă care alătură un proiect pentru întocmirea gardeĭ naționale.

No. 398. 1848 Iunie 16.

(Orig. Acad.)

Onorabiluluĭ Guvern provisoriŭ.
Șeful gardeĭ naționale.

Raport.

Se supune la întărirea Guvernuluĭ alăturatul proiect pentru întocmirea gardiĭ naționale, ce după trebuință urmează a se aduce la îndeplinire, dacă îl vețĭ găsi de cuviință.

Colonel E. Crețulescu.

No. 26.

Până când garda națională se va informà pe un bas maĭ solid, urmează ca acum, ca să poată ține liniștea și buna orînduealǎ

No. 398. 1848 Iunie 16.

în Capitală, ceĭ înscrișĭ într'însa se expun la următoarele regulĭ, ce trebue a se împlinì de d-lor cu o mare scumpĕtate până la organisația eĭ.

1). Tot cetățeanul trebue să se înscrie la gardia națională, începênd primirea d-lor de la vîrsta de 18 anĭ și până la 50.

2). Din suma înscrisă pe la comisiĭ a gardiștilor, se va luà câte un numĕr pentru deprinderea la exersisul învĕțăturiĭ tactice ostășescĭ și vor venì dimineața la canțelaria gardiĭ naționale la ceasul ce li se va hotărî, din care numĕr se va poprì o parte cu un șef al dumnea-lor, reservă la palat, spre a întîmpinà trebuința pentru paza liniștei.

3). Restul ce va rĕmâné pe la comisiĭ va fi pentru ținerea patrulelor pe la comisiile respective și carĭ li se vor comunicà datoriile ce aŭ a împlinì la orînduirile de către ofițerul din oștire ce se află la comisie.

4). La această gardă trebue o organisație a 12 tobośarĭ, 6 stindardarĭ, 4 scriitorĭ pentru lucrarea canțelarieĭ și trebuincioasele eĭ cu remontul lor, treĭ călărețĭ pentru Șeful gardeĭ, carĭ vor fi orĭ soldațĭ din cavalerie orĭ dorobanțĭ pentru trimiterea cu poruncĭ.

5). Un Șef de stat major, care va fi luat orĭ din numĕrul ostașilor, saŭ din ceĭ politicescĭ, pentru ajutorul Șefuluĭ gardeĭ ; un ofițer care va fi adiutant pentru lucrarea datoriilor canțelarieĭ, un ofițer pentru învĕțătura tacticeĭ, 5 ofițerĭ carĭ se vor restatornicì pe la fie-care comisie pentru împărțirea și orînduirea lor, atât la slujbe, cât și la învĕțătura ce trebue a li se da.

6). Ofițeriĭ aleșĭ din garda națională li se vor da câte un dorobanț de la comisie, ca să se slujească cu eĭ pentru felurĭ de trebuințe.

E. Crețulescu.

No. 399. 1848 Iunie 16.

Scrisoarea luĭ Grigorie Ghica către Dimitrie Ghica.

(Orig. grec. Acad.)

Cornescĭ.

Mon cher frère,

Am primit scrisoarea ta și am vĕḑut cele ce-mĭ scriĭ. M'am bucurat de faptul că judecĭ despre lucrurĭ ca orĭ-care om cu minte. Am avut mare supĕrare că te-am vĕḑut în adunările acestor nebunĭ. Atâta numaĭ îțĭ spun că Valachia s'a descoperit cu totul,

pentru că Rușiĭ aŭ trecut erĭ Prutul și venind nu vor lăsà pieatră pe pieatră, și cu drept cuvînt, căcĭ aceștĭ nebunĭ ĭ-aŭ desprețuit cu desăvîrșire și acum se pregătesc să le facă răsboiŭ. Închipuesce-țĭ cât sînt de bețĭ aceștĭ oamenĭ! Cele-lalte este de prisos să țĭ le descriŭ, pentru că până acum trebue să le fi sciind, și despre aceea că Bibescu a fugit; atâta numaĭ îțĭ spun că alaltăerĭ puțin a lipsit de nu ne-aŭ omorît la Mitropolitul. Eŭ am arătat de la fereastra din odăile din fund ale Mitropolituluĭ. Îmĭ spuĭ că Bibescu va da socoteală luĭ Dumnedeŭ. Aĭ mare dreptate. A greșit în toate foarte mult. Cât însă pentru garde nationale, n'a greșit atâta, căcĭ ce-ar fi putut folosì la garde nationale, când miliția erà una cu aceștĭ nebunĭ, după cum am vĕdut cu chiar ochiĭ meĭ lucrurile, căcĭ dacă miliția ar fi fost credincioasă, nimic din acestea nu puteà să se întîmple. Eŭ am venit erĭ aicĭ cu Cornescu și cu familia mea și astădĭ nădăjduesc să plec cu copiiĭ meĭ la Breaza, și acolo voiŭ sta și voiŭ vedé ce față vor luà lucrurile. Mĭ-a părut rĕŭ când am audit că eștĭ încă cu totul neputincios și că aĭ încă le germe de la maladie; dar aud că și în Brașov a început cholera. Păzesce-te, pentru numele luĭ Dumnedeŭ! Te sărut dulce și sînt cel maĭ iubitor frate,

Gr. Ghica.

No. 399. 1848 Iunie 16.

Intervenirea populațieĭ Capitaleĭ pentru a se ținé în slujba de Polițaiŭ Mărgărit Moșoiŭ.

(Orig. Acad.)

No. 400. 1848 Iunie 16.

Vremelnicilor Capĭ aĭ Românieĭ.

Favoarea Mântuitoruluĭ Ceresc viind peste neamul Românieĭ la 11 Iunie curent, se proclamă noua Constituție, și de tot Românul s'aclamă sfințirea drepturilor prescrise în cele 21 art., arătate prin proclamație și osebite foĭ. În pomenitele articole, cel de al 2-lea făgăduesce popoluluĭ Român egalitatea drepturilor politice.

În temeiul acestuia dar, la 14 ale acesteia, numindu-se trebuincioșiĭ Capĭ aĭ Românieĭ, se numì și Mărgărit Moșpioŭ olițaiŭ pentru această Capitală, al căruia nume fu aplaudat de popolul Român.

Astădĭ numĕrăm a patra di, de când d-l Mărgărit se află în funcția ce ocupă; în această puțină vreme nu vĕdurăm de la d-luĭ nimica alt decât o nepregetată stăruire în îndeplinirea datoriilor sale, și când noĭ adăstam întemeierea de asigurare a prăvăliilor și a averilor noastre ce ni se prevestià din activitatea ce

No. 400
1848.
Iunie 16.

vĕdurăm că depune numitul, înțeleserăm că alțiĭ cer a luĭ cădere din funcția ce ocupă.

Noĭ dar pe temeiul că popolul Român a decretat a sa voință de o patrie tare, unită în dragoste și compusă de frațĭ, iar nu de vrăjmașĭ, prin deputație aleasă din sînul nostru venim a cere refusarea doritorilor de neodihna obșteĭ și a se ținé cel în ființă Polițaiŭ pe câtă vreme el se va arătà cu aceeașĭ activitate și destoinicie, de care ne folosirăm în aceste 4 dile.

Vasile Dancovicĭ, Angheli Hagi Pandele, Manuh Ioan, Foti Dimitriu, Nicolae Pencuvicĭ, I. Crețeanu, Parascheva I. Caravilof, Nicolae Mincu, Dimitrie D. Culoglu, Chiriachis .. Anghelu, Ioan Sotir, Chirilof tată & fiŭ, Hristofor Stoianovicĭ, Petcu I. Nicolaŭ, Dimitrios Petrovicĭ, Parascheva Hagi Ioan, Petri Theodoru, Atanasie Popovicĭ, Ghirdan Teodoru, Caraet Sefer, Simeon Ioanid, Grigore Apostolu, Ștefan David, Hagi Filepos Apostolu, Genabet Anuset, Avedic Mahimohlu, Andreĭ Dobrovicĭ, Atanasie Simeon, Ioan Iordanovicĭ, Petcu Taibugat, Ștefan Dimitriu, Panaiot Hagi Polizu, Stamate Popovicĭ, Atanasios Petru, A. Protopopescu, C. Anghelescu, Peter Popp, Ioaniș Nicolaŭ, Gheorghe Vasilopulo, Ioan Gherghișov, Dimitrios Paraschevis, Gheorghe Elefteriadis, V. Popp, Costaichi Gheorghiu, Ștefan Mihal, Toma T. Atanasiu, D. Ioan, Ștefan Dimitriu, Chiriac Ioan, Alecu Poenaru, Teodor Ioan, Poenaru Ghiță, Ioan Vasiliu, Ioan Nicolaŭ, Costache Pavlu, Ghiță Iliad, Ion Radovicĭ, Grigore Gheorghiu, Costache Nicolaŭ, Anghel Manovicĭ, Tudor Atanasiu, Gr. Ioan, Ștefan Ioan, Tache Manuliu, Daniil I. Koemzopulo, P. Nicolaescu, Iosif Romanov librieriŭ românesc, Marinciŭ Petruvicĭ, Ștefan A. Ianovicĭ, Ion Stehan, Michail Dimitriu, Ioan Dancovicĭ, I. I. Crețescu, C. N. Mustacov, D. Anghelescu, Gr. Popescu, S. B. Baicanu, P. Gheorghiu, Alecu Dimitriu, Michalache Nicolaŭ, Ilie Ichim, Ștefan P. Chirovicĭ, Răducanu Dimitriu, Ghiță Mladuvicĭ, Nicolae Ioanidi, Iancu Ionescu, Dimitrie Ioan, V. Gheorghiu, Dimitrie Ioanoppulo, D. Teodoroviceanu, Perete Cănăuș, Petre Fotinov, Niță Teodor Boambă, Thomas Atanasiu, Chiriță Dobrescu, Vasilios Ath. Iconomidis, Chivu Dancovicĭ, Iosif Rădulescul, Dumitru Ion, Hagi Ion Ghenciuvicĭ, Nicolae Tănăsescu, Hagi Dinu Dimitriu, Constantin Hagi Pandele, Anghel Nedelcovicĭ, M. I. Manu.

Corespondenţă din Bucurescĭ către „Gazeta de Transilvania." No. 50. 1848. 21. VI.

No. 401. 1848 Iunie 16.

Bucurescĭ.

Sînt sigur că vĕ vor fi scris alţiĭ celebrarea sĕrbătorilor naţionale de la 12 şi 13 Iunie, după erumperea revoluţieĭ. Aţĭ aflat şi despre abdicaţia Domnuluĭ de la 13 noaptea spre 14. Veţĭ fi înţeles şi proclamarea Guvernuluĭ provisoriŭ şi modificaţia Ministeriuluĭ de maĭ nainte, ce s'a făcut Lunĭ, la 14. Erĭ, Marţĭ, la 15, s'aŭ sfinţit stindardele şi a jurat miliţia pe câmpul Filaretuluĭ, unde poate să fie fost peste 20.000 oamenĭ.

Guvernul provisoriŭ lucrează necontenit ḑiua şi noaptea. Face schimbărĭ esenţiale în oficialiĭ carĭ aŭ maĭ multă influinţă asupra popoluluĭ. Administratoriĭ districtelor sînt tot persoane nouĕ, în carĭ Guvernul are toată încrederea; de odată cu numirea lor li s'a poruncit a organisà gardă naţională în toate satele ţĕriĭ. În districtul Ilfov, unde este şi Bucuresciĭ, şi care este districtul cel maĭ greŭ, e orînduit Administrator cunoscutul profesor de Istoria generală Florian Aron, bărbat nu numaĭ învĕţat, ci şi de un caracter energios şi tot-odată omenos.

Prin ţeară, pace, linişte până acum; dar vin scirĭ că ţĕraniĭ ferb [1]). La toţĭ Administratoriĭ li s'aŭ dat şi câte un comisar extraordinar, spre a se trimite de către Administrator unde va cere trebuinţa. Profesoriĭ de prin districte sînt însărcinaţĭ a face propaganda ideilor celor nouĕ şi catechisaţia sătenilor. Câţĭ-và aristocraţĭ trufaşĭ scuipă foc. Guvernul nu-ĭ lasă să easă din Bucurescĭ, pe carĭ ĭ-a apucat revoluţia aicĭ; şi pe ceĭ de afară nu-ĭ lasă să treacă graniţa. Cercărĭ reacţionare se simt p'aicĭ şi p'acolo; dar Dumneḑeŭ e cu noĭ. Aţĭ auḑit că pe Vilara şi pe Iancu Manu ĭ-aŭ prins locuitoriĭ la Giurgiŭ; miliţia din garnisonă a vrut să-ĭ apere, popolul a dat cu pietre, miliţia cu puscile. Popolul a învins şi ĭ-a legat; dar Guvernul le-a dat voie să se ducă. Şi maĭ bine, căcĭ tot îĭ omorà [2]).

Consulul engles a declarat aseară unor tinerĭ, că în patru-cincĭ ḑile vom avé 8.000 cazacĭ în Ţeara-Românească. Oare aşà

[1]) Numaĭ până se vor vedé scăpaţĭ de robote. (Red.)

[2]) Guvernul îĭ puteà pune la o popreală sigură. Nu? Auḑim că Vilara se întoarse la Odesa! Să nu fie. (R.)

No. 401. 1848 Iunie 16. va fi? [1]) Kotzebue sciĭ că a plecat de Sâmbătă. Vinerĭ seara, când s'a proclamat Constituția, popolul beat de bucurie, trecênd pe lângă ospelul luĭ, l-a insultat cu vorba, și el a doua ḑi, dând notă către Guvernul nostru și către Consulatele străine, a plecat. I se va da satisfacție și pace.

Astăḑĭ, mâne așteptăm scirĭ, că și Moldoveniĭ aŭ proclamat Constituția.

Până astăḑĭ erà mare neodihnă în Bucurescĭ, căcĭ Guvernul de 4 ḑile nu scià nimic despre Magheru, Eliade, Tell, Ștefan Golescu, carĭ eraŭ la Craiova. Deșì de aicĭ se trimiteaŭ curierĭ cu stafete; dar aceia bănuiaŭ vre-o drăcie. Astăḑĭ, la 8 ceasurĭ, venì un curier cu scrisorĭ de acolo. El pleacă după prânz cu rĕspunsurĭ, și peste 2—3 ḑile vor sosì și Olteniĭ aicĭ.

De aicĭ s'a trimis de maĭ nainte Ambasador la Ministerul Unguresc din Pesta, și altul s'a trimis la Frankfurt, iar la Paris avem de mult, la Constantinopole stă harnicul I. Ghica.

Toate sînt bune; oamenĭ încă avem; dar ne cam lipsesc armele. Vom luà. Garda națională din Bucurescĭ, câțĭ s'aŭ scris până acum, se suie peste 1.500. Arme, arme! Cu organisația gardeĭ, din țĕranĭ facem o armadă numeroasă, dar numaĭ cu sulițĭ.

Timoni scrie la Viena, că el prevede aicĭ anarchie și îșĭ cere voie ca să fugă. Ducă-se; căcĭ în Viena va da de anarchie maĭ mare.

No. 402. 1848 Iunie 16.

Articolul luĭ C. I. Arion din „Pruncul Român". No. 2. 1848. 17. VI.

Bucurescĭ.

Erĭ, la 15 ale curgĕtoareĭ lunĭ, România a serbat ḑiua cea maĭ frumoasă și cea maĭ neștearsă din memoria Românilor, ḑi ce se va serbà pentru tot-deauna cu cea maĭ vie aducere aminte, ḑi ce va face o epohă neuitată în analele Românieĭ. Erĭ s'aŭ vĕḑut și la noĭ adevĕratele precepte ale Mântuitoruluĭ nostru executate, erĭ s'a jurat de tot Românul înfrățire, dragoste și egalitate prin paza și executarea celor 21 articole, cerute prin sacra noastră Constituție. A descrie bucuria și speranța de un viitor maĭ fericit, ce

[1]) Și tocmaĭ de ar fi, maĭ întâiŭ dv., apoĭ prieteniĭ noștri Turciĭ, apoĭ și Europa îĭ va întrebà ce căutară pe pămînt străin, căcĭ încurcă trebile vecinilor. (R.)

zîmbià în inimile Românilor, este de prisos; mĕ mărginesc a ḑice că acum s'a dovedit că în inimile Românilor maĭ curge încă sânge Roman; dar această ḑi de eternă glorie, îndrăznesc a spune că s'a turburat prin neomenoasa purtare a unuĭ prea puțin numĕr, care privind în reforma ce o va admirà Europa întreagă numaĭ un mijloc de înaintare nemeritată, a cutezat a lucrà în protiva Guvernuluĭ provisoriŭ, declarând un alt Şef al gvardieĭ naționale, lucrare ce a dat dovadă de neunire, ceea-ce face să presupunem şi să ne temem de marĭ neorînduelĭ, dacă asemenea fatriĭ se vor îmmulți.

No. 402. 1848. Iunie 16.

Fraților Românĭ! Ca Român, ca frate al vostru, ca doritor de obşteasca fericire, vĕ rog desbrăcați-vĕ de orĭ-ce ură personală, goniți fatriile ce aŭ să ne pricinuească nenorocirĭ nedescrise, şi să facă să fim de treĭ orĭ maĭ triştĭ, decât am fost veselĭ la dobândirea sacrelor noastre drepturĭ. căcĭ lacrămile noastre nu se vor maĭ puté şterge de nicĭ o mână, urmaşiĭ noştri ne vor încărcà de blesteme în loc de binecuvîntărĭ, şi chiar sufletele noastre, neodihnite în pacea mormintelor, vor fi turburate şi nu vor cutezà a se înfățişà înaintea dreptățiĭ luĭ Dumneḑeŭ. Desbrăcați-vĕ, vĕ maĭ ḑic, de urĭ personale, desbrăcați-vĕ de interese particulare, şi de maĭ curge sânge român prin vinele voastre, lăsațĭ Guvernul provisoriŭ să lucreze, de vreme ce l-am proclamat de sacru, de vreme ce are să ne deà socoteală de lucrările sale, şi este în dreptul nostru a-l da în judecată criminală, de vom vedé că nu a corespuns cu speranța popoluluĭ şi a abusat de confiența luĭ. Nu vĕ măglisițĭ de rĕsplătirile ce vi se făgăduesc, ca să proclamațĭ în posturĭ, de la carĭ spânzură soartea maĭ multora, persoane ce n'aŭ nicĭ o ideie de postul ce cer să li-l încredințațĭ.

Încă odată, fraților, lăsațĭ Guvernul să lucreze, că va fi rătăcirea cea de apoĭ maĭ mare decât cea trecută, şi va pricinuì căderea şi nenorocirea națieĭ întregĭ, că eată puterile Norduluĭ staŭ gata a ne înghiți, îndată ce vor vedé că nu sîntem în stare să susținem sfintele noastre drepturĭ.

C. I. Arion.

Proclamațiune către moşneniĭ de la sate.

(Conc. Col. N. Mandrea.)

No. 403. 1848 Iunie.

Fraților moşnenĭ din sate,

Moşiile, pămîntul Țĕriĭ-Românescĭ, odată a fost al locuitorilor. Toțĭ săteniĭ altă dată, în vechime, eraŭ moşnenĭ ca şi voĭ, şi nisce

No. 403. 1848 Iunie.

veneticĭ, încuibându-se printre dînșiĭ, cu binele, cu rĕul, speriind, amăgind, începură a luà, a cumpĕrà pe nimic, ađĭ petecul de pămînt al unuia, mâne al altuia, până când eĭ se făcură cu moșiĭ marĭ și moșneniĭ ajunseră robĭ, și apoĭ cu Regulamentul clăcașĭ, ce erà maĭ rĕŭ decât robiĭ din alte părțĭ. Așà erà să ajungețĭ și voĭ, ce maĭ rĕmaserățĭ cu câte un petec de loc ; pildă avețĭ pe mulțĭ din đilele voastre ce, cu câțĭ-và anĭ înainte, aveaŭ pămînt și astăđĭ sînt clăcașĭ veneticilor și împilătorilor de creștinĭ.

Pe câțĭ-và oamenĭ ĭ-a luminat Dumneđeŭ să se scoale în numele dreptățiĭ și frățieĭ, ca să sloboađă de la robia clăciĭ pe frațiĭ voștri și să vĕ apere și pe voĭ să nu cădețĭ în robie. Glasul lor l-a auđit Dumneđeŭ și le-a dat putere să vĕ apere drepturile. Însă aceia pe carĭ voĭ până acum ĭ-ațĭ numit ciocoĭ, și pentru carĭ noĭ ne rugăm luĭ Christos să-ĭ lumineze, aceia perdură țîța de a suge pe creștin și nădejdile de a vĕ luà și voue moșiile prin felurimĭ de marafeturĭ d'ale lor ; turbară și se îndrăciră când auđiră numele de dreptate și frăție; eĭ nu vor să fie creștinĭ, frațĭ, nu vor să fie dreptate, căcĭ cu nedreptatea vĕ luaŭ moșiile, și se vorbiră între sine să aducă lucrurile iar la starea dintâĭ. Vĕđêndu-se slabĭ, vĕđêndu-se părăsițĭ de Dumneđeŭ, alergară la diavolul și la minciună, căcĭ minciuna împelițată e fata diavoluluĭ. Începură dar a presărà minciunĭ, și maĭ vîrtos între voĭ, speriindu-vĕ că legile cele noue vĕ ieaŭ moșiile. Nu este adevĕr, fraților! Guvernul provisoriŭ este pus ca să vĕ apere moșiile ce vi le luaŭ, petec cu petec, veneticiĭ și răpitoriĭ. Guvernul provisoriŭ va să aducă dreptatea în țeară, apĕrând averile și ale voastre și înseșĭ ale împilătorilor voștri. Guvernul va să aducă frăția în țeară, și să erte pe voitoriĭ voștri de rĕŭ, ca să nu facă rĕŭ pentru rĕŭ. Legile cele noue sînt legĭ după sf. Evanghelie, cu care acì, pe pămînt, să trăim în dragoste și frăție, și pe lumea cea-laltă să avem raiul. Legile cele noue derapĕnă nedreptatea, desființând robia, bătăile, mâncătoriile, umilesc mândria foștilor ciocoĭ, căcĭ îĭ vor face și pe eĭ oamenĭ de omenie.

Fraților moșnenĭ, nu ascultațĭ pe mincinoșĭ; voĭ îĭ cunoascețĭ de maĭ nainte. Eĭ nicĭ odată nu v'aŭ dat nimic, tot-deauna v'aŭ luat. Pe uniĭ ca aceștia Christos ĭ-a numit bogațĭ nemilostivĭ, și suferințele creștinilor ĭ-aŭ numit ciocoĭ. Nu-ĭ ascultațĭ, că vĕ duc la peire. Ascultațĭ numaĭ pe dregĕtoriĭ ceĭ noĭ, ce vin cu blândețe și nu cu biciul. Ascultațĭ Guvernul, în capul căruia e părintele Mitropolitul. Ascultațĭ pe voitoriĭ de bine aĭ țăriĭ. Moșiile vĕ sînt

sigure, sînt ale voastre și ale copilașilor voștri, și țeara vĕ cheamă pe toțĭ, ca nisce fiĭ adevĕrațĭ, la lumină, la drepturĭ și la fericire. Împĕrățiile aŭ audit glasul Românilor și vor da dreptatea celor ce aŭ fost lipsițĭ de dreptate. Așteptăm de la Înalta Poartă un trimis mare, care va vedé pacea și buna orînduealâ a țĕriĭ, se va încredință că Românul e neam blagoslovit și va mustră pe ceĭ ce umblă cu minciunĭ să robească țeara la străiniĭ ce aŭ adus robia clăciĭ și a iobăgieĭ. Guvernul și Româniĭ sînt credincioșĭ Porțiĭ, iar vrăjmașiĭ Guvernuluĭ sînt vrăjmașiĭ Românilor și viclenĭ către Împĕrăție. Eĭ s'aŭ încercat să vĕ turbure, să se turbure țeara și să aducă oștirĭ pe spinarea voastră, să ajungețĭ în sapă de lemn, să vĕ vindețĭ pămînturile, și să le cumpere eĭ pe nimic, dându-vĕ pe d'asupra biciurĭ de bună voie. Guvernul provisoriŭ însă și dregĕtoriĭ luĭ sînt cu voĭ, cu drepturile voastre, cu pacea, cu ertarea, și vĕ va păzì de tot rĕul. Să trăițĭ, fraților, să vĕ trăiească și să vi se îmmulțească vitele și să vĕ stăpânițĭ în pace și dreptate pămînturile. Voĭ scițĭ, dacă v'aŭ făcut vre-odată răpitoriĭ ast-fel de urărĭ, dacă v'aŭ voit vre-o dată binele. Lăsați-ĭ dar în plata Domnuluĭ, și rîdețĭ când se încearcă să vĕ înșele, ca să aducă lucrurile în starea dintâĭ. Lucrurile nu maĭ vin cât lumea la jafurĭ, la răpirĭ și bătăĭ, pentru că nu e dracul maĭ tare decât Dumnedeŭ.

No. 403. 1848 Iunie.

Raportul No. 1.433 al Vornicieĭ temnițelor către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Int. Dos. No. 271.)

No. 404. 1848 Iunie 17.

Domnule Ministru al pricinilor din Lăuntru,

Potrivit cu decretul Guvernuluĭ provisoriŭ No. 21, primit în copie pe lângă adresa D-v. de sub No. 3.158, subt-iscălitul are cinste a vĕ alătură pe lângă aceasta listă de numele arestanților, ce se află prin închisorile Prințipatuluĭ din pricinĭ politice. Aceștia în numĕr de 17 sînt toțĭ din ceĭ ce aŭ figurat în pricina Brăileĭ din leatul 1843, și nu aŭ nicĭ o altă împrejurare, iar cu prilejul revoluțieĭ din 9 și 11 ale curgĕtoareĭ lunĭ, nu se află prin temnițĭ nicĭ un arestant.

Dos. 1-ĭ. Șeful Vornicieĭ temnițelor, Florescu.
Masa 1-ĭ. Șef. m., Cealic.
No. 1.433.

(Resoluție:) Lista alăturată să se supuie cu raport la Guvernul provisoriŭ, spre a da poruncĭ de urmare.

N. G.

No. 404.
1848
Iunie 17.

(Anexă.)

Lista de numele arestanților aflațĭ pe la deosebite închisorĭ ale Prințipatuluĭ în pricinĭ politice.

Ocnele Telega.

1. Vasilie Vîlcu, 2. Barbu Dumitru, 3. Alexandru Dimitrie, 4. Tănase Stoianovicĭ, 5. Dimcea sin Andreĭ Brutaru, și 6. Dumitru sin Staicu.

Ocnele Marĭ.

7. Nicolae Filipofski, 8. Petre Ivanovicĭ Garof, 9. Pană Grădinaru, 10. Gheorghe sin Dumitru, 11. Nenu Căldăraru, 12. Zeleșcu sin Petre Brutaru, 13. Ioancea sin Costandin Papazolu, 14. Petre Colea Moraru, 15. Stavri sin Ion Grecu, 16. Ștefan Anghel.

Mânăstirea Motru.

17. Andreĭ Deșa.

Pentru Șeful Vornicieĭ D ...

1. Sfetcu sin Trifu din Rusciuc a murit la Ocnele Telega la anul 1842, 2. Velcu Pietroș din Brăila a murit la Ocnele Telega la anul 1843, 3. Dumitru Menovicĭ a murit la Ocnele Telega la anul 1843, 4. Gheorghie Vasiliu a murit la Ocnele Telega la anul 1842, 5. Osta Ivan sin Andreiŭ Plăcintaru a murit la Ocnele Marĭ la anul 1844, 6. Ivancea Drăgoiŭ Cârciumaru a murit la Ocnele Telega la anul 1845, 7. Hagi Vasile Mihailovicĭ a murit la Ocnele Telega la anul 1844, 8. Sebe sin Sava Moscu a murit la Ocnele Telega la anul 1844, 9. Ștefan Bosu Plăpămaru a murit la Ocnele Telega la anul 1845, 10. Stanciŭ Radovicĭ a murit la Ocnele Telega la anul 1844.

No. 405.
1848
Iunie 17.

Adresa No. 1.090 a Secretariatuluĭ de Stat către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 265.)

Dreptate, Frăție.

Domnule Ministru al trebilor din Năuntru,

Guvernul provisoriŭ, pe lângă adresa cu No. 14, alătură formulă de chipul cu care trebue a se adresà toate Dregĕtoriile una

către alta. Secretariatul dar nu lipsesce a împărtăşì şi Domnieĭ Tale în copie această formulă, spre a se face cunoscută tutulor Dregĕtoriilor aceluĭ Minister.

No. 405. 1848 Iunie 17.

Salutare şi frăţie.

No. 1.090. Ministrul trebilor din Afară, I. Voinescu II.

Bucurescĭ. Şeful secsieĭ, Gr. M. Alexandrescu.

(Resoluţie): Să se urmeze după formula prescrisă.

(Anexă.)

Dreptate, Frăţie.

Domnule Ministru al . . .

. . . .

. . . .

Salutare şi frăţie.

Iscălitura

Raportul No. 3.413 al Administraţiuniĭ de Argeş către Ministerul trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ Românescĭ.

No. 406. 1848 Iunie 17.

(Orig. Arch. M. de Int. Dos. No. 261.)

Domnule Ministru din Năuntru,

O parte din popolul ce alcătuesce acest oraş Pitescĭ şi judeţul, nevoind a da ascultare nicĭ poruncilor cinst. Minister, nicĭ povăţuirilor ce li s'aŭ dat şi li se daŭ de Administraţie, sînt foarte exaltaţĭ, şi astădĭ, adunându-se vre-o câţĭ-và din oraş, aŭ declarat că voesc a schimbà pe toţĭ slujbaşiĭ atât judecătorescĭ cât şi administrativĭ şi a alege şi a orîndui înşi-le alţiĭ, pe cari-ĭ vor voì, aŭ venit şi în presusdvia Administraţieĭ, aŭ propus şi după o frăţească sfătuire ce li s'a făcut, ca să înţeleagă că pentru ceea-ce voesc să facă, nefiind nicĭ o instrucţie a Guvernuluĭ de astădĭ, prin urmare o asemenea pornire nu se poate cunoasce legitimă, ci să se liniştească fie-care, până când se va hotărî şi se va legiuì chipul cum are a se face, n'a fost cu putinţă să înţeleagă şi chiar în presusdvia Administraţieĭ, aŭ depărtat din slujbă pe Poliţaiul şi aŭ ales altul, făcênd cunoscut că pe cel ales să-l cunoască, iar celuĭ ce a fost să nu-ĭ deà nicĭ o ascultare.

Aceste împrejurărĭ fiind amerinţătoare de vre-o neorînduealā

No. 406. 1848 Iunie 17.

şi vătĕmare a celor ce sînt în duhul liniştei şi voesc a merge pe drumul legitim şi dictat de cinst. Minister.

Grăbesce Administraţia a le supune prin ştafetă în cunoscinţa d-luĭ Ministru, spre a le luà în băgare de seamă şi a poruncì ce măsurĭ să ieà Administraţia întru astâmpĕrarea unor asemenea exaltaţĭ, carĭ într'a lor pornire, orĭ-ce sfătuire şi bună înţelegere este fără resultat.

Salutaţie şi frăţie.

No. 3.413. — Administratorul jud. Argeş, N. Simonidi.
La Secs. 1. — S. N. Vărzariŭ.

No. 407. 1848 Iunie 17.

Adresa No. 3.210 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Româneseĭ către Presidentul Sfatuluĭ orăşenesc din Bucurescĭ.

(Conc. Arch. M. de Int. Dos. No. 261.)

D. President al Sfatuluĭ orăşenesc.

Sînteţĭ poftit a face punere la cale ca, la palatul Guvernuluĭ provisoriŭ, să se înfiinţeze îndată toate cele de trebuinţă pentru hrana şi odihna a patru din mădulările aceluĭ Guvern, precum: aşternuturĭ, obiectele de trebuinţă pentru masă şi orĭ-ce alt privitor la odihnitoarea lor petrecere pentru câte ḑile vor stăruì acolo, ţiindu-se osebită socoteală de baniĭ ce se vor cheltuì pentru toate aceste, ca la vreme să se înainteze sub-iscălituluĭ, spre a se chibzuì a lor sloboḑire.

No. 3.210.

No. 408. 1848 Iunie 17.

Raportul No. 2.920 al Administratoruluĭ de Muscel către Ministerul trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Int. Dos. No. 263.)

Domnule Ministru al trebilor din Lăuntru,

La 16 ale următoareĭ lunĭ am ajuns în oraşul Câmpulung, unde am găsit popolul liniştit şi plin de bucurie pentru noua Constituţie. Astăḑĭ am intrat în lucrărĭ, stăruind în a lor grabnică întocmire.

Dar pentru că d. Michalache Predescu, Secretarul Administraţieĭ de aicĭ, s'a orînduit Administrator la judeţul Dâmboviţeĭ, care

mâne o să și plece, Dumnea-Ta veĭ grăbì orînduirea altuia în locul dumnea-luĭ, spre împlinirea datoriilor de Secretar.

No. 408. 1848 Iunie 17.

No. 2.920.

Administratorul jud. Muscel, Dimitrie Jianu.

La secția 1, masa 1.

(Resoluție :) Să se deà în cunoscința d. Ministruluĭ Finanțiĭ, ca să binevoească a orîndui la acest județ alt Secretar. — Iunie 18.

N. G.

Raportul No. 3.111 al Administrațiuniĭ de Dolj către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 409 1848 Iunie 17.

(Orig. Arch. M. de Int. Dos. No. 269.)

Domnule Ministru al trebilor din Lăuntru,

Am primit adresa Dumi-Tale de sub No. 3.111 și am pus pe dată la cale prin Sub-administratoriĭ plășilor pentru găsire de panduri; dar pentru că în adresă nu-mĭ deslușescĭ unde trebue să se strîngă cerutiĭ pandurĭ ce se vor înformà, cum și ce preț să li se plătească drept simbrie, am onoare a vĕ rugà ca să-mĭ deslegațĭ această nedeslușire cât se va puté maĭ (în) grab.

No. 3.111. Administratorul județuluĭ Dolj, Filișanu.

Or. Craiova.

(Resoluție) : Rĕspuns ca întru aceasta să se înțeleagă cu d. Magheru, ce peste puțin vine acolo spre acest sfîrșit. — Iunie 26.

N. G.

Raportul No. 3.168 al Administrațiuniĭ de Dolj către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 410. 1848 Iunie 17.

(Orig. Arch. M. de Int. Dos. No. 261.)

Domnule Ministru al trebilor din Lăuntru,

Astădĭ, la 17 ale luneĭ curente, sosiră într'această Capitală o trupă de două roate ostașĭ despre Mehedințĭ cu capĭ aĭ lor, d. Maior Pasnaski și Vlădoianu și alțĭ oberĭ-ofițerĭ. Aceștia se retraseră în liniște la casarma ostășească, și la întrebarea ce le făcù sub-iscălitul despre scopul, cu care aŭ venit acì, rĕspunseră că nu

No. 410. 1848 Iunie 17.

pricinuesc nicĭ o turburare nimuluĭ, şi aşteaptă numaĭ ordine de la d. Ministru ostăşesc, de cele ce aŭ să urmeze.

Aceasta după dutorie am onoarea a v'o comunicà cu grabă spre sciinţă.

Administratorul judeţuluĭ Dolj, Filişanu.
Ajutor, N. Greceanu.

No. 3.168.
Craiova.
La Secţia 2-lea.

No. 411. 1848 Iunie 17.

Raportul No. 2.584 al Administraţiuniĭ de Gorj către Ministerul trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 261.)

Domnule Ministru al trebilor din Lăuntru,

Sînt acum opt ḑile de când această Administraţie a încetat de a primì orĭ-ce oficială hârtie din partea Depart. ce D-v. dirijaţĭ. Se ḑice că acele hârtiĭ, în neînţelegerea ce domnià până aḑĭ, se primiaŭ şi se opriaŭ de d. Maior Vlădăianu de la poşta Ţînţărenĭ, fără a le comunicà Cârmuiriĭ.

Astăḑĭ întâiŭ, la 17 ale acesteia, de odată cu foaea ce ne vestesce reforma Guvernuluĭ, a primit această Administraţie şi două hârtiĭ atingĕtoare de forma, cu care se va îndreptà în viitor la Minister şi de înrolarea a un numĕr de pandurĭ, carĭ amândouĕ nezăbovit le va pune în lucrare.

Urmează însă că de la reformarea Guvernuluĭ până astăḑĭ, Onorab. Depart. să fi maĭ avut şi alte dorinţe ce să le fi comunicat acesteĭ Administraţiĭ. Socotesce dar de a sa datorie a rugà pe Domnia-voastră ca orĭ-ce alt veţĭ fi dorit a comunicà acesteĭ Administraţiĭ să i le repetaţĭ numaĭ decât, ca să le poată pune în lucrare.

Administratorul distr. Jiu-de-sus, R. D. Rosetti.

No. 2.584.
Secţia 1-ĭ.
Masa 1-ĭ.

No. 412.
1848
Iunie 17.

Demisiunea luĭ C. A. Rosetti din postul de Secretar al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Acad.)

Dreptate, Frăție.

Domnilor,

Am convicția că neocupând nicĭ un post pociŭ fi maĭ folositor patrieĭ în aceste grele împrejurărĭ; rog dar să mĕ ertațĭ a mĕ retrage.

Salutare și frăție.

C. A. Rosetti.

No. 413.
1848
Iunie 17.

Demisiunea luĭ I. C. Brătianu din postul de Secretar al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ [1]).

Domnilor,

Nesimțindu-mĕ în stare de a îndeplini, precum așĭ fi dorit, funcția de Secretar, vĕ rog să binevoițĭ a mĕ liberà din această însărcinare.

Salutare și frăție.

I. C. Brătianu.

---

[1]) „Cetățeniĭ Rosetti și Brătianu, Secretarĭ Guvernuluĭ provisoriŭ, îșĭ deteră demisia din foncțiile lor. Noĭ nu putem înțelege din ce causă se produce aceasta. Dd. Rosetti și Brătianu sînt între numele ce s'aŭ vestit popoluluĭ Român, a doua ḑi după revoluție, ca omenĭ gata a se jertfì pentru patrie. Acum, când patria se află în cele maĭ critice momente, când avem trebuința cea maĭ mare ca în Guvern să se afle persoane despre al cărora devotament popolul este sigur, tragerea dumné-lor nu se poate socotì decât ca o desghinare din aleșiĭ țĕriĭ și desghinările aŭ fost tot-deauna fatale pentru orĭ-ce causă. Când Guvernul proclamă și cere de la popol unirea, pentru ce nu ne dă el însușĭ exemplul? Aŭ nu avem cu toțiĭ aceleașĭ interese? aŭ nu dorim toțĭ binele public? Nu voim a ne lăsà într'asemenea cugetărĭ sinistre și ne place a crede că nuvela despre demisia cetățenilor Rosetti și Brătianu nu poate fi adevĕrată saŭ cel puțin că se vor grăbì a intrà iarășĭ în lucrările Guvernuluĭ; asta e dorința popoluluĭ, și credem că atuncĭ dă cine-vașĭ dovedĭ că apĕră causa popoluluĭ, când îĭ îndeplinesce dorințele.“ (Popolul Suveran No. 1. 1848. 19. VI.)

No. 414.
1848
Iunie 17.

Raportul No. 1.102 al Ministeruluĭ trebilor din Afară al Țĕriĭ-Româneseĭ către Guvernul provisoriŭ.

(Orig. Acad.)

Dreptate, Frăție.
Către Guvernul provisoriŭ.

Fiind-că a început a se da jălbĭ către Guvernul provisoriŭ, atât în pricinĭ judecătorescĭ cât și administrative, Secretariatul care, după vechile obiceiurĭ, primià aceste jălbĭ și le înfățișà Domnuluĭ, saŭ le făceà lucrarea cuvenită, puindu-le pecetea Domnească, cere deslegare cum are a urmà de acum înainte cu asemenea reclamațiĭ, și cu ce formulă trebue a se slujì.

Salutare și frăție.

Ministrul trebilor din Afară, I. Voinescu II.

No. 1.102. Șeful secțieĭ, Gr. Alexandrescu.

Bucurescĭ.

(Resoluție:) Să se rĕspundă că le va lucrà ca și maĭ nainte.

Rosetti.

No. 415.
1848
Iunie 17.

Adresa No. 624 a Caseĭ Mitropolieĭ Ungro-Vlachieĭ către Guvernul provisoriŭ.

(Orig. Acad.)

Cinstituluĭ Guvern vremelnic al Prințipatuluĭ Țĕriĭ-Româneseĭ.

Economia caseĭ sf. Mitropoliĭ, cerênd dela d. fost Ministru al trebilor Bisericescĭ prin hârtia No. 487 Maiŭ 11, ca să sloboadă șeapte miĭ galbenĭ # No. 7.000 din veniturile acesteĭ case ce, în anul următor 848 silnicesce s'aŭ adunat acolo, spre a se întîmpinà de o cam dată cu dînșiĭ neapĕratele eĭ trebuințe în miliĭ, lefĭ și altele, a amânat această dare de banĭ sub maĭ multe propunerĭ prelungitoare, și în cele din urmă că a raportat fostuluĭ Domn și nu a maĭ primit deslegare, o deslegare deșì fără drept, dar suferită în acel timp de apĕsare.

Erĭ însă, cercetându-se în canțeleria aceluĭ Departament, s'aŭ aflat că aŭ fost vorbe numaĭ și prelungirĭ amăgitoare, pentru căcĭ nu raportuise, precum a ḑis, fostuluĭ Domn, și hârtia economieĭ sta în nelucrare. Așà dar este plecat rugat cinst. Guvern să bine-

voească a poruncì să se sloboadă acum de o cam dată cerut asumă de șeapte miĭ # din veniturile caseĭ ce s'aŭ adunat, și maĭ în urmă se va pune la cale ceea-ce dreptul va povățuì.

No. 415. 1848 Iunie 17.

No. 624.

Isaia, Archimandrit.
Secretar Sache Piscupescu.

(Resoluție :) D-luĭ Ministrul Cultuluĭ va cercetà această cerere și va raportui Guvernuluĭ.

G. Scurti, Chr. Tell, Stefan Golescu, Gheorghe Magheru.

Scrisoarea luĭ A. Treb. Laurian către Nicolae Bălcescu.

No. 416. 1848 Iunie 17.

(Orig. Col. N. Mandrea.)

Sibiiŭ.

Frate Bălcescule!

Lunĭ, 14/26 Iunie, am ajuns de la Innsbruck îndărăt aicĭ în Sibiiŭ. La Viena am găsit la poștă scrisoarea d-tale din luna luĭ Maiŭ. Am făcut pasurile carĭ mĭ-aĭ scris să le fac, dar în zadar. Mâne îțĭ voiŭ scrie maĭ multe. A doua scrisoare care mĭ-a spus Maniŭ, că ĭ-o aĭ trimis luĭ cu o poliță, ca să mĭ-o adreseze la Viena, n'am primit-o, pentru că se vede că, când plecasem eŭ de la Viena în jos, scrisoarea încă nu ajunsese. Mĭ-ar păré rĕŭ, dacă s'ar perde polița, acum când am mare trebuință de banĭ. Scrie la bancherul la care o adresașĭ, ca să nu o plătească, dacă ĭ-o va aduce altul, ci să țĭ-o trimită înapoĭ. Eŭ încă am scris la un amic că, dacă va aflà scrisoarea, să mĭ-o trimită înapoĭ, aicĭ la Sibiiŭ. Dacă poțĭ, avisează-mĭ o mică sumă aicĭ la neguțătorul Gumma. Am auḑit de faptele voastre cele glorioase. Bravo! Așà e că eștĭ Ministru? Bravo! Scrie-mĭ, rogu-te, cât maĭ iute, cu toate că veĭ fi tare ocupat. Deà D-ḑeŭ să nu ne vie Rușiĭ pe cap. Cred că Francia și Anglia nu-ĭ vor lăsà. Adieu!

Al d tale sincer,
Laurian.

A Monsieur, Monsieur, Nicolas Balcesco, à Bucuresti en Valachie.

No. 417. 1848 Iunie 17.

Depeșa luĭ Hory, Consulul Franciei la Bucurescĭ, către Ministrul Bastide.

(Copie. Acad.)

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

Le Gouvernement provisoire fait tous ses efforts pour maintenir l'ordre et la tranquillité dans la Capitale et les districts. Il s'occupe en ce moment de la formation de la garde nationale et du mode d'élection pour l'Assemblée générale constituante.

La question de l'occupation russe préoccupe les esprits au plus haut degré. Un petit nombre de vieux boyards la désire pour rétablir leurs anciens privilèges; la jeunesse au contraire, et tout le reste de la population la redoute; cette pensée excite chez elle de vives et de justes inquiétudes sur le maintien de la nationalité et de l'indépendance. Elle s'efforcera de combattre par tous les moyens, qui sont en son pouvoir, cette interprétation abusive du droit de protectorat.

Par sa dépêche du 11 Avril dernier, M. de Nion prévoyant l'éventualité possible, mais qui aujourd'hui est plus que probable de l'occupation militaire, a demandé au Département des Affaires étrangères des instructions qui ne sont pas encore parvenues au Consulat général. J'ose donc renouveler cette demande, Monsieur le Ministre, en vous priant de me faire connaître aussi promptement que possible, vu l'urgence, la ligne de conduite que j'aurai à suivre dans le cas où cette éventualité viendrait à se réaliser.

Je suis avec respect, etc.

(Signé:) Hory.

No. 418. 1848 Iunie 17.

Scrisoarea luĭ A. Treb. Laurian către Nicolae Bălcescu.

(Orig. Col. N. Mandrea.)

Frate Bălcescule, Sibiiŭ.

Lunĭ, 14/26 Iunie, am ajuns de la Innsbruck îndărăt, în Sibiiŭ. Rĕspunsul care l-am adus îl vețĭ fi citit în Gazeta Brașovuluĭ, adecă că prin unirea Transilvanieĭ cu Ungaria am dobândit cele maĭ multe dintre câte am cerut. Însă noĭ protestaserăm ca uniunea să nu se facă fără de noĭ. Aceasta nu ni s'a luat în băgare de seamă. Acum am maĭ trimis încă o deputațiune, care să arate Împĕratoruluĭ că prin uniune nu ni se garantează naționalitatea; noĭ vrem ca națiunea Română să figureze în numele sĕŭ, să se servească cu

No. 418.
1848
Iunie 17.

limba sa în toate trebile sale, şi aceasta să ni se întărească anume, şi ne ţinem de protestul nostru în contra uneĭ uniunĭ făcute fără de noĭ. Vom vedé ce rĕspuns vom dobândì la acestea. Întorcêndu-mĕ de la Innsbruck prin Viena, am primit scrisoarea d-tale din luna luĭ Maiŭ, şi trecênd prin Pesta am făcut pasul care mĭ-aĭ scris să-l fac în causa Principatelor. Frate! Ungaria e toată turburată şi Unguriĭ nu maĭ sciŭ ce să facă. Croaţiĭ nu vor să se supuie nicĭ odată cu capul la Ministerul unguresc. Banul Iellacicĭ cere Slavonia şi Dalmaţia sub comanda sa, Sîrbiĭ s'aŭ resculat în contra Ungurilor, Bohemiĭ cu Slovaniĭ din Ungaria fac causă comună în contra Ungurilor, se pregătesc cu armele. Unguriĭ, în loc de a maĭ dorì să ieà elemente străine în sînul lor, ar voì să se desfacă şi de cele ce le aŭ acum. Eĭ nu se pot ţiné în contra mişcărilor din năuntru, şi ḑic că Dumneḑeŭ să-ĭ păzească în contra mişcărilor din afară, că nu sînt în stare a se ţiné. Şi apoĭ în loc de a puté da eĭ ajutor la vre-un vecin, sînt reduşĭ a cere eĭ înşişĭ ajutor de la alţiĭ. Cu toate acestea afectează înaintea lumiĭ un fel de superbie şi de tărie de suflet, care nu o aŭ. În Transilvania aŭ pus în lucrare tot felul de terorism în contra Românilor, le-aŭ denegat armele, ba le-aŭ luat şi securile şi alte instrumente economice, de frică ca să nu-ĭ omoare Româniĭ. În toată Ungaria s'a întrodus Metternichismul cu poliţia luĭ secretă şi cu cele-lalte mijloace abominabile ale despotismuluĭ. Unguruluĭ nu-ĭ veĭ scoate din cap nicĭ odată ambiţiunea cea mârşavă de a domnì absolut peste alţiĭ; libertate pentru dînşiĭ (4 milioane) şi servitute pentru cele-lalte naţiunĭ din ţeară (10 milioane). De altă limbă diplomatică saŭ administrativă decât cea ungurească, nicĭ nu vor să audă. Dumneḑeŭ să-ĭ înţelepţească! Confederaţiune cu dînşiĭ pot să aibă, dară un Stat unit ca al Elveţieĭ nicĭ eĭ nu vor să aibă, nicĭ nu e de primit. Acì stă lucrul; apoĭ ajutor să-ĭ daĭ tu în contra inimicilor luĭ, dar el nu e în stare să te ajute. Românul, dacă se va asigurà în contra despotismuluĭ rusesc, ar face foarte rĕŭ să se învrăjbească cu cele-lalte naţiunĭ circuvecine, căcĭ el tot va trebuì să trăească în mijlocul lor, dacă l-a pus soartea odată în locul acesta. — Altele! Erĭ am auḑit de faptele voastre cele glorioase. Dumneḑeŭ să vĕ ajute! Am cetit punctele Constituţiuniĭ şi-mĭ plac toate; desfiinţaţĭ rangurile; daţĭ ţĕranuluĭ proprietate absolută cel puţin 6 pogoane; formaţĭ gvardia naţională; toţĭ Româniĭ, ţĕranĭ şi orăşenĭ, să apuce armele; întindeţĭ dreptul de alegere la toţĭ.

Am înţeles că eştĭ Ministrul trebilor din Afară. Veĭ fi tare

No. 418. 1848 Iunie 17.

ocupat, cu toate acestea, scrie-mĭ aicĭ la Sibiiŭ. A doua scrisoare a d-tale, care mĭ-o-aĭ trimis cu o poliță, n'am primit-o în Viena, pentru că am plecat, precum se vede, înainte de a ajunge! La ce bancher a fost adresată polița? Scrie-ĭ să nu o plătească, dacă-ĭ va venì prin altă mână, ci să ți-o trimită înapoĭ și-mĭ aviseazâ aicĭ la Gumma o mică sumă, că am rĕmas fără banĭ. Aștept cu nerăbdare rĕspunsul d-tale. Adieu.

Sincerul tĕŭ
Laurian.

An H. Nicolaus Balcesco zu Bukuresti, in der Walachei.

No. 419. 1848 Iunie 17.

Corespondență din Bucurescĭ către „Allgemeine Zeitung" din Augsburg. No. 198. 1848. 16. VII.

Donaufürstenthümer.

Bucharest.

Als Ergänzung meiner frühern Berichte bemerke ich, dass die Schilderhebung bereits anfangs voriger Woche von Eliade in den drei Orten, Caracall, Turnu und Cellei bewerkstelligt wurde, von wo die Bauern, begleitet von dem Detachement das unter dem Befehl des Obersten Tell in Caracall lag, sich östlich nach Crajowa, Haupstadt der Klein-Walachei, in Masse begaben und dort die bekannten Aenderungen der Verfassung verlangten, welchem Vorhaben der Gouverneur (Bruder des Fürsten) sich widersetzte, wobei er dessen Vetter, Oberst Bibesco, auf die Versammalten feuern liess. Die Bauern umzingelten sofort die nicht bedeutende Garnison von Crajowa und erklärten dass Widerstand vergebens, worauf die Truppen sich ergaben und ihre Waffen ablieferten. Diese Nachrichten waren es, welche die vor acht Tagen hier stattgefundenen Verhaftungen und den Besuch des Fürsten in den Casernen veranlasst hatten; die Schüsse auf den Fürsten sind eine vereinzelte Thatsache, welche schwerlich in den Planen der Häupter der Bewegung gelegen haben kann. Über die Abreise des Fürsten erfahre ich, dass derselbe bei seinem Hinausfahren aus dem Hof von den jungen Nationalgardisten, die ihn in der Dunkelheit nicht gleich erkannten, da er in Civilkleidung und ohne alle Begleitung war, angehalten wurde, dass der von ihm selbst ausgestellte Pass nach Frankreich nicht früher respektirt wurde, bis der herbeigerufene neue Polizeidirector Const. Rosetti (vor einigen Monaten von Paris zurückgekommen und einer der ei-

frigsten Beförderer des Umschwunges) diess Hemmniss beseitigte, indem er den Pass visirte. Dieselbe wohlunterrichtete Person versicherte mich, dass der Staatsschatz, in welchem nach den Büchern 3 1/2 Millionen Piastern (eine halbe Million Gulden in 20 fl. Fuss) hätten sein sollen, leer befunden wurde, als die provisorische Regierung Besitz davon ergriff; dass der Fürst sich vor einiger Zeit 6 Monate seiner Civilliste habe vorausbezahlen lassen und mit Hinzuziehung eines andern bedeutenden Postens, dessen Detail mir entfallen ist, dem Staate 64.000 Ducaten schuldet, während seine eignen Güter nur auf 30.000 Ducaten geschätzt werden. Man wunderte sich desshalb um so mehr, wie sich das Gerücht verbreitet hat, der Fürst habe vor seiner Abreise von seinem Leibarzt Dr. v. Meyer (einen gebornen Wiener der unter ihm ein schnelles Glück gemacht hat) 1.000 Ducaten entlehnen müssen. Noch am Tage des Abgangs meines letzten Briefes, Dienstag, wurde eine grosse Versammlung auf dem Philaretfelde unweit der Kathedrale gehalten, wo die provisorische Regierung, der Metropolit, die alten am Tage zuvor beim Metropoliten versammelten Bojaren, alle Notabilitäten, das Militär und die Jugend den feierlichen Eid auf die Constitution leisteten; auch waren viele der sogenannten spanischen Juden (im Gegensatz zu den polnischen, hier geachtet) anwesend; ein Officier erzählte mir, diesen Leuten seien die Thränen in den Augen gestanden und die angeseheneren hätten dem Metropoliten die Hand geküsst und erklärt das Land unter solchen Umständen nie zu verlassen. Von der Protestation des russischen Consuls erfahre ich, sie sei sehr kurz gewesen und habe sich auf die Erklärung beschränkt, die eingeführten 22 Paragraphen der neuen Constitution seien als nicht zu Recht bestehend und das „Règlement Organique“ als noch ferner in voller Kraft zu betrachten; diess Document wurde nicht dem Fürsten, sondern dem Ministerium und Herrn v. Kotzebue überreicht. Gestern hat sich ein demokratischer Club gebildet in der ausgesprochenen Absicht die Regierung mit Rath zu unterstützen und über deren Gang zu wachen. Da bei der Sache von revolutionären Umtrieben die Rede gar nicht sein kann, indem die democratisch Gesinnten recht gut wissen, dass ihr Heil nur bei strengster Aufrechthaltung der Ordnung zu hoffen ist, so glaube ich nicht, dass von jenem Club Auftritte wie die Pariser zu befürchten stehen, gebe mich im Gegentheil der Hoffnung hin, dass er wohlthätig auf den Gang der Geschäfte einwirken wird; Alexander Golesco, Bruder der beiden

No. 419.
1848
Iunie 17.

No. 419. 1848 Iunie 17.

Minister und selbst Secretär der provisorischen Regierung, in der Schweiz erzogen und unbezweifelt einer der besten Köpfe des Landes, nahm Theil an der Versammlung und wurde zum Vicepräsidenten erwählt; Architekt Melik, ein Armenier der seine Studien in Paris gemacht und über den ich gelegentlich näheres melden werde, zu einem der Secretäre. Nachrichten von Ibraila berichten, dass die in jenem Hafen sich befindenden Matrosen griechischer Kauffahrteifahrer sogleich Partei für's Volk gegen die dortige Polizei ergriffen haben, was den Ausschlag gab. Eingezogene Erkundigungen lassen hoffen, dass Frankreich und England die Walachen nicht in Stich lassen werden.

No. 420. 1848 Iunie 17.

„Desrobirea Românieĭ“, articol din „Pruncul Român.“ No. 2. 1848. 17. VI.

Desrobirea Românieĭ.

O pace de treĭ-ḑecĭ și treĭ de anĭ ținuse maĭ toată Europa într'o rușinoasă letargie, și în toate locurile tirania îșĭ ridicase capul cu mândrie. Italia întâiŭ ardică glasul cerênd libertatea; și în vreme ce braviĭ Italienĭ se luptară încă în contra despotismuluĭ, se dă în capitala Franțeĭ și a lumiĭ semnalul libertățiĭ. Acest semnal, dat pe malul Seneĭ la 22, 23 și 24 Fevruarie, rĕstoarnă guvernul ipocrit al luĭ Ludovic Filip, întemeiează republica în Franța, și străbate chiar peste hotar; în toată Germania popoarele se ardică, îșĭ cer drepturile lor cele eterne și rup lanțurile în carĭ gemeaŭ până acum; semnalul ajunge până în România și în Moldova, și popolul Român nu rĕmâne surd la chemarea libertățiĭ, nu rĕmâne înapoĭ la obșteasca luptă a națiilor în potriva despotismuluĭ. Încă în luna luĭ Martie se formează în Bucurescĭ un mic comitet spre desrobirea Patrieĭ. Nu voesc să numesc pe cela ce fuse cel dintâiŭ, care încercă a înființà ideia liberăriĭ Românieĭ, pe cela la care se strînseră de atuncĭ maĭ mulțĭ adevĕrațĭ patrioțĭ, cum Ion Ghica, Golesciĭ, Voinescu și alțiĭ. Domnul Rosetti ales de dînșiĭ se duse la Domnul Țĕriĭ, rugându-l în numele tutulor a se pune în capul lor și a înființà reforma și regenerația Românieĭ. Bibescu refusă, pretextând că încă n'ar fi sosit vremea, că nația Română nu este în stare să se ridice, că să aibă răbdare și să aștepte; pe de altă parte, vĕḑênd că adunările în casa luĭ Rosetti urmează, poruncì desființarea lor și poliția înconjurà în toate nopțile casa luĭ; așà dar

No. 420. 1848 Iunie 17.

fură siliţĭ a se adunà în taină, când într'un loc, când într'altul. Atuncĭ, în ajunul Pascilor, d-niĭ Golescĭ plecară afară la moşia lor, propuind clăcaşilor lor desfiinţarea clăciĭ şi drepturĭ de carĭ eraŭ lipsiţĭ până acum; dar şi la această generoasă faptă Guvernul se împotrivì, nu de faţă, dar pe ascuns, găsind mijloc a înfricoşà pe ţĕranĭ, ameninţându-ĭ cu cele maĭ aspre pedepse, de vor îndrăsnì a primì propunerile făcĕtoare de bine ce li se făceaŭ din partea nobililor proprietarĭ. Eĭ se întoarseră în Capitală, fără a fi putut înduplecà pe clăcaşiĭ înfricoşaţĭ şi paralisaţĭ de ameninţările Guvernuluĭ, dar nu îşĭ perdură curajul. În vremea aceea se formà un alt comitet, al căruia căpetenie erà domnul Eliad, dar nimic nu se puteà face, lipsind toate: oamenĭ devuaţĭ, banĭ şi arme. Atuncĭ sosiră în Capitală fraţiĭ Brătienĭ de la Paris şi venirea lor maĭ reînsufleţì curajul slăbit, comitetele amândouĕ se unesc, câţĭ-và adevĕraţĭ şi vrednicĭ fiĭ aĭ Românieĭ jertfesc cu bucurie pe altarul libertăţiĭ, uniĭ toate, alţiĭ o mare parte a avuţieĭ lor, gata a da tot pentru sfînta causă a poporuluĭ. Propaganda se face şi se primesce de toate clasele societăţiĭ în toată ţeara cu cel maĭ mare entusiasm; C. A. Rosetti, fraţiĭ Golescĭ, I. Eliad, fraţiĭ Brătienĭ, maiorul Tell, Magheru, Ion Ghica, fraţiĭ Bălcescĭ, maiorul Voinescu II, C. Boliac şi alţiĭ, nesocotind primejdia, se pun în capul sfinteĭ întreprinderĭ. D. Ion Ghica pleacă cu misia secretă la Constantinopole, d. Brătianu la Pesta, d. Eliad, maiorul Tell, Ştefan Golescu şi C. Bălcescu la judeţe, spre a începe mişcarea. La 7 Iunie ridicarea poporuluĭ erà pregătită în toate direcţiile, Domnul Gheorghe Bibescu, rugat de isnoavă a îmbrăţişà causa poporuluĭ şi a se pune în capul întreprinderiĭ, rĕmâne surd la toate chemările şi iea în amăgirea luĭ cele maĭ straşnice măsurĭ spre poprirea mişcăriĭ pregătite. La 9 Iunie dimineaţa sosesce de la Telega scirea că la Prahova, la Islaz şi peste Olt revoluţia s'a început; aceasta erà semnalul pentru Capitală. Din partea comitetuluĭ se deteră îndată trebuincioasele poruncĭ şi a treia óră din noaptea de la 9 la 10 Iunie erà hotărîtă pentru obşteasca ridicare. Fostul Guvern, însciinţat prin spioniĭ sĕĭ de întîmplările ḑileĭ, îşĭ căută scăparea în sistema de îngrozire şi ameninţare; d. C. A. Rosetti, maiorul Voinescu II şi maĭ multe alte persoane sînt arestuiţĭ; Poliţia desvoltă o activitate extraordinară şi face o adevĕrată goană după bărbaţiĭ libertaţĭ; domniĭ Golescĭ, d-l Brătianu şi alţiĭ scapă numaĭ prin aceasta că-şĭ rad barba şi mustăţile şi ieaŭ alte costume. Poate aceste arestaţiĭ şi persecuţiĭ, poate o altă întîmplare saŭ o

No. 420. 1848 Iunie 17.

neînțelegere zăboviră ora revoluțieĭ și 10 Iunie trecù fără să se facă vre-o mișcare, dar comitetul lucrà în tăcere numaĭ cu maĭ multă prudență. La 11 Iunie dimineața, fostul Domn se duse la amândouĕ casarmele să ceară reînoirea jurămîntuluĭ credințeĭ trupelor; uniĭ jurară, dar fără inimă, ceĭ maĭ mulțĭ păstrară tăcerea. Acum Domnul, simțind că a fost poate prea departe, făcù să înceteze arestațiile și cercă a intrà în negoțiație cu bărbațiĭ reformeĭ; treĭ ore maĭ târḑiŭ, tot corpul ofițeresc se înfățișă la palat, declarând că îșĭ vor păstrà jurămîntul de a apĕrà Patria și persoana Domnuluĭ; că arătându-se vrăjmașul, vor fi gata toțĭ a vĕrsà până la cea după urmă picătură de sânge, dar că nu vor atacà pe frațiĭ lor și că nicĭ un ofițer român va comandà focul asupra concetățenilor sĕĭ. Mulțumită, și de o mie de orĭ mulțumită, ostașĭ Românĭ, ce nu vĕ sfiirățĭ a declarà celuia ce erà în putere, că sîntețĭ în adevĕr Românĭ. Această vrednică și vitejească purtare ar fi trebuit să deschiḑă ochiĭ Domnuluĭ amăgit, dar nicĭ atuncĭ nu înțelese posiția luĭ, și resistà chiar și lipsit de ajutorul trupelor. Ofițeriĭ, întorcêndu-se la casarmă, însciințară pe cadețĭ și unter-ofițerĭ de manifestația lor și peste puțin nu maĭ erà nicĭ un soldat, care să nu cunoască hotărîrea lor, o hotărîre atât de mărinimoasă, ce cu drept cuvînt face astăḑĭ gloria armieĭ, căreia sîntem datorĭ că revoluția noastră s'a putut săvîrșì fără vĕrsare de sânge. Seara, cadetul Magheru aleargă în curtea casarmeĭ cu o proclamație în mână ca s'o cetească tutulor, dar fu poprit la înființarea scopuluĭ sĕŭ; atuncĭ însoțit de alțĭ prietenĭ aĭ sĕĭ venì în oraș și, în ulița Lipscanilor, cetì proclamația, care fu primită de obștescile aclamațiĭ de bucurie; tot de odată se cetì alta maĭ la vale în răspântie de domnul Catina, care aduse pe d. Magheru din casarmă și tot orașul ca prin farmec într'o clipă fu în picioare. Un stindard tricolor fu plimbat prin strade, toată lumea îndată împodobită cu cocarde tricolore, cu pene la păláriĭ, și din toate părțile popolul alergà pe ulițe cu strigărĭ: „Trăiească libertatea, Trăiească România!“ O mulțime nenumĕrată se transportă la palatul Domnesc și cerù ca Domnul să sfințească cererile popoluluĭ întreg, fără nicĭ o schimbare saŭ modificație, subscriind proclamația, care de atuncĭ este noua Constituția noastră. Atuncĭ, dar numaĭ atuncĭ, vĕḑênd tot popolul adunat în curte și înaintea palatuluĭ sĕŭ, deșì fără arme, Domnul subscrise. În vremea când acestea se întîmplaŭ la Palat, alțiĭ în numĕr numaĭ de 50 alergară la casarma, unde eraŭ areștuițĭ prisonieriĭ Statuluĭ; pe drum întâlniră pe d. Căpitan Mavrocordat, care îĭ

rugà a nu face nicĭ o turburare și a rămânê liniștițĭ până se va întoarce de la palatul Domnesc, unde alergă cu proclamația ca să ceară iscălitura Domnuluĭ. Propunerea luĭ fu primită și aceĭ 50 aleseră treĭ din mijlocul lor ca să parlamenteze cu Comandantul casarmeĭ; ceĭ-lalțĭ se traseră la o parte, așteptând în liniște hotărrea. Abià trecură ȩece minute, când se întoarse Căpitanul Mavrocordat în fuga mare, învârtind în mână Constituția iscălită și strigând de departe: ura! Atuncĭ toțĭ năvăliră înăuntru casarmeĭ, prisonieriĭ se liberară îndată, popolul îĭ luă pe brațe cu strigărĭ de bucurie, toțĭ se îmbrățișară, soldațiĭ și popolul fraternisară; un ofițer încinse cu sabia sa pe d. C. A. Rosetti, care îndată se urcă la galerie și ținù soldaților un cuvînt improvisat; fericirea, bucuria tutulor ajunsese în culmea eĭ; Rosetti fu purtat în triumf din casarmă afară și acum toțĭ alergară la Poliție, unde liberară şi pe d-l Teologu, care se maĭ aflà acolo închis. Astea sînt întîmplările principale de la 11 Iunie, ȩi memorabilă pentru tot Românul, ȩi de eternă glorie, ȩi de renascere, ȩi ce va strălucì vecĭnic în analele Patrieĭ.

No. 420. 1848 Iunie 17.

E. Winterhalder.

Memoriŭ remis de Ion Ghica Porțiĭ, Misiuniĭ francese și Agentuluĭ Principeluĭ Czartoryski.
(Conc. Col. Ion Ghica.)

No. 421. 1848 Iunie

Vues politiques des hommes de la révolution Valaque communiquées à la Porte, à la Mission de France et à l'Agent du Prince Czartoryski.

Lorsque la Russie et le Prince Bibesco d'accord pressaient à un mouvement, le parti national s'est réuni pour discuter et arrêter une ligne de conduite. Voici ce qui a été décidé:

1). Empêcher le mouvement d'éclater et l'ajourner jusqu'à ce que la Pologne se soulève, et le tenir prêt à pouvoir éclater en même temps que la Pologne.

2). Dans le cas où le Gouvernement Bibesco réussirait à faire le mouvement, tâcher d'agir sur l'opinion, de manière à déclarer le pays solidaire de la Porte afin que les Russes ne trouvent dans l'idée d'indépendance un argument d'intervention en faveur de la Porte et chercher à se donner des institutions telles qu'on attire les Banatiens, les Transylvains et les Bucoviniens à se réunir à la Valachie, sous la suzeraineté de la Porte.

No. 421.
1848
Iunie.

Dans toutes les discussions, le parti véritablement national a adopté l'action de la Pologne pour boussole de sa conduite, à moins de force majeure. Voici les raisons pour lesquelles ce parti se croyait solidaire de la Pologne :

1). Parce qu'en agissant pour se donner de bonnes institutions sans déclarer le pays indépendant de la Porte, il savait léser la Russie, et il fallait saisir un moment où cette Puissance se trouverait occupée.

2). Il considérait la Porte comme l'alliée naturelle de la France et de la Pologne, et un soulèvement en Pologne aurait indubitablement amené une alliance franco-turque et une intervention armée en Pologne, et les Valaques auraient saisi ce moment pour se déclarer contre la Russie et les attaquer en Bessarabie.

3). La question se serait résolue par le démembrement de l'Autriche au profit du royaume de Pologne, au profit des Serbes et des Valaques. Ces deux derniers peuples seraient contents de subir la suzeraineté de la Porte, à la condition de jouir d'une complète indépendance intérieure.

Un soulèvement sérieux en Pologne ne peut manquer encore à l'heure qu'il est de résoudre toutes les questions. Il amènerait indubitablement l'alliance franco-turque et l'intervention armée contre la Russie. Les Roumains échapperaient à un voisin dangereux, qui s'oppose à leur développement et qui menace leur existence. La Porte aurait établi une barrière insurmontable contre un voisin ennemi, qui travaille avec tant de persévérance et avec tant de chances de succès au démembrement de l'Empire ottoman à son profit, et la civilisation et l'humanité auraient gagné leur champion le plus dévoué dans le rétablissement de la Pologne.

La Russie serait seule contre la France, la Turquie et la Pologne. L'Angleterre même et l'Allemagne seraient obligées de soutenir ce mouvement, sous peine de se créer de très grands embarras, car l'opinion ne manquerait de se prononcer aussitôt.

Decretul No. 37 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ către Ministerul trebilor din Lăuntru.

No. 422. 1848 Iunie 18.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 271.)

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate, Frăție.
Guvernul provisoriŭ.
Către D. Ministru celor din Lăuntru.

Vĕḑênd Guvernul lista trimisă pe lângă raportul Dumi-Tale subt No. 3.212, cuprinḑĕtoare de șeapte-spre-ḑece arestuițĭ pentru delicte politice, ce se află pe la închisorile publice, Guvernul dă libertate tutulor acelor arestuițĭ, spre care sfîrșit se întoarce D-le preḑisa listă, ca să daĭ cuvenitele ordine pentru libertatea lor.

Membriĭ Guvernuluĭ: Neofit, Mitr. Ungrovlachieĭ, I. Eliade, Chr. Tell, Gheorghe Magheru, Ștefan Golescu, G. Scurti.

No. 37

Bucurescĭ.

Adresa No. 3.212 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către Administratorul de Brăila.

No. 423. 1848 Iunie 18.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos.. No. 261.)

Domnule Administrator al județuluĭ Brăileĭ.

La raportul dumi-tale No. 2.771, prin care se descrie starea lucrurilor județuluĭ încredințat dumi-tale, mĕ grăbesc a-țĭ rĕspunde că, după înțelegerea luată cu domnul Ministru Răsboiuluĭ, s'a dat de domnia-sa comenḑiĭ ostășescĭ de acolo trebuincioasele poruncĭ în privința Constituțieĭ, după care se crede că s'aŭ regulat până acum câte dumnea-ta însemnezĭ despre aceasta.

Pentru lipsa Secretaruluĭ Administrațieĭ de acolo, subt-iscălitul a poftit pe d. Ministru Finanțiĭ ca să facă grabnică îndreptare, iar cât pentru Polițaiŭ, rĕmâne în a dumi-tale deplină disposiție, ca să rînduescĭ la acest post pe acela ce veĭ găsì capabil de a îndeplinì cele ce se cer la aceasta de acum împrejurare. Comisar din partea Guvernuluĭ s'a numit la acel județ d. A. Mano, carele se și întoarce acolo ca să intre în funcție. Iar cât pentru trebuincioasele instrucțiĭ a formăriĭ gvardieĭ naționale, Guvernul provisoriŭ se ocupă acum întru a lor alcătuire într'un chip maĭ deslușit

No. 423. 1848 Iunie 18. și nu voiŭ întârḑià a le comunicà dumi-tale, iar până atuncĭ lucrarea se va face după acele instrucțiĭ alăturate pe lângă hârtia orînduiriĭ dumi-tale.

No. 3.212. N. G.

No. 424. 1848 Iunie 18.

Ordinul de ḑi pe oștire a Țĕriĭ-Românescĭ, No. 27.

(Arch. M. de Răsboiŭ, Condica de poruncĭ, f. 82.)

Se alătură pe lângă aceasta în copie decretul Guvernuluĭ provisoriŭ sub No. 25, împreună cu jurămîntul ce trebue să săvîrșească toate rangurile ostășescĭ, și vi se poruncesce ca, adunând toate cinurile ostășescĭ, să aducețĭ îndată la îndeplinire săvîrșirea acestuĭ jurămînt, prin preotul ce se va fi aflând în partea loculuĭ, și să facețĭ cunoscut. Tot de odată se dă în cunoscință Comandiruluĭ reghimentuluĭ No. 2, că pentru aceasta s'a poruncit d'a dreptul tuturor Comandirilor de părțĭ după linia Dunăreĭ și alte puncturĭ; iar Comănduitorul reghimentuluĭ No. 1, d. Maior Vlădoianu, va trimite pe la toate puncturile ce țin de acest reghiment, afară din punctul Zimnicea, unde s'a dat de-adreptul de aicĭ, ca să aducă la îndeplinire cele maĭ sus poruncite.

Copie de pe decretul Guvernuluĭ provisoriŭ cu No. 25, anul 1848 Iunie 17, Bucurescĭ, către d. Ministru de Răsboiŭ.

Fiind-că fostul Domn Gheorghie Bibescu, după ce a primit Constituția decretată de popul, șĭ-a dat demisia, și un Guvern provisoriŭ s'a constituat după voința popululuĭ, eștĭ poftit a o face cunoscut oștiriĭ să depue acì alăturatul jurămînt. Deosebit de aceasta, de trebuință fiind a se schimbà steagurile, vi se vor trimite peste puțin steagurĭ nouĕ.

(Subscrișĭ: Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ.)

Copie de pe jurămînt.

Jur în numele unuĭ Dumneḑeŭ și pe această sfîntă cruce, că voiŭ fi credincios voințeĭ națieĭ Române, apĕrând-o din toate puterile în potriva orĭ-căruĭ atac și asuprire. Jur că nu voiŭ lucrà nicĭ odată în potriva interesurilor națieĭ și că voiŭ ținé și apĕrà acele douĕ-ḑecĭ și unul de puncturĭ decretate de popul, conlucrând după putință-mĭ și jertfind vieața mea pentru dînsele și pentru nație.

(Subscrișĭ: Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ.)

Fiind-că din cuprinderea decretuluĭ Guvernuluĭ se vede că aŭ a se trimite oştiriĭ alte steagurĭ nouĕ, se poruncesce reghimentelor infanterieĭ şi divisioanelor cavalerieĭ, ca pe cele vechĭ să le depue în magasiile lor, fără a se maĭ întrebuință cu dînsele.

No. 424. 1848 Iunie 18.

(Iscălit: Polcovnic Odobescu.)

Adresa No. 208 a Magistratuluĭ din Buzĕŭ către Ministrul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 425. 1848 Iunie 18.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 261.)

D. Ministru Interior.

Magistratul oraşuluĭ Buzĕŭ.

Obştea acestuĭ oraş. prin sub-iscăliţiĭ representanţĭ aĭ sĕĭ, felicitează astădĭ pe onorabilul Guvern pentru noua Constituție şi fericirea ce se făgăduesce fie-căruĭ Român. Poporul se află în linişte şi este gata a jertfi Guvernuluĭ tot ce i s'ar cere pe basele Constituţieĭ. El se îndeletnicesce în alcătuirea gvardieĭ naționale și subiscăliţiĭ stăruesc necontenit, înscriindu-se până acum un numĕr de 130 orășenĭ, carĭ de astădĭ aŭ şi intrat în funcție. Se speră că în puţine dile, pătrundêndu-se fie-care maĭ bine de misia gvardieĭ, de drepturile sale speciale, se vor întrece a slujì pentru liniștea sa şi a concetăţenilor sĕĭ.

Împrejurările aceste cu onoare se supun la cunoscința onor. Departament.

President, I. Marghiloman.
(Alte 3 subscrierĭ nedescifrabile.)

Secţia 1.
Masa 2.
No. 208.

Adresa No. 3.262 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către Administratorul de Argeș.

No. 426. 1848 Iunie 18.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 261.)

Domnule Administrator al judeţuluĭ Argeş,
No. 3.262.

Luându-se în băgare de seamă cuprinderea raportuluĭ dumi-tale de sub No. 3.413, s'aŭ vĕdut cu mâhnire cele ce arătaţĭ pentru mişcările uneia părţĭ din populul ce alcătuesce oraşul Pitescĭ în potriva buneĭ orîndueli ce Guvernul doresce a se păzì între toţĭ

No. 426. 1848 Iunie 18. de obşte. Spre acest sfîrşit dar sub-iscălitul grăbesce, spre rĕspuns, a însărcinà pe dumnea-ta, ca îndată să poftescĭ a se adunà d. orăşănĭ împreună cu partea neguţătorilor, şi făcêndu-le băgărĭ de seamă, că nisce asemenea mişcărĭ nu atârnă numaĭ de la a dumnea-lor voinţă, tot într'o vreme să-ĭ şi sfătuescĭ ca să se mărginească despre orĭ-ce pornirĭ ar puté să producă nu numaĭ obşteĭ neodihnă, dar şi acestuĭ Minister nemulţumire, şi după restatornicirea lucrurilor, sub-iscălitul se va cunoasce dator a îndeplinì toate regulele cerute de Constituţia Patrieĭ.

No. 427. 1848 Iunie 18.

Raportul No. 2 al Administraţiuniĭ de Gorj către Ministerul trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 263.)

Domnule Ministru al trebilor interioare,

Am primit cu bucurie neexprimată ordinul Domnieĭ-voastre sub No. 3.092, pentru chemarea mea în postul de Administrator judeţuluĭ Gorj şi vĕ recunosc cu osebire, Domnule, pentru onoarea ce mĭ-aţĭ făcut.

Dar pentru că sînt încă bolnav şi sănătatea îmĭ este alterată, după cum am supus la cunoscinţa D-v., prin scrisoarea de la 15, pe de o parte am învitat pe Secretarul ca să-mĭ ţie locul, până voiŭ merge eŭ acolo, dându-ĭ instrucţiĭ de tot ce are a face.

Iar pe de alta rog pe Domnia-voastră, ca după ce mĕ voiŭ face sănătos, să-mĭ daţĭ voie d'a venì acolo în Capitală, avênd oare-carĭ interesurĭ casnice.

Administrator jud. Gorj, B. Vlădoianu.

No. 2.

Turnu-Severin.

(Resoluţie:) Rĕspuns către d-l Vlădoianu, că d-l Grigore Bengescu, rînduitul Administrator la acel judeţ, dându-şĭ demisia, sub-iscălitul pentru încrederea ce are asupra persoaneĭ d-tale, primind în consideraţie şi mijlocirea făcută către dînsul din partea locuitorilor judeţuluĭ Mehedinţĭ de a nu te depărtà de lângă dînşiĭ, te poftesce a primì postul de Administrator al aceluĭ judeţ, Mehedinţĭ, îndeletnicindu-te la ale slujbeĭ cu aceeaşĭ rîvnă şi activitate, de carĭ aĭ dat doveḑĭ. Să se facă şi raport către Guvern pentru a luĭ întărire.—Iunie 26.

N. G.

Decretul No. 39 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.
(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

No. 428.
1848
Iunie 18.

În numele poporuluĭ Român.
Dreptate, Frăție.
Guvernul provisoriŭ.

Recunoscênd marele serviciŭ ce a săvîrşit d. G. Magherul în causa sacră, unindu-se cu ceĭ dintâĭ liberatorĭ aĭ Patrieĭ la ardicarea stindarduluĭ libertățiĭ; considerând creditul şi virtuțile sale militare, Guvernul provisoriŭ îl numesce Căpitan general al tutulor trupelor neregulate de dorobanțĭ şi pandurĭ din România şi Inspector general al tutulor gvardiilor naționale.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Chr. Tell, I. Eliad, St. Golescu, G. Scurti.

No. 39.

Bucurescĭ.

Decret al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.
(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

No. 429.
1848
Iunie 18.

În numele poporuluĭ Român.
Dreptate, Frăție.
Guvernul provisoriŭ.

Considerându-se meritele domnuluĭ Costache Bălcescu şi partea activă ce a luat în causa sacră, se orînduesce Director al Departamentuluĭ Finanțelor.

Dumnea-luĭ Ministrul Finanțelor îĭ va face cunoscut aceasta.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Chr. Tell, G. Magheru, Stefan Golescu, I. Eliad, G. Scurti.

Bucurescĭ.

Raportul No. 1.124 al Ministeruluĭ trebilor din Afară al Țĕriĭ-Românescĭ către Guvernul provisoriŭ.
(Orig. Acad.)

No. 430.
1848
Iunie 18.

Dreptate, Frăție.
Către Guvernul provisoriŭ.

Pentru pornirea curierilor ce se trimiteaŭ la Constantinopole în trebuințele țĕriĭ, se da cu poruncă Domnească câte douĕ

No. 430. 1848 Iunie 18.

miĭ leĭ de fie-care de la Departamentul Finanțelor. Acum dându-se șease miĭ leĭ curierilor porniți la 8, 12 și 15 ale acesteĭ lunĭ, Secretariatul Statuluĭ roagă pe onorabilul Guvern să binevoească a da deslegare să se sloboadă aceștĭ banĭ de la Visterie din § hotărît prin Regulament pentru asemenea cheltuelĭ.

Salutare și frăție.

No 1.124. Ministrul trebilor din Afară, I. Voinescu II.

Bucurescĭ. Șeful secțieĭ, Gr. Alexandrescu.

No. 431. 1848 Iunie 18.

Raportul No. 3.212 al Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țěriĭ-Românescĭ către Guvernul provisoriŭ.

(Orig. Acad.)

Dreptate, Frăție.

Către Guvernul provisoriŭ.

Ministrul din Lăuntru.

Se alătură cu cinste lista primită de la d-l Șef al Vornicieĭ temnițelor cu raport, No. 1.433, în urmarea decretuluĭ aceluĭ Guvern No. 21, pentru câțĭ se află arestuițĭ pe la închisorile publice în pricinĭ politice, și carĭ toțĭ aceștia sînt din ceĭ ce aŭ figurat în pricina Brăileĭ din anul 843, și este rugat acel Guvern să binevoească a da sub-iscălituluĭ deslegare de urmare.

Salutare și frăție.

Ministrul din Lăuntru, N. Golescu.

No. 3.212. Șeful secțieĭ, Steriadi.

No. 432. 1848 Iunie 18.

Adresa No. 3.254 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țěriĭ-Românescĭ către Ministerul trebilor din Afară.

(Orig. Arch. M. de Externe. Dos. No. 43.)

Dreptate, Frăție.

Domnule Ministru al celor din Afară,

Domnul Administrator al județuluĭ Ialomița, prin raportul din 13 Iunie No. 328, însciințează că a luat încredințare, că maĭ mulțĭ vagabonțĭ turcĭ și locuitorĭ din dreapta parte a Dunăreĭ, aflând despre împrejurările ivite în acest Prințipat, cugetă să treacă granița și să calce părțile Dunăreĭ, pentru jafurĭ și prădĭ, precum s'a întîmplat și în aniĭ trecuțĭ. Pentru care deși aŭ luat cuvenitele

măsurĭ, spre întîmpinarea unor asemenea năvălirĭ, pre cât mijloacele l-aŭ ertat, roagă însă și pe subt-iscălitul ca, prin înțelegere cu d. Ministru Răsboiuluĭ, să se facă grabnică punere la cale pentru o maĭ strașnică pază a cordonașilor linieĭ Dunăreĭ, saŭ cu Exelenția Sa Pașa Rusciuculuĭ și Aianiĭ serhaturilor, pentru stăvilirea unor asemenea pornirĭ ale făcĕtorilor de rele.

No. 432. 1848. Iunie 18.

Subt-iscălitul grăbesce a da împrejurarea aceasta în cunoscința D-v., rugându-vĕ să binevoițĭ a vĕ înțelege cu autoritățile turcescĭ, spre stăvilirea a orĭ-căreia în potrivă urmare din partea unor asemenea vagabonțĭ, carĭ ar aduce vre-o turburare și necuviință locuitorilor acestuĭ Prințipat.

Salutare și frăție.

Ministru din Lăuntru, N. Golescu
Șeful secțiĭ, Steriadi.

No. 3.254.

Secția 1-ĭ. Masa 2 lea.

(Resoluție:) Să se însciințeze Pașiĭ de la Rusciuc și Vidin.

Scrisoarea luĭ Racoviceanu către Nicolae Bălcescu.

No. 433. 1848 Iunie 18.

(Orig. Col. N. Mandrea.)

Bunul meŭ patriot,

După însărcinarea ce ațĭ binevoit a-mĭ pune, eŭ alătur pe lângă aceasta părerea mea pentru satele cordonate după linia hotaruluĭ Austrieĭ. Această părere o putețĭ d-voastră modificà cum vĕ va plăcé. Putețĭ micșorà și numĕrul cordonașilor de pază de pe la cordoane, fiind-că n'avem nicĭ o nevoie despre Austria. Iar cu chipul acesta putem avé o sumă de oamenĭ gata deprinșĭ la arme de micĭ copiĭ. Eŭ în persoană nu putuĭ venì, că am plecat a-mĭ aduce nevasta și copiiĭ, după cum țĭ-am spus, ca să-ĭ statornicesc la un loc.

Pentru ceea ce aĭ avut bunătate de m'aĭ recomandat Guvernuluĭ provisoriŭ, vĕ sînt foarte recunoscĕtor. Guvernul va puté dovedì caracterul meŭ din conduita mea. De 17 anĭ am fost și sînt credincios patrieĭ mele și în cele din urmă căutat de Banov, ca și pe d-voastră, unde am stat prin pădurĭ 24 ceasurĭ.

In curs de 17 anĭ de slujbă, după toate ostenelele mele, abià am ajuns la rangul de Parucic, iar iuncăriĭ meĭ de mult Comandirĭ de roate.

Dacă însă acum vrea Guvernul îndulcirea soarteĭ mele, eŭ vĕ arăt cu înfocare, că încă joacă sabia în mâna mea de ostaș credin-

No. 433. 1848 Iunie 18.

cios, și a-mĭ purtà datoriile mele de ostaș vechiŭ, și cer, de se va puté, comenduirea roțiĭ de pompierĭ, căcĭ acilea se cere un comandir credincios, ca la vreme să nu maĭ poruncească soldaților să umple puscile cu câte două gloanțe, ca să deà în concetățeniĭ sĕĭ (întrebațĭ pe Deivos, că vĕ va spune toate).

Iar dacă Guvernul voesce a mĕ schimbà în slujbe politicescĭ, cer să mi se deà o slujbă în județul Prahoveĭ, unde mĭ-am și alte micĭ interesurĭ.

Iar daca nu se va puté nicĭ una nicĭ alta, vĕ arăt în cuget curat că sînt mulțumit în ceea ce mĕ găsesc, și cât voiŭ maĭ fi în slujbă vĕ voiŭ maĭ da dovedĭ de credința mea. Lunĭ viŭ de afară negreșit. Mĕ recomand, domnul meŭ, înaltuluĭ d-voastră favor, ca unul ce am cinstea a mĕ subtscrie,

Al d-voastră plecat și supus slugă,

Racoviceanu.

No. 434. 1848 Iunie 18.

Scrisoarea luĭ B. Bălcescu către Nicolae Bălcescu.

(Orig. Col. N. Mandrea.)

Frate, Buzĕŭ.

Viind aicĭ în Buzĕŭ, nu am găsit pe Cârmuitorul aicĭ, erà dus prin sate și încă până adĭ nu venì. Se așteaptă desearǎ. Cetățeniĭ deșì sînt oare-cum și ceĭ maĭ mulțĭ de nisce ideĭ bătrâne, însă se daŭ pe brazdă cu stăruință și cu blândețe. Adĭ gvarda abià a început a se înființà. Am mers la maghistrat, am făcut un apel popoluluĭ și viind le-am făcut o mică precuvîntare. Eĭ se temeaŭ că Guvernul înființează această gvardie, pentru a se slujì cu dînsa la vreme de răsboiŭ cu națiĭ străine. I-am făcut să înțeleagă însă, că eĭ nu vor avé asemenea însărcinărĭ, ci că firesce numaĭ când vre-o putere străină va voì cu sila a intrà în orașul lor, trebue să-șĭ apere orașul.

Însciințează-ne de acolo, trimitețĭ instrucțiĭ înscrise; nu se află maĭ nicĭ o instrucție slobodită aicĭ; poporul de aicĭ voesce și doresce a scì și eĭ ce se lucrează acolo. Trimitețĭ gazetele prin județe, și chiar din cele nouĕ; sînt sumă de doritorĭ pentru a se abonà. Ce mĭ-aĭ făcut cu ipocomisarul ce te-am rugat? Ce aĭ făcut pentru postul ce țĭ-am scris ca să-mĭ daĭ mie? De m'așĭ puté unì la duhurĭ cu Filipescu, ieaŭ asupră-mĭ și chezășuesc pe orĭ-cine va voì, că județul Buzĕŭ s'ar face în stare de a da exemplu la

cele-lalte 16 judeţe; nu sciŭ cum să fac, nu cunosc încă de ce sistemă este Filipescu; el lipsesce, o să vie adĭ.

No. 434.
1848
Iunie 18.

Frate-meŭ, Eliade, Golescu, Magheru şi ceĭ-lalţĭ venit-aŭ? Noĭ de aicĭ nu avem scirĭ de nimic de acolo. Grăbiţĭ a publicà tot ce faceţĭ şi a trimite publicaţiile acele şi gazete prin judeţe în curînd, şi aicĭ. Adio.

B. Bălcescu.

Scrisoarea Consuluˇ engles Robert Colquhoun către Ion Ghica.

(Copie. Acad.)

No. 435.
1848
Iunie 18.

Mon cher Ghica,

Les événements qui ont eu lieu la nuit du jour où est parti mon dernier paquet vous auront surpris. Hier, au soir, on a reçu la nouvelle par estaffette que les troupes russes étaient sur le point de traverser le Pruth, quand on a appris qu'une insurrection a éclaté en Pologne et on a contremandé l'ordre de marcher. Je ne réponds pas de la vérité de ce bruit, mais on le tient de l'un des membres du Gouvernement provisoire. Je désire beaucoup savoir quel succès vous avez eu. Je vous envoie le No. 2 du journal nouveau; j'ai marqué un paragraphe que vous ferez bien de lire à Mr. Alison, pour faire voir les sentiments que l'on a envers la Porte. Voici une lettre de Calinesti. Les vieillards se tiennent éloignés — Cantacuzène, Aléko Ghica, etc. — ils n'ont pas encore paru. Adieu tout à la hâte.

Scrisoarea Consuluĭ rus Kotzebue către Mitropolitul Neofit al Ungro-Vlachieĭ.

(Orig. Acad. Ms. No. 1.082.)

No. 436.
1848
Iunie 18.

A. S. E. Monseigneur Néophyte, Métropolitain de Valachie.

Monseigneur, Fokchany.

Votre Eminence n'ignore pas qu'après les événements du 11 de ce mois, je me suis vu dans l'impérieuse obligation de rompre toute relation avec le Gouvernement valaque, et de protester formellement contre le bouleversement de l'ordre existant, amené par

No. 436
1848
Iunie 18.

une faible minorité et accueilli par la majorité de la population, tant par nécessité que par crainte ou par vanité.

Les suites de cette infraction patente aux traités sont immanquables; je viens de recevoir la nouvelle que les troupes de Sa Majesté l'Empereur, mon Auguste maître, ont franchi le Pruth et se dirigent vers la frontière de la Valachie.

Vous conviendrez, Monseigneur, que si je voulais me borner à la simple observation de mes devoirs, ma ligne de conduite serait tracée par les circonstances; mais, habitué depuis dix ans, à vouer toutes mes sympathies aux habitants des deux Principautés, je ne puis rester témoin impassible aux maux qu'on se prépare. Ce sont ces symphaties qui me portent à adresser ces lignes à Votre Eminence; je le fais, en la conjurant de les prendre en mûre considération.

A-t-on bien pesé la portée de ce qu'on faisait? malheureusement non; car autrement on n'aurait pas foulé aux pieds les droits de la Porte et de la Russie. Est-ce par des sentiments véritablement patriotiques qu'on a été mû en amenant ce bouleversement. Quelques uns, oui; entraînés par des idées illusoires, dont l'application leur aurait démontré les utopies, ils ont cru agir pour le bien de la patrie, ils ont oublié que ce n'est pas par un renversement qu'on amène le progrès.

D'autres, non; sous un masque de patriotisme y cachent leurs vues personnelles, leur ambition, leur avidité.

Les premiers ont commis une faute bien grave, les seconds un crime. Mais ce crime deviendrait odieux, si l'on voulait soulever les masses du peuple pour faire résistance à la force armée, si des flots d'un sang innocent devaient être versés pour flatter l'amour propre de quelques aveugles.

Mais, dira-t-on, nous ne sommes pas aveuglés, nous combattons pour notre indépendance, pour le progrès, pour la civilisation.

Dans la première question, je suis juge compétent. Après avoir passé de longues années dans les Principautés de Moldavie et de Valachie, après avoir voué une affection sincère à leurs habitants et les connaissant à fond avec leurs défauts et leurs bonnes qualités, j'affirme qu'ils ne peuvent pas se gouverner eux-mêmes.

Quant aux progrès et à la civilisation, reportez vos regards vers le passé. Existe-t-il un autre pays dans le monde qui, depuis vingt ans, ait fait autant de progrès que la Valachie et la Moldavie? C'est à la Russie qu'on les doit, et dorénavant aussi elle

aurait, conjointement avec la Cour suzeraine, prêté la main, avec la plus vive satisfaction, à tout ce qui aurait pu contribuer au développement moral et matériel de ces pays.

No. 436. 1848 Iunie 18.

Mais, me dira-t-on encore, nous avons des chances de succès, nous soulèverons les paysans et une armée de Hongrois viendra à notre aide.

Malheur à ceux qui porteraient le paisible villageois à quitter ses foyers, son sang retomberait sur leurs têtes. Et ce peuple, dont on invoque le secours, est-on bien persuadé qu'il voudra se vouer à une cause qui n'est pas la sienne? Je soutiens le contraire pour plus d'un motif; mais en admettant un instant que cela arrive, que gagnerait-on? La Valachie deviendrait un vaste champ de bataille!

Vous ne saurez donc ne pas avouer, Monseigneur, que cet état de choses ne pourra avoir que des suites désastreuses, et dès lors il est de votre devoir, comme Archipasteur de vos compatriotes, d'employer tous vos efforts afin de ramener l'ordre, en rétablissant le statu quo du 11 Juin. Engagez, en conséquence, le Prince Bibesco de reprendre les rênes du Gouvernement, ou si Son Altesse n'y consentait pas, formez une Caïmacamie d'après les stipulations du Règlement Organique.

C'est une condition sine qua non pour pouvoir jeter le voile de l'oubli sur beaucoup de fautes commises et beaucoup de méfaits projetés, et après cela vous trouverez de ma part le plus grand empressement à rendre au pays les services que dans un pareil cas on sera en droit de me demander.

Je vous autorise, Monseigneur, à faire de ma lettre l'usage qui vous paraîtra convenable et je profite de cette occasion pour réitérer à Votre Eminence l'assurance de ma haute considération.

Charles Kotzebue.

Corespondenţă din Bucurescĭ către „Gazeta de Transilvania." No. 51. 1848. 23. VI.

No. 437. 1848 Iunie 18.

Domnule Redactor!

Nu sciŭ de unde a eşit vorba, că Ruşiĭ vor să declare răsboiŭ Românilor, saŭ Româniĭ Ruşilor, şi ce pricină ĭ-ar puté duce la astă încăerare nepotrivită, când relaţiile dintre dînşiĭ sunt tratate prin înţelegere cu Suzeranul lor, cu Poarta. Dacă vre-unul din tra-

No. 437
1848
Iunie 18.

tatele încheiate s'aŭ atacat de Românĭ, Î. Poartă are a rĕspunde pentru dînșiĭ, ca o Putere suzerană și chezașă a lor, și ea este în drept a se înțelege cu dînșiĭ și a le judecà urmarea; iar Rusia n'are alt amestec decât a priveghià asupră-le și a reclamà în contra nedreptățiriĭ, dacă cum-và Poarta le-ar face-o, fie în relațiile comerciale și altele în afară, fie în ocârmuirea din lăuntru, care pe toată întîmplarea trebue să rĕmână națională independentă, precum cuprinde lămurit și tratatul de Adrianopole (1829), care nu va maĭ suferì nimenĭ a se maĭ călcà în picioare, precum se călcaseră altele o mulțime.

Așà dar, unde este pricina ce ḑice lumea că silesce pe Rușĭ a declarà răsboiŭ Românilor și vice-versa? Acela ar fi numaĭ răsboiul Rușilor cu Poarta, pentru că până astăḑĭ cunoascem curat, că aste douĕ puterĭ staŭ în legătură strînsă și prietenoasă; cel puțin noĭ nu cunoascem vre-o pricină de dușmănie dintre ele.

Dacă este vorba de introducerea noueĭ Constituțiĭ în acest Principat, și care a speriat pe lumea cea ruginită ca o faptă urmată în potriva Regulamentuluĭ întărit și de Rușĭ, socotind că aceasta îĭ va fi supĕrat: Să punem că aceasta e în adevĕr așà, atât însă tot nu dă nicĭ o pricină pentru declarația de răsboiŭ, ci cel mult o înțelegere între Poartă și Rusia, dacă se cuvine ca Româniĭ să aibă o Constituție întocmită de dînșiĭ, primită de neamul întreg și întărită de Domnul lor, saŭ nu, care înțelegere cu atât va fi maĭ rece, maĭ neinteresată, nevĕditoare de nicĭ un spirit subjugător, cu cât amândouĕ acì numitele Puterĭ aŭ propus în fața lumiĭ, că voesc fericirea acestor douĕ Principate și a națiuniĭ Române, care le are de 1.700 anĭ și le stăpânesce, prin urmare această Constituție primită de națiune cu jurămînt și recunoscută ca una ce o va puté fericì, va fi recunoscută și de vecinele Puterĭ, după drept cuvînt în favoarea Românilor, maĭ vîrtos după ce ea nu vatĕmă nicĭ un tratat din câte aŭ Româniĭ cu acele douĕ Puterĭ.

Iar dacă înarmarea poporuluĭ a dat pricină la acea faimă de răsboiŭ, cunoască lumea, că în nisce asemenea timpurĭ critice numaĭ armele scutesc o națiune de anarchie; iar pe aiurea maĭ asigură și legea marțială liniștea în lăuntru, care s'ar vătĕmà saŭ prin influența turburătorilor din afară, saŭ și prin ceĭ din lăuntru, rĕmașĭ ca instrumente ale cugetelor tiranice. Prin urmare, asta nu va să ḑică pregătire de răsboiŭ.

Când însă Rușiĭ ar nesocotì pe advocatul (Poarta), ce-l aŭ

Moldavo-Românii din parte-le, și căruia îi plătesc milioane ca să le sprijine dreptul în nisce asemenea timpuri, și ar năvăli de a dreptul și nemijlocit ca să le rupă Constituția în față și să-i subjuge după a lor plăcere, numai atunci Românii, ori nu trebue să mai trăească maltratați, saŭ reclamând dreptatea Europei în contra indiferenței Suzeranului lor, căruĭ de atâtea veacurĭ îĭ plătesc, numai ca să-i apere de năvălirea dușmanilor asupră-le, să se tragă pe moarte saŭ pe vieață de sub mânile acestor Puterĭ nedrepte.

No. 437. 1848 Iunie 18.

Acum vĕ întreb și vĕ întreb serios, fi-vor Rușiĭ atât de nesocotițĭ, cât să nu poată prevedé nisce asemenea resultate din sforțarea lor? și întâia pușcă ce vor da eĭ în Împĕrăția otomană nu va fi exemplul răsboiuluĭ cu Europa? Deslegați-mĭ aceste întrebărĭ.

Un patriot Român de peste Carpațĭ.

Corespondență din Bucurescĭ către „Allgemeine Zeitung din Augsburg." No. 201. Supl. 1848. 19. VII.

No. 438. 1848 Iunie 18.

Donaufürstenthümer.

Bucharest.

Vorgestern langte Eliad, Major Tell, Magiero und Stef. Golesco von Crajowa an, und dadurch hat die provisorische Regierung einen energischeren Impuls erhalten. 300 bis 500 Landgendarmen sind herberufen um sich der Aufrechthaltung der Ordnung zu vergewissern. Die meisten sind derbe und entschlossene Bursche, was wohl schon allein hinreichen dürfte gewissen Leuten die Lust zu vertreiben Rotten niedern Volks durch Bestechung zu Reactionsversuchen zu verleiten. Die beiden Regierungsecretäre Rosetti und Bretiano haben ihre Entlassung genommen, weil sie glauben als Journalisten mehr Dienste leisten zu können; bereits drei neue (walachische hätte ich fast gesagt) roumanische Journale sind ins Leben getreten: die Reform von Kretzesko, das Roumanische Kind von Rosetti und das Souveräne Volk; diesen schliesst sich noch ein kleines deutsches Blatt, das an die Stelle der bisherigen Bucharester Zeitung getreten, welche von den Fürsten der Walachei und Moldau unterstützt wurde. Ob Eliad sein Journal fortsetzen wird, dessen letzte Nummern von der Censur unterdrückt worden waren, ist mir noch unbekannt. Bei der Schilderhebung am westlichen Ende der kleinen Walachei haben mehrere Geistliche das Volk zur Theilnahme aufgefordet und sind mitmarschirt; viele

No. 438. 1848 Iunie 18. jüngere Geistliche in Bucharest trugen vom ersten Tage an die neue Kokarde, was nicht bedeutungslos, wenn man bedenkt, wie sehr die niedern Classen sich von Geistlichen leiten lassen.

Nachschrift. Soben, 2 Uhr, erhebt sich Tumult in der Hauptstrasse. Es ist der Versuch gemacht worden die ganze provisorische Regierung festzunehmen, aber vollkommen misslungen. Die Obersten Salomon und Odobesko an der Spitze der Infanterie hatten sich bereits der Versammlung bemächtigt, als man sie noch rechtzeitig befreite. Als man Salomon von der Truppe abforderte, liess er feuern, und 6 Menschen blieben todt und 9 wurden verwundet. Das wiederholte Musketenfeuer zog die Cavallerie aus ihrer Kaserne herbei, die an dem Regierungsgebeude jetzt aufgestellt ist. Salomon, der die Truppen seit einigen Tagen consignirt hatte, zog sich nach dieser Heldenthat in die Kaserne zurück, wo er sich eingeschlossen und Besitz von den 4 Kanonen genommen hat. Man vermuthet, sein und seiner Conföderirten Zweck sei erreicht—durch diess Blutbad den Russen Grund zum Einschreiten zu liefern.

5 Uhr. Odobesko ist gefangen genommen; gerade jetzt rottet man sich zusammen, um den Metropoliten an der Spitze gegen die Kaserne zu marschiren. Man wird sofort die zwei Obersten vor Gericht stellen; noch ein dritter Stabsofficier hatte sich dem Reactionsversuche angeschlossen, war aber gleich anfangs zur Vernunft gebracht worden.

No. 439. 1848 Iunie.

Instrucțiunĭ către funcționariĭ publicĭ, pentru eventualitatea căderiĭ Guvernuluĭ revoluționar.

(Conc. Col. N. Mandrea.)

1). Fiind-că tot funcționarul public, când a primit a sluji patrieĭ, s'a jurat maĭ nainte pe Constituție și a hotărît din momentul acela a o apĕrà prin toate mijloacele, de aceea toțĭ funcționariĭ, atât civilĭ cât și militarĭ, sînt datorĭ a nu depune funcțiile lor, când din o nenorocire neprevĕdută vrăjmașiĭ ar isbutì a rĕsturnà Guvernul nostru legitimat de nația întreagă, ci din contra a se proclamà apĕrătorĭ aĭ Constituțieĭ și vrăjmașĭ neîmpăcațĭ aĭ vre-unuĭ alt Guvern, și ast-fel a face prin toate putințele spre a restabili sfintele noastre drepturĭ cuprinse în cele 21 articole din Constituție și a isgonì din district pe orĭ-care funcționar anticonstituțional, numit și trimis din partea vre-unuĭ alt Guvern ilegitim și usurpător.

2). Toțĭ funcționariĭ civilĭ și militarĭ din România-mică vor da a lor desăvîrșită ascultare și supunere d-luĭ Gheorghie Magheru, General Căpitan al armiilor neregulate și Inspector al Gvardieĭ naționale din România, precum se poruncesce și prin decretul cu No. 229.

No. 439. 1848 Iunie.

3). Domniĭ Administratorĭ vor fi datorĭ a luà cele maĭ strașnice măsurĭ spre înfrînarea voitorilor de rĕŭ aĭ patrieĭ.

Adresa Guvernuluĭ provisoriŭ către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ pentru liberarea a 17 arestațĭ politicĭ.

No. 440. 1848 Iunie.

(Conc. Acad.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăție.

Guvernul provisoriŭ.

Către d. Ministru celor din Lăuntru.

Vĕḑênd Guvernul lista trimisă, pe lângă raportul domnieĭ-tale sub No. 3.212, cuprinḑĕtoare de 17 arestuițĭ pentru delicte politice, ce se află pe la închisorile publice, Guvernul dă libertate tutulor acelor arestuițĭ, spre care sfîrșit se întoarce D-tale preḑisa listă, ca să daĭ cuvenitele ordine pentru libertatea lor.

Membriĭ Guvernuluĭ.

Raportul No. 2.618 al Administrațiuniĭ de Gorj către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 441. 1848 Iunie 19.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 269.)

Domnuluĭ Ministru al trebilor din Lăuntru.

Am pus în lucrare pe dată cele prescrise în depeșa Domnieĭ-voastre cu No. 3.112, socotesc însă de a mea datorie a raportuì Dv., că modul luat pentru recrutarea acelor pandurĭ nu este cel maĭ priincios. Puțin este numĕrul acelora ce, îndemnațĭ de leafă, îșĭ vor lăsà recolta ca să ieà armele. Urmează dar ca Domnia-voastră să orînduițĭ un om cu influență în acest district, dându-ĭ speciala însărcinare a recrutà pandurĭ, și îndemnându-ĭ la aceasta cu ce-và maĭ mult decât leafa, cu o nădejde de rĕsplată în viitor, cu o

No. 441. 1848 Iunie 19. chemare patriotică și cu făgăduealâ a li se da armele, căcĭ arme nu pot dice că avem în acest district, saŭ cel puțin că sînt toate în proastă stare, de când Românul a încetat a se sluji cu dînsele. Credețĭ, Domnule, că însumĭ așĭ fi luat această sarcină, dacă ocupațiile postuluĭ meŭ m'ar fi ertat, și de voițĭ resultat, binevoițĭ a primi modul ce cu aceasta însemnez Domnieĭ-voastre.

Administr. distr. Jiu-de-sus, R. D. Rosetti.

Aj., N. D. Zătreanu.

No. 2.618.

Secț. 1-ĭ. Masa 1-ĭ.

(Resoluție :) Să se înțeleagă cu d. Magheru, ce spre acest sfîrșit vine în partea loculuĭ. — Iunie 28.

N. G.

No 442. 1848 Iunie 19. Publicațiunea No. 3.297 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Româneschĭ.

(Buletin Oficial. No. 33. 1848. 24. VI.)

Dreptate, Frăție.

După decretul Guvernuluĭ provisoriŭ No. 37, s'a dat libertatea la 17 individe arestanțĭ pentru pricinĭ politice, după cum în următoarea listă se vede.

Listă de numele arestanților aflațĭ pe la deosebite închisorĭ ale Prințipatuluĭ în pricinĭ politice.

Ocnele Telega.

1. Vasile Vâlcu, 2. Barbu Dumitru, 3. Alexandru Dimitrie, 4. Tănase Stoicovicĭ, 5. Dimcea sin Andreĭ Brutaru și 6. Dumitru sin Stoicu.

Ocnele Marĭ.

7. Nicolae Filipovski, 8. Petre Ivanovicĭ Garof, 9. Pană Grădinaru, 10. Gheorghe sin Dumitru, 11. Nenu Căldăraru, 12. Beleșcu sin Petru Brutaru, 13. Ioancea sin Constantin Papazolu, 14. Petre Colea Moraru, 15. Stavri sin Ion Grecu, 16. Stefan Anghel.

Mânăstirea Motru.

17. Andreĭ Deșu.

Ministru trebilor din Lăuntru, N. Golescu.

No. 3.297.

Demisiunea luĭ G. Scurti din Guvernul provisoriŭ al Țěriĭ-Românescĭ.

No. 443. 1848 Iunie 19.

(Orig. Acad.)

Către Preaosfinția Sa Presidentul Guvernuluĭ vremelnic.

Prea sfinte Părinte,

Vědêndu-mě la vremea de acum împovărat cu lucrurile negoțuluĭ meŭ, mě simț de a nu maĭ fi în stare a îndeplinì funcția ce mi s'a însărcinat. Prin urmare vě trimit și a mea demisie, rugându-vě tot de odată de a bine voì și a comunicà aceasta domnilor mădularĭ aĭ Guvernuluĭ vremelnic, încredințându-ĭ că numaĭ lipsa de ajutor ce am la particularele mele trebuințe mě îndeamnă a-ĭ rugà de a mě liberà.

Cu adâncă smerenie.

Georges Scurti.

Bucurescĭ.

Anexă.

Onorabiluluĭ vremelniculuĭ Guvern.

Domnilor,

Nesimțindu-mě în stare de a puté îndeplinì funcția ce mi s'a însărcinat, din neaperata trebuință a privatelor mele lucrurĭ a comersuluĭ ce mě îndeletnicesc, rog de a mě liberà.

Salutație, frăție.

Bucurescĭ. Georges Scurti.

(Resoluție:) Se primesce.

Rosetti.

Scrisoarea luĭ B. Bălcescu către N. Bălcescu.

No. 444. 1848 Iunie 19.

(Orig. Col. N. Mandrea.)

Frate, Buzěŭ.

Lucrurile aicĭ merg bine; de acolo numaĭ trimitețĭ cele de cuviință instrucțiĭ; gazete sînt de mare trebuință.

Cârmuitorul este băiat bun, are calitățĭ bune, se nădăjduesce că o să facă mult bine județuluĭ. D. Secretar asemenea, l-am găsit de o sistemă cu totul de duhul secoluluĭ, cu o mare durere de

No. 444. 1848 Iunie 19.

inimă de a vedé poporul liber și contribuesce mult la lucrare, atât cu nepregetare cât și cu întreagă activitate.

Spune Golescului, Capului Depart. din Lăuntru, și luĭ C. Filipescu, că cancelaria, după cum eĭ mĕ însărcinase, am găsit-o în foarte bună orînduealǎ și că aceasta vine negreșit numaĭ din activitatea d-luĭ Secretar. Aicĭ nu este trebuință de multe schimbărĭ. Boala cholerii îĭ cam sperie pe cetățenĭ, cu toate că ea este așà de mică, în cât nu ar trebuì a fi de loc băgată în seamă.

Al tĕŭ frate,
B. Bălcescu.

Domnuluĭ Nicolae Bălcescu Secretarul Guvernuluĭ vremelnic.

No. 445 1848 Iunie 19.

Proclamațiunea Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ despre atentatul reacționar.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23 VI.)

În numele popoluluĭ Român.

Dreptate, Frăție.

Guvernul provisoriŭ.

Fraților!

Toțĭ ațĭ fost fată și toțĭ ațĭ luat parte la tristele și glorioasele întîmplărĭ de astădĭ; triste pentru că inimile voastre sângeraŭ și lacrămile curgeaŭ din ochiĭ voștri, când ațĭ vĕdut frate armat asupra frateluĭ sĕŭ și pămîntul românesc pătat cu sânge curat, cu sânge nevinovat, cu sânge sfînt, căcĭ sfînt este acela ce moare pentru Patrie. Glorioase iarășĭ pentru că astădĭ maĭ mult de cât tot-deauna nația Românească șĭ-a dobândit libertatea, astădĭ a arătat că este tare în inimă, în credință și în putere, astădĭ aŭ arătat Româniĭ că sciŭ să dobândească libertatea, că aŭ credință în cugetările și în lucrările Guvernuluĭ și că, deșì maĭ toțĭ desarmațĭ, arătarățĭ celor rătăcițĭ întru Dumnedeŭ, celor ce despretuiaŭ popolul ca pe un gunoiŭ, că el are putere cu mânile goale să rĕstoarne într'un minut un regiment întreg.

În numele popoluluĭ Român ce sufere de atâtea veacurĭ, în numele sfintelor drepturĭ ce acum cu sânge le-ațĭ câștigat, vĕ mulțumim și vĕ jurăm încă odată să murim până la unul pentru voĭ, precum voĭ astădĭ murirățĭ pentru noĭ.

No. 445.
1848
Iunie 19.

Acum maĭ sîntem datorĭ să vĕ dăm o descriere repede de pricinile acesteĭ nenorocirĭ.

Sînt vre-o câțĭ-và, carĭ boldițĭ de duhul Sataneĭ, setoșĭ de zavistie și orbițĭ de pismă, oamenĭ de aceia ce vor ca Românul să fie rob al lor și înjugat ca dobitocul ce le cară lor avuțiĭ, rĕspândiră felurĭ de pârĭ asupra Guvernuluĭ. Pe de altă parte Colonelul Solomon, găsind pe Colonelul Odobescu, îĭ ḑise că treĭ dintre mădulariĭ Guvernuluĭ sînt fiiĭ păcatuluĭ, că voesc să pearḑă țeara și multe asemenea. Și d. Odobescu, orbit în acel minut de dragostea țĕriĭ, după cum ḑice, poruncesce să vie douĕ roate de soldațĭ cu carĭ arestă mădulariĭ Guvernuluĭ; d. Solomon însă, al căruia plan mergeà maĭ departe, carele, cine maĭ scie, poate că erà și pus de vrăjmașiĭ țĕriĭ ca să facă rĕscoală și să compromită causa noastră în ochiĭ Europeĭ, vĕḑênd că d. Odobescu a poruncit să sloboaḑă de la arest pe membriĭ Guvernuluĭ și să meargă soldațiĭ la casarmă și ceĭ de la caraulă să deà puscile și patroanele popoluluĭ, vĕḑênd că popolul se ridică și că planul sĕŭ n'o să isbutească, a comandat foc; și soldațiĭ, nesciind ce este pricina și supușĭ disciplineĭ ostășescĭ, ascultară un minut păcătoasa comandă. Ast-fel, frațĭ, păcatul se săvîrșì; pe urmă soldațiĭ deșteptându-se lepĕdară armele în casarmă și, mulțumită frățieĭ lor și puteriĭ voastre, liniștea și fericirea domnesce iarășĭ între noĭ.

D. Polcovnic Odobescu și Solomon, deșì este deosebire mare între greșelele dumnea-lor, se puseră sub arest și se vor da în judecată; tot asemenea și d. Maior Lăcusteanu.

Guvernul încă odată mulțumesce viteazuluĭ popol Român și tinerimiĭ ce tot-deauna se arătară plinĭ de entusiasm și patriotism, încă odată jură credință și vĕ roagă să păzițĭ liniștea și să-l sprijinițĭ cu încrederea voastră, ca să poată să lucreze cu liniște, să puie Constituția pe stâlpĭ de pieatră și să depuie în mâna obștesciĭ Adunărĭ țeara liniștită și fericită.

Iar cât pentru ceĭ ce aŭ greșit, vi se maĭ spune că s'aŭ dat sub judecată, aducêndu-vĕ încă aminte că ațĭ jurat toțĭ în Câmpul Libertățiĭ, că pedeapsa cu moarte nu maĭ este, și că Christos a ḑis: „eartă-le lor, stăpâne, că nu sciŭ ce fac."

Chr. Tell, Stefan Golescu, I. Eliad, C. A. Rosetti, N. Bălcescu, A. G. Golescu, I. C. Brătianu.

No. 446. 1848 Iunie 19.

Publicațiunea Șefuluĭ gardeĭ naționale din Bucurescĭ, Scarlat Kretzulescu.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

Pentru cea maĭ după urmă oară vi se face cunoscut că tot cetățeanul ce va avé drept de a se puté subscrie la gvardia națională, adecă aceia ce sînt șĕḍĕtorĭ în casele lor, chiriașĭ, prăvăliașĭ și meseriașĭ, și toțĭ ceĭ de caracter, dacă nu se vor înscrie în listele comisieĭ respective, vor perde dreptul acela ce se va hotărî pentru ceĭ aflațĭ în gvardia națională, precum asemenea nu vor avé nicĭ un drept de a fi alegĕtor și ales.

Șeful gvardieĭ,
Scarlat Crețulescu.

No. 447 1848. Iunie 19.

Depeșa luĭ Hory, Consulul Francieĭ la Bucurescĭ, către Ministrul Bastide.

Bucharest.

Monsieur le Ministre,

Une scission déplorable, qui a pris naissance dans l'ambition personnelle de quelques membres, se manifeste au sein du Gouvernement provisoire et menace le pays d'une anarchie complète.

Une députation du club des propriétaires, qui s'est formé depuis quelques jours, s'est rendu, après la séance de ce matin, auprès du Gouvernement, pour réclamer contre l'article 13 du projet de Constitution, ainsi conçu: „Emancipation des paysans, qui deviennent propriétaires moyennant indemnité.“ Une multitude considérable suivait cette députation.

Le Colonel en second, Salomon, ancien Chef de pandours et riche propriétaire, conçoit le projet de renverser le Gouvernement. A cet effet il fait cerner le palais par une partie des troupes. Le Gouvernement, se méfiant du piège, envoie des émissaires dans toute la ville crier „à la trahison“, et nomme le Major Tell, un de ses membres, au commandement de la milice, à la place du Colonel Odobesco, qui en est le chef. Le Major Tell est refusé par les soldats et conduit aux arrêts. Délivré, chemin faisant, il retourne accompagné du peuple et de quelques soldats au secours du Gouvernement provisoire, qui était bloqué au palais. C'est alors que Salomon a ordonné le feu. Une dizaine de personnes sont tombées; Salomon s'est ensuite retiré et enfermé dans la caserne avec les soldats, d'où l'on pense qu'il sortira cette nuit pour faire

main basse sur tous les membres du Gouvernement provisoire et établir un nouvel ordre de choses.

No. 447. 1848 Iunie 19.

Nous en sommes là, au départ du courrier, et nous craignons pour cette nuit de plus graves événements.

Je suis, etc. (Signé:) Hory.

Instrucţiunĭ trimise de Generalul Aupick, Ambasadorul Franciei la Constantinopole, luĭ Hory, Consulul Franciei la Bucurescĭ.

No. 448. 1848. Iunie 19.

(Copie. Acad.)

Thérapia.

Monsieur,

Au moment où je recevais votre dépêche No. 22, j'apprenais que la Légation de Russie a annoncé à la Porte, qu'à la suite des événements du 21 Juin, une révolution avait éclaté à Bucharest, et que le Prince Bibesco se serait vu dans la nécessité d'accepter le programme présenté à Talaat Efendi par le parti valaque turcophile.

Suivant la version de M. de Tittoff, ce mouvement, sur lequel je n'ai encore que des renseignements très incomplets, présenterait un caractère marqué d'opposition à la Cour protectrice, et les Valaques repousseraient pour l'avenir toute ingérence du Gouvernement russe dans les affaires intérieures de la Principauté.

Je n'ai aujourd'hui, Monsieur, ni le temps ni les moyens de vous donner des instructions détaillées sur la conduite que vous devez tenir dans cette difficile circonstance; mais je ne saurais trop vous recommander d'employer tous vos efforts et d'user, au besoin, de l'influence que vous donne votre position au Consulat, pour obtenir des hommes placés à la tête du parti libéral que la réforme qui vient de s'opérer en Valachie conserve toute l'apparence d'une question intérieure.

Les Valaques, que l'instinct national éclaire sur les véritables intérêts de leur pays, doivent veiller avec une extrême vigilance à ce qu'aucun acte d'animadversion ou d'hostilité directe contre la Russie ne puisse servir de prétexte à une occupation immédiate de la Valachie.

Je ne puis rien préjuger encore des décisions de la Porte, mais je suis certain, qu'elle ne consultera, dans cette circonstance, que l'intérêt de sa dignité et les sentiments de bienveillance, dont elle est animée envers les Principautés.

Recevez, etc.

Le Général de division, Ministre plénipontentiaire, (Signé:) Aupick.

No. 449. 1848 Iunie 19.

Corespondenţă din Bucurescĭ către „Mercure de Souabe“ din „Journal des Débats“. 1848. 19. VII.

Bucharest.

Avant hier, le Ministère a reçu la nouvelle que l'armée russe avait passé le Pruth, mais qu'elle avait reçu l'ordre de s'arrêter à six postes de Fokschan, probablement par suite de l'abdication volontaire du Hospodar. On croit, généralement, que le Prince Alexandre Ghika sera nommé chef du nouveau Gouvernement, si la Porte Ottomane l'autorise à rentrer dans la Valachie, car il est banni. Aujourd'hui, il y a eu grande réunion pour le choix de la députation du pays. Tout le Ministère provisoire était dans la salle du trône, entouré de la garde nationale et d'une foule de personnes. Le Colonel Salomon, qui voulait être nommé Ministre de la guerre, arriva avec une troupe de soldats ivres, et ses partisans le saluèrent par des vivats. L'ordre fut donné de l'arrêter; mais il commanda deux fois de faire feu sur le peuple et cinq ou six personnes furent tuées; ensuite il se rendit à la caserne et s'empara des canons. On dit que le régiment qui s'y trouve veut le défendre jusqu'a la dernière goutte de son sang. Le Gouvernement provisoire a nommé Colonel, à sa place, le Major Tell. En ce moment le Métropolitain et la garde nationale sont devant la caserne et somment les soldats de se rendre. Salomon et ses partisans sont regardés comme des créatures de la Russie. Les soldats avaient reçu de l'argent, du vin et de l'eau-de-vie.

No. 450. 1848 Iunie 19.

„Ce trebue să facem?“ articol apărut în „Pruncul Român.“ No. 3.1848. 19. VI.

Ce trebue să facem?

Cetăţenĭ! Ochiul provedinţeĭ ne privesce, Dumneḍeŭ ne-a ajutat, ne-a protejat până acum; luĭ dar trebue să mulţumim că am isbutit la întreprinderea noastră, făcută în numele sĕŭ. Glorie eternă luĭ, care a sprijinit pe popolul sĕŭ, mărire luĭ care ne-a scăpat din robie şi ne-a binecuvîntat în numele libertăţiĭ! Iubire şi frăţie între noĭ; ascultare legilor şi respect pentru orĭ-ce proprietate! Tot Românul înţelege sfinţenia cuvîntuluĭ libertate; scie că este atât de departe de anarchie cât şi de despotism; toţĭ şĭ-aŭ dat dovadă că sînt vrednicĭ de acest dar ceresc, toţĭ şĭ-aŭ dat sărutarea de frate, şi cu toate că bucuria obştească s'a

No. 450. 1848 Iunie 19.

ardicat în culmea eĭ, nu s'a făcut nicĭ cel maĭ mic exces, nicĭ cea maĭ mică turburare; buna rînduealǎ şi liniştea s'aŭ păstrat în cea maĭ mare sfinţenie; revoluţia noastră n'a fost decât o mărturisire a dorinţeĭ obştescĭ, o aclamaţie universală de bucurie, un marş de triumf. Acum trebue să se alcătuească o gvardie naţională şi toţĭ cetăţeniĭ din toate clasele, din toate vîrstele, de la 18 până la 50 de anĭ, să alerge să se înscrie; veniţĭ, veniţĭ, cetăţeniĭ Capitaleĭ, a vĕ împărtăşì de gloria patrieĭ, veniţĭ şi intraţĭ în rîndurile gvardieĭ naţionale; căcĭ gvardia aceea, alcătuită fiind de cetăţenĭ, carĭ toţĭ îşĭ aŭ ocupaţiile lor, profesiile şi meseriile lor, trebue să fie numeroasă, foarte numeroasă, ca rîndul slujbeĭ să nu vie prea des, ca să nu sufere treburile amploiatuluĭ, neguţătoruluĭ saŭ meseriaşuluĭ, ca dorinţa de a slujì patrieĭ să nu se facă vătĕmătoare interesurilor particulare, veniţĭ dar cetăţeniĭ toţĭ şi împărtăşiţi-vĕ de unul din cele maĭ frumoase drepturĭ ce am dobândit prin fericita ḑi a luĭ 11 Iunie; veniţĭ, căcĭ numeroasă fiind gvardia, nu va stânjenì pe nimenĭ în treburile sale particulare. Dar de va cere trebuinţa, toţĭ la sunetul tobelor să se adune şi să fie gata a-şĭ apĕrà patria, libertatea, gata a vĕrsà până la cea după urmă picătură de sânge. Curînd, aşà nădăjduim, se vor formà şi la sate asemenea gvardiĭ naţionale. Adevĕrat, până acum ne lipsesc armele; abià se va puté armà o parte din Capitală, şi la cele maĭ multe sate armele lipsesc maĭ cu totul, însă de o cam dată, până ce Guvernul va puté face trebuincioasele punerĭ la cale pentru armare, orĭ-ce lucru se poate transformà în armă, fie care ţĕran îşĭ are coasa sa, şi coasa pusă dreaptă în sus şi legată bine de coadă închipuesce o lance, o armă formidabilă, care slujesce de minune, cum s'a vĕḑut aceasta în Polonia. Dar nu numaĭ coase, ci orĭ-ce altă unealtă poate slujì de o cam dată: toporul fieraruluĭ, ciocanul ciocănaşuluĭ, lopata, sapa, toate acestea ţin loc de arme la vreme de trebuinţă. Aşè dar, gvardiĭ naţionale pîn toate oraşele, pîn toate satele. Să vedem acum carĭ sînt datoriile unuĭ gvard naţional. Gvardia naţională, alcătuită fiind numaĭ de cetăţenĭ, adecă de oamenĭ ce-şĭ aŭ ocupaţiile lor statornicite la vetrele lor, nu poate fi dislocată, ea nu poate părăsì oraşul saŭ satul; ea trebue maĭ înainte de toate să îngrijească de liniştea şi de buna rînduealǎ locală, să nu sufere turburărĭ şi să privegheze ca legiuirile să se împlinească cu cea maĭ mare sfinţenie; să păzească proprietăţile Statuluĭ şi cele particulare, căcĭ este cea maĭ frumoasă misie a eĭ, că toţĭ chezăşuesc proprietatea fie-căruia. Fie-care gvard na-

No. 450. 1848 Iunie 19.

ţional este dator a se înfăţişà la chemarea comandantuluĭ şi să implinească slujba la care se va orîndui, este dator a da ascultare ofiţerilor, ce se vor alege, căcĭ nu se poate săvîrşì nicĭ o slujbă fără comănduire; această îndatorire însă o are numaĭ cât ţine slujba; ofiţeriĭ ce se vor alege sînt datorĭ a se purtà cu cuviincioasa consideraţie şi frăţie către cetăţeniĭ gvardiştĭ, nefiind superioriĭ lor decât numaĭ pe când se află cu armele în mână. Fie care gvard naţional, fie ofiţer saŭ simplu gvard, trebue să se pătrundă bine, că slujba ce împlinesce este o slujbă de funcţionar public, este un post de glorie prin care îl onoară patria; şi că prin urmare purtarea luĭ trebue să fie vrednică, potrivită cu un post atât de onorabil, că numaĭ păstrându-şĭ dignitatea se poate face respectat de alţiĭ. Acum peste puţin, îndată ce o vor ertà numeroasele treburĭ ce absorb toate minutele Guvernuluĭ vremelnicesc, care s'a declarat în permanenţă (adică lucrează fără încetare şi ḑiua şi noaptea), se vor face punerile la cale pentru alegerile deputaţilor obştesciĭ Adunărĭ constituante, căcĭ este o neapĕrată trebuinţă ca Adunarea să se strîngă cât maĭ curînd, ca să chibzuească asupra trebuinţeĭ Statuluĭ. Trăească libertatea, trăească România!

No. 451. 1848 Iunie 19.

Articol din „Pruncul Român". No. 3. 1848. 19. VI.

Marţĭ, la 15 Iunie, se făcù în câmpul Filaret, numit prin decret „Câmpul Libertăţiĭ", o serbare, care cu toate că nimic nu erà pregătit, ci toate improvisate, erà cea maĭ frumoasă ce am vĕḑut în vieaţa mea. Guvernul provisoriŭ, Ministriĭ, tot clerul cu sfintele moaşte ale patronuluĭ oraşuluĭ, toată garnisona Capitaleĭ cu artileria, toată gvarda naţională, toate corporaţiile, şi cu un cuvînt toţĭ locuitoriĭ oraşuluĭ se adunaseră la Câmpul Libertăţiĭ, unde se aflà un cort mare şi un baldachin făcut cu ramurĭ verḑĭ. După ce se aşezară toţĭ împrejurul cortuluĭ şi baldachinuluĭ, domnul Voinescu rosti următorul cuvînt:

(Urmează discursul. A se vedé No. 370.)

Acum urmà sfînta slujbă şi sfinţirea steagurilor tricolore, carĭ purtaŭ devisa: „Dreptate-frăţie." Şi după aceasta s'a depus următorul jurămînt de către mădularele Guvernuluĭ provisoriŭ, Ministriĭ, clerul, gvarda naţională, oştirea şi popolul:

(Urmează jurămîntul. A se vedé No. 371.)

Corpul tipografic se înfăţişă la această frumoasă serbare cu

un teasc mic din ofiţina d-luĭ Kopainig, pus pe un car tras de patru caĭ împodobiţĭ cu panglicĭ albastre, galbene şi roşiĭ, pe care se aflaŭ doĭ şefĭ de tipografie, d-niĭ Kopainig şi Winterhalder, stând înaintea teascuhuĭ şi ţiind în mână steagul libertăţiĭ, iar factorul tipografieĭ luĭ C. A. Rosetti şi Winterhalder şedeà înaintea lor, rezemându-ĭ. Împrejurul teascuhuĭ se aflaŭ lucrătoriĭ. Atât afară, la Câmpul Libertăţiĭ, în toată vremea cât ţinù ţeremonia, cât şi pe drum, acolo oprindu-se carul de treĭ orĭ, şi la întoarcerea la palatul guvernial, se tipărì în maĭ multe sute de exemplare următoarea poesie, potrivită cu serbarea ḑileĭ, care cum eşià de subt teasc se împărţì îndată. Eată cuprinderea eĭ:

No. 451. 1848 Iunie 19.

(Urmează poesia. A se vedé No. 311.)

Acolo pe Câmpul Libertăţiĭ se făcù şi alegerea Şefuluĭ gvardiĭ naţionale în persoana d-luĭ Scarlat Creţulescu, care fu purtat în triumf, şi cu cele maĭ viĭ aclamaţiĭ, pus pe un cal, se întoarse în oraş în capul gvardiĭ. Acì cu părere de rĕŭ trebue să arătăm, că această frumoasă serbare erà aproape să se turbure: o mică partidă se împotrivì la această alegere şi proclamă pe un alt Şef al gvardiĭ, dar numĕrul lor fiind foarte mic nu putù isbutì în scopul lor. Fără îndoială, tot cetăţeanul are netăgăduitul drept a-şĭ exprimà liber opinia sa, dar este drept ca opinia unora să se subordineze opinieĭ obştiĭ, şi arătarea opinieĭ sale să o facă în chipul legiuit, dar nu prin strigărĭ şi turburărĭ. Nu este cu putinţă ca o alegere să se facă fără sgomot, fără strigărĭ, şi nicĭ că am vorbì de această neînsemnătoare împotrivire la voinţa obştiĭ, dacă nu s'ar fi făcut vorbă chiar din partea acestor nemulţumiţĭ, carĭ se cercară a da arătăriĭ lor o semnificaţie maĭ mare decât merită. Putem ḑice că serbarea se petrecù în cea maĭ frumoasă linişte, frăţie şi bună rînduează, cu toate că nimic nu erà pregătit; vremea cea maĭ frumoasă favorisà solemnitatea şi o ploae roditoare, ce la întoarcere ne trimise cerul, ne este de bun augur pentru viitorul libertăţiĭ.

Articol din „Popolul Suveran“. No. 1. 1848. 19. VI.

No. 452. 1848 Iunie 19.

Româniĭ din Principatul Valachieĭ, după maĭ multe veacurĭ de amărăciune şi robie; Româniĭ al căror nume fu alungat dintre numele celor-lalte naţiĭ, ca o floare ce, uscându-se pe ghirlanda strălucită, se smulge şi se aruncă în pulbere; Româniĭ ce păreaŭ că nu aŭ încă braţele decât numaĭ a le fi încinse în fiearele robieĭ,

No. 452. 1848 Iunie 19.

și nu aŭ capul decât numaĭ spre a-l plecà înaintea apĕsătorilor tiranĭ, la 11 Iunie se ridicară la glasul libertățiĭ de care eraŭ însetoșațĭ, sparseră lanțurile și arătară Europeĭ că fiiĭ Romeĭ locuesc încă pămîntul Dacieĭ. Dar ceea ce face maĭ mare onoare numeluĭ de Român este nobila purtare a poporuluĭ de la 11 Iunie și până astădĭ. Nu este exemplu în istoria lumiĭ încă: o nație să se scoale, să surpe tirania din rădăcină și să fie atâta de pacĭnică, atât de moderată. Laudă dar junimiĭ școalelor! Laudă negutătorilor ce nu aŭ voit să subscrie actul de vîndarea patrieĭ! Laudă poporuluĭ ce a sciut să dobândească drepturile patrieĭ printr'un mijloc atât de moderat, și rușine vîndătorilor, acele plante bastarde și mârșave ce se întinsese și înecase tot ce este floare în patrie!

Acum, fraților Românĭ, precum ațĭ arătat moderație și blândețe chiar în furia voastră, cât ațĭ tras lauda Europeĭ și ațĭ intrat în rîndul națiilor civilisate, cu aceeașĭ moderație, cu aceeașĭ generositate purtați-vĕ și de acum înainte. Punețĭ ordin lucrurilor voastre, spre a nu se vătĕmà sacra libertate de către dușmaniĭ patrieĭ, prin intrigile lor cele infame, ca să nu stricațĭ frumosul monument ce ațĭ zidit pe ruinele unuĭ guvern perit în diua dreptățiĭ, ca pasărea de noapte la lumina soareluĭ, în sfîrșit ca să nu vĕ facețĭ nevrednicĭ de a purtà cununa imortală ce viitorul va împletì nobililor fiiĭ aĭ Românieĭ.

No. 453. 1848 Iunie 19.

„Temerea Românilor despre năvălirea Rușilor în Principate“, articol din „Popolul Suveran“. No. 1. 1848. 19. VI.

Temerea Românilor despre năvălirea Rușilor în Principate.

Nisce duhurĭ temĕtoare aŭ rĕspândit sgomot că Rușiĭ saŭ Turciĭ or să vie în țeară, apropo de mișcările noastre. Cetățenĭ Românĭ, nu-ĭ credețĭ! Ceĭ ce împrăștie aceste vorbe sînt dușmaniĭ libertățiĭ române; sînt plătițĭ ca să vĕ sperie, ca să aducă în sînul vostru confusia și frica. Turciĭ nu vor trece Dunărea dincoa, căcĭ noĭ nu ne lepĕdăm de credința ce tot-deauna am avut către Poartă; din contră revĕd cu bucurie reînvierea noastră și cu mulțumire voesc a ne restatornicì drepturile după vechile legăturĭ. Rusia încă nu poate intervenì în lucrurile noastre interioare, și nicĭ o putere în lume, pe cât va fi o dreptate, un Dumnedeŭ și dece milioane de Românĭ. Apoĭ faptele noastre nu pot trage ura Puterilor

străine, căcĭ aceste fapte sînt întemeiate pe principele Christuluĭ; din potrivă ceea ce facem trebue să vorbească în favorul nostru și să ne facă iubițĭ tutulor Puterilor străine, carĭ înțeleg dreptatea omenească și carĭ se pătrund de lumina adevĕruluĭ. Dar naționalitatea Română este chezășuită încă prin marea chestie a Orientuluĭ. Franța, Germania, cum și alte națiĭ nu se vor alià cu nicĭ una din acele Puterĭ ce se luptă în contra libertățiĭ popoarelor. Englitera poate a se alià cu Rusia de o cam dată; dar venind la chestia Orientuluĭ, ea va trece în partea celor-lalte Puterĭ, și acest nod gordian, de va sta să se descurce, ascuțitul săbieĭ concherantuluĭ va trebuì să treacă maĭ întâiŭ prin România, ce formează întâia legătură a noduluĭ și ast-fel ar ajunge în Constantinopole. Pentru aceasta Puterile străine se vor interesà la asigurarea noastră. Germania trebue să vegheze îndoit asupra Principatelor Române, căcĭ Austria, perḑênd Italia, perde porturile sale. Atuncĭ îĭ rĕmâne portul Dunăreĭ și cu ocolirea Românieĭ de către Rușĭ, Germania perde și acest port.

No. 453. 1848 Iunie 19.

Dar să ne închipuim că Rușiĭ vor venì în Principate, eĭ bine, atuncĭ Poarta ne va da ajutor, frațiĭ Transilvanĭ vor alergà să apere causa naționalitățiĭ Române, Unguriĭ ne întind de acum mâna spre alianță și, în sfîrșit, vom intrà în alianța cea mare a Germanieĭ. Însă ca să calce o armie străină pe pămîntul nostru în cugetul de a ne robì, va trebuì maĭ întâiŭ să treacă pe peptul a ḑece milioane Românĭ, va trebuì maĭ întâiŭ să spargă inimile noastre, ca să scoață amorul Patrieĭ ce le locuesce.

Publicațiunea Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ către proprietarĭ.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

No. 454. 1848 Iunie.

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate, Frăție.
Guvernul provisoriŭ.

Domnilor proprietarĭ!

Fiind-că mulțĭ din dumnea-voastră aŭ tâlmăcit saŭ aŭ înțeles rĕŭ proclamațiile Guvernuluĭ, el și acum vĕ asigurează, că nu se va atinge nimic dintr'ale proprietățiĭ, până nu se va adunà, va chibzuì și va hotărî obșteasca Adunare.

Neofit, Mitropolit al Ungro-Vlachieĭ, Chr. Tell, Stefan Golescu, I. Eliad, I. C. Brătianu, C A. Rosetti, A. G. Golescu.

No. 455. 1848 Iunie.

Publicațiunea Șefuluĭ gardieĭ naționale din Bucurescĭ Scarlat Kretzulescu.

(Monitorul Român. No. 1. 1848. 19. VI.)

Publicație.

Din porunca Guvernuluĭ provisoriŭ se popresc toțĭ aceia ce vor umblà pe ulițe cu arme, atât ḑiua cât și noaptea, fie din popol saŭ din gvarda națională, osebit numaĭ aceia ce se vor aflà orînduițĭ de patrulă prin oraș, ca cu aceasta să se poată feri maĭ mult orĭ-ce rĕŭ s'ar puté produce din partea acelora ce vor cugetà.

Șeful gvardeĭ, Scarlat Crețulescu.

No. 456. 1848 Iunie 19.

Corespondență din Bucurescĭ către „Allgemeine Oesterreichische Zeitung". No. 107. 1848. 18. VII.

Bucharest.

Sonnabend, ... Morgens 12 Uhr. Die Früchte der glorreichen Romanen-Revolution sind in Gefahr. Im Redouten-Saale hat sich ein Club von Grundherren versammelt, es wird leidenschaftlich gegen sofortige Abschaffung der Roboten protestirt. Eine am Montag aufs Haupt geschlagene aristocratische Reactions-Partei hält aufrührerische Reden gegen die provisorische Regierung, Magieru und Bratiano, vermittelnde Deputirte derselben, werden gewaltsam aus der Versammlung entfernt. Die Fenster des Saales werden ausgerissen. Es erheben sich die Stimmen: „Nieder mit der provisorischen Regierung". Major Lacosteano durchzieht mit zwölf Mann bewaffneter Soldaten die Strassen; im Begriff zwei Mitglieder der provisorischen Regierung zu arretieren, wird er von einem vorüberziehenden Trupp Nationalgarden ergriffen, entwaffnet, und als Verräther an der auf dem Freiheitsfelde beschworenen Constitution verhaftet. Die Läden werden geschlossen. Alles strömt nach dem alten Fürstenpalast, dem Sitz der prov. Regierung.

1 Uhr Nachmittag. Der Tumult nimmt überhand. Der Hof und die Säle des Palastes füllen sich mit Nationalgarden, dichte Volksmassen bedecken die Strasse, donnerde Hurrahs für die provisorische Regierung, die Reaction scheint zum zweiten Male überwunden. Da kommt der Kriegsminister Odobesco, Oberst Solomon und einige Offiziere, die provisorische Regierung wird ver-

haftet. Doch bald darauf wieder in Freiheit gesetzt. Im Volke und der Garde spricht lauter Unwillen sich aus gegen Obersten Solomon, welcher nach Aussage des verhafteten Majors Lacosteano, den Befehl zur Arrestation der prov. Regierung gegeben hatte. Oberst Solomon zieht sich zurück, beängstigende Gerüchte verbreiten sich durch die Massen, A. Golesco versucht es umsonst sie zu beruhigen, indem er im Namen der Regierung strenges Gericht über die entlarvten Verräther verspricht. Die Gährung dauert fort.

$1/_2$ 3 Uhr. Aus Versehen entladet sich bei der vordern Einfahrt des Pallastes ein Pistol, das Niemanden beschädigt, da rückt Oberst Solomon durch eine Seitenstrasse hinter dem Pallaste mit einem Detaschement Infanterie heran. Das unerhörte geschieht: Solomon, welcher vier Tage früher auf dem Freiheitsfelde im Angesichte der ganzen Nation den Verfassungseid geschworen, Treue dem Vaterlande und seinen Söhnnen, commandirt: Feuer! – Drei Dechargen bringen panische Verwirrung unter die grösstentheils unbewaffnete Menge, in meiner Nähe stürzt ein Fleischhauer und eine Frau todtlich getroffen zusammen, das unbewaffnete Volk ergreift racheschnaubend in wilder Unordnung die Flucht. Kriegsminister Odobesco noch im Conseil, wird verhaftet. Man zählt 7 Leichen und viele Verwundete. Barrikaden werden errichtet — Eisengitter, Balken, Aexte, Grabscheite, Bratspiesse, Hämmer, etc., Alles wird zur furchtbaren Waffe in der Hand des empörten Volkes. Mittlerweile bricht sich Madame Odobesco mit ihren Kindern Bahn durch die Massen, stürzt in den Pallast und bittet um Schonung für ihren Gatten, den sie für schuldlos erklärt. Mutter und Kinder werden im Pallaste als Geiseln gehalten. Solomon von seinen Soldaten umrungen und von dem sich allmählich bewaffnenden Volke und der Garde immer mehr bedroht, retirirt; auf dem Rückzug von einem kleinen Trupp Nationalgarden angegriffen, wird ihm ein Mann erschossen und zwei Offiziere verwundet, er verschliesst sich mit seiner Mannschaft und einigen Reactionshäuptern in der Caserne. Allgemeine Entrüstung über die Truppen, welche am Montag noch Treue der prov. Regierung und ihren Romanenbrüdern geschworen, mit der Garde fraternisirt, und heute auf Befehl ihres meineidigen Anführers Feuer geben konnten auf diese ihre Brüder.

5. Uhr. Das bange Räthsel löst sich auf, Abgeordnete aus der Caserne kehren zurück. Oberst Solomon und Odobesco sind

No 456. 1848 Iunie 19. von der Reactionspartei bestochen, ersterer hat einen Theil der Truppe durch Branntweinlibationen, hämische Verläumdung und Verdächtigung der Revolutionsmänner und ihrer Absichten demoralisirt. Das vergossene Brüderblut hat die Berauschten zu sich gebracht. Solomon ist in ihrer Mitte nicht mehr sicher. Se. Eminenz der Metropolit und mehrere Priester begeben sich in die Caserne, die Trupen wiederholen auf den Knien den Eid der Treue für's Vaterland und seine Söhne. Solomon parlamentirt nun mit der prov. Regierung, entschuldigt sich, auf höhern Befehl gehandelt zu haben, reicht seine Demission ein und bittet um einen Pass nach Siebenbürgen. Die Regierung, diesmal vielleicht zu grossmüthig, gewährt. Das Volk und die Garde murren. Im Pallast werden Waffen vertheilt.

6. Uhr. Die Unzufriedenheit der nun vollständig, wenn auch abenteuerlich bewaffneten Massen wächst. Die treue Cavallerie und das treue, wackere Pompiercorps rücken an. Lauter Jubel, Hurrahs, Umarmungen! Begeisterte Schwüre!

Halb 9 Uhr. Reiterei, Pompiers, Volk und Garde marschiren nach der Infanteriecaserne, sich der Kanonen zu bemächtigen. Die Artillerie jedoch kommt ihnen fraternisirend auf halben Wege mit klingendem Spiel der Infanteriemusikbande entgegen, stellt sich zur Disposition des Volkes und der Regierung gegen die gemeinschaftlichen Feinde des Vaterlandes. Triumphzug zurück nach dem Pallaste. Die Reaction und ihre höllischen Auschläge, das Land in Anarchie zu stürzen, sind zum zweiten Male—diesmal leider nicht ohne Blutvergiessen—gescheitert; der Himmel bewahre uns vor einem driten Verrath!

No. 457. 1848 Iunie. Corespondenţă din Bucurescĭ către „Allgemeine Zeitung“ din Augsburg. No. 202. 1848. 20. VII.

Donaufürstenthümer.

Bucharest.

(Das Datum ist vergessen.) Noch am selben Tag an welchem der beinahe gelungene Versuch gemacht wurde die Regierung über den Hauffen zu werfen, ergab sich in der Caserne, in die er sich mit seiner betrunkenen Mannschaft zurückgezogen hatte, der Oberst Salomon, nachdem auf die Ermahnungen des von vier andern Priestern begleiteten Metropoliten der grösste Theil der Sol-

daten von ihm abgefallen war; das Leben war ihm zugesichert worden. Die provisorische Regierung hatte die Vorsicht gebraucht auf verschiedenen Wegen Pikets auszustellen, um ihm aufzugreifen, falls er die Flucht nehmen sollte, was auch wirklich noch in selber Nacht geschah; man brachte ihn sofort in ein nahe gelegenes Kloster und gestern in die Stadt, wo er im Palast mit Odobesco und dem Major L. von 100 Mann aufs schärfste bewacht wird. Da in der neuen Constitution die Todesstrafe formell abgeschafft wurde, die ohne diess seit 4 bis 5 Jahren nicht mehr in Anwendung kam, so wird man sich darauf beschränken die drei Herren vor ein Kriegsgericht zu stellen und zu cassiren, obgleich das Volk durch den Anblick der auf dem Platze ausgestellten Leichen (deren Wunden von ungewöhnlicher Ladung Zeugniss ablegten) wüthend wurde und darauf bestehen wollte, dass Salomon ihm ausgeliefert werde. Die Zahl der Verwundeten ist bedeutender als man anfangs angab; in einem Spital allein sind deren fünfzehn; mehrere Amputationen fanden bereits statt; die Regierung hat öffentlich erklären lassen, dass der Staat für die hinterbliebenen sorgen werde. Vorgestern Nachmittag fand die feierliche Beerdigung derselben statt; die ganze provisorische Regierung und an 100 Geistliche begleiteten den Trauerzug. Mehrere der fähigeren Cadetten, deren Corps bedeutend zu dem Umschwung der Dinge beigetragen hat, sind zu Lieutenants befördert; Oberst Engel (ein Deutscher) in Braila hat seine Entlassung eingereicht und ist ersetzt; ein anderer Oberst in der Provinz, ein Pole, ist ebenfalls ersetzt worden, und wahrscheinlich wird die ganze Armee, hier bisher dem Règlement Organique zu folge „Miliz“ genannt, gesichtet werden. Die vier einzigen Kanonen, welche die Walachei besass (sie durfte wahrscheindlich keine anschaffen), stehen vor dem Palast, und ihre Mannschaft versieht den Dienst. Die Schwadron Cavallerie die in Crajowa lag ist hier angelangt, so auch noch ein Bataillon Infanterie. In England sind Gewehre bestellt worden die aber erst in zwei Monaten eintreffen können. Soeben erfahre ich, dass ein Courier bei dem preussischen Consulat angekommen, dessen Depeschen melden sollen, von Berlin und Wien sei eine anticipirende Protestation (?) nach St. Petersburg gegangen, dahin lautend dass der Eintritt russischer Truppen ins Gebiet der Donaufürstenthümer als Kriegserklärung gegen Deutschland betrachtet werden würde; der Inhalt ist jedoch noch nicht der provisorischen Regierung mitgetheilt worden, wie mich ein Mitglied der-

No. 457. 1848 Iunie.

selben soeben versichert. Ein anderes Gerücht, das ich ebenfalls nicht verbürgen kann, behauptet, in Kiew, Moskau und St. Petersburg sei eine Revolution ausgebrochen und die russischen Truppen vom Pruth ins Innere Russlands zurückgezogen.

No. 458. 1848 Iunie.

Adresa Guvernuluĭ provisoriŭ către membriĭ Puteriĭ executive de la Paris.

(Rosetti (Vintilă C. A.), Amintirĭ istorice. Bucurescĭ 1889, pag. 79.)

Domnilor membri aĭ Puteriĭ executive la Paris.

Domnilor,

Acum că opera de regenerare socială care se realisează printre noĭ îşĭ urmăresce desvoltarea sa pacifică şi regulată, că concertul unanim al deliberaţiunilor noastre, spiritul de moderaţiune care a presidat la acţiunile noastre, scrupulul pus pentru îndeplinirea făgăduelilor noastre, simpatiile ce întâlnim în jurul nostru, sînt atâtea garanţiĭ oferite Europeĭ şi poate un titlu la protecţiunea eĭ, acum că am dovedit legitimitatea opereĭ noastre prin chiar acea operă, credem că este bine, amintindu-vĕ telegrama noastră către Ministrul Afacerilor străine al Republiceĭ Francese, să vă facem să pătrundeţĭ maĭ adânc în amănuntele şi în spiritul revoluţiuniĭ noastre.

Sguduitura dată de piciorul Franciеĭ soluluĭ Europeĭ s'a resimţit până la noĭ. Acest pămînt nenorocit, dar care îşĭ aduce aminte de originea sa, resimţì o vie plăcere, dar păstră tăcerea, aşteptând un mare eveniment. Ora sosise. La 11 (23) Iunie o proclamaţiune (pe care v'o alăturăm acì), prin care se declară drepturile cetăţenilor şi se aruncă basele uneĭ nouĕ organisaţiunĭ, fu presintată Principeluĭ spre a o semnà. Principele semnă actul de suveranitate al poporuluĭ şi părea că intră cu bună credinţă în mişcarea care îl târà fără voe-ĭ; atât de mult această revoluţiune săvîrşită în linişte, într'o oră, fără sfâşierĭ, exercità un prestigiŭ chiar asupra celor carĭ se arătase până acì adversarĭ aĭ spirituluĭ eĭ. Noua stare de lucrurĭ triumfă chiar acolo, unde erà de temut că va avé să lupte.

Încrederea renăscea. Dar la 12 (24) Iunie Ministrul Rusieĭ protestă şi se retrase ameninţându-ne. Ameninţările sale se perd în mijlocul aclamaţiunilor poporuluĭ, pe când noul Guvern, avĕnd prin instinct presimţirea uneĭ primejdiĭ, se strînse cu maĭ multă tărie

în jurul Şefuluĭ sĕŭ, spre a-l liniştì şi la trebuinţă spre a-l apĕrà. Atuncĭ Principele Bibescu, printr'una din acele hotărîrĭ oarbe, pe carĭ le dă provedinţa celor pe carĭ voesce să-ĭ peardă, speriat de primejdia situaţiuniĭ, demisionează de odată din funcţiunile sale şi fuge în străinătate. El lasă ţeara fără Şef (a doua ḑi după o revoluţiune), fără organisare regulată în lăuntru, şi ameninţată de evenimentele, carĭ puteaŭ dintr'un moment într'altul să se nască în afară.

No. 458.
1848.
Iunie.

Situaţiunea erà critică, dar o naţiune generoasă, care voesce cu tărie libertatea, găsesce leac chiar în sînul eĭ.

Un Guvern provisoriŭ, avênd în frunte-ĭ pe Mitropolitul, capul bisericiĭ, se constituì îndată şi vĕḑù în curînd întreaga naţiune alergând spre dînsul şi aducêndu-ĭ laude, pentru că n'a desperat de salvarea patrieĭ.

Guvernul provisoriŭ şĭ-a îndeplinit datoria şi n'a stat în puterea sa ca opera de mântuire, începută atât de bine, să se sfîrşească în acelaşĭ mod, fără să fi curs o lacrămă, fără să se fi vĕrsat o picătură de sânge.

Aceasta însă nu ĭ-a fost dat. Căcĭ orĭ unde este o operă umană, instrumentul este neperfect. Voinţa luĭ Dumneḑeŭ presidă acţiunea noastră, dar mâna omuluĭ o săvîrşesce.

La 19 Iunie (1 Iulie) o tentativă de contra-revoluţiune se făcù.

Şeful miliţiilor (Ministrul de resbel), colonelul regimentuluĭ al 3-lea, erà în capul mişcăriĭ. El comandă soldaţilor sĕĭ să tragă asupra poporuluĭ şi să aresteze pe toţĭ membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ.

Poporul erà fără arme, Guvernul ţineà consiliŭ fără sfieală în mijlocul tumultuluĭ.

Câte-và focurĭ se traseră şi 7 oamenĭ căḑură. Aceasta fu prima vĕrsare de sânge, care a pătat revoluţiunea noastră şi va fi cea din urmă. Auḑind sgomotul detunăturilor şi al corpurilor fraţilor lor carĭ cădeaŭ, soldaţiĭ un moment rătăciţĭ de vocea Şefuluĭ lor se deşteptară ca dintr'un vis, luară steagul lor, alergară la palatul Guvernuluĭ, unde reînoiră jurămîntul de credinţă Constituţiuniĭ, pe când autoriĭ acestuĭ atentat odios, arestaţĭ îndată, fură puşĭ la dispoziţiunea autorităţilor.

O comisiune s'a numit spre a-ĭ judecà.

Pedeapsa cu moartea fiind ştearsă din Codul nostru, eĭ vor scăpà de supliciul pe care l-aŭ meritat; remuşcarea lor va rĕsbunà

No. 458. 1848 Iunie.

patria. Aceasta este, domnilor, relatarea exactă a faptelor petrecute până adĭ.

Guvernul provisoriŭ a încercat să aibă raporturĭ cu Statele carĭ îl înconjoară, și așteptând ca existența politică a Valachieĭ să fie recunoscută, după cum este dreptul sĕŭ, de către Cabinetele europene, el iea toate măsurile necesare spre a asigurà liniștea în țeară și spre a o armà în cas de a avé un resbel în afară. Din nenorocire, Administrația precedentă, maĭ dispusă a se supune poruncilor Rusieĭ, decât să ieà măsurĭ pentru trebuințele și apĕrarea țĕriĭ, a lăsat-o într'o stare de desorganisare completă, fără soldațĭ, aproape fără banĭ, despoiată, desarmată în fața uneĭ năvălirĭ străine, fără altă putere decât aceea pe care ar puté să ĭ-o deà desperarea sa.

Până acum Rusia s'a mărginit a ne amenințà, dar ceea ce o reține nu este nicĭ respectul dreptuluĭ nostru, pe care l-a călcat tot-deauna în picioare, nicĭ respectul tratatelor pe carĭ caută să le tâlmăcească în favoarea eĭ, cum face cu articolul 5 al tratatuluĭ de Adrianopole, și cu tratatele din 1393 și din 1460, carĭ garantează Principatuluĭ dreptul de a se guvernà prin propriile sale legĭ; nu o reține nicĭ acea pretinsă amiciție pentru poporul Român, lucru care am dorì să-l vedem maĭ puțin în vorbele sale și maĭ mult în faptele eĭ. Nu este trebuință să cunoscĭ mult Rusia, ca să sciĭ că ea va intervenì îndată ce va crede că va puté să facă aceasta fără a fi împedecată.

Carĭ vor fi consecințele probabile ale acesteĭ intervențiunĭ? În cât privesce Valachia, lăsată în voia întîmplăriĭ, ea va perì ca popor, căcĭ nicĭ un Român nu va voì să supraviețuească robiriĭ țĕriĭ sale, dar va rĕmâné ca pămînt și va mărì imensele domeniurĭ ale Țaruluĭ. Moldova va avé aceeașĭ soarte; căcĭ destinul ambelor provinciĭ sînt de acum înainte nedespărțite și Rusia va fi făcut un pas maĭ mult spre Constantinopole.

Nu avem trebuință să atragem atențiunea voastră, d-lor, asupra gravitățiĭ unor asemenea eventualitățĭ, dacă, din nenorocire, ele s'ar realisà. Nu numaĭ calea către Constantinopole ar fi deschisă Rusieĭ, dar odată stabilită în Principate, de unde ar întinde mâna populațiunilor slave carĭ ne înconjură, ea ar apĕsà cu maĭ mare greutate asupra afacerilor Europeĭ, carĭ ar întâlnì-o pretutindenĭ ca un obstacol pentru planurile sale; și cine scie ce ar devenì Polonia, Ungaria și toate acele popoare, carĭ se ridică din toate părțile pentru drepturile și pentru libertatea lor?

Când destinul țěriĭ noastre va fi hotărît pe câmpul de resbel, nu numaĭ țeara noastră va fi în primejdie, ci Europa întreagă, opera de regenerare politică la care Francia a legat numele sěŭ.

No. 458. 1848 Iunie.

Eată titlurile ce avem pentru a cere sprijinul eĭ.

De sigur că Francia va fi destul de tare, spre a scăpà pe sine și libertatea eĭ. Dar și noĭ sîntem o părticică a mareĭ familiĭ, părticică nenorocită, poate prea mult timp uitată; de ce oare Francia ne-ar lăsà să perim, când un singur cuvînt al eĭ ne poate scăpà?

Spună decĭ acel cuvînt:

„În numele Europeĭ și al umanitățiĭ, poporul Frances iea sub scutul sěŭ pe poporul Român. Aceasta va fi de ajuns pentru ca Rusia să retragă pe soldațiĭ sěĭ, pentru ca Poarta să recunoască independența noastră."

Independența în administrațiunea internă, eacă ceea ce ne garantează tratatele, și nu cerem nimic alta.

Plătim un tribut Porțiĭ, vom urmà să-l plătim la epocile fixate, chiar înainte de termen, după cum am făcut pentru ultimul trimestru. Cele-l-alte obligațiunĭ le vom împlinì asemenea. Ce ni se poate cere maĭ mult?

Am respins tot-deauna protecțiunea Rusieĭ; cerem sprijinul Francieĭ și vom fi mândri d'a-l primì.

Întindă-ne mâna nouě, carĭ ne-am ridicat la vocea eĭ, ajute-ne spre a ne ridicà. Maĭ târdiŭ, când vom fi trecut primele dificultățĭ, vom umblà singurĭ pe calea noastră. Nu-ĭ cerem nicĭ un sacrificiŭ, nicĭ de oamenĭ, nicĭ bănesc, e destul să vorbească Europeĭ pentru noĭ și să se declare gata a respinge prin arme orĭ-ce intervențiune armată. Această declarațiune va fi de ajuns, spre a asigurà recunoascerea și mănținerea drepturilor noastre.

Ostendat bellum pacem habebimus.

Depeșa luĭ Ion Ghica, Agentul Țěriĭ-Românescĭ la Constantinopole, către Ministerul Afacerilor străine.

No. 459. 1848 Iunie.

(Conc. Col. Ion Ghica.)

Monsieur le Ministre,

Après le café et le tchibouk et après la lecture de la lettre de S. Ex. Talaat Efendi, je fus invité à faire un exposé détaillé de la conduite tenue par le parti national depuis le mois de mars, des menées du Général Duhamel avec l'ex-Prince Bibesco, qui avaient

No. 459. 1848 Iunie

cherché à faire éclater un mouvement, dans l'espoir qu'ils pourraient le contenir ou le tourner dans leurs idées, en le faisant avoir un caractère d'indépendance, et pouvoir le rallier, soit à un mouvement bulgare, qu'ils pourraient facilement faire éclater, ou pour le moins amener un conflit entre les troupes ottomanes et les Valaques, et détruire par là entièrement l'oeuvre de ceux qui ont travaillé depuis 15 ans pour amener l'esprit public aux véritables intérêts du pays, qui sont strictement liés au dévouement et au respect pour nos capitulations avec la Porte. Je lui fis succinctement l'histoire politique du pays depuis le traité d'Akerman jusqu'au moment où la révolution a éclaté ; je lui exposai comment le parti national avait avisé d'envoyer un homme à Constantinople dès le mois d'avril, pour appeler l'attention du Gouvernement ottoman sur les menées russes; comment j'avais été désigné à cet effet et que le Prince Bibesco m'avait, pendant près de trois mois, refusé le passeport que je demandais. Il demanda que je lui explique la tentative d'assassinat, le mouvement de MM. Tell et Maghero, l'explosion dans la ville, le départ du Prince. Avec ce que j'avais reçu de lettres, avec les notions verbales qui m'ont été données par le courrier qui m'a apporté votre dépêche du 15 Juin, j'ai été à même de lui donner tous les détails qu'il désirait ; je lui parlai de la note de Mr. Kotzebue, du départ du Prince et de la formation du Gouvernement provisoire. Il me fit observer qu'il croyait que le programme, qu'il s'était fait traduire en français et qu'il me montra, était plutôt le produit de l'exaltation de jeunes gens, ayant assisté à ce qui s'était passé à Paris et à Vienne, que des réformes nécessaires et utiles au bien-être du pays. Je lui demandai à m'indiquer les articles qui lui avaient fait concevoir cette idée; il me cita en premier l'article concernant la garde nationale. Je lui répondis que cette mesure avait été dictée par le désir de maintenir l'ordre et qu'en effet elle avait sauvé les villes de grands malheurs et des désordres qu'elles ont essuyés dans d'autres circonstances ; je lui expliquai comment en 1821 les villes ont été pillées par des étrangers mercenaires organisés en bandes et qui ont commis les plus grands désordres, par ce que les habitants des villes n'avaient pas eu le bon esprit de s'organiser pour la défense intérieure et pour la sécurité de chacun. Je ne sais comment il prit mon argument, mais il finit par me dire que cela ne convenait pas aux droits du Souverain. Je le priai de prendre en considéra-

tion l'avantage qu'en tirerait le Gouvernement ottoman, si une partie de l'empire, une partie dont jamais il ne saurait mettre en doute le dévouement, était fortement organisée et si cette organisation était telle qu'on pouvait faire marcher tous les hommes valides à la frontière pour la défense de la patrie et être sûr en même temps de garder le bon ordre à l'intérieur. Il passa ensuite au vote universel ; je lui expliquai que c'était là un ancien droit, que la justice demandait qu'on rendît à chacun. Emin Efendi, qui me servait d'interprète, me fit la question si je croyais que cet article pourrait être révoqué ; je luî répondis que dans tous les cas il ne pourrait être révoqué que par une assemblée élue de la sorte. L'art. 13 fut discuté en dernier lieu. Il me fit observer que c'était du communisme et que ces idées on les combattait partout. Je cherchai à leur expliquer tout ce qu'il y avait d'erroné dans cette idée et qu'on a forgé ce sophisme comme on en aurait forgé un autre. J'expliquai que le programme portait indemnité et que, même dans le cas où l'on contesterait aux paysans le droit de racheter le terrain, droit qu'ils ont et qu'on peut prouver, même dans ce cas, on s'appuyerait sur une loi qui existe par toute l'Europe : l'expropriation pour cause d'utilité publique. Toutes les questions que me fit Rifaat Pacha, il semblait les avoir subies lui-même. Il m'en fit surtout une, dont je vous entretiendrai dans ma prochaine dépêche, car je n'ai qu'une heure pour envoyer mon paquet à Thérapia, afin de vous le faire parvenir d'une manière sûre. Quoique la lettre ci-jointe pour Mr. N. Balcesco ne contienne que des conversations que j'ai eues avec des personnes d'un ordre tout à fait secondaire, toutefois, comme je suppose que vous pouvez en tirer quelques renseignements, j'ai prié Mr. Balcesco de vous communiquer ma lettre. Je joins ici un mémoire, que je viens de remettre à la Porte, ainsi qu'aux Ambassades de France et d'Angleterre.

Je suis très embarrassé pour mes paquets, je ne puis être sûr de leur arrivée à destination. On peut tenter un coup de main sur le courrier, si je l'envoie par voie de terre. Ne pensez-vous pas qu'il serait bon de placer un homme de confiance à bord du bateau de la compagnie Lloyd, qui remette et reçoive vos paquets à Braïla même ? Je garde encore votre courrier pour un cas grave.

No. 460.
1848
Iunie 20.

Raportul No. 3.180 al Administrațiunii de Vâlcea către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕrii-Românesci.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 261.)

Dreptate, Frăție.

Domnule Ministru al trebilor din Lăuntru,

După instrucțiile date de către onorabilul Departament, supunem la cunoscința Domniei-voastre, că astădi la 20 am celebrat memorabila di de 11 Iunie cu toată solemnitatea ce merità, pentru viitorul fericit în care a făcut să intrăm.

Drapele tricolore pe la 7 ore dimineața vîntuià în curtea bisericii tuturor Sfinților; toți funcționarii civili și militari se aflaŭ în năuntru. În mijlocul nostru aveam pe Preaosfințitul Archiereŭ Nifon Sevastis, administratorul sfintei Episcopii.

După terminarea ceremoniilor religioase și a Te-deumului, Preaosfinția Sa, eșind afară, a binecuvîntat poporul care, plin de entusiasm, îl primi în cele mai mari aclamații de: vivat Constituția, apoi cu toții dimpreună porniră cu drapelele în mâni către lăcașul Prea sfinției Sale, unde fie-care își exprimă simțiciunile sale prin salutații cuvenite.

Seara tot orașul fu iluminat, fie-care se socotià fericit a face ce-và frumos pentru singurul isvor de fericire al inimii omenesci.

Acestea, Domnule Ministru, sînt detailurile ce vĕ putem aduce.

Salutare, frăție.

Administratorul districtului Vâlcea, C. Cerchez.

No. 3.180.

(Resoluție:) Să se facă cunoscut Guvernului și să se publice.

No. 461.
1848
Iunie 20.

Adresa No. 3.297 a Ministerului trebilor din Lăuntru al Țĕrii-Românesci către Administratorul de Râmnicul-Sărat.

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 244.)

D. Administratorului județului Slam-Râmnic.

Exelenția Sa Talaat Efendi peste vre-o două dile se adastă a se întoarce de la Moldavia, spre a veni aici în Capitală prin Focșani. Vei luà dumnea-ta dar trebuincioasele măsuri, atât pentru

primirea acolo a Exelenții Sale cu cuviincioase țeremonii, spre toată odihna și mulțumirea, cât și pentru petrecerea în toată a sa călătorie în cuprinsul aceluĭ județ.

No. 461. 1848 Iunie 20.

No. 3.297.

(Aceiașĭ adresă, cu No. 3.298, către Administratorul județuluĭ Buzĕŭ.)

Adresa No. 3.300 a Ministeruluĭ trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ către Sfatul orășenesc din Bucurescĭ.

No. 462. 1848 Iunie 20

(Conc. Arch. M. de Interne. Dos. No. 244.)

Domnule President al Sfatuluĭ orășenesc,

Exelenția Sa Talaat Efendi, întorcêndu-se de la Moldavia, sosesce aicĭ peste două ḑile. Sub-iscălitul poftesce pe d-v. ca să luațĭ măsurĭ pentru grabnica pregătire a locașuluĭ, unde urmează a se găzduì Exelenția Sa, precum și pentru toate cele de trebuință pentru masă, întocmaĭ precum s'a tratat această persoană la întâia sa venire aicĭ.

Tot de odată vețĭ bine-voì a da în disposiția d. Constandin Rosetti, însărcinatul pentru întîmpinarea Exelențiĭ Sale, careta Sfatuluĭ și o căruță. Toate cheltuelile ce se vor face întru aceasta le vețĭ însemnà sub-iscălituluĭ după plecarea Exelențiĭ Sale de aicĭ, ca să se facă punere la cale pentru slobodirea banilor.

No. 3.300.

Raportul No. 4 al Administratoruluĭ de Gorj către Ministerul trebilor din Lăuntru al Țĕriĭ-Românescĭ.

No. 463. 1848 Iunie 20.

(Orig. Arch. M. de Interne. Dos. No. 263.)

Domnule Ministru din Lăuntru,

După cum am supus la cunoscința Domnieĭ-voastre de la 15 ale luniĭ curente, prin raportul No. 2, și până astăḑĭ, sănătatea mĭ-a fost și-mĭ este alterată, care causă împotrivindu-mĕ de o cam dată a merge la județul Gorj, ce mi s'a încredințat a administrà, am orînduit din parte-mĭ pe d. Haralambie Zugrăvescu, în carele am toată confiența și sper că va execută toate disposițiile ce ĭ-am dat în corespundere cu dorința d-v. și a mea.

L-am îndatorat a merge la resedenția județuluĭ și în unire cu

No. 463. 1848 Iunie 20. Secretarul să formeze pe dată gvardia națională și catanele ce se cer, să insufle locuitorilor a se ferì de nepravilnicii și a ține liniște în cel mai mare grad, ca prin chipul acesta să se bucure în urmă de redobândirea drepturilor și, în sfîrșit, să aducă în îndeplinire toate ordinele ce s'aŭ dat și se vor mai da, până după trecerea a șease dile, când atunci îndreptându-mě, după încredințarea ce-mi dă doctorul, în a căruia căutare sînt, voiŭ merge negreșit la post.

Repetez tot într'o vreme, Domnule Ministru, rugăciunea d'a-mi acordà voia ce am cerut prin expusul raport, pentru a venì acolea în Capitală, după ce mai întâiŭ voiŭ aranjà trebile la județ în buna orînduealǎ, cerută de vreme.

Administratorul jud. Gorj, B. Vlădăianu.

No. 4.

Severin.

(Resoluție:) Fiind-că s'a numit aici alt Administrator, să steà la dosar. — Iulie 3.

No. 464. 1848 Iunie 20.

Decretul No. 42 al Guvernului provisoriŭ al Țěrii-Românesci.

(Buletin Ofițial. No. 34. 1848. 28. VI.)

În numele popolului Român.

Dreptate, Frăție.

Guvernul provisoriŭ.

Fiii celor ce eri aŭ murit pentru apěrarea sfintelor drepturi dobândite la 11 Iunie, patria îi adoptă, iar soțiilor lor le face o pensie pe vieață.

D. Ministru din Lăuntru este rugat să cerceteze starea lor și s'o facă cunoscută Guvernului, făcêndu-le până atunci ajutorul și mângâerea cuviincioasă.

Membrii Guvernului provisoriŭ: Neofit, Mitropolitul Ungro-Vlachiei, I. Eliad, Generalul Tell, C. A. Roset, Stefan Golescu, G. Magheru, N. Bălcescu, A. G. Golescu.

No. 42.

Decretul No. 43 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Ţĕriĭ-Românescĭ.

No. 465. 1848 Iunie 20.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate, Frăţie.
Guvernul provisoriŭ.

Fiind-că toată vieaţa trecută a domnuluĭ maior Tell a fost plăcută tutulor; fiind-că acum a fost unul din cele maĭ puternice braţe ce liberară România, decretăm : Înălţarea d-luĭ în rang de Colonel.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ : Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, I. Eliad, G. Magheru, St. Golescu, C. A. Rosetti, A. G. Golescu, I. Brătianu.

No. 43.

Decretul No. 44 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Ţĕriĭ-Românescĭ.

No. 466. 1848 Iunie 20.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate, Frăţie.
Guvernul provisoriŭ hotăresce:

Domnul Colonel Christache Tell, membru al Guvernuluĭ provisoriŭ, se orînduesce cap al oştirilor regulate şi Ministru de Răsboiŭ în locul d-luĭ Colonel Odobescu; de aceea se poruncesce tutulor cinurilor ostăşescĭ ca să aibă a primì poruncĭ de la d-luĭ întru toate cele atingĕtoare de slujba ostăşească.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ : Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, St. Golescu, G. Magheru, I. Eliad, C. A. Rosetti, I. Brătianu, A. G. Golescu.

No. 44.

No. 467. 1848 Iunie 20.

Decretul No. 50 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate, Frăție.
Guvernul provisoriŭ.

Pe domnul Căpitan Pleșoianu și Sub-locotenent Zalic, fiind-că aŭ bine meritat de la patrie, iĭ înălțăm:

Pe cel dintâiŭ în rang de Maior și pe cel de al doilea în rang de Locotenent.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, St. Golescu, G. Magheru, I. Eliad, C. A. Rosetti, I. Brătianu, A. G. Golescu.

No. 50.

No. 468. 1848 Iunie 20.

Decretul No. 51 al Guvernuluĭ provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

În numele popoluluĭ Român.
Dreptate, Frăție.
Guvernul provisoriŭ:

Pe ceĭ ce dintre ostașĭ aŭ bine-meritat maĭ mult de la patrie Guvernul provisoriŭ, în numele popoluluĭ Român și al libertățiĭ dobândite, iĭ înalță în rangurĭ, și anume:

În rang de General pe Colonelul Tell.

În rang de Colonel și Comandir al regimentuluĭ al 3-lea: d. Maior Pleșoianu.

În rang de Maiorĭ: d. Căpitan Mavrocordat, d. Căpitan Racotă.

În rang de Căpitanĭ: d. Locotenent Grigorie Serghie, Gheorghe Zalic, Lahovari, Hagiopol, Hariton Racotă.

În rang de Locotenențĭ: d. Sub-locotenentul Paraschivescu și Bucșenescu.

În rang de Sub-locotenențĭ: d. Cadetul Ioan Ioan Magheru, d. id. Gheorghe Gheorghe Magheru, d. id. Costache Racotă, d. Vahmeister N. Traian, d. Unter-ofițer, Radu Vlăsceanu, d. id. Marin Paicu.

Membriĭ Guvernuluĭ provisoriŭ: Neofit, Mitropolit Ungro-Vlachieĭ, I. Eliad, G. Magheru, St. Golescu, C. A. Rosetti, I. C. Brătianu, A. G. Golescu.

No. 51.

Adresa No. 3.436 a Administratoruluĭ din Ialomiţa către Ministerul trebilor din Lăuntru al Ţĕriĭ-Românescĭ.

No. 469.
1848
Iunie 20.

(Monitorul Român. No. 3. 1848. 6. VI.)

Dreptate, Frăţie.

D. Ministru al trebilor din Lăuntru,

Astădĭ la 20 ale curenteĭ lunĭ, dĭua Duminiceĭ, a fost vestită tutulor orăşenilor prin sunetul clopotelor sfinteĭ bisericĭ din acest oraş Călăraşĭ, după săvîrşirea sfinteĭ leturghiĭ, ce s'a cetit cu cea maĭ mare evlavie de către Sfinţia Sa părintele Protopopul Zamfir împreună şi cu ceĭ-lalţĭ preoţĭ aĭ sfinteĭ bisericĭ, în audul uneĭ numeroase mulţimĭ de cetăţenĭ, atât din lăuntru cât şi după din afară, în fiinţa şi a capilor ostaşilor de aicĭ. Apoĭ cu toţĭ adunându-se la încăperile Administraţieĭ judeţuluĭ împreună cu steagul tricolor, s'aŭ vĕdut cele maĭ marĭ mişcărĭ de bucurie, de frăţie, şi dragoste, când s'aŭ şi turnat câte-và toasturĭ în sănătatea libertăţiĭ, a patrieĭ, a fiilor sĕĭ iubitorĭ de bine şi în sănătatea Guvernuluĭ provisoriŭ.

Această dĭ, Domnul meŭ, a fost prea mare pentru locuitoriĭ Românĭ, şi bucuria tutulor este negrăită.

Salutare, frăţie.

No. 3.436. Pentru d. Administrator al judeţuluĭ Ialomiţa,
Secretar Paraschivescu.

Notă-circulară a Ministruluĭ trebilor din Afară al Ţĕriĭ-Românescĭ, I. Voinescu II, către Consuliĭ Puterilor străine din Bucurescĭ.

No. 470.
1848
Iunie 20.

(Copie. Acad.)

Monsieur l'Agent et Consul général,

Pour prévenir les interprétations sinistres que des malveillants ne manqueront pas de répandre dans la Capitale sur les événements d'hier, je m'empresse de vous annoncer que des ambitieux, des propriétaires égoïstes et avides, ayant tenté de dénigrer le Gouvernement provisoire, dont les efforts ne tendaient qu'à maintenir la tranquillité publique, et à faire face aux besoins les plus pressants, en tâchant de concilier tous les intérêts de l'Etat, les Colonels Odobesco et Salomon ont essayé hier de faire une contre-révolution, dont le peuple, en quelques heures a triomphé.

No. 470. 1848 Iunie 20. Nous n'avons à déplorer que la mort de trois à quatre personnes et de neuf blessés; et grâce au ciel, la tranquillité s'est rétablie, et le Gouvernement s'est assuré de la personne de MM. Odobesco, Salomon et du Major Lacoustiano, qui tous trois vont être mis en jugement. L'armée toute entière, dont une partie avait été séduite un moment par ses chefs, a fraternisé avec le peuple, encore depuis hier au soir, et aujourd'hui elle s'est rendue, musique en tête, drapeaux déployés et sans armes, au palais du Gouvernement provisoire pour le féliciter sur l'heureuse issue de cette lutte et lui demander pardon pour avoir obéi à des ordres aussi inhumains, que ceux que lui avaient donné ses chefs.

Maintenant, tout est calme, tout est remis dans l'ordre et le Gouvernement a repris ses travaux avec ce zèle et cette ténacité que l'urgence des circonstances exige.

Fort de l'appui de tous les citoyens bien pensants, le Gouvernement provisoire croit pouvoir vous donner l'assurance, Monsieur l'Agent et Consul général, que de pareilles scènes ne se renouvelleront plus.

Veuillez, Monsieur l'Agent et Consul général, agréer l'assurance de ma haute considération.

(Signé:) J. Voynesco II.

Pour copie conforme.

Le Chancelier, gérant le Consulat général, (Signé:) Hory.

No. 471. 1848 Iunie 20. **Raportul No. 1.054 al Ministruluĭ Finanțelor C. Filipescu către Guvernul provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.**

(Monitorul Român. No. 4. 1848. 12. VII.)

Dreptate, Frăție.

Onorabiluluĭ Guvern provisoriŭ.

Înainte de a păși în lucrarea atribuțiilor pŏstuluĭ ce mi s'a încredințat, socotesc de a mea datorie a supune Guvernuluĭ starea finanțelor, precum am găsit-o, ca prețuind Domnia-voastră resursele ce avețĭ în această ramură și cheltuelile atât cele orînduite dinainte și neapĕrate, cât și cele nouĕ și extraordinare, ce vor nasce trebuințele ale situațieĭ de astădĭ, să combinațĭ și să hotărîțĭ mijloacele de a îndestulà și unele și altele în proporția trebuințeĭ ce se va înfățișà.

Temeiul pe care sînt așezate toate lucrările finanțiale până

No. 471.
1848
Iunie 20.

acum este, precum sciţĭ, budgetul ce se alcătuià pe tot anul de fostul Guvern şi se întărià de fosta obştească Adunare. Acest budget, făcênd speiţficaţia veniturilor în paragrafurĭ alcătuite, unele de sume hotărîte, altele de sume cu aproximaţie, încheie suma totală de venit în leĭ 18.725.917 şi par. 33, precum se arată în copia de budget, ce alătur pe lângă aceasta.

Intrând în cercetarea cu amăruntul a sumelor însemnate în budget la venit, şi făcênd comparaţia ţifrelor însemnate într'însul cu fondurile corespundĕtoare carĭ urmează a intrà în cassă în cursul anuluĭ, găsesc o mare nepotrivire între unele şi altele.

În adevĕr, suma de leĭ 18.725.917 par. 33, privită în realitate, nu este exactă pentru cuvintele următoare:

1. Unul din condeiele însemnate la venit pentru încheierea sumeĭ de leĭ 18.725.917 par. 33 este, precum se vede la No. 6 din budget, venitul ocnelor ce se primesce de la contracciĭ pe temeiul contractuluĭ ce aŭ cu fostul Guvern.

Dacă se va luà de temeiŭ condiţia contractuluĭ pentru rĕspunderea banilor pe fie-care an, precum urmează, potrivit cu art. 1-iŭ din contract, Ministerul Finanţelor n'are a primi de la contraccuĭ pe anul 1848 decât suma de leĭ 2.000.000 în câştiurĭ împărţite pe fie-care lună şi leĭ 472.500 la 15 ale luniĭ luĭ Decemvrie viitor, în total suma de leĭ 2.472.500. Însă această sumă de 2.472.500, care singură s'ar socotì a fi efectivă, este trecută în budget drept leĭ 3.490.833 par. 13, după o chibzuire şi o socoteală condiţională.

Din această prefacere a sumeĭ efective de 2.472.500 în suma imaginară de leĭ 3.490.833 par. 13, resultează că Ministerul Finanţelor se găsesce la sfîrşitul anuluĭ cu un defiţit de leĭ 258.925 par. 19, şi cu gloria de a-ĭ avé însemnaţĭ pe hârtie la cheltuelĭ, precum se vede o reservă în nefiinţă de leĭ 759.907 par. 34.

Osebit de acest defiţit, ce rĕmâne din budgetul anuluĭ curgĕtor, se maĭ găsesce însemnat defiţit isvorît din aniĭ trecuţĭ, însă: 1-iŭ din anul 1845 leĭ 1.000.000 din împrumutarea de leĭ 2.800.000 făcută în acelaşĭ an, cu înscrisurĭ ale Sfatuluĭ administrativ de atuncĭ, de la cassa centrală, pentru cheltuelile pretendate de fostul Domn sub numire de cheltuelĭ pentru instalaţie.

2. Leĭ 1.000.000 împrumutaţĭ iar de la cassa centrală cu asemenea chip, spre acoperirea cheltuelilor din budgetul anuluĭ 1847.

3. Leĭ 39.375 datorie către d. Iancu Manu cu asemenea înscris al Sfatuluĭ administrativ din cumpĕrătoarea prăvăliilor lipite cu Curtea judecătorească.

No. 471. 1848 Iunie 20.

Din aceste sume, cea dintâĭ este împrumutată cu soroc nemărginit, cea de al doilea cu soroace mărginite, în aniĭ 1849 și 1850, cea de al treilea urmează a se plătì în anul 1849.

Aceste treĭ sume de maĭ sus fac peste tot leĭ 2.039,375 carĭ, adăogându-se pe lângă suma de leĭ 258.925 par. 19, alcătuesc un defițit total de leĭ 2.298.300 par 19, cu care se găsesce cassa Statuluĭ împovărată.

După această privire generală a stăriĭ finanțelor, luând în vedere și cele lucrate în cursul acestuĭ an, pe temeiurile budgetuluĭ de la 1-iŭ Ghenarie până la 14 Iunie, când am primit însărcinarea ce mi s'a pus, găsesc că baniĭ aŭ eșit treptat din cassă, potrivit cu dispozițiile budgetuluĭ pe paragrafurĭ, în sumă de leĭ 7.760 099. Este de băgare de seamă că peste sumele ce eraŭ orînduite a se da în soroace mărginite până la 14 Iunie, se găsesc luațĭ maĭ mult cu ofisurile fostuluĭ Domn, din paragraful listeĭ civile, leĭ 471.110 par. 33, adecă leĭ 71.110 par. 33, luațĭ maĭ mult pe ḑile 16 din trimestrul luĭ Aprilie, abdicația fostuluĭ Domn fiind de la 14 ale luĭ Iunie și leĭ 400.000 pe trimestrul întreg luĭ Iulie. Pentru această sumă de leĭ 471.110 par. 33, luată din cassă de fostul Domn înaintea soroacelor, dacă onorabilul Guvern va chibzuì a nu rĕmâné Statul în pagubă, va binevoì a decretà măsurile legale pentru asigurarea lor. Către acestea este a se luà în vedere că cassa Statuluĭ se găsesce câștigată cu sumele următoare, carĭ nefiind intrate în buget la venit, și avênd maĭ dinainte o altă destinație, urmează a se întoarce acum în folosul casseĭ Statuluĭ.

1. Leĭ 129.051, par. 5, rĕmașĭ în cassă din exportația vitelor, scoasă din tarifa vămilor și dată în disposiția fostuluĭ Domn, cu act al fosteĭ obștescĭ Adunărĭ; intrațĭ în cassă de la 1-iŭ Ghenarie anuluĭ curgĕtor până la 5 Iunie.

2. Leĭ 200.000 ce se socotesc cu aproximație că urmează a intrà în cassa Statuluĭ de la 5 Iunie curgĕtor până la 1-iŭ Ghenarie 1849, după pilda celor primițĭ pe lunile trecute, începênd de la 1 Ghenarie 1848.

3. Leĭ 182.896 ce are să rĕspunḑă contracciul exportațieĭ productelor pe lunile Iunie, Iulie și August, după contractul ce are cu fostul Guvern, și care se împlinesce la 1-iŭ Septemvrie.

4. Leĭ 157.500 analogon pe patru lunĭ : Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie 1848, socotițĭ cu aproximație după pilda vînḑăriĭ din anul trecut, peste tot leĭ 669.447 par. 5, din carĭ 129.051 par. 5 în numerare.

Această sumă nefăcênd, după budget, parte a budgetuluĭ Statuluĭ şi fiind lăsată în dispoziţia fostuluĭ Domn, urmează acum a face parte în capitalul Statuluĭ şi a uşurà cassa obştească din împovorarea defiţituluĭ.

No. 471. 1848 Iunie 20.

Osebit de aceste sume se maĭ găsesce o sumă intrată în cassă în numerar, cu adresurile fosteĭ Vornicii din Lăuntru, de leĭ 339.694 par. 32, din baniĭ pentru acele câte şease ḑile ale drumurilor ce s'aŭ împlinit prin Administraţiile judeţelor.

Asemenea în numerar leĭ 66.283 par. 2 în rĕmăşiţurĭ până la 1-iŭ Iulie.

De la contracciiĭ ocnelor leĭ 173.958 par. 14.

De la contracciiĭ vămilor leĭ 192.535.

De la contracciul domeniuluĭ Giurgiŭ leĭ 16.191.

De la Vornicia oraşuluĭ din cutiile mahalalelor pentru simbriile vătăşeilor, ce se plătesc la Agie leĭ 6.671.

De la maĭ multe Administraţiĭ şi de la Vornicia oraşuluĭ, din capitaţia birnicilor şi a desrobiţilor, leĭ 279.206 par. 28.

După această relaţie a stăriĭ finanţelor, precum se aflâ astăḑĭ, onorabilul Guvern, binevoind a luà în privire budgetul care se socotesce până acum temeiul tutulor lucrărilor finanţiale, să chibzuească şi hotărând să mi se deà deslegare care din cheltuelile însemnate într'însul le găsesce neapĕrate, ca să se urmeze rĕspunderea sumelor din cassă treptat şi la soroace, şi carĭ, negăsindu-le neapĕrate, să se amâne spre a se puté acoperì de o cam dată cheltuelile extraordinare, ce trebuinţele de astăḑĭ recheamă.

Salutare şi frăţie.

No. 1.054.

Ministrul Finanţelor, C. Filipescu.

Scrisoarea luĭ A. Treb. Laurian către Nicolae Bălcescu.

No. 472. 1848 Iunie 20.

(Orig. Col. N. Mandrea.)

Sibiiŭ.

Frate Bălcescule!

Este aproape o sĕptămână de când am ajuns de la Viena aicĭ în Sibiiŭ. De atuncĭ ţĭ-am scris două scrisorĭ, însă mĕ tem că nu le veĭ fi primit în aceste împrejurărĭ fatale, de aceea îţĭ repetesc aicĭ din noŭ cele ce-ţĭ scrisesem în acele scrisorĭ. Precum sciĭ, în 15 Maiŭ, adecă tocmaĭ în ḑiua când noĭ am ţinut adunarea în Blaj, s'a făcut acea mişcare în Viena prin care Imperatorul a fost silit să fugă în 19 Maiŭ la Innsbruck. Noĭ am ajuns la Viena în 26 Maiŭ,

No. 472. 1848 Iunie 20.

când se ridicară baricadele, de acolo am plecat către Innsbruck, unde am aflat Curtea imperială cu totul încurcată. În 7 Iunie am primit audiență, în care ni s'a dat rĕspunsul care-l vețĭ fi cetit în gazete, adecă că prin uniunea Transilvanieĭ cu Ungaria, Româniĭ se pun în acea linie cu cele-lalte națiunĭ, căcĭ de aicĭ înainte nu se va maĭ luà în băgare de seamă diferența între naționalitățĭ, limbĭ și religiunĭ. Acest rĕspuns nu putù să ne mulțumească. Când ne întoarserăm la Viena, ne întâlnirăm cu Episcopul și ceĭlalțĭ deputațĭ aĭ noștri. Aceștia se duseră cu a doua petițiune la Innsbruck, prin care cerem să ne întărească naționalitatea; în cât pentru uniune, fiind-că aceasta s'a făcut fără de noĭ, noĭ nu o putem primì. Dacă este să se facă o uniune, atuncĭ trebue să se facă altă adunare, compusă din deputațĭ din toate națiunile, după proporțiunea numĕruluĭ lor. Altminterea noĭ rĕmânem pe lângă protestul nostru. Când m'am întors prin Viena, am primit scrisoarea d-tale din luna luĭ Maiŭ. Venind prin Pesta, m'am dus pe la oameniĭ carĭ staŭ în capul trebilor Ungarieĭ, precum mĭ-aĭ poruncit. Unguriĭ sînt slabĭ, și maĭ slabĭ decât poțĭ să-țĭ închipuescĭ, însă eĭ afectează un fel de curagiŭ și de tărie, care nu o aŭ. Dup'aceea limba maghiară vor să o întindă peste toate celelalte națiunĭ, a lor să fie cea diplomatică, cum o numesc eĭ, și de alta nicĭ nu vor să scie. Eĭ sînt numaĭ 4 milioane Ungurĭ, și se află încunjurațĭ de 10 milioane ne-Ungurĭ, și am băgat de seamă că eĭ simt tare lucrul acesta, și de aceea nicĭ n'ar maĭ vré să primească elemente străine în sînul lor. O confederațiune Elvetică încă nu vor. Maĭ aplecațĭ se vĕd a fi spre a primì o confederațiune ofensivă și defensivă. Însă atuncĭ în loc d'a puté da eĭ ajutor, sînt redușĭ la necesitatea de a cere eĭ ajutor de la noĭ, maĭ ales în contra Croaților, Sîrbilor și Boemo-Slavilor, carĭ sînt în puntul de a-ĭ sfărîmà. Noĭ, de altă parte, trebue să băgăm bine de seamă, că nu putem să începem resbel cu națiunile circum-vecine, carĭ nu ne fac nicĭ un rĕŭ, în favoarea Ungurilor, carĭ nu vor să recunoască nicĭ o naționalitate afară de cea Maghiară. Eĭ vor să asimileze toate națiunile și să le contopească în cea Maghiară. Chiar nicĭ în dieta generală a țĕrilor confederate (dacă se va face), nu vor să scie de altă limbă de cât decea Maghiară. O ast-fel de supremație o va recunoasce dracul. Atâta trebue să scițĭ că eĭ sînt slabĭ și superbĭ până la nesuferite; ajutor nu poțĭ să aștepțĭ de la eĭ, dar poțĭ să fiĭ în confederațiune amicală, comercială, etc. Cumpĕnițĭ bine lucrul acesta, ca să nu facețĭ vre-o greșală, să vĕ

încurcați maĭ rĕŭ decât ațĭ fost până acum! Când am ajuns la Sibiiŭ, am audit că mĭ-ațĭ maĭ trimis o a doua scrisoare la Protop. N. Maniŭ, care el mi-a adresat-o la Viena. Eŭ însă n'am primit-o și mĕ tem să nu se fi perdut polița care dicĭ că mi-o aĭ trimis. Eŭ am scris după ea la acela către care a dis Maniŭ, că o a adresat. Scrie și d-ta la bancherul, că dacă va cădé în altă mână să n'o plătească, ci să mĭ-o trimită aicĭ, în Sibiiŭ.

No. 472.
1848
Iunie 20.

Am audit de mișcările voastre. Heĭ bine! n'or venì Rușiĭ? Aud că aŭ intrat în Moldavia. Veĭ fi tare ocupat, cu toate acestea scrie-mĭ cât maĭ curînd. Ar trebuì să stăruim ca să facem un congres general dintre toțĭ Româniĭ. Înțelegeți-vĕ cu toțĭ patrioțiĭ ceĭ vrednicĭ și ne scrieți.

Adieu.

Laurian.

Domnuluĭ Nicolae Bălcescu, la Bucurescĭ.

Discursul luĭ Ioan Eliade la îmmormîntarea cetățenilor căduțĭ la 19 Iunie.

No. 473.
1848
Iunie 20.

(Popolul Suveran. No. 3 1848. 28. VI.)

Fraților,

Să începem iar cu „Dumnedeŭ e Domn și s'a arătat nouĕ, bine este cuvîntat cel ce vine întru numele Domnuluĭ." Să luăm o temă de vieață și de triumf, iar nu de moarte și de doliŭ; pentru că frațiĭ noștri ce zac acì, și cu al cărora sânge s'aŭ întărit libertățile noastre, eĭ n'aŭ murit, sînt viĭ și aŭ reînviat de al doilea pe Românĭ, întemeindu-ĭ în drepturile lor. Eĭ cu adevĕrat se pot numì martirĭ aĭ libertățiĭ române, și numele lor e sacru inimilor noastre.

În complotul urzit asupra drepturilor reconchistate prin curagiul și ordinea noastră, causa comună și sacră, în loc de a cădé, triumfă din noŭ; și nu puteà fi alt-fel, pentru că s'a proclamat în numele Evangheliei, în numele adevĕratuluĭ Dumnedeŭ, care e tatăl tutulor și maĭ vîrtos al celor asupriți. Noĭ pe inimiciĭ noștri, cu toată puterea materială și morală ce am avut, ĭ-am chemat la frăție, le-am dat sărutarea frățească, și eĭ ne deteră sărutarea Iudeĭ. Aŭ complotat asupra voastră, aŭ cutezat a pune o mână sacrilegie pe suveranitatea voastră, și aŭ făcut foc asupra fraților voștri; aŭ lăsat femeĭ văduve și copiĭ orfanĭ.

No. 473. 1848 Iunie 20.

Această pompă însă, să nu ne fie ertat, fraţilor, a o numì pompă de îngropare. Nicĭ odaţă Ţeara-Română n'a maĭ vĕḑut o adunare maĭ numeroasă la un loc; nicĭ odată întronare saŭ îngropare de Domn n'a avut împrejurul sĕŭ atâţia spectatorĭ cu inima caldă şi cu lacrămĭ în ochĭ. Aceasta nu e îmmormîntare, e o solemnitate splendidă a treceriĭ la nemurire a acestor fraţĭ aĭ noştri ce cu Dumneḑeŭ în inimă înfruntară moartea şi rupseră din noŭ fiearele ce vi le preparaŭ trădătoriĭ voştri, aceasta e o pompă de triumf şi să nu ne fie ertat a vĕrsà nicĭ o lacrămă. Aceasta nu e moarte, e nascere, e vieaţă, e ţeremonia botezuluĭ prin care iea un nume libertatea noastră. Sângele prin care a trecut ea spre spĕlare e sânge din popol; acest popol îĭ este naşul, şi numele i-l va da după a luĭ voinţă. Prin scenele întîmplate erĭ ajunserăm a cunoasce carĭ sînt inimiciĭ acesteĭ libertăţĭ, ce voiră să o sugrume chiar în scutecele eĭ. Cu toate acestea, vĕ conjur, fraţilor, pe aceste rĕmăşiţe ale martirilor ce staŭ înaintea noastră, să nu uite nimenĭ din noĭ, că noĭ ne-am sculat în numele luĭ Dumneḑeŭ şi să nu eşim din căile luĭ. Precum nimenĭ din noĭ până acum nu şĭ-a întinat mânile de sânge, să le conservăm asemenea curate până în capĕt, şi cu ele curate să ne arătăm înaintea luĭ Dumneḑeŭ şi a lumiĭ. Aduceţi-vĕ aminte că orĭ-ce vine de la Dumneḑeŭ e pismuit de diavol; sângele ce s'a vĕrsat este tentaţia diavoluluĭ, ca să aducă să le maĭ verse şi alt sânge, să insufle ura şi rĕsbunarea în sufletele noastre, să ne desparţă, să ne împuţineze puterile până să cădem iar în sclavie. Voĭ însă ceĭ aleşĭ, voĭ pe carĭ Christos v'a numit fraţiĭ sĕĭ, plângeţĭ pe ceĭ amăgiţĭ de diavol şi nu-ĭ condamnaţĭ. Nu faceţĭ rĕŭ pentru rĕŭ, nu scoateţĭ ochĭ pentru ochĭ, după legea cea veche; credeţĭ că această tentaţie nu este alta decât ca să ne facă a eşì din principiile de frăţie şi de pace ale proclamaţieĭ liberatoare; ţineţi-vĕ însă tarĭ într'însele, căcĭ ele ne-aŭ dat tăria morală ce ne-a liberat, şi ele ne vor întărì în libertatea noastră.

Sufletele acestor martirĭ, ce staŭ acum înaintea luĭ Dumneḑeŭ, eartă pe fraţiĭ lor rătăciţĭ carĭ ĭ-aŭ ucis; ertaţĭ şi voĭ ca să vaḑă că n'aŭ inimicĭ, ca să vaḑă că cu adevĕrat aŭ fost amăgiţĭ. Remuşcarea cugetuluĭ e pedeapsa cea maĭ cruntă ce se poate imaginà Rugaţi-vĕ luĭ Dumneḑeŭ, fraţilor, să-ĭ mântue de această pedeapsă, de acest verme neadormit.

Suflete drepte, ce pentru libertatea şi mântuirea română, voĭ cele dintâĭ vĕ înfăţişaţĭ cu stâlpărĭ înaintea luĭ Dumneḑeŭ, staţĭ

No. 473. 1848 Iunie 20.

rugătoare către cel ce s'a răstignit și a murit pentru libertatea oamenilor, arătați-vĕ sângele vostru, și arătațĭ că și voĭ ațĭ murit fără arme, ca oile spre înjunghiere pentru libertatea Românilor, și când vom avé pe Dumneḑeŭ cu noĭ, nu ne vom teme de nimenĭ. Risipițĭ voĭ toate intrigile, desfacețĭ toate împărecherile ce urzesc tiraniĭ, ca să poate avé cuvînt străiniĭ să intre în țeara noastră. Voĭ cunoascețĭ maĭ bine din locașurile drepților planurile ascunse și toate cugetările rele și voĭ putețĭ a ne luminà ca să ne mântuim de voitorul de rĕŭ.

Fraților Românĭ, câțí vĕ aflațĭ de față și din toată țeara, dacă credința în Evanghelie este tare în noĭ, dacă credem că ceĭ dreptĭ și martiriĭ eartă pe ucigătoriĭ lor; dacă Dumneḑeul nostru a ertat pe cruce pe ceĭ ce îl batjocoriaŭ și-ĭ daŭ moartea; fraților, în aceste minute de durere, când ne despărțim de frațiĭ aceștia, ce muriră pentru noĭ, cu lacrămĭ vĕ rog să facem și-noĭ ca rĕposațiĭ aceștia, să facem cum a făcut Mântuitorul lumiĭ, Christos, să ertăm pe ceĭ ce aŭ comandat să se facă foc asupra fraților lor, să-ĭ ertăm ca nisce adevĕrațĭ creștinĭ, ca să ne erte și pe noĭ Dumneḑeŭ, când vom fi înaintea luĭ, ca să arătăm lumiĭ bărbăția, înțelepciunea Românilor și marea lor generositate, ca să fim următorĭ libertăților ce am proclamat, în carĭ s'a desființat pedeapsa cu moarte.

— Ertațĭ, fraților, pe arestanțiĭ voștri?

— Ertațĭ să fie de moarte, iar nu și de pedeapsa cuvenită.

— Ertare, fraților, evangelică, ertare și uitare cu totul.

— Nu, nu, la ocnă pentru toată vieața.

— Ocna e maĭ rea decât moartea.

— La o mânăstire dar, ca să-șĭ vie la cunoscință.

Unul din popol se suie pe băncile pe carĭ staŭ sicriurile și ḑice:

„De se vor lăsà liberĭ, iar încep a urzì cele ce aŭ făcut, iar se maĭ varsă sânge, și de vom perde causa, sîntem rĕspunḑĕtorĭ către copiiĭ noștri.“

Popolul prin miĭ de gurĭ aprobă cele ḑise și cerù să se deà în judecată criminaliĭ

No. 474. 1848 Iunie 20. **Orațiunea funebră a luĭ G. Crețeanu la îmmormîntarea cetățenilor omorîțĭ la 19 Iunie.**

(Popolul Suveran. No. 3. 1848. 28. VI.)

Orație funebră.

Fraților cetățenĭ!

Mĕ simț pătruns până la adâncul sufletuluĭ, viind să daŭ cea din urmă sărutare victimelor revoluțieĭ, dar tot de odată simț în mine tăria națională ce mĕ face a-mĭ înălță glasul pe d'asupra acesteĭ mulțimĭ, care cu religiositate serbează triumful revoluțieĭ, vĕrsând lacrămĭ de recunoscință în memoria martirilor eĭ.

Cetățenĭ, când din mormîntul ce-ĭ săpase tirania, popolul înălță fruntea sa suverană, dulcile cuvinte de dreptate și de frăție rĕsunară în toate părțile: și în adevĕr că Româniĭ se înfrățiră și o singură picătură de sânge român nu udă pămîntul patrieĭ în acele minute de ferbere și de esaltare. Erĭ însă, după o sĕptămână petrecută în sînul păciĭ și al libertățiĭ, câțĭ-và egoiștĭ, inimicĭ aĭ patrieĭ, voiră tâlhăresce să peardă pe aleșiĭ popoluluĭ, și să deà o rea însemnare revoluțieĭ noastre, pătând ast-fel caracterul național. Popolul însă, care-șĭ cunoscù drepturile și datoriile sale, venì să apere cu eroism sfînta causă a libertățiĭ, venì cu mânile nearmate, ca omul pus subt egida dreptățiĭ, când se vĕḑù trădat de uniĭ din frațiĭ sĕĭ armațĭ carĭ, supuindu-se ordinelor barbare ale unor comandanțĭ infamĭ și trădătorĭ, traseră asupra acestuĭ dulce și pacînic popol.

Tristele victime carĭ zac mute și neînsuflețite înaintea noastră atestează crima, de care vorbiĭ, și monumentul ce vom înălță în memoria lor va spune viitorimiĭ, că din sînul mormintelor ese un glas care se înalță și strigă: dreptate! Acel glas va persecutà pe trădătorĭ, va înegrì numele lor, și-ĭ va gonì ca nisce furiĭ infernale, acea dreptate—asemenea unuĭ scut de aramă — se va pune între popol și apĕsătoriĭ luĭ; acel glas va strigà celor rĕĭ: Destul! trecut-a al vostru imperiŭ! căcĭ ast-fel sînt lecțiile ce Dumneḑeŭ dă popoarelor în împrejurărĭ grele.

Așà și noĭ, fraților cetățenĭ, ne aflăm într'o epocă în care trebue să ne temem de toate și să înfruntăm toate; în care trebuesc luate măsurĭ strașnice și puternice, pe când puterea și strășnicia se socotesc o tiranie; în care pretindem tot de la un Guvern provisoriŭ, pe când fie-care din noĭ voesce a-ĭ impune opiniile sale;

ne aflăm într'o epocă, când ambiţiile vulgare cugetă rĕsturnarea unuĭ Guvern recunoscut de popol, spre a înălţà pe nisce oamenĭ ce vor să ne aducă în starea de maĭ înainte. Singurul mijloc spre a scăpà de toate, fără a ne pune vieaţa în pericol, este a fi uniţĭ, ca prin aceasta să dăm un frumos exemplu acelor oamenĭ carĭ, rătăciţĭ în consciinţa lor, aspiră la autoritate în minutul în care aŭ încredinţat-o altora, neînţelegênd că se onoară eĭ înşişĭ onorând capiĭ ce şĭ-aŭ ales, şi că din contra se degradă în opinia publică, alergând după posturĭ într'un timp, când fie-care e dator a se gândì la mântuirea patrieĭ.

Eată, fraţilor, cum autoritatea cea maĭ legitimă este profanată, cum neîncrederea împrăştie peste tot veninul sĕŭ, cum în loc de a înfăţişà o societate de cetăţenĭ, carĭ înalţă momentul libertăţiĭ, ne-am asemĕnà cu nisce sclavĭ carĭ îşĭ sfăramă lanţurile, spre a se bate cu ele şi a se sfâşià între dînşiĭ; o maĭ repet dar, de faţă cu rĕmăşiţele acestor martirĭ, să ne dăm mâna pentru cea din urmă oară, spre a ajutà pe bărbaţiĭ, carĭ s'aŭ pus în fruntea naţieĭ, carĭ s'aŭ sacrificat pentru libertatea eĭ: prin aceasta vom arătà, că cetăţeniĭ Bucuresciuluĭ sciŭ a-şĭ preţuì fapta, şi că prin urmare sînt demnĭ de fructele eĭ. Cu noĭ se vor unì şi braviĭ militarĭ, carĭ aŭ nesocotit nisce ordine barbare şi carĭ aŭ jurat că nu vor da în fraţiĭ lor.

Fie acestea ultimele victime ale uneĭ puterĭ ce apuse şi carĭ ne vor aduce aminte că popolul Român scie a-şĭ vĕrsà sângele pentru libertate, că pentru causa naţională uită orĭ-ce interes particular. Fraţiĭ meĭ, orĭ-ce nobilă doctrînă nu se înfiinţéză fără martirĭ: aşà dar trebuià să dăm şi noĭ obolul nostru uneĭ sisteme infernale, care voià să-şĭ sature lăcomia pentru cea din urmă oară: numele bravilor carĭ căḑură erĭ vor rĕmâné înscrise în inimile Românilor şi din fie-care picătură de sânge se vor nasce sute de campionĭ demnĭ de numele de Romanĭ. Fie ca acest sacru sânge şi strigarea lor din mormînturĭ să ne aducă aminte datoriile noastre de patrioţĭ: ca şi noĭ—spre recunoscinţă—să udăm mormîntul lor cu lacrămĭ tinere şi înfocate, să împletim cununĭ de nemurire pe altarul patrieĭ, şi să rugăm cerul pentru sufletele lor, precum şi eĭ în sînul luĭ Dumneḑeŭ se vor rugà pentru libertatea Românieĭ.

Cetăţeanul G. Creţeanu.

No. 475. 1848 Iunie 20.

Correspondenţă din Bucurescĭ către „Gazeta de Transilvania." No. 52. 1848. 24. VI.

Revoluţiunea noastră primi erĭ baptisma sângeluĭ.

Lucrul e înfiorător, trist, crudel, infam! Veĭ fi sciind, că Marţĭ, în 15 ale acesteia, în câmpul luĭ Filaret, acum Câmpul Libertăţiĭ, miliţa din garnisona de aicĭ, cu capiĭ sĕĭ, foştiĭ Colonelĭ Odobescu şi Solomon, jurară pe Constituţiune şi pe flamurele naţionale. Ceĭ maĭ mulţĭ credeaŭ, că acum din partea miliţieĭ sîntem securĭ; dar nu lipsiră alţiĭ, între carĭ şi eŭ, carĭ nu încetaŭ a şopti Guvernuluĭ provisoriŭ, ca să nu se razime pe credinţa acestor oamenĭ, carĭ tot-deauna se lăudaŭ în public, că eĭ aŭ să mulţumească pentru ceea ce sînt numaĭ Rusieĭ! Cum puteà să se încreadă cine-và luĭ Solomon, care numaĭ prin linguşitoriĭ către Muscalĭ şĭ-a câştigat un nume nemeritat în cel din urmă resbel ruso-turc? care în cele maĭ marĭ lupte din aniĭ aceia dosià, se trăgeà la sănătoasa, şi pe urmă se arătà în câmpul bătălieĭ curăţit de duşman, lăudându-se că el a fost în partea cutare, s'a bătut aşà şi aşà, a persecutat aşà şi aşà? Aŭ nu sciŭ Cerneţeniĭ ce a făcut el într'o noapte la Cerneţĭ? Aŭ nu sciŭ Târgu-Jieniĭ ce a făcut în bătălia de la Şişescĭ? Aŭ nu scim noĭ cruḑimile luĭ în casa sa asupra soţieĭ sale, până la diavoleasca încercare de a ridicà vieaţa acesteĭ nefericite femeĭ prin venin? Eĭ! acest om, în înţelegere cu Odobescu, se făcù erĭ carnificele popoluluĭ nearmat.

Încă de dimineaţă se adună erĭ clubul reacţionarilor în redutul luĭ Momolo organisat orĭ încherbat de fraţiĭ Lapati şi Creţenĭ. Acolo detunară până la amiaḑĭ în contra Guvernuluĭ provisoriŭ: toate patimele se desfrînară în contra amicilor popoluluĭ. Tema erà: „desfiinţarea clăciĭ şi a celor-lalte dărĭ către proprietarĭ." Între ceĭ ce sbieraŭ maĭ tare însemnăm şi pe Petru Opran de la Craiova, fiul rĕposatuluĭ capitalist Gheorghie Opran şi ginerele luĭ Solomon. Acesta strigà: „jos Guvernul provisoriŭ, chemarea înapoĭ a Bibesculuĭ, a luĭ Vilara şi a Manuluĭ!" Câţĭ-và junĭ liberalĭ îl îmbrânciră de pe scaunul de unde debutà, după care se făcù nevĕḑut. Guvernul provisoriŭ trimise la această turburoasă adunare pe d. Maghieru cu o hârtie; dar nu ĭ-a stat prin putinţă a-şĭ dobândi ascultare. Reacţionariĭ şoptiaŭ uniĭ altora, ca să pue mâna pe dînsul, să-ĭ ieà armele; dar nu cuteză nimenĭ. Se înturnă dar la palat fără nicĭ un resultat. Aceste până la 12 ore.

La 12 şi un sfert, Odobescu şi Solomon, cu ofiţeriĭ regimentuluĭ 3

No. 475.
1848
Iunie 20.

din garnisonă, se duc la palatul Guvernuluĭ provisoriŭ, unde eraŭ adunaţĭ membriĭ Guvernuluĭ şi Ministriĭ. Eĭ ḑiseră că veniră să facă o visită Guvernuluĭ; spun însă membriĭ, că din căutăturile cele nesigure ale acestor doĭ capĭ, se vedeà scopul lor cel criminal. De odată palatul se înconjoară de soldaţiĭ luĭ Solomon; iar o parte din eĭ se urcă pe scară şi ocupă toate uşile. Eŭ treceam într'o birjă pe lângă colegiŭ, când vĕḑ înaintea mea o gloată speriată şi în fruntea eĭ câţĭ-và studenţĭ, dintre carĭ unul cu flamura naţională, şi cu strigăte: „la arme, la arme, sîntem vînduţĭ!“ Mĕ opriră în loc, îmĭ spuseră că Odobescu şi Solomon cu garnisona înconjurară palatul, arestară Guvernul provisoriŭ, ş. c. l. şi mĕ întrebaŭ ce e de făcut? Ce e de făcut? „Gvardia şi popolul să se într'armeze şi să se baricadeze în urma soldaţilor“. Dar în învĕlueala aceea nu erà nimenĭ într'armat, şi peste tot nu eraŭ nicĭ arme; gvardiile eraŭ rĕspândite. Până să alerg acasă, şi de acolo la palat, lucrul cel principal erà ca şi terminat: Şeapte oamenĭ morţĭ din plebea nearmată zăceaŭ lângă palat, şi maĭ mulţĭ răniţĭ. Ce se întîmplă în palat şi afară? Ceĭ doĭ trădătorĭ, vĕḑêndu-se înconjuraţĭ de soldaţiĭ lor, pe carĭ ĭ-aŭ îmbătat cu spirt, în cât puţiaŭ de departe — ba încă un amic al meŭ a gustat din pânea lor şi jură, că în ḑiua aceea erà frămîntată cu spirt, — ceĭ doĭ vînḑătorĭ şi călcătorĭ de jurămînt începură a pune mâna pe membriĭ Guvernuluĭ. Solomon strigă la soldaţĭ să pue mâna pe d. Magheru. Acesta, cu sabia în mână, neutralisă două baionete, smulse o puşcă de la un soldat şi se strecură printre ceĭ-lalţĭ şi se închise jos într'o odae. Într'aceea Odobescu şi Solomon pun chiar eĭ mânile pe d. Tell, pe care Guvernul îl numise cu o ḑi maĭ înainte Comandant general al armateĭ regulate, îl daŭ în mânile beţilor soldaţĭ, îl pun între ḑece baionete şi încep a se depărtà cu el. Popolul adunat cu miriadele se desparte. O parte înconjură pe soldaţiĭ ce duceaŭ pe Tell, alta pe Odobescu. Se cutremuraŭ casele de sbierete: „Tell înapoĭ, Tell înapoĭ!“ Odobescu, strîmtorat de mulţime, trimite ofiţerĭ ca să aducă pe Tell înapoĭ. Îl aduseră şi se suiră în palat. Tinerimea şi popolul se încercă de treĭ orĭ să-şĭ facă drum printre soldaţĭ pe scara palatuluĭ; dar nu reuşì, până ce un june vîrtos—nu ĭ-am putut aflà numele până acum — puse mâna pe o puşcă şi smulse şi puşcă şi soldat dintre ceĭ-lalţĭ. Atuncĭ junimea răzbì sus în palat şi începù a îmbrâncì ofiţerĭ şi soldaţĭ pe scară în jos. Învĕlueala şi îmbulzeala erà atât de mare, în cât soldaţiĭ nu puteaŭ da foc pe scară; nicĭ se scie să fi comandat cine-và foc la puntul

No. 475. 1848 Iunie 20.

acesta, dar nicĭ eraŭ capiĭ de față: căcĭ Solomon erà afară la soldațĭ, Odobescu arestat sus în palat de către Guvern și popul. Spre pace, din ferestrele palatuluĭ se prochiemară Odobescu și Câmpineanu de membriĭ Guvernuluĭ! Dar lucrul eși alt-fel. Odobescu dintr'o fereastră comandă luĭ Solomon: „la stânga!" Solomon: „și eŭ?" Odobescu: „toțĭ!" Solomon defilă în stânga și se puse în dosul palatuluĭ. Popululul strigà: „Solomon să se aresteze!" și se îmbulzià spre soldațĭ. De odată Solomon: „În lăturĭ copiĭ, că e rĕŭ", dar tot în acel minut, bine să însemnăm, tot în acel minut se dă cu ofițeriĭ în dosul soldaților și comandă în limbă rusească: „foc!" Se audì o descărcătură. Mulțĭ aŭ dat în aer, alțiĭ în mulțime; se vĕdură căduțĭ. Popululul, care n'aștepta aceasta și erà nearmat, la cea dintâĭ descărcătură, se trase ce-và înapoĭ; dar îndată se îmbărbătă, se armă cu pietre, cu parĭ, stoborĭ și ce găsià înainte și năvălì asupra soldaților. Se aude altă descărcătură și strigările de la Solomon: „în carne!" Maĭ cad din popul, care se retrage și iar se îmbărbătează. Se aude a treia descărcătură; dar acum se găsiră și între popul armațĭ. Se reped iar asupra soldaților. La a treia descărcătură ajunserăm și noĭ înaintea palatuluĭ. Popululul uimit, fără arme, nu scià ce să facă: rupeà la gardurĭ și porțĭ și pardoseală: dar nu erà o comandă, un cap. Cavaleria venise târdiŭ în ajutorul Guvernuluĭ: dar ce puteà ea în îmbulzeala aceea, ea, cavaleria noastră, care nu e armată ca cavaleria ungurească? În minutele aceste, vĕdurăm o eroină strecurându-se prin mulțime, armată cu 2 pistoale și strigând: „Curaj, copiĭ, moarte trădătorilor!" Ea venià pe podul Mogoșoaeĭ și înaintà la palat.

Mulțimea electrisată, vĕdênd curajul acesteĭ romane, se înferbîntă și repetă: „moarte vîndătorilor"! Însă vîndătorul, strîmtorat de toate părțile, se trase în fugă cu soldațiĭ, alergă la casarma nouă, luă prin mânĭ de soldațĭ tunurile și împreună cu ele se traseră la casarma veche și se închiseră. De venià această femee ce-và maĭ înainte, se făceà o măcelărie din cele maĭ cumplite: căcĭ popululul ar fi dat orbesce pe puscile soldaților și 400 soldațĭ nu s'ar fi supus ușor. Cine este aceasta eroină? Este d. Anica, soția domnuluĭ Nicolae Ipătescu, o română, ce poartă arma ca orĭ-ce bărbat.

Guvernul erà acum mântuit; pompieriĭ se aduseră în apĕrarea luĭ, și popululul făcù împrejur patru baricade spre a înfrînà vre-o nouă năvală. Popululul alergă acum de toate părțile, maĭ bine armat decât maĭ nainte, și împresură casarma veche. Dar cine aveà cu-

No. 475. 1848 Iunie 20.

rajul de a o atacà, căcĭ artileria erà acolo? Nu credeam că artileria se va fi făcut necredincioasă. Solomon cerù jurămînt de la soldațĭ, că vor ținé cu el; soldațiĭ rĕspunseră că eĭ n'aŭ sciut unde ĭĭ duc; asemenea artileria n'a sciut pentru ce o duce în casarma veche; dechiarară că eĭ nu maĭ pot face alt jurămînt, decât acela ce l-aŭ făcut în câmpul luĭ Filaret, și că eĭ nu vor maĭ da în frațiĭ lor! De la Guvern se trimise părintele Mitropolitul, D. Câmpineanu și alțiĭ, precum și decretul Guvernuluĭ, și o scrisoare a Odobesculuĭ, prin care se arată luĭ Solomon că e degradat din toate, și că artileria să vie la Guvern. Aceasta s'a supus îndată și a eșit din casarmă. Trădătorul, vĕḑêndu-se părăsit, căḑù la rugăciune, să i se asecureze vieața și să i se deà un pasaport. I se dete pasaport spre Brașov. Dar populul nu erà mulțumit: așà dar alergară cete, cete armate, cuprinseră toate drumurile ce duc din Capitală, și aseară între 11 și 12 prinseră pe Solomon la bariera despre Brașov și-l închiseră la Palatul administrativ. Laudă cumpĕtuluĭ junimiĭ române care, arestând pe acest vînḑĕtor, nu numaĭ nu ĭ-a făcut nicĭ un rĕŭ, ci încă l-a apĕrat de furia plebeĭ, care l-ar fi făcut bucățĭ. Auḑiĭ dineaorĭ, că tot aseară prinseră și pe fostul Maior Lăcusteanu, îl desbrăcară în piele, îl bătură cu nuele și apoĭ îl lăsară, de nu l-or fi prins iară afară [1]).

No. 476. 1848 Iunie 20.

Corespondență din Bucurescĭ către „Allgemeine Oesterreichische Zeitung." No. 106. 1848. 17. VII.

Bukurest.

Gestern um 12½ Uhr Mittags ist hier eine blutige Gegenrevolution ausgebrochen, die aber glücklicherweise diessmal vom Volke selbst unterdrückt worden ist. Odobescu, gewesener Chef der Landesmiliz, und Solomon, Oberster des 3. Infanterieregiments, stürzten mit 400 der entschlossensten Soldaten, welche gehörig mit Branntwein betäubt waren, auf die versammelten Mitglieder

---

[1]) Bucurescĭ... Când se curăță atmosfera prin tempestate nu se poate ca să nu urmeze și câte o stricăciune pe unde nu trebuià. Așà și la Bucurescĭ, deși în alăturare cu alte revoluțiĭ europene, până acum se întîmplară cele maĭ puține excesurĭ, totuși la vre-o doĭ bărbațĭ se urmară demustrărĭ, pe carĭ aceia nu le meritaŭ, căcĭ aceia după opinia tuturor nu sînt oamenĭ rĕĭ, ci numaĭ slabĭ din o bunețã firească. Altele iarăși nu se făcură, cum se vestise în furoarea dintâĭ; așà pe Maiorul Lăcusteanu nimenĭ nu l-aŭ atins (precum se publicase și in No. 52).—„Gazeta de Transilvania". No. 57. 1848. 12. VII.

No. 476. 1848 Iunie 20.

der Regierung, um sie gefangen zu nehmen. Aber in demselben Augenblick versammelte sich das Volk—grösstentheils unbewaffnet — und suchte die Reihen des Militärs zu durchbrechen, was nicht gleich gelungen ist. Magieru, einer von den Männer der Regierung, bahnte sich mit dem Säbel in der Faust einen Weg in die untere Abtheilung des Gebäudes, entriess einem Soldaten die Muskete aus den Händen und streckte auf seinem Wege mehrere zu Boden und erreichte glücklich ein Zimmer, welches er sogleich verbarricadirte. Ein anderer junger Mann riss auch einem Soldaten die Muskete aus den Händen, worauf Oberst Solomon Feuer kommandierte und 3 Salven geben liess. 7 Menschen fanden dadurch ihr Grab, viele wurden verwundet. Das Volk wurde wüthend, musste sich aber, da es keine Waffen hatte, zurückziehen. Viele liessen den Muth sinken und zweifelten an der Sache des souverainen Volkes und fürchteten den Untergang der erst vor wenigen Tagen errungenen Freiheit. Andere, muthiger, machten sich augenbliklich daran Barricaden zu bauen, um so den ungleichen Kampf fortzusetzen. Die Verzweiflung hatte schon einen hohen Grad erreicht, da stürzte wie aus den Wolken herunter eine Heldin von Podul Mogoschai mit zwei Pistolen in den Händen und rief aus allen Kräften: „Tod den Verräthern! Ihr jungen Männer fasset Muth und rettet die Freiheit!" Die Worte dieser jungen Heldin — welche die Gattin eines Beamten ist und sich Anna Ispitescu nennt— electrisirten die Masse; es wird gegen das Militär angestürmt und dasselbe gezwungen sich eiligst in die alte Kaserne zurückzuziehen. Odobescu wurde gefangen; Solomon rettete sich mit den Soldaten, aber nur auf kurze Zeit. Das Volk rückte im Sturmschritt nach und war entschlossen alles auf das Spiel zu setzen, um die Kaserne zu nehmen. Glücklicherweise aber ging die Sache friedlicher von Statten. Das Militär erklärte, dass es nicht mehr auf seine Brüder schissen werde und das man es auch früher nur durch Betrug dazu gebracht hätte. Solomon fiel in die Hände des Volkes, und er wäre erbarmungslos zerfleischt worden, wenn nicht die Jugend ihn in ihre Mitte genommen und beschützt hätte! Solomon wollte flüchten, ward aber von der Nationalgarde an der Barriere ergriffen und festgesetzt. Odobescu erklärte gleich bei seiner Gefangennehmung, dass er den Handstreich gegen die errungene Freiheit im Auftrage Russlands übernommen hätte. Duhamel, der bekannte russische Commissär in den Fürstenthümern, soll vor seiner Abreise den beiden Verräthern an ihrem Vaterlande

den Eid abgenommen haben, so vorzugehen, als sie es auch wirklich gethan haben.—Was wird nun die beschämte russische Diplomatie thun?! — Der General [-Consul] Kotzebue war einstweilen nach Fokschan gegangen, um von dortaus die Gegenrevolution in Bukarest zu leiten. Diessmal ist der schlaue Diplomat aber geschlagen! Die Walachen haben sich als wahre Patrioten gezeigt, und ich glaube, dass sie den Verdacht der Russomanie durch ihr Blut rein abgewaschen haben!

No. 476. 1848 Iunie 20.

M.

Corespondenţă din Galaţĭ către „Allgemeine Zeitung“ din Augsburg. No. 202. 1848. 20. VII.

No. 477. 1848 Iunie 20.

Galatz.

Wir erhielten hier aus dem nahen Braila die Proclamationen des „souverän Volkes der Walachen“, welche mit Hast gelesen wurden, ohne dass sich jedoch bis jetzt unter den hiesigen Einwohnern (freilich sind der grösste Theil Fremde, Kaufleute der unterschiedlichsten Nationen) irgend eine besondere Sympathie für die „Dacoromanische Republik“ gezeigt hätte. Im Gegentheil, mit Ausnahme der Gastwirthe, Kaffesieder, Wein- und Branntweinausschänker, ist man allgemein, und zwar nicht ohne Grund besorgt, sehr bald russische Truppen als unangenehme Gäste die Donaufürstenthümer besetzen zu sehen. Am 27 v. M. abends 8 Uhr erschien ganz unerwarteter Weise in unserm Hafen ein kais. russisches Kriegsdampfboot, dem äusseren Anschein nach von 140—160 Pferdekraft, mit einer Transportbarke im Schlepptau. Die an der Hafenstrasse zusammengeströmte Menschenmasse war schon fest überzeugt russisches Militär ausschiffen zu sehen. Diessmal jedoch kamen wir mit der unangenehmen Erwartung (ich will nicht sagen Schreck) davon. Der Commandant des Schiffes liess nämlich 800 Stück Bretter aufkaufen, diese in die Barke laden und fuhr am 28. früh 5 Uhr nach Reni (nächste russische Gränzstation) zurück. Es sollen diese Bretter bestimmt sein die Brücke über den Pruth bei Reni sowohl für Cavallerie als Artillerie herzurichten, ein Zeichen dass es mit dem allgemein besprochenen Einrücken russischer Truppen wohl eine ziemlich ernste Bewandtniss haben dürfte, denn sonst wäre es kaum möglich, wie man eigens ein Kriegsdampfboot um etliche hundert Bretter zu kaufen hieher absenden konnte, da selbe auf eine Plette geladen stromabwärts schwimmend im-

No. 477. 1848. Iunie 20.

mer innerhalb 3 Stunden nach Reni gebracht werden konnten. Oder wollte man vielleicht von Seite Russlands bloss durch das Erscheinen eines Kriegsschiffes der hiesigen Bevölkerung imponiren? Oder einstweilen erforschen wie sich dieselbe bei einen erfolgenden Einmarsch oder Ladung benehmen werde? Die provisorische Regierung in Bucharest hat bereits angefangen jene Beamten, die sie als Russlands Anhänger betrachtet, von ihren Posten zu entfernen. So traf dieses Schicksal, z. B., den Gouverner von Braila Oberst Jacobsohn, früheren russischen Stabsofficier, und den dortigen Garnisonscommandanten Oberst Engel, früheren preussischen Officier. Diese Herren waren während der Zeit der provisorischen russischen Regierung in den Donaufürstenthümern (1828—1834) in walachische Dienste getreten. Eine Proclamation fordert die Einwohner des Fürstenthums auf den Russen den Eintritt in das Land mit den Waffen in der Hand zu verwehren, und den letzten Tropfen Blut an die Vertheidigung der errungenen Freiheit zu setzen. Eine solche Sprache klingt etwas sonderbar in dem Munde der Walachen, da es denselben an Allen fehlt um den Russen auch nur einigen Widerstand leisten zu können, geschweige denn Krieg mit ihnen zu führen. Vielleicht rechnen sie aber auf den Beistand der Pforte oder ihrer Stammverwandten in Siebenbürgen und im Banat? Der Handel liegt gegenwärtig sowohl in Galatz als Braila ganz darnieder. Die Falimente welche im vergangenen Herbste die hiesigen solidesten Häuser stürzten und die diessjährige Erwerbslosigkeit haben hier ein Proletariat heranzubilden angefangen, das wir früher nie gekannt, und dem, die Nachwehen in andern Ländern vor Augen habend, wir in seiner Entwickelung nur mit sorgenvollem Blicke folgen können. Gleichzeitig hören wir aus dem Innern der Provinz, dass ungeachtet der zur Vernichtung der Heuschreckenbrut ergriffenen Massregeln, man dennoch in manchen Gegenden Besorgnisse für die Ernte hege. Die Cholera ist im Galatz im Abnehmnen. Am 17 April ward hier der erste Fall der Seuche constatirt.

No. 478. 1848 Iunie 20.

Notiță din „Gazeta de Breslau“ după „Le Siècle“. 1848. 14. VII.

Provinces Danubiennes.

Il paraît que le Général Duhamel a arrêté le mouvement déjà commencé des troupes russes, et qu'il a été convenu que l'oc-

cupation des provinces n'aurait lieu qu'après avoir consulté l'Empereur. En conséquence le Général serait parti immédiatement pour Cronstadt, où le Prince Bibesco a été obligé de se réfugier, après avoir consenti toutefois à signer toutes les garanties exigées par les Moldaves (sic). Voici ce qu'on écrit des frontières de la Valachie, 2 Juillet, à la „Gazette de Breslau":

No. 478. 1848 Iunie 20.

„Nous avons enfin des nouvelles de Bucharest du 28 au 30 Juin, qui nous donnent des détails sur les événements. Le Prince Bibesco a accordé les Constitutions que ses sujets lui avaient demandées et s'est débarrassé du protectorat russe. Le Général Duhamel a protesté. Des nouvelles concessions ayant été exigées du Prince, il a voulu prendre la fuite, mais les boyards l'ont forcé d'abdiquer; il est cependant parvenu à s'évader et est arrivé à Cronstadt. Après son départ un Gouvernement provisoire a été établi, à la tête duquel se trouve le Métropolitain de la Valachie. On a organisé une garde nationale, et l'ordre n'a plus été troublé. Depuis le départ du Prince les boyards procèdent à une nouvelle élection pour éviter une occupation russe. Dans la petite Valachie la tranquillité a été également rétablie. Les dernières nouvelles de Jassy ne parlent plus de l'entrée des Russes dans les Principautés. Il est vrai que le Consul russe, après avoir reçu la nouvelle des événements de Jassy, a menacé le Gouvernement d'appeler des troupes russes, mais sur la demande du Prince Bibesco et du Métropolitain, il a été décidé que l'Empereur serait préalablement consulté."

Publicaţiunea Şefuluĭ gardeĭ naţionale din Bucurescĭ Scarlat Kretzulescu.

No. 479. 1848 Iunie.

(Monitorul Român. No. 2. 1848. 23. VI.)

Publicaţie.

Printr'aceasta se face cunoscut în de obşte tutulor, că orĭ-care dintre locuitoriĭ oraşuluĭ va fi primit puşcă cu baionetă, pentru trebuinţa la care se va fi expus, să fie dator a o aduce fără zăbavă la canţelaria gvardiĭ naţionale din palatul vechiŭ, fiind trebuincioase.

Şeful gvardieĭ, S. Creţulescu.

No. 480. 1848 Iunie.

Petițiunea maĭ multor cetățenĭ către Guvernul provisoriŭ al Țĕriĭ-Românescĭ.

(Orig. Acad.)

Cinstituluĭ Guvern provisoriŭ.

Supunere poporală.

Vrednica și de laudă faptă ce vĕdurăm, ne silim din inimă a o supune și în cunoscința cinstituluĭ Guvern.

Sâmbătă la 19 Iunie următor, unde ne aflam în prejurul palatuluĭ o mulțime de norod, în minutul pe când fu cinstitul Guvern pus sub arest, dumnea-luĭ Toma Gheorghiu, ce este cofetar, când luă spanga din mânile unuĭ epistat, năvălì cu bărbăție vrênd să intre în palat, și poprit fiind de gvardieniĭ ce străjuiaŭ la ușă, se întoarse cu vrednicie strigând: „Dacă părințiĭ noștri și oblăduitorĭ aĭ patrieĭ staŭ arestațĭ, apoĭ noĭ, copiiĭ, ce așteptăm, privind la dînșiĭ; sărițĭ, frațĭ într'un botez, cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ să dăm mână cu eĭ, doar vom puté pe vrăjmaș a-l doborî". Așà înferbântând sânge în cel maĭ mult numĕr de norod, umplù palatul, fără zăbavă, când numaĭ într'o clipă cinstitul Guvern se vĕdù săltat de sub arest, și d. Solomon tras pe scară afară, unde norodul îl puteà ajunge cu bătaia pietreler și alte multe unelte.

Cu aceasta dar, nu că aducem asupra pomenituluĭ vre-un fel de înălțare, fără numaĭ cu drept cuvînt îĭ putem dice și viteaz și de folos este pentru noĭ ca un asemenea om să se însemneze cu aceea ce cinstitul Guvern va bine chibzui.

Frăție, dragoste română.

Șt. Ștefanovicĭ, Teodorache Rădulescu Irimia Ioan, Stavru Christea și tovarăș, Ionică Dinu, Haralamb Gheorghiu, Christache Păunescul, V. Pop, Ion Alexandrescu, Anastase Alexiu, C. Bildirescu, Ghiță Dimitriu, Stoian Gheorghiu, Nicolae Michail, Ghiță Nicolescu, D. Caraspasi, Anghel Nedelcovicĭ, Smarandache Ili, Iosif Triflid, I. Ioniță, Petre Dragne, Ștefan Nicolae, Ioanis Pasho, Visilie Baboie, Ivanciŭ Teodoru, Ivanciŭ Dobriu, Nae Marinescu, Iancu Marinescu.

TABELA CHRONOLOGICĂ A ACTELOR

II.

ILUSTRAŢIUNI IN TOMUL I.